8.54.D.7

NAZIONALE
R. BIBLIOTECA
CENTRALE V. E. II
8
54D
7
ROMA

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
EMANUELE

Digitized by Google

8, 54, D 7

R. P. FRANCISCI

PELLIZZARII

E Societate IESV.

TRACTATIO DE MONIALIBVS.

Digitized by Google

TRACTATIO
DE MONIALIBVS,

In qua reſoluuntur

Omnes ferè Quæſtiones (& ex his plurimæ adhuc non tractatæ) quæ de ijs excitari ſolent in communi, & in particulari.

NIMIRVM

De Receptione, Nouitiatu, Dote, Renunciatione bonorum, Profeſſione, Velis, Conſecratione, Votis Religioſis, Clauſura, Obligationibus, Prohibitionibus, Pœnis, Priuilegijs, ac Gubernatione quo ad earum Prælatos, Abbatiſſas, & Confeſſarios ordinarios, ac extraordinarios.

ACCESSIT FORMVLARIVM LICENTIARVM, Quarum vſus in Monialium gubernatione ſolet eſſe frequentior.

AVTHORE

P. FRANCISCO PELLIZZARIO

PLACENTINO

E Societate IESV, Theologiæ moralis Lectore.

8,548.7
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Ad usum ... Mariani ... Postea ad Conventum S. Mariæ Gratiarum Vallis... 17-

VENETIIS, M.DC.LXXXX.

Apud Paulum Balleonium.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

30

TYPOGRAPHVS AD LECTOREM.

TRactationem de Monialibus à R.P. Franciſco Pellizzario è Societate Ieſu conſcriptam, & anno 1644. Bononiæ, Venetijs verò anno.1646. meis typis, alibiq; pluries editam, communiq; Doctorum virorum approbatione, ac plauſu exceptam, ab ipſomet Authore recognitam, à multis mendis caſtigatam & non paucis, iiſq; admodum vtilibus auctam Additionibus recudo, amiciſſime Lector; ne in Literaria Republica deſideretur Liber adeo probatus, vtilis, ac neceſſarius: quod omninò contingeret, cùm penè omnia exempla primæ, ſecundæ cæterarumque editionum iam fuerint diſtracta, & per vniuerſam Italiam mira celeritate diſſeminata. Tractationem hanc quicumque viderunt, & attentiùs lectitarunt: illam ſuſceperunt, approbarunt, & ſummoperè comendarunt; nec immeritò: cùm in ea breuiter, clarè, ac ſolidè proponantur, & ſoluantur omnes ferè quæſtiones, quæ à Doctoribus proponi ſolent de Monialibus: additis plurimis alijs, iiſq; difficillimis quæſtionibus, quas alij Authores non ſolùm non examinarunt, ſed ne attigerunt quidem: vt proinde Tractationem hanc alij auream, ac eruditiſſimam appellauerint; alij numeris omnibus abſolutiſſimam; alij Monialium Prælatis, ac Confeſſarijs perutilem, ac neceſſariam; alis doctrina, & curioſitate pleniſſimam. Teſtis Eminentiſs. Cardinalis de Lugo inter Doctores noſtræ ætatis nulli ſecundus; qui in Literis ad Authorem ſcriptis ſic habet: Tractationis de Monialibus à R.V. editæ exemplum ad me tranſmiſſum ſingulari animi mei ſenſu perlegi: quippè quæ omninò reſpondit expectationi à me iamdudum conceptæ de nobiliſſimo V.R. ingenio. Gratulor veſtram Reuerentiam ad commune bonum promulgaſſe opus publico plauſu excipiendum non modò ob elegantiam, quæ in eo elucet, ſed etiam ob vtilitatem, quæ ex eius argumento Literariæ Reipublicæ obueniet. Certum habeat V.R. Tractationem hanc me magna in æſtimatione habiturum: gratias denique quas debeo, ago; meque ex animo veſtræ Reuerentiæ commendo. Teſtis Illuſtriſs. ac Reuerendiſs. D. Alexander Scappius zelantiſſimus Eccleſiæ Placentinæ Epiſcopus, qui plura ſtatuta Synodi ab ipſo habitæ anno 1646. Firmauit ex doctrina in hac Tractatione data. Teſtis Reuerendiſs. D. Io. Baptiſta Ciarlinus fælicis recordationis vir ingenio, doctrina, prudentia, ac probitate conſpicuus, celebriſq; ob egregios codices ab ipſo editos, qui tomo 2. controuerſiarum forenſium iudicialium cap.194. n.39. loquens de hac Tractatione formalia hæc verba habet; & poſt Sanchez dixit pulchrè doctiſſimus P. Franciſcus Pellizzarius in tract. de Monialibus. Teſtis R.P. Diana ob ſuos codices toties editos Orbi celeberrimus, qui per literas de tranſmiſſo ad ipſum exemplo Tractationis huius gratias agens Authori, ad eum his verbis ex Italico ſermone in Latinum fideliter conuerſis ſic reſcripſit: Pulcherrimum Tractatum de Monialibus à R.V. conſcriptum accepi, illum perlegi ſumma animi mei voluptate, reperique multa doctrina, & curioſitate refertum. Legi prætereà indicem Manualis Regularium (qui inſerebatur in præfatione præſentis Tractationis) & cùm Manuale contineat materias tum ex ſe ipſis, tum ratione diſpoſitionis, qua ea explicantur, publica luce dignas: ſuadeo, vt R.V. quàm primum illud in lucem edat; animo præſagiens id ceſſurum in non vulgarem R.V. commendationem, ac laudem. Teſtis Admodum R.P. Magiſter Hieronymus Allè Congregationis S. Hieronymi de Feſſulis Concionator inſignis, olim Vicarius Generalis ſui Ordinis, & modò Lector publicus ſacrarum Literarum in Bononienſi Accademia; qui, vbi hanc tractationem perlegit, eam ſic probauit, vt non ſolùm eruditiſſimam, & auream ſæpius appellauerit;

ſed

ſed præterea ex Latino in Italicum ſermonem traductam in breue compendium redegerit, & Bononiæ ad commune Monialium beneficium ediderit. Teſtis R. P. Franciſcus Bordonus Tertij Ordinis S. Franciſci Religioſus vir admodum doctus, & in materijs Regularium verſatiſſimus (vt conſtat ex eruditis codicibus ab eo hactenus editis: qui in ſuis miſcellaneis nouiſsimè impreſsis deciſ. 31. de hac Tractatione loquens hæc habet. P. Franciſcus Pellizzarius Societatis Ieſu vir in moralibus eruditus, vt teſtatur eius opus de Monialibus; cùm aliàs deciſ. 21. tractationem hanc doctam appellet. Teſtis denique R. D. Franciſcus Venerus Ferrarienſis Sacerdos, qui item è Latino in Italicum ſermonem fideliter ferè ad verbum ea huius Tractationis capita conuertit, in quibus agitur de tribus Votis Religioſis, de Clauſura Monialium, ac earum præcipuis Obligationibus; eamque ſic conuerſam Ferrariæ anno 1646. typis euulgauit, vt ſic ea proximiùs, & faciliùs deſeruire poſſet Monialibus alias latini ſermonis plerumque imperitis.

Ordo tractationis eſt is, quem indicat Author in eius inſcriptione: plures quæſtiones hic omittit, quæ fieri poſſent de Monialibus, quia in proprijs Tractatibus opportuniùs tractandæ ſunt: aliquas è contra interdum inſerit minùs proprias Monialium; vt qui curam gerunt illarum, magis in promptu habeant, quæcumque faciunt ad earum gubernationem: aliquas item quæſtiones in vno loco expoſitas proponit etiam alijs in locis, ſed remiſsiuè: nec inutiliter, cùm ſpectent ad varia capita, & aliàs valde conferat, quod ſimul colligantur in vnoquoque capite quæcumque ad illud ſpectant (v. g. omnes prohibitiones, omnes pœnæ, &c.) ratio ſtyli eſt, quæ vſitatur in ſcholis, & quæ facit ad faciliorem intelligentiam, eorum, quæ tractantur: non ſupponit quæ aſſerit; ſed plerumque confirmat auctoritate Doctorum (ſi qui occurrunt) & rationibus, & Conſtitutionibus Pontificijs, & Concilijs, & iure tàm canonico, quàm ciuili; prout fert conditio rerum, quæ tractantur: quin & aliqua hic ſupponit, quæ in alijs tractationibus Manualis ab ipſo editi latè probantur: in referendis Doctoribus non multum moratur, ſtudens breuitati: paucos recenſet, eoſque grauiores; interdum tamen & iuniores; quippe qui plures quæſtiones tractarunt, quas antiqui Doctores omninò intactas reliquerunt, & aliàs ſuam promerentur laudem; plures, & graues difficultates à nullo alio (quod viderit) diſcuſſas reſoluit; adhibita non raro doctorum virorum conſultatione; in opinionibus eligendis memor efflati illius celeberrimi Medio tutiſſimus ibis, *ſicut abſtinet à nimis rigidis, ſic & à nimis laxis, plerumque tamen propendens in benigiorem partem, iuxta illud.* In dubijs benigniora præferenda ſunt l. ſemper ff. de regul. iur. *in reſoluendis quæſtionibus ſic ſtudet breuitati, vt quàm maximè nitatur vitare obſcuritatem. Illud demum in hac Tractatione conſcribenda intendit, vt bono ſpirituali Monialium, directioni eorum, qui illis deputantur in Confeſſarios, ac publicæ vtilitati conſuleret; an autem id verè aſſecutus ſit, aliorum ſit iudicium, & hinc colligatur, quod paucorum annorum ſpatio pluries fuit edita. Supereſt, Amice Lector, vt præſentem huius tractationis editionem beneuolo excipias animo, ſicut alios excepiſti. Vale; eamque ad tuam vtilitatem feliciter euolue.*

I N-

Digitized by Google

INDEX

CAPITVM, SECTIONVM, AC SVBSECTIONVM,

Quæ continentur in præſenti Tractatione de Monialibus.

CAP.I. De ſtatu religioſo Monialium in genere.
CAP.II. De Nouitiatu Monialium, alijſque ipſi annexis.
SECT.I. De Receptione Monialium ad nouitiatum.
SECT.II. De Nouitiatu Monialium, alijſque ipſi annexis.
SECT.III. De bonorum Renunciatione facienda à Monialibus ante profeſſionem.
CAP.III. De Profeſſione Religioſa Monialium.
SECT.I. De Profeſſione Religioſa Monialium, & circumſtantijs ipſi annexis.
SECT.II. De Dote Monialium.
SECT.III. De Velo Profeſſionis, ac de conſecratione Monialium.
CAP.IV. De 3. votis Religionis, ad quæ tenentur Moniales vi profeſſionis.
SECT.I. De Voto Paupertatis Religioſæ.
SECT.II. De Voto Caſtitatis Religioſæ.
SECT.III. De Voto Obedientiæ Religioſæ.
CAP.V. De Clauſura Monialium.
SECT.I. De Clauſura Monialium in genere.
SECT.II. De Clauſura Monialium quo ad egreſſum ipſarum.
SECT.III. De Clauſura Monialium quo ad ingreſſum extraneorum.
SECT.IV. De Clauſura Monialium quo ad receptionem puellarum in educationem.
SECT.V. De Acceſſu extraneorum ad Moniales.
CAP.VI. De Præcipuis Monialium Obligationibus.
CAP.VII. De præcipuis Monialium Prohibitionibus.
CAP.VIII. De præcipuis Pœnis iure communi latis contra Moniales, nempè de excommunicationibus, ſuſpenſionibus, interdictis, & alijs ſimilibus.

CAP.

CAP.IX. De præcipuis Monialium Priuilegijs.
CAP.X. De Gubernatione Monialium.
SECT.I. De gubernatione Monialium quo ad Ordinarium, aut Prælatum Regularem.
SVBS.I. De gubernatione Monialium quo ad Ordinarium.
SVBS.II. De gubernatione Monialium quo ad Prælatum Regularem.
SVBS.III. De Viſitatione canonica Monialium.
SECT.II. De gubernatione Monialium, quo ad Abbatiſſam.
SVBS.I. De canonica electione Abbatiſſæ.
SVBS.II. De poteſtate Abbatiſſæ in Moniales ſubditas.
SECT.III. De gubernatione Monialium quo ad Confeſſarium.
SVBS.I. De confeſſario Monialium ordinario.
SVBS.II. De Confeſſario Monialium extraordinario.
SVBS.III. De varijs Monitis dandis Monialibus ad profectum ipſarum ſpiritualem.

TRA-

Digitized by Google

TRACTATIO
DE MONIALIBVS
Ratio Dicendorum.

AD complementum Manualis Regularium, quod à nobis conſcriptum eſt, & primò editum fuit Venetijs: par erat, vt præſentem inſtitueremus Tractationem de Monialibus; cum præter ea, quæ in dicto Manuali à nobis explicantur tam de ſtatu religioſo in communi, quàm in particulari, & ſunt communia Religioſis vtriuſque ſexus; plurima de Monialibus in ſpecie occurrant, quæ maximam habent difficultatem, & aliàs non poſſunt reſolui ex doctrinis generalibus, vt quotidiana oſtendit experientia. Tractationem diuidemus in 10. capita: in quorum 1. agemus de ſtatu religioſo Monialium in genere: in 2. de earum receptione ad Nouitiatum, ipſo Nouitiatu, ac bonorum renuntiatione: in 3. de profeſſione religioſa, dote ſoluenda monaſterio, velo profeſſionis, ac conſecratione: in 4. de votis ſubſtantialibus religionis: in 5. de clauſura, ad quam tenentur: in 6. de alijs earum obligationibus: in 7. de prohibitionibus: in 8. de pœnis: in 9. de priuilegijs: in 10. de earum gubernatione: demùm proponemus Formularium Licentiarum, quæ in Monialium gubernatione ſolent concedi.

CAPVT I.

De ſtatu religioſo Monialium in genere.

1 *VNde deducatur nomen Monialis.*
2 *Qualis origo Monialium.*
3 *Qualis Monialium inſtitutio ab initio.*
4 *In quo conſiſtat eſſentia ſtatus religioſi illarum.*
5 *Debent militare ſub certa aliqua regula.*
6 *Qualis varietas, & diſtinctio inter Moniales.*
7 *Aliquo modo diſtinguuntur in clericales, & laicales.*
8 *Moniales Choriſtæ tranferri poſſunt ad ſtatũ Monialium Conuerſarum, & e contra.*
9 *Moniales Tertiariæ quæ: votum Caſtitatis earum nequit commutari à potente commutare votum Caſtitatis.*
10 *Moniales communiter profitentur vitam contemplatiuam.*
11 *Quo tempore ſtatus Monialium fuerit primò approbatus.*
12 *Clauſura non eſt de eſſentia Monialium.*
13 *Status Monialium decorus Eccleſiæ, & vtilis ipſis Monialibus.*
14 *Puellæ allici poſſunt ad ſtatum religioſum Monialium.*
15 *Dari poteſt Ordo Monialium, quæ ſint Religioſæ ſine Profeſſione ſolemni.*

QVÆRES I. Vnde deducatur nomen Monialis, ſeu Monachæ.

1 ℞. Deduci à verbo græco *μονάζειν* quod eſt in ſolitudine viuere; vnde & deductum eſt nomen Monachi, notat autem *Tambur. de iur. abbatiſs. d. 7. quæſt. 1. n. 1.* Moniales alijs item nominibus vocari à ſcriptoribus ſacris; nimirum Sanctimoniales, Nonnas, Nonnones, Nunnas, Nunnanes, Deo conſecratas, ſeu dicatas, velatas Chriſti ſponſas, Dominicas, Caſtimoniales, ſacræ perpetuæ continentiæ ſectatrices.

QVÆRES II. Qualis fuerit origo ſtatus religioſi Monialium.

2 ℞. Eas, propriè loquendo, in lege euangelica traxiſſe originem ex Inſtitutoribus Religionum: quorum ſaltem aliqui ſimul cum regula Religioſorum virorum inſtituerunt etiam Monialium regulam, vt notat Suar. *tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. cap. 10. num.* 11. de SS Pachomio, Baſilio, Auguſtino, Dominico, & Franciſco; addens, quod licet de alijs Ordinibus, tam Monachorum, quàm Mendicantium non ita certò conſtet, quo tempore cæperint habere Monaſteria fœminarum ſibi ſubiecta, aut ſuam regulam profitentia: probabile tamen eſt in ijs incæpiſſe ſimul monaſteria virorum, ac fœminarum. Quin etiam in ipſa lege veteri ſtatus religioſus Monialium fuit adumbratus, tum in mulieribus ad oſtium tabernaculi excubantibus *Exodi* 38. cum in virginibus extra templi Salomonici loca degentibus in illius conclauibus, Deumque, ibi aſſiduè colentibus 2. *Machab.* 3. tum in Iuditha, quæ cum eſſet vidua, modeſta veſte induta, ſuumque corpus cilicio, ac inedia affligens in precatorio ſuæ domus tabernaculo cum puellis ſuis (quas virgines fuiſſe probabile eſt) clauſa morabatur, Deumque timens ſacris precibus, & rerum diuinarum meditationi vacabat: tum in Anna vidua, ſanctitate, ac vaticinandi dono illuſtriſſima, & à Cyrillo Hieroſolym. *Cathech.* 10. nomine Monialis religioſiſſimæ vocata, quæ in templi conclauibus cum virginibus, ac viduis Deo inſeruientibus, ſecundùm aliquos habitauit; id colligentes ex *Luca* 2. tum maximè in B. V. M. quę tertio ætatis anno fuit in templo præſentata, ibique Deo ſeruiens toto mentis affectu, vſque ad annos nubiles manſit cum alijs virginibus ibi degentibus, omnium virtutum forma effecta.

3 Notat autem *Suar. num.* 3. incertum eſſe, qualis fuerit inſtitutio, ac profeſſio huiuſmodi virginum Deo dicatarum ab initio, etiam in lege Euangelica; num ſcilicet eæ ſe adſtrinxerit omnibus votis ſubſtantialibus religionis; an ſolo voto caſtitatis (ſicut modo fit à multis) num ſeruarent talem ſtatum in Monaſterijs, vel in priuatis domibus, quem habitum deferrent, & qua viuendi forma vterentur; dicitque probabile eſſe varios fuiſſe modos talis ſtatus, & quidem non ſolum in diuerſis temporibus, aut locis, ſed etiam in ijſdem; ſicuti nunc de facto ſunt in Eccleſia.

QVÆRES III. In quo conſiſtat eſſentia ſtatus religioſi Monialium.

4 ℞. Conſiſtere in tribus votis ſubſtantialibus religionis, paupertatis ſcilicet, caſtitatis, ac obedientiæ: pateтq; ex eo quod ſtatus religioſus eſt vnus, ac idem, tam in viris religioſis, quàm in Monialibus, quantum patitur conditio ſexus illarum; cum ergo ſtatus religioſus conſiſtat in tribus votis ſubſtantialibus religionis, in ijs conſiſtet & ſtatus religioſus Monialium. Verumtamen eſt ad eſſentiam huius, aut illius Ordinis ſpectare etiam quodlibet aliud votum, quod iuxta leges proprij Inſtituti ſolemniter emittatur: idque tam reſpectu Monialium, quàm reſpectu virorum regularium.

QVÆRES IV. An ſit de ſubſtantia ſtatus religioſi Monialium, vt amplectantur aliquam ex Regulis approbatis à Sede Apoſtolica; vel certè ratio, & modus viuendi, quem illæ obſeruant in hac, aut illa Congregatione, ſpecialiter approbetur à Papa.

5 ℞. Eſſe, & conſequenter alterum ex his neceſſariò requiri, ita Suar. *ſup. num.* 10. hinc inferens, quod, ſi quis velit erigere monaſterium Monialium, & non ſub aliqua regula approbata, niſi ratio viuendi in eo ſeruanda ſpecialiter approbetur à Papa, tale monaſterium erit quidem Congregatio honeſta mulierum, non tamen

vera

vera Religio, ſeu religioſa profeſſio iuxta, *cap.vn.de rel.domib.in 6.* cum notatis ibi per *Io. Andr.& Panor. 1.p.conſil.conſ.55.* probatur autem reſponſio, quia quod ſtatutum eſt in *cap.ult.de rel.domib.& c.vn.eod.tit.in 6.* vt nulla religio inſtituatur,niſi ſub regula approbata à Sede Apoſtolica, ſeruari debet etiam in monaſterijs Monialium:priuſque fuerat ſtatutum ab *Innoc.II.in c.pernicioſum 18.q.2.* vbi ſtatuit, abolendam eſſe deteſtabilem conſuetudinem quarundam mulierum, quæ; licèt non profiteantur regulam aliquam approbatam, nihilominus Sanctimoniales vocari volunt; ſicq;in *c.indemnitatibus §.ſupradicta de elect.in 6.* in hoc ſenſu videtur ſupponi Moniales, quæ verè ſunt religioſæ, debere viuere ſub aliqua religione approbata: ſiquidem nulla extat regula à Sede Apoſtolica pro ſolis Monialibus, vel pro illis principaliter approbata; ideoque neceſſe eſt, vt profiteantur ſecundùm aliquam ex regulis approbatis religioſorum, ſiue poſtea ſint ſubiectæ ipſis Monachis, ſiue Epiſcopis; ſicut enim Monachi erant ſubiecti Epiſcopis, non obſtante profeſſione ſuæ regulæ, ita & nunc eſſe poſſunt monaſteria Monialium ſic *Suar. ſup. n. 9.* & cum illo *Tamb.ſup.D.13.q.1.n.3.& 4.*

QVÆRES V. An, & qualis varietas, ac diſtinctio reperiatur in Monialibus.

6 ℞. Quod quamuis in illis non habeat locum diſtinctio religionis in religionem laicorum, & clericorum: cum hoc poſterius membrum in ipſis reperiri non poſſit; id tamen non facit, quin aliqua varietas inueniri poſſit in Monialium Inſtitutis cum aliqua proportione ad religiones virorum. Nam aliquæ propriè ſunt Ordinis Monachalis, vtpotè profitentes regulam S. Benedicti ſub proprio nomine, & accommodato habitu: aliæ ſunt Ordinis Mendicantis, quæ profitentur regulam alicuius ex Ordinibus Mendicantibus: aliæ ſunt veluti Canoniſſæ, quæ viuunt ſub regula S. Auguſtini, & fortaſſe peculiari modo imitantur aſſiſtentiam in choro, & curam circa obſequium, & miniſteria diuina: aliæ denique ſunt Ordinis militaris, quæ degunt ſub regula alicuius Ordinis militaris cum inſignibus, & habitu illius (etſi aliàs finis Ordinis militaris videatur omninò repugnare ſexui fœmineo.) Vnde notandum eſt, adhoc vt Moniales poſſint dici huius, aut illius Ordinis, non eſſe opus, quod in omnibus aſſimilari poſſint viris dicti Ordinis;ſed ſufficere, quod profiteantur regulam illius, ac obedientiam; vtantur eius habitu, ac inſignibus, imitentur eius mores, ſeu conſtitutiones: quod benè aduertit *Suar. ſup.num.8.*

7 Addo, quod, licèt inter Moniales non adſit diſtinctio laicalium, & clericalium (ſicut paulò ante diximus) talis tamen diſtinctio inter eas reperitur æquiualenter: quatenus aliquæ illarum admittuntur tanquam choriſtæ (nimirum vt vacent choro) & recipiunt in profeſſionem velum nigrum: aliæ admittuntur ſolùm,vt vacent miniſterijs temporalibus Monaſterij, & communiter vocantur Conuerſæ, quas proinde poſſemus vocare ſimpliciter laicas,ad differentiam Monialium, quæ vacant choro, & dicuntur choriſtæ. Quod autem diximus Moniales choriſtas in profeſſione velum nigrum recipere: audeo non procedere vniuerſaliter, quoad Moniales tertij Ordinis Minorum S.Franciſci: ſiquidem harum aliquæ hodie recipiunt velum nigrum,aliæ album, aliæ vtrumque; vt ad me reſcripſit P.Bordonus dicti Ordinis olim Prouincialis.

Vtrùm verò Monialis addicta choro transferri poſſit ad ſtatum Monialium conuerſarum (vt vocant) & è contra.

8 ℞. Poſſe; niſi quoad translationem Monialis conuerſæ ad ſtatum Monialium choro addictarum obſtet decretum Sacræ Congregationis iuſſu Clementis VIII. editum 19. Maij 1603. ſuper receptione, & educatione nouitiarum, quod ita habet: *Sed qui ad conuerſorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum ſtatum tranſire, etiam durante tempore probationis, non poſſint.* Ratio aſſertionis eſt, quod per talem tranſlationem non variatur ſtatus ſubſtantialis religionis, ſed ſolùm accidentaliter: cum Moniales laicæ, ſeu conuerſæ, & Moniales vacantes choro adſtringantur iiſdem votis ſubſtantialibus, immò & iiſdem obligationibus, exce-

pra obligatione recitandi horas canonicas, ad quam tenentur ſolum Moniales vacantes choro. Quæ exceptio procederet etiam de Moniali choriſta, quæ fortè transferretur ad ſtatum conuerſarum; vt benè aduertit *Sanchez l.6.mor.c.7.n.*80.monens hic ſequi, Prælatum regularem poſſe Religioſum eximere ab onere recitandi diuinum Officium, non directè & per ſe, ſed per accidens; remouendo religioſum ſubditum à ſtatu religioſorum Choro vacantium.

9 Præterea inter Moniales enumerantur etiam Tertiariæ; quarum aliæ emittunt tria vota ſubſtantialia religionis ſub proprio Prælato, ac propria regula, & viuunt in congregatione, ſuntq; verè, ac propriè religioſæ: aliæ verò viuunt extra congregationem in ſuis domibus, & non faciunt tria vota eſſentialia; & hæ non ſunt verè religioſæ, ideoque non gaudent priuilegijs Monialium, niſi eo modo, quo dicemus *cap.*9. ſub finem. Illud autem hic obiter moneo votum caſtitatis ſimplex, quod emittunt Tertiariæ, non poſſe commutari ab habente priuilegium commutandi votum ſimplex caſtitatis, idque ob doctrinam *Suarez tom.4. de relig. tract.8. l.2.cap.*12.*num.*3, nimirum vota ſtatus, quæ ſcilicet fiunt ex vi peculiaris alicuius Inſtituti, non cadere ſub generali facultate commutandi ſimilia vota iuxta regulam iuris. *Non cadunt ſub generali conceſſione; ſpecialem rationem habent, & difficultatem*, ideoque veroſimiliter in ſpecie non concederentur: conſtat autem votum Caſtitatis, quod faciunt Tertiariæ, eſſe votum ſtatus: quippe quod fit ex ſpeciali Inſtituto Ordinis Tertiarij. Quod item procedit de quocunque alio voto, quod fiat in aliquo Ordine à Monialibus Tertiarijs ex peculiari Inſtituto.

QVÆRES VI. Quod genus vitæ profiteantur Moniales, actiuæne, an contemplatiuæ, aut mixtæ.

10 ℞. Regulariter profiteri vitam contemplatiuam, & monaſticam; ideòque ferè omnes Moniales in proprio gradu Monachorum contineri (vnde fortaſſe communiter vocantur Monachæ) ita *Suar.* in terminis *num.*7.& patet, quia certum eſt vitam mixtam ex contemplatione & actione ſpirituali verſante in miniſterijs erga proximos non habere locum in religionibus fœminarum; cum fœminæ non ſolùm ſint incapaces ordinum, ſed etiam docendi munus ipſis denegetur iuxta 1. *Cor.* 14. vbi dicitur: *Mulieri docere non permitto*: & meritò; ſiquidem (vt ingenioſè adnotauit Chryſoſt.*in cathena ibi*) *Semel docuit, & cuncta peruertit*; ſi quid verò actionis participant, ordinatiè ſolum eſt quoad laborem manuum, quæ operatio etiam proprijs Monachis viris, & præſertim contemplatiuis communis fuit, & eſt moraliter neceſſaria hominibus aliqua corporis exercitatione indigentibus: præterquam quod aliud actionis genus conſiſtens in vſu operum miſericordiæ corporalis, eſt minus accommodatum religioni fœminarum, ſicq; regulariter minùs decet illud aſſumi ab ijs, vt proprium finem; licet alioquin dicta opera commodè exerceri poſſint à fœminis iuxta illud 1. *Cor.*5. *Vidua eligatur in operibus bonis teſtimonium habens*: & infrà: *Si hoſpitio recepit, ſi ſanctorum pedes lauit, &c.* obſtat quippe obligatio clauſuræ, per quam Moniales prohibentur exire extra clauſtrum ad exercenda dicta opera: quod tamen eſſet omninò neceſſarium. Si ergo vita, quam Moniales profitentur, non poteſt eſſe actiua, neque mixta; ſequitur neceſſariò illam eſſe contemplatiuam, vt iam nos diximus.

QVÆRES VII. Quo tempore in Eccleſia primò inductus, & legitimè approbatus fuerit ſtatus religioſus Monialium.

11 ℞. Quod, cum idem ſit iudicium de origine, & antiquitate religionum Monialium tam in generali, quàm in particulari; quod de religionibus virorum, proportione ſeruata, vt innuimus *quæſt.*2. conſequenter ſuſtinendum eſt religioſum ſtatum Monialium exortum fuiſſe ſimul cum ſtatu religioſo virorum; ſicque eodem tempore fuiſſe vtrumque inſtitutum, & approbatum: ſimulque cum ſingulis ferè Monachorum Auctoribus, Virginum etiam Conuentus incæpiſſe, vt oſtendit *Suar.ſup.num.*11.de SS.Pachomio, Baſilio, Auguſtino, Dominico, & Franciſco;

ſco; addens veriſimile eſſe, quod idem etiam in alijs religionibus ſeruatum ſit; & quidem ita, vt ſub eodem Ordine virorum varia Monialium Inſtituta proceſſerint: vt videre eſt in religione Fratrum Minorum, cui præter religionem S. Claræ ſubijcitur item religio Conceptionis diuerſam regulam profitens.

QVÆRES VIII. An ſit de intrinſeca ratione ſtatus religioſi Monialium, quod ex teneantur ad ſpecialem clauſuram, ſiue proprio voto promiſſam, ſiue iure poſitiuo inductam.

12 ℞. Non eſſe, quamuis aliàs obſeruantia clauſuræ ſit conuenientiſſima ſtatui religioſo fœminarum, maximè profitentium in communi, ſeu conuentuali vita; prout nunc eſt in vſu Eccleſiæ veritatem hanc ſatis confirmante; idque ex naturali conditione, ac fragilitate ſexus fœminei, ita *Suarez tom.4. de relig. tr.8. l.1. c.8. n.1.* alijque communiter; & probatur, quia ex vna parte tria vota ſubſtantialia religionis ſufficiunt ad ſtatum religioſum conſtituendum, tam quoad fœminas, quàm quoad viros; ſicque olim ſolebant ſacræ virgines in proprijs domibus religionem profiteri; vt conſtat ex canone 33. Concilij III. Carthaginenſis: ex alia parte nulla lege Eccleſiaſtica determinatum eſt de ratione intrinſeca ſtatus religioſi Monialium eſſe clauſuram, & conſequenter non eſt inducta obligatio clauſuræ, tanquam de ratione eſſentiali dicti ſtatus: præterquam quod abſque lege, aut voto clauſuræ ſeruari poteſt etiam à Monialibus caſtitas, & regula religioſa, ſeu modus viuendi ſecundùm conſilia Euangelica; ſicque dicendum eſt eam non eſſe neceſſariam ad ſtatum religioſum Monialium.

QVÆRES IX. Quantum deceat ſtatus religioſus Monialium in Eccleſia, quantumque expediat ad bonum ſpirituale ipſarum.

13 ℞. Et maximè decere in Eccleſia, & maximè expedire ad bonum ſpirituale ipſarum Monialium: decere quidem, eò quòd Eccleſia ſic habet plura agmina fidelium vtriuſque ſexus Deo, quam ſtudioſiſſimè famulantium die, ac nocte, eiuſque cultui ſpecialiter dicatorum; quod vtique cedit in magnum Dei honorem, ac Eccleſiæ decus: expedire verò ad bonum ſpirituale ipſarum Monialium, eò quod ſic ſexus fœmineus ex ſe valdè fragilis, atque inconſtans per ſuſceptionem ſtatus religioſi, ac emiſſionem trium votorum ſubſtantialium religionis mirificè roboratur, ac confirmatur ad Chriſtianarum virtutum acquiſitionem, vitiorum extirpationem, ac bonorum operum impletionem, quo pacto è Monialium cœnobijs proceſſerunt innumeræ fœminæ vitæ ſanctimonia inſignes, immò & egregijs miraculis conſpicuæ; præterquam quod Moniales in Eccleſia maximè conferunt etiam ad bonum ſpirituale Proximorum; quatenus in earum monaſterijs educari ſolent puellæ, quæ ibi Chriſtianis moribus imbutæ filios, quos poſtea nuptæ procreant, piè erudiunt, & in timore Dei, eiuſque mandatorum obſeruantia ſollicitè enutriunt: cum teſte *Tullio orat.2. in Verrem*, nullum munus Reipublicæ afferre maius, meliuſve poſſimus, quam ſi docemus, atque erudimus iuuentutem.

QVÆRES X. An liceat, immò expediat allicere puellas ad ſtatum religioſum Monialium.

14 ℞. Licere, immò & quam maximè expedire, ſi agnoſcatur eas eſſe præditas illis dotibus, quæ ad ſtatum religioſum requiruntur: ſic enim vtiliter geritur negotium ſpirituale ipſarum, dum alliciuntur ad percipienda bona, quæ ex ſtatu religioſo conſequuntur, & mox hìc breuiter referuntur. Monialis quippe Dei ſeruitio dicata euitat innumeras occaſiones delinquendi, quæ ſunt in ſæculo; commodius, ac facilius deſeruit Deo, eiuſque mandata obſeruat; vberiorem recipit gratiam ad exercendos actus virtutis: in bonis operibus maius acquirit meritum, etiam ex vi ipſius ſtatus: viuit tranquillius, & moritur confidentius: eximit ſe ab ærumnis, quibus communiter ſubſunt fœminæ coniugatæ, dum à viris improbis ſæuiſſimè tractantur vt viliſſima mancipia, & ſæpiſſimè habent, vnde grauiter doleant, ſiue ex morte proprij viri, aut filiorum, ſiue ex diſpendijs rei fami-

familiaris, ſiue ex prauis moribus filij, aut filiæ, ſiue ex alijs calamitatibus, quæ domeſticis creberrimè obueniunt; voluntariè, ac meritoriè amplectitur ſtatum vitę cœlibis, quem multæ filiæ magnorum principum coguntur ſuſcipere, eò quod illis non ſe offerat ſponſus illarum conditioni, ac ſtatui proportionatus: innumera denique & ſingularia bona, quæ ex ſtatu religioſo proueniunt, acquirit.

QVÆRES XI. An poſſit dari Ordo Monialium, in qua nulla fiat Profeſſio ſolemnis, aut certè non fiat, niſi poſt plures annos Probationis, emiſſis interim 3. votis ſubſtantialibus Religionis ſimplicibus, ſicq; cum libertate, vt Religio poſſet eas dimittere.

15 ℞. Poſſe dari, non tamen expedire ratione ſexus muliebris; quem vtiq; minus deceret poſſe dimitti è Religione poſt dicta vota ſimplicia emiſſa: idq; ex multis rationibus, quæ conſideranti facilè occurrent, probatur reſponſio, quia poteſt dari talis religio virorum, vt benè oſtendit *Suar. tom.4. de relig. tr.10. l.3. c.3. num.2. & ſeqq.* imò datur de facto in Societate Ieſu; non eſt autem maior ratio, cur dari poſſit talis Religio reſpectu virorum, & non reſpectu mulierum; cum ſubſtantia ſtatus religioſi ſit vna, ac eadem in vtriſque. Confirmatur, quia datur in Eccleſia Ordo Monialium profitentium Caſtitatem ſolùm coniugalem (cuiuſmodi ſunt Moniales aliquorum Ordinum militarium) & tamen hæ ſunt veræ Religioſæ, & tales dici poſſunt ſimpliciter, vt docet *Suar. ſup. tr.9. l.1. c.4. n.9. ex Nauarro*, & alijs: quod ſi dari poſſunt, & dantur tales Moniales, quæ tamen ſunt veræ Religioſæ, poterunt dari & Moniales, quæ ſint veræ Religioſæ, etſi non faciant profeſſionem ſolemnem, ſed ſolùm faciant 3. vota ſimplicia.

CAPVT II.

De Nouitiatu Monialium, alijſque ipſi annexis.

IN præſenti capite agendum nobis eſt de nouitiatu Monialium: &, cum ad ipſum prærequiratur legitima receptio, ſoleatque ſubſequi bonorum temporalium renuntiatio facienda ante profeſſionem, de his etiam hìc diſſeremus. Caput diuidemus in 3. Sectiones, in quarum 1. agemus de Receptione Monialium ad nouitiatum: in 2. de ipſo Nouitiatu: in 3. de bonorum Renunciatione facienda ante religioſam profeſſionem.

SECTIO I.

De Receptione Monialium ad Nouitiatum.

1 *QVid ſit recipere ad nouitiatum.*
2 *Qualis debeat eſſe iſta receptio.*
3 *Debet fieri ſuffragijs ſecretis: digna non poteſt liberè excludi: & vt excludatur indigna, debet conſtare de indignitate.*
4 *Eam non præcedit exploratio voluntatis iuxta plures DD. quod alijs negant.*
5 *Dato quod talis exploratio ſemel fieri debeat, expedit illam fieri ante profeſſionem: quod alijs negant.*
Talis exploratio facienda diligenter: & in ea ſiunt variæ interrogationes.
6 *Non datur expectatiua loci primò vocaturi.*
7 *Moniales non poſſunt recipi vltra numerum taxatum, ſecluſa conſuetudine.*
8 *Quæ dos ſoluenda pro Moniali ſupernumeraria.*
9 *An auctis redditibus monaſterij poſſit augeri numerus Monialium.*
10 *Quot Conuerſæ recipi poſſint in vnoquoque monaſterio.*
11 *Puella capitulariter admiſſa ad nouitiatum poteſt excludi, & è contra: & ſi nimis differat ingreſſum, interdum eget noua admiſſione.*

12 *Qua-*

12 *Qualis debeat eſſe puella recipienda.*
13 *Recipi poſſunt Viduæ ad ſtatum religioſum.*
14 *Item fœmina illicitè corrupta.*
15 *Item & coniurata: maximè matrimonio ſolùm rato; imò & conſummato ſi inuita cogatur conſummare in priore bimeſtri: & quidem cogens peccat,(etſi alij id negent) idq; etſi ſit elapſum bimeſtre, velitq; ſponſa ſtatim ingredi religionem.*
16 *Item, & hermaphrodita, ſed non omnes.*
17 *Quæ ætas puellæ recipiendæ.*
18 *Quid de hoc ſtatuerit ſacra Congregatio.*
19 *Puellæ infantes poſſunt recip: à Monialibus poſtea recipiendæ ad religionem,*
20 *Parentes qualiter offerre poſſint puellas ad religionem.*
21 *Plerumq; expedit recipi puellas minoris ætatis.*
22 *Quot ſorores carnales recipi poſſint in eodem Monaſterio.*
23 *Puella mox recipienda ad religionem extrahenda à Conuentu, in quo educatur.*
24 *Qualiter ea interim ſe debent gerere in ſæculo.*
25 *Plerumq; non expedit puellam recipi in monaſterio, in quo educatur.*
26 *Excommunicantur impedientes puellam ab ingreſſu religionis.*
27 *Quid intelligat Concilium nomine Veli, aut emiſſionis voti.*
28 *Iſta excommunicatio non eſt reſeruata.*
29 *Excommunicatur cogentes fœminam ingredi religionem.*
30 *Quæ coactio hic requiratur.*
31 *Quæ actiones ſufficiant ad incurrendam iſtam excommunicationem.*
32 *Quæ præſentia ſufficiat.*
33 *In aliquibus caſibus poteſt fœmina compelli ad ingreſſum religionis.*
34 *Conſenſus Abbatiſſæ non petitur ad receptionem vltra conſenſum Conuentus.*
35 *Prælatus monaſterij, eo contradicente, non recipit puellam ad religionem.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hic nomine receptionis.

1 ℞. Quod, cùm probatio nouitiatus inchoari non ſoleat in religionibus, niſi Nouitius priùs legitimè fuerit admiſſus ad religionem modo inferiùs explicando: hìc nomine receptionis intelligimus admiſſionem illam, per quam Monialis legitimè recipitur ad probationem nouitiatus, ad effectum ſcilicet, vt Monialis probet religionem, & religio ipſam.

QVÆRES II. Qualis debeat eſſe iſta receptio, vt ſit legitima.

2 ℞. Debere fieri capitulariter, & quidem vnà cum conſenſu proprij Prælati, nimirum Epiſcopi, aut eius Vicarij generalis, ſi Moniales, quarum intereſt, non ſint exemptæ; aut Prælati regularis, ſi Moniales ſint exemptæ, ita *Suar. tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. cap. 11. num.* 1. dicens communem vſum iuri, ac rationi conſentaneum eſſe, vt poteſtas recipiendi Nouitias inter Moniales ſit in Conuentu ipſarum Monialium, ſimul tamen requiri licentiam, ſe conſenſum Prælati; probat, quia talis receptio, prout eſt communem vitam, ac ſocietatem cum Monialibus, æquum eſt, vt ipſæ voluntariè in eam conſentiant: quatenus verò dicta receptio eſt actus iuriſdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem eſt propria iuriſdictio, concurrat. Cum *Suar.* ſentit *Miranda q. 8. de monial. ar.* 1. dicens hanc concluſionem eſſe certiſſimam de iure communi, & in omnium Monialium monaſterijs quarumcumque religionum receptionem Nouitiarum pertinere ad proprios Prælatos; affertque ad id ſpeciale indultum à Nicolao V. conceſſum Fratribus Minoribus, & relatum à *Caſarubio in comp. priuil. v. Abbatiſſa*, §. 8. his verbis: *Idem Nicol. V. ſtatuit* (& quidem per bullam) *quod Abbatiſſa, nec ſimul omnes Moniales poſſint aliquam ad religionem, vel profeſſionem recipere, niſi de Prouincialis, aut Viſitatoris expreſſa licentia*: idem ſentit, & *Peyrin. in formul. litt. M. cap. 6. num.* 1. monens præfatam conceſſionem Nicolai V. cum ſit fauorabilis, extendi ad alias omnes religiones.

QVÆRES III. An talis receptio debeat fieri ſuffragijs ſecretis, & in quo numero.

3 ℞. Videri expedire, vt fiat ſuffragijs ſecretis (quamuis iure communi non conſtet id eſſe ſimpliciter neceſſarium) iiſque excedentibus maiorem partem capituli, ſicut declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum 1603. teſte *Gauanto in Man. Epiſc. v. Moniales*, §. *receptio Monialium num.* 30. ratio autem reſponſionis eſt, quod ſic liberior eſt conſenſus Monialium, quam ſi receptio fiat votis publicis; ſicque verificatur receptionem fieri à Capitulo, iuxta regulam generalem, qua dicitur fieri à capitulo, quidquid fit à maiori parte capituli: & hæc de iure communi; nam in Diœceſi Mediolanenſi, teſte *Gauanto ſup. num.* 28. & 29. fuit per Concilium Prouinciale 4. ſtatutum, vt dicta ſuffragia determinatè dentur tacita, etiam in monaſterijs Regularium curæ ſubiectis, & quod concurrant ſaltem duæ partes ſuffragiorum, quamquam, cùm tale ius ſit proprium Prouinciæ Mediolanenſis, extra illam non obliget. Vnum porrò hic moneo ex notatis in noſtro *tract. de nouitiatu cap.* 2. *num.* 28. quòd, licèt concurrentibus omnibus requiſitis tam ex parte puellæ recipiendæ ad nouitiatum, quàm ex parte religionis, vt receptio fiat conuenienter, ac vtiliter; tenentur Moniales ſub mortali illam admittere; & quidem tum ex charitate in religionem, ac Proximum, tam ex officio: nihilominùs, ſi concurrat iuſta cauſa illam repellendi, repelli poteſt ſine culpa; vt ſi Conuentus non poſſit ſine graui onere alere nouam religioſam; aut aliæ plures puellæ æquè dignæ petant admitti, & omnes ſimul recipi non poſſint; aut denique res ſit dubia, vel vtrinque probabilis; an expediat recipi puellam illam; tunc enim ea poteſt non admitti: & quidem eò facilius, quò magis id cedit in bonum Conuentus, vt notat *Suar. tom.* 3. *de relig. l.* 5. *c.* 10. *num.* 28.

Ad hoc autem vt puella excludatur tanquam indigna, requiritur moralis certitudo de indignitate illius; ſicque Moniales in tali euentu de moribus puellæ petentis ingreſſum debent informationes iudicio prudentis viri competentes: in quibus ſumendis, ſicut puella, teſte *Suarez tom.* 4. *de relig. tract.* 10. *l.* 2. *cap.* 3. *num.* 5. interrogata tenetur aperire proprios defectus, etiam grauiores, & cum aliquali ſuæ famæ præiudicio (quamuis in tali caſu nulla, aut leuiſſima infamatio ſequi poſſit) ſic etiam quicunque interrogantur de moribus puellæ, licitè poſſunt aperire ſimiles defectus illius, ſiue naturales, ſiue morales, licèt graues, ac infamatorios, idque ex doctrina *Leſsij* 2. *de iuſt. cap.* 11. *num.* 59. quàm hic omitto breuitatis cauſa.

QVÆRES IV. An ſit neceſſe, quod ante talem receptionem præcedat exploratio voluntatis puellæ, quæ debet recipi, & quando.

4 ℞. Quod, quamuis de rigore iure talis exploratio præcedere debeat, ex decreto *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 17. quod ſic habet: *Libertati profeſſionis virginum Deo dicandarum proſpiciens S. Synodus, ſtatuit, atque decernit, vt, ſi puella, quæ habitum regularem ſuſcipere voluerit, maior* 12. *annis ſit, non ante eum ſuſcipiat, nec poſtea ipſa, vel alia profeſſionem emittat, quam explorauerit Epiſcopus, vel eo abſente, vel impedito, eius vicarius, aut aliquis eorum ſumptibus ab eis deputatus virginis voluntatem diligenter, an coacta, an ſeducta ſit, an ſciat, quod agat, & ſi voluntas eius pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requiſitas iuxta monaſterij, & ordinis regulam, nec non monaſterium fuerit idoneum, liberè ei profiteri liceat*; qui tamen *Miranda ſup. ar.* 4. *Tambur. de iure Abbatiſſ. D.* 4. *quæſt.* 2. *num.* 4. *Sanchez lib.* 5. *mor. cap.* 4. *num.* 84. *Rodriquez tom.* 3. *quæſt.* 12. *art.* 2. *Peyrin. ſup. num.* 2. *Lezana tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 12. & *Diana par.* 3. *tr.* 2. *reſol.* 47. docent decretum illud Concilij vſu, ac conſuetudine receptum fuiſſe, vt vnica puellæ admittendæ ad religionem exploratio præmittatur, quacumque ætate ſit, nimirum quando emiſſura eſt profeſſionem: alij verò cum *Barboſa alleg.* 100. *num.* 4. ſuſtinent voluntatem puellæ explorandam eſſe non ſolùm quando emiſſura eſt profeſſionem, ſed etiam quando eſt ſuſceptura habitum religionis, affe-

rentes

rentes ad id declarationem factam à Sacra Congregat. propterea hac in re videndum eſt, quis ſit vſus, ac praxis in vnaquaque diœceſi, eaq; omninò ſeruanda eſt: ſiquidem conſuetudo habet vim legis.

5 Dato autem quod præfata exploratio ſemel tantùm fieri debeat; exiſtimat Miranda conſultiùs eſſe, eam fieri potiùs ante probationem, quàm ante profeſſionem: idque eſſet conformius menti Concilij dictam explorationem præſcribentis: ſiquidem per explorationem factam tempore profeſſionis non ita benè iudicari poteſt, num nouitia ſpontè, & plana voluntate eligat profiteri, an coacta, aut ſeducta, aut certè ex verecundia deſerendi habitum religioſum, vel ex metu parentum, vel ex Monialium ipſarum ſuaſionibus, ac precibus importunis inducta; vnde ſit, vt non paucæ Moniales ferè inuoluntariè profiteantur, ſicque poſtea, ſin minus toto vitæ tempore, ſaltem per multos annos inquietè viuant, regularis vitæ obſeruantiam maximè auerſantes. Alij verò exiſtimant longè conſultiùs fore dictam explorationem fieri tempore profeſſionis; cùm tunc nouitia experta fuerit aſperitates vitæ religioſæ, ſicque maiori cum maturitate, ac prudentia poſſit deliberare: quod maximè procedit de Monialibus profitentibus vitam arctiorem; vt de Capuccinis.

Certè talis exploratio (quocumque demum tempore fiat) facienda eſt ab Ordinarijs, non curſim, & craſſa Minerua, ſed ſummo ſtudio, ac diligentia, ſicut indicatur in citato decreto Concilij Tridentini per verbum *diligenter*; cùm hinc potiſſimum pendeat & bona exiſtimatio ſtatus Monialium, & pax monaſteriorum, & quies Monialis profitentis; eiuſque profectus ſpiritualis, ſicut è contrà, ſi nouitia inuita, aut ægrè profiteatur, non ſolùm viuit ipſa inquieta, ſed etiam inquietat ſocias, moleſtat Superioriſſam, faceſcit negotium Prælato, perturbat monaſterium, tempus inutiliter indumit, Deumq; identidem non leuiter offendit.

Exploratio autem hæc in eo conſiſtit, vt puella interrogetur de nomine, patria, parentibus, ac ætate: num ſciat legere, ſcribere, canere, &c. quot, & qui ſint fidei articuli, qui præcepta Decalogi, ac Eccleſiæ: quid intendat per ſuſceptionem ſtatus religioſi: an ſpontè, & ex Dei ſpiritu, vel ex parentum, Monialium, aut alterius cuiuſuis perſonæ conſilio, ac ſuaſione: à quo tempore ſenſerit ſe vocatam ad religionem: an à pueritia animum ad pietatem, ac religionem habuerit propenſum: num corpore, ac mente ſit ſana, vel occultum aliquem defectum habeat, & quem, & à quo tempore: an ſciat, & benè intelligat tria vota religionis, ſitque parata abdicare à ſe dominium rerum omnium temporalium per votum paupertatis; viuereque in communi, ſi vita communis inducatur: abſtinere ab omni delectatione carnis voto Caſtitatis repugnante; ſuamque voluntatem omninò ſubijcere voluntati ſuorum Superiorum per votum Obedientiæ: an ſit parata Crucem Domini ferre, abnegare ſe ipſam, & ſequi Chriſtum iuxta ipſius Chriſti conſilium. In his, inquam, interrogationibus, & in alijs ſimilibus quas Spiritus Sanctus ſuggeret iuxta conditionem puellæ explorandæ, conſiſtit præſens exploratio.

QVÆRES V. An Moniales poſſint dare puellæ petenti ingreſſum religionis, expectatiuam loci primò vacaturi per mortem Monialis decedentis intra numerum legitimè præfixum.

6 ℞. Non poſſe ex decreto Sacræ Congregationis Concilij, quod refert *Quaranta in bullar. pag. 462.* his verbis: *Eadem Sacra Congreg. diſtrictè prohibet, ne loca Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura cuiquam puellæ ad habitum regularem recipiendæ concedantur, neque promittantur, niſi ſecuta vera, & reali illorum vacatione, atque ita demum, & non antea de eis diſponi, ac in Monialis demortuæ locum promiſſionem, aut receptionem in Capitulo, ſeu quouis alio modo fieri iubet; ſi quid verò contra à quoquam fieri contigerit, irritum, & inane, ac nullius roboris, & momẽti fore, & eſſe decreuit, ac nihilominus Abbatiſſas, Prioriſſas, & alios*

& alios quoſcumque monaſteriorum Superiores, qui cuiuſuis puellæ receptioni, vel admiſsioni, aut locorum vocaturorum promiſsioni, ſeu conceſsioni aduerſus præſentis decreti diſpoſitionem conſenſerint, priuationis vocis actiuæ, & paſsiuæ alijſq; arbitrio eiuſdem Congregationis infligendis pœnis obſtrictas, & obnoxias fore declarat.

QVÆRES VI. An Moniales poſſint recipere in quocunque numero puellas petentes religionis ingreſſum, ſi alias ſint præditæ requiſitis dotibus.

7 ℞. Non poſſe, ſi in monaſterio extet iam numerus Monialium taxatus iuxta *cap. vnic. §. ſanè de ſtatu Regul. in 6.* & iuxta decretum *Concilij Trid. ſeſſ. 25. cap. 3. de Regul.* ac Conſtitutionem *Pij V. circa paſtoralis*, quibus ſtatuitur, vt receptio Monialium non fiat, niſi intra numerum præſcriptum Monialium, quæ ex redditibus, aut conſuetis eleemoſynis ſuſtentari poſſint commodè: quod expreſsè ſtatuitur in citata Conſtitutione Pij V. §. 6. limita, niſi puella, quæ petit ingreſſum, ſecum ferat dotem, ex qua commodè ſuſtentari valeat; nam talis dos computari poteſt inter eleemoſynas, aut redditus monaſterij, ſicque ceſſat ratio præſentis prohibitionis, vt benè notarunt *Suarez vbi ſup. Nauarr. lib. de redd. eccl. q. 1. monit. 62. Lezana ſup. num. 6. & alij*. Addo, quod quamuis in *cap. vnico*, ſuperius relato (quod certè loquitur ſolùm de Monialibus Ordinum non Mendicantium) irritetur profeſſio Monialis contra diſpoſitionem dicti capitis admiſſæ: talem tamen irritationem putat *Sanchez l. 7. moral. cap. 23. num. 4.* non eſſe in vſu, ſed videri conſuetudine abrogatam, quod minùs approbat *Caſtrus Palaus tr. 16. D. 1. p. 7. §. 6. num. 5.* dicens ſibi non conſtare de tali conſuetudine; vnde cenſeo quoad hoc inſpiciendam eſſe regionum conſuetudinem eamque ſeruandam.

8 Notat tamen Lezana, & benè, in tali caſu non ſufficere, quod ſoluatur dos ordinaria, ſed duplum dotis ſoluendum eſſe, & Monialem ſic receptam computandam eſſe tanquam ſupranumerariam (vt vocant) idq; ex declaratione Sacr. Congreg. facta 6. Sept. 1604. in qua etiam additur Moniales, quæ ſupra numerum præfixum in quocumq; monaſterio recipiuntur, in locum Monialium morientium non ſubrogari; nec obſtare, quin aliæ in locum earundem ex numero conſtituto demortuarum recipi eodem modo poſſint, quo in vnoquoque monaſterio admitti poſſunt intra numerum; quinimò præfatas Moniales ſic ſupra numerum receptas ſemper, quod hoc manere ſupernumerarias, eſto in cæteris nihil differant ab alijs, & ijs ſint pares in omnibus.

Maius dubium eſt, quod mouet *Portel. de dub. reg. v. monial. in addit. num. 1.* vtrum taxato numero Monialium recipiendarum in aliquo monaſterio, poſſint duæ, aut tres recipi ſupra dictum numerum, ſi contingat redditus annuos ita creſcere, vt etiam illæ poſſint ex ijs commodè ſuſtentari abſq; diſpendio monaſterij.

9 ℞. *Portellus vbi ſupra* poſſe; probatque ex *cap. cum M. Ferrarienſ. de Conſt.* vbi Innoc. III. decernit, quod ſi aliquod Capitulum habeat numerum taxatum tot Canonicorum, vt vltra non poſſit creſcere, & hoc per Papam confirmatum ſit; ſi poſtea redditus temporales, ita creſcant, vt duo, vel tres Canonici vlterius commodè ſuſtentari poſſint, hi etiam poterunt recipi, ac ſuperaddi, non obſtante ſtatuto illo per Papam confirmato; cum aliàs in noſtro caſu par ratio militare videatur, ideòq; locum habere poſſit, & eadem iuris diſpoſitio, ſic *Portellus*; qui tamen poſtea in *addit. num. 18.* citatis pro hac ſua ſententia affirmante, *Reginaldo, Nauarro, & Suarez*, eam non parum moderatur, ac limitat dicens, quod, licèt Prouincialis, qui in caſu propoſito fœminam cum duplicata dote reciperet, iudicio ipſius non eſſet condemnandus, nec cenſendus incurriſſe pœnas latas contra recipientes vltra numerum taxatum: ſi tamen ipſe eſſet Prælatus, præfatam fœminam non reciperet, abſque legitima licentia ob expreſſam prohibitionem factam, &c. Quin etiam in *addit. ad additionem num. 1.* abſolutè ait; *Nunc io dico, ne omninò id fiat cum tali dote, abſque expreſſa licentia Papæ, quia ſic vſus poſtea obſeruauit*; addens immediatè poſt; *Si verò aliquis in hoc facto vellet ſe excuſare, poſſet pro ſe adducere c. cum M. Ferrarienſ. de conſtit.*

ſtit. Ex quibus aliud certò inferri poteſt, in hoc ſpectandam, ac ſeruandam eſſe vniuſcuiuſque regionis, ac diœceſis conſuetudinem, cum conſuetudo habeat vim legis, & ſit legis optima interpres; ſicque cenſeo explicandos eſſe Doctores allegatos à Portello.

10 Illud etiam hìc moneo obiter ex *Meſconio de maieſt. milit. Ecc. l. 1. p. 4. cap. 4.* Clementem VIII. ſtatuiſſe, ne in vnoquoque Monialium monaſterio numerus Monialium, quas vocant Conuerſas, tertiam partem excedat; & quidem meritò, ne alias Monialib. addictis choro omninò ſubtrahatur materia ſe exercendi in vilioribus miniſterijs, & conſequenter vacandi abnegationi ſui ipſius.

QVÆRES VII. An puella ſemel, ac iterùm capitulariter excluſa ab admiſſione in religionem, coacto iterùm capitulo, admitti poſſit: & è contra poſſit capitulariter excludi iam per Capitulum admiſſa.

11 ℞. Poſſe, & quidem quod excluſa poſſit admitti poſtea, conſtat quia nullum extat eius prohibens, aut irritans talem admiſſionem: quin potiùs occurrere poſſunt de nouo rationes, quibus id ſuadeatur; quod verò admiſſa poſſit excludi, probatur tum ex modò dictis; tum quia quod dicitur in *cap. nulli licere de elect. in 6.* poſt publicationem ſcrutinij non eſſe locum variationi, procedit ſolùm in electione, per quam, publicato ſcrutinio, acquiſitum eſt ius ei, qui eſt electus; quod certè non militat in caſu noſtro, in quo agitur de contractu faciendo inter nouitium, ac religionem, in quo nullum ius acquiritur nouitio ex eo, quod capitulariter concluditur petentem admittendum eſſe in religionem, ita *Peregrin. p. 2. conſtit. c. 5. lit. R. §. 11. & 12.*

An autem puella capitulariter admiſſa ad religionem, ſi diutius differat ingreſſum, ingredi poſſit abſque noua admiſſione capitulari.

℞. Videri non poſſe, ſi ſpontè diſtulit ingreſſum, & probabiliter timeri poſſit contigiſſe aliquid noui, vel manifeſtatum fuiſſe aliquid antiquum, quod cognitum retraxiſſet Capitulum ab ea admittenda; & ratio eſt, quod ſic Capitulum non cenſetur perſiſtere in priori voluntate admittendi puellam; ſicque opus eſt, vt iterùm, præmiſſis de iure præmittendis, ſtatuat, an debeat illa iterùm admittere, necne. Quanta autem debeat eſſe iſta dilatio, relinquendum eſt iudicio viri prudentis, conſideratis omnibus circumſtantijs.

QVÆRES VIII. Quæ conditiones requirantur in puellis admittendis ad religionem.

12 ℞. Requiri, vt non ſint ſcandaloſæ, non petulantes, non excommunicatæ, non hæreticæ, aut ſchiſmaticæ, non flagitioſæ, vt probat *Maiol. de irreg. l. 1. c. 29. n. 50.* immò vt ſint irreprehenſibiles, vt decet ſponſas Chriſti, & immunes à quocumq; defectu, qui alijs virginibus intra monaſterium degentibus obeſſe poſſit, ſiue ratione mali exempli, ſiue ex imitatione delicti, ſiue quouis alio modo: idq; iuxta *c. 1. de ſtatus Reg. in 6.* ita *Tambur. ſup. q. 3. n. 1.* addens *n. 2.* item cauendum eſſe, ne in quouis Monialium genere ſit aliqua contagioſa, morboſa, dæmoniaca, aut furioſa; ſurdas verò, cæcas, claudas, mutas, & gibboſas nullo iure impediri, quin recipi poſſint ad religionem: præſertim, ſi in ijs ſpectetur maior religio.

Moneo hìc obiter, motum proprium Sixti V. editum anno 1587. de non admittendis ad religionem perſonis ære alieno grauatis, aut obnoxijs reddendis rationibus non militare in Monialibus: ſic enim, ipſemet Sixtus declarauit in alio motu proprio edito in prioris declarationem, *§. cæterum*; vnde fit, vt in caſu, quo mulier ære alieno grauata, aut ratiocinijs obligata vellet ingredi religionem, poſſet admitti, ſi aliàs poteſt de iure communi.

QVÆRES IX. An poſſint recipi ad religionem fœminæ viduæ, ſtando in iure communi.

13 ℞. Poſſe, & conſtat tum ex vſu Eccleſiæ antiquiſſimo, quem probat *Suarez tom. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. n. 2.* tum ex *cap. vidua 20. q. 1.* vbi de vidua dicitur, quod ſi velit religionem profiteri, admitti poteſt, & debet, recepto habitu religioni con-

ni conueniente, ita *Suar. l. c. Lezana to. 1. c. 25. n. 9. Tamb. ſup. D. 6. q. 3. n. 7. & alij*; quamuis alioquin minùs conueniat viduam admittere ad habitum monacalem virginum, ſicut teſte *Gauanto in man. Epiſc. v. monial. receptio n. 7.* declarauit Sacr. Congr. Epiſc. 29. Ian. 1585. Vt proinde in præſentia Sacra Congregatio non det fœminæ viduæ indultum ſuſcipiendi ſtatum Monialium, niſi cum his conditionibus: nimirùm vt ſoluat dotem ordinaria, ſi ſuſcipienda ſit intra numerum præfixum, aut duplicatam, ſi ſupra numerum: & quidem ſeruatis ijs., quæ in licentijs ſupernumerariarum ab eadem Sacra Congregatione præſcribuntur: item vt non poſſit eligi in Abbatiſſam, aut Superioriſſam vllius monaſterij ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ.

QVÆRES X. An, attento iure communi, poſſint recipi ad religionem fœminæ illicitè corruptæ poſt pęnitentiam peractam etiam in conſortium virginum.

14 ℞. Poſſe, niſi id in ſpecie prohibeatur per proprias monaſterij Conſtitutiones: ſiquidem in iure communi nulla lex extat, qua tales mulieres excludantur à conſortio virginum: vnde qui dicunt fœminas hac macula, aut nota laborantes non debere recipi in conuentu virginum, dicendi ſunt loqui ſecundum decentiam, ac conuenientem honeſtatem, non ſecundum incapacitatem, aut abſolutam prohibitionem, ſicut benè notauit *Suar. ſup.* hinc inferens, quod, ſi lapſus talis fœminę fuerit publicus, ac infamis, eſtò poſtea conuertatur, non eſt admittenda in conſortium virginum; ideòque pro huiuſmodi fœminis reperta eſt peculiaris religio, quam vocant mulierum pœnitentiæ, ſeu S. Mariæ Magdalenæ, ſeu Conuertitarum: ſi autem lapſus ſit occultus, & non genuerit infamiam, nihil impediet, per ſe, moraliter loquendo; immò, licèt interdum lapſus eſſet publicus, ſi ſemel tantùm ex fragilitate contigiſſet, cohoneſtari, & compenſari poſſet tot circumſtantijs perſonæ, generis, ac emendationis, vt talis perſona connenienter admitti poſſet, ita *Suar. & cum illo Lezana, & Tambur. locis ſup. citatis.*

QVÆRES XI. An iure communi poſſint admitti in monaſteria virginum mulieres coniugatæ, quæ fortè de conſenſu proprij viri petant admitti ſeruatis aliàs ſeruandis.

15 ℞. Poſſe, cum in iure communi id ſpecialiter non prohibeatur; non decere tamen ob varias rationes, quæ facilè occurrent conſideranti; & maximè ob declarationem Sacræ Congregationis relatam *q. 9.* quæ in fœminis coniugatis vtique militat, & quidem à fortiori.

Concedo tamen puellam, quæ matrimonium contraxit, ſed non conſummauit poſſe intra primum bimeſtre ingredi religionem; idque ex iure Eccleſiaſtico ab Apoſtolorum temporibus inſtituto, vt colligitur ex *cap. ex publico de conuerſ. coniugat.* quod ius procedere etiam in caſu, quo ſponſa inuita cogeretur conſummare matrimonium, vt latè probat *Sanch. l. 2. de matr. D. 23. n. 6.* monens *n. 7.* per accidens poſſe fœminam in propoſito caſu impediri à religionis ingreſſu: videlicet ratione prolis ex ea copula ſecutæ, quæ ſine matris ope non poſſet commodè educari.

Quod ſi hac occaſione quæras, an maritus ſine culpa mortali poſſit propriam ſponſam cognoſcere inuitam in primo bimeſtri, ſi ea non cogitet de ingredienda religione.

℞. *Diana p. 9. tr. 8. reſ. 18. ex Texeda, Caſtro Palao, Conincho, & Perez* non peccare: & probat tum quia à tempore initi matrimonij vir ius habet in corpus ſuæ vxoris, adeòque non peccat vtendo illo per vim; cum nemo peccet vtendo re propria, ac iure ſuo etſi alteri ſequatur iniuria: tum quia iura concedentia bimeſtre ad deliberandum de meliori ſtatu non important præceptum, vt coniuges per bimeſtre abſtineant à copula, ſed ſolùm ijs permittunt, vt intra illud poſſint abſtinere ad deliberandum de meliori ſtatu, ſicque vir in iſto caſu nullum violat præceptum: tum quia in *cap. ex publico de conuerſ. coniugat.* vbi ſolum, & non alibi, conceditur illud bimeſtre, non ſuſpenditur obligatio reddendi debitum,

bitum, niſi ijs, qui agunt de ingreſſu religionis, ſicq; non ſuffragatur ſponſæ in præſenti caſu priuilegium dictæ ſuſpenſionis. At diſſentiunt *Gloſſa*, *Syluester*, *Roſella*, *Armilla*, *Sanch. & Pontius* relati ab ipſo *Diana*; qui addit *ex Perez* fieri iniuriam ſponſæ volenti ſtatim ingredi religionem, ſi poſt elapſum biennium inuita cogatur conſummare matrimonium: ſiquidem, quamtumuis temporis elapſum ſit ab inito matrimonio, modò non ſit conſummatum (ſiue iure, ſiue iniuria id contigerit) vterque coniux habet ius ingrediendi religionem, ita *Diana*, & benè, præter quam quod ait conſummato matrimonio per iniuriam, coniugem innocentem non retinere ius ingrediendi religionem: quod ego negaui paulò ante, iterùm nego.

QVÆRES XII. An Hermaphroditi poſſint recipi in religione Monialium, & quando.

16 ℞. Poſſe, ſi in ijs iudicio medicorum, aut peritarum, ac honeſtarum matronarum præualeat ſexus fœmineus: poſſe inquam, validè, non item licet, vt latè oſtendimus in *tract. de profeſs. c. 2. q.* 13. interim conſulantur *Tambur. ſup. D. 6. q. 7. & Portel. de dub. regul. v. profeſſio hermaphroditi*, vbi fusè, ac doctè diſſerens de præſenti controuerſia expreſsè docet profeſſionem puellæ habentis ſexum fœmineum tantùm, ab initio nouitiatus vſque ad tempus profeſſionis incluſiuè, eſſe validam, ac omninò ſubſiſtere, non obſtante quod poſtea erumpat in ſexum maſculinum; quamquam in tali caſu probabile ſit obligationem talis profeſſionis prorſus euaneſcere, vt dicemus *c. 3. n.* 32. & expreſsè docet *Diana p. 5. reſol.* 49. alijs citatis.

QVÆRES XIII. An poſſint admitti ad religionem puellæ, etiam infra annum ætatis duodecimum.

17 ℞. Videri ſatis probabile, quod poſſint, ſi attendatur ſolum decretum Concilij Trid. relatum *ſeſſ. 25. de Regul. c.* 17. his verbis: *Sancta Synodus ſtatuit, atque decreuit, vt, ſi puella, quæ ſtatum regularem ſuſcipere voluerit, maior* 12. *annis ſit, non ante eum ſuſcipiat, nec poſtea ipſa, vel alia profeſſionem emittat, quàm explorauerit Epiſcopus, &c.* & ratio eſt, quod in iſto *cap.* nihil decernitur de ætatæ puellæ admittendæ ad religionem, (vt conſtat ex titulo ipſius capitis, qui eſt *de exploranda voluntate virginis, quæ Deo ſacratur.*) ſed de examine voluntatis præmittendo, quando puella ingrediens fuerit maior 12. annis; ſicque textus loquitur ſua conditione, dum ait, *ſi maior* 12. *annis fuit:* conſtat autem, quod conditio nil ponit in eſſe. Quin etiam (quod amplius eſt) citatus textus videtur ſupponere puellam minorem 12. anni poſſe recipi ad habitum religionis alioquin non loquetur ſub ea conditione, *ſi maior* 12. *annis fuerit:* neque diceret, *nec poſtea ipſa, vel alia profeſſionem emittat, quàm explorauerit Epiſcopus virginis voluntatem;* ſiquidem dictio *alia* diuerſitatem importat, & facit hunc ſenſum; nec ipſa, quæ maior 12. annis eſt ingreſſa, nec alia minor in ætate, profiteatur ante dictam voluntatis explorationem: nam ad nullam aliam puellam referri poteſt ea dictio *alia*, cum omnes puellæ maiores 12. annis comprehenſæ ſint in præcedenti particula *ipſa*, ita in terminis *Sanch. l. 14. mor. c. 18. num. 34. Suar. tom. 3. de relig. l. 5. c. 1. num. 9. Miranda q. 8. de monial. ar. 2. Portel. de dub. regul. v. clauſura monial. §. cuius ætatis puella, &c. n.* 1. alijque relati à *Diana p. 3. tr. 2. reſol.* 47. inter quos Michael Medina (qui interfuit promulgationi dicti decreti, & ſtudioſiſſimè attendit ad ſuffragia omnium, ac ſingulorum Epiſcoporum, qui in illud concurrerunt) dicit nihil alienius à mente Concilij Trid. excogitari poſſe, quam quòd Concilium in præſenti decreto intenderit prohibere, ne puella minor 12. annis recipiatur ad habitum religionis: ſicut docent *Rodriq. Azor. & Nald. allegati à Diana vbi ſupra.*

18 Dixi ad initium reſponſionis, *ſi attendatur ſolum decretum Conc. Trid.* vt innuerem, quod, ſi declaratio Sacræ Congregation. Concilij quæ in contrarium adducitur à *Vecchio in praxi nouit. D. 52. d. 9. num.* 16. eſt legitima, authentica, & in vſu (vti de facto eſt in aliquibus diœceſibus) ea omninò ſeruari debet, ſicq; non habe-

haberet locum doctrina hic tradita; quæ (vt dixi) nititur ſolum verbis Concilij, & abſtrahit à quacumq; declaratione. Declaratio autem Sacræ Congreg. hic adducta eſt talis; *Sacra Congr. reſcripſit aliquam puellam non debere admitti ante 12. annum ad habitum ſuſcipiendum, cuius cauſa requiritur voluntatis puellæ exploratio: non eſt autem voluntas Congregationis, neque Concilij, vt ante illam ætatem puella admittatur*; vnde *Lezana ſup. n. 11.* ait in hoc cautè procedendum eſſe.

19 Quod verò addit *Sanch. num. 8. ex cap. addidiſtis 20. q. 1.* parentes poſſe offerre puellas monaſterijs pro futura vita monaſtica, etiam in ætate infantiæ (quæ in puella eſt infra quinque annos) probabiliter videtur poſſe admitti, non obſtante motu proprio Pij V. & Gregorij XIII. inrerdicente ingreſſum clauſuræ etiam puellis impuberibus, & ſtylo Sacræ Congregationis modò regulariter requirentis, vt puella admittenda ad educationem intra monaſterium Monialium iam expleuerit ſeptimum annum, ſiquidem vt colligitur ex *Sanch. n. 34.* Motus ille proprius, & ſtylus Sacrę Congregationis allegati non extenduntur ad caſum, in quo puella impubes ingreditur clauſuram cauſa religionis ſuſcipiendæ (ſicut in caſu noſtro); ſed quando ingreditur ſolùm cauſa educationis. Quin potius puto puellam in propoſito euentu poſſe ingredi Monaſterium abſque licentia Sacræ Congreg. (quæ tamen requireretur, ſi ingreſſura eſſet ſolius educationis cauſa) quo modo ſine præfata licentia ingredi poſſet quæcumq; alia puella iam pubes ad recipiendum habitum religionis: non enim adeſt maior ratio de vna, quam de alia.

20 Addit *Sanch. n. 9.* & cum eo *Portel. ſup. n. 8.* ita parentibus competere ius offerendi puellas monaſterijs ad effectum, vt poſtea ſuſcipiant ſtatum religioſum; quòd puellæ ſic oblatæ non poſſunt reſilire, niſi poſt annum completum pubertatis; eo autem completo liberum ipſis eſt vel perſeuerare in monaſterio, vel redire ad ſæculum, donec faciat profeſſionem tacitam, aut expreſſam.

21 Vtrùm autem expediat, quod puellæ ætatis adeò tenellæ ingrediantur monaſteria Monialium, vt ſic tantò magis, & faciliùs alliciantur ad ſuſcipiendum ſtatum religioſum; poſſent afferri rationes pro parte tam affirmante, quàm negante: certè Miranda ſuper affirmantem probat, tum quia alioqui non tot puellæ amplecterentur ſtatum religioſum, breuique temporis ſpatio Monialium ſtatus tolleretur: tum quia experientia docet puellas monaſteria ingredientes in tenella ætate vberiores poſtea fructus facere in Dei ſeruitio, minuſque affici ad bona præſentis vitæ: idque iuxta illud Lyrici Poetæ; *Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem, teſta diu.*

QVÆRES XV. An plures ſorores recipi poſſint in vnum, ac idem monaſterium Monialium, & quo modo.

22 ℞. Non poſſe recipi, niſi duas, ſecluſa diſpenſatione Sacræ Congregationis: ideoque ſi tertia Soror velit ingredi, ibique profiteri, debere ſecum deferre duplum dotis, necnon ſuffragio carere in Capitulo, quouſque altera ex duobus Sororibus primis deceſſerit è vita; idque ex decreto Sacræ Congregat. edito 26. Auguſt. 1616. & adducto à *Gauanto in man. Epiſc. v. monial. nouitiarum alimenta n. 8.* per quod item ſtatutum eſt in caſu, quo quarta Soror modo dicto velit in eodem monaſterio recipi ad habitum religionis, teneri ſoluere triplum dotis, & modo ſup. dicto carere ſuffragio in Capitulo. Quod vtique piè, ac prudenter ſtatutum eſt ad tollendas diſſentiones, ac factiones; quæ alias non minùs facilè, quàm frequenter excitari poſſent in Monialium monaſterijs, ſi in vnum, ac idem monaſterium poſſent liberè recipere Sorores in quocumque numero. Quin etiam ſtylus curiæ habet, vt tertia, aut quarta Soror non recipiantur in idem monaſterium, abſque ſpeciali licentia Sacræ Congregationis Epiſcoporum, an Regularium.

QVÆRES XVI. An, & qualiter expediat, quod puella degens in monaſterio educationis cauſa, inde ad aliquod tempus extrahatur caſu, quo velit apprehendere ſtatum religioſum, ibique fieri Monialis.

23 ℞. Quod, & quamuis adduci poſſint rationes in vtramque partem (quarum non

pauc æ

paucæ occurrere poterunt conſideranti) abſolutè tamen loquendo , videtur expedire , vt puella in caſu propoſito extrahatur è monaſterio, antequam ibi admittatur ad habitum religioſum . Moueor , quod ſic meliùs conſulitur libertati puellæ admittendæ ; quippè manens intra monaſterium minus audebit denegare conſenſum Monialibus, ſiue conſanguineis, ſiue affinibus, ſiue amicis eius ingreſſum enixè ab ea efflagitantibus ; & fortè etiam importunè procurantibus , idque vel ex metu reuerentiali erga dictas Moniales, vel ex verecundia, qua ſuffunditur in deficiendo à promiſſione ipſis facta de ſuſcipiendo ſtatu religioſo, vel ex alio ſimili motiuo non parum obſtante eius libertati , quæ tamen ſumma requiritur in electionis ſtatus . Nec obſtat quod per talem egreſſum è monaſterio puella aliàs ingreſſura religionem exponitur periculo amittendi vocationem religioſam, ſiue ex ſuaſione parentum, aut conſanguineorum, ſiue ex dæmonis ſuggeſtione, ſiue ex illectu deliciarum, ac luxus , quæ ex occaſione egreſſus abundantiùs ei conceduntur , ſiquidem hic effectus eſt accidentalis dicto egreſſui , debetque imputari puellæ interiùs minùs affectè ſtatui religioſo, aut improbitati illorum, qui eam modo dicto ſeducunt, ac ſubornant : præterquam quod minus malum eſt eas hac ratione recedere à propoſito vitæ monachalis amplectendæ, quam illam inuitas, & quaſi coactas apprehendere, ſicque viuere , in perpetua animi moleſtia , ac inquietudine : conſtat autem , quod ex duobus malis ſemper minus eſt eligendum : vt proinde piè , ac ſapienter ſtatutum ſit in Concilio Prouinciali Mediolanen. I. quod quæcumque puella admiſſa ad educationem intra monaſterium , vbi voluerit fieri Monialis , antequam examinetur ab Ordinario ad effectum illam recipiendi, redeat ad ſuos , ibique maneat ſaltem per menſem .

24 Verumtamen eſt , quod puellæ modo dicto egreſſæ , dum interim commorantur in domo paterna ad maturiùs deliberandum , num ipſæ debeant ſuſcipere ſtatum religioſum, necne : non deberent interim liberiùs vacare præſentis vitæ oblectationibus, tempus terendo in vanis conuerſationibus, choreis, ac ludis, intereſſendo comœdijs, ambitioſiùs ſe ornando, per vrbem ſiue curru, ſiue pedibus diſcurrendo; cum potiùs eo tempore deberent ſe omni ſtudio diſponere ad ſtatum religioſum maiori cum fructu ſuſcipiendum , ſibi , & Deo ſtudioſiùs vacantes, frequentiùs orantes, piorum librorum lectioni inſiſtentes, crebriùs confitentes, ac communicantes, vitamque ſolitariam traducentes: ne aliàs ſtatum religioſum ſuſcipientes tranſeant ab extremo ad extremum, ſibique magis difficilem , ac grauem reddant regularem obſeruantiam, paulò poſt amplectendam .

QVÆRES XVII. An expediat , quod puellæ ſuſcipiant habitum religioſum in eo monaſterio, in quo degunt cauſa educationis.

25 ℞. Regulariter videri non expedire, ducor tum quia ſic incertum magis eſt, vnde vocentur ad religionem, num à Deo, an à Moniali, cuius educationi commiſſæ ſunt, aut ab aliqua alia, quæ fortè ex motiuis temporalibus illas ad vitam religioſam induxerint, ſicque magis dubitari poteſt de perſeuerantia : tum quia nimia familiaritas parit contemptum, ideoq; puella manens in monaſterio, cum identidem videat aliquas Moniales deficere in hac , aut illa regulari obſeruantia , præſtantiam ſtatus religioſi longè minoris æſtimat, quàm par eſſet, & ad ipſum accedit minori cum affectu, ac deſiderio proficiendi in illo, cùm ab aſſuetis non fiat paſſio ; tum quia omnia noua placent , & ipſa rerum nouitas maiores ſui amores excitat , magiſque impellit ad agendum : ſicut è contra minùs afficimur ad ea, quibus aſſueſcimus ; vnde puella aſſueta viuere inter Moniales minori animi alacritate inter ipſas amplectitur ſtatum Monachalem , minuſque feruenter in eo ſe exercet ad religioſam perfectionem acquirendam .

QVÆRES XVIII. An parentes puellæ admittendæ ad religionem ; vel alij poſſint impedire , quin ea recipiatur , & ſub qua pœna id prohibeatur .

26 ℞. Non poſſe , & ſi impediant , incurrere excommunicationem maiorem ipſo facto latam in *Concilio Trident. ſeſſ. 25. c. 18. de Regular.* his verbis : *Simili*

quoque

quoque anathemati ſubijcit eos, qui ſanctam virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo ſine iuſta cauſa impedierint, ita in terminis *Suarez tom.3. de relig. lib.5. cap.9. num.11. Filliuc. tract. 14. num. 90. & Bonac. de cenſur. in pratic. D. 2. q. 2. p. 3. num. 3.* id inde probante, quod non poteſt fœmina profiteri in religione, niſi priùs habitum ſuſcipiat, ſicque impediens ſuſceptionem habitus conſequenter impedit etiam voluntatem veli accipiendi, ac profeſſionem religioſam; idque iuxta regulam: *Qui vult antecedens, vult etiam conſequens, quod ipſi eſt annexum*. Diſſentit tamen *Sanch.l.4. mor. cap. 4.num.15.* putans probabilius eſſe non incurri in iſto caſu præfatam excommunicationem, ea ductus ratione, quod decretum pœnale (quale eſt hoc) non debet ampliari, illud extendendo ad remotum profeſſionis obſtaculum; cuiuſmodi eſt in præſenti euentu impedire ſuſceptionem habitus religioſi: cum alioqui textus loquatur ſolùm de impediente voluntatem veli ſuſcipiendi, ideſt faciendi profeſſionem religioſam; præterquam quod Concilium in citato decreto ſuperiùs loquens de cogentibus, volenſque comprehendere cogentes ad ingreſſum, aut profeſſionem, vtrumq; expreſſis verbis ſatis claris, & bis repetijt.

27 Notant porrò citati Doctores in allegato textu nomine veli, aut emiſſionis voti intelligi profeſſionem religioſam; ſiue fiat per veli ſuſceptionem, ſiue abſque veli ſuſceptione cum tribus votis ſubſtantialibus religionis; hincque inferunt non ſubijci huic excommunicationi illum, qui iniuſtè impedit fœminam, ne faciat votum ingrediendi monaſterium, aut aſſumendi habitum religionis: cum hoc ſit nimis remotè, ac indirectè impedire profeſſionem, adeòque non comprehendatur ſub præfato decreto, quod cum ſit odioſum, non debet ampliari, ſed reſtringi. Ita *Bonacin. ſup. n.4.* addens *num. 6.* ſubiacere dictæ excommunicationi illum, qui doloſè retrahit fœminam à religione: quod tamen negant *Suar. tom. 3. de relig.5.c.9.n.14.& Caſtr. Pal. tract.16. D.1.p.9.n.11.* eò quòd dolo impediens propriè non impediat voluntatem profitendi: cùm ad hoc requiratur, vt voluntas immutata perſeuerans impediatur ab eius executione, & dolus impediat ſolum, ne ſit voluntas.

28 Incurrunt autem iſtam excommunicationem (quæ tamen non eſt reſeruata) quicunque impediunt fœminam, ne religionem aſſumat, aut profeſſionem faciat: nam textus loquitur indiſtinctè, ac indefinitè; vbi verò ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus; intellige, dummodò impediant iniuſtè, cùm textus loquatur de impedientibus ſine iuſta cauſa: quod in ſpecie notauit *Sanch. ſup. n.10.* & cum eo *Bonac.n.8.*

QVÆRES XIX. An poſſit cogi fœmina ad ingrediendam religionem, & ſub qua pœna id prohibeatur.

29 ℞. Non poſſe cogi; cum id expreſsè prohibeatur ſub pœna excommunicationis maioris ipſo facto incurrendæ, non tamen reſeruatæ, quæ fuit lata in Concilio Trid. ſuper his verbis; *Anathematis S.Synodus ſubijcit omnes, & ſingulas perſonas cuiuſcumque qualitatis, vel conditionis fuerint, tam Clericos, quàm laicos, ſæculares, vel regulares, aut etiam qualibet dignitate fulgentes, ſi quomodocunque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcunque mulierem inuitam, præterquam in caſibus in iure expreſſis ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcunque religionis, vel ad emittendam profeſſionem: quique conſilium, auxilium, vel fauorem dederint: quique ſcientes eam non ſpontè ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quomodo ei actui vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint.*

30 Circa cuius textus intelligentiam notandum eſt, quod, cum cogere idem ſit, ac per vim, aut metum grauem inducere; huic excommunicationi non ſubiacent neq; ij, qui cogunt per metum leuem, non cadentem in coſtantem virum (cum iſta lex tanquam pœnalis ſtrictè intelligi debeat, ideòq; explicanda ſit ſolùm de illo metu, de quo in iure habetur ratio, cuiuſmodi vtique non eſt metus leuis *l. nec timorem ff. de eo, quod*

eo, quod metus cauſa:) neque ij, qui iuſtè incutiunt metum grauem, cum ſic non interueniat iniurioſa coactio; neque ij, qui inducunt precibus importunis, cùm ſic non inferatur vlla vis, modò non adſint minæ, neque ij, qui ingreſſum religionis ſuadent iniecto metu priuationis alicuius boni, ad quod alioqui fœmina non habet ius; cùm hoc non ſit inferre vim, vel metum, ſed denegare id, quod liberè poteſt tradi, ac denegari: ita *Bonac. ſup. p.2. n.1.2.3.4. & 5.* monens *n.6.* ad incurrendam iſtam pœnam non ſufficere, quod quis cogat fœminam ad ingrediendum monaſteria quoquomodo (v.g. in educationem) ſed requiri, vt cogatur ingredi in ordine ad aſſumendum ſtatum religioſum (ſed de hoc infrà, cum de educatione puellarum,) vnde iſta coactio debet fieri in ordine ad habitum religionis, ſuſcipiendum per modum nouitij, aut ad faciendam profeſſionem religioſam; idque diſiunctiuè; cum textus vtatur clauſula diſiunctiua *vel*, vt benè aduertit idem Bonacina.

31 Cæterùm actiones, quæ ſub iſta excommunicatione prohibentur, ſunt non ſolùm cogere (ad quod requiritur, vt re vera ſequatur effectus ſub ea pœna prohibitus) ſed etiam dare auxilium, conſilium, aut fauorem ad ingrediendum monaſterium modo ſupradicto, aut ad ſuſcipiendum habitum, aut ad profitendum in religione, immò & quoquo modo interponere propriam præſentiam, conſenſum, aut auctoritatem ad præfatos actus, modò id fiat ſcienter ab illo, qui nouit fœminam inuitam ingredi monaſterium, aut ſuſcipere habitum, aut emittere profeſſionem, & modo dicto ſequatur effectus iuxta ea, quæ tradunt *DD. cum Bonacina de cenſur. in comm. D.1.q.1.p.6.n.2.*

32 Monet autem *Sanch.n.21.* & benè, quod, licèt in textu dicatur *quoquo modo huic actui præſentiam interpoſuerint;* non ideò intelligendum id eſt de eo, qui obiter aſpiciat (cum non dicatur quis ſuam præſentiam interponere, niſi quando ex propoſito aſſiſtit:) ſicut nec de eo, qui alia ex cauſa eſſet præſens, (v.g. ad comitandum ſuum dominum, ad audiendam miſſam in eo loco, in quo fit profeſſio:) immò nec de eo, qui aſſiſteret animo impediendi illam profeſſionem inuoluntariam, vtpotè aduocatus in teſtem violentiæ tunc illatæ.

33 Quod verò dicit textus *præterquam in caſibus in iure expreſſis*, indicat dari aliquos caſus, in quibus iuxta ius canonicum fœmina poteſt cogi ad ingrediendum religionem; nimirùm 1. ſi fœmina publicè, aut priuatim fecit votum religionis, de quo conſtet: 2. ſi fœmina poſt duos menſes coniugata renuat conſummare matrimonium ad deliberandum de religione: 3. ſi poſt quinquennium dicat profeſſionem ſuam fuiſſe nullam: 4. ſi damnata ſit in pœnam delicti ad carcerem perpetuum, & ipſi detur optio aut ſuſcipiendi ſtatum religioſum, aut manendi in perpetuo carcere, ita *Portell. de dub. reg. v. monial. n.7.*

QVÆRES XX. An Moniales poſſint admittere ad habitum religionis, eiuſque probationem puellam ingreſſum religionis petentem, etiamſi ipſarum Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa renuat conſentire in talem receptionem.

34 ℞. Poſſe, dummodò in talem receptionem conſentiat proprius Prælatus monaſterij eo modo, quo diximus q.2. Colligitur ex *Suarez tom.4. de relig. tract.9. l.10. c.11. n.1.* dicente communem vſum, iuri, & rationi conſentaneum eſſe, vt poteſtas recipiendi aliquam in Monialem ſit in ipſo conuentu Monialium, ſimul tamen requiratur Prælati licentia, ſeu conſenſus. Vbi noto, quod, cum Suarez nullam hìc faciat mentionem de Abbatiſſa, ſignum eſt illam venire ſub nomine Conuentus, eiuſque conſenſum in præſenti caſu non requiri, niſi eo modo, quo requiritur conſenſus cuiuſcumque alterius Monialis degentis in monaſterio; vnde fit, vt, ſicut tenuente hac, vel illa Moniali, nihilominus valida fieri poteſt receptio, ſi interueniat debitus numerus ſuffragiorum: ſic & valida receptio ſit, etiamſi contradicat Abbatiſſa, dummodò aliàs non deſit neceſſarius numerus ſuffragiorum; rationem huius aſſertionis innuit *Suar.* dum loco citato ſubdit, *quatenus receptio eſt aliquo modo actus iuriſdictionis, oportet, vt Prælatus, apud quem eſt propria iuriſdictio, concurrat;* quaſi dicat, quod, cum Abbatiſſa Monia-

lium ſit incapax iuriſdictionis propriè dictæ, conſequenter etiam eſt incapax faciendi actum recipiendi ad religionem, ſicque nec poteſt, nec debet ad illum concurrere vt Abbatiſſa, ſed ſolum, vt Monialis talis monaſterij.

Quòd ſi quæras, an Prælatus monaſterij Monialium, ſiue regularis reſpectu Monialium exemptarum, ſiue non regularis (qualis eſt Epiſcopus quoad Moniales non exemptas) poſſit inuitis Monialibus alicuius Monaſterij recipere aliquam in Monialem dicti monaſterij.

35 ℞. *Miranda tomo 1. manu. quæſt. 15. artic. 1.* ex Lappo, Calderino, Io. Monacho, Cardin. a Turrecremata, & Archidiac. non poſſe, & ſi reciperet, Moniales poſſe ab eo appellare, reclamando contra talem receptionem, probat ex *cap. cum Eccleſia Vulterrana de elect.* vbi ait Papa, Canonico quoſdam nullam feciſſe iniuriam proprio Epiſcopo, nolendo recipere quoſdam Canonicos ab ipſo ſolo creatos; idque inde probat, quòd illorum creatio pertineret etiam ad Capitulum; qui enim vtitur iure ſuo, nulli facit iniuriam, quæ ratio vtique facit ad probationem præſentis caſus, ſi bene ei adaptetur, ſicut re vera poteſt adaptari; vnde ſic habet Miranda, *Creatio Monialium adeò pertinet ad Abbatiſſam, & Conuentum Monialium ſimul, quòd Epiſcopus, etiam ſi ſit ipſarum Superior, non poteſt per ſe, nec vllus alius Prælatus, etiam Generalis recipere, & creare Moniales ſine conuentu, neque præcipere Abbatiſſæ, aut Conuentui, vt, ipſis inuitis, aliquam Monialem recipiant*; ſed de hoc c. ſeq. q. 25. vbi conſtabit hanc reſponſionem pati aliquam limitationem.

SECTIO II.

De Nouitiatu Monialium, & alijs ei annexis.

36 *Admiſſio puellæ habitum religioſum non facienda ſtatim poſt receptionem.*
37 *Puella recipienda ad habitum deduci debet ſine pompa ad Conuentum.*
38 *Cur tondeantur capilli nouitiæ ad habitum receptæ.*
39 *Cur immutetur ei nomen, & imponatur nomen alicuius Sanctæ.*
40 *Ea confirmanda, priuſquam recipiatur ad habitum.*
41 *Quæ expenſæ permitti debeant ex occaſione recipiendi ad habitum.*
42 *Qualis eſſe debeat habitatio Monialium nouitiarum.*
43 *Qualis earum inſtructio.*
44 *Ex quibus bonis eæ ali debeant.*
45 *A quo ætatis anno incipere debeat annus probationis.*
46 *Nouitia probatio durat per annum integrum: validè profitetur qui partem nouitiatus facit vt Laicus, & partem, vt Choriſta.*
47 *Indicatur qualiter annus nouitiatus debeat eſſe continuus, & completus.*
48 *Oſtenditur qualis debeat eſſe iſta continuatio.*
49 *Probatio de rigore non ſit in habitu regulari, nec intra conuentum.*
50 *A quo tempore annus probationis formaliter incipiat.*
Nouitiatus iuxta aliquos peragi poteſt in habitu ſæculari, ſicque inchoatur in Societate Ieſu.
51 *Qualiter interrumpatur annus probationis.*
52 *Sine cauſa non protrahitur: at non interrumpitur per tranſitum ad alium Conuentum.*
53 *Puella recipienda ad habitum recipitur liberè intra clauſuram.*
54 *Si poſt habitus receptionem fugiat, iterum liberè recipitur.*
55 *Ei reſilienti à religione omnia reſtituenda.*

QVÆRES I. Quantum temporis deceat interponi inter receptionem puellæ monachandæ, eiuſque actualem admiſſionem ad nouitiatum.

36 ℞. Videtur ſatis rationabile, ac pium id, quod hac de re fuit ſtatutum in Concilio

lio Prouinciali Mediolanenſi I. nimirum quòd poſt ſex menſes à receptione detur puellæ receptæ regularis habitus,niſi citiùs,aut tardiùs id præſtandum eſſe iudicauerit Epiſcopus, aut Monialium Superior; idque, vt puella recepta tantò maturiùs deliberet, num ſibi expediat aſſumptio ſtatus religioſi,habeatque in bonis,vnde turrim religioſæ profeſſionis, quam eſt inceptura ædificare, conſummare poſſit: aliàs enim de ea non immeritò dici poſſet *Cæpit ædificare, & non potuit conſummare*. Certè, antequam puella cum ſponſo ſibi oblato contrahat ſponſalia (quæ tamen etiam contracta in multis caſibus reſcindi poſſunt) multas petit informationes, multorum conſilia exquirit, dotes ſponſi attentiùs meditatur, quæcunque ipſi proponuntur, accuratiùs perpendit, omnem denique adhibet diligentiam, ne in re tanti momenti erret, ac decipiatur; quòd ſi cum tanta maturitate contrahuntur ſponſalia cum ſponſo terreno, eò quòd ſint proxima præparatio ad vinculum indiſſolubile matrimonij: an non pari cum maturitate, immò etiam maiori procedendum erit in aſſumptione ſtatus religioſi conſummanda per vinculum religioſæ profeſſionis omninò indiſſolubile?

QVÆRES II. An expediat: quòd puella monachanda cum pompa, & magno comitatu deducatur ad monaſterium eo die, quo aſſumptura eſt habitum regularem, & admitti debet ad probationem nouitiatus.

37 ℞. Non expedire, ideòque ſanctè, ac laudabiliter ſtatutum fuiſſe in Concilio Prouinciali Mediolanenſi I. quòd puella deducatur mane, nulla pompa, & ſola introducatur in Eccleſiam, vbi Miſſa audita, & ſumpta Communione veſtiatur à Superiore, vel Confeſſario, addito ſermone. Et ratio eſt, quòd, cùm ſtatus religioſus ſit ſtatus pœnitentiæ, non decet ad illum accedere cum pompa, vano faſtu,& ambitioſo apparatu, ſed cum humilitate,modeſtia,ac omnimodo præſentis vitæ bonorum contemptu, ſic enim Zacharias Ieroſolymorum Antiſtes videns Heraclium Imperatorem, vt erat auro, & gemmis ornatus, non poſſe vlteriùs progredi in deferenda Chriſti Domini Cruce à Perſis recuperata, & quo magis progredi conabatur, eò magis retineri non ſine magna ipſius Heraclij,& aliorum admiratione, dixit ei: *Vide, Imperator, ne iſto triumphali ornatu in Cruce ferenda parum Ieſu Chriſti paupertatem, & humilitatem imitare*. Præterquam quod puella, quæ tanto cum faſtu ducitur ad monaſterium, inde exponitur periculo, ſatis probabili, ne illecta vanitatibus huius ſæculi reſpiciat retrò, ſaltem affectu poſtea vitam degat inquietam. Quamquam non ideò damnanda ſit conſuetudo, quæ multis in locis quoad hoc viget in contrarium ſi ex pijs finibus cohoneſtetur.

QVÆRES III. Cur puellæ ad habitum monachalem admiſſæ tondeantur capilli.

38 ℞. Tonderi multis de cauſis; & quidem primò, eò quòd Moniales teneantur deferre tonſuram capillorum inferiùs,vſque ad aures,ſicut ex *Panormit.* notauit *Sylu. v. Clericus 2. num. 2. & alij*; ſecundò,ad indicandum in religione reſecanda eſſe vitia, & inordinatos carnis affectus in capillis ſignificatos; tertiò,vt ſic ſignificent ſe eſſe paratas ad opprobrium Crucis ſuſtinendum, & abrenunciare vniuerſis vanitatibus ſæculi, quartò, vt ſe eximant ab onere comendi capillos, & ornandi caput, ſicque ipſis ſubtrahatur occaſio terendi tempus inutiliter; quintò, vt aſſumentes ſtatum pœnitentiæ ſtatim incipiant ſe punire, in quò fortè maiori cum propenſione delinquunt, videlicet in ornando capite.

QVÆRES IV. Cur ſoleat immutari nomen puellæ aſſumptæ ad habitum religioſum, qualeque debeat eſſe nomen de nouo imponendum.

39 ℞. Solere immutari, tum vt hinc agnoſcat ſe debere renunciare omnibus, quæ in ſæculo poſſidebat, etiam proprio nomini, memor illius, quod dixit olim Chriſtus *Luc.* 14. *Qui non renunciat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus:* tum quia ſic deberet mutare mores in melius, vt omninò fiat alia, ſicque nec de nomine agnoſcantur iuxta illud; 1. *Reg.* 10. *mutaberis in virum alium:* tum quia aſſumptio ſtatus religioſi à Sanctis Patribus comparatur baptiſmo, ideò-

que par eſt, vt, ſicut baptizato imponitur nomen, ſic & immutetur aſſumpto ad ſtatum religioſum: tum quia immutatio nominis in diuinis ſcripturis fieri ſolet, quando quis eligitur ad munus aliquod valdè dignum (quomodo fuit immutatum Abrahæ electo in Patriarcham credentium, & Petro Apoſtolo aſſumpto in Summum Pontificem, & Chriſti Vicarium;) vt vel hinc arguatur præſtantia, ac dignitas ſtatus religioſi, ad quem puella monachanda aſſumitur: tum denique vt nomen impoſitum in baptiſmo, quod fortè eſt prophanum, conuertatur in ſacrum, ſicque etiam ex ipſo nomine puella excitetur ad imitandas virtutes illius Sanctæ, cuius nomine donata eſt; vndè ſanctè ſtatutum eſt in Concilio Generali Mediolanenſi I. vt Moniali aſſumptæ ad habitum regularem imponatur nomen alicuius Sanctæ, non autem fœminæ infidelis, aut aliud prophanum; cùm nomen reſpondere debeat rei nominatæ, & non deceat miſceri ſacra prophanis. Ad quod faciunt quæ habet *Cathechiſmus Romanus p.2.c.2.n.75.* his verbis *nomen* baptizato, *imponitur, quod quidem ſumendum eſt, ab aliquo, qui in Sanctorum numerum relatus eſt: ita enim facile fiet, vt quiuis nominis ſimilitudine ad virtutis, & ſanctitatis imitationem excitetur, ac præterea quem imitari ſtudeat, eum quoque precetur, & ſperet ſibi Aduocatum ad ſalutem animæ tum corporis defendendum venturum eſſe*. Siquidem, vt ait *Caſſiodorus l.6. var. ep.6. in nomine cognoſcuntur quid ſit de moribus iudicandum, quia nominis ſui grauitate per ſanctos ornat actibus principatum* (dixerim ego, *monachum*) Quomodo *Cælius Rodiginus lect. antiquit. l.24. c.5. initio* dicit nomen eſſe rei organum, nec fortè oblatum, ſed naturæ congruum, vt quod res diſcernat, & indicet naturam.

QVÆRES V. An puellæ monachandæ debet conferri Sacramentum Confirmationis, antequam recipiatur ad habitum regularem.

40 ℞. Debere, ſi id commodè fieri poſſit; & hoc ex decreto Concilij Prouincialis Mediolanenſis I. quod, licèt non obliget extra Prouinciam Mediolanenſem, æquum tamen eſt, vt etiam alibi obſeruetur: cùm ipſa receptio dicti Sacramenti maximè poſſit prodeſſe ad ſtatum religioſum maiori cum fructu ſuſcipiendum.

QVÆRES VI. Quales expenſæ permitti poſſit, & debeant fieri à puella aſſumpta ad habitum religioſum.

41 ℞. Non poſſe, nec debere permitti, niſi illas, quæ fuerint à proprio Epiſcopo præſcriptæ, aut ſaltem toleratæ; ſic namque refert *Campanil. rub.12.c.16. num.13.* deciſum fuiſſe, Epiſcopum debere præſcribere expenſas, & ſumptus occaſione habitus; & quidem meritò, ne alioquin ex immoderato exceſſu talium expenſarum retrahantur puellæ, earumque parentes à ſuſceptione ſtatus religioſi, & actus ſummus religionis (qualis eſt aſſumptio religioſi ſtatus) paulatim reſoluatur in luxum, ac ſecularem vanitatem.

QVÆRES VII. Qualis debeat eſſe habitatio Monialium, quamdiu ſunt in probatione nouitiatus.

42 ℞. Ex decreto ſacræ Congreg. relato à *Gauanto in manu. Ep. v. monialium receptio n.39.* debere manere in loco ſeparato: quod vtique piè, ac prudenter ſtatutum eſt, communiterque ſeruatur non ſolùm in monaſterijs Monialium, ſed etiam virorum; & quidem meritò, vt ſic vitam magis ſolitariam ducentes mereantur audire vocem ſponſi cœleſtis *Oſeæ 2.* dicentis *Ducam in ſolitudinem, & loquar ad cor eius:* ſicque euitent intueri aliqua minùs bona exempla, quæ fortè præberentur ab aliqua Monialium, non ſine graui ipſarum nouitiarum diſpendio ſpiritualis profectus; ſi quidem natura hominis corrupta magis propendet in malum, quàm in bonum, & fortiùs trahitur malis exemplis, quàm bonis; vnde & logici dicunt concluſionem ſequi debiliorem partem.

QVÆRES VIII. Sub qua magiſtra, & quo modo inſtrui debeant Moniales nouitiæ, dum manent in probatione.

43 ℞. Debere inſtrui à Magiſtra, quæ illas magis doceat exemplo, quam verbo

eaſque

eaſq; inſtruat iuxta normam præſcriptam in regula, aut Conſtitutionibus proprij Ordinis: & quidem eo modo, quo in *tract. de nouitiatu c.5. per tot.* oſtendimus, & anno 8.6. in Concilio Aquiſgranenſi *can.23.* ſtatutum eſt his verbis, *Religio Eccleſiaſtica docet, vt puellæ, quæ in monaſterijs erudiuntur cum omni pietatis affectu, & vigilantiſſima curæ ſtudio nutriantur: ne ſi lubricæ ætatis annos, indiſciplinatè viuendo tranſegerint, aut vix, aut nullatenus corrigi poſtea poſſint. Quapropter præferantur eis in Sanctimonialibus tales magiſtræ, quæ vtiq; & probabilis ſint vitæ, & erga eas talem exhibeant curam, vt nequaquam huc, atque illuc poſſint habere progreſſum, & aut deſidiæ aut laſciuiæ vitio maculentur; quin potius ſacris imbuantur diſciplinis, quatenus his mancipatæ vagandi otio careant, &c.*

QVÆRES IX. Ex quibus bonis ali debeat Monialis nouitia, num ex proprijs, an ex bonis monaſterij.

44 ℞. Quod, quamuis melius eſſet illam ali ex bonis monaſterij: cùm Monialis, etiam nouitia, in multis monaſterio inſeruiat, & aliàs deceat viuere de altari eos, qui inſeruiunt altari: nihilominus multis in locis permittitur, quòd monaſteria Monialium exigant ordinaria alimenta Nouitiæ manentis in probatione à conſanguineis illius: vt ſatis apertè innuitur etiam in Concilio Trident. *ſeſſ.25. cap. 16. de Regul. ijs verbis: Sed neq; ante profeſſionem, excepto victu, & veſtitu nouitij, vel nouitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocumq; prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monaſterio aliquid ex bonis eiuſdem tribuatur.* Quin teſte *Gauant. ſup. v. monialium nouitiarum alimenta n.2.* Sacra Congreg. Epiſcoporum 13. Sept. 1583. ſtatuit tempore nouitiatus vltra dotem depoſitam præbenda eſſe *Moniali* nouitiæ alimenta; idque fortè ad ſubleuandam pauperum monaſteriorum indigentiam: ad quem finem etiam inductum eſt, vt monaſterijs Monialium regulariter ſoluatur dos competens iuxta conſuetudinem loci, aut ſtatutum proprij Ordinarij; vnde cùm iuxta dicenda inferiùs non ſoluatur dos, durante anno probationis, loco fructuum illius ſoluuntur neceſſaria alimenta, ſicut iam diximus.

QVÆRES X. A quo ætatis anno inchoari debeat annus probationis neceſſariò præmittendus profeſſioni, caſu, quo puella recipiatur ad habitum regularem ſtatim poſt pubertatem, nempè poſt annum 12.

45 ℞. Poſſe inchoari ſtatim poſt receptionem, quamuis id non ſit neceſſarium: cum profeſſionis emiſſio neceſſariò differri debeat, vſq; ad annum 16. completum ex Decreto *Concilij Trid. ſeſſ.25. de Regul. c.15.* ita *Miranda in man. to.1. q.22. art.3.* alijq; communiter; & patet ex dictis à *Sanchez l.5. mor. c.4. n.22.*

QVÆRES XI. An omnes, ac ſingulæ Moniales neceſſariò debeant facere integrum annum nouitiatus, antequam profiteantur.

46 ℞. Debere ex decreto *Concilij Trid. ſup. c.15.* vbi id expreſsè deciditur; exceptis tamen Monialibus (quas vocant Conuertitas) de quibus notat *Tamb. de iure abbatiſs. D.7. q.6. n.5.* eas poſſe profiteri ſtatim, ac ingrediuntur monaſterium, adeoque non teneri præmittere annum probationis: idque ex conceſſione bullata, non reuocata in *Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regul. c.18.* vt colligitur ex verbis illis: *Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Conuertitæ appellantur, in quibus Conſtitutiones earum ſeruentur;* & conſtat ex declaratione Sacræ Congregat. Cardinalium, qua id fuit deciſum. Quamquam (cum Tamburin. non adducat conceſſionem illam bullatam, immò nec dicat, à quo fuerit facta: & aliàs praxis plurium diœceſum habeat, quòd dictæ Moniales ſine licentia Papæ non profiteantur ante præmiſſum annum probationis) parum fundata videatur talis exceptio, ideoque reijcienda.

An autem validè profiteatur Nouitia, quæ per aliquot menſes fuit in nouitiatu probata vt laica, & tranſlata ad ſtatum Monialium choriſtarum reliquum nouitiatum in hoc ſtatu peregit.

℞. *Dian. p.9. tr.9. reſ.12. ex Tambur. Lezan. Sanctor. Portello, & Bordon.* validè

B 3 profiteri;

BIBLIOTECA ...

profiteri; & probat tum quia, vt nouitius validè profiteatur, ſufficit illum per annum vnum manere ſub obedientia Prælati, nec eſt opus illum experiri omnes aſperitates Religionis in ſpecie: tum quia quod ſtatuit Clemens VIII. in *decreto de Nouit. recipi. & educ.* §. *tempore* ne recepti ad habitum Conuerſorum ad clericalem ſtatum tranſeant, etiam durante tempore probationis; id fecit prohibendo factum, ſed non irritando: nec abſtulit Superiori facultatem transferendi ad altiorem ſtatum, ſed negauit ſubdito, ne propria authoritate tranſire poſſit ad ſuperiorem gradum, niſi priùs vocetur; vt notauit *Diana* me citato ex *Sanctorio*, & *Bordono* addens ex *Peyrino*, & me item citato, declarationem Sacræ Congregationis, quæ in contrarium affertur, vel non eſſe veram, vel non eſſe vſu receptam.

QVÆRES XII. An probationis annus, quem Moniales debent præmittere ante profeſſionem, debeat eſſe continuus, immò & completus de momento in momentum.

47 ℞. Debere eſſe & continuum, & completum de momento in momentum, ideoq; computandum eſſe ab hora diei, in qua Monialis recipit habitum, vſque ad eamdem horam vltimi diei eiuſdem anni, ita *Miranda ſup. art.* 3. & 4. *Suar. to.* 3. *de religio. l.* 5. *c.* 15. *n.* 1. & 3. *Leſs. l.* 2. *c.* 41. *n.* 59. alijq; communiter; & patet quoad primam quidem partem ex dictis in noſtro *tra. de nouitiatu c.* 1. *q.* 7. quoad ſecundam verò partem ex dictis *ibi q.* 22. Addo hìc ex eodem *Suar. ſup. c.* 14. *n.* 13. deciſum fuiſſe à Sacra Congregatione Cardinalium Nouitiam Monialem, durante probationis anno, curandæ valetudinis cauſa à monaſterio egreſſam, & poſtea reuerſam, profeſſionem emittere potuiſſe, ac ſi nunquam egreſſa fuiſſet: quod eſt dicere per huiuſmodi egreſſum non cenſeri annum probationis moraliter interruptum; ſicut innuit idem *Suarez num.* 14. *ex Ang. Syluеſt.* & *Nauarro*.

An autem continuitas probationis debeat eſſe, vſque ad profeſſionem intrinſecè (vt ſic dicam) vel ſufficiat annum eſſe integrum, eſtò proximè non ſequatur profeſſio.

48 ℞. Sufficere, quòd annus ſit integer, non autem neceſſariò requiri, vt poſt annum completum immediatè ſequatur profeſſio; ideoque ſi contingat nouitiam, expleto anno probationis, nolle profiteri, ſed egredi è monaſterio, ac poſtea redire iterùm; prior annus probationis ſufficiet ad validè profitendum; niſi fortè conditio perſonæ egredientis, aut religionis, aliæq; circumſtantiæ interim eſſent adeò immutatæ, vt iudicio prudentis non cenſerentur ſufficienter exploratæ difficultates religionis. Colligitur ex *Sylu. v. religio.* 5. *n.* 4. *Angelo v. nouitius num.* 15. *Miranda ſup. art.* 4. & alijs: à quibus diſſentit *Suar. ſup. c.* 15. *num.* 8. dicens hinc ſequi poſſe nunc inchoari annum probationis anno ætatis 14. & finiri initio anni 15. & poſtea redire ad ſæculum vſq; ad complementum ætatis 16. annorum, tuncq; regredi ad monaſterium, & abſque alia probatione profiteri: quod ſtatim per ſe abſurdum apparet. Probatur autem noſtra reſponſio, tum quia ſic annus probationis verè eſt integer, ac continuus: nec vllum ius extat, quod petat illum continuari cum profeſſione, aut quod vetet fieri profeſſionem, ſi inter illam, & nouitiatum tempus aliquod vitæ ſæcularis intercedat: tum quia per limitationem à nobis appoſitam ſub initium huius reſponſionis videtur ſufficienter euitari abſurdum allegatum à Suarez, vt conſideranti facilè conſtabit: tum quia in caſu propoſito nouitia verè experta eſt difficultates religionis, ad quod inſtitutus eſt nouitiatus.

QVÆRES XIII. An de eſſentia nouitiatus ſit, vt puella monachanda illum faciat induta habitu regulari, & quidem diſtincto ab habitu Monialium profeſſarum: necnon intra monaſterium.

49 ℞. Quod, & quamuis de rigore iuris neutrum videri poſſit eſſe de eſſentia nouitiatus, vt infra probabimus: communior tamen ſententia (inquit) *Suarez ſup. c.* 13. *n.* 3. eſt, de ſubſtantia nouitiatus eſſe, vt fiat in habitu proprio religionis, ad quam quis probatur; idque videtur ſupponi *in c. ſtatuimus de regul.* vbi Papa ſtatuit,

tuit, vt habitus profeſſorum, ſit aliquo modo diſtinctus ab habitu nouitiorum, ſaltem in benedictione: & talis de facto eſt conſuetudo omnium religionum, quæ debet ſeruari. Et quidem, quod delatio habitus regularis non ſit de ſubſtantia nouitiatus, in rigore loquendo, ſaltem ita vt deferri debeat toto anno probationis) conſtat tum ex dicendis q. ſequenti; tum quia nullibi hoc præcipitur; tum quia, quod aliqui dicunt delationem habitus religioſi eſſe vnam ex potiſſimis austeritatibus religionis, ad quas experiendas ordinatur nouitiatus; non probat ſufficienter nouitiatum non poſſe inchoari abſque dicto habitu; ſicut aduertit idem Suarez, id inde ſibi ſuadens, quòd non eſt opus Nouitium experiri per totum annum continuum ſingulas aſperitates religionis. Quòd verò habitus nouitiorum non neceſſariò debeat eſſe diſtinctus ab habitu profeſſorum docent *Suarez. ſup. cap. 14. num.*10. & cum eo *Caſtrus Palaus tract.16. D.1. p.12. §.4.n.4.* contra plures ab ipſo Caſtro relatos; probantque ex eo quòd iſta diſtinctio habitus non eſt neceſſaria, vt nouitius experiatur hanc aſperitatem, cum teſte *Sanch.l.5.moral.c.4.num.* 28. de ratione probationis ſit ſolùm, vt degat ſub iugo obedientiæ: non vt diſtinguatur à ſecularibus, cum alijs modis diſtingui poſſit: non deniq; vt diſtinguatur à profeſſis, cùm in aliquibus Ordinibus nulla ſit nouitiorum, & profeſſorum in habitu diſtinctio: Quo ad vltimam partem probatur aſſertio tum quia degens extra conuentum de Prelati licentia cenſetur eſſe *in* monaſterio: tum quia eſtò clauſura ſit præcipua aſperitas Monialium, non ideo tamen ea neceſſariò experienda (vt putat *Rodr.to.3.q.15.a.*10. ideo à nobis diſſentiens:) non enim opus eſt, vt nouitius experiatur in ſpecie omnes aſperitates religionis, vt iam dictum eſt: qua de re conſulantur dicta *q.*12. in ipſa reſponſ. Addo ex *Sanch.l.5. mor.c.4.num.*28. Monialem cum debita licentia facientem nouitiatum extra monaſterium, validè illum facere: idq; non obſtante decreto Clementis VIII. de faciendo nouitiatu ſolùm in certis conuentibus deſignatis; quippe quòd ſolum loquitur de nouitiatu virorum religioſorum.

QVÆRES XIV. A quo tempore, formaliter, & præcisè loquendo, incipiat annus nouitiatus.

50 ℞. Incipere ab eo puncto, quo ex intentione religionis, & ex conſenſu nouitij aliquis admittitur ad talem religionem in ſtatu nouitiorum, & vt in ea probari incipiat, ita *Suarez. ſup.c.13.n.6.* probatq; ex eo, quòd hic interuenit quidam velut contractus inter religionem, & nouitium, per quem conueniunt in ſumendo experimento de ſe inuicem in ordine ad talem finem, tali modo, & pro tali tempore: ergò ex eo puncto, in quo perficitur talis contractus ex mutuo conſenſu, & tempus deſignatum inchoatur, incipit annus probationis, & non aliter. *Miranda* verò *ſup.q.22. art.3.Barboſa de offic. Epiſc. alleg.*101. *n.*19. & alij docent probationis annum, ſiue in viris, ſiue in fœminis, modò incipere à die ſumptionis habitus; ſiue ab illo die, quo communem ſequuntur aliorum religioſorum vitam, & incipiunt experiri aſperitates religionis. Vbi noto Suarium nullam mentionem facere de aſſumptione habitus religioſi, fortè inhærendo illi doctrinæ, quam tradit ex *Abb. & Greg. Lopez n.*2. nimirùm non eſſe de ſubſtantia Nouitiatus, ſeu probationis, vt fiat in habitu regulari, ſed fieri poſſe, etiam in habitu proprio; & quidem etiam poſt *Concil. Trid ſeſſ.25. c.15. de Reg.* ſtatuens in quacumq; religione tam virorum quàm mulierum nullum ad profeſſionem admitti debere, qui minori tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit: ſiquidem per talia verba non videtur tolli, quin, ſi in aliqua religione extaret vſus recipiendi ad verum nouitiatum in habitu ſæculari proprio, id fieri poſſit; ſicut de facto fit in Societate Ieſu, in qua inchoatur nouitiatus in habitu proprio ſæculari, nempè à tempore primæ probationis, quæ per 15. aut 20. dies regulariter ſolet fieri in proprio habitu ſæculari.

QVÆRES XV. Qualiter cenſeatur Monialis nouitia interrumpere annum probationis.

B 4 51 ℞. Cen-

Digitized by Google

51 ℞. Cenſeri interrumpere, ſi dimiſſo habitu religionis exeat è monaſterio animo deſerendi religionem, ita *Tambur. ſup. D. 4. q. 8. n. 4.* ex Vecchio, & alijs; addens, quòd ſi poſtea nouitius reſipiſcat, & iterum admittatur ad religionem, tunc inchoandus eſt nouitiatus ex integro, nihil ei ſuffragante reſiduo nouitiatus antea peracto: quòd an ſit verum, nec ne, conſtat ex dictis *q. 12.* probatur autem reſponſio ex eo, quod ea eſt propria interruptio ſtatus, qua ceſſat ſtatus aſſumptus: ex depoſitione autem habitus religioſi animo relinquendi vitam religioſam ceſſat ſtatus probationis, cùm nouitiatus conſiſtat in aſſumptione habitus animo experiendi vitam religioſam, vt notat *Suarez cap. 15. num. 5.* dicens *num. 6.* ſi quis dimiſſo religionis habitu egreſſus eſt, eò ipsò interrumpi annum probationis, & paulò poſt intra diem pœniteat, ſi quidem eò ipsò amittit ſtatum, quem habebat, & eget noua admiſſione, vt iterum poſſit eſſe nouitius.

52 Quamquam *Nau. l. 3. conſil. de regul. conſ. 32. aliàs 43.* dicens triduanam interruptionem ſufficere ad diſcontinuandum annum nouitiatus, tacitè indicet minorem interruptionem non ſufficere; quod non reprobat *Leſſius l. 2. c. 41. num. 59.* dicens paucorum dierum interpellationem non impedire nouitiatum; cum non ſit moralis interruptio, nec impediat, quin nouitius experiatur religionis aſperitates, & religio nouitium. Immò ſubdit *Rodriq. to. 3. q. 15. art. 8.* ex Iulij II. priuilegio conceſſo Minoribus poſſe compleri nouitiatum ex duplici parte interpellata, dictumque priuilegium non fuiſſe reuocatum in Concilio Tridentino; quod tanquam probabile admittit *Caſtr. Pal. tr. 16. D. 1 p. 12. §. 2. n. 5.* dum dicit oppoſitum (quod ſuſtinet *Sanch. ſup. cap. 4. num. 35.*) eſſe verius, ideſt probabilius.

Imò puto Nouitiam ex cauſa tranſeuntem ab vno Conuentu ad alium eiuſdem Ordinis, ibi profeſſionem emiſſuram; ſi tranſeat de licentia Prælati, non interrumpere nouitiatum; ſicut nec interrumperet Nouitius, qui à Superiore mitteretur ad proſequendum nouitiatum in Conuentu diuerſo ab eo, in quo per aliquot menſes fuit in probatione: eſt enim par ratio de nouitia, ac de nouitio, vt patet. Colligitur ex doctrina, data à *Sanchez l. 5. mor. c. 4. n. 28.* nimirum nouitium de licentia Abbatis extra Conuentum commorantem per vnum, aut duos menſes non interrumpere nouitiatum, quæ doctrina à fortiori procedit in caſu noſtro. Quem caſum admitto etiam in euentu, quo Conuentus, ad quem Nouitia tranſit, eſſet in alia ciuitate; idque ob rationem adductam, quæ hic etiam procedit: non item in euentu, quo Nouitia tranſiret ad monaſterium alterius Ordinis militantis ſub eadem regula; & hoc ob doctrinam à *Sanch. ſup. num. 12.* quæ à fortiori procedit in præſenti caſu. In caſibus autem, in quibus diximus per tranſitum Nouitiæ non interrumpi nouitiatum; exiſtimat *Sanch. n. 29.* requiri, vt illa tranſeat in habitu Ordinis, cum putet eſſe de ſubſtantia nouitiatus, vt peragatur in habitu illius Ordinis; quod cum alij apud ipſum *Sanchez loco modò citato* negent, negabunt conſequenter requiri in caſibus propoſitis, quòd Nouitia tranſeat in habitu Ordinis: ſed de hoc in *tract. de Nouitiatu.*

QVÆRES XVI. An tempus probationis poſſit protrahi differendo profeſſionem Moniali nouitiæ, & qualiter.

53 ℞. *Miranda q. 8. de monial. art. 3.* Sacram Congregat. Concilij ſtatuiſſe, quòd elapſo tempore nouitiatus, Moniales ſtatim admittantur ad profeſſionem, ſi inueniantur habiles: ſin minus, è monaſterio eijciantur: additque ſi habiles ſint, ijs ab Ordinario præfigendum eſſe terminum 15. aut 20. dierum ad deliberandum, num velint profiteri, nec ne: &, ſi renuant profiteri, continuò remittendas eſſe ad parentes, aut conſanguineos; idque iuxta decretum *Concil. Trid. ſeſſ. 25. c 16. de Regul.* intellige, niſi adſit iuſta cauſa differendi iuxta dicenda *cap. ſeq. q. 7.*

QVÆRES XVII. An puellæ poſſint recipi à Monialibus intra clauſuram ad habitum religionis ſuſcipiendum abſque licentia Papæ.

54 ℞. Poſſe, dummodò id faciant de licentia proprij Ordinarij, eiuſve Vicarij generalis: ratio reſponſionis eſt; tum quia non apparet, ex quo iure ad id requirenda ſit

Digitized by Google

da ſit licentia Papæ (cùm tamen talis obligatio induci non debeat abſque iure aliquo ſufficienti) tum quia iure communi poteſt Epiſcopus dare facultatem ingrediendi clauſuram Monialium in caſibus neceſſitatis, talis autem eſt caſus, de quo in præſentia loquimur: tum quia Doctores agentes de receptione puellarum ad habitum religionis, numquam dicunt ad id deſiderari licentiam Papæ; quod tamen non omiſiſſent, ſi ea requireretur.

Difficultas eſt, an Monialis nouitia, quæ, dimiſſo habitu religioſo, occultè receſſit à monaſterio ad animo ipſum non ampliùs reuertendi poſſit iterum recipi in monaſterium ſine licentia ipſius Ordinarij, ſi ea pœnitentia ducta velit redire, & ſumere.

55 ℞. Non poſſe, niſi fortè petitio talis licentiæ cederet in notabilem infamiam præfatæ Monialis, pro qua euitanda cedit ius poſitiuum; pateteque quia per talem receſſum à monaſterio Monialis deſinit eſſe nouitia iuxta dicta *q.* 15. & perinde ſe habet, ac ſi nunquam fuiſſet nouitia: conſtat autem quòd ſi numquam fuiſſet nouitia, non poſſet recipi intra clauſuram ſine licentia proprij Ordinarij. Secus, ſi Monialis nouitia, dimiſſo habitu regulari egrederetur è monaſterio intentione regrediendi ad illud poſt aliquot dies; tunc enim cum non interrumpatur nouitiatus, iuxta *Suarez tom.* 3. *de relig. l.* 5. *cap.* 15. *num.* 6. & conſequenter adhuc ſit nouitia monaſterij, poterit ſuo iure in illud iterum recipi proportionaliter vt poſſet recipi Monialis profeſſa, quæ dimiſſo habitu religioſo occultè egrederetur è monaſterio, & poſtea ad illud reuerteretur. Dixi *ſine licentia ipſius Ordinarij*, vt innuerem, quòd ſi Monialis illa nouitia in priori caſu iterum admittatur ad habitum religionis cum debito conſenſu monaſterij: ea tunc vtiq; poſſet iterum recipi intra Conuentum de licentia cum potuerit recipi prima vice, & modò non poſſit.

QVÆRES XVIII. Quænam reddi debeant Moniali nouitiæ ante profeſſionem reſilienti à religione.

56 ℞. Debere reſtitui ea omnia, quæ ipſa dedit monaſterio in ipſo ingreſſu religionis, & quidem vnà cum fructibus, ſi qui collecti ſunt; excepto tamen victu, ac veſtitu: idq; ex decreto *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 16. vbi id expreſsè ſtatuitur, ita *Zerola* 1. *p. praxis v. moniales n.* 3. *Peyrin. de R.* 5. *q.* 1. *cap.* 29. *Tamburin. ſup. D.* 6. *qu.* 4. *num.* 5. alijq; communiter; inter quos *Barboſa nu.* 39. notat ex declaratione Sacræ Congregationis Moniali, & cuicumque alij nouitio recedenti à ſtatu religioſo non eſſe reſtituendum habitum regularem, ſed eius pretium.

SECTIO III.

De Bonorum Renunciatione à Monialibus facienda ante religioſam Profeſſionem.

57 *QVid ſtatuerit Concil. Trid. de bonorum renunciatione.*
58 *Quæ obligationes, donationes, ac renunciationes contineantur ſub hoc decreto.*
59 *Sub eo non comprehenduntur puellæ degentes in educatione apud Moniales, imò nec admiſſæ ad religionem, nondum tamen ingreſſæ.*
60 *Idque maximè ſi non renuncient intuitu religionis.*
61 *Sub eo comprehenduntur etiam nouitiæ maiores* 16. *annis.*
62 *Renunciatio facienda de licentia Ordinarij: & quidem etiam vt ſit valida.*
63 *Qualiter facienda intra bimeſtre proximum profeſſioni: & præſertim, ſi nouitia ante vltimum bimeſtre nouitiatus incurrat morbum periculoſum.*
64 *Dominium rei renunciatæ transfertur ſolùm poſt profeſsionem in renunciatarium.*
65 *Res tamen renunciata tradi poteſt, & debet renunciatario ſtatim.*
66 *Idque etſi renunciatio fiat in fauorem monaſterij.*
67 *Renunciatio hæreditatis patris viuentis facta extraneo, vt habeat effectum, non petit*

petit conſenſum, acceſſionem monaſterij.

68 *Fructus rei renunciatæ à die renunciationis vſq; ad profeſſionem ſunt renunciantis.*

69 *Renunciatio legitimè facta non poteſt reuocari ante profeſſionem.*

70 *Limita, niſi nouitia teſtetur de bonis renunciatis.*

71 *Renunciatio non corruit per mortem renuncianti ſecutam ante profeſſionem; etſi alij id negent.*

72 *Corruit verò, ſi ea facta, nouitia recedat à religione, & iterum redeat, aut tranſeat ad alium Ordinem.*

73 *Non firmatur per profeſſionem inualidam.*

QVÆRES I. Quid ſtatuerit Concilium Tridentinum de hac renunciatione.

57 ℞. Præſcripſiſſe formam ſeruandam in ea facienda; & quidem ita, vt aliter facta ſit eò ipsò irrita: habetur expreſsè in *Concil.Trid.ſeſſ.25.de Regular.cap.16.* vbi dicitur: *Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcumque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſiue eius Vicarij; fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem; ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione: aliter verò facta, etiamſi cum huius fauoris expreſſa renunciatione, etiam iurata, ſit irrita, & nullius effectus,* hæc Concilium; quæ clariùs conſtabunt ex ſequentibus.

QVÆRES II. Quæ renunciatio, obligatio, ac donatio comprehendatur ſub hoc decreto.

58 ℞. Comprehendi omnem illam, quæ natura ſua eſt irreuocabilis, & difficilem reddit egreſſum è religione: ſicque ſub eo decreto non comprehenditur teſtamentum, donatio cauſa mortis, & donatio facta ſub conditione, *ſi perſeuerauero in religione;* non contractus oneroſus emptionis, venditionis, conductionis, ac locationis, in quibus tantumdem recipiatur: quantum datur: cum ex talibus contractibus, moraliter loquendo, nihil deperdatur, ſicque non impediatur liber egreſſus è religione: non contractus ſocietatis, ac ludi, quibus contrahens ſe exponit lucro, & damno ex æquo, ſicque non minuitur patrimonium, nec difficilior efficitur egreſſus. E contra ſub præfato decreto comprehenditur donatio, vtpote patrimonium minuens notabiliter, ac obligans donantem donatario; item fideiuſſio, etiam pretio accepto; cum obligatio inde proueniens ſemper terminetur ad aſſecurandam maiorem quantitatem, quàm ſit pretium acceptum, adeòque ſemper adſit periculum iacturæ, & paupertatis; item & mutuum iuxta aliquos (& quidem, etſi non detur ſine ſufficienti cautione, vel fideiuſſione) cum per illud transferatur dominium: ac vſus rei mutuatæ in mutuatarium abſque poteſtate reuocandi, quouſque adueniat tempus ſolutionis; quamuis teſte *Rodr.tom.2.ſumma cap.7.num.vlt.* graues Doctores non audeant talem contractum condemnare, aliàs exiſtimantes ab eo eſſe abſtinendum, qua de re *Sanch.lib.7.mor.c.5.n.15.20.21.33.Caſtr.Pal.tr.16. D.p.17. Suar.tom.3. de rel.l.5.cap.9.num.16.& c.16.num.11.* alijque apud ipſos, quibus adde *Barboſam de offic. Epiſc. alleg.99.*

QVÆRES III. An comprehendantur ſub hoc decreto puellæ, quæ recipiuntur in monaſteria Monialium educationis, & ſolius inſtitutionis gratia, aut etiam admiſſæ ſunt ad religionem, ſed nondum receptæ ad habitum religioſum, ac probationem.

59 ℞. Neutras comprehendi; non puellas receptas in educationem, cum hæ non ſint nouitiæ, nec de ijs agat Concilium; vt conſtat ex tenore illius, & aduertit *Sanch.ſup. num.5.* ex Azorio: non puellas admiſſas ad religionem, ſed nondum receptas ad habitum, ac probationem; cum dictio *quoque*, quæ habetur in decreto, ſit copulatiua, ac proinde ſequentem diſpoſitionem coniungat cum præcedentibus *l. tutores quoq; ff. de pactis* ideòq; denotet ibi ſermonem eſſe de renunciationibus nouitiorum, de quibus ſolis textus præcedens loquutus fuerat, non autem de ijs, quæ fiunt ante in-

ingreſſum religionis, idque etſi fiant intuitu ipſius religionis: præterquam quòd non ideo vana, ac illuſoria redditur diſpoſitio præfati decreti ex eo quòd ante ingreſſum poſſit nouitius renunciare ſua bona, pro vt ſibi placuerit; quia talis renunciatio eſt rara, & propterea à Concilio relicta diſpoſitioni iuris communis, intendentis annullationem renunciationis, & donationis poſt habitum ſuſceptum factæ, vtpotè frequenter contingentis: ita *Garzias p.11. de beneficijs, cap.9. num.15. Barboſa ſupra nu. 17. Rodriquez tom.3. quæſt.16. art.1. Sanch. num.4. Caſtr. Pal. num.5.* aliijque contra Molinam *tract.2. D.139. Sà v. religio, nu.5. Leſſium l.2. cap.41. n.39. & 40. Azorium tom.1. l.13. c.9. quæſt.2.* & alios plures apud *Sanchez num.2.* exiſtimantes, contineri eiuſmodi renunciationem ſub prædicto decreto Concilij, idque multis rationibus probantes.

60 Dixi *idque etſi fiant intuitu ipſius religionis;* vt indicarem, quòd, ſi quis non habens animum ingrediendi religionem bonis renunciet, aut aliam quamcumque donationem faciat; de tali donatione, aut renunciatione ſine dubio non loquitur Concilium: cum nullus reſpectus religionis tunc temporis habeatur: ita *Sanchez num.2.* addens eſſe ſibi omninò certum, quòd ſi renuncians habeat animum ingrediendi religionem, ſi tamen non renuntiet intuitu religionis, talis renuntiatio non comprehendatur ſub decreto Concilij, quippe quod noluit auferre libertatem faciendi renunciationes, quæ fiunt independenter ab ingreſſu religionis, vtpotè non obſtantes libertati egreſſus tempore nouitiatus, cui voluit Concilium conſulere in eo decreto.

An autem decreto illo comprehendantur ſolum nouitij 16. annorum, vel etiam omnes talem ætatem excedentes.

61 ℟. Comprehendi etiam nouitios maiores 16. annis: & probatur tum quia ratio ferè eadem militat ad irritandam renunciationem factam poſt 16. annos, ac antea; cum in omni renunciatione timeri poſſit fraus, ac metus parentum, & aliorum, quæ Concilium intendit euitare: tum quia verba illa, quæ habentur in allegato decreto, *nulla quoque renunciatio*, ſolùm coniungunt præſentem diſpoſitionem cùm præcedenti, vt loquatur de his, de quibus loquitur præcedens diſpoſitio, nempè de nouitijs, ac regularibus; non autem ita, vt ſtatuant omnes qualitates petitas ad profeſſionem debere extare tempore renunciationis: alioqui renunciatio deberet fieri poſt annum 16. completum, & finito anno nouitiatus, quod ſine dubio eſt contra diſpoſitionem allegati decreti, ita *aliqui penes Sanchez num.7. Caſtr. Pal. num.5.* alijque ab ipſis relati contra *Menochium de arbitr. l.2. Caſu 496. nu.8.*

QVÆRES IV. De cuius licentia fieri debeat renunciatio bonorum ad hoc vt ſit firma, & valida.

62 ℟. Debere fieri de licentia Epiſcopi, ſeu eius Vicarij: idque, etſi Monialis renuncians aliàs ſit exempta: nomine verò Epiſcopi venire etiam Epiſcopum electum, & confirmatum, licèt nondum conſecratum: item Abbates, alioſque Prælatos exemptos iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habentes in ſua diœceſi: item Vicarium generalem, non foraneum Epiſcopi, immò & Capituli, ſede vacante: non item Archiepiſcopum reſpectu Suffraganeorum, niſi in caſu appellationis, ita *Barboſa allegat. 99. à num.3. Caſtr. Pal. ſup. num.10.* alijque benè addentes dictam licentiam non neceſſariò quidem concedendam eſſe in ſcriptis, debere tamen præcedere; nec ſufficere, quòd ſit petita, ſed debere eſſe obtentam; cum requiratur ad valorem actus. Addit *Barboſa num.9.* facultatem concedendi talem licentiam poſſe delegari alteri: cùm ratione officij competat, ideoque ſit ordinaria, & conſequenter delegabilis: licentia tamen ipſa, ait *Barboſa num.10.* ſufficere, quòd ſit tacita ex ratihabitione de præſenti.

QVÆRES V. Quo tempore fieri debeat talis renunciatio.

63 ℟. Quòd cùm Concilium petat illam fieri intra duos menſes proximos profeſſioni; clarè indicat eam poſſe fieri quolibet die illius vltimi bimeſtris: quamquam, ſi profeſſio vltra annum nouitiatus ex cauſa differatur, non ſit opus renunciationem fieri intra bimeſtre proximum profeſſioni, quo fieri poterat, ita *Sanch. ſup. num.81. & 28.*

& 82.*Caſtr.Pal.ſup.num.9.Barboſa num.*11.alijſque, inter quos Caſtrus Palaus credit in caſu, quo nouitius ex diſpenſatione Papæ profiteretur ante 16. annum expletum, & ante finitum nouitiatus annum, poſſe illum renunriare intra bimeſtre ante profeſſionem: non quod diſpenſatio ætatis, & nouitiatus extendatur ad renunciationem; ſed quòd,data ea diſpenſatione, ſine vlla alia poteſt nouitius renunciare intra bimeſtre proximum profeſſioni; ſiquidem Concilium petit ſolum, vt renunciatio fiat intra bimeſtre proximum profeſſioni, ſiue profeſſio poſt annum differatur, ſiue ex priuilegio anteponatur: id tamen negant *Sanchez & Barboſa*, & quidem probabilius: addit *Sanchez num.*81. dictum bimeſtre debere computari de momento in momentum; quod negant *Zecchius*, *&* *Zerola* ab eo relati.

An autem nouitia incidens in morbum periculoſum immediatè poſt primum quadrimeſtre probationis poſſit renunciare bonis de licentia Ordinarij.

℞. Videri poſſe, ſi ex Pij V. conceſſione referenda hic *cap.9. qu.*11. eſt emiſſura profeſſionem; idque ob modò dicta: ſecus, ſi non eſt emiſſura profeſſionem: nam tunc vrget decretum Concilij prohibens, ne renunciatio fiat ante bimeſtre proximum profeſſioni,ideſt ante decimum menſem probationis expletum; & aliàs non apparet, quo titulo nouitia eximi debeat à præfato decreto, verumtamen eſt nouitiam in iſto caſu poſſe liberè diſponere de ſuis bonis per viam teſtamenti, aut donationis cauſa mortis, vt conſtat ex dictis *qu.*2.

QVÆRES VI. Ex quo tempore dominium rei renunciatæ transferatur in renunciatarium.

64 ℞. Non transferri, niſi ſecuta profeſſione valida: nam Concilium expreſsè dicit, vt renunciatio non intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione; quod non verificaretur, ſi antecedenter ad profeſſionem dominium rei renunciatæ tranſiret in renunciatarium,licèt reuocabiliter,ita *Sanch.n.*62.*Caſtr.Pal.nu.*13.

QVÆRES VII. An facta renunciatione, bona tradi debeant renunciatario ante profeſſionem, & is ea ſtatim capere poſſit.

65 ℞. Debere tradi iuxta *Caſtrum Palaum nu.*15. poſſeque renunciatarium ea capere ante profeſſionem; idque,etſi renunciatio fieret in fauorem Conuentus, ratio eſt, quòd iure antiquo id fieri poterat quolibet tempore nouitiatus, eò quòd valida eſſet renunciatio: Concilium autem non immutauit, ſed approbauit valorem renunciationis factæ intra bimeſtre proximum profeſſioni, & de licentia Epiſcopi; ergo ex vi illius tradi debent, & poſſunt bona renunriatario: id tamen negat *Sanchez nu.*53. eò quòd Concilium prohibeat, irritet, & annullet omnes donationes ex bonis nouitij factas ante profeſſionem, ne ſic impediatur liber egreſſus illius è religione (ſicut videtur impediri, conceſſa hac doctrina Caſtri Palai) cum aliàs ipſemet *Sanchez* concedat *nu.*11. renuntiantem bonis in Soc. Ieſu fauore illius poſſe ea ſtatim tradere; vt aduertit idem Caſtrus Palaus dicens ipſum debuiſſe dicere idem etiam in præſenti caſu; cum ratio, quam Sanchez affert pro Societate (quod ſcilicet Concilium nouitijs Societatis liberam permittendo bonorum renuntiationem, & traditionem hanc, quæ eſt quid minus, permittit) militet etiam in noſtro caſu, vt conſideranti facilè conſtabit.

66 Dixi *idque etſi renunciatio fieret in fauorem Conuentus*,vt innuerem, quòd,quando Concilium in citato decreto prohibet donationes ex bonis nouitij factas ante bimeſtre proximum profeſſioni; non loquitur de ijs, quæ fiunt de licentia Ordinarij intra dictum bimeſtre, & conſequenter nec prohibet illarum traditionem: vt rectè notauit *Caſtrus Palaus n.*15.monens *num.*16.quod,etſi detur naſci eamdem difficultatem ex tali traditione bonorum, ac ex renunciatione facta abſque licentia Ordinarij: non ideo ſequitur dictam traditionem fuiſſe prohibitam in Concilio, ſed potuiſſe, ac debuiſſe prohiberi; quamquam negari poſſit in noſtro caſu eandem naſci difficultatem ſicut de facto negat *Caſtrus Palaus vbi ſupra*.

Quòd ſi quæras, an, ad hoc vt renunciatio hæreditatis paternæ à nouitio facta, patre adhuc viuente, in fauorem alicuius extranei à monaſterio diſtincti, habeat effectum:

fectum; præter ſolemnitatem in Concilio præſcriptam requiratur conſenſus monaſterij, eiuſque ceſſio.

67 ℞. Videri probabile non requiri: & ratio eſt, quod Nouitius in præſenti caſu renuncians hæreditatem ſe ipſum priuat iure ſuccedendi, illudque transfert in renunciatarium, qui proinde ex hoc iure acquiſito ſuccedit, ideòque non eget ceſſione, aut conſenſu monaſterij: cum ipſum monaſterium ius ſuccedendi non habeat, niſi quatenus repræſentat religioſum habentem dictum ius: vnde, ſicut religioſus, etſi eſſet ſui iuris, nullum ius haberet ſuccedendi, vtpotè per renunciationem à ſe abdicatum: nec vllum ius habebit monaſterium, ſicque ſuperflua eſſet eius ceſſio, ita *Sanch.ſup.c.6. n.2.& Caſt.Pal.n.*18.*ex Couarr.Guttier.Baeza,Gama*,& alij monentes, quòd, cùm oppoſita ſententia, quæ eſt plurium, ac grauium DD. ſit probabilis ad vitandas lites conuenientiſſimum eſt, vt monaſterium faciat dictam ceſſionem: quippe eam facere poteſt ſine præſcripta ſolemnitate iuris in alienatione rei eccleſiaſticæ, cum ſit hæreditatis, non delatæ, ſed deferendæ.

QVÆRES VIII. Ad quem ſpectent fructus rei frugiferæ renunciatæ ex ea collecti tempore intermedio à die renunciationis, vſque ad profeſſionem.

68 ℞. Spectare ad ipſum renunciantem, adeòque renunciatarium non lucrari, niſi ſolos fructus à tempore profeſſionis perceptos, ita *Sanch.ſup.c.*5. *num.*63. & probat, quia tunc ſolùm impletur conditio appoſita renunciationi (quam *n.*62. oſtendit de mente Concilij eſſe ſuſpenſiuam, non autem reſolutiuam, ſicque nihil ponere in eſſe) & tunc ſolùm incipit eſſe dominus rei renunciatæ; conſtat autem rem quamlibet fructificare ſuo domino.

QVÆRES IX. An renunciatio hæc ſemel facta legitimè poſſit reuocari à nouitio perſeuerante in religione, antequam profiteatur.

69 ℞. Videri certum eam non poſſe modo dicto reuocari; & probatur, tum quia ſi liberè reuocari poſſet, vt quid ad obligationem adeò leuem, ac infirmam requirentur tam graues circumſtantiæ, ſicut licentia Ordinarij, & certi temporis determinatio; cum quolibet tempore nouitiatus, abſque licentia Epiſcopi fieri poſſit renunciatio, donatio, ac obligatio reuocabilis; tum quia conditio appoſita renunciationi ex intentione Concilij ſuſpendit quidem effectum donationis, non item eius valorem, ac firmitatem conditionalem ob ius donatario, acquiſitum, ita *Sanch.ſup.n.*58. & cum eo *Caſtrus Pal.n.*12.

70 Concedit tamen *Sanch.ſup.n.*58. huiuſmodi renunciationem poſſe reuocari à nouitio, teſtando, vt habeat euentum reuocatio caſu, quo nouitius moriatur ante profeſſionem: cum enim in eo euentu ceſſet valor prioris renunciationis, perinde eſt, ac ſi non fuiſſet facta; quare nouitius de ijs bonis aliter poteſt diſponere in euentu mortis ſecutæ ante profeſſionem. Immò addit Sanch. talem diſpoſitionem non indigere ſolemnitate præſcripta in citato decreto Concil. Trid. cum ſit vltima voluntas; & nouitius non poſſit ſe obligare irreuocabiliter, ita vt, non ſecuta profeſſione per mortem, aut alio modo, non poſſit variare; ſiquidem Concilium ſtatuit nullam obligationem nouitij vim habere, niſi ſecuta profeſſione.

QVÆRES X. An corruat renunciatio, ſi contingat nouitium renuntiantem mori ante profeſſionem.

71 ℞. Non corruere, ſed manere omninò firmam: & ratio eſt, quod quamuis in decreto Concil. Trid. relato dicatur renunciationem factam à nouitio non aliàs intelligi ſortiri ſuum effectum, niſi ſecuta profeſſione; cum tamen finis Concilij ſit conſulere libertati egreſſus nouitiorum, conditio *niſi ſecutâ profeſſione*, idem videtur importare, ac ſi diceret, *niſi perſeuerante nouitio in religione*: ex eo enim quod poſt mortem nouitij non ſint reddenda bona illius hæredibus, non impeditur libertas egreſſus; vndè, cum ille permanſerit in religione, præfata renunciatio ſortiri videtur ſuum effectum: maximè cum tacens moriendo ipſam renunciationem confirmare cenſeatur, ita *Sanch.n.*58. & poſt illam *Caſtrus Palaus ſup.p.*16.*n.*2. qui tamen putat contrariam opinionem eſſe ſatis probabilem.

QVÆRES XI. An renunciatio corruat caſu, quo nouitius, ea facta, recedat à religione, & poſteà ductus pœnitentia redeat.

72 ℞. Corruere, & quidem, etſi recedat finito anno nouitiatus; nec reuiuiſcere nouitio ad religionem redeunte: cum talis renunciatio irrita reddatur per illum ingreſſum, & nullo iure cautum ſit illam conualeſcere per reditum ad religionem: quare, ſicut inchoari debet nouitiatus; ſic inchoandum eſt tempus renunciationis, & ſolo bimeſtri ante profeſſionem finito anno probationis faciendam fieri debet, ita *Sanch. num.* 84. addens, quod, ſi nouitius finito anno nouitiatus, egrediatur, indiget quidem noua renunciatione, cùm prior illa, etſi legitimo tempore facta, corruerit per egreſſum è religione; eam tamen poterit facere ſtatim, & non tenetur facere intra præfatum bimeſtre: idque, ſiue differatur profeſſio, ſiue non, quod non, concedit *Caſtrus Palaus ſup. p.* 17. *num.* 9. dicens in tali caſu & repetendum eſſe nouitiatum (quod negat Sanch. & renunciationem faciendam eſſe intra bimeſtre proximum profeſſioni, ac ſi nunquam renunciatio facta fuiſſet.

Puto autem hanc reſponſionem à fortiori procedere in caſu quo Nouitius poſt factam bonorum renunciationem tranſeat ad alium Ordinem animo ibi perſeuerandi, idque ob rationem allatam in præcedenti reſponſione, quæ vtique procedit in præſenti caſu, vt facilè conſtabit, conſideranti; vbi autem habet locum ratio legis, ibi habet locum & eius diſpoſitio *l. Illud ff. ad l. Aquil. l. ſi poſtulauerit* §. 2. *ff. ad leg. Iuliam de adult. l. quidam numularios ff. de edendo*.

QVÆRES XII. An renunciatio firmetur per profeſſionem inualidam.

73 ℞. Non firmari; cum Concilium debeat intelligi, non de præſumptione profeſſionis, ſed de vera profeſſione; qualis vtique non eſt profeſſio inualida, ita *Sanch. num.* 56. *& Caſtr. Pal. num.* 13. addentes dictam renunciationem firmari hoc ipſo, quod ratificatur poſſeſſio: dummodò renunciatio fuerit valida ab initio, ideſt facta iuxta formam præſcriptam in Concil. Trid. nimirum ex licentia Ordinarij, ac in ea ætate, & eo tempore nouitiatus elapſo, vt nouitius profiteri poſſit intra bimeſtre: alioquin renunciatio eſſet nulla (ſicut & eſſet nulla, ſi fieret abſque Ordinarij licentia) nec firmaretur ex ratificatione profeſſionis, ſed opus eſſet illam iterum facere.

CAPVT III.

De religioſa Profeſſione Monialium.

ACturi in hoc Cap. de profeſſione religioſa Monialium non poſſumus non aliqua etiam tractare de ſolutione dotis, quæ ſolet exhiberi monaſterio ad alendam Monialem profeſſuram, necnon de velo profeſſionis, ac benedictione, ſeu conſecratione Monialium: quippe quæ magnam habent connexionem cum ipſa profeſſione, hinc caput diuidemus in 3. ſectiones, in quarum 1. agemus de ipſa profeſſione Monialium, ſuppoſitis tamen ijs, quæ in *tract. de profeſſione diximus c.* 1. *per totum*: in 2. differemus de ſolutione Dotis: in 3. de Velo profeſſionis, ac de Benedictione, ſeu Conſecratione Monialium, ſicque totum caput abſoluemus.

SECTIO I.

De Profeſſione religioſa Monialium, & circumſtantijs ipſis annexis.

1 *PRofeſſio alia eſt expreſſa, alia tacita.*

2 *Voluntas nouitiæ profeſſuræ exploranda ab Ord. intra 15. dies à monitione.*

3 *Talis exploratio non eſt de valore profeſſionis: de ea facienda præmoneri poteſt Epiſcopus per aliquot dies ante, aut poſt tempus præſcriptum: tuncque Epiſcopus poteſt prohibere ne fiat profeſſio, non item determinare tempus illam faciendi.*

4 *Quo-*

4 *Quorum conſenſus petatur ad profeſſionem Nouitia.*
5 *Abbatiſſæ conſenſus qualiter requiratur.*
6 *Ea in hoc debet audire, & ſequi conſilium Conuentus.*
7 *Profeſſio nouitiæ admittitur propriè ab Abbatiſſa, & à Prælato monialium: idque de Abbatiſſa præcipuè procedit quoad Moniales Conuerſas.*
8 *Aetas annorum 16. requiritur ad valorem profeſſionis.*
9 *Integer annus probationis eſt de eſſentia profeſſionis, præterquam ſi fiat in periculo mortis.*
10 *Ex cauſa differi poteſt profeſſio: aſsignatur vnde ſit præcedentia.*
11 *Aliqualis literatura petitur ad profeſsionem nouitiæ choro deſtinatæ.*
12 *Quæ expenſæ permitti poſsint ex occaſione profeſsionis: indicatur quid ſint propinæ vetitæ Monialibus.*
13 *Excommunicantur cogentes nouitiam profiteri.*
14 *Item impedientes eam, ne profiteatur.*
15 *Monialis profeſſa tranſit ad Ordinem ſtrictiorem.*
16 *De licentia tamen proprij Prælati, quæ requiritur, & ſufficit de iure communi.*
17 *Quid de hoc ſtatuerit Sacra Congregatio.*
18 *Videndum, an obſtent aliqua priuilegia religionum.*
19 *Ad talem tranſitum non petitur facultas Ordinarij, ſi Monialis ſit exempta.*
20 *Modò non poteſt eijci Monialis, inconſulto Papa, ratione incorrigibilitatis.*
21 *Obſtat indultum Innocentij III. quod tamen ex parte abrogatum eſt.*
22 *In tali electione non videtur neceſſarium ſeruare omnia, quæ præſcribuntur in decretis Sacræ Cong. de eiectis, & apoſtatis.*
23 *De iure communi transfertur Monialis ad alium Conuentum cauſa correctionis.*

QVÆRES I. Quot modis poſſint Moniales profiteri.

1 ℞. Quod ſi cùm iuxta communem Doctorum ſententiam duplex ſit profeſſio alia expreſſa, & alia tacita; & non ſit maior ratio, cur hæ duæ ſpecies profeſſionis admittantur inter viros regulares, & non inter Moniales; conſequenter dicendum eſt Moniales, poſſe his duobus modis profiteri, nimirum expreſsè, & tacitè, ſicut in terminis docet *Tambur. de iure Abbatiſs. D.6.q.1.*

QVÆRES II. An, & qualiter explorari debeat voluntas Monialis nouitiæ, antequam emittat profeſſionem religioſam.

2 ℞. Debere explorari ab Ordinario ad cognoſcendum, num ſpontaneè, an coacta, ac ſeducta ſe accingat ad profitendum; idque vt ſic conſulatur libertati nouitiæ profeſſuræ, & impediatur vis, quæ in hoc poſſet ei inferri à parentibus, aut alijs, patet ex *Concilio Trid. ſeſſ.25. cap.17. de Regul.* vbi id expreſsè ſtatuitur; ſicut vidimus *cap. præced. ſect.1. q.4.* Vnde & idem Concilium præcipit loco citato, vt Præfecta monaſterij, in quo nouitia eſt profeſſura, per menſem ante diem profeſſionis certiorem faciat Epiſcopum de tempore profeſſionis: & hoc ſub pœna ſuſpenſionis ab officio duratura ad arbitrium ipſiuſmet Epiſcopi; quamquam, ſi is modo dicto certior factus intra dies 25. explorationem præfatam non perficiat, non debeat amplius ſe in hoc intromittere; cum ſic deciſum referant *Armendar. Gallett. & Campanil.* relati à *Barboſa de off. Epiſc. alleg.100. num.3.* qui monet huiuſmodi explorationem faciendam eſſe ab Epiſcopo, aut, ipſo impedito, ab illius Vicario generali non intra clauſuram, ſed extra ad feneſtellam cancellorum in collocutorio. Dixi *aut ipſo impedito à Vicario generali*, vt indicarem, quod notat idem *Barboſa num.8.* dictam voluntatis explorationem non poſſe fieri à Vicario generali, niſi in caſu, quo Epiſcopus ſit impeditus, aut illum deleget ad tale munus: quod ſine dubio poteſt facere Epiſcopus: cum id poſſit facere per quemcumque alium idoneum, vt aduertit *Miranda q.8. de monial. art.4.*

3 Verum tamen eſt, quod ſi Epiſcopus omittat dictam explorationem, non ideo profeſſio emiſſa erit inualida; vt benè aduertit, & probat *Sanch. l.5. mor. cap.4. num.84.* & de-

& declarauit Sacra Congregatio penes *Barboſa ſup.num.9.* ſtatuens contra virgines, à quibus non ſolùm habitus regularis eſt ſuſceptus, ſed etiam facta profeſſio, abſque dicta exploratione, nihil per Ordinarium debere ſuſcitari, ſed ſinendum eſſe eas in ſtatu ſuo remanere. Quamquam aliàs poſſit Epiſcopus non ſolùm cenſuris, ac pœnis ſibi benè viſis prohibere Abbatiſſis, & Superioribus regularibus Monialium, ne puella profeſſionem emittat, niſi priùs explorata ipſius voluntate (quod fuiſſe deciſum refert *Barboſa l.1.de iure eccl.c.44.num.10.*) ſed etiam punire contrafacientes tum pœnis à Concilio Trid. ſtatutis, tum etiam eccleſiaſticis cenſuris, & alijs iuris remedijs, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs: quod notat idem *Barboſa de offic. Epiſc. allegat.*100. *num.9.* quòd cùm ipſe non probet, non eſt facilè admittendum ob dicenda *cap.8.q.3.* imò reijcitur expreſsè à *Sanctorio in Conſtit. Min. cap.* 11.*ſtat.7.q.1.* docente Epiſcopum non poſſe punire Prælatum regularem, ipſo inconſulto, conſentientem profeſſioni emittendæ; cum nullam in eum iuriſdictionem Concilium ei tribuat quo ad hoc, ſed totam obligationem imponat Præfectæ Monialium, vt conſtat ex dictis §.*præcedenti:* & quidem meritò cum Prælatus in maioribus occupetur, ideòque non debeat cogi ad faciendam illam certiorationem.

An autem Præfecta Monialium in hoc ſatisfaciat, ſi dictam faciat certiorationem ante menſem, aut poſt.

℞. *Sanctorus ſup.d.3.* ſatisfacere, & probat tum quia, ſecluſo contemptu, plus, aut minus in moralibus non infert grauem culpam: tum quia effectus prætenſus è Concilio in hoc caſu per anticipationem, aut poſtpoſitionem 15. dierum ſufficienter habetur, vt conſideranti facilè patebit.

Addit *Sanctor. ſup.d.7.* Epiſcopum, facta exploratione poſſe prohibere, ne Nouitia, cuius voluntas fuit explorata, faciat Profeſſionem, ſi reperiat illam eſſe indeliberatam, & minus liberè profiteri: alioquin inutilis eſſet exploratio, &, ſi contra inhibitionem Epiſcopi fiat profeſſio, dicit *Sanctorus* illam declarari debere nullam; cum facta ſit contra voluntatem illius, qui eam poteſt impedire; & Concilium intenderit delegare Epiſcopo legitimæ Profeſſionis cognitionem, ac impeditionem.

Monet item *Sanctorus d.* 5. Epiſcopum explorata voluntate Nouitiæ exemptæ, ac completo nouitiatu, non poſſe determinare tempus profitendi, aut è monaſterio exeundi: cum Concilium Epiſc. ſolùm tribuat facultatem explorandi voluntatem, & reliquum ſpectet ad Prælatum regularem, cui ſubeſt Nouitia; nec obſtat quædam Sacræ Congregationis declaratio, quæ in contrarium circumfertur, ſiquidem ea loquitur de Monialibus Epiſcopo ſubiectis, non autem de exemptis.

QVÆRES III. De quorum conſenſu admitti debeat Monialis nouitia ad religioſam profeſſionem.

6 ℞. Debere admitti de conſenſu maioris partis Capituli Monialium; apud quas nouitia emiſſura eſt profeſſionem: quod eſt dicere de conſenſu monaſterij: ſiquidem monaſterium dicitur facere, quod facit maior pars Monialium in eo degentium, & hoc eſt ita verum, vt conſenſus Abbatiſſæ monaſterij in tali admiſſione non requiratur formaliter, prout eſt Abbatiſſa, ſed vt eſt pars capituli, eo ſcilicet modo, quo requiritur conſenſus cuiuslibet alterius Monialis dicti monaſterij, ſicque poteſt contingere nouitiam admittendam eſſe ad profeſſionem, omninò diſſentiente, ac repugnante Abbatiſſa: etſi quatenus eſt caput monaſterij, debeat conſentire in profeſſionem nouitiæ profitentis, vti dicemus infrà *q.27.* Patet ex praxi communi Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum, ſaltem in hiſce noſtris Regionibus; & ſuadetur ex eo quod, cum in admiſſione Monialis nouitiæ ad profeſſionem agatur de notabili commodo, ac vtilitate monaſterij, & interueniat veluti quidam contractus vtrinq; obligatorius inter nouitiam profitentem, ac monaſterium; æquum eſt vt, ſicut ex parte nouitiæ requiritur conſenſus, ſic & requiratur ex parte monaſterij, iuxta regulam 29. *iuris in 6. quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari*. Quæ doctrina oſtendit ad validam admiſſionem profeſſionis nouitiæ deſiderari etiam conſenſum Prælati Monialium; ſiue is ſit Ordinarius, loquendo de Monialibus immediatè

diatè ſubiectis: ſiue Superior regularis, loquendo de exemptis; idq; maximè attenta conceſſione Nicolai V. quoad hoc per Bullam factam Minoribus, & relatam *cap. præced. n.2.* præterquàm quòd receptio nouitiæ ad profeſſionem, cum ſit res grauiſſima, maximè tangens bonum monaſterij; par eſt, vt non fiat abſque conſenſu illius, cuius prudentiæ commiſſa eſt adminiſtratio ipſius monaſterij; vnde & puto praxim Monialium communem eſſe, vt ſine proprij Prælati facultate nullam recipiant nouitiam ad profeſſionem.

Quòd ſi DD. communiter dicunt creationem Monialium (quæ vtique fit per emiſſionem profeſſionis) pertinere ad Abbatiſſam, & Conuentum: id ſolum probat pertinere ad Abbatiſſam tanquam ad acceptantem, vt poſtea dicemus: non autem ita, vt conſenſus illius determinatè requiratur per ſuffragij ipſius præſtationem. Quo pacto *Tambur. ſup. q. 5. num. 4.* alijque ab eo relati dicunt, neque totum Conuentum, repugnante Præfecta, neque Præfectam, repugnante maiori parte Monialium, poſſe recipere nouitiam ad profeſſionem. Quod tamen non facit, quin totus Conuentus poſſit admittere ad profeſſionem nouitiam, ſi Prælatus monaſterij dictam profeſſionem admittat loco Præfectæ: cum iuxta dicta conſenſus Præfectæ ſit neceſſarius ad profeſſionis admiſſionem non ratione ſuffragij, quod ferat cum alijs Monialibus, ſed vt iuridicè recipiat profeſſionem: quod in præſenti caſu ſupplet Prælatus.

6 Vnde quis benè inferat (quod notauit *Sanch. ſup. num. 65. ex Rodriq. & alijs.*) Superiorem monaſterij in admittenda nouitia ad profeſſionem teneri non ſolum audire conſilium ſui Conuentus, ſed etiam illud ſequi ob doctrinam *Bartoli in l. 11. §. plures num. 7. de exer. act.* communiter receptam; nimirum quod, quando requirendum eſt conſilium ab alio tamquam à collega, & participe officij (vt in præſenti caſu) tunc conſilium non ſolum requirendum eſt, ſed etiam ſequendum: quod eſt benè aduertendum.

QVÆRES IV. Ad quem ſpectet acceptare profeſſionem Monialis nouitiæ profitentis.

7 ℟. Quòd, cùm actus acceptandi profeſſionem non ſit propriè actus iuriſdictionis, ſed ſuperioritatis pertinentis ad poteſtatem œconomicam, ſeu dominatiuam, quæ poteſt competere etiam fœminæ: profeſſio Monialis nouitiæ poterit acceptari à Superioriſſa monaſterij, cum ſit capax exercendi talem actum, & alioqui talis actus ipſi ex officio incumbat; quippè in quo agitur de notabili commodo, ac vtilitate monaſterij, cui illa præeſt, & onus procurandi bonum monaſterij incumbit immediato Superiori illius vnà cum maiori parte ipſius monaſterij. Vnde profeſſio Monialis poteſt validè acceptari tum ab eius Abbatiſſa, tum ab eius Prælato; ſicut notauit *Sanch. n. 76.* monens profeſſionem Monialium in monaſterijs Epiſcopo ſubiectis hoc tempore ſolere fieri coram ipſo Epiſcopo, eiuſve generali Vicario; ſicut è contra in monaſterijs exemptis ſolet fieri coram proprio Prælato regulari, ſiue ordinario, ſiue delegato: & hoc fortè, vt tantò certior ſit valor profeſſionis, quæ emittitur: ſtante quod *Suar. loc. ſup. cit.* & alij cenſent conſenſum Prælati proprij non ſolùm requiri ad valorem profeſſionis, quam emittit nouitia Monialis, ſed etiam vt profeſſio fiat in manibus illius, & ab ipſo acceptetur, cùm apud ipſum tantùm ſit propria iuriſdictio ex *cap. ſtatuimus 20. q. 2.* quaſi verò acceptatio profeſſionis ſit actus iuriſdictionis, cuius ſit incapax fœmina (quod tamen paulò ante negauimus) patet autem reſponſio tum ex dictis; tum etiam ex *cap. conſuluit qui Clerici, vel vouentes*, vbi deciditur fœminam quamdam, quæ dimiſſo habitu regulari nupſerat, validè nupſiſſe, eò quòd profeſſa non fuerat in manu alicuius Epiſcopi, vel Abbatis, vel Abbatiſſæ: quod eſt ſupponere, Abbatiſſæ poteſtatem extendi ad profeſſionem validè acceptandam, vt notauit Bonacina. Quare, cum Abbatiſſa monaſterij, & Prælatus illius, quoad acceptandam profeſſionem Monialis nouitiæ ſe habeant cumulatiuè, adeoque inter illos dari poſſit veluti præuentio; ſeruanda eſt in hoc conſuetudo vniuſcuiuſque Ordinis, prouinciæ, aut loci, quæ eſt varia.

Notat autem *Ciarlinus p.2. contr. c.*194. *num.*34. dato quòd Abbatiſſa non poſſet admittere profeſſionem Nouitiæ, poſſe adhuc acceptare profeſſionem Nouitiæ conuerſæ, cum ei non detur Velum, quod dare nequit Abbatiſſa iuxta *c. conſuluit qui Cler. vel vouent;* ſicque ceſſent rationes, quòd Abbatiſſa non poſſit recipere Profeſſionem: ſic ille.

QVÆRES V. Cuius ætatis debeat eſſe Monialis nouitia ad hoc vt validam faciat profeſſionem.

8 ℞. Debere eſſe annorum 16. completorum; idque ex decreto Concilij Trident. *ſeſſ.*25.*de regul.cap.*15. id expreſsè ſtatuentis his verbis. *In quacumque religione tam virorum, quàm mulierum profeſſio non fiat ante* 16. *annum expletum profeſſio autem antea facta ſit nulla, nullamq; inducat obligationem ad alicuius regulæ, vel religionis, vel Ordinis obſeruationem, aut alios quoſcumque effectus:* cum aliàs iure antiquo ad profitendum in viro quidem ſufficeret annus 14. completus, in fœmina verò annus 12.item completus, vt conſtat ex *c.ad noſtram, c.ſignificatum de Regul. Clem.eos eodem tit.*alijſque iuribus.

QVÆRES VI. An ſit de eſſentia religioſæ profeſſionis, vt ei præmittatur integer annus probationis.

9 ℞. Eſſe, ſtando præcisè in iure communi; patetq; dictis ex *c.præcedenti ſect.*2. *q.*11. Secùs, attento indulto Pij V. facto per bullam Monialibus S. Dominici, per quod conceditur ijs, vt poſſint profiteri ſolemniter, etiam nondum expleto integro anno nouitiatus, ſi iudicio Medicorum ægrotent cum periculo mortis moraliter certo, & iam expleuerint annum ætatis 16. De hoc priuilegio (quod non fuiſſe reuocatum à Gregor.XIII. *Rodr.to.*3.*q.*15.*ar.*16.) participant non ſolùm Moniales, ſed etiam viri religioſi aliorum Ordinum aliàs participantes de priuilegijs Ordinis S.Dominici; priuilegium referemus, & paulò latiùs explicabimus infra *c.*9.*q.*11.

Addo hìc non ſolum annum probationis debere eſſe completum de momento in momentum, (vt oſtendimus *c. præced. ſect.*2. *q.*12.) ſed etiam in anno biſſextili illum duplicem diem debere computari pro vno; ita vt ſi nouitia inchoauit nouitiatum 24. Februarij, non poſſit anno ſequenti biſſextili 24. Februarij priori profiteri, ſed debeat expectare alterum 24.ita *Sanch.l.*5. *mor.cap.*4. *n.*4. alijq; contra *Sylu.Henr.& Ricc.* quos refert, & ſequitur *Barb.alleg.*101.*num.*20.

QVÆRES VII. An, & quomodo Moniali nouitiæ protrahi poſſit tempus profeſſionis, etiam poſt expletum annum integrum probationis.

10 ℞. Poſſe eo modo, quo diximus *c.præced.ſect.*2.*q.*16.nimirum ſi interueniat iuſta cauſa id faciendi: vt ſi nouitia nondum rectè diuinum Officium recitet, aut dotem non habeat paratam, aut non plenè ſatisfecerit in probatione peracta, ita *Rodriq. to.* 3.*q.*17.*art.*10.*Sanch.l.*5.*mor.cap.*4.*nu.*21.*Leſſ.l.*2.*cap.*41. *num.*59. *Mir.to.*1.*manual. q.*25.*art.*11.alijq; communiter: quos refert, & ſequitur *Tambur.ſup. q.*6. *num.*4. monens *num.*8. ſupponi à Doctoribus (quorum aliquos allegat) ad protrahendum annum probationis exigi conſenſum nouitij; quippè qui toto tempore probationis, poteſt liberè recedere à religione, nec poteſt in ea inuitus detineri, patet autem reſponſio tum ex dictis *in tract. de nouitiatu cap.*1. *qu.*24. tum quia à iure antiquo non eſt recedendum, niſi quatenus ab eo receditur per ius nouum expreſsè aliquid innouans per *l.preces, C. de appellat.* at de iure antiquo ante Concilium Trident. ex iuſta cauſa poterat differri profeſſio nouitij vltra integrum annum probationis; & ipſum Concilium quo ad hoc nihil innouauit (cùm verba illius, quæ habentur *ſeſſ.* 25.*de Regul.cap.*16.*Finito tempore nouitiatus Superiores, Nouitios, quos habiles inuenerint ad profitendum admittant, aut è monaſterio eos deijciant*, loquatur ſolum de Nouitijs, qui elapſo probationis anno inueniuntur habiles, non verò de ijs, qui tunc quidem reputantur inhabiles ob aliquam cauſam amouibilem, ſperatur tamen probabiliter, quòd breui futuri ſint habiles) ergò, ſicut ante Concilium differri poterat profeſſio nouitij modo dicto, poterit & differri in præſentia, ſi iuſta interuenerit cauſa.

Digitized by Google

Notat autem *Barb. l.1.de tripl.iure eccl.c.44.n.56.*ex decreto S.Congr. præcedentiam inter Moniales deſumi debere à die profeſſionis, non autem à die ſuſceptionis habitus religioſi, ſi verò duæ ſimul eodem inſtanti profeſſionem emittant, eam puellam debere præcedere, quæ priùs ad habitum fuerat admiſſa; & ſi eodem tempore admiſſæ fuiſſent ad habitum, data item paritate profeſſionis, præcedere debere illam, quæ priùs in Capitulo fuerat admiſſa.

QVÆRES VIII. An, & qualis literatura requiratur ad hoc, vt nouitia Monialis admittatur ad profeſſionem religioſam tanquam choriſta.

11 ℟. Requiri, vt ſaltem ſciat legere: ſic enim fuit deciſum à Sacra Congregat.Cardinalium in vna Girgen.12.Ianuarij 1604. ita *Tambur.ſup. num.3. ex Barboſa:* qui tamen intelligendi ſunt loqui de Moniali deputanda ad chorum, non autem de conuerſa,vt patet.

QVÆRES IX. Quæ, & quales expenſæ poſſint permitti, vt fiant à Moniali nouitia ex occaſione profeſſionis ab ipſa emittendæ.

12 ℟. Ex declaratione Sacræ Congregat.facta 5.Nouembris 1616.& relata à *Gauanto in manu.Epiſc.v.monialium profeſsio nu.*23. poſſe permitti vt faciant Sacriſtiæ, aut infirmariæ eleemoſynas ex longa monaſterij conſuetudine hac occaſione dari ſolitas, non item propinas, quæ alicubi ſolebant præſtari Superioribus; neque quod fiant in Monialium foreſterijs conuiuia aliàs conſueta parari à conſanguineis nouitiæ profeſſuræ. Quin etiam addit *Gauant. n.25.* ab eadem Sacra Congregatione deciſum fuiſſe expenſas occaſione profeſſionis emittendæ faciendas debere taxari ab Epiſcopo,ita vt, ablatis ſumptibus ſuperfluis, non concedantur niſi ij, qui ſunt neceſſarij, & conformes modeſtiæ, ac parſimoniæ religioſæ.

Puto autem propinas(de quibus hìc) fuiſſe donatiua à Moniali ingrediente dari ſolita Abbatiſſis: *propino* enim apud Calepinum ſignificat *poculum prægusto, & deinde alteri trado:* propinæ verò apud eumdem ſignificant tum culinam, tum cibos delicatiores, ſicque in præallegato decreto fortè fuit poſita dictio *propinæ* loco dictionis *popinæ.*

QVÆRES X. Quam pœnam incurrant, qui iniuſtè cogunt Monialem nouitiam emittere profeſſionem religioſam.

13 ℟. Incurrere excommunicationem ipſo iure latam in Concilio Trident.*ſeſſ.25.de Regul.c.*18.& à nobis fusè explicatam, *c.præced.ſect.*1. *q.*19.vndè facilè peti poſſunt, quæ ad præſentis reſponſionis probationem poſſunt conferre; ſicque non eſt, cur ea hic iterùm repetamus.

QVÆRES XI. Quam pœnam incurrat, qui iniuſtè impedit Monialem nouitiam, ne liberè emittat profeſſionem religioſam.

14 ℟. Incurrere ipſo facto excommunicationem maiorem item latam in Concil. Trid.loco cit.& à nobis latiùs declaratam, *cap.præced. ſect.*1.*q.*18.vbi plura diximus, quæ multum poſſunt deſeruire in præſentia.

QVÆRES XII. An Monialis vinculo profeſſionis religioſæ, ita adſtringatur, vt non poſſit recedere à monaſterio, in quo profitetur,neque ad ingrediendam religionem arctiorem.

15 ℟. Non adſtringi, adeoque Moniales profeſſas in ordine laxiori poſſe iure communi tranſire ad Ordinem perfectiorem, ſeruatis tamen ſeruandis; nimirum conditionibus à nobis recenſitis in *tract.de profeſſ.cap.4.ſect.*3.*q.*5.§.*quod ſi,* ibique in qq.ſequentibus explicatis,ita *Suar.tom.4.de relig.tr.8.lib.3.cap.10.n.1.Sanch.l.6.mor.cap.7.n.6.Rodriq.to,*3.*q.*62.*art.6.Lezana to.*1.*c.*25.*nu.*41. *Bonac. q.2. de clauſura p.9.§.2. num.4.*alijque communiter,& patet tum ex dictis in citat.*tract.de profeſs.vbi ſup.q.7. §.de Monialibus*, tum, quia rationes quæ probant dictum tranſitum eſſe licitum viris religioſis, cum proportione procedunt etiam quoad Moniales, vt colligitur ex 20.*qu.4.cap.*1.& benè animaduertit *Rodriquez ſup. ex Cardin. Abb.& Natta* generaliter dicens ea,quæ ſunt diſpoſita de viris religioſis, proportionaliter cenſeri conſtituta, & de Monialibus.

Difficultas eſt,de cuius licentia debeat fieri talis tranſitus, Abbatiſſæ ne tantùm an proprij Prælati,& ordinarij (idque ratione clauſuræ, ad quam Monialis ſpeciali obligatione tenetur) vel vtriuſque.

16 ℞. *Bonac.ſup.*§.3.*diffic.*1.*num.*11.ad talem tranſitum exigi licentiam Prælati, cui Monialis tranſitura ſubeſt (ſiue is ſit Epiſcopus, ſiue Prælatus regularis) non autem ſufficere licentiam Abbatiſſæ; probat tum quia Abbatiſſa propriè non eſt Prælata monaſterij; tum quia in conceſſione talis licentiæ iudicandum eſt, num Monialis tranſitura ducatur bono ſpiritu ad talem tranſitum; quod iudicium videtur excedere capacitatem fœminæ; tum quia iſte tranſitus non poteſt fieri abſque egreſſu clauſuræ, ad quam Monialis ſtrictiſſimè tenetur, Abbatiſſa autem non poteſt dare facultatem exeundi è clauſura, ſic Bonacina citans pro ſe Sanchez; qui tamen expreſsè negat eſſe neceſſarium, quòd in præſenti caſu Monialis obtineat à proprio Prælato licentiam tranſeundi, putans ſufficere illam ab ipſo peti, ea ductus ratione, quòd Concilium Trid. & alia iura prohibentia Monialibus egreſſum è clauſura, abſque conſenſu Superioris inſcriptis, non loquuntur in hoc caſu, ſed ſolùm ad tollendam Monialibus materiam vagandi; vnde conſtat ex hoc capite non requiri, quòd licentia tranſeundi re vera ſit obtenta,ſed ſufficere illam eſſe petitam; quo modo ſufficit ad tranſitum virorum religioſorum conſtat item minùs firmam eſſe tertiam rationem, quam hic Bonacina deſumit ex obligatione clauſuræ; cum hæc in tali caſu verè non adſtringat.

17 Certè quod decreuit Sacra Congreg. de mandato Vrban. VIII. in decretis 21. Septembris 1624.editis *de Regularibus apoſtatis,& eiectis*(nimirum,*vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem religionem tranſire, niſi prius Superiori legitimè conſtiterit eam religionem paratam eſſe illum recipere, qui licentiam petit, tuncque Regularis rectè ſe transferat ad arctiorem: quod,vt re ipſa adimpleatur, idem Superior omni ſtudio,ac diligentia inuigilet:)* à fortiori habet locum in Monialibus, ideoq;debet omninò inuiolabiliter ſeruari.

18 Addo quòd, cum iuxta dicta in *tract. de profeſſ. cap.*4.*ſect.*3.*quæſt.*6.extent multa priuilegia concedentia Religionibus, ne earum religioſi poſſint tranſire ad Ordinem, etiam arctiorem abſque licentia proprij Prælati petita, & obtenta, immò nec ſine facultate Sedis Apoſtolicæ; & de dictis priuilegijs participent Moniales per viam communicationis; dicendum eſt quòd,licèt eæ tranſire poſſint ad religionem arctiorem, licentia petita à Superiore (etſi non obtenta) ſtando in iure communi: ſecus eſt,attentis iſtis priuilegijs,ſi quidem ea ſint in vſu apud ipſas Moniales; quod proinde in contingentia facti eſſet accuratiùs inquirendum.

Vtrùm verò in caſu, quo Monialis tranſitura ad religionem arctiorem ſit exempta ab Ordinarij iuriſdictione, debeat petere facultatem ſic tranſeundi non ſolum à proprio Prælato regulari, cui immediatè ſubeſt, ſed etiam ab Ordinario loci, cui ſubiacet quoad clauſuram.

19 ℞. Quòd, cùm iuxta ſuperiùs dicta in præſenti caſu, non requiratur ſpecialis facultas ad exeundum è clauſura; & alioqui Monialis exempta non ſubijciatur Ordinario loci,niſi quoad clauſuram; non apparet, vnde teneatur petere dictam facultatem ab illo; ſicque ſufficiet illam peti à proprio Prælato regulari; quippè qui ſimpliciter venit nomine Prælati Monialium, & ſignificatur per iura requirentia licentiam proprij Prælati, ſaltem petitam, ad effectum tranſeundi ad Ordinem arctiorem, ita *Sanchez vbi ſupr. Caſtr. Palaus tr.*16.*D.*4.*p.*26.§.2.*n.*4.

QVÆRES XIII. An Monialis profeſſa poſſit eijci è monaſterio propter incorrigibilitatem,& quidem inconſulta Sede Apoſtolica.

20 ℞. Poſſe, ſtando in iure communi antiquo religionum, vt modò oſtendemus; non item attento decreto Sacræ Congregationis relato à *Lezana tom.*1.*cap.*25.*nu.*17. quo ſtatutum eſt Religioſos incorrigibiles non poſſe eijci, neq; transferri, inconſulta Sede Apoſtolica: quod decretum ſine dubio à fortiori militat in Monialibus, vnde *Sanch. ſup. cap.*9.*num.*6. alioqui ſuſtinens de rigore iuris monialem incorri-

corrigibilem poſſe eijci ſine licentia Papæ, ſi ea ſit adeò Incorrigibilis, vt in nullo monaſterio ſpetari poſſit eius reformatio, & correctio; ait nihilominus ſe non auſurum conſulere vlli Prælato, vt id, inconſulto Papa, eiuſve Nuncio, efficeret; ſtante quòd eſſet res noua, ac inuſitata, ideoque afferret ſcandalum non vulgare, grauemque anſam Monialibus inquietis, & vitam clauſtralem auerſantibus præberet ſe fingendi incorrigibiles, vt Monaſterium defererent, ſicque ex delicto reportarent commodum. Et quidem, quòd Monialis modo dicto incorrigibilis de rigore eijci poſſit, probatur; tum quia rationes adductæ à Doctoribus ad probandum licitam eſſe eiectionem virorum religioſorum incorrigibilium, eamdem vim habent in Monialibus: tum quia Moniales non obligantur votis religionis ſtrictiùs, quàm viri religioſi; tum quia præceptum clauſuræ non obſtat, cum non afficiat Moniales, niſi quamdiù detinentur in monaſterio; ſicut nec delatio habitus regularis religioſum quemcumque, niſi pro eo tempore, quo religioſus perſiſtit in religione, præterquam quod *Rodriq. in comp.qq.regul.reſol.57.n.3.* relatus à *Tamburino ſup. D.21.quæſt.4. nu.5.* notat Moniales ſuperbas, ac rebelles poſſe per Prælatos expelli à religione ex quadam conſtitutione Innoc.III. facta ad inſtantiam Monachorum Ciſtercienſium: (quamquam talis conſtitutio in præſentia fuerit ſaltem ex parte abrogata à ſacra Congregat. Concilij per decreta *de apoſtatis, & eiectis* edita, ac ſuperius allegata) ita *Sanch. loco cit.* alijq; recentiores conſulti contra *Bonac.ſup.p.12.§.1.num.9.Lezan.ſup.num.17.Tambur. vbi ſup.* & alios.

21 Dixi paulò ante, *cum fuerit ſaltem ex parte abrogata*, vt indicarem, quòd cùm in citatis decretis Sacræ Congregat. non prohibeatur ſimpliciter eiectio religioſorum incorrigibilium, ſed ſolùm præſcribantur conditiones requiſitæ ad hoc vt religioſus dici poſſit incorrigibilis, ad effectum vt eijci poſſit è religione: conſequenter Conſtitutio illa Innocentij III. vi dictorum decretorum fuit quidem abrogata, quo ad hoc, vt non poſſint Moniales eijci præciſè ex eò quòd ſint ſuperbæ, ac rebelles; cùm per hoc non importetur incorrigibilitas à præfatis decretis requiſita ad eiectionem; non autem quòd ſimpliciter eijci non poſſint Moniales, quæ verè ſint incorrigibiles incorrigibilitate de iure requiſita: ſicque ex Conſtitutione id ſaltem operabitur, quòd, non obſtante communi Doctorum ſententia negante Moniales eijci poſſe ratione incorrigibilitatis, eæ abſolutè loquendo, poterunt eijci, ſi modo dicto ſint re vera incorrigibiles, & tales probentur.

22 Nec obſtat, quòd iuxta citata decreta ſacræ Congregationis eiectio religioſi incorrigibilis debeat fieri ab ipſomet Generali Ordinis tantùm de conſilio, & aſſenſu 6. Patrum ex grauioribus religionis eligendis in ſingulis Capitulis, vel congregationibus generalibus, tuncque non niſi inſtructo ſecundum eorum ſtylum, & conſtitutiones proceſſu, & plenè probatis cauſis expulſionis ad ſacrorum canonum præſcriptum, ac religioſo eijciendo vnjus anni ſpatio in ieiunio, ac pœnitentia priùs probato in carcere; quæ omnia non poſſunt interuenire in eiectione Monialis immediatè ſubiectæ Ordinario, cùm talis eiectio non poſſit fieri de conſenſu ſex Patrum ex grauioribus religionis ad talem effectum electis; quippè quæ non debet fieri niſi ab Ordinario, & independenter à conſenſu quorumcunque Regularium, caſu, quo fiat. Non obſtat, inquam; ſiquidem decreta illa loquuntur de eiectione virorum religioſorum, quæ frequentiùs poteſt contingere, non autem Monialium, quæ non niſi valdè rarò permittenda eſt: cum tamen leges generales non loquantur, niſi de communiter contingentibus, & non comprehendant caſus extraordinarios: præterquam quòd rationabiliter præſupponi poteſt reſpectu Epiſcoporum in præſenti caſu non eſſe adeò neceſſarium conſilium, & conſenſum illorum ſex Patrum grauiorum religionis: attenta maiori prudentia, ac integritate, quæ communiter præſumitur in Epiſcopis ratione dignitatis, ac officij, ad quod aſſumuntur, maximè, cùm illi etiam poſſint eligere ſex viros prudentes, ac timoratos, quorum conſilio vtantur in re adeò ardua, & difficili, ſicque adimplere mentem Sacræ Congregationis in præfatis decretis expreſſam, obſeruando item alia ibi præſcripta.

QVÆRES XIV. An Monialis poſt profeſſionem transferri poſſit ab vno monaſterio ad aliud, vt ibi melius corrigatur, ac reſipiſcat.

23 ℟. Videri poſſe, niſi obſtet declaratio Sacræ Congregat. relata à *Barboſa in collect. bullar. v. Monialium translatio*, ſub his verbis; *Monialem nullam ſibi ſubiectam ex vno monaſterio ad aliud tranſmittere poſſunt locorum Ordinarij, vel Superiores regulares, etiam ex cauſa ſeditionis, vel incorrigibilitatis, aut criminis perpetrati*. Et quidem quòd, ſecluſa tali declaratione, Monialis transferri poſſit modo dicto, docent *Sanch. l. 6. mor. c. 15. nu. 47. Rodriq. tom. 1. q. 49. art. 5. Miranda qu. 3. de monial. art. 2. Tambur. ſup. D. 21. q. 3. nu. 1.* alijque; & probant tum quia in *c. quoniam de ſimonia*, recipiens aliquam in monaſterium pretio, declaratur ſimoniacus, & tam ipſe, quàm recepta dicuntur eijciendi è Monaſterio, vt in arctiori perpetuam pœnitentiam agant; & hoc ius nullibi fuit reuocatum; teſte *Bonacina q. 1. de clau. p. 9. nu. 12.* tum quia bonum totius Ordinis eſt, quòd Moniales corrigantur ſine ſtrepitu: hoc autem commodiùs fiet per talem tranſlationem, tum quia Vrbanus IV. apud *Mirandam ſup. qu. 3. art. 2.* approbauit huiuſmodi tranſlationem Monialis per ſpeciale ſtatutum, illudque non fuit reuocatum per Concilium Trid. nec per Bullam Pij V. ſicut aduertit *Tambur. vbi ſup.* Verùm tamen eſt, quòd ſi allata declaratio ſit authentica, & dicatur habere vim legis vniuerſalis (quod negant plures DD. vt colligitur ex *Diana p. 5. tract. 2. reſol. 96.*) ea debet obſeruari.

24 *Profeſſio facta ex metu non ſemper tenet.*

25 *Ex metu reuerentiali interdum irritatur profeſſio.*

26 *Profeſſio facta ex errore, aut ignorantia, aut dolo non tenet ſemper.*

27 *Item non tenet ſemper facta ex ira, vel alia animi perturbatione.*

28 *Non tenet profeſſio facta ſine intentione ſe obligandi.*

29 *Tenet verò facta à reticente aliquod impedimentum, quo detecto, non fuiſſet admiſſa Monialis nouitia.*

30 *Tenet facta ab ægrotante toto tempore probationis.*

31 *Item quæ recipitur ab admittente ex metu graui.*

32 *Non tenet profeſſio hermaphroditi facta inter Moniales, ſi poſtea erumpat in virum, etſi antea eſſet valida; ſicque non tranſit ad religionem virorum. Si Religioſus profeſſus dubitans de validitate ſui baptiſmi rebaptizatur, debet profiteri iterum, aut ratificare profeſſionem iam factam.*

33 *Tenet profeſſio nouitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repertæ indignæ, ideoque prohibitæ admitti. ſed non ſemper.*

34 *Tenet item profeſsio admiſſa contra expreſſam proprij Prælati prohibitionem, ſed non in omni caſu.*

35 *Moniales non poſſunt cogi recipere nouitiam ad profeſsionem, ſi ſint inuitæ, rationabiliter: ſecùs, ſi irrationabiliter.*

36 *Prælatus Monialium in aliquo caſu per ſe recipit profeſsionem nouitiæ, contradicentibus ipſis, & Abbatiſſa.*

37 *Prælatus, & Abbatiſſa cogi interdum poſſunt recipere profeſsionem nouitiæ capitulariter admiſsæ à Monialibus: & è contra Moniales cogi nequeunt recipere ad profeſsionem nouitiam cognitam indignam.*

38 *Moniales reclamare poſsunt contra nullitatem profeſsionis.*

QVÆRES XV. An, & quando teneat profeſſio facta à Moniali ex metu.

24 ℟. Non tenere, ſi fiat ex metu cadente in conſtantem virum; qui ſcilicet ſit de malo iudicio viri prudentis, grauis, & qui reſpectu fœminæ ſit rationabilis, ideſt fundatus in vero, ac probabili periculo: idque non iure naturæ, vt benè probat *Suarez tom. 3. de relig. l. 6. cap. 4. num. 8.* ſed iure canonico; prout habet communis ſenſus Eccleſiæ, quo talis profeſſio iudicatur inualida (qui conſenſus teſte *Suar. num. 9.* magni facien-

faciendus eſt in hac materia)& colligitur ex *Concil. Trid. ſeſſ.25. cap.19. de reg.* vbi cùm dicatur: *Quicumque regularis prætendat ſe per vim,& metum ingreſſum eſſe religionem,&c.* clarè ſupponitur ex hoc capite inualidam reddi profeſſionem, ſicque profitenti conceditur ius reclamandi, ſeruatis tamen ſeruandis. Notant autem aliqui, quòd, ſicut ſi quis non ampliùs moueatur ex metu graui, quàm alius ex leui; non videtur vi talis metus irritari profeſſio: ſic,ſi quis non minùs moueatur interiùs. ex obiecto leui, quàm vir conſtans ex graui, profeſſio in foro conſcientiæ erit irrita, etſi in foro exteriori aliter iudicetur: at hoc non admittit *Suar. num.*13. dicens eiuſmodi doctrinam tunc demum fortaſſe habituram aliquam probabilitatem, ſi verum eſſet metum natura ſua irritare profeſſionem; quod tamen non admittit ipſe *Suar.* vt conſtat ex dictis.

25 Addo metum reuerentialem (qui includit non ſolum imperium paternum, cui ex reuerentia non contradicitur, ſed etiam coactionem aliquam, per quam puella non audet contradicere voluntati patris) irritare profeſſionem, ſi præcedant minæ, ſiue formales, ſiue etiam ſolùm virtuales (vt ſic loquar;) quatenus ſcilicet puella habet cauſam, & indicia, ob quæ graue aliquod malum ſibi timeat à patre, ſi ei contradicat: quale malum eſſet, ſi ei auferretur ſpes nuptiarum, ſiue ſimpliciter, ſiue proprio ſtatui conformium; ſi perpetuò detinenda eſſet domi,ita vt numquam poſſet egredi; ſi ei denegaretur decens ſuſtentatio, & debita dos; ſi crebrioribus verberibus afficeretur; ſi ei prohiberetur omnis conuerſatio; ſi cogeretur obire ſeruitia abiectiora contra decentiam ſuæ conditionis; & alia id genus, vt notauit etiam *Laym. l. 4. tr. 5. c. 5. nu. 6.* dicens, quòd, licèt metus reuerentialis ob preces,aut imperium Prælati, aut conſanguineorum plerumque ſit inſufficiens ad irritandam profeſſionem: ſecùs habet, ſi concurrant alia, quæ difficilè repelli poſſint, puta precum,aut imperij ſæpiùs repetiti importunitas,frequentes blanditiæ, quibus reſiſti nequeat, grauis offenſio, aut diu duratura indignatio, v.g. conſanguineorum, à quibus vita, aut fortuna puellæ pendet, &c.

QVÆRES XVI. An, & quando teneat profeſſio facta à Moniali ex errore, ignorantia, aut dolo.

26 ℞. Non tenere, ſi error,ignorantia,ac dolus verſentur circa ſubſtantialia religionis (vt ſi nouitia profiteatur putans ſe non obligari in perpetuum, vel per profeſſionem non priuari dominio rerum, vel regulam ſui Ordinis non eſſe adeo aſperam, & quidem aſperitate vires eius moraliter excedente:) non item, ſi verſentur circa accidentalia; cuiuſmodi ſunt alia omnia,quæ vel ſunt extrinſeca, vt ſunt motiua, ſeu cauſæ religionis; vel, ſi ſunt intrinſeca gradum illum non attingunt, vt ſunt aliæ obſeruantiæ religionis. Ratio eſt, quòd ignorantia, & error cauſant inuoluntarium, vel ſaltem non voluntarium,quia hoc ipſo quòd obiectum non eſt cognitum, non eſt volitum: ignorantia autem facit, vt obiectum non ſit cognitum,& conſequenter facit, vt operans non conſentiat, nec velit illud: profeſſio autem non poteſt eſſe valida, abſq; conſenſu voluntatis,loquendo de ſubſtantialibus religionis; quod non procedit, cũ ignorantia verſatur circa accidẽtia, cùm ſic non excludatur cõſenſus ſubſtantialis, ita *Suar. ſup. c. 5. n. 4. 5. & 6.* addens *n.9.* hac in re parum referre,ſiue error, aut ignorantia procedant ex iniurioſa deceptione, ſiue ex quauis alia cauſa naturali, aut extrinſeca: cùm in tali caſu impedimentum oriatur ex defectu conſenſus, qui impediri æquè poteſt ex ignorantia, aut errore, ac ex iniurioſa deceptione; quæ ratio probat item parum referre, quòd ignorantia ſit probabilis, vel quòd intercedat aliqua negligentia; modò ignorantia non ſit affectata.

QVÆRES XVII. An, & quando teneat profeſſio facta à Moniali ex ira, aliave animi perturbatione.

27 ℞. Non tenere, ſi ira, aut alia paſſio ſit tanta, vt rationis iudicium obtenebret,ac impediat deliberationem requiſitam ad peccandum; quæ non cenſetur adeſſe, niſi profitens præmeditetur paſſionem illam ad profitendum impellentem, & finem, & quo ducitur; idque conferendo illud, de quo deliberat, cum eius oppoſi-

to, ad quod tamen non exigitur mora temporis, cum momento fieri poſſit; nec quòd deliberatio tempore præcedat, ſed ſolo ordine naturæ, colligitur ex *Sanch.l.4.mor.c.1. nu.2. & 3.* patetque quia aliàs profeſſio non erit libera, & conſequenter nec valida: cum ſit contractus humanus, de cuius valore eſt libertas, vt tradunt DD. communiter.

QVÆRES XVIII. An teneat profeſſio facta à Moniali ſine intentione ſe obligandi.

28 ℞. Non tenere; & probatur tum quia omnis obligatio, quæ non prouenit ex lege, oritur ex priuata voluntate hominis; ergo vbi deeſt voluntas ſe obligandi, deficit obligatio: tum quia obligatio promiſſionis conſurgit ex lege priuata, quam promittens ſibi imponit; nulla autem lex obligat, niſi legiſlator intendat obligare. Colligitur ex *Sanch.l.1.de matr.D.9. num.5.* & eſt plurium DD. qui tamen tenentur concedere ſic profitentem in foro externo poſſe cogi ad ſeruandam profeſſionem, etſi non teneatur in conſcientia, & ſecluſo ſcandalo; vt rectè aduertit *Caſt.Palaus tract.16. D 2.p.4.nu.3.*

QVÆRES XIX. An teneat profeſſio facta à Moniali reticente aliquod impedimentum, quo manifeſtato, non fuiſſet admiſſa.

29 ℞. Tenere; & inde patet, quòd, cùm tale impedimentum neque ex iure communi, neque ex ſpeciali conſtitutione Ordinis (vt ſuppono) profeſſionem irritet, eius ignorantia non facit, quin libera ſit eius admiſſio: cùm dicta ignorantia verſetur circa accidentalia, & profeſſio annulletur ſolùm ex ignorantia verſante circa ſubſtantialia, vt conſtat ex dictis *q.16.ita Rodriq.to.3.q.17.art.9.Caſtrus Pal.ſup.p.2.§.2.n.3.* & alij: quorum aliqui cenſent taliter profitentem poſſe expelli in pœnam culpæ grauis in hoc commiſſæ; alij verò id negant, eò quòd talis culpa non videatur adeò grauis, vt ob eam infligi poſſit expulſio à religione, quæ eſt pœna grauiſſima.

QVÆRES XX. An teneat profeſſio facta à nouitia toto tempore probationis ægrotante, ſicque non experiente aſperitates religionis.

30 ℞. Tenere, & ſuadetur, quia ad nouitiatus valorem non requiritur experientia omnium aſperitatum religionis in ſpecie, ſed ſufficit eas experiri in genere, viuendo ſub obedientia toto anno nouitiatus, vt expreſsè docet *Sanch. l.5.mor. c.4. num.52.ex Nau.& Rodriq.* Quæ ratio proportionaliter probat validè admitti ad profeſſionem nouitiam, quæ ex morbo, aut ſenectute ſit omninò impotens ad ſeruanda regulæ præcepta: ſiquidem obligatio ad ſubſtantialia ſtatus religioſi, quæ ſunt 3. vota eſſentialia, nullis eget viribus corporis, ſed ſolo voluntatis affectu; alia verò præcepta regulæ non ſunt ſubſtantialia religionis, ſed obligant, iuſta cauſa non excuſante; qualis eſſet morbus, aut grauis ſenectus.

QVÆRES XXI. An teneat profeſſio facta à Moniali, ſi ab admittente recipiatur ex metu graui cadente in conſtantem virum.

31 ℞. Videri tenere; & probatur, quia metus non annullat profeſſionem iure naturali, ſed poſitiuo, vt oſtendi *q.15.* ius autem poſitiuum non annullat profeſſionem ob metum Prælato eam admittenti incuſſum, vtpotè rarum, aut numquam contingentem, ſed ſolum ob metum incuſſum profitenti; ſicque hic ſolus metus irritat profeſſionem, & non alius: nam in decretis non eſt facienda extenſio de vno caſu ad alium; maximè quando non procedit eadem ratio, & quando ſumus in materia odioſa, ita *Suar.tom.3.de relig l.6.c.4. num.19.* alijque contra *Leſſium l.2.c.41.nu.61.* obiter contrarium ſuſtinentem.

QVÆRES XXII. An teneat profeſſio facta inter Moniales ab hermaphrodito, etiam poſtquam erupit in virum.

32 ℞. *Diana p.5.tract.14.reſ.49.* ex Texeda non tenere; & probat, quia hermaphroditus in caſu propoſito non emiſit profeſſionem, niſi vt vera fœmina, nec Prælatus admiſit eius profeſſionem ſub alia ratione: conſtat autem valorem profeſſionis pendere ex intentione tam profitentis, quàm admittentis; præterquàm quod in Hiſpania, teſte ipſo Diana, ſic declaratum eſt in contingentia facti. Hoc

tamen

tamen non facit, quin hermaphroditus validè poſſit profiteri in Conuentu Monialium, ſi in ipſo præualeat ſexus fœmineus: idq; ob dicta *cap. præcedenti ſect.* 1. q. 12. & quæ habet *Sanch. ſup. n.* 41. dicens tamen hermaphroditum non eſſe admittendum ad profeſſionem, neque in monaſterio ſexus in ipſo præualentis.

Quòd ſi hermaphrodito in virum erumpente modo dicto euaneſcit vinculum religioſæ profeſſionis: ſequitur illum non teneri tranſire ad religionem virorum, ſed poſſe manere in ſæculo, ac inire matrimonium, ac ſi profeſſionem non feciſſet: patet tum quia actus agentium non extenduntur vltra intentionem illorum, *l. non omnis, ff. ſi certum petatur;* tum quia vota non obligant, eorum materia poſtea notabiliter mutata, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l.* 3. *mor. cap.* 18. quæ certè militant in caſu noſtro, ita *Diana ſup.* contra *Portell. de dub. regul. v. profeſſio hermaphroditi in addit. ad addit. num.* 9. mordicùs ſuſtinentem eiuſmodi hermaphroditum in caſu propoſito debere eijci è Conuentu Monialium, & teneri ſeruare in ſæculo vota eſſentialia profeſſionis eo modo, quo poterit. Cum *Diana* ſentit *Theſaur. p.* 2. *praxis v. religioſi c.* 12. citans pro ſe *Merlinum:* quamquam ſuſtineat ex *Andr. Laurent. l.* 2. *hiſt. anatom. q.* 8. & *Delrio l.* 2. *diſquiſit. q.* 22. conuerſione ſexus fœminei in maſculinum eſſe naturaliter impoſſibilem ob rationem mox afferendam; conſequenter ſuſtineat probabile eſſe profeſſionem factam ab hermaphrodito inter Moniales poſtea erumpente in virum irritam fuiſſe ab initio: quippè quæ re vera eſt profeſſio viri inter Moniales, quæ ſine dubio non tenet. Probant autem allegati Doctores conuerſionem ſexus fœminei in maſculinum eſſe naturaliter impoſſibilem ex eo, quòd genitalia maris, ac fœminæ differunt forma, ſtructura, neruorum numero, &c. ac proinde caſu, quo hermaphroditus è ſexu fœmineo in ipſo præualente erumpat in virum, id inde prouenit, quòd virilia, quæ ob defectum caloris, aut obſtaculum alicuius membranæ intus latebant, poſtea aucto calore, aut ex conatu aliquo, ſiue ex copula effracta membrana foras prodeunt, ita Theſaurus, addens tamen Sacram Pœnitentiam de tali caſu conſultam nihil decernere voluiſſe: quod eſt ſignum non eſſe improbabilem ſententiam illorum, qui docent profeſſionem in tali caſu ab initio fuiſſe validam.

Addo hic obiter ex *Carena tr. de modo proced. in cauſ. S. Officij tit.* §. 12. *num.* 59. Religioſum profeſſum dubitantem de validitate ſui baptiſmi, ſi rebaptizetur ſub conditione, debere cogi ad iterùm profitendum, vel certè ad ratificandam profeſſionem iam factam: & ratio eſt, quòd ex vna parte ſtatus perfectionis (qualis eſt ſtatus religioſus) ſupponit ſtatum ſalutis (quòd ſcilicet per baptiſmum homo ſit incorporatus Eccleſiæ) ex alia parte in dubio melior eſt conditio poſſidentis, adeoque cum Religio ſit in poſſeſſione Religioſi huius vi profeſſionis emiſſæ, habet ius illum retinendi vſque dum plenè conſtet illum non eſſe baptizatum, & conſequenter, vbi eſt modo dicto rebaptizatus, poteſt illum adſtringere, vt vel iterùm profiteatur, vel ratificet profeſſionem iam emiſſam.

QVÆRES XXIII. An Abbatiſſa validè recipiat profeſſionem nouitiæ, ſi interueniat conſenſus ſui Conuentus, ac Ordinarius in exploranda illius voluntate iudicet eam eſſe indignam, ac nullo modo admittendam, ſicque expreſsè prohibeat Monialibus, ne eam admittant.

33 ℞. Validè recipere, etſi illicitè, ſi Moniales illius Conuentus ſint exemptæ ab Ordinario: vel certè, ſi ei ſubſunt, prohibitio illa fiat ſine decreto irritante, & ijs verbis, quæ oſtendant ipſum nihilominus non irritare talem admiſſionem. Moueor tum quia de iure communi admiſſio ad profeſſionem non ſpectat ad Ordinarium, ſed ad Abbatiſſam, & ad Capitulum; vt videre eſt apud *Tamburinum ſup. D.* 6. *q.* 5. *num.* 3. & *Sanch. l.* 5. *mor. c.* 4. *num.* 65. & 76. tum quia exploratio voluntatis non eſt de valore profeſſionis, vt conſtat ex dictis hic *q.* 2. §. *verum tamen eſt*, & alioqui multa prohibentur, quæ facta tenent; dummodò prohibitioni non ſit annexum decretum irritans, ſicut re vera non eſt annexum in præſenti caſu, vt patet

ex

ex *Concil.Trid.ſeſſ.25.de regul.c.6.* verùm tamen eſt, quòd ſi Ordinarius poſt exploratam nouitiæ voluntatem conſtanter deponat illam eſſe ſeductam, aut coactam, & non liberè profiteri, vel non habere conditiones neceſſarias ex regula monaſterij: tunc omninò audiendus eſſet, & emiſſa profeſſio eſſet nulla, ſi depoſitio eſſet vera; & hoc, non quidem quòd Ordinarius contradiceret, ſed quòd deeſſent libertas, & alia ſubſtantialia. Quod item procederet in caſu, quo monaſterium ſubdit Ordinario, & is prohibeat dictam admiſſionem cum decreto irritante, vel certe illis verbis, vt oſtendat ſe aliter in eam non conſentire; ſic enim deeſſet conſenſus Prælati monaſterij, qui tamen requiritur ad valorem profeſſionis, vt oſtendemus *q. ſequenti*. Sic mecum ſenſerunt *Io. de Lugo, Baldell. Sanctarell. Nald.* alijq; viri docti à me per litteras conſulti.

QVÆRES XXIV. An Abbatiſſa de conſenſu Monialium validè recipiat profeſſionem nouitiæ, ſi id ei expreſsè prohibeatur à proprio Prælato.

34 ℞. Non recipere validè, ſi Prælatus iuriſdictionem habeat in monaſterium (vt ſuppono) & ex cauſa rationabili prohibeat receptionem, ſiue cum decreto irritante, ſiue ijs verbis, vt oſtendat ſe aliter in eam non conſentire, colligitur ex doctrina, quam tradit *Sanch. l.5. mor. c.4. n.71.* alijs relatis, Prælatum ſcilicet ſuperiorem poſſe in aliquo caſu præcipere Prælato locali, ne quem recipiat ad profeſſionem, idque cum decreto irritante; &, ſi communi bono conuentus expediret non admittere aliquam Monialem, poſſe Prælatum illarum ſuſpendere poteſtatem admittendi tum ipſi Abbatiſſæ, tum Conuentui, ita vt admiſſio eſſet irrita ex defectu poteſtatis in admittente: quæ duæ doctrinæ vtique probant Abbatiſſam non poſſe, neque de conſenſu Conuentus, validè recipere profeſſionem nouitiæ contra expreſſam prohibitionem proprij Prælati modo ſupradicto factam: cùm ſic poteſtas admittendi in Abbatiſſa, & Conuentu iam ſit ſuſpenſa, ideòque non poſſit exire in actum.

QVÆRES XXV. An Moniales cogi poſſint à proprio Prælato, vt inuitæ nouitiam recipiant ad profeſſionem.

35 ℞. Videri non poſſe, ſi ſint rationabiliter inuitæ, ducor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch. ſup. num.65.* cum *Lappo, Dominico, Francho,* & alijs dicens, Epiſcopo iubente recipi Monialem ad profeſſionem in conuentu ipſi ſubdito, non eſſe recipiendam, contradicente maiori parte conuentus; &, ſi Epiſcopus compellere velit, poſſe appellari ad Superiorem: idque, ne aliàs iniuſtè priuentur iure ſibi competente contra textum *Inſtit. de his qui ſunt ſui* in fine, cum ſimilibus.

Dixi *ſi ſint rationabiliter inuitæ*; vt indicarem ſecùs dicendum in caſu, quo eſſent irrationabiliter inuitæ, & conſtet de iniuſtitia: idq; ob dicta à *Sanch. ſup. n.71.* Epiſcopum videlicet, etſi nequeat ſolus creare Moniales in Conuentu ſubdito; at, ſi penuriam Monialium patiatur, & Conuentus monitus, aſſignato termino nolit admittere, poſſe illum ſupplere Conuentus conſenſum: quod eſt dicere Prælatum Monialium poſſe eas cogere, vt recipiant aliquam nouitiam ad profeſſionem, ſi eam ſine ratione reijciant. Confirmatur ex eo quod Moniales in tali caſu nouitiam reijcientes delinquunt: certum eſt autem eiuſmodi delictum, ſicut & cætera, ſubiacere correctioni Prælati, ne aliàs delicta maneant impunita, ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* & alij à me per literas conſulti: contra quos ſentit *Io. de Lugo* item à me conſultus dicens ſe non audere concedere id, quod concedunt iſti Doctores, eò quòd conſenſus Conuentus in caſu propoſito videatur eſſe de ſubſtantia profeſſionis, & conſequenter omninò neceſſarius ad valorem illius: quod nos etiam concedimus, addentes in caſu propoſito videri adeſſe dictum conſenſum hoc ipſo quòd Prælatus illum ſupplet iuxta doctrinam *Sanch.* paulò ante traditam; quæ non apparet cur in caſu præſenti admitti non poſſit, aut non debeat; præſertim, ſi Monialium iniuſtitia facilè probari poſſit in foro externo.

QVÆRES XXVI. An Prælatus Monialium poſſit per ſe recipere profeſſionem nouitiæ iniuſtè reiectæ à Conuentu, & ab Abbatiſſa aliàs ſolita recipere profeſſionem ſuarum Monialium.

36 ℞. Videri poſſe, ſtante doctrina *præced.q.* allata ex *Sanch.* quamquam tunc in formula profeſſionis nomen Prælati exprimendum eſſet loco nominis Abbatiſſæ, quod aliàs in ea ſolet exprimi, ita *Nald. Baldell. Sanctarell.* alijque à me conſulti, patetque ex dictis; ſi monuero nouitiam taliter profitentem nihilominus teneri ex voto obedire Abbatiſſæ: quippè quod obligat ad obediendum cuicumque legitimo Superiori, cuiuſmodi eſt ſine dubio etiam Abbatiſſa.

QVÆRES XXVII. An Moniales poſſint cogere Prælatum, aut Abbatiſſam, vt recipiant profeſſionem nouitiæ ab ipſis capitulariter admiſſæ, ſi aliàs illam renuant recipere.

37 ℞. Videri poſſe (ſi conſtet illos iniuſtè repugnare admiſſioni) & quidem recurrendo ad Prælatum ſuperiorem, colligitur ex *Sanch. ſup. num.65.* dicente in caſu ſimili licere appellare ad Superiorem: è contra non poſſunt Moniales cogi à Prælato, vt recipiant ad profeſſionem nouitiam ab ipſis cognitam indignam: &, ſi cogantur ei poſſunt reſiſtere recurrendo ad ſuperiorem Prælatum; aliàs cogerentur facere contra conſcientiam; quod eſt omninò inconueniens.

QVÆRES XXVIII. An, & qualiter Moniales poſſint reclamare contra nullitatem propriæ profeſſionis vigore *Concil. Trid. ſeſſ.25. c.19. de Reg.*

38 ℞. Poſſe: cùm Concilium dicat *Quicumque regularis*; & maſculinum concipiat fœmininum; vt colligitur ex *c. ſi quis ſuadente v. ſi quis* 17. *q.*4. præſertim concurrente identitate rationis. Verùm tamen eſt Moniales, vt licitè vtantur hoc indulto Concilij, debere tria ſeruare; videlicèt vt non deponant habitum religioſum ante reclamationem; vt deducant cauſas nullitatis profeſſionis coram Ordinario, ſi ſint ei immediatè ſubiectæ; vel coram Ordinario, & Prælato regulari ſimul, ſi ſint exemptæ; vt reclament ſolùm intra quinquennium computandum à die profeſſionis. Quanquam, ſi Monialis ex ignorantia nullitatis profeſſionis, aut alio impedimento intrà quinquennium non reclament, poſſint reclamare etiam poſt quinquennium; vt notat *Rodriq. tom.*3. *q.*17. *art.*16. & alij à nobis relati in *tract. de profeſſ. c.5. num.*43. vbi ex *Portello*, & *Barboſa* notauimus hodie, vt religioſus admittatur in tali caſu ad reclamandum, debere obtineri reſcriptum à Papa, ſicque practicari.

SECTIO II.

De Dote ſoluenda ante Monialium Profeſſionem.

39 *QVid veniat nomine dotis.*
40 *Quo titulo dos recipienda, ne receptio ſit ſimoniaca.*
41 *Recipi poteſt etiam à monaſterio diuite; idque ex conſuetudine, quæ multum poteſt.*
42 *Taxanda à Prælato Monialium de iure antiquo.*
43 *Modò taxatur à Sacra Congregatione.*
44 *Quanta eſſe debeat.*
45 *Non poteſt recipi maior taxata: & ſi detur maior ad vitanda officia Conuentus in Moniali, ea iterùm ad hæc cogitur.*
46 *Soluenda pro quacumque Moniali, ſed non pro Conuerſa, & Choriſta neceſſaria.*
47 *Traditur à patre.*
48 *Ex quibus bonis conſtitui poſſit.*
49 *In defectum patris à quo tradi debeat.*
50 *Pater eam tradit filiæ, ipſo inuito, ingredienti religionem: datur minor, quàm ſi ea nuberet.*
51 *Ea ſoluenda in profeſſione, & non ante.*
52 *Apud quem deponenda vſq; ad emiſſionem profeſſionis: & vnde valor monetæ illius.*
53 *De bonis Monialis nouitiæ iuxta aliquos interdum conuentus recipit.*
54 *Alij id negant, & probant.*
55 *Proponitur ſententia Suarez.*

56 *Intuitu*

Digitized by Google

56 Intuitu nouitiæ poſſunt alij dare Conuentui de ſuis bonis.
57 Excommunicantur dantes, & recipientes de bonis nouitiæ ante profeſſionem.
58 Ex amore Dei nouitia nequit dare Conuentui de ſuis bonis ante profeſſionem.
59 Conuentus recipit aliquid ſupra ſortem ob dilatam dotis ſolutionem.
60 Dos ſoluenda in pecunia: etſi in aliquo caſu oppoſitum non videatur improbabile.
61 De iure communi alienatur ſine ſolemnitate dos ordinaria Monialium.
62 Interdum non recipitur quidquam ſupra ſortem ob dilatam dotis ſolutionem.
63 Quæ requirantur ad alienandam dotem prohibitam alienari.
64 Ea implicatur in monaſterij ædificio.
65 Non item in ſoluendis debitis, aut in extinguendo cenſu, etſi alij diſſentiant.
66 Item in parandis alimentis neceſſarijs, ſi breui tantumdem pecuniæ implicandum in bonis immobilibus ſperetur probabiliter.
67 Remiſſio debiti ad monaſterium non datur, nec recipitur loco dotis.
68 Indebitè alienantes dotem puniuntur.
69 Translata Moniali ad alium conuentum iuxta aliquos etiam transfertur.
70 Idque maximè in aliquo caſu.
71 Dos perpetuò acquiritur monaſterio.
72 Ea non ſoluta, Moniali adhuc alenda à monaſterio.
73 Non item, ſi dos à fiſco rapiatur.

QVÆRES I. Quid intelligatur hic nomine dotis?
39 ℟. Quòd, ſicut nomine dotis, quæ ſolet ſolui marito, intelligitur id, quod datur à muliere proprio viro in ſuſtentationem, iuxta *l. ſi rem æſtimatam, ff. de iure dot.* (ſiue illud ſoluatur à patre mulieris, ſiue ab extraneo, *vt in* §. *accedit, l. vn. C. de rei vxor. acti*) ſic nomine dotis, quæ pro Moniali profeſſura ſolui conſueuit monaſterio, in quo fit profeſſio, intelligitur certa ſumma pecuniæ taxata à legitimo Superiore, quæ dari ſolet monaſterio in ſuſtentationem Monialis in eo profitentis; vnde iura decreuerunt Patrem teneri conſtituere congruam dotem non ſolum filiæ nubenti, ſed etiam monaſterium ingredienti; ſicut communiter notant Canoniſtæ, & iuris ciuilis Doctores.

QVÆRES II. An, & quo titulo recipi poſſit dos pro admiſſione Monialis ad profeſſionem religioſam abſque vitio ſimoniæ.

40 ℟. Poſſe, & quidem etiamſi monaſterium, cui dos ſoluitur, ſit valdè opulentum, ita *Miranda* q.8.*de monial.art.8.Laym.l.4.tract.10.c.vlt. n.39.Tambur.de iure Abbatiſs.D.5.q.3.n.3.Diana p.3.tract.2.reſol.97.* alijque penes ipſos. Et quidem quòd poſſit ſolui dos, abſque vitio ſimoniæ, probatur tum quia, ſicut in matrimonio carnali poteſt attendi ratio Sacramenti, & onus ſuſtentandi coniugem, ac familiam, cuius intuitu exigitur dos à puella: ſic & in matrimonio ſpirituali, nempè in profeſſione religioſa, conſiderari poteſt ſtatus ſpiritualis, & onus alendi perſonam profitentem, quorum poſterius eſt temporale, ac pretio æſtimabile: ſicut ergò in matrimonio carnali recipitur dos, immò & ex pacto exigitur (licèt pro Sacramento non poſſet recipi abſque ſimonia) ita & in præſenti caſu, cùm ſit par ratio: tum quia Innoc. VIII. ad tollendum omnem ſcrupulum conceſſit Monialibus Ordinis Minorum (quippè quæ neſciunt diſcernere inter intentionem primariam, quæ cauſat ſimoniam, & ſecundariam, quæ excuſat à labe ſimoniæ) vt in recipienda dote numquam incurrant ſimoniam, niſi in caſu, quo paciſcantur de aliquo dando, vel ſoluendo pro ingreſſu, aut recipiant inhabiles ex ſpe habendi aliquid. Quin etiam Clem. VIII. teſte *Caſarub.in comp.v.moniales*, §.31. (Qui etiam refert *n.16.* conceſſionem Innocentij VII. modò citatam) conceſſit præfatis Monialibus, quòd nullam incurrerent ſimoniam ex pactionibus, ac conuentionibus, quas faciunt in receptione intrantium Ordinem ipſarum ſuper dotibus recipiendarum pro congrua, ac ſufficienti earum ſuſtentatione.

41 Dixi, *& quidem etiamſi monaſterium, cui ſoluitur dos, ſit valdè opulentum* vt

innuerem

innuerem dotem in caſu propoſito poſſe recipi, ſiue Monaſterium ſit inops (quod omnes concedunt) ſiue ſit opulentum (quod negant aliqui cum *Rodriq. tom.* 2. *q.*48.*art.*2. qui tamen poſteà ſe retractauit *in addit. ad ſum. tom.*3.*c.* 144. *n.*8.) & ratio eſt, quòd expedit Monaſteria Monialium habere ſufficientes redditus, ne alioqui ipſis præbeatur anſa vagandi, & communicandi cum ſæcularibus; vndè raro accidet, vt non habeant probabilem titulum exigendi moderatam dotem, præſertim exiſtente de hoc diuturna conſuetudine; idque vt ſic ſecuriores ſint de ſufficientia reddituum, & præterea plures recipere poſſint Moniales, quàm alioqui deberent, notat autem *Laym. vbi ſup.* conſuetudinem diuturnam in huiuſmodi rebus faciliùs cohoneſtare, quàm ſtatutum; eò quòd ſtatutum, vt aliquid detur in ingreſſu Religionis, in prima ſua origine exactionem quamdam contineat: conſuetudo verò originem trahere potuerit voluntariam, ipſis ſcilicet ingredientibus in talem conſuetudinem ſpontè conſentientibus, ſicque diuturni temporis progreſſu firmari.

QVÆRES III. Ad quem ſpectet dotem Monialium taxare.

42 ℞. Quòd, ſicut ſpectat ad Principes temporales taxare dotem ſoluendam pro puellis matrimonio carnali copulandis, id exigente bono communi, vt oſtendit *Rodriq. ſup. q.* 48. *a.* 3. ſic & taxatio dotis ſoluendæ pro Monialibus ſpirituale matrimonium per profeſſionem Religioſam cùm Chriſto contrahentibus dicenda eſt ſpectare ad Superiores ipſarum Monialium: qui quantitatem dictæ dotis debent definire iuxta vniuſcuiuſque Regni, Prouinciæ, aut loci conſuetudinem; valorem rerum concernentium victum, ac veſtitum, & aliarum concurrentium circumſtantiarum diſpoſitionem. ita *Rodriq. loco cit. Miranda ſup. a.*8. *Tambur. ſup. q.*4. & alij; inter quos Miranda notat præfatos Superiores Monialium, inſcijs, immò & repugnantibus ipſis Monialibus, ſimpliciter loquendo, poſſe immutare taxam dotis, eam in aliquo caſu diminuendo, ſi adſit iuſta cauſa id faciendi, & alioqui remaneat quantitas ſufficiens ad decentem ſuſtentationem Monialis cum tali dote diminuta recipiendæ; quamuis regulariter id non expediat, immò potiùs conſultum ſit id facere de conſenſu ſaltem maioris, ac ſanioris partis Monialium Monaſterij, nempè Diſcretarum, idque ad vitandas tricas, ac importunas Monialium querimonias. Probatur autem reſponſio tum ex dictis; tum quia taxatio dotis eſt res maximi momenti, ideòque non videtur relinquenda arbitrio fœminarum, quæ quantumuis in ſuo genere ſint prudentes, ſemper tamen ſunt fœminæ, .i. deficientes, imperfectæ, ac iudicij minùs ſufficientis (vt olim ſapienter effata eſt quædam Domina non minùs prudentia, quàm generis nobilitate conſpicua fortè alludens ad id quod dicit *Plutarchus lib. de tranquillit. animæ:* vbi inducit virum prudentem ſic loquentem; *noueram mihi eſſe probam mulierem, ſed mulierem*) tum quia ſuppoſito vt certo, quòd dos non poſſit recipi in pretium admiſſionis ad profeſſionem Religioſam, abſque labe ſimoniæ, ſi ipſæ Moniales præfatam dotem taxare deberent, non raro exponerentur probabili periculo committendi ſimoniam, vt potè minùs benè ſcientes diſcernere inter pactionem dotis per modum pretij ingreſſus, & inter pactionem dotis per modum debitæ ſuſtentationis. Vndè fit, vt taxatio dotis reſpectu Monialium ſubditarum Ordinario aliàs ſpectaret ad ipſum Ordinarium, reſpectu verò exemptarum, ad Ordinarium, ac Prælatum regularem, ſaltem in multis locis.

Quòd ſi quæras, ad quem Superiorem in præſentia ſpectat præfata taxatio dotis, num ad Ordinarium loci, etiam reſpectu Monialium exemptarum.

43 ℞. In præſentia id ſpectare ad Sacram Congregationem Epiſcoporum, ac Regularium, atque communiter modo obſeruari, vt mihi teſtatus eſt Reuerendiſs. Bonafides Vicarius Generalis Ferrariæ.

QVÆRES IV. Qualis dos ſolui debeat pro vnaquaque Moniali profeſſura.

44 ℞. Pro Moniali quidem admittenda ad profeſſionem intra numerum præfi-

xum

xum debere ſolui dotem ordinariam modo ſupradicto taxatam : pro ſupranumeraria verò, & tertia ſorore recipienda, duplicatam, nomine dotis duplicatæ intelligendo duplicatam ſummam illius pecuniæ, quæ ex ſtatuto, ſeu conſuetudine ibi ſolet recipi pro admiſſione Monialium intra numerum præſcriptum : ita vt, ſi ſumma ordinaria ſit 209. aureorum, tunc ſoluantur ſaltem 400. aurei, & non minùs; & hoc ex declaratione Sacræ Congregat. facta 5. Sept. 1604. quæ, 26. Aug. 1616. (teſte *Gauanto in manu. Ep. v. monialium nouit. alimenta num.8.& 9.*) item declarauit non ſolùm pro tertia ſorore Moniali in eodem monaſterio intra numerum deſignatum ſoluendam eſſe dotem duplicatam, ſed etiam triplicatam pro quarta ſorore petente admitti in idem monaſterium; & quidem etiam cum hoc, quòd iſta in capitulo careat ſuffragio, quouſque altera ex duabus primis eius ſororibus moriatur. Statuit è contra eadem Sacra Congregatio die 30. Septemb. 1616. in dotibus recipiendis nullam differentiam admittendam eſſe inter puellas terrerias, quæ petunt admitti ad religionem, & inter aduenas: quod notauit *Tambur. ſupra q.7.n.5. ex Gauanto.*

45 Addo ex *Tamburino ſup.q.5.num.4.* quòd, ſi monaſterium Monialium recipit pro ingreſſu Nouitiæ dotem maiorem ea, quæ de facto fuit taxata : tenetur reſtituere illam quoad exceſſum, & ratio eſt, quòd iuxta indulta apoſtolica Monialibus non permittitur quidquam recipere vltra taxam præſcriptam, niſi quod offertur liberaliter abſque pacto expreſſo, aut tacito, ſeu præſumpto; cuiuſmodi vtique non eſſet quando in tali caſu ſolueretur nomine dotis vltra taxam præſcriptam; ſi quidem talis exceſſus reputaretur ſimoniacus; vt aduertit *Rodriquez ſup. a.6.* inde probans exceſſum illum debere reſtitui, quòd accepta ſimoniacè non poſſunt retineri, ſed debent reſtitui, ſicut dictum eſt.

Quod ſi hac occaſione quæras, an Monialis, quæ duplicatam dotem ſoluit monaſterio, vt ſe eximat ab obligatione exercendi conſueta Officia Conuentus, & quidem ex pacto hac de re inito cum ipſo monaſterio, poſſit nihilominus in aliquo caſu cogi ab Abbatiſſa, vt exerceat tale aliquod officium.

℞. Poſſe in caſu vrgentis neceſſitatis; & probatur tum quia ſtante etiam dicto pacto, adhuc in Moniali viget obligatio obediendi in omnibus, quæ non ſunt ſupra, aut contra Regulam (cum habeat votum Obedientiæ) exercere autem ordinaria officia Conuentus non eſt ſupra, nec contra regulam, vt patet: tum quia pactum illud initum à Moniali cum Monaſterio id ſolùm operatur, quòd de lege (vt ſic loquar) Ordinaria Monialis non obligetur ad exercenda officia Conuentus, non autem quòd ſimpliciter, & abſolutè ad ea non poſſit aſtringi, neque in caſu vrgentis neceſſitatis: quomodo *Sanch. l.7. mor. c.8. n. 18.* ex *Rebello p. 2. lib. 1. q.7. ſect.1 num.12.* docet, ſi Prælatus rem aliquam Monacho concedat ad vſum, promittens fore, vt non reuocet, ex rationabili cauſa adhuc poſſe reuocare; cum Prælatus ex rationabili cauſa poſſit Religioſo ſubdito non ſeruare promiſſa, ſed reuocare (vt loquitur *Rebellus loco citato*), currit autem paritas in præſenti caſu, vt conſideranti facilè conſtabit; ſicque procedit regula iuris *Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris diſpoſitio:* tum quia teſte, *Sanch. ſup. c. 17. n.4.* relictum Monacho ea lege vt ad eum pertineat, non autem ad monaſterium, nec poſſit Superior in id ſe intromittere, nec auferre, debet benignè interpretari; vt nihil facti pertineat ad Monaſterium, ſecùs autem de iure; ſic ergò in noſtro caſu pactum initum à Moniali cùm Monaſterio benignè interpretandum eſt, vt intelligatur in caſu ordinario, non item in extraordinario; qualis eſſet, ſi in Conuentu non eſſet alia Monialis, quæ tunc hoc, vel illud officium exerceret. ſic ego in contingentia facti interrogatus reſpondi, & reſponſionem approbarunt *Bordonus*, & *Zanettus* viri doctiſſimi à me poſtea conſulti: quam puto procedere etiam in caſu, quo officium Conuentus exerceri debèret cum magnis expenſis ipſiuſmet Monialis, illas Monaſterio nequaquam ſuppeditante: hoc enim ipſo quòd bona omnia, quæ ſingulæ Moniales habent, ſunt in dominio Monaſterij,

poteſt

Digitized by Google

poteſt Monialis cogi ea in caſu extraordinario expendere in exercitio officij ei à Superioriſſa impoſiti, etſi faciendo prædictum pactum cum Monaſterio intenderit ſe à talibus expenſis eximere.

Quod autem ad me reſcripſit *P. Bordonus* eiuſmodi pactum eſſe turpe, vtpotè contrarium voto Obedientiæ, ac proindè haberi pro non adiecto *c. fin. de condit.* & eſſe nullius valoris, ac efficaciæ; imo & videri ſimoniacum, Monaſterio vendente ius obedientiæ, ex voto circa hoc, vel illud officium Conuentus exercendum, ſicque ab ijs Monialem eximente vigore pecuniæ ad hunc effectum ſolutæ; quæ vtique eſt quid temporale, cum alioqui ius præcipiendi ſit ſpirituale, vtpotè fundatum in voto Religioſæ Obedientiæ: hoc, inquam, quod dicit *Bordonus*, mihi non probatur. Et quidem quòd dictum pactum non ſit turpe, ſi intelligatur eo modo, quo nos dicimus eſſe intelligendum, probatur tum quia ſimile pactum inter Moniales paſſim fit in aliquibus locis, ſcientibus earum Prælatis, & non contradicentibus, cum facilè poſſent contradicere (quod eſt ſignum illud non eſſe turpe; aliàs illud non permitterent) tum quia non apparet, in quo ſit talis turpitudo, cum licitè poſſimus medio licito procurare exemptionem ab hac, aut illa obligatione, & in caſu propoſito collatio pecuniæ non ſit medium illicitum, vtpotè facta ad ſeruandum Monaſterium indemne, vt ſcilicet poſſit alere alias Moniales, quæ exerceant officia, à quibus eximitur Monialis conferens pecuniam, tum quia hoc pactum non videtur aduerſari voto Obedientiæ, ſi Monialis ſit ſimpliciter parata exercere Officia Monaſterij, occurente caſu vrgentis neceſſitatis, & Superioriſſa id ei præcipiente; ſiquidem Monaſterium admittens pactum illud, cedit iuri ſuo; quilibet autem poteſt cedere iuri ſuo; cum volenti, & conſentienti non fiat iniuria. Quòd verò tale pactum non ſit ſimoniacum, probatur, quia pecunia in caſu iſto non datur ad emendum ius præcipiendi, quod vtiq; eſt ſpirituale, ſed emendam exemptionem ab obligatione exercendi officia Conuentus, quæ obligatio cum ſit quid temporale, & exemptio illius erit quid temporale, adeòque per pecuniam, quæ eſt bonum temporale, emitur ius quoddam temporale, nempè exemptio ab obligatione exercendi officia Conuentus.

QVÆRES V. An Moniales, ſi velint, poſſint vnanimiter admittere aliquam Nouitiam ad profeſſionem abſque ſolutione debitæ dotis, aut certè cum ſolutione dotis minoris taxata.

46 ℟. *Tambur. q. 7. n. 1. ex Barboſa*; Moniales quidem velatas non poſſe, nec debere admitti, ſiue intra, ſiue extra numerum, abſque dote (adde tu, necdum dote minori ea, quæ eſt taxata, cùm ſit eadem ratio:) pro Monialibus autem conuerſis non ſemper ſpectandam eſſe dotem, ſed interdum neceſſitatem Monaſterij: quod eſt dicere huiuſmodi Moniales admitti poſſe etiam abſque dote, ſi illarum opera neceſſaria ſit vſibus Monaſterij; idque ex declaratione Sacræ Congregat. facta 20. Maij 1590. quæ fuit non minùs neceſſaria, quàm prudens; maximè ad coercendam nimiam facilitatem Monialium in recipiendis nouis Monialibus, ſicque ad conſulendum bono temporali Monaſteriorum, quæ indè paterentur non vulgare detrimentum. Quamquam minùs mihi placeat quod ait *Tamburinus*; putant enim aliqui, ſi contingat adoleſcentulam eſſe valdè neceſſariam ad bonum Monaſterij (verbi gratia ad pulſandum organum) poſſe illam ſine dote admitti etiam vt choriſtam; cùm reſpectu illius militet ratio intenta hìc à Sacra Congregatione, ſicque procedat regula Iuriſtarum, *vbi militat eadem ratio, militat, & eadem iuris diſpoſitio*, ſic illi; at videndum eſt, ne obſtet Curiæ ſtylus.

QVÆRES VI. An, & ex quibus bonis teneatur pater conſtituere dotem taxatam filiæ ingredienti Religionem.

47 ℟. Teneri, quidem etiam ex bonis aliàs ſtrictiſſimè vinculatis; quæ, ſicut poſſunt diſtrahi pro dote deſcendentis à teſtatore ad contrahendum carnale matrimonium, ſic & poſſunt ad ingrediendam Religionem; cum fauorabilior ſit ingreſſus Religionis dote ad matrimonium temporale, iuxta *Authent. de ſanctiſs. Epiſc.*

Digitized by Google

Epiſc.§.ſed & hoc præſenti collat.9. ita *Sanch.l.4. de matr. D.26. num.7. ex Baldo, Felin. Euerard. Auendano, & Menochio* quos citat, & ſequitur *Tamburin.ſup. quæſt.2.num.3.* patetque ex dictis;ſi ſolùm probetur patrem teneri, ſine iure obligationis, ſiue ex poteſtate Iudicis, dotare filiam in quantitate neceſſaria ad debita alimenta, ſi aliundè ei non ſuppetant: ſi quidem alimenta, & dos in iure æquiparantur, valetq; optimè argumentum ab alimentis ad dotem: probatur autem ex *l.qui liberos, ff. de ritu nuptia. & l.fin. C. de dotis promiſs.* in quibus iuribus habetur expreſsè patrem teneri conſtituere dotem Filiabus, quas in matrimonium collocat.

48 Dixi ſub initium reſponſionis, *& quidem etiam ex bonis aliàs ſtrictiſſimè vinculatis;* vt innuerem interdum poſſe diſtrahi bona arctiſſimo fidei commiſſo ſubiecta in ſubſidium, ad effectum conſtituendi dotem Moniali pro ſpiritualibus nuptijs; ſi videlicet fidei commiſſum inſtitutum ſit ab vno ex aſcendentibus hæredis grauati: non item, ſi à collaterali, aut omninò extraneo, ſicut benè aduertit ex communi DD. ſententia noſter *Molina tr.2.D.648.num.1.* qui,etſi loquatur de dote tradenda pro nuptijs carnalibus; idem tamen concederet etiam in noſtro caſu; cum militet par ratio, immò cauſa ſpiritualium nuptiarum ſit fauorabilior: probat autem *Molina* iſtam doctrinam ex varijs iuribus, quæ refert, indicans *num. 1.* dictam diſtractionem bonorum non permitti, ſi dos aliundè tradi poſſit ex bonis hæredis grauati. Quæ doctrina non videtur procedere quò ad bona hæredum mariti modo dicto vinculata in ordine ad reſtituendam dotem vxori ſuperſtiti; ſicque ex præfatis bonis ei dos reſtitui non poterit. Moueor, quia eadem ratio non militat in vtroque caſu, ne ſcilicet mulier deſcendens ex teſtatore vinculante bona ſua maneat indotata; quod de pio affectu illius erga ſuam deſcendentem non debet præſumi: ſi quidem in iſto caſu mulier non eſt deſcendens præfati vinculantis bona, ſicque non habet locum ratio prioris caſus.

Quis verò teneatur in defectum patris conſtituere dotem Moniali.

49 ℞. Teneri illum, qui de iure teneretur conſtituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum: ſiue is ſit mater, ſiuè patruus, ſiuè alius, prout tradunt DD. agentes de dote; eſt quippè par ratio de matrimonio ſpirituali, quod fit per ingreſſum Religionis, ac de carnali; immò fauorabilior eſt cauſa Religionis, vt iam dictum eſt.

Dubium eſſe poſſet, an pater teneatur dotare filiam ingredientem Religionem contra ipſius voluntatem.

50 ℞. Teneri;& probatur tum quia filia nubens digno,abſque patris conſenſu, & dotis promiſſione,debet dotari à Patre iuxta communem ſententiam, apud *Ripam l.3. n.57.& 58.ff.ſoluto matrim.* ergò à fortiori dotanda erit,ſi ingrediatur Religionem, quantumuis inuito Patre: tum quia pater in hoc caſu eſt irrationabiliter inuitus,cùm filia eligendo ſtatum Religioſum vtiliter, piè,& ſanctè ſuum peragat negotium:non ergò ea debet de bono opere lapidari, amittendo ius dotis aliàs ſibi debitæ; tùm quia non deſunt multi Doctores, apud *Sanch.l.1. de matr.D.34.n.12.* aſſerentes, quòd ſi Titio legentur ducenta, ſi vxorem duxerit, centum verò, ſi Religionem ingrediatur,Titio ingredienti Religionem debentur ducenta, eò quòd conditio annexa tali legato tanquam aduerſa Religioni ſit inualida(quod tamen alij negant apud eumdem *Sanch.n.13.* & probabiliùs iudicio ipſius) ergò multò magis ſoluenda eſt dos filiæ ingredienti Religionem contra voluntatem patris, cùm ea ſit debita ex iuſtitia, non autem ex ſola liberalitate, à qua prouenit dictum legatum.

Non autem *Giouagnonus lib.1.reſp.50.n.48.* ex deciſione Rotæ Romanæ 22. Iunij 1602.coram Ludouiſio puellam ingredientem Religionem non poſſe petere eamdem dotem, quæ ei daretur in caſu nuptiarum carnalium; adeòque Monaſterium eſſe debere contentum dote ſcutorum 500. data iuxta conſuetudinem, nec poſſe petere ſupplementum, etſi aliæ in matrimonio carnali habuiſſent ſummam ſcutorum quatuordecim millium.

QVÆ-

QVÆRES VI. Quo tempore ſolui debeat dos pro Moniali ingrediente religionem, num ante profeſſionem ſub initium nouitiatus, an in ipſa profeſſione, vel alio tempore.

51 ℞. Debere ſolui in ipſa profeſſione, non autem ante, cum id non ſolum prohibeatur in *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de regul. c. 16.* ijs verbis: *Sed neque ante profeſſionem, excepto victu, & veſtitu Nouitÿ vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocumque prætextu à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monaſterio aliquid ex bonis eiuſdem tribuatur: ne hac occaſione diſcedere nequeat, quòd totum, vel maiorem partem ſubſtantiæ ſuæ monaſterium poſſideat, nec facilè, ſi diſceſſerit, recuperare poſſit;* ſed etiam multò expreſſius à Sacra Congregatione Cardinalium, quæ, teſte *Suar. to. 4. de relig. tr. 9. l. 1. c. 11. n. 4.* declarauit neque dotem tribuendam eſſe monaſterio ante profeſſionem, ſed in depoſito retinendam; quamquam (ſubdit *Suar.*) ſi neceſſitas, vel aliqua maior commoditas ipſiuſmet nouitiæ intercederet, & iudicium, ac licentia Epiſcopi interueniret, poſſet (vt opinor) dos recipi à monaſterio, data certa cautione, & ſecuritate illam integrè, & ſine difficultate reſtituendi, ſi nouitia velit abire; ita enim ſatisfit intentioni Concilij; ſic ille, & non improbabiliter ſaltem, quoad forum conſcientiæ.

52 Notat autem *Tambur. ſup. q. 7. n. 3.* ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Maij 1594. dotem puellæ, quæ ingreſſura eſt religionem, nullatenus debere relinqui penes conſanguineos illius, ſed antequam ſuſcipiat habitum regularem, deponendam eſſe penes aliquem diuitem campſorem; vel certè, ſi non adſit campſor, apud aliquem mercatorem, aut alium virum fide, ac diuitijs idoneum, qui ſe obliget ad eam actu ſoluendam, quandocumque moniales illam petierint, & quidem abſque vlla exceptione, ac difficultate.

Addit *Lezana v. dos num. 5. ex Tamburino* Sacram Congregationem declaraſſe in ſolutione dotis Monialium, & annuarum præſtationum ipſis debitarum valorem monetæ debere attendi iuxta tempus contractus.

QVÆRES VII. An, ſtante decreto Concilij Trid. relato q. præced. poſſint Moniales ex bonis puellæ admittendæ ad religionem, ante eius profeſſionem aliquid recipere ſaltem titulo mutui, aut commodati.

53 ℞. *Emman. Rodriq. to. 2. q. 48. art. 5. Miranda ſup. art. 9. Tambur. ſup. q. 5. n. 1.* & alij (à quibus non omninò diſſentit *Sanch. l. 7. mor. c. 5. n. 24.* dicens ſe non audere damnare illorum ſententiam) & quidem non improbabiliter, Moniales poſſe aliquid modo dicto recipere ex bonis puellæ abſque tranſgreſſione decreti Concilij Trid. ſi in tali receptione interueniant pignora, aut fideiuſſio ſufficientis: idque inde probant, quòd ſic ceſſat finis prohibitionis Concilij, qui eſt; ne aliàs nouitia cogatur manere in religione, etiam inuita ob difficultatem recuperandi, quod ex ſuis bonis datum eſt monaſterio titulo mutui, aut commodati. Verùm in praxi ſequenda eſt oppoſita ſententia, vtpotè fauorabilior ſtatui religioſo, conformior menti Concilij Tridentini, & commnnior Doctorum, nempè *Suarez tom. 3. de relig. l. 5. cap. 9. num. 16. Sanchez loco citato, Velaſci de part. cap. 16. n. 32.* aliorumque apud Tamburinum; nimirum moniales non poſſe ex bonis puellæ recipiendæ ad religionem quidquam recipere, neque titulo mutui, aut commodati, neque alio quouis titulo, ſeu quocunque prætextu, vt loquitur Concilinm; quod proinde (dicit *Suar.*) per verbum *tribuendi* intellexiſſe credendum eſt quamcumque actualem traditionem bonorum nouitii, per quam in poteſtatem, vſum, adminiſtrationem, aut etiam dominium religionis deueniant, non obſtante quacumque obligatione ea reddendi, ſi nouitius habitum dimittat.

54 Probatur autem hæc poſterior ſententia tum ex verbis illis, quibus vtitur Concil. in eo decreto, *quocumque prætextu,* & infra *ne hoc vllo modo fiat,* quæ ſatis clarè videntur excludere; etiam titulum mutui, ac commodati; tum quia eſtò verbum *tribuatur* ſumptum ſecundùm rigorem verborum importet actum diuerſum à datione facta per modum mutui, aut commodati; & aliàs lex odioſa (cu-

Digitized by Google

iuſmodi eſt decretum iſtud Concilij) debeat coarctari ad rigorem verborum; nihilominus tale decretum non videtur poſſe explicari,ita vt non comprehendat mutuum, & commodatum abſque eò quòd magna fraus committatur contra dictum decretum iuxta *l.non dubium C.de leg.* vbi dicitur: *Non dubium eſt in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem*: cum tamen aliàs ſatis apertè conſtet mentem Concilij eſſet excludere quamcumque dationem, etiam per modum mutui, & commodati, ſtante quòd non minus ex his, quàm ex alia largitione aliquo modo impeditur libertas nouitijs; cùm etiam, dato pignore, aut præſtita fideiuſſione, poſſit nouitius retardari à libero receſſu religionis, ſiue ex timore non moleſtandi fideiuſſorem, exigendo fideiuſſionem datam; ſiue ex metu offendendi religioſos monaſterij, repetendo pignus ab illis depoſitum: vnde & ipſi parentes nouitij non audebunt compellere religionem ad ſoluendum, ſed in gratiam nouitij conniuebunt.

55 *Nonnulla quidem* (inquit *Suar.ſup.*) *veriſimilitudo eſſe poſſet, ſi in caſu propoſito bona mutuo darentur monaſterio, reſtituenda ante tempus profeſſionis; vt v.g. ad 4. vel 6. menſes tunc enim non ſolùm in particulari caſu, ſed etiam per ſe, & ex vi talis actionis ceſſare videtur finis Concilij, nec videtur illa eſſe largitio ſimpliciter etiam iuxta ſubiectam materiam, quia non conceduntur talia bona ſub ea tantum conditione, niſi nouitius retrocedat, ſed vt reſtituantur ante profeſſionem, etiamſi ipſe perſeueret. Sed nihilominus* (*ſubdit Suar.*) *exiſtimo talem mutationem eſſe alienam ab intentione Concilij, & non carere ſcrupulo; quia ſaltem retardare poteſt nouitium, ne ante ſolutum à religione debitum religionem dimittat, etiamſi id deſideret; item quia poſt acceptum tale mutuum facilè eſt religioni ſolutionem differre ſpe retinendi nouitium; & è conuerſo difficile erit parentibus religionem compellere, vt ſoluat, ſed potiùs in gratiam nouitij conniuebunt*. Sic *Suar.* ita concludens *quapropter ab omni actione huiuſmodi, vel ſpecie illius abſtinendum eſt*.

56 Concedit tamen *Suar.* (& à fortiori admittunt *Sanch.ſup.num.*23. alijque qui ſentiunt cum *Rodr.*) non agere contra decretum iſtud Concilij parentes, propinquos, & amicos nouitij, vel nouitiæ, ſi de ſuis proprijs bonis aliquid tribuere velint monaſterio in gratiam nouitij, ad effectum vt is beneuolentiùs tractetur, aut ſuſcipiatur; nam textus expreſsè dicit *de bonis eius* (ideſt nouitij) tuncq; non habet locum ratio Concil. cùm per hoc non minuatur libertas nouitij; quatenus ea bona ad ipſum non pertinent neque ea ipſe poteſt, aut debet recuperare, ſicque ei non redditur difficilior egreſſus è religione, ſi voluerit redire ad ſæculum. Quamquam hæc doctrina non videatur admittenda omninò abſolutè, ſed cum limitatione, quam apponit *Sanch.vbi ſup.* nimirum, dummodò parentes ea bona non dent monaſterio in dotem nouitiæ, eò quòd alioqui computanda eſſent in legitimã ipſius nouitiæ; quod ſine dubio ex communiter accidentibus regulariter præſumi poterit, niſi parentes proteſtentur ea bona ſe dare omninò ex proprijs, aut non dare in dotem filiæ, nec computare in legitimam filij; quare ex doctrina *Suarez* poteſt inferri, parentibus fore ſemper licitum modo dicto dare bona monaſterio, quoties non habent bona propria filiorum: cùm in dubio cenſeri debeant ita contrahere, vt non delinquant, nec cenſeantur de legitimis filiorum quidquam diſponere.

57 Illud demum hìc benè monent *Sanch.num.*26. *Suar. loco cit. Tambur.ſup.num.*4. *Peyrin. de R.S. q.*1. *c.*29. & alij, quòd cùm excommunicatio, quæ fertur in *Concilio Trid. vbi ſup.* contra dantes ex bonis nouitij aliquid monaſterio, excepto victu, ac veſtitu, ante profeſſionem, & contra id recipientes, feratur ſub his verbis: *Sub anathematis pœna*; quæ arguunt excommunicationem, non latæ ſententiæ (ſicut cenſet *Velaſc. & Rodr.* allegati à *Sanch.*) ſed ferendæ: proinde dicendum eſt in præſenti caſu non incurri excommunicationem ipſo facto, ſed tantùm per ſententiam Iudicis; quòd non eſſet ſi Concilium dixiſſet, *ſub anathematis pœna ipſo facto incurrenda*, aut aliud verbum æquiualens addidiſſet, vt tradunt DD. communiter ſuo loco.

58 Addit

58 Addit *Peyr.ſup.* (& quidem meo iudicio non parum probabiliter) nouitium, ſi ſit ſui iuris, & non habeat parentes, non poſſe in ingreſſu religionis præter victum, ac veſtitum donare quidquam monaſterio ex amore Dei, vnde retrahi poſſit ab egreſſu libero religionis; ſi quidem id expreſsè interdicitur in citato decreto Concilij Trident. ijs verbis: *ne quocumque prætextu aliquid monaſterio tribuatur;* ſicut & ibi interdicitur, ne nouitius in ingreſſu religionis donet ſe ipſum, & omnia ſua bona monaſterio, vt olim fiebat; idque ex quadam declaratione Sacræ Congregationis, quam dicit *Peyrin.* de hoc in ſpecie fuiſſe factam.

QVÆRES VIII. An monaſterium poſſit exigere, ac recipere aliquid ſupra ſortem dotis ratione damni emergentis, aut lucri ceſſantis ipſi prouenientis ex dilatione ipſius dotis ſoluendæ pro nouitia profeſſura.

59 ℞. Poſſe exigere, ac recipere damnum emergens, quod re vera ex dilatione dotis ipſi proueniat, proportionatum tamen ipſi damno, & nullo modo excedens (& quidem etiam expreſsè paciſcendo de ſolutione dicti damni) non item lucrum ceſſans, ita *Rodriq.ſup.art.7. Mirand.art.10. Tambur.q.6.* alijque; & probatur ex eo, quòd conuentio ſoluendi damnum emergens admittitur in omnibus contractibus, & ab omnibus approbatur vt licita, habetque locum in omnibus perſonis, cuiuſcumque ſtatus, & conditionis ſint; cum omnes iure poſſint ſe ſeruare indemnes, dummodò in euitando damno non excedantur metæ iuris diuini, naturalis, aut etiam humani: è contra conuentio ſoluendi lucrum ceſſans non eſt adeò generalis, ſed permittitur ſolùm mercatoribus, atque negotiatoribus (idque cum certis conditionibus, quas Doctores aſſignant proprio loco:) vnde, cùm Monialibus, & viris religioſis iure eccleſiaſtico ſit interdictum negotiari (vt oſtendemus infra *cap.9. q.26. num. 31.*) ij non poſſunt neque paciſci, neque recipere quidquam ratione lucri ceſſantis, cùm ipſis verè non ceſſet vllum lucrum, ſaltem licitum; quo pacto in *cap. fraternitas 12.q.2.* dicitur *Abſit, vt Eccleſia cum augmento, quod de terrenis rebus videtur amittere, & lucra damnis quærat.* Quæ doctrina fundatur in *c. ſalubriter de vſuris*, vbi Innoc. III. decidit Generem ad fructus poſſeſſionum, quæ ſibi à ſocero pro numerata dote pignore obligatæ ſunt, computandos in ſortem principalem non eſſe compellendum, cùm frequenter dotis fructus non ſufficiant ad onera matrimonij ſupportanda; vnde arguunt DD. communiter apud *Couar. l.3. var. cap.1. num.3.* maritum cum promiſſione dotis poſſe paciſci de certa quantitate ſibi quotannis ſoluenda vltra ſortem, dum non fuerit ſoluta dos: conſtat autem licere philoſophari à matrimonio carnali ad ſpirituale, quod fit per ingreſſum religionis: loquendo de ijs, in quibus inter ipſa concurrit paritas rationis, vt de facto concurrit in iſto caſu.

QVÆRES IX. In quibus bonis debeat ſolui dos pro Moniali profeſſura.

60 ℞. Debere ſolui in ære, ſeu pecunia, non autem in bonis ſtabilibus; qualia ſunt domus, agri, cenſus, & ſimilia: idque ex declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant. in manu. Epiſc. v. monialium nouitiarum alimenta num.6. & Tamb. ſup.q.7.num.2.* & quidem iure optimo, cùm pecunia præſens ſit pluris æſtimabilis, ac vtilior, poſſitque commodiùs deſeruire occurrentibus Monaſterij neceſſitatibus. Quamquam doctiſſimus Magiſter putet quòd, cum Sacra Congregatio nitatur præſumptione fraudis, quòd ſtabilia nimio pretio valutentur à dantibus dotem, ſi verè ceſſet fraus ceſſabit & diſpoſitio Decreti, ſaltem pro foro conſcientiæ; & maximè, ſi id fiat de conſenſu Prælati Monialium ex Epicheia mentem Sacræ Congregationis ſic interpretantis.

QVÆRES X. An, & quando poſſit alienari dos tradi ſolita monaſterio pro puella nouitia admittenda ad profeſſionem, ſtando in iure communi.

61 ℞. *Tambur.ſup.num.6.* ex Gauanto, & Aldano Sacram Cardinalium Congregationem 6. Iunij 1616. declaraſſe dotes Monialium, etiam Conuerſarum (vt vocant) intra præfixum numerum exiſtentium, emiſſa ab eis profeſſione, poſſe ex-

pendi in vſus communes monaſterij neceſſarios; Monialium verò ſupernumerariarum dotes poſt illarum profeſſionem debere implicari in emptionem bonorum ſtabilium fructiferorum: & hoc, vt ex fructibus inde prouenientibus eæ ſuſtentari valeant abſque diſpendio monaſterij. Verùm in aliquibus locis vſus eſt in contrarium; & quidem etiam ex ſtatuto Prælatorum præcipientium dotes Monialium, etiam receptarum intra numerum præſcriptum implicari in emptionem bonorum ſtabilium; quod innuit *Rodriq. ſup.* dicens tamen id rarò executioni mandari punctualiter, ac rigorosè, eò quòd monaſteria adſtringantur præfatas dotes implicare in ſoluendis debitis,& comparandis neceſſarijs ad ſuſtentationem Monialium: inde ſe excuſantes, quòd neceſſitas non habet legem, *l. vnica, ff. de offic. proconſul.* & neceſſitatis causâ multa ſunt permittenda, quæ aliàs non permitterentur, *c. ſiquis propter de furt.* mihi certè conſtat in aliquibus locis id non permitti, & meritò, cum in argumentum trahi non debeant, quæ propter neceſſitatem aliquando conceſſa ſunt, *reg. 78. de reg. iur, in 6.*

62 Vnum etiam hic obiter moneo, quod item aduertit *Rodriq. ſup.* in caſu ſcilicet, in quo dos Monialis implicatur in ſoluendis debitis, ſiue contractis, ſiue contrahendis, ſtatim ac recepta eſt, non poſſe tunc recipi quidquam titulo damni emergentis (quod *q. 8.* diximus, abſolutè loquendo, non eſſe illicitum) & ratio eſt, quòd in tali euentu nullum verè emergit damnum, quod debeat modo dicto reſarciri, ſicque ceſſat ratio recipiendi aliquid ſupra ſortem principalem dotis debitæ monaſterio.

QVÆRES XI. An poſſit ſine debita ſolemnitate alienari dos, quæ traditur monaſterio pro Moniali admittenda ſupra numerum taxatum.

63 ℞. Non poſſe, ſi aliàs ſupponamus eam cadere ſub prohibitionem non alienandi bona eccleſiaſtica: quomodò verè cadit, ſtante decreto Sacræ Congr. ſuperiùs allato, ita *Lezana tom. 2. c. 19. num. 57. ex Bonacina,* & patet, quia dos Monialis ſupernumerariæ conſiſtit in pecunia deſtinata ad emptionem rei fructiferæ immobilis; conſtat autem ex varijs iuribus pecuniam taliter deſtinatam non poſſe alienari abſque debita ſolemnitate; ex alia parte hoc ipſo quòd pecunia data in dotem Moniali implicatur in emenda re immobili fructifera, expenditur ad vſum illum, ad quem eſt deſtinata, ſicque ceſſat finis prohibitionis, cùm ea detur, vt de fructibus illius monialis admiſſa ſuſtentari valeat.

Difficultas eſt, an dicta pecunia implicari poſſit in ædificando monaſterio, aut emenda domo contigua ipſi monaſterio ad eam inhabitandam.

64 ℞. Videri poſſe, & quidem ſine licentia Sacræ Congregationis, colligitur ex *Peyrino in Formul. lit. B. c. 11. num. 2.* quatenus docet ſummam pecuniariam implicandam in annuis redditibus poſſe expendi tam in fabricanda domo, quàm in ea emenda (intellige, ſi monaſterium illa indigeat) patetque ex eo, quòd domus eſt ex natura ſua fructifera, dicique poteſt de facto fructificare; quatenus liberat monaſterium à ſoluendo pretio locationis domus, quam alioqui cogeretur conducere.

Maior difficultas eſt, an dicta dos Monialium, inconſulta Sacra Congregatione, poſſit implicari in diſſoluendis debitis quotannis ſoluentibus intereſſe, aut etiam in extinguendo annuo cenſu.

65 ℞. Quòd, licèt aliqui recentiores docti, ſecluſo Curiæ ſtylo (qui fortè obſtat) affirmantem ſententiam in vtroque caſu amplectantur vt probabilem: cui tamen valdè dubito, ne obſtet ſtylus Curiæ, & aliàs verſamur in re ad forum contentioſum facilè deducibili; ſaltem ad vitandos rumores, ac tricas, contraria ſententia videtur ſuſtinenda: probant autem recentiores illi dotem Monialium poſſe implicari in diſſoluendis debitis ſoluentibus intereſſe, ex eo quòd, ſicut onerare monaſterium dictis debitis eſt alienare; ſic illud exonerare tali onere eſt acquirere; cùm contrariorum eadem ſit diſciplina: ſicque videtur impleri mens legis prohibentis alienationem. Quòd verò præfata dos expendi poſſit in extinguendo

guendo cenſu annuo, docet expreſsè Peyrinus loco ſupra citato adducens pro ſe Trimarchum, & poſſet probari ex ratione paulò ante allata. Dixi *in diſſoluendis debitis ſoluentibus intereſſe*, vt indicarem ſecus dicendum de debitis non ſoluentibus intereſſe; in his enim ſoluendis non poteſt inſumi dos Monialis:cùm ea extinguere non ſit acquirere, ſicut nec ea contrahere eſt alienare: præterquàm quòd ſic aperiretur via alienandi bona Eccleſiaſtica ſine ſolemnitate, & faciendi fraudem contra legem prohibitionis alienandi; cùm huiuſmodi debita fieri poſſint ſine ſolemnitate, &,dato quòd liceret alienare abſque debita ſolemnitate ad ea extinguenda, paſſim fieri poſſent alienationes bonorum eccleſiaſticorum ad illa diſſoluenda: idque cum magno diſpendio monaſteriorum, quorum bono Summi Pontifices intenderunt conſulere, prohibendo alienationem bonorum Eccleſiaſticorum, ita docti Neoterici à me conſulti, & ſatis probabiliter.

Dubitari hic etiam poteſt, an Moniales cenſeantur indebitè alienare, ſi pecuniam traditam in dotem alicuius Monialis inſumant in emendis neceſſarijs ad victum, ac veſtitum monaſterij, eò quòd in præſentia non habeant occaſionem paratam illam implicandi, & alioqui ſint moraliter certæ ſe tantumdem pecuniæ habituras ſtatim, ac occurrerit commoditas illam expendendi in emptione bonorum immobilium.

66 ℟. Probabile videri, quòd in tali caſu non cenſeantur alienare; & ratio eſt, quòd pecunia computatur inter bona, quæ recipiunt functionem; ſicque non repugnat ſummam aliquam pecuniariam ſubſtituere loco alterius ſummæ obligatæ, nec in hoc propriè interuenit alienatio: maximè cum in tali caſu ſaluetur finis intentus à Superiore in prohibenda alienatione bonorum eccleſiaſticorum, qui eſt conſulere indemnitati monaſteriorum, & in præſenti euentu habetur: quatenus loco pecuniæ obligatæ, quæ modo dicto diſtrahitur, ſubſtituitur alia non obligata (vt ſuppono) ſicque ſit debita compenſatio, ita Magiſtri valdè docti conſulti.

Vtrum verò Moniales poſſint admittere ad profeſſionem Nouitiam, cui datur in dotem non pecunia effectiua, ſed remiſſio cuiuſdam debiti pecuniarij correſpondentis quantitati dotis taxatæ, & ſoluendi à monaſterio parentibus Nouitiæ modò dictæ admittendæ.

67 ℟. Quòd,quamuis ſpeculatiuè videri poſſit probabilis pars affirmans,cum ſic dos ſoluatur in ære, & quæ implicari poſſit in emptionem bonorum ſtabilium; practicè tamen amplectenda eſt pars negans, eò quòd moraliter impoſſibile ſit moniales de facto deuenturas ad ſtatum, vt poſſint implicare ſummam illam pecuniæ aſſignatam in dotem, vt docet experientia.

QVÆRES XII. An Moniales alienantes dotem Nouitiæ ad profeſſionem recipiendæ incurrant pœnas latas contra alienantes bona eccleſiaſtica ſine debita ſolemnitate.

68 ℟. Incurrere; ſed hoc infra *c.7.q.24. & c.8.q.18.*

QVÆRES XIII. An tranſlata Moniali de vno monaſterio ad aliud debeat transferri etiam dos tradita priori monaſterio.

69 ℟. Aliquos cum *Socino*, *Baldo*, *Tapia*, *& Manuel. adductis à Sanch. l.7. mor. c.32. nu.12.* ſuſtinere dotem in tali caſu debere transferri; & probant tum quia in *l. ſi is qui ff. de iure dot.* dicitur ibi dos eſſe debere, vbi onera matrimonij ſunt: tum quia dos datur acceſſoriè ad perſonam, & ſub tacita conditione, *dum Monialis in eo monaſterio perſtiterit*, ideoque cùm per legitimum tranſitum ad aliam religionem prior profeſſio diſſoluatur, ea reddenda erit, ſicut & redditur dos tradita viro ob carnale matrimonium, ſi hoc legitimè diſſoluatur. Oppoſitum tamen videtur ſuſtinendum, & de facto ſuſtinent *Sanch. vbi ſup. Rodr. tom.2. q.79. art.2. Nau. comm.4. de Reg.2.24. Bonac. q.2. de clauſ. q.9. §.4. diff.2. num.6. Tamb. ſup. D.21. q.7. num.2.* alijque penes ipſum: nimirum dotem traditam monaſterio non eſſe reddendam poſteriori monaſterio, ad quod Monialis profeſſa legitimè tranſeat; id-

D 3 que

que ſiue poſterius monaſterium ſit eiuſdem, ſiue diuerſi Ordinis; probant tum quia dos non fuit data ſub conditione, *ſi Monialis in eo monaſterio manſerit*, ſed ſolum ſub conditione, *ſi profeſſio ſequatur*; vnde, hac ſecuta, dos perpetuò manet illius monaſterij; tum quia poſterius monaſterium ſpontaneè admittens talem Monialem (vt ſuppono) debet ſibi imputare hoc incommodum, quòd teneatur illam alere ſine dote; tum quia diuerſa eſt ratio de dote, quæ ſoluitur pro matrimonio carnali: hæc enim, diſſoluto matrimonio per mortem viri, aut mulieris reſtitui debet, eò quòd pertineat ad virum ſolùm pro tempore matrimonij (intellige, niſi aliter diſponant peculiaria ſtatuta locorum:) at, diſſoluta profeſſione per mortem Monialis, non reſtituitur dos parentibus illius, cum eius dominium perpetuò tranſierit in monaſterium, in quo emiſſa fuit profeſſio.

70 Verùm tamen eſt, quòd ſi poſterius monaſterium cogatur admittere dictam Monialem, debet ei ſolui dos à priori monaſterio; cùm non ſoleant Moniales admitti ſine dote, & in tali caſu imputari non poſſit poſteriori monaſterio voluntario admiſſio dictæ Monialis, ita citati Doctores: & patet tum ex dictis; tum ex *c. lapſis* 16. *q.6.* & *c. ſi quis rapuerint* 27. *q.1.* & *Auth. de Sanctiſs. Epiſc.* §. *penult.* tum quia par non eſt, vt poſterius monaſterium, quod inuoluntariè recepit talem Monialem, vltra hoc etiam patiatur iacturam alimentorum, ſicque addatur afflictio afflicto.

QVÆRES XIV. An dos, quæ datur monaſterio pro Moniali admittenda, moriente ipſa Moniali, maneat apud monaſterium, aut certè reddi debeat relictis aſcendentibus, vel deſcendentibus.

71 ℞. Manere perpetuò apud monaſterium: idque ex conſuetudine legitimè inducta, quæ eſt optima legum interpres: non enim alia ratio huius aſſignari poteſt, vt aduertit *Sanch. ſup. cap. 9. num.* 23. oſtendens id non poſſe oriri ex eo, quòd monaſterio traditur dos in pretium alimentorum, quæ monaſterium debet ſuppeditare Moniali; ſiquidem etiam in matrimonio carnali dos conſtituitur, & traditur viro ob onus, quod habet alendi vxorem, & ad alia onera matrimonij ſuſtentanda *l. pro oneribus, C. de iure dot.* & tamen, ſoluto matrimonio, dos non manet perpetuò apud virum, vt iam dictum eſt. Quamquam *Ciarlinus p. 2. controu. c.* 194. *n.* 39. me citato, dicat optimam rationem huius aſſertionis eſſe poſſe, quòd monaſterium ſtat loco filij, adeoque ſicut filius eſt hæres matris, eique ſuccedit in dote, ſic monaſterium ſuccedit in dote Monialis defunctæ.

QVÆRES XV. An monaſterium teneatur alere, ac retinere Monialem, ſi huius parentes, aut alij non ſoluant dotem promiſſam, & conuentam.

72 ℞. Teneri, eſtò poſſit alimenta Monialis exigere à parentibus illius, implorato iudicis officio, ita *Rodriq. tom. 2. q. 48. art. 8.* ex Nauarro dicens, quòd, licèt in iudicio denegentur præfata alimenta, non ideò poteſt Monialis eijci è monaſterio: quippè quæ, cùm ſit membrum monaſterij, ius habet, vt ex bonis illius etiam ipſa ſuſtentetur; vnde non currit paritas, quòd, ſicut vir non tenetur recipere vxorem, illamque alere, donec dos ei ſoluatur, immò & eam receptam poteſt expellere (pro vt poſt alios annotauit *Panormit. in cap. per veſtras de donat. inter vir. & vxor. num.* 4.) ſic & monaſterium poſſit eijcere Monialem, quæ non ſoluit dotem, cum non deceat Monialem degere extra clauſuram; & aliàs æquum ſit miniſtrantem ad altare viuere de altari; cùm ſit dignus operarius mercede ſua.

An autem monaſterium teneatur alere Monialem cuius dos fuit rapta à fiſco ob delictum ipſius Monialis (v.g. ob hæreſim.)

73 ℞. *Fagund. l. 4. decal. c. 13. num.* 24. alijs pluribus citatis, non teneri, ſi Monialis ſit extra monaſterium, & monaſterium nolit eam iterùm recipere; probatq; tum ex *l. pro oneribus, C. de iure dot. & l. dotis fructuum, ff. eodem*; tum quia non apparet, quo iure monaſterium teneatur tum alere: non enim tenetur ratione dotis, cùm iam fuerit rapta à fiſco, vt ſupponimus; non ratione ſeruitij, ac obſequij præſtiti monaſterio, cum non admittatur, & monaſterium verè non teneatur illam admittere, vt item ſupponimus.

SECTIO III.

De Velo Profeſſionis, nec non de Benedictione, ſeu Conſecratione Monialium.

74 *Qvotuplex ſit Velum Monialium.*
75 *Ad quid detur.*
76 *Quod genus veli modò ſit in vſu.*
77 *Quæ requirantur ad recipiendum Velum Conſecrationis iuxta ius communis; & quæ ætas requiratur in Moniali conſecranda.*
78 *Fœmina occultè corrupta, ſimpliciter loquendo, poteſt conſecrari.*
79 *An, & quando poſſit, ac debeat reijci à Conſecratione.*
80 *Non conſecratur fœmina per vim corrupta, etſi alij id limitent: Epiſcopus iuxta aliquos non diſpenſat cum corrupta, vt conſecretur; etſi corruptio ſit occulta.*
81 *Conſecratur quæ contraxit, ſed non conſummauit matrimonium.*
82 *Item polluta per voluntariam ſeminis effuſionem, clauſtro manente integro.*
83 *Item quæ ante annos diſcretionis commiſit turpia.*
84 *Non item cognita in amentia, aut ebrietate, aut ſomno.*
85 *Conſecratur ea, cui ex cauſa ſanitatis fractum eſt clauſtrum.*
86 *Item cognita à viro præpoſterè, aut ſodomiticè à fœmina, etſi non ſemper.*
87 *Item polluta in ſomno.*
88 *Conſecratur nondum confirmata.*
89 *Conſecratio Monialium qualiter fiat.*
90 *Non reiteratur.*
91 *Cuius ſit conſecrare Moniales ſolemniter.*
92 *Non fit conſecratio, niſi ſtatis temporibus, fieri autem poteſt in Eccleſia exteriori Monialium, niſi obſtet conſuetudo.*
93 *Per illam confertur gratia, & remittuntur venialia ex opere operantis.*
94 *Velum Conſecrationis aufertur in pœnam.*
95 *Immò & ipſa Moniales poſſunt ad tempus eo ſe priuare.*

74 QVÆRES I. Quid hic ſignificetur nomine Veli profeſſionis.
℞. Quòd, cùm teſte *Suar. tom. 4. de relig. tract. 9. l. 11. num. 5.* in Monialibus attendi poſſit vſus multiplicis veli; nimirum probationis (quod alij vocant receptionis) profeſſionis, conſecrationis, ordinationis, prælationis, & continentiæ: per velum profeſſionis hìc intelligitur velum; quod in actu profeſſionis religioſæ imponi ſolet capiti Monialis profitentis, cuiuſcumque ętatis, ac conditionis: velum probationis eſt, quod datur à principio nouitiæ, & ſolet eſſe album: velum profeſſionis eſt, quod datur in actu profeſſionis religioſæ cuicumq; fœminæ profitenti, ſiue ea ſit virgo, ſiue vidua: velum conſecrationis eſt, quod olim dabatur Moniali poſt annum 25. ætatis iuxta *c. placuit cauſa* 20. *q.* 1. & quidem illi ſoli, quæ eſſet virgo, & haberet propoſitum ſeruandi virginitatem (ſed de hoc infra:) velum ordinationis eſt, quo Monialis ordinanda in Diaconiſſam aliàs decorabatur 40. ætatis anno iuxta *c. Diaconiſſam* 27. *q.* 1. idq; vt poſſet inchoare horas in choro, & legere homilias (quod alijs Monialibus non erat permiſſum;) velum prælationis eſt, quod anno ætatis 60. dabatur Abbatiſſis iuxta *c. iuuenculus* 20. *qu.* 21. tamquam in ſignum antiquæ profeſſionis, & conuerſationis laudabilis, ac diuturnæ, rerumq; monaſterialium peritiæ; velum continentiæ eſt, quod viduis ſolum imponitur vltra velum ipſis datum in profeſſione ex *cap. vidua* 27. *q.* 1. ita *Miranda q. 7. de monial. art. 8. Rodriq. tom. 1. q. 64. art. 1. Portel. de dub. regul. v. velum monialium num. 1. Tambur. de iure Abbatiſs. D. 27. q. 2.* & alij, inter quos *Maiolus l. 1. de irregul. c. 29.* addit aliam ſpeciem veli, quod vocat pœnitentiæ, & datur Monialibus, quas vocant Conuertitas.

D 4 QVÆ-

QVÆRES II. Ad quid detur velum Moniali facienti profeſſionem religioſam; & quale ſit hoc velum.

75 ℞. Dari tum vt Monialis profitens agnoſcat ſe vi religioſæ profeſſionis aſſumi in veram Chriſti ſponſam: ſi quidem apud veteres ſponſa, quando tradebatur viro, ſolebat velare caput: ſicque idem eſt viro tradi, ac nubere, ideſt velare caput: tum vt obſeruet conſilium Apoſtoli. 1.*Cor.*11.dicentis; *Omnis autem mulier orans, aut prophetans non velato capite deturpat caput ſuum*: tum vt ſic indicet ſe abrenunciare mundo, ac omnibus pompis eius, prorſus negligendo ornatum capitis, cui fœminæ alioqui ſolent adeò inſiſtere: tum vt oſtendat ſe per religioſam profeſſionem apprehendere ſtatum pœnitentiæ ſignificatæ in velo nigro, quale ſolet eſſe, quod imponitur Moniali profitenti: quamuis aliqui putent olim fuiſſe purpurei coloris, id colligentes ex *S. Hieronymo Epiſt.*8. *ad Demetriadem*: quod non admittit *Suar. c.*4. *de relig.tr.*9. *l.*1.*c.*11.*n.*5.

QVÆRES III. An modò ſint in vſu hæ omnes ſpecies veli monachalis, & quæ.

76 ℞. Non eſſe omnes, cum iam abierint in deuſum velum prælationis, & velum ordinationis (vt notauit *Suar.num.*16.) immò & velum continentiæ: de velo autem conſecrationis (de quo hìc aliqua dicenda ſunt) refert *Barboſa l.*1. *de iure eccl.c.*44.*num.*21. Sacram Congregationem 5. Decembris 1597. declaraſſe, quòd, licèt non ſit in vſu, ſicubi tamen eſt in vſu, poteſt, ac debet concedi; non tamen Monialibus Ordinum Mendicantium, vt eadem Sacra Congregatio declarauit 30. Septembris 1616.

QVÆRES IV. Quæ requirantur in Moniali, vt licitè poſſit recipere velum conſecrationis.

77 ℞. Requiri, vt ſit virgo, vt expleuerit 25. annum, vt non ſit ex Ordine Mendicantium, vt ſit profeſſa in Ordine approbato: & quidem quòd debeat eſſe virgo habetur in *c.deuotis* 20.*q.*1. vbi Gelaſius Papa, ait *Viduas velare Pontificum nullus attentet*; necnon in Concilio Triburienſi *cap.*25. & Rothomagenſi *can.*9. relatis à *Suar.ſup. n.*6. addente huiuſmodi decreta non debere ſic intelligi, vt nullum velum viduis imponi poſſit, ac ſi eſſent incapaces religioſæ profeſſionis (quod eſt falſum, & repugnat alijs decretis) ſed debere intelligi de velo conſecrationis. Quòd verò debeat expleuiſſe 25. ætatis annum; habetur clarè in Pontificali *rubrica de conſecrat.virginum*, & decidit Sacra Congregatio, apud *Tamburinum ſup. q.*3. (quidquid alij dicant apud eumdem Tamburinum putantes de vniuerſali conſuetudine Moniales poſſe conſecrari ante 25. ætatis annum.) Quòd denique debeat eſſe ex Ordine non Mendicantium, conſtat ex dictis *q. præced.* Solùm moneo, quòd ſpectat ad ætatem Monialis conſecrandæ, magnam in Eccleſia extitiſſe varietatem; nam in Concilio Romano ſub Sylueſtro *c.*10. ſignificatur non eſſe ſacrandam virginem vſque ad ætatem annorum 72. in quibus probet ſuam caſtitatem: *S.Greg. l.*3. *ep.*11. ſexagenariam voluit eſſe virginem conſecrandam, in Concilio Carthagin. 3.*can.*4. alijſque Concilijs relatis à Tamburino ſolùm poſtulatur ætas 25. annorum, ſicut & in *c.placuit* 20. *qu.*1. quod ſic habet: *Placuit vt ante* 25. *annum ætatis neque Diaconi ordinentur, nec virgine conſecrentur*.

QVÆRES V. An Fœmina occultè corrupta, cùm à parte rei non ſit virgo, poſſit nihilominus recipere velum conſecrationis.

78 ℞. Quòd, licèt aliqui cum *S. Thom. in* 4. *d.*38. *qu.*1. *art.*5. *ad* 5. abſolutè ſuſtineant partem negantem, ea ducti ratione, quòd propter vitandum ſcandalum non debent eccleſiæ Sacramenta, vel Sacramentalia variari; alij tamen probabilem putant partem affirmantem, & quidem etiam in caſu, quo talis Monialis petat conſecrari nullam habens neceſſitatem huiuſmodi conſecrationis ad euitandum periculum infamiæ: probant, quia iura non imponunt hoc impedimentum tamquàm pœnam, aut irregularitatem ipſo iure incurrendam, ſed præcipiunt Prælatis, ne conſecrent fœminam corruptam: ſicque, quamdiu res eſt occulta, non

tenetur

tenetur fœmina ſe abſtinere, ſed poteſt in exteriori foro ſe gerere, ſicut in communi opinione habetur: ita *Suar.* in terminis *ſup. n.* 11. idemque planè ſupponunt S. Thomas loco ſupra citato, alijque Doctores, qui aſſerunt dictam fœminam in propoſito caſu poſſe conſecrari, mutato nomine virginitatis in nomen caſtitatis; quod tamen notat *Suar. n.* 8. non eſſe neceſſarium ad vitandum mendacium, quod committeretur in tali forma conſecrationis: illud enim mendacium non eſſet formale mendacium, ſed potiùs materialis diſſimulatio, aut occultatio facta ex iuſta cauſa ad vitandam infamiam proximi: illudq; ipſum, quod fieret, haberet ſuum vſum proprium licitum, ac bonum, & poſſet habere ſignificationem veram, nimirum ſanctificationis, & oblationis illius perſonæ, quæ ad diuinum cultum, ac perpetuam continentiam ex tunc Deo dicaretur: alia verò falſa ſignificatio, quæ ab alijs concipi poſſet, non eſſet intenta, ideoque nullum in tali caſu apparet mendacium.

Difficultas eſt an Prælatus, ad quem accedit præfata Monialis occultè corrupta, vt recipiat velum conſecrationis, poſſit, & debeat illam repellere, ſi notitiam habeat lapſus, vel certè teneatur illam conſecrare.

79. ℞. Cum diſtinctione; vel Prælatus notitiam illam habet ex confeſſione Sacramentali; & ſic nec poteſt, nec tenetur dictam Monialem repellere; cum id non poſſit fieri abſque violatione ſigilli confeſſionis; vel habet eam notitiam extra Sacramentum per ſecretam reuelationem Monialis; & ſic non tenetur repellere, cùm ius commune non obliget ad iudicandum de re adeò occulta, ſiue ad operandum ex ſcientia adeò priuata, ac occulta, præſertim cum periculo ſcandali; poſſet tamen ſe ſubtrahere ab illa conſecranda, ſe excuſando ab illo munere, vel alio colore Monialem præfatam non recipiendo ad profeſſionem (quod eſt illum non teneri eam conſecrare, per ſe loquendo, & ex lege iuſtitiæ, modò id non cedat in infamiam Monialis, aut præiudicium boni ſpiritualis illius) vel denique Prælatus eam notitiam habet aliundè, & quidem moraliter certam: & ſic, cùm res non ſit adeò occulta, poſſet Prælatus dictam Monialem non conſecrare, ſemper tamen conſulendo illius famæ, quantum fieri poteſt, ita *Suar. ſup. n.* 10.

QVÆRES VI. An Monialis, quæ per violentiam, & ſine ſua culpa fuit corrupta, ſit capax velis conſecrationis.

80 ℞. Non eſſe, ita *S. Thomas ſup. ad* 4. alijque communiter cum eo, & probatur tum ex *S. Auguſt. lib. de bono coniugali c.* 18. qui dicit: *Etiamſi violenta corruptio virginis baptiſmum antecedat, non poteſt etiam poſt baptiſmum inter virgines conſecrari;* tum quia in conſecratione Virginum non attenditur, an culpa præceſſerit, ſed an ſubſiſtat virginitas, etiam corporalis ſeu materialis, quæ ſic per ipſam conſecrationem ſignificatur, ſpeciali honore afficitur, ac repreſentat integritatem Eccleſiæ triumphantis, vt ait *Gloſſa in c. acutius d.* 26. tum quia amiſſio virginitatis, etiam materialis, importat veluti quamdam irregularitatem, quæ, licèt contrahatur ſine peccato, impedit talem conſecrationem. Cum *S. Thoma* ſentiunt alij plures relati à *Theſauro de pœnis par.* 2. *v. Monialis c.* 3. addente *Leſs. l.* 4. *c.* 2. *n.* 115. *Filliucium tract.* 30. *n.* 21. *&* 25. id meliùs, limitare vt procedat, ſi violata conſenſit in actum, vel ſi violatio eſt publica; quia tunc pro foro externo præſumitur in actum conſenſiſſe; aliàs, ſi violatio ſit occulta, poterit violata tuta conſcientia recipere conſecrationem: idque ex *S. Th.* 2. 2. *qu.* 152. *art.* 3. dicente virginitatem non amitti per materialem virginalis clauſtri fractionem, ſeu reſerationem aliquo caſu contingentem, ſi voluntas interim abſtineat à delectatione venerea.

Addit *Theſaurus ſup.* ſe non putare verum, quod dicunt *Sylueſt. Nau.* & alij, Epiſcopum ſcilicet poſſe diſpenſare cum Moniali corrupta, vt accipiat velum virginitatis in caſu occulto, ratione ſcandali: & probat, quia Epiſcopus nequit alterare formam, aut materiam Sacramentalium, quæ ab Eccleſia, ſeu Papa inſtituta ſunt: vt oſtendit idem *Theſaurus v. ritus c.* 1.

QVÆRES VII. An monialis recipere poſſit velum conſecrationis, ſi ingrediatur religionem poſt contractum matrimonium ratum, non tamen conſumatum.

18 ℞. Poſ-

81 ℞. Poſſe; & patet, quia, eſtò illa dici poſſit vidua, & viduæ conſecrati nequeant, *cap. vidua 20. qu. 1.* iſta tamen, cùm ſit ita vidua, vt verè ſit virgo, non comprehenditur ſub dicto iure; quippè quod loquitur de viduis corruptis, & quæ non ſunt amplius virgines, ita *Tambur. ſup. D. 27. q. 3.* pro ſe adducens *c. Valentino d. 34. & c. debitum de bigamia.*

QVÆRES VIII. An poſſit conſecrari Monialis, quæ per voluntariam ſeminis effuſionem polluta eſt, integro tamen remanente clauſtro.

82 ℞. Videri probabile, quòd poſſit; & probatur tum quia Eccleſia ad recipiendum velum conſecrationis ſolùm requirit integritatem carnis, ſicque in Romano Pontificali, vbi agitur de iſta conſecratione, non dicitur Monialem debere interrogari de aliqua contaminatione, ſed de vita, conſcientia, ac integritate: in præſenti autem caſu ſaluatur integritas carnis: tum quia talis Monialis, licèt non ſit virgo coram Deo, neque habitura ſit aureolam, apud homines tamen virgo cenſetur in foro externo hoc ipſo quòd virginale clauſtrum ſeruat illæſum, & (vt loquitur *Caiet. v. virginum conſecratio*) eſt virgo, non virtute, ſed ſtatu: quod vtique ſufficit ad hoc, vt ſit capax veli conſecrationis, ita *Leſs l. 4. cap. 2. num. 120. Sà v. conſecratio num. 6. Sylu. v. conſecratio virginum num. 2.* alijque quos refert *Tambur. ſup. q. 4.* addens Monialem in caſu propoſito poſſe conſecrari, etiamſi modo dicto fuerit polluta, etiam accedente contactu externo. Quod certè non admitterent Doctores citati ab eodem Tamburino ſuſtinente cum S. Thoma ſupra, Monialem reijciendam eſſe à conſecratione, ſi ex vehementi cogitatione, concurrente calore naturali, voluntariè ſemen effunderet: idque, etſi carnis integritas in ea ſeruaretur illæſa, & clauſtrum pudoris integrum; qua de re *Nauar. l. 3. de reg. conſ. 4.*

QVÆRES IX. An poſſit conſecrari Monialis, quæ ante annos diſcretionis commiſit aliquem actum turpem contra caſtitatem.

83 ℞. *Tambur. ſup. ex Roſella v. virginitas, & Leſſio num* 121. poſſe conſecrari; probatque ex eo quòd, cùm præ defectu ætatis non inſit puellæ poteſtas ſeminandi, ea per nullum actum turpem amittere poteſt corporis integritatem, ſicque adhuc remanet virgo modo ſuperiùs explicato; dicit tamen Leſſius contrarium fortè verius eſſe, ſi in puella adſit vſus rationis perfectus; quod etiam alij putant eſſe ſatis probabile.

QVÆRES X. An poſſit conſecrari puella, quæ in ſomno, amentia, aut ebrietate fuit carnaliter cognita.

84 ℞. Non poſſe; & patet ex dictis *q. 6.*

QVÆRES XI. An poſſit conferri velum conſecrationis Moniali, cui iuxta medicinæ artem ad ſanitatem tuendam fuit fractum clauſtrum virginale.

85 ℞. *Tambur. ſup. ex S. Thom. & Maiolo* poſſe; probatque quia ſic nullum illatum eſt præiudicium virginitati, ac proinde non adeſt ratio, cur ipſi denegetur velum conſecrationis, quod dari ſolet in præmium virginitatis: ſi quidem fractio clauſtri virginalis, quæ hic interuenit, non opponitur integritati corporis, quam diximus ſupra requiri ad conſecrationem: hæc enim conſiſtit in eo, quòd clauſtrum virginale non frangatur per actum libidinoſum.

QVÆRES XII. An poſſit conſecrari Monialis, quæ vel fuit carnaliter cognita à viro in vaſe præpoſtero, vel ſodomiticè à fœmina.

86 ℞. Poſſe: & probatur ex eo quòd, quamuis iuxta modò dicenda per tales actus obſcœnos probabile ſit amitti virginitatem, etſi per accidens (v. g. ob debilitatem naturæ, aut ratione morbi) non ſequatur pollutio; integrum tamen manet clauſtrum Monialis; ſicque ea eſt capax conſecrationis; cùm ad illam requiratur, & ſufficiat ſola clauſtri integritas, vt oſtendimus *quæſt.* 8. Et quidem quòd præfati actus obſcœni, etiam ſecluſa pollutione, ſufficiant ad emittendam virginitatem, patet, quia ad hoc ſufficit, vt ij ordinentur ad pollutionem, & ex ſe ſint apti ad illam efficiendam in tali ætate; ſicut aduertit *Leſs. loco ſup. cit. ex Roſella v. virg. & Caiet. in ſumma v. eod.* dicens non videri dubium, quin per ſodomiam deperdatur illa carnis puritas, quam,

Digitized by Google

quam poſtulat virginitas, etiam ſi fortaſſe non adſit pollutio: quia actus ille ob eam cauſam fit, & eſt ex ſe ſufficiens ad hoc in tali ætate. Reſponſio tamen hæc non procedit in caſu, quo Monialis ſodomiticè cognita fuiſſet ab alia fœmina medio aliquo inſtrumento, ſiue ligneo, ſiue vitreo in vaſe naturali, ita vt clauſtrum fuiſſet fractum: tunc enim Monialis cognita non poſſet conſecrari, vtpotè carens integritate carnis, quam diximus requiri ad conſecrationem: quod idem procederet in caſu, quo Monialis in vaſe naturali fuiſſet cognita ab alia fęmina habente nimphium magnum in vulua, ideſt carunculam quamdam ſic excreſcentem, vt erigatur ad modum virgæ virilis, ſicque excitet ad coitum, reddatque fœminam potentem ad deflorandam aliam fœminam, etiam nullo adhibito inſtrumento, vt notauit *Decian. l.8. crimin. c.7. num.28.* addens Ægyptios omnibus virginibus dictam carunculam præcidere ſolitos, ne, ea excreſcente, illis poſteà præberetur occaſio abutendi alijs fœminis. Immò addo aſſertionem procedere etiam in caſu, quo Monialis ipſa, medio aliquo inſtrumento, aut digitis ſibi clauſtrum integritatis violaſſet, cùm ſit eadem ratio, vt patet.

QVÆRES XIII. An conſecrari poſſint Monialis, quæ in ſomno paſſa eſt pollutionem.

87 ℞. Poſſe, ſiue pollutio fuerit inuoluntaria, ſiue voluntaria, ſaltem in cauſa, procurata ſcilicet in vigilia, & ratio eſt, quòd iuxta dicta q. præcedenti ad hoc vt Monialis licitè poſſit conſecrari, ſufficit illam retinere carnis ſuæ integritatem; hæc autem retinetur, quamdiù clauſtrum fœminæ manet integrum: quòd vtique verificatur in præſenti caſu, vt ſuppono, etſi aliàs per talem pollutionem deperdatur virginitas modò ſuperiùs explicato.

QVÆRES XIV. An Moniales poſſit ſolemniter conſecrari, eſtò nondum receperit ſacramentum Confirmationis.

88 ℞. Poſſe; cùm nullum extet ius, quo prohibeatur dari velum conſecrationis Moniali nondum confirmatæ; ſicut notauit *Tambur. ſup. q.3. n.2.* monens tamen Epiſcopos regulariter debere curare, vt confirmentur virgines, priuſquam ſolemniter conſecrentur; ſi enim omnis fidelis debet confirmari, vt plenè Chriſtianus inueniatur, *c. omnes de conſecrat. art.5.* à fortiori debent id facere, quæ debent deſponſari, & conſecrari ſponſo Chriſto.

QVÆRES XV. Qualiter fiat conſecratio Monialium.

89 ℞. Fieri cum quibuſdam benedictionibus, ac cæremonijs, quæ habentur in Pontificali Romano, & latè proponuntur à *Tamb. vbi ſup. q.26.* per totum.

QVÆRES XVI. An ſolemnis conſecratio Monialium poſſit reiterari.

90 ℞. Non poſſe, ita *Miranda qu.7. de monial. art.7.* & probatur tum quia Abbates ſemel benedicti, ſi poſteà eligantur ad aliam Abbatiam, non debent iterùm benedici ex *Rodriq. tom.1. qu.12. art.3. Azor. tom.1. l.2. c.20. q.4.* & alijs relatis à *Tambur. ſup. q.8.* tum quia coniuges, ſi ſemel acceperunt benedictionem nuptialem, non ſolent iterùm benedici, *cap.3. de ſecund. nupt.* ergò à ſimili nec debet iterari virginum conſecratio.

QVÆRES XVIII. Ad quem ſpectet ſolemnis conſecratio Monialium.

91 ℞. Iure communi ſpectare ad ſolum Epiſcopum, eumque conſecratum, ita *Suar. ſup. num.12.* alijque relati à *Tambur. quæſt.5. num.1.* & probatur tum ex *c. deuotis 20. quæſt.1.* quod ſolet ad hoc communiter allegari: tum quia in alijs decretis, in quibus fit mentio miniſtri huius conſecrationis, ſolus nominatur Epiſcopus: tum quia in Romano Pontificali idem ſupponitur in titulo huius conſecrationis; tum quia huiuſmodi conſecratio eſt ſpiritualis quædam deſpenſatio cum Chriſto, per quam repreſentatur deſponſatio ipſius Chriſti cum Eccleſia, quoad illius incorruptionem, ideoq; decet ſolum Epiſcopum, cui cura Eccleſiæ committitur, virgines deſponſare velando, non ſibi, ſed Chriſto, quaſi ſponſi paranymphum. Vnde fit, vt, quamuis iſta conſecratio per Papam committi poſſit ſimplici Presbytero, non tamen cenſeatur commiſſa per ſolam iuriſdictionem Epiſcopalem; cum ea ſit actus ordinis, & non

tantùm

tantùm iuriſdictionis, ac proinde neq; Epiſcopo ſolùm electo, & confirmato competat, & multò minùs Prouincialibus religionum, aut alijs ſimilibus Prælatis inferioribus habentibus iuriſdictionem Epiſcopalem; niſi ſpeciali priuilegio pontificio id eis conceſſum ſit. Quò modo *Tambur. num.*8. refert Generalem Ordinis tam Vallumbroſani, quàm Camaldulenſis ſolere à tempore immemorabili conſecrare Moniales ſibi ſubditas, id ipſum approbantibus Sede Apoſtolica, & Sacra Congregatione Rituum: cuius declarationem de hoc factam ſub die 1. Iulij 1601. adducit *Tambur.* his verbis: *Moniales conſecrare, ſi ſpectet ex priuilegio ad Superiores regulares, debent ſeruari in earum conſecratione omnes caremoniæ, quæ in conſecratione virginum ab Epiſcopo faciendæ præſcribuntur.*

QVÆRES XVIII. Quo tempore, & loco fieri debeat conſecratio Monialium.

92 ℞. Quòd, quidem ſpectat ad tempus, non debere fieri, niſi temporibus, à iure ſtatutis; vt habetur in *cap. deuotis* ſæpiùs citato, & *cap. virginis* 20. *quæſt.* 1. vbi prohibentur virgines conſecrari, niſi in Epiphania Domini, aut in Albis paſchalibus (ideſt intra hebdomadam Paſchæ reſurrectionis, vt Gloſ. exponit, licèt alia litera habeat in Sabbato Paſchæ) vel etiam in natalitijs Apoſtolorum; quamquam in Concilio Later. prout habetur in *cap. 1. de temp. ordin.* conceſſum ſit, vt omnibus diebus dominicis liceat conſecrare virgines; & hoc ipſum conſuetudo extenderit etiam ad alias ſolemnes feſtiuitates, vt notauit *Turrecr. in cit. cap. deuotis qu.* 4. vnde in hoc conſulenda, & ſeruanda eſt conſuetudo. Quod autem ſpectat ad locum, in quo fieri debet Monialium conſecratio; Sacra Congregatio Rituum 27. Iulij 1627. decreuit illam fieri poſſe in Eccleſia exteriori, referente *Tambur. quæſt.* 6. qui tamen addit in aliquibus locis ex iuſtis, ac rationabilibus cauſis ex reſcripto eiuſdem Sacræ Congreg. inductum fuiſſe, quòd Monialis conſecranda nequaquam egrediatur è clauſura, ſed conſecretur in Eccleſia interiori à Prælato exiſtente ad feneſtellas. Quod autem diximus conſecrationem Monialium non poſſe fieri niſi ſtatutis temporibus, intelligendum eſt, ſecluſa neceſſitate, ac imminente aliqua infirmitate mortali; quo caſu poſſet fieri conſecratio quocumque die, vt benè aduertit *Suar. num.* 13. *ex cap. virgines* 20. *quæſt.* 1.

QVÆRES XIX. An conſecratio Monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia, & quo modo.

93 ℞. Conferre gratiam, & remittere peccata venialia; non quidem ex opere operato (aliàs enim conſecratio eſſet Sacramentum, quod eſt falſum) ſed ex opere operantis, ſicut euenit in quocumque bono opere, ita *Suar. ſup. num.* 14. monens quòd, licèt concurrente iſta conſecratione vnà cum ſolemni profeſſione Monialis (quod poteſt fieri) dicta conſecratio vi profeſſionis, tamquam nobiliſſimi actus participet aliquam maiorem vim obtinendi gratiam, aut remiſſionem pœnarum: ſi tamen conſecratio fiat ſeparatim, eò quòd detur Virgini iam profeſſæ, non eſt tanta ratio, aut fundamentum alicuius extraordinarij effectus: cùm in tali actu non inſit tanta excellentia perfectionis, & ſola ſignificatio non ſufficiat, cùm non ſit Sacramentum.

QVÆRES XX. An Monialis poſſit priuari vſu veli profeſſionis in pœnam alicuius delicti commiſſi, ſaltem ad tempus.

94 ℞. Poſſe; patetque tum ex praxi Prælatorum, qui interdum imponunt Monialibus talem pœnam: tum quia id nullo iure conſtat eſſe prohibitum, ideoque præſumi poteſt conceſſum.

Vtrum verò ipſæ Moniales poſſint, ſaltem pro certo tempore, ſe priuare vſu vel profeſſionis, aut conſecrationis, ſiue ad ſui humiliationem, ſiue ad alium effectum i etiam minùs neceſſarium.

95 ℞. Poſſe, dummodò interueniat licentia Superiorum, ſaltem tacita, ac interpretatiua; & patet tum quia nullum extat ius in contrarium, quod ego ſciam: tum quia id ſuadet praxis Monialium, quæ interdùm ſolent deponere velum

profeſ-

profeſſionis ad repræſentandas varias perſonas in ſcena, & quidem ſcientibus, ac tacentibus Prælatis.

C A P V T I V.

De Votis Paupertatis, Caſtitatis, ac Obedientiæ, ad quæ tenentur Moniales vi Profeſſionis.

QVoniam moniales vi profeſſionis religioſæ, quam emittunt, principaliter obligantur ad 3. vota ſubſtantialia religionis, nimirum paupertatis, caſtitatis, ac obedientiæ: par eſt, vt, explicatis in præcedenti cap. ijs, quæ pertinent ad profeſſionem religioſam, agamus in præſenti cap. de ipſiſmet Votis. Caput diuidemus in tres ſectiones, in quarum 1. agemus de voto Paupertatis, in 2. de voto Caſtitatis, in 3. de voto Obedientiæ; ſicque totum caput expediemus.

S E C T I O I.

De Voto Paupertatis ad quam tenentur Moniales.

2 *QVæ paupertas ſit accommodatior ſtatui Monialium.*
1 *Ad quid obliget votum paupertatis.*
3 *Moniales poſſunt retinere annuos redditus, ſed non excedentes.*
4 *Quid de hoc ſtatuerit Concilium Tridentinum.*
5 *Moniales de rigore iuris debent ſeruare vitam communem.*
6 *Non tamen de conſuetudine ex iuſtis cauſis tolerata.*
7 *Vita communis vtiliſſima religioſis, & ſuadetur Monialibus.*
8 *Eæ adſtringi poſſunt ad eam amplectendam, ſi aliàs neceſſaria illis ſuppeditentur: & interdùm etiam reluctantes.*
9 *Non poſſunt habere quidquam ad vſum irreuocabilem.*
10 *Non poteſt licitè auferri, quod ijs legitimè conceſſum eſt.*
11 *Et quidem nec à ſucceſſore concedentis: item recipiunt ea lege, vt illa ſola vtantur, ſed non debet id permitti.*
12 *Acquirunt de nouo cum licentia Superioris.*
13 *Conuentus, in cuius fauorem bona renunciantur, obligari poteſt ad certam penſionem ipſis ſoluendam.*
14 *De licentia Prælati relinquitur Moniali legatum non auferibile.*
15 *Moniales ſuccedunt ab inteſtato.*
16 *Qualiter ſubſiſtat legatum relictum Moniali pro ſe, ac ſua famula.*
17 *Moniales prohibentur habere ſuperflua.*
18 *Non poſſunt expendere in vſibus illicitis peculium abſolutè conceſſum: quod alij negant.*
19 *De Prælati licentia faciunt moderatas eleemoſynas, ac donationes.*
20 *Abſq; licentia dant ſuam pitantiam: etſi alij id negent, & meliùs.*
21 *Si ſint officiales conuentus, non dant de eius bonis eleemoſynas ſine licentia.*
22 *Item non diſpenſant eius bona pro arbitrio.*
23 *Moniales in morte non diſponunt de bonis proprio vſui permiſſis.*
24 *Non teſtantur de bonis antea reſeruatis ad talem finem.*
25 *Nec de bonis alicuius extranei, niſi eligendo pauperes.*
26 *Non reuocant teſtamentum antea factum, illud tamen declarant.*
27 *Faciunt recamaturam amico, ſed cum certis conditionibus.*
28 *Ampliatur aſſertio.*
29 *Non occultant Superiori bona aliàs conceſſa, ex timore ne auferantur.*
30 *Ad nutum Prælati abdicant bona conceſſa.*

31 *Im-*

31 *Immo & ad nutum Ordinarij, ſi non ſint exempta.*
32 *Non remittunt penſionem annuam ſibi debitam; & quidem nec Moniali Conuentus: at remittunt pretium fornicationis conuentæ licèt promiſſum.*
33 *Qualiter curare poſſint dari tertio pecuniam ipſi oblatam.*
34 *Licentia expendendi ad vnum vſum licitum, non ſemper extenditur ad alium.*

QVÆRES I. Quæ ratio paupertatis cenſeri debeat magis expedire ad bonum ſpirituale Monialium.

1 ℞. Quòd, licèt aliquibus Religionibus virorum ſit magis expediens paupertas non ſolum priuans dominio bonorum in particulari, ſed etiam in communi, & ea de facto ſeruetur in aliquibus Ordinibus cum ſingulari ædificatione totius Eccleſiæ; Monialibus tamen non videtur expedire talis modus paupertatis, eò quod illarum honeſtas, & clauſura non poſſit tam integrè, & perfectè ſeruari, niſi à monaſterio habeant neceſſaria ad vitæ ſuſtentationem: Vnde factum eſt, vt, cum religionem S.Claræ ſub obſeruantia talis paupertatis inſtitutã in principio, paulò poſt Innoc. III. in ea diſpenſauerit, permittendo potius, quàm præcipiendo, vt non ſeruaretur: quin etiam poſtea Vrbanus V. omninò ſeruari voluit regulam abſque tali paupertate: Pius verò V. ſuo motu proprio, qui incipit *Circa paſtoralis* (& eſt 8. *in ordine*) & Greg.XIII. in ſua Conſtit.13. in ordine, cuius initium eſt *Deo ſacris*, omnibus modis prouidere ſtuduerunt, vt Monialium monaſteria habeant, vndè ſuſtententur: ita vt, ſi eleemoſynis egeant, eæ potiùs Prælatorum prouidentia habeantur, quàm ipſarum monialium ſolicitudine, ac poſtulatione. Quare, cùm, hoc ipſum, experientia teſte, ſic difficillimum, & quicumque alius modus mendicitatis Monialium ſtatui ſit periculoſus: ideò concludit *Suar.tom.4.de relig.tr.9.l.1.cap.12.nu.1.* ſimpliciter conſultius eſſe Monaſterijs Monialium, quòd habeant communes redditus, quàm quòd paupertatem in communi profiteantur, ita *Suar.loc.cit.Laym.l.4.tr.10.cap.vlt.num.39.Lezana tom.1.cap.25. num.7.*& alij; inter quos notat *Suarez*, quòd, cùm *Concilium Trid. ſeſſ.25. de regul. cap.*3. ſolùm Fratres Capuccinos, ac Obſeruantiæ excipiat à generali conceſſione poſſidendi bona ſtabilia fructifera in communi; quantum eſt ex vi dicti Concilij, Moniales Capuccinæ poſſunt gaudere præfata conceſſione, & conſequenter habere in communi bona ſtabilia: immò, ſi vellent renunciare dictæ conceſſioni, non poſſent id facere abſque approbatione Papæ: cum poſt moderationem illam Vrbani V. non inueniatur modus ille paupertatis à Sede Apoſtolica approbatus pro fœminis: quod tamen eſſet neceſſarium ad eum licitè ſeruandum; qua de re conſulantur, quæ habet *Tambur.de iure Abbatiſſ. D.8.qu.9.*

QVÆRES II. Ad quid obliget Votum religioſæ paupertatis.

2 ℞. Obligare ad hoc, vt religioſus vi illius teneatur à ſe abdicare quorumcumque bonorum pretio æſtimabilium, ſiue mobilium, ſiue immobilium proprietatem, ideſt liberam, ac independentem de ijs diſponendi facultatem, ſeque in perpetuum reddat incapacem; ita vt omnis diſpoſitio, ac diſtractio dictorum bonorum facta ſine Prælati conſenſu ſit & illicita, & inualida. Colligitur *ex cap. ne dicatis aliquid proprium 12.quæſt.1. monachi, cap.ſuper, quandam & cap. cum ad monaſterium de ſtatu monach.* quæ iura ſatis apertè indicant per votum religioſæ paupertatis interdici religioſis non ſolum dominium quarumcumque rerum pretio æſtimabilium, ſed etiam vſum proprietarium illarum; vt benè aduertit *Suarez tom.3.de relig.l.8.cap.15.num.1.*

QVÆRES III. An Moniales, non obſtante voto paupertatis, retinere poſſint annuos redditus ex bonis parentum aſſignatos, & quales.

3 ℞. Poſſe, modò ſint moderati; idque ex conſuetudine inducta permittentibus Prælatis ipſarum Monialium, eò quòd illarum monaſteria non habeant ſufficientes redditus, quibus neceſſaria ad victum, ac veſtitum tempore ſanitatis, ac infirmitatis ſuppeditentur; & aliàs ijs non ſuppetat tempus, vt ſuo labore manuum poſſint ſupplere talem defectum; cum hoc tamen, vt vſus talium redituum ſit depen-

dens

dens à Superiore, & ſeruentur, quæ hac de re diſponuntur à *Concilio Trident. ſeſſ. 25. cap. 2. de regular.* ita *Miranda quæſt. 9. de moniali art. 1. Azor. tom. 1. lib. 12. cap. 9. quæſt. 2. Barboſa de offic. Epiſcop. allegat. 103. num. 5. Tambur. in ſup. quæſt. 6. & alij.*

Dixi ſub initium reſponſionis, *modò ſint moderati;* vt innuerem, abſque conceſſione Sedis Apoſtolicæ non poſſe Moniales detinere annuos prouentus excedentes ſtatum, ac conditionem regularem: idque ex vi Concilij Trid. quod cùm vetet concedi Regularibus mobilia ſuperflua, prohibet item ne eis concedatur peculium ſuperfluum, ſicque eorum Prælati nequeunt ijs concedere redditus immoderatos. Etſi moderatio, quæ in præſenti materia attenditur, admittere poſſit aliquam latitudinem iuxtà ſtatum, gradum, ac conditionem Monialium, pro vt indicabimus *infra cap. 4. quæſt. 10.*

4 Quando autem in *Concilio Trid. loco cit.* dicitur *Nec deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vſumfructum, vſum, adminiſtrationem, vel commendam;* intendit Concilium ibi ſolùm prohibere, ne regulares habeant redditus, vt proprios, ac irreuocabiles per Prælatos, ac ſine horum licentia diſtrahendos, vt exponit Barboſa; non autem quòd Regulares nullo modò habeant annuos redditus ſicut benè aduertit, & probat *Sanch. l. 7. mor. c. 22. num. 11. ex Nauarro, Sà, Rodriq. Graffio, & alijs.*

QVÆRES IV. An Moniales vi voti teneantur obſeruare vitam communem in victu, veſtitu, alijſque ſpectantibus ad corporis ſuſtentationem.

5 ℞. De rigore iuris teneri; nimirum ex decreto Concilij Trid. ſupra citato, quod ſic habet; *Nemini regularium tam virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia, cuiuſcumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquiſita, tamquam propria, aut etiam nomine Conuentus poſſidere, vel tenere: ſed ſtatim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur.* Vbi notat *Miranda tom. 1. manu. qu. 28. art. 8.* quòd, cùm Concilium prohibeat Regularibus, ne dicta bona poſſideant, etiam nomine Conuentus, & paulò poſt ſubdat, *ea ſuperiori tradantur, Conuentuique incorporentur:* ne dicatur ſibi contradicere, eius verba interpretari debent eo modo, quo nos, *§. præced.* illa explicauimus.

6 Dixi *de rigore iuris* ad indicandum ſecùs eſſe de conſuetudine tolerata à Pontificibus, Ordinarijs, ac Prælatis regularibus ſcientibus, & conſentientibus ad euitanda maiora mala; idque etiam, poſtquam Clem. VIII. dictum ius Concilij innouauit in decretis pro reformatione Regularium, & confirmauit Vrbanus VIII. in decreto *de apoſtatis, & eiectis:* vt proinde dicendum ſit huiuſmodi decreta, vel non fuiſſe acceptata, vel certè poſteà abrogata.

7 Expediret quidem quàm maximè, vt in monaſterijs Monialium ſeruaretur vita communis in victu, veſtitu, lectiſternijs, & alijs à Superiore diſtributis pro vniuſcuiuſque Monialis neceſſitate, ſicque ſingularum Monialium peculium (quod vocant vſum annum) communi annuorum redditũum monaſterij incorporaretur: expediret, inquam, & multis ex capitibus: 1. quia ſic ſingulis Monialibus conuenientiùs poſſet prouideri de neceſſarijs, etiam ijs, quæ modò nullum habentes peculium ob inopiam conſanguineorum eſurire coguntur, dum aliæ pingui peculio donatæ abundant iuxta illud *1. Cor. 11. Alius quidem eſurit: alius autem ebrius eſt:* 2. quia hac ratione auferretur occaſio fouendi munuſculis, aut largitionibus amicitias, etiam perſonarum ſæcularium, & fortè interdùm minùs bonas, immò etiam valdè perniciosas bono ipſarum ſpirituali: 3. quia ſic tollerentur innumeræ diſtractiones, quibus diſtinentur in parandis, & conſeruandis rebus ſibi neceſſarijs, ſi quidem vbi theſaurus noſter eſt, ibi & cor noſtrum erit: 4. quia hoc pacto vitam minùs inquietam ducerent, Deo, & ſibi vacantes, totam ſui, ac rerum ſuarum curam ipſi committentes: 5. quia ſic meliùs inter Moniales ſeruarentur humilitas, & mutua charitas: cùm aliàs carentes peculio deſpiciantur ab habentibus, quæ proindè etiam intumeſcunt, & tamquam ditiores ambiunt præferri cæteris, & præ alijs honorari: 6. quia

ſic

ſic accuratiùs vacarent exercitijs vitæ ſpiritualis, frequentiùs aſſiſterent choro, & tanta anxietate non inhiarent lucris captandis, ſicut adſtringuntur inhiare, dum vident minùs ſufficienter prouideri proprijs neceſſitatibus ex bonis communibus monaſterij. In quorum confirmationem faciunt,quæ habentur in Conſtitutionibus Auguſtinianorum c.40. his verbis: *Ex particulari vita Fratrum Conuentus confunduntur,& Fratres rapere,& furari coguntur,& ad communem vtilitatem, in qua Ordinis ſtatus ,& ſalus animarum, & pax, & tranquillitas corporum conſiſtit, redduntur tepidi, & ad murmurationem, & detractionem, à quibus confuſio Ordinis,& perditio animarum dependet, ſunt omni hora parati, & prompti.*

Vtinam ergò Moniales, alijque Religioſi benè agnoſcerent, quanta ſit fœlicitas nihil habere, & omnia poſſidere iuxta illud Apoſtoli, *2.Cor.6. nihil habentes,& omnia poſſidentes;* vtinam intelligerent, quàm bonum, & iucundum ſit habitare in vnum, viuere de communi menſa, indui ex eodem veſtiario, omnem temporalium rerum ſolicitudinem abieciſſe; prout Chriſtus ipſe adhortatur, *Matth.6.nolite ſoliciti eſſe dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? hæc enim omnia gentes inquirunt: ſcit enim pater veſter, quia his omnibus indigetis:* vnitam à ſe omninò ablegarent *meum, ac tuum frigidum illud verbum, & quidquid eſt malorum in vitam noſtram inuehens, innumeraque gignens bella*, ſicut loquitur *Io.Chryſoſt. orat. de S.Philogono* vtinam ſæpiùs excogitarent, quantum ſit bonum eſſe omninò liberum à moleſtia comparandi neceſſaria ad vitæ præſentis ſuſtentationem, ſeque totum committere diuinæ prouidentiæ.

Difficultas eſt,an Moniales adſtringi poſſint ad amplectendam vitam communem caſu, quo Prælati velint de nouo illam inducere.

8 ℞. Videri poſſe,& colligitur ex *Sanch.l.7.mor.c.19.num.27.* aſſerente cum S.Antonino, ac Syluestro, quòd, ſicut Prælatus Regularium non eſt in bono ſtatu, ſi, in quantùm poteſt abſque graui ſcandalo, non nititur religioſos in communi viuere,ac ſuperfluos vſus vitare; ſic nec ſunt in bono ſtatu ſubditi reſiſtentes, non quòd nequeant ſufficienter viuere, ſed quòd velint abundare, & liberiùs diſponere: hoc enim aduerſatur voto paupertatis. Quæ aſſertio confirmari poteſt ex doctrina, quam tradunt plures DD.apud eumdem *Sanchez ſup.l.6. cap.2. n.26.* nullam ſcilicet conſuetudinem valere contra regulam; prout includit tria vota ſubſtantialia religionis; ideòque, ſi ea reformetur per legitimam poteſtatem teneri eam ſeruare etiam religioſos antea profeſſos: quæ vtique procedunt in præſenti caſu de Monialibus; ſicque cogi poterunt amplecti vitam communem, ſi aliàs ex communibus bonis ipſis ſuppeditetur decens ſuſtentatio.

Vnde quis benè inferat, quòd ſi maior pars Monialium alicuius Conuentus vltrò ſe offerat ad amplectendam vitam communem aliàs valde relaxatam: reliquæ Moniales,etiam inuitæ à proprio Prelato ad hoc idem poſſint adſtringi, ſi ex bonis communibus Conuentus neceſſaria ſuſtentatio Monialibus verè poſſit ſuppeditari. Colligitur clarè ex *Sanch.l.7.mor.cap.12. n.15.* dicente cum *Nauarro Rodriq.& Leſſio* eſſe contra paupertatis votum, ſi Religioſus Superiori volenti conceſſum ſibi peculium reuocare reſiſtat, aut paratus non ſit à ſe ad eius nutum abdicare: cum tunc ſit proprietas, quando, renuente Superiore, Religioſus vult aliquid retinere: etſi ſubdat benè hoc limitandum, modò aliundè Religioſo abundè ſatis prouideatur;is enim Superiore iubente, non tenetur dimittere, niſi conſtet tali ratione ex communi penu ei proſpectum fore, ita *Sanch.* addens, quòd ſi à Superiore legitimo alia certa ratio inſtituatur, per quam iuxta formam vitæ communis neceſſitati Religioſorum ſatis conſulatur, non eſſet eis integrum huic reformationi reſiſtere, etſi priorem viuendi formam in ingreſſu inueniſſent: probat *num.14.* ex eo quòd, ſi Superior ex abrupto præciperet hanc reformationem, antequam inſtitueret officia, & inſtrumenta vitæ communi neceſſaria non opportunè præciperet, & poſſet Religioſus appellare, adiecta cauſa exceſſus modi debiti reformationis. Quæ omnia præſentem probant illationem, ſi addidero quòd ſicut Prælatus Moniali poſſet modo ſupra dicto cogere

omnes

omnes Moniales præfati Conuentus ad amplectendam vitam communem, quamtumuis repugnantes(vt probat *Sanch.cit.num.*14. à fortiori,concurrente maiori parte illatum in vitam communem, poterit ad id aſtringere reliquas Moniales, quæ in hoc ſunt renitentes: cum æquum ſit, vt minor pars maiori ſe accommodet, maximè in re adeo iuſta ac rationabili.

QVÆRES V. An Moniales de licentia ſuorum Superiorum poſſint retinere aliquid ad vſum irreuocabilem.

9 ℞. Non poſſe,& quidem neque de licentia ipſiuſmet Papæ, niſi is intendat Monialem per talem conceſſionem abſoluere à voto paupertatis, ita *Sanch.lib.7. mor.c.17. n.28.ex Sylu.Nau.Roſella,& alijs;*pateтque ex eo quòd talis vſus eſſet proprietarius, & conſequenter omninò contrarius voto paupertatis, in quo ſolus Papa poteſt diſpenſare; & certè quòd talis vſus eſſet proprietarius, conſtat ex ipſa natura voti paupertatis religioſæ, quæ iure communi reddit vouentem inhabilem ad acquirendum cuiuſcumque rei dominium, illudque transferendum in alium; vt benè notauit idem *Sanch.l.5.mor.c.1.n.9.*& tradunt communiter DD.

At difficultas eſt, an Superior poſſit pro libito auferre Moniali id, quod ei conceſſit promittens,ſe non reuocaturum.

10 ℞. Non poſſe licitè auferre, quamuis ablatio foret valida; & ratio eſt, quòd, cum Prælatus obligetur Religioſo ſubdito naturaliter ex ſua promiſſione: ita præſenti caſu tenetur ſeruare promiſſionem factam Moniali, &, ſi non ſeruet, rem conceſſam auferendo ſine iuſta cauſa, peccat tamquam fidei datæ reus, poteritque Monialis reclamare coram alio Superiore, allegando reuocationem iniuſtè factam, ita *Nau.l.3.conſil.de Regul.conſ.*20.*num.*13.& cum eo *Sanchez l.7. mor.cap.17.num.* 32.& 33. addens *num.*34. non eſſe vniuerſaliter verum, quod ait *Surdus de aliment. tit.8. priuil.79. num.*5. Superiorem ſcilicet regularem poſſe pro libito auferre Monacho, quod ſemel illi permiſit; id enim dicit *Sanchez* ſolùm eſſe verum, quando nulla interceſſit promiſſio non reuocandi; ſed mera licentiæ conceſſio: aut certè quando aliunde conſuleretur neceſſitati Religioſi iuxtà moderationem ſtatui religioſo debitam.

11 Et hoc ego puto eſſe verum, etiam reſpectu Prælati ſucceſſoris, iſtum videlicèt non poſſe, abſque iuſta cauſa reuocare rem conceſſam à ſuo Prædeceſſore; & ratio eſt, quòd Prælatus ſucceſſor tenetur ſtare contractibus Prædeceſſoris, & quidem illo eodem genere obligationis, quo tenetur Prædeceſſor; vndè, cùm in præſenti caſu Prædeceſſor teneatur ſtare promiſſioni ſolùm ex fidelitate, ſic & Succeſſor ſolum ex fidelitate tenebitur: & ſicut Prædeceſſor validè potuiſſet reuocare, quamuis illicitè: ſic & Succeſſor validè reuocabit, ſed illicitè: validè inquam, eò quòd religioſus non habeat, neque velle, neque nolle, ſicque ei nullum ius competat.

Notat autem *Thomas à Ieſu par.3.de ſtatu monach.cap.6. num.*3. quòd,licèt in rigore non ſit contra paupertatis votum accipere ab extraneis librum, aut aliam ſupellectilem ea conditione, vt nullus alius ex religioſis monaſterij, ijs vtatur: hic tamen abuſus non debet permitti in religionibus reformatis, & conſequenter neque inter Moniales, vtpotè maximè præiudicialis vitæ communi, & maximam præbens anſam peccati.

QVÆRES VI. An Moniales, ſtante voto ſolemni paupertatis religioſæ, quod emittunt, poſſint de nouo acquirere bona temporalia tàm licitè, quàm validè, & quo modo.

12 ℞. Poſſe & licitè, & validè,ſi acquirant de Superioris licentia, ſaltem tacita,ac interpretatiua (quamquàm non acquirant ſibi, ſed monaſterio iuxtà illud: *Quidquid acquirit Monachus,acquirit monaſterio:)* ſecùs,ſi ſine licentia: tunc enim acquirunt illicitè, ſed validè, eſt communis Doctorum, & patet ex ijs; quæ habet *Suarez tom 3.de relig. l.8. cap.*11.

QVÆRES VII. An Moniali nouitia in renunciatione bonorum fieri ſolita

lita ante religioſam profeſſionem, relinquens bona ſua monaſterio poſſit illud obligare ad ſibi ſoluendam certam penſionem annuam.

13 ℞. Poſſe, & quidem ità, vt monaſterium teneatur ex iuſtitia ei ſoluere dictam penſionem, ita *Peyrin. de R. S. quæſt. 2. c. 2. §. 1. ex Ledeſma de ſtatu relig. in comm. cap. 4. d. 14.* & cum illis *Tamb. ſup. q. 8.* patetque, tum quia Monialis præfata in actu renunciandi eſt domina ſuorum bonorum; adeòque poteſt de ijs liberè diſponere, ea relinquendo cui maluerit, ſiue abſolutè, ſiue cum onere aliquo annexo: conſtat autem, quòd hæres tenetur ex iuſtitia implere onera ſibi iniuncta; tum quia, ſi Monialis in caſu propoſito obligaſſet monaſterium ad penſionem illam ſoluendam alicui extraneo, monaſterium vtique ex iuſtitia teneretur ſoluere; ergo & ex iuſtitia tenebitur ſoluere ipſimet Moniali, cùm in vtroq; caſu par ratio procedat. Verum tamen eſt, quòd Monialis dicta penſione non poteſt independenter à conſenſu Superioris vti; ſicut dictum eſt, & benè notauit *Peyrin. vbi ſup.*

QVÆRES VIII. An Monialis, attento voto paupertatis, poſſit acceptare legatum ea conditione ipſi relictum, vt caſu, quo Superior Monialis renuat illam frui dicto legato, hoc ipsò legatum transferatur ad alium, & amittatur à monaſterio, idque in pœnam.

14 ℞. Poſſe, dummodò id faciat de licentia Superioris, ita *Molina tom. 1. D. 140. Tambur. ſup. quæſt. 5. Sanchez ſup. cap. 17. num. 16.* alijque contra alios relatos à *Sanchez num. 51.* ſuſtinentes tale legatum pertinere ad monaſterium, reiecta illa conditione tamquam turpi: & patet, quia talis conditio admitti poteſt tamquam licita, vtpotè adiuncta actui licito; qualis eſt, quòd Superior conſentiat Monialem frui commoditate legati, relicto eius dominio penes monaſterium, ſicque non apparet, cur dicta conditio debeat reijci tamquam turpis. Immò *Sanchez num. 21.* exiſtimat probabilius eſſe, præfatum legatum non amitti in caſu, quo Superior Moniali auferat fructus perceptos, non autem contradicat ei reſpectu fructuum deinceps acquirendorum; cùm enim hæ conditiones ſint odioſæ, vtpotè tendentes ad perfectam religioſæ paupertatis diminutionem, ac reſtringendam Prælatorum facultatem in res poſſeſſas à religioſis ſubditis, non debent ampliari, ſed reſtringi; ſicq; conditio illa appoſita debet intelligi de fructibus in poſterùm percipiendis, non item de iam perceptis. Excipe niſi fortè Superior in fraudem voluntatis teſtatoris velit permittere Moniali acquiſitionem, vt ſemper, & ſtatim ac res acquiſita eſt, eam illi auferat: tunc quippè per indirectum contraueniret voluntati teſtatoris, ſicque amitteretur legatum: ſecùs ſi ſemel, aut iterum id fieret.

QVÆRES IX. An Monialis, non obſtante voto ſolemni paupertatis, poſſit ſuccedere ab inteſtato in aliquam hæreditatem, aut etiam recipere aliquod legatum ipſi ex teſtamento relictum, & quomodo.

15 ℞. Poſſe, ſi Ordo illius ſit capax hæreditatis, aut legati: ea tamen lege, ac conditione, vt hæreditas, & legatum acquirantur monaſterio iuxta regulam generalem deſumptam ex *l. placet, ff. de acquir. hæredit. Quidquid acquirit Monachus, acquirit monaſterio*, ita *Sanch. ſup. cap. 25. num. 1. & cap. 26. num. 3.* alijque penes ipſum: & patet ex *l. fin. §. hoc etiam, C. de Epiſcop. & Cler.*

16 Hìc vnum moneo ex *Sanch. ſup. n. 3.* legatum annuum relictũ Moniali pro ſe, & pro vna famula, deberi monaſterio quoad partem Monialis, non item quoad partem famulæ; ſi quidem monaſterium non permittat famulas, quamquam, ſi adſit vſus concedendi ſingulis quinq; Monialibus vnam famulam, tunc ex eo legato deberetur pro famula pars ſtipendij reſpondens huic Moniali; cùm *Sanch.* ſentit *Rodriq, to. 3. q. 16. a. 5.* addens non eſſe improbabile deberi monaſterio aliquid ex præfato legato pro famulis toti monaſterio inſeruientibus neceſſarijs ad onera Monialium ſubleuanda: at hoc non admittit *Sanch.* eò quòd legans in caſu propoſito non intendat prouidere famulis monaſterij communibus, ſed præciſè huius Monialis in particulari.

QVÆRES X. An Moniales vi voti paupertatis prohibeantur retinere bona ſuperflua, etiam de licentia proprij Superioris.

17 ℟. Quòd, cum iuxtà dicta q. 2. peculium conceſſum Moniali regulariter debeat eſſe moderatum, *Concilio Trid. ſeſſ. 25. cap. 2. de Regul.* interdicente mobilia ſuperflua concedi Regularibus, nedum peculium rei ſtabilis ſuperfluum: conſequenter dicendum eſt Moniales de licentia proprij Superioris non poſſe retinere ſuperflua, bona ſcilicet ipſis minimè neceſſaria, habita ratione religionis, monaſterij, ſtatus, muneris, nobilitatis, gradus, & aliarum ſimilium circumſtantiarum hìc, & nunc concurrentium in dictis Monialibus; ſicut benè adnotauit *Sanch. ſup. c. 22. n. 17.* aſſignans *n. 18.* aliquos modos, quibus excuſari poſſint Religioſi retinentes ſuperflua; & monens, quòd ſi dicti Religioſi in bona fide retineant, nec de hoc rogent Confeſſarium, nec ſperetur fore, vt admonitio proſit, poteſt Confeſſarius tacere, ac ipſos abſoluere, dummodò dicta bona non expendant ſine licentia, aut in malos vſus.

QVÆRES XI. An Monialis habens ex legitima Superioris licentia peculium expendendum in quoſuis vſus maluerit, implicare illud poſſit etiam in vſibus inutilibus; immò & illicitis, ac malis.

18 ℟. Non poſſe, & ſi taliter expendat, teneri ad reſtitutionem; colligitur ex *Sanchez ſup. c. 19. n. 81. Claui Regia l. 11. c. 12. n. 16.* alijſque relatis à *Peyrino de R. S. q. c. 2. §. 7.* & patet, quia Superior regularis eſt adminiſtrator bonorum religionis, non autem dominus, ſicque ea non poteſt diſtribuere, niſi in vſus honeſtos, & conformes Religioni.

Oppoſitum tamen admittit *Io. de Lugo D. 3. de iuſt. num. 142.* non eſſe improbabile: nimirum quòd, quando Prælatus dat ſubdito plenam, & liberam facultatem expendendi aliquid pro ſuo arbitrio; non cenſetur limitaſſe ſuam intentionem ſolùm ad vſus honeſtos, ac pios, ſed potiùs abſtuliſſe, quantum erat ex parte ſua, totum impedimentum, vt vſus ille non eſſet contra votum paupertatis ob defectum licentiæ; ideòque recipientem ab illo teneri quidquam reſtituere, citat pro ſe Bannem, Lopez, Rebellum, Salas, Sayrum, & Dianam; probatque quia in alijs materijs licentia generaliter conceſſa non intelligitur limitari ad ſolos vſus aliundè non turpes nec illicitos; ſed in ijs etiam tollit malitiam, quam poſſet habere ex defectu talis licentiæ, remanente in ijs turpitudine ex alio titulo: idem ergò dicendum eſt in caſu noſtro.

QVÆRES XII. An Moniales ex bonis ipſarum vſui permiſſis poſſint facere eleemoſynas, & donationes, & quas.

19 ℟. Poſſe dummodò ſint moderatæ, & fiant de licentia Superioris, ſaltem tacita, quæ maximè poteſt colligi ex vſu vniuſcuiuſque monaſterij: ſiquidem quod paſſim fit à religioſis ſubditis, etiam timoratis, ſcientibus, & conſentientibus Prælatis, cenſetur fieri de ipſorum licentia, ſaltem tacita, ſeu interpretatiua, ſi poſſint commodè impedire, ita *Tambur. ſup. D. 9. quæſt. 3. num. 13.* alijque penes ipſum; inter quos *Diana p. 1. tract. 6. reſol. 19.* ex Beia, Cenedo, & Valero putat hanc reſponſionem maximè habere locum in caſu, quo Monialis, ſeu alius religioſus parciùs viuendo ſibi non pauca ſubtrahat, aliàs ipſorum vſibus conceſſa à Prælatis, animo ea elargiendi, ſiue pauperibus, ſiue amicis, aut conſanguineis, & ratio eſt, quòd ſic nullum damnum infertur monaſterio, cùm potiùs id cedat in præiudicium ipſiuſmet religioſi elargientis, ſibi ſubtrahentis ea, quæ aliàs licitè, ac decenter poſſet ſibi vſurpare.

An autem Monialis ſine licentia Superioris elargiri poſſit ſuam rationem, ſeu pitantiam abſque violatione voti paupertatis.

20 ℟. *Diana ſup reſol. 28.* ex Sylu. Arag. S. Anton. Turrecrem. & alijs poſſe: & probat, quia in rebus, quæ vnico acto conſumuntur, non poteſt ſecerni vſus à dominio; ſicque cui confertur vnum, conſequenter confertur, & aliud; vt colligitur ex *Extrauag. Io. 22. ad conditorem, §. quod autem de verb. ſignificat.* Contrarium ſuſtinent alij cum *Salonio 2. 2. tom. 1. quæſt. 61. tract. de dominio quæſt. 1. art. 2. concl. 1. corol. 3.* aſſerentes nullum religioſum poſſe ex ijs, quæ ipſi concedun-

tur ad ſuos vſus, aliquid erogare abſque particulari licentia proprij Superioris: idque etſi parciſſimè viuat ad talem effectum, vt ſcilicet ſibi ſubtrahat ea, quæ alijs donare intendit; cuius rei illam afferunt rationem, quòd religioſus non poteſt eſſe dominus alicuius rei, immò nec vſufructuarius, ſed ſolum vſuarius: vſuarius autem ſolum habet vſum rei pro ſe, nec poteſt eum cedere alteri, cùm hoc ſit proprium domini, & vſufructuarij. Et hanc ſententiam poſteriorem puto in praxi ſequendam eſſe: niſi in proprio monaſterio extet conſuetudo in contrarium; eaque à Superioribus ſcientibus, & volentibus tolerata, ſicq; probabiliter præſumi poſſit adeſſe tacitã ipſorum licentiã: in quo caſu conſtat opinionem Dianæ eſſe probabilem, & tutam in conſcientia; quem proinde exiſtimo non diſſentire à nobis; cum in fine reſolutionis citatæ dicat: *Limitatur, niſi Prælatus ex cauſa rationabili ad vitandum exceſſum, & abuſum religioſorum, vel propter paupertatem monaſterij circa tales largitiones, præceptum, vel cenſuras in contrarium impoſuiſſet.*

QVÆRES XIII. An Moniales, quæ ſunt Cellerariæ, ſeu Syndicæ monaſterij, poſſint ex bonis communibus monaſterij facere aliquas eleemoſynas pauperibus, aut etiam aliqua elargiri amicis, ac benefactoribus ipſius monaſterij ſine licentia Superiorum.

21 ℞. Non poſſe, niſi iuxta ipſorum commiſſionem, aut ſaltem iuxta tacitam illorum licentiam hîc, & nunc probabiliter præſumptam, ita in terminis *Tambur. ſup. nu. 16. ex S. Thom. 2.2. q. 32. art. 8.* alijſque Doctoribus addens *nu. 13.* ſecùs dicendum de Superioribus monaſteriorum, qui cum habeant legitimam adminiſtrationem bonorum ſui monaſterij, & conueniens adminiſtratio non ſolum permittat, ſed exigat dictas elargitiones; vtique & poſſunt, & debent facere tales elargitiones, moderatas tamen iuxtà vires facultatum monaſterij.

QVÆRES XIV. An Moniales, quarum intereſt diſtribuitio bonorum monaſterij ex officio, poſſint ex illis largiùs diſtribuere amicis Monialibus, quàm alijs, animo ijs gratificandi, & quidem propria auctoritate.

22 ℞. Non poſſe; & patet ex *Suarez to. 3. de relig. l. 8. cap. 15. nu. 9. 19.* & hic aduerte dictas Moniales monaſterij Officiales non poſſe ex bonis monaſterij ſibimetipſis aliquid amplius aſſumere, quàm poſſint dare alijs, aut certè probabiliter ſibi perſuadere poſſint libenter permitti à Superiore: & ratio eſt quòd præfatæ Moniales ſunt meræ adminiſtratrices bonorum monaſterij; adminiſtrator autem non debet adminiſtrare bona commiſſa, niſi iuxta rationabilem voluntatem Domini, qui in caſu noſtro eſt Superior monaſterij, & ipſum monaſterium.

QVÆRES XV. An, & quo modo poſſint Moniales in morte diſponere de proprijs bonis, ea relinquendo huic, aut illi.

23 ℞. Quòd, cum religioſus non habeat, niſi merum vſum illorum bonorum, quæ ipſius vſibus permittuntur, & vſus finiatur in vſuario: conſequenter, non poteſt Monialis diſponere de bonis ipſi conceſſis ante mortem, niſi fortè rogando Superiorem, vt velit ratam habere diſpoſitionem illam, eamque poſtea exequi: in quo caſu Superior teneretur naturaliter, & in foro conſcientiæ ſeruare promiſſionem; vt rectè notauit *Sanch. l. 7. mor. cap. 8. num. 18.* excipiens tamen caſum, in quo promiſſio diſtribuendi eſſet circa alterum religioſum ſibi etiam ſubditum: ſicut enim tunc Superior rem datam poſſet illi auferre, ita & poſſet non dare; quod eſt benè notandum.

Huc facit quod ſacra Congreg. 26. Ianuarij 1604. & 10. Aprilis 1615. declarauit, facultatem diſponendi de proprijs cellis poſt mortem nulli Monialium concedendam, ſed eas, dùm vacauerint; arbitrio Superiorum alijs Monialibus in Ordine ſenioribus diſtribuendas, ita *Barboſa l. 1. iur. eccl. c. 44. n. 59.*

QVÆRES XVI. An Monialis poſſit teſtari, ſi fortè tempore profeſſionis aliqua bona ſibi reſeruauit cum poteſtate teſtandi de illis.

24 ℞. Non poſſe, neque ex permiſſione proprij Superioris, ita *Sanch. num. 9.* dicens, quòd licèt Religioſus ex Abbatis permiſſione reuocabili poſſit ſibi reſeruare aliquam

Digitized by Google

quam quantitatem ad ſuos vſus, vel vt de ea tempore vitæ diſponat: at nequit, vt de ea teſtetur, quia diſponere in vita poteſt ex Abbatis licentia, non item teſtari, quod eſt contra Iaſonem *Authent. ingreſſi num.*37. *C. de ſacroſ. eccl.* ſuſtinentem Monachum ſibi reſeruantem tempore profeſſionis aliqua bona cum poteſtate teſtandi de illis, non poſſe id facere, niſi ex promiſſione Abbatis reuocabili, quandocumq; velit. Ratio præſentis reſponſionis eſt, quòd teſtamentum eſt ius, & facultas, qua teſtator explicat ſuam voluntatem poſt obitum ſuum exequendam; quod interdixit ius eccleſiaſticum tamquam ſapiens naturam dominij: at non interdixit donationes modicas in vita ex Superioris licentia; id enim poſſe fieri eſt valdè neceſſarium conuictui humano.

Maius dubium eſt, an Monialis poſſet teſtari ex licentia ſui Superioris de rebus, quæ nec ſunt monaſterij, nec ipſius Monialis, ſi accedat conſenſus illorum, quorum ſunt propriæ.

25 ℞. Quòd, quamuis prima facie in iſto caſu ſolùm exerceri videatur munus procuratoris, aut executoris alienæ voluntatis; quod fieri poteſt à religioſo ex licentia Superioris; re vera tamen dicendum eſt, neque in hoc euentu Monialem, aut quemcumque alium religioſum poſſe teſtari: patet tum quia exequi, & procurare innituntur perſonæ alterius, eiuſque nomine fiunt; at in præſenti caſu teſtamentum fieret proprio nomine, & eſſet proprium perſonæ teſtantis, perinde ac ſi ſæcularis proprium conficeret teſtamentum diſponens de aliqua re aliena ex conſenſu domini; tum quia alioqui religioſus, conſentiente Prælato, poſſet teſtari de rebus monaſterij ad opera pia, ſicut poſſet Prælatus illas impendere, aut dare facultatem impendendi inter viuos, ita *Nau.comm.*2.*de Regul. num.*57. & cum eo *Sanch. ſup. num.*6. addens, quòd, licèt huiuſmodi teſtamentum non valeret, tamen poſſet conſenſum præſtans cogi ad implenda relicta in tali teſtamento, non quidem vt debita ex vltima voluntate Monachi, quæ fuit inefficax, ſed ex quadam executione mandati concedentis præfatam facultatem teſtandi ei, qui aliàs eſt incapax. Concedit præterea *Sanch.num.*8. ex Paciano, poſſe aliquid relinqui Monacho cum facultate diſponendi de eo inter conſanguineos tempore mortis, non per modum teſtamenti alicuius ſolemnis, ſed per electionem perſonarum, ad quas pertinere debeat, quod ita relictum fuerit.

QVÆRES XVII. An Monialis poſſit reuocare, aut ſaltem declarare teſtamentum à ſe factum ante religioſam profeſſionem.

26 ℞. Non poſſe reuocare, cùm eadem poteſtas exigatur in diſſoluendo actu, quæ in eo conſtituendo, ideoq; teſtamentum ſolùm poſſit reuocari ab eo, qui poteſt illud condere; poſſe tamen illud declarare, ſi ob obſcuritatem egeat interpretatione voluntatis illius; cum declarans nihil de nouo faciat, ſed iam factum aperiat, ita *Sanch. ſup.c.*11. *n.*5.*&* 16. alijque penes ipſum; qui addit *nu.*20. non valere poteſtatem reuocandi teſtameutum à religioſo ſibi reſeruatam ante profeſſionem.

QVÆRES XVIII. An, & quo modo Monialis abſque violatione voti paupertatis poſſit facere amico, aut conſanguineo inſignem aliquam vulgò recamaturam, aut aliud opus artificioſum magno pretio æſtimabile.

27 ℞. Poſſe, ſi id faciat de licentia Superioris, & amicus, aut conſanguineus, pro quo Monialis elaboratura eſt, ſubminiſtret materiam, & alia neceſſaria ad conficiendum tale opus; ſecùs, ſi id faciat abſque licentia Superioris, aut opus artificioſum conficiat expenſis monaſterij: tunc enim neque ſine licentia Superioris poteſt illud opus fieri; neque cum licentia, ſi expenſæ illæ ſint adeò excedentes, vt Superioris poteſtas non extendatur ad illarum permiſſionem, ſeu conceſſionem, ita *Tambur.ſup.D.*9. *quæſt.*3. ex Bonacina, & Scortia, quos cum Valer. refert, & ſequitur *Diana par.*1. *tr.*6. *reſol.*6. patetque ex eo, quòd in priori caſu non agitur de alienanda, ſeu donanda re, quæ iam ſit monaſterij, ſed tantùm de non acquirendo, & quidem de conſenſu Prælati; qui vtique licitè poteſt ab eo præſtari, ſi iuſta interueniat cauſa, vt tradunt communiter DD. apud *Sanch. l.*6. *de matr. D.*

 4.*num.*

4. *num.*13. *&* 14. in poſteriori verò caſu agitur de alienanda re, quæ eſt monaſterij; vtporè facta expenſis illius, adeòq; non poteſt alienari ſine licentia Prælati. Nec diſſentit *Io. de Lugo D.*3. *de iuſt. num.*149. indè probans priorem partem huius reſponſionis, quòd religioſus ſine præiudicio paupertatis poteſt alteri inſeruire, eiq; gratis operam ſuam præſtare; ſicque tu poteris vti opera Monialis ad faciendam recamaturam, quæ conſequenter non acquiretur Moniali, ſed tibi, cui Monialis quaſi operarius gratuitus laborat.

28 Et hæc reſponſio procedit, ſiue Monialis, de qua agitur hìc, deget in monaſterio, in quo vigeat præceptum, aut conſuetudo, vt Moniales operas ſuas & lucra indè percepta conferant in bonum commune Conuentus; cùm, ſic monaſterio indebitè ſubtrahatur lucrum ipſi competens modo dicto: ſiue degat in monaſterio concedente Monialibus, vt pro ſe laborent, & ſibimetipſis lucrentur; ſic enim adhuc Monialis in caſu propoſito faciens amico recamaturam ſine licentia, ſubtrahit monaſterio operam ſuam, quæ eſt pretio æſtimabilis, & per profeſſionem vnà cum perſona Monialis tranſlata eſt in ius monaſterij, ipſumq; defraudat lucro aliàs debito illi recamaturæ, quod vtique ad ipſum ſpectat iuxta vulgarem regulam: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monaſterio.*

QVÆRES XIX. An Monialis peccet contra votum paupertatis, ſi res acquiſitas cum legitima Superioris licentia poſteà occultet, ſiue eidem Superiori, ſiue alteri, v.g. Prælato canonicè viſitanti monaſterium.

29 ℞. Peccare, ſi occultet, eò quod timeat illas, aut illarum aliquam ſibi auferri, ſi inueniantur à Prælato; ſic quippè vult contra Superioris voluntatem res illas poſſidere, & arguit animum proprietarium, quatenus ſic res dictas occultando impedit, nè auferantur: cùm tamen aliàs debeat eſſe parata eas à ſe abdicare, quandocumque Superior maluerit; quam animi præparationem ſine dubio habere non poteſt, dum illas modo dicto occultat, ac celat. Secùs, ſi res præfatas occultet, non quia credat fore, vt eæ auferantur à Superiore, ſi ab eo reperiantur; ſed ſolùm, ne patiatur confuſionem, ac verecundiam, Superiore eas reperiente, aut etiam ab illo non reprahedatur; interim parata res illas tradere Superiori, ſi fortè eas petat; nam ſic non retinet quidquam, inuito Superiore, ſaltem quoad ſubſtantiam, & ſolum intendit euitare confuſionem illam, ſeu repræhenſionem, quam timet indè ſibi euenturam, ita *Sanchez 7. mor. cap.*19. *num.*60. *&* 61. plurimis alijs relatis, quos citat, & ſequitur etiam *Tambur. ſup. quæſt.*3. *num.*6. patetque abundè ex dictis.

Addo ex *Ioanne de Lugo ſup. nu.*156. non peccare contra votum paupertatis Monialem, quæ habens rem aliquam de licentia proprij Prælati illam occultat, ne videatur ab Abbatiſſa, quæ ipſa curet illam ei auferri per dictum Prælatum: & ratio eſt, quòd Abbatiſſa in tali caſu ſe habet, ſicut Monialis priuata, quæ non poteſt reuocare facultatem Prælati; ac proinde, ſicut Monialis poteſt rem illam occultare Monialibus inferioribus, ne inſiſtant apud Prælatum, vt illam auferat; ſic & eam poteſt occultare Abbatiſſæ ob dictum finem, ſiquidem Monialis rem illam habet independenter ab Abbatiſſa & in acceptione, dependenter tamen à Prælato: ſicque dici non poteſt eam detinere independenter à conſenſu Prælati, dum illam ei non occultat, ſed ipſum relinquit cum tota libertate ad auferendum: quod fortè non eueniret (ſubdit Io. de Lugo) ſi Prælatus inferior, aut Officialis ei ſubordinatus iuſſu Prælati ſuperioris viſitaret cubiculum, &c. quòd benè notandum eſt.

QVÆRES XX. An, & qualiter Monialis ex voto paupertatis teneatur eſſe parata relinquere ad nutum Prælati, aut Abbatiſſæ ea, quæ habet de ipſorum licentia.

30 ℞. Teneri, & conſequenter non poſſe reſiſtere Superiori volenti ea auferre, ſi ſint ſuperflua, & alioqui ſufficienter eius neceſſitatibus aliundè prouideatur, ita *Leſſ. l.*2. *cap.*4. *num.*31. *&* 32. *Rodriq. tom.*3. *q.*29. *art.*12. *Nau. l.*3. *de reſtit. cap.*1. *par.*3. *num.*160.

*num.*160.*&* 162.*Sanch.ſup.c.*12.*num.*15.*Tambur.ſup.D.*8.*q.*2.alijque apud ipſum;& conſtat ex dictis *q.præced.*ſi aduertero ex *Peyrino de R.S.q.*2. *cap.*2.Religioſum non teneri ſe priuare rebus aliàs ſibi legitimè conceſſis, ſi Superior eas velit auferre, vt ſibi retineat: vel certè illi ſoli auferat non alijs religioſis eiuſdem monaſterij, & quidem ſine iuſta cauſa peculiariter tangente religioſum, cui res illæ auferuntur: quæ doctrina, etſi ſpeculatiuè videri poſſit in aliquo caſu probabilis, eò quòd Superior non cenſeatur auferre vt Superior; practicè tamen raro continget eam poſſe ſuſtineri, cùm ſubditus poſſit dubitare ignotam ſibi eſſe cauſam, ob quam Prælatus illas res aufert,& in dubio præſumendum ſit pro Superiore.

Quòd ſi quis quærat, an Monialis teneatur à ſe abdicare res ſuas, ſi Ordinarius loci attentet illas auferre.

31 ℞. Teneri, ſi eius monaſterium ſit immediatè ſubiectum Ordinario; ſecùs, ſi monaſterium ſit exemptum, & ratio eſt, quòd religioſus vi voti paupertatis tenetur ſolùm eſſe paratus relinquere res ſuas ad voluntatem proprij Superioris, vt conſtat ex dictis; in priori autem caſu reſpectu Monialis Ordinarius eſt Superior; non item in poſteriori: ergò &c.

QVÆRES XXI. An Monialis abſq; tranſgreſſione voti paupertatis poſſit parentibus, aut alijs, inſcio, ac inuito Superiore remittere ex cauſa portionem annuorum redditumm ſibi debitam ex pacto iuſtitiæ.

32 ℞. Non poſſe; & probatur; tùm quia talis remiſſio eſt ſpecies alienationis: omnis autem alienatio interdicta eſt Religioſis per votum paupertatis; tum quia præfati redditus ſunt monaſterij iuxta illud: *Quidquid acquirit monachus, acquirit monaſterio*, & remiſſio illa eſt quædam donatio: conſtat autem religioſum non poſſe ſine licentia donare de bonis monaſterij, quamtumuis ipſius vſui conceſſis, vt conſtabit ex infrà dicendis.

Quæ doctrina procederet etiam in caſu, quo Monialis remitteret alij Moniali eiuſdem conuentus ſummam aliquam pecuniæ ei mutuatam, & ratio eſt, quòd, quamuis, facta tali remiſſione, dominium pecuniæ remiſſæ maneat apud monaſterium; Monialis tamen ſic remittens ſibi vſurpat vſum illius independenter à Superiore, ideoq; exercet actum dominij repugnantem voto paupertatis; ſi remiſſionem illam faciat ſine Superioris licentia, ſin minùs expreſſa, ſaltem tacita, ſeu rationabiliter præſumpta.

Puto tamen non eſſe improbabile, quòd Monialis ex pretio conuento ſui corporis vſuram faciens, poſt factum ſine violatione paupertatis, poſſet propria authoritate remittere dictum pretium; cùm, teſte *Diana p.*2.*tr.*16.*reſ.*40. *v. his tamen* probabile ſit pretium fornicationis non deberi fœminæ, etſi promiſſum fuerit: vnde, ſi Moniali in præſenti caſu non debetur pretium fornicationis, poterit ipſa illud remittere, quaſi declaratione, ſtante præfata probabilitate: cùm ſic pretium non acquiſitum ſit monaſterio hoc ipſo quòd non eſt debitum.

QVÆRES XXII. An delinquant contra votum paupertatis Moniales, ſi abſq; licentia pecuniam ſibi oblatam curent dari alij tertio.

33 ℞. Delinquere, ſi expreſsè, aut tacitè acceptent oblatam pecuniam, & poſteà curent eam dari illi tertio; ſecùs, ſi nullo modo illam acceptent, & ratio eſt, quòd in priori caſu, poſita acceptatione Monialis verè dicitur donare mittendo donum per eum, qui dedit pecuniam, ſicq; cenſetur donare pecuniam conuentus; quippè quæ hoc ipſo quòd fuit acceptata à Moniali, tranſit in ius ipſius conuentus: in poſteriori autem caſu, cùm nulla ſit Monialis acceptatio, nihil ipſa donat, ſed ſolum intercedit, vt alius donet; quæ interceſſio vtique non adſeruatur voto paupertatis, quamuis eſſe poſſit contra regulam, aut obedientiam interceſſionem prohibentes, ita *Suar.tom.*3.*de relig.l.*8.*c.*11.*num.*45.*Sanch.ſup.cap.*19. *n.*74. alijque plurimi apud *Dianam p.*1. *tr.*6.*reſol.*8.contra *Sorbum in comp.priuil.in expoſit. Bullæ Clem.VIII. de largit.mune.* oppoſitum ſuſtinentem.

QVÆRES XXIII. An Monialis habens facultatem expendendi ſummam

 aliquam

Digitized by Google

aliquam notabilem in vſu aliquo licito determinato, illam poſſit expendere in alio vſu licito, & quidem inſcio Superiore.

34 ℞. Non poſſe abſq; expreſſa, aut ſaltem præſumpta Superioris licentia, ita *Tamb. ſup. D.9.q.3.num.19. ex Peyrino ſup.* & ante illos *Sanch. num.68.* cum Mendoza, patetq; quia hoc ipſo quòd licentia obtenta non extenditur, neque præſumptiuè ad illum alium vſum; perindè eſt, ac ſi ſumma illa expenderetur ſine licentia: quod vtique eſſet contra votum paupertatis. Idque puto eſſe verum, etſi dicta ſumma expendatur in vſum longè meliorem (dummodò non adſit licentia Superioris, ſaltem præſumptiua, vt dixi:) & hoc ob doctrinam, quam in re non diſſimili tradit *Sanch. l.4. mor. cap.49. num.4.* homini ſcilicet non ſemper ſatisfieri ſoluendo rem meliorem ea, quæ debetur, vtpotè reſpiciente ſuam peculiarem vtilitatem, & interdum etiam voluntatem; cum Deus ſemper malit, quod apertè eſt melius; vt patet in voto: ſicque poteſt contingere Superiorem dantem licentiam diſtrahendi aliquam pecuniam in vſu licito, ſimpliciter nolle eam expendi in alio vſu, licèt longè meliori.

35 *Sine licentia non acquirunt Moniales rem pretio æſtimabilem.*
36 *Qualis licentia ad hoc requiratur.*
37 *Non ſunt proprietariæ, ſi abſque licentia recipiunt non ſibi, ſed conuentui.*
38 *Liberè recipiunt ab extraneis aliàs danda à conuentu.*
39 *Neceſſaria item ſibi recipiunt ex bonis communibus, ſi iniuſtè negentur.*
40 *Comeſtibilia ex bonis conuentus interdum vſurpant ſine mortali, ſicut & alia, quæ vſu non conſumuntur, ſed non ſemper: item ex communibus bonis ſurripiunt, vt compenſent.*
41 *Qualiter peccent vſurpando ſibi ex loco communi aliquid ad proprium vſum.*
42 *Sine licentia non recipiunt ad vſum rem, eius dominio penes dantem relicto.*
43 *Curant deponi pecuniam apud tertium, vt ea poſtea vtantur de conſenſu Superioris.*
44 *Petunt aliqua ab alio, animo tamen ea non acceptandi ſine dicto conſenſu.*
45 *Accipiunt interdum ſine licentia Superioris immediati aliqua, animo non vtendi ijs ſine licentia Prælati mediati, & quidem breui obtinenda.*
46 *Accipiunt ſub conditione, ſi Superior det licentiam.*
47 *Peccant interdum, ſi minima paulatim accipientes indebitè deueniant ad quantitatem notabilem.*
48 *Sine licentia non diſtrahunt bona conuentus, aut data ad vſum proprium.*
49 *Licentia diſtrahendi data à priori Abbatiſſa iuuat, etſi præſens Abbatiſſa illam nullo modo concederet.*
50 *Idq; etſi Monialis habens talem licentiam ſtatuiſſet ea non vti.*
51 *Moniales nequeunt ſibi inuicem commodare, aut mutuare ſibi conceſſa.*
52 *Item nequeunt recipere ab extraneis mutuum, aut commodatum.*
53 *Non permutant conceſſa ad ſuum vſum ſine licentia, ſaltem præſumpta.*
54 *Non peccant contra paupertatem, ſi abſq; cauſa recuſent oblata.*
55 *Sine licentia recipiunt pecuniam diſtribuendam pauperibus per ipſas eligendis.*
56 *Non peccant contra paupertatem recipiendo in depoſitum alienam pecuniam.*
57 *Licentia dandi extenditur ad accipiendum, immò & ad vendendum: non tamen ſemper conceſſa ad dandam rem aliquam, aut vni, extenditur ad aliam rem dandã, &c.*
58 *Deputatæ ad aliquod officium eo ipſo ab amicis recipere poſſunt pecuniam neceſſariã.*
59 *A pluribus Superioribus petunt facultatem recipiendi, vt ſic colligant maiorem ſummam.*
60 *Vnde colligenda violatio paupertatis, & eius grauitas.*
61 *Violantes votum paupertatis non incurrunt pœnas ante ſententiam.*
62 *Quæ licentia excuſet à violatione voti paupertatis.*
63 *Licentia tacita quæ dicatur.*
64 *Sufficit ea, quæ dicitur præſumpta.*

Vnde

65 *Vnde colligatur licentia præſumpta.*
66 *Licentia debita, ſed negata non ſemper excuſat.*
67 *Abbatiſſa dat licentiam accipiendi, retinendi, ac diſtribuendi.*
68 *Cuius Superioris ſit dare Monialibus præfatam licentiam.*
69 *Qualiter epicheia excuſet à vitio proprietatis.*
70 *Si rem aliquam accipiant, aut diſtrahant ex epicheia, non ſemper id poſteà aperiunt Superiori.*
71 *Qualiter conſuetudo excuſet à vitio proprietatis.*
72 *Accepta à Monialibus indebitè, per ſe loquendo, non poſſunt retineri.*
73 *Secus, ſi à ſæculari data ſunt ad illum finem, vt ſcilicet Monialis ea inſumat in vſu illicito: ſic non reſtituit qui refundit tantumdem ei, Moniali, à qua indebitè accepit.*
74 *Qualiter teneantur Moniales reſtituere, ſi indebitè diſtrahant bona Conuentus.*
75 *Rem ſine licentia acceptam interdum reſtituunt danti, ſed non ſemper.*

QVÆRES XXIV. An, & qualiter Moniales ex voto paupertatis prohibeantur acquirere pecunias, & alia pretio æſtimabilia.

35 ℞. Prohiberi, niſi id faciant ex legitima licentia proprij Superioris modo inferiùs explicando; & probatur tum ex *c. cum ad monaſterium de ſtatu monach.* vbi id ſatis apertè inſinuatur, vt aduertit *Suar. tom. 3. de relig. l. 8. c. 11. n. 1.* tum quia contrectare bona temporalia proprio nomine, & auctoritate ad ea poſſidenda, ac retinenda de ſe eſt actus dominij: qui autem accipit rem, inſcio Prælato, exercet talem actionem; ergò committit contra votum, exercendo actum dominij, ac proprietatis: tum quia vouens paupertatem ſicut vouet non habere, ſic & vouet non accipere aliquo modo, cum accipere ordinetur ad habendum: ergò maximè vouit non accipere tali modo, ideſt ſine licentia.

Quòd ſi quæras, qualis licentia ad talem effectum requiratur.

36 ℞. Requiri licentiam expreſſam Superioris, ſi Monialis procedere velit optimè, ac ſincerè (id quippè petit religioſa regula, & conueniens, ac ordinatus modus procedendi) & aliàs licentia commodè peti poſſit; ſi verò commodè peti nequeat, ſufficere licentiam præſumptam, ſeu interpretatiuam: vt ſi Superior abſit, vel ſit occupatus, & vrgeat neceſſitas, aut moralis commoditas accipiendi; tunc enim ſi Monialis probabiliter credat Abbatiſſam daturam fuiſſe licentiam, ſi potuiſſet conueniri, ſine culpa proprietatis accipi poteſt; quamquam, vt rectiùs procedatur, oporteat acceptionem fieri cum habitudine ad ordinatam retentionem, ac diſpenſationem, cùm intentione ſcilicet manifeſtandi rem Abbatiſſæ, quando occurrerit commoditas, vt ſic ea expreſsè ratam habeat acceptionem, vel irritet, ſi voluerit, maximè cùm eo modo ſit neceſſaria expreſſa licentia ad retinendum, quo eſt ad recipiendum, ac proinde, ſi ea non præceſſit acceptionem ob impedimentum, eo oblato poſteà peti debeat ſaltem ob retentionem, intellige, ſi res accepta iam non ſit vſu conſumpta; tunc enim ceſſaret neceſſitas petendi dictam licentiam, per ſe loquendo, & ratione paupertatis: cum ad rem omninò præteritam, & quæ in futurum non pendet, impertinens ſit licentia, aut conſenſus Superioris, vt patet.

QVÆRES XXV. An Moniales liberè poſſint accipere ſaltem ad communes vſus monaſterij, non autem ad proprium vſum.

37 ℞. Suarez non poſſe, &, ſi accipiant, peccare non ſolùm contra obedientiam, ſed etiam contra paupertatem, vtpotè nomine proprio, ac propria auctoritate accipientes, ſi id faciant abſque licentia, vt ſupponitur: quamuis, ſi res ſtatim tradatur communitati, eaque intentione accipiatur, acceptio regulariter excuſetur à culpa mortali; non tam ex paruitate materiæ; quàm ex præſumpta voluntate Superiorïſſæ, cui diſplicet quidem modus, non item ipſa acceptio quoad ſubſtantiam: quæ coniectura videtur moraliter ſufficiens, quando aliquid in particulari non occurrit, quod vehementem coniecturam faciat in contrarium, aut niſi ex conſue-

conſuetudine aliud conſtet: vbi autem moraliter conſtaret, aut valdè probabiliter præſumeretur non eſſe voluntatem Superiorиſſæ, vt aliquid accipiatur, etiam vt tradatur conuentui, non apparet, vnde talis acceptio excuſari poſſit à mortali, ita *Suar. ſup.n.*30. à cuius ſententia non immeritò recedit *Sanchez l.7.mor. cap.*19. *num.*55. dicens abſolutè religioſum, qui accipit ſine licentia, non vt ſibi appropriet, ſed vt tradat monaſteriò, non eſſe proprietarium; cùm voto paupertatis ſolum vouerit nil ſibi acquirere, aut appropriare ſine Prælati licentia, & in præſenti caſu nil ſibi acquirat, ſed ſolum monaſterio, vt ſupponitur.

QVÆRES XXVI. An Moniales ſine licentia poſſint accipere ab extraneis ea, de quibus aliàs ipſis prouidendum eſſet ex bonis monaſterij.

38 ℞. Poſſe (ſaltem quod ſpectat ad peccatum m. proprietatis) modò rem acceptam non retineant cum maiori proprietate, aut reſeruatione, quàm ſimilem tenerent, ſi à conuentu illam accepiſſent: & ratio eſt, quòd in tali caſu perinde eſt rem acceptam ad ſuum vſum tenere, ac eam deputare vſui communi: cum communis vſus talium rerum non aliter ſit communitatis, niſi quatenus diuiſus eſt per ſingulas perſonas, ita vt apud nullum ſit res ſimilis tamquam propria, quippè quæ ſemper auferri poteſt à Superiore: præterquam quòd religioſi habent à Superiore licentiam tacitam, aut expreſſam, vt tali re in communi vtantur (v.g. veſte) ac proinde quòd illam generalem facultatem applicent ad hanc rem particularem proprio arbitrio, & ſine Superioris voluntate, aut non eſt proprietas, cùm ſemper ſeruetur reſpectu ad aliquam voluntatem Superioris, & ad vſum communem; aut certè eſt leuis, ac inſufficiens ad peccatum mortale, ita *Suar. ſup. num.*28. monens ſecùs dicendum in caſu, quo ſine licentia recipiatur res aliqua extraordinaria ad proprium vſum peculiarem, ac extraordinarium, vt pretioſa imago, &c.

QVÆRES XXVII. An Moniales ſine licentia ex bonis communibus monaſterij capere poſſint ſibi neceſſaria, ſi ea ipſis à Prioriſſa denegentur.

39 ℞. Poſſe, ſi ea iniuſtè denegentur: cum ſic facultas vtendi bonis communibus monaſterij deuoluatur ad religioſum ſubditum; quippe qui, hoc ipſo quòd præſentem habet Superiorem abutentem ſua poteſtate, cenſetur eſſe quoad illud quaſi ſine Superiore; non item, ſi ea iuſtè denegentur, eò quòd conuentus egeſtate laboret, ideoque verè non poſſit conſulere omnibus neceſſitatibus religioſorum: ſic enim ceſſat ratio allata; cùm in tali caſu licentia non ſit debita, ita *Sanchez ſup.n.*54. alijs citatis.

40 Addit *Suarez ſup.n.*41. quòd, quamuis vſurpatio comeſtibilium, ac poculentorum facta ex bonis communibus monaſterij ad proprium vſum actualem (vt ita dicam) & tranſitorium, regulariter non ſit peccatum mortale; niſi damnificatio conuentus eſſet nimia, ac in re extraordinaria, & pretioſiori; ſi quidem religioſi quoad vſum talium rerum tractantur vt filij; & inter parentem, ac filium ſimilis actio non reputatur grauis: ſi tamen præfatæ res in magna quantitate accipiantur, & occultè retentæ paulatim conſumentur, talis acceptio poſſet eſſe grauis culpa; etſi ad id diſcernendum in particulari magna prudentia opus ſit. De alijs autem rebus, quæ ſtatim vſu non conſumuntur, ſubdit Suarez, quòd ſi non accipiantur vt occultè, & tamquam propriæ poſſideantur, ſed ſolum ad vſum publicum, ac expoſitum arbitrio Superioris, ſicut retinentur aliæ res; ordinariè in tali acceptione adeſt ſolùm culpa venialis, niſi interueniant peculiares circumſtantiæ indicantes deformitatem grauiorem: vt ſi id fiat frequenter, & quaſi ex animo deliberato applicandi eo modo res Conuentus ad ſuum vſum, vel ſi alij inde priuentur vſu rei talis cum magno incommodo.

Dixi ſub initium huius §. *ad proprium vſum*: vt indicarem quod notat *Sanch. l.7. mor.cap.*21.*n.*31. ex *Leſſio l.*2.*de iuſt.c.*12.*n.*48. nimirum furta modica eſculentorum à Religioſis facta de bonis Conuentus ad ea donanda alteri, aut vendenda, cenſeri moraliter continuari in vnum furtum graue, quando peruenitur ad quantitatem notabilem, & adfuit intentio ea continuandi vſque ad quantitatem eiuſmodi: & ratio eſt (quod idem docet *Leſſius ſup.* de ſimilibus furtis famulorum) quia quo ad ea nulla præſumitur interuenire voluntas Superiorum, reſque ipſæ, quæ ſurripiuntur modo dicto,

Digitized by Google

dicto,non cedunt in vſus Religioſorum,ad quos ſunt deſtinatæ. Non diſſentit *Diana p.1.tr.6.reſol.*34.*&* 35.alios pro ſe allegans.

An autem Monialis, quæ cogitur exercere aliquod officium Conuentus requirens magnas expenſas,non obſtante quòd Superioriſſæ ſuam expoſuerit impotentiam quo ad hoc, poſſit ex bonis communibus monaſterij compenſare expenſas factas, aut faciendas in exercitio præfati officij.

41 ℟. Poſſe, ſi ex proprio peculio verè non poteſt ſuſtinere illas expenſas; ſic enim locum habet compenſatio rationabilis;cum impoſſibilium non ſit obligato *ff.de regul. iur.l.impoſſibilium*, & neceſſitas non habeat legem *l. vn.ff. de offic. conſu.* multaque neceſſitatis cauſa permittantur,quæ aliàs non permitterentur *c. ſi quis propter de fur.* Secùs ſi Monialis aliundè poſſit æquè benè ſibi conſulere quo ad dictas expenſas (v. g. ex proprio peculio) nam tunc de talibus bonis cenſetur ſic diſpoſitum à Superioriſſa;& alioqui per coactionem ad dicta bona expendenda non fuerit violata iuſtitia,aut fidelitas,vt eſſe poſſit locus licitæ compenſationi: quod non procederet, ſi Monialis ijs bonis egeret ad ſuos vſus neceſſarios, quibus aliter nequit conſulere.

Cæterum quod ait *Azorius tom.1.l.12.c.12.q.3.*non peccare contra votum paupertatis religioſum, qui ex communi bibliotheca, aut communi loco aliquid vſurpat ad ſuum vſum temporalem; peccare verò, ſi vſurpet ad vſum perpetuum; negat *Sanch.ſup.c.19. num.*57.cum in vtroque euentu abſque Superioris licentia vſurpetur vſus rei pretio æſtimabilis; & ſolum adſit in hoc differentia,quòd faciliùs præſumitur licentia ad vſum temporalem, & tunc interueniat materiæ paruitas excuſans à mortali, non item à veniali.

QVÆRES XXVIII. An Moniales ſine licentia poſſint recipere aliqua ad proprium vſum, relicto dominio penes dantem.

42 ℟. Non poſſe;cùm per talem receptionem acquiratur vſus rei acceptæ, qui eſt pretio æſtimabilis,ideoq;prohibitus acquiri à religioſo ſine licentia;vt conſtat ex dictis *q.* 2. & inde ſuadetur, quòd parum referret religioſum non habere rem propriam quoad dominium, ſi poſſet pro ſuo arbitrio de communibus bonis diſponere, ita *Sanch. ſup.n.*49.addens ſecùs dicendum,ſi religioſus ex licentia Superioris vſum rei accipiat, relicto dominio apud dantem: idque, etſi religioſus conſultò faciat, ne res accepta ſibi auferatur à Prælato, alijq;religioſo detur, vel applicetur communitati: ſi enim verè dominium maneat omninò penes dantem, religioſus nil ſibi vſurpat tamquam proprium,ſed ſolùm vſum,huncq;ex licentia Superioris; quod ſine dubio nullam importat ſpeciem proprietatis contra religioſam paupertatem.

43 Quin etiam addit *Sanch.num.*50.& benè,non facere contra votum paupertatis religioſum: qui ſine licentia Prælati ab aliquo petit,vt pecunias deponat apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi vllum ius in illas, & totum illud relinquens apud dantem cum libera facultate illas repetendi, ſolumque intendens habere opportunè pecunias,& ex quibus, cùm indiguerit, de licentia Superioris accipiat neceſſaria, non aliter accepturus;& hoc, licèt deponens pecunias intendat transferre dominium in religioſum: cùm talis tranſlatio fieri nequeat ſine acceptatione religioſi, quæ in præſenti caſu non adeſt. Quæ doctrina procedit item in euentu, quo religioſus dictas pecunias ſeruaret apud ſe in depoſitum eodem prorſus modo, quo erant apud amicum; ſiquidem illas non habet aliter, quàm ſi eſſent apud externum depoſitarium; & alioqui non pugnat cum voto paupertatis eſſe depoſitarium rei alienæ.

44 Sic non facit contra votum paupertatis religioſus,qui aliquid petit ab alio,ſed cum intentione illud non accipiendi abſque licentia; hac ratione intendens explorare voluntatem dantis,ne fruſtra licentiam poſtulet;vel quia faciliùs eam obtinebit (quamuis id eſſe poſſit contra regulam:) & ratio eſt, quòd tunc verè nihil accipitur ſine licentia,ita *Sanch.num.*52. limitans tamen aſſertionem,niſi probabiliter credatur fore; vt Prælatus ſimpliciter negaret facultatem rem illam accipiendi, ſi noſſet illam antea petitam fuiſſe,& ſolùm concedit,eò quòd putet eam ſpontè oblatam: tunc quippè ea licentia eſſet inuoluntaria, vtpotè dolo extorta, & conſequenter inualida.

QVÆ-

QVÆRES XXIX. An Moniales ſine licentia accipere poſſint aliquam rem animo non vtendi illa ſine licentia Prælati mediati, à quo breui ſperant illam obtinere, non audentes interim illam petere à Prælato immediato, aut ab Abbatiſſa.

45 ℞. Poſſe, ſi modo ſupra dicto præfatæ rei dominium apud dantem relinquant vnà cum adminiſtratione, tali re non vſuræ, niſi poſt obtentam legitimam facultatem, eamque interim detinentes quaſi in depoſito: patetq; ex dictis *q. præcedenti*, vbi etiam indicauimus talem modum accipiendi poſſe eſſe contra regulam, quæ fortè ipſum vetet: non item, ſi rem illam ſine licentia tacita, aut expreſſa recipiant, retenturæ ad breue tempus; tunc enim acceptio non fiet ſine culpa veniali contra paupertatem religioſam, cùm ei aliquo modo aduerſetur, etſi leuiter; quo pacto *S. Bonau. in ſpec. diſcipl. ad nouit. p. 1. c. 4.* ait talem receptionem non eſſe tutam, vt notauit *Sanch. num. 51.* ita *Diana par. 1. tr. 6. reſ. 42.* ex ipſo *Sanch. & Fauſto* contra *Io. de la Cruz.*

QVÆRES XXX. An Moniales recipere poſſint aliquid ſub conditione ſi Superior conceſſerit licentiam.

46 ℞. Poſſe, ſi adſit animus rem acceptam reſtituendi caſu, quo negetur licentia, & nullum ſit periculum eam tunc reddendi: colligitur ex *Sanchez num. 69.* & patet, quia conditio nihil ponit in eſſe, & acceptio iſta non eſt abſoluta, ſed conditionalis; quæ ratio oſtendit poſſe religioſum item aliquid alienare ſub dicta conditione; vt in terminis docet Sanch. loco citato, & poſt illum *Io. de Lugo D. 3. de iuſt. num. 161.*

QVÆRES XXXI. An Moniales peccent mortal. contra paupertatem, ſi abſque licentia Abbatiſſæ minima ſępiùs recipiant, aut expendant, aut vſurpent ex bonis Conuentus, aut aliunde, & tandem perueniant ad notabilem quantitatem.

47 ℞. Peccare ſi minima illa ſint pecuniæ: & hoc, licèt numquam habuerint animum plus, quàm illud minimum recipiendi; ſecùs, ſi ſint comeſtibilia: idque, etſi intendant continuare dicta furta minima: & ratio eſt, quòd in priori caſu Superior eſt rationabiliter inuitus; non item in poſteriori, vt facilè conſtabit conſideranti, ita *Diana ſup. reſol. 35.* alijs citatis: inter quos bene notat *Sanchez ſup. c. 21. num. 33.* multò maiorem quantitatem horum comeſtabilium peti, vt eorum vſurpatio ſit mortalis, quàm in alijs rebus, eamque arbitrio viri prudentis eſſe taxandam, attenta rerum ipſarum qualitate, & alijs circumſtantijs, ſicque addit *Sanchez n. 35.* in tali caſu, quo religioſus minima eſculenta accipiat ab extremis, maiorem quantitatem exigi, vt acceptio ſit mortalis; ſiquidem hoc cedit in bonum conuentus, quatenus ille religioſus tantò minùs ex bonis illius inſumet.

QVÆRES XXXII. An Moniales peccent contra votum paupertatis, ſi ex bonis conuentus, aut etiam ad proprium vſum conceſſis ſine debita licentia alienent donando, aut aliter ea diſtrahendo.

48 ℞. Peccare, cum ſic vſurpent rem independenter à voluntate Superioris, & conſequenter de ea diſponant vt domini: cum re vera habeant ſolum facti vſum, & vſuarius nec ipſum rei vſum, nedum dominium poſſit alijs concedere, ita DD. communiter apud *Sanchez ſup. c. 19. n. 64.*

Difficultas modò eſt, an Monialis, quæ ab Abbatiſſa obtinuit licentiam rem aliquam alienandi, ea amota ab officio, adhuc poſſit illam alienare vigore præfatæ licentiæ, ſi certò credat modernam Abbatiſſam non conceſſuram talem licentiam, ſi noſſet.

49 ℞. Poſſe; & probatur, quia conceſſio dictæ licentiæ eſt gratia facta: gratia autem facta non ſpirat per mortem concedentis, nec per eius amotionem ab officio; ex alia parte ea diſpoſitio habitualis modernæ Abbatiſſæ eam de facto non reuocat, cum intus retentum nihil operetur; ideoque etiam modò durat, ac durabit, vſque dum actu reuocetur moderna à Abbatiſſa, aut ab alio Superiore competente. Quæ ratio oſtendit idem dicendum eſſe in caſu, quo Monialis ſimilem licentiam habuiſſet à præſenti Abbatiſſa, & noſſet illam omninò velle

dictam

Digitized by Google

dictam licentiam reuocare, ſiue quia omnes alias ſimiles licentias de facto reuocauit, ſiue quia ea id ſignificauit Moniali amicæ, ſiue quia cuidam ex Monialibus Diſcretis præcepit, vt præfatam reuocationem Moniali licentiam habenti iuridicè intimet, quæ tamen nondum illam intimauit; quamdiu enim dicta reuocatio non intimatur iuridicè, durat licentia; vt in ſimili docet *Sanchez lib.* 3. *de matr. D.*30.*n.*12.*& D.*36.*n.*9.

Dices, quid ſi Monialis, obtenta illa licentia, iam mutauerat conſilium, & ſtatuerat rem illam amplius non alienare: poteſtne nihilominus eam liberè alienare.

50 ℟. Poſſe; & inde ſuadetur, quòd, ſicut teſte *Sanchez l.8.de matr.D.*32.*num.*6. duo conſanguinei poſt obtentam diſpenſationem ſimul contrahendi, ſi alter, aut vterque alijs nuptijs copulentur, vidui poſtea effecti vi prioris diſpenſationis poſſunt iungi inter ſe matrimonio: cùm ſemel ablatum ſit impedimentum, nec obſtet tacita illa renunciatio per tranſitum ad alias nuptias inducta, quippè quæ non fuit acceptata à concedente; ſic in noſtro caſu per conceſſionem licentiæ ſublatum eſt impedimentum, obſtans, ne Monialis rem illam alienare poſſet: nec poteſt dici reuixiſſe ob renunciationem illam licentiæ tacitè factam in ea mutatione conſilij, cùm talis renunciatio verè non fuerit acceptata à concedente; vt ſuppono: quare par ratio procedit in vtroque caſu.

QVÆRES XXXIII. An Moniales ſine licentia poſſint ſibi inuicem mutuare, aut commodare res proprijs conceſſas vſibus.

51 ℟. Non poſſe, quamuis aliàs ſæpè excuſentur à mortali ob paruitatem materiæ: quatenus (inquit *Laym.l.*4.*tr.*5.*c.*7. *num.*4.) etſi liber v. g. valeat 10. ducatis, quem ſibi vt proprium vendicare mortale eſſet, vſus tamen libri non perpetuus, ſed temporalis (qui conceditur per contractum commodati) non æſtimatur tanti, vt ſit materia peccati mortalis, præterquàm quòd in rebus paruis: & crebrò occurrentibus præſumi poteſt adeſſe tacitam Superioris licentiam, ſaltem ad breue tempus; vt notat *Sanch.l.*7.*mor.c.*19.*num.*65. addens non fore mortale religioſo ſic commodare res ad proprium vſum deſtinatas, ſi ille ſit ſecurus de earum reſtitutione, ac conſeruatione, ita citati Doctores, à quibus non diſſentit *Suar.tom.*3.*de rel. l.* 8.*c.*15.*num.*4.*& Diana ſup. reſ.*37. dicens ex Lamas, & Fagundez religioſos poſſe inuicem dare tunicam, caligas, calceos, & etiam cucullam ad vſum; dummodò dans prouiſus ſufficienter remaneat; omninò voto paupertatis ſeruato. Probatur autem aſſertio quoad primam partem ex eo quòd religioſus rerum ipſius vſibus conceſſarum eſt merus vſuarius, ideòque non poteſt propria authoritate concedere alteri vſum illarum, & multò minus dominium: quorum hoc transfertur in alium per mutuum, & ille per commodatum; quæ ratio à fortiori probat religioſum ſine licentia non poſſe modo explicato mutuare, aut commodare perſonis extraneis res ipſi conceſſas, & multò minus bona communia monaſterij; cùm quoad dictas perſonas, & eiuſmodi bona præſumi rationabiliter poſſit Superior magis inuitus, vt conſideranti facilè conſtabit.

QVÆRES XXXIV. An Moniales ſine licentia poſſint recipere mutuum; ac commodatum, etiam à perſonis extraneis.

52 ℟. Quòd, cum per mutuum transferatur dominium rei mutuatæ in mutuatarium, & per commodatum vſus rei commodatè in commodatarium: & alioqui per votum paupertatis ſit prohibita acquiſitio cuiuſcumque dominij, aut vſus rei pretio æſtimabilis independenter à voluntate Superioris, vt conſtat ex ſupra dictis; hinc ſequitur Moniales ſine legitima licentia non poſſe recipere mutuum, aut commodatum, maximè ab externis: quamuis faciliùs excuſari poſſint à culpa, quoad commodatum (cum quoad illud faciliùs præſumi poſſit tacita licentia Superioris, quàm quoad mutuum) & in ipſo mutuo ad peccandum m. requiratur maior quantitas, quàm ſi hæc dono acciperetur, cum re vera iuxta moralem æſtimationem minùs ſit id, quod accipitur; vt rectè aduertit *Suar. ſup. c.* 11. *num.* 44. ex quo colligitur magna ex parte præſens reſponſio.

QVÆ-

QVÆRES XXXV. An Moniales ſine licentia poſſint permutare res proprijs vſibus conceſſas etiam cum externis.

53 ℞. Quòd, quamuis Lopez, & Rodriq. relati à *Sanch. n. 67.* ſuſtineant partem affirmantem, ſi ex tali permutatione magna iactura non proueniat conuentui; id probantes tum quòd adſit interpretatiua licentia Superioris: tum quòd talis commutatio non eſt propriè diſtractio, aut conſumptio, cum æqualia recipiantur pro commutatis, quia tamen actus commutandi eſt actus dominij, qui rectè poteſt exerceri ſolùm ab habente dominium, aut legitimam rei adminiſtrationem: propterea ſi res, quæ commutatur, ſit magni pretij, commutatio videtur eſſe mortalis, ita Sanch. loco citato, & cum eo Laym. vbi ſupra addens religioſum ſic commutantem ſæpè excuſari à mortali, eò quòd ſæpè præſumi poſſit Superiorem non eſſe inuitum, vt quæ religioſo conceſſa ſunt ad ſuum vſum (v. g. breuiarium, aut veſtem) cum alijs commutet, quæ ſibi magis accommodata videntur: præſertim ſi permutatio fiat cum domeſticis, immò etiam cum externis, ſi quæ recipiuntur, ſint ſimilia, aut æqualia præterquàm quòd interdùm, etſi Superior ſit inuitus quoad modum, quia talia fiunt abſque eius licentia; non tamen inuitus eſt quoad rem ipſam; ſicque commutatio non eſt mortalis, licèt repugnet paupertatis perfectioni, & aliquando præbeat anſam grauiùs delinquendi contra votum; qua de re *Diana par. 1. tract. 6. reſ.* 38. citans alios.

QVÆRES XXXVI. An Moniales peccent contra votum paupertatis, ſi abſque licentia Abbatiſſæ recuſent res ſibi donatas, & quidem ſine cauſa.

54 ℞. Non peccare; cum religioſus ex voto paupertatis non teneatur acquirere, ſed ſolùm non alienare: peccare tamen contra charitatem, cum ſine iuſta cauſa impediat bonum conuentus, cui res illa donata ipſis acceptantibus fuiſſet acquiſita; non ſecus ac peccat in Proximi charitatem, qui rogat volentem legare alicui, ne leget; rogatque nulla iuſta cauſa ductus, ita *Sanch. ſup. num.* 75. & cum illo *Fagund. l. 7. in decal. c. 7. n.* 5. monens cauſam iuſtam recuſandi dona oblata poſſe in propoſito caſu reputari, ne Superiores putent religioſum habere nimiam familiaritatem cum externis, aut certè vt non maneat obligatus ad rem donatam remunerandam, &c.

QVÆRES XXXVII. An Moniales peccent contra votum, ſi abſque debita licentia accipiant pecuniam ab ipſis liberè diſtribuendam cuicumque pauperi maluerint, nomine tamen eius, qui dedit.

55 ℞. Videri non peccare; & probatur, quia votum religioſæ paupertatis ſolum obligat religioſum, ne inſcio Superiore acceptet dominium, aut vſum proprietarium alicuius rei: in noſtro autem caſu non acceptat dominium, aut vſum proprietarium pecuniæ datæ, cum eam detineat, ac diſtribuat nomine dantis, ergò, ita *Sanch ſup. cap. 30. n.* 4. alijque doctiſſimi viri ab eo conſulti, quos ſequitur *Diana ſup reſ.* 29. vnà cum Fauſto, contra plures alios ab ipſo Diana relatos oppoſitum ſuſtinentes ex eo quòd religioſus in iſto caſu ſibi vſurpat ius aliquod pretio æſtimabile, nempè adminiſtrandi illam pecuniam, & quidem independenter à Superiore; quod tamen nos negamus, cùm illa poſſeſſio, & adminiſtratio pecuniæ independens à Superiore ſit proprietaria, quæ exercetur nomine proprio.

QVÆRES XXXVIII. An Moniales delinquant contra votum paupertatis, ſi authoritate propria recipiant in depoſitum pecunias alienas.

56 ℞. Nõ delinquere ob rationẽ q. præcedenti, adductã quæ item procedit in præſenti caſu: peccare tamen aliundè, ſi abſque conſenſu ſaltem tacito, ac præſumpto Prælati depoſitum graue accipiant: idque ob contractum initum, ac obligationem propria authoritate ſuſceptam, quamuis aliàs monaſterium non teneatur de depoſito culpa religioſi depoſitarij amiſſo, aut deteriorato, tametſi ſuſcepto ex licentia Superioris: ſiquidem licentia ſolùm facit, vt licitè religioſus recipiat depoſitum, non item vt Prælatus, vel conuentus inde obligẽtur: quod procedit etiam in euentu, quo ipſemet Prælatus accipiat depoſitum, ſine monaſterij conſenſu: tunc enim monaſterium non tenetur in eo; cũ in illud non conſenſerit, ita *Molin. tract. 2. D. 525. Sanch. l. 6. mor. cap. 14. n. 27. Caſtr. Pal. tract. 16. D. 4. p. 13. §. 4. n. 3.* monens religioſum depoſitariũ, cuius

culpa

culpa amittitur aut deterioratur depoſitum, teneri ſoluere, ſi aliquando ſit ſoluendo; vt ſi habeat peculium ſuæ diſpoſitioni relictum, ex quo ſine graui incommodo ſoluere poſſit.

QVÆRES XXXIX. An Monialis recipiens aliquid ab alia Moniali eiuſdem conuentus habente licentiam dandi, egeat noua licentia ad recipiendum.

57 ℞. *Sanchez l.7.mor.c.19.n.72.* egere, niſi ex coniecturis probabiliter colligatur oppoſitum: & probat, quia per votum paupertatis impediuntur religioſi non ſolùm, vt non dent propria authoritate, ſed etiam vt non accipiant ſine debita licentia: ſicque conceſſio licentiæ eſt ablatio talis impedimenti: cum ergo iſta impedimenta ſint diuerſa, & Superior poſſit de facto auferre vnum, alio non ablato (etſi ſimpliciter poſſet auferre vtrumque) conſequenter auferens impedimentum ex parte dantis non cenſentur auferre etiam ex parte accipientis, niſi declaret. Oppoſitum ſuſtinet *Io. de Lugo D.3.de iuſt.num.164.* ex ſententia R. Admodum P. N. Vitelleſchi; nimirum quòd, licèt, ſtando in rigore iuris, duplex licentia requiratur in caſu propoſito; de facto tamen ea videtur eſſe mens Superioris, vt data ſubdito licentia dandi, aut accipiendi, alij eiuſdem Prælati ſubditi poſſint ab eo accipere, aut ei dare; dummodo nihil in fraudem fiat: qualis fraus interueniret, ſi quis, mediante eo, qui dictam licentiam haberet dandi, & accipiendi, vellet dona ſua tranſmittere ad alios; is enim caſus non cenſeretur comprehenſus in ea generali intentione Superioris: idem ſentit Diana à me conſultus.

E contra putat *Io. de Lugo loco cit. n.159.* religioſum habentem à Prælato licentiam dandi, aut accipiendi, vigore illius regulariter poſſe abſque alia facultate vendere, ac emere: probatque, quia licentia dandi, & accipiendi non requiritur in religioſo, niſi vt poſſit acquirere, & transferre, dominium, in quibus ille pendet à voluntate Prælati: quòd autem emptio, ac venditio addùnt peculiare, non videtur neceſſarium petere nouam licentiam; ſi enim ablatum eſt impedimentum abdicandi dominium pretij, & acquirendi dominium rei, iam votum paupertatis non obſtabit, quo minùs fiat contractus emptionis, ac venditionis; totum autem impedimentum eſt per licentiam dandi, & accipiendi ſublatum, ſicque non requiretur alia licentia ad dictos contractus. Sic *Io. de Lugo* monens tamen *n.160.* ſe hic loqui de religioſo habente facultatem dandi, & accipiendi: qui enim ſolum haberet facultatem dandi, non poſſet vendere; cum venditio contineat acquiſitionem pretij, quæ acquiſitio non eſt datio, ſed acceptio: monet item licentiam dandi, & accipiendi præfatam ex intentione Prælati non extendi ad emptionem, & venditionem talem, quæ eſſet negotiatio, aut haberet ſpeciem negotiationis; cum in his appareat ſpecialis turpitudo, aut indecentia, quæ non adeſt in ſimplici datione, & acceptione.

Addo violare votum paupertatis Monialem, quæ habens licentiam dandi rem aliquam, aut vni, dat aliam, aut alteri, cui dandi ſcit Abbatiſſam non daturam fuiſſe facultatem, ita *Barcus in ſpeculo c.6.* & patet, quia licentia data ad hos non extenditur alios caſus, ſicque Monialis cenſetur dare ſine licentia.

QVÆRES XL. An Moniales hoc ipſo quòd deputantur ad officium monaſterij exigens multas, ac graues expenſas ab ipſis faciendas, ſine licentia ab amicis, & conſanguineis recipere poſſint pecunias ad talem effectum.

58 ℞. Videri poſſe ex tacita, & interpretatiua voluntate Superioriſſæ deputantis ad tale officium, moueor ex doctrina, quam in ſimili caſu tradit *Suar. tom. 3. de relig. l.8.c.11. n.7.* Superiorem ſcilicet dantem religioſo facultatem ad peregrinandum, & non prohibentem aliquid recipere, virtualiter cenſeri dare facultatem ad recipienda ea, quæ aliàs prudenter, & cum decentia religioſa recipi poſſunt; facultas enim vna intelligitur implicitè contineri in alia; quæ doctrina vtique poteſt adaptari ad præſentem caſum, &, ſi applicetur, probabit intentum. Quamquam aliàs Superiores Monialium deberent coercere nimiam licentiam, quæ in aliquibus monaſterijs quoad hoc reperitur; ijs omninò interdicendo expenſas non neceſſarias, ac nimis excedentes, quæ vtinam non ordinentur ad luxum, ac faſtum inanem.

QVÆ-

QVÆRES XLI. An Moniales delinquant contra votum paupertatis, ſi indigentes maioris ſummæ pecuniæ, quàm concederetur ab vno tantùm ex ſuis Superioribus, recipiant illam modò de licentia Abbatiſſæ, modò cum facultate proprij Prælati, vſque dum perueniant ad ſummam ab ipſis intentam.

59 ℞. Non delinquere, cùm ſic acceptio non fiat ſine licentia legitimi Superioris, & Monialis modo dicto eam petens à pluribus Superioribus non poſſit dici facere fraudem, ſed vtatur iure ſuo, ijs cumulatiuè concurrentibus quoad facultatem concedendi dictam licentiam, quæ ratio indè etiam confirmari poteſt, quod *Sanch.l.8.de matr.D.23.num.1.* alijs citatis, probabile putat, indigentem diſpenſari in pluribus impedimentis matrimonij poſſe petere, & obtinere diſpenſationem ſuper vno illorum, & poſtea ſuper alio; idque etſi in priori petitione conſultò omittat proponere poſterius impedimentum: innuitque ſatis apertè ligatum voto caſtitatis, ſi velit ducere conſanguineam, poſſe priùs petere ab Epiſcopo diſpenſationem voti (ſi is poſſit diſpenſare,) & poſtea diſpenſationem conſanguinitatis à Papa: quæ faciunt ad noſtrum caſum; maximè cum conceſſio licentiæ ad accipiendum iuxta dicta *q.34.* ſit veluti ablatio impedimenti obſtantis, ne religioſus liberè poſſit accipere.

QVÆRES XLII. Quale peccatum faciant Moniales violando votum religioſæ paupertatis.

60 ℞. Committere peccatum m. ſi quantitas rei indebitè vſurpatæ, vel alienatæ ſit grauis: talem autem grauitatem iuxta *Mirandam tom.1. manual. q.28. art.17.* determinandam eſſe in particulari pro temporum, locorum, religioſorum, perſonarum, & aliarum circumſtantiarum hic, & nũc concurrentium varietate: ſupponendo tamen in præſenti materia differendum eſſe de religioſis, ac de filijs, ita vt eorum furta dicenda ſint æquiparari furtis filiorum; ſicut notant *Fagund. ſup.c.5. nu.1.* hinc inferens *n.2.* quantitatem ſufficientem ad peccatum m. eſſe ſummam quinque argenteorum; *Diana reſol.36.* ex Sanch. & Io. de la Cruz putante ſummam 4. argenteorum ad talem effectum ſufficere: quod non admittunt neque Cenedo, nec Petrus de Ledeſma, apud ipſum Dianam ſuſtinentes religioſum ſurripientem 8. aut 9. regales ex bonis communibus conuentus, aut religioſi particularis non peccare m. neque *Rodr. in ſum. tom.4. cap.118. num.27. & 29.* putans religioſum tunc committere furtum m. quando peruenit ad ſummam 2. aureorum: quod licèt Diana dicat ſibi non placere, ait tamen admitti tum à Soto, tum ab Aragono. Verùm in materia paupertatis religioſæ ſicut abſtinendum eſt à doctrinis nimis laxis, ne inducatur relaxatio regularis diſciplinæ: ſic & cauendum à nimis rigidis, ne religioſorum conſcientiæ illaqueentur, vt notat *Suar. ſup.n.40.*

Notat autem *Io. de Lugo ſup. num.162.* contra Sanchez non peccare contra votum paupertatis religioſum, qui dat alteri religioſo non habenti licentiam accipiendi: probatque ex eo quòd, ſicut habens votum caſtitatis non peccat contra ſuum votum, quando eſt cauſa, quòd quis cum alia fornicetur; cùm votum ſolum obliget vouentem, vt ipſe ſit caſtus; non autem vt alij ſint caſti: ſic meum votum paupertatis me ſolum obligat, vt ego ſim pauper, non autem quòd procurem, vt alij ſint pauperes: vnde fit, vt, licèt in caſu propoſito contrahi poſſit malitia ſcandali, quatenus religioſus cooperatur peccato alterius contra ſuum votum; non tamen peccet contra ſuum votum paupertatis.

QVÆRES XLIII. Quas pœnas incurrant Moniales violantes votum religioſæ paupertatis.

61 ℞. Incurrere eas, quas afferemus infra *cap.8. quæſt.36.* moneo hic ex *Caſtro Palao ſup. D.3. p.24. num.4.* dictas pœnas incurri ſolum poſt iudicis ſententiam, & à religioſis retinentibus proprium; non item ab ijs, quæ ſine debita facultate aliquid alienant, aut accipiunt, etſi aliàs delinquant contra votum paupertatis.

QVÆRES XLIV. Quæ licentia excuſet à violatione voti paupertatis.

62 ℞. Excuſare licentiam, quæ ſit voluntaria, ac iuſta; ſiue ſit expreſſa, ſiue tacita,

ſeu

ſeu præſumpta, ac interpretatiua, vt notant communiter Doctores; & ratio eſt, quòd poſita tali licentia, religioſus non operatur nomine proprio, ſed alieno, nempè Superioris. Ea autem non erit voluntaria ſi ſit ex metu, coactione, dolo, vel fraude: cuiuſmodi eſſet etiam illa, quæ extorqueretur, tacitis ijs, quibus declaratis, licentia ſolet denegari, vel falsò expreſſis ijs, vi quorum licentia conceditur, aliàs deneganda: hæc enim actum reddunt ſimpliciter inuoluntarium. Prætereà licentia debet eſſe iuſta, ideſt conceſſa ſine iniuſtitia: ſicque religioſus ſurripiens aliena cum licentia Prælati violat votum paupertatis: non quia vtitur alienis præcisè, ſed quia vtitur ſine licentia legitima: quod procedit etiam de religioſo ex licentia Prælati expendente in vſibus illicitis; cum talis licentia dari ab eo non poſſit, ac proindè ſit nulla, vtpotè data à non habente poteſtatem, vt notat *Sanch. l. 7. mor. cap. 19. n. 31.* id tamen intelligendo iuxta dicta in *hoc c. n. 18.*

63 Tacita autem dicitur illa licentia, quæ virtute continetur in alia expreſſa, vt in caſu propoſito *q. 35.* item ſi conſuetudine inductum ſit religioſum poſſe aliqua recipere, retinere, aut expendere, & Superior conſuetudinem non reuocet, cùm facilè poſſit: item, ſi Superiore conſcio, nec prohibente, cùm facilè poſſit, aliquid recipiat, retineat, aut expendat religioſus; cùm in tali diſſimulatione virtualiter contineatur quædam approbatiua voluntas vt patet.

64 Addo excuſari religioſum à vitio proprietatis, ſi det, aut recipiat de licentia Superioris ſolùm præſumpta; præſumens ſcilicet ipſum daturum eſſe licentiam, ſi peteretur, ſed religioſus omittit petere ex erubeſcentia, aliove reſpectu humano: cùm ad vitandam proprietatem ſufficiat religioſum operari nixum voluntati Superioris ſaltem futuræ; quo pacto ad vitandum furtum ſufficit ea præſumptio de voluntate domini, vt conſtat ex *l. inter omnes, §. rectè, ff. de furtis.* Quamuis aliàs in tali receptione, ac bonorum diſpoſitione ferè ſemper venialiter peccetur, eo quòd Superior, cum commodè adiri poſſit, ægrè ferat modum accipiendi, ac diſponendi de rebus clandeſtinum, ita *Nau. com. 2. de regul. num. 26. Suar. ſup. cap. 11. num. 11. Sanch. l. 7 mor. cap. 19. num. 13.* & cum ijs *Caſtr. Pal. p. 23. num. 8. 9.* docens ex Nau. Leſſ. Mendoza, Suar. & Sanch. in præſenti materia ſufficere probabilem cognitionem præſumptæ voluntatis Superioris, non autem requiri certam; cum ſic operans moraliter certus ſit de voluntate Prælati, nec exponatur morali periculo operandi ſine licentia, tametſi phyſico periculo exponatur, quod parum refert.

65 Cæterùm voluntas præſumptiua Superioris ex multis capitibus colligi poteſt; & maximè ſi conſtet experientia ipſum ſolere libenter concedere alijs talem licentiam, nec notabiliter ægrè ferre, vt non petatur: item ſi ſcias illum eſſe Superioris affectum in te, vt libenter tibi daret, ſi id ab eo peteres, aut noſſet te eo indigere, aut deſiderare.

66 Rurſus licentia debita, ſed negata non ſemper excuſat religioſum à vitio proprietatis, ſed ſolùm quando Superior negat ea, ad quæ religioſus habet ius à religione (cuiuſmodi ſunt neceſſaria ad victum, & veſtitum iuxta receptum morem Ordinis) & inſuper negat licentiam ea recipiendi ab externis: tunc enim licentia cenſetur concedi ipſo iure à religione, vtpotè iniuſtè negata à Superiore.

An autem Abbatiſſa poſſit Monialibus ſubditis concedere licentiam accipiendi, retinendi, ac diſtribuendi, & in qua quantitate.

67 ℞. Poſſe; cùm ipſa verè habeat adminiſtrationem Conuentus, eique promittatur obedientia; vt inter alios notauit *Laym. ſup. num. 15.* ex Sanchez aſſertionem benè limitans, niſi conſuetudine, aut conſtitutione religionis talis poteſtas reſtricta ſit. Quantitas autem, ſi aliundè non taxetur ſiue ſtatuto, ſiue conſuetudine, definiri debet arbitrio prudentis, conſiderata occaſione, ſeu neceſſitate, facultate Conuentus, & alijs circumſtantijs; ſicut in ſimili aduertit *Suar. cap. 15. n. 13.* Quamquam, quod ſpectat ad dandam licentiam accipiendi Monialium Su-

perioribus reſtringenda non videatur facultas cùm ex ipſa acceptione monaſterium diteſcat: nec apparet ratio, cur dicta facultas reſtringi debeat, vt conſideranti facilè conſtabit.

Quando ergo in materia paupertatis quærimus, an Moniales de licentia Superioris poſſint facere, hoc, aut illud; nomine Superioris intelligimus tum propriam ipſarum Superioriſſam, cùm illarum Prælatum, ſiue ſæcularem, ſi ſint immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci: ſiue regularem, ſi ſint exemptæ: quod eſt benè notandum.

QVÆRES XLV. Qualiter epicheia excuſet à vitio proprietatis.

69 ℞. Excuſare, ſi duo concurrant; nimirum quòd res vrgeat; & quod Superior abſit, vel certè non ita præſtò adiri poſſit, ita *Leſſ. lib.2. cap.41. num.79. Lopez lib.1. de contr. cap.40.* alijque quos ſequitur *Fagund. ſup. cap.5. num.20.* monens epicheiam in eo conſiſtere, quòd ſubditus rationabiliter præſumit, & iudicat Superiorem hìc, & nunc conceſſurum talem licentiam; quo modo epicheia coincidit cùm licentia præſumpta.

70 Conſtat autem, quòd ſicut, quando tota ratio accipiendi, aut alienandi ex epicheia fuit non fuiſſe præſentem Prælatum, aut non potuiſſe commodè adiri ob aliquod impedimentum, tenetur religioſus rem totam aperire Superiori: ſic è contra ad id non tenetur, ſi ratio accipiendi, aut alienandi fuit, quia religioſus probabiliter credidit Prælatum ſibi facilè conceſſurum licentiam, ſi petiſſet iuxta dicta *q. præced. §. cæterum;* idque etſi res extet apud ſe inconſumpta, ita *Fagund. ſup. num.22.* ex Sanch. Nau. Mendoza, & Graffio.

QVÆRES XLVI. Qualiter conſuetudo excuſet à vitio proprietatis.

71 ℞. Quòd, licèt multi DD. aſſerant conſuetudinem communem dandi, & accipiendi aliquid in religione abſque licentia non excuſare à vitio proprietatis; eò quòd voti obligatio ſit de iure naturali, contra quod non præualet conſuetudo; ſi tamen vidente, & non contradicente Superiore, vigeat conſuetudo dandi, accipiendi, aut expendendi in vſus licitos non petita expreſſa licentia; valebit talis conſuetudo, & excuſabit à vitio proprietatis; cum ſic interueniat licentia tacita, & voluntas Superioris explicata per eam conſuetudinem receptam, ſicque nil capiatur, renitente Superiore, aut contra votum, ita alijs citatis *Sanch. l.7. mor. c. 19. n.7.* quem ſequitur *Fagund. ſup. num.12.* addens *num.13.* eamdem conſuetudinem, quæ excuſat ab acceptione, excuſare etiam à retentione, ac expenſione; cùm præcipuum ſignum proprietatis ſit poſſidere, ſeu detinere aliquid abſque legitima Superioris licentia. Quare & Moniales, & viri religioſi attendere debent, in quibus rebus, & quo vſque in proprio monaſterio, ac Ordine extet facultas generalis, & conſuetudo circa danda, & accipienda: id enim ſufficit, vt excuſentur à vitio proprietatis, ac violatione voti; modò diſtractio bonorum non fiat ad vſus inhoneſtos, ac illicitos, in quo caſu vtique non excuſaret conſuetudo; cum nec excuſet licentia expreſſa Superioris, ſi fortè daretur, vtpotè illegitima, & inualida, quamtumuis daretur de conſenſu totius monaſterij, vt rectè aduertit *Fagund. n. 33.* idque iuxta dicta hic *num.18.*

QVÆRES XLVII. An recipiens à Monialibus in quantitate notabili abſque licentia poſſit rem acceptam retinere, vel debeat reſtituere.

72 ℞. Per ſe loquendo teneri reſtituere rem ſic acceptam vtpotè datam ab vno, qui dare non poterat, & contra voluntatem monaſterij, ſub cuius dominio eſt res accepta; quamquam *Caſt. Pal. tract.16. D.3. par.23. num.5.* ex Rebello dicat per accidens frequenter indebitè recipientem à religioſo excuſari à reſtitutione, eò quòd, facta alienatione, præſumi poteſt religionem conſentire, ne ſibi reſtituatur taliter res accepta; quòd ea facere poteſt, ne aliàs honor illius, ac ſui religioſi periclitetur. Vnde *Fagund. ſupr. cap.5. num.36.* hæc habet: *Ex vno tamen principio fortè poterimus excuſare illos, qui rem bona fide à religioſo acceperunt, & iam apud illos non extat, ſed conſumpta eſt: ex eo ſcilicet quòd bona fide acceperint, &*

melior

melior ſit conditio poſſidentis; quare hoc animaduertant Confeſſarij, ne conſcientijs hominum inijciant ſcrupulos: nam ſi pœnitentes bona fide poſſidet, & bona fide acceperunt, diſſimulari poterit, maximè ſi res iam non extet, & hoc iuxta aliquos, mihi tamen omninò contrarium videtur; ſic ille.

73 Addit *Sanch. ſup. num.* 35. quòd ſi ſæcularis daret aliquid Monacho non ſibi retinendum, nec ad libitum conſumendum, ſed dandum fœminæ, cùm qua ipſe Monachus fornicaretur: ſi is de facto illud tradat fœminæ; hæc non tenetur reſtituere, cum illud cenſeatur accepiſſe non à Monacho, ſed ab illo ſæculari, Monacho in ea datione ſe habento ſolùm vt executore: nec appareat vllus titulus, ex quo illud duci debeat acquiſitum monaſterio.

Addo ego, quòd ſi recipiens à Moniali indebitè dante, tantumdem rei refundat, quantum accipit (& quidem in re vtili) videtur liberari ab onere reſtituendi: quippè qui, etſi non habeat expreſſam intentionem compenſandi damnum ſua cauſa illatum monaſterio, habet tamen virtualem, quæ ſufficit; cum lex abſolutè præcipiat actum, non autem quòd fiat tali intentione, & aliàs teſte *Sanch. ſup. n.* 100. poſſit talis reſtitutio fieri religioſo danti, niſi timeatur illum vanè, & contra Prælati voluntatem iterùm conſumpturum eſſe: in quo caſu facienda eſſet monaſterio, nobiſcum ſentit *Diana p.* 5. *tract.* 13. *reſol.* 95. *v. at negatiuam*.

QVÆRES XLVIII. An, & quo modo Moniales diſtrahentes bona, ſiue ſibi conceſſa ad vſum, ſiue communia Conuentus teneantur reſtituere.

74 ℞. Teneri (ſin minùs reſtitutione propriè dicta, quæ non fit niſi ex proprijs bonis) ſaltem reſtitutione impropriè dicta, nempè abdicando à ſe vſum proprij peculij, ſi quod habent, & quo minùs egent pro rebus neceſſarijs; & ratio eſt, quòd Monialis in caſu propoſito non excuſatur à reſtitutione, niſi ex impotentia; impotentia autem non excuſat, niſi eo modo, quo eſt: vnde, cùm in hoc caſu non adſit impotentia abſoluta (ſtante quòd Monialis poteſt modo dicto reſtituere) eam abſolutè non excuſabit ab onere reſtituendi, ſed ſolùm in eo, quòd non teneatur reſtituere ex bonis ſimpliciter proprijs. Colligitur ex *P. Nauarro l.* 3. *de reſtit. c.* 1. *num.* 198. quem ſequuntur *Fagund. l.* 7. *in decal. c.* 5. *num.* 35. & alij; quorum aliqui addunt religioſum obligatum reſtituere monaſterio, ſi non habeat peculium, ex quo reſtituat modo ſupra dicto, teneri vel magis laborare, vel ſibi ex conceſſis aliqua minùs neceſſaria ſubtrahere, vel aliundè ab amicis, aut conſanguineis procurare bona, ex quibus debitam faciat reſtitutionem: ſed hæc duriora ſunt, ideoque magis conſulenda, quàm præcipienda, vnde *Alphonſ. de Leone de offic. & pot. confeſſ. recoll.* 11. *num.* 292. ait religioſum, ſi non habeat redditus, in caſu propoſito non teneri ad quidquam, niſi quòd inducat eum cui dedit, vt reſtituat; quæ ſunt benè notanda, quia facient ad praxim; præterquam quòd *Roſella v. Monachus num.* 7. *Armilla ibi num.* 12. *Tabiena ibi num.* 11. & *Sylu. v. religio.* 8. *q.* 3. negant religioſum abſque licentia Superioris aliquid dantem, aut diſpenſantem teneri ad reſtitutionem; cùm reſtitutio fieri debeat ex proprio, & religioſus nihil proprij habeat.

QVÆRES XLIX. An Monialis rem acceptam ſine licentia Superioris, debeat tradere monaſterio, vel certè reddere ei, qui dedit.

75 ℞. Debere tradere Monaſterio, ſi donatio ex parte dantis facta fuit cum abſoluta voluntate donandi, ita in terminis *Suar. ſup. cap.* 11. *num.* 35. probatque ex eo quòd, cùm donatio hæc cedat in bonum religionis, quantumcumque ea contradicat acceptioni, poſtquàm tamen facta eſt, ſemper cenſetur illam acceptare, quatenus poteſt ſibi prodeſſe, & non obeſſe: ſicque res donata cenſetur acquiri ipſi religioni iuxta regulam communem iuris: *Quidquid acquirit religioſus, acquirit religioni, c. ſtatuimus* 18. *q.* 1. præterquàm quòd dici poteſt donationem eſſe ipſo iure validam, & acceptatam: quælibet autem res tradi debet ſuo domino, vt patet. Secùs dicendum eſſet, ſi dans non habeat voluntatem abſolutam donandi, ſed ſolùm ſub conditione expreſſa, aut tacita, quòd res data cedat in proprium

vſum, ac dominium Monialis, cui datur, & ab ea poſſideatur independenter à Superiore: tunc enim Monialis debet rem acceptam reſtituere danti; quippè qui illius dominium numquam à ſe abdicauit (idque ex defectu ſufficientis voluntatis, conditione illa appoſita, impediente tranſlationem dominij) & aliàs quælibet res debetur ſuo domino.

SECTIO II.

De Voto Caſtitatis, ad quam tenentur Moniales.

76 *AD quam Caſtitatem teneantur Moniales.*
77 *Ad quid obligentur ex voto religioſæ Caſtitatis.*
78 *Eius violatio ſub qua pœna ipſis vetita.*
79 *Violator Monialis quibus pœnis plectatur.*
80 *Violatio Monialis eſt mixti fori.*
81 *Iure Eccleſiaſtico prohibentur Moniales nubere.*
82 *Qualis ſit violatio Monialis quoad malitiam.*
83 *In quibus caſibus contingat violatio voti caſtitatis: ea non includit malitias, quas violans ignorat, aut non aduertit: ſi quam tamen taliter ignoratam confiteatur, benè confeſſus eſt: violatio item voti annexa peccato luxuriæ poteſt ſeorſim aperiri in confeſſione, ſi inculpatè ſit omiſſa: copula habita cum muliere dormiente eſt Raptus, Beſtialitas verò, ſi cum mortua.*
84 *Cuſtodia clauſuræ ſummè confert ad obſeruantiam Caſtitatis Monialium: idque ex varijs capitibus, quæ recenſentur.*
85 *Qualiter procurata in Eccleſia.*
86 *Fuga conuerſationis ſæcularium vtilis Caſtitati.*
87 *Moniales debent abſtinere ab ornamentis ſuperfluis.*
88 *Debent amouere occaſiones peccandi, etiam minimas.*

QVÆRES I. Ad quam Caſtitatem teneantur Moniales vi huius voti.
76 ℞. Quòd, cùm Caſtitas dupliciter conſiderari poſſit; nimirum vel vt importat perpetuam abſtinentiam ab omnibus voluptatibus carnis, tam licitis, quàm illicitis, & dicitur virginalis, vel vt reſpicit viduas, aliaſque fœminas non virgines & dicitur ſimpliciter caſtitas; votum caſtitatis, quod faciunt Moniales, obligat ad virginitatem quidem, ſi tunc ſint virgines, ad caſtitatem verò ſimpliciter dictam, ſi tunc non ſint virgines, ita in terminis *Tambur. de iure Abbatiſſ. D.*10. *q.*1. *num.*3. & patet, quia votum caſtitatis importat abſtinentiam cuiuſcumque delectationis venereæ, ſiue licitæ, ſiue illicitæ, vt iam dictum eſt: ergò & importat obligationem conſeruandi virginitatem, ſi vouens illam habeat, cùm ea non poſſit deperdi, niſi per delectationem aliquam veneream, quæ ei omninò eſt prohibita vi talis voti: ex alia parte votum caſtitatis, quod facit fœmina non virgo, nequit obligare ad virginitatem ſeruandam, cùm virginitas ſemel amiſſa non poſſit recuperari iuxta communem DD. ſententiam cum *S. Thom.* 2. 2. *q.* 152. *art.* 3. *ad* 3. aliàs obligaret ab impoſſibile, cùm tamen impoſſibilium non ſit obligatio.

QVÆRES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti caſtitatis.
77 ℞. Obligari ad perpetuò abſtinendum ab omni actu venereo tam interno, quàm externo caſtitati contrario, & conſequenter à moroſa, ac voluntaria delectatione de actu turpi, eſtò illa ſit abſque deſiderio, immò cum propoſito non committendi talem actum exteriorem, ita *Suar. tom.* 3. *de relig. lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 2. & patet ex ipſa natura virtutis caſtitatis ſimpliciter dictæ, vt conſtabit eam benè conſideranti.

QVÆRES III. Sub qua pœna prohibeantur Moniales violare votum caſtitatis.

78 ℞. Pro-

78 ℞. Prohiberi ſub pęna, quòd ſi ſe violari permittant, perpetuo carceri mancipentur: idq; ex *cap. impudicas* 20.*q*.1.& quidem meritò; cum teſte *Alexandro ab Alex. l*.5.*dier.gen.cap*.12. Virgines Veſtales, quæ antiquitùs dijs falſis virginitatem vouebant,ex iure ſcripto,in caſu, quo permitterent ſe violari, virgis cęderentur, & poſteà viuæ in terram defoderentur in pœnam tanti ſceleris commiſſi.

79 Notat autem *Tambur. ſup. D*.11.*q*.2. abutentem Moniali contra caſtitatem, iure quidem Pontificio in foro contentioſo puniri pœna depoſitionis ab ordine, & amiſſionis beneficiorum, ſi ſit Clericus, debereque includi perpetuò in monaſterio ad agendam pęnitentiam; ſi verò ſit laicus debere excommunicari, *c. ſi quæ monacharum* 27. *q*.1. iure autem ciuili puniri pęna mortis, *Authent. de ſanctiſs. Epiſc. §. penult.* bonaque eius, ſi vis, aut raptus in tali ſacrilegio interueniat, debere applicari monaſterio, in quo degebat Monialis modo dicto violata; idque iuxta *l. raptores*,*§.bona autem*, *C.de epiſc.& cler*.quod notauit *Farinac. de delic. carn. q*.146.*§. ſacrilegium num*.10.& cum eo *Tambur.num*.6.addens *quæſt*.3. *num*.3. Moniales in propoſito caſu mitiùs puniri, quàm mares ſacrilegij complices, eò quòd ipſis tanta culpa non inſit, ſicut maribus, qui eas incluſas attentarunt, illarumque pudicitiam ſolicitarunt, præterquàm quòd Moniales, cùm non rarò inuitæ includantur monaſterijs, & addicantur ſtatui religioſo contra diſpoſitionem ſacrorum canonum; in foro externo,ſin minùs in totum, ſaltem ex parte videntur poſſe excuſari, ſi ex fragilitate interdùm delinquant.

Cæterùm ſacrilegium commiſſum cum Moniali eſt mixti fori, adeoque æquè principaliter de illo contra laicum cognoſcere poteſt iudex ſæcularis, atque eccleſiaſticus; ita vt intèr eos ſit locus præuentioni, iuxta *c. propoſuiſti de foro comp. c. felicis de pœnis in 6.& c.cum ſit generale de iudicijs*, ita *Farin.in praxi crim.quæſt*.8. *num*.132.*Gutier.in pract.l*.3.*q*.1. *num*.13. alijque Doctores ferè communiter teſte *Tambur.ſup.q*.5.*num*.1.contra Baldum, & Nauarrum apud eumdem *Tambur. num*. 2. ſuſtinentes cognitionem dicti delicti principaliter, & priuatiuè pertinere ad Eccleſiam, etiam contra laicos.

QVÆRES IV. An, qualiter, & quo iure Moniales vi voti ſolemnis caſtitatis prohibeantur contrahere matrimonium.

80 ℞. Prohiberi iure ſolùm eccleſiaſtico, vt plurimis citatis oſtendit *Sanch. l*.7. *de matr. D*.26. *n*.2.& quidem ita, vt non ſolùm illicitè, ſed etiam inualidè contrahant, ſi fortè attentent contrahere: propoſitio eſt de fide,cum ſit definita in pluribus Concilijs, & præſertim in *Trid. ſeſs*.24. *de matr. can*.9. communiſque Doctorum, & quidem, cùm Religioſi, relicto ſtatu imperfectiori, transeant ad perfectiorem, magna deliberatione præmiſſa, & annua probatione; ac publicè populo inſpectante ſe Deo per vota conſecrauerint æquum erat, vt Eccleſia ſaltem prouideret eos non poſſe poſteà validè matrimonium contrahere; ne aliàs daretur anſa deſcendendi ad ſtatum imperfectiorem, & ex priori fide violata ſcandala multa, & grauia identidem pullularent.

81 Notat potrò *Lezana tom*.1.*cap*.25.*num*.15. *ex Toleto l*.1. *c*.39.eos, qui ſcienter contrahunt matrimonium cum Monialibus, & Moniales ipſas contrahentes incurrere excommunicationem latam in *Clem*.1. *de conſang. & affin.* additque ex eodem *Toleto l*.6.*c*.15.eum, qui Monialem recipit in vxorem, in pęnam tanti ſacrilegij prohiberi contrahere cum quacumque alia: idque ex 26.*q*.1.*can*. ſi ergò.

QVÆRES V. An violatio voti caſtitatis reſpectu Monialis, vt ſic, importet plures malitias in confeſſione neceſſariò exprimendas.

82 ℞. Non importare, niſi malitiam ſacrilegij, ideoque Gloſſam (dum ait in *cap. virginibus* 27.*q*.1. eum, qui copulam habet carnalem cum Moniali, illaqueari tribus criminibus, nempè ſacrilegio (quod nos etiam admittimus) adulterio ſpirituali (quatenus violat ſponſam Chriſti) & inceſtu (cum Monialis ſit ſponſa Dei, qui eſt pater noſter, & conſequenter conſanguinea noſtra, cum omnes ſimus filij Dei) ſano modo intelligendam: nimirum violationem Monialis præter mali-

tiam ſacrilegij, quæ neceſſariò exprimi debet in confeſſione, inuoluere alias duas rationes, quæ aliquo modo aggrauant delictum, dicique poſſunt veluti circumſtantiæ aggrauantes; hinc tamen non ſequitur eas importare diuerſa crimina ſimpliciter dicta, & conſequenter neceſſariò exprimenda in confeſſione; cùm probabile ſit circumſtantias aggrauantes intra eamdem ſpeciem non eſſe neceſſariò diſtinctè confitendas, vt ſuo loco tradunt DD. Et certè, quòd violatio Monialis importet malitiam ſacrilegij, conſtat, quia Monialis vi religioſæ profeſſionis eſt perſona Deo ſacra; qu autem peccat contra perſonam ſacram, committit ſacrilegium, vt colligitur ex *c. impudicas, c. virginibus, & c. ſi qua monacharum 27. q. 1.*

Concedo tamen quòd, ſi Monialis violans caſtitatem cum Sacerdote inuincibiliter ignoret, aut non aduertat per votum caſtitatis à ſe, & à complice emiſſum duplicem induci rationem ſacrilegij actui luxuriæ à ſe commiſſo; non tenetur talem circumſtantiam confiteri: quam aliàs confiteri deberet, teſte *Leſſio lib. 4. de iuſt. cap. 3. num.* 84. cum, data hypotheſi, violatio caſtitatis per accidens annexam non habeat duplicem illam rationem ſacrilegij, & hoc ob doctrinam traditam à *Sanchez lib. 1. mor. cap. 16. num.* 10. illum ſcilicet, qui carnaliter cognoſcit fœminam, quam noſcit non eſſe ſuam, ignorat tamen inuincibiliter eſſe ipſius conſanguineam (cùm verè ſit conſanguinea) eſſe reum fornicationis, non item inceſtus: cùm malitia inceſtus non poſſit ei imputari ad culpam, vtpotè incognita, adeòque inuoluntaria. Quæ doctrina benè notanda eſt à Confeſſarijs, tamquam fauorabilis rudioribus pœnitentibus: cùm enim ij ex ruditate ingenij, aut defectu ſcientiæ, vel etiam aduertentiæ in peccatis Luxuriæ plerumque apprehendant ſolùm rationem generalem peccati contrà caſtitatem, nullo modo aduertendo malitiam adulterij, inceſtus, ſacrilegij, &c. non tenentur poſteà confiteri has tales malitias (etſi poſt factum illas aduertant) ſed ſufficit eos confiteri ſe peccaſſe contrà caſtitatem, ſeu peccato Luxuriæ.

Accedit, quòd ſi Monialis fornicetur cum viro coniugato inuincibiliter non aduertens ſe ex parte complicis committere adulterium; & tamen dicat in confeſſione ſe commiſiſſe adulterium (quod verè non commiſit, dato quòd in actu peccandi non aduerterit hanc talem malitiam) ſi poſteà doctior facta cognoſcat copulam à ſe habitam cum viro coniugato non habuiſſe malitiam adulterij formalis, ſed ſolum materialis, ideòque non culpabilis; non tenetur id in alia confeſſione manifeſtare: cùm ſufficienter confeſſa ſit ſuum peccatum, nempè ſimplicem fornicationem (loquendo de malitia conſurgente ex parte complicis) hoc ipſo quòd confeſſa eſt ſe adulterium commiſiſſe; quod continet in ſe totam malitiam fornicationis ſimplicis, ſuperaddendo illi aliam malitiam oppoſitam iuſtitiæ, per quam conſtituitur in eſſe adulterij: ſicque non eſt opus illam confiteti ſe commiſiſſe fornificationem; cum confitens adulterium implicitè confeſſa ſit & fornicationem.

Adde ex *Cardinale de Lugo D. 16. de pœnit. num. 649. & alijs*, ab ipſo relatis *num.* 645. quòd ſi adſtrictus voto caſtitatis fornicetur, & in confeſſione dicat ſe fornicatum fuiſſe, omiſſa inculpatè circumſtantia voti; ſufficit illum poſteà confiteri ſe violaſſe votum in re graui, & ratio eſt, quòd violatio voti ſecundùm ſe habet ſuam malitiam vltimò completam, & in ſpecie atoma independenter à malitia oppoſita caſtitati; ideòq; malitia violationis voti ſufficienter poteſt explicata, non explicata litia, quæ aduerſatur caſtitati.

QVÆRES VI. In quibus caſibus Moniales violent votum caſtitatis.

83 ℟. Violare, ſi quem ex actibus ſequentibus exerceant: & quidem 1. ſi deliberatè capiant delectationem moroſam de rebus venereis; ſi propriam pollutionem procurent, aut de ea aliunde ſecuta turpiter delectentur: ſi munuſculis, literis, aut nuncijs turpes foueant amicitias, ſiue cum alijs monialibus, ſiue cum perſonis laicis: ſi ex malo fine obſcœnos habeant ſermones, aut ex alijs audiant, libroſve turpes, & amatorios legant: ſi retineant obſcenas imagines, vel etiam

pro-

proprij amaſij imaginem: ſi aſpiciant obiecta impudica, & valdè prouocantia ad libidinem, vel ſe inſpiciendas exhibeant ijs, à quibus ſciunt ſe turpiter amari: ſi laſciua canant, aut etiam indifferentia animo excitandi audientes ad turpem ſui amorem: ſi à ſomno excitatæ delectentur de ſomnijs obſcœnis noctu habitis: ſi turpes habeant conuerſationes, ſiue cum alijs Monialibus, ſiue cum ſæcularibus: ſi carnalibus delectentur oſculi, amplexibus & alijs tactibus obſcœnis; ſi indebitè ſe ornent ad malum finem: ſit voluntariè ſe detineant in occaſione proxima violandi votum caſtitatis, in his, inquam, omnibus caſibus violatur votum caſtitatis à Monialibus.

Vnum hic obiter moneo amiciſſimum *P. Dianam p.9. tract.9. reſol.2.* videri minus ſufficienter impugnaſſe quod dico *tr.4. c.3. num.70.* copulam ſcilicet habitam cum fœmina dormiente, in eam ante ſomnum non conſentiente, habere malitiam raptus formalis: impugnat enim tum quia in hoc caſu non videtur interuenire iniuria, ac violentia, quæ ſupponitur ad raptum, cum abſit fraus, & ea ipſa iniuria, quæ fit fœminæ, ei non ſit nota, vtpotè concubitum non ſentienti ratione ſomni, quo eſt conſopita: tum quia alioqui ſequeretur eum, qui haberet talem copulam, incurrere pœnas à Sacris Canonibus latas contra Raptores attenta doctrina *Leſsij l.4.cap.3.num.66.* extendentis pœnas Raptorum ad illos, qui non traducunt fœminam de vno loco ad alium ad illam violandam. Neutra autem harum rationum videtur probare intentum: non prior, cum iniuria ſit iuris alieni violatio, quæ adeſt in præſenti caſu hoc ipſo quòd quis abutitur corpore mulieris ſine eius conſenſu; nec tollitur ex eo, quòd fœmina non ſentiat concubitum, vt patet: præter quàm quòd hic non deeſt vis, ſeu violentia; cum vis ſit rei maioris impetus, qui repelli non poteſt *l.1. & 2.ff.quod vi metuſue cau.ſi.* quod in noſtro caſu verificatur, vt conſideranti facilè conſtabit: non poſterior ratio probat intentum: cum copula, de qua hic, habeat formalem malitiam raptus ſolùm per participationem, non autem in toto ſuo rigore; quod tamen requiritur ad incurrendas pœnas; quippe quæ non debent ampliari, ſed reſtringi.

Addo item minùs ſufficienter improbari ab eodem *P. Diana ſup. reſ.1.* quod dico *tr.4. cap.3. num.70.* copulam videlicet habitam cùm muliere mortua includere malitiam beſtialitatis: ex eo enim impugnat hanc aſſertionem, quòd beſtialitas ſit concubitus cum re animata non eiuſdem ſpeciei, ac eſt homo, & copula habita cum muliere mortua non ſit concubitus cum re animata, vt patet, idque iuxta communem ſenſum Doctorum modo dicto definientium beſtialitatem: quaſi verò *S. Thomas 2.2.quæſt.154.art.11.in corp. Caiet.ibi Tabiena, & Armilla v.beſtialitas Ang.v.Luxuria Azor.p.3.l.3. cap.22. Laym. l.3.ſect.4.num.14. Bonac. de matr.q.4.p.12.num.1.Geſuald.de Bonon.tom.3.tr.12. cap.1.num.34.Binsfeld.p.2.cap.8.§.9. Enchirid.* & alij beſtialitatem non definiant, quòd ſit coniunctio carnalis cum re alterius ſpeciei, non exprimentes quòd ea res ſit viuens, aut animata, ſicut vult *P. Diana*. Vnde infero quòd, cum tot graues Doctores definiant beſtialitatem eo modo, quo ego definiui; non video, cur talis definitio non debeat admitti vt probabilis: hac autem admiſſa vt probabili, admitti debet vt probabilis doctrina à me data, quam impugnat *P. Diana*, cuius doctrinam ego item admitto vt probabilem.

QVÆRES VII. Vnde Clauſura adeò conferat ad votum Caſtitatis.

84 ℞. Conferre 1. quia per eam vitantur multa, & grauia pericula illam violandi: 2. quia per illam Moniales faciliùs retrahuntur ab exceſſibus, in quos aliàs facilè ruent: 3. quia liberior conuerſatio ijs auferret ſanctam ſimplicitatem, ac oſtium aperiret carnis ſuggeſtionibus: 4. quia pulchritudo neglecta ſolet efficaciùs allicere, & communiter nitimur in vetitum iuxtà illud *Prou.9. Aquæ furtiuæ dulciores ſunt:* quæ cum locum habeant in Monialibus facilè apparet, quàm acriter irritari poſſet impudentia hominum ſceleſtorum, ſi eæ frequentiùs paterent illorum aſpectibus, iiſque concederetur liberè confabulari cum illis diutiùs

conſeruari, & ad illarum familiaritatem admitti: quæ ſine dubio euenirent non raro, ſi Moniales non adſtringerentur lege clauſuræ: vt vel hinc patet, quòd in præſentia, eſtò Moniales teneantur manere perpetuò intra clauſuram, nihilominus interdùm non deſunt homines adeò impudentes, vt aliàs habentes copiam explendi propriam libidinem cum fœminis ſæcularibus, ſacrilegè audeant accedere ad monaſteria Monialium animo alliciendi aliquam illarum minùs cautam ad turpiſſimos actus, & ad violandam fidem Chriſto ipſarum Sponſo datam in religioſa profeſſione, ex his ergo capitibus, & alijs ſimilibus, quæ facilè occurrere poterunt conſideranti, ſequitur obſeruantiam clauſuræ ſummoperè conferre ad ſeruandam caſtitatem, ideoque iure optimo fuiſſe præſcriptam Monialibus.

85 Hinc Summi Pontifices ſemper quàm maximè inuigilarunt circa cuſtodiam clauſuræ Monialium, multiſque medijs curarunt eam integram, ac inuolatam ſeruare; modò ferendo excommunicationem latæ ſententiæ, reſeruatam Papæ cum alijs pœnis contra Moniales egredientes è clauſura, necnon contra alios ijs in hoc fauentes, licentiam indebitè concedentes, comitantes, aut recipientes (quod fecit Pius V. anno 1569.) modò reſeruantes Sedi Apoſtolicæ violationem clauſuræ Monialium ob malum finem, contra caſtitatem (quod præſtitit Clem. VIII. anno 1602.) modò prohibendo Monialibus, ne admittant intra clauſuram proprij monaſterij quamcumque perſonam, cuiuſcumque generis, conditionis, aut ſexus (quod factum eſt in *c. periculoſo* ſuperiùs citato, & in *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 5. modò interdicendo quibuſcumque perſonis tam eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus, ne ſine debita facultate accedant ad monaſteria Monialium (quod fuit ſtatutum in citato *c. periculoſo*, & innouatum à Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa paſtoralis officij:*) modò præcipiendo, ne fœminæ aliàs habentes facultatem ingrediendi monaſteria Monialium à Sede Apoſtolica id faciant ſine conſenſu ipſarum Monialium præſtando capitulariter, & per ſecreta ſuffragia (quod præſcripſit Vrban. VIII. anno 1624.) modò committendo Ordinarijs locorum, vt procedant contra Regulares delinquentes circa profanas degentes intra ſepta monaſteriorum Monialium, & quidem quoad omniam delicta, etiam non notoria, nec cum ſcandalo populi (quod ſtatuit Gregor. XV. in Bulla, quæ incipit *Inſcrutabili Dei prouidentia:*) modò alia ſimilia ſtatuendo, quæ ad ſeruandam clauſuræ cuſtodiam non parum prodeſſe poterant, *& cap. ſeq.* proponentur.

QVÆRES VIII. Quantum conducere poſſit ad ſeruandum votum caſtitatis, vt Moniales quàm maximè abſtineant à conuerſationibus regularium vel ſæcularium.

86 ℞. Ita conducere, vt ſit valdè difficile caſtitatem ſeruari illibatam, ſi adſit frequentia conuerſationum ſæcularium; quo modo *S. Bernard. ſerm. 40. in Cant.* ſic Religioſum alloquitur: *Sede ſolitarius, vt turtur: nil tibi, & turbis: nil cum multitudine cæterorum: etiam ipſum obliuiſcere populum, & domum patris tui, & concupiſcet Rex decorem tuum.* Cuius rei ea eſt ratio, quòd in conuerſatione ſæcularium interueniunt & colloquia interdùm minùs bona (corrumpunt autem bonos mores colloquia praua) & aſpectus minus cauti (cùm tamen mors intret per feneſtras) & alia id genus, quæ paulatim ignem accendunt concupiſcentiæ, & virtutem ipſam caſtitatis manifeſto exponunt periculo. Vt proinde meritò Sacra Congregatio ad tollendam quamcumque occaſionem ſæcularium conuerſationum præceperit tum ne ſub prætextu docendi ſonum cymbalorum, aut alterius inſtrumenti, aut muſicam, vel cantum permittatur acceſſus ad crates Monialium, *Lezana tom. 1. cap. 25. num.* 36. ex Gauanto: tum vt rota, ſeu feneſtella, ex qua Moniales exponunt ſacras veſtes ad vſum ſacrificij Miſſæ, duplici claue obſeretur, quarum altera ſit penes Abbatiſſam, altera apud Confeſſarium, *Nald. v. Monialis n.* 10. tum vt clauis feneſtellæ, ex qua Moniales ſacram ſumunt communionem, perpetuò maneat apud Confeſſarium *Gau. in manu. v. Monialium*

Eccleſia

*Eccleſiæ num.*7. tum ne Regulares de mandato Superioris accedentes ad Moniales cauſa concionandi, aut celebrandi Miſſam, vllo quæſito colore, Sorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſuram degentes alloqui poſſint *Bonac. qu.*3. *de clauſ.p.*4.*num.*3.

QVÆRES IX. Quo modo Moniales ad ſeruandum votum caſtitatis teneantur abſtinere à ſuperfluis ornamentis.

87 ℞. Teneri abſtinere tum quoad veſtes, quas induunt, ne ſcilicet ſint ex materia pretioſiori, vanæ, ac excitantes ad libidinem, ſed modeſtæ, decentes, ac conformes paupertati, quam profitentur: ſicut enim aſperior cardo facit pannum leniorem, inquit *S. Bern. ep. ad Gulielmum*, ſic aſper habitus carnem facit caſtiorem; tum quoad ornatum capitis, ne videlicet comam nutriant, & multò minùs vtantur cincinnis, aut fucis vultum obliniant, ſic habetur *in Clem. attendentes de ſtatu monach.* his verbis: *Viſitatores autem huiuſmodi ſollicitudinis ſtudium diligenter impendant, vt Moniales ipſæ, quarum nonnullas dolentes audiuimus in ſubſcriptis excedere, pannis ſericis, variorum foderaturis, ſandaliis, comatis, & cornutis crinibus virgatis caputiolis non vtantur:* qua de re *Tambur. ſupr. D.*10. *q.*2.*num.*16.& 17. monens ex *Nauarro c.*23.*num.*18. quòd, ſi Monialis nouitatem inducat in ſe ornanda, & ſic ornata ſe oſtendat ſæcularibus, qui inde grauiter prouocentur ad libidinem, non videtur excuſari à peccato m. ſecus, ſi ex leuitate, ac vanitate muliebri abſque praua intentione.

QVÆRES X. Quàm ſolicitè, ac ſtudioſè debeant Moniales declinare quamcumque minimam occaſionem delinquendi contra caſtitatem.

88 ℞. Quòd, cùm iuxtà communem SS. Patrũ ſententiam conſeruatio caſtitatis maximè pendeat ex fuga occaſionum: quo pacto *S. Aug. lib. de honeſt. mul. c.*2. ait, *Nec tibi verecundum ſit fugere, ſi caſtitatis palmam deſideras obtinere:* ad hoc vt Moniales votum caſtitatis exactiùs obſeruent, in eo maximè debent inſiſtere, quòd quamcumque minimam occaſionem eius obſeruationi aduerſantem omni diligentia, ac ſtudio declinent. Sic Clemens VIII. teſte *Gauant. ſupr. in addit. manual. v. monalium clauſura n.*10. prohibuit, ne catelli admittantur intra Monialium monaſteria: ſic in Concilio Romano ſub Innoc. III. c.27. cautum eſt, ne Moniales vnà cum Canonicis, & Monachis conueniant in Eccleſia, & in Choro, ad pſallendum, vt habetur in *c. perniciosam* 25. *q.*2. ſic in Nicæna Synodo 2. c.20. prohibita fuerunt Monaſteria duplicia, in quibus ſub eodem tecto habitarent Monachi, & Moniales ſic *Concil. Trident. ſeſſ.* 15. *de Regul. c.*5. prohibet, ne hodie Monialium monaſteria conſtruantur extra ciuitates; & hortatur, vt ea, quæ ſunt extra mœnia, in ciuitatem, aut oppidum reuocentur: ſic Sacra Congregatio anno 1583. cenſuit monaſteria Monialium non eſſe erigenda, niſi in locis muro munitis, vt refert *Tambur. ſup. D.*34. *q.*2. *num.*3. ſic eadem Sacra Congregatio anno 1590. teſte *Bonac. ſup.* interdixit Regularibus deputatis in Confeſſarios Monialium, *ne in ædibus monaſterij, ſeu domus, vel monaſterio*, ſeu domui Monialium, aut Sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alios ſecum retineant, ne ve extra tempora generalium confeſſionum (quibus ſoli tantùm Confeſſario refectionem diurnam accipere vix permittitur; & tunc demum videlicet cùm ſua habitatio, aut virorum domus, vel monaſterium, in quo degit, à Monialium, ſeu Sororum Monaſterio, vel domo nimium diſtat, niſi tamen, & eo caſu contrarium ſpecialiter conſtitutum ſit) ibi nullo modo comedant, *reficiantur, aut cibum ſumant:* idque *ſub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrendis, aliſque eiuſdem Congregationis arbitrio:* Sic Gregorij XIII. apud *Bonac. ſup. p.*2. *num.*5. ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ prohibuit quibuſdam Regularibus, ne ſcriberent litteras Monialibus ſui Ordinis (quamquam talis prohibitio non extendatur ad Religioſos aliorum Ordinum, cum fuerit limitata, ſicut notauit idem Bonac. & ante illum *Nauar. conſ.*19. *de ſent. excommunic.*) ſic Greg. XIII. anno 1582. decreuit, ne ij, quibus cura eſt Monialium, ingrediantur clauſuram, niſi in caſibus neceſſarijs,

rijs, & tunc cum paucis, ſenioribus, ac religioſis, ideſt deuotis viris: ſic denique Concilia, Summi Pontifices, Sacræ Cardinalium Congregationes, Ordinarij locorum, ac Prælati regulares plura alia, & valdè ſalubria ſtatuta iuxta præſentium temporum neceſſitatem ediderunt ad effectum, vt Monialibus auferretur omnis occaſio delinquendi contra caſtitatem, quamtumuis valdè remota, parua, & ex ſe non multùm æſtimabilis; idque vt hinc Moniales intelligerent, quanta diligentia, ac ſtudio debeant euitare quamcumque minimam occaſionem violandi votum caſtitatis; memores illius conſilij, quod traditur *Eccl.21. Quaſi à facie colubri fuge peccatum;* & illius quod habetur, 1.*Cor.6. fugite fornicationem*.

89 Multa alia, quæ hic quæri poſſent de Caſtitate Monialium, proponuntur, & explicantur in noſtro *tract. de votis cap.3. per totum*, ideoque ea in præſentia conſultò omittimus.

SECTIO III.

De Voto Obedientiæ, ad quam tenentur Monialis.

90 *MOniales vouent Obedientiam Abbatiſſæ, aut proprio Prælato iuxtà conſuetudinem.*
91 *Ad quid obligantur ex voto Obedientiæ.*
92 *Votum obedientiæ religioſæ ex genere ſuo obligat ſub mortali, non item ex vſu religionum.*
93 *Moniales quibus teneantur obedire vi voti.*
94 *Vi illius tenentur obedire Papæ.*
95 *Item Ordinario, ſi non ſint exemptæ.*
96 *Qualiter ſubiaceant ei, quoad clauſuram, quamtumuis exemptæ ſint.*
97 *Papæ, ac Ordinario parent ſolùm in ijs, quæ ſunt iuxta regulam.*
98 *Parent prælato regulari ſi ſint exemptæ.*
99 *Item Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ.*
100 *Et quidem interdùm ſub m. etiam ſecluſo præcepto formali.*
101 *Non item Vicariæ, ſeu Superioriſſæ monaſterij parente ex voto obedientiæ.*
102 *Neque Vicarijs ad earum gubernationem deputatis.*
103 *Exemptæ potiùs obediunt Prælato regulari, quàm Ordinario.*
104 *In aliquibus parent potiùs Ordinario, quàm Abbatiſſæ.*
105 *Ex voto obedientiæ parent in ijs omnibus, quæ ſunt iuxta regulam.*
106 *Illis imponi nequeunt ab Abbatiſſa præcepta ſpiritualia, ita vt teneantur ea implere.*
107 *Grauiùs obligant præcepta ſpiritualia, quàm temporalia.*
108 *In quo caſu Moniales teneantur parere præcepto ſpirituali Abbatiſſæ.*
109 *Abbatiſſa non præcipit in virtute obedientiæ.*
110 *Soluitur obiectio in contrarium.*
111 *Si tamen ſic præcipiat, ei parendum ſub mortali.*
112 *Imponit ſolùm præcepta temporalia concernentia ciuilem gubernationem.*
113 *Qualiter Moniales peccent m. non parendo Abbatiſſæ ſi non præcipit in virtute obedientiæ.*
114 *Ea non facit leges perpetuas.*
115 *Solùm cogit ad regularem obſeruantiam in ordine ad bonum politicum Conuentus.*
116 *Non præcipit ea omnia, quæ præcipit Prælatus regularis.*
117 *Moniales non parent in ijs, quæ ſunt contra regulam, niſi in certo caſu.*
118 *Prælatus imponit Monialibus nouas auſteritates in aliquo caſu.*
119 *Eæ parent interdùm cum periculo vitæ.*
120 *In re leui aliquando tenentur obedire ſub mortali.*
121 *Et è contra interdùm in re graui tenentur parere ſolùm ſub veniali.*

122 *Qua-*

Digitized by Google

122 *Qualiter teneantur obedire præcipienti indifferentia.*
123 *Ex voto obedientiæ non poſſunt cogi ad nubendum.*
124 *Ex dicto voto non tenentur implere quæcumque continentur in regula.*
125 *Violatio regulæ non obligantis ad peccatum poteſt eſſe actus virtutis.*
126 *Talis violatio rarò contingit ſine aliqua culpa.*
127 *Violans talem regulam ſubijcitur pœnæ.*
128 *Violans ieiuniū in regula præſcriptum ſub m. & præceptū ab Eccl. duo facit peccata.*
129 *Moniales qualiter poſſint ſe obligare contrahendo ſine licentia Superioris, & qualiter contrahendo cum licentia.*
130 *Contractus à religioſo factus de licentia Prælati nequit irritari.*
131 *Prælatus irritat contractum factum à Moniali de licentia Abbatiſſæ iniquè data.*
132 *In dubio obediendum, ſed non ſemper, nec in omnibus caſibus quorum aliqui referuntur.*

QVÆRES I. Cui, propriè loquendo, faciant Moniales votum obedientiæ.

90 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta hìc *c.3. ſect.1. q.4.* Moniales emittere poſſint religioſam profeſſionem in manibus ſiue Abbatiſſæ, ſiue proprij Prælati reſpectiuè (ſeruata tamen in hoc conſuetudine vniuſcuiuſque Ordinis, ac loci, quæ poteſt eſſe varia; cum Prælatus, & Abbatiſſa quoad hoc dici poſſint concurrere cumulatiuè, ideoque detur quaſi locus præuentioni) conſequenter dicendum eſt Moniales emittere votum obedientiæ ſiue Prælato propoſito, ſiue propriæ Abbatiſſæ, prout profeſſionem emittunt in manibus huius, aut illius, neque verò ex eo quòd Moniales votum obedientiæ emittant Abbatiſſæ, ſequitur iſtam poſſe ijs præcipere in virtute ſanctæ obedientiæ, vt benè notauit *Sanch.l.6.mor.cap.1.num.21.* & nos ipſi oſtendemus inferiùs *q.14.*

QVÆRES II. Ad quid obligentur Moniales vi voti obedientiæ.

91 ℞. Obligari ad obediendum legitimo Superiori, ſiue immediato, ſiue mediato, in ijs, quæ ſunt iuxta regulam, exequendo ea, quæ ipſis debitè præcipiuntur: non quidem per obedientiam formalem (nimirum implendo præcepta Superioris, prout ſunt præcepta) ſed per obedientiam materialem tantùm, videlicet ea quacumque ratione exequendo, ita *Sanch.ſup.num.6.* & patet, quia alioqui Moniales teneretentur parere præceptis Superioris ſub ratione, quòd præcepta ſunt; hoc autem nemo dicet.

QVÆRES III. An votum obedientiæ obliget Moniales ſub peccato m. & quando.

92 ℞. Quòd, quamuis ex genere ſuo obliget ſub m. & vſu communi religionum receptum ſit, vt, ſi Superior ſolùm ſimplici verbo præcipiat, quamtumuis materia præcepta ſit grauis, non cenſeatur velle obligare ſub mortali, quantum eſt ex ſuo præcepto poſitiuo, ac voto obedientiæ; niſi fortè in virtute ſanctæ obedientiæ, aut alia æquiualenti forma indicet ſe intendere obligare in præſenti materia, quantùm poteſt: vt aduertit *Suar.tom.3. de relig.l.10.c.4.n.11.* id tamen fallit quoad Moniales: & hoc ob dicenda *q.15.*

QVÆRES IV. Quibus Superioribus teneantur Moniales parere ex vi voti obedientiæ.

93 ℞. Teneri parere ijs omnibus, quibus per tale votum ſe ſubijciunt, ſiue immediatis, ſiue mediatis, ſiue regularibus, ſiue non regularibus; videlicet Papæ, Ordinario (modo tamen inferiùs explicando) Prælatis regularibus (ſi ijs immediatè ſubijciantur) & propriæ Abbatiſſæ, eſt communis Doctorum, & conſtabit ex dicendis in qq. ſequentibus.

QVÆRES V. Quo modo Moniales teneantur parere Papæ vi voti obedientiæ.

94 ℞. Teneri parere, non quidem in omnibus, quæ ipſe quomodocumq; præcipit,

pit, ſed ſolùm in ijs, quæ præcipit tamquam ſpecialis Prælatus religionum, in ijs exigendo obedientiam ſibi debitam ex promiſſione voti obedientiæ, & quæ ſunt iuxta propriam regulam ita *Sanch.ſup. num.*8. & probatur ex eo quòd, cùm ipſe ſit caput omnium Prælatorum regularium, & ab eo pendeat eorum iuriſdictio; decet obligationem illis ex voto acquiſitam ei efficaciùs acquiri.

QVÆRES VI. Qualiter Moniales teneantur parere Ordinario loci vi voti obedientiæ.

95 ℞. Diſtinguendo; vel eæ immediatè ſubijciuntur Epiſcopo; & ſic tenentur ei obedire eo modo, quo tenerentur parere Prælato regulari, ſi illi immediatè ſubijcerentur, vtpotè exemptæ ab ordinario loci; cum Epiſcopus reſpectu illarum ſit ipſarum Prælatus inſtar Prælatorum regularium, & aliàs votum obedientiæ obliget ad parendum cuicumque proprio Prælato: vel eæ ſunt exemptæ ab Ordinario; & ſic non tenentur obedire illi ex voto obedientiæ, cum eæ ipſi non ſubdantur tamquam proprio Prælato, ſed tantum Prælatis ſui Ordinis, ideoque ceſſet ratio obediendi illi ex obligatione voti; niſi quoad obſeruantiam clauſuræ à *Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 5. Ordinarijs commiſſæ, etiam quoad monaſteria exempta modo infra explicando.

96 Dixi *niſi quoad obſeruantiam clauſuræ;* vt innuerem, quòd, cùm teſte *Suarez ſup. cap.* 11. *num.* 18. votum obedientiæ obliget ad parendum etiam illi, cui à proprio Prælato delegatur facultas præcipiendi: & ex alia parte de facto iam competat Epiſcopis tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatis cura clauſuræ Monialium aliàs exemptarum; dicendum eſt Moniales, etiam exemptas teneri obedire Ordinario præcipienti in materia concernente clauſuram, non ſolùm ex virtute generalis obedientiæ, ſed etiam ex ipſo voto obedientiæ, quod emittunt, ita docti viri conſulti.

97 Quod autem diximus *q. præcedendi* de Papa, Moniales ſcilicet non teneri ei parere ex voto obedientiæ, niſi in ijs, quæ ſunt iuxta propriam regulam, & quando præcipit tamquam ſpecialis Prælatus religionum (quod non facit ſemper) à fortiori dicendum eſt Ordinarijs, quoad Moniales ipſis immediatè ſubiectas; ſicque illas non peccare contra votum obedientiæ, ſi tranſgrediantur leges generales, quas illi faciunt pro tota diœceſi: par ſi quidem ratio militat in vtroque caſu, vt patet.

QVÆRES VII. Quo pacto Moniales teneantur parere Prælatis regularibus ſui Ordinis ex voto obedientiæ.

98 ℞. Teneri, ſi ſint exemptæ ab Ordinario, & quidem eo pacto, quo tenentur viri religioſi eiuſdem Ordinis: cùm votum obedientiæ, quod emittunt Moniales ſit eiuſdem rationis, ac votum, quod faciunt religioſi eiuſdem Ordinis, ſicque inducat eamdem obligationem; ſecus, ſi Moniales ſint immediatè ſubiectæ Ordinarijs locorum: hæ enim ex voto obedientiæ tenentur parere Ordinario, non proprijs Prælatis regularibus ob rationem allatam *q.* 6.

QVÆRES VIII. Quomodo Moniales teneantur ex obedientiæ voto parere Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ monaſterij.

99 ℞. Quòd, cùm Monialis per obedientiæ votum voueant parere Abbatiſſæ iuxta poteſtatem, cuius ipſa eſt capax: & poteſtas, cuius eſt capax Abbatiſſa ratione ſexus, ſit poteſtas non ſpiritualis, ſed domeſtica, ac ciuilis (qualem habet materfamilias in filios, & magiſtratus ciuilis in ciues: (conſequenter Moniales debent ei præcipienti parere, etſi non poſſit præcipere in virtute ſanctæ obedientiæ (quod oſtendemus *q.* 14.) & quidem ſub peccato m. ſi conſtet illam præcipere animo taliter obligandi, & aliàs qualitas rei, & materiæ præceptæ hìc, & nunc iudicio prudentis viri cenſeatur grauis, ita *Sotus in* 4. *d.* 20. *qu.* 1. *art.* 4. *Sanchez ſup. num.* 17. *&* 18. *Tamb. de iure Abbatiſs. D.* 12. *q.* 4. alijque penes ipſum, & probatur ex eo quòd, quamuis ſexui fœmineo, vtpotè non ita prudenti, non deceret communicari ab Eccleſia poteſtatem ſpiritualem; neceſſarium tamen erat ad bonum regimen Monia-

lium

lium degentium in monaſterijs, ei committi aliquam gubernandi pôteſtatem: cum Moniales immediatè, & proximè regi non poſſint per viros ob periculum cohabitationis cum fœminis; & ex alia parte neceſſariò indigeant dirigi per aliquam poteſtatem proximam, ac immediatam, ad hoc autem præſtandum non requiritur abſolutè poteſtas ſpiritualis (cuius eſt incapax fœmina iure eccleſiaſtico) ſed ſufficit poteſtas ciuilis, ac domeſtica; ſicque Moniales vi huius tenebuntur obedire Abbatiſſæ præcipienti iuxta limites talis poteſtatis modo infra explicando.

100 Nobiſcum ſentit *Suar.tom.4.de relig.tract.9.l.1.c.12.num.9.* dicens quòd, cùm Moniales promittant obedientiam Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ (vt conſtat ex formulis profitendi) ſi Abbatiſſa ita præcipiat, vt fidem datam exigat, obligabit in conſcientia: vel (ſi modus loquendi magis placet) votum ipſum obedientiæ obligabit, poſita tali iuſſione, quæ eſt quaſi applicatio materiæ voti: in quo eadem eſt ratio poteſtatis, & obligationis in fœmina, quæ in viro. Hæc ille, quæ magis etiam conſtabunt ex infra dicendis. Vnde fit, doctrinam illam, quam communiter tradunt DD. (videlicet votum religioſæ obedientiæ non obligare ſub mortali religioſos, etiam data grauitate rei præceptæ, niſi in caſu, quo Superior præcipiat in virtute ſanctæ obedientiæ, aut ſub alia forma æquiualenti; idque ex vſu religionum) doctrinam, inquam, illam non procedere quoad Moniales reſpectu propriæ Superioriſſæ: cùm hæc non poſſit imponere formalia præcepta obedientiæ, ſicq; reſpectu ipſius ceſſet ratio dictæ doctrinæ: quare quotieſcumque Superioriſſa Monialium præcipit ipſis aliquid verbis iudicio boni viri indicantibus illam intendere obligare ſub mortali, Moniales eo ipsò ſub mort. tenentur ei parere.

QVÆRES IX. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Vicariæ, ſeu Superioriſſæ monaſterij.

101 ℟. Non teneri quidem ex voto, cum Vicaria monaſterij non ſit Prælata Monialium, cui ſit votum obedientiæ: teneri tamen obedire ex poteſtate ciuili, ac politica, quæ vtique competit dictæ Vicariæ (cùm & ipſa ſit Superioriſſa monaſterij, quamuis ſubordinata Abbatiſſæ) & iuxta ſuperiùs dicta ſufficit, vt Moniales obligentur ad obediendum ſub peccato, etiam m. ſi res præcepta ſit ex obiecto grauis, & modus illam præcipiendi indicet intentionem præcipientis eſſe obligare ſub culpa graui, ita docti Neoterici à me conſulti.

QVÆRES X. An Moniales vi voti obedientiæ teneantur parere ijs, qui interdum ipſis deputantur in Vicarios.

102 ℟. Non teneri regulariter, cùm illi re vera non ſint Prælati Monialium, & conſequenter ceſſet obligatio illis obediendi, ita in terminis Miranda *tom.2. man. q.21. art. 2.*& cum eo *Lezana tom.1.c.25. num.2.* qui tamen intelligi debent de ijs Vicarijs, qui præcisè ſunt Vicarij, non autem ſimul Priores, aut Guardiani, & quidem etiam delegati ad tale munus Vicarij à Prouincialibus, vel Generali; ſicut in ſpecie aduertit idem Miranda: his enim vtique tenentur obedire ex voto.

QVÆRES XI. Cui Moniales debeant potius obedire, Ordinario ne loci, an proprio Prælato regulari, vel è contra.

103 ℟. Cum diſtinctione; vel loquimur de Monialibus exemptis, & hæ potiùs debent obedire Prælato regulari, quàm Ordinario, exceptis ijs, in quibus ipſæ ſubijciuntur Ordinario, qualis eſt in primis obſeruantia clauſuræ; ſi quidem, poſita exemptione, quoad alia non ſubduntur Ordinario, & conſequenter nec tenentur illi obedire; vel loquimur de Monialibus immediatè ſubiectis Ordinario, & hæ ſimpliciter debent ipſi obedire in omnibus, non autem Prælato regulari, vtpotè quæ re vera nullo modo ſubijciuntur illius iuriſdictioni, colligitur ex *Sanchez lib.6. mor. cap.1.num.13.*

Vtrum verò Moniales debeant potiùs obedire Ordinario, quàm Abbatiſſæ, vel è contra.

104 ℟. Iuxta diſtinctionem datam *q. præcedenti* debere potiùs obedire Ordinario, quàm Abbatiſſæ, ſi eæ immediatè ſubiaceant ipſi Ordinario: obedire inquam, & qui-

& quidem non ſolùm in ijs, quæ ſpectant ad eccleſiaſticam diſciplinam, ac criminum punitionem, ſed etiam in ijs, quæ concernunt regularem obſeruantiam. Colligitur ex *Sanch. loco ſup. allegato*; & probatur, quia Ordinarius verè eſt Prælatus talium Monialium, eæq; ipſi ſubſunt vnà cum Abbatiſſa, non minùs quàm ſubſint Prælato regulari Moniales exemptæ vnà cum ſua Abbatiſſa; ſicut ergo hæ debent potiùs parere Prælato regulari, quàm Abbatiſſæ, etiam quoad regulares obſeruantias: ita & Moniales ſubiectæ Ordinario, ei debent potiùs obedire, quàm Abbatiſſæ, etiam quoad regularem obſeruantiam.

QVÆRES XII. In quibus teneantur Moniales parere ex voto obedientiæ.

105 ℞. Teneri parere in omnibus ijs, quæ ſunt iuxta regulam proprij Ordinis, & ſunt proportionata proprio ipſarum ſexui: idque, etſi ſolùm indirectè, aut implicitè in ipſa regula contineantur, quod aduertit *S. Thom. 2. 2. q. 104. art. 1.* & concedunt etiam alij Doctores, apud *Caſt. Pal. tr. 16. D. 4. p. 4. n. 4.*

QVÆRES XIII. An vi voti obedientiæ, quod emittitur Abbatiſſæ, poſſit ipſa imponere Monialibus præcepta ſpiritualia, ideſt in ordine ad finem ſpiritualem, eæque teneantur illa implere ſub peccato.

106 ℞. Non poſſe, niſi fortè Prælatus ipſe Monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatiſſæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem ſpiritualem, & quidem in materia graui, ita *Rodriquez tom. 1. q. 15. art. 1. Sotus in 4. d. 20. q. 1. art. 4.* alijque, quos refert, ac ſequitur *Sanchez num. 19.* & probatur, quia Abbatiſſæ non competit, niſi ſola gubernatio domeſtica, & politica inſtar poteſtatis ciuilis, & matris familias: huiuſmodi autem poteſtas ſolùm extenditur ad imponenda præcepta temporalia, ordinata ad bonum temporale, ac politicum, nempè ad tranquillam reipublicæ, & domus gubernationem: ergo & idem dicendum eſt de Abbatiſſa, cùm de ea ſit par ratio, vt patet.

107 Ex quo benè infert *Sanchez num. 30.* quòd; quamuis, Prælato regulari præcipiente ſuis religioſis, vt quotidie audirent Miſſam ex eodem fine, quo Eccleſia præcipit Fidelibus auditionem Miſſæ, & quidem animo obligandi ſub m. peccato, mortaliter peccarent religioſi vel vnico die Miſſam omittentes; ſecùs eſſet, ſi Abbatiſſa ſuis Monialibus hoc idem præciperet ſub peccato (quod poſſet facere) tunc enim Monialis ſemel omittens Miſſam non peccaret m. Et ratio diuerſitatis eſt ex ratione diuerſi finis intenti à Prælato regulari, & ab Abbatiſſa in dicto præcepto, ex quo fine grauitas materiæ penſari debet ad obligationem ſub m. aut peccato; ſiquidem finis intentus à Prælato eſt ſpiritualis (nempè ſpiritualis profectus religioſorum:) finis verò intentus ab Abbatiſſa eſt temporalis (ideſt bona gubernatio, & pax monaſterij;) conſtat autem, quòd omiſſio vnius Miſſæ eſt materia grauis reſpectu finis ſpiritualis, non item reſpectu finis temporalis.

108 Dixi ſub initium reſponſionis, *niſi fortè Prælatus Monialium illis præcipiat, vt obediant Abbatiſſa, &c.* vt innuerem Moniales in tali caſu teneri ſub mortali obedire præcepto ſpirituali impoſito ab Abbatiſſa: quia tale præceptum ſic obligans non orietur ab Abbatiſſa, ſed à Prælato, ſicque Abbatiſſa ſolùm eſſet velut conditio determinans illud Prælati præceptum; vt ſine qua illud non obligaret. Quo modo, ſi in regula religionis extaret præceptum obligans ſub mortali ab obediendum Abbatiſſæ in aliquo caſu eſſet mortale ei non obedire, etiamſi materia præcepti ab illa facti eſſet ſpiritualis; idq; non præcisè ob Abbatiſſæ præceptum, ſed ob præceptum regulæ, quod determinaretur per præceptum Abbatiſſæ, vt per conditionem ſine qua non; ita *Sanch. num. 25.* addens *num. 26.* præfatam vim obligandi in caſu propoſito non tribui præceptis Abbatiſſæ ex eo ſolùm, quòd ea confirmarentur à Prouinciali; nam innouatio, vel confirmatio nullum ius nouum tribuit, ſed antiquum conſeruat, vt tradit *Gloſs. in cap. cum dilecta v. non videremus, de confir. vtili, & c. quia v. forma de conceſs. præb.*

QVÆRES XIV. An Abbatiſſa, ſtante voto obedientiæ, quod ei faciunt Moniales, poſſit eis præcipere in virtute Spiritus S. aut in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſa-

& facere præcepta formalia obligantia ſub mortali.

109 ℞. Non poſſe, & ſi taliter præcipiat, non tenere factum: quamuis *Rodriq. Salas, Azor. Corneio, Lezana, & Nald.* relati à *Diana par. 5. tr. 9. reſol. 16.* oppoſitum ſuſtineant, ita *Val. tom. 4. D. 7. qu. 16. p. 3. Sylu. v. Abbatiſſa num. 1. Sanchez ſup. num. 21. Portel. de dub. regul. v. Abbatiſſa num. 1. Baldell. l. 5. D. 6. num. 1. num. 3.* aliique tum apud ipſum, tum apud *Dianam reſolut. cit.* & probatur quia ex Eccleſiæ vſu præcepta prædicta imponere pertinet ad ſolos Prælatos Eccleſiaſticos ſpirituali poteſtate præditos: vnde conſtat Principes, & alios Superiores ſæculares numquam ſic præcipere: præterquàm quòd præfata præcepta non poſſunt imponi, niſi ab habente poteſtatem ſpiritualem: hæc autem non poteſt competere fœminæ; cùm ad eam requiratur ſtatus clericalis, & aliqua ſpiritualis eminentia gradus, quæ ſignificatur, ac efficitur per Sacramentum Ordinis, aut ſaltem per primam tonſuram; cuius tamen ſtatus, & gradus clericalis fœmina eſt incapax, vtpotè ex ipſa qualitate ſexus habens ſtatum ſubiectionis, vt notant communiter Doctores.

A nobis cum ſupra citatis Doctoribus diſſentit *Sanctor. in conſt. minor. cap. 11. ſtat. 7. ex Miranda de Monial. q. 6. art. 4. concl. 3.* & probat ex eo quòd præcipere in virtute ſanctæ obedientiæ non ſpectat ad ordinem, aut poteſtatem ſpiritualem dependentem ab ordine; & aliàs fœmina ſimpliciter dici nequit incapax rerum ſpiritualium; cum de facto recipiat gratiam, charecterem baptiſmi, & habitus infuſos, qui ſunt res ſpirituales; nec poſſit aſſignari, cur ſit capax eiuſmodi rerum ſpiritualium, & non poſſit eſſe capax iuriſdictionis ſpiritualis, & correctiuæ; ſiquidem par ratio militat de vtriſq; nec obſtat *c. noua de pœnit. & remiſs.* cum ibi ſolum decernatur de poteſtate clauium, benedictione, & lectione ex poteſtate clauium dependente; & alioqui iuriſdictio præceptiua non ſit vſus clauium, vtpotè competens etiam Laicis in Ordine Minorum munere Guardiani fungentibus: præterquàm quòd durum eſt, quòd Moniales in manu Abbatiſſæ voueant obedientiam, & non ſit, qui votum obedientiæ ab illis immediatè poſſit exigere: ſtante quòd Epiſcopus, aut Prælatus, quibus reſpectiuè ſubſunt Moniales, non ſunt immediatè Superiores earum, ſed ſolum ſuperintendunt ad directionem, ac emendationem eorum, quæ Moniales per ſe facere non poſſunt, ita *Sanctorus*.

110 Nec obſtat dictis, quòd Moniales votum obedientiæ emittunt Abbatiſſæ, ſicque ipſa videtur poſſe exigere obedientiam virtute talis voti debitam, quod eſt præcipere in virtute obedientiæ: nam votum obediendi alteri intelligitur, prout moris eſt obtemperare, nempè, ſi laico fiat, ſicut obedientia deberi poteſt laico, qui nequit facere ſpiritualem præceptum; quod omninò euenit in caſu noſtro, in quo cùm Moniales voueant Abbatiſſæ obedientiam iuxta poteſtatem, cuius ipſa eſt capax (quæ eſt inſtar poteſtatis domeſticæ, & ciuilis) conſequens eſt, quòd ipſa non poſſit imponere Monialibus ſubditis præceptum ſpirituale; quale eſt, quod fit in virtute ſanctæ obedientiæ, aut ſub alia ſimili forma, ita *Sanchez ſup. n. 21.*

111 Aduertendum tamen eſt hìc vnum ex eodem *Sanch. ſup. cap. 4. num. 45.* quòd ſi Abbatiſſa præcipiat Moniali ſubditæ in virtute ſanctæ obedientiæ aliquid ita graue, vt merito poſſet illud præcipere ſub peccato mortali, Monialis re vera ſub mortali teneretur illud implere: & ratio eſt, quòd vtens forma illa præcipiendi, etſi excedat ipſius poteſtatem, adeoque vſus illius ſit ineptus: ſatis explicat ſuam mentem eſſe velle illo ſuo præcepto obligare ſecundùm totam ſuam poteſtatem, & eo modo, quo Superiores habentes iuriſdictionem ſpiritualem intendunt præcipere, dum vtuntur ſimili forma præcipiendi, cum Sanchez ſentit *Tamb. ſup. q. 5. n. 4.* monens *n. 6.* ſe non negare, quin Abbatiſſa poſſit præcipere in virtute obedientiæ ſibi debitæ ea ratione, qua Princeps ſæcularis poteſt præcipere in virtute obedientiæ, ſeu (quod in idem recidit) ſub pœna obedientiæ ſibi debitæ à ſubditis, quatenus talibus; in quo caſu vtique Monialis peccaret m. non obediendo, ſi aliàs res præcepta eſſet grauis ex obiecto.

QVÆRES XV. An Abbatiſſa poſſit imponere Monialibus ſubditis præcepta obligantia ad peccatum mortale.

112 ℞.

Digitized by Google

112 ℞. Quòd,cum Abbatiſſæ erga Moniales ſubditas competat poteſtas ciuilis,ac domeſtica; non minùs quàm competat matrifamilias erga filios, vt iam vidimus; ſicut materfamilias poteſt ex ſua poteſtate iniungere filijs præcepta obligantia, etiam ſub mortali pro grauitate rei præceptæ: ſic & Abbatiſſa ſimilia præcepta imponere poterit Monialibus ſubditis; ita vt,ſi hæ illa non impleant, m.peccent; non ſecus, ac peccãt m. filij non exequendo præcepta matrisfamilias ſpectantia ad domeſticam gubernationem; dummodò interueniat materiæ grauitas, ac intentio obligandi ad illa ſub mortali, eſt communis DD.apud *Tamburinum ſup.quæſt.4. num.2.* qui pro ſe adducit Sanchez aſſerentem abſolutè nolle obedire Abbatiſſæ eſſe peccatum m. quia tenentur Moniales ei obedire in ſpectantibus ad gubernationem domeſticam, ſicut filij ſuis parentibus.

113 Vnde quis benè inferat, quòd quamuis iuxta dicta non poſſit Abbatiſſa præcipere Monialibus in virtute ſanctæ obedientiæ; ſi tamen eæ detrectent illi obedire in materia graui pertinente ad domeſticam gubernationem; poſſunt interdùm peccare m. contra votum, non ſecùs ac contra votum ſimplex obedientiæ peccaret ille, qui, emiſſo voto obediendi Confeſſario, poſteà renueret exequi illius præcepta; ſi quidem etiam Moniales emittunt votum obediendi Abbatiſſæ, vt iam vidimus. Quare, ad hoc vt quis dicatur tranſgredi votum obedientiæ, non requiritur, quòd recuſet exequi præcepta facta in virtute ſanctæ obedientiæ, aut ſub alia ſimili forma, ſed ſufficit, quòd ſimpliciter omittat obedire ei, cui emiſit votum obedientiæ; cum præceptum factum in virtute ſanctæ obedientiæ ſolùm deſeruiat ad indicandam grauitatem obligationis: quæ tamen aliter poteſt declarari, etiam ab eo, qui eſt incapax iuriſdictionis ſpiritualis, & conſequenter ab Abbatiſſa: &, ſi declaretur, Monialis tenebitur obedire ex obligatione voti, quod eſt benè aduertendum.

Addo ex Cardinali de Lugo D.23. de iuſt. num.52. quòd ſi in Regulis, ac Conſtitutionibus alicuius Ordinis dicatur non obligari ſubditum ſub mortali, niſi interueniat præceptum: per hoc fit quidem quòd Religioſus ſubditus non tenetur ſub mortali facere id, quod iubetur, non tamen fit, quòd ille Superiori præcipienti ſine expreſſo obedientiæ præcepto poſſit non parere, dicendo *nolo parere:* certum enim eſt eum obligari, etiam ſine eiuſmodi præcepto ſub mortali ad non contemnendum grauiter Superiorem,aut obedientiam: cum alioqui verba illa *nolo parere*, contineant grauiſſimum contemptum, ac irreuerentiam contra Superiorem, vt Superior eſt & conſequenter contra eius dignitatem: vt aduertit idem *Cardinalis ſup.n.49.* monens *n.53.* quòd, licèt ſub appellatione generica inobedientiæ non veniret ira propriè illa, qua Religioſus Superiori præcipienti ſine expreſſo præcepto dicit,*nolo parere:* tamen in reſeruatione, qua in Religione reſeruatur peccatum inobedientiæ expreſſæ, qua quis dicit, ſe nolle parere, videtur comprehendi: cum ſic non dicatur reſeruari inobedientia mortalis, ſed inobedientia illa, qua quis dicit ſe nolle parere: quaſi diceret illam, quæ conſtituitur in ratione inobedientiæ per pertinaciam, & contemptum, qua quis dicit *nolo parere.*

QVÆRES XVI. An Abbatiſſa vi voti obedientiæ, quod ipſi emittunt Moniales ſubditæ,poſſit facere leges perpetuas per ſe obligantes ad mortale,ſaltem de conſenſu ipſarum Monialium.

114 ℞. De lege ordinaria non poſſe,ita in terminis *Suar.ſup.cap.12.nu.8.* dicens non poſſe Abbatiſſam, nec totum Monialium conuentum propriam legem condere, vel præceptum ferre, per quod conſtituatur actus in propria ſpecie virtutis ſpecialis: nam hoc eſt proprium poteſtatis iuriſdictionis,quæ non poteſt competere Abbatiſſæ, nec toti conuentui Monialium; ſicut enim vouens parere conſilijs alicuius, non ideò illi daret poteſtatem, aut iuriſdictionem verè, ac propriè præcipiendi: ſed relinquendo illum in ſola poteſtate dandi conſilium, ipſe ſe ſolùm obligaret ex voto ad acceptanda, & ſequenda illius conſilia; ſic neque ex eo quòd Moniales voueant obedientiam Abbatiſſæ, poſſunt illi tribuere veram iuriſdictionem ſpiritualem ad condendas

dendas

dendas veras leges eccleſiaſticas, aut ad præcipiendum in virtute ſanctæ obedientiæ, ſed ſolùm ſe obligant ad parendum ei ex virtute religionis, quando illa præceperit ex ſua poteſtate temporali, & domeſtica; quod benè notauit *Baldel. ſup. num.* 10. addens *num.* 11. ex plurium DD. ſententia probabiliſſimum eſſe, ſaltem de potentia abſoluta, poſſe mulieri delegari iuriſdictionem eccleſiaſticam ad ferendas leges per ſe obligantes ad mortale, & ad præcipiendum directè in virtute ſanctæ obedientiæ: cùm præſertim oppoſitum non ſit poſitiuè de iure diuino, neque talis poteſtas ſpectet ad ordinem, cuius mulier eſt incapax: & aliàs cùm muliere ſancta, & ſapiente diſpenſari poſſit, vt in Eccleſia publicè doceat; vt de facto fuit diſpenſatum cùm S. Catherina Senenſi, quæ non ſemel dicitur habuiſſe ſermonem ad Papam, & ad Cardinales.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Abbatiſſa poſſit cogere Moniales ſubditas ad ſeruandas regulas Ordinis, & quidem vi voti obedientiæ.

115 ℞. Poſſe, non tamen in ordine ad progreſſum ſpiritualem Monialium, & profectum in virtutibus, ac perfectionem (quo modo poteſt cogere Prælatus regularis) ſed ſolùm in ordine ad bonum politicum Communitatis, vt pacificè, & ſine ſcandalis, ac perturbationibus obſeruetur, & vt recta ſit gubernatio; is quippè eſt finis preceptorum poteſtatis ciuilis, ac domeſticæ, quæ competit Abbatiſſæ: cùm alioqui profectus ſpiritualis ſubditorum ſit finis præceptorum poteſtatis ſpiritualis, cuius eſt incapax fœmina, ita *Sanch. ſup. num.* 30.

QVÆRES XVIII. An Abbatiſſa ex voto obedientiæ ei emiſſo poſſit præcipere Monialibus ea omnia, quæ poteſt Prælatus regularis præcipere ſuis religioſis.

116 ℞. Non poſſe, & quidem etiam loquendo de ijs, quæ congruere poſſunt ſexui fœmineo, ita *Sanchez* in terminis *ſup.* & probatur, quia Abbatiſſa eſt executrix regularum, & ſolùm poteſt imponere ea præcepta, quæ ſunt neceſſaria, vt monaſterium quietè, abſque ſcandalis, ac perturbationibus gubernetur; at Prælatus regularis poteſt præcipere ea omnia, quæ ad maiorem profectum ſpiritualem ſubditorum conducunt, dummodò non ſint præter, nec ſupra regulam, ſed ad illam directè, aut indirectè pertineant.

QVÆRES XIX. An, & quando Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere in ijs, quæ apertè ipſis præcipiuntur contra regulam.

117 ℞. Non teneri, niſi taliter præcipiens habeat legitimam facultatem, & cauſam diſpenſandi ſuper regula, contra quam præcipit, ita *Miranda tom.* 1. *man. q.* 26. *art.* 8. *Leſs. l.* 2. *c.* 41. *n.* 74. *Suar. tom.* 3. *de relig. l.* 10. *c.* 11. *num.* 7. alijque cùm *Caietano* 2. 2. *qu.* 104. *art.* 5. dicente religioſum non teneri obedire Prælato contra regulam præcipienti, niſi in eo caſu, in quo ipſe poteſt in regula diſpenſare. Ratio reſponſionis eſt, quòd ex vna parte actus præceptus contra regulam etſi ſimpliciter non ſit malus (dato quòd regula non obliget ad peccatū) in tali tamen ſtatu impeditiuus eſt maioris boni, adeòque non poteſt eſſe materia voti obedientiæ: ex alia parte, dato quòd Prælatus ſic præcipiens poſſit diſpenſare in regula, actus modo dicto præceptus contra illam, non eſt formaliter contrarius, ſed ſolùm materialiter, vt benè aduertit *Suar. vbi ſup.* ſicque poteſt dici iuxta regulam, quatenus teſte *Caſtro Palao tr.* 16. *D.* 4. *p.* 4. *num.* 4. ea omnia dicuntur eſſe iuxta regulam, quæ in ea continentur ſiuè expreſsè, ſiuè tacitè, vt moraliter neceſſaria ad obſeruantiam regulæ: quale eſſe poteſt interdum id, quod modo dicto præcipitur contra regulam.

QVÆRES XX. An te Prælati Monialium ex voto obedientiæ poſſint illis imponere nouas auſteritates in regula non præſcriptas.

118 ℞. Poſſe tum in iuſtam pœnam violationis regulæ, aut alterius delicti commiſſi; tum in caſu, quo noua auſteritas iniungatur in cautelam ad præcauendum recidiuum in aliquod peccatum, ita *Sanchez l.* 6. *mor. cap.* 2. *num.* 25. *Leſs. l.* 2. *cap.* 41. *num.* 75. & alij: patetque ex dicendis *cap. ſeq. num.* 3. ſi monuero ex relatis Doctoribus non poſſe Monialibus imponi nouas auſteritates præciſè ad exercitium virtutis,

ſi eæ ſint omninò extra regulam ſecundùm ſe, & in ſua integra obſeruantia ſumptam, & ad eam non ſint neceſſariæ, nec per ſe conducentes.

QVÆRES XXI. An Moniales teneantur implere præcepta Superiorum, etiam cum periculo vitæ, ſaltem ex voto obedientiæ.

119 ℞. Quod, quamuis lex humana ordinariè non obliget cum periculo mortis, mutilationis, grauis infamiæ, aut bonorum magnæ iacturæ, vt tradunt DD. communiter apud *Laym. l.1.tr.4. cap.14. n.5.* & ſumitur ex *cap. conſilium de obſeruat. ieiunij,* vbi dicitur, *cùm non ſubiaceat legi neceſſitas;* abſolutè tamen poteſt contingere caſus, quòd Monialis teneatur parere Superiori, etiam cum periculo vitæ: vt ſi iubeatur inſeruire Monialibus peſte infectis in temporalibus, curam illarum gerendo, iiſque cibaria, ac neceſſaria medicamenta præbendo: & ratio eſt, quia ad conſeruationem, & bonum regimen monaſterij ſpectat, quòd Moniales mutua ſibi obſequia exhibeant, mutuòque ſuccurrant in neceſſarijs: quando autem ratio boni communis, & conſeruatio boni ſtatus religioſi id exigit, tenetur religioſus obedire: etiam cum periculo vitæ: quo pacto etiam ſæcularis iuſſus à Principe ire ad pugnandum debet parere cum probabiliſſimo vitæ periculo, ita *Rodriq. tom. 3. quæſt.31. art.3. Sanchez l.6. mor. cap.2. num.56. Caſt. Pal. tr.16. D.4. par.4. num.7.* & alij, qui tamen benè notant religioſum in caſu propoſito non teneri obedire, ſi tam tenui corporis valetudine vtatur, vt cum longè maiori periculo contagionis, quàm alij, id munus obeat; aut ſit vir inſignis conditionis, cuius vita ſit valdè vtilis communi bono religionis: cùm enim talis religioſus imprudenter exponatur eiuſmodi periculo, & (vt ſuppono) adſint alij religioſi, per quos abſque tanto proprio, & boni communis diſcrimine poſſit ei malo ſuccurri, non tenetur hic obedire. Nec obſtat, quòd religioſus tenetur parere ex voto; licèt enim hæc obligatio non ſit propriè ex lege humana, ſed ex voto: quatenus tamen per voluntatem humanam, & ſuo modo præceptiuam applicatur, de ea quoad hanc partem procedit aſſertio propoſita.

QVÆRES XXII. An Moniales teneantur parere ſub mortali in præcepto facto à Superiore de re leui, ſi is intendat obligare ſub mortali.

120 ℞. Teneri, ſi res, quæ præcipitur, aut prohibetur, ſecundùm ſe quidem ſit leuis, relata verò ad pacem communitatis religioſæ, diſciplinam regularem, bonam famam ſeruandam, & ſcandalum cauendum ſit grauis, & tantæ obligationis capax; quo modo in religionibus interdùm ponuntur præcepta obedientiæ, & ſub excommunicatione de rebus minimis, quæ verè obligant: cum inter religioſos frequentiùs occurrere poſſit ob altiorem finem perfectionis ab ipſis intentæ, vt res in ſpecie leuis in tali ſtatu, & in ordine ad finem ei conſentaneum iure grauis cenſeatur, vt proindè immeritò *Alphonſ. à Caſtro l.1. de leg. pœnal. cap.5. docum.2.* repræhendat religioſos Prælatos res leues (puta ſilentium, tardum acceſſum ad chorum, &c.) præcipientes, aut prohibentes ſub pœna excommunicationis, vel alio modo grauem obligationem indicante, ita *Laym. ſup. n.3. Suar. lib.3. de leg. cap.25. Salas D.10. de leg. ſect.6.* & alij: qui tamen oppoſitum ſuſtinent in caſu, quo res præcepta, aut prohibita abſolutè ſit leuis; idque ob varias rationes, quas affert *Suar. ſup. num.2.* maximèque ex eo quòd neque lex naturalis, ac diuina obligat ſub mortali in re leui; ergò multo minus id poteſt facere lex humana: alioqui lex eſſet in deſtructionem, ſcandalum, ac occaſionem ruinæ.

121 E contra ſi Superior velit, poteſt ſuis religioſis præcipere, aut prohibere graue aliquid ſolùm ſub culpa leui: cùm obligatio legis, aut præcepti humani ſit effectus moralis, qui non poteſt fieri abſque conſenſu voluntatis humanæ; & aliàs voluntas præcipientis in præſenti caſu poſſit quidem, ſi velit, inducere obligationem grauem, de facto tamen non inducat; quippè quæ non operatur, niſi quod vult, iuxta *l. non omnis, ff. ſi cert. pet at. Actus agentium non tranſcendūt intentionem eorum,* ita *Suarez ſup. cap.27. num.6.* ex communi ſenſu Doctorum, *Laym. ſup. num.2.* & alij contra Vaſquez, Bellarminum, & B. Medinam, apud ipſum Layman ſuſtinentes

Digitized by Google

tes non eſſe in poteſtate legiſlatoris obligare ſub culpa leui, ſi materia, quæ præcipitur, ſit grauis.

QVÆRES XXIII. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur parere Superiori præcipienti indifferentia.

122 ℞. Quòd, cùm ab homine præcipi poſſint ſolùm res honeſtæ (ſub honeſtis tamen comprehendendo omnes actus non malos, qui poſſunt eſſe vtiles ad finem honeſtum, etſi ſint ex obiecto indifferentes, vt benè notauit *Suar. tom. 3. de relig. l. 10. c. 8. num. 2.*) ſiquidem conſtet Superiorem præcipere Moniali indifferentia vanè, inutiliter, & ſine bono fine, ea non tenetur in his obedire; ſecùs, ſi ea præcipiat ex bono fine, v.g. ad illam exercendam in virtute obedientiæ, ita *Laym. l. 4. tr. 5. c. 9. n. 5.* & ante illum *Suar. vbi ſup.* monens quidquid non apparet ſatis turpè, honeſtum reputandum eſſe, ſi à Superiore præcipiatur: quia in dubijs melior eſt conditio Superioris, & ratio petit, vt pro eo præſumatur.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an dari poſſit caſus, in quo Monialis ex voto obedientiæ cogi poſſit ad contrahendum matrimonium.

123 ℞. *Suar. ſup. cap. 10. num. 1.* quòd, etſi fingatur caſus, in quo Papa ob vrgentem Eccleſiæ neceſſitatem licitè, & validè poſſet religioſo (& conſequenter etiam Moniali) præcipere tranſitum ad ſtatum ſæcularem (v. g. contrahendo matrimonium:) non ideò poſſet illud præcipere ex voto obedientiæ, ſed ſolùm ex poteſtate ſupremæ iuriſdictionis, quam habet: obedientia quippè religioſa non habet pro materia talem tranſitum, ſed potiùs, quantum eſt ex ſe, ei repugnat: nec pertinet ad perfectionem ſtatus religioſi peculiaris obligatio ex voto obediendi Papæ præcipienti ſtatum matrimonialem, cùm illud non ſit bonum perfectionis, ſed neceſſitatis, per ſe non ſpectans ad perfectionem, ſed potius, quantum eſt ex ſe, illam impediens, ideoque toleretur in caſu propoſito ob neceſſitatem; cui ſufficienter ſuccurritur per obligationem præcepti ſine voti adiectione, quare negandum eſt abſolutè poſſe dari vllum caſum, in quo Monialis ex voto obedientiæ cogi poſſit ad contrahendum matrimonium.

QVÆRES XXIV. An Moniales ex voto obedientiæ teneantur ſeruare omnia contenta in regula, ita vt quælibet violatio illius ſit culpa ſiue mortalis, ſiue venialis.

124 ℞. Non teneri, ſed ſolùm eo modo, quo ea continentur in regula: nempè, ſi continentur tamquam præcepta obligantia ſub mortali, teneri ſub mortali; ſi ſolùm vt obligantia, ſub veniali, ſub veniali; ſi ſolùm vt conſilia, ſub nulla culpa obligantia, ſub nulla culpa teneri: idque, etſi religioſus in profeſſione promittat, ac voueat ſeruare regulam, aut obedientiam ſecundùm regulam: & ratio eſt, quòd religioſus promittens ſeruare regulam, aut obedientiam iuxta regulam, non promittit ſingula in particulari, & collectiuè, ſed ſolùm componere mores iuxta præſcriptum regulæ, ſeu obedire iuxta regulam: ergo eo modo intelligitur obligari, quo regula præſcribit, & obligat; aliàs religioſus ſtatus eſſet periculoſiſſimus, ac expoſitus multis occaſionibus delinquendi, cùm in regulis Ordinum plura minutiora præſcribantur, quæ facillimum eſt violari, ita *Sanch. ſup. cap. 4. num. 1. ex Henrico, Ang. Syl. & Vaſq.* docens *num. 2.* id procedere, etſi vouens obſeruare regulam intenderit ſe obligare ſub mortali, aut veniali ad ſingula contenta in regulis, ex errore putans ita exigere profeſſionem ſui Ordinis; in re enim ſolùm intendit profiteri id, quod eius Ordinis profeſſio petebat, & maior obligatio eſt inuoluntaria, vtpotè orta ex errore, ideoque non tenet.

125 Ex quibus inferre poſſumus, quòd, ſicut religioſus violans ieiunium ſub mortali præſcriptum in regula, non minùs peccat contra obedientiæ votum, quàm ſi actuale præceptum Prælati violaret; quandoquidem regula in propoſito caſu non eſt minùs præceptiua, quàm vox Superioris; ſic è contra religioſus violans regulam ad nullum peccatum obligantem ex bono fine (vt ſi extra tempus loquatur cum ſocio ad ſubleuandam eius triſtitiam) facit opus virtutis, etſi materialiter operetur con-

tra regulam, vt notat *Sanchez num.*14.& cum eo *Laym.nu.*8.addens religioſum in tali caſu debere pœnam ſubire, ſi iniungatur à Prælato; quippè quæ etiam ob defectum non culpabilem coram Deo inferri poteſt ad regularem diſciplinam magis, ac magis conſeruandam.

126 Notant autem *Sanch.& Laym. locis citatis, Suar. tom.*4.*de relig.tr.*8.*l.*1.*cap.*3. *num.*12.& *Caſtr.Pal.ſup.p.*3.*num.*3. *ex S.Thoma* 2.2.*quæſt.*186.*art.*9.quòd, quamuis tranſgredi regulas, aut conſtitutiones ad nullum peccatum obligantes nulla ſit culpa, ea ſola ratione; quòd eſt tranſgreſſio regulæ: aut poteſt ibi adeſſe culpa ex malo fine, quo mouetur tranſgrediens; ſicque is regulariter peccabit venialiter, tum quia non bono fine ducitur, ſed ex ocioſitate, torpore, aut libidine; tum quia occaſionem præbet labefactandi diſciplinam religioſam: quod eſt benè notandum.

127 Cæterùm pœna, quam paulò ante diximus teneri ſubire religioſum, qui violat regulam non obligantem ad peccatum, non eſt propriè pœna, ſed potius quædam pœnalitas: quippè quæ imponitur ob culpam non moralem, ſed regularem. Immò notat *Suarez tom.*3.*de relig. l.*10. *cap.*7. *num.*16.religioſum in tali caſu obligari poſſe in conſcientia, & ex voto obedientiæ: aliàs gubernatio eſſet inefficax; & regula à mero conſilio non differret; non tamen ex vi regulæ; aliàs falſum eſſet regulam illius Ordinis abſolutè non obligare ad culpam; cum ſubire pœnam ob violationem regulæ ſit quædam regula, & quidem obligans ſub culpa, vt ſupponunt aduerſarij.

QVÆRES XXV. **An Monialis violans v. g. ieiunium ſub mortali præſcriptum in regula, & item præceptum ab Eccleſia committat duplex peccatum.**

128 ℞. Committere vnicum; & probatur, quia peccata multiplicantur, & diſtinguuntur ſpecie per ordinem ad diuerſas virtutes oppoſitas malitijs actuum humanorum, vt tradunt DD. communiter ex *S. Thom.*1. 2. *quæſt.*72. at ieiunium in regula Monialium præſcribitur ſub motiuo Temperantiæ, & ſub eodem motiuo præcipitur ab Eccleſia: ergò Monialis illud violans vnicum facit peccatum, ita in terminis *Bordonus reſol.*18.*num.*13.

QVÆRES XXVI. **An Moniales ſtante voto obedientiæ abſque Superioris licentia validè poſſint contrahere, & hinc obligari ſaltem naturaliter.**

129 ℞. Poſſe, ſi contrahant de proprijs actionibus perſonalibus, & Superior poſteà non contradicat; & ratio eſt, quòd ſic nulla lex reſiſtit, & ratio, quæ oſtendit religioſum teneri votis à ſe emiſſis abſque licentia Prælati, dum ab eo non irritantur, probat illum teneri etiam promiſſione facta homini, dum Superior illam non caſſat. Secùs, ſi contrahant de re ſpectante ad materiam voti paupertatis: ſic enim neque naturaliter obligantur, cum obligatio hinc proueniens ſit iniqua, & aduerſetur voto paupertatis: quippè quod obligat religioſum, vt, ſicut non poteſt ſine conſenſu Superioris dare, aut recipere, ſic nec poſſit abſque dicto conſenſu ſe obligare ad dandum, aut recipiendum; quod fit per contractum, ita *Caſtr. Pal. tr.*16.*D.*3.*p.*15.*num.*3.*ex Nauarr.comm.*2. *de regul. num.*42. contra plures alios ab ipſo Caſtro Palao allegatos ſuſtinentes Religioſum contrahentem ſine licentia Superioris non obligari, neque naturaliter, neque ciuiliter; quod probabile putat etiam *Sanchez lib.*7.*moral.cap.*31. *num.*37. dum ait contrariam ſententiam eſſe probabiliorem.

Quòd ſi Moniales de licentia Superioris contrahant, etiam de materia concernente votum paupertatis: tunc vtique obligantur & naturaliter, & ciuiliter; cùm ſic nihil ad firmitatem talis contractus petitum deſit, & voluntas religioſi pendeat ex arbitrio Superioris, ita *Sanch.nu.*40.alijs citatis.

An autem Superior, qui dictam licentiam conceſſit, aut eius ſucceſſor, aut alius eo Superior poſſit talem contractum poſteà irritare.

130 ℞. *Sanchez num.*41. contra Aragonum non poſſe (quamuis religioſus ſubditus ob renitentiam Superioris iniuſtam non implens contractum poſſit excuſari à culpa,

culpa, interim manens obligatus reſarcire damnum, quod fortè intulerit alteri contrahenti iniuſtè, ſi aliàs ſit ſoluendo,) ratio autem reſponſionis eſt, quòd, cum ex tali contractu oriatur obligatio naturalis, ac ciuilis, non poteſt Superior auferre tertio ius indè ei acquiſitum; præterquàm quòd Prælatus ſucceſſor tenetur ſtare contractui prædeceſſoris, vt citatis iuribus, ac Doctoribus docet *Rodriquez tom.3.queſt.26.art.1.*& cum eo *Sanch.num.41.*docens *num.39.*poſſe Prelatum, etiam ſine cauſa, irritare contractum ſine eius licentia initum à religioſo ſubdito: quod negat Rebellus.

131 Verum tamen eſt, quòd ſi Abbatiſſa det moniali ſubditæ licentiam expendendi ſummam notabilem pecuniæ in re iuſtè prohibita à Prælato monaſterij, & Monialis de facto illam expenderit in aliquo contractu; poteſt Prælatus irritare talem contractum, cùm ipſe ſit Superior etiam Abbatiſſæ, adeoque poſſit, & debeat corrigere delictum Abbatiſſæ, ſi quod ab ea committitur; & aliàs doctrina *§. præcedenti* tradita intelligi debeat de legitima licentia (ſicut innuit *Sanch. num.* 40. dum ait: *Quòd ſi ex legitima Superioris licentia religioſus contractum ineat)* qualis vtique non eſt licentia data ab Abbatiſſa in caſu præſenti. Vndè patet benè me olim reſpondiſſe Ordinarium quemdam Monialium licitè, & validè potuiſſe irritare contractum emptionis planetæ pretioſæ de licentia Abbatiſſæ factum à Moniali ſacriſta de more aliarum ſacriſtarum; cùm ipſe Monialibus expreſsè prohibuiſſet, ne in obeundis officijs conuentus expenderent ex proprijs pecunijs, ſed ſolùm ex communibus monaſterij, quod non procederet, ſi Monialis emiſſet planetam illã, non vt Sacriſta, ſed vt Monialis priuata per modum eleemoſynæ factæ conuentui.

QVÆRES XXVII. An Moniales teneantur obedire in dubio, num in tali caſu obediendum ſit.

132 ℞. Teneri, ſi dubium ſit ex parte rei præceptæ, an ſit licita: ſic enim poſſeſſio ſtat pro Superiore (vt oſtendit *Sanchez l.6.mor.c.3.num.3.*) & in dubio melior eſt conditio poſſidentis. Secùs, ſi dubium ſit de poteſtate Superioris, an ſit legitimus, nec ne: tunc enim Superior non dicitur eſſe in poſſeſſione ſuperioritatis ergà ſubditos; & ſic poſſeſſio ſtat pro libertate ſubditi, ita *Sanch.ſup.*monens ſubditum religioſum habentem opinionem probabilem ſe hic, & nunc non teneri obedire, poſſe non obedire; etſi credat opinionem oppoſitam eſſe probabiliorem. *Breſſerus* tamen *lib.4. de conſc. c.15.num.159.* docet in dubio parendum eſſe Superiori regulari, etiam fœminæ: cùm communis fidelium ſenſus ſit religioſos teneri magis obedire ſuis Prælatis, quàm ſæculares ſuis; & quidem tam extenſiuè, quàm intenſiuè; quippè qui ſe pleniùs tradunt ſuis Prælatis regendos, ac dirigendos, præſertim in dubijs; & Superiores eo fine à Deo recipiunt peculiarem gratiam.

Conſentit *Fragoſ.par.2.l.11. D.24. §.9. num.15.* ex pluribus alijs citatis monens *n.17. ex Petro Ledeſma, & Rodriq.* ſecus dicendum in caſu, quo Religioſus ſubditus dubitat, an res præcepta ſit licita, & ſcit ipſum Superiorem dubitare, an præcipiat rem licitam: tunc enim non poteſt, nec tenetur parere: cum nec Superior tunc petat obedientiam ſibi debitam: quo modo, dubitante vtroq; coniuge de valore matrimonij, neuter poteſt alteri petenti reddere debitum *Sanch. l.2.de matr. D.41.num.55.*

Addit *Fragoſ.num.19.ex Sayro in Claui Regia cap.12.num.4.*quòd, ſi ſit diuerſitas opinionum, an Superior poſſit hoc, aut illud iubere, & an ſubditus teneatur parere: tunc ſubditus adhærens opinioni contrariæ poteſt parere, ſed non tenetur: cum non detur obligatio parendi in inferiore, niſi quando datur in ſuperiore ius præcipiendi: quod non procedit, ſi ſit diuerſitas opinionum, an id, quod præcipitur, ex ſe liceat, nec ne: ſic enim Superior habet ius præcipiendi, & ſubditus tenetur obedire.

Concedit tamẽ *Fragoſus n.17.*ſi ſubditus in re valdè difficili pręcepta dubitet an ea ſit licita, aut ſupra poteſtatem Superioris: poſſe illum non exequi ſtatim rem præceptam, ſed ſuperſedere, donec conſter de iuſtitia Superioris præcipientis rem adeò

Digitized by Google

auſteram, & quaſi impatibilem, ita *Frag.* addens *num.* 18. *ex Sayro ſup. n.* 2. *Syluest. v. conſcientia q. vlt.* & alijs ſubditum probabiliter opinantem rem ſibi præceptam eſſe illicitam, teneri adhuc obedire, non ſolùm quia Superior eſt in poſſeſſione imperandi, ſed quia magna eſſet cõfuſio in religione, & communitate, ſi agi poſſet vi opinionis probabilis contra obedientiam, & Superiores præcipienres; ſiquidem daretur occaſio ſpoliandi Superiorem poſſeſſione imperandi, præterquàm quòd opinans aliquid eſſe malum non habet euidentem certitudinem mali, cum de natura opinionis ſit, vt non ſit aſſenſus vndequaque certus, ac euidens, ſed cum formidine oppoſiti; ſicque quamdiu opinans non eſt omninò certus, tenetur obedire Superiori; quippè qui eſt in poſſeſſione præcipiendi ea omnia, de quibus non conſtat euidenrer eſſe mala, aut extra limites ſuæ poteſtatis.

Quod demum aliqui dicunt cum *Sylu. v. obedientia quæſt.* 2. exiſtente dubio ſubditis poſſe eos conſulere virum peritum de iuſtitia rerũ præceptarũ, ſi commodè poſſunt: admitti *Fragoſ. num.* 6. vt valdè probabile dicens tamen ex *Nau. Val. & Gab.* oppoſitum eſſe probabilius, eo quòd ſubditi ſit non inueſtigare, ſitne licita res præcepta, nec ne, ſed rem præceptam exequi, quando ei non conſtat præceptum eſſe malum.

CAPVT V.

De obligatione Clauſuræ, ad quam tenentur Moniales.

EXplicanda nobis eſt in præſenti capite obligatio Clauſuræ, quæ vltra Vota religionis ſubſtantialia eſt potiſſima inter Monialium Obligationes, & ab aliquibus Monialibus ſub expreſſo voto promittitur. Et quidem cum Clauſura Monialium ſpectari poſſit tam in genere, quàm in ſpecie; caput diuidemus in 5. ſectiones, in quarum 1. agemus de Clauſura Monialium in genere: in 2. de egreſſu illarum è Clauſura: in 3. de ingreſſu extraneorum in Clauſuram: in 4. de receptione puellarum intra Clauſuram cauſa educationis: in 5. de acceſſu quorumcumque externorum ad monaſteria Monialium.

SECTIO I.

De Clauſura Monialium in genere.

1 *QVid ſit clauſura Monialium.*
2 *Quibus iuribus inducta.*
3 *Qualiter induci potuerit de nouo.*
4 *Non eſt iuris naturalis diuini, ſed poſitiui eccleſiaſtici. Moniales S. Claræ vouent clauſuram: quod alij negant.*
5 *Ad quem finem inducta.*
6 *Epiſcopi eſt procurare eius obſeruantiam, immò & Prælati regularis quoad Moniales exemptas.*
Lex interpretans in dubio intelligenda iuxta illam, quæ interpretatur.
7 *Quibus medijs debeat procurari.*
8 *Ad eius cuſtodiam iuuat Magiſtratus laicus.*
9 *Et quidem etiam non viſo proceſſu Iudicis eccleſiaſtici.*
10 *Ordinario commiſſa videtur cuſtodia clauſuræ tum materialis, tum formalis: quod tamen non cenſetur ab aliquibus ita certum, ſtando in Concilio Trid.*
11 *Quam poteſtatem habeat Ordinarius contra delinquentes circa clauſuram.*
12 *Qualiter cuſtodiri debeat clauſura.*
13 *Obligatio illius afficit omnes Moniales.*
14 *Quid ſi Monialis habeat facultatem degendi extra Conuentum.*

15 *Ab*

15 *Ab ea eximuntur Moniales conuerſa, vbi eſt conſuetudo.*
15 *Clauſura non obligat in omni euentu.*
17 *Monialis illam violans ſubeſt varijs pœnis.*
18 *Quot, & quibus modis violari poſſit clauſura.*
19 *In eius violatione datur paruitas materia; quod alij negant.*
26 *Eius violatio reſeruatur, ſi ſit ad malum finem.*
21 *Solus Papa diſpenſat ſuper lege clauſura.*
22 *Contra illam præſcribi poteſt.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hic nomine Clauſuræ.
1 ℞. Intelligi ſpatium illud, quod continetur intra ianuam Conuentus ſemper clauſam; ſeu (quod idem eſt) intelligitur locus ille, qui continetur, clauſa monaſterij ianua, ad quem externi nequeunt accedere, & extra quem Moniales non poſſunt egredi, patet ex Conſtit. Greg. XIII. edita anno 1572. quæ ait, *Nec ibidem licere Monialibus, etiam Tertiarijs, egredi è ianua monaſterij, quæ eſt pro clauſura monaſterij ipſius, etiam ad claudendam aliam vlteriorem ianuam, qua parte ſolet aditus ad rotam, vel ad crates, ſeu ad loca colloquijs deſtinatà, vel ad pulſandam ipſam ianuam clauſura: quæ loca cum ſaltem pro cauſis prædictis patere ſoleant ſæcularibus, extra clauſuram cenſeri debent, etiam quo tempore clauſa ſunt.*

QVÆRES II. Quibus iuribus inducta ſit clauſura Monialium.
2 ℞. Primò fuiſſe ſub præcepto inductam à Bonifacio VIII. *in cap. periculoſo de ſtatu regul. in 6. relato, cap. præced. ſect. 2. quæſt. 6.* & cùm ea non eſſet vſu recepta, fuiſſe inſtauratam, ac innouatam à *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 5. de regul.* his verbis: *Bonifacij VIII. Conſtitutionem, quæ incipit periculoſo, renouans S. Synodus vniuerſis Epiſcopis ſub obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus monaſterijs ſibi ſubiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apoſtolicæ authoritate clauſuram ſanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt, conſeruari maximè procurent; inobedientes, atque contradictores per cenſuras eccleſiaſticas, aliaſq; pœnas, quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcentes.* Qui etiam poſteà Pius V. præfatam Conſtitutionem Bonifacij VIII. & relatum decretum Concilij Trident. confirmauit per ſpecialem Bullam, quæ incipit *Circa paſtoralis:* quam Gregorius XIII. confirmauit per aliam Bullam, cuius initium eſt *Deo ſacris.*

QVÆRES III. Quomodo potuerit induci obligatio clauſuræ etiam quoad Moniales, quæ anteà profeſſionem religioſam emiſerant.
3 ℞. Potuiſſe induci; tum quia aſſumens aliquem ſtatum virtualiter ſe obligat ad ea omnia, quæ expediunt, aut decent in tali ſtatu, vt conſtat ex titulis *de vita, & honeſt. cleric. & de cohabitat. cleric. & mulier. & ne clerici, vel monachi* cum ſimilibus: clauſura autem Monialium eſt moraliter neceſſaria ad puritatem ſtatus, quem illæ profitentur, & quidem non ſolùm ad obſeruandam caſtitatem, ſed etiam ad tolenda multa impedimenta perfectionis religioſæ, ideoq; potuit iuſtè præcipi legitima poteſtate: tum quia poſito voto obedientiæ, quod faciunt religioſi, poteſt Prælatus præcipere illis aliquam auſteritatem non contentam expreſsè in regula, ſi ad obſeruanda ea, quæ continentur in regula, & præſertim ſi ad vota ſubſtantialia in ſua integritate conſeruanda ſit moraliter neceſſaria, vel ita vtilis, vt aliter religio difficilè poſſit contineri; talis porrò eſt clauſura reſpectu Monialium, ergò, ita *Suar. to. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 8. n. 8. Sanchez l. 6. mor. c. 2. num. 42. Miranda quæſt. 1. de monial. art. 2. Rodriq. tom. 1. q. 44. art. 1.* alijq; ad ipſos.
4 Ex quibus conſtat clauſuram Monialium inductam fuiſſe, non iure naturali, aut diuino, ſed humano poſitiuo Eccleſiaſtico; ſiquidem ius naturale ſemper eſt idem; cùm tamen clauſura Monialium olim non eſſet in vſu; ius item diuinum, ſi quod extaret circa dictam clauſuram, colligendum eſſet, ſiue ex ſacris ſcripturis, ſiue ex traditione aliqua diuina: quæ certè nullibi reperiuntur, ideoque

Digitized by Google

neceſſariò fatendum eſt clauſuram Monialium eſſe ſolùm de iure humano, ita *Bonac. de clauſ. quæſt.1. par.3.* alijque communiter, & conſtat ex iuribus allegatis *q. præced.*

Quod autem nos dicimus *in tract.4. cap.5. num.14.* Moniales S. Claræ teneri ad Clauſuram ex voto, quod eæ ſpecialiter emittunt, negat *Bordonus p.2. reſol.93. n.6.* non obſtante quod eæ hac forma profitendi vtantur. *Ego Soror N. voueo, & promitto Deo, & B. Mariæ Virginis & B. Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi, mater, toto tempore vitæ meæ ſeruare formam vitæ Sororum pauperum S. Claræ traditam &c. viuendo etiam in obedientia, ſine proprio, & in Caſtitate, ſeruando Clauſuram per Ordinis Conſtitutiones ordinatam:* ſuamque probat ſententiam ex eo quòd non quidquid exprimitur in forma profeſſionis, obligat ſub voto, ſed ſolùm reſpectu Caſtitatis, Paupertatis, ac Obedientiæ, niſi verba ipſa id exprimant (quod ipſe *Bordonus* probat *reſol. 92. n.6. &* 10. & alioqui verba illa, quæ adhibentur in forma Profeſſionis Monialium S. Claræ *ſeruando clauſuram per Ordinis Conſtitutiones ordinatam* poſita in obliquo referri videntur non ad dictionem *Voueo*, ſed ad Conſtitutiones Ordinis, quarum obligationem Profeſſio non alterat, ideoq; non ſupponit eas debere obſeruari ſub voto, ſed relinquit eas ſub ſimplici præcepto, ſic *Bordonus* nec improbabiliter; niſi communis ſenſus vouentium, & recepta conſuetudo per tot ſæcula oppoſitum ſuaderet: quo modo Doctores communiter dicunt Moniales S. Claræ teneri ad clauſuram ſub voto.

QVÆRES IV. Ad quem finem inducta fuerit Monialium clauſura.

5 ℞. Fuiſſe inductam principaliter ad tollenda pericula honeſtatis violandæ, & auferendas Monialibus occaſiones infringendi votum caſtitatis, quæ, data libertate vagandi, & conuerſandi cum viris ſæcularibus, non raro periclitaretur. Ad quod faciũt, quæ habet *Dionyſ. Carthuſ. in dial. de reform. monial. art.3.* bis verbis: *Fœminæ ſunt ſpecialiter, & naturaliter multum inſtabiles, fragiles, molles, ac debiles ratione: ideò perículoſiſſimum eſt Monialibus inter viros apparere, ipſoſq; inſpicere, alloqui, audire, nec aliqua lingua poteſt exprimere quanta peccata, & ſcandala orta ſint, atque aſſiduè oriantur ex hoc quod Moniales clauſtra ſua egrediuntur, & perſonas viſitant ſæculares, viros quoque permittunt ingredi ſua clauſtra; vtinam tumentes vteri, & argumenta currentia ſuper terram non demonſtrarent hoc ipſum.*

QVÆRES V. Ad quem ſpectet ex officio adſtringere Moniales ad obſeruantiam clauſuræ regularis.

6 ℞. Spectare ad Epiſcopum, quoad Moniales quidem ipſi immediatè ſubiectas ex poteſtate ordinaria, delegata verò erga ſubiectas Sedi Apoſtolicæ; ad Prælatos autem Regulares quoad Moniales ipſis ſubditas, ita *Sanch. ſup. cap.15. n.22. ex Nau. comm. 4. de regul. num.60. & Tamburin. de iure Abbatiſſ. D.18. q.4. n.6.* alijque docti Recentiores à me conſulti, & ſatis probabiliter, niſi obſtet vſus in contrarium legitimè præſcriptus: probat Sanchez ex eo quòd in citato *cap. periculoſo,* id expreſsè deciditur his verbis: *Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate, ac diœceſi propria in monaſteriys Monialium ſibi ordinario iure ſubiectis ſua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ auctoritate: Abbates verò, & alij tam exempti, quàm non exempti Prælati eccleſiarum, monaſteriorum, & Ordinum quorumcumque in monaſteriys huiuſmodi ſibi ſubiectis de Monialibus includendis quàm primùm commodè poterunt, prouidere procurent;* huic autem decreto non derogat *Concilium Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.5.* dùm Epiſcopis *præcipit, vt in omnibus monaſteriys ſibi ſubiectis ordinaria, in alys verò Sedis Apoſtolicæ auctoritate clauſuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter reſtitui, & vbi innouata eſt, conſeruari maximè procurent:* immò ſe illud renouare proteſtatur, illudque interpretatur; conſtat autem, quòd conſtitutio interpretans in dubio debet intelligi iuxta illam, quam interpretatur, & recipit omnes illas interpretationes: idque etiamſi noua lex declarans loquatur ſtrictiùs, vt ex multis probat idem *Sanchez lib.7. de matrimon. D.46. num.21.*

Quæ

Quæ ratio confirmari poteſt ex verbis, quæ hac de re Pius V. habet in ſuo motu proprio *Circa paſtoralis*, videlicet: *Mandantes Patriarchis,&c. quatenus in monaſterijs Monialium ſibi ordinario iure ſubiectis ſua, in his verò, quæ ad Romanam immediatè, vel mediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ authoritate vnà cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum clauſuram ſeruari procurent*, vbi notanda ſunt illa verba *vnà cum Superioribus*, quæ ſatis apertè innuunt cuſtodiæ clauſuræ curam quoad Moniales ſubditas Prælatis regularibus, ſpectare ad ipſoſmet Prælatos, & non ad alios; quamquam verba illa *vnà cum Superioribus* videantur committere dictam curam clauſuræ Prælatis regularibus, non priuatiuè quoad Epiſcopos: ita vt ea pertineat ad vtroſque in ſolidum; vndè forſan inductus eſt vſus in multis locis, vt Epiſcopi curam clauſuræ Monialium, etiam ſubditarum Regularibus, ſibi tanquam propriam aſciuerint, Prælatis regularibus fortè in hoc iuri ſuo cedentibus. Certè *Caſt.Pal.tract.16.D.4.part.9.num.7.* ex Miranda docet Ordinarium hac in re poſſe ſupplere negligentiam Prælati regularis: idque, etſi non conſtet de manifeſta violatione clauſuræ, ſed ſolùm dubitetur; quòd etiam notauit *Barboſa de offic.Epiſc.alleg. 102.num.7.& 8.*

7 Addit *Concilium Trid. loco citato* quòd, ſi opus ſit ad cogendas Moniales ad clauſuram auxilio brachij ſæcularis, id inuocandum eſt, atque à brachio ſæculari præſtandum: aitque *Quod auxilium vt præbeatur, omnes Chriſtianos Principes hortatur S. Synodus, & ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda omnibus Magiſtratibus ſæcularibus iniungit.* Vnde infert *Sanchez num. 22.* Principes abſque iuſta cauſa dictum auxilium denegantes, attento præcisè hoc decreto Concilij Trid. non peccare, peccare tamen Magiſtratus ſæculares: cùm de vtriſque loquatur Concilium diuerſo modo, nimirum priores ſolùm exhortando (quod non importat præceptum, *c. quiſquis 14. q. 1.*) poſteriores verò ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ iubendo præſtare dictum auxilium; quamquam Principes in propoſito caſu denegantes auxilium peccarent ex alio capite, eò quòd deficerent notabiliter in proprio officio, iuxta notata *c.1.de offic. Ordin. & c. omnes principes de maiorit.& c.duo,& c.ſi imperator d.96.*

Quòd ſi quæras, quid ſignificetur in citato decreto Tridentini per verba illa omnibus Magiſtratibus ſæcularibus.

8 ℞. Significari perſonas publicas ſæculares, quæ non proprio iure ius dicunt, ſed iure alterius Superioris, à quo dependent (quicumque demum ij ſint, ſiue magni, ſiue medij, ſiue infimi;) & quidem omnes, cùm dictio *omnibus* ſit vniuerſalis, adeòque nullum Magiſtratum ſæcularem excludat, *l.Iulian.& l.textorib.ff. de legatis 3.& hoc articulo,ff.de hæred.inſtit.* ita *Bonac.ſup.p.7.num.4.* addens *num.5.* eccleſiaſticos etiam venire hic nomine Magiſtratuum, ſi ſæcularem iuriſdictionem exerceant titulo poteſtatis ſæcularis: vt ſi à Principe ſæculari conſtituantur Præſides, aut Conſiliarij alicuius Magiſtratus, à quo Ciuitas, aut Prouincia gubernetur: Concilium enim non reſpexit præcisè ad circumſtantiam perſonæ, ſed ad qualitatem muneris, ac officij, quo Magiſtratus nomen deſumitur.

Vtrum verò ſæculares Principes, & Magiſtratus teneantur Iudici eccleſiaſtico imploranti brachium ſæculare ipſorum opem ferre, etiam non viſo proceſſu, ac ſententia Iudicis Eccleſiaſtici.

9 ℞. Teneri; & probatur tum quia facultas cognoſcendi de iuſtitia cauſæ competit Superiori: Magiſtratus autem ſæcularis in cauſis eccleſiaſticis non eſt Superior, vt patet; tum quia ſæculares hìc non aſciſcuntur vt Iudices, ſed vt executores ordinationis factæ ab eccleſiaſtico Iudice; at officium executoris non eſt cauſam cognoſcere, ſed exequi, quoties non conſtat de eius iniuſtitia; tùm quia in dubio, præſertim in facto Principis, non præſumitur delictum, *l. meritò,ff. pro ſocio;* ergò ſæculares vocati ad ferendam opem Iudici eccleſiaſtico iniquè agunt negligendo auxilium ferre, eò quòd nondum cognita ſit iuſtitia cauſæ, & nondum examinati actus proceſſus, vtpotè præſumentes delictum in facto Iudicis eccleſia-

eccleſiaſtici, *ita Marta de iuriſd. p.1. q.51. Alciat. cap.1. de offic.Ordin.* alijque apud *Bonac. de cenſur. in partic. D.1. q.20.§.3.num.1.* contra alios ab eodem allegatos: qui benè monet *q.1.de clauſ.p.7.n.6.* excommunicationem, de qua egimus hoc loco, non eſſe reſeruatam Papæ; cùm in Concilio, vbi fertur, nulla ſit mentio de reſeruatione.

QVÆRES VI. An cura cuſtodiæ clauſuræ Monialium commiſſa Epiſcopis in Concilio Trid. intelligatur de clauſura ſolùm materialiter ſumpta (prout ſcilicet importat ſpatium, quod intra ianuam monaſterij ſemper clauſum continetur) vel etiam de clauſura formaliter, (vt ſic loquar,) ſumpta (quatenus videlicet comprehendit etiam ingreſſum extraneorum intra clauſuram, egreſſum ipſarum Monialium ab illa, & acceſſum aliorum ad ipſas Moniales cauſa eas inuiſendi, & alloquendi.)

10 ℞. *Barboſa alleg.102.de offic. Epiſc.num.11.* ad auctoritatem Epiſcoporum in cuſtodienda Monialium clauſura pertinere, vt impediat tum acceſſum ad ipſas Moniales, & colloquia cum eiſdem, tum ingreſſum extraneorum intra ſepta monaſterij; tum egreſſum earundem Monialium è monaſterijs; quod eſt dicere curam commiſſam Epiſcopis de clauſura Monialium è monaſterijs; non eſſe ſolùm de clauſura materliter ſumpta, ſed etiam de formaliter ſumpta: idq; ex decreto Conc Trident. ſuperiùs ducto, ita Barboſa, alijque docti Recentiores à me conſulti, & ſatis probabiliter, attenta praxi Epiſcoporum multis in locis prohibentium ſub cenſuris eccleſiaſticis acceſſum ad Moniales ſine legitima ipſorum licentia, & quidem etiam exemptas: quod non facerent, ſi non præſumerent monaſteria Monialium, etiam aliàs exemptarum, ipſis ſubijci quoad cuſtodiam clauſuræ tum materialiter, tum formaliter ſumptæ: ſiquidem locus exemptus æquiparatur territorio poſito extra diœceſim. Quamquam, ſi conſiderentur verba, quibus præfata cura clauſuræ committitur Epiſcopis, videantur illis ſolùm tribuere auctoritatem cuſtodiendi clauſuram Monialium materialem; vt indè patet, quòd iuxta propriam verborum ſignificationem, & communem loquendi modum non dicitur violare clauſuram Monialium, qui ſine debita licentia accedit ad illas inuiſendas, & alloquendas: cùm tamen Concilium Trident. committens Epiſcopis curam clauſuræ Monialium vtatur his verbis, *vt clauſuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt, conſeruari maximè procurent*; ſed de hoc infra *cap.10.ſect.1.ſubſ.1.q.13.* ſolùm hìc addo quòd, cùm conſuetudo, quæ eſt optima legum interpres; & bulla Gregorij XV. mox alleganda ſtent pro doctrina Barboſæ ſuprà relata, ab ea in praxi non videtur recedendum.

11 Certè Gregor. XV. in ſua Conſtitut. *Inſcrutabili Dei prouidentia* edita 1622. dat Ordinarijs locorum poteſtatem puniendi, & coercendi tam regulares, quàm ſæculares delinquentes circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, & concedit, vt tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati id facere valeant, quoties, & quando opus fuerit; ſed de hoc infra *c.10.n.19.*

QVÆRES VII. Qualiter cuſtodiri debeat Monialium clauſura per Ordinarios locorum, & alios Superiores.

12 ℞. Debere cuſtodiri ita vt ſit circumſepta, & munita altis mœnijs, ac excelſis vndique parietibus, ne è vicinorum ædibus, quicumque illi ſint, monaſteria introſpiciantur; præſertim ſi ijs immineant Fratrum, aut Presbyterorum ædes; quo caſu curandum eſſet, vt parietes altiùs attollerentur. Quòd ſi contingat muros clauſuræ confringi, & monaſterij redditus non ſufficere ad illorum reparationem; tunc ij fidelium eleemoſynis reſtaurari debent; &, ſi eæ ſint minùs ſufficientes, ad hoc ipſum cogi poſſunt, ac debent Monialium conſanguinei, ita *Barboſa ſup. num.10.* ex *Moſconio*, & cum his *Tambur. ſup. quæſt.1. num.9. & 10.* monens in defectu conſanguineorum recurrendum eſſe ad illum, ex cuius auctoritate, ac voluntate fuit conſtructum monaſterium; ſicut enim conſanguinei Monia-

Monialium, durante vinculo conſanguinitatis, tenentur eas conſeruare in debita boneſtate; vt colligitur ex *cap. ſi quis dereliquerit* 30. *diſt.* ſic & ijs quoad hoc ſuccedit Fundator monaſterij; quippe qui potuit, & debuit præuidere huiuſmodi neceſſitates futuras: ſic citati DD. & benè; ſi addas id etiam ſpectare ad proprium Epiſcopum, ſi redditus Epiſcopatus id ei permittant, aut aliunde poſſit conſulere præſenti Monialium neceſſitati: cùm ipſe ex officio teneatur reſtituere clauſuram Monialium, eamue conſernare, ſuoque exemplo quàm maximè poſſit alios excitare ad ſubueniendum tantæ Monialium neceſſitati; ne alioqui ipſi dicatur: *Qui alium doces, te ipſum non doces*.

QVÆRES VIII. An obligatio clauſuræ adſtringat omnes Moniales.

13 ℟. Adſtringere omnes, & ſingulas Moniales cuiuſcumque Ordinis, etiam Militaris, quæ religioſam profeſſionem emittunt, & viuunt in congregatione; ita *Sanchez ſup. n.* 10: *Miranda ſup. q.* 1. *art.* 3. *Bonac. par.* 2. *n.* 1. alijque communiter: & probatur tum quia *Concilium Trid. ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 22. ſtatuit omnia, & ſingula contenta in ſuperioribus decretis ſeruari in omnibus cœnobijs, ac monaſterijs quarumcumque Sanctimonialium, etiamſi illæ ſub gubernio Militiarum, etiam Hieroſolymitanæ, viuant, & quocumque nomine appellentur ſub quacumque regula, vel inſtitutionibus: vnum autem ex præfatis decretis ea ſeſſione factis eſt de clauſura Monialium: tum quia Pius V. in ſua Bulla *Circa paſtoralis*, ait *cuiuſcumque Ordinis, vel Militiarium, etiamſi Hieroſolymitanæ ſint*, quæ dictio *etiam* in vtroque decreto poſita ſignificat à fortiori comprehendi Moniales aliorum Ordinum Militarium.

14 Dixi in reſponſione *& viuunt in congregatione*, vt innuerem: quòd, ſi quæ fœmina hodiè licitè profiteretur ea conditione, vt in domo propria maneret; prout permittitur, *cap. fin. qui clerici, vel vouentes* ea non teneretur ad clauſuram: ſiquidem iura loquuntur de Monialibus viuentibus in congregatione (vt apertè conſtat ex Conſtit. Pij V.) &, cùm ſint odioſa non debent ampliari, ſed reſtringi, ita *Graff.* 1. *p. deciſ. l.* 4. *cap.* 23. *n.* 17. *Miranda ſup. art.* 4. *Bonac. n.* 5. alijque, inter quos rectè notauit *Nau. comm.* 4. *de regul. num.* 53. priuilegia olim conceſſa Monialibus profeſſis quoad exemptionem à clauſura, modò non ſuffragari, vtpotè reuocata in Concilio Trid. ſup. & Pij V. conſtitutione.

15 Excipiendæ tamen ſunt Moniales conuerſæ, quæ eiuſdem Pij V. conceſſione in monaſterijs ad ſuam ſuſtentationem indigentibus fidelium eleemoſynis per dictas Moniales colligendis, poſſunt degere extra clauſuram ad effectum quæritandi eleemoſynas: dummodo ſint ætatis annorum 40. degant in domo contigua monaſterio, non ingrediantur clauſuram Monialium, niſi in caſibus expreſſis per ſuas Conſtitutiones, ac de ſuis domibus non exeant ad colligendas eleemoſynas, niſi de licentia Ordinarij. Quanquam Greg. XIII. in ſua Conſtitut. *Deo ſacris* cupiens hanc ipſam exceptionem auferri, iniungat Ordinarijs, vt quacumque ratione cognouerint poſſe conuenienter Conuentuum Moniales ſuſtentari abſque dicta eleemoſynarum collectione, eaſdem Conuerſas ſub eadem clauſura cum alijs Monialibus reducant, neque ampliùs permittant illas exire è ſuis monaſterijs.

QVÆRES IX. An obligatio clauſuræ adſtringat Moniales in quocumque euentu, & conſequenter etiam cum graui periculo vitæ.

16 ℟. Quòd, cum obſeruantia clauſuræ poſſit afficere, & de facto afficiat Moniales ſecundum duplicem reſpectum; nimirum ne ipſæ egrediantur è proprio monaſterio, & ne admittant intra illud perſonas extraneas abſque debita licentia; quoad vtrumque reſpectum dari poſſunt plures caſus, in quibus ceſſat obligatio clauſuræ, vt apertè conſtabit ex dicendis in duabus ſequentibus ſectionibus: in quarum priori proponemus caſus concernentes clauſuram ſub priori reſpectu, in poſteriori verò caſus verſantes circa clauſuram ſub poſteriori reſpectu. Hîc vnum ſolùm aduerto, quòd, cùm neceſſitas nō habeat legem, *l. vnic. ff. de offic. proconſul.* & lex humana ordinariè non obliget cum tanto ſubditorum diſpendio; vt probat *Laym. l.* 1. *tract.* 4. *cap.* 14. *n.* 5. ex communi DD. ſententia; vtique & lex clauſuræ non obligabit Moniales, neque

cum

cum graui periculo vitæ (eo tamen modo, quo explicabimus *ſect. ſeq. q.* 8.) neque cum alio damno; ſicut notauit *Sanch. lib. 6. mor. cap.* 15. *n.* 62. ex Dominico, Franco, Sylu. Rodriq. & alijs.

QVÆRES X. Sub quibus pœnis teneantur Moniales ſeruare clauſuram.

17 ℞. Teneri ſeruare ſub pœna excommunicationis maioris latæ ſententiæ Papę reſeruatæ, necnon priuationis officiorum, & dignitatum, & adminiſtrationum, & inhabilitatis ad illa; ſiue ipſæ Moniales ſine debita facultate egrediantur è monaſterio: ſiue alios ingredi faciant, aut permittant; idque quoad Moniales egredientes ex Bulla Pij V. declaratoria, quæ eſt 8. in ordine, de qua *ſect. ſeq. q.* 3. quo verò ad ingredi facientes, aut permittentes ex Bulla Gregorij XIII. in ordine 28. eo tamen modò, quo dicemus hic *ſect.* 3. *q.* 3.

QVÆRES XI. Quot, & quibus modis contingere poſſit obligationem clauſuræ violari à Monialibus.

18 ℞. Violari poſſe ijs duobus modis, quos recenſuimus *q. præcedenti*; videlicet indebitè egrediendo è proprio monaſterio, vel extraneos ingredi faciendo, aut permittendo intra clauſuram monaſterij: quod benè aduertit *Portel. de dub. regul. v. clauſura monial. in addit. n.* 1.

An autem violatio clauſuræ Monialium excuſari poſſit à culpa m. ratione paruitatis materiæ.

19 ℞. *Nald. v. clauſura num.* 2. *ex Graff. de caſ. reſeru. c.* 5. *n.* 45. quos adducit, & non reprobat *Diana p.* 3. *tr.* 2. *reſol.* 52. poſſe excuſari, adeoque Monialem ambobus pedibus ſe transferentem extrà ianuam terminos clauſuræ terminantem ad vnum, vel duos palmos, non peccare m. ſi ſtatim regrediatur, idem ſentit & Merolla relatus à *Tambur. ſup. D.* 19. *q.* 4. qui tamen oppoſitum ſentit cum *Bonac. ſup. p.* 4. *n.* 2. & alijs alioqui concedens paruitatem materiæ in præſenti caſu poſſe admitti, ſi Monialis toto corpore non egrediatur è clauſura, ſed maiori parte corporis manens intra ſepta monaſterij pede, aut pedibus exeat: ſic quippè non videtur conſummari tota tranſgreſſio violationis clauſuræ in eo conſiſtens, quòd Monialis egrediatur è terminis definitæ clauſuræ; quod vtiq; verificatur, ſiue ea longè recedat à dictis terminis, ſiue tantùm ad duos pedes mox regreſſura; quæ eſt ratio, cur citati Doctores ſuſtineant in violatione clauſuræ non debere admitti paruitatem materiæ, & quidem ſatis probabiliter. Quamquam non audeam damnare oppoſitam ſententiam, quam admittunt docti Neoterici à me conſulti, nec immeritò; ſtante quòd obligatio clauſuræ eſt de iure poſitiuo humano, quod cum debeat eſſe accommodatum fragilitati humanæ, non ſolet, nec debet interpretari adeò rigoroſè, vt non admittat leuitatem materiæ, etiam in caſu quo eius violatio dicatur perfectè conſummata modo dicto, idque iuxta doctrinam *Sanchez* traditam *l.* 1. *mor. cap.* 4. *n.* 1. aſſerentem tunc ſolum non dari paruitatem materiæ, quando in materia parua reperitur integra ratio irreuerentiæ, ac offenſionis, cuiuſmodi ſunt ea, quæ immediatè, ac directè verſantur circa Deum, vt odium Dei, contemptus illius, infidelitas, periurium aſſertorum, ſimonia, & alia id genus; inter quæ tamen non videtur computanda violatio clauſuræ, etſi *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 16. *num.* 70. id neget.

QVÆRES XII. An violatio clauſuræ Monialium ſit reſeruata, etiam ſecluſa reſeruatione pœnarum, quas incurrunt illius tranſgreſſores.

20 ℞. Eſſe, ſi fiat ad malum finem contra caſtitatem: & hoc ex decreto Clementis VIII. edito 1601. in quo vltra caſus contentos in Bulla Cęnæ abſtulit Regularibus, aliàs quoad hoc priuilegiatis, facultatem abſoluendi ab alijs quinque caſibus; inter quos enumeratur violatio clauſuræ Monialium ob malum finem; quamquam, vt oſtendimus in *tract. de prohibit. cap.* 2. *q.* 14. non improbabile videatur huiuſmodi reſeruatione non comprehendi ipſas Moniales vtpotè in præfato decreto expreſſas tantùm per modum termini, & vt ſe habentes merè paſſiuè ad dictam violationem; ſicut colligitur ex modo illo loquendi *violatio clauſuræ Monialium*: præſertim, cum ſimus in materia odioſa, quæ debet reſtringi.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆRES XIII. Quis diſpenſare poſſit cum Monialibus ſuper obligatione clauſuræ, vt licitè poſſint ipſæ egredi ex illa, & alios admittere intra illam.

21 ℞. Poſſe diſpenſare Papam abſolutè, & ſimpliciter loquendo; vt inde patet, quòd obligatio clauſuræ eſt iuris humani, adeoquè ſubijcitur Papæ poteſtati; in caſibus verò neceſſitatis, in quibus non poteſt commodè adiri Papa, poſſe diſpenſare Ordinarium loci, ſiue ex ſe ſolo, ſi Monialis diſpenſanda non ſit exempta; ſiue de conſenſu etiam Prælati regularis, ſi Monialis ſit immediatè ſubiecta Prælatis Ordinis, idque ex *Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 5.* & ex Conſtit. Pij V. relata q. 10. prout notat *Lezana tom. 1. c. 25. n. 21.* addens tamen in Hiſpania videri vſu receptum, vt pro licito egreſſu Monialium Regularibus ſubiectarum in caſibus permiſſis nequaquam requiratur conſenſus Ordinarij: quod vtique poteſt admitti, ſi conſtet dictam conſuetudinem fuiſſe legitimè inductam iuxta doctrinam generalem, quam tradunt DD. de præſcriptione. Quin etiam admittit *Lezana ex Sylu. Rodriq. & Bonac.* quòd, ſi vrgente caſu grauiſſimæ neceſſitatis, non poſſet Monialis obtinere licentiam exeundi à proprio Prælato, vtpotè abſente: poſſet, eo inconſulto, exire; cùm neceſſitas careat lege, & huiuſmodi caſus per epicheiam cenſeri poſſit exceptus à decretis Concilij Trid. & Pontificijs Conſtitutionibus.

QVÆRES XIV. An Moniales per contrariam conſuetudinem poſſint derogare decretis indicentibus clauſuram.

22 ℞. Quòd, cùm obligatio clauſuræ Monialium ſit de iure humano, vt dictum eſt q. 3. & ius quodcumque humanum, ſimpliciter loquendo, poſſit abrogari; ſequitur etiam Moniales poſſe alicubi derogare præfatæ obligationi, ita in terminis *Sanch. lib. 6. mor. c. 15. num. 4. ex Azor. tom. 1. l. 13. cap. 8. q. 1.* alijque docti recentiores conſulti, & puto, ſatis probabiliter: quidquid in contrarium ſentiat *Lamas* relatus ab eodem *Sanch.* ſuſtinens contra obligationem clauſuræ nullam poſſe præualere conſuetudinem, aut ſtatutum: vtpotè tacitè compræhenſam in voto tamquam neceſſariam ad caſtitatis promiſſæ obſeruantiam; quod alij communiter negant, & nos etiam negamus, alioqui concedentes præſentem reſponſionem non procedere quoad illas Moniales, quæ ſub expreſſo voto ſe obligant ad clauſuram.

SECTIO II.

De Obſeruantia Clauſuræ Monialium quoad non exeundum è ſeptis proprij Monaſterij.

23 *Egreſſus è clauſura vetitus Monialibus ex multiplici iure.*
24 *Si fiat indebitè, interdùm plures continet malitias, at non ſemper.*
25 *Monialis ſic egrediens ſubditur excommunicationi reſeruatæ Papæ.*
26 *Incurrit etiam alias pœnas, quæ item incurruntur à cooperantibus.*
27 *Dicta excommunicatio incurritur ante ſententiam, non item aliæ pœnæ.*
28 *Quis abſoluat à præfatis pœnis.*
29 *Quæ cauſa requiratur, & ſufficiat, vt Moniales licentiari poſſint ad egreſſum.*
30 *Quale incendium ſufficiat ad licitum egreſſum.*
31 *Qualis caſus Lepræ.*
32 *Qualis caſus epidemiæ: quid ſit epidimia.*
33 *Iuxta aliquos licentiari poteſt Monialis ad egreſſum ob morbum ei ſoli nociuum.*
34 *Alij communiùs negant contra Suarez, & iuxta praxim.*
35 *Concedi poteſt egreſſus in caſibus ſimilibus.*
36 *In his tamen caſibus ſemper requiritur licentia Prælati niſi ſit periculum in mora.*
37 *Cuius Prælati requiratur licentia.*
38 *Hæc debet eſſe ſpecialis, & expreſſa.*
39 *Item in ſcriptis, etiam pro foro conſcientiæ: quod alij negant.*
40 *Non eſt ſemper opus, quòd ſit in effectu obtenta.*

41 *Illi*

41 *Illicitus eſt egreſſus factus ex licentia iniuſta inferioris Papa.*
42 *Sic tamen egrediens Monialis non incurrit pœnas, immò nec peccat iuxta aliquos, ſi licentiam obtineat à Papa.*
43 *Licentia egrediendi, & diſpenſatio ad egreſſum inter ſe differunt.*
44 *Egrediens ſine licentia in caſu neceſſario id interdùm ſignificat Prælato.*
45 *Egreſſus permittitur Monialibus in caſu belli, inundationis, ac ruinæ Conuentus.*
46 *Item vt ea eligantur in Abbatiſſam alterius Conuentus, aut ad aliud officium.*
47 *Ad id tamen requiritur licentia Sedis Apoſtolicæ: quod alij negant.*
48 *Monialis ſic egrediens reddit poſteà ad ſuum conuentum.*
49 *Item ad fundandum nouum Conuentum, aut reformandum alium iam fundatum.*
50 *Inconſulto Papa Moniales egrediuntur ad habitandum nouum Conuentum.*
51 *Talis autem egreſsus faciendus in aurora.*
52 *Permittitur egreſsus Monialium cauſa correctionis.*
53 *Seruatis tamen ſeruandis.*
54 *Monialis profeſsa tranſit ad Ordinem ſtrictiorẽ, repetita probatione, ac profeſſione.*
55 *Egrediens cum licentia aliquantulùm diuertit licitè.*
56 *Si indebitè diuertat, pœnis latis contra violantes clauſuram non ſubeſt.*

QVÆRES I. Quibus iuribus interdictum ſit Monialibus egredi è clauſura proprij monaſterij.

23 ℞. Quòd, quamuis in antiquis canonibus multa extent huiuſmodi clauſuræ præcepta (vt in *can.*33. Concilij III. Carthagin. *can.*46. Trullano, qui attribuitur VI. Synodo, & *cap.*65. Concilij Cabilon. II.) ea tamen nullibi erat abſolutè iniuncta, ſed dependenter ferè à legitima facultate Abbatiſſæ; ſicque paulò maior, ac rigidior clauſura imponebatur fęminis, quàm viris. Primò Bonifacius VIII. in *cap. vn. de ſtatu Regul. in* 6. illam abſolutè præcepit Monialibus, nulla relicta facultate egrediendi quacumque ratione, aut cauſa, excepto tantùm caſu, in quo Monialem tanto, & tali morbo euidenter laborare conſtaret, vt non poſſet cum alijs abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari: quæ exceptio vtique firmat regulam in contrarium. Cùm autem tale decretum Bonifacij VIII. non fuiſſet vſu receptum, vel certè per contrariam conſuetudinem antiquatũ, (vt indicat *Concil. Trid. ſeſs.*25. *cap.*5. *de Regul.* & Auctores paſſim teſtantur à dicto Concilio fuit innouatum his verbis: *Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire è monaſterio, etiam per breue tẽpus quocumq; prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbãda, indultis, & priuilegijs quibuſcumq; non obſtantibus:* necnon approbatũ, ac confirmatũ tũ à Pio V. *in ſua Conſtit.* 8. *in ordine*, tum à Greg. XIII. *in ſua Conſtit. item* 8. *in ordine*, in qua explicat quæ loca comprehendantur ſub clauſura Monialium; cum Pius V. *in citata Conſtit.* 8. latiùs declaraſſet decretũ Bonifacij VIII. & Conc. Trid. ſuperiùs allegatũ, expreſſis in declaratione dictæ bullæ caſibus, in quibus Moniales poſſunt licentiari ad exeundum è clauſura, & latis varijs pœnis aduersùs violantes ipſam clauſuram, de quibus infra.

QVÆRES II. Qualiter peccet Monialis indebitè egrediendo è proprio monaſterio, & quot peccata committat.

24 ℞. Peccare m. niſi excuſet paruitas materiæ iuxta dicta *ſect. præced. q.*11. committere verò vnum tantùm peccatum, idque inobedientiæ contra præceptum Eccleſiæ Monialibus clauſuram indicentis, ſi ſolo præcepto eccleſiaſtico teneantur ad clauſuram, nòn autem etiam ex voto, ſicut de facto aliquæ Moniales tenentur; quæ proinde exeuntes è clauſura ſine debita facultate duo peccata committunt neceſſariò exprimenda in confeſſione; vnum ſcilicet contra præceptum Eccleſiæ (quod eſt peccatum inobedientiæ) & alterùm contra votum, quod eſt ſacrilegium. Et ratio eſt, quòd, cùm præceptum clauſuræ impoſitum Monialibus ſit de re grauiſſima, eius violatio ex genere ſuo non poteſt non eſſe mortalis; ex alia parte in vno, ac eodem actu multiplicantur malitiæ ſpecie diuerſæ, quando actus opponitur diuerſis ſpecie virtutibus, ac perfectionibus, vnde fit, quòd, ſi clauſura præſcriberetur tum ab Eccleſia,

cleſia, tum à regula: non ideò eius violatio duplicem contineret malitiam; cùm ſic opponeretur eidem virtuti, ac perfectioni nimirum obedientiæ.

Qua occaſione obiter moneo aſſertionem à me poſitam *tract.4. c.5. num.21.* eſſe iuxta mentem *Rodriq.* ibi citati: non autem iuxta meam mentem; vt colligitur ex §. ſequenti, vbi ſuſtinens inter caſus exceptos ab Vrbano VI. comprehendi epidimiam, etſi ab eo non exprimatur tacitè infero Moniales S. Claræ, non obſtante voto Clauſuræ, quod faciunt, poſſe in caſu epidimiæ egredi è clauſura ſi id ſit neceſſarium ad vitandum contagium; quod vtique eſt contra Rodriquez.

QVÆRES III. Sub quibus pęnis prohibeantur Moniales egredi è clauſura proprij monaſterij.

25 ℞. Prohiberi ſub pęna excommunicationis maioris ipſo facto incurrendæ, eaque reſeruata Papæ, ſi ſit publica, ac notoria, patet ex Pij V. Conſtit.8. ſuperiùs adducta, quæ ſic habet: *Aliter autem egredientes, ſeu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices perſonas, ſiue laicas, aut ſæculares, vel eccleſiaſticas, conſanguineas, vel non, excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eò ipſo abſq; aliqua declaratione ſubiacere, à quo, præterquàm à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, abſolui nequeant. Et inſuper tam egreſſas, quàm præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiam huiuſmodi concedentes, dignitatibus officijs, & adminiſtrationibus per eas, & eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & alia in poſterùm obtinenda inhabiles* (ſupple) *decernimus*.

26 Vbi notandum vi iſtius Conſtitutionis Moniales indebitè egredientes è proprio monaſterio non ſolùm incurrere excommunicationem maiorem ipſo facto, abſque alia declaratione, eamque Papæ reſeruatam: ſed etiam remanere priuatas dignitatibus, officijs, & adminiſtrationibus, quæ habent tunc temporis, immò & inhabiles ad obtenta, & alia in poſterùm obtinenda. Quin etiam talibus pœnis ſubiacent non Moniales tantùm modo dicto clauſuram violantes, ſed etiam Epiſcopi (cùm de his expreſſa mentio fiat in citata Conſt. Pij V. Prælatique Regulares, ſi fortè ſine iuſta cauſa illis dent licentiam exeundi è monaſterio; necnon ij, qui Moniales iniuſtè egreſſas comitantur, aut recipiunt, ſi ſuo comitatu, aut receptione cooperentur egreſſui Monialium ipſarum, aut ſint in cauſa, quòd non redeant ad monaſterium, ſicut debent, quod benè aduertit *Bonac. q.1. de clauſ. p.4. num.4. & 5.* hinc inferens cum Rodriq. Sanchez & Lamas non incurrere dictas pœnas illum, qui cauſa vrbanitatis, amicitiæ, honoris, aut conſanguinitatis Monialem illicitè egreſſam comitaretur, aut reciperet, dummodò eius delicto re vera non cooperetur: qua de re *Sanch. l.6. mor. c. 14. num.72.*

Difficultas eſt, vtrùm præfatæ pœnæ incurrantur ante ſententiam Iudicis declaratiuam ſin minùs pœnæ, ſaltem delicti.

27 ℞. Excommunicationem quidem incurri ante omnem ſententiam iudicis, etiam declaratiuam delicti (quod omnes concedunt) alias verò pœnas probabile eſſe non incurri, niſi poſt ſententiam criminis declaratoriàm, latam à Iudice; qua ſcilicet declaretur iuridicè Monialem violaſſe clauſuram egrediendo è monaſterio abſque legitima facultate; idque non ſolùm ob doctrinam; quam tradit *Sanchez ſup. num. 65. ex Nau. Mol. & Soſa:* ſed etiam quia clauſula illa, *abſque aliqua declaratione*, in relata Conſtit. Pij V. ex tenore textus videtur referri ſolùm ad excommunicationem, non item ad alias pœnas; ſicut & vi textus reſeruatio ſolùm afficit excommunicationem non autem reliquas pęnas; cùm ſic habeat: *Excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eo ipſo abſque aliqua declaratione ſubiacere; à quo, præterquā à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolui nequeant: & inſuper tam egreſſas* (idest Moniales) *quàm præſidentes, & alios Superiores prædictos eis licentiā huiuſmodi concedentes dignitatibus, officijs, & adminiſtrationibus per eas, & per eos tunc obtentis priuamus, & illas, & illos ad obtenta, & ad alia in poſterùm obtinenda inhabiles decernimus.* Vbi noto clauſulam illam *abſque aliqua declaratione*, & illam aliam, *præterquàm à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo abſolui nequeant*, ſolùm apponi, vbi agitur

agitur de excommunicatione; non item poſteà, vbi agitur de alijs pęnis; quod eſt ſignum Pium V. in dicta Conſtitutione noluiſſe cum tanto rigore obligare ad reliquas pęnas, ſicuti obligat ad excommunicationem: ſi enim pari rigore voluiſſet obligare ad vtrumque id potuiſſet exprimere, immò & expreſſiſſet iuxta illud *ſi voluiſſet expreſſiſſet:* quod maxime locum habet in odioſis, quæ non debent ampliari, ſed reſtringi.

Quod ſi quæras, quis poſſit abſoluere à præfatis pœnis.

28 ℞. Non poſſe abſoluere, niſi ſolum Papam, aut alium habentem ab eo facultatem, ſi eæ ſint publicæ: cùm excommunicatio ſit reſeruata Papæ, & doctrina generalis ſit, inferiorem Papa non poſſe regulariter diſpenſare in pęnis ab ipſo latis, poſt ſecutam Iudicis ſententiam. Dixi *ſi eæ ſint publicæ;* ſi enim pęnæ ſint occultæ, ab ijs poſſunt abſoluere non ſolùm Epiſcopi virtute *Concil. Trid. ſeſſ.24.c.6.* Prælati regulares ex conceſſione bullata Pij V. relata à *Rodriq.tom.1.q.61.art.9.* ſed etiam religioſi priuilegiati ex indulto bullato Pauli III. conceſſo Societati Ieſu, & à nobis explicato in *Manuali tract.de priuil. cap.2.ſect.1.ſubſ.2.* ita *Bonac.ſupr.p.5.* alijque apud ipſos.

Nec obſtat quod dicimus *c.9.n.26.* Moniales vt perpetuò impeditas ratione clauſuræ (ne poſſint pro abſolutione reſeruatorum Papalium adire Papam) poſſe ab ijs abſolui per Epiſcopum, aut proprium Prælatum regularem, quibus reſpectiuè ſubſunt: non enim hæc doctrina pugnat cum ea, quam tradimus §.*præcedenti;* ſiquidem Epiſcopus, in quantùm poteſt abſoluere impeditos perpetuò à reſeruatis Papalibus, ad quæ alioqui eius facultas non extenditur, comprehenditur ſub ijs verbis *aut alium habentem ab eo facultatem* adductis §.*præcedenti*, (vt colligitur ex *Bonacina de cenſuris in comm.D.1.q.3.p.2.n.4.*) ſicq; hic ſolum negamus poſſe Epiſcopum vt ſic, abſoluere à pęnis publicis per ſententiam Iudicis; & meritò, cum id facere poſſit ſolum quatenus habet poteſtatem ſpecialem à iure, & eſt delegatus Papæ, (quod omninò admittimus etiam *c.9.n.26.* Præterquàm quòd negare poſſumus Epiſcopum poſſe perpetuò impeditos abſoluere ab alijs pœnis v.g. officiorum priuationibus) latis per ſententiam Iudicis (ſicut de facto ſuppono §.*præcedenti*, & docet idem *Bonac. de cenſur. in particulari D.1.q.22.n.2.n.23.* etſi *v. ex dictis* dicat ſe exiſtimare non improbabilem oppoſitam ſententiam ab eo relatam *ibi n.22.*) & de facto hic negamus: vt proindè dicta hic benè cohæreant cum ijs, quæ diximus *c.10.num.181.* nec vllam inter ſe contradictionem, quæ primo aſpectu in ijs eſſe videtur, contineant.

QVÆRES IV. An, & ex qua cauſa Moniales licentiari poſſint ad egreſſum è monaſterio, non obſtante obligatione clauſuræ.

29 ℞. Ex vi quidem Conſtitutionis Bonifacij VIII. citatæ in *cap.periculoſo de ſtatu Regul.in 6.* poſſe tantum in vno caſu ibi excepto, nimirum quando Monialis euidenter laborat tanto, ac tali morbo, vt non poſſit cum alijs commorari abſque graui periculo, aut ſcandalo; ex vi verò Conſtitut. Pij V. relatæ *q. præced.* poſſe exire in tribus caſibus ab ipſo ibi expreſſis: videlicet ex incendio, ex morbo lepræ, & ex infirmitate epidemiæ; immò & in alijs caſibus ſimilibus, aut vrgentioribus, qui cenſentur comprehendi in tribus allatis iuxta dicenda *q.8.* Quare Moniales nequeunt licentiari ad egreſſum niſi ex cauſa valdè graui, ac vrgenti: cuiuſmodi ſunt omnes relatæ in *c.periculoſo*, & in Conſtitutione Pij V.

QVÆRES V. Quandonam caſus incendij ſufficiat, vt Monialis licitè poſſit exire è monaſterio.

30 ℞. Non ſufficere, niſi quando incendium eſt adeò magnum, vt Moniales ſint morituræ, ſi non exeant; quamquam, vt omnes Moniales in tali euentu exire poſſint opus ſit, vt omnium vita periclitetur, niſi omnes exeant, vndè, ſi contingat non imminere periculum omnium, ſed aliquarum tantùm, eò quòd vna pars monaſterij incendatur, & in alia non ſit periculum: tunc eæ ſolùm exire poſſunt, quæ aliter mortem euitare non poſſunt; vt ſi fingamus eas habitare in parte, quæ incenditur, & non poſſe tranſire ad aliam, niſi per ignem: idemque

que erit de vna tantum Moniali,ſi caſus ad hoc reſtringatur, vt illa ſola incendio periclitetur, ita *Suar.tom.4.de rel.tr.8.l.1.c.9.n.11.* hinc inferens caſum incendij in præſenti euentu non reſpicere communitatem, vt communitas eſt,ſed omnes perſonas eius vt ſingulas, & ſufficere in vnaquaque, ſi illam ſolam tangat.

QVÆRES VI. Quando caſus lepræ ſit ſufficiens ad hoc vt Monialis licitè egredi poſſit è monaſterio.

31 ℞. Tunc ſolùm eſſe ſufficientem, quando Moniali tali morbo infecta non egrediente, omnes aliæ Moniales euidenti periculo infectionis exponerentur; vndè, ſi ceſſet tale periculum, eò quòd monaſterium, ſit valdè capax, ibique adſit commoditas medendi ei morbo abſque periculo contagionis aliarum Monialium, tunc Monialis ſic infecta non poteſt exire, cùm ceſſet periculum, ratione cuius præcisè licitus erat exitus; vt apertè colligitur ex *c. periculoſo*, innouato per Concilium Trident. & Pij V. Conſtitutionem ferè hoc ipſum exprimentibus ijs verbis, *quòd non poſſit cum alijs abſque graui periculo commorari*. Vt proindè dicat *Sanch.num.32.* ad hoc vt Superiores iuſtam licentiam exitus concedant, non debere eſſe contentos ſola probatione morbi, ſed prætereà probandam eſſe commoditatem monaſterij ad medendum ſine periculo infectionis aliarum Monialium; quod etiam indicat *Tamb.ſup.D.20.q.1.num.4.* dicens ad hoc vt Monialis ex lepræ morbo licitè poſſit exire è monaſterio, huiuſmodi infirmitatem debere eſſe talem, vt homo ſæcularis ea infectus extraheretur è propria domo, & ad vitandum infectionis periculum duceretur ad locum ſegregatum vulgò nuncupatum *Lazaretto*.

QVÆRES VII. Quid intelligatur hic nomine epidemiæ, ob quam Moniali eo morbo infectæ concedi poteſt, vt exeat è monaſterio.

32 ℞. Intelligi non ſolùm epidemiam, quæ eſt vera peſtis, ſed etiam epidemiam ſimplicem, morbum ſcilicet communem adeò contagioſum, vt ab vno facilè diffundatur ad alios cum ipſo communicantes; ſi tamen non obſtet declaratio quædam Sacræ Congregationis facta anno 1609. & relata à *Diana p.2. tr.15. reſol.23.* nimirum in Conſtit. Pij V. nomine epidemiæ venire ſolùm veram, ac realem peſtilentiam, non autem morbum gallicum, & S. Lazari, ſtrumas, cancros, alioſque huiuſmodi morbos contagioſos: ita *Suar.ſupra num.3. Sanchez num.35. Rodriq.ſup.quæſt.49.art.3. Miranda q.3.de Monial. art.5. Portel. de dub. regul.v.clauſura num.18.* alijque quos citat,& ſequitur *Tambur. num.6.* dicens huiuſmodi caſum ſic communiter explicari à Doctoribus, & probatur tum quia intentio Pij V. in excipiendo iſto caſu, quæ eſt conſulere indemnitati Communitatis religioſæ, æquè militat in morbis iſtis contagioſis, qui poſſunt inficere totum monaſterium, aut maiorem illius partem: vbi autem procedit eadem ratio, procedit, & eadem iuris diſpoſitio: tum quia veriſimilius eſt nomen epidemiæ hìc ſumi, non rigoroſè pro illa, quæ peſtis dicitur, & ſic per contagium communicatur, vt maiorem partem hominum, quos inficit, occidat, ſed vt latiùs dicitur de quocumque morbo communi contagioſo modo ſupradicto; cùm enim Pij V. conſtitutio ſit odioſa, ac reſtrictiua quoad hanc partem, eius verba interpretari debent in mitiori ſignificatione propria: vnde, cùm iuxta vſum Medicorum vox epidemiæ abſolutè dicta ſignificet quemcumque morbum contagioſum, ſecundùm hanc ſignificationem debet hic ſumi: quæ rationes faciunt iſtam ſententiam ſatis probabilem; præſertim cùm non conſtet authenticè de declaratione illa Sacræ Congreg. ſuperiùs allegata ex Diana, ſicut notauit ipſemet Diana, & innuit etiam *Lezana tom.1.cap.25.num.20.* dum noſtram amplexus ſententiam ſubdit, *licèt oppoſitum in praxi omninò ſequendum ſit, ſi authenticè conſtet de quadam declaratione Sacr. Congr. in contrarium*.

Vtrùm verò dari poſſit Moniali licentia exeundi è monaſterio in caſu,quo ea laboret morbo ipſi ſoli nociuo,& tali,vt moraliter ſit certum non poſſe ſufficienter curari, niſi exeundo è monaſterio (v. g. eundo ad balnea.)

33 Quòd, quamuis Azorius, Nauar. Graff. Zipæus, Bonac. & alij relati à Diana ſupra ſuſtineant Moniali in tali caſu poſſe concedi facultatem exeundi è monaſterio; idque admittat etiam *Diana p.5. tract.3. reſ.137.* & non improbabiliter, ſecluſa praxi, quæ viget in contrarium; abſolutè tamen dicendum videtur in iſto caſu non debere, nec poſſe concedi Moniali, vt exeat è monaſterio, ita *Sanchez num.39. Barboſa de offic. Epiſc. alleg.102. num.20. Gutier. l.1. canonic. qq. cap.14. Zerola par.1. praxis v. moniales quæſt.16.* alijque penes Dianam vbi ſupra; & probatur tum quia ſententia Azorij, & illorum aliorum cedit in magnum detrimentum clauſuræ ſtatutæ in commune bonum religionis, ſtante quòd morbi periculoſi ſunt frequentiſſimi, auiditaſque Monialium exeundi è monaſterio eſt maxima, ſicque facilè attraherent Medicos ad iudicandum egreſſum vitando periculo mortis eſſe ipſis neceſſarium, & ita paſſim concederetur facultas egrediendi; tum quia in cit. *c. periculoſo* (cuius obſeruantia maximoperè commendatur in *Concil. Trid. ſeſſ.25. de regul. cap.5.* & in Conſtit. Pij V. ſæpiùs relata) ob ſolam rationem communis boni Monialium permittebatur egreſſus, vt conſtat ex ijs verbis, *niſi fortè tanto, & tali morbo euidenter earum aliquam laborare conſtaret, quòd non poſſet cum alijs abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari*; ergò caſus reſpiciens ſolam Monialis vtilitatem priuatam non præbet cauſam ſufficientem egrediendi: tum quia, eſto Doctores iuxta inferiùs dicenda concedant quacumque dictione exceptiua adiecta non excludi caſus ſimiles, aut vrgentiores: fatentur tamen vniuerſi excludi caſus diſſimiles, ac minùs vrgentes; quia alioqui dictio exceptiua eſſet inutilis; conſtat autem quòd præſens caſus eſt valdè diſſimilis, ac longè minùs vrgens, quàm tres expreſſi in Conſtit. Pij V. vt facilè patebit conſideranti.

34 Diſſentit *Suar. num.9.* dicens ſe non poſſe diſcedere à pia ſententia Nauarri ſuſtinentis in caſu propoſito concedi poſſe Moniali licentiam exeundi è monaſterio, probatque tum quia leges humanæ non obligant ad ſui obſeruationem cum graui periculo mortis, niſi vbi honor fidei, aut religionis, vel magna neceſſitas boni communis intercedit; nihil autem horum in præſenti interuenit: tum quia lex humana debet eſſe tolerabilis, adeoque non, poteſt obligare cum graui periculo mortis, niſi ex cauſa proportionata qualis non eſt, niſi neceſſitas communis boni temporalis, aut ſpiritualis: tum quia id videtur ſatis apertè colligi ex quadam declarationes Sacræ Congr. quam idem *Suar. num.11.* refert his verbis: *Curandæ valetudinis cauſa ad balnea Monialem exire poſſe Sedes Apoſtolica conceſſit, dum tamen eat cum honeſto comitatu perſonarum, quem Ordinarius dandum cenſuerit, atque tam eundo, quàm redeundo nullum ad locum extra viam rectam diuertat, neque diutiùs maneat apud ipſa balnea, quàm ad curandam infirmitatem neceſſe fuerit.* Verùm, quia praxis communiter eſt in contrarium, ſaltem in his noſtris regionibus: non videtur recedendum à noſtra ſententia, eſto oppoſita ſpeculatiuè cenſeri poſſit probabilis; præſertim cùm dici poſſit præfatam declarationem Sacræ Congr. non fuiſſe generalem, ſed potiùs fuiſſe diſpenſationem cum aliqua Moniali in particulari, ideoque non facere ius; maximè cùm non conſtet eam fuiſſe authenticam: cum Suarez ſentit *Caſt. Pal. tr.16. D.4. p.9. n.15.*

QVÆRES VIII. An prædicti tres caſus excepti in Conſtitutione Pij V. poſſint extendi ad alios ſimiles, aut etiam vrgentiores.

35 ℞. Poſſe; & probatur tum quia dictio taxatiua non excludit caſus ſimiles, & in quibus militat eadem ratio, aut vrgentior; ſicut ex multis oſtendit *Euerard. in ſuis topicis legalibus loco à natura dictionum taxatiuarum num.4.* & colligitur ex varijs iuribus, quæ adducit *Sanchez num.37.* tum quia Clem. VIII. in ſua Conſtit. *Religioſæ Congregationes* ad puritatem paupertatis magis conſeruandam prohibuit munera à Religioſis dari, præterquàm in caſibus ibi exceptis: & tamen Sanchez ſupra cum Soſſa putat præfatos caſus extendi ad ſimiles, in quibus militat eadem, vel maior ratio: tum quia in nouella Conſtitut. Iuſtiniani *collat.4. ſub*

tit. de

tit. de nuptijs, §. *ſed et ſi quis*, dicitur ſolis Cleris promotis ad Ordines minores lectoris, & cantoris integrum eſſe vxorem ducere: & nihilominus id etiam licitum eſt ijs, qui initiati ſunt alijs duobus ordinibus minoribus: quinam autem ſint caſus, qui extendi poſſunt ad eos, qui recenſentur in motu proprio Pij V. conſtabit ex quæſtionibus inferiùs proponendis, ac ſoluendis.

QVÆRES IX. An occurrente aliquo caſu, in quo iuxta dicta licitus eſt egreſſus monialium è monaſterio, ex propria auctoritate poſſint egredi, vel certè requiratur legitima licentia Superioris.

36 ℞. Requiri licentiam Superioris; idque non ſolùm ex decreto *Concilij Trident. ſeſſ.25. de Regul. cap.5.* vbi dicitur: *Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire à monaſterio, etiam ad breue tempus, quocumque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda:* ſed etiam eſt Conſtit. Pij V. ſuperiùs citata, quæ incipit *Decori*, & ſic habet: *quæ tamen infirmitas præter alios Ordinum Superiores, quibus cura monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſsè in ſcriptis approbata ſit*; eſt communis DD. inter quos *Portel. ſup. num.20.* benè aduertit, quòd quamuis in caſibus allegatis à Pio V. expectanda eſt licentia ad egrediendum, ſi Superior adſit; ſecùs eſt, ſi Superior abſit, & periculum ſit in mora, aut eam iniuſtè deneget, & certò conſtet de iniuſtitia.

At, dices, cuius Superioris licentia requiritur, vt Monialis in aliquo dictorum caſuum licitè egrediatur?

37 ℞. In monaſterijs quidem ſubiectis Epiſcopo requiri, & ſufficere licentiam ſolius Epiſcopi, aut Ordinarij loci: cùm ipſe reſpectu illorum ſit, & Epiſcopus, & Prælatus Religionis; in Monaſterijs verò exemptis præter licentiam Epiſcopi, ſeu Ordinarij loci requiri etiam licentiam Prælati regularis proprij, Prouincialis ſcilicet, aut Generalis iuxta vniuſcuiuſque Ordinis inſtitutum: patet tum ex Concilio Trid. loco citato, quod quamuis non requirat expreſsè licentiam Prælati Regularis reſpectu monaſteriorum exemptorum, illam tamen non excludit, ſed potius ſupponit, vt de iure communi neceſſariam; vtpotè ſemper loquens ſecundùm eius conſtitutionem, quando illud non immutat; tum ex Conſtit. Pij V. §. præcedenti allegata, in qua id totum ſatis expreſsè deciditur, ita *Suarez ſup. num.13. Barboſa num.28. Sanchez ſupra num.24. & ſeqq.* alijq; apud ipſos: qui rectè monent non immeritò Pium V. citata Conſtitutione dicere *per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium*, vt innuat huiuſmodi licentiam poſſe concedi non ſolùm ab Epiſcopo propriè dicto, qui ſcilicet habeat vltra iuriſdictionem Epiſcopalem, etiam poteſtatem Ordinis Epiſcopalis, ſed etiam à quocumque habente iuriſdictionem Epiſcopalem, qualis eſt Vicarius generalis Epiſcopi, immò & Vicarius generalis Capituli, ſede vacante; qui vtique veniunt nomine Ordinarij loci, vt in ſpecie adnotauit *Barboſa vbi ſup.* ex Lamas, & Sanchez reijciens, quod ait *Rodriq. ſup. art.6.* Monialem ſcilicet exemptam in adductis caſibus poſſe abſque vllo ſcrupulo recedere è monaſterio cum ſola licentia Prælati regularis, Generalis, aut Prouincialis, & non requiri vllam approbationem Epiſcopi ſæcularis; ſtante quòd Prælatus regularis eſt etiam ipſe Ordinarius talis monaſterij, ſicque de illo poſſunt intelligi allegata verba Pij V. *per Epiſcopum, ſiue alium loci Ordinarium*; cùm tamen ſecundùm communem loquendi modum Prælatus regularis numquam dicatur loci Ordinarius, eſtò ſit Ordinarius proprij monaſterij.

Quòd ſi quæras, an licentia egrediendi è monaſterio in caſibus permiſſis concedenda Monialibus debeat eſſe ſpecialis, ac expreſſa: idque ita vt aliàs licentia ſit eò ipsò irrita, ac nulla.

38 ℞. Attenta Conſtitutione Pij V. debere eſſe, & ſpecialem, & expreſſam; cum id ibi ſatis apertè explicetur ijs verbis, *& expreſsè in ſcriptis approbata ſit* (ideſt cauſa egrediendi è monaſterio) hoc enim ipſo quòd talis cauſa debet expreſsè

approbari ad dandam dictam licentiam, licentia non poteſt non eſſe ſpecialis, vtpotè data hic, & nunc in caſu particulari & quidem in ſcriptis, cùm id diſertis verbis exprimatur, quæ doctrina procedit tum in cauſis exitus expreſſis in dicta Conſt. Pij V. tum in alijs quibuſcumque vt notauit *Sanch.ſup.n.29.*

An autem,vt talis licentia ſit valida,debeat neceſſariò eſſe in ſcriptis, ita vt non valear, ſi concedatur verbotenus.

39 ℞. Videri probabilius, quòd neceſſariò debeat eſſe in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ, ita *Bonac. quæſt.1. de clauſ.p.8. num.5. & Tambur. ſupra quæſt.6. num.1.* ex Sanchez, Miranda, ac Victorello, alijque communiter; & probatur tum quia id ſatis clarè ſignificatur in citata Bulla Pij V. ijs verbis, *aliter autem, quàm vt præfertur, egredientes excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eò ipſo abſque aliqua declaratione ſubiacere,&c.* tum quia vbi ex lege ,contractus requirit ſcripturam, ea deficiente, irritus eſt contractus, *l. contractus 16. de fide inſtrum.* ergò & idem dicendum eſt in caſu noſtro: tum quia iure cautum eſt, vt talis licentia detur in ſcriptis, non ſolùm vt poſſit exhiberi, ſi petatur, ſed vt maturiùs, ac rariùs concedatur (quæ enim ſcripto tradi debent, maturiori conſilio ſolent examinari, & rariùs concedi) non ergo ſolemnitas ſcripturæ cenſeri debet leuis, ſed valdè ſubſtantialis. Oppoſitum tamen ſentiunt Homobon. & Belloch. quos refert, & non reijcit *Diana part.3. tractat.2. reſolut.129.* ex Innocentio, Abb. & Felino docentes quòd, quamuis licentia ad ingrediendum ſepta monaſterij Monialium ex decreto Conc. Trid. in ſcriptis obtenta requiratur: id intelligitur quoad forum exterius: nam in interiori foro animæ, in quo attenditur veritas, ſufficit, quòd interueniat conſenſus iure naturali requiſitus, qualis eſt etiam, qui oretenus conceditur; eſt autem eadem ratio de licentia requiſita ad licitum egreſſum Monialium è monaſterio, vt patet.

QVÆRES X. An, occurrente cauſa legitima egrediendi è monaſterio, poſſit Monialis exire abſque licentia Superioris, ſi propoſita cauſa egreſſus petat licentiam, & non obtineat.

40 ℞. Quòd, cùm ad licitum egreſſum Monialis requirantur approbatio cauſæ, & licentia exeundi: & hæ poſſint ſeparari, quatenus poteſt ad aliquem pertinere approbatio cauſæ (quæ conſiſtit in iudicio de ſufficientia illius) abſque eo quòd poſſit dare licentiam: ſi quidem Monialis ſit exempta, & Epiſcopus nolit approbare cauſam ab ea propoſitam ad exeundum; Prælatus verò regularis proprius eam approbet, ac det licentiam exeundi, conſtito euidenter de iniuſtitia Epiſcopi, videatur Monialis poſſe exire, cùm ſic ratio Religionis propriè illam non obliget, & aliàs lex poſitiua in tali caſu videatur non obligare: quippe quæ re vera impletur, eſtò deſit exterior ſolemnitas (quamuis fortè in foro externo aliud præſumeretur.) Sin verò è contra Epiſcopus approbet cauſam, & Prælatus regularis renuat dare licentiam; tùnc, moraliter loquendo, non debet Monialis exire; cùm ſic obſtet & Conſtitutio Pij V. & intrinſeca obligatio religioſæ obedientiæ, & præterea tunc vix poſſit vitari graue ſcandalum, periculum apoſtaſiæ, vel certè ſpecies cum infamia religionis. Quòd ſi Monialis egreſſura è monaſterio ſit ſubiecta Epiſcopo; tunc, ſi ipſe non approbet cauſam egrediendi propoſitam, adeoque etiam neget licentiam exeundi, nullo modo poteſt Monialis exire: cùm ex vna parte obſtet diſpoſitio Concilij Tridentini, ac Pij V. conſtitutio, & ex alia per modum defenſionis, aut iuſtæ excuſationis id fieri nequeat ſine magno ſcandalo, & in caſu potiùs ficto, quàm morali, ita *Suar. ſup. cap.9. num.16.* monens iuxta diſpoſitionem Concilij Trident. & Conſtitutionem Pij V. approbationem cauſæ exeundi quoad monaſteria exempta pertinere ad Epiſcopum, & ſic Concilium nihil aliud dixiſſe, niſi cauſam ab Epiſcopo approbandam: licentiam autem proprij Superioris eſſe neceſſariam ex vi religioſi ſtatus.

QVÆRES XI. An Monialis tuta conſcientia exire poſſit è monaſterio, ſi ei à legitimo Superiore detur licentia exeundi ſine iuſta cauſa.

41 ℞. Non

41 ℞. Non poſſe, ſi ei conſtet in conſcientia iuſtam cauſam egrediendi non ſubeſſe, & licentiam fuiſſe conceſſam ex fauore, vel alia ratione iniqua, ita *Suarez num.*14. probat, quia talis licentia re ipſa eſt nulla, & id non latet Monialem: ſiquidem Pius V. in ſua illa Conſtitut. dicit: *Aliter autem, quàm vt præfertur egredientes:* prædictum autem fuerat, vt Moniales ſine legitima cauſa, & probata non exeant.

42 Concedo tamen, quòd ſi Papa ſine iuſta cauſa daret huiuſmodi licentiam, poſſet Monialis exire abſque eò quòd incurrer pœnas latas contra violantes clauſuram: immò ne venialiter quidem peccatet iuxta plures Doctores ſuſtinentes vtentem diſpenſatione valida data à Superiore ſine cauſa non peccare, nec venialiter, vt mox videbimus: eſtò Papa taliter diſpenſans peccaret ſaltem venialiter, vt tradunt plures DD. penes *Sanchez lib.*8. *de matr. D.*18.*num.*6. ratio reſponſionis eſt: quòd, cùm obligatio clauſuræ ſit de iure humano (vt iam probauimus) poteſt Papa in ea validè diſpenſare, etiam ſine cauſa, vt innumeris Doctoribus citatis eruditè probat *Sanchez Diſput. modò citata num.*3. contra plurimos alios ab eodem relatos *num.*2. quorum opinionem dicit *Caſtr. Pal. tr.*3.*D.*6.*p.* 8.§.1. *num.*2. non poſſe defendi vt probabilem: alioqui ſuſtinens *num* 8. ex communi Canoniſtarum probabile eſſe vtentem diſpenſatione valida, ſed illicita, vtpotè data ſine cauſa non peccare, nec venialiter: quod tamen negant plures alij Doctores: aliqui quidem ſuſtinentes in tali caſu peccari m. alij verò ſolùm venialiter; quod putat *Sanch.n.*7. eſſe probabilius.

Vnum hic obiter moneo ex *Suar.ſup.num.*13. in præſenti materia diſtingui facultatem, ſeu licentiam exeundi è monaſterio à diſpenſatione; quòd, cùm prohibitio non exeundi ſit prohibitio non exeundi ſine legitima facultate; conceſſio talis facultatis non eſt diſpenſatio in lege clauſuræ, ſed potiùs eſt pars materiæ ipſius legis; diſpenſatio autem propriè tunc contingit, quando præfata facultas datur ſine iuſta cauſa; quòd eſt benè notandum.

QVÆRES XII. An, & quando Monialis ex vrgenti neceſſitate exiens è monaſterio ſine licentia teneatur poſteà id ſignificare Superiori, cuius intererat approbare cauſam exitus, & dare facultatem exeundi.

44 ℞. Teneri, ſi poteſt, quamdiu degit extra monaſterium, ita *Bonac. ſup. p.*8. *num.* 6. ex Sanch. & Zecchio, quos ſequitur *Tambur. ſup. q.*5. *num.*4. & patet, quia cognitio cauſæ exitus è monaſterio ſpectat ad Superiorem, fierique poteſt, vt cauſa, quæ Monialibus videbatur legitima, non approbetur à Superiore, & conſequenter Monialis teneatur redire ad monaſterium; hoc autem præſtari, nequit, niſi Monialis modo dicto ſignificet cauſam ſui egreſſus. Secùs, ſi ceſſante cauſa egreſſus, Monialis iam redijt ad monaſterium: tunc quippè non eſt opus, vt manifeſtet Superiori cauſam ſui exitus, cùm ſic ceſſet finis talis manifeſtationis, moniali non ampliùs indigente Superioris approbatione, ac facultate. Addit autem *Sanchez ſup. cap.*15. *num.*70. contra Zecchium Monialem in priori caſu non ſignificantem Superiori cauſam ſui exitus non incurrere pęnas latas contra Moniales indebitè exeuntes: probatque ex eo quòd tales pœnę ſunt latæ contra Moniales iniuſtè egredientes: tales verò non ſunt Moniales in præſenti caſu egredientes, cum talis caſus per epicheiam cenſeatur exceptus ratione neceſſitatis carentis lege.

QVÆRES XIII. An Moniales habeant iuſtam cauſam exeundi in caſu belli imminentis, aut inundationis, aut ruinæ totius monaſterij.

45 ℞. Habere, ita *Suar. ſup. cap.*9. *num.*4. *Tambur. de iure Abbatiſſ. D.*20.*q.*2.*n.*2.*&* 3. alijque apud ipſum; inter quos *Peyrin. tom.*2. *de priuil. Conſtit. B. Pij V. num.*25. ait ſubeſſe Monialibus iuſtam cauſam exeundi, imminente caſu belli: ſiue intentetur ab hæreticis, alijſve infidelibus, ſiue à Catholicis: ſiquidem in omnes militares regulariter cadit illud: *Nulla fides, pietaſque viris, qui caſtra ſequuntur;* & de militibus communiter verificatur quòd *iocus, & ludus ſunt in militia, do-*

mus diripere, familias ſpoliare, virgines rapere, ſolidas vrbes, atque oppida incendere: hæc ſunt militum decora, profuiſſe nemini, nocuiſſe quamplurimis nullo reſpectu, aut recordatione præſidentis mundo Dei. Ratio autem reſponſionis eſt, quòd in iſtis caſibus agitur de communi bono totius monaſterij; & cum habeant ſimilitudinem magnam cum caſu incendij expreſſi in motu proprio Pij V. cenſentur etiam ipſi per epicheiam, ac æquiparationem excepti: dummodò aliàs ſeruentur ſeruanda, prout diximus *q.8.*

QVÆRES XIV. An iuſta ſit egreſſio Monialis ad hoc vt eligatur Abbatiſſa alterius monaſterij eiuſdem ſui Ordinis, ac habitus, vel magiſtra nouitiarum, vel Præfecta ianuæ ſeu rotæ.

46 ℞. Eſſe, dummodò id fiat cum debita licentia, ita *Mirand. ſup. art.2. Sanchez num.45.Bonac.p.9.n.10.Barb.de offic.Ep.alleg.*102.*n.*25.alijque communiter:& probant, quia iſte caſus eſt ſimilis exceptis in motu proprio Pij V. cum in eo agatur de bono communi totius religionis,non autem particulari huius, aut illius monialis,ſicque *Conc.Trid.ſeſſ.25.cap.7.de Regul.*cùm *c.5.*valdè commendaſſet clauſuram, concedit exitum in caſu, quo in proprio monaſterio non reperiatur monialis prædita dotibus requiſitis ad munus Abbatiſſæ.

47 Dixi, *dummodò id fiat cum debita licentia*,vt innuerem, quòd, licèt ad exitum monialis in caſu propoſito non videatur peti conſenſus Sedis Apoſtolicæ: id tamen fallit, attenta declaratione Congregationis Cardinalium allata à *Suarez n.5.* quæ ita habet: *Monialis non poteſt tranſire de vno ad aliud monaſterium, etiam de conſenſu Epiſcopi, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, etſi tranſlatio fiat ad aliud eiuſdem Ordinis*, quam declarationem inquit Suarez ſeruandam eſſe, quotieſcumque cauſa mutationis talis non fuerit,quæ vel in iure ſit expreſſa ſpecialiter (ſicut expreſſum eſt de officio Abbatiſſæ, ad quod proindè non requiretur conſenſus Sedis Apoſtolicæ: cum Concilium Trident. ſtatuendo in neceſſitate poſſe eligi Abbatiſſam ex alio monaſterio eiuſdem Ordinis ſimul cenſeatur dare licentiam exeundi iuxta illud: *Concedens vnum, etiam approbat neceſſarium medium ad illud*;) vel certè niſi per æquiparationem rationis cauſa egreſſus reducatur ad cauſas à Pio V. enumeratas in ſua bulla; cuiuſmodi eſſet caſus transferendi monialem aliò ob prauos mores: nam talis cauſa iure comparatur morbo contagioſo, aut ſcandalo communi, pro quo euitando etiam Bonifacius VIII.egreſſum conceſſit: hæc Suarez, & benè, niſi aliter ferat conſuetudo & præſens ſtylus Curiæ, quibus omninò ſtandum eſt; quod etiam aduertit Bonacina generaliter dicens in ſimilibus caſibus tutius eſſe conſulere Sedem Apoſtolicam, niſi ſit periculum in mora.

48 Notat tamen *Sanchez n.46.Miranda ſup.Tambur.n.8.Rodr.tom.1.q.49. art.5.* & alij monialem in caſu propoſito tranſlatam ad alium monaſterium, expleto ſuo munere, ac officio, poſſe de vtriuſque monaſterij conſenſu redire ad proprium monaſterium; quamtumuis ſocia ipſi adiuncta in tranſlatione renuat redire: ſicut & è contra, renuente moniali principali, poſſet reuerti etiam ſocia.

QVÆRES XV. An, & quo modo exire poſſit monialis ad fundandum nouum monaſterium, aut etiam ad aliud iam fundatum.

49 ℞. Poſſe, modò id fiat de conſenſu Sedis Apoſtolicæ: idque ex decreto ſacræ Congr. quæ teſte *Zer. part.2. praxis v. monialis d.*8. *&* 12. decidit non licere hunc exitum cauſa reformationis, aut nouæ fundationis, aut correctionis,ſed in his omnibus caſibus Sedem Apoſtolicam eſſe conſulendam, ita *Nau. l.3. conſil. de Regul.conſ.* 48.*n.*7.*Rodr.ſup.Sanch.n.*47.*Tamb.n.*7.& alij apud ipſos:patetque quia iſti caſus ſunt ſimiles ijs, qui excipiuntur in Bulla Pij V. vtpotè ſpectantes ad bonum commune illius religionis: conſtat autem ex dictis q.8. ſub caſibus expreſſis à Pio V. comprehendi etiam alios ſimiles, aut vrgentiores.

QVÆRES XVI. An caſu, quo totum aliquod monaſterium Monialium transferri debeat in aliud monaſterium de nouo conſtructum, talis tranſlatio fieri poſſit, inconſulta Sede Apoſtolica.

50 ℞. Poſ-

Digitized by Google

50 ℟. Poſſe, niſi fortè vſus obſtet, de quo mihi non conſtat. Colligitur tum ex *Guttierez lib.1.pract.qq.cap.14.* qui docet Epiſcopum poſſe dare Monialibus licentiam exeundi ex quacumque cauſa rationabili, ob quam Monialis authoritate, ac præcepto Prælatorum mutetur ab vno monaſterio, vt in alio inhabitet: idque non ſolum quia occurrat iuſta cauſa, ſed quòd talis exitus non eſt is, quem iura prohibent, vtpotè ordinatus, non ad manendum extra monaſterium, ſed ad aliud inhabitandum; cùm tamen iura loquantur de exitu non neceſſario, & ad manendum in ſæculo pro aliquo tempore: tum ex *Barboſa ſup. num.27.* dicente maniſeſtè iuſtam extare cauſam egrediendi, quando ex iuſta cauſa totus Monialium Conuentus locum mutat iuxta diſpoſitionem *Concilij Trid. ſeſſ.25. de Regul.cap.5.* præcipientis monaſteria Monialium conſtructa extra vrbes, & oppida transferri ad alia monaſteria exiſtentia intra vrbes, & oppida: cùm alioqui par ſit ratio in præſenti caſu, vt patet; tum ex quadam declaratione Sacræ Congreg. edita 17. Iulij 1615. quam refert idem *Barboſa in collectan. v. monialium translatio* his verbis, *Moniales transferri non poſſunt in monaſteria nouiter erecta, niſi eadem monaſteria auctoritate Apoſtolica extructa fuiſſe prius conſtiterit: ipſaque, præuia viſitatione, earumdem monialium capacia, eiſque accommodata, atque ita abſoluta reperta fuerint, vt cœmentarijs, alijſve fabris nulla ædificationis cauſa in ipſa poſteà ingrediendi neceſſitas relinquatur.* Vbi noto, quòd, cùm auctoritas Sedis Apoſtolicæ ſolùm requiratur ad conſtruenda noua Monialium monaſteria; hoc ipſo quòd ea interuenit in eorum conſtructione, ea non videtur neceſſaria ad faciendam poſteà Monialium tranſlationem: cùm in tali euentu ea expreſsè hic non requiratur, & aliàs procedat regula iuris, *Qui concedit vnum, concedit & medium neceſſarium ad illud:* cuiuſmodi eſt tranſlatio Monialium ad inhabitandum monaſterium de nouo conſtructum auctoritate Apoſtolica.

51 Cæterùm in caſu, quo facienda eſt talis tranſlatio, fieri debet in aurora: & quidem ita, vt moniales conſpici poſſint à paucis, & aſſocientur à perſonis grauioribus honeſtis, ac conſanguineis proximioribus: idque ex decreto Sacræ Congr. adducto à Barboſa vbi ſupra.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Monialis poſſit dimitti è proprio monaſterio ad hoc vt in alio monaſterio meliùs corrigatur, aut puniatur.

52 ℟. Poſſe eo modo, quo diximus *c.3.ſect.1.q.14.*

QVÆRES XVIII. An, & quo modo, non obſtante obligatione clauſuræ, poſſint Moniales dimitti è monaſterio ratione incorrigibilitatis.

53 ℟. Non poſſe, dimitti, niſi eo modo, quo diximus *ſup.c.3.ſect.1.q.13.* vbi latè egimus de hac re.

QVÆRES XIX. An Monialis, etiam ſtante lege clauſuræ, poſſit à proprio monaſterio tranſire ad Ordinem arctiorem.

54 ℟. Poſſe, eo tamen modo, quo oſtendimus *ſup.citata ſect.1.q.12.* Addo hic ſolùm Monialem in tali caſu teneri facere nouum nouitiatum, & nouam profeſſionem. De nouitiatu patet: quia annus probationis inſtitutus eſt ad effectum vt religio probet nouitium, & nouitius religionem *cap. ad apoſtolicam de Regularit.* in noſtro autem caſu neuter probauit alterum, ſicque peragendus eſt nouus nouitiatus iuxta *Concilium Tridentinum ſeſſ.25. cap.16. de regular.* non diſtinguens inter ingredientes religionem à ſæculo, & eos, qui ingrediuntur ab alia religione. De profeſſione verò probatur, quia Monialis tranſiens ad alium Ordinem debet in eo ſe obligare: hoc autem fit per profeſſionem; quæ eſt contractus quidam reciprocus, per quem profitens ſe obligat religioni, & religio profitenti, prout, Deo dante, fuſiùs oſtendimus in *tract. de nouitiatu.*

QVÆRES XX. An Monialis ex legitima facultate exiens è ſuo monaſterio (v.g. ad fundandum aliquod monaſterium) violet legem clauſuræ, ſi ea occaſione alio diuertat cauſa inuiſendi aliquam cognatam, aut viſitandi deuotam aliquam imaginem.

55 ℞. Quòd, cùm præceptum clauſuræ debeat moraliter intelligi, non ita rigoroſè obligat Monialem, vt in propoſito caſu non poſſit aliquantulùm diuertere à recto itinere, aut peracto negotio, ad quod conceditur exitus, immorari extra monaſterium pro aliquo breui tempore; idque, etſi deuiet à recta via 8. aut 9. leucis (quod in ſpecie notat *Sanch.ſup.cap.15.n.61.*) ſic *Bonac.ſup.p.9.n.21.* monens ex eodem Sanch. per tempus breue poſſe intelligi ſpatium vnius, aut duplicis diei, *Nald.v.clauſura num.5. Miranda ſup.q.2.art.20. Barboſa de offic.Epiſc.alleg.102.n.58. Sorbus in comp.v.ingredi monaſt.monial.*§.34.alijq; & patet tum ex ratione adducta ſub initium reſponſionis; tum quia illa deuiatio, ſeu temporis dilatio morali modo non videntur cedere in fraudem clauſuræ; tum quia quod dicitur in Motu proprio Pij V. *ſed nec in prædictis caſibus extra illa monaſteria, niſi ad neceſſarium tempus, ſtare licet*, non eſt interpretandum ſecundùm regulam metaphyſicas, ſed morali modo, vt iam dixi: ſicque ſolùm indicat, ſecluſa paruitate materiæ, Monialem legitimè egreſſam teneri ſub peccato m. redire, abſoluto negotio, ad quod conceſſus eſt exitus, & non poſſe diutiùs commorari extra clauſuram vltra tempus re vera neceſſarium; quod citati Doctores non negant, cùm Monialem excuſent à peccato m. in præſenti caſu ſolùm ex paruitate materiæ: quæ maximè debet admitti in præceptis Eccleſiæ, cuius iugum ſuaue eſt, & onus leue; nobiſcum ſentit *Caſtr.Pal.tr.16.D.4.p.9.n.19.ex Rodriq.tom.1.q.47.art.11.*

56 Quin etiam *Sanch.n.70.* quòd, ſi Monialis legitimè egreſſa è monaſterio ita diuertat à recta via ad quam tendit, aut vltra tempus neceſſarium immoretur tam diuturno tempore, vt iudicio prudentis cenſeatur peccare m. non ideò incurrit pœnas latas contra Moniales violantes clauſuram; quippè quæ non generaliter latæ ſunt contra violantes clauſuram, ſed ſtrictè contra Moniales illicitè egredientes: ſicque non debent extendi ad illas, quæ licitè egreſſæ ſunt (ideſt cum legitima licentia) ſed poſt egreſſum illicitè diuertunt aliò, aut diutiùs morantur extra monaſterium, quàm ferat neceſſitas: nam pœnæ non debent ampliari, ſed reſtringi, vt patet; diſſentit *Caſtrus Pal.tr.16.D.4.p.9.num.21.*

Vndè inferri poteſt, & benè, Moniales conuerſas deputatas ad quærendas eleemoſynas pro monaſterio non peccare contra clauſuram, ſi occaſione quæſtuationis inuiſant ſuos conſanguineos, & amicos: ſiquidem eæ non ſubijciuntur obligationi clauſuræ, vt conſtat ex dictis *hinc n.15.* quamquam poſſit contingere illas aliundè peccare, ſi præfata viſitatio conſanguineorum, aut alia ſimilis diuerſio ipſis ſub mortali ſit aliundè prohibita; v.g. ex conſtitutionibus, aut præcepto Superioris.

57 *Violat clauſuram Monialis tranſiens ad aliud monaſterium contiguum;* **duplex** *peccatum facit, & duplicem cenſuram incurrit.*
58 *Item, ſi fugiat è carcere, cui perpetuò iuſtè damnata eſt.*
59 *Licitè tamen ea fugeret ad vitandam mortem, aut mutilationem.*
60 *Item ad cauendam mortem ſibi intentatam ab inuaſore.*
61 *Item ad edendum fœtum illicitè conceptum, ſicque conſulendum ſuæ famæ.*
62 *Licitè egreditur in aliquo caſu ad vocandum Medicum, aut Confeſſarium.*
63 *Item ad præſtandum iuramentum fidelitatis debitum ex feudo Conuentus.*
64 *Non item, vt grauiter vexata ab Abbatiſſa adeat Prælatum.*
65 *Non vt ſubueniat graui indigentiæ parentum.*
66 *Non vt ſubueniat nepotibus.*
67 *Licitè egreditur, ſi ſit energumena, vt exorcizetur.*
68 *Item ad reclamandum coram Ordinario contra nullitatem profeſſionis.*
69 *Violat clauſuram exiens ad ſpatium, quod interiacet inter oſtium clauſuræ,* **& ia** *nuam patentem ſæcularibus.*
70 *Non item, ſi ioco impulſa tranſgreditur oſtium clauſuræ.*
71 *Violat, ſi in limine oſtij clauſuræ ludat ludo nauis.*
72 *Secùs, ſi ponens ſe in rota eam voluat ad partem patentem ſæcularibus.*

73 *Non*

73 *Non violat, ſi toto corpore conſiſtat in liminari oſtij clauſuræ.*
74 *Neque, ſi aſcendat ſupra tectum Conuentus, & conſiſtat intra partem reſpicientem ipſum conuentum, aut eccleſiam interiorem.*
75 *Violat, ſi à tecto Conuentus prætergrediatur ad tectum porticus exterius annexæ ipſi Conuentui factæ præcisè in commodum externorum.*
76 *Non item, ſi inſideat muro conuentus virili more quaſi equitans.*
77 *Violat, ſi è feneſtra toto corpore ſe ſuſpendat viam publicam versus.*
78 *Item, ſi conſiſtat ſuper ramo arboris ſitæ intra clauſuram omninò prominente extra illam.*
79 *Non item, ſi magica arte, feratur per aerem intra ambitum clauſuræ: cum limitatione tamen: indicatur, quæ eleuatio ſufficiat ad violationem Clauſuræ.*
80 *Violat, ſi præuidens ſe in ſomnis egreſſuram id non impediat.*
81 *Item, ſi aſcendens equum ferociorem vi feratur extra clauſuram, hoc præuiſo.*
82 *Secus, ſi legitimè degens in domo priuata extra eam liberè exeat.*
83 *Limita, niſi iuſſu Superioris ibi degat cum obligatione clauſuræ.*
84 *Non violat, ſi licentiata ad egreſſum exeat etiam ad malum finem.*

QVÆRES XXXI. An Monialis cenſeatur violare clauſuram, ſi recedat è proprio monaſterio in aliud monaſterium Monialium immediatè contiguum, eiuſdem ſui Ordinis, ſiue alterius; idque gratia recreationis, &c.

57 ℞. Violare: & probatur ex eo quòd Monialis non tenetur ad clauſuram in communi, ſed ad clauſuram proprij monaſterij; ſicque, eſtò in caſu propoſito tranſeat de clauſura ad clauſuram, ita vt non poſſit verè dici, quòd in tali tranſitu vllo tempore ſit extra clauſuram: hoc ipsò tamen quòd totaliter recedit à proprio monaſterio (intra cuius ambitum continetur eius clauſura) eò ipsò violat clauſuram, & incurrit pœnas latas contra Moniales violantes clauſuram; quæ ratio vtique probat intentum, ſiue monaſterium, in quod Monialis ingreditur, ſit eiuſdem ſui Ordinis, ſiue alterius: cum Monialis eodem modo non teneatur ad clauſuram in communi ſui Ordinis, ſed ad illam, quæ eſt propria ſui monaſterij, in quo eſt profeſſa: ſic reſpondi in facti contingentia: nec obſtat quod docet *Sanchez ſup. cap. 16. n. 10. v. ſecundus caſus*, nam ibi non ſupponitur violatio clauſuræ ex parte termini à quo, ſicut ſupponitur in caſu, qui hic controuertitur.

Addo, quòd, cùm Moniali prohibeatur non ſolùm egreſſus è propria clauſura, ſed etiam ingreſſus in alienam; & hæ prohibitiones ſint duæ numero diuerſæ: Monialis in caſu propoſito duo peccata committet in confeſſione neceſſariò exprimenda, dupliceinque incurret excommunicationem iuxtà doctrinam *Bonacinæ D. 1. de cenſur. in comm. q. 1. p. 5. n. 2.* tot ſcilicet incurri cenſuras, quot ſunt moraliter, & formaliter actus commiſſi contrà præceptum. Sic ergo reſpondi, & reſponſioni poſteà ſubſcripſerunt *Pollachus, Baldell. Steph. à S. Greg. alijque viri docti à me conſulti:* à quibus diſſenſit *Bordonus* item à me conſultus, putans in iſto caſu vnicam incurri excommunicationem: eò quòd Bulla Pij V. præcisè afficiat excommunicatione Moniales illicitè egredientes, nulla mentione facta alterius loci, ad quem contingat acceſſus; & aliàs, regulariter loquendo, Moniales egredi non ſoleant ad ingrediendum aliud monaſterium, ſed ad liberè vagandum: vt proindè non fuerit opus ſub lege clauſuræ comprehendere caſum hunc adeò extraordinarium; cùm lex ad ea, quæ raiò accidunt, non aptetur *l. nam ad ea, ff. de legibus*, ſic *Bordonus;* alioqui concedens Monialem, ſi ingrediatur conuentum virorum religioſorum, ſubiacere excommunicationi latæ contra mulieres ingredientes clauſtra Regularium ex Pij V. bulla, quæ incipit *Regularium perſonarum*, iuncta eiuſdem alia Conſtitut. *Decet Romanum*, idque, etſi ius interdicens fœminis ingreſſum in clauſtra Regularium vtatur verbo *mulieres;* cuius ſignificatio videtur reſtringi ad fœminas laicas: Monialis enim verè eſt mulier, & eſt expoſita periculis non minùs, quàm quælibet fœmina ſæcularis.

QVÆ-

QVÆRES XXII. An Monialis violet clauſuram, adeoque ſubijciatur pœnis latis contra violantes clauſuram, ſi damnata in pœnam delicti commiſſi ad perpetuum carcerem intra proprium monaſterium ab eo occultè recedat.

58 ℞. Violare; & probatur à fortiori ex eo, quod docent *Nau. comm.4. de Regul.n.64. Rodriquez tom.2. q.22. art.6. Sanchez ſup. cap.8. n.13.* & alij, virum ſcilicet religioſum condemnatum perpetuo carceri non poſſe licitè fugere; cùm frequentiſſima, & longè probabilior ſententia Doctorum habeat nulli perpetuis carceribus damnato licitum eſſe fugere, nedum religioſo, qui aliàs non poteſt exire è monaſterio abſque Superioris licentia, lege clauſuræ ipſum ad id aſtringente, vt oſtendimus alibi: cùm tamen lex clauſuræ ſtrictiùs obliget Moniales, quàm viros religioſos, vt patet.

Verùm tamen eſt, quòd, ſicut citati Doctores apud *Sanchez num.14.* concedunt virum Religioſum perpetuo carceri condemnatum à Superiore poſſe inde fugere, ſi aut iniuſta ſit condemnatio, aut iniuſtus ſit modus illam exequendi (vt ſi cuſtos carceris ei iniuſtè deneget cibum, veſtitum, aut ignem ad vitæ ſuſtentationem neceſſarium:) idem proportionaliter concedendum videtur etiam de Moniali damnata perpetuo carceri; illam videlicet poſſe fugere, ſi conſtet vel ſententiam eſſe iniuſtam, vel iniuſtum modum illam exequendi: nemo enim tenetur parere huiuſmodi ſententiæ; nec lex clauſuræ cenſenda eſt obligare in talibus circumſtantijs.

Dubium grauius eſt, an Monialis poſſit licitè fugere, ſi iuſtè ipſi imponenda ſit pœna mortis, aut mutilationis.

59 ℞. Videri poſſe; & probatur, quia ius fugiendi vnicuique competens iure naturali ad conſeruandam propriam vitam, nullo Religioſorum voto abdicatur, ideoque, ſicut poſſet vir ſæcularis in tali caſu fugere, (vt docent *Leſſius lib.2.cap.31. num.33.* & alij cum *S.Thom.2.2.quæſt.96. art.4.*) ita & poterit religioſus, quòd ſi id conceditur viro religioſo, debet concedi & Monialibus: cùm ipſæ non poſſint dici arctiùs teneri non fugere, niſi ratione clauſuræ, quæ tamen non obligat cum tanto vitæ periculo, vt oſtendimus *quæſt.5. §.diſſentit*, ita viri docti à me conſulti contra Caietanum, Valentiam, & Sayrum; qui, ſicut cenſent virum religioſum non poſſe fugere in præſenti caſu, conſequenter, & quidem à fortiori, id aſſerent de Monialibus.

QVÆRES XXIII. An Monialis licitè poſſit egredi è proprio monaſterio, ſi ibi inuaſa ab hoſte non poſſit vitare mortem; niſi inde fugiendo.

60 ℞. Poſſe; & probatur tum ex ratione allata *q.præcedenti*; tum quia, eſtò concedamus non poſſe dari facultatem exeundi, quantumuis Medici iudicent iuxta regulas medicinæ id eſſe ſimpliciter neceſſarium ad conſeruandam vitam Monialis ægrotantis (qua de re diximus *q.7.*) id tamen non procedit in præſenti caſu, quo periculum mortis violentæ eſt certiſſimum, & prouenit à principio extrinſeco: cùm è contra periculum mortis proueniens ex morbo intrinſeco non vitetur egreſſu, ſed Monialem ipſam comitetur; præterquàm quòd Monialis in præſenti caſu duplicem habet cauſam egrediendi, nimirum vt impediat peccatum aggreſſoris ipſi mortem inferentis, & vt vitam propriam tueatur: quarum cauſarum ſolùm iſta poſterior ſubeſt in ægritudine naturali, ſic *Tambur. ſup. D.20.quæſt.3.n.2.* & ante illum *Sanchez ſup. D.15.n.39.*

QVÆRES XXIV. An peccet contra præceptum clauſuræ Monialis, quæ ex illicita copula gerens vterum occultè exit è monaſterio ad fœtum edendum, vt ſic conſulat propriæ famæ, ac bonæ exiſtimationi ſtatus religioſi.

61 ℞. *Tambur. ſup. D.19.q.4. §.ad 12.* ex Victorello Monialem in tali caſu incurrere excommunicationem, & conſequenter peccare, niſi egrediatur ad vitandum periculum vitæ imminens ex veneno, aut vulnere, & alioqui ante egreſſum non poſſit priùs conſulere Superiorem, probatque quia lex humana clauſuræ non poteſt tollere ius naturale ſeruandi vitam. At mihi non placet iſta reſponſio: immo puto

to

Digitized by Google

to Monialem in iſto caſu poſſe modo dicto recedere à monaſterio ad conſulendum famæ tum propriæ, tum monaſterij, ac Ordinis: idque ob rationem adductam ab ipſo Tamburino; nimirum quòd lex humana clauſuræ non poſſit auferre ius naturale, quod habet Monialis conſeruandi propriam famam, quæ ſine dubio in præſenti euentu grauiſſimè periclitatur, nititur autem iſta ratio doctrina illa, quam teſte *Laym. l. 1. tr. 4. cap. 14. num. 4.* tradunt communiter DD. legem humanam, ordinariè non obligare cum periculo mortis, mutilationis, grauis infamię, aut bonorum magnæ iacturæ, qua de re *ſup. q. 7.*

QVÆRES XXV. An Monialis licitè poſſet exire ad vocandum Medicum, aut Confeſſarium pro alia Moniali monaſterij ex repentino morbo adducta ad extremum vitæ, ſi non poſſit alius reperiri, qui eos aduocet.

62 ℞. Dato caſu, videri poſſe, ſi probabilis ſit ſpes ope Medici conſultum iri præſenti neceſſitati Monialis infirmæ, vel probabiliter timeri poſſit illam eſſe in peccato m. ſiue ex ipſius atteſtatione, ſiuè aliundè. Moueor tum ex doctrina adducta *q. præcedenti*, quæ vtique locum poteſt habere etiam in iſto caſu; tum ex alia Doctrina, quam tradunt DD. communiter, nimirum quòd, quando concurrunt duo præcepta ita incompoſſibilia, vt non poſſit eodem tempore impleri vtrumque, tunc præualet illud, quod procedit à virtute ſuperiori: cùm ergò in præſentia concurrant præceptum charitatis de ſubueniendo neceſſitati Proximi grauiter indigentis, & pręceptum Eccleſiæ de ſeruanda clauſura, quod prouenit ab obedientia: & ex alia parte virtus charitatis ſit ſuperior virtute obedientiæ: hoc ipſo quod non poſſunt ſimul impleri illa duo præcepta, ſed vnum tantùm (vtpotè incompoſſibilia) debet præualere præceptum charitatis, poſthabito præcepto obedientiæ, ita docti recentiores, & ſatis probabiliter ex hypoteſi quòd detur talis caſus, qui tamen in praxi vix poteſt contingere.

QVÆRES XXVI. An Monialis fungens officio Abbatiſſæ, quæ ratione feudi tenetur præſtare iuramentum fidelitatis Domino ſæculari poſſit, ad talem effectum exire de licentia Superioris, ſi tali iuramento non præſtito, amittendum ſit feudum cum notabili damno monaſterij.

63 ℞. Poſſe, modò exeat cum honeſta ſocietate, & præſtito iuramento, ſtatim reuertatur ad proprium monaſterium: patet reſponſio tum quia hìc agitur de bono communi Monialium, cùm fieri poſſit, vt neglecto illo iuramento monaſterium amittat illud feudum, eò quòd præfatum iuramentum fieri nequeat per procuratorem: Pius autem V. in ſua Conſtitutione indicens Monialibus clauſuram extra tres caſus ibi exceptos quemcumque egreſſum è monaſterio prohibuit, præterquàm in caſibus, in quibus commune bonum Conuentus petat egreſſum; tum quia in ipſomet *cap. periculoſo* ſæpiùs allegato, *§. verum*, id expreſsè conceditur, nec fuit alicubi reuocatum: cùm Pius V. in ſuo Motu proprio *Circa paſtoralis* potiùs confirmauerit omnia contenta in dicto capite, ita *Sanchez l. 6. mor. cap. 15. n. 51. Bonac. ſup. p. 9. num. 9. Tambur. ſup. D. 20. q. 2. n. 5. & Barboſa l. 1. de iure eccleſ. c. 44. num. 79.* qui benè notant Abbatiſſam teneri quidem in iſto caſu petere à Superiore licentiam exeundi; ſi tamen is eam iniuſtè deneget; & conſtet euidenter de iniuſtitia negationis, poſſe nihilominùs exire, cùm Superior teneatur dare talem licentiam, eaque iniuſtè negata cenſeatur exire auctoritate ipſiuſmet iuris. Dixi, *& conſtet euidenter de iniuſtitia negationis*; quia in dubio, & vbi res non eſt certa, iudicium Superioris ſequendum eſt; quippè cuius eſt cauſas egreſſus diſcutere, & approbare, ſicut optimè aduertit Sanchez.

QVÆRES XXVII. An Monialis dici poſſit delinquere contra clauſuram, ſi grauiter vexata ab Abbatiſſa, & quidem iniuſtè, ſæpiùs accerſito Epiſcopo, aut Superiore, ſed fruſtra, tandem exeat è monaſterio ad effectum illos conueniendi, vt ipſis coram aperiat iniurias ſibi illatas, & ab ijs opportunum obtineat remedium.

64 ℞. Monialem in tali caſu delinquere contra clauſuram, niſi fortè aliàs immineat

graue

graue periculum vitæ, ita in terminis *Tambur.ſup. D.19.q.4.* §.*id* 8. cum Victorello: & patet, quia talis caſus non concernit bonum commune totius monaſterij, nec eſt expreſſus in Bulla Pij V. immò multum differt ab ijs, qui ibi exprimuntur; ſicque non apparet, quo titulo reputari debeat ſufficiens ad legitimè exeundum è monaſterio.

QVÆRES XXVIII. An Monialis exire poſſit licitè ad ſubleuandam neceſſitatem ſuorum parentum grauiter indigentium.

65 ℞. Non poſſe; & probatur tum ex ratione allata *q.præcedenti*; tum quia, eſtò demus viros religioſos poſſe de licentia ſuorum Superiorum egredi è monaſterio ad ſubleuandam ſuorum parentum indigentiã:id tamen non videtur concedendũ quoad Moniales, quippè quæ ſtrictiùs tenentur ad obſeruantiam clauſuræ, tum etiam ratione ſexus,ac ſtatus in quo minùs opportunè poſſent conſulere neceſſitati ſuorũ parentũ,etiamſi ad talem effectum egrederentur; præterquàm quòd ex Monialium egreſſu plura, & grauiora timeri poſſunt inconuenientia, quàm ex egreſſu virorum: ad quæ vitanda nullo modo permitti debet Moniales exire è monaſterio, vt commodiùs ſuccurrere poſſint indigentiæ ſuorum parentum; excepto tamen caſu extremæ neceſſitatis illorum,in quo ſine dubio eæ poſſent,& deberent exire, vt oſtendimus in *tract. de profeſſ.cap.2. q.22.*

QVÆRES XXIX. An Monialis habeat iuſtam cauſam exeundi, vt curam gerat ſuorum nepotum omnibus alijs propinquis deſtitutorum.

66 ℞. Non habere, & patet ex dictis *q.præcedenti*.

QVÆRES XXX. An Monialis energumena licitè poſſit licentiari ad exeundum è monaſterio, vt poſſit extra illud exorcizari.

67 ℞. Poſſe ex decreto Sacræ Congregat.Concilij, quod refert *Barboſa in collectan. v.Monialium clauſura circa egreſſum*; his verbis: *Monialis nulla energumena intra monaſterij ſepta à quocumq; Presbytero ſæculari,vel regulari,etiam Confeſſario exorcizetur,ſed ad Eccleſiam exteriorem eiuſdem monaſterij,obtenta priùs à Sacra Congregatione licentia,ea de cauſa deducatur,vel transferatur: in tranſlatione autem huiuſmodi,ſicut & in actu exorcizationis honeſtæ perſona conſanguineæ,vel aliæ mulieres prouectæ ætatis, ac probæ conuerſationis energumenam comitentur; exorciſta ſit ad actum huiuſmodi ab Ordinario approbatus: exorcizatio minori,quo poterit,fiat ſtrepitu. Eccleſiæ ianua eo vſque occluſa remaneat, quouſque exorcizatione completa ad monaſterium energumena reducatur,cæterùm tam in reditu, quàm in acceſſu ad Eccleſiam, & monaſterium reſpectiuè, rectà, & ſine diuerticulo tendatur.*

QVÆRES XXXI. An caſu, quo dubitetur de validitate profeſſionis alicuius Monialis, ea poſſit exire, inconſulta Sede Apoſtolica, ad effectum vt audiatur ab Ordinario extra monaſterium, ſicque liberiùs poſſit in hoc procedere.

68 ℞. Videri poſſe, & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregationis quam *Marzilla ad ſeſſ.25.cap.17.de Regul.* refert his verbis; *Si Monialis,aut Nouitia neget ſe eſſe profeſſam,Ordinarius audire poteſt illam extra monaſterium*; tum quia ſic de facto obſeruatur in praxi pro matrimonio carnali iuxta *cap. cùm olim de ſponſal.* cùm tamen id potiori ratione faciendum ſit in matrimonio ſpirituali, nempè in religioſa profeſſione, quæ maiorem petit libertatem. Ita *Nan. lib.2. conſil. tit. de confeſſis*,& cum eo *Portel.par.1.reſponſ.mor.caſu.9.n.9.*benè monens in tali caſu non requiri licentiam Sedis Apoſtolicæ ad exeundum: cùm prohibitio exeundi afficiat ſolùm Moniales,quæ verè ſunt profeſſæ,non autem illas, quarum profeſſio aut eſt nulla,aut valdè dubia; præterquàm quòd Monialis in tali caſu dicitur exire de licentia tacita Sedis Apoſtolicæ hòc ipsò quòd Congregatio Cardinalium nomine Papæ declarauit Monialem in iſto euentu poſſe interrogari extra monaſterium.

QVÆRES XXXII. An Monialis violet clauſuram, ſi egrediatur ad ſpatium, quod eſt inter ianuam monaſterij clauſam, & aliam ſæcularibus patentem; & quidem, dum hæc exteriùs eſt clauſa, ita vt à Monialibus ipſis aperiri nequeat.

69 ℟. Violare, & conſtat ex Gregorij XIII. Bulla, quæ incipit *Deo ſacris*, & ſic habet: *Nec itidem licere monialibus, & Tertiarijs egredi è ianua monaſterij, quæ eſt pro clauſura ipſius monaſterij, etiam ad claudendum aliam vlteriorem ianuam, qua patere ſolet aditus ſæcularibus venientibus, vel ad rotam, vel ad crates, ſeu loca colloquijs deſtinata, quæ vulgò parlatoria appellantur, vel ad pulſandum ipſam clauſuram: quæ loca, cùm ſaltem pro cauſis præfatis patere ſoleant ſæcularibus, extra clauſuram cenſeri debent, etiam quo tempore clauſa ſunt.* Quamquam Bononiæ (& fortè etiam in aliqua alia diœceſi) Bulla Gregorij XIII. quoad hanc partem non ſit in vſu, ſcientibus, & non contradicentibus Prælatis, ſicque dici debet quoad hanc partem abrogata.

QVÆRES XXXIII. An violet clauſuram Monialis, quæ exiſtens in oſtio aperto monaſterij per iocum compellitur à ſocia extra illud.

70 ℟. *Tambur. de iure Abbatiſſ. D.19. qu.4. §. ad* 10. non violare, dummodò Monialis eo modo compulſa perfectè non ſit egreſſa; citatque pro ſua ſententia Portellum, & Naldum, addens idem dicendum etiam in caſu, quo Monialis impulſu brachiorum, & per iocum inuita compellatur extra ſepta monaſterij. Verùm, cum *ſect. præcedenti q.*11.*§. an autem* dixerimus in violatione clauſuræ admitti poſſe paruitatem materiæ: in præſenti caſu excuſanda videtur Monialis à peccato, ſaltem m. tum ob leuitatem materiæ, quæ in tali euentu interueniat, ſi Monialis compulſa ſtatim regrediatur: tum quia huiuſmodi violatio clauſuræ non videtur formalis violatio, ſed ſolùm materialis, vtpotè inuoluntaria reſpectu Monialis compulſæ, vt ſuppono.

QVÆRES XXXIV. An Monialis violet clauſuram, ſi appenſo fune ex liminari oſtij clauſuræ monaſterij; eoq; manibus apprehenſo ſe toto corpore à terra eleuatam agitet motu reciproco, modò intra clauſuram, & modò extra, idque ad longum tempus: qui ludus multis in locis eſt ſatis vſitatus apud adoleſcentes, & alicubi vocatur ludus nauis.

71 ℟. Violari, adeoque Monialem tali genere ludi ſe exercentem peccare m. & incurrere pœnas latas contra violantes clauſuram. Moueor, quòd, cùm in materia violationis clauſuræ non attendatur mora temporis, ſed exitus corporis per ſui partes, aut per ſpatium notabile: & in præſenti caſu quælibet agitatio, ſeu delatio Monialis ipſam Monialem deferat extra oſtium clauſuræ vltra duos pedes (quæ menſura duorum pedum iuxta dicta *ſect. præcedenti q.*11. ab aliquibus reputatur materia leuis in violatione clauſuræ;) videtur hic interuenire perfecta violatio clauſuræ, eaque grauis, ac proindè ſufficiens ad peccatum m. præſertim cùm ea cenſeri poſſit grauis, etiam ratione moræ: quatenus omnes eæ delationes, ex quibus conſurgit talis ludus, conſtituunt moram notabilem, vtpotè continuatæ in vnum quid notabile virtute intentionis, cui eæ ſubſunt, & per quam fiunt per modum vnius actionis moralis; proportionaliter vt multa furta parua coaleſcunt in vnum magnum, ſi furans habeat intentionem ea proſequendi, vſque dum perueniat ad quantitatem notabilem: quod benè aduertit *Sanch. l.*1.*mor. c.*4.*num.*10. ita Io. de Lugo, Diana, alijque docti viri à me conſulti contra Naldum, Baldellum, Sanctarellum, Bordonum, & Auerſam item à me conſultos oppoſitum ſuſtinentes.

QVÆRES XXXV. An Monialis faciat contra legem clauſuræ, ſi ponens ſe in Rota eam voluat ad partem exteriorem, ad quam accedunt ſæculares, non tamen egrediendo è rota, ſed ſemper manendo in ea.

72 ℟. Non facere, eſtò aliundè poſſit peccare ratione periculi, cui ſe exponit, aut aliundè, ita *Diana p.*3.*tractat.*2.*reſolut.*52.*ex Bonac. qu.*1.*de clauſ. p.*8.*nu.*7.*Lezana tom.*1.*cap.*25.*num.*18.*Tambur. ſup. §. ad V.* & alij contra *Comitolum l.*6.*reſp. mor. qu.*3.*& Portellum de dub. regul. v. clauſura num.*25. ſuſtinentes in iſto caſu monialem violare clauſuram, eò quòd ſic accedat ad locum patentem ſæcularibus accedentibus, quod eſt expreſsè prohibitum in Bulla Gregorij XIII. probatur autem noſtra reſponſio, quia Monialis, in caſu propoſito non egreditur ex ambitu

bitu monaſterij, ſed perindè ſe habet, ac ſi eſſet in ipſo oſtio clauſuræ; vndè, ſicut ſtans in oſtio cenſetur eſſe in domo, & incurrit pœnas ingredientis domum, vt tradunt Bart. Bald. Alex. Iaſon. & alij apud *Sanchez l.6. mor. c.16. num.*70. & ſtans in oſtio clauſuræ cenſetur eſſe in ipſamet clauſura: ſic Monialis modo dicto ſtans in rota, reputatur adhuc eſſe in clauſura; præterquàm quòd hìc videtur interuenire paruitas materię excuſans à peccato m.dato etiam quòd velimus hìc intercedere aliqualem fractionem clauſuræ.

QVÆRES XXXVI. An Monialis delinquat contra clauſuram, cum ſiſtit in ſolo oſtio intra clauſtra.

73 ℞. Non delinquere; & patet tum ex dictis *quæſt. præcedenti* tum quia oſtium partim eſt intra clauſuram, & partim extra, vt docet *Gloſſa in cap. cum ſanctam de pœnit. d.*2. ſicque in iſto caſu violatio clauſuræ, ſi quæ interuenit, eſt imperfecta, adeoque inſufficiens ad hoc vt dicatur mortalis, & ſubijciat pœnis latis contra violatores clauſuræ: quidquid contradicat Baldus, & Iaſon, apud Sanchez vbi ſupra, ſuſtinentes adhoc vt quis puniatur pœna taxata contra delinquentem in domo, ſufficere, quòd delinquat in oſtio domus, cùm ſatis ſit tangere partem; quod ego non puto admittendum, vtpotè nimis amplians pœnas, quæ debent maximè reſtringi iuxta regulam iuris: *Odia reſtringi oportet;* præſertim attenta doctrina tradita in fine *q. præced.*

QVÆRES XXXVII. An frangat clauſuram Monialis, ſi aſcendat ſupra tegulas tecti monaſterij, & quando.

74 ℞. Non frangere, ſi conſiſtat intra illam partem, quæ monaſterium reſpicit, atque ad ipſum pertinet; ſecus, ſi eam prætergreſſa tranſeat ad alieni tecti partem, & ratio eſt, quòd, cùm prior pars pertineat ad monaſterium, cenſetur eſſe intra clauſuram (quo modo etiam communiter tradunt DD. inuentum ſuper tegulas eccleſiæ dici inuentum in ipſa eccleſia, ideoque gaudere eius immunitate;) ſecùs eſt de parte poſteriori, quæ cùm ſit pars alterius domus, reputatur eſſe extra clauſuram, ita *Sanchez ſup. cap.*15. *n.*7. *Lezana ſup. Tambur. ſup.* §. *ad* 4. & *Diana par.*5. *tract.*13. *reſolu.*88. alijque cum quibus dicendum violari clauſuram à Moniali perambulante ſupra tectum propriæ eccleſiæ exterioris, non item ſi interioris: nobiſcum ſentit P. Baldellus à me conſultus id indè probans, quòd, vt verificetur Monialem non violare clauſuram, ſufficit verificari illam eſſe intra monaſterium, aut ſaltem in monaſterio: monialis autem exiſtens ſupra tectum monaſterij, etſi non poſſit dici eſſe intra monaſterium, dicitur tamen eſſe in monaſterio; quo modo Chriſtus Dominus, & Beati abſolutè dicuntur eſſe in cœlo empyreo, licèt ſint ſolùm in extrema ſuperficie illius, vt rectè aduertit *S. Thom.* 3. *par. quæſt.*54. *art.*4.

Difficultas maior eſt, an monialis violet clauſuram, ſi à tecto monaſterij prætergrediatur ad tectum porticus exteriùs annexæ ipſi monaſterio, nullaque habentis habitacula clauſurata: quippè quæ conſtructa eſt, non ad vſum monialium, ſed ciuium illac deambulantium; & ratio dubitandi eſt, quòd, cùm tectum porticus continuetur cum tecto monaſterij, videtur facere vnum quid cum tecto monaſterij, ſicque pertinere ad ipſum tamquam pars illius, ſicque cenſeri poſſet procedere doctrina *q. præcedenti* tradita ex Sanchez.

75 ℞. Nihilominus in tali caſu violari clauſuram, niſi bona fides, aut inaduertentia excuſet, colligitur ex Sanchez & Bonac. locis ſupra citatis, patetque ex eo quòd tunc violatur clauſura, quando Monialis prætergreditur ambitum proprij monaſterij: at Monialis modo dicto ſe transferens ad tectum porticus, prætergreditur ambitum monaſterij: vt inde conſtat, quòd ambitus monaſterij comprehenditur parietibus ipſis monaſterij, vltra quos vtique ſe extendit tectum præfatæ porticus: vndè & negandum eſt dictum tectum ſe habere per modum vnius cum monaſterio; ſiquidem hoc ipsò quod eſt extra ambitum monaſterij, non eſt pars monaſterij; ſicut neque dicitur pars monaſterij tectum domus alienæ continuatum cum

tecto ipſius monaſterij, & ita Recentiores valdè docti, & meo iudicio ſatis probabiliter.

QVÆRES XXXVIII. An faciat contra legem clauſuræ Monialis, ſi aſcendat murum monaſterij, eique virili more quaſi equitans inſideat.

76 ℞. Non facere, ita in terminis *Tambur. ſup. §. ad 7. ex Suarez tom. 4. de relig. tract.* 8. *l.* 1. *cap.* 10. *num.* 7. & probatur tum quia Monialis in tali caſu re vera non egreditur extra ambitum monaſterij, vti *quæſt.* 36. diximus non egredi, dum conſiſtit in oſtio ipſo clauſuræ: ſi quidem, cùm inſideat muro clauſuræ, videtur veluti eſſe in ipſo muro, & conſequenter non excedere terminos clauſuræ; tum quia, eſtò demus in præſenti euentu dari aliquam violationem clauſuræ, ea non eſt perfecta, & ratione paruitatis materiæ excuſatur à culpa graui; proportionaliter vt in ſimili diximus *q.* 35. quod puto eſſe verum, etſi Monialis modo dicto inſidens muro clauſuræ ambos pedes vertat viam exteriorem versùs: ſi quidem adhuc militant rationes allatæ, vt conſideranti facilè conſtabit.

QVÆRES XXXIX. An Monialis peccet contra clauſuram, ſi faciat ſe demitti è feneſtra reſpondente viæ publicæ patentis ſæcularibus; ita tamen, vt non deſcendat totaliter, ſed maneat ſuſpenſa in medio aere pendens ex aliquo fune, idque ad multum tempus.

77 ℞. Peccare, cùm ſic verè excedat terminos clauſuræ, & ſit in loco, ad quem abſque fractione clauſuræ per ingreſſum patere poteſt aditus perſonis ſæcularibus media aliqua ſcala lignea parieti appoſita; quæ vtique arguunt violationem clauſuræ, vt conſtat ex dictis *q.* 32. ita docti Recentiores à me conſulti, & maximè Cardinalis de Lugo.

QVÆRES XL. An violet clauſuram Monialis, ſi aſcendens arborem poſitam in horto monaſterij procedat ad ramum omninò prominentem extra murum clauſuræ, ibique cauſa recreationis, aut ex alio fine diutiùs conſiſtat.

78 ℞. Violare; & patet ex dictis *q. præcedenti*, quæ item procedunt in præſenti caſu, vt rectè notarunt docti magiſtri à me conſulti.

QVÆRES XLI. An faciat contra legem clauſuræ Monialis, ſi magicis artibus curret ferri per aerem ſupra proprium monaſterium.

79 ℞. Non facere, ſi eo modo feratur ſolùm intra ambitum clauſuræ; ſecùs, ſi extra ambitum. Ducor, quòd Monialis in priori caſu perinde ſe habet, ac ſi deambularet ſupra tectum proprij monaſterij: ſicut ergo in iſto euentu non diceretur violare clauſuram, niſi excederet terminos tecti pertinentis ad proprium monaſterium; ita nec violabit in præſenti euentu: è contra ſi Monialis feratur modo dicto per aerem extra ambitum monaſterij, ſe habet, ac ſi deambularet ſupra tectum alienæ domus, quod fortè continuaretur cum tecto proprij monaſterij: ſicque, ſicut in iſto caſu cenſeretur violare clauſuram, vt diximus *q.* 37. ita & cenſeri debet violare in præſenti, ita Baldellus, Naldus, alijque doctiſſimi viri à me conſulti: inter quos benè aduertit Baldellus reſponſionem non procedere in caſu, quo Monialis modo dicto multùm ſe eleuaret ſupra ipſum tectum monaſterij: ſic enim cenſeretur violare clauſuram cùm in tali euentu non poſſit dici eſſe intra monaſterium vt patet, nec in monaſterio, vtpotè non inſiſtens vlli parti monaſterij: aliàs aues ſupra monaſterium euolantes dicerentur eſſe in monaſterio, quod non videtur admittendum, cùm totus aer, qui eſt ſupra monaſterium vſque ad cœlum, ſit quidem communis monaſterio, non tamen ſit pars ipſius monaſterij, idem notauit Bordonus à me conſultus in litteris ad me reſcriptis, vbi conſequenter ad dicta in *reſolutione ſua* 119. *quæſt.* 2. Monialem ſcilicet gradientem ſupra tectum ſui Conuentus violare clauſuram, ſuſtinet item violari clauſuram in præſenti caſu, & poſtea ſubdit; *neque hoc admitterem in ſententia communiori aſſerentium violari clauſuram à Moniali gradiente ſupra tectum clauſuræ, quia per hanc dæmonis arreptionem Monialis nullatenus dicitur inhærere extremis limitibus clauſuræ, ſed ab illis diſtat: immò, hoc conceſſo, magnum ſequeretur abſurdum Monialem efferri poſſe à dæmone ſuper tectum perpendiculariter per plura*

ra milliaria, & tamen non violari clauſuram: quod eſſe falſum omnibus notum eſt; ſic ille.

Tunc autem Monialis cenſetur violare clauſuram per nimiam eleuationem ſupra proprij monaſterij tectum, quando eleuatio eſt talis, vt vires humanas omninò excedat; ita vt nec auxilio ſcalæ, nec alia induſtria artis humanæ ad illam pertingi poſſet. Nec obſtat, quod in hoc ipſo *cap. num.* 19. dicimus paruitatem materiæ in violatione clauſuræ non extendi vltra duos palmos, & conſequenter Monialem vltra duos palmos recedentem extra oſtium propriæ clauſuræ ipſam clauſuram violare mortaliter: aliter enim in præſenti caſu philoſophandum eſt: res quippè morales moraliter debent æſtimari, nempè ex communi hominum conceptu; ac proindè, quemadmodum ſi pila ludatur in magno atrio alicuius monaſterij, quantumcumq; in altum pila proiiciatur, dummodò linea perpendiculari pila maneat ſupra monaſterium, ea non cenſetur eſſe extra monaſterium: ſi verò à turbine, aut à Dæmone pila eleuetur ſupra nubes, eſtò ea ſupra monaſterium perpendiculariter pendeat, non dicetur eſſe in monaſterio (ſicut nec dicuntur nubes, ſupra quas eſt pila:) ſic & in præſenti caſu philoſophandum eſt de Moniali eleuata ſupra tectum proprii monaſterii: quæ vtique iudicio hominum non cenſebitur eſſe extra clauſuram, eò quod ſupra tectum Conuentus feratur vltra duos palmos: ſicut è contra cenſeretur eſſe extra clauſuram, ſi modò à noſtris explicato arte magica ferretur ſupra tectum monaſterii: & quidem iuxta communem hominum conceptum, ac vſum loquendi: quod eſt res morales moraliter accipere.

QVÆRES XLII. An peccet Monialis contra clauſuram; & incurrat pœnas iure ſtatutas, ſi præuidens ſe inter ſomniandum exituram è monaſterio non curet id impedire; tradendo v.g. alteri monaſterii claues diligentiùs cuſtodiendas, quas alioqui ſolet apud ſe noctu retinere.

80 ℞. Peccare, eò quòd violatio clauſuræ ei cenſeatur voluntaria indirectè, quatenus poteſt illam impedire tradendo alteri claues monaſterii, & debet, & ſciens, ac volens intermittit, ſicque ei ad culpam imputatur violatio, vtpotè moraliter, ac interpretatiuè voluntaria: ſicut colligitur ex *S. Thom. 1. 2. quæſt. 6. art.* 3. immò & incurreret pœnas eccleſiaſticas iuxta doctrinam, quàm tradit *Sanchez l. 1. mor. cap. 16. nu. 47. ex Vaſq. 1. 2. q. 71. art. 5. D. 94. cap.* 4. tamquam communem, & in omnium ſententia ſuſtinendam: nimirum peccata ante ebrietatem, ſomnum, aut quando vitari poterant, præuiſa, ſi in ſomno, aut ebrietate committantur, inducere irregularitatem, excommunicationem, ac reſtituendi obligationem, æquè ac ſi in vigilia facta fuiſſent: quod tamen negaret Suarez conſequenter ad illam doctrinam, quam tradit *tom. 2. de relig. lib. 3. de iuram. c. 8. num. 6.*

QVÆRES XLIII. An delinquat contra clauſuram Monialis, quæ ex leuitate aſcendens equum ferociorem, quem ſibi curauit adduci ad illum equitandum in atrio monaſterii, vi abripitur extra portam clauſuræ tunc apertam.

81 ℞. Delinquere, ſi id præuidit, & conſequenter voluit ſaltem indirectè, ac interpretatiuè; ſecùs, ſi id non præuidit: patet reſponſio ex dictis *q. præcedenti*; ſi monuero non videri improbabile, quòd Monialis in iſto caſu euadat pœnas latas contra violantes clauſuram; idque ex doctrina, quam tradunt DD. communiter teſte *Bonac. q. 1. de cenſur. in com. p. 3. num.* 7. nimirum non incurri cenſuram eccleſiaſticam, niſi actio, contra quam eſt lata, etiam externè ſit talis, vt ſit ſufficiens ad peccatum mortale, ideoque percutientem leuiter Clericum animo illum occidendi non incurrere excommunicationem, eò quòd percuſſio ſit mortalis ſolùm quoad actum interiorem, non autem externè: ſi quidem etiam in præſenti caſu violatio clauſuræ eſt quidem mortalis ratione actus interni, per quem fuit præuiſa, ac volita, at non eſt talis externè, quatenus, latente eo actu interno, externè cenſetur inuoluntaria, vtpotè facta ex violentia equi, per quam Monialis renitens fuit abrepta extra clauſuram, ita docti recentiores.

QVÆRES XLIX. An Monialis violet clauſuram, ſi iuſtè, vel iniuſtè egreſſa è mo-

Digitized by Google

è monaſterio, & incluſa intra aliquam domum priuatam, inde egrediatur huc, & illuc diuagatura.

82 ℞. Non violare, ita *Nau.com 4.de regul.num.44.not.2.Sanch.l.6.mor.cap.15.n.9. Tambur.ſup.§.ad* 8.& alij, patetq; quia Monialis non tenetur ad clauſuram, niſi intra proprium monaſterium: domus autem illa priuata non eſt monaſterium; vnde, cùm obligatio clauſuræ ſit odioſa, non debet ampliari, ſed reſtringi; ſicque non debet extendi ad loca, quæ propriè non ſunt monaſterium. Excipe, niſi fortè Superior ex iuſta cauſa moniali extra monaſterium aliquam domum priuatam deputaret in habitationem cum obligatione clauſuræ (ſicut interdùm fit ex auctoritate Papæ; & mihi conſtat factum fuiſſe cum quadam Moniali energumena hìc Ferrariæ, vbi hæc ſcribo:) tunc enim Monialis, etiam in tali domo priuata teneretur ſeruare clauſuram; cùm ea ibi per legitimam poteſtatem, cuius eſt indicere clauſuram, fuerit præſcripta.

QVÆRES XLV. An Monialis peccet contra clauſuram, ſi habens legitimam facultatem exeundi ad aliquod opus honeſtum, exeat animo non ſolùm efficiendi illud opus, ſed etiam patrandi aliquod delictum, v.g. fornicandi.

83 ℞. Non peccare; & probatur à ſimili ex doctrina, quam tradit *Sanchez ſupra cap.16. num.69. ex Zerola part.1. praxis v. monialis quæſt.*8. videlicet non peccare contra præceptum clauſuræ illum, qui ingrediens cum legitima licentia monaſterium aliquod Monialium corruptam habet intentionem, v.g. fornicandi cum Moniali, ibique de facto fornicatur; ſiquidem præceptum clauſuræ obligat tantùm, ne quis ſine debita facultate ingrediatur; quod vtique in præſenti euentu impletur; militat autem par ratio in caſu hic propoſito; cùm Monialis re vera non exeat ſine debita licentia (quod ſolum ei interdicitur ex præcepto clauſuræ) eſto aliundè peccet ratione corruptæ illius intentionis. Quæ confirmari poſſunt ex alia etiam doctrina, quam adducit idem Sanchez vbi ſup. docens non incurrere cenſuras Monialem cum legitima licentia egredientem, ſi, finita cauſa egreſſus, diuturnam extra monaſterium moram trahat quacumque praua intentione: cum in tali caſu Monialis verè non dicatur egreſſa abſque licentia, & cenſuræ latæ ſint ſolum contra talem egreſſum; quæ ratio vtique intentum probat etiam in præſenti caſu: diſſentit *Caſtrus Palaus tract.16. D.4. part.9. num.21. ex Lamas in method. curat.in append.§.10.& Sanctorius in Conſtitut. Min. cap.11. ſtat.7. quæſt.2.* dicens ſe non videre, quomodo non incurrat cenſuras Monialis, quæ ſine cauſa moratur extra clauſuram, finito negotio, ad quod obtinuit licentiam exeundi: eum ab ijs liberet ſola cauſa egreſſus, non autem licentia vt ſic; quippè quæ data ſine cauſa, eſt inualida; hincque inferens idem procedere de ingrediente cum licentia intra clauſtra Monialium, ibique fornicante; illum ſcilicet affici cenſuris: cum hìc caſus directè opponatur clauſuræ, & debeat cenſeri formaliſſimè incluſus in rigore legum: nec ad eum vnquam Prælati ſomniaſſent concedere ingreſſum. Verùm ex modo dictis cum Sanchez ſatis ſuperque videri poteſt; cur non incurrantur cenſuræ in propoſitis caſibus: cum enim eæ latæ ſint contra ingredientes, aut egredientes ſine debita licentia, non debent extendi ad commorantes intra, aut extra clauſuram ſine licentia: ſiquidem hæc ſunt diuerſa, & à diuerſis non fit illatio; maximè in pœnis, quæ ſunt molliendæ, & non exaſperandæ *l. interpretationem ff. de pœnis*.

SECTIO III.

De obſeruantia clauſuræ Monialium quoad non admittendas perſonas extraneas intra monaſterium.

84 V*Arijs iuribus prohibetur extraneis ingredi clauſuram Monialium.*
85 *Iuribus iiſdem prohibentur Moniales illos admittere, necnon facere, aut*

I *permit-*

permittere eos ingredi ſiue ſint Abbatiſſa, ſiue aliàs præſint clauſuræ, ſiue ſint moniales priuatæ.

86 *Sub varijs pœnis vetitus talis ingreſſus.*

87 *Quid veniat nomine Conuentus in Bulla Gregorij XIII. Vbi gratia.*

88 *Quid ſit facere, aut permittere ingredi.*

89 *Pœnæ latæ contra facientes, aut permittentes ingredi afficiunt Prælatos monaſteriorum.*

90 *Ad eas incurrendas petitur prætextus facultatum.*

91 *Bulla Gregorij XIII. afficit ingredientes ex licentia ab Epiſcopo obtenta ante dictam bullam.*

92 *In terminis dictæ bullæ non incurrunt præfatas pœnas ingredientes ſine licentia: quod tamen alij negant.*

93 *Dictas pœnas non incurrunt ingredientes prætextu facultatis inualidæ.*

94 *Item non incurrunt bona fide ingredientes prætextu facultatum.*

95 *Dictæ pœnæ incurruntur ſine præſumptione; non item latæ à Paulo V.*

96 *Ex pœnis latis à Gregorio XIII. reſeruatur ſola excommunicatio.*

97 *Illæ non incurruntur à Monialibus comitantibus perſonam indebitè ingreſſam.*

98 *Non à Monialibus priuatis, ſi ingreſſuris præbeant ſcalas, eos excipiant conuiuio, aut alia ſimilia præſtent: modò ingreſſus fiat ſine prætextu facultatum.*

99 *Reuocatio facultatum facta à Paulo V. extenditur ſolùm ad licentias continentes facultatem conuerſandi, & prandendi intra clauſuram.*

100 *Et viri, & fœminæ prohibentur ingredi clauſuram Monialium.*

101 *Perſonæ laicæ cooperantes ingreſſui illicito non ſubſunt præfatis pœnis.*

102 *Abbatiſſa comprehenditur ſub illis verbis Bullæ Gregor. XIII. (Neve Moniales ſub eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant.)*

103 *Prohibitio ingrediendi clauſuram Monialium afficit omnes fideles vtriuſque ſexus.*

104 *Non tamen infantes vſu rationis carentes, qui proindè poſſunt admitti: idque etſi ſeptennium excedant 2. menſibus.*

105 *Alij id negant, ſed reijciuntur.*

106 *Fatui, & amentes puberes recipi nequeunt intra clauſuram.*

107 *Monialis vnius Ordinis recipitur intra Conuentum alterius Ordinis, at non ſemper.*

108 *Puellæ recipiendæ ad habitum religioſum non ingrediuntur ſine Ordinarij licentia.*

109 *Non recipiuntur in educationem ſine facultate Sacræ Congregationis, ac Prælati Monialium recipientium.*

110 *Eadem facultas regulariter requiritur ad recipiendas fœminas coniugatas.*

111 *Prælati Monialium ſolùm ingrediuntur in caſibus neceſſarijs.*

112 *Et, ſi aliter ingrediantur, ſubſunt excommunicationi.*

113 *Id tamen non procedit de Vicarijs Epiſcoporum: quod impugnant alij, ſed reijciuntur.*

114 *Regulares Prælati incurrunt pœnas, quoties indebitè ingrediuntur: etſi alij id negent non improbabiliter: item ſi ingreſſi expedito negotio ſtatim non exeant.*

QVÆRES I. Quibus iuribus interdictum ſit ingredi monaſteria Monialium abſque debita facultate.

84 ℞. Fuiſſe interdictum abſolutè, ac ſimpliciter; primò quidem à Bonifacio VIII. in *periculoſo de ſtatu regul. in* 6. vbi dicitur: *Nulli aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, neque etiam honeſtæ, niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia, ingreſſus, vel acceſſus pateat ad eaſdem,* vbi notat *Suarez. tom.*4.*de relig. tract.*8. *lib.*1. *cap.*10. *num.*2. huiuſmodi præceptum quoad perſonas eſſe vniuerſale; cùm nomine perſonæ honeſtæ tam fœminæ, quàm viri, & tam Laici, quàm Clerici, vel Monachi, ac Epiſcopi (addo ego, & Moniales in ordine ad Conuentus extraneos comprehendantur:) Secundò hoc idem fuit interdictum,

ctum, & clariùs, in *Concilio Trident.ſeſſ.25. de regul.cap.15.* dum ait: *Ingredi autem ſepta monaſterij nemini liceat, cuiuſcumque generis, aut conditionis ſexus, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda:* denique Gregor.XIII. hoc idem interdixit in ſua Conſtit.quæ incipit *Vbi gratiæ*, & ſic habet: *Inhibentes eiſdem* (ideſt hominibus) *qui illas obtinuerunt* (ideſt facultates ingrediendi monaſteria Monialium) *ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, ſuper qua à nemine, niſi à Romano Pontifice, præterquàm in mortis articulo abſolutionis beneficium poſſit impertiri, ne ipſarum licentiarum prætextu huiuſmodi monaſteria quouis modo ingredi audeant: Abbatiſſis verò, necnon Abbatibus, Conuentus, ac alijs monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus, & perſonis, quocumque nomine vocentur, diſtrictè præcipimus ſub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda, ne in monaſteria, domos, & loca quemquam ſub prætextu huiuſmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant, quin etiam ſub eiſdem pœnis ipſo facto incurrendis prohibemus, atque interdicimus omnibus, & quibuſcumque perſonis eccleſiaſticis, & ſæcularibus, ac etiam Ordinum quorumcumque, etiam Mendicantium Regularibus, ne prætextu licentiarum ab Epiſcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in caſibus neceſſarijs tantùm ex decreto Concilii Trident. tribuitur, ne monaſteria ipſa monialium pro libito, ſed neceſſitatibus vrgentibus dumtaxat, ingredi, aut Moniales ſub eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant.* Pro cuius Conſtitutionis intelligentia aduertere oportet Gregorium XIII. in ea reuocaſſe licentias, & facultates conceſſas quibuſcumque, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, & alijs cuiuſcumque ſtatus, & conditionis mulieribus ingrediendi monaſteria, domos, & loca Monialium, aut virorum, & quibuſcumque viris, etiam eiuſdem conditionis, & ſtatus ingrediendi monaſteria, domos, aut loca Monialium, licèt à quocumque Pontifice, vel Legato, aut alijs conceſſa ſint motu proprio, & ex certa ſcientia, & cum quibuſcumque clauſulis, & ex quibuſcumque vrgentiſſimis cauſis, & licèt iteratis vicibus renouata ſint. Quin & Paulus V. 10. Iulij 1612. ſimilem edidit Conſtitutionem, in qua modo dicto reuocauit omnes licentias ab ipſo, & alijs Pontificibus conceſſas mulieribus cuiuſcumque ſtatus, ac conditionis quoad ingrediendum monaſteria Monialium, aut conuerſandum cum ipſis: & præterea prohibuit Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, ac Superioribus, ne dictas mulieres introducere, ſeu admittere, vel admiſſas quoquomodo retinere audeant, ſeu præſumant: idque ſub omnibus pœnis contentis in citata Bulla Gregorij XIII. prohibito ingreſſu dictarum mulierum ſub pœna excommunicationis maioris reſeruatæ Papæ.

QVÆRES II. Quid propriè interdicatur Monialibus vi prohibitionis contentæ in citatis iuribus de non admittendis perſonis extraneis intra clauſuram.

85 ℞. Interdici, ſi quidem ſint Abbatiſſæ, aut aliter ipſis incumbat cuſtodia clauſuræ, ne prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregorij XIII. ſupra relatam, extraneos ingredi faciant, aut permittant (idque ex Motu Gregor.XIII.) immò ne eos introducere, ſeu admittere, vel admiſſos quoquomodo retinere præſumant (& hoc ex Bulla Pauli V. modò relata;) ſi verò ſint ſubditæ ſimplices, ne citra caſus vrgentis neceſſitatis admittere præſumant extraneos prætextu licentiarum obtentarum ab Epiſcopis, ac Superioribus ipſarum Monialium; idque ex citata Conſtitut. Gregorij XIII.

QVÆRES III. Sub quibus pœnis prohibeatur ingreſſus perſonarum extranearum intra Monialium monaſteria.

86 ℞. Quòd, cùm talis prohibitio attendi poſſit tum reſpectu ipſorum ingredientium (ſiue hi ſint perſonæ priuatæ, ſiue Prælati Monialium:) tum reſpectu ipſarummet Monialium admittentium ingredientes: ſi quidem ingredientes ſint perſonæ priuatæ, & egrediantur prætextu facultatum à Papa, Legato, Epiſcopo,

aut alijs obtentarum ante Conſtitutionem ipſiuſmet Gregorij, incurrunt excommunicationem latam ab eodem Gregorio, & reſeruatam Papæ, vt iam vidimus (quæ excommunicatio, licèt non reſeruata, incurritur item vi *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reg. cap. 5.* ab ijs, qui ſine licentia in ſcripto ingrediuntur, ſecluſo quocumque prætextu facultatum;) quin etiam ſi dictæ perſonæ priuatæ in caſibus non neceſſarijs ingrediantur prætextu licentiarum obtentarum ab Epiſcopis, aut Superioribus, qui eas poſſint dare, incurrunt non ſolùm excommunicationem præfatam Papæ reſeruatam, ſed etiam priuationem dignitatum, beneficiorum, ac officiorum, & inhabilitatem ad illa, & alia in poſterum obtinenda latas in dicta Conſtit. Gregor. XIII. non tamen reſeruatas, vt benè aduertit *Sanchez lib. 6. mor. cap. 16. num. 83. contra Confectium*.

Quòd ſi ingredientes monaſteria Monialium ſint Prælati ſæculares Monialium, & ingrediantur vltra caſus neceſſarios: pro prima vice, qua ingrediuntur, incurrunt interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ: pro ſecunda ſuſpenſionem à munere pontificali, & à diuinis: pro tertia vice, ac deinceps excommunicationem ipſo facto: ſi autem ſint Prælati regulares, incurrunt excommunicationem, & ſimul priuationem omnis officii, ac miniſterii; idque ex alia Conſtit. Gregor. XIII. edita 23. Decemb. 1581. in qua tamen nulla fit mentio reſeruationis talium pœnarum.

Quod ſpectat ad Moniales indebitè admittentes perſonam extraneam intra clauſuram, eæ incurrunt excommunicationem reſeruatam Papæ vnà cum aliis pœnis relatis *q. 1.* ſiue ingredi faciant, aut permittant externos prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregorii XIII. reuocatoriam ſimilium facultatum, & ſint Superioriſſæ Monialium (quod benè aduertit *Sanchez l. 6. moral. cap. 16. num. 78. 79. & 87.*) ſiue faciant, aut permittant ingredi intrantes prætextu licentiæ habitæ ab Epiſcopo, aut alio Superiore habentibus facultatem dandi talem licentiam ſolùm ex cauſis neceſſariis, & ad hoc actione poſitiua concurrant (v.g. inuitando ad ingreſſum) ſintque ſiue Moniales priuatæ, ſiue Superioriſſæ, ſiue ex officio præſidentes clauſuræ (quod colligitur ex eodem *Sanchez ſup. num. 93. & 91. iuncto num. 90.*) non item, ſi ſolùm concurrant actione negatiua, ideſt non impediendo, cùm poſſint: tunc enim præfatas pœnas incurrunt tantùm Abbatiſſæ, & illæ Moniales, quæ cuſtodiæ clauſuræ præficiuntur, non autem Moniales priuatæ, vt expreſsè notauit *Sanchez citato num. 39.* Colligitur aſſertio ex allegata Gregor. XIII. Bulla, quæ cùm prohibeat duplex genus actionis cooperantis illicito ingreſſui clauſuræ: quarum vna eſt *ingredi facere, aut permittere* prætextu facultatum conceſſarum ante Bullam Gregor. XIII. reuocatoriam talium facultatum: & altera *præſumere admittere* prætextu licentiæ obtentæ ab Epiſcopo, aut alio potente illam dare: in prohibitione prioris actionis loquitur Bulla ſolùm de Superioriſſis Monialium, ac de conuentibus, vt infra videbimus, §. *vtrum autem*; ſicque Bulla quoad hanc partem illos ſolùm afficit: in prohibitione verò poſterioris actionis loquitur indefinitè de Monialibus, vt conſtat ex illis verbis, *ne ve Moniales ſub iiſdem pœnis aliter admittere præſumant*, ſicque comprehendit tam Superioriſſas Monialium, ac Moniales præfectas clauſuræ, quàm ipſas Moniales priuatas: cum hac tamen differentia, quòd Superioriſſæ, ac Perfectæ clauſuræ comprehenduntur ſub prohibitione, ſiue cooperentur ingreſſui poſitiuè, ſiue negatiuè (ſiquidem admittere, quod hic prohibetur, idem eſt ac cooperari ingreſſui, ſiue directè (ideſt exercendo actionem poſitiuam) ſiue etiam indirectè (ideſt negatiuè ſe habendo, cùm ex officio teneantur impedire) ſicut re verà tenentur impedire, & Superioriſſæ Monialium, & præfectæ clauſuræ; Moniales verò priuatæ comprehenduntur ſub dicta prohibitione ſolùm in caſu, quo poſitiuè cooperentur ingreſſui; negatiua enim cooperatio dici non poteſt admiſſio, niſi reſpectu Monialis, quæ ex officio tenetur, & poteſt impedire, & non impedit. Paulus denique V. ſub iiſdem pœnis prohibuit Superioribus, ac Superioriſſis Monialium, ne vllam fœminam prætextu licentiarum

tiarum

Digitized by Google

tiarum apoſtolicarum audeant introducere, ſeu admittere, vel retinere intra clauſuram; intellige, ad conuerſandum, & ad ſumendam refectionem cum ipſis Monialibus, vt dicemus q.10.§.*ſi hic*.

Quòd ſi quæras, quid intelligatur nomine conuentus in Bulla Gregor.XIII. relata q.1.dum ait, *nec non Abbatibus, Conuentibus, &c.*

87 ℞. Intelligi religioſos cum Superiore in vnum congregatos, ideòque pœnas ibi latas incurri ab omnibus illis, qui inter eos modo dicto conſenſerunt in ingreſſum, aut certè non contradixerunt, cùm commodè potuiſſent: ſic enim dicitur Conuentus delinquere, ita *Sanch.num.*85.& cum eo *Bonac.ſup.num.*17 Immò addit Sanch. quòd ſi Superior non cogat Conuentum, ſed tractet ſolùm cum ſuis Conſultoribus de permittendo ingreſſu modo ſupra dicto: tunc Superior quidem incurret præfatas pœnas, cùm in Conſtitutione Gregorij expreſſa mentio fiat de Superioribus: non item incurrent Conſultores; cum tunc non veniant nomine Conuentus, nec nomine Conuentus ſuffragium tulerint. Quod etiam admittit Bonacina, addens tamen prædictos Conſultores præfatis pęnis affici, quatenus ſunt perſonæ permittentes ingreſſum, quem impedire poterant, & tenebantur: quod an ſit verum, conſtat ex dicendis §. ſequenti.

Addo quòd, quando à Gregorio XIII.in præfata Bulla ſub dictis pœnis prohibetur Superioribus vtriuſque ſexus, ne in monaſteria faciant, aut permittant ingredi perſonas alioqui prohibitas prætextu facultatum, prohibitio hæc afficit Prælatos regulares ſolùm in caſu, quo fœminas modo dicto ingredi faciant, aut permittant in monaſteria religioſorum ſibi ſubditorum; non item in euentu, quo modo dicto faciant, aut permittant ingredi in conuentus Monialium ipſis ſubiectarum; vt rectè notauit *Sanchez ſup.num.92.*

Difficultas modò eſt, quis dicatur *ingredi facere, aut permittere*.

88 ℞. Iuxta communem modum loquendi in præſenti materia illum dici *facere ingredi*, qui ſua actione poſitiua eſt in cauſa, vt alter ingrediatur (v.g. aperiendo ianuam, iubendo, aut conſulendo ingreſſum) illum verò dici *permittere ingredi*, qui ingredientem non impedit, cùm commodè poſſit, immò & teneatur ex officio: ſi enim ſic non teneatur, non incurrit illas pœnas, eſtò non impediat commodè valens impedire, ita *Rodriquez tom.*1.*q.*47.*art.*3.*Miranda q.*2.*de monial.art.*12.*Sanchez ſup. n.*84.& alij. Quamquam putem, quòd, cùm in hac parte textus ſolùm ſit ſermo de Superioriſſis Monialium; verba illa *ingredi facere, aut permittere*, non extendantur ad Præfectas ianuæ, etſi aliàs ex officio præſint cuſtodiæ clauſuræ: cùm ſimus in materia odioſa, quæ reſtringi debet.

Vtrum autem dictis pęnis ſubijciantur omnes, & ſinguli, qui viros, aut fęminas ingredi faciunt, vel permittunt in monaſteria Monialium.

89 ℞. Quòd, cùm pęnæ non debeant ampliari, ſed reſtringi; quantum patitur proprietas verborum, ſub quibus feruntur: probabile videtur huiuſmodi pęnis ſubijci ſolos Superiores monaſteriorum vtriuſque ſexus, non item alios religioſos ſubditos, ita Rodriq. Miranda, & Sanch. locis citatis *Barboſa de offic. Epiſc. alleg.*102. *num.*35. & alij contra *Bonac.ſup.num.*3. ex Lamas oppoſitum ſuſtinentem ex eo quòd Gregor. XIII. in ſua Conſtitut. vbi dixit: *Abbatiſſis vero, necnon Abbatibus, Conuentibus, ac aliis monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus:* ſtatim ſubdit, *& perſonis quocumque nomine vocentur*, ſub quibus verbis videntur venire religioſi vtriuſq; ſexus, etiam ſubditi; cùm nomen perſonæ genericum ſit, & comprehendat quaſcumque perſonas: ducor, quòd Moniales priuatæ, ac ſimplices ſemper vocantur Moniales, nec gaudent varijs nominibus: ſicque de ijs nequeunt verificari verba illa *quocumque nomine vocentur*, vnde neceſſariò debent intelligi de Superioribus Monialium, qui gaudent varijs nominibus, quod benè aduertit *Sanchez vbi ſup.* monens *num.*91. quòd, licèt in citata Conſtitut. Gregor. XIII. pęnæ latæ contra præſumentes admittere intra clauſuram expreſsè ferantur contra Moniales (vt conſtat ex ijs verbis, *ne ve Mo-*

niales ſub eiſdem pœnis aliter admittere præſumant; & licèt nomine *Monialium* regulariter non veniat Abbatiſſa: in præſenti tamen caſu Abbatiſſæ, ſi externos præſumant admittere intra clauſuram, ſubſunt dictis pœnis: & hoc ob rationes ibi allatas à Sanchez.

90 Illud certè benè aduertit Bonac. loco citato quòd, cùm in Gregor. XIII. Conſtitut. pœnæ dictæ ferantur contra ingredi facientes, aut permittentes prætextu licentiarum, & facultatum: illas non incurrent ij, qui ſine tali prætextu dictum ingreſſum permittunt; ſecùs, ſi qui ingrediantur ſimili prætextu: & hoc, quamtumuis admittentes proteſtentur ſe non admittere ex dicto prætextu; nam factum aduerſatur proteſtationi.

Addo, quòd ſpectat ad Moniales mandantes, aut conſulentes indebitum ingreſſum; ſiquidem ex illum mandent, aut conſulant, ipſis ingredientibus incurrunt pœnas, cùm ſic cooperentur ingreſſui directè; non item, ſi non perſonis ingreſſis, ſed alijs mandent, aut conſulant: ſic enim non incurrent, cùm tali caſu cooperentur ingreſſui ſolùm indirectè: qui modus cooperandi ſolùm Superioriſſis, ac Præfectis clauſuræ citatis iuribus vetatur iuxta dicta.

Dubitat hic etiam *Sanchez num.76.* an excommunicatio lata à Gregorio XIII. contra ingredientes Monaſteria Monialium prætextu facultatum vſque tunc conceſſarum comprehendat ingredientes virtute licentiæ obtentæ ab Epiſcopo ante Conſtitutionem illam Greg. XIII.

91 ℟. Comprehendere; & ſatis clarè videtur inde colligi, quòd in priori parte dictæ Conſtitutionis ſit ſermo de licentijs quorumcumque Superiorum, vt conſtat ex illis verbis, *tam à prædeceſſoribus noſtris, quàm etiam à nobis, & à Sedis Apoſtolicæ Legatis, aut alijs*; dictio autem *alijs* indefinitè poſita comprehendit quoſcumque alios Superiores, qui poſſunt ſimiles licentias concedere, & conſequenter etiam Epiſcopos: alioqui eſſet ſuperflua, ita Sanch. addens non obſtare quòd Greg. XIII. in citata Conſtit. excommunicat ingredientes ex licentia Epiſcopi, aut alterius legitimi Superioris conceſſa vltra caſus neceſſarios; cùm priùs excommunicet ingredientes virtutes licentiarum, etiam conceſſarum in caſibus neceſſarijs. Id enim non inuoluit vllam contradictionem; eſtò dicamus hic Papam loqui de licentijs Epiſcoporum, ac inferiorum Prælatorum: ſi quidem Papa in hac priori parte illius ſuæ Conſtitutionis loquitur de licentijs à quocumque vſque tunc conceſſis ex quauis vrgentiſſima cauſa, eaſq; omnes reuocat, & ideò excommunicat illum, qui vtitur ijs iam reuocatis: in poſteriori verò parte loquitur de licentijs in poſterum concedendis, illaſque ibi non reuocat, ſicque ſolùm excommunicat eos, qui illis vtuntur extra caſus neceſſarios; vnde tollitur omnis contradictio.

QVÆRES IV. An incurrant pœnas contentas in Conſtit. Greg. XIII. ij, qui monaſteria Monialium ingrediuntur abſque vlla prorſus licentia, non autem prætextu alicuius facultatis, quam habeant.

92 ℟. Sanchez cum alijs infra adducendis non incurrere, ſtando præciſè in motu proprio Gregorij XIII. ſæpiùs adducto; & probatur tum quia Pius V. & Gregor. XIII. (qui ſunt auctores dictarum pœnarum) expreſsè loquuntur de ijs tantùm, qui prætextu licentiarum ingrediuntur, aut admittunt; tum quia tales pęnæ, cùm ſint grauiſſimæ, non debent extendi ad caſum in ijs non comprehenſum, etiamſi aliàs ſint in fauorem animæ: id enim facit quidem, quòd decreta pęnalia poſſint aliquantulum extendi; non tamen ſufficit, vt protrahantur ad caſum omninò diuerſum, vt rectè notauit *Sanchez ſup. num.78.* ita *Sanchez num.79.* ex Suarez, Zerola, Rodriquez, Sayro, & Philiarco addens *num.*80. non ſubijci iſtis pęnis illos, qui dictas facultates habent, ſi verè prætextu illarum non ingrediantur, ſed quaſi illis prorſus carentes: ſicut nec ſubijciuntur ij, qui taliter ingredientes admittunt. Oppoſitum ſuſtinent *Nau. c.27. num.*150. *Coriolan. de caſ. reſeru. par.* 2. *caſu* 3. *num.*40. *Beia* 1. *par. caſu* 4. *Azorius tom.* 1. *l.* 13. *cap.* 8. *qu. vlt.* & alij, quorum ſententiam ait *Filliuc. tract.* 29. *nu.*170. comprobari ſtylo curiæ, ac praxi ſacræ Pęnitentiariæ; quod ſi eſt verum

cùm

cùm ſtylus Curiæ faciat ius, horum ſententia amplectenda eſt: quamquam Bonacina allegans hanc doctrinam Filliucij hoc ipſo quòd dicit illius ſententiam eſſe tutiorem tacitè indicat opinionem Sanch. eſſe tutam, & conſequenter minùs ſibi conſtare de dicto ſtylo Curiæ.

QVÆRES V. An incurrat pœnas contentas in motu proprio Gregorij XIII. qui ingreditur monaſteria Monialium prætextu facultatis inualidè à ſe obtentæ ob ſubreptionem, aut alia de cauſa.

93 ℞. Videri non incurrere, eſtò ſubijciatur excommunicationi latæ in Concilio Trident. & relatæ q. 1. moueor quòd Greg. XIII. ibi loquitur de ingredientibus prætextu facultatum, quas ipſe tunc reuocat, vt conſtat ex illis verbis *ipſarum licentiarum prætextu:* ſicque videtur ſupponere dictas facultates eſſe validas, cùm non poſſit irritari id, quod non ſubſit iuxta illud: *Non entis nullæ ſunt qualitates*, ita in terminis *Bonac. ſup. par. 5. num. 6.* addens *num. 7.* quòd ſicut excommunicatio iſta Gregorij XIII. non afficit ingredientem vi facultatis ab Epiſcopo obtentæ poſt præfatum Motum Gregorij XIII. cùm in eo irritentur ſolùm facultates iam obtentæ, non autem in futurum obtinendæ; ſic dictam excommunicationem non incurreret, qui tempore ingreſſus fingeret ſe habere facultatem aliquam ingrediendi obtentam poſt prædictum Motum Gregor. XIII. quamuis in iſto caſu incurreretur excommunicatio lata in Concil. Trident. vtpotè abſtrahens à quouis prætextu facultatum.

QVÆRES VI. An ingrediens monaſteria Monialium prætextu facultatum, ſed bona fide putans id ſibi eſſe licitum, ſubijciatur pęnis contentis in motu proprio Gregorij XIII.

94 ℞. Non ſubijci, & probatur; quia dictæ pœnæ latæ ſunt contra præſumentes ingredi prætextu facultatum: conſtat autem, quòd præſumptio ſupponit ſcientiam, aut ſaltem ignorantiam coniunctam cum ingenti temeritate, ſic *Bonac. num. 8.* hinc inferens non ſolùm bonam fidem, ſed etiam ignorantiam vincibilem, craſſam, ac ſupinam excuſare à præfatis pœnis; quod etiam docet *Diana p. 3. tr. 6. reſ. 7.* alijs citatis, addit tamen Bonac. & benè in caſu propoſito incurri excommunicationem latam in Conc. Trid. eò quòd ibi abſolutè interdicatur ingreſſus ſub pœna excommunicationis, abſtrahendo à quacumq; præſumptione.

QVÆRES VII. An requiratur præſumptio ad hoc vt Moniales incurrant pœnas latas in Bulla Gregorij XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monaſteria Monialium prætextu facultatum, & in Motu proprio Pauli V. contra introducentes, ſeu admittentes intra Monialium monaſteria, aut admiſſos quoquomodo retinentes.

95 ℞. Non requiri ad incurrendas pœnas contentas in Bulla Gregorij XIII. cum in ea nullum adhibeatur verbum importans præſumptionem; requiri verò ad contrahendas pœnas latas in motu proprio Pauli V. cùm in eo adhibeantur verba *audeant ſeu præſumant*, quæ important præſumptionem, ita expreſsè *Bonac. ſup. p. 6. num. 19.*

QVÆRES VIII. An pœnę latæ in Motu proprio Greg. XIII. contra facientes, aut permittentes ingredi monaſteria Monialium reſeruentur Papæ.

96 ℞. Reſeruari excommunicationem: non item alias pœnas, à quocumque demum incurrantur; & ratio eſt, quòd Papa eaſdem infert pœnas facientibus, aut permittentibus ingredi, quas tulerat contra ingredientes; vt colligitur ex illis verbis *Abbatiſſis, verò, &c. præcipimus ſub eadem excommunicationis pœna, necnon priuationis dignitatum, &c.* at contra ingredientes lata erat excommunicatio reſeruata Papæ, alijs pœnis nemini reſeruatis: ergò & idem erit quoad facientes, ſeu permittentes ingredi, ita *Sanchez ſup. n. 83.* ex Confectio, Suarez, & Lamas.

QVÆRES IX. An Moniales incurrant pœnas ſuperiùs relatas, ac explicatas, ſi cum perſona iam illicitè ingreſſa in monaſterium diutius confabulantur, & ipſam comitentur.

97 ℟. Videri non incurrere: idque ſiue ingreſſus fiat bona fide, ſiue mala, cùm ſit par ratio in vtroque caſu, vt conſtabit ex ratione mox adducenda. Probatur ergò aſſertio ex eo quòd Gregorius XIII. in ſua conſtitutione ſuperiùs allegata vtitur verbo *admittere:* verbum autem *admittere* ſimpliciter, & ſine addito prolatum non ſignificat approbare iam factum, vt benè aduertit *Sanch.lib.6.mor.cap.16.nu.59.* ſicque ſub dicta conſtitutione non comprehenditur Monialis, quæ non expellit perſonam iam ingreſſam, quamtumuis indebitè, ſed ſolùm illam, quæ cum poſſit, & teneatur reſiſtere ingredienti, non reſiſtit, ita reſpondi in facti contingentia, & reſponſionem poſteà approbarunt viri valdè docti è Societate à me conſulti.

QVÆRES X. An Moniales ſubijciantur præfatis pœnis tamquam poſitiuè cooperantes ingreſſui perſonæ extraneæ, ſi ad talem effectum deferant ſcalam ligneam, per quam ille deſcendat: ſi exhibeant ſcenicam repræſentationem; ſi excipiant conuiuio; ſi ſuaues coram ea inſtituant cantus; ſi ei oſtendant officinas, & habitacula monaſterij, aliaque id genus præſtent.

98 ℟. Non ſubijci, ſi ſint Moniales priuatæ, & ijs conſtet perſonas illas extraneas ingredi, aut fuiſſe ingreſſas abſque prætextu facultatum, ſiue ante Bullam Gregorij XIII. reuocatoriam talium licentiarum obtentæ, ſiue poſt ab Epiſcopo, aut Superiore Monialium conceſſæ ſint, ſecùs ſi præſint monaſterio, aut clauſuræ: tunc enim incurrerent pœnas illas cum in terminis Conſtitutionis Gregorij XIII. prohibentis Abbatiſſis, ac alijs Monaſteriorum vtriuſque ſexus Superioribus, & perſonis, quocumque nomine vocetur, ne quemquam ingredi faciant, aut permittant, ſi ingrediens id faciat prætextu facultatis conceſſæ ante dictam Conſtitutionem Greg. XIII. tum in terminis ſimilis Conſtitutionis Pauli V. interdicentis Abbatiſſis, ac alijs Superioriſſis Monialium, ne perſonas habentes facultates ingrediendi pontificias audeant introducere, ſeu ad mittere, vel admiſſas quoquomodo retinere; vnde, cùm iſta Conſtitutio loquatur ſolùm de perſonis habentibus pontificias facultates ingrediendi monaſteria Monialium, poſſet quis inferre Prælatas Monialium non ſubiacere dictis pœnis, ſi admittant, aut admiſſam retineant perſonam aliquam extraneam, nullam talem facultatem habentem: ſi quidem in pœnis ſtricta fieri debet interpretatio, patet autem reſponſio ex tenore Conſtitutionum citatarum, quæ proindè in contingentia facti legi debent attentiùs, perpenſis ſingulis illarum verbis, ſic enim conſtabit, quęnam prohibeantur Monialibus ſubditis, & quę Superioriſſis; & quando hæ, aut illæ incurrant pœnas in eis contentas ob admiſſionem, aut detentionem perſonæ extraneæ intra monaſterium.

Quòd ſi hic obiter quæras, an Paulus V. in ſua Conſtitutione ſuperiùs relata ſimpliciter reuocauerit fœminis omnes licentias ingrediendi monaſteria Monialium, an verò ſolum eas, in quibus continebatur facultas ibi conuerſandi, & ſumendi cibum: ſicut videtur colligi ex ijs verbis: *omnes licentias ingrediendi monaſteria Monialium vbique locorum exiſtentium, ac cum Monialibus conſeruandi, & refectionem ſumendi corporalem.*

99 ℟. *Bonac.ſup.p.5.num.4.* videri poſſe non improbabile reuocaſſe licentias ſolùm in hoc poſteriori ſenſu: probatque ex eo quod Paulus V. in citata Conſtitut. vtitur forma loquendi coniunctiua per dictiones, ac, & quæ ratio inde magis confirmatur, quòd, cùm reuocatio dictarum licentiarum ſit odioſa, non debet ampliari vltra propriam verborum ſignificationem, vti diximus q.4. Nec obſtat, quòd idem Paulus V. in dicta Conſtitutione paulò poſt imponens excommunicationem, mentionem facit ſimpliciter de ingredientibus: nam mentionem facit de ingredientibus prætextu licentiarum ab ipſo reuocatarum: vt colligitur ex verbis illis *prætextu licentiarum huiuſmodi*, quæ relationem habent ad præcedentia, nempè ad licentiam ingrediendi, conuerſandi, ac refectionem ſumendi, de qua ſuperiùs, ita Bonac. contra Cherubinum in ſuo bullar. ad citatam Conſtitutionem Pauli V. qui vtitur clauſula diſiunctiua aut loco dictionum coniunctiuarum.

QVÆ-

QVÆRES XI. An prohibitio non admittendi perſonas extraneas intra monaſteria Monialium extendatur tam ad fœminas, quàm ad viros, ideòque Moniales prohibeantur admittere vtroſque eadem prorſus ratione.

100 ℞. Extendi; & ratio eſt, quòd, quamquam Gregorius XIII. in ſua bulla in genere maſculino dicat, *ne in monaſteria ſua quemquam prætextu huiuſmodi licentiarum ingredi faciant*; & Paulus V. in ſua Conſtitutione expreſsè loquatur ſolùm de fœminis, vt maximè conſtat ex verbis illis: *Inhibentes mulieribus prædictis licentias huiuſmodi habentibus, ne monaſteria prædicta prætextu licentiarum huiuſmodi ingredi audeant*; re vera tamen, & Gregorius XIII. ſub verbo illo *quemquam* comprehendit tam fœminas, quàm maſculos, vtpotè ex grammaticorum inſtitutione, ac vſu loquentium vtroſque ſignificante: & Paulus V. ſub nomine fœminarum dicendus eſt comprehendiſſe etiam maſculos (ſi qui tales licentias habebant;) idque iuxta communem illam doctrinam, quòd lex odioſa, ac pœnalis extendi poteſt, & debet ad caſum in ea non expreſſum, ſi ex negata extenſione ſequatur aliquod abſurdum: vt de facto ſequitur in præſenti caſu, ſi dicamus Paulum V. intendiſſe ſolùm comprehendere ſub ſua Conſtitutione fœminas, iiſque ſolum vetare ingreſſum in monaſteria Monialium, non autem viris, de quibus tamen erat maior ratio, quòd comprehenderentur ſub dicta prohibitione. Quin potius hìc procedit quod habetur, *l. non dubium C. de legibus* in legem committere eum, qui verba legis amplexus contra legis nititur voluntatem: & quidem meritò, cùm mens, & voluntas legiſlatoris ſit veluti ſpiritus, & anima legis, vndè omnis vis obligandi per verba tamquam inſtrumentalia ſigna prouenit: quo modo in *c. humanæ aures* 22. q. 5. dicitur: *Non debet aliquis verba conſiderare* (intellige cum *Laym. lib. 1. tr. 4. cap. 18. num. 4.* nudè, ac ſimpliciter) *ſed intentionem, ac voluntatem: quia non debet intentio verbis deſeruire, ſed verba intentioni.*

QVÆRES XII. An præfatas pœnas incurrant viri, & fœminæ ſæculares, ſi poſitiuè cooperentur illicito ingreſſui intra Monialium monaſteria, etiam prætextu licentiarum, de quibus ſupra.

101 ℞. Non incurrere; cùm pęnę non debeant extendi vltra caſus expreſſos; & in iuribus, in quibus ſtatutæ ſunt pęnæ contra violantes clauſuram Monialium, non fiat mentio de perſonis laicis modo dicto cooperantibus illicito alterius ingreſſui, vt facilè conſtabit tenorem illorum legenti.

QVÆRES XIII. An ſub nomine Monialium comprehendatur etiam Abbatiſſa in iis verbis, quæ habentur in bulla Gregorij XIII. *ne ve Moniales ſub eiſdem pœnis illos aliter admittere præſumant.*

102 ℞. Comprehendi; & probatur tum quia, eſtò ibi non fiat expreſſa mentio Abbatiſſæ, & in materia odioſa (qualis eſt hæc) nomine Monachi non veniat Abbas, nec nomine Monialis Abbatiſſa, vt tradunt communiter DD. *c. fin. de ſimonia*: quando tamen materia concernit ſalutem animæ, aut eſt pariter proportionabilis Prælato, ac ſubditis, nomine Monachi, & Monialis veniunt Abbas, & Abbatiſſa; vt oſtendit aliis citatis, *Sanch. l. 6. mor. c. 19. num. 91.* tum quia non eſt credibile Papam hìc voluiſſe punire Moniales ſubditas, quibus non incumbit ex officio, & non Abbatiſſam, quæ magis deliquit, ſicque procedit doctrina tradita q. 11. ſub finem: nobiſcum ſentit *Caſtr. Pal. tract. 16. D. 4. p. 10. §. 4. n. 3.*

QVÆRES XIV. Quæ perſonæ ex iuribus ſuperiùs adductis, ac explicatis prohibeantur ingredi monaſteria Monialium ſine legitima facultate.

103 ℞. Prohiberi omnes, & ſingulos fideles vtriuſque ſexus, cuiuſcumque demum ætatis, ſtatus, conditionis, & gradus fuerint; idque ex iuribus relatis q. 1. & maximè ex *Concilio Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 5.* quod ſic habet: *Ingredi autem intra ſepta monaſterij nemini liceat cuiuſcumque generis, aut conditionis ſexus, vel ætatis fuerint ſine Epiſcopi, aut Superioris licentia in ſcriptis obtenta*; quamquam *Sanch. ſup. n. 3.* aliiq; probabiliter putent tali decreto non comprehendi Reges, Reginas, Imperatores, Imperatrices, & filios, & filias earum, vt videbimus infra q. 39.

QVÆ-

QVÆRES XV. An Moniales poſſint admittere intra ſepta monaſterij infantes; non obſtantibus iuribus ſupra allegatis.

104 ℞. Poſſe, ſi ij careant vſu rationis; & ratio eſt, quòd reſpectu horum ceſſat, ſaltem magna ex parte, finis huius prohibitionis, qui eſt vitare perturbationem monaſteriorum, ac incitamenta Monialium ad peccatum: præterquàm quòd cooperatio Monialium ad ingreſſum non eſt per ſe mala, ſed ſolùm ſuppoſita culpa in ingredientibus: vnde, cùm reſpectu dictorum infantium nulla ſit culpa in ingreſſu, nec vlla aderit culpa ex parte Monialium admittentium; vt benè aduertit *Suar. tom.4. de relig. tr.8. l.1. c.10. n.2.* id inde colligens, quòd prohibitio non admittendi extraneos intra monaſterium afficit Moniales ſolùm indirectè; ideoque cum ea directè non cadat in infantes, nec indirectè cadere poterit in ipſas, ita *Azor. tom.1. l.13. c.8. q.5. Henriq. l.4. de pœnit. c.5. n.2. Riccius in prax. deciſ.648. Mirand. q.2. de monial. art.1.* alijque penes *Tambur. de iure Abbatiſſ. D.22. q.4. n.1.* qui benè notant, quòd, quando Concilium Trid. excludit omnes cuiuſcumque ætatis, loquitur de habentibus vſum rationis, & de ijs, qui poſſunt mouere Moniales ad peccandum.

105 Diſſentiunt *Comitolus l.6. reſp. mor. q.19. n.9. & Nald. v. clauſura num.4.* aſſerentes moniales, ſi recipiant infantes vſu rationis carentes intra ſepta monaſterij, incurrere excommunicationem: ſicque à Sacra Congregatione deciſum fuiſſe 12. Februarij 1585. quòd pueri, & puellæ cuiuſuis ætatis non poſſunt admitti intra ſepta Monialium; idem ſentit & *Scortia in ſelect. conſtitut. theor.366.* nixus dicta deciſione Sacræ Congregationis: verùm noſtra ſententia eſt probabilis, & de facto ſuſtinetur à pluribus Doctoribus, qui poſt præfatã deciſionem ſcripſerunt, ſiue quia de ea non conſtat authenticè, ſiue quia non habet vim legis vniuerſalis, vt in ſimili tradunt Hurtadus, Laym. Ochagau. Torreblanca, Merolla, & alij, quos refert, & ſequitur *Diana par.5. tract.2. reſol.96.* Quæ reſponſio videtur procedere etiam in caſu, quo infans excederet ſeptennium duobus menſibus: idque ob doctrinam, quam tradunt *S. Antoninus, & Henriq.* apud *Dianam p.3. tract.6. reſ.87.* pueros ſcilicet non obligari præceptis Eccleſiæ ſtatim ac habent vſum rationis; quod eſt concedere hac in re dari aliquam latitudinem; tamen negat *Diana ex Sanchez, Salas, Suar. & Azorio.*

QVÆRES XVI. An Moniales delinquant contra clauſuram, & incurrant pœnas ſtatutas, ſi intra monaſterium admittant fatuos, & amentes.

106 ℞. Delinquere, & incurrere pęnas, ſi illi ſint ætatis puberis, & poſſint incitare Moniales ad peccandum: idque ſiue habeant lucida interualla, adeòque peccare poſſint, ſiue ſint perpetuò amentes, ac proindè ſint incapaces formalis peccati, ita *Sanch. ſup. n.8.* ex Nauarr. Zerola, & Lamas, *Suar. ſup. num.5. Barboſa de offic. Epiſc. alleg.102. num.32. Bonac. ſup. p.1. num.7.* alijque & probatur, tum quia in talibus amentibus, cuiuſcumque generis ſint, militat finis prohibitionis, quatenus poſſunt incitare ad peccandum, & præbere Monialibus occaſionem peccandi, monaſterium perturbant, turpiter iocantur, inhoneſta loquuntur, aliaque agunt minùs decentia honeſtatem religioſam; vbi autem militat eadem ratio, ſeu finis, militat & eadem iuris diſpoſitio. Nec obſtat, quòd perpetuò amentes, qui numquam vſi ſunt ratione, ſint incapaces peccati, ſicque videatur procedere doctrina tradita de infantibus; illos ſcilicet admitti poſſe à Monialibus abſque peccato, cùm ipſi re vera non peccent ingrediendo; ſiquidem hoc eſt diſcrimen inter infantem, & adultum perpetuò ſtolidum, quòd infans per ſe eſt incapax præcepti, ideòque ad illum non dirigitur obligatio legis; adultus verò per ſe loquendo, eſt capax præcepti, & quòd in ætate per ſe ſufficiente ad vſum rationis habeat eius impedimentum per accidens eſt; ſicque tale impedimentum excuſat quidem perſonam à tranſgreſſione præcepti, non tamen excludit, quin præceptum cadat in ipſum: vnde, eſtò talis perſona non peccet ingrediendo monaſteria Monialium, ſi admittatur, aut introducatur, peccant tamen aliæ: cùm talis ingreſſus ſit contra præceptum clauſuræ, & alioqui ſit liber, non quidem amenti, ſed alijs illum admittentibus, aut introducentibus; qui proindè non excuſantur à peccato, licèt ille excuſetur; vt ſi quis dormiens introducatur in monaſterium

Monia-

Monialium, ipſe ſine dubio non peccat, & tamen peccant, qui illum introducunt: quia in illo carentia culpæ eſt ſolùm per excuſationem, & non quia non ſit materia precepti; quæ tamen excuſatio non habet locum in alijs vt patet.

QVÆRES XVII. An, & quibus in caſibus Monialis legitimè egreſſa è proprio monaſterio admitti poſſit intra alia monaſteria Monialium, ſiue ſui, ſiue alterius Ordinis.

107 ℞. Cùm diſtinctione: vel iſta Monialis petit admitti intra monaſterium eiuſdem Ordinis, & habitus: & ſic recipi poteſt abſque alia licentia Superioris non ſolùm cauſa hoſpitij, ſed etiam in caſu, quo illa degeret in aliqua domo priuata ad recuperandam ſanitatem, & vellet ingredi monaſterium cauſa, v. gr. recreationis: ſic enim Monialis non cenſetur extranea, cùm ſit eiuſdem Ordinis, ac habitus, ideòque non cadit in illam prohibitio ingrediendi monaſteria Monialium, quæ comprehendit ſolùm extraneos. Vel Monialis petit recipi in monaſterium diuerſi Ordinis, ac habitus; & ſic, ſi itineretur per loca, vbi non adeſſet monaſterium ſui Ordinis, poſſet recipi intra monaſterium diuerſi Ordinis (de licentia tamen Superioris illius monaſterij & non aliter) cùm id requirat, & religioſa charitas, quæ debet maximè vigere inter perſonas religioſas, ac honeſtas ipſiuſmet ſtatus Monialis; ſecùs, ſi ibi ſit ſolùm cauſa recreationis, aut etiam ad inuiſendum Monialem Conſanguineam, velitque ingredi monaſterium diuerſi Ordinis ac habitus: tunc quippè non poſſet in illud recipi, neque de licentia Superioris illius, cùm Monialis itinerans reſpectu talis monaſterij verè ſit extranea, adeòque ex hac ſola cauſa non poſſit in illud admitti: ſicut nec poſſet admitti quæcumque alia perſona extranea, ità *Sanch. ſup. n.* 10. & cùm eo *Peyr. tom. 2. priuil. Conſt. 6. Pij V. n. 28. et Tambur. ſup. D. 24. q. 15.* contra *Caſtrum Palaum tr. 16. D. 4. p.* 10. §. *n.* 3. *& Lamas in methodo curat. in append.* §. 1.

QVÆRES XVIII. An puellæ poſſint abſque alia licentia admitti intra monaſterium ad ſuſcipiendum habitum Religioſum, & peragendum nouitiatum.

108 ℞. Non poſſe abſque licentia proprij Ordinarij; & ratio eſt, quòd ad licitè ingrediendũ non ſufficit iuſta cauſa, ſed requiritur debita Superioris licentia; ſicut vt benè aduertit *Sanch. n.* 74. addens fęminam in tali caſu ingredientem eo animo, regulariter loquendo, videri poſſe excuſari tum à culpa, tum à pęnis ratione bonæ fidei, & quòd ducta zelo Religionis, ac timens, ne ſibi ingreſſus impediatur à conſanguineis, taliter ingreditur. Non puto tamen ad id deſiderari licentiam Papæ, idque ob dicta *c. 2. ſect. 2. q.* 17. vbi etiam oſtendimus, an, & quando Nouitia exiens è monaſterio ſine legitima facultate, poſſit abſque alia licentia illud iterum ingredi.

QVÆRES XIX. An, & quo modo poſſint Moniales admittere intra monaſterium puellas cauſa educationis.

109 ℞. Poſſe eo modo, quo latè dicemus *infra ſect.* 4. interim conſulantur *Sanchez ſup. num. 61. Bonac. ſup. q. 4. p. 4. n. 15. Lezana tom. 1. cap. 25. n. 29. & Tamb. de iure Abbatiſſ. D. 1. q. 1. 2. 3.*

QXÆRES XX. An poſſint admitti de licentia ſolius Ordinarij, aut Superioris regularis intra monaſteria Monialium fœminæ coniugatæ à proprijs viris ſibi grauiter timentes ex adulterio commiſſo, aut alia cauſa graui hìc, & nunc emergente.

110 ℞. Videri non poſſe, niſi in caſu valde raro, in quo non eſſet commodus recurſus ad Papam, & eſſet graue periculum in mora, ita *Rodriq. tom. 1. q. 46. art.* 10. *Miranda ſup. art. 7. Barboſa ſup. num. 66. Portel. de dub. regul. v. clauſ. mon. in addit. num. 2. Sanchez num.* 64. alijque communiter, & probatur tum ex praxi, quæ modo viget: tum quia hìc non agitur de communi vtilitate monaſterij, in quo caſu Ordinarius poteſt dare licentiam ingrediendi iuxta alibi dicta; tum quia de hoc extat ſpecialis declaratio Sacræ Congregationis relata à *Zerola p. 1. praxis v. moniales q.* 12. his verbis *Sacra Congregat. cenſuit mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum marito, & eius ſæuitiam timent, ſi extra culpam ſunt, quamdiu iuſtam cauſam timendi habuerint, debere, ſi ſunt in monaſteriis, tolerari: in poſterum verò non debere recipi; ſi verò mulier aliqua venerit in*

ſuſpe-

Digitized by Google

ſuſpectionem marito, qua timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, vt poſſit ingredi monaſterium Monialium, ſi modò Conſtitutiones monaſterii non repugnent, & accedat conſenſus Superiorum, Abbatiſſæ, & Monialium; quanquam *Azorius ſupra quæſt.* 4. dicat eamdem Sacram Congregationem declaraſſe poſſe recipi intra clauſuram Monialium viduam bonæ famæ cupientem honeſtatis cauſa degere in monaſterio; immò & fœminam de adulterio ſuſpectam apud virum ſuum, ideòque ſibi certò timentem de periculo vitæ, quæ declaratio ad minus probat noſtram reſponſionem, quatenus admittit in aliquo caſu valdè raro poſſe mulierem coniugatam de licentia ſolius Ordinarij recipi intra clauſuram; cuiuſmodi caſus vtique procederet tempore belli de quacumque fęmina ſiuè nupta, ſiue innupta ad conſulendum earum pudicitiæ aliàs periclitanti.

Confirmatur aſſertio quo ad hanc vltimam partem tum ex doctrina, quam admittit *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 16. *n.* 60. poſſe ſcilicet in aliquo caſu concedi ingreſſum intra clauſuram Monialium ad deponendas ibi pecunias, ſi non ſit alius locus tutus ad eas deponendas, cũ charitas ſuadeat depoſitũ illud admittere, & aliàs per Moniales ipſum commodè non poſſit intromitti; (quæ doctrina vtique poteſt à fortiori admitti in præſenti caſu, in quo ſupponitur aliter non poſſe conſuli fęminarum pudicitiæ, moraliter loquendo) tum quia non videtur probabile, quòd Papa in caſu tantæ neceſſitatis velit reſtringere Epiſcopis facultatem concedendi ingreſſum in clauſuram monialium, ijs competentem ex *Concil. Trid. ſeſs.* 25. *de Regul. cap.* 5. ijs verbis, *Dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis*: quæ verba, cum ſint generalia, non videntur abſolutè reſtringenda ad ſolam neceſſitatem monaſterij, aut Monialium, quin interdum poſſint extendi ad alicuius extranei neceſſitatem: ſiquidem lex generaliter loquens generaliter debet intelligi: dicendum ergo eſt Epiſcopis facultatem extendi ad concedendum ingreſſum in præſenti caſu: maximè ſtante doctrina, quam tradunt multi Doctores apud *Dianam p.* 5. *tract.* 14. *reſol.* 18. poſſe ſcilicet Epiſcopum in caſu magnæ neceſſitatis diſpenſare etiam ſuper impedimento dirimente matrimonium; quippè qui, etſi in lege Pontificia, aut Conciliari regulariter nequeat diſpenſare, poteſt tamen in caſu vrgentis neceſſitatis, ſi aditus non pateat ad Papam; ſicut notat *Sanch. l.* 2. *de matrim. D.* 40. *num.* 3. *ex* 15. *Doctoribus ab eo relatis*: quæ doctrina faciliùs poteſt admitti in caſu noſtro, in quo licentia petitur ſolùm ad licitè ingrediendum, quàm in caſu propoſito à *Sanchez* in quo diſpenſatio requiritur ad validandum matrimonium. Præterquamquòd neceſſitatis cauſa multa permittuntur; quæ aliàs non permitterentur *cap. ſi quis propter de fur.* ſicque in præſenti caſu, in quo difficilis eſt acceſſus ad Papam, & eſt periculum in mora, ex Epicheia, ac interpretatiua voluntate Papæ videtur concedenda Epiſcopo facultas dandi licentiam ad ingrediendam clauſuram Monialium; maximè attentis declarationibus Sacræ Congregatis factis in caſibus non diſſimilibus, & à nobis modò relatis hic ex *Azorio*: quippè quæ ſufficienter indicant, quæ mens Sacræ Congregationis in hac re præſumi poſſit, & debeat attenta iuris regula, quòd vbi militat eadem ratio, militat eadem iuris diſpoſitio, quamquàm in his, & ſimilibus inſpici debeat ſtylus Curiæ, & obſeruari, ſi de eo conſtet.

QVÆRES XXI. An, & quando Epiſcopi, & alij Superiores Monialium poſſint ingredi monaſteria ſibi reſpectiuè ſubdita.

111 ℟. Non poſſe, niſi in caſibus neceſſarijs, &c, ſi aliter ingrediantur, incurrere pęnas relatas *q.* 3. patet ex Conſtit. Greg. XIII. die 23. Decemb. 1581. edita, quæ ſic habet: *Harum tenore auctoritate Apoſtolica declaramus Prælatos omnes tam ſæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum Monialium quouis modo incumbit facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi monaſteria prædicta, ita demum vti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſariis & à paucis, iiſque ſenioribus religioſis perſonis comitati.* Vbi notat *Suarez ſup. n.* 23. hinc ſatis apertè declarari præfatos Epiſcopos, & Prælatos comprehendi generali prohibitione Concil. Trident. vt non poſſint ingredi monaſteria Monialium ſubditarum, niſi in caſibus neceſſarijs, ac proinde illos caſu, quo ingredian-

grediantur, cenſeri dare ſibi ipſis licentiam, ac veluti ſe ipſos diſpenſare in lege generali, ſicque eamdem, ſeu proportionatam cauſam ad id requiri; quod certè ſatis clarè explicuit ipſum Concilium, dum *ſeſ.25. de regul. c.7.* præcipit, vt is, qui electioni Abbatiſſæ præeſt Epiſcopus, ſeu Superior, clauſuram monaſterij non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel accipiat: ſi quis enim ingreſſus videri poterat habere rationem aliquam, maximè is talis videtur; & tamen, quia non habet neceſſitatem, deciditur in eo non licere ingreſſum.

112 Quod autem ſpectat ad pœnas, quas incurrunt Epiſcopi, & Prælati Regulares ingrediendo in caſu non neceſſario, rectè notat *Bonac.ſup.par.5. num.12.* eos non affici excommunicatione, ſi ingredientes in caſu neceſſario intrent ſoli, aut ſecum ducant perſonas non religioſas (ideſt minùs pias, & chriſtianis moribus imbutas, vt explicat *Tambur.ſup.D.24.q.10.num.4.* ex Victorello) nec ſenes; & ratio eſt, quòd dicta excommunicatio ſtatuitur ſolùm contra ingredientes in caſibus non neceſſarijs, non autem contra ingredientes abſque debito comitatu, vt conſtat ex tenore textus, quod etiam prius notat *Sanch.lib.6.mor.cap.16. num.100.* addens *num.98.* præfatam excommunicationem non eſſe reſeruatam; cùm in citata Conſt. Greg.XIII. nulla mentio fiat reſeruationis, & aliàs reſeruatio induci non debeat ſine ratione.

113 Addit *Sanch.num.99.* quòd, cum Gregor.in relata Conſtit. ſtatuens pœnas contra Prælatos ſæculares ingredientes in caſu non neceſſario, ſolùm meminerit Prælatorum dignitatem pontificalem habentium, & quorumcumque Prælatorum regularium (cùm alioqui omnibus Prælatis interdicat talem ingreſſum:) Vicarij Epiſcoporum, & Prælati ſæculares habentes iuriſdictionem quaſi epiſcopalem ingredientes monaſteria Monialium ſibi ſubdita præter caſus neceſſitatis, nullis pęnis ſubduntur: quippè quæ non debent ampliari vltra caſus in iure expreſſos iuxta regulam *Odia reſtringi oportet*. Diſſentit *Ceſpedes D.335. num.3.* dicens id ſibi non placere, nec *Paſqualigo* à ſe viua voce conſulto, eò quòd abſurdum videatur: at nullum tale abſurdum affert, cum verè deberet afferre, ne videatur id gratis ſupponere; ideòque qua facilitate dicit hanc noſtram doctrinam videri abſurdam, eadem, & reijcitur. Immò nec vllum abſurdum affert *Paſqualigus ipſe par. 2.quæſt.159.* ex propoſito meam hanc doctrinam impugnans, quòd non poſſit facilè diſſolui.

Et quidem quòd ſententia *Paſqualigi* non poſſit deſumi ex ipſa Conſtitutione Gregorij; nempè ex ijs verbis: *Prælatos omnes tam ſæculares, quàm Regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum Monialium quouis modo incumbit;* quæ ſunt vniuerſalia, ideòque comprehendunt etiam Vicarios, alioſque Prælatos Monialium inferiores Epiſcopo; vt patet ex dictione *omnis*, quæ omnes comprehendit, & nullum excludit *l. Iulianus l. teſtamentum de legat.* & ex dictione *quouis modo*, quæ comprehendit etiam quæ aliàs non comprehenderentur *Decius conſ. 486.n.4. Menoch.de recup.poſſeſs.remed.6.n.16. & conſ.550.n.10.* Quòd, in quam ſententia *Paſqualigi* non deſumatur ex præfata Conſtitutione, probatur, quia in periodo continente verba allegata non recenſentur pœnæ latæ contra Prælatos Monialium indebitè clauſuram ingredientes, ſed in ſequenti periodo, in qua fit mentio ſolùm de Epiſcopis, ac Prælatis Regularibus Monialium, non autem de Vicarijs, &c. vt conſtat ex ijs verbis: *Quo circa vniuerſos, & ſingulos Epiſcopali, ſeu maiori, ac etiam Cardinalatus dignitate præditos nec non quorumuis Ordinum Abbates, Priores, Miniſtros, & alios quoſcumque Superiores Regulares ſeriò monemus, vt facultate eiuſmodi, qui eam habent, præter quã in caſibus, vt præfertur, neceſſariis neutiquã vtantur: quod ſi cõtra fecerint, eadẽ auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, atq; decernimus, qui Pontificalis dignitatis fuerint, eos prima vice, qua contra fecerint, ingreſſu Eccleſiæ interdictos, pro ſecũda à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſq; alia declaratione excommunicatos exiſtere; Regulares verò omni officio, ac miniſterio priuatos excommunicationi ſimiliter ſubiacere;* cum ergo in priori periodo ſolum proponatur

natur prohibitio ingrediendi clauſuram Monialium, præter quàm in caſibus neceſſarijs, non autem pœnæ, ſub quibus fit ea prohibitio, & fiat mentio de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo; è contra verò in poſteriori periodo hìc relato proponantur dictæ pœnæ nulla mentione facta de Prælatis Monialium inferioribus Epiſcopo: dicendum eſt hos quidem comprehendi ſub prohibitione, non autem ſub pœnis: cùm ſimus in materia pœnali, quæ ampliari non debet vltra caſus expreſſos; & à diuerſis non fiat illatio; clauſulaque poſita in vno paragrapho, aut verſiculo non referatur ad alium paragraphum, aut verſiculum; vt notauit *Gloſſa c. vnic. v. ſic ſcilicet de poſtulat. Prælat. in 6. & Sanch. l. 2. de matr. D. 11. n. 3.* Et hoc fecit Gregorius tum ex cauſis ſibi benè viſis, quæ nos latent: ſiue quia reſpectu legiſlatoris nonnumquam procedit, quod notat *Gloſsa Inſtit. de vſuc. §. furtiuæ quoque v. nam furtiuarum: Sic volo ſic iubeo, ſtat pro ratione voluntas:* ſiue quia Prælati Monialium inferiores Epiſcopo, ac Vicarij Epiſcoporum (quos diximus non comprehendi ſub pœnis latis contra Prælatos Monialium extra caſus neceſſarios ingredientes, clauſuram earum) ab hoc exceſſu faciliùs retrahi poterant, etiam abſque timore dictarum pœnarum; illi quidem, eo quòd ſe agnoſcentes Epiſcopis inferiores, & dignitate, & poteſtate non ita facilè ſibi arrogaſſent poteſtatem ingrediendi; ſiue quòd plerumque in eorum territorio non ſunt Monialium cænobia, ſaltem ijs ſubiecta: hi verò, eo quod aſſiſtentia Epiſcopi proprij, cuius ſunt Vicarij, ſufficere poterat ad eos retinendos, ne in caſu vetito Monialium monaſteria ingrederentur.

Quod ſi dicas cum *Paſqualigo n. 10.* extenſionem legis attendendam eſſe ex verbis diſpoſitionis (cuiuſmodi ſunt, quæ extant in priori periodo relata; non autem ex hortatorijs, qualia ſunt quæ habentur in poſteriori periodo; vt conſtat ex his *ſeriò monemus:* non ideò infringitur noſtra aſſertio; cum verbum *moneo*, & ſimilia interdùm ſumantur pro verbis præceptiuis (vt oſtendo *tr. 5. Manual. c. 2. n. 29.*) ſicque negari poſſit verba poſterioris periodi eſſe hortatoria, non autem diſpoſitiua, vt cenſet *Paſqualigus*.

Neque ex noſtra aſſertione ſequitur, quod ſupponit *Paſqualigus num. 10.* atque eſſe monſtruoſum; nempè Epiſcopum non poſſe liberè ingredi ſepta Monialium, & poſſe Abbatem exemptum, ac Vicarium Epiſcopi in eius abſentia: nos enim ſolum dicimus hos non ſubeſſe pœnis, ſi in caſu, non permiſſo ingrediantur, quibus ſubeſſet Epiſcopus, ſi ingrederetur; cùm quo vtique ſtat, quòd neque ingredi poſſint extra caſus neceſſarios: hæc autem duo ſunt diuerſa, adeòque ex vnius negatione non infertur negatio alterius.

Non obſtat, quòd finis præſentis prohibitionis æquè militet in Vicarijs Monialium, ac in Epiſcopis, & vbi finis habet locum, locum habeat & diſpoſitio legis, cùm debeat attendi mens, ac finis legis *l. ſcire leges ff. de leg.* nam id procedit, ſi legiſlator ſe ſufficienter explicet: alioqui contra illum facit *regula 57. de reg. iur. in 6. Contra eum, qui legem dicere potuit apertiùs, interpretatio eſt facienda:* & quod *mens in animo retenta nihil operatur l. ſi repetendi C. de condit. ob cauſam datam l. ſi maiores C. de tranſact.*

Quod denique ſubdit *Paſqualigus n. 11.* Nomine Epiſcopi venire Prælatos habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, admitto in fauorabilibus, non item in pœnalibus. Et certè quo modo de Vicario Epiſcopi verificari poſſunt verba illa Conſtitutionis Gregorij XIII. ſuperiùs relata: *Qui pontificalis dignitatis fuerint;* & illa *à munere pontificali:* conſtat autem, vbi non habent locum verba legis nec habere diſpoſitionem *l. illud ff. ad leg. Aquil. l. ſi poſtulauerit, §. 2. ff. ad leg. Iul. de adult. l. illud. C. de ſacroſ. Eccl.* & quod lex non dicit, nec nos dicere debere, nec eſſe præſumendum *l. diſſentientis C. de repud. c. illa ne Sede vacante.*

Dubium paulò grauius eſt, an Prælati Regulares ingrediendo cœnobia Monialium ſubditarum citra caſus neceſſarios, incurrant pœnas ſtatutas non ſolùm tertia vice (vti ſolùm incurrunt Epiſcopi) an etiam prima, ac ſecunda vice; & ratio dubitandi eſt, quòd Conſtitutio Gregorij XIII. loquens de Prælatis pontificali

ſcali dignitate inſignitis ſtatuit pro prima, & ſecunda vice diuerſas pœnas, & pro vlterioribus etiam excommunicationem: ſtatimque ſubiungit pœnas pro Prælatis regularibus, vnde Lamas relatus à *Sanch. num.*102. ex adiunctis putat dictas pœnas intelligi pro præfatis, quando tertiò, & vlteriùs ingredientur contra caſus neceſſarios.

114 ℞. Sanch. loc. cit. Prælatos regulares dictas pœnas incurrere quacumque vice modo dicto ingrediuntur: probatque quia Papa non meminit primi, ac ſecundi ingreſſus Prælatorum regularium, ſicut fecit loquens de Epiſcopis; ſed abſolutè imponit pœnam excommunicationis, ac priuationis officij, & monaſterij contra Prælatos regulares in caſu non neceſſario ingredientes monaſteria Monialium: quod eſt ſignum ipſius intentionem eſſe, quòd ij dictas pœnas omnes incurrant toties, quoties indebitè ingrediuntur. Diſſentit *Bonac. ſup.* & cum eo *Tamb. ſup. q.*11. aſſerentes ex Lamas, & non improbabiliter ſuſtineri poſſe Prælatos regulares pro prima vice, qua ingrediuntur, eſſe interdictos ab ingreſſu Eccleſiæ: pro ſecunda ſuſpenſos à diuinis: & pro tertia, ac deinceps affici excommunicatione, dicentes, quòd in pœnis mitior pars eligi debet, ſicque ſeruatur proportio inter pœnas indictas Epiſcopis, ac Prælatis regularibus.

Addo Prælatum Monialium ſiue ſæcularem, ſiue regularem ex iuſta cauſa ingredientem monaſterium Monialium ſubditarũ, expedito negotio, ad quod ingreditur, non poſſe liberè vagari, ſed teneri egredi, æquè ac teneretur quilibet alius de licentia ingrediens. Ducor, quòd lex clauſuræ afficit etiam Prælatos Monialium, ideòque ſicut, ceſſante cauſa, ceſſat licentia data alijs ad ingrediendum; ſic & ceſſat reſpectu Prælati facultas manendi intra clauſuram; cùm par ratio militet in vtriſque, ita *Pollachus, Bordonus, Baldell. Steph. à S. Gregor.* alijque *docti viri à me conſulti:* inter quos *P. Baldellus* mihi teſtatus eſt extare in confirmationem huius reſponſionis quamdam Sacræ Congregat. declarationem.

115 *Confeſſarij Monialium ingrediuntur in varijs caſibus, immò & quicumque Sacerdos in caſu neceſſitatis inopinato.*

116 *Medicus licitè intrat in caſibus neceſſarijs; item Obſtetrix.*

117 *Item Pharmacopola, vt doceat Moniales componere medicinam.*

118 *Item Barbitonſor in caſu neceſſario.*

119 *Medicus non ingreditur ſolùm vt cognoſcat, quæ Moniales debeant diſpenſari ſuper quadrageſimali obſeruantia; extraordinarius non ingreditur liberè, medicus ſine licentia ſpeciali non ingreditur ad ſecandam Monialem mortuam ex morbo incognito.*

120 *Oeconomi, Syndici, & Factores ingrediuntur ſolùm vrgente neceſſitate.*

121 *Ingreditur Notarius ad excipiendum teſtamentum nouitiæ ægrotantis.*

122 *Ingrediuntur Operarij in caſibus neceſſarijs cum debita tamen licentia.*

123 *Item Baiuli ad deferendas res extraneorum, ſed non ſemper.*

124 *Deficiente deputato ad ferenda onera non liberè ſufficitur alius.*

125 *Ruſtici ſi plures aſſocient currus tritico onuſtos, omnes ingrediuntur ad deferendum triticum.*

126 *Non delinquit deputatus ad ferenda onera intra clauſuram, ſi ſingulis vicibus minora onera ferat, vt ſic pluries ingrediatur.*

127 *Pictor licentiatur ad ingreſſum, vt pingat ſcenam iam factam intra clauſuram.*

128 *Licentiatur mulier laica in ſeruitium tum Conuentus, tum Monialis ſingularis: & ex cauſa mutatur vi prioris licentiæ.*

129 *Recipiuntur admittendæ inter Conuerſas etiam ad aliquot menſes, priùs quàm admittantur ad habitum.*

130 *Fœmina laica ingreſſa modo dicto in ſeruitium liberè recedit.*

131 *Famuli ingrediuntur ad ſeruitia, quæ æquè benè fieri nequeunt à Monialibus.*

132 *Moniales nequeunt recipere reum ad ſecuritatem, et ſi ipſe aliàs poſſit ingredi.*

133 *Reus*

133 *Reus ipſe ingreſſus inde poteſt expelli.*
134 *Debet tamen poni in loco tuto.*
135 *Fœminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad prandendum, & conuerſandum.*
136 *Sed aſſociatæ à fœminis 3. grauibus, ac nobilibus, & non aliter.*
137 *Quæ ſemel electæ variari nequeunt; quod alii limitant.*
138 *Hæ ſemper aſſociant fœminam priuilegiatam vſque ad egreſſum.*
139 *Explicantur verba indulti Papalis (tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno) idque ſiue in Breui nominentur 4. monaſteria (quod ſit interdum) ſiue nominentur duo ſolum.*
140 *Ad talem ingreſſum petitur conſenſus capitularis Monialium, & licentia Prælati.*
141 *Licentiata ad ingreſſum modo dicto non viſitat cellas Monialium.*
142 *Poteſt eligere ad ingreſſum diem, quo in Conuentu fiat comædia.*
143 *Conſenſus capitularis Monialium debet eſſe maioris partis illarum ſemel dandus, ac ſimul quò ad fœminam priuilegiatam, & 3. matronas.*
144 *Licentiata non ingreditur iterùm, ſi ingreſſa ex accidenti fruſtretur ex parte ſuo fine: ſecùs; ſi ſtatim cogatur exire: ſi hoc anno ſemel intret vnum ex monaſterijs, cum poſſit ingredi ter quolibet anno, non ideò quinquies intrabit anno ſequenti.*

QVÆRES XXII. An, & quibus in caſibus poſſint Confeſſarij Monialium ingredi monaſteria Monialium ſibi commiſſa.

115 ℞. Poſſe ingredi in ijs caſibus, quos referemus infra *cap.* 10. *ſect.* 3. *ſubſ.* 1. *&* 2. vbi hac de re latè diſſeremus ex propoſito. Solùm hic moneo ex *Mancino pract.* 4. *par.* 1. *d.* 8. pro ſe citantem Rodriq. & Sorbum, quòd, ſi contingat ſimplicem Sacerdotem non deputatum ad Monialium confeſſiones ſecus aliquod monaſterium tranſeuntem vocari ad audiendam confeſſionem alicuius Monialis ex caſu inopinato exiſtentis in periculo mortis, poteſt, & tenetur ingredi monaſterium, etiam ſine licentia Superioris, ſiquidem cenſeretur id facere de licentia interpretatiua, non ſolùm Ordinarij, ac Superioris, ſed etiam ipſius Papæ, qui non præſumuntur extendere obligationem clauſuræ ad talem caſum: ſicut nec præſumitur extendi ad caſum incendij, ruinæ monaſterij, violentiæ illatæ, & ſimilium, in quibus conſtat licitum eſſe ingredi monaſteria Monialium abſque vlla licentia: quæ omnia concedit etiam *Sanch. ſup. num.* 34. ex Nau. & Graffio dicens non deſiderari licentiam, neque in ſcriptis, neque oretenus; quandocumque ea expectata, graue periculum adeſt in mora: quamuis alioqui dicat *num.* 37. in ſimilibus caſibus exigi licentiam Abbatiſſæ, quæ poterit eam concedere ex præſuppoſita voluntate Prælati: ſed de hoc infra.

QVÆRES XXIII. An, & quando Medici, Chirurgi, Barbitonſores, & ſimiles, ingredi poſſint monaſteria Monialium ad effectum medendi ipſis Monialibus, prout hic, & nunc exigit ratio morbi occurrentis.

116 ℞. Poſſe in caſibus neceſſarijs, cum debita tamen licentia, vt inferiùs dicemus, & ſeruatis aliàs ſeruandis, eſt communis DD. apud *Sanchez num.* 43. inter quos *Bonac. ſup. par.* 4. *num.* 5. notat probabiliter dici poſſe medicum poſſe accerſiri ad lectum Monialis dubitantis de ſua valetudine, ad ictum pulſus explorandum, eſtò ipſa poſſet ſine magno ſalutis damno accedere ad ianuam: idque, licèt id faciat ex ſola erubeſcentia. Quod admittit etiam *Tambur. D.* 24. *q.* 6. *num.* 2. addens *num.* 3. ex Sorbo non poſſe Medicum habere ſocium, aut alios Medicos, niſi morbus Monialis ſit valdè grauis, idem aduertit *Barboſa de offic. Ep. alleg.* 102. *num.* 52. monens Medicum debere aſſociari à duabus, vel tribus Monialibus antiquioribus: addenſque *num.* 53. ex Miranda, ad hoc vt Medicus ingredi poſſit, non requiri neceſſariò, vt ſit Doctor, aut graduatus: cùm medicus dicatur à medendo, & non à dignitate, vt tradit *Bart. in l. ſciendum ff. de delict.*

Moneo hîc obiter, quòd, ſi fœmina prægnans de licentia Superioris ingrediatur clauſuram: tempore partus ingredi poterit Obſtetrix ad illam iuuandam in partu,

partu, ita in terminis *Port. de dub. regul. v. clauſ. Mon. num.* 18. ex collectore & cum his *Monacus inſtr. monial. p.* 5. patetque ex eo quòd in tali caſu neceſſarius eſt ingreſſus obſtetricis, vt facilè conſtabit conſideranti: ad talem tamen ingreſſum requiretur licentia Prælati; quod dicendum eſt ſupponi à citatis Doctoribus licèt expreſsè id non aſſerant; cum Portello ſentit *Tambur. vbi ſupra q.* 1. *n.* 5.

117 ℞. De Pharmacopola notant Sanch. Bonac. & Tambur. locis cit. eum quidem poſſe ingredi monaſteria Monialium, vt ipſas inſtruat ad componendam medicinam non vero ad præbendam medicinam Moniali infirmæ cùm hoc à Monialibus æquè benè præſtari poſſit, ideòque quoad hoc non ſit neceſſarius eius ingreſſus.

118 Addit *Barb. num.* 54. ex Sorbo, quòd, ſicut Barbitonſor ingreſſurus ad minuendum ſanguinem Moniali ægrotanti, debet ingredi aſſociatus eo modo, quo diximus de Medico, & ſolùm poſtquàm Medicus iudicauit minuendum eſſe ſanguinem; ſic, ſi quæ Monialis conſueuit ſe aliquoties minuere ad præcauendum morbum tunc debet interuenire conſenſus, & conſilium tam Præfectæ, quàm Diſcretarum monaſterij.

Quòd ſi obiter quæras, an Medicus ſub initium Quadrageſimæ poſſit ingredi ad cognoſcendum, quæ Moniales poſſint, & debeant diſpenſari ſuper ieiunio, & eſu ciborum quadrageſimalium.

119 ℞. Quòd, cùm talis cognitio haberi poſſit à Medico exiſtente extra clauſuram, non videtur poſſe ingredi præcisè ad talem effectum: cùm ſic ceſſet ratio ingrediendi, quæ eſt neceſſitas vrgens, rationabilis, & manifeſta, vt inferiùs dicemus agentes de licentia ad ingrediendum.

Addo ego, quòd ſi Moniales habeant Medicum Ordinarium, & alium extra ordinarium; loco ordinarij non poſſunt pro arbitrio vocare extraordinarium; cùm is concedatur ſolum in defectum Medici ordinarij, aut in caſu, quo morbo Monialis ingraueſcente, habendum ſit collegium, & vtriuſque Medici neceſſaria ſit viſitatio: aliàs Medicus extraordinarius idem eſſet, ac ordinarius: & cùm licentia ingrediendi data extraordinario ſit limitata, non poteſt is villius ingredi illimitatè, & in quocumque caſu, vt notat *Barchus in ſpeculo monial. c.* 8.

An autem Medicus ſine licentia ſpeciali ingredi poſſit ad ſecandam Monialem ex morbo incognito mortuam, vt cognoſcat genus dicti morbi, & qua ex cauſa mortua ſit Monialis.

℞. Non poſſe, ſecluſa noua fide, ac inaduertentia; & probatur tum quia licentia ...neralis ingrediendi ad curandas Moniales infirmas non extenditur ad hunc caſu. vtpotè longè diuerſum iuxta iuris regulam; *A diuerſis non fit illatio;* tùm quia ...d ingreſſum clauſuræ Monialium requiritur vrgens neceſſitas, aut vtilitas ſe tenens ... parte ipſarum Monialium; in iſto autem caſu non apparet talis neceſſitas vrgens, ... vtilitas, quæ ex dicto ingreſſu poſſet prouenire, non tangit Moniales; ſed Medicum ...ui ex ſectione Monialis mortuæ fiat peritior, ac magis inſtructus: tum quia finis qu... oteſt intendi in tali ingreſſu ſolum dat cauſam iuſtam petendi à legitimo Superio... centiam ingrediendi, at non facit ingreſſum eo ipſo licitum, vt patet: ſic ego reſpo... i in contingentia facti, & reſponſio fuit approbata à viris doctiſſimis, qui idem ſe... unt.

QVÆRES XX. An Oeconomi, Syndici, aut Factores Monialium ingredi poſſint monaſterium ... in quibus caſibus.

120 ℞. Poſſe ingredi, q...tieſcumque occurrit caſus vrgentis neceſſitatis, cui aliter æquè benè non poteſt con...i; vt ſi in archiuio quærenda ſint aliqua inſtrumenta monaſterij, aut conſtr...dum ſit notabile aliquod ædificium, aut fabricæ conſtructæ timeatur imminen... magna aliqua ruina, cui iudicio peritorum occurrendum ſit ad illam euitandam aut eu...niat ſimilis alius caſus magnæ neceſſitatis. Colligitur ex *Sanch. ſup. nu.* 55. & *Tambur. ſup. q.* 6. *num.* 4. pro ſe citante Lamam; patetque tum quia alioq... minù ſufficienter eſſet conſultum bono Monialium, quod non debet præſumi ... pia matre Eccleſia: tum quia neceſſitas vr-

K gens

gens monaſterij eſt ratio ſufficiens diſpenſandi in lege clauſuræ vt iam diximus.

QVÆRES XXV. An Notarius poſſit ingredi clauſuram Monialium, ſi contingat Nouitiam, aut puellam ibi commorantem cauſa educationis grauiter infirmari, velleque diſponere de ſuis bonis per modum teſtamenti.

121 ℞. Poſſe, & quidem cum neceſſarijs teſtibus, dummodò id faciant cum debita licentia, ita in terminis *Nald. v. monialis num.*14. & probatur tum ex dictis *q. præced.* tum quia ſic expreſsè declarauit Sacra Congregatio anno 1585. vt teſtantur idem Nald. & cum eo *Gau. in enchir. v. monialium educat. num.*14. *& Monacus in inſtruct. monial. p.*5.

QVÆRES XXVI. An, & quando Operarij, ſeu artifices poſſint ingredi monaſteria Monialium ad exercenda opera ſuæ artis.

122 ℞. Poſſe de legitimi Superioris licentia; & quidem ad exercenda omnia illa opera, quæ extra monaſterium nequeunt commodè fieri; idque ob rationes adductas *q.*24. *& alibi*. Sic poſſunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri lignarij, putearij, putatores, molitores, & ſimiles artifices: ſic poſſunt ingredi baiuli ad ferenda onera, quæ à Monialibus non poſſunt commodè geſtari; quamquam ſine ſpeciali licentia iuxta Tamburinum ſupra Barchium, & Pollacum ab eo relatos non poſſet ad talem effectum ingredi aliquis alius loco baiuli (quod tamen non videtur ita certum, admiſſa doctrina tradenda hic *ſect.*5. *num.*207. & caſu, quo in tenore licentiæ non exprimatur hic, aut ille baiulus:) ſic ingredi poſſunt ruſtici ad deferenda ea, quæ ferri nequeunt à Monialibus, ſi aliàs ad id habeant debitam licentiam. E contra non poſſunt ingredi Sutores; cùm poſſint de calceorum menſura certiores fieri, ſiue oſtenſo eis calceo, ſiue declaratis punctis, quibus conſtat: immò nec Sartores iuxta communiorem DD. ſententiam, quam ſuſtinent *Miranda ſup. art.*4. *Bonac. num.*11. *Tambur. num.*9. & alij ea ducti ratione, quòd Sartor menſuram veſtium capere poſſit vel ex alijs veſtibus eiuſdem Monialis, vel ex eadem Moniali exiſtente propè ianuam monaſterij apertam: in quo diſſentiunt *Nau. com.*4. *de Regul. num.*59. *& Sanchez ſup. num.*43. putantes Sartorem habere iuſtam cauſam ingrediendi ad veſtes Monialium corpori dimetiendas, & panno forcipibus aptando; eò quòd iſta non poſſint fieri æquè benè extra clauſuram: quæ opinio non videtur improbabilis, ſi talis ſit vſus, ſciente, & conſentiente Superiore.

Notat autem *Bonac. num.*8. quòd, cùm baiulis non permittatur ingreſſus in monaſterium, niſi ob vtilitatem, ſeu neceſſitatem monaſterij (modò aliud non ſuadeat ius naturale, aut diuinum,) hinc ij non poſſunt ingredi, vt pecuniam cuius in arca reconditam, aut alias res magni ponderis in monaſterio depona[nt]; niſi fortè id cederet in bonum monaſterij, aut res illæ eſſent benefactoris alicui[us] inſignis Monialium, cui, ſine graui diſpendio monaſterij, dictarum rerum cuſto[dia] non poſſet negari, aut charitas oppoſitum ſuadeat: vnde in hoc ſtandum eſt [pr]udenti iudicio Superioris, quod etiam aduertit *Tambur. nu.*8. addens *n.*9. haben[tem] licentiam ingrediendi pro vno ſeruitio non poſſe ingredi ad præſtandum aliu[d] ſeruitium, cùm ad talem caſum non extendatur licentia, vt ſuppono.

Sic *Barchus in ſpeculo cap.*8. putat, & benè, quòd ſi Monia[les] prohibeantur recipere in cuſtodiam pecuniam, aut alia bona externorum; [ips]æ nihilominus faciant illa deferri intra clauſuram per baiulos aliàs gene[ral]iter licentiatos ad ferendas res conuentus intra ipſum; peccabunt cont[ra] clauſuram & Moniales baiulos admittentes; & ipſi baiuli prædicta introdu[ce]ntes; immò & incurrent pœnas latas contra violantes clauſuram tam baiuli, [q]uàm ipſæ Moniales (intellige, ſi concurrant ea, quæ diximus ſupra *q.*3. & m[ax]imè *num.*86. ratio eſt, quòd licentia illa generalis ingrediendi conceſſa baiuli non extenditur ad præſentem caſum: vt hinc patet, quòd Superior p[r]ohibe[ns] Monialibus, ne res externorum recipiant in cuſtodiam, conſequenter [p]rohibens baiulis, ne dictas res deferant intra clauſuram: conſtat autem, quòd ſi ille [i]pſis id expreſsè prohibuiſſet, tunc

non

non poſſent eas introducere: ergò nec potuerunt in præſenti caſu; cùm taciti, ac expreſſi eadem ſit virtus: quæ ratio probat non licere præfatis baiulis deferre intra clauſuram res externorum à Monialibus cuſtodiendas, etiam ſecluſa prohibitione, de qua hic, quamquam fortè non ita facilè conuinci poſſet falſitatis, qui mallet ſuſtinere licentiam generalem deferendi intra clauſuram res Monialium extendi ad res modo dicto ipſis committendas in cuſtodiam; quatenus eæ ſub hac ratione formali dici poſſunt res Monialium, & verſamur in materia fauorabili, quæ debet ampliari, quo modo plures DD. apud *Bonacinam D.3. de contr.q.9. p.vn. num.23.* putant furari res laicorum traditas Eccleſiæ in cuſtodiam eſſe ſacrilegium, eò quòd tales res cenſeantur res Eccleſiæ: quod maximè admittendum eſſet, ſi talis cuſtodia cederet in bonum etiam ipſarum Monialium; ſicut cederet, ſi res illæ eſſent benefactorum Conuentus, &c.

Difficultas maior eſt, an caſu, quo Prælatus generaliter indulgeat Monialibus, vt onera vſibus monaſterij neceſſaria faciant deferri per baiulos intra clauſuram, vi talis licentiæ generalis eæ ad effectum intentum poſſint ſemper vti opera eiuſdem baiuli, vel certè debeant variare.

123 ℞. *Barchus ſup.* & cum eo *Monacus par.5.inſtruct. Monial.* debere variare, vtendo opera modò vnius, modò alterius baiuli; ſed re vera intentum minùs efficaciter probat: quare oppoſitum mihi probatur, & inde ſuadetur, quòd beneficium Principis latè interpretandum eſt; & vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus; cùm ergò licentia generalis, de qua hic, ſit gratia principis; & in eius conceſſione non diſtinguatur num Moniales debeant ſemper vti opera eiuſdem baiuli, vel non; neque nos diſtinguere debemus licentiam arctando eo modo, quo illam arctat Barchus, nec obſtat, quòd in tenore licentiæ dicitur in numero plurali *per baiulos* ſiquidem non eſt nouum vſurpari numerum pluralem pro ſingulari: vt Iacobi 5. *Infirmatur quis ex vobis, inducat presbyteros*; cum tamen ad miniſtrandam extremam Vnctionem inducatur vnus tantùm Sacerdos.

Dubitari hic poſſet, an caſu, quo alicui artifici detur licentia ingrediendi cum ſuo famulo, is etiam ſine Artifice ingredi poſſit ad exercendam ſuam artem, ibique ſolus commorari.

124 ℞. *Barchus ſup.* non poſſe, niſi in euentu, quo artifex ex impedimento occurrente non poſſet ingredi, aut ingreſſus cogeretur exire; dummodò tamen non omninò deſerat opus aſſumptum, aut non ſit abfuturus pro maiori parte diei, hæc Barchus: ſed mihi non placent; puto enim oppoſitum eſſe probabile, ſi aliter non conſtet de mente concedentis, aut aliud non ſuadeant occurrentes circumſtantiæ. Moueor, quòd tenor licentiæ in præſenti caſu datæ non facit hunc ſenſum, quòd artifex, & famulus debeant ſimul ingredi, & ſimul commorari (quo pacto infra q.30. dicemus fœminam nobilem licentiari ad ingreſſum clauſuræ cum comitatu aliquot matronarum; vnde & Barchus concedit in caſu propoſito famulum poſſe in aliquo euentu ingredi, & commorari intra clauſuram etiam ſine artifice; quod certè non poteſt concedi de fœmina nobili modo dicto licentiata ad ingreſſum, vt q. cit. dicemus:) ſed facit hunc ſenſum, quòd artifex ille, & eius famulus ingredi poſſunt ad exercendam ſuam artem: non ſecùs ac dicens Petrum cum Paulo eſſe domi, indicat & Petrum, & Paulum eſſe domi; cùm ergò tenor conceſſionis poſſit facere hunc poſteriorem ſenſum, cur eam reſtringit Barchus ad priorem ſenſum adeò rigidum contra regulam iuris, quòd gratia Principis latè debet interpretari.

Dices, quid ſi licentiatus ad ferenda onera intra clauſuram abſit, aut ægrotet; nec poſſit æquè benè differri geſtatio dictorum onerum, eò quòd v. g. coloni, qui curru ea detulerunt, volunt, & debent recedere; poteſt ne in tali caſu abſque ſpeciali licentia Superioris ſubſtitui alius, qui tunc ſuppetias ferat geſtando illa onera?

125 ℞. Videri non poſſe: cùm ex vna parte ſimus in materia valdè zeloſa, delicata, ac periculoſa; & ex alia non videatur in propoſito caſu ſubeſſe iuſta cauſa vtendi epicheia; maximè in re, ad quam iura requirunt licentiam ſpecialem, & in ſcriptis, ita docti viri conſulti; ſicque reſpondi in facti contingentia.

Dubitari hic etiam poſſet in caſu, quo coloni ſuis curribus frumentum, aut aliud ſimile onus deferant, an poſſint ſinguli eorum ingredi ad geſtanda dicta onera intra monaſterium; ſi duo v. g. poſſint ſufficere ad præſtandum tale ſeruitium, pluries ingrediendo.

126 ℞. Simpliciter loquendo, non videri id neceſſarium, niſi fortè aliud ferat conſuetudo, cui tamquam optimæ legis interpreti omninò ſtandum eſt; ideòque poſſe omnes colonos ingredi ſuis vicibus; vt ſic tantò citiùs ſe expedire poſſint, & minor ſingulis imponatur labor, iuſtitia diſtributiua id exigente: ita Magiſtri admodum docti à me conſulti, & ſuffragatur praxis multorum locorum, Prælatis ſcientibus, & conſentientibus.

An autem cenſeri debeat delinquere contra clauſuram is, qui, cùm ſit deputatus ad ferenda aliqua onera intra monaſterium, ſingulis vicibus minora onera ſibi imponit, vt ſic habeat occaſionem pluries ingrediendi, cum aliàs poſſet ſine ſuo graui diſpendio maiora onera ferre.

127 ℞. Non videri delinquere; & ratio eſt, quòd is verè ingreditur cum debita licentia, & aliàs ex vi legis clauſuræ de rigore iuris non tenetur ſibi imponere onera tanti ponderis, quanti ſimpliciter poſſet ferre, vt ſic tantò citiùs ſe expediat; in quo ergo cenſendus eſt iſte delinquere contra clauſuram? ſic ego ſentio, & vt puto, ſatis probabiliter.

Proponam modò caſum, de quo olim in contingentia facti fui interrogatus: quædam Moniales piam repræſentationem ſcenicam facturæ petierunt ab Ordinario licentiam admittendi intra monaſterium Pictorem, qui ſibi ſcenam depingeret iam conſtructam: dubitatum eſt, an hæc eſſet iuſta cauſa concedendi ingreſſum dicto Pictori.

℞. Quòd, cùm iuſta cauſa concedendi ingreſſum intra clauſuram Monialium ſit vrgens neceſſitas; & hæc non debeat eſſe talis ſimpliciter, & abſolutè, ſed moraliter iudicio boni ac prudentis viri; vt inter alios aduertit *Miranda q. 2. de monial. art. 4.* in caſu propoſito videtur adeſſe iuſta cauſa concedendi ingreſſum, dato quòd rationabiliter ſoleat concedi Monialibus, vt ſimiles exibeant repræſentationes: ſicut de facto communiter conceditur. Ducor, quòd, quamuis bono Monialium non ſit ſimpliciter neceſſaria exhibitio talium repræſentationum; poſita tamen conſuetudine eas permittente, neceſſarium eſt, vt eis concedantur illa omnia, quæ ad talem effectum ſunt neceſſaria iuxta illud; *Qui vult finem debet velle & media ad finem, ſine quibus is obtineri nequit:* at dato quòd ſcena intra monaſterium iam ſit conſtructa (vt ſupponit caſus) neceſſarius eſt Pictoris ingreſſus, vt eam ibi pingat: ergò adeſt iuſta cauſa concedendi ingreſſum: iuſta, inquam, ex hypotheſi facta: dico ex hypotheſi, quia regulariter huiuſmodi ſcenæ poſſunt per partes pingi extra clauſuram: antequam ſimul componantur: quod vtique fieri poteſt æquè benè extra monaſterium, & debet communiter ſic obſeruari, ita tunc reſpondi, & reſponſionem approbarunt viri ſatis docti poſteà à me conſulti.

QVÆRES XXVII. An, & quo modo Prælati Monialium poſſint ipſis concedere, vt intra clauſuram admittant fœminas ſæculares in obſequium, & famulatum proprij monaſterij.

128 ℞. Poſſe, dummodò tales fœminæ ſint timoratæ conſcientiæ, & ſeruent clauſuram: & quidem non ſolùm in obſequium commune totius monaſterij, ſed etiam alicuius particularis Monialis, ſiue graui ſenectute laborantis, ſiue affectæ praua valetudine, ſiue iuxta ſui ſtatus exigentiam famulæ alicuius opera indigentis, cui commodè inſeruiri nequeat per aliquam ex Monialibus Conuerſis, ita

San-

Sanchez ſup.nu.66.Rodriq.tom.1.qu.46.art.7.Bonacina n.10.Tambur.ſup.q.16.nu.1. alijque apud ipſos; inter quos ait *Lezana num.32.* quòd, cùm oppoſitum ſuſtineat *Miranda ſup.art.9.* quoad Moniales particulares, cautè in hoc procedi debet; præſertim attenta declaratione Sacræ Congregationis,quæ teſte *Gauanto ſup.v.Monial. receptio num.14.* ſtatuit huiuſmodi famulas ſæculares non debere introduci in ſeruitium infirmarum, ſeu decrepitarum ſine licentia Sedis Apoſtolicæ: probatur autem reſponſio tum quia dato quòd Moniales Conuerſæ, quæ exiſtunt in monaſterio, minùs ſufficiant ad neceſſaria obſequia Monialium, adeſt iuſta cauſa concedendi ingreſſum: ne aliàs Moniales deputatæ ad chorum cogantur deſerere chorum, ad vacandum vilioribus obſequijs monaſterij, quod ipſis eſſet nimis durum: tum quia id expreſsè conceſſit Greg.XIII per motum proprium,quem refert *Tambur.ſup.D.24. q.16.num.4.*& citat etiam Lezana vbi ſupra: cùm hoc idem prius conceſſiſſent etiam alij Pontifices,teſte *Miranda ſup.art.5.*

Addo quòd, ſi Sacra Congregatio concedat nobili fœminæ ingreſſum in monaſterium aliquod Monialium, vt ibi degat cum vna famula, quæ ſit virgo, ac ætate grauior: ſi primò electa ad talem effectum, ac ingreſſa monaſterium velit recedere, vi prioris licentiæ poterit ei ſubſtitui alia fœmina, quæ habeat eaſdem conditiones; modò licentia non fuerit limitata ad certam numero perſonam, ſed data ſit indeterminatè,idque puto procedere, etiamſi mulier electa in famulam à fœmina nobili dimittatur inuita, eò quod minùs benè impleat ſuum famulatum: & hoc toties, quoties fœmina nobilis iuſtam habebit cauſam faciendi dictam mutationem, ſecluſo dolo quocumque. Ducor, quòd talis præſumi poteſt eſſe mens Sacræ Congregationis, ſicque exigit æquitas; cùm famulæ iſtæ mercenariæ non rarò mutata voluntate reſilire ſoleant à priori famulatu; & id cenſeri poſſit aduertiſſe Sacra Congregatio. Nec obſtat, quòd ſermo ſimpliciter prolatus intelligitur de prima vice *l. boues §. hoc ſermone ff. de verb. ſignificat.* nam regula hæc fallit: 1. in diſpoſitione, cuius cauſa non reſtringitur ad primum actum: 2. ex veroſimili mente diſponentis: 3. quando ex primo actu non eſt ſatisfactum menti diſponentis; vt notat *Tuſchus concl.499.lit.D.num.39.45.46.* quæ omnes limitationes videntur in præſenti caſu militare.

129 De Monialibus certè Conuerſis iam admiſſis ait *Nald. v. Monialis num.14.* eas poſſe recipi intra clauſuram ad inſeruiendum Monialibus pro maiori earum probatione, & quidem ad 2.aut 3.menſes, antequam recipiantur ad habitum regularem, ſicque deciſum fuiſſe à Sacra Congregatione.

130 Quod autem dixi ſub initium reſponſionis, *dummodo ſint conſcientiæ timoratæ, & ſeruent clauſuram*, non ita debet intelligi, vt, ceſſante neceſſitate famulatus ipſarum, eæ non poſſint recedere (ſine dubio enim poſſunt, ſicut poſſunt & Nouitiæ, & puellæ, quæ educantur in monaſterio) ſed ſenſus eſt, quòd quamdiu volunt vacare obſequio Monialium, non poſſunt liberè ingredi, & egredi, ſed debent manere ſub clauſura: &, ſi exeant, abſque noua licentia Superioris non poſſunt iterùm introduci.

QVÆRES XXVIII. An,& quando famulus ordinarius monaſterij poſſit ingredi ad inſeruiendum Monialibus.

131 ℟. Non poſſe, nec debere ingredi, niſi in ijs caſibus, in quibus Moniales ipſæ ſibi non poſſunt commodè præſtare illud ſeruitium (quod eſt dicere in caſibus neceſſitatis moraliter vrgentis,) & ſi citra tales caſus ingrediatur, delinquit contra clauſuram, & incurrit excommunicationem, quod bene debent aduertere etiam Moniales; quæ interdùm ſunt nimis faciles in admittendis proprijs famulis, etiam ad ea obſequia, quæ iudicio prudentis poſſunt commodè præſtari à Monialibus conuerſis; cùm tamen etiam ipſæ in hoc peccent, & ſubijciantur pęnis ſuperiùs explicatis, ſi non excuſentur ratione inaduertentiæ, aut bonæ fidei, & aliàs concurrant, quæ diximus hic *n.86.*

QVÆRES XXIX. An Moniales abſque violatione clauſuræ poſſint ad-

mittere intra monaſterium malefactorem petentem ingredi ad euadendum periculum Iudicis inſequentis.

132 ℞. Non poſſe, quamuis alioqui malefactor in tali diſcrimine poſitus non peccaret ingrediendo, ſi oſtium inueniret apertum: quippè cui præſens periculum aufert anſam maturioris deliberationis, & ius tuendi vitam, aut vitandi graue corporis damnum, cenſetur reddere licitum talem ingreſſum, ita in terminis *Sanch. num.59. Bonac.n.14. Tambur.ſup.q.7.* aliįque: & patet, quia ſtatum Monialium dedecet tueri malefactorem intra clauſuram proprij monaſterij.

An verò in caſu propoſito adſit iuſta cauſa concedendi Iudicibus, & alijs viris licentiam ingrediendi ad expellendum malefactorem nolentem exire è monaſterio.

133 ℞. Adeſſe, cùm non deceat virum commorari inter Moniales, & ex alia parte ipſis Monialibus non ſuppetant vires ad illum vi expellendum, ita Sanch. Tambur. & Bonac. locis ſup. citatis; cùm quibus ſentit etiam *Rodriq.tom.1.q.47.art.4.* addens in tali euentu non eſſe opus recurrere ad Superiores longè abſentes, cùm ſit periculum in mora: ſed ſufficere conſenſum Abbatiſſæ, ac Diſcretarum. Immò notat *Io. de la Cruz l.1. de ſtatu relig. cap.5. d.2.* Prælatos regulares poſſe per ſe, & per alios capere dictum malefactorem, illum incarcerare, & ex ſuo arbitrio iuxta delicti quantitatem ipſum punire, idque ex conceſſione Bonifacij IX. facta Prædicatorum Ordini, vt habetur *in eorum conſtitutionibus dist.2.c.2. in gloſſa:* quæ tamen non videtur eſſe in vſu.

134 Aduertit tamen Tambur. & benè, quòd ſi malefactor in caſu propoſito verè gaudeat immunitate Eccleſiæ, non poteſt ſubijci examini, neque detrudi in carcerem, cùm remoueatur à loco ſacro, ac immuni, & id non fieri debeat cum præiudicio ipſius immunitatis. Vndè patet olim me benè reſpondiſſe in caſu, quo reus confugiat cauſa ſecuritatis ad aliquam eccleſiam Monialium, debere quidem inde remoueri, etiam vi, ſi opus ſit, ob rationem modò adductam; reponendum tamen eſſe in tuto loco, ita vt gaudere poſſit etiam ibi priuilegio immunitatis.

QVÆRES XXX. An, & quo modo fœminæ poſſint admitti intra monaſteria Monialium ad conuerſandum, immò etiam ad refectionem corporalem ſumendam ſingulis annis pro certis vicibus.

125 ℞. Poſſe, de licentia tamen Papæ, & non alterius, quam ille non ſolet concedere, niſi cum certis limitationibus, vt videre eſt ex litteris ſimilis conceſſionis, quæ ſic habent; *Tibi, quæ, vt aſſeris, Venerabilis Fratris noſtri N. Cardinalis N. nuncupati conſanguinea exiſtis, vt à tribus matronis modeſto, ac decenti habitu indutis; quas ſemel electas nec variare, nec mutare poſſis, niſi alicuius earum obitu euueniente, aſſociata, & ſuper veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita Sancti N. ac Sanctæ N. & Sācti N. Monialium monaſteria Ciuitatis N. tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno de earumdem Monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtando, & illarum Superiorum conſenſu, non tamen dominicis, ſeu aliis feſtiuis, aut vigiliarum diebus, neque Quadrageſimæ, vel Aduentus temporibus ingredi, ac cum eiſdem Monialibus conuerſari, & refectionem etiam ſumere corporalem; dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum cauſa monaſteria huiuſmodi ingredieris, non viſites, neque tu, minuſque dictæ matronæ inibi pernoctetis, libere, & licitè poſſis, & valeas Apoſtolica auctoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemus: non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictorum monaſteriorum, & illorum Ordinum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate aliàs roboratis; ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſq; contrariis quibuſcumq; præſentibus ad quinquennium tantùm valituris.*

136 Circa cuius conceſſionis intelligentiam, ac vſum aliqua nobis hìc breuiter notanda ſunt; & quidem 1. nomine *Matronarum* venire fœminas ætate, prudentia, ac pietate graues, immò & nobiles, ſi fieri poſſit: ſic enim communi vſu loquendi ſolet ſumi nomen matronæ, ſicque præſumendum eſt ſumi in præ-

præſenti conceſſione; cùm quilibet loquens cenſeri debeat vſurpare verba iuxta communem ſignificationem.

Suppono autem comitatum dictarum 3. matronarum hic ita requiri, vt, ſi qua ex electis nolit, aut non poſſit die præſcripta ingredi, fœmina priuilegiata ingredi nequeat cum reliquis duabus; & ratio eſt, quòd aſſociatio 3. matronarum à Papa præſcribitur in Breui veluti ad cuſtodiam fęminæ priuilegiatæ, & videtur ſpectare ad ſubſtantiam, ac ſolemnitatem reſcripti; cuius forma non ſeruata corruit conceſſio *cap.cum dilecta 22.de reſcript.c.ſi cui 23.de elect.in 6.* poterit tamen eligi alia in ſociam iuxtam dicenda §.*ſequenti*, immò & debebit ob rationem modò adductam: idque (ſtando in rigore iuris) & abſque conſenſu Ordinarij; quæ tamen requiri debet in ordine ad forum externum; vt ſic conſtare poſſit in tali foro, quæ matronæ electæ ſint in ſocias à fœmina priuilegiata. Dixi *ſtando in rigore iuris*, vt indicarem ex tenore Breuis ad electionem 3. matronarum verè non requiri interuentum Ordinarij loci, cùm id ibi non exprimatur, & aliàs verſemur in materia odioſa, quæ non debet reſtringi.

137 Noto 2. Huiuſmodi matronas, vbi ſemel electæ ſunt, non poſſe neque mutari, neque variari, niſi ex ſecuta morte alicuius illarum; *mutari* autem eſt, ijs pro ſemper excluſis, alias eligere ad ingrediendum: *variari* verò eſt pro vna vice aſſumere in ſociam aliquam, quæ non ſit ex electis, ſpreta aliqua ex electis. quamquam *Peyrin.in formul.lit.M.cap.3.num.4.* putet præfatam variationem non ita prohiberi, quin ea licitè interdùm poſſit fieri (vt ſi aliqua ex electis ſit abſens, aut ægrotans, aut non poſſit aliàs, vel etiam nolit aſſociare licentiatam ad ingrediendum;) probat, quia priuilegium fauorabile latè interpretandum eſt, ideòque cùm præſens conceſſio ſit fauorabilis, benignè poteſt interpretari, quòd excludat ſolùm mutationem, ſeu variationem ſociarum voluntariam, non autem neceſſariam, per quam dicendum eſt potius loco alicuius ex ſocijs electis aliam ſupplere, quàm illas mutari, ſeu variari: alioqui talis conceſſio facilè redderetur inutilis; cùm tamen tenor illius eam indicet eſſe perpetuam, & beneficium principis deceat eſſe manſurum; iſta doctrina videtur ſatis probabilis, modò in dicta mutatione non intercedat fraus, aut dolus.

Immò putant aliqui viri docti à me conſulti quòd, ſi mulier aliqua cupiat ingredi monaſterium aliquod Monialium tamquam ſocia: ideòque cupiens eligi in ſociam à fœmina habente licentiam ingrediendi, & quidem loco alterius mulieris iam electæ in ſociam, & adhuc viuentis, curet, vt fœmina iſtá electa liberè eligat nolle pro ea vice aſſociare; & hoc ad effectum vt illa alia mulier loco ipſius ſubſtituatur in ſociam iuxta doctrinam *Peyrini* ſup.traditam (quam probabilem cenſet *P.Baldellus* à me conſultus in caſu veræ neceſſitatis) electio videtur licita, & valida, nec poteſt reprehendi: probant tum quia in tali caſu verificatur ſociam electam non velle ingredi (ad quod parum videtur facere, quod ea nolit ingredi motu proprio, & ex ſe, aut ex inſtigatione fœminæ cupientis ſubſtitui in ſociam, dummodò liberè eligat non velle ingredi) & conſequenter adeſt iuſta cauſa faciendi præfatam ſubſtitutionem, aliàs conceſſam: tum quia mulier, quæ ſic curat eligi in ſociam, verè non poteſt dici facere fraudem; cùm alioqui, ſimpliciter loquendo, eligi poſſit in ſociam, & nullo iure prohibeatur indicare fœminæ iam electæ in ſociam deſiderium, quod habet ingrediendi; quamtumuis præuideat ex tali notificatione mulierem electam in ſociam inductum iri ad nolendum tunc aſſociare, vt ei gratificetur: quod eſt illam vti iure ſuo; non facit autem fraudem qui vtitur iure ſuo. Et hæc doctrina à fortiori procedit, etiam in ſententia P. Baldelli ſuperiùs relata, in caſu, quo mulier electa in ſociam ingrediatur religionem, ideòque non poſſit aſſociare fœminam priuilegiatam: cùm in tali euentu concurrat caſus veræ neceſſitatis, non autem meræ voluntatis; & verba illa Breuis Pontificij: *quas ſemel electas nec variare, nec mutare poſſis niſi alicuius earum obitu occurrente*, benignè explicari poſſint, ita vt extendantur ad quemcumque alium

caſum ſimilem: ſiquidem facultas ingrediendi monaſteria Monialium eſt beneficium, & gratia; beneficium autem Principis decet eſſe manſurum, & latam admittit interpretationem. Verùm in his non recedendum à ſtylo Curiæ, qui proindè debet conſuli, & ſeruari.

138 Noto 3. Mentem concedentis eſſe, vt eiuſmodi ſociæ electæ comitentur fœminam licentiatam non ſolùm in ipſo ingreſſu, ſed etiam, quamdiu illa commoratur intra monaſterium, ſicque ipſam aſſocient, dum circumit monaſterium, ac inuiſit illius officinas, dum prandet, dum conuerſatur; nam conceſſionis tenor copulat verbum *aſſociata* cum *ingredi, conuerſari cum Monialibus, & refectionem etiam corporalem ſumere:* præterquàm quòd finis præſcribendi ſocias militat non ſolùm in ingreſſu, ſed etiam in ipſa commoratione; ſicque procedit regula: *Vbi militat eadem ratio, &c.*

139 Noto 4. Quòd, dum dicitur in conceſſione *de* 3. *monaſterijs, in quæ conceditur ingreſſus, tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno:* ſenſus eſt, quòd vi talis conceſſionis non poteſt fœmina licentiata ingredi tribus vicibus quodlibet dictorum trium monaſteriorum, ſed tantùm pro vna vice quodlibet illorum: idque iuxta Bullam Pauli V. à nobis allatam *ſup. cap.* 5. *ſect.* 3. *q.* 45.

Ex quorum verborum intelligentia puto, quòd ſi in Breui conceſſionis nominentur 4. monaſteria (quod interdùm fit) & nihilominus in eo dicatur *tribus vicibus in totum &c.* in tali caſu fœmina priuilegiata quolibet anno ingredi poterit ſolùm tria ex dictis monaſterijs, vno illorum omiſſo iuxta electionem ab ea liberè faciendam. È contrà ſi in Breui nominentur ſolum duo monaſteria (quod etiam aliquando fit,) & tamen apponatur clauſula *tribus vicibus in totum &c.* tunc mulier priuilegiata quolibet anno poterit bis ingredi vnum ex nominatis monaſterijs, ſemel tantùm ingrediendo aliud monaſterium item nominatum: aliàs, ſi ſemel ſolùm liceret ingredi quolibet anno quodlibet dictorum duorum monaſteriorum, inutilis eſſet conceſſio 3. vicium; cùm alioqui actus ſemper explicari debeat potiùs vt valeat, quàm vt corruat *l. quoties in actionibus, ff. de rebus dubijs.*

At diſſentit *Bordonus*, qui hac de re per litteras conſultus ad me reſcripſit in hæc verba: *Si nominentur in reſcripto* 4. *monaſteria, & oratrix preces porrexit ſolùm prò tribus, excludetur innominatum: ſi verò ſupplicauit pro quatuor, & reſcriptum illa exprimit; vti poteſt gratia, non obſtante clauſula tribus vicibus in totum &c. cùm hoc vitium adſcribi debeat ſcriptori, qui non aduertit ad ſpecialem gratiam factam, adeòque in reliquis adhibuit clauſulas generales, ac ordinarias.* Probat quia Princeps ſolet ſe accommodare precibus ſibi porrectis *l. ſi preces ff. de leg. c. inter dilectos* §. *cæterum de fide inſtr.* vbi *Gl. v. petitioni:* cum ergò oratrix expreſſerit in petitione 4. monaſteria, & obtinuerit; clauſula *tribus vicibus in totum* non obſtabit, quò minus illa ingredi poſſit vnumquodque ex illis 4. monaſterijs; ſicque clauſula *pro* 3. *vicibus* ex mente Papæ interpretari debebit pro 4. vicibus: & defectus attribuendus ſcribæ inaduertenter vtenti ſtylo ordinario: è contra cenſet *Bordonus*, quòd, ſi in conceſſione exprimantur ſolùm 2. monaſteria, & apponatur clauſula *pro tribus vicibus:* tunc oratrix ſemel tantùm ingredi poteſt; cùm certa detur regula non concedi duplicem ingreſſum; & gratia facta de duobus monaſterijs ſuum effectum ſortiatur, & valeat, ſic *P. Bordonus* mihi amiciſſimus, & admodùm doctus: at mecum ſenſerunt 4. viri doctiſſimi è ſocietate noſtra.

Addo quòd, licèt, ſecluſa Pauli V. Conſtitutione paulò ante relata verba illa *tribus vicibus in totum &c.* benignè poſſent explicari; ita vt vigore conceſſionis mulier priuilegiata vno anno ingredi poſſet bis vnum ex monaſterijs nominatis, & ſemel aliquod aliud item ex nominatis, vno illorum omiſſo cum in tali euentu verificetur vnico anno non fieri ingreſſum 3. vicibus in aliquod ex nominatis monaſterijs, ſed ſolùm duabus vicibus; data tamen ea Conſtitutione admitti non poteſt; nec debet talis interpretatio.

140 Noto 5. Vltra conſenſum Monialium capitulariter præſtandum per ſuffra-

gia

gia ſecreta requiri ad ingrediendum vigore iſtius conceſſionis etiam conſenſum Superioris monaſterij,in quod conceditur ingreſſus; nempè Ordinarij, ſi monaſterium non ſit exemptum, aut ſubiectum Sedi Apoſtolicæ; vel Prælati regularis, ſi monaſterium ſit exemptum.

141 Noto 6. Per verba illa præſentis conceſſionis, ***dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum cauſa monaſteria huiuſmodi ingrederis, non viſites***, nequaquam prohiberi, quò minùs licentiatæ ad ingrediendum poſſint inuiſere officinas, & alia loca publica monaſterij; exceptio enim firmat regulam in contrarium;maiorq; adeſt ratio prohibendi viſitationem particularium cellarum, quàm locorum communium,vt patet; hæc tamen limitatio fortè non eſt in vſu.

142 Noto 7.Hinc non improbabiliter poſſet inferri licentiatam ad ingrediendum poſſe eligere ad ingreſſum diem illam, in qua fortè Moniales illius monaſterij habituræ ſunt ſpiritualem repræſentationem in refectorio, aut alio loco publico: ducor, quòd poteſt liberè eligere illam diem, prout ipſi magis libuerit, dummodò non ſit ex diebus in conceſſione prohibitis: ex alia parte poteſt accedere ad locum, in quo facienda eſt repræſentatio, ibique liberè commorari (vt ſuppono:) quid ergò obſtat,quin licitè poſſit ingredi dicta die ad effectum intereſſendi illi repræſentationi? ita ego conſului in contingentia facti, & approbarunt viri ſanè docti.

143 Noto 8. Quòd, cum ad talem ingreſſum requiratur iuxta dicta conſenſus Monialium capitulariter datus; neceſſe eſt, vt maior pars Monialium in talem ingreſſum conſentiat: alioqui non diceretur Capitulum conſentire, cùm illud ſolùm dicatur fieri à toto Conuentu, quod fit à maiori parte illius.

Cenſeo autem conſenſum capitularem non eſſe præſtandum à Monialibus quo ad 3. ſocias ſeorſim ab eo, qui præſtatur quo ad fœminam priuilegiatam; nec requiri quo ad vtraſq; vt præſtetur toties, quoties faciendus eſt ingreſſus, ſed ſufficit illum præſtari ab initio ſimul, & ſemel: ratio eſt, quod ſic verificantur verba Breuis; &, ſi Papa aliquid aliud intendiſſet, expreſſiſſet, præterquàm quòd talis eſt praxis, ſaltem in multis diœceſibus; & aliàs ſumus in materia odioſa, quæ ſine ſufficienti fundamento non debet ampliari.

144 Noto 9. Quòd, ſi contingat fœminam vi talis conceſſionis ingredientem monaſterium non poſſe illa die ibi ſumere refectionem corporalem, ſicut ſtatuerat, eò quòd ex repentino accidenti fuerit domum reuocata, ideoq; non potuerit ibi diutiùs commorati; non propterea poteſt eodem anno iterùm ingredi idem monaſterium ad prandendum, vtpotè aliàs fruſtrata fine conceſſionis ſibi factæ ex illo accidenti emergente:moneor,quòd, cùm tenor conceſſionis habeat, *vt ingredi, ac cum eiſdem Monialibus conuerſari,& refectionem etiam corporalem ſumere liberè,& licitè poſſis:* ingreſſus is non videtur principaliter ordinatus ad corporalem comeſtionem (ita vt perſona licentiata in caſu propoſito dici poſſit fruſtrata ſuo fine, & conceſſio ipſa reddita inutilis) ſicque non datur iuſta ratio præſumendi de mente concedentis, quòd ſit contentus eam iterùm ingredi: præſertim, cùm ſimus in materia adeò zeloſa. Secùs dicendum, ſi fœmina priuilegiata ex euentu inopinato ſtatim ac eſſet ingreſſa, cogeretur recedere: & hoc ex epicheia in eo fundata, quòd verba intelliguntur cùm effectu; qui in iſto caſu eſt conuerſatio cum Monialibus, quæ non eſt ſubſecuta.

Addo quòd ſi fœmina priuilegiata hoc anno ſemel tantum ingrediatur vnum ex monaſterijs conceſſis, cum poſſit ingredi ter quolibet anno; non ideò poteſt anno ſequenti quinquies ingredi quaſi in compenſationem iuxta illud: ***Quod differtur, non aufertur ff. de iur. l. cum furioſus & Inſtit. de ſing. re. per fideic. relict.*** §. ***itaque contra C. de inoffic. teſtam. l. ſancimus*** §. *fin.* Moueor quòd in Breui dicitur 3. ***vicibus in totum quolibet anno:*** quod vtique non verificaretur in iſto caſu, ſi fœmina quinquies vno, ac eodem anno ingrederetur; & tamen cauſa limitata non poteſt producere niſi effectum limitatum ***l. age C. de tranſact.*** & cauſa determinata determinatum parit effectum ***l. cum pater*** §. ***dulciſſimis ff. de legat. 2.*** Quæ ratio itè probat

probat non poſſe fœminam anticipare ingreſſum ita vt hoc anno ingrediatur quinquies, animo ingrediendi anno ſequenti ſolum vna vice.

145 *AD Ingreſſum clauſuræ petitur legitima licentia.*
146 *Talis licentia datur ab Ordinario quoad Moniales non exemptas; quoad exemptas verò à Prælato regulari: etſi data ab hoc poſſit ab eo interdum impediri.*
147 *In caſu, quo danda ſit ab Ordinario, dari poteſt etiam ab eius generali Vicario ſpeciale mandatum ad id habente.*
148 *In eodem caſu dari poteſt à Capitulo, ſede vacante.*
149 *Quoad Moniales exemptas danda à Prouinciali, non autem à Prelato locali, niſi ex commiſſione Prouincialis, aut Generalis.*
150 *Requiritur ad Ingreſſum clauſuræ conſenſus Abbatiſſæ, ſeu Conuentus.*
151 *Facultas dandi talem licentiam committitur ſoli Superiori Conuentus in capite.*
152 *Abbatiſſa iure Ordinario nequit dare talem licentiam; poſſet ex delegatione.*
153 *Alicubi non repugnat dari talem licentiam ab Ordinario, quoad Moniales exẽptas.*
154 *Si Papa Moniales aliquas ſubderet alicui ſoli prælato locali, dicta licentia ab eo ſolo dari poſſet, & non à Generali, vel Prouinciali, quibus eæ aliàs ſubeſſent.*
155 *In Conuentus aliquarum Monialium conceditur ingreſsus à ſolo Papa.*
156 *Ingreſsus clauſuræ non conceditur ſine cauſa rationabili, manifeſta, ac neceſsaria, non tamen neceſſitate logica, ſed morali iudicio viri prudentis: Talis neceſſitas attendi poteſt ex parte proximi grauiter indigentis.*
157 *Cauſa quando dicatur manifeſta, & qualiter influat in validitatem licentiæ.*
158 *Licentia ingrediendi debet item eſse ſpecialis, & in ſcriptis.*
159 *Extenditur ad ſocium.*
160 *Non finitur primo actu, niſi aliter colligatur de mente concedentis.*
161 *Data Medico, & aliis officialibus Conuentus renouatur quouis trimeſtri: quod alii extendunt ad ſemeſtre.*
162 *Qualiter ea debeat eſse ſpecialis.*
163 *Licentia generalis ingrediendi data iis omnibus, quos Abbatiſsa v.g. indicauerit eſse opus ingredi, etiam ipſa debet eſse in ſcriptis.*
164 *In neceſſitate repentina, & graui, permittitur ingreſsus ſine licentia; ſi Superior adiri nequeat, & periculum ſit in mora.*
165 *Reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. non ligat Imperatrices, Reginas, ac earum filias.*
166 *Ingrediens, finito negotio, ad quod conceditur ingreſsus, non niſi breui ibi maneat: ſi non ſit vſus contrarius: indicatur, quæ commoratio ſit moralis.*
167 *Non violat clauſuram ingrediens cum licentia, etſi habeat malum finem.*
168 *Nec qui ſe ponens in Rota eam vertit ad partem interiorem clauſuræ.*
169 *Nec qui aſcendens murum clauſuræ vtroque pede ei inſidet clauſuram verſus.*
170 *Nec qui ſe ſtatuit in ipſo oſtio clauſuræ.*
171 *Licentia ingrediendi quoad numerum vicium ſtrictè explicatur, aliàs late interpretanda; idque ex Pauli V. decreto.*
172 *Qualiter Moniales conſentire debeant in ingreſſum ex Vrbani VIII. decreto.*
173 *Hoc decretum obligat ſolùm quoad ingreſſum fœminarum (non tamen in caſu, quo ingreſſura ſit Imperatrix, aut alia mulier priuilegiata) & in caſu, quo fiat ingreſſus ſine neceſſitate, (v.g. ad prandendum.)*
174 *Violatio clauſuræ Monialium ſpecialiter reſeruatur Papæ, ſed non ſemper.*

QVÆRES XXXI. Quid requiratur ad hoc, vt non obſtante generali prohibitione non ingrediendi monaſteria Monialium, poſſit quis ea licitè ingredi.
145 ℞. Requiri legitimam Superioris licentiam: idque ex *Concilio Trid. ſeſs. 25. de Regul. cap. 5.* vbi dicitur *Ingredi autem intra ſepta monaſterii nemini liceat cuiuſcumq; generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia* in

in ſcriptis obtenta ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda.

QVÆRES XXXII. Cuius ſit concedere licentiam ingrediendi monaſteria Monialium tam exemptarum, quàm non exemptarum.

146 ℞. Diſtinguendo; vel loquimur de Monialibus immediatè ſubiectis Epiſcopo, aut de ijs, quæ ſubijciuntur Sedi Apoſtolicæ; & conceſſio talis licentiæ ſpectat ad Epiſcopum, eiuſve Vicarium Generalem ſpeciale mandatum ad hoc habentem; quoad illas quidem Moniales poteſtate ordinaria, quoad has verò delegata. Vel loquimur de Monialibus exemptis ab Ordinario, & ſubiectis Prælatis regularibus, & quoad has conceſſio licentiæ ſpectat ad ipſos Prælatos regulares, non autem ad Epiſcopum, aut eius Vicarium, ita *Nauar. comm.*4. *de Regul. nu.*60. *Azor. tom.*1. *lib.*13. *c.*8. *qu.*7. *Rodriq. to.*1. *q.*46. *art.*2. *Sanch. l.*6. *mor. c.*16. *n.*13. *Barboſa de offic. Epiſc. alleg.*102. *n.* 40. alijq; apud *Tamburinum de iure Abbatiſſ. D.*23. *q.*1. *num.* 4. & probatur tum ex declaratione Sacræ Congregat. quam refert *Tambur. num.*6. his verbis: *Sacra Congregat. Cardinalium Concilii interpretum cenſuit licentias ingrediendi intra ſepta Monialium ex vera tantùm neceſſitate concedendas quoad monaſteria Regularibus ſubiecta pertinere tantùm ad ipſos Superiores regulares:* tum quia illius eſt dare licentiam ingrediendi clauſuram, cuius eſt indicere clauſuram iuxta illud; *Per quas cauſas res naſcitur per eas & diſſoluitur:* at Epiſcopi eſt indicere clauſuram Monialibus ſibi, aut Sedi Apoſtolicæ ſubiectis; Prælati verò regularis Monialibus ſibi immediatè ſubditis: ergò & horum erit dare licentiam ingrediendi clauſuram Monialium reſpectiuè ſibi ſubiectarum: tum quia id ſatis apertè indicat Concilium Trid. loco ſupra citato, dum diſiunctiuè ait, ad id ſufficere licentiam Epiſcopi, aut Superioris; ſic innuens licentiam Epiſcopi ſufficere quoad monaſteria ſibi ſubiecta, aut Sedi Apoſtolicæ, aliorum verò Superiorum, quoad monaſteria ipſis ſubdita, vt benè aduertit Sanch. vbi ſup.

Notat autem *Bonac. in additionibus poſthumi ad tom.*1. *diſput. de clauſ. quæſt.*4. *p.*2. *num.*3. non obſtare oppoſitum ſeruari in pluribus locis, in quibus facultas non ſolum alloquendi Moniales, ſed etiam ingrediendi monaſteria Monialium Regularibus ſubiecta concedi ſolet ab Epiſcopis priuatiuè ad Superiores Regulares, id enim licitè fit, ſi fiat ex conſuetudine poſt Concilium Tridentinum inducta: cum conſuetudo tribuat ius; vt declarauit *Sacra Congregatio Cardinalium ſeſs.*25. *cap.*5. vbi etiam explicat, an Epiſcopo aliqua facultas competat circa licentias à Prælatis Regularibus conceſſas circa ingreſſum in Monialium monaſteria ſibi ſubidita, dato quòd Superioribus Regularibus competat ius concedendi dictas licentias priuatiuè ad Ordinarios: ait enim ſeruandam eſſe conſuetudinem, iuxta quam Superiores Regulares ſolent concedere eiuſmodi licentias: ſi tamen Epiſcopus aliqua ex cauſa expedire iudicauerit præfatas licentias à Regularibus conceſſas improbare, poterit aliquem particularem impedire, quoties probabiliter ita expedire iudicauerit, quia cura clauſuræ maximè ſpectat ad Epiſcopos: non tamen poterit ex toto licentias improbare: cum Epiſcopus non poſſit Regularibus poteſtatem auferre.

147 Dixi in reſponſione: *eiuſue Vicarium Generalem ſpeciale mandatum ad id habentem*, vt innuerem nomine Epiſcopi hic venire etiam Vicarium generalem; cùm Sacra Congregatio Cardinalium, teſte *Suarez tom.*4. *de relig. tract.*8. *l.*1. *cap.*10. *nu.* 11. ſic declarauerit; addens tamen conditionem, *dummodo mandatum ſpeciale ad hoc habeat*, oſtendendo conceſſionem licentiæ ingrediendi clauſuram monialium eſſe caſum adeò ſpecialem, vt reputari non debeat in generali conceſſione, niſi exprimatur.

148 Concedit tamen Suarez & benè, nomine Epiſcopi hìc venire etiam Capitulum ſede vacante, & conſequenter Vicarium Capitularem; cum ſuccedat in ordinaria iuriſdictione Epiſcopali, & reſpectu monaſteriorum non exemptorum comprehendi poſſit etiam nomine Superioris; tum à fortiori Epiſcopum electum, & confirmatum, quamuis nondum conſecratum; cùm huiuſmodi actus ſit iuriſdictionis Epiſcopalis,

quam

quam ille poteſt exercere, *c. tranſmiſſam de elect.* tum Abbates ſæculares, aut ſimiles Prælatos inferiores iuriſdictionem Epiſcopalem habentes, ſi habeant aliqua Monialium monaſteria ſibi ſubiecta.

Difficultas eſt quoad monaſteria immediatè ſubiecta Regularibus; quis debeat intelligi nomine Superioris ad effectum concedendi licentiam ingrediendi; an ſcilicet Generalis, aut Prouincialis, aut Prælatus localis.

149 ℞. *Suar. num.* 13. ſtando in iure Concilij Trid. ſufficere licentiam Prouincialis; qui eſt quaſi Epiſcopus quoad iuriſdictionem reſpectu ſuorum ſubditorum; non item Prælati localis; ſiquidem, cùm Concilium ſub diſiunctione ponat Epiſcopum, & Superiorem, videtur cùm proportione loqui de Superiore habente locum Epiſcopi quoad iuriſdictionem, cùm quoad hoc adſit æqualitas rationis; conſtat autem Prælatum localem, ſimpliciter loquendo, non habere iuriſdictionem Epiſcopalem: vnde facultas concedendi præfatam licentiam non pertinet ad iuriſdictionem ordinariam Prælati localis, ſaltem in Ordinibus Mendicantibus; quamquam, ſi Prouincialis, aut Generalis voluerit committere huiuſmodi poteſtatem Prælato alicui locali, qui aliàs item ſit immediatus Prælatus ordinarius Monialium, poſſit id facere, etiam iuxta mentem Concilij. Quòd ſi ex vi regulæ alicuius Ordinis neceſſaria ſit licentia Generalis; id non repugnat Concilio: cùm Generalis tunc ſit Superior quoad illum caſum, & non alius, ſicque de eo verificetur decretum Bonifacij IX. ſtatuentis ad ingrediendum clauſuram Monialium requiri licentiam ſpecialem eius, ad quem pertinuerit: in quo Concilium nihil innouauit, quæ doctrina proportionaliter militaret etiam in caſu, quo Conſtitutiones regulares dictam facultatem reſtringerent ad Papam: cùm per legem generalem non derogentur ſtatuta particularia, quorum mentio non fit, præſertim quando illorum rigor magis fauet intentioni legis, & Concilium ipſum *ſupra cap.* 22. declaret ſe non intendere per ſuperiora decreta relaxare vlla ex parte arctiores regulas.

150 Cæterum notandum eſt, quòd, quando dicimus ad ingrediendum clauſuram Monialium ſufficere licentiam Epiſcopi, aut Superioris: non ideò excluditur conſenſus Abbatiſſæ, ſeu monaſterij; hic enim ex natura rei ſupponitur, & neceſſarius eſt, ſemperq; ſubintelligitur in facultate, quando non egreditur terminos facultatis: quamquam poſſet euenire talis caſus, aut occaſio, quòd Prælatus poſſet, non ſolum dare facultatem ingrediendi, ſed etiam præcipere, &, ſi opus foret, etiam cogere Moniales, vt ingreſſum non impediant; quod pendet ex modo iuriſdictionis, & cauſæ hìc, & nunc occurrentis.

151. Addit *Suar. num.* 14. Prælatum regularem non poſſe committere facultatem concedendi dictam licentiam alicui, qui non ſit Superior monaſterij in capite, vt vocant, probatq; ex eo quòd Concilium Trid. vult ſolos Superiores poſſe habere huiuſmodi facultatem: tales autem ſimpliciter dicuntur ij, qui ſunt in capite.

Vtrùm autem Abbatiſſa poſſit in aliquo caſu dare talem licentiam.

152 ℞. Iure ordinario non poſſe; & probatur tum quia is ſolùm poteſt dare licentiam ingrediendi clauſuram, qui poteſt illam indicere: at Abbatiſſa non poteſt indicere clauſuram, ergò; tum quia Concilium expreſsè ſtatuit talem licentiam debere concedi ab Epiſcopo, aut Superiore; & poſteà ſubdit *neque vllus vllo modo poſſit, etiam vigore cuiuſcumq; facultatis, vel indulti hactenus conceſſi, vel in poſterum concedendi* (intellige, dare talem licentiam) ſicque excludit Abbatiſſam; cùm nomen maſculini generis comprehendat etiam fœminas, vt eſt vulgaris regula: eſt communis DD. apud *Nauarrum ſupra num.* 59. qui addit *num.* 60. poſſe nihilominus Epiſcopum, aut Superiorem delegare Abbatiſſæ facultatem concedendi præfatam licentiam in caſibus ſæpiùs contingentibus, ſi id iudicauerint expedire; & hoc, ne Moniales cum magno ſuo incommodo cogantur paſſim recurrere ad Epiſcopum, aut Prælatum regularem, quibus interdùm non eſt ita facilis acceſſus; cum Nauarro ſentiunt *Sanchez num.* 23. *Rodriq. art.* 2. *Bonac. quaſt.* 4. *de clauſ. part.* 2. *num.* 5. *Tambur. qu.* 3. *num.* 4. & alij contra Suarez oppoſitum ſuſtinentem; &, vt puto, conformiùs ad pra-

xim;

tim; quamuis alioqui opinio Nauarri ſit ſatis probabilis. Quin etiam *Barboſa nu. 19. ex Rodriquez*, & Campanili, quòd, ſi Superior Monialium longè abſit, poteſt Præfecta monaſterij in caſibus repentinis concedere licentiam ingrediendi: idque ex Prælati ratihabitione fundata in rationabilitate caſus occurrentis: quamuis aliàs, impliciter loquendo, non ſit neceſſe obtinere talem licentiam ab Abbatiſſa, niſi eo modo, quo diximus *ſup. §. cæterum*, & aduertit *Caſtr. Pal. tract. 16. D. 4. par. 10. §. 2. num. 8.*

3 Nec obſtat dictis, quòd dicitur circumferri quædam declaratio Sacræ Congregationis ſtatuentis, vbi poſt Concilium Trid. inducta fuerit conſuetudo, vt Ordinarius det huiuſmodi licentiam in monaſterijs Regularibus ſubiectis, obſeruandam eſſe; nam id prouenit, non ex vi Concilij (iuxta cuius diſpoſitionem nos loquimur) ſed ex vi conſuetudinis, quæ vtique poteſt & conferre iuriſdictionem, & auferre priuilegium, ita *Suar. num. 15.* monens ab eadem Sacra Congregatione deciſum fuiſſe, quòd, vbi inducta fuerit conſuetudo, vt Epiſcopus aliquam habeat ſuperintendentiam ſuper conceſſione talium licentiarum (v. g. quòd debeant apud ipſum regiſtrari) obſeruanda eſt: licèt Epiſcopus tunc non poſſit improbare licentiam. Verum tamen eſt, quòd ſi tales licentiæ dentur fœminis, aut alijs perſonis ſæcularibus Epiſcopo ſubiectis, poterit Epiſcopus ex parte prohibere illarum ingreſſum, ſi iuſtam cauſam ad id habeat; quod tamen magis habere poteſt locum in acceſſu, quàm in ingreſſu in illa monaſteria, ſiquidem ingreſſus non adeò facilè permittitur.

Notant prætereà *Sanch. num. 16. & Rodriq. art. 5.* quòd ſi auctoritate Papæ monaſterium aliquod Monialium ſubderetur alicui ſoli peculiari Prælato conuentuali, non poſſet Generalis, aut Prouincialis dare licentiam ingrediendi tale monaſterium; cùm re vera nullam in illud habeant iuriſdictionem: poſſent tamen in viſitatione inquirere, num talis Prælatus ea poteſtate vſus fuerit licitè, illumq; punire, ſi in hoc deliquiſſet: cum in hoc non exerceatur iuriſdictio in monaſterium illud, ſed ſolùm in religioſum ipſis ſubiectum, quæ ratio probat idem dicendum eſſe, etiam de Epiſcopo reſpectu clerici ſæcularis, cui modò dicto monaſterium aliquod Monialium ſubderetur.

Quo modo autem ad ingrediendum monaſteria monialium S. Claræ, ac Conceptionis non ſufficiat ſola licentia Epiſcopi, aut Superioris, ſed requiratur licentia Papæ, & hoc idem locum habeat in Fratribus Minoribus; benè oſtendunt *Miranda art. 3. Rodriq. art. 3. Sanch. num. 20.* & alij, conſtatq; ex dictis hac *q. §. difficultas 1*, ſub finem.

Quod autem ſpectat ad licentiam ingrediendi clauſuram Monialium: ſicut certum eſt eam poſſe dari ab Epiſcopo in caſibus neceſſarijs iuxtà dicenda infra *num. 156.* ſic ſolus Papa extra caſus neceſſarios illam dare poteſt, & debet; non autem vllus ipſo inferior, nec Legatus de latere in ſua Prouincia: vt non ſemel ex Curia Romana in ſimili occurrenti reſcriptum eſt à Secretario Sacræ Congregationis Epiſcoporum, ac Regularium: vt egomet audiui à viro in dignitate conſtituto, ac fide digniſſimo. Et ratio eſt, quòd licentiam illam non poteſt dare Legatus de Latere, neque de iure communi, neque ex Breui Legationis, neque vt Ordinarius totius ſuæ Prouinciæ: non de iure communi, cùm tale ius non exter (quod ego ſciam) non ex Breui legationis, cùm in eo, id non exprimatur: non vt Ordinarius totius ſuæ Prouinciæ, cùm talis habeat ſolùm illam poteſtatem, quam habet quilibet Epiſcopus in propria diœceſi, & alioqui licentiam talem dare non poſſit Epiſcopus in ſua diœceſi extrà caſus neceſſarios; ex nullo alio autem capite dici poteſt quòd Legatus de Latere dare poſſit dictam licentiam, vt conſideranti patebit: Sicque me conſulente, Eminentiſſimus quidam Legatus de latere olim denegauit ſimilem licentiam, aliàs paratus illam dare, ſi eius poteſtas ad hoc ſe extendiſſet: & à viro fide digno intellexi Legatum quemdam alium de Latere à Papa tunc regnante fuiſſe acriter redargutum, quòd talem licentiam dediſſet. Concedo tamen quòd, ſicut Epiſcopus in ſua diœceſi poteſt dare dictam licentiam in caſibus neceſſarijs: ſic de rigore iuris eam dare

poteſt

poteſt & Legatus de latere in ſua Prouincia; cùm in ea ſit Ordinarius, immò maior quocumque Ordinario; vt colligitur ex *cap. 2. de offic. Legati in 6. & cap. ſi Abbatem de elect. in 6.* etſi fortè id non ſemper expediat; multa enim licent, quæ non expediunt.

QVÆRES XXXIII. Quæ, & qualis cauſa requiratur ad ingreſſum licitè concedendum intra ſepta Monialium.

156 ℞. Quòd cum in *Concil. Trid. ſeſſ. citata c. 5.* dicatur: *niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentia;* & infra, *dare autem tantum Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſarijs*, ita vt quod Bonifacius IX. in *cap. periculoſo de regul. in 6.* vocat cauſam rationabilem, *niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat*, Concilium vocet *neceſſarium:* conſequenter dicendum eſt cauſam, quæ requiritur ad licitè ingrediendum, debere eſſe, & neceſſariam, & manifeſtam: neceſſariam, inquam, non neceſſitate logica, aut metaphyſica (quam alij vocant abſolutam) ſed morali, regulanda arbitrio Prælati, eà que maiori ad hoc vt ingrediantur viri, quàm vt intrent fœminæ, ita *Sanchez ſup. num. 40. Rodriq. art. 4. Miranda art. 4. Barboſa n. 48. Portel. de dub. regul. v. clauſ. monial. num. 4.* alijque communiter apud *Tamb. ſup. D. 24. quæſt. 1. num. 1.* qui alijs pluribus citatis, rectè ait tunc cenſeri poſſe dari neceſſitatem moralem admittendi extraneos intra clauſuram, quando aliquid in monaſterio fieri debet, quod per ſolas Moniales fieri nequit commodè: ſiue talis neceſſitas ſit ex parte monaſterij, ſiue Monialium. Probatur autem reſponſio; tum quia præcepta Eccleſiæ benignè debent explicari, eorumque obligatio regulariter ſuſpenditur ex morali neceſſitate hic, & nunc adueniente; tum quia in *cap. periculoſo* non requiritur ſtrictiſſima neceſſitas, ſed cauſa rationabilis, quam ſupponit moralis neceſſitas: vndè, cùm Tridentinum in præſenti materia maximè inhæreat dicto textui, & Gregorius XIII. decreto Tridentini; ſequitur ab ipſis ad ingreſſum clauſuræ ſolùm peti cauſam grauem, cui moraliter abſque tali ingreſſu ſuccurri non poſſit: quod eſt benè aduertendum.

Porrò, quod diximus neceſſitatem ſufficientem ad ingrediendum clauſuram Monialium attendi debere, ſiue ex parte Monialium, ſiue ex parte ipſius monaſterij; non facit, quin etiam interdùm attendi poſſit ex parte proximi grauiter indigentis; vt conſtat ex dictis ſupra *num. 116. §. moneo,* & confirmatur ex doctrina, quam tradit *Sanchez l. 6. mor. cap. 16. num. 60.* videlicet in aliquo caſu poſſe concedi facultatem ingrediendi clauſuram Monialium cauſa deponendi pecuniam alicuius extranei intra illam; ſi attentis præſentibus circumſtantijs, non ſit alius locus tutus ad pecuniam deponendam, ſicque charitas ſuadeat depoſitum illud debere admitti, & pondus pecuniæ ſit tantum, vt commodè per Moniales nequeat intromitti: in quo caſu conſtat cauſam concedendi ingreſſum, non eſſe neceſſitatem monaſterij, aut Monialium, ſed perſonæ extraneæ, vt patebit conſideranti verba à Sanchez poſita *loco citato ſub finem.*

157 Addo ex Bonacina hic cauſam dici manifeſtam non ſolùm quando ea eſt nota toti populo, ſed etiam quando nota eſt ſoli Prælato, qui conceſſurus eſt licentiam: non enim idem eſt, *manifeſtum*, & *publicum:* in *cap. autem periculoſo* requiritur cauſa manifeſta, non verò publica. Quin addit *Bonac. ſupr. par. 4. num. 3.* ad hoc vt cauſa concedendi licentiam ingreſſus, iudicetur ſufficiens, non requiri, vt de ea certò, ac euidenter conſtet, ſed ſufficere, quòd de ea conſtet probabiliter; aliàs aperiretur via infinitis ſcrupulis, & interdùm in cognoſcenda certitudine cauſæ tantum temporis inſumeretur, vt, exiſtente periculo in mora, iam inutilis eſſet ingreſſus fine intento.

Mouet autem *Sanchez ſup. num. 90.* quòd, ſicut ingrediens clauſuram Monialium cum licentia legitima incurrit pœnas latas à Gregorio XIII. in Conſtitut. *Vbi gratia*, ſi tunc temporis non ſubſiſtat cauſa ex qua licentia data fuerat (quod idem clarè ſignificat *Suarez D. 22. de cenſur. ſect. 6. num. 14.*) ſic è contra præfatas pœnas

non

non incurrit, qui ingreditur cum licentia data ex cauſa ſubſiſtente pro tempore ingreſſus, quæ verè non ſubſiſtebat pro tempore, quo data fuit licentia. Priorem partem huius aſſertionis probat Sanchez, quia ex tenore allegatæ Conſtitutionis puniuntur ingredientes ex licentia, ſi abſq; cauſa vrgenti ingrediantur: nec dicit textus, quando nulla fuit cauſa conceſſionis; hic autem fit ingreſſus ſine cauſa; cùm hæc ceſſauerit pro tempore ingreſſus: poſteriorem verò partem probat, quia in tali caſu ingreſſus verè non fit extra caſus vrgentes, & alioqui citata Conſtitutio parum curat in his pœnis de valore licentiæ (licentia enim hìc data eſt irrita) ſed ſolùm punit ingredientes abſq; caſu neceſſitatis vi licentiæ ſuorum Superiorum, ita Sanchez addens in hoc poſteriori caſu incurri excommunicationem latam à *Concilio Trid. ſeſſ. 25. de regul. c. 5.* & à nobis ſuperiùs explicatam: cùm ingreſſus fiat ſine licentia: quippè quæ data fuit ſine cauſa pro tempore conceſſionis ſubſiſtente, & fieri non potuit valida ex cauſa poſteà ſuperueniente.

QVÆRES XXXIV. Qualis debeat eſſe licentia ad hoc vt ingreſſus clauſuræ ſit licitus, ac legitimus.

158 ℞. Quòd, cùm Concilium Trident. ſupra loquens de tali licentia dicat, *ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta:* communiter Doctores ſuſtinent eiuſmodi licentiam debere eſſe ſpecialem, & in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ: idque ob dicta *ſect. præced. quæſt. 9.* vbi etiam retulimus aliquos Doctores ſuſtinentes ſolum pro foro externo requiri in Concilio, vt præfata licentia ſit in ſcriptis; quorum opinio regulariter quidem non videtur deducenda in praxim, eò quòd in foro externo ſequens oppoſitam ſententiam minùs benignam poſſet procedere contra taliter ingredientem: abſolutè tamen in aliquo caſu grauioris neceſſitatis, in quo commodè haberi non poſſet ſcriptura, non auderem damnare peccati m. dictum ingredientem, cùm opinio illum excuſans à peccato non ſit omninò improbabilis tam à principijs intrinſecis, quàm extrinſecis; vt vidimus *citato quæſito 9.*

QVÆRES XXXV. An licentia conceſſa ad ingrediendum clauſuram Monialium extendatur ad ſocium.

155 ℞. Extendi, ideòque non eſſe opus, vt in ea exprimatur ſocius, quotieſcumque perſona ingrediens, aut finis, ad quem fit ingreſſus iuxta decentiam ſtatus, aut conditionem rei requirunt ſocium, colligitur apertè ex *Sanchez num. 46.* & probatur tum ex *cap. licèt de priuil. in 6.* vbi deciditur, conceſſo alicui ingreſſu ad audienda diuina tempore Interdicti, cenſeri etiam conceſſum ingreſſum comitum decentium: ne aliàs priuilegium ſit inutile, vt aduertit ibi *Gloſſa v. non debent*; tum quia ipſemet Gregorius XIII. in ſua Conſtitut. quæ incipit *Dubijs, quæ emergunt*, id non obſcurè indicat, dum iubet Prælatis ingredientibus in caſibus neceſſarijs, vt comitati ingrediantur; tum quia acceſſorium ſequitur principale, adeòque conceſſo principali, præſumitur conceſſum etiam acceſſorium: conſtat autem, quòd ſocius in præſenti caſu habet rationem acceſſorij.

QVÆRES XXXVI. An, & quando licentia ingrediendi clauſuram Monialium finiatur primo actu.

160 ℞. Videri probabile non finiri, niſi ex concurrentibus circumſtantijs aliter colligatur de mente concedentis; & ratio eſt, quòd, licèt priuilegium in odioſis, litigioſis, ac pœnalibus finiatur vnico actu: in fauorabilibus tamen, aut parum oneroſis fieri poteſt extenſio ad iteratos actus, quoties priuilegium conceditur abſolutè, niſi aliter conijciatur de intentione concedentis iuxta *l. placet, ff. de liberis, & poſthumis*: quæ ratio inde etiam confirmatur, quòd modò ex ſtylo Curiæ Romanæ licentiæ ingrediendi clauſuram Monialium ſolent limitari, & quoad numerum vicium, & quoad ſocios, & quoad tempus, & quoad alias ſimiles circumſtantias; vt ſic tollatur omnis ratio illas interpretandi cum maiori amplitudine, ita *Bonac. quæſt. 3. de clauſura p. 5. n. 8.* ex Nauar. Nugno, Sayro, Regin. & alij contra plures alios ab ipſo Bonac. citatos; quos ſequitur *Tamb. ſup. D. 23. q. 5. n. 5.* dicens ex Riccio ſic de facto iudicatum fuiſſe.

QVÆ-

QVÆRES XXXVII. An, & qualiter debeat renouari licentia ingredi clauſuram Monialium, quæ conceditur Medicis, Chirurgis, Hortulanis, alijſque ſimilibus Operarijs.

161 ℞. Deberc renouari ſingulis quibuſq; trimeſtribus: & hoc ex decreto Sacræ Congregationis Regularium 27. Mart. 1588. allegato per *Tamburinum ſup. D. 24. q. 6. num. 7.* quamuis Reuerendiſs. Bonafides Vicarius Generalis Eccleſiæ Ferrarienſis mihi teſtatus ſit ſe habere exemplar alterius declarationis eiuſdem Sacræ Congregationis, qua præcipitur ſolùm, vt dicta licentia renouetur vnoquoque ſemeſtri, ſicque in Synodo Ferrarienſi habita ſub Eminentiſſimo Card. Magaloto *tit. de Sanctimonialibus* ſtatutum fuiſſe, vt licentiæ Medicorum, ac Operariorum quolibet ſemeſtri renouentur: vt proindè dicendum ſit hac in re ſtandum eſſe conſuetudini vniuſcuiuſque diœceſis; redditq; probabilem doctrinam, quam inferiùs adducemus *cap. 10. n. 21. & 44.*

QVÆRES XXXVIII. An licentia ingrediendi clauſuram Monialium neceſſariò debeat eſſe ſpecialis, & in ſcriptis.

162 ℞. Sufficere, quòd ſit generalis: idque non obſtante quòd in *c. periculoſo* ſæpiùs citato requiritur ſpecialis licentia ijs verbis, *niſi ſpeciali licentia;* ſiquidem, teſte *Sanchez num. 28.* Doctores ibi nomine ſpecialis licentiæ intelligunt, quòd ea ſpecialiter concedatur ad ingreſſum, non autem ſolùm indirectè, & conſequenter (quo modo Superior concedens facultatem fabricandi in monaſterio cenſeretur conferre cæmentarijs, & alijs operarijs facultatem ingrediendi ipſum monaſterium iuxta regulam: *Concedens principale cenſetur concedere, & acceſſoria, ſine quibus illud obtineri nequit:* at iſta facultas non eſſet ſpecialis in ordine ad ingreſſum, ſed generalis, ideòque inſufficiens) non autem intelligunt Doctores, quòd dicta licentia debeat concedi toties, quoties, & non generaliter (ad 3. menſes v. g.) vel quòd non poſſit eſſe generalis, ſiue quoad monaſteria, ſiue quoad perſonas ingreſſuras; vt ſi concedatur alicui Medico generalis facultas ingrediendi omnia monaſteria Monialium exiſtentia in aliqua ciuitate; aut concedatur alicui Abbatiſſæ, vt poſſit intra clauſuram admittere omnes baiulos, medicos, fabros, & ſimiles: hæ enim licentiæ eſſent ſpeciales quoad ingreſſum (quod ſolùm requiritur in *c. periculoſo*) licèt generales quo ad perſonas ſingulares, & monaſteria particularia; ſicut benè notauit *Bonacin. ſup. par. 3. num. 1.* & ante illum *Sanch. vbi ſup.* cum quibus ſentit *Tamburinus quæſt. 1. num. 1.* monens *num. 2.* ingredienti non eſſe opus licentia ſcripta, ſicut petit Concilium Trid. ſi ingrediatur vnà cum ipſo Epiſcopo, aut Superiore, ſicque deciſum fuiſſe in Concilio Mediolanenſi 6. Et certè quòd licentia ingrediendi non debeat eſſe ſpecialis in eo ſenſu, vt concedi debeat toties, quoties; conſtat ex communi praxi Epiſcoporum, ac Superiorum, qui ad certum tempus ſolent concedere Medicis, Chirurgis, & alijs ſimilibus licentiam generalem ingrediendi monaſteria Monialium quotieſcumque illorum opera fuerit ipſis neceſſaria.

Addo ad hoc vt licentia ingrediendi Conuentũ conceſſa Artifici cũ ſuis ſocijs dici poſſit ſpecialis non requiri, vt ſocij proprio nomine exprimantur: ducor tũ quia ſocij identidem mutantur, ideòq; licentia crebrò innouanda eſſet non ſine tædio, ac moleſtia Superioris, ſi ſocij nominatim deberent exprimi: tum quia ſic habet, praxis in pluribus diœceſibus, & maximè Ferrariæ: vbi Artifici principali in ſpecie nominato licentia ingrediendi vnà cum ſocijs conceditur appoſita hac clauſula; *quòd ſi intrà clauſuram à ſocijs aliquis exceſſus committatur, is imputetur ipſi Artifici:* idque vt ille ſit cautior in ſocijs ſuis tum eligendis, tum regendis; qui mos mihi plurimum probatur.

163 Qualiter autem talis licentia debeat eſſe in ſcriptis, conſtat ex dictis *ſect. præced. num. 39.* ſolùm hìc addo talem ſcripturam peti, etiam in caſu, quo Prælatus licentiam generalem ingrediendi det omnibus ijs, quos Abbatiſſa v. g. ingredi opus eſſe judicauerit: cùm iſta conceſſio ſit vera licentia ingrediendi, vt notat *Caſtr. Palaus tract. 16. D. 4. par. 10. §. 2. num. 6.* non item in caſu quo Abbatiſſæ generaliter concedatur,

cedatur, vt poſſit dare licentiam ingrediendi quibuſcumque in caſu neceſſario, hæc enim conceſſio non eſt verè licentia ingrediendi, ſicque non debet eſſe in ſcriptis.

QVÆRES XXXIX. An dari poſſint aliqui caſus, in quibus poſſit quis ingredi clauſuram Monialium abſque debita licentia Superioris.

164 ℞. Poſſe in neceſſitatibus repentinis, & quidem grauibus, in quibus periculoſa eſt mora, & acceſſus ad Superiorem eſt moraliter impoſſibilis; quamuis in talibus caſibus petenda ſit licentia ab Abbatiſſa, ſicut diximus *quæſt.32. §. cæterum*, *Sanchez num.34. Rodriq. tom.1.q.46.art.2. Azor. tom.1.l.13.c.8. Bonac. ſup.q.4.par.3. num.2.* alijque & patet tum ex dictis citata q.32. §. *vtrum vero:* tum quia neceſſitas caret lege: tum quia præcepta humana, etiam Eccleſiæ non obligant cum tanto incommodo: tum quia impoſſibilium non eſt obligatio; talia autem reputantur, quæ ſunt valdè difficilia.

QVÆRES XL. An generalis reuocatio licentiarum facta à Gregorio XIII. & Paulo V. quoad ingrediendum monaſteria Monialium, afficiat etiam Imperatrices, Reginas, & filias illarum.

165 ℞. Videri non afficere, & ratio eſt, quòd, cùm dicta reuocatio licentiarum ſit odioſa, non debet ampliari vltra rigoroſam verborum ſignificationem, ſed potiùs reſtringi, ita vt ſit quàm minimum oneroſa: in Bulla autem Gregorij XIII. quæ incipit *Vbi gratia*, dicitur prohibitus ingreſſus in monaſteria Monialium quibuſcumque perſonis, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis, nulla facta mentione de Imperatricibus, Reginis, & filiabus earum (quod item fit in Motu proprio Pauli V. hac de re edito:) quod eſt ſignum præfatis iuribus non comprehendi perſonas ſtatus longè altioris, vtpotè dignas ſpeciali nota; vnde & *Concilium Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.5.* in præſenti materia vtens eodem modo loquendi nomine perſonarum cuiuſcumque generis, aut conditionis non includit perſonas tantæ notæ (idque puto eſſe verum, etſi filiæ Imperatricium, ac Reginarum ſint nuptæ Principi inferiori, (ita *Sanch. l.6. mor. cap.16. num.3. Rodriq. tom.1. q.48. art.1. Bonac. quæſt.4. de clauſ. p.1. num.4.* & alij contra alios oppoſitum ſuſtinentes, & probabiliter teſte Bonacina.

QVÆRES XLI. An, & qualiter ingrediens clauſuram Monialium cum debita licentia ad peragendum ſibi aliquod miniſterium, eo abſoluto poſſit ibi ad aliquod tempus commorari curioſitatis cauſa.

166 ℞. Poſſe, & quidem etiam ſine peccato veniali contra clauſuram, ſi commoratio ſit breuis (cuiuſmodi eſſet mora vnius quadrantis horæ iuxta *Tambur. ſup. q.12. nu.2.* pro ſe allegantem Villalobum, & Dianam idem ſentientes) ratio reſpõſionis eſt, quòd, quamuis ingrediens clauſuram Monialium cum debita facultate, de rigore iuris exire debeat finito negotio, ad quod ipſi conceſſus fuit ingreſſus: vſu tamen receptum eſt, vt præceptum clauſuræ non intelligatur cum tanto rigore, ſicque viri etiam timorati abſque ſcrupulo ſolent occaſione ingreſſus alicuius monaſterij Monialium circumire officinas illius, ita *Sanch. nu.69. Rodriq. ſup. q.47. art.11. Miran. q.2. de monial. art. 20. Bonac. p.4. nu.22. Peyrin. to.2. priuil. Conſt.6. Pij V. n.32. Diana p.3. tr.2. reſol.51.* alijque communiter; inter quos Sanch. ex Zerola, & Rodriq. (quorum opinionem ait *Diana reſ.67.* non eſſe minus probabilem, ac tutam in praxi) putant ingredientem cum legitima licentia non incurrere pœnas latas contra violantes clauſuram ad malum finem, ſi ea occaſione cum Moniali intra monaſterium fornicetur (quod tamen negant Bonac. ſupra, & Merolla citatus à Diana) & non improbabiliter ſicut oſtendimus in ſimili caſu *ſect. præced. q.20.* quorum opinionem cenſet Peyrin. loco citato eſſe probabilem, non abſolutè, ſed in caſu, quo durante negotio ad quod quis ingreditur cum legitima licentia (v.g. commendatione animæ, aut fabrica monaſterij) ille cum Moniali fornicaretur: ſiquidem is & eſt legitimè ingreſſus, & non tenetur exire, niſi finito negotio, ad quod ingreditur, ſicque non poteſt dici ibi manere ſine licentia, vtpotè non amplius præſumpta legitima.

Immò doctrina tradita ſub initium huius reſponſionis limitari poſſet, niſi adſit conſuetudo in contrarium: ſi enim hæc adſit (ſicut de facto dicunt adeſſe in aliquibus locis) tunc immorans intra clauſurtam abſoluto negotio ad quod ingreditur, non peccabit, etſi diutiùs immoretur; cùm quo; ad hoc obligatio clauſuræ abrogari potuerit; ſicque conſuli debet vſus vniuſcuiuſque diœceſis: qui vtique potuit induci, etſi obligatio clauſuræ ſit iuris non Epiſcopalis (cui dicatur potuiſſe derogari, ſciente, ac tolerante Epiſcopo) ſed Papalis, quod potuit abrogari, ipſo Papa ignorante conſuetudines particularium diœceſum; cum præceptum clauſuræ ſit morale, adeòque moraliter debeat explicari, ideſt benignè vt notauit Sanch. ſup.

Quando autem exceſſus commorationis intrà clauſuram ſit talis, vt commorationem faciat peccaminoſam mortaliter; non eſt ita facile definire; niſi ex doctrina *Leſſij l. 2. c. 12. num. 32.* dicas, quòd, ſicut vnius horæ quadrans ſimul cum duabus ſalutationibus angelicis eſt modica materia moræ intra clauſuram excuſans ab omni culpa, ita alius ſimilis horæ quadrans cum duabus alijs ſalutationibus angelicis ſit quidem materia modica excuſans à culpa mortali, non item à veniali; &, ſi excedatur dimidia hora ſimul cum quatuor ſalutationibus angelicis, tunc incipiat commoratio intra clauſuram eſſe mortalis; niſi fortè commorans aliundè excuſetur, ex inaduertentia, ſeu bona fide, ita *P. Zanetus* à me conſultus, & quidem ingenioſè, ac probabiliter, alijque docti viri de hoc conſulti.

Cur verò ingredienti clauſuram Monialium cum licentia adeò reſtringatur tempus ibi commorandi poſt peractum negotium, ad quod conceditur ingreſſus, vt non excedat ſpatium vnius quadrantis; cum alioqui in hoc eodem cap. num. 55. concedamus ex Sanchez & Bonacina Monialem cum licentia exeuntem è clauſura poſſe per duos dies commorari extra clauſuram poſt peractum negotium, ad quod egreditur.

℞. Diſparitatem in his duobus caſibus debere peti ex diuerſitate negotiorum ad quæ egreditur Monialis, & ingreditur extraneus; quorum vnum cum ſoleat requirere magnam temporis moram, alterùm verò paruam ſecundùm moralem æſtimationem, parum reputabitur tempus requiſitum ad conficiendas 8. aut 9. leucas, quas diximus à Sanch. concedi Moniali egredienti, ad viſitandas verò officinas, cùm communiter ſoleat ſufficere vnius horæ quadrans, vnius quadrantis mora iudicio prudentis viri modica cenſebitur.

Quod ſi hic obiter quæras, quo iure ingrediens cum debita licentia teneatur egredi, finito negotio, ad quod ingreditur.

℞. Teneri ratione conſuetudinis communiter receptæ; quæ fundatur in indecentia, ac periculo alicuius grauis mali imminentis in caſu, quo contrarium fiat; non autem ex iure ſcripto: quamuis, cum talis obligatio ſpectet ad finem clauſuræ, cenſeatur comprehendi ſub præcepto ipſius clauſuræ. Dixi, ***non autem ex iure ſcripto***, quia lex lata de Monialium clauſura, quæ de facto extat; ſolùm expreſsè prohibet, ne quis ſine licentia legitima ingrediatur clauſuram, non item quòd legitimè ingreſſus ibi non commoretur: quòd eſt benè aduertendum.

QVÆRES XLII. An dici poſſit violare clauſuram, & ſubiacere pœnis inflictis contra tranſgreſſores is, qui legitimam habens licentiam ingrediendi clauſuram Monialium, ingreditur animo & peragendi negotium ad quod fuit conceſſus ingreſſus, & ſimul fornicandi cum Moniali.

167 ℞. Videri probabile quòd poſſit dici in iſto caſu neque violari clauſuram, neque incurri pœnas latas contra tranſgreſſores: colligitur ex Sanch. ſupra, & patet ex dictis *ſect. præced. q. 45.*

QVÆRES XLIII. An poſſit dici ingreſſus monaſterium Monialium is, qui ſe ponens in Rota à parte exteriori patente ſæcularibus poſteà fecit ſe volui ad partem interiorem clauſuræ patentem ſolis Monialibus, & quidem deponens è rota ambos pedes, numquam tamen recedens ab ipſa rota, vſque dum ea iterùm voluatur ad partem exteriorem.

168 ℞.

168 ℞. Iſtum non poſſe re vera dici in tali caſu ingreſſum, ita vt incurrat pęnas, idque ob dicta *ſect. praced. q.* 35.

QVÆRES XLIV. An violet clauſuram Monialium ingrediendo, qui per ſcalam ligneam aſcendens ad parietem ipſius clauſuræ ipſi inſidet, vtroque pede depoſito versùs partem interiorem clauſuræ.

169 ℞. Non violare, & probatur ex ijs, quæ diximus *ſect. praced. q.* 38.

QVÆRES XLV. An violet clauſuram ingrediendo, qui ſe ſtatuit in oſtio ipſiuſmet clauſuræ.

170 ℞. Non violare, ita in terminis *Naldus v. clauſuras num.* 14. dicens clauſuræ oſtio inſiſtentem, ibique delinquentem non dici delinquere in clauſura, cùm partim ſit intra, & partim extra: ſed de hoc plura in ſimili caſu *ſect. praced. q.* 36.

QVÆRES XLVI. Strictè ne, an latè interpretari debeant licentiæ, & facultates ingrediendi monaſteria Monialium conceſſæ à Papa.

171 ℞. Quòd, quamuis, ſtando iure communi, debeant interpretari latè, quantum patitur propria verborum ſignificatio; cùm ſimus in materia fauorabili, quæ debet ampliari iuxta regulam iuris *Fauores oportet ampliari:* attenta tamen Conſtitutione Pauli V. edita 1. Sept. 1608. quæ incipit *Facultatum*, eæ debent ſtrictè explicari quo ad numerum vicium, pro quibus dictus ingreſſus conceditur; ita vt habens vi vnius talis licentiæ facultatem ingrediendi plura monaſteria Monialium pluribus vicibus, non poſſit ingredi pluribus vicibus ſingula dictorum plurium monaſteriorum, ſed ſolùm ſemel vnumquodque illorum: vnde, ſi cui concedatur facultas ingrediendi plura monaſteria tribus vicibus, vi talis facultatis is non poteſt ingredi, niſi tria monaſteria, & conſequenter vnumquodque illorum trium ſemel tantùm, idque licèt in conceſſione non apponeretur clauſula *in totum ſeu in vniuerſa, non autem in eorum aliqua, vel ſingula*, ſic enim ſtatuit Paulus V. in citata Conſtitut: his verbis: *Tenore præſentium ſtatuimus, & ordinamus, quòd nulla perſona cuiuſcumque gradus, ſtatus, & conditionis, ac præeminentiæ exiſtat, etiam ſi ducali, marchionali, aut alia dignitate præfulgeat, vigore licentiarum plura monaſteria, domos, & loca Monialium pluribus vicibus ingrediendi; etiam abſque clauſula in totum, ſeu in vniuerſa, non autem in eorum aliqua, vel ſingula, à Nobis, vel prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ſub quouis tenore, vel forma, etiam motu proprio conceſſarum, & expeditarum, aut in poſterum forſan concedendarum, & expediendarum, aliqua, vel ſingula monaſteria pluribus vicibus ingredi poſſit, ſed licentia huiuſmodi reſpectu vniuerſorum, non autem aliquorum, vel ſingulorum monaſteriorum ſuffragetur: ita vt cui bis in anno, ſeu ampliùs plura monaſteria ingredi conceditur, bis, vel amplius tantum vniuerſa, non autem eorum aliqua, vel ſingula ingredi liceat, etiamſi prædicta monaſteria in diuerſis ciuitatibus, terris, diœceſibus, & locis exiſtant: iiſdemque mulieribus aliter, quàm vt præfertur, eaſdem licentias interpretari, vel illis vti ſub cenſuris, & pœnis à Concilio Trident. & Apoſtolicis conſtitutionibus intra ſepta monaſteriorum Monialium abſque licentia ingredientibus inflictis ipſo facto incurrendis eadem auctoritate prohibemus*, hæc Paulus V. quæ ex dictis ſatis clarè patent; ſi monuero quòd, cùm Paulus V. reſtrinxerit interpretationem præfatarum licentiarum ſolùm quoad definiendum numerum vicium, pro quibus fieri poteſt ingreſſus vi dictarum licentiarum; & loquatur ſolùm de licentijs obtentis à Papa ad præfatum ingreſſum; conſequenter quoad alia particularia eæ etiam modò poſſunt, ac debent interpretari iuxta regulas generales Doctorum de interpretatione legis fauorabilis, & talis reſtrictio non procedit quoad licentias obtentas ab inferioribus Papa.

QVÆRES XLVII. An, & qualis conſenſus Monialium requiratur, vt fœmina habens legitimam licentiam ingrediendi aliquod monaſterium poſſit licitè ea vti, ac liberè ingredi.

172 ℞. Requiri conſenſum Monialium monaſterij, in quo faciendus eſt ingreſſus, eumque capitulariter præſtitum per ſecreta ſuffragia maioris partis illarum: &

hoc eſt Conſtitutione Vrbani VIII. hac de re edita 27. Octobris 1624. quæ ſic habet: *Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, harum ſerie decernimus, atque declaramus conſenſum dictarum Monialium* (in quarum conuentum ingrediendum eſt vigore licentiæ Pontificiæ) *de cætero per eaſdem moniales capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe, & præſtari debere; aliàs licentiæ huiuſmodi mulieribus, quibus conceſſa fuerunt, nullatenus ſuffragentur, & quæ Sanctimonialium monaſteria vigore licentiarum prædictarum abſque conſenſu capitulariter præſtito ingredi præſumpſerint, ſententias, cenſuras, & pœnas contra clauſuras monaſteriorum Monialium violantes inflictas ſe nouerint incurſas.* Dixi *per ſecreta ſuffragia maioris partis illarum*, vt indicarem, quòd, cùm in citata Conſtitutione non determinetur expreſsè, num præfatus conſenſus præſtari debeat ab omnibus, ac ſingulis Monialibus, an ſufficiat eum præſtari à maiori parte capituli, dicendum eſt ſufficere eum præſtari à maiori parte Monialium capitulariter congregatarum iuxta *c. 1. de his quæ fiunt à maiori parte:* hoc enim ipſo quòd Papa de hoc nihil noui ſtatuit, illud reliquit diſpoſitioni iuris communis, vt rectè notauit *Tamburinus ſup. D. 24. q. 19. num. 1.*

An verò dictus conſenſus maioris partis Monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtitus requiratur vi præfatæ Conſt. Vrbani VIII. in caſu, quo vir aliquis ingrediatur monaſteria Monialium de licentia Papæ; aut etiam in caſibus, in quibus viri, aut fœminæ de licentia Ordinarij, aut Superioris ingreſſuri ſunt ratione vrgentis neceſſitatis.

173 ℞. Quòd, cùm in citata Conſtitutione ſit mentio ſolùm de licentijs conceſſis mulieribus à Papa (vt clarè conſtat ex tenore textus) & alioqui verſemur in materia odioſa, quæ non debet ampliari, ſed reſtringi; dicendum eſt conſenſum illum non requiri, neque in caſu, quo vir aliquis eſſet ingreſſurus de licentia Papæ, cùm ibi non ſit ſermo de licentijs, quæ conceduntur viris à Papa extra caſus neceſſarios (fortè quia vix, aut numquam ſolent concedi; ideòque non erat, cur comprehenderentur lege generali complectente ſolum caſus communiter contingentes) neque in caſu, quo de licentia Ordinarij, aut Superioris vir aliquis, aut aliqua fœmina ingredi deberent ratione vrgentis neceſſitatis iuxta iuris communis conceſſionem; cum ibi tantùm ſit ſermo de licentijs, quæ conceduntur à Papa, non autem de ijs, quæ de iure communi dantur in caſibus neceſſarijs ab Ordinario, aut Superiore. Quin etiam puto dictum conſenſum Monialium, non requiri in euentu, quo ingreſſura ſit, ſiue aliqua perſona priuilegiata v.g. Imperatrix, aut Regina (ad quas diximus non extendi prohibitionem ingrediendi clauſuram Monialium) ſiue aliqua puella admittenda ad habitum religioſum, & probationem nouitiatus: ſiue fœmina aliqua coniugata, aut vidua de licentia ipſius Papæ ad commorandum ibi ex iuſta cauſa ad aliquod tempus. Ducor, quòd vel in iſtis caſibus nulla interuenit licentia Papæ (quæ tamen hìc ſupponitur) vel, ſi interuenit, ea non videtur comprehendi citata Conſtitutione Vrbani VIII. quippè qui loquitur de licentijs, quæ ſolent perturbare pacem Monialium, vt colligitur ex verbis illius, quæ habentur in proœmio relatæ Conſtitutionis *qua Sanctimonialium quieti opportunè conſulitur:* tales autem videntur eſſe ſolùm eæ licentiæ, quæ à Papa conceduntur ad ingrediendum monaſteria Monialium abſque cauſa, & ad aliquot horas, v.g. ad ſumendum ibi prandium certo aliquo die, ad viſitandam conſanguineam, ad videndam fabricam monaſterij, &c. ita docti viri à me conſulti.

QVÆRES XLVIII. An, & quando violatio clauſuræ Monialium ſit reſeruata Papæ quoad extraneos ingredientes.

174 ℞. Eſſe, ſi fiat ad malum finem contra caſtitatem; idque ex decreto Sacræ Congreg. iuſſu Clementis VIII. edito 26. Nouembris 1602. relato à *Quaranta in ſuo bullario v. caſus reſeruati pag. mihi 199.* & à nobis alibi latè explicando. Vnum hìc tantùm moneo ex *Naldo v. reſeruatio num. 1.* Regulares non comprehendi ſub citato decreto tamquam pœnitentes, ſed tantùm vt Confeſſarios (quod eſt dicere

re illos non poſſe quidem abſoluere ſæculares pœnitentes à caſibus in eo decreto contentis, poſſe tamen ipſos ab illis abſolui, ſi fortè eos incurrant;) ſic & idem modò dicendum eſt de Monialibus, illas ſcilicet poſſe abſolui à præfatis caſibus, & conſequenter à violatione clauſuræ ob malum finem contra caſtitatem, ſi demus ab illis incurri poſſe talem caſum (de quo aliqui ſubdubitant:) poſſe, inquam, abſolui à quocumque Confeſſario regulari iuxta dicenda inferius *cap.9. quæſt.12.* vbi ex Nald. & alijs aſſeremus quamdam Sacræ Congregat. declarationem mirè facientem pro hac reſponſione.

SECTIO IV.

De Obſeruantia Clauſuræ Monialium quoad ingreſſum Puellarum in Monaſterio ad tempus educandarum.

175 *Aliqua iura afferuntur, quibus videtur prohiberi talis educatio, verè tamen non extat talis prohibitio in præſentia.*
176 *Quid de hoc ſtatuerit Sacra Congregatio Cardinalium.*
177 *Talis receptio non permittitur omnibus monaſterijs Monialium.*
178 *Ad eam petitur conſenſus Monialium Capitularis, & per ſuffragia ſecreta.*
179 *Petitur & conſenſus Prælati Monialium: immò, ſi nimis differatur ingreſſus, requiritur nouus conſenſus monaſterij.*
180 *Puellæ non recipiendæ, niſi in numero taxato.*
181 *Illis non conceditur ancilla.*
182 *Non debent eſſe minores 7. annis, nec maiores 25.*
183 *De rigore non videtur opus, quòd ſeptennium completum ſit, etſi obſtet praxis.*
184 *Ordinarius non diſpenſat, vt puella vltra annum 25. maneat intra clauſuram.*
185 *Puellarum alimenta anticipatè ſoluenda in pecunia quolibet ſemeſtri.*
186 *Eæ habitant ſeorſim à Monialibus.*
187 *Non tenentur ad clauſuram, niſi quòd egreſſæ prohibentur reingredi ſine licentia, præterquàm in caſu aliquo extraordinario, qui proponitur.*
188 *Debent incedere veſtitu modeſto.*
189 *Non excommunicatur cogens puellam ingredi clauſtra in educationem.*
190 *Puellæ in monaſteriis exemptis degentes in educatione eximuntur ab Ordinario, quod tamen alii negant, & probabilius.*
191 *Non ſubſunt reſeruationi caſuum Ordinarii, ſi ſint in monaſterio item exempto.*
192 *Tempore Interdicti aſſiſtunt diuinis Officiis, ſeruatis tamen ſeruandis.*
193 *Poſſunt intra clauſuram teſtari de bonis, ſi cum periculo vitæ ægrotent.*

QVÆRES I. An, & quo iure intra Monialium monaſteria recipi poſſint puellæ educationis cauſa.

175 ℞. Quòd, quamuis in Concilio Aquiſgranenſi ſub Leone III. *cap.4. can.6.* expreſsè ſtatuatur in Monialium monaſterijs illas tantùm virgines eſſe educandas, quæ in dictis monaſterijs voluerint perſeuerare: & hoc idem ſancitum ſit in Concilio Aurinenſi V. ſub Vigilio Papa, immò & in *cap. periculoſo de regul. in 6.* ijs verbis. *Nullique aliquatenus inhoneſtæ perſonæ, vel etiam honeſtæ ingreſſus vel acceſſus pateat ad eaſdem* (ideſt, ad Moniales) *vt ſic à publicis, & mundanis aſpectibus ſeparatæ omninò ſeruire Deo valeant:* nihilominus dicendum eſt puellas educationis cauſa poſſe admitti intra Monialium monaſteria; dummodò id fiat cum debita licentia, & ſeruatis aliàs ſeruandis; idque non eſſe prohibitum, neque à *Concil. Trident. ſeſſ.25. de Regul. cap.5.* per ea verba: *ingredi autem intra ſepta monaſterii nemini liceat, cuiuſcumque generis, aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerint;* neque vllo alio iure ex ijs, quæ refert *Tambur. de iure Abbatiſſ. D.1. q.1. num.1.* allegans plures Doctores nobiſcum ſentientes, & maximè *Rodriquez tom.1. quæſt.46.*

*art.*10.oſtendens id non ſolùm eſſe licitum, immò & eſſe conſulendum, tamquam valdè vtile,& puellis ipſis, quæ educantur, & monaſterijs, in quibus educantur; ex enim ibi ſanctis moribus inſtituuntur, & inde ad religionem afficiuntur, & ad profitendum promouentur: quòd ſi ſtatum coniugalem aſſumant,maiorem proculdubio virtutis,orationis,& miſericordiæ operum curam habent, ac ſrequentiùs, & diligentiùs ad pœnitentiæ,& Euchariſtiæ Sacramentum accedunt.

176 Ratio autem præſentis reſponſionis maximè nititur decreto Sacræ Congregat.31. Aug. 1575. edito, quod refert: *Quaranta v.monaſteria Monialium*, in hæc verba: *Nullo cōcilij decreto prohibetur, quominùs puellæ in monaſterijs Monialium educentur: ſi tamen eadem monaſteria ante Concilium conſueuerint huiuſmodi puellas recipere, ſiue à Superioribus monaſteriorum ſcriptam licentiam obtinuerint, atque Abbatiſſe, & reliquarum Monialium conſenſus acceſſerit; tum verò hæ ipſæ puellæ eo veſtitu in monaſteria intromittantur, qui virginali pudori, ac modeſtiæ conueniat, nullamque ſecum famulam adducant, nec manere in eis poſſint, niſi vſque ad ætatis ſuæ annum 25. atque in eis, dum erunt, eamdem ſeruent clauſuræ legem, quam Moniales ipſæ, & ſi ſemel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem*. Vbi notandum hic proponi illas omnes conditiones,quæ neceſſariæ ſunt ad recipiendas,ac retinendas puellas intra Monialium monaſteria, vt ibi educentur: at eæ meliùs explicabuntur in ſequentibus qq.

QVÆRES II. An de facto quælibet monaſteria Monialium poſſint recipere puellas ibi educandas.

177 R. Non poſſe quælibet, ſed ſolùm ea, quæ habent talem conſuetudinem, nec aliundè id ipſis prohibetur; vnde neque monaſteria S. Claræ, neque illa alia, quæ à principio, & à ſua fundatione promiſerunt clauſuram, ſeu ad illam ſeruandam voto, vel præcepto regulæ ſe obligarunt, poſſunt dictas puellas recipere (prout teſte *Miranda q.2.de Monial.art.6.* ſæpiùs declarauit Sacra Congregatio:) neque monaſteria Conuertitarum, cùm id non ſit in vſu, immò etiam fuerit prohibitum à Sacra Congregatione 12. Maij 1619. apud *Gauantum in Manu. v. monial. educ. act.num.*4.

QVÆRES III. Qualis conſenſus Superioris, Abbatiſſæ, ac Monialium requiratur ad hoc vt puellæ intra clauſuram recipi poſſint ad educationem.

178 R. Loquendo de conſenſu Monialium,requiri, vt detur capitulariter,& per ſuffragia ſecreta: ideòque non ſufficere, quòd Abbatiſſa in capitulo ſimpliciter proponat receptionem dictarum puellarum, ſed requiri, vt præfatus conſenſus per occulta ſuffragia ſingillatim, & capitulariter præſtetur tam ab Abbatiſſa, quàm ab alijs Monialibus (intellige,ſaltem à maiori parte illarum iuxta *c.*1. *de his quæ fiunt à maiori parte*)ita *Barboſa l.*1.*de iure eccl.c.*44.*num.*54.& cum eo *Tambur. quæſt.*2.*num.*5. præſentem probantes reſponſionem ex quadam declaratione Sacræ Congregat. facta die 4.Ianuar.1608. quibus accedit *Portell. de dub. reg. v.clauſura*, §.*cuius ætatis puellæ num.*12.

179 Adde præter conſenſum Abbatiſſæ, ac Monialium, & licentiam Superioris ſcriptam (qui Superior eſt Ordinarius reſpectu Monialium non exemptarum, aut Prælatus Regularis reſpectu exemptarum;) requiri etiam licentiam Sacræ Congregationis Epiſcoporum, ac Regularium, eamque obtentam præſentandam eſſe ei, cui directa fuerit, necnon in propriæ Cancellariæ regiſtris recondendam: aliàs enim inualida redderetur: idque ex declaratione eiuſdem Sacræ Congr. 27. Maij 1603. relata à *Gauanto ſup.num.*8.

Accedit quòd ſi puella, obtenta facultate ingrediendi monaſterium cauſa educationis, nimis differat ingreſſum; non videtur poſſe ingredi ſine nouo conſenſu monaſterij: ſi concurrant proportionaliter,quæ diximus in ſimili *c.*2. *n.*11. §. *an autem*: par enim ratio militat in vtroque caſu.

QVÆRES IV. In quo numero admitti poſſint puellæ intra monaſteria Monialium ad educationem.

180 ℞. Non poſſe admitti, niſi in eo numero, qui vnicuique monaſterio fuerit deputatus iuxta decretum Sacræ Congreg. editum 23. Maij 1603. & relatum à *Gauanto n.*7. quamuis aliàs nihil referat, quòd in idem monaſterium educandæ recipiantur duæ ſorores, aut etiam plures, vt aduertit *Tambur. nu.*6. ex Barboſa.

QVÆRES V. An vnà cum puella admittenda ad educationem poſſit ſimul recipi aliqua ſocia, aut ancilla, quæ ei inſeruiat, ſi puella recipienda ſit valdè nobilis, ac diues.

181 ℞. Non poſſe abſque facultate Sacræ Congregationis; quæ, teſte *Tambur. nu.*7. rogata, vt in hoc diſpenſaret cum quadam puella è familia Caracciola, reſpondit non dari ancillam pro educandis; idque ex decreto Sacræ Congreg. facto 12. Martij 1619. & relato à *Barboſa ſup. n.*55.

QVÆRES VI. Cuius ætatis debeant eſſe puellæ, vt licitè poſſint intra Monialium monaſteria admitti ad educationem.

182 ℞. Non debere eſſe minores 7. annis, nec maiores 25. ita *Barboſa de offic. Epiſc. alleg.* 102. *num.*64. alijs citatis referens ſic deciſum fuiſſe à Sacra Congregatione; quæ teſte eodem *Barboſa nu.*45. item ſtatuit, quòd, vbi puella tradita Monialibus in educationem expleuit 25. annum, vel ſtatim egrediatur, vel, ſi non egreditur ſtatim, Epiſcopus ei conſtituat præfixum terminum, ſiue ad exeundum è monaſterio, ſiue ad religioſum habitum ſuſcipiendum. Quamquam, ſi ea in tali caſu non ſtatim egrediatur, non ideò incurrit excommunicationem commorando intra clauſuram; ſicut nec eam incurrunt Abbatiſſæ monaſteriorum illas poſt dictum tempus retinentes: & ratio eſt, quòd talis excommunicatio ligat illicitè ingredientes clauſuram Monialium, aut detinentes illicitè ingreſſum: quorum nullum verificatur in præſenti caſu.

Dubium eſſe poteſt, qualiter explicari debeat, quod diximus ſupra, puellam non poſſe admitti in educationem intra Monialium clauſuram, ſi minor ſit ſeptennio; num ſcilicet annus ſeptimus debeat eſſe expletus de momento in momentum, vel ſolùm moraliter: quo pacto puella dici poſſet 7. annorum, & ſi illi deeſſent aliquot dies.

183 ℞. De rigore iuris non videri neceſſarium, quòd annus 7. ſit expletus de momento in momentum eo modo, quoad valorem profeſſionis religioſæ requiritur, vt annus ætatis 16. ſit completus de momento in momentum: ſiquidem finis, ob quem præſcribitur ætas ſeptennij completi ad ingrediendum monaſteria Monialium cauſa educationis non eſt ita grauis, ac eſt finis, ob quem ad valorem profeſſionis requiritur, vt annus ætatis 16. ſit completus: ſicque mirum non eſt admitti paruitatem materiæ in ætate requiſita ad ingrediendum cauſa educationis, & non admitti in ætate præſcripta ad valorem religioſæ profeſſionis: idque etiam ex interpretatiuo conſenſu Superioris vtramque illam ætatem præſcribentis. Dixi *de rigore iuris*, quia praxis videtur eſſe in contrarium, ſaltem in multis locis, nimirum quòd Ordinarij non ſinant puellas ingredi ad educationem intra monaſteria Monialium, niſi poſt ſeptennium expletum, quamtumuis ante illam ætatem completam à Sacra Congreg. obtinuerint facultatem ingrediendi, ſicque iubeant illas differre ingreſſum, vſque dum ætatem debitam ſeptennij compleuerint.

Dubium paulò maius eſſe poſſet, an Ordinarius loci, occurrente iuſta cauſa, vt puella commoretur vltra annum ætatis 25. completum intra monaſterium, poſſit cum ea in hoc diſpenſare: & ratio dubitandi eſt quòd hic agitur, non de ingrediendo monaſterium, ad quod concedendum requiritur maior poteſtas, ſed de permanendo poſt ingreſſum legitimum, ad quod vtique requiritur longè minor poteſtas.

184 ℞. Ordinarium non poſſe in hoc diſpenſare; & ratio eſt, quòd nullus inferior poteſt diſpenſare in lege Superioris; conſtat autem, quòd Sacra Congreg. Epiſcoporum, quæ prohibet puellas intra clauſuram commorari educationis cauſa vltra annum 25. ætatis completum, eſt ſuperior, quocumque Ordinario, & quilibet Ordina-

rius reſpectu illius eſt inferior; ergò non poterit diſpenſare in dicta prohibitione: quamquam negari non poſſit in præſenti materia dari aliquam latitudinem: ideòque puellam degentem intra clauſuram titulo educationis, non teneri exire ſtatim, ac expleuit 25. ætatis annum maximè attenta doctrina, quam tradit *Nald. v. verba nu.*22. clauſulam *ſtatim illico*, & ſimilem, ſolere intelligi cum aliquo interuallo temporis, idque iuxta ſubiectam materiam, & quidem interdùm etiam 2. menſium, immò & 4. iuxta qualitatem rei, de qua agitur: quæ doctrina à fortiori hic locum habet, ſtante quòd in decreto allato Sacræ Congreg. non extat (quod ego ſciam) particula *ſtatim*, aut alia ſimilis.

Quæ, doctrina proportionaliter procedit in caſu, quo fœmina aliqua ingrederetur monaſterium ad ſeruiendum fœminæ alicui nobili ibi de licentia Papæ degenti, & fœmina hæc nobilis ibi moreretur: tunc enim mulier admiſſa ad eius famulatum debet egredi è clauſura; quippequæ ibi erat acceſſoriè, &, ceſſante principali, ceſſat acceſſorium: quamquam, ſi mulier ex alia iuſta cauſa detinenda eſſet intrà monaſterium, poſſet ibi permanere, vſque dum obtineatur licentia, quæ Romæ procuretur.

QVÆRES VII. Qualiter debeant miniſtrari alimenta puellis, quæ intra monaſteria Monialium educantur.

185 ℞. Debere ſolui anticipatè in quolibet ſemeſtri, & quidem in pecunia: nec permittendum eſſe, quòd parentes earum ipſis tranſmittant victum dietim; idque ex decreto Sacræ Congregat. facto 27. Maij 1603. & adducto à *Gauanto ſup. nu.*11. quin etiam notat *Tamb. num.*17. pro ſolutione dictorum alimentorum idoneam ſecuritatem conſtituendam eſſe: & hoc, vt tantò cautiùs conſulatur indemnitati monaſteriorum.

QVÆRES VIII. In quo loco monaſterij habitare debeant puellæ receptæ in educationem.

186 ℞. Debere habitare in loco ſeparato tam à dormitorio Monialium, quàm à loco, in quo ipſæ Moniales ſolent vacare operibus manuum; idque eſſe adeò neceſſarium, vt monaſteria non habentia loca propria deſtinata ad vſum puellarum ibi educandarum, non poſſint huiuſmodi puellas recipere in educationem ex decreto Sacræ Congregat. edito 16. Ianuarij 1615. quod refert *Barboſa lib.*1. *de iure Eccleſ. cap.*44. *num.*53.

QVÆRES IX. An, & quo modo puellæ admiſſæ in educationem intra monaſteria Monialium teneantur ſeruare clauſuram.

187 ℞. Teneri, non quidem quòd ſine debita licentia exeuntes incurrant excommunicationem latam contra Moniales violantes clauſuram (vt cenſet *Tambur. num.*14. ex Pollacco dicens præfatas puellas incurrere dictam excommunicationem, etiamſi exeant animo non reuertendi ampliùs:) ſed quòd, vbi ſemel exierint, non poſſint iterùm recipi abſque noua licentia Sacræ Congregationis, quam petere debent, exprimendo ſe aliàs extitiſſe cauſa educationis in eodem, aut alio monaſterio; prout notant *Barboſa in collectan. v. puella, & Tamb. nu.*15. monens quod ait *Rodriq. tom.* 1. *quæſt.*46. *art.*10. puellam è monaſterio exeuntem ad balnea cauſa valetudinis, poſſe iterùm reuerti in idem monaſterium, ſi rectà viâ à balneis redeat ad clauſuram, non habere verum, niſi in caſu, quo de licentia Sacræ Congregationis ea recedat è monaſterio ad dictum effectum. Et certè, quòd dictæ puellæ non teneantur ſeruare clauſuram, ita vt exeuntes incurrant excommunicationem; inde ſuadetur, quòd neque Nouitiæ tempore nouitiatus eo rigore adſtringuntur lege clauſuræ, vt tradunt Nauarrus, Azorius, Zerola, Sanchez, & alij, quos citat, & ſequitur *Tamburin. ſupra D.*18. *qu.*6. *num.*1. id inde probantes, quòd iura, quibus indicitur clauſura, loquuntur ſolùm de Monialibus tacitè, aut expreſsè profeſſis, quales vtique non ſunt nouitiæ, vt patet; quæ ratio ſine dubio à fortiori intentum probat in puellis, quæ educantur intra monaſteria Monialium; vnde non video, cur citati Doctores velint illas ſubijcere legi clauſuræ inſtar Monialium, quòd ſi ad id

mouen-

mouentur ex verbis illis, quæ habentur in decreto Sacræ Congregat. relato *q.1. atque in eis, dum erunt, eamdem ſeruent legem clauſuræ, quam Moniales ipſæ:* conſtat ex dictis eos niti fundamento minùs firmo; ſiquidem ſenſus illorum verborum eſſe poteſt, illas non poſſe exire de clauſura cum iure iterùm reuertendi ad illam: vnde & ſubditur in decreto, *& ſi ſemel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem:* quod eſt teneri aliquo modo lege clauſuræ, non tamen eodem prorſus modo, quo tenentur Moniales, ita docti viri à me conſulti; & patet tum ex dictis, tum ex doctrina, quam DD. tradunt cum *Sà v. interpretatio n.2.* nimirum quòd, vbi agitur de obligatione imponenda, ſtricta debet fieri interpretatio, *cap.1. de iure iurando in 6.*

Quòd ſi hac occaſione quæras, an puella educationis cauſa iam admiſſa intra clauſuram, ſi ex cauſa graui, neceſſaria, ac vrgenti, ita vt ſit periculum in mora, exeat iuſſu Epiſcopi proprij, regreſſura eadem die ad monaſterium, poſſit ſine noua licentia Sacræ Congregationis recipi iterùm intra clauſuram.

℞. Videri poſſe; etſi in licentia ingrediendi clauſuram cauſa educationis dari ſolita puellis apponatur clauſula, *&, ſi ſemel exierint, nullam habeant ad eam reuertendi facultatem:* poſſe, inquam, non de rigote iuris, ſed ex epicheia in præſentibus circumſtantijs prudenter concepta. Ducor tum quia clauſula illa piè poteſt explicari de egreſſu puellæ ſpontaneo, ac ſimpliciter voluntario, non autem de neceſſario, qualis eſt egreſſus, de quo hic agitur: tum quia lex reſpicit caſus communiter contingentes, non extraordinarios, ac inſolitos; ergo & prohibitio illa non redeundi intra clauſuram ſine noua licentia non extenditur ad præſentem caſum adeò extraordinarium: tum quia lex vetans alienationem bonorum eccleſiaſticorum intelligitur de alienatione voluntaria, non neceſſaria: ergo & prohibitio non ingrediendi iterùm clauſuram facta puellis in caſu propoſito debet intelligi de puellis voluntariè egredientibus, adeòque non procedit in caſu, quo egreſſus ſit neceſſarius: tum quia breui abſuturus habetur pro præſenti; & Religioſus de licentia ſui Prælati manens extra conuentum, reputatur eſſe in Conuentu; hæc autem proportionaliter in noſtro caſu procedunt: tum quia neceſſitas facit licitum, quod aliàs non erat licitum, *cap. quod non eſt licitum de reg. iur.* & neceſſitas non habet legem *l. ſi quis propter C. de patrib. qui fil. ſu. diſtrax.* ita docti viri conſulti, nec improbabiliter, ſi non obſtet ſtylus Curiæ. Quibus non parum fauet declaratio Sacræ Congregationis relata apud *Marzıllam cap. de ſtat. Regul. tit. 12. cap. 20.* his verbis: *Ex puella, cuius deliberatio in dubium reuocatur, Ordinarius diligentiſſimè quærere debet, an Deo religiosè inſeruire, atque inter Moniales, apud quas eſt, profeſſionem emittere, an nubere velit; & hoc fieri debet neceſſarijs interrogationibus, & quidquid reſpondet deſcribi debet à publico Notario, præſentibus idoneis teſtibus.: quæ quidē puella ſi ob aliquam cauſam probabilem videtur Ordinario non eſſe examinanda in monaſterio, examinari debet in Eccleſia eius Monaſterii, vel alio religioſo loco, qui aptior, & commodior videbitur;* puto autem nomine Eccleſiæ hic intelligi Eccleſiam exteriorem; ſi quidem de interiori Monialium Eccleſia inutilis fuiſſet hæc declaratio: cùm nulla eſſet ratio dubitandi, quòd illa exploratio non poſſet fieri de puella ad talem effectum conueniente in interiorem Eccleſiam. Vnde, & eadem Sacra Congregatio item declarauit Ordinarium non debere explorare voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monaſterio, ad petitionem illius, qui vult in vxorem ducere, ſed expectandum tempus faciendæ profeſſionis, & tunc, ſi ſit ſuſpicio, quòd inſtigetur à Monialibus, pro ſuo officio eum curare debere eam duci in exteriorem eccleſiam monaſterij, vel in alium locũ propinquiorem, & commodiorem pro vt magis conuenire iudicabit, vbi voluntatem eius exquirere poſſit: quòd ſi nulla ſit ſuſpicio, & nullam aliam iuſtam cauſam ſubeſſe apparebit, tunc non in alio loco, quàm ad crates ferreas monaſterij voluntatem puellæ explorandam eſſe. Vbi noto quòd, cum Sacra Congregatio diſertis verbis declaret ſe non ſolùm indulgere, ſed præſcribere, vt puellæ voluntas in propoſitis caſibus poſſit explora-

ti extra

ri extra clauſuram, & conſequenter concedere quòd ea poſſit egredi è monaſterio, & poſt exploratam eius voluntatem ad illud redire ſine noua licentia ipſius Sacræ Congreg. vtique habemus ſufficiens fundamentum exiſtimandi ipſam Sacram Congregationem fore contentam, quòd puella in educatione manens intra monaſterium in caſu præſenti, alijſque ſimilibus poſſit ex cauſa graui, ac vrgenti egredi è clauſura, &, peracto negotio, ad quod fit egreſſus, redire paulò poſt ad illam ſine noua licentia eiuſdem Sacræ Congreg. idque ex epicheia rationabiliter fundata in citatis declarationibus, & in eo quòd ſub generali prohibitione non veniunt, quæ quis non eſſet veroſimiliter in ſpecie prohibiturus ſi in ſpecie peterentur, iuxta regulam communem Iuriſtarum, quæ ſine dubio procedit in noſtro caſu, attentis præſentibus circumſtantijs, vt conſideranti patebit. Hæc tamen lubens, & volens ſubijcio ſtylo Curiæ.

QVÆRES X. Quali veſtitu incedere debeant puellæ commorantes in Monialium monaſterijs cauſa educationis.

188 ℞. Debere incedere veſtitu conueniente virginali ipſarum modeſtiæ, ac pudicitiæ; ſic quippè præſcripſit Sacra Congregatio in decreto adducto *quæſt.* 1. ac proindè S. Carolus in ſuis ſtatutis ſynodalibus *l. 6. §. de puellis ſæcularibus num. 4.* decreuit, vt dictæ puellæ nigri tantummodò, aut fuſci, vel albi coloris veſtes, non ſericas, adhibeant, & nullo prætextu, exquiſito vtantur ornatu, nec cincinnatæ incedant, neque inaures, neque Monialia, aut eius generis inanes delicias ferant.

QVÆRES XI. An ſine periculo incurrendi excommunicationem latam in *Concilio Trid. ſeſſ. 25. c. 18.* puellæ cogi poſſint ad ingrediendum monaſteria Monialium educationis cauſa.

189 ℞. Videri probabile, quòd poſſint; modò talis ingreſſus directè, aut indirectè non ordinetur ad habitum religionis ſuſcipiendum: idque ſiue puella nondum ad annos pubertatis peruenerit (quod eſt certum quoad parentes, aut tutores dictam vim inferentes, cùm ſic vtantur iure, quod habent in filiam pro illa ætate) ſiue puella iam facta ſit pubes: cùm Concilium loquatur ſolùm de ingreſſu, qui per ſe ordinetur ad ſuſceptionem habitus religioſi, & aliàs talis ingreſſus non deroget libertati, quam Concilium intendit conſeruare in puellis ad ſtatum religioſum admittendis; vt ex verbis illius conſtat: quamuis alioqui, regulariter loquendo, peccent parentes cogendo puellas ad ingrediendum monaſteria Monialium modo dicto, ſi eæ iam ſint puberes; licèt enim interdùm excuſari poſſint, ſi habitatio illa ad tempus credatur moraliter neceſſaria ad decentiam, aut cuſtodiam puellæ; ſecluſa tamen tali neceſſitate, cum filia ætatis maioris in pertinentibus ad ſtatum animæ ſit ſui iuris, non poteſt licitè cogi à parente ad tam arctam cuſtodiam, ſeu clauſuram, talemque viuendi modum, etiam temporarium, ita *Suarez tom. 3. de relig. l. 5. cap. 9. n. 4.* addens puellam, etiam impuberem, non poſſe cogi ad ingrediendum monaſteria Monialium cauſa educationis ab eo, qui in ipſam non habet poteſtatem, &, ſi cogatur, actionem eſſe iniurioſam, ideòque malam. Diſſentiunt tamen plurimi alij DD. relati à *Diana par. 2. tract. 15. reſ. 56.* quorum aliqui cum *Barboſa de off. Epiſc. alleg. 104. nu. 5. Zerola p. 2. praxis v. moniales q. 13. Filliuc. tr. 4. n. 89.* ſuſtinent in caſu propoſito cogentes puellam puberem ad ingrediendum modo dicto incurrere excommunicationem, etiamſi non intendant illam ingredi ad habitum religionis ſumendum, aut profitendum, ſed ſolùm vt ibi maneat cum habitu ſæculari, donec occurrat occaſio nubendi, alij verò cum *Rodriq. tom. 2. ſum. cap. 8. n. 9. Portell. de dub. regul. v. moniales in addit. n. 14. & Sanch. l. 4. mor. c. 4. n. 12.* aſſerunt tunc ſolùm incurri dictam excommunicationem, quando ingreſſus ille ordinaretur ad ſuſceptionem ſtatus religioſi, quas omnes opiniones dicit Diana eſſe ſatis probabiles, ac tutas in praxi; notans ex Portello, ac Villalobos in præſenti euentu non incurri excommunicationem, ſi ingreſſus procedat ex metu reuerentiali puellæ in parentes, aut ex ſuaſione importuna, cùm ſic verè non intercedat coactio, quæ tamen præſupponitur ad contrahendam dictam excommunicationem.

QVÆ-

QVÆRES XII. An puellæ manentes in educatione apud Moniales exemptas ſubiaceant iuriſdictioni proprij Ordinarij.

190 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta à *Layman lib.1.tract.4.c.11.n.5.* locus exemptus, & locus extra diœceſim æquiparentur ex *Gloſſa in Clement.1. de foro comp.* non omninò improbabiliter poſſet quis aſſerere dictas puellas non ſubiacere Ordinario, niſi in ijs caſibus, in quibus ei ſubiacent ipſæmet Moniales exemptæ: ſicut neque ſubiacerent in caſu, quo illæ eſſent extra diœceſim; quamquam non deſint qui oppoſitum ſuſtineant, & probabiliùs ex doctrina *Suar. D.5. de cenſur. ſect.4. num.6.* dicentis regulam illam (quòd locus exemptus, & locus extra diœceſim æquiparantur) intelligendam eſſe de loco exempto, non ratione perſonarum (quo modo exempta dicuntur monaſteria Regularium,) ſed ratione loci vt ſic (quo modo exempta dicuntur aliqua loca, quæ ſunt Papæ immediatè ſubiecta,) verum noſtra ſententia non eſt improbabilis; & colligitur ex *Regin. l.9. n.154. Naldo v. exemptio n.5. Peyrino tom.1. priuil. conſtit.2. Sixti IV. num.9. & Laym. loco ſupra citato* dicente ſe diſtinctionem illam Suarij apud alios non legiſſe.

QVÆRES XIII. An dictæ puellę quamdiu commorantur in monaſterijs Monialium exemptarum, ſubiaceant reſeruationi caſuum factæ ab Ordinario loci.

191 ℞. Differendo conſequenter ad dicta *q. praeced.* videri probabile, quòd non ſubiaceant: ſi enim non ſubiacerent caſibus Ordinarij Ferrarienſis v.g. ſi exiſterent extra diœceſim Ferrarienſem: ſic nec illis ſubiacebunt, ſi exiſtant in loco exempto (cuiuſmodi eſt monaſterium Monialium exemptarum:) ſi quidem locus exemptus æquiparatur loco extra diœceſim, ita viri valdè docti à me conſulti.

QVÆRES XIV. An puellæ commorantes in Monialium monaſterijs cauſa educationis poſſint tempore Interdicti, ſiue generalis, ſiue particularis audire Miſſam, & alia diuina Officia, recipere ſacramenta, & donari eccleſiaſtica ſepultura, ſine pompa tamen.

192 ℞. Videri poſſe; dummodò eæ non ſint excommunicatæ, aut interdictæ, & aliàs ſeruentur ea, quæ quoad hoc præſcribuntur in *cap. Alma mater*; nimirum vt prædicta fiant, ianuis clauſis, excommunicatis, ac interdictis eiectis, & campanis non pulſatis. Colligo ex *Sorbo in compend. priuileg. v. interdictum 3. in annotat. §. quinto Tertiarii*, vbi ſic ait: *Tertiarii, beatæ, famuli, familiares, domeſtici, &c. Fratrum, & Monialium poſſunt tempore interdicti, ſiue generalis, ſiue particularis, Miſſam, cæteraque diuina Officia audire, eccleſiaſticæ ſepulturæ in noſtris eccleſiis ſine pompa tradi, ibiq; omnia Sacramenta recipere: dummodò tamen nemo ex ſupradictis ſit excommunicatus, vel interdictus, &c. ac cæteris obſeruatis limitationibus cap. Alma mater.* Et notandum, quòd ſecundùm ius commune, & Regularium priuilegia familiares, & domeſtici dicuntur omnes, qui in eorum domibus viuunt, & per eos ſuſtentantur, quamuis aliquo tempore pro alicuius negotij cauſa fuerint abſentes: & ſic domicellæ, & ſeruientes, aliæque in Monialium monaſterijs degentes hoc priuilegio gaudent. Vbi noto verba illa, *aliæque in Monialium monaſteriis degentes*: putoque ſub ijs poſſe intelligi puellas commorantes in monaſterijs cauſa educationis: quippè quæ viuunt in domibus Monialium, & per illas ſuſtentantur (quamuis ſumptibus ſuppeditatis à parentibus ipſarum puellarum) ſicque vocari poſſunt familiares, ac domeſticæ; maximè cùm ſimus in materia fauorabili concernente bonum ſpirituale animæ, quæ iuxtà regulas generales & poteſt, & debet ampliari, ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alij à me conſulti ſed de hoc iterùm dicemus *c.9. q.18. §. difficultas*.

QVÆRES XV. An caſu, quo aliqua ex dictis puellis ægrotet cum periculo vitæ, poſſit de proprijs bonis diſponere per ſolemne teſtamentum.

193 ℞. Poſſe, vt *ſect. praeced. q.25.* diximus poſſe de ſuis bonis diſponere Monialem nouitiam in periculo vitæ conſtitutam, ita in terminis *Tamb. ſup. D.1. q.2. num.16. ex Naldo v. Moniales num.14.* aſſerente ad id declarationem Sacræ Congregationis factam anno 1595.

SE-

SECTIO V.

De Obſeruantia Clauſuræ Monialium quoad Acceſſum extraneorum ad ipſas Moniales.

194 *Varijs iuribus prohibitus acceſſus ad moniales, & quidem etiam Regularibus.*
195 *Qualis acceſſus prohibeatur in dictis iuribus: non vetatur ſub pœnis factus extraordinariè.*
196 *In ijs prohibetur acceſſus tum ſimplex, tum frequens.*
197 *Frequens acceſſus iudicandus ex communi modo loquendi, & arbitrio prudētis viri.*
198 *Prohibitio accedendi ad Moniales afficit omnes fideles.*
199 *Obligat ſub mortali ex genere ſuo.*
200 *Idque modò procedit etiam quoad religioſos.*
201 *Leuitas materiæ in hoc excuſat à mortali.*
202 *Acceſſus ad Moniales indebitus eſt iniurioſus Abbatiſſæ monaſterij.*
203 *Prohibitio præfata ſub varijs pœnis eſt lata pro diuerſitate accedentium.*
204 *Regulares indebitè accedentes iure communi Ordinarij cenſuris ſubiacent.*
205 *Ex varijs capitibus excuſatur indebitus acceſſus à dictis pœnis.*
206 *Licentia accedendi ad Moniales exemptas datur vel à ſolo Ordinario, vel à ſolo Prælato regulari, vel ab vtroque iuxta conſuetudinem; quoad non exemptas à ſolo Ordinario.*
207 *Regularibus datur ab Ordinario, ac Prælato regulari ſimul, ſi Monialis inuiſenda ſit exempta: exponuntur variæ formæ licentiæ.*
208 *De iure communi non requiritur licentia, vt accedatur ad Abbatiſſam, nouitias, & alias mulieres ſæculares degentes intra clauſuram: quod non procedit de iure proprio diœceſum.*
209 *Parentes, & filij ſine licentia accedunt ad filiam, & matrem Moniales.*
210 *Hæc prohibitio afficit Epiſcopos, ſtando in rigore iuris, non item ex conſuetudine.*
211 *Afficit peregrinos etiam in alieno territorio, cum ſit de iure communi; etſi aliàs peregrini non ſubſint legibus locorum, per quæ tranſeunt.*
212 *Non afficit pauperes mendicantes quoad petendam eleemoſynam à Monialibus.*
213 *Famuli ſine licentia accedunt ad deferenda Monialibus dona.*
214 *Non violat iſtam prohibitionem, qui Monialem alloquitur è domo vicina.*
215 *Nec qui loquitur per interpretem, aut per nutus: hoc tamen alij negant.*
216 *Nec qui loquitur idiomate Moniali ignoto.*
217 *Nec qui audit Monialem loquentem, nihil ipſe dicens: violat verò qui loquitur, cum Moniali nihil reſpondente; quod tamen poſterius aliqui negant.*
218 *Non violat, qui ſcribit litteras Moniali.*
219 *Violat verò qui cum licentia accedit ad vnam Monialem, & loquitur cum alia.*
220 *Audiens Monialem exemptam effugit pœnas latas à proprio Ordinario.*
221 *Prohibitio adeundi Moniales non ligat impuberes.*
222 *Magiſtri canendi, aut pulſandi cymbala ordinariè non ſinuntur adire Moniales cauſa docendi.*

QVÆRES I. Quo iure extranei, ſiue ſæculares, ſiue regulares prohibeantur accedere ad monaſteria Monialium.

194 ℞. Prohiberi tum in *cap. monaſteria de vita, & honeſt. cler.* vbi dicitur *Monaſteria Sanctimonialium ſi quis clericus ſine manifeſta, & rationabili cauſa frequentare præſumpſerit, per Epiſcopum arceatur, &, ſi non deſtiterit, ab officio eccleſiaſtico reddatur immunis; &, ſi laici, excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fidelium fiant penitus alieni*; tum in *cap. periculoſo de ſtatu regul. in 6.* quod ita habet: *Ne quis abſq; ſpeciali faculta-*

facultate, & ſine rationabili, & manifeſta cauſa ingrediatur, vel accedat ad monaſteria Monialium: tum in *cap. definimus* 18. *q.* 2. vbi in ſpecie prohibetur talis acceſſus in verbis: *Si contigerit Monachum aliquam ſuam propinquam videre velle, in præſentia Abbatiſſæ huic confabuletur per modica, & compendioſa verba, & in breui ab ea diſcedat:* tum denique in alijs iuribus relatis à *Tamburino de iure Abbatiſſ. D.* 25. *qu.* 1. & præſertim in decreto Sacræ Congregat. de mandato Sixti V. edito anno 1590. per quod, mandatur *nulli poſthac religioſo cuiuſcumque ordinis, gradus, qualitatis, & dignitatis exiſtat, (Superiore, cui monaſterij ſeu domus cura incumbit, viſitatore, vel viſitatoribus, Confeſſarioque ordinario, & extraordinario, cùm ad tempus deputabitur, dumtaxat exceptis) licere abſque licentia expreſſa eiuſdem Sacræ Congr. accedere ad monaſteria, ſeu domos quarumcumque Monialium, vel Sororum ſiue ſui, ſiue alterius cuiuſuis Ordinis ad colloquendum, ſiue tractandum cum eis:* quamuis eadem Sacra Congregatio non parùm temperauerit rigorem dicti decreti iuſſu Vrbani VIII. vt indicabimus infra *c.* 10. *n.* 20.

Moneo hic, quòd, cum in relatis verbis ſolùm ſit ſermo de Monialibus, & nomine Monialium non veniant neque nouitiæ (ſtando in odioſis) neque aliæ fœminæ intra clauſuram degentes; vi præfatorum verborum videri poſſet alicui ſolùm regularibus vetari acceſſum ad Moniales profeſſas; non item ad illas alias fœminas, ad quas tamen prohibetur accedere regularis in caſu, quo Monialibus concionetur, aut celebret; ſiquidem in decreto Sixti hic relato immediatè poſt verba allegata ſubditur; *quòd ſi aliquando mandato ſui Superioris aliquos religioſos ad prædicandum verbum Dei, vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium, ſeu Sororum Eccleſijs mitti contigerit, prohibuerunt, ne dicti religioſi vllo quæſito colore Moniales, ſorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſtra degentes alloqui poſſint*, per hæc enim verba, *aut quamlibet aliam perſonam, &c.* conſtat venire etiam nouitias, & alias fœminas intra clauſuram degentes, & hæc de rigore iuris; cùm aliàs conſulendum ſit, vt Regulares in vtroque caſu abſtineant ab accedendo ad nouitias, aliaſque fęminas ſæculares intra monaſterium commorantes, ita aliqui docti recentiores; quàm probabiliter ipſi viderint; ij certè ſuam ſententiam firmare poſſunt ex dicendis *q.* 8.

QVÆRES II. Quid hic intelligatur per *accedere ad monaſteria* monialium.

195 ℞. Intelligi aditum, non quidem ad monaſteria Monialium materialiter ſumpta, ſed ad ipſas Moniales cauſa illas viſitandi, aut colloquendi: ac proindè in citatis iuribus non prohiberi acceſſum ad earum Eccleſias, ſed ad illarum colloquia, & aſpectũ: quod ſatis clarè patet in *c. periculoſo* ſuperiùs relato, dum ibi loco *monaſterij* dicitur *ad Moniales* his verbis, *nulli pateat ingreſſus, vel acceſſus ad Moniales:* quod eſt dicere, *ad monaſteria Monialium formaliter ſumpta*; ita *Suar. tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *l.* 1. *c.* 10. *n.* 24. *Sanch. l.* 6. *mor. c.* 16. *n.* 112. *Bonac. q.* 3. *de clauſ. par.* 1. *num.* 1. & 2. alijque, qui conſequenter dicent eum cenſeri accedere ad monaſteria Monialium contra iura id prohibentia, qui accedit ad Eccleſiam exteriorem Monialium, ibique ex feneſtella communionis diutiùs loquitur cum aliqua Moniali: cùm hoc verè ſit adire Moniales cauſa illas alloquendi, quod eſt prohibitum in citatis iuribus; ſed de hoc plura in allegato *tract. de prohib. c.* 6. *q.* 9.

Quòd ſi quis ex feneſtra facta in pariete Conuentus Monialium contiguo dòmui accedentis ſine licentia accederet ad loquendum cum Moniali: probabile eſt illum non ſubijci pœnis latis contra indebitè accedentem ad Moniales; cum de tali acceſſu non loquatur lex vetans acceſſum ad Moniales, vtpotè loquens de acceſſu, qui fit communiter, & modo ordinario, non autem de hoc adeò extraordinario, ac inſolito, lex enim loquitur de communiter contingentibus, &, ſi ſit odioſa, non debet extendi ad caſus in ea veroſimiliter contentos; oppoſitum tamen vt probabilius colligitur ex *Diana p.* 3. *tr.* 2. *reſol.* 48. *v. nota* 7. vbi pro ſe citat *Henr. lib.* 13. *c.* 26. *num.* 2. probatque ſuam ſententiam ex eo quòd in tali caſu principaliter, & per ſe prohibetur locutio cum Moniali, acceſſus verò ad Monialem

nialem per accidens; at nobiſcum ſentit *Graſſius tom.1. conſ.22.de ſent.excommunic. num.23.*

QVÆRES III. Quotuplex acceſſus ad Moniales interdicatur in iuribus relatis q.1.

196 ℞. Duplicem acceſſum interdici, in *c. quidem monaſteria de vita, & honeſtat. cleric.* frequentem acceſſum, quem DD. vocant frequentationem adeundi monaſteria Monialium: idque in ijs verbis *monaſteria Sanctimonialium ſi quiſpiam clericus ſine manifeſta, & notabili cauſa frequentare præſumpſerit, &c.* in alijs verò iuribus ſimplicem acceſſum, ſicut importat frequentatio accedendi, quæ ſupponit acceſſum ſæpiùs repetitum.

Quòd ſi quæras, quid intelligatur hic per frequentationem accedendi.

197 ℞. Non intelligi ſolùm bis repetitum acceſſum, vt putant aliqui ex *cap.ita nos 25. q.1.*generaliter aſſerentes duplicem actum ſufficere ad inducēdam frequentiam, cùm actus geminatus conſuetudinem inducat, *c.2.C.de Epiſc.audientia;* ſed potiùs id iudicandum eſſe ex communi vſu loquendi, ac iudicio prudentis viri; quo modo *Nau. comm.3.de Regul.num.61.Rodr.tom.1.q.45.art.2. Sanch. num.110. Bonac.p.2.num.4.* alijque arbitrantur eum non poſſe dici frequentare monaſteria Monialium, qui Moniales alloqueretur duodecies 3 annis: aut ſemel vnoquoque trimeſtri; ſecùs, ſi ter alloqueretur 3 diebus continuis: qui etiam *Sanchez num.111.* addit ſe credere tunc demum cenſeri poſſe frequentiam in præſenti materia, quando quis ſemel ſingulis menſibus, aut ter 3 diebus continuis accederet ad Moniales: vt proindè *Suar.num.25.* generaliter dicat tunc poſſe dici frequentiam, quando intra breue tempus ſæpiùs acceditur; non item, ſi inter vnum, & alterum acceſſum longum tempus interponatur.

QVÆRES IV. Quæ perſonæ prohibeantur accedere ad Monialium monaſteria vi iurium relatorum q.1.

198 ℞. Prohiberi omnes, tam laicos, quàm clericos, ac regulares, vt apertè conſtat ex *cap. periculoſo*, in quo generaliter dicitur, *ne quis abſque ſpeciali facultate, & ſine rationabili, & manifeſta cauſa ingrediatur, vel accedat ad monaſteria Monialium:* cum alioqui in *c. monaſteria ſup. relato*, non comprehendantur Regulares quippè quod loquitur tantùm de laicis, & clericis; nomine quorum non veniunt Regulares in odioſis, ſicut benè aduertit *Bonac. n.3.* monens dicto nomine non venire Epiſcopos, Prælatos, aut Canonicos Eccleſiæ cathedralis, vtpotè dignos ſpeciali nota: niſi fortè verba textus ſint adeò generalia, vt extendantur ad quoſlibet; quod etiam notauit *Sanch.ſup.c.15.num.74.*

QVÆRES V. An acceſſus ad Moniales ſit prohibitus ſub peccato m. ſi fiat abſque debita licentia, & cauſa legitima.

199 ℞. Eſſe, & quidem etiam ſecluſis circumſtantijs extrinſecis ſcandali, prauæ intentionis, aut etiam iniuriæ, quæ fit Abbatiſſæ monaſterij, ad cuius Moniales acceditur ſine eius licentia; quod eſt contra ius monaſterij, ac ipſius Abbatiſſæ, ita *Rodriq.ſup. art.4. Mirand.q.4.de Monial.art.1.Bonac.par.3.num.1.* & alij, à quibus non videtur diſſentire *Suar.nu.27.* cùm dicat ſe non dubitare, quin decretum Bonifacij (quod ſcilicet edidit de hac re, & continetur in *cap.periculoſo)* ex ſuo genere inducat obligationem ſub mortali; eſtò poſteà ſubiungat; *ſi tamen illud conſuetudine derogatum eſt, affirmare non poſſumus hoc eſſe peccatum m. ex ſuo genere, quia nullum apparet aliud ius poſitiuum, quo diſtrictè prohibeatur, ſecluſa frequentia, quā ſatis grauiter prohibet cap. monaſteria; quod non poteſt dici derogatum*, vbi ego noto, quòd, cùm Suarez non aſſerat tamquam certum, *cap.periculoſo* fuiſſe derogatum, & alij DD. de facto ſupponant non fuiſſe derogatum; non negaret Suarez acceſſum ad Moniales vigore dicti *capitis* eſſe prohibitum ſub peccato m. cùm re vera ſolùm oſtendat ſe dubitare, num illud fuerit derogatum, nec ne. Diſſentit tamen *Sanchez num.120.* ex Nauarro dubitante, num indebitè accedens ad Moniales peccet ſaltem venialiter, aitque eum, qui frequentat monaſteria Monialium, non committere grauem culpam, niſi

niſi ab Epiſcopo monitus omittat deſiſtere: quamuis ſubdat, quòd, ſicut acceſſus ſine cauſa, & abſque licentia eſt venialis, ſic frequentans monaſteria Monialium rariſſimè excuſatur à mortali, attentis circumſtantijs extrinſecis, & præſertim ſcandali, quod rariſſimè non inde conſurget; ſicut & rariſſimè deficiet finis aliquis turpis. Ratio noſtræ reſponſionis eſt, quòd de ratione legis eſt, vt in materia graui obliget ſub mortali; vt tradunt communiter Doctores in materia de legibus; conſtat autem quòd lex prohibens acceſſum ad Moniales ex genere ſuo eſt de re graui: vt colligitur ex grauitate finis in ea intenti; vnde ſolent Ordinarij dictum acceſſum prohibere ſub grauibus cenſuris eccleſiaſticis ipſo facto incurrendis, vel reponere inter caſus ipſis reſeruatos; quæ vtique fieri non poſſent, ſi dictus acceſſus non eſſet mortalis.

A *Sanchez* non diſſentit *Rodr. ſup.* quatenus ſuſtinens culpam accedentis ad Moniales ſine licentia non eſſe maiorem, quàm culpa venialis ex materiæ exiguitate, & ex eo quòd talis acceſſus videtur inſufficiens cauſa infligendi damnationem æternam; in fine articuli allegati addit aliam rationem eſſe de frequentantibus monaſteria Monialium ſine manifeſta, ac rationabili cauſa; dicitque eſſe peccatum (intellige, mortale) niſi adſit huius legis inuincibilis ignorantia excuſans à peccato: quomodo allegauimus ſupra ipſum *Rodriq.* pro noſtra ſententia: cum aliàs expreſsè dicat acceſſum ad Moniales ſine licentia tantùm, aut ſine licentia, & cauſa ſimul peccatum eſſe, ſed non plus quàm veniale, &, ſi vtrumque deficiat requiſitum, grauius peccatum eſſe veniale, leuius autem, ſi alterum ſolum deficiat, vel licentia, vel cauſa rationabilis; cum *Rodriq.* ſentiunt *Sanctorus in Conſt. Minor. cap.* 11. *ſtat.* 7. *q.* 1. dicens quòd cum *Rodr.* ſit Doctor claſſicus in rebus Regularium, in aliquo caſu faciem proferre poterit, & *Lezana tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 36. docens acceſſum indebitum ad Moniales eſſe peccatum veniale, amoto ſcandalo, & circumſtantijs in malum qualificantibus. Monet autem *Rodr.* non facere contra ipſum, quòd in acceſſu ad Moniales non raro admiſcentur vana, ac otioſa verba, adeòque videtur contineri in eo grauitas materiæ: nam id non procedit regulariter in acceſſu raro, ſed ſolùm in frequenti; præterquàm quòd verba otioſa, ac inutilia non ſunt de intrinſeca ratione acceſſus, ſed ſunt quid diuerſum, vt patet.

200 Certè, quod ſpectat ad Regulares, num videlicet ipſi peccent m. accedendo ſine debita licentia ad Moniales, nec ne; eſtò aliàs non defuerint, qui ſententiam negantem ſuſtinuerint ea ducti ratione, quòd decretum Sacræ Congregat. relatum *q.* 1. & de ipſis in ſpecie editum, ſit pœnale; adeòque obliget ſolùm ad pœnam, non ad culpam, vt notauit *Diana p.* 1. *tr.* 10. *reſolut.* 22. in præſentia tamen dicendum videtur in tali caſu interuenire peccatum m. cùm id expreſſis verbis declarauerit Sacra Congreg. 1. Iulij 1606. teſte *Duard. l.* 3. *in Bullam Cœnæ* §. 8. *q.* 2. *num.* 45. Declaratio autem Sacræ Congreg. ſic habet: *Attentis narratis, ac dubio præfato maturè diſcuſſo, & examinato, cenſuit Sacra Congregatio, ac declarauit Regulares accedentes ad monaſteria Monialium contrà formam decreti, quo huiuſmodi acceſſus per Sacram Congregationem prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ incurrere etiam pœnam peccati mortalis.*

201 Verum tamen eſt, quòd, cùm leuitas materiæ in ſimilibus rebus excuſet à mortali, ſic & excuſabit in præſenti materia, ideòque ſtando in iure communi, excuſabitur à mortali is, qui vna, aut altera vice accedat ad Moniales abſque debita licentia (loquendo de prohibitione facta in *cap. monaſteria* interdicente non ſimplicem acceſſum, ſed frequentiam accedendi, non item de ea, quæ fit in alijs iuribus interdicentibus etiam ſimplicem acceſſum: quamquam, etiam ſtando in illis, dari poſſit paruitas materiæ ex alio capite; vt ſi habens facultatem loquendi cum vna Moniali, ea occaſione aliam alloquatur, quaſi per accidens vrbanitatis cauſa, ac verbis compendioſis; quod rectè notauit Bonac. vbi ſup.

202 Quòd verò innui in reſponſione accedere ad Moniales ſine legitima licentia cedere

dere in iniuriam Abbatiſſæ monaſterij, ad quod acceditur; aduertit expreſsè Suar. ſup. id inde probans, quòd etiam inter ſæculares furtiuè accedere ad colloquendum cum virgine exiſtente ſub cura parentum ex ſuo genere eſt grauis iniuria: ſicque à fortiori erit in virgine ſacra; maximè ſi acceſſus ſit ad loquendum per loca inuſitata; cùm ſic iniuria ſit maior, & periculum ſcandali grauius.

QVÆRES VI. Sub quibus pœnis prohibeatur acceſſus ad Moniales, ſtando in iure communi.

203 ℞. Diſtinguendo; vel loquimur de laicis perſonis, & hæ nullam pœnam incurrunt accedendo ad Moniales, ſi non adſit frequentatio accedendi: nulla enim pęna reperitur iure communi lata contra laicos taliter accedentes; debent autem excommunicari ab Epiſcopo, ſi frequentent Monialium monaſteria, & ab eo moniti non deſiſtant; idque ex *cap. monaſteria*, vbi dicitur: *Si laici excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fidelium fiant penitus alieni;* quod eſt dicere *contra illos debere ferri excommunicationem, eoſque declarando eſſe excommunicatos*. Vel loquimur de Clericis; & hi, ſi frequentent monaſteria Monialium, ac moniti ab Epiſcopo non deſiſtant, debent ſuſpendi ab officio eccleſiaſtico, ideſt ab vſu ordinis, ac iuriſdictionis (& hoc ex *citato c. monaſteria*) immò & excommunicari, ac deponi, ſi nolint corrigi, vt conſtat ex *cap. vt clericorum de vita, & honeſt. clericor.* ſi verò interdùm accedant, ſed non ita, vt dici poſſint frequentare, nullam pœnam incurrunt, cùm aduerſus talem acceſſum nulla pęna in iure communi ſit ſtatuta. Vel denique loquimur de Regularibus; & hi, ſiue frequentent monaſteria Monialium, ſiue etiam ſemel tantùm accedant, incurrunt pœnam priuationis officiorum, & vocis actiuæ, ac paſſiuæ ipſo facto incurrendam iuxta decretum Sacræ Congregationis editum iuſſu Sixti V. & relatum *q.1.* quippè quod loquitur ſimpliciter de accedentibus abſque licentia Sedis Apoſtolicæ, non de frequentantibus.

An autem Regulares accedentes ſine licentia ad Moniales incurrant cenſuras ab Ordinarijs ſtatutas contra accedentes ad monaſteria monialium ſine ipſorum licentia.

204 ℞. Incurrere, ſi non gaudeant priuilegio relato à *Sanchez lib. 7. de matr. D. 33. num. 23.* quòd non poſſint cenſurari ab Ordinarijs locorum: & ratio eſt, quòd licèt ij ſint exempti, in caſu tamen propoſito poſſunt contra eos procedere Ordinarij, etiam cenſuris; cùm in eos procedant tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati, adeòque non ſuffragetur exemptio, quod fallit, ſi gaudeant dicto priuilegio, vtpotè regulares priuilegiatos eximente etiam à poteſtate delegata quo ad hoc generaliter conceſſa. Quod tamen non facit, quin religioſi ſine debita licentia alloquentes aliquam Monialem puniri poſſint ab Ordinario iuxta Gregorij XV. Conſtitut. *Inſcrutabili;* immò, & carcerari, tradendi ipſorum Prælatis; qui tenentur eos punire, & hoc ipſum ſignificare tum Sacræ Congregationi, tum Ordinario: idque ex eiuſdem Sacræ Congregationis decreto, quod refert *Tamburinus de iure Abbatiſs. D. 25. q. 4. num. 5.* Cum quo tamen ſtet, quòd ſi Sacra Congregatio concedit Epiſcopo facultatem puniendi Regulares, etiam cenſuris: tunc ille poterit ferre cenſuras contra eos, non obſtante priuilegio, §. *precedentis* adducto ex *Sanch.* cum ſic Sacra Congregatio cenſeatur derogare dicto priuilegio: idque etſi non deroget expreſsè, ac ſignatè: quod indicat ipſe *Sanch. ſup.* dicens; *& hoc, niſi expreſsè concedatur Epiſcopis, vt in iis caſibus poſſint cenſuris latis contra exemptos procedere.*

QVÆRES VII. An, & quibus ex capitibus excuſari poſſint à culpa, ac pœnis ſuperiùs explicatis ij, qui accedunt ad Monialium monaſteria.

205 ℞. Poſſe excuſari tum ex paruitate materiæ (vti oſtendimus *q. 5. §. verum tamen eſt:*) tum ex legitima conſuetudine inducta in contrarium, per quam vſu receptum ſit, vt fœminæ, ac viri, præſertim laici, abſque conſcientiæ ſcrupulo accedant ad Moniales; cùm conſuetudo habeat vim legis; tum ex legitima licen-

tia

tia obtenta à Superiore competenti, eaque data cum cauſa rationabili, ac manifeſta; prout ſtatuitur in *cap. periculoſo*, & *cap. monaſteria* ſuperiùs citatis: quæ licentia non eſt opus, quòd detur in ſcriptis; cùm in iure id non requiratur, & de ratione priuilegij non ſit ſcriptura, niſi ipſa iura aliter decernant: & non finitur primo actu, ſi detur indefinitè, & abſque temporis præfinitione: idque ob dicta ſuperiùs *ſect.*3.*q.*35. ita *Bonac.ſup.par.*5.*num.*4. *&* 8. addens *num.*5. quòd, licèt in re præſenti non videatur ſufficere licentia tacita, quæ conijcitur ex taciturnitate Superioris potentis reclamare, & non reclamantis contra accedentem ad Moniales ſine expreſſa eius licentia; cum taciturnitas vt ſic non ſit ſufficiens ſignum conſenſus præſtiti; quatenus contingere poteſt, quòd Superior iuſta de cauſa taceat, & tamen non conſentiat iuxta regulam iuris, *qui tacet, neque conſentire, neque diſſentire videtur;* ſi tamen ex ſignis, & coniecturis appareat Superiorem conſentire in talem acceſſum; tutus erit in conſcientia talis acceſſus, vtpote factus ex licentia tacita, quod à fortiori admittunt *Sanch. ſup. num.*114. *& Rodriq. vbi ſup.* generaliter docentes, licentiam, etiam tacitam ſufficere, vt quis abſque peccato accedere poſſit ad Moniales.

Quòd ſi quæras, ad quem ſpectet dare huiuſmodi licentiam accedendi ad Moniales tam exemptas, quàm non exemptas.

206 ℞. Cum diſtinctione; vel Moniales, ad quas vult quis accedere, ſunt immediatè ſubiectæ Epiſcopo, & licentia debet dari ab ipſo Epiſcopo, eiuſue Vicario generali; quod eſt indubitatum apud omnes; vel Moniales ſunt ſubiectæ Prælatis, ſiuè regularibus, ſiuè ſæcularibus; & licentia concedi poteſt, & debet vel à ſolo Epiſcopo, vel ab Epiſcopo ſimul, & Prælato proprio Monialium, vel à ſolo proprio Prælato, prout fert conſuetudo, ac vſus vniuſcuiuſque loci; in hoc enim ſtatuit Sacra Congregatio ſeruandam eſſe locorum conſuetudinem; vt benè aduertit *Tambur.ſup.D.*26.*q.*2.*num.*1. ex Barboſa, & Quaranta monens huiuſmodi licentias in aliquibus locis ſolere concedi ſolùm ab Epiſcopo, vel ab Epiſcopo, & Prælato Monialium ſimul; cùm alioqui, ſecluſa conſuetudine, facultas concedendi dictas licentias ſpectet ad proprios Prælatos Monialium; quamquam conſuetudo communior, ſaltem in hiſce regionibus, habeat, vt præfatæ licentiæ concedantur à ſolo Epiſcopo, Prælatis Monialium ſcienter cedentibus iuri ſuo, fortè ad euitandos rumores, & tricas.

207 Quod autem ſpectat ad Regulares, ij non poſſunt accedere ad Moniales iuxta conceſſionem Vrban. VIII. niſi vltra licentiam Ordinarij interueniat etiam conceſſus Prælati Regularis, ſi Monialis, ad quam petunt accedere, ſit exempta; idque colligo ex verbis illis, quæ ſunt in decreto hac de re edito, *prædictaque licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem ſpectet eam concedere:* quæ vtique intelliguntur de Prælato Regulari.

Dubitari hìc poſſet, an fœmina habens licentiam accedendi ad Moniales ſub his terminis *con le ſue donne*, poſſit ſecum ducere mulierem aliquam extraneam, excluſa aliqua alia ex domeſticis, quæ aliàs illam ſolet aſſociare; idque ad gratificandum mulieri ſic electæ.

℞. Videri poſſe; & probatur tum quia verba illa *con le ſue donne*, commodè poſſunt explicari non ſolùm de mulieribus fœminam dictam ordinariè comitantibus, ſed etiam de muliebri comitatu proprio ſtatui illius conuenienti; quo modo ſub eo comprehendi poſſunt etiam fœminæ extraneæ: gratia autem Principis ampliari debet, quantum patitur verborum proprietas: tum quia ad præſentem caſum facit doctrina, quam tradit *Sanch.lib.*6.*mor.cap.*16. *num.*49. dicens poſſe excuſari fœminam, quæ ex ſola curioſitate videndi monaſterij Monialium, illud cum debita licentia ingrederetur ad exercendum miniſterium ipſius ſtatui minus conſonum, Monialibus tamen neceſſarium; quippe quod ab ijs commodè nequit exerceri; & de facto in eo occuparetur non minùs quàm famulæ, & aliæ viliores fœminæ aliàs ad talem effectum ingreſſuræ: ſiquidem re vera ingreditur

M ex

ex cauſa neceſſaria, eamque exequitur ingreſſa inſtar famulæ, etſi alioqui ſit nobilis fœmina, &c. quæ doctrina à fortiori probabilem facit præſentem reſponſionem; cùm etiam in iſto caſu fœmina electa accedat ad Moniales inſtar famulæ, eique æquipararetur: qui acceſſus vtique eſt quid minus, quàm ingreſſus clauſuræ, vt patet. Puto quidem fœminam ſic licentiatam ad acceſſum non poſſe in fraudem legis ſecum ducere plures fœminas, ſiuè domeſticas, ſiuè extraneas, quàm ducere communiter ſoleat profectura in alia loca: nam aliàs non videntur verificari verba illa *con le ſue donne*, quæ intelligenda videntur ſolùm de comitatu eius ordinario.

Concedo tamen quòd, ſi ſimilis licentia concedatur fœminæ, quæ ordinariè ſolet incedere ſola: poteſt fœminam aliquam nihilominùs ſecum ducere: idque ex benigna interpretatione mentis Prælati licentiam dantis, & ex quadam æquitate, ac decentia.

Addo quòd, ſi quis habeat licentiam inuiſendi aliquam Monialem ſemel pro quolibet menſe: is non tenetur inter vnam, & alteram viſitationem interponere ſpatium vnius menſis integri; ſed poteſt v. g. inuiſere Monialem 27 die Aprilis, & iterum 2. die Maij, dummodò in reliquo menſe Maij iterum non inuiſat. Moueor ex eo, quod docet *Sanchez l.8.de matr.D.34.num.36.* videlicet diſpenſatum à Sacra Pœnitentiaria cum onere confeſſionis menſtruæ in perpetuum faciendæ ſatiſfacere, etſi ab vltima confeſſione plus quàm menſis elabatur; vt ſi confeſſio præcedens facta ſit 1. die Decembris, ſatiſfaciet facta confeſſione vltima die Ianuarij: quocumque enim die menſis fiat confeſſio, verificatur illam fuiſſe factam in eo menſe, quæ ratio proportionaliter procedit in præſenti caſu; cùm inuiſens Monialem modo dicto ſemel tantùm in quolibet menſe verè dici poſſit inuiſere Monialem ſolùm ſemel in quolibet menſe, ideòque non excedere limites licentiæ ad hunc effectum obtentæ.

QVÆRES VIII. An requiritur licentia, vt quis poſſit ſine peccato accedere ad Abbatiſſam monaſterij, necnon ad Nouitias, puellas ibi commorantes in educatione, aut alias fœminas ibi degentes cauſa ſecuritatis.

208 ℞. Non requiri, attento præciſè iure communi; & quidem de Abbatiſſa inde patet, quòd, ſicut nomine Monachorum non venit Abbas in odioſis (vt benè notauit *Gloſſa in cap. fin. de ſimonia, & Panormitan. ibidem num. 2.*) ſic nomine Monialium non venit Abbatiſſa, ſicut notant contra *Graffium lib. 2. de caſ. reſeru. cap. 5. num. 37. Diana par. 3. tract. 2. reſol. 48. & Tambur. ſup. D. 25. quæſt. 8. §. ad* 5. in hoc nobiſcum ſentientes; vnde, cùm iure communi ſolùm prohibeatur acceſſus ad Moniales, vt conſtat ex iuribus relatis quæſt. 1. vi illius præciſè non erit prohibitus acceſſus ad Abbatiſſas, ſeu Priorıſſas ipſarum Monialium. De Nouitijs verò patet reſponſio, quòd de iure communi tantùm interdicitur acceſſus ad Moniales, vt modò diximus: Nouitiæ autem non ſunt Moniales; cùm Monialis propriè dicatur per profeſſionem: ſicque ſub prohibitione accedendi ad Moniales non vetatur acceſſus ad Nouitias, vt in ſpecie tradunt Diana, & Tamburin. locis citatis, & *Belloch. par. 2. de caſ. reſeru. quæſt. 9. num.* 181. Quæ ratio à fortiori intentum probat de puellis manentibus in educatione, & alijs fœminis quibuſcumque commorantibus intrà Monialium monaſteria; nam hæ nomine Monialium non veniunt, neque in odioſis, neque in fauorabilibus, cùm alias Nouitiæ in fauorabilibus reputentur Moniales. Dixi ſub initium reſponſionis *attento præciſè iure communi*, vt indicarem iure particulari locorum poſſe contingere oppoſitum; vt ſi alicubi prohibeatur acceſſus ad Moniales, & alias quaſcumque fœminas intra clauſuram degentes; ſicut re vera ſit aliquibus in locis: tunc quippe requireretur licentia, etiam vt quis accederet ad nouitias, puellas, aliaſque fœminas cum Monialibus degentes: cùm prohibitio ſit generalis, adeòque comprehendat illas omnes: quod tamen non puto procedere de Abbatiſſa, cùm de illa militet ratio allata ſub initium reſponſionis, etiam in præſenti caſu.

QVÆ-

QVÆRES IX. An parentes, & filij indigeant licentia, vt poſſint accedere ad Moniales, quæ ſint ipſorum filiæ, aut matres.

209 ℞. Non indigere, ex declaratione Sacræ Congregat. facta 15. Ianuarij 1616. & relata à *Gauanto in manu. v. Monialium collocutio num.* 7. his verbis: *Patres, & Matres Monialium poſſunt eas alloqui ſine licentia, non tamen in diebus prohibitis: item filij Monialium proprias matres;* quod declarauit eadem Sacra Congregat. 15. Martij 1619. teſte eodem *Gauant. num.* 8. Quàmquàm huiuſmodi declarationes non ſint vbique in vſu; cùm in varijs locis neque parentes ad filias Moniales, neque filij ad matres audeant accedere abſque licentia Superioris competentis; ſiuè quia ignorant ius quoad hoc conceſſum; ſiuè quia Ordinarij illas declarationes non acceperunt, aut poſtea abrogarunt: ſiuè quia tales declarationes re vera non faciunt ius vniuerſale, vt diximus ſupra. Certè, ſi demus præfatas declarationes eſſe in vſu, puto vi illarum parentes, ac filios item poſſe accedere ad proprias filias, & matres reſpectiuè quoquo modo intra Monialium monaſteria degentes, etiamſi nullam ad id habeant licentiam, & alioqui ibi ſit generaliter prohibitus acceſſus ad quaſcumque mulieres intra clauſuram commorantes; idque iuxta regulam iuris, *l. illud, ff. ad leg. aquil. vbi eſt eadem ratio, ibi idem ius ſtatui debet.*

QVÆRES X. An Epiſcopi, alijque Prælati extra ſuam diœceſim poſſint accedere ad Moniales ſine licentia Ordinarij, aut Superioris illarum.

210 ℞. Non poſſe niſi fortè præſumatur adeſſe tacita licentia dicti Ordinarij, aut Superioris; quam *quæſt.* 7. diximus ſufficere, vt quis accedere poſſit ad Moniales, &, ſi indebitè accedant, incurrere pœnas latas in *Concil. Trident. ſeſſ.* 25 *cap.* 5. *de regul.* vtpotè comprehenſos in *cap. periculoſo de regul. in* 6. innouato per dictum Concilium: non tamen poſſe excommunicari ab Ordinario loci, in quo ſit acceſſus, idque non obſtante declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tambur. ſupra D.* 25. *quæſt.* 2. *num.* 4. his verbis: *Petitum fuit ab Illuſtriſſimis Patribus Concilij Tridentini decreta interpretantibus declarari, an Prior Eccleſiæ Collegiatæ S. Nicolai Barenſis, quamuis Epiſcopus, poſſit intuitione iuriſdictionis Archiepiſcopalis in caſibus à Sac. Rotæ Romanæ auditorio reſolutis, ſeruatis ſeruandis, excommunicari: & an eidem Priori permiſſum ſit ad monaſteria Monialium iſtius Ciuitatis accedere abſque Amplitudinis tuæ licentia* (nempè Archiepiſcopi Barenſis) *& abſque eò quòd incurrat in cenſuras in edicto deſuper publicato contentas; Sacra Congregat. licèt cenſeret Amplitudini tuæ licere D. Priorem Barenſem excommunicare ex auctoritate tua ordinaria; illumque edicto controuenientem pœnis in eo contentis ſubiacere: attamen tutius eſſe putauit, etiam S. D. N. annuente, vt Amplitudo tua tamquam Sedis Apoſtolicæ delegata contra dictum Priorem in caſibus ſupra expreſſis ad cenſuras, & pœnas reſpectiuè procedat.* Hæc enim declaratio non probat quemlibet Ordinarium loci poſſe excommunicare Epiſcopos extraneos indebitè accedentes ad Moniales ipſi ſubiectas; cum edita ſit in fauorem Archiepiſcopi Barenſis contra Priorem Barenſem Epiſcopali dignitate fulgentem, ſubditum dicto Archiepiſcopo: contra quem proindè Sacra Congregatio declarauit præfatum Archiepiſcopum iure ſuo potuiſſe ferre excommunicationem, eò quòd Epiſcopatus dicti Prioris contineretur intra Prouinciam illius: quæ ratio non procedit quoad Epiſcopos extraneos, ſicque in ijs non habet locum talis declaratio. Immò *Diana p.* 3. *tr.* 2. *reſol.* 48. ex Graffio dicit, teſte experientia, Epiſcopos abſque ſcrupulo loqui cum Monialibus ſine licentia Ordinariorum, quibus eæ ſubſunt.

QVÆRES XI. An peregrini indigeant licentia Ordinarij loci, ad hoc vt licitè poſſint accedere ad Moniales in locis, per quæ tranſeunt.

211 ℞. Indigere, ſi ſupponamus prohibitionem accedendi ad Moniales contentam in iure communi non fuiſſe abrogatam; ſic enim lex eſt communis & conſequenter obligat fideles, etiam exiſtentes extra proprium territorium: ſicque

M 2 non

non ſuffragatur doctrina, quam tradunt *Sanch.lib.3. de matrim. D.18. num.6. Clau. Reg.l.3.cap.4.num.15.* aliijque apud *Laym.lib.1.tract.4.cap.12. num.4. & Dianam p. 1.tract.10. reſol. 15.* peregrinum non teneri ſeruare leges locorum, in quibus obiter reperitur, dummodò non adſit periculum ſcandali, cùm talis doctrina procedat ſolùm de conſuetudinibus, ac legibus locorum particularium, non autem de communibus, prout ſupponunt citati Doctores. Secùs dicendum, ſi prohibitio accedendi ad Moniales ſupponeretur eſſe de iure particulari locorum: tunc quippe locum haberet doctrina modò indicata; quæ videri poteſt probabilis, maximè ex eo, quòd iuriſdictio requiritur ad obligandum aliquem legibus: peregrini autem ob breuem hoſpitij moram (qualem hic ſupponimus) non ſubijciuntur iuriſdictioni, ſeu non acquirunt forum, vt conſtat ex *l. heres abſens, §. proinde, ff. de iudicijs*. Nec obſtat, quòd Ordinarius in caſibus concernentibus materiam clauſuræ Monialium procedat vt Sedis Apoſtolicæ delegatus; non enim hinc ſequitur peregrinos ei ſubijci in dictis cauſis æquè ac ſubijciuntur Sedi Apoſtolicæ, ideòque teneri ſeruare edicta Ordinariorum prohibentia acceſſum ad Moniales, non ſecùs ac ſi eſſent edita à Papa, ſiquidem talis delegatio ipſis facta eſt ſolùm in ordine ad Moniales exemptas; ad hoc ſcilicet, vt, non obſtante priuilegio exemptionis, poſſint procedere contra illas in cauſis concernentibus clauſuram; non autem in ordine ad peregrinos earum monaſteria adeuntes in debitè: ſicque in terminis ſentit nobiſcum *Diana p.3. tr.2. reſol.48.*

QVÆRES XII. An pauperes victum ſibi oſtiatim emendicantes ſine peculiari licentia poſſint accedere ad Moniales cauſa quærendi eleemoſynam.

212 ℞. De iure communi videri poſſe, & quidem ex tacita licentia Ordinariorum; quæ rationabiliter præſumi poteſt tum ex vſu ferè communi; tum quia talis acceſſus, cùm ex genere ſuo ſit pro breuiſſimo tempore, non eſt comprehenſus in generali prohibitione accedendi ad Moniales; tum quia regulariter in huiuſmodi acceſſu non militant rationes, ob quas inducta eſt præfata prohibitio.

QVÆRES XIII. An famuli, & famulæ ſine ſpeciali licentia poſſint accedere ad Moniales, vt ipſis deferant aliqua munuſcula.

213 ℞. Poſſe pro foro conſcientiæ; & quidem, etſi aliàs non paterentur graue aliquod incommodum, non obediendo dominis ipſos mittentibus. Ducor tum quia in tali euentu faciliùs præſumi poteſt tacitus conſenſus Ordinariorum, qui non ſupponuntur velle obligare ſuis legibus cum tanto rigore: tum quia hic interuenit paruitas materiæ excuſans à peccato; de minimis autem non curat Prætor: tum quia famuli moraliter adſtringuntur obedire ſuis dominis, nec poſſunt ſine damno proprio detrectare illorum iuſſa; qui autem iuſſu iudicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere, quia parere neceſſe habet, ita *Bellocch. num.178.* ex Graffio, & Homob. & Bonac. nec improbabiliter; quamuis forum externum, vtpotè nitens præſumptionibus, dictos famulos puniret, ſi abſque licentia inuenirentur acceſſiſſe ad Moniales: vnde omninò conſulendi ſunt non accedere abſque debita licentia, vel certè, vt in hoc cautè ſe gerant.

QVÆRES XIV. An delinquant contra prohibitionem accedendi ad colloquendum cum Monialibus, qui de domo ſua poſita propè monaſterium Monialium loquitur cum aliqua illarum.

214 ℞. Non delinquere: quidquid contradicat *Graff. tom.1. conſ.22. de excommunic. num.23.* ita *Diana par.3. tr.2. reſol.48.* & cum eo *Tambur. ſup. q.8. §. ad 1.* citans pro ſe Henriquez: pateтque ex eo quòd pœnæ debent interpretari ſtrictè: ideòque ſi latæ ſint contra accedentes ad colloquendum cum Monialibus, non debent extendi ad eum, qui loquitur quidem cum Moniali, at non accedit ad ipſam, & conſequenter non facit actum externè conſummatum ſub dictis pœnis prohibitum, prout requiritur ad incurrendas dictas pœnas.

QVÆRES XV. An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, ſed cum ea loquitur ſolùm per interpretem, aut tantùm ſignis, ac nutibus.

215 Non

215 ℟. Non delinquere, ſi ſolùm per interpretem loquatur: quod expreſsè docent *Diana ſup. & Tambur. in* §. *ad* 4. ea ducti ratione, quòd loqui per interpretem non eſt propriè loqui, prout requiritur ad incurrendum pęnas contra loquentes: quippe quæ ſunt ſtrictæ interpretationis, vt paulò ante diximus; quæ ratio ſi valet in præſenti caſu, videri poſſet alicui valere etiam in caſu, quo quis Monialem alloquatur ſignis, ac nutibus: quod tamen negat Diana, ſed minùs conſequenter, cùm aliàs concedat prohibitionem alloquendi Moniales obſtare, quin ad eas mitti poſſint litteræ, ac nuncij; in quibus tamen militat finis prohibitionis, vt patet: ego quidem in praxi puto conſulendam, & ſequendam eſſe opinionem Dianæ, vt fauorabiliorem animæ.

QVÆRES XVI. An modo ſup. dicto delinquat, qui accedit ad Monialem, & cum ea loquitur idiomate, quod non intelligitur à Moniali.

216 ℟. Videri non delinquere;& probatur ex doctrina, quam in ſimili tradit *Sanchez l.* 2. *mor. cap.* 10. *num.* 51. dicens legentem librum lingua ſibi omninò ignota conſcriptum, ac prohibitum non affici pęnis latis contra legentes libros prohibitos; eſt enim par ratio in vtroque caſu.

QVÆRES XVII. An modo dicto delinquat, qui accedit ad Monialem loquuturus cum illa, ipſa nihil reſpondente, vel certè illam loquentem ſolum auditurus, ipſo nihil dicente.

217 ℟. Diana ſup. delinquere in priori caſu; cùm tunc re vera loquatur cum Moniali (quod iure prohibetur) non item in poſteriori; cùm lex pęnalis non debeat extendi, & aliàs prohibitio loquendi cum Moniali propriè non ſit prohibitio audiendi Monialem: vnde, cum in hoc poſteriori euentu accedens non loquatur, ſed ſolùm audiat Monialem loquentem (quod iura non prohibent) non poteſt dici delinquere contra prohibitionem, quæ præcisè vetat loqui cum Moniali, ita Diana, & cum eo *Tambur. ſup.* §. *ad* 2. contra aliquos tacito nomine relatos à Diana ſuſtinentes, quòd, cum pœnæ debeant reſtringi, & colloqui ſit idem, ac ſimul loqui; probabile videtur non incurrere excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus eum, qui cum Moniali loquitur, ipſa nihil reſpondente: ſiquidem in tali caſu non interuenit propria collocutio, quæ ſola prohibetur ſub cenſura: quæ opinio fortè non eſt improbabilis, attenta communi doctrina ad incurrendam cenſuram prærequiri effectum completum, & conſummatum ſub ea prohibitum: vnde oppoſitum ſuſtinendum eſſet, ſi prohiberetur non collocutio, ſed præcisè locutio cum Moniali: ſic quippe accedens verè diceretur loqui cum Moniali: quod ſupponimus eſſe prohibitum.

QVÆRES XVIII. An faciat contra prohibitionem accedendi ad Moniales cauſa colloquendi cum illis, qui ad ipſas ſcribit litteras.

218 ℟. Non facere: & patet tum ex dictis *q. præcedenti*, quæ hic applicari poſſunt proportionaliter: tum ex communi illa regula quæ habetur, *l.* 1. §. *hæc autem verba, ff. quod quiſque iuris, verba cum effectu intelligenda ſunt:* quæ regula in præſenti caſu non habet locum, ſtante quòd ſcribere litteras non eſt idem, ac loqui, ſed quid omninò diuerſum, vt conſtat, ita *Nau. conſ.* 19. *de ſent. excommunicat. Sanch. l.* 6. *mor. c.* 16. *n.* 17. *Rodriq. tom* 1. *q.* 45. *art.* 3. alijque apud *Tambur.* §. *ad* 6.

QVÆRES XIX. An violet prohibitionem ſup. dictam, qui accedens cum debita licentia ad vnam Monialem loquitur poſtea etiam cum alijs Monialibus, ſiue ſponte accurrentibus, ſiue ab ipſo vocatis.

219 ℟. Violare, ſi paruitas materiæ non excuſet (vt ſi illis alijs Monialibus aliquid obiter dicat vrbanitatis cauſa, eas ſalutando, aut aliquam reſponſionem reddendo) & aliàs dictæ Moniales iuxta ſtatuta, ac locorum conſuetudines non debeant ex munere ſuo intereſſe collocutioni Monialis, ad quam is accedit cum licentia: ſic enim aut materiæ paruitas excuſat, aut præſumitur adeſſe tacita licentia Superioris ad loquendum cum Monialibus ex munere ſuo intereſſentibus (cuiuſmodi ſunt auſcultatrices:) idque ex regula connexorum, de quibus idem eſt iudicium, *cap. tranſlato de conſtit.* vnde in his duobus caſibus habens licen-

tiam loquendi cum certa aliqua Moniali, non prohibetur loqui cum alijs Monialibus ex officio intereſſentibus; immò & cum quibuſcumque alijs, modò id faciat verbis compendioſis. Secùs, ſi diutiùs loquatur cum Monialibus non intereſſentibus ex officio; tunc enim violatur prohibitio, cùm talis collocutio dici poſſit facta ſine licentia; facultate loquendi cùm vna certa Moniali non ſe extendente ad loquendum cum alijs Monialibus, vt patet, ita docti Neoterici à me conſulti, & probabiliter, idque innuunt *Bonac.ſup.q.3.p.3.n.1.ac Bellocch. n.176.*

QVÆRES XX. An accedens ad Moniales exemptas incurrat pœnas latas ab Ordinario contra indebitè accedentes ad monaſteria Monialium.

220 ℞. Quod,cùm locus exemptus, & locus extrà diœceſim æquiparentur ex *Gloſſa in Clem.1. de foro compet.* & æquiparatorum idem ſit iudicium: ſicut accedens ad monaſterium Monialium poſitum extrà diœceſim (Epiſcopi v.gr.Ferrarienſis) non ſubeſt pœnis latis, ab eo contra indebitè accedentes ad Moniales; ſic nec eas incurret qui accedit ad Moniales exemptas ab ordinario: cùm monaſterium exemptum æquiparetur monaſterio ſito extrà diœceſim. Colligitur reſponſio ex *Reginaldo l.9. num.154.Naldo v.Monialis nu.17.Peyrino tom.1.priuil.conſt.2.Sixti IV.nu.9.Bordono reſol.33.n.12.& Laym.l.1.tr.4.c.11.n.5.* monente exceptionem illam,quam facit *Suarez D.5.de cenſur.ſect.4.n.6.* de loco plenè exempto per ſe,& de loco exempto ratione perſonarum, non vidiſſe apud alios. Nec obſtat, quòd, admiſſa hac reſponſione, extrahens frumentum ſine licentia non incurreret pœnas; cùm delictum extractionis conſumetur in loco non ſubiecto, non minùs, quàm in loco exempto conſumetur delictum indebiti acceſſus ad Moniales: cùm enim prohibitio extrahendi frumentum, & prohibitio accedendi ad Moniales fiant ratione damni vitandi: & damnum accedendi ad Moniales inſeratur in termino ad quem; damnum verò extractionis in termino à quo: mirum non eſt, quòd diuerſus ſubiectionis terminus attendi debeat, & conſequenter in priori caſu incurrantur pœnæ,non item in poſteriori: cùm in his duobus caſibus magna adſit rationis diſparitas.

QVÆRES XXI. An dici poſſint tranſgreſſores præſentis prohibitionis pueri, ac puellæ, ſi ante 14. annum completum ſine licentia accedant ad Moniales cauſa colloquendi cum illis, & diutiùs colloquantur.

221 ℞. Non poſſe dici tranſgreſſores, & probatur tum quia reſpectu illorum non concurrunt cauſæ, ex quibus ſolet induci dicta prohibitio: ſicque procedit doctrina, quod *ceſſante fine legis ceſſat lex:* tum quia Eccleſia non ſolet cogere quemquam ſuis cenſuris ante annos pubertatis, compatiens fragilitati illius ætatis; conſtat autem quòd talis prohibitio ſolet fieri ſub aliqua cenſura, ita *Tambur. §.ad 8. ex Bonac.Diana ſup.* & alij contra *Graffium tom.1.conſ.22.de ſentent.excommunic.n.9.* cuius opinio vtique eſt probabilior.

QVÆRES XXII. An Ordinarij, ac Superiores Monialium poſſint permittere, vt Magiſtri canendi,aut pulſandi cymbala,aliaque muſica inſtrumenta poſſint accedere ad Moniales, vt eas doceant.

222 ℞. Non debere; immò nec poſſe: cùm id expreſsè prohibuerit Sacra Congregatio Epiſcoporum 13.Sept.1583.teſte *Gauanto in manu. v.Monialium collocutio nu.4.* qui huiuſmodi prohibitionem refert his verbis: *Non permittatur acceſſus ad Moniales ſub prætextu docendi ſonum cymbalorum, aut alterius inſtrumenti, aut muſicam, cantumue ad crates.*

CAPVT VI.

De varijs Obligationibus, ad quas tenentur Moniales ratione Status religioſi.

1 MOniales debent tendere ad perfectionem per media præſcripta in regula.
2 *Non tenentur tamen vi ſtatus eſſe perfectæ.*

3 *Implent*

3 *Implent hanc obligationem obſeruando Vota religioſa, ac præcepta.*
4 *Tenentur ad regulam eo genere obligationis, quod in ea præſcribitur (non tenentur tamen ſtatutis Ordinis, ſi ſubſint immediatè Ordinario loci) ſed non ſub voto ad omnia in ea poſita, etſi voueant regulam.*
5 *Quando peccent contra hanc obligationem ſtatuendo non ſeruare regulam.*
6 *Peccant ſolùm v. ſtatuendo non ſeruare regulas obligantes ad veniale.*
7 *Interdum Moniales vnius Conuentus non obligantur ad legem generalem, vtpote ab ipſis non acceptatam, aut certè abrogatam.*
8 *De iure communi tenentur ſolùm ad confeſſionem annuam, & communionem Paſchalem: nec vllo iure probatur oppoſitum.*
9 *Feria 6. Paraſceue communicant: & in Miſſa in feſto Natiuitatis D.N. media nocte celebrari ſolita.*
10 *De iure communi non tenentur audire Miſſam frequentiùs, quam alij fideles: in eius auditione ſufficit attentio externa, ac moralis præſentia: eius obligatio admittit leuitatem materiæ, quæ variè aſſignatur: ea interdum præuenienda: impletur audiendo mediam Miſſam ab vno, & mediam ab alio: idque etiam eodem tempore: plures item Miſſæ ex diuerſo titulo debitæ ſimul audiuntur: audiens Miſſam poteſt recitare horas debitas ex præcepto, immò confiteri ſacramentaliter iuxtà aliquos.*
11 *Debent curare, ſi poſſunt, vt in ſuis templis dicatur Miſſa Conuentualis.*
12 *Recitant horas in choro ex conſuetudine, non tamen ſingulæ Moniales tenẽtur ad id.*
13 *Quid ſtatuerit Leo X. de hoc; Abbatiſſa diſpenſat quo ad tempus recitandi horas in choro.*
14 *Recitare debent horas extrà chorum: nec id ſine nota temeritatis poteſt negari; etſi aliqui id negent, non enim quidquid ſuſtinent aliqui Doctores, cenſeri debet probabile.*
15 *Laicæ tamen loco horarum tenentur ſolùm ad certas preces; at non ſub mortali.*
16 *Ex indulto Clement. VII. Moniales choriſtæ, ſi ſint imperitiores, poſſunt recitare officium Monialium laicarum, & quidem non ſub mortali; alia item talia indulta ijs conceſſa.*
17 *Satisfacit recitans horas ſine vlla attentione interna; item recitans Officium pro Officio: non omnis omiſſio partis horarum eſt mortalis: eæ interrumpuntur ſine culpa graui: idq; procedit de inuertente ordinẽ earum; earum ſyncopatio non eſt ſemper mortalis; in dubio an recitatæ ſint, non repetuntur: recitans cum alio ſatisfacit audiendo ab illo omnes lectiones: recitanti certam orationem in fine horarum remittuntur defectus commiſſi in illis dicendis: omittens ſimul omnes horas vnicum facit peccatum, ſicut omittens Officium Defunctorum cum Officio de Octaua in die Defunctorum: recitans horas lingua vulgari peccat m. etſi alij id negent.*
18 *Moniales exemptæ tenentur ad Officia Sanctorum Ordinis: ſecùs, ſi ſubſint Ordinario; etſi hæ poſſint ea recitare.*
19 *Extrà chorum non tenentur ad Officia Defunctorum dici ſolita pro benefactoribus nec ad Litanias in Rogationibus, etſi non interſint proceſſioni; quod alij negant.*
20 *Non peccant omittendo preces indictas pro Benefactoribus.*
21 *Tenentur ad habitum Religioſum, ac tonſuram: prohibentur induere habitum virorum.*
22 *Tenentur ad clauſuram.*
23 *Iure communi tenentur ſolùm ad ieiunia communia omnibus fidelibus.*
24 *Ad ieiunia Aduentus regulariter non tenentur ſub mortali.*
25 *Quinquagenariæ excuſantur à ieiunijs Eccleſiæ, & Regulæ; ſicut & eæ, quæ 21. annum non expleuerunt (quod alij negant) & hæ ſaltem diſpenſari poſſunt in ieiunijs Regulæ ſine magna difficultate: vouens ieiunare poſt 60. annum, tenetur ieiunare, ſi votum ſit ad totam vitam.*
26 *Non tenentur ad ieiunia Diœceſis, in qua degunt.*
27 *In die ieiunij anticipant comeſtionem per horam cum dimidia ante meridiem: aſſi-*

gnatur quantitas refectiunculæ veſpertinæ, eaque maior in vigilia Natiu. D. N. etſi ſumatur hora prandij; generaliter ſumi poteſt refectiuncula hora prandij dilato prandio in veſperam, etiam ſine cauſa, & quidem ſine culpa veniali iuxta aliquos: in dicta refectiuncula ſumi poteſt iuſculum excedens 8. vncias: ſeruiturus menſæ in die ieiunij aliquid edit prandium poſtea proſecuturus: talis proſecutio eſt licita poſt longum tempus, idque in varijs caſibus, qui proponuntur: accumbens menſæ poteſt edere, etſi plicato linteolo propoſuerit non edere, & hoc interdum licet finitum ſit prandium, quod à fortiori procedit, ſi prandium adhuc durat: ieiunans extra prandium aliquid cibi ſumit, ne potus noceat, & pluries; is verò modicus eſt, ſi ſit infra vnciam: in refectiuncula nequit cibus coctus cum iuſculo ſumi in quantitate in qua ſumeretur crudus: vua ſumpta per modum cibi ſecluſa paruitate materiæ violat ieiunium.

28 *Obſeruant feſta, cenſuras, ac interdicta Ordinarij loci.*

29 *Iuxtà aliquos in die feſto faciunt rechamaturas.*

30 *Ad proceſſionem in diebus Rogationum non tenentur ſtrictè.*

31 *Soluunt debita contracta, niſi excuſet impotentia: at recipientes aliquid ab ijs ad illicitos vſus interdum non tenentur reſtituere.*

32 *Tenentur corripere proximum, & maximè Superioriſſæ.*

33 *Poſſunt facere eleemoſynas, ſed non tenentur ſemper, etſi ſint Superioriſſæ.*

34 *Solicitata à Confeſſario ad turpia tenentur eum denunciare: qua de re plura ſcitu digna notantur.*

QVÆRES I. An, & quo modo Moniales debeant tendere ad perfectionem religioſam.

1 ℞. Debere tendere, non quidem per omnia, & ſingula media, quæ ſimpliciter poſſunt deſeruire ad talem effectum, ſed ſolùm per ea media, quæ ipſis præſcribuntur in regulis, ſeu Conſtitutionibus proprij Ordinis: eſt communis DD. cum *S. Thom. 2. 2. q. 186. art. 2.* & probatur ex eo quòd nec Deus, nec Eccleſia, nec finis ſtatus religioſi, nec ipſa vota religioſa aliquid ampliùs petunt, quàm vt religioſus ducat vitam regularem iuxta proprium Inſtitutum à Sede Apoſtolica approbatum: id autem ſufficienter impletur, ſi Moniales tendant ad perfectionem religioſam per media præſcripta in propria regula, ſeu conſtitutionibus.

2 Vbi notandum ex eodem *S. Thom. q. 184. art. 5. ad 2.* Moniales ex vi ſui ſtatus non teneri eſſe perfectas, ſed ſolùm curare exequi ea, quæ conferre poſſunt ad acquirendam perfectionem religioſam conſiſtentem in dilectione Dei, ac Proximi, & in eo quòd per conſilia Euangelica, & præſertim per 3. vota ſubſtantialia religionis religioſus vacet ſtudio chriſtianarum virtutum, harum exercitio remouendo ea omnia, quæ acquiſitioni ipſius religioſæ perfectionis obſtare poſſunt.

Quòd ſi quæras, ad quid abſolutè teneatur Monialis, vt dici poſſit implere obligationem, quam habet tendendi ad perfectionem religioſam.

3 ℞. Teneri intendere ſeruare ſua vota integrè, prout in ſua regula ſiunt, & alia omnia præcepta proprij Ordinis vltra communia, ita *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 1. c. 4. n. 11.* & patet, quia, ſi id faciat Monialis, verè tendit ad perfectionem, cùm ſic velit ſeruare ſtatum, qui ſecundùm ſe eſt in conſilio tantùm, & non ſub præcepto (in quo conſiſtit tendentia ad perfectionem:) non enim religioſus debet habere intentionem currendi ad perfectionem, ſed ſolùm tendendi ad illam, vt benè aduertit *Sylu. v. religio 1. q. 3.* quamuis alioqui teneatur retinere propoſitum vtendi aliquo medio, quod non ſit in præcepto, ſicut iam indicauimus; vnde infert idem Sylu. religioſum non eſſe extra ſtatum ſalutis, ſi vnum retineat medium conducens ad perfectionem, aliàs in malo ſtatu futurus, ſi omnia media ad finem perfectionis à ſe omninò abdicat: quod eſt benè notandum; ſed de hoc latiùs in *1. tr. noſtri manual.*

QVÆRES II. An, & quo genere obligationis teneantur Moniales ſeruare Regulam, ſeu Conſtitutiones, & ſtatuta proprij Ordinis.

4 ℞. Te-

℞. Teneri, & quidem cum obligatione ſiuè ad culpam mortalem, aut venialem, ſiuè ad pœnam, pro vt illarum Auctores inſtituerunt: regula enim religioſa non eſt propriè conſilium, ſed neceſſitatem aliquam indueit operandi, per hoc participans de ratione legis, & differens à puro conſilio: ſiquidem præter regulam dantur alia multa, quæ fieri poſſunt à religioſis ex conſilio: cùm tota perfectio non ſit in ſola regula, ſicut rectè notauit *S. Benedictus c. vlt. ſuæ regulæ:* vnde ad cognoſcendam obligationem regulæ Monialium, inſpici debet ipſa regula, & ex eius tenore colligendum eſt, an obliget ad culpam, ſiuè mortalem, ſiuè venialem; vel ſolùm ad pœnam, & hanc, ſiuè determinatè taxatam, ſiuè commiſſam prudenti arbitrio Superioris. Ratio reſponſionis eſt, quòd Moniales omnes profitentur regulam, & promittunt obedientiam iuxta regulam: vnuſquiſque verò debet implere id, quod promittit, & quod competit ſtatui, quem profitetur, ita *Suar. ſup. tr. 9. l. 1. c. 12. n. 11.* monens, quòd, quamuis ſtatuta religionis non obligent ad culpam, poſſunt Moniales per ſuos Prælatos cogi ad illorum obſeruantiam, cuius ipſi peculiarem curam habere debent in viſitationibus earumdem Monialium.

Vnum hic ego moneo (quod etiam noto in *tract. de obligat. c. 2. quæſt. 31.*) nimirum Moniales, quæ ſubiectæ ſunt immediatè Ordinario, & non ampliùs ſubijciuntur regimini Prælati regularis, non teneri ſeruare ſtatuta, quæ poſtea fiant in Ordine à Prælatis regularibus ſiquidem lex non poteſt ferri, niſi in ſubditos: Moniales autem non ſunt ſubditæ Prælatis regularibus, ſi, quo tempore fiunt illa ſtatuta, ſunt immediatè ſubiectæ Ordinario: præterquàm quòd alioqui poſſent onerari ſtatutis tam ab Ordinario, quàm à Prælatis regularibus, ſicque plus iuſto grauari contra leges æquitatis.

Et hoc puto procedere etiam quo ad ſtatuta edita in Ordine, quo tempore Moniales ſubiacebant eius iuriſdictioni; cum eadem ratio ſit de his, ac de illis, quæ eduntur, poſtquàm exemptæ ſunt à poteſtate Ordinis. Moueor tum ex ratione paulò ante allata quo ad ſtatuta futura, quæ intentum probat etiam quo ad præterita: tum ex regula, quam tradit *Sanch. l. 7. de matr. D. 10. num. 10. ex Dominico, & Franco;* nimirum quòd, quando duo ſic ſe habent, vt vnum ſit menſura, & alterum res menſa; lex corrigens, vel limitans menſuram, cenſetur pariter corrigere, ac limitare rem menſam, ſi eadem ratio militet in vtriſque: cum ergo reſpectu Monialium menſura obligationis ad obſeruanda ſtatuta Ordinis ſit ſubiectio ad ipſum Ordinem, & obligatio ad ſtatuta ſit res menſa; eò ipſò quòd tollitur ſubiectio ad Ordinem (quo modo verè tollitur, quando Moniales ab eius poteſtate eximuntur) tolletur & obligatio ſtatutorum, etiam antea editorum; adeòque Moniales amplius non obligabuntur ad eorum obſeruantiam. Quod tamen non procedit de obſeruantia Regulæ: ad eam enim tenentur Moniales, quantumuis eximantur à poteſtate Ordinis: quippe quæ hoc ipſo quòd manent Religioſæ, debent ſeruare aliquam Regulam; & cum adhuc ſint Religioſæ prioris Ordinis, debent ſeruare Regulam præfati Ordinis: quod non procedit de ſtatutis Ordinis, cum ad illorum obſeruantiam non requiratur ſolùm profeſſio religioſa talis Ordinis, ſed actualis ſubiectio ad illum.

Addo Moniales vouentes regulam S. Claræ v. g. (vt faciunt Capuecinæ Ferrariæ ſub his verbis: *Promitto Deo me toto vitæ meæ tempore in perpetuum formam, & vitam pauperum Sororum S. Claræ*) non peccare contra votum, quoties violant dictam regulam: ſed ſolùm, quando illam violant in materia votorum ſubſtantialium religionis, vel alterius voti; quod fortè emittant ex ſpeciali inſtituto, & contineatur in regula, ita *Peyrinus de R. S. quæſt. 1. cap. 5. §. noto primò ex S. Th. 2. 2. q. 186. art. 9. ad 1. aliſque* cùm quibus ſentit *Bordonus cap. 1. de profeſſ. quæſt. 48.* & probatur, quia vouens regulam non vouet implere omnia, quæ continentur in regula, ſed tantùm vouet vitam regularem; quæ conſiſtit in votis ſubſtantialibus religionis: aliàs religio, in qua vouetur regula, eſſet ſuis religioſis in laqueum perditionis; quippe quæ plura continet minima, quæ ex humana fragilitate facillimè ſolent violari.

5 Monet

5 Monet autem *Suar.ſup.tract.8.l.1.c.4.num.15.* quòd, quamuis, moraliter loquendo, non poſſit reperiri religioſus adeò rectus in ſubſtantialibus, ſeu neceſſarijs, vt illæſa ea ſeruare ſtatuat, qui in reliquis ſit ita remiſſus, vt intendat nullam omninò regulam ſeruare, aut ſemper & in omnibus tranſgredi (quòd vix poteſt contingere abſque contemptu:) poteſt tamen facilè inueniri religioſus ſic remiſſus, vt contentus neceſſarijs nolit eſſe ſolicitus de alijs, adeòque ſtatuat non ſemper ſeruare regulam; ſed ſolùm quando diſciplina ipſa, ac ordo religioſus morali quadam neceſſitate compulerit; vel quando id fieri poſſit abſque grauamine, ac difficultate; cum quo propoſito conſtat talem religioſum velle in aliquibus actibus, vel ſecundùm regulam vel vltra illam operari multa opera ſuper erogationis, ac meliora facere; ſicque in tali intentione per ſe, & ex vi obiecti nullum videtur committi peccatum, ſi regula Ordinis ad nullum obliget peccatum. Quæ dicta eſſe volo, non vt monialibus, alijſue Religioſis occaſionem tribuam remiſsè viuendi, ſeque exponendi periculo peccandi, ſed ne inijciam laqueum, imponendo periculum peccandi m. vbi verè non eſt; vt habet ipſemet Suarez.

Dices, quid ſi regula obliget ad culpam venialem tantùm, qualiter peccabit Monialis proponendo frangere illam, oblata occaſione?

6 ℞. Secluſo periculo grauioris lapſus, & contemptu non peccaturam m. ſed ſolùm venialiter; peccato tamen grauiori in genere culpæ venialis, ſicut enim tranſgredi talem regulam eſt peccatum v. ſic & erit id proponere; grauius tamen, quatenus in eo propoſito maior malitia includitur, quàm in qualibet particulari tranſgreſſione, ita *Suar.num.16.* addens facilè defendi poſſe in dicto propoſito non contineri tot malitias, quot ſunt regulæ diuerſarum virtutum, ſed vnicam tantùm contra generalem rationem obediendi legi; ſicut enim obſeruationes omnium regularum conueniunt in hac generali ratione: ſic tranſgreſſio regulæ vt ſic præcisè opponitur generali illi rationi, ideòque intentione voluntatis in eam præcisè tendente, ex illa conſurgit vna ſpecifica malitia, non autem multiplex; qua de re *Caſtrus Palaus tr. 16.D.4.p.1.num.4.*

Placet hìc reſoluere dubium olim propoſitum; an ſcilicet in caſu, quo lex aliqua generalis fiat pro omnibus Monialibus vnius Diœceſis, ſi conſtet illam in aliquo Conuentu Monialium non fuiſſe acceptatam à maiori parte Monialium dicti conuentus, aut certè fuiſſe poſtea abrogatam, Monialibus aliorum conuentuum maiori ex parte obſeruantibus talem legem; an, inquam, iſta lex obliget Moniales præfati conuentus.

7 ℞. Videri non obligare; & inde ſuadetur quòd, quando dicitur acceptatio legis debere fieri à maiori parte communitatis, id non intelligitur de communitate ſolùm totali (v. g. de toto aliquo regno) ſed etiam de communitate particulari, & quidem etſi non ſit ſatis ampla (quod eſt contra *Baldellum l.5.D.18.num.23.* requirentem in propoſito caſu, vt communitas ſit ſatis ampla;) qualis vtique eſt etiam particularis conuentus Monialium vnius diœceſis; quòd ſatis apertè indicat *Bonac. D.1.de legibus q.1 par.vlt.§.3.num.15.* dicens communitatem fœminarum poſſe ſua conſuetudine ius inducere: cùm ergò lex non obliget, niſi ſit acceptata: ſi moniales vnius conuentus pro maiori parte non acceptent legem aliquam generalem latam à legitimo Superiore pro omnibus Monialibus illius diœceſis; eæ ad illam non obligantur, quamuis Moniales aliorum conuentuum communiter illam obſeruent, vtpote ab ipſis acceptatam, & poſtea non abrogatam, colligitur reſponſio ex *Bonacina ſup.p.4.num.33.* pro ſe citante Gloſſam, Nauarrum, Azorium, Salas, Valent. Reginald. & alios.

QVÆRES III. Ad quam Sacramentorum frequentiam teneantur Moniales ex vi iuris communis.

8 ℞. De rigore præcepti obligantis ſub mortali non teneri, niſi ad confeſſionem annuam, & communionem in paſchate: ſicut tenentur alij fideles ex *cap. Omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſſ.* de conſilio autem teneri ad confeſſionem, & communionem

nem menſtruam ex decreto *Concilij Trident.ſeſſ.25. cap.*10. *de Regul.* vbi referens in margine Clementinam *ne in agro de ſtatu Mon.* (quæ iuxtà dicenda poſſet ingerere aliquam difficultatem) ſic habet: *Attendant diligenter Epiſcopi, & cæteri Superiores monaſteriorum Sanctimonialium, vt in Conſtitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt ſaltem ſingulis menſibus confeſſionem peccatorum faciant, & Sacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipiant: vt eo ſe ſalutari præſidio muniant ad omnes oppugnationes dæmonis fortiter ſuſtinendas.* Quæ verba, ſi benè perpendantur, indicant Concilium neque imponere præceptum Monialibus, vt ſingulis menſibus confiteantur,& communicent: neque præcipere,vt illud imponatur;ſed ſolùm admonere Epiſcopos, & Superiores ipſarum Monialium, vt in earum conſtitutionibus illas moneant de dicta Sacramentorum frequentia; quod eſt illam proponere per modum conſilij,non autem ſub obligatione præcepti adſtringentis ſub mortali, vt apertè colligitur ex verbo *admoneantur*, ita contra *Nauarrum c.*21.*num.*59.& alios *Miranda q.*10.*de Monial.art.*1. *Fagund præc.*3.*Eccl.l.*1.*c.*6.*n.*8. *Regin.l.*29.*n.*73. & alij apud *Tamburinum ſup.D.*16.*q.*6.*num.*2.

Nec obſtat, quòd in citata *Clement.§.ſanè*, dicitur: *Singulis menſibus tam in monaſterijs, quàm extra, ſublata occaſione quacumque, ad confeſſionem ſaltem ſemel accedāt omnes,& ſinguli Monachi,& in prima dominica menſis cuiuslibet in monaſterijs ſemper communicent, &c.* quæ verba important non conſilium, ſed præceptum, nec videntur abrogata per Concilium Trident. quod potiùs, ea allegando in margine, indicat ſe illa approbare (vnde Caietanus relatus à Miranda putat Moniales teneri ſemel confiteri in menſe, etiamſi habeant ſolùm venialia, idque ad implendum præceptum dictæ Clementinæ: *Sotus verò in* 4.*d.*18. *q.*1. *art.* 3. reijciens hanc opinionem tamquam nimis rigidam docet præceptum poſitum in præfata Clementina ſolùm abbreuiaſſe tempus confeſſionis pro religioſis, ſiuè Monachis; ita vt, ſicut fideles omnes tenentur ſingulis annis confiteri, ſi habeant mortalia; ſic & Monachi teneantur confiteri ſingulis menſibus, ſi mortalia habeant.) Non obſtat, inquam; primò quidem quia citata Clementina loquitur de Monachis nigris, ideòque non debet extendi ad alios religioſos, & multò minus ad Moniales,vt colligitur ex *gloſs. ibi v. ſinguli:* ſecundò quia, eſtò detur, edictam Clementinam extendi modo dicto; ea fuit moderata per Concilium Trident. ſuprà: ſicut conſtat ex verbo *admoneantur*, quod adhibet, alioqui indicans ſe apponendo in margine dictam Clementinam, ad eam reſpexiſſe in conficiendo decreto à nobis relato in præſenti reſponſione.

Quòd ſi hìc obiter quæras, an Moniales poſſint communicare feria ſexta paraſceue, ſi occurrat iuſta cauſa; verb. gratia feſtum Annuntiationis B. Virginis.

9 ℞. Videri poſſe: & probatur tum quia hoc eſt per ſe bonum, nec extat prohibitio in contrarium; non ergò apparet, vnde debeat damnari, ac reprobari; tum quia quod dicitur *in c.ſabbato de conſecr.diſt.*3. Sacramenta eo die penitus non celebrari, manifeſtè intelligi debet de ſacrificio Miſſæ, non autem de communione laica: cùm celebrare ſacramenta, propriè loquendo non ſit miniſtrare euchariſtiam populo, ſed eam conficere, ita *Sà v. Euchar. num.*19. *Suar.D.*80.*de Sacr.ſect.*2. *Fagundez præc.*1.*Eccl.l.*3.*c.*15. *num.*16. alijque quos citat,& ſequitur *Diana p.*6.*tr.*6. *reſol.*19. addens ex Vaſquez quemlibet ex cauſa, vel deuotione poſſe dicta feria ſexta communicare: intellige, niſi ſubſit periculum ſcandali; quod ſine dubio facilè poſſet caueri.

Addo Moniales, ſi velint, poſſe communicare in Miſſa dici ſolita media nocte in Natiuitate Domini: idque ex doctrina, quam tradit *Suarez D.*69. *De Euch.ſect.*4.*§.tandem inquiri poteſt ex Angelo, ac Sylueſtro, & ſequuntur Laym. lib.*5.*tr.*4.*c.*6. *n.*19. *Fagund.præced.*3.*Eccl.l.*3.*c.*7.*num.*13. & alij; nimirum ſeruato ieiunio, ſecluſo ſcandalo, ac per ſe loquendo, poſſe hominem qualibet hora diei communicare; etſi communio frequentiùs dari ſoleat vſque ad meridiem, eò quod illud tempus

ſit

ſit opportunius : nulla enim eſt lex , quæ ad hoc obliget ; nec conſuetudo hactenus ita introducta eſt , vt præceptum induxerit , quæ doctrina in eo fundatur , quòd dies, intra quem licet communicare , computatur à media nocte in mediam noctem.

QVÆRES IV. An *Moniales* teneantur audire Miſſam frequentiùs , quàm teneantur alij fideles.

℞. Quòd, quamuis maximè deceat Moniales , alioſque Religioſos quàm frequentiſſimè audire Miſſam ob maximum fructum ſpiritualem inde prouenientem , vt in ſpecie notauit *S. Antonin.3.p.tit.16.cap.7.* §.2. ſicque communiter in regulis , ſeu conſtitutionibus religionum præſcribi ſoleat quotidiana Miſſæ auditio ; nihilominus, ſtando in iure communi, Moniales non tenentur frequentiùs audire Miſſam, quàm teneantur alij fideles ; nimirum in diebus dominicis, ac feſtis ex præcepto, ſiuè communibus toti Eccleſiæ, ſiuè proprijs vniuſcuiuſque diœceſis , ideſt ab Ordinario inductis ; idque tum ex *cap. omnes fideles de conſecrat. d.* 1. ſub quo vtique comprehenduntur etiam Moniales , & alij religioſi , cùm etiam ipſi ſint fideles.

Ex occaſione autem obligationis audiendi Miſſam hìc explicatam placet modò proponere aliqua dubia practica de ipſa obligatione, quæ à Monialibus proponi poſſent ſuis Confeſſarijs, vt, ſi fortè hi de ijs interrogentur, promptè, ac benè reſpondere valeant.

Dico ergò 1. ad implendum præceptum Miſſæ ſufficere attentionem externam : eo modo, quo *infra q.7.§.moneo igitur* 1. diximus illam ſufficere ad implendum præceptum horarum canonicarum. *Diana p.1.tract.12.reſol.2. ex Conincho, & Laym. Cardin.de Lugo D.22.num.29.alijque ab ipſo citati num.27.*

Dico 2. ad ſatisfaciendum huic præcepto requiri moralem præſentiam in eo conſiſtentem, vt aſſiſtens miſſæ vel audiat, vel videat celebrantem, vel ſaltem ſociet alios videntes, aut audientes ſurgendo , genua flectendo, ac pectus tundendo cum alijs. *Fagund.præc.1.eccl.l.1.c.7.num.3. ex Sanch. Ledeſma, & Segura*; à quibus non diſſentit *Cardin.de Lugo ſup.num.*20. hinc benè inferens *n.* 21. poſſe impleri hoc præceptum audiendo Miſſam ex feneſtra propriæ domus , ſi audiens inde videat Sacerdotem in Eccleſia ex aduerſo celebrantem, & altare, in quo celebratur, non ita diſtet à feneſtra, vt impediat moralem præſentiam; ſic verè non impediret, ſi diſtantia non ſit vltra 30. paſſus: ſic *Cardinalis*, & meo iudicio probabiliter.

Dico 3. duriuſculum videri damnare de mortali illum, qui interueniret Miſſæ ab offertorio (vnde principium Miſſæ deſumi debet, teſte *Iſidoro*) vſq; ad benedictionem Sacerdotis. *Laym.l.4.tract.7.c.3.n.3.ex Amalario* monens tamen ſe nihil definire contra communem ſententiam; ex Doctoribus enim plures apud *Fagund.c.6.n.* 2. cenſent non peccare m. illum, qui à principio Miſſæ omittit vſque ad euangelium excluſiuè; alij verò apud *Bonacinam D.4. de Sacram. q.vlt.p.*11. *num.*17. ſuſtinent non peccare m. eum, qui accedit ad Miſſam poſt recitatum Euangelium: ſi reliquum Miſſæ audiat vſque ad Euangelium S. Ioannis incluſiuè.

Dico 4. Monialem, quæ præuidet fore , vt Miſſam audire non poſſit per vltimas 3. horas ante meridiem (eò quòd v.g. corripietur febri quartana) ſi poſſit abſque notabili incommodo præuenire auditionem Miſſæ , teneri præuenire ſub mortali: cum præceptum Miſſæ quò ab horam , in qua illa audienda eſt, non ſtatuat tempus omninò limitatum , ſed ſolùm Miſſam ea die audiri quacumque hora, moraliter loquendo, id fieri poteſt, colligitur ex *Leſſio l.4.c.2.num.56.Sanchez l.1.mor.c.12.num.32.*

Dico 5. iuxtà plures, & graues Doctores relatos à *Diana par.2.tract.17.reſol.18.* non videri improbabile Monialem ſatisfacere præcepto Miſſæ , ſi audiat mediam Miſſam ab vno Sacerdote, v.g. poſt conſecrationem vſque ad finem, audiendo poſteà ab alio Sacerdote aliam Miſſam à principio vſque ad conſecrationem excluſiuè : cùm ſic audiatur Miſſa integra, & ordo partium inter ſe non videatur eſſe de ſub-

ſtantia

ſtantia præcepti; contraria tamen ſententia eſt probabilior, & in praxi regulariter amplectenda. Immò *Diana ſup. ex Molfeſio, Hurtado, & S. Fauſto* putat impleri præceptum Miſſæ, ſi ea eodem tempore ſimul audiatur à duobus Sacerdotibus, ab vno à principio Miſſæ vſque ad conſecrationem, & ab alio à conſecratione vſque ad finem; additque *p. 5. tract. 14. reſol. 52. ex S. Fauſto* poſſe quem eodem tempore audire 3. Miſſas ex triplici titulo diuerſo debitas, v. gr. ex voto; præcepto Eccleſiæ; ac pœnitentia impoſita à Confeſſario.

Dico 6. Moniales tempore Miſſæ debitæ ex præcepto Eccleſiæ poſſe recitare horas canonicas ex debito profeſſionis recitandas, vel alias preces debitas ex voto, aut pœnitentia; cùm in auditione Miſſæ, ac recitatione precum ſufficiat attentio mediocris, ideòque ſufficienter eodem tempore attendi poſſit ad vtramque *Fagundez ſup. l. 2. cap. 7. num. 10.* pro ſe adducens alios 9. Doctores; addenſque *cap. 9. num. 12.* implere præceptum Miſſæ illum, qui eo tempore confitetur Sacramentaliter: quod item probabile putant *Reginald. lib. 19. num. 14.* & alij docti recentiores, non omninò diſſentiente *Suarez D. 88. de Euchar. ſect. 3.* cum ibi dicat, *Quidam putant toto illo tempore* (loquitur de miſſa) *neceſſariam eſſe attentionem ad ipſum Deum vel orando, ſeu petendo, vel gratias agendo, vel etiam de peccatis dolendo, vel aliquid ſimile.*

QVÆRES V. An Moniales teneantur curare, vt in ſuis templis celebretur miſſa conuentualis quotidie.

11 ℟. Teneri, ſi commodè poſſint, & non adſit impedimentum, quod obſtet: & ratio eſt, quòd in *cap. cum creatura de celebrat. miſs. 5. rubr.* habetur in Eccleſijs collegialibus quotidie celebrandam eſſe miſſam conuentualem de feſto, aut de feria iuxta temporis conuenientiam: monaſteria autem Monialium ſunt Eccleſiæ collegiatæ, vt ait rubrica in citato *cap. cum creatura*, ſicq; comprehenduntur ſub diſpoſitione dicti iuris, ita *Tamb. ſup. D. 15. q. 6. nu. 1.* ex Corduba, ac Sylu. monens Capellanos Monialium debere dicere Miſſam de Sancto, de quo fit Officium ab ipſis Monialibus (ex miſſali tamen Romano) non verò teneri eam applicare pro benefactoribus viuis, atque defunctis; eſtò religioſi Ordinis id habeant in vſu; vt notarunt etiam *Rodriq. to. 3. q. 6. art. 7. & Portell. de dub. reg. v. miſſa num. 7.*

QVÆRES VI. An, & quo iure moniales teneantur recitare horas canonicas in choro.

12 ℟. Teneri, ſi ſint ex deputatis ad chorum: idq; non ex vllo præcepto canonico, quod extet, ſed ſolùm ex peculiari inſtituto, ac conſuetudine vbiq; recepta: vt colligitur ex *Clem. 1. de celeb. miſſ. c. dolentes tit. eod.* ita *Mirand. q. 9. de Monial. art. 6. Lezan. to. 1. c. 25. n. 13. Tamb. ſup. q. 1. n. 2.* & alij, pateq; ex dictis, ſi aduertero cum *Suar. l. 4. de hor. canon. c. 10. nu. 15.* ex obligatione chori in toto corpore monaſterij exiſtente non ſufficienter naſci obligationem chori in ſingulis Monialibus: hæ enim vi legis generalis obligantis ſub mortali non tenentur recitare diuinum Officium in choro, niſi ſpeciali conſtitutione id ipſis præcipiatur; vnde *Caiet. v. hora Canonicæ*, ait: *Vbi contemptus deeſt, & propter meam abſentiam non notabiliter læditur diuini cultus officij, & Prælati diſsimulant, non incurrom. peccatum ex hoc, quòd deſum horis canonicis in Eccleſia mea; quia contra præceptum iuris poſitiui propriè non venio, nec notabile damnum infero diuino cultui*, quod approbat etiam *Tambur. num. 3.* his verbis; *Quando Superior non imponit ſpeciale, aut perſonale præceptum, non eſt talis obligatio* (videlicet frequentandi chorum) *in ſingulis ex præcepto*, ſed de hoc plura *Suarez vbi ſup. n. 7. 8. 9. 15. & 16.*

13 Moneo ſolùm ex *Rodriq. tom. 3. qu. 6. art. 6.* Leonem X. quoad obligationem perſoluendi diuinum Officium in choro decreuiſſe, etiam ſanas Moniales S. Claræ non teneri ſemper Officium huiuſmodi in choro perſoluere, ac exonerando conſcientiam ipſarum Monialium diſcretioni Abbatiſſarum pro tempore exiſtentium commiſiſſe, vt quando, & quomodo, ſiue cum quibus ſit hæc remiſſio, ſiue exemptio toleranda, ſolerter inuigilent.

Accedit

Accedit quòd, cùm *Suar. ſup. c.15. num.* 13. dicat Prælatos poſſe ex iuſta cauſa diſpenſare quo ad tempus ſtatutum recitandi horas in choro; ſic, occurrente iuſta cauſa, idem præſtare poterunt & Abbatiſſæ quo ad Moniales ſibi ſubditas: cùm etiam ipſis occurrere poſſit caſus taliter diſpenſandi, nec adſit ratio eis negandi hanc poteſtatem.

QVÆRES VII. An, & quo iure Moniales teneantur ad quotidianam recitationem horarum canonicarum extra chorum faciendam, ſi non poſſint, aut nolint intereſſe choro.

14 ℞. Teneri, ſi ſint ex deputatis ad chorum; patetque tum ex communi ſenſu Doctorum, qui in moralibus maximi debet æſtimari (cùm raró benè loquatur qui contra omnes loquitur, vt ait *Bald. conſ.* 112. *l.* 2.) tum ex antiquiſſimo vſu omnium ferè Monialium & quidem inducto tamquam ex obligatione iuxta regulas à Doctoribus tradi ſolitas ad dignoſcendum, quæ conſuetudo inducta ſit ex obligatione, & quæ ex deuotione: tum quia talis obligatio eſt communis omnibus religioſis addictis choro; ergo & erit communis Monialibus vacantibus choro, cùm etiam ipſæ verè ſint religioſæ, ita *Rodriq. tom.* 1. *quæſt.* 42. *art.* 20. *Miranda ſup. Sotus l.* 10. *quæſt.* 5. *artic.* 3. *Diana par.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 96. alijque communiter contra Angelum, & Aragonam, apud *Tamb. num.* 8. docentes Religioſum non peccare m. niſi omittat diuinum Officium ex conſuetudine, vel contemptu: à quibus non omninò diſſentiunt Tamburin. & Rodriq. relatus à Diana; cùm noſtram ſententiam dicant eſſe communiorem, & meliorem; ſic innuentes oppoſitam eſſe communem, ac bonam; at hoc mihi non placet, quamuis Diana apertè non reprobet dicens ſolùm ſe id remittere alijs iudicandum. *Reginald. certè l.* 18. *n.* 140. dicit, quòd, licèt aliqui dubitarint de præfata conſuetudine, tot tamen eam teſtantur, vt temerarium ſit ipſam negare: præſertim, cùm is de illa ſenſus ſit, & conſenſus virorum bonorum, vt Monachos, ac Moniales contrauenientes damnent de peccato, non minùs, quàm Diaconos, & Subdiaconos; quos ipſe *Reginal. num.* 136. probat teneri ad horas canonicas priuatim recitandas ſolùm ex conſuetudine præſcripta. Nec refert, quòd aliqui Doctores graues ſuſtineant Moniales non teneri extrà chorum recitare horas canonicas, ſi quidem, teſte *Suar. l.* 7. *de leg. cap.* 8. *num.* 7. non videtur totum in re morali diſcedere à receptiſſima ſententia; præſertim ſi materia ex iure poſitiuo pendeat (adde tu vel ex conſuetudine) præterquàm quòd, vt ſententia aliqua dicatur practicè probabilis, non ſufficit multitudo Auctorum ſine ratione, aut fundamento probabili; maximè in re, quæ multum poteſt vrgere contrà bonos mores; vt rectè aduertit idem *Suar. l.* 2. *de diebus feſtis c.* 14. *num.* 2. Ad quod faciunt quæ habet *Baldellus l.* 4. *d.* 11. *num.* 14. *ex Sanchez, & Salonio*, eos ſcilicet qui non ſunt ſatis verſati in materijs moralibus, non poſſe tuta conſcientia ſequi id, quod interuenit in vno, aut alio Doctore antiquo: quia poſſunt timere, ne id ſit antiquaquatum ex aliquo poſteriori decreto, aut aliter ſit factum improbabile. Quæ benè aduertant ij, qui probabile putant, quidquid inueniunt apud aliquem Doctorem, minùs benè attendentes interdum occurrere multa falſa probabiliora veris.

Cum *Angelo, & Aragona* ſuperiùs relatis ſentiūt *Marchantius tom.* 2. *tract.* 2. *par.* 2. *tit.* 3. *ſect.* 1. *quæſt.* 2. *& Leſſius in reſol. caſuum poſt p.* 2. *S. Thomæ v. horæ canonicæ caſu* 14. relati à *Diana par.* 9. *tract.* 6. *reſ.* 7. probantque ſuam ſententiam pluribus rationibus, & maximè ex eo quòd, etſi conſtet de conſuetudine, qua Moniales ſolent publicè canere horas canonicas; non tamen ſatis conſtat de conſuetudine, qua ſingulis Monialibus impoſita ſit obligatio dicendi horas priuatim ſub mortali præterquàm quòd talis conſuetudo ſolùm potuit induci opinione hominum putantium ſe in hoc obligari ſub mortali, & iudicantium ſe mortaliter peccare, ſi omittant; talis autem obligatio facilè tollitur, ſi oſtendatur opinationem illam non niti ſolido fundamento, quo modo ante *Sotum* communis erat opinio omnem beneficiarium quotidie teneri ad horas, etſi beneficium ſolùm 2. aut 3. aureos ei penderet; ſicque conſuetudine, & Doctorum opinione tenebantur ſub mortali; cùm poſtquam Sotus docuit oppoſitum,

tum,

tum, paſſim cœperit rigida illa opinio exoleſcere: quod etiam euenit quo ad obligationem recitandi matutinum ante Miſſæ celebrationem, vt patet.

15 Dixi ſub initium reſponſionis *ſi ſint deſtinatæ ad chorum*, quia de Monialibus, quas vocant Conuerſas, dicendum eſt eas nequaquam teneri ad horas Canonicas; quamuis aliàs teneantur recitare quotidie certas preces in regula præſcriptas, aut certè ex legitima conſuetudine inductas (quas appellant officium laicarum) Puto tamen, & mecum idem ſenſerunt viri docti à me conſulti, huiuſmodi obligationem non eſſe ſub peccato m. quo modo eſt obligatio recitandi horas Canonicas reſpectu Monialium choro addictarum; & ratio eſt, quòd iſta obligatio oritur ex conſuetudine inducta tamquam obligatoria; illa verò prouenit ex regula religionis, quæ communiter quo ad hoc non obligat ad culpam, ſed ſolùm ad pœnam: quæ ratio confirmari poteſt ex communi ſenſu ipſarummet Monialium, qui eſt optimus legum interpres.

16 Quin etiam Clemens VII. teſte *Caſarubio in comp. v. moniales n.*30. conceſſit viuæ vocis oraculo Monialibus degentibus ſub cura Fratrum Minorum deputatis ad chorum, vt, ſi quæ illarum ob imperitiam neſciant perfectè recitare diuinum Officium, iudicio Prælati, Confeſſarij, aut Abbatiſſæ ſatisfacere poſſint obligationi recitandi horas Canonicas dicendo Officium Sororum laicarum. Vbi notandum eſt, quòd ſi Monialis admiſſa ad vſum talis indulti poſtea omitteret recitare præfatum Officium Sororum laicarum, non peccaret m. cum ea perinde ſe habeat, ac Monialis conuerſa, ſicque in ea locum poſſet habere doctrina tradita de Monialibus conuerſis, §. *præced.* Nec obſtat, quòd ſubrogatum ſapit naturam illius, in cuius locum ſubrogatur; ſiquidem hæc regula varias patitur limitationes, vt benè aduertit *Nald. v. ſubrogatum num.*2. dicens in ſpecie illam non procedere, quando ſubrogatum, & id, in cuius locum ſubrogatur ſunt diuerſæ qualitatis: quod euenit in caſu noſtro, vnde non valet dicere, Monialis addicta choro tenetur ſub mortali recitare horas Canonicas; ergò & ſub mortali tenebitur recitare Officium Sororum laicarum, vtpote ſubrogatum in locum horarum canonicarum vi præfati indulti; quamquam hoc indultum cùm fuerit conceſſum viuæ vocis oraculo, poſita generali reuocatione viuæ vocis oraculorum, iam non ſubſiſtat, niſi demus aliunde reuixiſſe iuxta dicenda infra *cap.*10.*num.*76. Quamquam hæc doctrina minùs neceſſaria videatur: cùm Innoc. IV. per *bullam* 10. dictis Monialibus indulſerit, vt caſu, quo ex rationabili occaſione recitare non poſſint horas canonicas, ſatisfaciant recitando Officium ſororum laicarum. Verba autem bullæ ſunt hæc: Et quæ (loquitur Papa de Monialibus choriſtis) *occaſione rationabili non poſſunt aliquando legendo dicere horas ſuas, liceat eis, ſicut aliæ ſorores, dicere Pater noſter*. Vbi noto, quòd cum iuxta dicta ſuperiùs omnes Moniales choriſtæ ex conſuetudine teneantur recitare horas canonicas: hoc ipſo quòd Papa declarat Moniales S. Claræ ſatisfacere recitando Officium ſororum laicarum (etſi eæ ſint choriſtæ) ſi ex rationabili occaſione non poſſint recitare horas canonicas; cenſetur diſpenſaſſe ſuper præfata conſuetudine, conceſſo ipſis ad id ſpeciali priuilegio relato in earum regula; quæ tota inſeritur in dicta bulla. Quòd priuilegium, vt hîc, & nunc ſuffragetur Monialibus, non petit licentiam, ac conſenſum Superioris (vt conſtat ex illis verbis *liceat eis, ſicut aliæ ſorores, dicere Pater noſter*, nulla limitatione appoſita; & ſuffragatur etiam in caſu, quo horarum canonicarum recitatio fieri poſſet ſine graui difficultate; vt colligitur ex illis verbis *occaſione rationabili*; & ſuadetur ex eo, quòd dictum priuilegium eſſet illuſorium, ſi ſolùm ſuffragaretur in euentu, quo illa rationabilis occaſio eſt talis, & adeò grauis, vt ex ſe ſufficiat ad excuſandum ab onere recitandi horas canonicas: tunc enim abſque vllo priuilegio non eſt opus ſupplere alijs precibus: ſicque præfatum priuilegium concedens, vt tunc poſſint recitare Officium ſororum laicarum, eſſet oneroſum: quod non eſt admittendum.

Videtur autem dictum priuilegium ſuffragari etiam Monialibus aliorum Ordinum per viam generalis communicationis: non enim apparet, cur dici debeat non compre-

comprehenſum in illa; cùm non conſtet de exceptione, nec probetur illud indigere ſpeciali nota, vt communicatum cenſeatur: quòd ſi non eſt in vſu, id fortè prouenit, quia Moniales illud ignorant, vel quia neſciunt, an habeant communicationem priuilegiorum. Quæ rationes videntur ſuadere dictum priuilegium poſſe, per viam communicationis etiam ſuffragari viris religioſis quorumcumque Ordinum habentium communicationèm priuilegiorum; cùm iuxta dicenda *cap.9.quæſt.*3. viri Regulares fruantur priuilegijs in ſpecie conceſſis Monialibus; & non appareat, cur ij debeant excludi à communicatione huius priuilegij particularis. Intellige, ſi viri regulares communicationem priuilegiorum habeant adeò amplam, vt ſub ea probabiliter cenſeri poſſit comprehenſum Innocentij indultum: ad quem effectum ij debebunt conſulere propria priuilegia. Addo per vreba illa *rationabili occaſione*, quæ ſunt in dicto indulto, poſſe intelligi, reſpectu quidem Monialium hos caſus; nimirum ſi monialis ſit ſcrupuloſa circa diuini Officij recitationem; ſi minùs expeditè ſciat legere ex Breuiario; ſi ſit defatigata ex aliquo labore extraordinario; ſi præ manibus habeat extraordinariam aliquam occupationem, quæ illam angat, & ſimiles: reſpectu verò virorum regularium etiam hos alios caſus; ſi actum litterarium extraordinarium habituri ſint; ſi concionentur in Quadrageſima cum labore non ordinatio (idque etſi non concionentur quotidie) ſi confluat magna frequentia pœnitentium ad confitendum; ſi ſint laſſati ex itinere, aut concione, aut alia de cauſa conſimili; ſi ſint conualeſcentes (ita tamen vt ſine graui diſpendio poſſent recitare horas canonicas,) & alios ſimiles caſus.

Indultum autem Clem. VII. confert ad effectum vt Monialis nouitia, quæ ſub finem nouitiatus reperitur minùs ſufficienter inſtructa circa recitationem horarum Canonicarum, poſſit ad tempus diſpenſari modo dicto ad recitandum Officium Sororum laicarum; vſque dum ſcilicet ſciat benè recitare horas canonicas: & hoc ne vlteriùs ei hac de cauſa differatur religioſa profeſſio. Ducor quòd, vbi maius conceditur, etiam minus conceſſum eſſe videtur *arg.cap.ex p.*27.*de decimis:* ac proinde, ſi Prælatus Monialium ſiue ſæcularis, ſiue regularis vi dicti indulti poteſt modo dicto diſpenſare in perpetuum; à fortiori poterit diſpenſare etiam ad tempus, ſi iuſta occurrat cauſa: qualis in præſenti caſu re vera occurrere videtur, ita in facti contingentia interrogatus reſpondi, & reſponſio à viris doctiſſimis fuit poſteà approbata.

Monet autem *Tamb.num.*13. quòd, cùm Clem.VII. conceſſerit per Bullam Clericis Regularibus, vt tempore grauis ægritudinis ſatisfacere poſſint obligationi diuini Officij, orationem Dominicam ſemel recitando in die, & ſepties ſalutationem Angelicam; hoc eodem priuilegio vti poſſunt Moniales, ſi communicent de priuilegijs Mendicantium; vt verè communicant.

17 Cæterum, quia in praxi plura, & grauia dubia de recitatione horarum canonicarum occurrere poſſunt Monialibus, vt earum Confeſſarij de ijs rogati illa facile ſoluere poſſint, aliqua hìc breuiter notabo.

Moneo igitur 1. non eſſe improbabile ad implendum præceptum diuini Officij, ſufficere attentionem externam: quæ in eo conſiſtit, vt recitans tunc non ſe occupet in actu externo incompoſſibili cum attentione orationis: ſicque recitans, ſi in ipſa recitatione diuagetur ſolùm quo ad actum internum, etſi conſultò id faciat, non peccat m. ita docent 10. grauiſſimi Doct. relati à *Sanch. n.*7.*conſ. c.*2. *d.*28. *nu.*6. & alij adducti à *Diana p.*2.*tr.*13. *reſ.*2.

Moneo 2. iuxtà 16. Doctores magni nominis relatos à *Diana reſ.*3. recitantem Officium pro Officio, etiam ſine cauſa, & ex quadam accidia animi, vt faciliùs, ac breuiùs Officium abſoluat, peccare ſolùm venialiter; vt ſi dicatur Officium de Sancto loco Officij de Feria, quamuis *Diana par.*5.*tract.*5.*reſol.*26. hanc doctrinam limitet (& meo iudicio benè) niſi dicatur Officium Reſurrectionis. Non enim cenſeo poſſe admitti quod ait *Caramuel.in reg.D.Benedicti D.*139. *num.*1387. nimirum quærentem dedita opera Officium totius Breuiarij breuiſſimum, & ſemper illud

illud recitantem, adimplere præceptum diuini Officij ſecundùm ſubſtantiam, & deficere quò ad modum, ideòque peccare venialiter, non mortaliter. Nomine autem Officij breuiſſimi totius Breuiarij non poteſt non intelligi Officium Reſurrectionis; cùm hoc ſit Officium totius Breuiarij breuiſſimum, vt benè notauit *Diana par.7.tract.11.reſol.7.* Quamquam *Caramuel.inferiùs D.*106. *num.*1438. obſeruans P. Suarez ferè omnibus diebus, octodecim horis ſtuduiſſe, & dubitans, qualiter reliquis ſex horis diei potuerit comedere, dormire, Miſſam celebrare, & dicere horas canonicas; hoc ipſo quòd, ait, illum fortè ſingulis diebus recitaſſe Officium Reſurrectionis; & id viros occupatiſſimos laudabiliter facere; ſic apertè declarat ſe exiſtimare licitum eſſe loco Officij currentis recitare quotidie Officium Reſurrectionis. Quod autem dicitur de Suarez, puto improbabile; cùm teſte *Allegambe in Bibliotheca Scriptorum Societ. v. Franciſcus Suarez.* is, quotidie oraret per duas horas cum dimidia: & interdùm diceret, ſi ipſi neceſſitas imponeretur amittendi vel horam orationis ſolitam fieri quotidie à Religioſis Societatis, vel ſcientiam tot annorum labore acquiſitam, æquiori laturum animo huius, quàm illius amiſſionem: quomodo enim Suarez recitando quotidie Officium Reſurrectionis ſubtraxiſſet tempus orationi debitæ ex præcepto Eccleſiæ, qui quotidie per duas horas cum dimidia vacabat orationi, quam ſine vllo peccato omittere poterat? malo igitur potiùs dubitare, num ſit verum illum ſtudio vacaſſe quotidie 18. horis, quàm ſuſpicari illum loco Officij currentis quotidie Officium Reſurrectionis recitaſſe.

Moneo 3.ex *Diana par.2.tract.12.reſolut.*4. pro ſe referente 10. Doctores grauiſſimos, interrumpentem Diuini Officij recitationem, etiam ſine cauſa, & per multum tempus, non teneri repetere recitata, nec peccare m. (immò nec venialiter, ſi interruptio fiat ex cauſa) ſed ſolùm teneri ſupplere omiſſa: cum ſic verè ſaluetur ſubſtantia recitationis Diuini Officij.

Moneo 4. recitantem Matutinum diei ſequentis, antequàm abſoluat Officium diei præſentis, non peccare m. etſi id faciat ſine cauſa; immò nec venialiter, ſi cum cauſa, ita *Diana reſ.*15.*ex Suar.Vaſq.Reginald.& Villalobos.*

Moneo 5.recitantem horas Diuinas ſyncopando non teneri repetere illas, niſi notabiliter ſenſum verborum corrumpat; quod rarò accidere notat *Diana reſolut.*22. citans pro hac doctrina *Fillincium*, *Azorium*, *ac Villalobum:* cum quibus ſentit *Sanch.ſup.d.*17.notans *nu.*3. non oportere Clericos, nimis eſſe ſcrupuloſos caſu, quo putant ſe non integrè pronunciaſſe, vel aliqualiter ſyncopaſſe, vel verba aliqua ſolo gutture dixiſſe; niſi defectus ſit valdè notabilis.

Moneo 6.ex *Sanch.d.*34.pro ſe referente *Nauarrum,Sandoual.Angles,& aliquos iuniores* recitantem horas non teneri repetere, quod non meminit ſe dixiſſe; modo non recordetur ſe non dixiſſe, & coniecturam iuſtam habeat credendi quòd dixerit: qualem videtur habere is, qui ſcit communiter ſe non errare in tali hora. Immò addit *Sanch. num.*4. recitantem in hoc caſu malè facere, ſi repetat: cùm det locum ſcrupulis; &, ſi recordetur ſe incœpiſſe Pſalmum, lectionem, aut talem horam, & poſtea caſu diſtractus inuenit ſe in fine talis horæ, legendo ex Libro, vel memoriter dicendo ea, in quibus communiter non ſolet errare; iuſtè poteſt credere ſe totum dixiſſe, & vltrà progredi.

Moneo 7. recitantem Diuinum Officium cum alio priuatim ſatisfacere, ſi lectiones omnes audiat à ſocio nullam ipſe dicens, ita *Diana ſup. reſ.*12. *ex Villalobos*, & conformiter praxi.

Moneo 8. ex indulto Leonis X. Monialibus, & alijs horas Canonicas ex obligatione recitantibus remitti omnes defectus, & culpas ex humana fragilitate contractas in recitando, ſi poſt recitationem deuotè dicant hanc orationem. *Sacroſanctæ, ac indiuiduæ Trinitati, Crucifixi Domini noſtri Ieſu Chriſti humanitati, & Beatiſſimæ, ac glorioſiſſimæ Virginis Mariæ fœcunditati, & integritati, ac omnium Sanctorum, Sanctarumque vniuerſitati ſit ſempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni*

Digitized by Google

creatura, nobiſque remiſſio omnium peccatorum nunc, & ſemper, & per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.

℣. *Beata viſcera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patris Filium.*

℞. *Et beata vbera, quæ lactauerunt Chriſtum Dominum. Pater noſter. Aue Maria.*

Hanc autem orationem placuit hìc afferre, vt Confeſſarij Monialium omninò curent, vt poſt vnamquamque recitationem diuini Officij eæ aſſueſcant recitare, ſicque fruantur gratia à Leone X. vigore illius conceſſa: ad cuius gratiæ conſecutionem puto requiri quòd dicta oratio poſt diuini Officij recitationem dicatur, ita vt prudentis viri iudicio orationis præfatæ recitatio moraliter coniuncta reputetur cum recitatione diuini Officij: ſeu (quod idem eſt) antequàm recitans diuertat ad actiones extraneas. Quod puto non procedere in caſu, quo quis velit obtinere ſimile beneficium ex conceſſione Gregorij XV. facta in Indulgentijs quinque Sanctorum (vt vocant) recitando Pſalmum *Laudate Dominum omnes gentes*; cum enim in conceſſione dicatur recitantes Pſalmum prædictum ſupplere omnes defectus inaduertenter (ideſt ſolum cum ſemiplena deliberatione, ſeu aduertentia ad rationem mali, quæ importat defectum plenæ deliberationis) commiſſos in recitando Officio, celebranda Miſſa, aut in alijs operibus ſpiritualibus ea die peractis; ad conſequendum hoc beneficium videtur ſufficere, quòd in fine diei dicatur præfatus Pſalmus poſt recitatum Officium, celebratam Miſſam, & alia ſpiritualia opera facta; id namque ſuadet particula *ea die*, & quòd ſumus in materia fauorabili animæ, quæ debet ampliari.

Notat autem *Bordonus tom.* 1. *reſol.* 29. *num.* 27. ad obtinendam præfatam remiſſionem defectuum requiri 1. quòd ij defectus ſint ſolùm veniales; cum ea oratio, etiam ex voluntate Papæ non poſſit remittere culpam mortalem: 2. quòd is, cui fieri debet remiſſio, non ſit in mortali; cum non remittantur venialia manentibus mortalibus: 3. quòd ille ad dictam remiſſionem ſe diſponat ſaltem per actum attritionis ſufficientem ad deſtruendum peccatum veniale; ſiquidem hæc oratio remittit præfatos defectus quo ad culpam quatenus eſt Sacramentale; Sacramentalia autem non deleant venialia ex opere operato, cum non ſint inſtituta à Chriſto, ſed ex opere operantis: idque mediante actu attritionis excitato per Sacramentalia: vt habet communior Doctorum ſententia; vnde hæc oratio remittit defectus veniales commiſſos in recitatione Horarum per modum cuiuſdam Sacramentalis, non autem indulgentiæ, quæ numquam remittit culpam, ſed ſolùm pœnam culpæ iam remiſſæ.

Addit *Bordonus nu.* 28. ſi hæc oratio in Choro recitatur ab vno tantum (v.g. ad hebdomadario) in fine cuiuſlibet horæ, ſiue etiam in fine omnium horarum vnica vice, eam prodeſſe omnibus, qui in choro recitarunt, ac ſi à ſingulis diceretur: cum fauores animæ debeant ampliari, & fauor præſentis conceſſionis nulli præiudicans multum proſit priuilegiato: putatq; illam, etſi facta ſit viuæ vocis oraculo, durare etiam modò; cum ea ſolum viuæ vocis oracula ſublata fuerint, quæ aliquo modo alteri præiudicare poterant, qualis non eſt conceſſio præſens.

Moneo 9. Monialem omittentem recitare omnes, aut plures horas eiuſdem diei, vnicum peccatum m. committere, loquendo de omiſſione externa: cùm violet vnicum præceptum, quo vnicum integrum Officium conſtans 7. partibus integratur. Quod non procedit de omiſſione interna; ſiquidem actus interni multiplicantur cum morali interruptione: adeòque tot erunt peccata, quot repetitæ voluntates cum morali interruptione vnam, aut plures horas omittendi: immò non pauci Doctores probabiliter ſuſtinent (etiam loquendo de omiſſione externa,) tot eſſe peccata, quot horæ omittuntur; quod ab alijs probabiliùs negatur; & nos etiam negamus cum *Nauarro, Vaſq. Suar. Bonac. & Garcia relatis à Caſtro Pal. tract.* 7. *D.* 2. *p.* 5. *n.* 1. cũ quibus ſentit *P. Tiberius in inſtruct. ordinand.* q. 89. addens ex communi Doctorum ſententia omittentem horas teneri in confeſſione exprimere quot horas omiſerit: quod tamen dicit *Dianà p.* 2. *tract.* 113. *reſ.* 5. debere negari ab ijs, qui ſuſtinent in confeſſio-

ne

ne circumſtantias aggrauantes non eſſe neceſſariò exprimendas; ſicq; iuxtà hos Doctores ſufficit omittentem plures horas dicere in confeſſione *Peccaui mortaliter in omiſſione diuini Officii*.

Addo hic obiter (quod non reperi deciſum ab vllo Doctore) omittentem Officium Defunctorum in die Commemorationis Defunctorum, & Officium de octaua omnium Sanctorum, videri non improbabile quòd faciat vnicum peccatum: cum illa die hæc duo Officia videantur præcipi per modum vnius: in quo mecum ſenſit P. Zanettus, addens de rigore contrarium eſſe ſuſtinendum. Quamuis non deſint docti Recentiores, qui ducti rationibus adductis à *Diana part.4.tract.4.reſol.* 243. putant obligationem recitandi Officium Defunctorum in die Commemor. Defunctorum non eſſe ſub peccato; quod etiam ſuſtinent alij relati ab ipſo Diana, & fortè temporis progreſſu alij id admittent vt probabile, & abſque formidine id ſuſtinebunt: ſicut de facto tamquam probabile à pluribus Recentioribus modò ſuſtinetur Litanias in diebus Rogationum poſſe omitti ab ijs, qui non interſunt proceſſionibus; quod antea non audebant aſſerere. Diſſentit *Diana p.9.tr.7.reſ.29.* dicens me videri nimis propenſum ad declarandum conſuetudinem recitandi Officium Defunctorum die 2. Nouemb. non obligare ſub mortali: at non video vnde colligat tantam hanc meam propenſionem; cum ego ſolùm dicam, quòd ſicut in alijs materijs, temporis progreſſu Doctores poſteriores amplexi ſunt aliquas opiniones abſolutè vt probabiles, quas antiquiores non auſi ſunt proponere vt tales: idem fortè eueniet in præſenti materia: hæccine eſt nimis eſſe propenſum ad declarandum præfatam conſuetudinem nnn obligare ſub mortali?

Addit *Diana par.9.tract.7. reſol.67.* obligatum ad Horas canonicas, ſi eas recitet lingua Italica, ſeu vulgari ſatisfacere præcepto recitandi, cum recitet omnia verba quo ad ſubſtantiam peccare tamen grauiter, eò quòd ſine diſpenſatione mutet antiquum, & communem vſum Eccleſiæ; quæ proinde in *Tridentino ſeſſ.22. c.8. & can.9.* decreuit Miſſam non dici lingua vulgari, & in Indice librorum prohibitorum interdixit vſum Bibliorum lingua vulgari ſcriptorum, ſic *Diana* alioqui concedens Horas poſſe ſine vllo peccato dici lingua Hebraica, aut græca, etiam ſine cauſa; cum ſacræ Scripturæ lingua hebræa, græca, ac latina ſemper habitæ ſint, & Apoſtoli Euangelium his ſolum linguis ſcripſerint, etſi haberent donum linguarum: vndè *Sà v. hora canonica num.*10. dicit poſſe quem recitare Horas lingua, qua velit, vt græca, vel hebræa. A *Diana* diſſentiunt *Bonac. de hor. can. D.1. quæſt. 3. par.1. num.15. & Eſcobar à Corro de hor. can. quæſt.4. §.2. num.5.* ſuſtinentes diuinum Officium poſſe recitari quacumque lingua, latina, vulgari, hebræa, græca, aut alia; cum id nil referat quo ad ſubſtantiam præcepti conſiſtentem in ſignificatione verborum, quæ eſt eadem in quauis lingua qua de re *P. Baldellus tom.2. l.3. d.21. num.23.*

QVÆRES VIII. An Moniales poſſint, & teneantur recitare Officia propria Sanctorum ſui Ordinis.

18 ℞. Poſſe; & teneri, ſi immediatè ſubijciantur Prælatis proprij Ordinis; ſic enim & gaudent priuilegijs conceſſis ſuo Ordini; inter quæ adeſt facultas recitandi dicta officia, &, cùm ſubiaceant iuriſdictioni Ordinis, tenentur implere ea, quæ præſcribuntur à Prælatis illius; cuiuſmodi eſt etiam recitatio illorum officiorum: ſi verò exemptæ ſint à poteſtate ſuorum Prælatorum regularium, & immediatè ſubdantur Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci, tunc poſſunt quidem ea recitare, cùm non deceat eas priuari priuilegijs ſui Ordinis, non tamen tenentur, cùm ſic exemptæ ſint à poteſtate ſui Ordinis, ideòque non teneantur obſeruare ſtatuta, & conſuetudines illius, ita docti recentiores à me conſulti; à quibus videtur diſſentire *Rodriq. ſup. quæſt.42. art.21.* dum ait, quòd, cùm Fratres Ordinis Minorum poſſint recitare officia de Sanctis ſui Ordinis ex priuilegio ipſis conceſſo, & quilibet cedere poſſit iuri ſuo; ij poterunt priuatim recitare de Sanctis occurrentibus in Calendario Romano, omiſſo officio de ſancto ſui Ordinis; quamquam, cùm dicat *priuatim*, videtur in-

dicare ſecùs dicendum de publica recitatione officij in choro; cùm ſic renuncietur ius,prout tangit Ordinem, & conſequenter renunciatio illa cedat in præiudicium tertij, ideòque ſit illicita.

QVÆRES IX. An Moniales teneantur recitare extra chorum officia Defunctorum, quæ pro Benefactoribus ſolent certis diebus recitari in choro, ſi eæ tunc culpabiliter, aut inculpabiliter non accedant ad chorum.

19 ℞. Non teneri, & quidem etiamſi dicta officia recitari debeant ex obligatione iuſtitiæ (v. g. titulo legati ad hunc finem relicti,) moueor quòd obligatio recitandi illa officia non afficit ſingulas Moniales, vt ſingulas,ſed vt faciunt corpus vnum morale: quo modo *quæſt.6.* diximus obligationem recitandi horas Canonicas in choro non afficere ſingulas Moniales, vt ſingulas, ſed prout conſtituunt vnum corpus morale, quod vocamus monaſterium; ſicut ergo obligatio iſta recitandi horas in choro cumulatè impletur, licèt aliquæ Moniales non interſint: ita & plenè ſatisfiet obligationi recitandi illa officia, ſi de facto à Monialibus recitentur in choro, eſtò non omnes tunc interſint: cùm ſic verè dici poſſint recitata officia à monaſterio, & impleta mens benefactorum: quos ſuppono voluiſſe imponere obligationem dictorum officiorum Monialibus eodem prorſus modo, quo ſolent imponi monaſterijs virorum religioſorum; conſtat autem quòd ſi quis eorum non interſit choro, dum ibi talia officia recitantur, non ideò ea priuatim recitat, nec vllum ſibi facit de hoc ſcrupulum. Nec obſtat, quòd Moniales non recitantes horas in choro tenentur eas recitare, extra: ſiquidem lex ipſis præſcribens recitationem horarum in choro, ita illas obligat, vt, ſi eas non recitent in choro, teneantur illas recitare extra: quod non euenit in præſenti caſu, vt conſtat ex modò dictis. Quomodo ait *Suarez tom.4.de relig.tract.10.l.8.cap.2.num.4.* Religioſos noſtræ Societatis ex legitimo impedimento, aut ex facultate Superioris non intereſſentes recitationi Litaniarum fieri ſolitæ à noſtris in communi; non teneri poſteà per ſe dicere priuatim: cùm ſolùm teneantur illas dicere cum Communitate, & alioqui ab hac obligatione ſimpliciter fuerint excuſati. Immò addit *Suarez* hoc procedere etiam in caſu, quo ij contra obligationem obedientiæ omittant intereſſe dictæ recitationi: quamuis enim imperfectè egerint tamen iam ceſſat materia illius obligationis ſeu obedientiæ, nec tenentur aliam ſubſtituere loco illius: ſicut non ieiunans die præſcripta ab Eccleſia non tenetur ieiunare alia die.

Addo non eſſe improbabile moniales in diebus Rogationum minimè teneri recitare Litanias priuatim, etſi non interſint proceſſioni; cùm de facto id concedant *Diana part.2. tract.12. reſolut.42.* ex Macigno, Vaſquez, & Malfeſio, alijque docti recentiores generaliter de obligatis ad horas Canonicas,nec appareat vlla ratio id negandi de Monialibus, vt patet: contraria tamen ſententia eſt communis, & probabilior.

Quòd ſi quæras, an Moniales peccent, ſi omittant recitare preces, quæ interdùm ab Abbatiſſa præſcribuntur recitandæ priuatim pro Benefactoribus, aut alia occurrenti neceſſitate.

20 ℞. Videri non peccare; cùm impoſitio talium precum non ſoleat tranſcendere obligationem ſimplicis regulæ, aut obedientiæ; ſicut in ſimili notauit *Suarez tom. 4.de relig.tr.9.l.8. cap.2. num.5.* loquens in ſpecie de orationibus vocalibus, quæ in Soc. Ieſu iniunguntur dicendæ pro Defunctis, aut Fundatoribus; quare, niſi conſtet huiuſmodi preces indici ſiue ex obligatione iuſtitiæ legitimè impoſita monaſterio, ſiue ex præcepto obligatorio; Monialis eas omittens non peccabit, ſaltem grauiter.

QVÆRES X. An, & quomodo Moniales teneantur deferre Habitum religioſum, immò, & Tonſuram ipſarum ſtatui conuenientem.

21 ℞. Teneri deferre & habitum, & tonſuram; habitum quidem ex *cap.2. ne clerici, vel monachi in 6.* vbi diſtrictiùs inhibetur, *ne de cætero aliquis quamcumque Religionem tacitè, vel expreſsè profeſſus in ſcholis, aut alibi temerè habitum religionis*

gionis ſuæ dimittat: ſi quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat ſententiam ipſo facto: tonſuram verò ex *Clem. attendentes de ſtatu monachorum*, ſicut ex Gloſſa, ac Panormitano aduertit *Sylu. v clericus 2. nu. 1.* dicens, quòd etiam Moniales deferre debent tonſuram capillorum inferiùs vſque ad aures: & quidem quòd ſpectat ad obligationem deferendi habitum religioſum, dicit *Suar. ſup. tract. 8. l. 1. cap. 5. num. 18.* ex vi iuris communis illam non eſſe ſub mortali, cum iura, quæ eam inducunt, non indicent rigoroſum præceptum, nec communi vſu, ac conſuetudine taliter interpretentur: quare quo ad hoc conſuli debet regula vniuſcuiuſque Ordinis, & ex ea colligi debet qualitas præſentis obligationis. Certè *Diana par. 5. tract. 14. reſol. 72.* ex Fabro, & alijs docet religioſos ob æſtum, aut ad dormiendum deponentes religioſum habitum non peccare m. cùm debitum, quod habent regulares vtendi ſemper ſuo habitu, non ſit neceſſitatis, ſed honeſtatis, quæ ratio probat idem dicendum in caſu, quo deponatur habitus ad alios ſimiles effectus (v. g. ad meliùs currendum, ad faciendam aliquam repræſentationem ludicram, & procedit tam quo ad Moniales, quàm quo ad viros religioſos.

Accedit, quòd, etſi demus cum *Suar. D. 23. de cenſur. ſect. 4. num. 34.* & alijs, quos refert, ſed non ſequitur *Sanch. l. 6. mor. c. 8. num. 62. & 63.* religioſum retinentem habitum ſui Ordinis, ſed illum ita occultantem abſque iuſta cauſa, vt exteriùs nullo modo appareat, non incurrere præfatam excommunicationem, oppoſitum nihilominùs dicendum videtur de religioſo, qui ſuum habitum plicatum geſtaret ſub brachio, alia veſte extranea ſuperindutus: cùm in tali caſu adſit non ſolùm occultatio habitus, ſed etiam dimiſſio: & quidem non ſolùm moralis, ſed etiam phyſica, ac temeraria (vt ſuppono) dans anſam vagandi; quæ requiruntur, & ſufficiunt ad contrahendam dictam excommunicationem, niſi excuſet materiæ paruitas: vt ſi habitus dimittatur ad dimidiam, aut etiam ad integram horam: quod in ſpecie notant plurimi DD. apud *Sanch. nu. 55.* hoc idem *nu. 56.* concedentem etiam in caſu, quo dimiſſio fiat ex cauſa turpi, v. g. ad fornicandum.

QVÆRES XI. An & quo modo teneantur Moniales ſeruare clauſuram.

22 ℟. Teneri ſeruare eo modo, quo oſtendimus *cap. præced. per totum*.

QVÆRES XII. Ad quæ ieiunia teneantur Moniales de iure communi.

23 ℟. Teneri ſolùm ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia; cùm in iure communi non reperiatur vllum ieiunium peculiariter iniunctum Regularibus, nedum ſolis Monialibus: cum alioqui de Monachis in *Clem. exiui de verb. ſignificat.* dicatur Monachos propter ieiunia inſtituto Ordinis, & regulæ indicta liberos non eſſe à ieiunijs eccleſiaſticis, quæ Chriſtiani obſeruare debent. Dixi de *iure communi;* quia de iure particulari tenerentur Moniales ſeruare ieiunia præſcripta in propria regula, & quidem ſub mortali, ſi ea obliget ad culpam mortalem.

Solùm eſſe poſſet difficultas, an Moniales iure communi teneantur ſeruare Ieiunium Aduentus (vt vocant.)

24 ℟. Quòd, cùm ieiunium ſacri Aduentus (vt vocant) non obliget Religioſos, & Monachos de iure communi, ſed apud eos manſerit partim ex proprijs inſtitutis, partim ex vſu, ac more, vt notauit *Azor. p. 1. l. 7. cap. 27. q. 3.* ex propria regula, aut conſuetudine, vel ſtatutis ſui Ordinis poſſunt, & debent Moniales colligere, num ipſæ teneantur ſub mortali ſeruare Ieiunium Aduentus, nec ne; nam de iure communi eæ non tenentur ſub peccato m. ad Ieiunia Aduentus.

An autem Moniales quinquagenariæ eò ipſò excuſentur à ieiunijs tum communibus Eccleſiaſticis, tum præſcriptis in regula proprij Ordinis.

25 ℟. Quòd cùm *Sanchez l. 7. de matr. D. 32. num. 17.* conſultis viris doctis dicat, ſe, dum aliud non apparuerit clariùs conuincens, tamquam probabiliorem eligere opinionem, quæ ſuſtinet indiſcriminatim de ætate viri, & fœminæ ad excuſandum à ieiunijs loquendum eſſe, nec quidquam à ratione deuium, aut alienum à probabilitate dicturum eum, qui fœminas quinquagenarias excuſaret à ieiunio

(etſi tandem ſic concludat, *Verum tamen, licèt prædicta oſtendant eam opinionem eſſe probabilem, ſpeculatiuè loquendo; at in praxi non cenſeo eſſe tutam*) contra quam limitationem facit doctrina, quam ex Sancio refert, & non refutat *Diana p.2. tract. 13.reſol.12.* Cùm, inquam, Sanchez non improbabiliter aſſerat fœminas quinquagenarias excuſari à ieiunijs communibus Eccleſiæ; probabiliter item dici poteſt Moniales quinquagenarias excuſari etiam à ieiunijs præſcriptis in regula. Moueor ex doctrina, quam tradit idem *Sanch.l.4.mor.c.11.num.54.* nimirum ætatem ſexagenariam, ſicut excuſat viros à præcepto ieiunij, ita & excuſare à voto ieiunij: cùm talia vota non obligent aliter, quàm præcepta Eccleſiaſtica de ijſdem rebus (ſi tamen aliter non conſtet de intentione vouentis) quòd ſi hæc doctrina procedit de obligatione ieiunij ex voto; à fortiori procedet de obligatione proueniente ex profeſſione religioſa, ſeu ex regula: & ſi, admittitur de viris, admitti debet & de fœminis; cùm ſit par ratio de vtriſque. Colligitur ex doctrina ſatis apertè ex *Graffio q.1.deciſ.l.2. c.37.n.42.* pro ſe citante *Bartholomæum Medinam l.1.inſtruct.c.14.§.10.* alijſq; doctis viris probabilis viſa eſt; etſi, teſte *Diana p.1.tract.9.reſol.16.* communiter à Doctoribus reijciatur tamquam improbabilis. *Colligitur item ex Tamb.to.2. de iure Abb.D. 12.q.4.n.4. Paſqualigo de ieiunio deciſ.254.& alijs relatis à Sancio, in ſelectis D.54. num.3.* ſuſtinentibus religioſos infrà annum 21. non teneri ad ieiunia regulæ; & à fortiori ex *Sancio ſup.num.8. Rodriq.in comp.reſol.75.num.10. Tambur.ſup.q.5.num.7.& Paſqualigo vbi ſup.deciſ.259.num.3.* docentibus religioſos ſexagenarios eò ipsò eximi à ieiunijs regulæ.

Conſentiunt *Narbona, Zoeſius, Machada, Medina, Trullench. Pariſius, Alphonſus de Leone* citati à *Diana p.9. tr.7.reſ.73.* & quidem à fortiori; cum in caſu iſto concedant ſufficere annum ſexageſimum inchoatum, eò quòd in fauorabilibus annus inchoatus habeatur pro completo *l.qua ætate ff.de teſtam.*

Addit *Dian.* ex *Eſcobar*, eum, qui vouit ieiunare toto tempore vitæ ſuæ, poſt annum 60. non teneri amplius ieiunare, eò quòd ceſſante obligatione ieiunij ceſſet, & obligatio voti, ſeniſque vita ad laborem ieiunij terminetur in anno 60. dummodò (ſubdit *Diana* ex *Narbona*) votum non fuerit emiſſum poſt annum 60. ſed anteà; aliàs enim teneretur ieiunare poſt annum 60. cum ſic præſumatur voluiſſe ad hoc ſe obligare.

Doctrina autem ſup. data procedit etiam de Monialibus, quæ nondum expleuerunt annum 21. hæ enim licèt iuxtà communem Doctorum ſententiam teneātur ad ieiunia regulæ, aliàs exemptæ à ieiunijs ordinarijs Eccleſiæ: *Paſqualigus tamen deciſ. 254. de ieiunio, Tamb. ſup. aliique relati à Sancio ſup. num.3. cum Graffio, & Medina* ſuperiùs allegatis, putant eas non teneri ad ieiunia regulæ: idque ob rationem paulò ante adductam ex *Sanch.* pro ſexagenarijs; quæ æquè militat pro ipſis. Quin etiam monet *Paſqual.n.6.* dato quòd religioſi ante vigeſimumprimum annum teneantur ad ieiunia regulæ, poſſe Prælatum cum ijs diſpenſare in præfatis ieiunijs, & benè facere, ſi diſpenſet: idque etſi aliàs nequeat diſpenſare ſuper Conſtitutionibus Ordinis: talis quippè facultas illi competit tamquam Ordinario; & aliàs Ordinarij ex cauſa diſpenſare poſſunt ſuper lege Pontificia ieiunij: ſic ille.

Dubium maius eſt, an Moniales teneantur ſeruare ieiunia, quæ à populis loci, in quo ipſæ degunt, obſeruantur ex voto, aut etiam indicuntur à proprio Ordinario.

26 ℟. Videri probabile non teneri, ob ea, quæ in ſimili dicimus in *tract. de obligat. cap.5.quæſt.21.* idque maximè, ſi Moniales ſint exemptæ ab Ordinario, cum ſic non ſubijciantur eius iuriſdictioni, quod requireretur ad hoc, vt tenerentur ſeruare ieiunia ab ipſo indicta, vel approbata; quamquam, dato etiam quòd Moniales immediatè ſubijciantur Ordinario, adhuc probabile ſit eas non teneri ad dicta ieiunia, niſi lege ſufficienter exprimantur: quippè quæ non veniunt nomine populi in odioſis, immò neq; nomine Cleri; vt colligitur ex *Bonac. D.5. de cenſur. in comm. par.1. num.11.*

27 Addo

27 Addo quòd, cùm Leo X. teſte *Portello v. ieiunium num.* 4. conceſſerit Minoribus, vt in die ieiunij poſſint prandere vna hora ante horam conſuetam; hincque benè inferat *Diana p.* 1. *tract.* 9. *reſol.* 27. poſſe religioſos per horam cum dimidia ante meridiem præuenire prandium ſine vllo peccato: hoc eodem priuilegio vti poterunt Moniales, etiam non exemptæ iuxta dicenda *c.* 9. *q.* 1. *&* 2.

Quod autem ſpectat ad refectiunculam veſpertinam ſumi ſolitam in die ieiunij; moneo, quòd, cùm *Fagundez præc.* 4. *Eccl. l.* 1. *cap.* 4. *nu.* 13. ex mente *Suarez* concedat ſumi poſſe in ea 8. vnicas cibi (& has partim ex pane, partim ex fructibus, aut herbis) & aliàs *Diana par.* 5. *tract.* 5. *reſol.* 11. ex *Turriano* probabiliter doceat ad violationem mortalem ieiunij non ſufficere quantitatem 2. vnciarum cibi communis: conſequenter fatendum eſt iuxtà hos Doctores ſolùm venialiter peccare illum, qui in refectiuncula ieiunij vltra 8. vncias cibi licitè conceſſas ſumeret alias 2. vncias; immò nec venialiter iuxta *Paſqual. tom.* 2. *deciſ.* 139. *num.* 6. quatenus ibi concedens ieiunantem poſſe primo mane ſumere duas vncias cibi, & ſemel bibere ad ieiunium faciliùs tolerandum, poſteaq; hora ſtata prandere, ac noctu ſumere conſuetam refectiunculam (&, ſi hoc fiat ex cauſa rationabili, etiam ſine peccato veniali) conſequenter videtur conceſſurus ſumentem præfatas duas vncias vltra ordinariam quantitatem ſerotinæ refectiunculæ non peccaturum, neq; venialiter, ſi exceſſum illarum duarum vnciarum ſumat ex cauſa rationabili, quæ vtique poteſt occurrere. Probat autem *Paſqualig.* paruitatem materiæ in re præſenti ſaluari in duabus vncijs ex eo, quòd paruitas materiæ in fractione ieiunij non debet attendi in ordine ad quantitatem prandij, aut cænulæ, ſed in ordine ad violationem abſtinentiæ per ieiunium præſcriptæ, ac proindè quantitas cibi, quæ talem abſtinentiam non lædit notabiliter, erit paruitas materiæ: ex alia parte dicta violatio non debet attendi comparatiuè reſpectu huius, aut illius, ſed pro vt eſt formaliter Læſio abſtinentiæ per ieiunium præceptæ, quæ eſt abſtinentia à pluribus comeſtionibus; ſicque abſtinentia hæc per pluralitatem comeſtionum lædi poteſt notabiliter, cum per eas deſtruatur: ſecùs, ſi non interueniat pluralitas comeſtionum; cum ſic notabiliter non lædatur dicta abſtinentia. Vnde fit, quòd tota illa quantitas ſit paruitas materiæ, quæ non ſufficit ad inſtituendam comeſtionem; cum verò Eccleſia in ieiunio vetans pluralitatem comeſtionum loquatur de ijs, quæ ſolent inſtitui; & alioqui præter prandium, ac cænam ſoleant inſtitui ſolum leues quædam comeſtiones quæ veniunt nomine ientaculi, aut alio nomine: ideò paruitas materiæ in re præſenti debet habere talem terminum, vt neque faciat aliquam harum leuiorum comeſtionum, attendendo illam quantitatem, quæ magis vniuerſaliter ſumi ſolet in ijs: cùm ergo eæ, quando ſunt moderatæ, importent vncias ſex circiter cibi, ideò duæ vnciæ cenſeri poſſunt materia leuis, vtpotè non pertingentes ad medietatem talis comeſtionis, adeòque moraliter non ſunt comeſtio, & conſequenter non lædunt notabiliter abſtinentiam à pluribus comeſtionibus, quæ præcipitur in ieiunio.

Quod verò dicit P. *Diana p.* 9. *tract.* 6. *reſ.* 15. ex *Trullencho* contra me *tr.* 5. *cap.* 5. *num.* 15. ſe non damnaturum de peccato m. eum, qui quantitatem cibi permiſſam in refectiuncula ieiunij totam ſumeret in pane: mihi non placet tum ob dicta *num.* 15. *ſup. citato*: tum ex eo quòd quantitas, & qualitas præfatæ refectiunculæ maximè pendet ex conſuetudine inducta apud viros doctos, ac timoratos: non puto autem apud illos inductam eſſe conſuetudinem, vt in dicta refectiuncula ſumi poſſint 8. vnciæ panis: immò puto quòd ſi ij viderent aliquem edere 8. vncias panis in veſpertina refectiuncula ieiunij, non leuiter offenderentur: cum tanta panis quantitas videatur ſufficere ad nutritionem non modicam, ſicq; finis Eccleſiæ intentus magna ex parte fruſtraretur: vnde, & viri laici non adeò ſcrupuloſi fortè non auderent practicare eiuſmodi doctrinam.

Accedit, quòd in peruigilio Nat. Domini in refectiuncula veſpertina ſumi poſſunt 16. vnciæ cibi iuxtà *Fagund. ſup. num.* 19. *Dianam p.* 1. *tract.* 9. *reſol.* 35. & alios;

 idq;

Digitized by Google

idq; etiam in caſu, quo, occurrente feſto Natiuitatis in feria 2. ieiunium vigiliæ præueniatur in Sabbato; vt aduertit *Sanch.l.5.conſil.cap.1.d.26.* addens in vigilia Natiuit. ſumi poſſe collationem duplo, & triplo maiorem: qua de re plura in *noſtro tract.de obligat.regul.cap.5. quæſt.5.* vbi oſtendimus etiam religioſis, & conſequenter Monialibus, permittendum eſſe, vt in vigilia Natiuit. ſumant refectiunculam paulò maiorem ſolita: quidquid contradicant *Villalob. & Ledeſma apud Dianam vbi ſuprà.*

Addit *Paſqualig.ſup.deciſ.103. num.9.* quòd licèt, *Sanch.ſup.num.6.* putet dictam refectiunculam non poſſe ſumi adeò amplam, ſi ſumatur hora prandij, cum nondum incæperit feſtum,& id non habeat conſuetudo;oppoſitum tamen tenendum eſt; cum hoc ſit priuilegium illius ieiunij, cui hoc conuenit; non quòd feſtum incæperit, ſed quòd ſit acceſſorium feſti, adeòq; ſapiat lætitiam feſti, etſi illud nondum incæperit; quod patet etiam ex modo celebr. Officium Vigiliæ.

Putat item *Paſqualig.deciſ.102.num.5. ex Angles, Sancio, & Ledeſma* poſſe hora prandij in die ieiunij veſpertinam ſumi refectiunculam, dilato prandio in veſperam, etiam ſine cauſa: & probat, quia lex ieiunij exigit vnicam comeſtionem, permiſſa refectiuncula in ſubſidium naturæ, & intendit corporis macerationem mediante abſtinentia; quod totum ſaluatur in præſenti caſu: cum ſic habeatur finis ieiunij, fiat vnica comeſtio cum ſolita refectiuncula, & inter has ſolum mutetur ordo, qui eſt quid accidentale, ideòque non impedit, quin impleatur lex ieiunij (quo modo ſatisfacit præcepto recitandi diuinum Officium, qui Horas recitat ante Matutini recitationem) idq; etiam ſine peccato veniali; cum ſemper adſit ratio ſufficiens excuſans à veniali, etſi nulla videatur extare cauſa dictæ tranſpoſitionis: ſemper enim id ordinatur in commodum ieiunantis, vt in finem; & cum hoc ipſum rationem habeat finis liciti, ac ſubordinati vltimo fini, retinet debitum ordinem ad vltimum finem, qui ſufficit, vt præfata tranſpoſitio non ſit mala, ſed bona: præterquàm quòd conſuetudo refectiunculam addixit tempori veſpertino ſolùm ex ſuppoſitione quòd circa meridiem fiat comeſtio, & hæc dicta ſint ex *Paſqualigo*, alijſque ab eo relatis, contra quos ſentiunt communiter Doctores.

Addo quòd, ſicut *Azorius, Reginald. & Bonacina relati à Diana par.1.tract.9. reſolut.34. Boſſius citatus ab eodem Diana par.5.tract.14.reſol.14.* non improbabiliter docent in collatione ſerotina ieiunij poſſe ſumi iuſculum ex aqua,& pane aut herbis, etiam ſecluſa ſpeciali indigentia: ſic puto cum *Sanchez ſup. d.24. num.2.* Monialem, quæ v. g. inſeruire debet menſe in die ieiunij, poſſe ſumere aliquid cibi, etiam per modum ſuſtentationis; quippè quæ ex tunc cenſetur, inchoare prandium, poſteà interrumpendum ex occaſione illius ſeruitij, illud poſteà abſolutura; quo pacto plures illæ comeſtiones moraliter reputantur vna: non ſecus ac euocatus à prandio in die ieiunij ob aliquod negotium, poteſt, peracto negotio, redire ad abſoluendum prandium, etiam poſt 2. horas, vt notant plures DD. apud *Dianam ſup.reſol.32.* Immò *Paſqualigus ſup. deciſ.121. num.5.* putat poſſe rediri ad continuandum prandium poſt totum illud tempus, quo perſeuerat aliquid, ratione cuius comeſtio moraliter continuari cenſetur (vt ſi adſit intentio redeundi ſaltem virtualis eò quòd ſolita quantitas cibi ſumpta non ſit, vel ſuperſint in menſa fercula deſtinata pro eo prandio, &c.) Sic enim tempus interpoſitum non tollit continuationem moralem vnicæ comeſtionis. Quin addit *Paſqualig. ex Syluio* ſine mortali culpa poſſe interrumpi prandium per horam etiam ſine cauſa; cum ſic ieiunium non lædatur grauiter.

Docet item *Paſqualig. num.6.* cum doctis Recentioribus conſultis contra *Ghetium* ſurgentem à menſa comeſtione non completa, & negotijs ita diſtentum, vt in ijs totum diem inſumat, poſſe inchoatam comeſtionem veſpere complere; cum ea interruptio non ſit voluntaria, adeòque ſecunda comeſtio pars, & complementum primæ comeſtionis, quæ relicta fuit imperfecta; hoc enim ipſo

quod

quòd conceditur comeſtio vnica completa, ac ſufficiens intra meridiem, ac veſperam, currit tempus, in quo licitum eſt edere, ac proindè ſi comeſtio relinquitur imperfecta, ea ſemper compleri poteſt, ſi prius compleri non potuit, quamdiu durat tempus præfinitum pro ea comeſtione: præterquàm quòd cibus prima vice ſumptus non eſt ſufficiens, ſicque ieiunans excuſabitur à ieiunio, ſi illud ſeruare non poſſit.

Cenſet prætereà *Paſqualig. deciſ.* 123. ex *Molfeſio* poſſe quem domi comedentem in die ieiunij adire domum amici ad complendam comeſtionem cum eo, ſiue inuitetur ab eo, ſiue non; immò, & ire ad emenda alia fercula, poſteaque domum redire, eaque edere, cum tota hæc interpoſitio temporis cenſeatur medium ordinatum ad complendam comeſtionem inchoatam, adeòque continuatiuum illius: idque interponendo totum illud tempus, quod inſumitur in via, & in præparando cibo, quem intendimus edere; ſiquidem totum hoc tempus eſt medium ordinatum ad complendam comeſtionem, ac proindè continuationem ponit ſtante intentione protrahendi comeſtionem vlteriùs: immò ſi interponatur aliquantulum temporis maius, eò quòd eſt neceſſarium, parum curandum eſt, cum in moralibus parum pro nihilo reputetur.

Sic *Sanch. l. 5. conc. cap. 1. d. 24. num. 5. Ghetius v. ieiunium cap. 1. num. 4. Trullench. l. 3. decal. cap. 2. d. 3. num.* 13. & alij ſuſtinent ieiunantem, qui, plicato linteolo, propoſuit nihil vltra edere, poſſe ſumere ex ferculis de nouo appoſitis, cum adhuc perſeueret idem prandium, cui ille accumbit; ideòque ſi mutato propoſito, ſumit de nouis ferculis, moraliter loquendo, non inſtituat nouam comeſtionem, ſed aliquid ſuperaddat priori; ita vt additamentum faciat vnam comeſtionem eum priori perſeuerante vnitate prandij communis. Conſentit *Paſqualig. deciſ.* 122. inferens ieiunantem in hoc caſu à fortiori poſſe de nouo edere ex ferculis antea appoſitis; quippè quæ ſunt pars illius prandij, immò & illius ferculi, quod inſeruit prandio, ſicque eorum comeſtio de nouo repetita ſit pars eiuſdem comeſtionis, ita vt cenſeatur vna comeſtio integra ex pluribus partibus.

Sic *Molfeſius, Filliuc. Baſſeus, Bonac. & Ghetius* apud *Dianam par. 1. tr. 3. reſ.* 32. contra plures alios relatos à *Paſqual. ſup. deciſ.* 125. *nu.* 1. docent ieiunantem à menſa ſurgentem animo non ampliùs edendi poſſe redire ad edendum, etſi prandium ſit completum, ſi modicum tempus interceſſit, & edat de ijs, quæ prius fuerant appoſita; ſicut enim quæ edit, ſunt pars illius prandij, quod ſumpſit, non autem nouum prandium, ſic eorum comeſtio eſt pars comeſtionis præcedentis, moraliter loquendo: quod non procederet, ſi nouum inſtitueretur prandium, ſic enim eſſet noua refectio, ita *Paſqual.* monens *n.* 5. regulariter quartam partem horæ, & fortè etiam tertiam non ſufficere, vt deſinere cenſeatur ius redeundi ad continuandum prandium; niſi concurrentes circumſtantiæ aliter ſuadeant; vt ſi ſurgas à menſa iturus ad dormiendum; in quo caſu ſtatim cenſetur deſinere dictum ius.

Sic *Leſſius l. 4. c. 2. n. 11. Laym. l. 4. tr. 8. c. 1. n. 6. Diana ſupra*, & alij ſuſtinent ieiunantem, qui à menſa recedit animo non edendi amplius, poſſe ad eam redire, & edere, ſi prandium adhuc duret: probant, quia cibus interruptim ſumitur, ita vt plures partiales ſumptiones vnicam faciant comeſtionem; ſicque vnitas moralis comeſtionis ſtare poteſt cum interrumptione ſumptionis, ideòque debet deſumi ex vnitate conuiuij; vnde recedens à menſa poteſt denuò accedere, durante eodem conuiuio ſine violatione ieiunij; etſi propoſuerit non amplius edere: cum enim edat de eodem prandio, cenſetur facere eamdem comeſtionem.

An autem, & quo modo ieiunans ſi extra prandium, & refectiunculam velit bibere, poſſit ſumere aliquid cibi, ne potus noceat, & quidem plures eodem die.

℞. Poſſe, dummodò id non fiat in fraudem ieiunij, ita *Sanch. ſup. d. 22. Laym. ſup. num. 7. Azor. tom. 1. l. 7. cap. 10. q. 7.* alijque plurimi; & probatur, quia hoc ipſo quòd Eccleſia in die ieiunij concedit potum per diem, cenſetur, & concedere neceſſaria, ne potus noceat, & conſequenter aliquid cibi: quomodo dicunt communiter

ter

ter Doctores talem cibum non vetari, eò quòd ſumatur per modum medicinæ. Et hoc procedit, etſi pluries eodem die bibatur: cum modicus ille cibus ſemper ſumatur ad eumdem finem, ne potus noceat, adeòque ſemper cenſeatur conceſſus vt acceſſorium ad conceſſionem principalis, nempè potus. Dixi *dummodò id non fiat in fraudem ieiunij*; ſi enim bibas, non ad ſitim ſedandam, ſed vt poſſis ſumere modicum illum cibum, & is pluries ſumptus pertingat ad quantitatem notabilem, violas ieiunium: tunc autem cenſeri poteſt abeſſe fraus, quando verè moueris ad bibendum ex ſiti. *Paſqualig. ſup. deciſ.*119. notans *n.6.* modicum cibum, qui ſumi poteſt, ne potus noceat, regulariter dici poſſe illum, qui eſt infra vnicam vnicam, cùm talis quantitas ſit valdè exigua, & ſufficiat, ne potus noceat; addenſque *n.6.* modicum illum cibum poſſe ſumi à bibente, etſi credat potum ſine eo non nociturum, ſi manè bibat, cum tunc ſtomachus ſit vacuus, adeòque ei ſemper potus noceat; non item, ſi poſt prandium bibat, & certus ſit ſe, attenta ſua complexione non paſſurum nocumentum ex potu; quod non procedit, ſi probabiliter timeat nocumentum, aut de hoc dubitet; cum tunc ſtet in poſſeſſione ſui iuris ad ſumendum, quamquam, cum materia ſit parua, & potus ſolus ſtomacho non conferat, putet *Paſqualig.* nemini inijciendum ſcrupulum peccati grauis, ſi ſumat exiguum hunc cibum.

Quod verò dicit *Paſqual. deciſ.*106. eſſe probabilius, & fuiſſe approbatum à doctiſſimis Recentioribus (nimirum in refectiuncula veſpertina poſſe ſumi totam illam quantitatem cibi cum iuſculo cocti, quæ ſumi poſſet, ſi ſumeretur crudus, aliquibus doctis Recentioribus minus probatur, cum hinc ſequatur poſſe ieiunantem in refectiuncula veſpertina ſumere vncias 24. & plures iuſculi ex pane confecti (tot enim vnciæ ex panis vncijs 3. & paucis amygdalis cum aqua concoctis conſequuntur, vt aduerti *tr.5. c.5. n.*17.) Quod certè, non videntur pij viri audire ſine offenſione; præſertim cum dictum iuſculum ſit valdè nutritiuum. Probat *Paſqualigus* ſuam ſententiam, quia aqua, quæ miſcetur cum pane, aut alio cibo ſolido, non auget ſubſtantiam cibi in ordine ad nutritionem, cum non afferat ſecum aliquid nutritiuum, ſed ſolum temperat qualitatem eius in ordine ad faciliorem concoctionem in ſtomaco, ſicque eadem cibi quantitas ſumitur quo ad nutritionem, ac ſi cibus ſumeretur crudus. Vnde ſicut ſumi poteſt panis in ea quantitate, quæ eſt permiſſa, & imbui vino; etſi hinc creſcat in pondere, cum ſic non admiſceatur vlla ſubſtantia ordinata ad cibandum; ita in præſenti caſu idem fieri poterit, cum ſupra quantitatem debitam non admiſceatur aliquid ordinatum ad cibandum. Nec obſtat, quòd ſic cibus creſcit in pondere; cum augmentum iſtud ponderis ſit per accidens, nec ſit ſecundùm rationem ſubſtantiæ nutritiuæ, ſed temperamenti ordinati per modum medicinæ ad maius commodum ſtomachi, quod eſt dicere maiorem nutritionem, quæ ſit in ſumente 24. vncias iuſculi confecti ex 3. vncijs panis modo ſupra dicto, prouenire, non quòd ſic ſumatur plus ſubſtantiæ nutritiuæ, quàm ſi ſumerentur 3. illæ vnciæ panis crudi; ſed quòd virtus nutritiua faciliùs agere poſſit in panem coctum, quàm in panem crudum: quo modo plùs nutriretur comedens libram vnam carnis, vitulinæ coctæ, quàm qui libram ſimilis carnis crudæ ederet; vt mihi aduertit Excellentiſſimus Scotus Medicus Bononienſis vir ingenio præſtanti, ac in Arte medica inſignis, toti Italiæ notiſſimus: qui proindè doctrinam Paſqualigi citantis pro ſe *Boſſium ſect.4. de iubilæo caſu* 18. *num.*128. approbat; ſicut, & approbant alij docti Recentiores: quorum aliqui notarunt fortè aliquos offendi ex doctrina allata *Paſqualigi*, eò quòd apprehendant ipſum concedere, quòd in refectiuncula ieiunij liceat ſumere 24. vncias panis cocti ſub forma iuſculi: cum ille ſolum concedat poſſe ſumi 24. vncias iuſculi confecti ex 3. vncijs panis, & aliquot amygdalis: quæ duo ſunt valdè diuerſa, vt patet.

Quòd ſi doctrina hæc Paſqualigi nimis videtur relaxare obſeruantiam ieiunij eccleſiaſtici, & non parum aduerſari fini intento ab Eccleſia in præſcribendo ieiunio: ſaltem confirmabit ſententiam eorum, qui iuxta dicta *tr.5. cap.5. num.*16. ſuſti-

nent

nent in dicta refectiuncula poſſe ſumi iuſculum 12. vnciarum; putantque non ideò ſe cogi admittere quòd poſſint ſumi etiam 24. vnciæ iuſculi (vt vult Paſqualigus) cum ieiunium Eccleſiaſticum ſit ens morale, quod moraliter debet æſtimari, etiam quo ad quantitatem refectiunculæ veſpertinæ, & aliàs conſtet morali hominum æſtimatione grauius aduerſari ipſi ieiunio Eccleſiaſtico, quòd in veſpertina refectiuncula ſumatur 24. vnciæ iuſculi ex pane, & aqua confecti, quàm ſi ſumantur ſolum vnciæ 12. eſtò dictæ 24. vnciæ phyſicè componantur ex 3. vncijs panis, aliquot amygdalis, & aqua, quæ à ieiunante in præfata refectiuncula licitè ſumi poſſunt. Præterquàm quòd praxis, & communis ſenſus legem interpretatur *l. minimè l. ſi interpretatione ff. de leg. cap. cum dilectus de conſuetud.* praxis autem, & communis ſenſus virorum timoratorum is eſſe videtur, quòd in refectiuncula veſpertina non liceat ſumere 24. vncias iuſculi confecti ex pane; vnde, & durum videtur, quòd vir timoratus, & doctus in die ieiunij ſumat pro veſpertina refectiuncula vncias 24. panis cocti in aqua, quæ multis poſſent deſeruire in cibum cœnæ competentis.

Addit *Paſqualig. deciſ.* 136. vuam recentem poſſe ſumi die ieiunij quoties libuerit: non ſecus ac ſumi poteſt vinum: cum ſuccus vuæ in ſua ſubſtantia ſit vinum, habeatque rationem potus, quippè qui exprimitur de acinis, dum vua dentibus conteritur, & in ore acquirit rationem potabilis, ſicque in ſtomachum tranſmittitur per modum potus. Sed mihi non placet hæc doctrina, & videtur aduerſari illi doctrinæ, quam idem *Paſqualig. deciſ.* 141. *num.* 2. admittit vt communem: videlicet ea, quæ habent rationem cibi, ſoluere ieiunium, etſi ſumantur modo potabili: vt potus lactis: hinc inferens *num.* 3. potionem chocolatæ frangere ieiunium, etſi ſumatur per modum potionis, eò quòd illa ex natura ſua ſit cibus maximè nutritiuus: ita vt vnica eius vncia ſufficienter nutriat per horas 24. abſque vlla corporis debilitatione: ſi quidem ex communi illa doctrina contra *Paſqualigum* argui poteſt: Quæ habent rationem cibi, frangunt ieiunium, etſi ſumantur per modum potabilis: at vua, cuius ſuccus ſolum in ore dentibus exprimitur è cortice, habet rationem cibi, & quidem maximè nutritiui, etſi detur eã ſumi modo potabili, ergo illius ſumptio frangit ieiunium: dixi, *etſi detur illam ſumi modo potabili*, quia ſecundùm communem modum loquendi, ac moralem hominum æſtimationem non dicitur bibere, qui ſumit vuam recentem, eiuſque ſuccum dentibus intra os exprimit, etſi dictum ſuccum verè iam expreſſum tranſmittat in ſtomachum: ſed dicitur edere vuam, adeoque negari poteſt in hoc caſu ſumi vuam modo potabili: quo modo dicitur ſumi, quando intra vas aliquod exprimitur ſuccus vuæ, & ſic expreſſus ſumitur: ſic enim dicitur ſumi vua modo potabili, cùm verè ſit muſtum, & habeat rationem potus: & tunc concedo per ſumptionem vuæ recentis non violari ieiunium: cum talis ſumptio ſi potus, & potus non frangat ieiunium Eccleſiaſticum, vt omnes concedunt: & quidem quòd vua ſit maximè nutritiua, patet experientia Ruſticorum, qui in Autumno ex vſu vuæ valdè pingues apparent.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an prohibitus veſci carnibus ex lege ieiunij, aut alio titulo, prohibeatur adhibere clyſma è puro carnium iuſculo; aut emplaſma è carne contuſa, vel contrita appoſita vmbilico, non quidem ad medicinam, ſed ad carnem in legis fraudem mulcendam, eiuſque laſciuiam fouendam; cùm ſuccus clyſmate immiſſus nutriat, & idem præſtet emplaſtrum vmbilico appoſitum vi caloris naturalis, & facultatis attractricis partibus inſitæ aliquid per poros exugentis; quod intromiſſum poteſt excoqui, & demum conuerti in ſanguinem, vnde ſit nutritio; etſi exigua: ſicut & exigua eſt materia quæ attrahitur, & via per quam ſubdit.

℞. *Raynaudus in Stylita miſtico par.* 7. *num.* 9. veriùs eſſe quòd in caſu propoſito vetitus eſt vſus clyſmatis, ac emplaſtri (concedens tamen *num.* 11. quod ſpectat ad emplaſtrum, materiæ paucitatem, quæ indè ſugitur, valdè tenuare peccatum: ita vt vix poſſet ſufficere ad peccatum mortale) Aſſertionem probat tum quia ſic

copioſa

copioſa materia vetita apponi poteſt, maximè per iterationem, ac frequentationem; & poteſt contraueniri fini legis præſcribentis ciborum delectum; cùm inde poſſit incendi corporis laſciuia, concalefacta carne per tale nutrimentum; tum quia, licèt lex eccleſiaſtica de ciborum delectu, ſpectato verborum cortice, vetet ſolum vſum certorum ciborum, quem Doctores vocant manducationem: tamen, ſpectato fine legis ſub ijs verbis, æquè vetatur omne nutrimentum ex materia vetita; ſiue ingeratur per os, ſiue alia via; ita vt vſus clyſmatis, ac emplaſtri ex carnibus dici poſſit æquiualens comeſtio carnium: maximè cum Canones ſolum mandent ieiunium, & Doctores interpretantes legem ieiunij de comeſtione (quippè per quam ieiunium ordinariè ſoluitur) non excludunt, nec poſſunt excludere ſumptionem cuiuſvis alterius æquè concitantis petulantiam corporis, quam Eccleſia intendit frænare lege ieiunij.

Verùm mihi non probatur hæc doctrina, putoque ſuſtinendam eſſe oppoſitam, quam ipſemet *Raynaudus* non negat eſſe probabilem; dum ait ſuam eſſe veriorem. Ducor tum quia finis legis non cadit ſub legem: quippè quæ dirigit quidem ad finem, ſed non eſt de fine: vt oſtendit *Auila D.11.de leg.n.*37. *S.Thom. & Caiet.* ſicque corruit primum fundamentum *Raynaudi*: tum quia, vbi agitur de obligatione imponenda, ſtricta fieri debet interpretatio *Sà v. interpretatio 2.l. quidquid adſtringendæ ff.de verb.oblig.* adeòque lex prohibens comeſtionem carnium intelligenda eſt de comeſtione ſimpliciter dicta, non autem de æquiualenti: cùm tamen Doctores de ieiunij obligatione loquentes dicant eam ſolùm cadere in manducationem, & is tantum dicatur manducare, qui ore haurit nutrimentum: tum quia quòd ſuccus per clyſma iniectus, aut ex emplaſtro attractus nutriat, eſt per accidens, nec à lege attenditur: quomodo potus vini, licèt nutriat, non vetatur in ieiunio de communi ſententia Doctorum; idque etſi ſumatur in fraudem, ad ſedandam inediam, ac famem; vt docent *Paſqualigus de ieiunio deciſ.*117. & 18. Doctoribus relatis, alijque viri graues; & inde ſuadetur, quòd Eccleſia non vetat potum, adeòque nec nutritionem ex eo prouenientem (ſicut vetat nutritionem ex cibo capto, eò quod cibus ſit vetitus) ſicque intendens nutritionem prouenientem ex potu vini non violat legem ieiunij, cum eam intendat ſolùm vt prouenientem ex actu licito, ideſt ex potu vini: quod eſt ſignum mentem Eccleſiæ præſcribentis delectum ciborum non ſpectare quemcumque vſum rei idoneæ ad irritandam carnem (id quod conſtat fieri à vino largiùs hauſto, ac puro) ſed ſolum ſpectaſſe curam carnis per eſculenta, & incentiua libidinum præcisè per manducationem admota: tum quia in præſenti caſu non procedit, quòd faciens in fraudem legis non minùs delinquit, quam ſi legem directè violet, etſi ſaluis verbis legis eius ſenſum circumueniat *l. contra legem ff. de legib.* cum fiat quod ea noluit fieri, licèt, attento cortice verborum extimo, id non vetuerit; ſi quidem tunc ſolum fit in fraudem legis, quando ex tali facto prouenit effectus vetitus à lege, adeòque ipſum factum vetitum cenſeretur, vtpotè cauſans effectum à lege vetitum (vt ſi pluries in die ieiunij capias cibum in quantitate parua, de ſe non frangente ieiunium: tunc enim fieret fraus legi ieiunij: quatenus eſtò quælibet è dictis comeſtionibus ſeorſim non auferat effectum à lege intentum, ob paruitatem materiæ, omnes tamen ſimul auferunt; ideòque Eccleſia hoc ipſo quòd intendit macerationem corporis per cibi ſubtractionem, item præſumitur vetare concurſum plurium illarum comeſtionum paruarum in eodem die tamquam cauſam obſtantem effectui intento: quod vtique in præſenti caſu non procedit; in quo cum non vetetur potus in quauis quantitate ad ſedandam ſitim, nec vetatur effectus hinc cauſatus, ideſt nutritio, ac ſedatio inediæ, ac proinde, licèt potus adhibeatur in hunc finem, non fit fraus legi, cum non adhibeatur vt impeditiuus effectus intenti à lege: ſi enim impediret, eſſet vetitus, etiam in ordine ad ſedandam ſitim (ſicut eſt vetitus potus lactis etiam ad refrigerandam, ac extinguendam ſitim, cum impediat effectum intentum à lege ieiunij) quare lex ieiunij intendit ſolum vetare nutritionem prouenientem ex cibo, & ſedationem inediæ per modum cibi, quem ſolum

lum prohibet; ac proinde, cum in iſto caſu intendatur ſolùm ſedatio inediæ per potum, non contrauenitur menti Eccleſiæ indicentis ieiunium.

Sicut ergo *Raynaud. ſup. num.* 7. concedit ieiunium præſcriptum ad euchariſticam communionem non violari, aſſumpto clyſmate è carnium iuſculo, alioue quouis ſucco, licèt apto ad nutriendum (quod latè probat *Raynaud. num.* 3.) cùm præſcriptio dicti ieiunij ſolùm ſpectet reuerentiam debitam corpori Chriſti, & referatur ad cauendam prægrauationem corporis: ſic videtur dicendum vſum clyſmatis è puro iuſculo carnium, ac emplaſtri è carnibus contuſis non vetari per legem vetantem eſum carnium etſi hæc adhibeantur non in medicinam (quo pacto etiam *Raynaud. num.* 14. nobiſcum ſentit, etſi morbus non ſit tantus, vt poſſet excuſare à ieiunio) ſed ad curandam cuticulam, carniſque laſciuiam fouendam; idque ob rationes ſuperiùs allatas, ex quibus etiam deſtruuntur fundamenta, quæ pro ſe affert *Raynaud.*

Quòd verò addit *n.* 13. Cartuſianum facere contra ſtatutum prohibens vſum carnium, etiam in mortis periculo, ſi in morbo periculoſo vtatur clyſmate è carnium iuſculo, aut emplaſtro è carnibus contuſis ad curandum morbum (cum id in ſimili caſu concedat de quocumque alio ægroto, qui non ſit Carthuſianus) mihi non placet; ſicut nec placet ratio, quam adducit pro ſua ſententia, dicens, Carthuſiani longè aliam eſſe rationem; cùm ille vi legis priuatæ amoueat à ſe facultatem vtendi talibus remedijs ad cuiuſuis morbi ſubleuationem, nec, niſi omni alio cibo deficiente, aſſumere poſſit præfata clyſmata, aut emplaſtra ex pura carne; etſi paulò poſt ſubdat *Raynaud.* non eſſe, quòd Carthuſiani ſcrupulo tangantur de pauxillis carnibus, quæ in certis medicamentis adhibentur admixtæ alijs materijs, adeòque tranſmutantur, vt, ſicut carnis nomen abijciunt, ſic & priſtinam carnis naturam exuere videantur; nam de minimis non curat Prætor, & ius obligans ad carnium abſtinentiam non cenſetur inductum cùm extenſione ad tales materias.

Mihi, inquam, non placet, quod loco citato addit *Raynaud.* & facilè videtur poſſe confutari ex verbis ipſiuſmet ſtatuti in Ordine Carthuſiano de abſtinentia carnium editi anno 1582. & à me relati *tr.* 5. *cap.* 5. *num.* 538. quod ſi hìc habet: *Omnem eſum, & ſumptionem carnium, & omnium quæcumque ex carnibus quomodolibet conſtant, ſiuè per modum cibi, ſiuè per modum potionis, aut ſorbitionis ſumantur, à noſtro propoſito abiecimus: & infra: Statuimus vt quicumque Ordinis noſtri Profeſſus huius tam laudabilis inſtitutionis tranſgreſſor extiterit*, carnes videlicet comedendo, & alicui perſonæ Ordinis miniſtrando, vel miniſtrantibus conſentiendo, vel non prohibendo, cùm poterit prohibere &c. Vbi noto, quòd, cum ſtatutum hoc non prohibeat quemcumque vſum carnium, ſed ſolùm illum, qui fit per modum cibi, aut potionis, aut ſorbitionis, & ſub his non comprehendatur aſſumptio clyſmatis, aut emplaſtri ex pura carne; non video, quo modo *Raynaud.* dicat Carthuſianum vi legis priuatæ amouere à ſe facultatem vtendi talibus remedijs ad cuiuſuis morbi ſubleuationem: cum ſub relato ſtatuto vſus talium remediorum non comprehendatur, & præter dictum ſtatutum in Ordine Carthuſiano non extet (quod ego ſciam) vlla alia lex, quæ vetet vſum præfatorum remediorum, nec ab ipſo *Raynaud.* afferatur, qui tamen debuiſſet illam afferre, ſi extaret. Cùm ergo Carthuſianus nulla lege peculiari prohibeatur vti clyſmate, aut emplaſtro ex pura carne; & aliàs *Raynaud.* vſum talium remediorum concedat cuicumque alij in die ieiunij; debet hoc idem concedere & Carthuſiano; cùm ſit eadem ratio de ipſo, ac de illis, & vbi militat eadem ratio, militare item debeat eadem iuris diſpoſitio.

Immò puto Carthuſianum non facere contra ſtatutum ſuperiùs adductum, ſi clyſma, aut emplaſtrum ex pura carne aſſumeret ad curandam cuticulam; cùm vi dicti ſtatuti ſolùm prohibeatur vti carnibus per modum cibi, aut potionis, aut ſorbitionis, & ſub his non contineatur aſſumptio clyſmatis, aut emplaſtri ex pura carne: aliàſque lex etiam fauorabilis animæ, ſi ſit obligatoria, & conſequen-

ter

ter odioſa,non debeat ampliari vltra propriam verborum ſignificationem, vt probat *Sanch.l.10.de matr.D.4.n.3.*

QVÆRES XIII. An Moniales teneantur obſeruare feſta præſcripta ab Ordinario loci, nec non cenſuras, & interdicta ab eo lata.

28 ℞. Teneri decreto Concilij Trid. *ſeſs. 25. de regul. cap. 2.* quod ſic habet: *Cenſuræ, & interdicta, nedum à Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum eccleſiis publicentur, atque ſeruentur: dies etiam feſti, quos in diœceſi ſua ſeruandos idem Epiſcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam regularibus ſeruentur.* Vbi notandum, quòd licèt in iſto decreto non fiat mentio expreſſa de Monialibus; eæ tamen in illo comprehenduntur ſub nomine Regularium, quod eſt commune tam Monialibus, quàm viris religioſis.

An autem Moniales poſſint in die feſto exercere ſe in faciendis recamaturis ad vitandam otioſitatem.

29 ℞. Armillam, Azorium, Villalobum, Io. de la Cruz, Sà, Marchantium, Syluestrum,ac Ghilinum relatos à *Diana p.6.tract. 6.reſol.* 15. ſuſtinere partem affirmantem ob rationes adductas ab ipſo Diana; quin nec omninò ab ijs diſſentit *Sanchez l.5.conſ.cap.2.d.*18.*num.*13. quatenus aſſerens opinionem contrariam eſſe veriorem, indicat ſententiam horum Doctorum non eſſe improbabilem. Certè, ſi hæc doctrina admittatur de puellis (quo modo illam admittunt citati DD.) & admitti poterit reſpectu Monialium, præſertim iuniorum, quæ difficiliùs ſciunt vitare otium: quod autem dicunt præfati DD. de recamaturis, admittent etiam de thecis ex ſerico confectis cum cera ſancta collo geſtari ſolitis, alijſque ſimilibus rebus deuotionis; qua de re *Paſqualigus deciſ.*148.

QVÆRES XIV. An Moniales in diebus Rogationum, ac Iubilæi intra proprium monaſterium teneantur facere proceſſiones ab Eccleſia præſcriptas, & quo genere obligationis.

30 ℞. Quod quidem ſpectat ad Monialium communitatem, ſeu Conuentum, id debere colligi ex communi ipſarum Monialium ſenſu, & conceptu: proportionaliter vt dicit *Sanchez lib.mor.cap.4. num.* 27. ad dignoſcendam qualitatem obligationis huius, aut illius regulæ multum conferre communem exiſtimationem religioſorum, communemque ſenſum, ac iudicium illorum, quibus incumbit regularum obſeruatio, ſic, aut ſic illas accipientium, ac intelligentium: puto autem Moniales exiſtimare conſuetudinem faciendi dictas proceſſiones eſſe ſolùm ex deuotione, adeòque à toto monaſterio illas poſſe omitti abſque peccato mortali, quod ſi eæ de hoc dubitent, id debent conijcere ex 4. coniecturis relatis à *Bonacina diſt.1. de leg. quæſt.1.part. vlt.§.3. num.*21. nimirum conſuetudinem præſumi inductam tamquam obligatoriam, ſi Superior puniat, aut arguat aliter facientes; ſi populus grauiter ſcandalizetur ob violationem dictæ conſuetudinis; ſi materia, & obligatio illius multum conferant ad bonum commune; ſi denique conſuetudo ſit maioris partis illius Communitatis. Quod verò ſpectat ad præſentem obligationem reſpectu ſingularum Monialium: puto illam non eſſe maiorem ea,qua *hic q.6.* diximus ſingulas Moniales teneri ad aſſiſtentiam chori, & conſequenter non excedere culpam venialem.

QVÆRES XV. An, & quo modo Moniales teneantur ſoluere debita realia contracta,ſiue ante ingreſſum religionis, ſiue poſt.

31 ℞. Diſtinguendo: vel debita ſunt contracta, ante profeſſionem; & hæc debebant ſolui à Moniali ante emiſſionem profeſſionis, ſi erat ſoluendo; & ſi non ſoluit, peccauit quidem reddendo ſe impotentem ad ſoluendum; modo tamen excuſatur ratione impotentiæ; quatenus per profeſſionem facta eſt incapax acquirendi bona propria, ex quibus ſoluat, quod benè notauit *Sanchez lib.4.mor.cap.19. num.*14. addens, cùm ſit medium extraordinarium,ac difficile cogi acquirere bona in religione ad ſoluendum creditoribus, Monialem in præſenti caſu non teneri manibus

bus ſuis laborare ad acquirendum, vnde ſoluat æs alienum; nec Superiorem teneri ei dare licentiam ſic laborandi: quæ ratio cum procedat etiam quod ad petendam eleemoſynam à parentibus, aut conſanguineis ad effectum ſatisfaciendi creditoribus, neque ad hoc ipſa tenebitur. Puto tamen, quòd ſi Monialis habeat peculium eius vſibus conceſſum tenetur ex eo ſoluere debita: cùm *Sanchez lib.* 8. *mor.cap.*19.*num.*38. *ex Molina, ac Leſſio* dicat Religioſum teneri reſarcire damnum iniuſtè illatum, cùm reſtituendo fuerit, & quidem modo poſſibili; & aliàs Monialis ſit reſtituendo eò ipsò, quòd habet peculium eius vſibus permiſſum, vt patet: intellige, niſi ei prohibeatur à Superiore; vt de facto prohiberi poteſt, teſte *Sanchez ſup. num.* 113. vbi ſupponit Superiorem non teneri concedere religioſo ſubdito licentiam expendendi proprium peculium in ſoluendo ære alieno, & conceſſam poſſe auferre; cùm peculium ſit monaſterij, & monaſterium non teneatur illud expendere in reſarciendo damno per ſuum religioſum illato: qui proinde religioſus eatenus tenebitur ſoluere creditoribus ex ſuo peculio, quatenus libera illius adminiſtratio ei permittitur. Quod autem dixi de peculio, procedit etiam de donatione, aut eleemoſyna factis Moniali; ſi hæ vſibus illius permittantur; nempè eas debere expendi à Moniali in ſoluendis debitis; de his enim militat eadem ratio, vt patet. Vel debita contracta ſunt à Moniali poſt profeſſionem: & hæc ea tenetur ſoluere eo ſolùm modo, quo diximus illam poſt emiſſam profeſſionem teneri ſoluere debita contracta ante illam videlicet implicando ad talem effectum peculium ipſi liberè conceſſum, vel etiam donationem aliquam liberæ diſpoſitioni illius relictam à Superiore, ita vt illam inſumere poſſit in vſibus licitis; non autem laborando, aut procurando eleemoſynas &c. idque ob rationes ſup. allatas, quæ militant etiam in hoc caſu. Nec obſtat quod *Sanch.ſup.n.*38. ait, religioſum teneri damnum culpabiliter illatum reſarcire modo poſſibili: nam explicari debet illum loqui de medijs ordinarijs, non autem extraordinarijs.

An autem monaſterium teneatur ſoluere debita à Moniali contracta, ſiue ante profeſſionem, ſiue poſt.

℞. Loquendo de debitis contractis ante profeſſionem, teneri monaſterium ea ſoluere ex bonis, quæ ratione Monialis ei obuenerunt, aut obuenient in futurum (non tamen ſupra vires dictorum bonorum,) & ratio eſt, quòd cùm per profeſſionem religioſam non derogetur iuri creditorum; ſicut Monialis tenebatur ante profeſſionem ex bonis illis ſoluere creditoribus; ſic tenetur monaſterium ſuccedens in ea bona, quo pacto ait *Sanchez lib.*7.*mor.cap.*31.*num.*4. regulam illam *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monaſterio*, intelligi debere, niſi religioſus ære alieno grauatus ſit admiſſus ad profeſſionem: tunc enim non monaſterio, ſed creditoribus acquirit, quidquid arte, induſtria, donatione, aut hæreditate comparat. Loquendo verò de debitis contractis poſt profeſſiouem; hæc ſolui non debent à monaſterio, niſi ea contracta ſint ex legitima Superioris licentia, aut monaſterium inde ſit factum locupletius; (tunc enim tenebitur quo ad eam partem; vt aduertit *Sanchez num.*9.) & ratio eſt, quòd perſonæ delictum non eſt conuertendum in Eccleſiæ damnum *c.ſi Epiſcopi* 19.*q.*6. quæ ratio item probat monaſterium non teneri reſtituere mutuum pecuniarium à religioſo acceptum cum licentia Superioris, ſed ſine conſenſu Capituli, ſi Superior non poterat diſponere de tanta ſumma ſine dicto conſenſu; ſicque in concedenda ea licentia exceſſit limites ſuæ poteſtatis: quod aduertit *Sanch.n.*10.

Addo hic obiter ex *Cardinali de Lugo D.*3.*de iuſt.num.*142. pro ſe citante *Bannez, Lopez, Rebellum, Salas, Sayrum, & Dianam* recipientem à Moniali, ad vſus illicitos, non teneri ſummam acceptam reſtituere, ſi Monialis, quæ dedit, habebat facultatem plenam, ac liberam expendendi dictam ſummam pro libito: cùm Prælatus dans talem facultatem non cenſeatur limitaſſe illam ad vſus honeſtos, ſed potiùs abſtuliſſe pro parte ſua totum impedimentum, vt vſus ille non eſſet contra votum paupertatis ex defectu licentiæ; etſi maneat turpitudo ex alio capite:

pite: quòd ſi Monialis potuit dare dictam ſummam : ergo & ille alius potuit illam recipere, & poteſt eam retinere. Præterquàmquòd, vt notat idem *Card. n.* 143. etſi donatio illa ab initio fuiſſet nulla ob malum titulum : poſtea tamen Monialis, ſi aliàs habet licentiam dandi illam ſummam ad vſus licitos, mutato animo, poteſt illam donare illi eidem perſonæ alio titulo honeſto v. gr. quia pauper eſt vel ex gratitudine : ad quam donationem licitam ſufficientem habet licentiam. Nec obſtat, quòd Prælatus eſt adminiſtrator bonorum monaſterij, ideòque non poteſt dare licentiam ea ad vſus illicitos expendendi, cum id iure prohibeatur : id enim procedit quando inde damnificatur monaſterium; quod non militat regulariter in præſenti caſu, in quo Monialis poteſt liberè inſumere illam ſummam, adeòque ſine vtilitate monaſterij, etſi de facto illam expendat ad vſus illicitos.

QVÆRES XVI. An, & qualiter Moniales teneantur ad correctionem fraternam proximorum.

32 ℞. Teneri: cùm præceptum hac de relatum à Chriſto *Matth.* 18. *Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum*, afficiat omnes, ac ſingulos fideles, & conſequenter etiam Moniales: ſiquidem concurrant debitæ circumſtantiæ; nimirum quòd certò conſtet de peccato Proximi, & probabile credatur illum non reſipuiſſe : quod ſubſit ſpes fructus ex correptione: quòd non adſit alius æquè idoneus, qui correpturus credatur: & quòd locus, tempus, aliæquè ſimiles circumſtantiæ iudicio prudentis viri ſuadeant correptionem profuturam. Quæ circumſtantiæ cùm rarò omnes concurrant : rarò item euenit quòd præceptum correptionis obliget, præſertim homines vulgares, ac minoris auctoritatis ; vt ait *Valentia tom.* 4. *D.* 3. *q.*10.*par.*2. & confirmat *Granadus in* 2.2.*tr.*12.*D.*1.*controu.* 3.*num.*6. monens non facilè credendum eſſe timoratos præſertim viros peccare mortaliter ob omiſſionem correptionis fraternæ: cum præcepta charitatis non ita ſtrictè obligent, adeòque omittentem corripere ex quadam tepiditate, aut ſimili affectu, non autem ex intentione, ac propoſito, nequaquam peccare mortaliter, niſi damnum ſpirituale Proximi ex tali omiſſione proueniens eſſet tale, vt grauiter imputaretur omittenti correptionem.

Obligatio autem correptionis fraternæ eſt ſub mortali ; ſi delictum ſuper quod ea debet cadere, ſit graue; cùm ſic materia obligationis ſit grauis, & finis in ea intentus ſit grauiſſimus. Secùs, ſi materia correptionis ſit peccatum veniale, tunc enim hæc obligatio non adſtringit ſub mortali, quidquid dicant aliqui apud *Caſtrum Palaum tract.*6.*D.*3.*par.*3.*num.*1. quorum doctrinam puto ſolùm procedere de ijs, qui habent curam aliorum; quales ſunt Superiores Regularium vtriuſque ſexus: hi enim teſte *Sanchez lib.* 1. *moral. cap.*6. *num.* 19. peccant mortaliter, ſi permittant frequenter violari regulas Ordinis obligantes ſolùm ad veniale, quippè qui ex officio tenentur curare bonum progreſſum religionis, qui ex dicta permiſſione non mediocre damnum pateretur: quod docet etiam *Naldus v. Prælatus num.* 11. monens non eſſe mirum Superiores in iſto caſu peccare mortaliter, cùm ſubditi in violatione regularum peccent ſolùm venialiter : nam etiam cuſtos vineæ, ſi videns ingredientes vineam ſeorſim, vt ſinguli racemum vnum, aut alium aſportent, taceat, & non impediat (cùm ex officio teneatur impedire) mortaliter peccat ob damnum notabile illatum vineæ, ijs ſolùm venialiter peccantibus: ſic & euenit in caſu noſtro, vt conſideranti conſtabit. Et hanc doctrinam benè debent Confeſſarij inculcare Superioriſſis Monialium ; vt eæ hìnc excitentur ad regularum obſeruantiam procurandam : etſi interdum Superioriſſæ excuſentur ſiue ob inaduertentiam, ſiue ex bona fide, ſiue quia non ſperant fructum ex admonitione, immò timent maiora mala inde euentura: quæ interdum erunt magnæ conſolationi Superioriſſis timoratis ; ideòque opportunè ijs ſuggerenda erunt à Confeſſarijs.

QVÆRES XVII. An, & quo modo teneantur Moniales facere eleemoſynas ex prouenientibus monaſterij redundantibus.

33 ℞. Quòd,

53 ℞. Quòd, quamuis *Sanch. Emanuel, & Hieronymus Rodriq. & Sotus, apud Dianam p.5. tract.8.reſol.33.* doceant, ſicut Epiſcopi tenentur arctiſſimè præcepto eleemoſynæ, ſic debent monaſteria Regularium, in quibus prouentus redundant: & *Reginaldus lib.4. num.*283. dicat Abbatem, vel auctoritate ſimili præditum in domo, & familia religioſa non modò poſſe facere eleemoſynam, ſed etiam teneri quidquid ſupereſt vltra neceſſitates monaſterij, erogare in pias cauſas (reſpiciendo tamen neceſſitates etiam futuras, quæ probabiliter poſſunt occurrere) idque ex intentione fidelium, qui bona ſua elargiti ſunt Regularium monaſterijs, non vt ijs diuites efficerentur, cùm profiteantur paupertatem, ſed tantùm vt ſuſtentarentur, & quæ ſuperſunt, in alios pauperes erogarent. Quamuis, inquam Doctores ſic differant circa præſentem quæſtionem; mihi tamen magis placet quod ait *Suarez. tom.4. de relig. tract.* 8. *lib.2. cap.26. num.* 13. nimirum regulariter non eſſe neceſſarium, nec conueniens Prælatos Regularium omnes ſuperabundantes redditus dare in eleemoſynam; etſi interdum poſſit eſſe laudabile, imò, & aliquando præceptum: hoc enim pendet ex neceſſitatibus Proximorum hîc, & nunc occurrentibus; nam ſi hæ ſint extremæ, non ſolùm ſuperflua, ſed etiam aliqua ex neceſſarijs dari debent, habita ratione aliorum, qui ſolent concurrere ad ſubleuandam talem neceſſitatem: ſi verò neceſſitas ſit grauis, omnia ſuperflua dari debent, niſi ex aliorum concurſu minuatur neceſſitas: quòd ſi neceſſitates ſint communes, licèt tunc aliquid dari debeat ex ſuperfluis ob bonum exemplum; dare tamen omnia non eſt neceſſarium: imò nec in Prælato religioſo eſſet conſilium; ſicque regulariter loquendo, non eſt in eius poteſtate id facere; cùm melius ſit, ſi commodè poteſt augere, ac perficere ipſum monaſterium ſiue quoad pertinentia ad cultum diuinum, aut habitationem, ſiue quo ad perpetuos redditus, quibus plures religioſi ali poſſint; quod cedit in maius Dei obſequium, quàm abundans eleemoſyna in communibus neceſſitatibus, vt aduertit *Nauarrus comm.* 3. *de Regul. num.*7. ex quibus habent Confeſſarij Monialium quid reſpondere debeant Superioriſſis ipſos in ſpecie interrogantibus de obligatione, quam habent faciendi eleemoſynas ex bonis communibus monaſterij, cui eæ præſunt.

Quod autem ſpectat ad Moniales particulares; hæ non tenentur facere eleemoſynam, regulariter loquendo, cùm nihil habeant proprij, ex quo illam faciant: & ex illis ipſis bonis, quæ ijs conceduntur ad vſum, ſine licentia Superioris, ſaltem tacita, ac interpretatiua donare non poſſint: poſſunt tamen eleemoſynam facere in pluribus caſibus relatis à *Sanch.l.7.moral cap.*19.*num*·96.*vſque ad* 100. incluſiuè, qui *n.* 65. expreſsè nobiſcum ſentit, probatque ſuam aſſertionem tum ex *c.cum ad monaſterium de ſtatu monach.& cap.non dicatis* 12.*q.*1. tum quia religioſus non habet neque dominium, neque vllam bonorum adminiſtrationem, ſed ſolùm vſum facti; ideòque ſi abſque licentia facit eleemoſynam, peccat contra votum paupertatis, vtpote exercens actum dominij. Monialis ergo cui abſque vlla reſtrictione conceſſa ſunt aliqua bona ad vſum ſuum, ac diſpoſitionem, poteſt facere eleemoſynas, & alias donationes religioſum ſtatum decentes ex licentia ſaltem tacita Superiorum: vt notauit *Sanchez ſupr.num.*104. monens *n.*106. quòd, quamuis Superior interdicat Religioſis ſubditis largiri eleemoſynas; non videtur interdicere moderatas, ſed tantùm videtur velle, ne modum excedant, ſicut de vxore, cui vir interdicit eleemoſynas, aſſerunt communiter Doctores: quod notat etiam *Rodriq. tom.*2.*q.*57. *art.*2. addens Superiori expreſsè vetanti etiam eleemoſynas moderatas obediendum eſſe à Religioſis ſubditis.

Porrò ad cognoſcendum, vtrum eleemoſyna facienda hîc, & nunc à Moniali cenſeri debeat moderata, necne, habenda eſt ratio tum facultatum monaſterij, tum peculij conceſſi ad vſum Monialis, tum operis pij, in quo implicanda eſt eleemoſyna, tum neceſſitatis, cui per illam conſulendum eſt, tum aliarum ſimilium circumſtantiarum, quæ hîc, & nunc concurrunt; ſi enim monaſterium ſit

O valdè

valdè diues, Monialis habeat pingue peculium, opus pium cedat in magnum Dei honorem, immò & in bonum non vulgare ipſiuſmet monaſterij; tunc maior eleemoſyna dari poterit à Moniali de licentia Superioriſſæ, aut ſaltem Prælati monaſterij, ex quo patet in contingentia facti me benè reſpondiſſe, Moniales, cuiuſdam monaſterij potuiſſe conuenire inter ſe, vt ex pecunijs ipſarum vſui permiſſis conſtituerent dotem cuidam puellæ inopi inter ipſas admittendæ ad religionem, quæ maximè neceſſaria erat bono communi monaſterij. Dixi, *aut ſaltem Prælati monaſterij:* vt indicarem Moniales de licentia proprij Prælati poſſe maiorem ſummam elargiri ex bonis ipſis conceſſis titulo eleemoſynæ, aut donationis, quàm de licentia ſolius Superioriſſæ monaſterij; cùm quo ad hoc maior poteſtas ſupponatur in Prælato, cui ſubeſt etiam ipſa Superioriſſa, quàm ſit in Superioriſſa; quod pro praxi eſt benè aduertendum; licèt id non approbet *Sanchez n.*42. dicens, quòd ſi conſuetudine, aut ſtatuto Ordinis, aut præcepto Superioris mediati quo ad hoc non ſit reſtricta facultas immediati Superioris, non eſt cur ad certam ſummam arctetur, & ad maiorem adiri debeat Prouincialis; ſed qualiſcumque eſt Superior poteſt concedere licentiam ad quantitatem moderatam arbitrio prudentis viri elargiendam, id colligentis ex quantitate reddituum, ac neceſſitate pauperum, ita *Sanchez* ex *Molina tom.*2.*d.*276.*col.*2.

QVÆRES XVIII. An, & quo modo Moniales teneantur denunciare Confeſſarium ſollicitantem ad turpia, ſi fortè (quod Deus auertat) in Sacramento pœnitentiæ id contingat.

34 ℞. Teneri, cum Gregor. XV. in ſua Conſtitut. *Vniuerſi dominici* gregis *edita* 30. Auguſti 1622. onus denunciandi Confeſſarium ſollicitantem ad turpia imponat perſonis modo dicto ſollicitatis, *quæcumque illæ ſint*; & ſub hac clauſula generaliſſima comprehendantur etiam Moniales. Tenentur autem denunciare; ſiue ſollicitatio fiat in actu confeſſionis Sacramentalis, ſiuè ante, ſiuè poſt immediatè, vel etiam occaſione prætenſæ confeſſionis; ſiue id fiat extrà occaſionem confeſſionis, ſed in confeſſionario, aut in loco quocumque vbi confeſſiones Sacramentales audiuntur, ſeu electo ad audiendas confeſſiones (ſi quidem Confeſſarius ibi ſimulet audire confeſſionem) ſiue id ad committere da turpia cum ipſo ſollicitante; ſiue cùm alijs. Denunciatio autem hæc, etſi cumulatiuè fieri poſſit tum Ordinario, tum Inquiſitori, (quod ſpectat ad Moniales,) regulariter videtur commodiùs fieri poſſe Ordinario, ſeu Vicario eius generali ſub alio prætextu ad monaſterium accito, aut accedenti; ſic enim ſuauior, & minùs grauis fiet denuntiatio, quàm ſit ad talem effectum aduocandus eſſet Inquiſitor. Quòd ſi Monialis induci nequeat ad faciendam hanc denuntiationem per ſe ipſam; poſſet Ordinarius concedere Confeſſario, ad quem tunc accedit Monialis, vt ipſe excipiat denuntiationem per ſcripturam iuratam ab ipſamet Moniali confectam, eamque Ordinario ſtatim tradat, idque ex decreto Sacræ Congregationis S. Officij Vrbis de mandato Vrbani VIII. die 27. Septemb. 1624. edito, quod refert *Nald. v. confeſſion.*41. addens eamdem Sacram Congregationem ſtatuiſſe, quòd, ſi pœnitens ſollicitata adhuc denunciare recuſet, tunc ad Papam tota res deferri debet eiuſque reſponſum omninò implendum.

Dicit autem *Sanctorus in Conſt. minor. cap.*11. *ſtat.*7. *q.*12. quòd, cum Monialis ſollicitata in confeſſione adire non poſſit Inquiſitorem, non teneatur mittere ad illum nuncios, aut litteras, non expediat ipſum aduocare ob rationes, quæ vnicuique facilè poſſunt occurrere, nec ſine nota, ſcandalo, ac offenſione aliarum Monialium poſſit fieri denunciatio ſollicitationis Ordinario viſitanti monaſterium, cùm dedeceat Monialem priuatam (maximè ſi ſit iuuenis) conuenire Ordinarium in priuato colloquio: Monialis non videtur teneri denunciare ob doctrinam communem, quam tradunt *Aragona Val. Regin. Bann. Malder.& Nau.* apud *Bonacinam de leg. D.*3. *q.*4. *par.*7. *num.*11. quòd à debito fraternæ correctionis ſoluit graue periculum vitæ, honoris, ac fortunæ: quæ doctrina à fortiori procedit de denunciatione ſollicitationis, quæ eſt iure humano, vt aduertit *Caſtrus*

Palaus

Palaus tr.4.D.9.q.10.& Sancius in ſelectis D.11.n.44. dicẽs fęminas egregias teneri adire Iudicem cauſa teſtificationis;nec id eſſe nimis durum ob bonum religionis,niſi clauſura, infirmitas, aut alia iuſta cauſa excuſet; addenſque ex *Sanchez, Acugna, & Souſa* fœminas excuſari à denunciando, ſi graue damnum metuant in vita,fama, bonis temporalibus proprijs, mariti, filiorum, fratris, amici maximi, aut benefactoris; ſiquidem leges humanæ non obligant cum graui nocumento, teſtibus *Suar. & Fagund.* ita *Sanctorus* in terminis; quàm probabiliter viderit ipſe, & iudicent viri docti; ego enim iam meum ſenſum aperui, vt conſtat ex modo dictis.

Cæterùm puto, quòd ſi fęmina à Confeſſario ſollicitata ad turpia denunciet ſollicitantem iam facta Monialis; ſatisfaciet ſuæ obligationi, faciendo denunciationem ſub nomine,& cognomine, quæ habebat in ſæculo: idque ne ſe manifeſtet ita facilè: moueor, quòd ſic Inquiſitor, cui fit denunciatio, facilè poteſt ſollicitantem habere, inquirendo,quid factum ſit de tali fœmina, quæ in ſæculo habebat tale nomen, & cognomen,ſicq; parare ſibi viam ad procedendum contra ſollicitantem denunciatum.

Addo quòd, ſicut dicta fœmina poſſet iam facta Monialis Ferrariæ ibi denunciare ſollicitationem ipſi factam Bononiæ, dum eſſet ſæcularis; cùm Inquiſitores mutuam inter ſe habeant correſpondentiam (vt ſic loquar) ſicque Inquiſitor Ferrariæ ab Inquiſitore Bononienſi, aut alio poſſit obtinere denunciatum; ſic præfata Monialis in præſentia degens in monaſterio Ferrariæ poſſet denunciationem ſollicitationis ipſi factæ Bononiæ facere Bononiæ: cùm ſic vtiliter gerat negotium Inquiſitoris Bononienſis, qui ſic faciliùs, ac commodiùs procedere poterit contra denunciatum.

Porrò hic placet monere quòd,ſicut iuxtà *Zanardum,Rodriquez,Peyrinum, Sanctarellum,& alios relatos à Diana par.1.tract.de denunt.reſol.* 27.ſimpliciter non eſt neceſſe,vt dicta denuntiatio fiat, antequam pęnitens abſoluatur, cùm ſufficiat promiſſio, & propoſitum denunciandi: ſic *Ioan. de la Cruz Dominicanus in direct.confeſſ.par.1.præc.5.quæſt.2.d.5.concl.2.& alij* ſuſtinent mulierem ſollicitatam in confeſſione non eſſe abſoluendam, ſi non denunciet; niſi fortè ſit ſpes, quòd Confeſſarius aliàs denunciandus per ſecretam correctionem emendabitur: quæ ſpes colligi poſſit ex qualitate corrigentis, & ex conditione Confeſſarij corrigendi; ſicque Monialis ſollicitata,ſi ſciat idoneitatem alicuius ad præfatam correctionem, poſſet in hoc vti opera illius, ita *Ioan.de la Cruz*; nec videntur diſſentire *Portellus, Regin.Gundiſal.Fagund.& Peyrin.relati à Diana ſup.reſ.* 2. alijque ſi conſequenter philoſophari velint iuxtà doctrinam, quam tradunt in materia ſimili; nimirum in caſu, quo quis denunciari debet Inquiſitori ante denuntiationem præmitti poſſe, & debere correctionem fraternam; quàm verò benè id dicant, iudicent viri docti, quibus vacat hæc accuratiùs examinare.

CAPVT VII.

De Prohibitionibus Iure communi latis contra Moniales.

1 *PRohibitiones iure communi facta Regularibus, aut Eccleſiaſticis, afficiunt Moniales.*
2 *Moniales nequeunt confiteri cuicumque Sacerdoti approbato.*
3 *Vi bullæ Cruciatæ, aut alterius ſimilis indulti non eligunt Confeſſarium.*
4 *Idque ex decreto Clem.VIII. quod non afficit Moniales exemptas à ſuo Ordine.*
5 *Item hoc decretum non extenditur ad generalia Iubilæa.*
6 *Moniales in ſua Eccleſia interiori non aſſeruant Euchariſtiam; nec eam breui ibi exponunt.*
7 *In ſuis templis non admittunt liberè Sacerdotes ad celebrandum.*
8 *Earum Capellani recitant Miſſam de feſto, de quo ipſa recitant Officium.*
9 *Eæ non admittunt laicos ad canenda officia in ſuis templis cantu ſimplici, aut figu-*

rato: imò & ipſis vetitus cantus figuratus, & inſtrumenta ad ſonum.

10 *Non recipiunt laicos ad ſepulturam in ſua Eccleſia interiori.*

11 *Ipſæ poſſunt ſepeliri in ſua Eccleſia exteriori, ſi adſit conſuetudo.*

12 *Tangunt Calices, Corporalia, & Agnos Dei.*

13 *Non exeunt è propria Clauſura.*

14 *Non recipiunt extraneos intra Clauſuram.*

15 *Non admittunt Puellas in educationem, aut alias mulieres, niſi ſeruatis ſeruandis.*

16 *Non recipiunt fœminam ad conuerſandum intra Clauſuram ſine certis conditionibus.*

17 *Non retinent Ancillas in Conuentu abſque certis conditionibus.*

18 *Earum Conuentus non erigendi extra loca murata, & quæ degunt extra loca murata, conſultum eſt vt reducantur intra loca murata.*

19 *Non erigunt nouos Conuentus abſque certis conditionibus.*

20 *Non retinent oſtium à propria Clauſura, ad Eccleſiam exteriorem.*

21 *Non habent ſingularem habitationem.*

22 *Quælibet Monialis debet dormire ſola.*

23 *Non recipiunt Nouitias, niſi iuxta numerum taxatum, nec plures duabus ſororibus.*

24 *Recipiunt Conuerſas, non obſtante Pii V. prohibitione.*

25 *Non admittunt nouitiam ad profeſſionem, niſi eius voluntate priùs explorata.*

26 *Non recipiunt fœminas renuentes profiteri, & ſeruare clauſuram.*

27 *De bonis nouitiæ non accipiunt ante profeſſionem.*

28 *Retinent peculium, etiam poſt Concilium Tridentinum.*

29 *Non alienant bona Conuentus ſine ſolemnitate, (quod non procedit de bibliotheca librorum latinorum iis legata, vel alia re inutili,) nec accipiunt pecuniam ad cambium, aut mutuo cum pacto ſoluendi intereſſe: vaſa item pretioſa oppignorare non poſſunt, niſi vrgente graui neceſſitate: etſi in tali caſu interdum requiratur ſpecialis licentia Papæ ſi ſoluendum ſit intereſſe pecuniæ datæ pro pignore.*

30 *Non faciunt donationes, niſi ſeruatis ſeruandis ex Clem. VIII. decreto, quod ea non legunt publicè.*

31 *Non exercent negotiationem.*

32 *Non appellant à proprio Prelato.*

33 *Immo nec ab Abbatiſſa, propriè loquendo.*

34 *Non appellant neque ad Iudices competentes, neque ad incompetentes.*

35 *Illis tamen non denegatur defenſio naturalis, nec recurſus ad Prælatum maiorem.*

36 *Teſtificantur contra Moniales Conuentus, etiam in criminalibus, immò, & in cauſis criminalibus perſonarum laicarum.*

37 *Non fiunt Commatres per Baptiſmum, aut Confirmationem: ſunt executrices teſtamentariæ.*

38 *Non habitant in eodem Conuentu cum religioſis Ordinis.*

39 *Non accedunt ad loquendum cum externis ſine licentia.*

40 *Non ſcribunt litteras, nec recipiunt ſine debita licentia.*

41 *Non vtuntur lineis; ſi tamen vtantur, peccant ſolùm venialiter.*

42 *De iure communi edunt carnes, cùm ius earum abſtinentiam ſolùm conſulat.*

43 *Non nutriunt comam, nec veſtiunt ſuperbè.*

44 *Non prohibentur vti laruis, & choreis intra Conuentum, ſaltem ſub mortali.*

45 *Non induunt habitum virorum ex occaſione repræſentationis, quam faciant.*

46 *Non eligunt Abbatiſſas perpetuas.*

47 *Terminus trienii Abbatiſſatus includit primum diem.*

48 *Moniales non parant, nec vendunt cibos externis.*

49 *Non imprimunt libros ſine debita approbatione, ac licentia.*

50 *Non erigunt Confraternitates in ſuis templis.*

QVÆRES I. An prohibitiones iure communi latæ contra Religioſos, ſeu Regulares, aut Eccleſiaſticos indefinitè afficiant Moniales.

1. R. Affice-

Digitized by Google

1 ℟. Afficere; & indè probatur, quòd lex generaliter loquens generaliter debet intelligi; & ſub maſculino genere comprehenditur etiam fœmininum in materia, quæ æqualiter congruit viro, ac fœminæ; ex alia parte ſecundùm omnem proprietatem loquendi Moniales ſunt, & dici poſſunt perſonæ religioſæ, regulares, ac eccleſiaſticæ; ſicque non apparet, quo titulo excipi poſſint à prohibitionibus generaliter latis contra religioſos regulares, ac eccleſiaſticos: loquendo de ijs, quæ pro ratione ſexus, ac conditionis Monialium poſſunt cadere in ipſas.

QVÆRES II. An Moniales poſſint confiteri cuicumque Sacerdoti approbato generaliter ad confeſſiones in diœceſi, in qua ipſæ degunt.

2 ℟. Non poſſe, etſi aliàs ſint exemptæ à Prælatis regularibus proprij Ordinis, conſtat ex bulla Greg. XV. edita 5. Febr. 1722. quæ incipit *Inſcrutabili:* & ſic habet: *Confeſſores verò, ſiuè regulares, ſiuè ſæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij ad confeſſiones Monialium etiam Regularibus ſubiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, niſi priùs ab Epiſcopo diœceſano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.* Quin etiam Sacra Congr. Concilij de mandato Vrbani VIII. declarauit Confeſſarios regulares extraordinariós ſemel deputatos ad audiendas Monialium confeſſiones pro vna vice infra annum ad præſcriptum Sacri Conc. Trid. non poſſe virtute dictæ approbationis pluries audire illarum confeſſiones, ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit; ſed de hoc plura inferiùs, vbi de Confeſſario Monialium.

QVÆRES III. An Moniales poſſint in virtute Bullæ cruciatæ, aut alterius ſimilis priuilegij eligere Confeſſarium, & per eum abſolui ab omnibus reſeruatis, ſicut poſſunt perſonæ ſæculares.

3 ℟. Non poſſe, niſi indultum eligendi Confeſſarium, aut obtinendi abſolutionem reſeruatorum contineat clauſulam ſufficienter derogantem prohibitioni, quam Clemens VIII. die 23. Nouemb. 1599. quoad hoc tulit contra Moniales per bullam relatam à *Rodr. in bullario nonam in ordine*, his verbis: *Conceſſionem S. Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium, quantùm ad articulum eligendi Confeſſorem, & abſoluendi à caſibus reſeruatis cùm Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti* (ideſt B. Mariæ de Carmelo) *ac aliorum quorumcumque Ordinum, & Congregationum cuiuſuis Inſtituti Mendicantium tam Prouinciæ Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet, locum minimè habere nec cenſeri, ſed noſtræ intentionis exiſtere, quòd ijdem Fratres, & Moniales quantùm ad Sacramentum pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubiecti ſint, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuò declaramus: eiſdem tamen Prælatis, vt in vſu huiuſmodi poteſtatis ſe cùm ſubditis benignos, & faciles exhibeant, præcipimus.*

4 Circa cuius conceſſionis intelligentiam placet aduertere ſub ea non videri comprehenſas Moniales exemptas à Prælatis regularibus proprij Ordinis, & immediatè ſubiectas, ſiuè Sedi Apoſtolicæ, ſiuè Ordinario loci. Moueor tum quia reſpectu harum ceſſat finis præſentis prohibitionis in eo conſiſtens, quòd electio illa Confeſſarij cùm facultate reſeruatorum aliquando vergit in ſpeciale detrimentum religionis; vt apertè inſinuat Clemens ipſe in prooemio citatæ bullæ ijs verbis; *quod aliquando in ſpeciale vergit Religionis detrimentum;* ſi quidem hoc ipſo quòd Moniales eximuntur à ſubiectione proprij Ordinis, nullam habent cùm eo communicationem quo ad regimen, & conſequenter præfata electio Confeſſarij independens à proprijs Prælatis non videtur poſſe cedere in damnum ipſius Ordinis; tum quia iſta prohibitio eo fine inducitur, vt Moniales quoad Sacramentum pœnitentiæ ſubijciantur diſpoſitioni ſuorum Prælatorum; at qua ratione poſſunt Moniales quo ad hoc ſubijci Prælatis ſui Ordinis, ſi ſunt omninò exemptæ ab illorum iuriſdictione? ita viri valdè docti à me conſulti, & ſatis probabiliter, maximè attenta generali, regula, quòd *odia reſtringi oportet.*

5 Addo mihi videri probabile ſub iſta prohibitione non comprehendi facultatem eligendi Confeſſarium cum poteſtate reſeruatorum concedi ſolitam in generalibus iubilæis; ducorque ex eo, quòd Clemens in citata bulla ſolùm mentionem facit de bulla Cruciatæ, & alijs indultis particularibus: cùm alioqui Iubilæum ſit quid diuerſum à bulla Cruciatæ, & non ſit indultum particulare, ſed vniuerſale, ſicque cenſeri debeat non comprehenſum in dicta prohibitione, vtpotè non expreſſum ſufficienter, neque in ſpecie (vt patet) neque in genere, vt iam probatum eſt; quod eſt verum, etiam reſpectu Monialium, quæ ſubſunt iuriſdictioni ſui Ordinis.

QVÆRES IV. An Moniales poſſint detinere intra propriam Eccleſiam interiorem, venerabilem Euchariſtiam.

6 ℞. Non poſſe ex decreto *Concilij Trid.ſeſſ.* 25. *de reg. cap.* 10. vbi dicitur: *Quòd vero Sanctiſſimum Chriſti corpus intra chorum, vel ſepta monaſterij, & non in publica Eccleſia conſeruetur, prohibet S. Synodus, non obſtante quocumque indulto, aut priuilegio.* Immò *Barboſa in Collect.v. Moniales*, refert Sacram Congreg.cenſuiſſe clauem cuſtodiæ S. Euchariſtiæ non committi debere Monialibus, ſed retinendam eſſe ſemper penes Sacerdotem, ad quem ſpectat illam ipſis adminiſtrare: quod item notauit *Tamb.d.*24.*de iure Abbat.q.*2. *num.* 5. addens eamdem Sacram Congregationem ſtatuiſſe ſacras reliquias non eſſe aſſeruandas intra Eccleſiam interiorem, aut ſepta Monialium; quod tamen non videtur eſſe in vſu, ſaltem in multis locis; eò quòd fortè vaſa pretioſa, in quibus reliquiæ repoſitæ ſunt, extra clauſuram monaſterij minùs tutò cuſtodiri poſſint.

Notant autem *Quintana d.tract.*4.*ſing.*3.*n.*6.videri probabile, quòd non aduerſetur *Concilio Trident.ſeſſ.* 25. *cap.* 10. prohibenti, nè Sanctiſſimum Chriſti corpus intra chorum, vel ſepta monaſterij, & non in publica Eccleſia conſeruetur, ſi per vnum, aut alterum diem Euchariſtia intra chorum Monialium collocetur ob aliquam magnam ſolemnitatem, aut neceſſitatem; cùm hoc non ſit conſeruari, quod prohibetur in Concilio; ſi quidem verbum *conſeruari* ſignificat perpetuò, aut permanenter, vel ſaltem ad longum tempus cuſtodiri, aut retineri: quo pacto *Tullius ad Atticum lib.*5. ait, *vt nos eam neceſſitudinem, quæ eſt nobis cum publicanis, obtinere, & conſeruare patiamur.* Quamuis ſubdat *Quintana n.*7. neque hoc expedire, nec conſulendum eſſe ob oppoſitam conſuetudinem à *Tridentino* vſque adhuc conſeruatam; immò nec per vnam, aut duas horas Euchariſtiam collocandam eſſe in feneſtella, ex qua Moniales communicant; cùm Sacra Congregatio expreſsè id prohibuerit, teſte *Bellarmino*.

Addit *Quintana n.* 2. indultum Clem. VII. quòd Moniales ſub obedientia Miniſtri Generalis Fratrum Minorum exiſtentes poſſint in Eccleſia interiori in loco decenti habere Euchariſtiam, ſicut habent in exteriori; vt videri poteſt in *Comp. priu. Mendicantium v. Moniales* §. 16. fuiſſe omninò abrogatum in *Trid. ſup. ijs verbis; non obſtante quocumque indulto, aut priuilegio*, quamuis *Rodr. tom.*1. *q.* 47.*artic.*4. putet non contrauenire Concilio, ſi Euchariſtia ſimul in choro Monialium, & in Eccleſia exteriori conſeruetur: quod pluribus reijcit *Quintana n.*3.4.& 5. monens *n.*3. teſte *Soteallo*, Sacram Congregationem declaraſſe Euchariſtiam, non in choro Monialium reſeruandam, ſed in choro exteriori, non obſtante quacumque conſuetudine contraria.

QVÆRES V. An Moniales poſſint facere in proprijs eccleſijs celebrare Miſſas per quemcumque Sacerdotem.

7 ℞. Non poſſe abſque conſenſu ſuorum Superiorum: idque ex Clemen. VIII. Conſt. relata à *Moſconio de maieſt. milit. eccl. par.* 1. *lib.*4. in qua hæc habentur: *Nulla Monialis, vel alia perſona ſæcularis audeat celebrare facere in Eccleſiis Monialium priuatas Miſſas præter eas, quæ à Capellanis deputatis celebrari ſolent ſine licentia Ordinarii;* cui Conſtitutioni conformis eſt praxis ferè communis, à qua nullo modo videtur recedendum, cùm ſit valdè rationabilis; & originem traxerit

ex

ex Conſtitutione pontificia. Dixi ſub initium reſponſionis, *abſque conſenſu ſuorum Superiorum*, ad indicandum, vt Sacerdotes extranei celebrare poſſint in templis Monialium exemptarum ab Ordinario, ſufficere licentiam proprij Prælati regularis: ſicque videtur obſeruari in praxi ſaltem in multis locis.

8 Addo hìc obiter ex decreto Sacræ Congregat. ſub 20. Nou. 1128. Capellanos Monialium poſſe Miſſam celebrare de Sancto, de qua ipſæ Moniales recitant Officium, ſed cùm Miſſali Romano de communi, ſi de eo Sancto non extet propria Miſſa in Romano Miſſali; Moniales verò non poſſe quidquam mutare in *Confiteor*; neque poſſe in eo dicere, *& tibi Mater*, *& vobis Sorores*: cùm hoc expreſsè fuerit prohibitum ab eadem Sacra Congreg. 18. Aug. 1629.

QVÆRES VI. An Moniales poſſint per ſæculares perſonas canere Officia cantu ſimplici, aut figurato.

9 ℞. Non poſſe, attenta declaratione Sacræ Congregationis, quam refert *Gauant. in manu. v. Monialium Eccleſiæ num.* 12. ſub his verbis: *ne permittatur in Eccleſiis Monialium cantus ſimplex, vel figuratus à perſonis ſæcularibus*; quamquam talis declaratio non ſit in vſu, ſaltem in multis locis; niſi quòd talis cantus ibi non fit abſque licentia Ordinarij. Quòd autem ſtatuit Clemens VIII. in Conſtit. relata *q. præced.* quòd ſcilicet Monialibus prohibeantur cantus figurati, & inſtrumenta omnia ad ſonum, organis tamen permiſſis in Eccleſia ipſarum exteriori; non eſt in vſu in pluribus locis, immò aut non fuit acceptatum, aut certè poſtea abrogatum eſt.

QVÆRES VII. An Moniales poſſint in propria Eccleſia interiori concedere ſepulturam perſonis laicis.

10 ℞. Non poſſe, cùm id prohibuerit Sacra Congreg. 1. die Martij 1585. apud *Tamb. ſup. d.* 34. *q.* 1. *num.* 2. declarans in Monialium ſepulchris non debere tumulari corpora laicorum, etiam mulierum nobilium, quæ in proprijs teſtamentis legatum relinquentes mandauerint ſe ſepeliri in ſepultura Monialium. Ad quod item facit declaratio Greg. XIII. quam refert *Portel. de dub. reg. v. ſepultura num.* 14. dicens illum declaraſſe corpora volentium ſepeliri in monaſterio Monialium debere ſepeliri in Eccleſia exteriori, & non intra clauſtra; hinc indicando ſine licentia Papæ non poſſe eligi ſepulturam intra clauſuram Monialium, aut certè abſque facultate alterius Superioris competentis.

Quòd ſi quæras, an Moniales poſſint ſepeliri in eccleſia exteriori.

11 ℞. Poſſe, ſi extet conſuetudo: qualis extat apud Moniales Congregationis Vallis Vmbroſæ, teſte *Tamb. ſup. n.* 5. *qui n.* 1. in probationem præſentis reſponſionis affert quamdam declarationem Sacræ Congreg. ſub 21. Septemb. 1594. non extat autem talis conſuetudo, ſaltem communiter, ſicque Moniales regulariter debent ſepeliri in propria Eccleſia interiori.

QVÆRES VIII. An Moniales poſſint abſque peccato tangere vaſa ſacra, purificatoria, corporalia, agnos Dei benedictos, ac reliquias Sanctorum.

12 ℞. *Sanch. l.* 2. *mor. cap.* 43. *n.* 27. quòd, cùm *Sot. in* 4. *d.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 3. *ad.* 3. & multi neoterici ipſum ſequentes dicant fœminas tangere corporalia, & calices abſque contemptu aut nullam eſſe culpam, aut leuiſſimam venialem; ea ducti ratione, quòd canones id prohibentes loquuntur de conſilio: à fortiori tangere agnos Dei non excedet culpam venialem, immò nulla eſt culpa; eò quòd vſus obtinuerit, vt à laicis, etiam fœminis, tangantur; hæc Sanchez, & non improbabiliter: quæ vtique maiori aliqua ratione locum habere poſſunt in Monialibus, quæ vel exercent officium ſacriſtæ, vel ſe occupant in agnis Dei artificiosè compingendis ex panno ſerico, aut alia ſimili materia; quamuis conſultius ſit, immò & conſulendum, vt abſtineant à ſupradictis tangendis ob reuerentiam ipſis debitam: nobiſcum ſentit in terminis *Perſicus l.* 1. *de præcipuo Sacerd. offic. c.* 9. *n.* 56. alijs relatis.

QVÆRES IX. Quo modo Moniales prohibeantur egredi è clauſura proprij monaſterij.

13 ℞. Prohiberi eo modo, quo oſtendimus *c.5.ſect.2.per totum.*

QVÆRES X. Qualiter Moniales prohibeantur admittere perſonas extraneas intra clauſuram ſui monaſterij.

14 ℞. Prohiberi, ſicut dictum eſt *c.5.ſect.3. per totum.*

QVÆRES XI. Qua ratione prohibeantur recipere intra ſepta monaſterij puellas in educationem, aut etiam viduas, & alias fœminas coniugatas, vt ibi ad multum tempus commorentur.

15 ℞. Prohiberi ea ratione, qua docuimus *c.5.* de puellis quidem *ſect.4. per totum*, de alijs verò fœminis *ſect.3.q.20.*

QVÆRES XII. An, & quo pacto Moniales poſſint recipere intra Monaſterium fœminam aliquam nobilem ad ſumendam ibi corporalem refectionem, & conuerſandum per plures horas cùm ipſis Monialibus.

16 ℞. Non poſſe, niſi eo pacto, quo latè indicauimus *c.5. ſect.3.q 30.* vbi de præſenti difficultate ex profeſſo egimus.

QVÆRES XIII. Qualiter poſſint Moniales retinere intra monaſterium ancillas ſæculares.

17 ℞. Non poſſe, niſi eo modo, quo oſtendimus *c.5.ſect.3.q.27.* qui vult, conſulat *Barboſam de off. Ep. alleg.102.n.60.*

QVÆRES XIV. An Moniales liberè poſſint habitare etiam in locis non muratis.

18 ℞. Quòd, quamuis olim monaſteria Monialium conſtruerentur in ſolitudinibus, nè ex frequentia externorum ad ipſas accedentium impediretur earum deuotio, & monaſtica quies turbaretur iuxtà *c. luminoſo* 18. *q.2.* in præſentia tamen ex decreto *Concil. Trid. ſeſſ.25. de reg. cap.5.* ad conſulendum decori, ac pudicitiæ virginum Chriſti monentur Epiſcopi, & alij Superiores Monialium, vt ex monaſterijs extra mœnia vrbis, aut oppidi conſtitutis, ſi ita videtur expedire, eas reducant ad noua, vel antiqua monaſteria intra vrbes, aut oppida frequentia. Quin teſte *Barboſa l.2. de iur. eccl. cap.12. num.10.* Sacra Congr. eiuſdem Concilij 13. Septemb. 1583. cenſuit Monialium monaſteria non eſſe erigenda, niſi Ordinarijs locorum conſentientibus, ijſque ſolùm in locis quæ muro munita ſunt, & in quibus adeſt copia Sacerdotum ſiuè ſæcularium, ſiuè regularium ad audiendas illarum confeſſiones niſi fortè monaſterium habeat, vndè ex ſuis facultatibus ſuſtentare valeat Confeſſarium aliundè aſcitum.

QVÆRES XV. An Moniales poſſint erigere noua monaſteria, prout maluerint, vel certè ſolùm aliquibus ſeruatis.

19 ℞. Non poſſe, niſi habeant paratum redditum annuorum ſcutorum 300. qui ſufficiat ad competentem ſuſtentationem 12. Monialium, vnà cùm lucro, quòd ipſæ acquirant ex propria induſtria, & laboribus manuum ſuarum (ſic enim explicanda videtur declaratio Sacræ Congregationis, quam adducit *Gauant. in manu. v. Monialium monaſt. num.1.* his verbis *Noua ne erigantur, quibus ad minus 300. ſcutorum redditus annuus non aſſignetur pro 12. ſuſtentandis.*) Quin addit idem *Gau. n.3.* dicta monaſteria non poſſe erigi abſque ſpeciali indulto Sedis Apoſtolicæ ex decreto Sacræ Congregationis edito 12. Aprilis 1615. quæ apud eumdem *Gauantum num.5.* die 13. Septembris 1683. ſtatuerat Monialium monaſteria non eſſe multiplicanda in ijs locis, in quibus iam erecta laborant inopia, nec habent, vndè poſſint commodè ſuſtentari.

QVÆRES XVI. An Moniales poſſint habere oſtium, per quod è propria clauſura pateat acceſſus ad Eccleſiam ipſarum exteriorem.

20 ℞. Non poſſe ex Conſtit. Gregor. XIII. quæ eſt in ordine 8. & §.6. ſic habet, *Declaramus præterea nullis Monialibus, etiam Tertiarijs, licere habere oſtium, per quod ex monaſterio introiri poſſit in ipſarum Monialium eccleſiam exteriorem, in quam ſæcularibus ad Miſſas, & diuina Officia patere ſolet acceſſus, ſed omninò muro obſtruendum.*

QVÆ-

QVÆRES XVII. An Moniales poſſint habere ſingularem habitationem, in qua maneant, comedant, ac dormiant.

21 ℞. Non poſſe, ſed debere omnes habere communem Eccleſiam, refectorium, ac dormitorium; idque ex 18.*qu.*2. *cap. pernicioſam*, vbi ſub pœna excommunicationis prohibetur Monialibus, ne ſibi faciant propria receptacula, & priuata domicilia; ſed tam in Eccleſia, quàm in refectorio, atque dormitorio communiter ſint; quamquam iſta excommunicatio non ſit latæ ſententiæ, ſed ferendæ; vt conſtat ex tenore verborum, quibus fertur, & non ampliùs videatur eſſe in vſu.

22 Adde ex Conſtitutione Clement. VIII. Adducta *q.*5. vnamquamque Monialem debere ſolam dormire, ideòque tot cellas in vnoquoque monaſterio faciendas eſſe, quot ibi degunt Moniales. Sic etiam Sacra Congregatio apud *Zerolam in praxi v. Moniales ad* 11. ſtatuit puellas commorantes in monaſterijs Monialium cauſa educationis debere habere locum ſeparatum à Monialibus pro earum dormitione, ſicut & pro operibus.

QVÆRES XVIII. An Moniales poſſint recipere ad habitum religionis in quocumque numero, & quidem etiam Sorores pluſquàm duas.

23 ℞. Non poſſe recipere, niſi iuxta numerum taxatum à Superioribus: ſic quippè ſtatutum eſt varijs iuribus allatis *cap.*2.*ſect.*1. *q.*6. quæ tamen non prohibent, quin poſſit recipi aliqua ſupernumeraria, dummodò concurrant ea, quæ ibidem indicauimus; non poſſe verò recipi Sorores pluſquàm duas ſecluſas diſpenſatione Sacræ Congreg. Epiſc. & Regul. quæ non ſolet concedi, niſi cum certis conditionibus, vt conſtat ex dictis *citata ſect.*1. *q.*15.

QVÆRES XIX. An Moniales poſſint recipere Conuerſas, etiam poſt Pij V. Conſtitutionem, quæ incipit *Circa paſtoralis*, & prohibet earum receptionem.

24 ℞. *Sanchez l.*6.*mor.c.*15.*n.*59. Quòd, quamuis ſtando in rigore litteræ recipi non poſſint; cùm receptio expreſsè prohibeatur à Pio V. quia tamen conſuetudine receptum eſt, vt etiam modò Conuerſæ recipiantur in conuentibus Monialium, & quidem ſatis rationabiliter ob rationes adductas ab ipſo Sanch. poteſt talis conſuetudo tutò ſeruari; dummodò dictæ Conuerſæ legitimam faciant profeſſionem: qua de re conſulantur quæ diximus *ſup. c.*2.*n.*10.

QVÆRES XX. An Moniales recipere poſſint ad nouitiatum puellas, priuſquàm illarum voluntas exploretur ab Ordinario.

25 ℞. Non poſſe; & conſtat ex dictis *cap.*2.*ſect.*1.*q.*4.

QVÆRES XXI. An poſſint admitti ad probationem religionis fœminæ in monaſterijs viuere volentes abſque profeſſionis emiſſione, ac obſeruantia clauſuræ.

26 ℞. Non poſſe; cùm id expreſsè prohibuerit Pius V. in ſua Conſtitut. *Circa paſtoralis* 8. *in ordine*; quæ §. ſic habet: *Ceteris autem omnibus ſic abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura viuere omninò volentibus interdicimus, & perpetuò prohibemus, ne in futurum vllam aliam prorſus in ſuum Ordinem, religionem, congregationemve recipiant; quod ſi contra huiuſmodi noſtram prohibitionem, & decretum aliquas receperint, eas ad ſic viuendum omninò inhabiles reddimus, ac illarum quaslibet profeſſiones, & receptiones irritas facimus, & annullamus.*

QVÆRES XXII. An Moniales poſſint ex bonis Nouitiæ aliquid recipere ante eius profeſſionem, & quid.

27 ℞. Non poſſe recipere, niſi ea, quæ ſpectant ad eius victum, ac veſtitum: idq; ex decreto *Concil. Trid. ſup. c.*16. relato *cap.*2.*ſect.*2.*q.*9. Quin etiam Clemens VIII. in Conſtitutione *quæſt.*5. relata prohibuit munera dari ſolita in ingreſſu Monialium, ac ſuſceptione habitus, iuſſitque quod ſponte offertur à conſanguineis Nouitiæ ingredientis, aſſeruari in communi, nullaque conuiuia fieri inter Moniales, & multò minùs cùm ſæcularibus: iſta tamen Conſtitutio non videtur eſſe in vſu, ſaltem in multis locis; & maximè quo ad conuiuia facienda inter Moniales; quæ quam-

quamuis difficilè poſſint omninò relegari, deberent ſaltem moderari quo ad exuberantem exceſſum.

QVÆRES XXIII. An Moniales poſſint retinere peculium, & quale.

28 ℞. Quòd, quamuis vſus peculij videatur prohibitus Regularibus, & conſequenter etiam Monialibus ex decreto *Concil. Trid. ſup. c. 2.* vſus tamen obtinuit, vt Moniales poſſint habere certos redditus annuos, moderatos tamen eo modo, quo diximus *c. 4. ſect. 1. q. 3.*

QVÆRES XXIV. An Moniales poſſint alienare bona monaſterij, & in ſpecie dotes earum, quæ recipiuntur ad religionem.

29 ℞. Non poſſe, niſi ſeruata forma in iure præſcripta, de qua ſuo loco: & quidem quo ad bona monaſterij generaliter ſumpta (loquor de immobilibus, aut mobilibus pretioſis, quæ ſeruando ſeruari poſſunt) conſtat ex Bulla Pauli II. edita hac de re 1. Martij 1648. quæ cum generaliter loquatur de omnibus perſonis eccleſiaſticis, vt patet ex illis verbis: *Si quis autem contra huius noſtræ prohibitionis ſeriem de bonis, & rebus eiſdem quidquam alienare præſumpſerit:* vtiq; ſub ea comprehenduntur etiam Moniales, attenta doctrina ſuperiùs tradita: quòd ſub maſculino continetur fœmininum, quando in vtroq; procedit par ratio, vt in præſenti caſu: quo verò ad dotes, conſtat ex dictis *c. 3. ſect. 2. q. 11.*

Addo quòd, ſi Monialis ex mutuo recipiat mille aureos cum pacto ſoluendi quinquaginta mutuanti quotannis ex annuis redditibus ipſi Moniali ad vitam conceſſis; & hoc, vſq; dum reſtituantur dicti mille, & ex titulo lucri ceſſantis; verè non dicitur alienare, nec incurrit pœnas latas contra alienantes bona eccleſiaſtica, & ratio eſt, quòd, quando Sacra Congr. prohibuit, ne Regulares recipiant mutuò pecunias, cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis, loquitur ſolùm in caſu, quo fundus, vnde colligi debent annui redditus, obligetur, & ipſe fundus ſit monaſterij. Vnde fit, vt, quamuis in caſu propoſito de licentia domini obligaretur fundus à conſanguineo Monialis ei aſſignatus ad ſolutionem præfatorum redditauum; non ideò interueniret propria alienatio, nec incurrerentur pœnæ latæ contra alienantes bona eccleſiaſtica, ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij docti viri à me conſulti.

Concedit tamen *Portell. par. 1. reſp. mor. caſu 7. num. 5.* quòd, ſi alicui conuentui Monialium ex legato relinquatur bibliotheca librorum latinorum; ea abſque licentia Sedis Apoſtolicæ poſſet ab illis alienari, eius pretio implicato in bonis fructiferis emendis; ſicque in regno Portugalliæ in facti contingentia deciſum fuiſſe à Collectore Apoſtolico; & quidem non permodum diſpenſationis, ſed per modum rationabilis declarationis in eo fundatæ, quòd bibliotheca librorum latinorum eſt omninò inutilis Monialibus, ideòque ceſſat finis legis vetantis alienationem bonorum eccleſiaſticorum: ita *Portell.* addens eodem modo ſine licentia Sedis Apoſtolicæ potuiſſe vendi quoſdam pannos pretioſos monaſterio cuidam Monialium relictos pro ornatu parietum, qui erant conuentui omninò inutiles, & ex vetuſtate iam corrumpi incipiebant.

Vnum hic moneo ex decreto Sacræ Congregationis Moniales, & quoſcumque alios Regulares prohiberi ſub pœnis ex alio decreto inferiùs referendis, recipere pecunias ad cambium, aut mutuò cum pacto ſoluendi lucrum ceſſans, aut damnum emergens: cùm enim decretum loquatur generaliter de Regularibus; vtique comprehendit etiam Moniales, vt patet ex dictis hìc in reſponſione. Decretum autem iuſſu Vrbani VIII. editum fuit 21. Maij 1626. his verbis. *Cum poſt editum decretum de rebus Regularium non alienandis compertum ſit Regulares, qui eodem decreto prohibentur cenſus imponere ſuper bonis ad eorum monaſteria pertinentibus, loco cenſuũ huiuſmodi pecunias ad cambium, vel mutuò accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, & dãni emergentis: cumque ex huiuſmodi contractu eludatur mens ſacræ Congregationis, cui inprimis in votis fuit conſulere Regularium indemnitati, quæ ex impoſitione cenſuum huiuſmodi plurimum læderetur. S. D. N. approbante, decreuit, ac declarauit huiuſ-*

modi

modi contractum eſſe contrà mentem decreti vt ſuprà editi; ideòq; non licere Regularibus pecunias,vt proponitur, accipere, ac ſi acceperint, in ipſius decreti pœnas ipſo facto incidere, decretum verò, de quo loquitur præſens decretum, editum fuit à Sacra Congregatione iuſſu Vrbani VIII. die 7. Septembris 1624. continetq; vltra pœnas contentas in Paulina *Ambitioſæ* priuationem omnium officiorum obtentorum, vociſq;actiuæ, ac paſſiuæ, & perpetuam inhabilitatem ad illa impoſterum obtinenda (& quidem ipſo facto incurrendas abſque alia declaratione, ac ſoli Papæ reſeruatas) declaratque ipſo iure nullum, ac irritum quidquid contra huiuſmodi prohibitionem actum fuerit.

Addo Moniales non poſſe oppignorare mobilia pretioſa proprij Conuentus; vt lampades, & candelabra, & alia vaſa argentea ſine facultate ſacræ Congregationis: & probatur tum quia oppignoratio, teſte *Quaranta v. alienatio num.*20. eſt quædam alienatio (maximè ſi res tanti obligetur, vt difficilè poſſit redimi, ideoque exponatur periculo probabili alienationis) ergò comprehenditur ſub iuribus prohibentibus alienationem bonorum Eccleſiaſticorum: tum quia prohibita alienatione à iure, prohibetur oppignoratio *leg.fin.C.de rebus alienis non alien.*idque ratione periculi,cui exponitur res oppignorata, ne omninò alienetur, ita *Diana par.*5. *tract.*13. *reſol.*6.*ex Molina,Quaranta, Layman, Lezana, Bonacina, Caſtro Palao, Barboſa, Rodriq. & Leſſio;* qui tamen limitant aſſertionem, niſi vrgeat ſumma neceſſitas, & ſit periculum in mora; tunc enim oppignorari poſſunt vaſa pretioſa,inconſulta Sacra Congregatione: cùm lex non liget, quando de facto ſeruari non poteſt *l.*1. §.*dies ff. quando appellandum ſit*,& neceſſitas non habeat legem *l.vn.ff. de offic.conſu.*ſic Diana ex Peyrino addens oppignorationem in hoc poſteriori caſu fieri poſſe abſque conſenſu Ordinarij, etſi is facilè haberi poſſit.

Quòd ſi talis oppignoratio facienda ſit ſuper Monte exigente quot annis intereſſe correſpondens pecuniæ mutuatæ pro pignore depoſito: tunc dato etiam quòd ea oppignoratio eſſet licita, requireretur Sedis Apoſtolicæ facultas ad illam faciendam ratione obligationis, quam ſubiturus eſt Conuentus de ſoluendo præfato intereſſe: cum talis ſolutio ſit Regularibus ſpecialiter vetita ex decreto Vrbani VIII. paulò ante relato, adeòque ſpecialis licentia requiratur vt ſuſcipiatur talis obligatio.

QVÆRES XXV. An, & quas donationes, ſeu largitiones munerum poſſint facere Moniales ex bonis proprio vſui conceſſis.

30 ℞. Non poſſe, niſi de licentia propriæ Superioriſſæ, & in caſibus permiſſis in *decretis Sacræ Congregat. de largit.mun.* editis iuſſu Clementis VIII.& nouiſſimè confirmatis, ac innouatis ab Vrbano VIII. prout oſtendimus in *tract. de prohibit. cap.*9. *per totum*. Addo hic Prælatos Monialium ex Conſtit. eiuſdem Clementis VIII. relata *quæſt.*3. teneri prohibere, ne ab illis fiant munera ſæcularibus, niſi quæ charitatis cauſa iudicauerit Præfecta de bonis communibus, nomine,& de licentia Conuentus: & quòd, mellarijs penitus abolitis, tantummodò concedantur eſculenta, & poculenta munuſcula ab ijs fieri, eo modo, & forma, quibus in dicta Conſtitut. præſcribitur.

Moneo hìc obiter, quòd, quamuis vigore præfatorum decretorum Clementis VIII. Moniales deberent publicè legere decreta quotannis; cùm in ijs id expreſsè ipſis præciperetur (ijs in vernaculum, ſeu vulgarem cuiuſq; monaſterij ſermonem verſis:) id tamen non videtur eſſe in vſu, ſaltem in multis locis(quod mihi conſtet:) immò nec expreſsè Monialibus præcipitur in ijſdem decretis de mandato Vrbani VIII. innouatis (vnde poſſet colligi tolerantia dicti non vſus) quamuis aliàs expediret, vt etiam Moniales annuam lectionem talium decretorum non omitterent, maximè cùm in innouatione dictorum decretorum damnetur omnis prætenſus non vſus præcedentis decreti ſub Clemente VIII. &c.

QVÆRES XXVI. An, & quo pacto Monialibus prohibita ſit negotiatio.

31 ℞. Eſſe

31 ℞. Eſſe prohibitam eodem pacto, ac eſt prohibita viris religioſis; idque ex *cap. ſecundùm ne cler. vel monac.* quod, licet loquatur ſolùm de Clericis, aut Monachis, nulla mentione facta de Monialibus (vt conſtat ex illis verbis: *Sub interminatione anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici cauſa lucri negotientur*) comprehendit tamen etiam Moniales, cum iuxtà ſæpiùs dicta fœmininum comprehendatur ſub maſculino, etiam in odioſis, ac pœnalibus; quando par ratio procedit in vtroque, ſicut re vera in præſenti caſu procedit; ſed de hoc plura *tract. de prohibit. cap.* 10.

QVÆRES XXVII. An, & qua ratione poſſint Moniales appellare à correctione ſuorum Superiorum.

32 ℞. Non poſſe, niſi in caſu, quo euidenter conſtet Moniali notabilem inferri iniuriam in fama, honore, aut vita à proprio Superiore; & hoc non ſolùm ex *cap. ad noſtram, & cap. reprehenſibilis de appellat.* vbi generaliter interdicitur Religioſis, & per conſequens etiam Monialibus (quæ vtiq; comprehenduntur ſub nomine religioſorum iuxta dicta *q. præced.*) ne appellare præſumant à correctione ſuorum Superiorum ad Iudices extraneos: ſed etiam de conceſſione bullata Iulij II. quam refert *Caſarub. in comp. v. appellare num.* 3. his verbis: *Iulius II. prohibuit ſub excommunicationis pœna Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum, ne à mandatis, & ordinationibus Prælatorum dicti Ordinis appellare valeant. Iudicibus verò quarumcumq; curiarum ſub præfata pœna diſtrictè inhibuit, ne appellationes huiuſmodi recipere, aut illas cognoſcere quoquo modo præſumant; decernens irritum, & inane quidquid ſecùs attentari contigerit.* Quæ conceſſio ſine dubio eſt communis Monialibus, etiam aliorum Ordinum: quippè quæ, licèt ſit odioſa Monialibus in particulari; eſt tamen fauorabilis toti Communitati, ideòque dicenda eſt cadere ſub generali communicatione priuilegiorum, prout alibi aduertimus.

An autem propriè dari poſſit appellatio à correctione, & mandatis Abbatiſſæ; quo modo poteſt dari à correctione, & mandatis Prælati regularis in caſibus permiſſis, & à nobis ſuo loco explicatis.

33 ℞. Non poſſe; cùm Abbatiſſa ſit incapax iuriſdictionis propriè dictæ; & aliàs in eo, à quo appellandum eſt, ſupponatur propria iuriſdictio: vt vel hinc patet, quòd alioqui licitum eſſet filijsfamilias appellare à matrefamilias, eiuſque correctione, ac mandatis: quod eſt omninò inauditum; cùm in familiam, cui ea præeſt, ſolùm habeat poteſtatem dominatiuam, non autem veram, ac propriam iuriſdictionem; quæ, vt diximus, præſupponitur in eo, à quo appellandum eſt; ita docti viri à me conſulti.

34 Notat porrò *Lezana tom. 1. cap. 9. num. 6.* non ſolùm religioſis, & conſequenter etiam Monialibus interdictum eſſe appellare ad Iudices non competentes, cuiuſmodi ſunt magiſtratus ſæculares, ac Iudices laici (de quibus loquuntur iura ſuperiùs adducta, & alia non pauca, quæ referuntur à Doctoribus) ſed etiam ad Iudicem competentem; nimirum ad Sedem Apoſtolicam, Legatos, Nuncios, & Sacram Congregationem Regularium: quomodo Ciſtercienſibus, Canonicis Regularibus, ac Fratribus Minoribus ſub pœna excommunicationis interdicta eſt appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam; intellige, præter quàm in caſibus, in quibus DD. concedunt licitum eſſe Religioſis appellare à correctione, ac mandatis ſuorum Superiorum, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs in contrarium collatis.

35 Illud item benè notat *Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. l. 2. cap. 11. num. 4.* ex eo quòd in pluribus euentibus appellatio denegetur Religioſis, non rectè inferri ijs item denegari defenſionem naturalem; ſiquidem illi tunc poſſunt recurrere ad Superiorem per ſimplicem querelam, vel per modum ſupplicationis, aut precum, & ab eo obtinere iuſtitiam, aut gratiam: quod eſt remedium ſufficiens, diuerſum ab appellatione. Ad quos autem poſſint moniales licitè appellare, quo ordine, in quibus caſibus, quomodo, & ſimilia, quæ hoc loco quæri poſſent; colligenda ſunt ex dictis in

tract.

tract. de prohibit. c.7. per tot. vbi ex profeſſo agimus de appellatione.

Quod verò ait *Suarez to.4. de relig. tract.8.l.2.c.11.num.7.* recurſum ad Prælatum ſuperiorem eſſe licitum non ſolùm quando inferior Prælatus excedit in pœna imponenda modum debitum, ſed etiamſi illa ſit iuſta, & ſecundùm regulam, dummodò materia ſit talis, vt Prælatus altior iuſtè poſſit gratiam aliquam, aut diſpenſationem concedere, & in hoc non contingat ſubreptio; quod inquam ait *Suarez loco citato*, explicari poteſt de pœna quidem moderata, ſed grauiori, ne alioqui recurſus nimis facilis ad Prælatum ſuperiorem rigorem iuſtum diſciplinæ regularis labefactet: quamuis dici poſſet non eſſe neceſſariam eiuſmodi explicationem; ſi quidem quod differtur non aufertur, & interdùm etiam cum fœnore, ſi irrationabilis fiat recurſus, etiam pro petenda gratia, & non iuſtitia: quod vtique poteſt ſufficere ad retrahendum Religioſum ne ſine iuſta ratione dictum recurſum faciat, vtpotè hinc poſteà grauiori pœna puniendus.

QVÆRES XXVIII. An, & qualiter poſſint Moniales teſtificari in cauſis, ſiue ciuilibus, ſiue criminalibus.

36 ℞. *Rodriq. tom.2.q.11.art.3.* quòd, quamuis de iure canonico fœmina non poſſit eſſe teſtis idoneus in cauſis criminalibus; vt oſtendit *Tiraq. tract. de leg. connubial. l.9. num.43.* dicens neminem de hoc dubitare præter Philippum Decium (quod idem putant aliqui apud *Marantam de ord. iudic. p.4. num.43.* dicendum eſſe etiam de iure ciuili,) nihilominus dicendum eſt Moniales poſſe teſtificari contra alias Moniales, etiam in criminalibus: cùm mulieres laicæ, etiam de iure canonico in criminalibus admittantur in teſtes, quandocumque aliter conſtare non poteſt de veritate; & delicta Monialium nonniſi per alias Moniales probari poſſinr, vt patet: præterquàm quòd longè peius eſt, & magis contrarium canonibus Sanctorum Patrum, quod contra perſonas religioſas admittantur laici in teſtes: hæc Rodriq. addens non eſſe concedendum de Monialibus, quod ait Decius duarum mulierum teſtimonium non ſufficere, vt quis poſſit iuſtè condemnari eæ enim licèt ſint mulieres, tamen ſunt religioſæ, ac timentes Deum, ſicq; duæ illarum ſufficienter probarent, ſi alioqui eſſent omni exceptione maiores. Quæ doctrina magna ex parte oſtendit Moniales poſſe admitti ad teſtificandum, etiam in cauſis criminalibus perſonarum ſæcularium, ſi occurrat caſus, in quo aliàs non poſſit conſtare de delicto; quamuis ad id non poſſint cogi; ſi agatur de condemnatione: quod benè aduertit de viris religioſis *Lezana ſup. cap.11. num.24.* docens eos nec poſſe compelli ad teſtificandum in ciuilibus, niſi quando aliter haberi nequit veritas idq; ex *cap. cum ſuper, & cap. dilectorum de teſtibus cog.*

QVÆRES XXIX. An Moniales poſſint ſibi facere Commatres per Sacramentum Baptiſmi, & Confirmationis.

37 ℞. Non poſſe; & probatur tum ex *c. præuenerit el. 1.d. 18. quæſt.2.* vbi id expreſsè prohibetur Religioſis: tum quia Commatres aſſumuntur in partem ſollicitudinis infantis; quam impartiri non poteſt Monialis, cum non ſit domina ſui ipſius, ſed ſubijciatur obedientiæ Superioris, ita in terminis *Zerol. v. Moniales §. ad 7.* At diſſentit *Quintana d. tract.1. ſing.8.* dicens etſi detur Monachos prohiberi ſuſcipere infantes, aut adultos in confirmatione, hac prohibitione non affici Moniales: idque ſentire *Coninchum, Hurtadum, & Chamerotam:* addenſque poſſe quemlibet Regularem ſine cauſa, ac culpa, ac ſine Ordinariorum, aut Prælatorum licentia (niſi id in ſuo Ordine expreſsè prohibitum ſit) eſſe Patrinum in Confirmatione; ſaltem in Ordinibus non Monachalibus.

Vtrum verò Monialis eſſe poſſit executrix teſtamenti, & quidem de licentia ſolius Abbatiſſæ.

℞. Poſſe; & probatur quia inter Regulares quilibet Superior einſmodi licentiam concedere poteſt Religioſo ſubdito, vt habet *Sanch. l.6. mor. c.11. num.15.* & poteſtas, quam habet Abbatiſſa in Moniales ſubditas, eſt poteſtas debita quibuſdam alijs Superioribus, vt habet idem *Sanch. l.6. mor. cap.1. num.22.* adeoque ipſi Abbatiſſæ

batiſſæ competet nomen Superioris, ergo & poterit dare præfatam licentiam; ex alia parte nullum extat ius prohibens Moniali dictum munus executoris; cum nullum afferatur: nec obſtat, quòd poteſtas Abbatiſſæ non eſt ſpiritualis, ſed temporalis, vt notat idem *Sanch. ſup. num.* 17. *&* 19. cum enim talis licentia ſpectet potius ad temporalitatem, quàm ad ſpiritualitatem, ſeu finem ſpiritualem iuxta dicta *citato num.* 19. ſuperioritas Abbatiſſæ erit ſufficiens ad dictam licentiam concedendam.

QVÆRES XXX. An Moniales cum Monachis ſui Ordinis habitare poſſint in eodem monaſterio.

38 ℞. Non poſſe; cùm id in ſpecie prohibeatur *c. diffinimus, cap. in nullo* 18. *quaſt.* 2. vbi dicitur: *In nullo loco Monachos, & Monachas permittimus vnum monaſterium habitare: ſed nec ea, quæ duplicia vocant, &, ſi quod tale eſt, religioſus Epiſcopus mulieres quidem in ſuo loco manere ſtudeat, Monachos autem aliud monaſterium edificare cogat; ſi autem plurima ſint talia monaſteria, ſeparentur in alijs monaſterijs Monachæ, & in alijs Monachi: res autem, quas habent communes, ſecundùm iura eis competentia diſtribuantur.*

QVÆRES XXXI. An Moniales liberè poſſint accedere ad collocutorium, vt loquantur cum extraneis ad ipſas accedentibus.

39 ℞. Non poſſe; cum iuxta *cap. in decima* 18. *q.* 2. Monialis non debeat loqui ſola cum aliquo, ſed aſſociata à duabus, vel tribus Sororibus, quas vocant Auſcultatrices: ita vt rara ſit acceſſio, & breuis locutio; quod etiam communiter ſolent Ordinarij præſcribere in proprijs edictis, ſed minùs communiter obſeruatur; & quidem interdùm cum graui diſpendio boni nominis Monialium: quæ, remotis arbitris, audent aliqua perpetrare, quæ non auderent, ſi aſſiſtentes haberent auſcultatrices; fœlix enim neceſſitas, quæ ad meliora compellit. Quàm maximè ergò vigeant Prælati Monialium in obſeruantia huius adeò neceſſarij, ac vtilis ſtatuti, curentque vt Moniales, præſertim iuniores, ſolæ non accedant ad loquendum cum perſonis extraneis ad illas accedentibus. Audiant Moniales, quæ habet *S. Bernardus epiſt.* 114. eaq; ad rem præſentem applicent: *Agnoſco filia, inquit, agnoſco vtinam, & tu mecum agnoſcas ſerpentis virus, fraudolenti dolum, verſipellis aſtutiam: ſi ſola ouicula vmbras penetras, præda vis eſſe lupo; ſed audi me filia, noli te ſeparare à grege, ne quando rapiat, & non ſit, qui eripiat.*

QVÆRES XXXII. An Moniales poſſint ſcribere literas cuicumque maluerint, aut eas recipere à quocumque.

40 ℞. Non poſſe; cum id in terminis prohibitum fuerit à Clemente VIII. in bulla ſæpius allegata his verbis: *Literæ, ſeu Epiſtolæ nullo modo à Monialibus ſcribantur ſine licentia Superiorum, nec recipiantur niſi prius lectæ fuerint à Præfecta monaſterij;* quamquam talis prohibitio parùm videatur eſſe in vſu; cùm tamen ſit ſancta, vtilis, ac neceſſaria, ideòque in viridi obſeruantia deberet manuteneri, aut certè reſtitui. Vtinam Prælati Monialium curarent ſeruari id, quod piè ſtatuit S. Carolus in *Concil. Mediol.* 1. ſub his verbis: *Ne ſcribant literas, niſi ad Superiorem, & Epiſcopum ſine licentia Præfectæ, neque ad ſe miſſas aperiant, niſi Præfecta prius eas aperuerit, legeritve, ſub pœna ſcribenti, vel recipienti, ne per duos menſes exeat è cella, & ieiunet in ſextis feriis in pane, & aqua, ſi literæ ſuſpicionem criminis habent, eaque præterea priuetur facultate loquendi cum exteris per* 6. *menſes, & velo; idcircò non habeant priuatim atramentum, nec calamum.*

QVÆRES XXXIII. An Moniales vti poſſunt lineis.

41 ℞. Quòd licèt ex *c. cum ad monaſterium de ſtatu monach.* prohibeatur Monachis, & conſequenter Monialibus, lineis vti, cùm habitus Monachorum etiam interior, debeat eſſe laneus; nihilominus *Sylu. v. religio* 7. *nu.* 15. *Graff. part.* 1. *deciſ. l.* 3. *cap.* 5. *nu.* 69. *&* 70. *Lezana ſup. cap.* 9. *num.* 21. *Nald. v. Monialis nu.* 11. & alij docent, regulariter loquendo, Moniales vtendo lineis, peccare ſolùm venialiter, immò nec venialiter, ſi extet communis vſus in contrarium, & à fortiori ſi id fiat ratione infirmi-

tatis,

tatis, ſi quidem (vt aduertit Sylu. ex Archidiacono) huiuſmodi prohibitio non eſt ſub præcepto, ac proindè non obligat ſub peccato: vnde ait Nald. poſſe tolerari vſum, cuius initij memoria non extat, vt contra regulas proprij Ordinis Moniales vtantur linteaminibus, & ſubuculis non laneis, ſed lineis; non prætermittendo tamen, quæ ſunt ſubſtantialia regulæ: intellige, ſtando præcisè in iure communi: quod enim ſpectat ad ius peculiare vniuſcuiuſq; Ordinis, attendenda ſunt ſpecialia ſtatuta, ac conſuetudines ſingularum religionum; quo pacto Lezana ſubdit ex Marchante Fratrem Minorem peccare m. vtendo lineis camiſijs, eò quòd illis id in ſua regula piè prohibeatur.

QVÆRES XXXIV. An Moniales poſſint edere carnes.

42 ℞. Videri poſſe, ſecluſo iure particulari proprij Ordinis, idque eſtò in citato *cap. cum ad monaſterium* eſus carnium prohibeatur Monachis, & per conſequens etiam Monialibus, præterquàm in infirmitate; nam iuxta dicta *q. præced.* talis prohibitio non fuit inducta iure communi tamquam obligatoria ſub præcepto, vt benè aduertit Sylu. vbi ſupra.

QVÆRES XXXV. An Moniales poſſint nutrire comam, ac ſuperbè veſtire.

43 ℞. Non poſſe, cùm ijs id interdicatur in *Clem. attendentes de ſtatu monach.* vbi dicitur; *Viſitatores autem huiuſmodi ſollicitudinis ſtudiũ diligenter impendant, vt Moniales ipſæ, quarum nõnullas dolentes audiuimus in ſubſcriptis excedere, pannis ſericis, variorum fœderaturis, ſcandalitijs, comatis, & cornutis crinibus ſcaccatis, & virgatis caputiolis non vtantur.* Circa quæ verba notat *Tamb. ſup. D. 10. quæſt. 2. num. 17.* quòd quamuis Gloſſa dubitet, num hìc ſimpliciter prohibeatur Monialibus habere comam, ſi eam honeſtè, ac occultè deferant, vel certè ſolùm interdicatur fucata compoſitio crinium; ſicut videtur colligi ex verbis illis *vtantur comatis, & cornutis* (ideſt tortis) *crinibus:* re vera tamen Gloſſa oppoſitum ſentit, & fatetur vſu receptum eſſe, vt Moniales potiùs tondeantur, & deformato capite Deo viuant, potiùs quàm crines poliendo humani generis hoſti deſeruiant.

QVÆRES XXXVI. An, & qualis vſus laruarum, ac chorearum ſit prohibitus Monialibus.

44 ℞. Quod, quamuis DD. communiter dicant Religioſos peccare m. tum deferendo laruas, ſi id faciant extra monaſteria, & ſine rationabili cauſa (vt rectè aduertit *Baldell. lib. 3. D. 32. num. 14.* ex Armilla, Vibaldo, & Comitolo) tum choreas ducendo publicè, & in præſentia ſæcularium (ſicut indicat idem *Baldel. num. 16.*) regulariter tamen, cùm Moniales ſoleant geſtare laruas intra propria clauſtra pro honeſta recreatione, & ducere choreas ſecretò, & ſolùm coram ipſis Monialibus: propterea dicendum videtur illas poſſe facere vtrumque ſine peccato, ſaltem mortali; cùm ſic ceſſet periculum ſcandali, & interueniat paruitas materiæ excuſans à peccato, colligitur ex Baldello pro ſe alios Doctores citante.

QVÆRES XXXVII. An Moniales poſſint habitum mutare occaſione alicuius repræſentationis, quam faciant, aſſumendo habitum virorum.

45 ℞. Non poſſe, ſi ſit in vſu prohibitio illis hac de re facta à Sacra Congregatione 27. April. 1604. & relata à *Barboſ. l. 1. de iure eccl. c. 44. n. 57.* at ea non videtur eſſe in vſu, ſaltem in multis locis, & quidem ſcientibus, ac plerumq; non contradicentibus Prælatis ipſarum Monialium; vnde, cùm aliàs dimiſſio proprij habitus religioſi, & ſuſceptio alterius ad breue tempus etiam pro aliqua actione ludicra reſte *Suar. D. 23. de cenſur. ſect. 4. nu. 29.* excuſari poſſit à peccato: non peccabunt Moniales modo dicto aſſumendo habitum virorum, proprio dimiſſo.

QVÆRES XXXVIII. An Moniales poſſint eligere Abbatiſſas ad vitam, quæ ſcilicet perpetuò durent in munere Abbatiſſatus.

46 ℞. Non poſſe, id prohibente Gregorio XIII. in bulla hac de re edita 1. Ianu. 1583. qua præcipitur Monialibus quorumcumq; Ordinum in vniuerſa Italia, & præſertim in vtriuſque Siciliæ regnis conſiſtentibus, vt non eligant Abbatiſſam, niſi ſolùm

ad

ad triennium, aliàs electio ſit nulla. Quod tamen non facit; quin Abbatiſſæ ſingulis annis mutari poſſint iuxta declarationem Sacræ Congreg. quam affert *Tamb. D.*30. *quæſt.*1. *num.*10. addens *num.*11. Abbatiſſas, abſoluto triennio ſuæ præfecturæ, teneri illam renunciare: & tunc ei ſuccedere in poteſtate Monialem profeſſione antiquiorem vti Vicariam (niſi aliter ferat conſuetudo) & quidem vſque ad electionem nouæ Abbatiſſæ; quamquam præfata Conſtitutio Gregorij non obliget extra Italiam, ac inſulas adiacentes, vt conſtat ex tenore illius.

Addit *Nald. v. Abbatiſſa num.*5. quòd, cùm in citata Conſtit. dicatur *à die finitæ adminiſtrationis*, & hæc verba contineant fauorem; terminus ille triennij includit primum diem; ſicq; Abbatiſſa poterit iterùm eligi illo eodem die, quo antea deſierat, recurrente triennio ſuæ electionis.

Maius dubium eſt, in caſu, quo Abbatiſſa poſt elapſum triennium præfecturæ ex indulto Sacræ Congreg. confirmetur ad alium triennium immediatè ſequens, elapſo hoc alio triennio, poſſit à Monialibus iure proprio iterùm eligi ad alium triennium immediatè ſequens.

46 ℟. Videri non improbabile, quòd poſſit, in rigore loquendo; & probatur tum quia aliàs fauor conuerteretur in odium contra regulam iuris 61. tum quia priuilegium, & gratia Principis debet aliquid operari ſupra ius commune; ideòque cùm Monialis ſpatio 9. annorum bis eligi poſſit in Abbatiſſam de iure communi, non videtur dicendum hoc tolli per conceſſionem Sacræ Congregationis, quatenus indulget, vt alio triennio intermedio eligatur, ita in ſimili Diana, Naldus, Bordonus, & alij à me conſulti contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, Sanctarellum, & alios item à me conſultos oppoſitum ſuſtinentes: qua de re *cap.*10. *quæſt.*13.

QVÆRES XXXIX. An, & quomodo Moniales parare poſſint cibos, aut illos vendere externis.

48 ℟. Non poſſe, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, parentibus, ac conſanguineis: idque ex Sacræ Congreg. decreto, quod refert *Barboſa l.*1. *iur. eccl. cap.* 44. *num.*58.

QVÆRES XL. An dato quòd Monialis velit imprimere aliquem librum vltra examinationem, & approbationem Ordinarij debeat obtinere licentiam proprij Prælati regularis, cui ſubeſt, & libri approbationem factam in Ordine iuxtà decretum *Concilij Trid. ſeſſ.*4.

49 ℟. Debere obtinere vtrumque, & inde probatur, quòd Concilium loquitur generaliter de Regularibus dicens: *Et ſi Regulares fuerint, vltrà examinationem, & approbationem huiuſmodi* (ideſt Ordinarij loci) *licentiam quoque à ſuis Superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris iuxta formam ſuarum ordinationum*: conſtat autem ex dictis hic *q.*1. Moniales ſubiacere prohibitionibus iure communi latis contrà Regulares: præterquàm quòd finis prohibitionis huius (qui eſt impedire, ne in libris, qui imprimuntur, diſſeminentur errores contrà fidem, aut bonos mores) maximè militat in Monialibus, quæ licèt interdùm ſint instructæ doctrina excedente ordinariam conditionem ſexus muliebris; faciliùs tamen errare poſſunt, adeòque maiori egent directione. Concedo quidem, quòd ſi Monialis, quæ imprimit librum, ſit exempta ab Ordine, cuius inſtitutum profitetur; tunc non tenetur petere licentiam imprimendi librum à Prælato regulari Ordinis; cùm is reſpectu dictæ Monialis non poſſit dici Prælatus illius (quod requirit Concilium) ſed ſufficit librum approbari ab Ordinario loci, cui Monialis ſubeſt, & de eius licentia imprimi. Quòd ſi Monialis imprimit librum, non ſeruatis ſeruandis, incurrit illas eaſdem pœnas, quas reſpectiuè incurreret vir religioſus in tali caſu; idq; ob dicenda *cap. ſeq. q.*2.

QVÆRES XLI. An poſſint in templis Monialium eligi Confraternitates laicorum.

50 ℟. Non poſſe, ita *Rota coram Coccino deciſ.*472. *nu.*3. & 4. & *Sacra Congregatio Epiſco-*

Epiſcoporum in vna Barenſi 6. *April.* 1595. apud *Ricciulum lib.* 4. *lucubrat. eccleſ. cap.* 3. *num.* 4. patetque quia Monialibus interdicta eſt conuerſatio *cap. prouenit.* 18. *qu.* 2. quam tamen difficilè euitarent, ſi Confraternitates in earum templis erigerentur. Sic apud priſcos Romanos, teſte *Seruio in* 7. *AEnead.* cum non poſſet Senatus cogi, niſi in loco augurato; templum Virginum Veſtalium non fuit conſecratum, ne Senatus illuc accederet.

CAPVT VIII.

De Pœnis Iure communi latis contra Moniales.

1 *Moniales ſubſunt pœnis latis iure communi contra Regulares, aut Eccleſiaſticos.*
2 *Proponitur, & ſoluitur obiectio.*
3 *Subſunt pœnis latis in ſpecie contra religioſos Ordinis, ſi ſint exemptæ.*
4 *Si ſint exemptæ non ſubſunt pœnis latis ab Ordinario.*
5 *Limita, niſi pœna feratur ab eo, vt Sedis Apoſtolicæ delegato.*
6 *Quod tamen fallit, attentis priuilegiis regularium, quæ etiam competunt Monialibus.*
7 *Moniales ſunt capaces ſuſpenſionis eccleſiaſticæ.*
8 *Non item irregularitatis propriè dictæ: ſunt capaces degradationis aliquo modo.*
9 *Variis pœnarum generibus ſubiacent.*

QVÆRES I. An Moniales ſubiaceant pœnis iure communi latis contra Regulares, ſeu Religioſos, aut Eccleſiaſticos.

1 ℞. Subiacere, ſi verſentur circa materiam ipſis Monialibus proportionatam; & probatur tum quia mulieres ligantur ſtatutis generaliter, ac indefinitè latis, æquè ac maſculi, niſi ſpecialiter excipiantur; vt notant aliqui Doctores cum *Baldo in l. ne paſſim, C. de iur. & fact. ignorant.* tum quia ſub ſexu maſculino ſemper intelligitur fœmininum, præſertim in ſtatutis factis per Prælatos, quæ ſint proportionata maſculis, ac fœminis; ſicut aduertit *Graff. conſ.* 22. *num.* 2. *&* 4. *de ſent. excommunic.* tum quia *Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. num.* 61. *& ſeqq. Tiraquel.* & alij pęnes *Sanchez l.* 6. *mor. cap.* 16. *num.* 89. aiunt frequentiſſimam ſententiam eſſe in legum diſpoſitione, etiam in materia odioſa, ac pœnali ſub maſculino claudi fęmininum: quod etiam admittit *Bonac. quæſt.* 4. *de clauſur. par.* 6. *num.* 18. in ſimili; cum alioqui *D.* 2. *de cenſur. in partic. qu.* 5. *par.* 7. *num.* 10. oppoſitum ſentiat dicens in materia pęnali cenſurarum ſtrictam verborum interpretationem debere fieri, & non valere argumentum à minori ad maius, vel è contra; ſed ſtandum eſſe propriæ verborum ſignificationi, ideòque Moniales non affici pœna à Pio V. lata contra Clericos tam ſæculares, quàm regulares intereſſentes agitationi taurorum, eò quòd illæ non ſint Clerici ſæculares, aut regulares: quam opinionem ſuſtinent alij Doctores, & non improbabiliter, quamuis oppoſita ſit communior, probabilior, & praxi conformior.

2 Neque ex eo quòd, interdicto Clero, non cenſentur interdicti Regulares ſecundùm probabilem ſententiam, quam ſequuntur Henriq. Sayrus, Vgol. & Auila, apud *Bonac. D.* 5. *de cenſ. in comm. p.* 1. *nu.* 11. ſequitur Moniales in pœnis non venire nomine religioſorum, aut eccleſiaſticorum: ſiquidem, cùm ipſæ verè, ac propriè ſint perſonæ eccleſiaſticæ, ac religioſæ, non apparet, ex quo titulo excipi debeant à pœnis latis generaliter contra perſonas religioſas, aut eccleſiaſticas.

QVÆRES II. An Moniales ſubijciantur pœnis latis contra religioſos ſui Ordinis, ſiue iure pontificio, ſiue proprio ipſiuſmet Ordinis.

3 ℞. Subijci, ſi eæ ſint exemptæ ab Ordinarij iuriſdictione, & immediatè ſubijciantur Prælatis regularibus: ſecùs, ſi immediatè ſubijciantur Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci, & ſint exemptæ à Prælatis regularibus. Ratio reſponſionis

eſt, quòd pœnæ non poſſunt ferri, niſi in ſubditos, vtpotè prouenientes ex iuriſdictione, quæ ſolùm exercetur in ſubditos; & ex alia parte non debent extendi vltra perſonas in illis comprehenſas iuxta propriam verborum ſignificationem, cùm ſint odioſæ, & odia debeant reſtringi, cùm ergò Moniales immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario non ſit ampliùs ſubditæ Prælatis Ordinis, immò nec cenſeantur eſſe ex Ordine quò ad odia, ne aliàs nimis grauentur, non ſubiacebunt pœnis latis contra religioſos ſui Ordinis, ſiue iure ipſius Ordinis, ſiue pontificio: ſicut è contra, ſi ſint immediatè ſubiectæ Prælatis Ordinis, cùm ſic verè ſint ſubditæ, & membra illius, ſubiacebunt dictis pœnis, ſiue iure proprio Ordinis, ſiue pontificio latis.

QVÆRES III. An Moniales ſubijciantur pœnis, ac cenſuris latis ab Ordinario locorum.

4 ℞. Non ſubijci, ſi ſint exemptæ ab illorum iuriſdictione (excepto tamen caſu inferiùs apponendo) ſic enim non ſunt ſubditæ Ordinarijs, ideòque non ſubſunt illorum pœnis, ac cenſuris; maximè attento priuilegio, quod habent Regulares (& conſequenter etiam Moniales per communicationem) ne poſſint excommunicari ab Epiſcopo (de quo ſuo loco;) ſecus, ſi immediatè ſubſint iuriſdictioni Ordinarij; tunc quippè, ſicut ſunt ſubditæ, ſic & ſubijciuntur pœnis ab eo latis, ſi ex tenore verborum ſufficienter conſtet eas ſub illis comprehendi; non enim apparet, cur ab illis eæ eximi debeant; cùm illæ generaliter ferantur, & ſic procedant generales regulæ iuris, lex generaliter loquens generaliter intelligenda; &, vbi ius non diſtinguit, nec non diſtinguere debemus.

5 Caſus autem, in quo Moniales etiam exemptæ ſubijciuntur pœnis, ac cenſuris latis à Concilijs prouincialibus, aut edictis epiſcopalibus, eſt, quando Ordinarij dictas pœnas ferunt tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati, aut ex ſpeciali facultate ipſis ad talem effectum commiſſa; quo modo Sacra Congregatio 29. Ian. 1633. teſte *Barboſa in Collect. v. Moniales*, declarauit Moniales Regularibus ſubiectas loquentes cum Regularibus etiam eiuſdem Ordinis, licentiam legitimam non habentibus incurrere pœnas, & cenſuras à Concilijs Prouincialibus, vel edictis Epiſcopalibus in ſimilibus appoſitas; vnde infert *Tamb. de iure Abbatiſſ. D.25. q.8. §. ad 9.* à fortiori præfatis pœnis affici omnes alias Moniales Epiſcopis ſubiectas mediatè, ſeu immediatè, ſi contra ipſorum edicta loquantur cum Regularibus.

6 Quod autem dixi Moniales etiam exemptas, ſubiacere cenſuris latis ab Ordinario, ſi eas ferat tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus; non habet verum in ſententia eorum, qui dicunt Epiſcopos non poſſe ferre cenſuras contra regulares, neque in caſu, quo procedant vt delegati Sedis Apoſtolicæ: niſi id ipſis expreſſè concedatur: quod notat *Sanch. l.7. de matr. D.33. num.23.* idq; ex varijs priuilegijs bullatis à nobis relatis in *tract. de priuil. c.6. ſect.1. q.9.* quæ ſine dubio ſunt communia etiam Monialibus: quale eſt illud, quod Paulus III. conceſſit Societati Ieſu in ſua Conſtitut. *licèt debitum*, relata in *bullar. Societ. fol.28.* qua de re Sanch. ſup. ex dictis inferens poſſe ſtare, quòd Epiſcopus iuriſdictionem habeat in exemptos, & tamen eos ligare non poſſit cenſuris.

QVÆRES IV. An Moniales ſint capaces ſuſpenſionis Eccleſiaſticæ.

7 ℞. Eſſe; cùm de facto in *Concil. Trident. ſeſſ.25. de reg. cap.17.* contra Præfectas Monialium feratur ſuſpenſio ab officio, quamdiu Epiſcopo videbitur, ſi Epiſcopum certiorem non faciant ante menſem de profeſſione à Moniali nouitia facienda; quod eſt ſignum Moniales non eſſe incapaces ſuſpenſionis eccleſiaſticæ, non quidem cuiuſcumq; ſed illius, quæ iuxta conditionem ſtatus, ac ſexus illarum ipſis poſſit adaptari.

QVÆRES V. An, & quomodo Moniales ſint capaces alicuius irregularitatis inductæ, immò & degradationis.

8 ℞. Quòd, cùm iuxta communem ſenſum Doctorum irregularitas ſit canonicum impedimentum ex facto, aut defectu proueniens; quod directè impedit ſuſceptio-

ſceptionem ordinum eccleſiaſticorum, aut vſum illorum ob diuinam reuerentiam: hoc ipsò quòd fœmina eſt incapax ordinis, eſt & incapax irregularitatis propriè dictæ; vnde *Suarez tom.4. de relig. tract.9. lib.1. cap.11. num.7.* cautè dixit, quòd fœminam violenter corruptam non poſſe recipere velum conſecrationis, eſt quaſi quædam irregularitas; quæ licèt ſine peccato contrahatur, impedit talem conſecrationem. Dixi eſt *& incapax irregularitatis propriæ dictæ*, vt innuerem fœminam, & per conſequens etiam Moniales poſſe affici irregularitate aliqua minùs propriè dicta: qualis eſt illegitimitas natalium, bigamia, infamia iuris, aut facti, & ſimiles reſpectu prælationis acquirendæ inter Moniales; quas conſtat à Doctoribus recenſeri inter ſpecies irregularitatis, & ſuo modo cadere etiam in Moniales.

Quod autem ſpectat ad degradationem, putat *Martinus Delrio lib.5. diſquiſit. ſect.16. §. de his vltimis*, eam poſſe cadere in Moniales, aitque ad id videri ſufficere, quòd Moniali auferatur velum cum habitu monaſtico ſupremo, ac veſtis laica ipſi inijciatur, necnon ab Ordine, cui ſe addixerat, eiecta, ac ſpoliata omni priuilegio religioſo, ſortis laicæ effecta declaretur, ſicque curiæ ſæculari tradatur: ſic ille, addens tamen ſe praxim huius caſus nondum vidiſſe, ſed ſuſpicari hanc eſſe, vel eſſe debere.

9 Et quidem, cùm Moniales poſſint incurrere non ſolùm excommunicationes, ſed etiam ſuſpenſiones, interdicta, priuationes officiorum, dignitatum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, aliaſque ſimiles pœnas, etiam corporales; propterea, vt de illis omnibus, ac ſingulis conſtet, clarè, & diſtinctè, eas ſingillatim hìc explicabimus ſub ſuis proprijs titulis; nimirum 1. excommunicationes, 2. ſuſpenſiones, 3. interdicta, 4. priuationes officiorum, dignitatum, 5. varias alias pœnas, etiam corporales.

De excommunicationibus latis contra Moniales.

10 *Moniales apoſtatantes à Religione excommunicantur: indicatur qualiter procedendum cum Moniali fugitiua per plures annos in habitu viri; ac redeunte ad pœnitentiam.*

11 *Item, ſi appellent ad Iudices incompetentes, aut competentes in caſu vetito.*

12 *At non ſubſunt excommunicationi Iulii II. ſi appellant ab Ordinario, cui immediatè ſubſunt.*

13 *Appellatio Regularibus vetita, ſed non abſolutè.*

14 *Differunt ius commune, & ius priuilegii prohibens Regularibus appellationem.*

15 *Excommunicantur Moniales procurantes alienum abortum: non item ſi proprium procurent (etſi alii id negent) referuntur incidenter aliqua de Opinione probabili.*

16 *Excommunicantur inducentes ad promittendam ſepulturam apud ipſas.*

17. *Item dantes aliquid in Receptione Nouitiæ, aut recipientes, aut petentes.*

18. *Item impedientes proprium Prælatum, ne viſitet, excommunicantur in Bulla Cœnæ (quod alii negant) Prælatus regularis cum Epiſcopo ingrediente ad viſitandum Moniales dicto Prælato ſubiectas, ipſo Epiſcopo inuito, cum eo non ingreditur.*

19. *Impedientes in caſu propoſito incurrunt aliam excommunicationem non reſeruatam.*

20. *Excommunicantur cogentes fœminam ad ingreſſum Religionis, aut ab ea retrahentes.*

21. *Excommunicantur Moniales, ſi temerè dimittant habitum.*

22. *Item, ſi violent interdictum, vel Ceſſationes à diuinis.*

23 *Item, ſi Decimas indebitè vſurpent.*

24 *Item, ſi Profeſſæ de facto ineant matrimonium: & fiunt bigamæ.*

25 *Item, ſi ſine licentia Papæ recipiant noua monaſteria, vel alienent recepta.*

26 *Proponuntur quæ Vrbanus VIII. ſtatuit de receptione nouorum conuentuum.*

27 *Excommunicantur Moniales, ſi indebitè alienent bona Conuentus.*

28 *Item, ſi in electione non abſtineant ab iis, quæ gignere poſſunt diſcordias.*
29 *Item, ſi faciant priuata domicilia ad excipiendos hoſpites.*
30 *Incurrunt excommunicationem ferendam, ſi de bonis Nouitiæ accipiant ante Profeſſionem.*
31 *Item, ſi vacent Negotiationi.*
32 *Immò, & tunc amittunt exemptionem à gabellis, quamdiu negotiantur.*
33 *Prohibitio negotiandi ligat Moniales, etſi in ea non exprimantur.*
34 *Excommunicantur Moniales percutientes Monialem quamcumque, aut violantes Clauſuram: non item intereſſentes agitationi Taurorum.*

QVÆRES VI. Quam excommunicationem incurrant Moniales apoſtatando à religione.

10 ℟. Quòd, quamuis Religioſus apoſtatando à religione non incurrat iure communi excommunicationem ratione apoſtaſiæ præciſè; cum talis excommunicatio non extet in iure, vt in alijs citatis rectè notauit *Bon. q.2. de clauſ. p.12. §.4. n.1.* iure tamen proprio religionum in præſentia omnibus ferè Ordinibus religioſis, & conſequenter etiam Monialibus competente, ſiue directè, ſiue per priuilegiorum participationem; hoc ipsò quòd aliquis eſt apoſtata à religione, incurrit excommunicationem ipsò factò, eamque Papæ, aut Superiori religionis reſeruatam: ſic per bullam conceſſit Pius V. anno 1565. Societati Ieſu, Quòd, ſi quis ipſius Societatis, ſiue profeſſus, ſiue ſcholaris, ſiue coadiutor poſt emiſſa vota ſecundùm Societatis Conſtitutiones ab ea ad ſæculum receſſerit, etiam prætextu cuiuſuis indulti conceſſi, aut concedendi, abſq; expreſſa ſui Superioris licentia ad id ab eo ſpecialiter obtenta, ipſo facto ſit excommunicatus, & abſolui nequeat, niſi à Romano Pontifice, aut Superiore Societatis, prout colligitur ex compendio *Soc. v. apoſtatæ*, §.1. Vbi notandum, quòd, cùm hæc conceſſio fauorabilis ſit toti religioni, vtique cadit ſub communicatione priuilegiorum, adeòque illa gaudent etiam Moniales iuxta dicenda, *cap. ſequenti;* nomine autem Superioris, cui conceditur facultas abſoluendi à tali excommunicatione, puto venire etiam Prælatum localem, & non ſolùm Generalem, aut Prouincialem; cum Prælatus localis verè ſit Superior, adeòque veniat nomine Superioris generaliter prolato; maximè in materia ita fauorabili animæ: qualis Superior ſine dubio eſſet Epiſcopus reſpectu Monialis non exemptæ, & Prælatus regularis localis reſpectu Monialis exemptæ.

Quòd ſi quæras, qualiter procedi debeat cum moniali, quæ ex malo fine egreſſa è monaſterio cum Amaſio per plures annos vagatur ſub habitu viri, & demum reſipiſcens accedit ad Confeſſarium Regularem intrà eius Conuentum, eique in primis manifeſtans ſe re vera eſſe fœminam, illum conſulit, quid debeat facere, vt animæ ſuæ ſalutem ponat in bono ſtatu, & dignos fructus agat pœnitentiæ.

℟. In iſto caſu curandum eſſe, vt ſacra Pœnitentiaria (ad quam in hoc euentu recurri debet ad conſulendum famę Monialis) cum hac diſpenſet, vt poſſit ad alium Conuentum tranſire; ſiquidem non tenetur redire ad monaſterium, in quo antea profeſſionem fecerat, ne ſuam manifeſtet turpitudinem, & ſe infamet; cum aliàs in præſentia credatur mortua, & ſit moraliter certum eius delictum omninò occultum manſurum eſſe; interim verò poteſt Monialis degere extra clauſuram reaſſumpto habitu honeſtæ fœminæ, & commendari probatæ alicui matronæ, apud quam viuat, vſque dum obtenta ſit diſpenſatio, & alia de iure præſtanda iam ſint præſtita: cum hoc tamen, vt præfata omnia efficiantur ſine diſpendio famæ Monialis: cui item procuranda erit dos tradenda poſteriori monaſterio, in quod Monialis ingreſſura eſt.

An autem in caſu propoſito, vbi Confeſſarius agnouit eſſe re vera fęminam, quam ſub ementito viri habitu credebat virum, debeat illam dimittere è monaſterio in Eccleſiam, ibi cum ea diutiùs locuturus: idque ad ſeruandam legem Clauſuræ fęminas excludentis è clauſtris virorum Religioſorum.

℟. De-

℞. Debere, ſi id fieri poſſit ſine diſpendio famæ Monialis; & ratio eſt, quòd lex clauſuræ excludit generaliter omnes fœminas, & conſequenter Monialem hanc; cum verè ſit fœmina, licèt ex errore credatur vir; nec apparet ex quo titulo reſpectu illius obligatio clauſuræ ſuſpendatur, ita in contingentia facti mihi propoſiti ego cenſui, ſicque antea fuit in ſimili euentu practicatum.

QVÆRES VII. An, & qualem excommunicationem incurrant Moniales appellando in caſu non permiſſo à correctione regulæ, & à mandatis ſuorum Superiorum.

11 ℞. Incurrere ipſo facto excommunicationem, eamque Papæ reſeruatam, ſiue appellent ad tribunalia ſæcularia (idque ex Bulla Clementis VIII. in ordine 110. prohibentis Carmelitis, ne ad tribunalia ſæcularia quouis prætextu, aut quæſito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant, vel præſumant ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna, à qua nonniſi à Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquàm in mortis articulo abſolui poſſint, necnon priuationis perpetuæ officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia quæcumque dicti Ordinis officia exercenda, ac vocis tam actiuæ, quàm paſſiuæ eò ipsò abſque alia declaratione incurrendis pœnis) ſiue appellent à Generali, aut Viſitatoribus per ipſum deputatis, ab eorum reformationibus, ſeu correctionibus ad quodcumque tribunal, etiam Iudicis competentis, etiam ad Sedem Apoſtolicam; præterquàm in caſu, quo appellatio fieret à generali Congregatione, & in caſu denegatæ iuſtitiæ, aut pro notoria iniuria: & hoc ex conceſſione facta Ciſtercienſibus relata in *comp. Soc. v. appellatio*, §.2. quæ extenditur ſolum ad caſum, in quo appellatio fiat à Generali, aut Viſitatoribus. Bulla verò Clementis VIII. vti poſſunt alij Ordines per communicationem, ſi velint.

12 Quòd ſi Moniales immediatè ſubiectæ Ordinario appellent ab ipſo Ordinario in caſu non permiſſo ad tribunal Iudicis competentis; poſſet quis dubitare, an tunc incurrant excommunicationem, quam olim tulit Iulius II. contra Fratres, & Sorores Ordinis Prædicatorum appellantes à mandatis, ac ordinationibus Prælatorum Ordinis, & refert *Caſarub. in comp. v. appellare n.*3. notans talem conceſſionem eſſe bullatam. Verùm puto in tali caſu non incurri dictam excommunicationem, cum Ordinarius non ſit verè Prælatus Ordinis, neque reſpectu Monialium ipſi immediatè ſubditarum, eſtò ſit earum Prælatus; & aliàs indultum loquatur de Prælatis Ordinis: pœnæ autem non debent ampliari. Non nego tamen, quin, ſi qua extat excommunicatio lata contra Religioſos appellantes à proprio Prælato: tunc Moniales ſubiectæ Ordinario eam incurrant in caſu, quo indebitè appellent; ſi quidem Ordinarius reſpectu talium Monialium verè eſt earum Prælatus; ſicque verificaretur illas appellare à proprio Prælato; quod requireretur, & ſufficeret ad contrahendam talem excommunicationem.

13 Moneo hìc vnum, priuilegia conceſſa Regularibus quo ad hoc, vt non appellent à ſuis Superioribus, non auferre illis ius appellandi, niſi in caſu, quo nullum ipſis illatum ſit grauamen, aut certè leue; adeòque ſi ijs inferatur notabile aliquod grauamen, poſſe appellare à Superiore illud inferente, non obſtantibus præfatis priuilegijs; aliàs talia priuilegia eſſent iniqua, & fouerent iniuſtitiam, vt patet.

14 Addit autem *Sanch.l.6.mor.cap.*8. *num.*110. & benè, illud eſſe diſcrimen inter ius commune, & ius priuilegij interdicens Regularibus appellationem; quòd ius commune illam non tollit, quando grauamen eſt dubium; priuilegia verò eam tollunt, etiam in tali euentu; & ſolùm concedunt, quando grauamen eſt manifeſtum, & magni momenti.

QVÆRES VIII. An, & quo caſu Moniales incurrant excommunicationem latam à Sixto V. contra procurantes abortum.

15 ℞. Videri incurrere ſolùm in caſu, quo procurent abortum alterius fœminæ;

næ; non item, ſi proprium procurrent abortum, ita in terminis *Auila de cenſur. par. 2. cap. 5. D. 3. d. 12. Nald. v. abortus num.* 1. aliqui tacito nomine citati ab *Henriquez l. 3. de pœnit. cap.* 10. & non reiecti *Trullenchus l. 5. in decal. cap.* 1. d. 3. *num.* 3. Cardinal. de Lugo, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S. Gregorio, aliiſque docti viri à me conſulti: & inde probant, quòd in bulla Sixti in ea parte, in qua fertur iſta excommunicatio, nulla ſit mentio de fœminis procurantibus proprium abortum, dum agitur de excommunicatione (fortè Papa compatiente in hoc fragilitati ſexus fœminei) cum tamen de iis fiat mentio expreſſa, quando in ea agitur de pœnis temporalibus, vt facilè conſtabit conſideranti tenorem textus: quod eſt ſignum fęminas procurantes proprium abortum ſubiici quidem pœnis temporalibus, non item excommunicationi: cùm enim ſimus in materia odioſa, ac pœnali, ſtricta fieri debet interpretatio. Nec obſtat, quòd in bulla Sixti, in qua parte fertur iſta excommunicatio, præcedunt illa verba, *ſiue vt principalis, ſiue vt ſocia:* cùm ly *principalis* intelligi poſſit de principali in dando poculo ad abortiendum (quod colligitur ex verbo *dederint* poſito in dicta bulla, à quo verbo regitur ly *principalis*) & aliàs iuxta vſitatum modum loquendi dicere ſoleamus fœminam ſumere poculum ad abortiendum, & è contra vtamur verbo *dare* in ordine ad aliam fœminam, dicentes Luciam v.g. dediſſe Titiæ poculum ad faciendum abortum; lex autem odioſa ſemper in benigniorem partem explicanda eſt. Et quidem quòd etiam Moniales ſubſint huic excommunicationi, ſi procurent alienum abortum; conſtat ex verbis illis bullæ, *necnon mulieres ſeculares, vel quemcumque Ordinem profeſſas*, ſub quibus vtique conſtat comprehendi etiam Moniales. Nobiſcum ſentit *Alphonſus de Leone de cenſur. recollect. 7. num.* 34. nec diſſentit *Machadus relatus à Diana par. 7. tract. 5. reſol. 7.* quin *Diana* notat cum *Mazuchello* mulierem ex metu cadente in cõſtantem virum coactam ſumere potionem, ex qua ſequatur abortus, excuſari à dicta cenſura; eò quòd in tali euentu non poſſit dici procurare abortum; quippè quæ hoc ipsò quòd cogitur ſumere potionem, dici nequit ſtudioſè quærere, vt fœtus abigatur: quod tamen videtur requiri ad incurrendum præfatam cenſuram. Addo obiter pro noſtra ſententia ſtare *Henriquez vbi ſupra* hoc ipsò quòd aliquos Doctores tacito nomine citat pro illa, & non refutat: nam referens, nec improbans aliquos Doctores videtur ſequi; vt notauit *Sanchez l. 6. moral. cap. 9. num.* 18. *lib. 7. cap.* 12. *num.* 7. *& cap.* 25. *num.* 18. & alibi ſæpè indicans *l. 5. mor. cap. 4. n.* 30. *in fine* hoc ipsò quòd Doctores vltimo loco referunt aliquam opinionem, videri illam tenere: quod etiam innuit *lib. 4. cap.* 15. *num.* 40. *circà medium, lib. 6. cap. 7. num. 9. & cap. 9. num.* 14. & alibi ſæpè: nobiſcum ſentit *Lezana v. Abortus num.* 11. immò, & *Bonac. de leg. q. 4. part. 4. num.* 6. quatenus ſuam ſententiam, quæ noſtræ aduerſatur, ſolum dicit eſſe probabiliorem, ſic ſupponens etiam noſtram eſſe probabilem; nobiſcum ſentit, & *Fragoſus p. 2. l. 1. D. 2. num.* 19. dum loquens de præſenti excommunicatione ait, *Incurret tamen illam Monialis, ſi procuret abortum in alia fœmina ex Conſtitutione Sixti V. contra procurantes abortum, ſi ſequatur effectus: quæ non comprehendit fœminas in ſe ipſi procurantes.*

QVÆRES IX. Quam excommunicationem incurrant Moniales inducendo aliquem ad promittendam electionem ſepulturæ apud ipſas.

16 ℟. Incurrere excommunicationem ipſo facto Papæ reſeruatam, & latam in *Clement. cupientes de pœnis;* ſub qua docet *Suarez D. 22. de cenſuris ſect. 4. num.* 26. comprehendi etiam Moniales; quippe quæ ſecundùm omnem proprietatem loquendi veniunt nomine religioſorum, de quibus expreſsè loquitur dicta Clementina, quæ autem conditiones requirantur ad contrahendam iſtam excommunicationem, recenſetur à *Suarez ſupra, & Sayro lib. 3. de cenſur. cap. 29. num.* 40. aliiſque, & à nobis exponuntur in *tract. de pœnis cap. 2. ſect. 6.*

QVÆRES X. Quam excommunicationem incurrant Moniales, ſi directè, aut indirectè dare, petere, vel exigere quoquomodo præſumant in nouitiarum receptione,

ne, ſiue ante, ſiue poſt, prandia, ſeu cœnas, pecunias, iocalia, aut alia, etiam ad vſum pium deputata, aut deputanda.

17 ℞ Eò ipsò incurrere excommunicationem Papæ reſeruatam, ſi dantes, aut recipientes ſint perſonæ ſingulares; ſuſpenſionem verò ab omni actu, ſeu officio capitulari requirente iuriſdictionem, & adminiſtrationem eccleſiaſticam (eamque reſeruatam, vt conſtat ex *Extrau. ſanè de ſimon.* vbi hæ pœnæ inducuntur) ſi recipiens ſit collegium, ſeu conuentus. Conſtat enim ex dictis *quæſt.* 1. Moniales ſubiacere huic excommunicationi: quamquam, vt huiuſmodi cenſuræ incurrantur à Regularibus in propoſitis caſibus requiratur, vt ex pacto præuio aliquid detur, aut recipiatur pro ingreſſu religionis, ideſt pro religioſa profeſſione; ſicut aduertit *Bonac. D.* 2. *de cenſur. in partic. quæſt.* 3. *par.* 29. *n.* 11. ex Suarez monens *nu.* 2. quòd, cum in textu bis repetatur verbum *præſumunt* ad contrahendas pœnas præfatas præſupponitur præſumptio; qua de re qui plura vult, conſulat Bonacinam loco cit. per totum punctum.

QVÆRES XI. Quam excommunicationem contrahant Moniales, ſi impediant proprium Epiſcopum, aut Prælatum regularem accedentem ad ipſarum viſitationem, quò minùs vti poſſint ſua iuriſdictione ordinaria.

18 ℞. *Fuſcus lib.* 2. *de viſitat. cap.* 32. *num.* 10. Moniales in tali caſu non ſolùm poſſe excommunicari iuxta *cap. dilecto de ſent. excommunic. in* 6. ſed de facto affici excommunicatione lata in Bulla Cœnæ, & conſequenter reſeruata Papæ: idem ſentit etiam *Ghilin. v. clauſura num.* 20. de Monialibus ſic dicens; *Recuſantes viſitari poſſunt excommunicari tamquam impedientes iuriſdictionem Epiſcopi:* immò excommunicantur in Bulla Cœnæ. Tenor autem Bullæ ſic habet: *Necnon qui Archiepiſcopos, Epiſcopos, alioſque ſuperiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoſcumque Iudices Eccleſiaſticos ordinarios quomodolibet hac de cauſa directè, vel indirectè carcerando, vel moleſtando eorum agentes, procuratores, familiares, necnon conſanguineos, & affines impediunt, quominus ſua iuriſdictione eccleſiaſtica contra quoſcumque vtantur, ſecundùm quod canones, & ſacræ conſtitutiones eccleſiaſticæ, decreta Conciliorum generalium, & præſertim Tridentini ſtatuunt &c. anathematizamus.* Vbi ſuppono tamquam certum ſub nomine Prælatorum venire etiam Prælatos regulares reſpectu Monialium ſibi reſpectiuè ſubditarum: quippè qui verè ſunt Prælati ipſarum, & ordinariam habent iuriſdictionem in illas. Sic citati Doctores, & non improbabiliter, ſi canon præfatus Bullæ loqueretur de quibuſcumque impedientibus, etiam auctoritate priuata: cùm tamen *Bonacina ſup. D.* 1. *quæſt.* 17. *par.* 1. *num.* 7. ex Nauarr. Suarez, Graff. Duardo, Filliuc. & Alterio contra aliquot alios probabiliter dicat poſſe ſuſtineri ſub dicto Canone comprehendi ſolùm impedientes auctoritate publica: quippè qui continuari videtur cum præcedenti canone, in quo tantùm eſt ſermo de perſonis publicam auctoritatem laicam exercentibus.

19 Verum tamen eſt, quòd, quamuis Moniales in caſu propoſito effugiant excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ, ſi doctrinam hanc Bonacinæ tamquam probabiliorem ſequamur (ſicut ſequi debemus, cùm ſimus in materia pœnali, quæ non debet ampliari, ſed reſtringi) non tamen effugient excommunicationem latam in *Clem. attendentes de ſtatu monach.* his verbis: *Si qui verò viſitatores ipſos* (ideſt Monialium) *in præmiſſis impedire præſumpſerint, ſeu aliquo præmiſſorum, niſi moniti reſipiſcant, ipſo facto excommunicationis ſententiam ſe nouerint incurſuros, priuilegijs, ſtatutis, & conſuetudinibus quibuſcumque in contrarium minimè valituris.* Ex quibus conſtat hanc excommunicationem eſſe quidem latæ ſententiæ (vt colligitur ex clauſula *ipſo facto*) non tamen reſeruatam; cùm in textu nulla fiat mentio reſeruationis: immò nec incurri, niſi impedientes viſitationem Monialium priùs legitimè moneantur eo modo, quo explicabimus infra *cap.* 10. *ſect.* 1. *ſubſ.* 3. *quæſt.* 11.

Quòd ſi hac occaſione quæras an Prælatus regularis poſſit ingredi cum Epiſco-

po ingrediente ad viſitandum clauſuram Monialium dicto Prælato aliàs ſubiectarum, renuente ipſo Epiſcopo.

℟. Non poſſe: & probatur quia Ordinarius tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus habet ius viſitandi clauſuram Monialium aliàs exemptarum, illudque illimitatum; ſicque ad hunc effectum poteſt ingredi, quoties iudicauerit expedire: ex alia parte non apparet, ex quo iure, aut titulo poſſit Prælatus regularis in tali caſu etiam ipſe ingredi cum Ordinario, quamtumuis repugnante; ergò dicendum eſt illum non poſſe ingredi cum Ordinario, ſi is repugnet (qui tamen poſſet illum, ſi vellet, admittere vt Socium, at non tenetur.) Præterquàm quòd Prælatus regularis ingrediens cum Epiſcopo ad viſitandam clauſuram Monialium ipſi Prælato ſubiectarum non conferret ad finem intentum in Viſitatione, ſed potius illum poſſet impedire (vt conſideranti facilè patebit) adeòque credendum eſt id ei non permitti. Quòd ſi Prælatus regularis cumulatiuè concurrit cum Epiſcopo quo ad viſitandam clauſuram Monialium illi ſubiectarum; & ipſe etiam iudicat eſſe neceſſariam viſitationem clauſuræ, quo tempore illam viſitat Epiſcopus; non ideò ius habet ingrediendi cum Epiſcopo viſitante, ſi is contradicat, ſed ſolùm poteſt illam poſtea viſitare, & ſic vti iure ſuo, quod vtique non eſt ad viſitandam clauſuram vnà cum Epiſcopo, vt conſtat ex dictis, ita interrogatus reſpondi, &, vt puto, benè, ſicque cenſeo practicari.

Addo quòd ſi Prælatus regularis in tali caſu renuente Epiſcopo ingrederetur, incurreret excommunicationem, & alias pœnas latas contra Prælatos Monialium in caſu non neceſſario clauſuram ingredientes, & relatas *cap.* 5. *q.* 3. cum ſic verè ingrediatur in caſu non neceſſario, vt conſtat ex ſuprà dictis.

QVÆRES XII. Quam excommunicationem incurrant Moniales cogendo fœminam ad ingrediendum religionem, aut illam retrahendo ab illa.

20 ℟. Incurrere excommunicationem ipſo facto latam in *Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 18. non tamen reſeruatam Papæ; vt aduertimus *cap.* 2. *ſect.* 1. *quæſt.* 19. vbi latè oſtendimus in quibus caſibus, & per quas actiones incurratur præſens excommunicatio.

QVÆRES XIII. Cui excommunicationi ſubiaceant Moniales, ſi Habitum religioſum dimittant, & quæ requirantur ad illam incurrandum.

21 ℟. Subijci excommunicationi latæ in *cap. vt periculoſa ne cleric. vel. mon. in* 6. non tamen reſeruatæ: quamuis aliàs ipſo facto incurratur, ſi Monialis dimittens habitum ſit profeſſa, ſi habitus, qui dimittitur, ſit proprius illius religionis, ſi dimiſſio ſit temeraria (ideſt ſine cauſa rationabili) taliſque vt attentis præſentibus circumſtantijs, iudicio prudentis cenſeatur apta ad vagandum. Colligitur ex *Sanchez l.* 6. *mor. cap.* 8. *num.* 38. & patebit ex dictis in *tract. de pœnis cap.* 2. *ſect.* 3. *quæſt.* 3. Moneo hìc ſolùm quòd, quamuis in iure relato ad incurrendam iſtam excommunicationem videatur requiri, vt dimittatur habitus, & ſimul vacetur ſtudio phyſicæ, aut legum ſine Superioris licentia, vt colligitur ex verbis illis: *Si quis horum temerarius violator extiterit excommunicationis incurrat ſententiam* (quæ duo cum regulariter non poſſint ſimul cadere in Moniales, conſequenter dicendum videtur in eas non poſſe cadere iſtam cenſuram) re vera tamen communis DD. ſententia, teſte *Suarez ſupr. D.* 23. *ſect.* 4. *nu.* 26. cum Gloſſa habet ad incurrendam iſtam excommunicationem ſufficere, quòd religioſus temerè dimittat habitum (quod vtique cadere poteſt in Monialem) ſicque verba illa: *Si quis horum violator temerarius extiterit*, ſumi debent diſiunctiuè; caſu plurali adhibito pro ſingulari, ſicut notauit *Bonac. ſup. D.* 2. *q.* 8. *p.* 6. *num.* 31.

QVÆRES XIV. Qua excommunicatione afficiantur Moniales non ſeruando interdictum, aut Ceſſationem à diuinis aliàs obſeruanda iuxtam *Clem.* 1. *de ſent. excommunic. in* 6.

22 ℟. Affici excommunicatione contenta in *dicta Clem.* & quidem ipſo facto: non tamen reſeruata; cùm de reſeruatione talis excommunicationis nullibi fiat mentio,

mentio, & alioqui reſeruatio tanquam odioſa debeat quàm maximè vitari: intellige, ſi Interdictum ſit generale, latum auctoritate Pontificia, & ſeruetur ab Eccleſia matrice, ſeu parochiali, conſterque de hoc Monialibus: hæ enim omnes conditiones ſupponuntur in citata *Clem.* Quamuis *Auila par.5. de Cenſur. D.5.d.3.* notet Regulares violantes Interdictum, quod ipſis conſtet eſſe legitimum, affici pœnis latis *c.fin.de exceſs.prælat.c.author.c.epiſc.de priu.in 6.* etſi illud non obſeruetur à matrice.

QVÆRES XV. Quæ excommunicatio iure communi impoſita ſit contra Moniales indebitè ſibi vſurpantes decimas, earumve ſolutionem impedientes.

23 ℞. Impoſitam eſſe excommunicationem latam in *Clem.1.de decimis*, incurrendam quidem ipsò factò (quamuis non ſtatim, vt mox ſubijciam) non tamen reſeruatam. Conſtat ex *citata Clem.* in qua expreſsè habetur iſtam excommunicationem non incurri ſtatim, ac religioſi fecerunt aliquam ex actionibus ibi prohibitis, ſed ſolùm poſt duos menſes, ſi decimas vſurparunt, & intra tale tempus non exhibent debitam ſatisfactionem; poſt vnum verò menſem, ſi decimas prohibuerunt, aut non permiſerunt ſolui, & intra tale tempus poſt monitionem de hac re ipſis factam non ſatisfaciunt. Qua de re latè *Bonac.ſup.q.8.p.12.* monens *n.8.* in ſpecie etiam Moniales ſubijci præſenti excommunicationi, ſi aliquam faciant ex actionibus ſub ea prohibitis; quæ ſunt appropriare ſibi noualia, vſurpare decimas, non permittere, aut etiam prohibere, nè ſoluantur: dixi *non tamen reſeruatam expreſsè*, vt innuerem eam virtualiter reſeruari hoc ipſo, quòd non poteſt tolli per abſolutionem, niſi præſtita debita ſatisfactione.

QVÆRES XVI. Quæ excommunicatio contrahatur à Monialibus poſt religioſam profeſſionem matrimonium de facto contrahentibus.

24 ℞. Contrahi excommunicationem ipsò factò latam in *Clem.1.de conſang.& affin.* non tamen reſeruatam: idque ſiuè illud conſumment, ſiuè non; conſtat ex dictis in *tract.de pœnis vbi ſup.q.10.* & habetur expreſsè in *citata Clem.* ijs verbis: *necnon Religioſos,& Moniales,ac Clericos in ſacris ordinibus conſtitutos matrimonia contrahentes refrænare metu pœnæ ab huiuſmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipſos excommunicationis ſententiæ ipsò factò decernimus ſubiacere.*

Addo Moniales matrimonium contrahentes fieri bigamas ex *cap.quotquot 27.q.1.* ſicque *Gloſſa & Archidiaconus* ibi dicunt illas eò ipsò fieri inhabiles ad gradus, ad quos Moniales virgines aſſumuntur.

QVÆRES XVII. Quæ excommunicatio ſtatuta ſit contra Moniales abſque licentia Papæ noua monaſteria admittentes, aut iam recepta alienantes.

25 ℞. Iure communi ſtatutam eſſe excommunicationem, ipsò quidem factò incurrendam, non tamen reſeruatam, quæ extat *cap.vnic.de exceſſ.prælat.in 6.* quamquam ea incurratur ſolùm à Monialibus Ordinum mendicantium, vtpotè lata ſolùm contra Religioſos mendicantes; ſicut dicemus in *tract.de pœnis infr.q.12.* vbi agemus de hac re ex profeſſo, monentes, ſuppoſitis priuilegijs poſteà conceſſis Regularibus, huiuſmodi excommunicationem fuiſſe abolitam quo ad non recipienda noua loca ſine licentia Papæ, ſicque ampliùs eam non contrahi, ſi abſque dicta licentia Papæ nixi præfatis priuilegijs noua loca recipiant.

26 Vrbanus certè VIII. *in ſua Conſtitut. 25. in ordine* omnium Ordinum, etiam mendicantium Superioribus, cæteriſque perſonis, ad quos ſpectat, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœna priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis, ipsò factò incurrendis pœnis prohibet: nè licentiarum, ſeu facultatum ab ipſo annullatarum, ſiue quouis alio prætextu, vel cauſa, etiam quamuis priuilegiata, noua monaſteria, ac alia loca regularia, niſi de expreſſa Ordinariorum licentia, ac ſeruata in omnibus, & per omnia ſacrorum Canonum, & Concilij Trid. necnon Conſtitutionis Clementis VIII. quæ incipit *Quoniam ad iuſtitiam*, ac decretorum de mandato eiuſdem Clementis; necnon

necnon Gregorij XV. deſuper editorum forma recipere, erigere, fundare, ſeu aliàs quomodolibet inſtituere, ſeu incæpta finire, & abſoluere audeant.

QVÆRES XVIII. Quæ excommunicatio iure communi inducta ſit contra Moniales alienantes bona monaſterij prohibita alienari.

27 ℟. Inductam fuiſſe excommunicationem eò ipsò incurrendam; non tamen reſeruatam; vt conſtat ex bulla Pauli II. *Ambitioſæ*, in qua fertur talis excommunicatio his verbis: *Et tam qui alienant, quàm is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, ſententiam excommunicationis incurrant*. Certum eſt autem, quòd, cùm iſta excommunicatio lata ſit contra quaſcumque perſonas eccleſiaſticas alienantes bona eccleſiaſtica prohibita alienari; & aliàs Moniales verè, ac propriè ſint perſonæ eccleſiaſticæ, etiam ipſæ ſub ea comprehenduntur; illamque incurrent, ſi de bonis immobilibus communibus monaſterij, aut etiam priuato ipſarum vſui conceſſis indebitè alienent; ſed de hoc plura *Bonac. D.2. de cenſur. in partic. q.4. p.11.*

QVÆRES XIX. Quam excommunicationem incurrant Moniales, ſi vocatæ ad dirigendas ipſas Moniales in electionibus, non abſtineant ab ijs, ex quibus oriri poſſunt diſcordiæ, aut ortæ enutriri circa electiones.

28 ℟. Ipsò factò incurrere excommunicationem latam in *c. indemnitatibus de elect. in 6.* ſed non reſeruatam; vt colligitur ex tenore textus, qui ſic habet, *Poſtremò hi, quos ad dirigendas in huiuſmodi electionibus Moniales eaſdem deinceps contigerit euocari: ab his prorſus abſtineant, per quæ inter eas ſuper faciendis ipſis electionibus oriri poſſit diſcordia, vel extorta nutriri: aliàs eò ipsò excommunicationis ſententiæ ſe nouerint ſubiacere*. Vbi notat *Bonac. ſup. q. 2. p. 5. num. 4.* diſpoſitionem huius iuris procedere, non ſolùm Prælatis ex officio intereſſentibus dictis electionibus; ſiuè id faciant ex poteſtate ordinaria, ſiuè delegata (ſi quidem hi poſſunt dici vocati ad dirigendas Moniales in electionibus, prout ſupponitur in textu) ſed in alijs omnibus tam viris, quàm fœminis, atque adeò in ipſis etiam Monialibus quæ fortè modò dicto auocentur ad dirigendas Moniales Conuentus in aliqua electione: ſi quidem textus loquitur generaliter; lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi.

QVÆRES XX. Quæ excommunicatio iure communi inducta ſit contra Moniales propria ſibi ædificantes receptacula, & priuata domicilia in quibus ſub hoſpitalitatis prætextu paſſim aduerſus ſacros canones ſuſcipiant hoſpites, & minùs religioſos.

29 ℟. Inductam eſſe excommunicationem, non tamen latæ ſententiæ, ſed ferendam; vt colligitur ex 18. *quæſt. 2. c. pernicioſam*, vbi fertur iſta excommunicatio ſub his verbis, *hoc tam inhoneſtum, deteſtandumque flagitium nè vlteriùs fiat, omnimodis prohibemus, & ſub pœna anathematis interdicimus*. Vbi notandum ſub præſenti cenſura non prohiberi præcisè habitacula ſingularia Monialium, ſed in ordine ad ibi non excipiendas perſonas minùs honeſtas: fortè quia tunc non extabat obligatio clauſuræ.

QVÆRES XXI. Sub qua excommunicatione prohibeantur Moniales aliquid recipere ex bonis Nouitiæ, quam admittunt ad probationem, ſuprà victum, ac veſtitum, & iubeantur ei ante profeſſionem abeunti reſtituere omnia quæ ſua erant.

30 ℟. Et illud prohiberi, & hoc præcipi ſub pœna excommunicationis ferendæ, vt conſtat ex *Concilio Trid. ſeſſ. 25. de regul. cap. 16.* quod ita habet, *Quin potiùs præcipit S. Synodus ſub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante profeſſionem omnia reſtituantur, quæ ſua erant:* qua de re *Peyrin. de R. S. q. 1. c. 29. Lezana tom. 1. c. 24. n. 32. & Tamb. D. 6. de iure Abbatiſs. q. 4. n. 5.* ibi monens ex Naldo, & Galleto non ſolùm reddenda eſſe omnia bona nouitiæ, ſi ea recedat à monaſterio, ſed etiam in caſu, quo illa moriatur; niſi fortè, cùm ſit ſui iuris, aliter de dictis bonis diſponat ante mortem.

QVÆ-

QVÆRES XII. Quam incurrant excommunicationem Moniales ſi vacent negotiationi iure communi prohibitæ perſonis Eccleſiaſticis.

31 ℞. Incurrere excommunicationem, non tamen ipsò factò, ſed per ſententiam iudicis: & hoc ex *c.ſecundùm ne cler.vel mon.* quod ſic habet: *Secundùm inſtituta prædeceſſorum noſtrorum ſub interminatione anathematis prohibemus, nè monachi, vel clerici cauſa lucri negotientur*, quamquam, cùm verbum *negotiatio*, indicet frequentiam actuum, non poſſint Moniales, alijque Eccleſiaſtici dici ſubiacere præfatæ cenſuræ, ſi ſemel, atque iterùm tantùm negotientur; ſecluſo ſcandalo, paruitate materiæ ſic excuſante. Immò Tabiena, Armil. Aragon. Salon. Medin. Molin. Rebell. & Leſſ. quos citat *Filliuc. tract.* 35. *num.* 25. & ſequitur *Salas tract. de empt. & vend. d.* 2. *num.* 8. putant iure allegato, & ſimilibus ſolùm prohiberi negotiationem in propria perſona, ideòque non incurri pœnas latas contra negotiantes, ſi clericus, aut religioſus negotietur per alios; cùm ſic ceſſet ratio prohibitionis, nempè diſtractio, ac periculum peccandi; quod tamen non admittit *Filliuc. num.* 26. niſi interueniat iuſta aliqua excuſatio paupertatis, v. g. aut neceſſitatis: cùm etiam in negotiatione facta per alium intercedat aliqua indecentia ratione ſtatus, aliàs ſolùm excuſanda ex aliqua dictarum cauſarum.

33 Addunt DD. perſonas eccleſiaſticas, & conſequenter Moniales, ſi vacent illicitæ negotiationi, amittere priuilegium immunitatis ab oneribus in ſe, & in bonis proprijs; exemptionem ſcilicet à tributis, & gabellis; idque ex *cap. fin. de vit. & honeſt. cler.* quod tamen non habet locum, niſi poſt trinam monitionem (vt benè aduertit *Sylu. v. clericus* 3. *q.* 3.) & ſolùm quamdiù non deſiſtitur à negotiatione; ſicque priuilegium dictæ immunitatis recuperatur ſtatim ac deſiſtitur à negotiatione; prout benè colligunt DD. ex verbis illis *dum ijs ſe implicant*, quæ ſunt in iure citato.

33 Neque ex eo quòd iura prohibentia negotiationem Eccleſiaſticis ſolùm loquuntur de Clericis, aut Monachis, non facta mentione de Monialibus, hæc excluduntur à dictis iuribus; ſi quidem non eſt nouum fœmininum includi ſub maſculino, etiam in odioſis, ac pœnalibus, ſicut oſtendimus *q.* 1. & multis aliis in locis.

QVÆRES XXIII. An Moniales, ſe inuicem percutientes incurrant excommunicationem, & quam.

44 ℞. Incurrere illam, quæ lata eſt in *cap. ſi quis ſuadente diabolo* 17. *quæſt.* 4. cùm Moniales in citato cap. veniant nomine *Monachi*, vt ſupponitur in *cap. de Monialibus de ſentent. excommunic.* idque ſiuè ſint profeſſæ, ſiuè nouitiæ, ſiuè conuerſæ, vt inter alios notat *Suarez D.* 22. *de cenſur. ſect.* 1. *num.* 16. Incurrent autem hanc excommunicationem Moniales, ſi per vim aliquid eripiant è manibus alterius Monialis: ſi iniurioſè illam detineant in loco aliquo clauſo: ſi percutiant, aut violentiam faciant rei adhærenti ipſi (verb. grat. lacerando veſtem) ſi in eam proiiciant lapidem, librum, aut aliquid aliud; ſi illam impellant: ſi venenum propinent, & venenum operari incipiat: ſi eam iniurioſè inſequantur, ſicque cogant illam ſe præcipitem dare in locum aliquem profundum: ſi in eam conſpuant, aut lutum, vel aliquid aliud ſordidum proiiciant; in his, inquam, caſibus, & aliis ſimilibus incurrent excommunicationem, ſi actus, quem exercent aduerſus Monialem, ſit violentus, iniurioſus, ac extrinſecè mortalis. Non item, ſi in Monialem ſolùm verba iniurioſa effundant; ſi per metum abſque vi, aut tactu eam cogant exire ab aliquo loco: ſi percutiant ad iuſtam defenſionem cùm debito moderamine, vel ad correctionem, ſi ex bono zelo ab Eccleſia illam eiiciant, eò quòd alias perturbet: ſi percutiant ex ioco: in his enim & aliis caſibus non incurrunt, ita communiter DD. quorum aliqui putant Monialem ſe percutientem iniurioſè affici hac excommunicatione; alii negant, & non improbabiliter, vt notat *Bonac. D.* 2. *de cenſur. in comm. quæſt.* 4. *par.* 2. *num.* 4. Qua de re *cap.* 10. *num.* 303. §. *vnum*.

Addo

Addo iuxta *Caietanum v. excommunicatio c.* 10. Monialem, quæ potione, aut ſciſſione venæ procurat proprium abortum, non incurrere hanc excommunicationem: eo quòd talis iniectio manus in ſe ipſam comparatione ſui non ſit iniurioſa, nec violenta, nec contumelioſa: (ſiquidem volenti, & conſentienti non ſit iniuria) immò *nec iniurioſa ſtatui eccleſiaſtico*, ſubdit Caietanus: quod tamen negant alij DD. ideòque ſuſtinent probabiliùs Monialem in propoſito caſu affici hac excommunicatione. Cùm *Caiet.* ſentiunt *Bellochius, Capeauilla, Mazuchellus, Auila, Bonac. & Alph. de Leone* relati à *Diana p. 7. tract. 5. reſol.* 40.

Quam autem excommunicationem incurrant Moniales violando clauſuram, conſtat ex dictis *cap. 5. ſect.* 10. Vtrum verò ſubiaceant excommunicationi latæ à Pio V. contra intereſſentes agitationi taurorum, aliqui affirmant, alij probabiliùs negant; vt videre eſt penes *Bonac. D. 2. de cenſur. in partic. q. 5. p. 7. num.* 10.

De Suſpenſionibus latis contra Moniales.

35 *SVſpenduntur ab omni actu capitulari, ſi ex pacto, & capitulariter aliquid recipiant pro profeſſione: indicatur quid ſint iocalia vetita Monialibus.*

36 *Suſpenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarii, ſi ſint Abbatiſſæ, & eum non præmoneant de profeſſione facienda à nouitia.*

37 *Suſpenduntur ab officio, ſi ad certum tempus bona Conuentus alteri concedant, præſidentes monaſterio.*

38 *Suſpenduntur à receptione religioſarum in eodem Ordine, ſi admittant ad profeſſionem, nondum finito anno probationis.*

39 *Ligat hæc ſuſpenſio etiam in caſu, quo Monialis tranſeat ad alium Conuentum eiuſdem Ordinis; non item, ſi ad Conuentum alterius religionis.*

QVÆRES XXIV. An Moniales incurrant ſuſpenſionem latam in *Extrauag. ſanè de ſimon.* ſi in nouitiarum receptione directè, aut indirectè dent, petant, aut recipiant prandia, cœnas, pecunias, iocalia, & ſimilia, ſiuè ante, ſiuè poſt.

35 ℞. Incurrere; & patet, quia eæ in citata Extrauagante exprimuntur, & aliàs habent iuriſdictionem petitam ad accipiendam aliquam in Monialem (de qua acceptione ibi eſt ſermo) ſiue talis iuriſdictio ſit propriè talis, quæ non cadit in Moniales, ſiuè ſolùm impropriè, ſicut re vera eſt, de qua ſuſpenſione conſulantur dicta ſuperius in hoc *ipſo c. q.* 10.

Cenſeo autem nomine *iocalium* hìc ſignificari munera dari ſolita monaſterio à Moniali ingrediente religionem; cùm iocalia propriè ſint munera quæ ſponſalitia largitate Sponſi inuicem ſibi tradebant, colligo id ex *Sanch. lib. 6. de matr. D. 25. num. 11. D. 18. num. 4. 9. 11. Iulio Claro tr. de donat. v. iocalia in indice alphabetico, Menochio de arbitrar. Iudic. v. iocalia* & in terminis ex *Ognate tom. 2. de contr. D. 35. num.* 1. vbi dicit. Quæ mittunt ſponſi ſponſis ſuis gratis, & liberaliter ad eas ornandas, vel è contra (nam etiam ſponſæ largitate ſponſalitia ornare ſolent ſponſos, licèt non ita frequenter) ſponſalitia largitas appellatur, & à plurimis Doctoribus ſponſalitium vocatur, ſic ſi dicas donum inter ſponſos. Quin etiam iocalia noſtrates vocant à quo nomine parum corrupto vocabulo noſtri etiam *Ioyas* hæc *Iocalia* dicunt, quas ludat, & iocetur recens nubentium feruor, quia gemmæ, & monilia, & torques, & inaures, & anuli, & vniuerſus mundus muliebris, quibus ludit, & delectatur recens ſponſorum amor potiùs puerorum næniæ, & iocus, quàm ſeria, & ſolida bona ſunt, hæc Ognat.; ſed de hoc conſulatur. *Diana p. 8. tr. 7. reſol. 29. v. non poſſe, & v. ſequenti:* cùm ergo Monialis ingrediens monaſterium deſponſetur Chriſto, ad imitationem ſponſarum monaſterio tradere ſolebat ſua iocalia, ideſt ſua munera ſponſalitia: quamuis poſtea iuſtis de cauſis prohibita fuerint Monialibus; vt conſtat ex citata Extrauagante.

QVÆ-

QVÆRES XXV. Quam ſuſpenſionem contrahat Monialis Abbatiſſa, ſi ante menſem certiorem non faciat Ordinarium loci de profeſſione facienda à nouitia degente in ſuo monaſterio.

36 ℟. Incurrere ſuſpenſionem ab officio ad arbitrium Epiſcopi, cuius intererat admoneri, eamque latam in *Conc. Trid. ſeſſ.25. de regul. cap.17.* his verbis; *Cuius profeſſionis tempus, ne Epiſcopus ignoret, teneatur Præfecta monaſterij eum ante menſem certiorem facere: quòd ſi Præfecta certiorem Epiſcopum non fecerit, quamdiu Epiſcopo videbitur, ab officio ſuſpenſa ſit;* quod eſt dicere huiuſmodi ſuſpenſionem eſſe reſeruatam ad arbitrium Epiſcopi. Verùm tamen eſt, quòd ſi Præfectæ monaſterij certò conſtaret Epiſcopum optimè recordari nouitiam poſt menſem profeſſuram eſſe; tunc prædicta Præfecta non teneretur illum de hoc monere; cùm ſic ceſſet finis legis, & alioqui nulla lex obliget ad actum inutilem.

QVÆRES XXVI. Qua ſuſpenſione afficiantur Moniales, ſi præſidentes monaſterio alicui, concedant alicui iura redditus, aut poſſeſſiones ipſius monaſterij ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad aliud certum tempus.

37 ℟. Affici ſuſpenſione lata in *Clem. 1. de reb. Eccl. non alien.* quæ eſt ſuſpenſio ab officio (non tamen reſeruata) quamquam ea non incurratur, ſi dicta bona concedant ratione neceſſitatis, aut vtilitatis ipſiuſmet monaſterij: in quo caſu debent extorquere conſenſum ſiuè Capituli, ſiuè proprij Prælati. Colligitur ex citata *Clem.* quæ ſic habet: *Ne quis religioſus monaſterio, prioratui, Eccleſiæ, ſeu adminiſtrationi cuiuis præſidens iura, redditus, aut poſſeſſiones eiuſdem alicui ad vitam, ſeu aliud certum tempus, pecunia etiam inde recepta, quouis modo concedat, niſi neceſſitas, aut vtilitas monaſterij, &c. hoc expoſcat, Conuentus ſui, aut, ſi Conuentum non habeat, Prælati proprij aſſenſu ad hoc nihilominus accedente: ſi quis autem contra hoc fecerit, pœnam ſuſpenſionis ab officio eò ipſo incurrat, nec ex conceſſione ipſius recipienti ius aliquod acquiratur.* Circa quem textum notat *Bonac. ſup. D. 3. q. 8. par. 7. num. 6.* quòd, cùm loquatur generaliter dicens *ne quis religioſus*, & talis forma loquendi comprehendat omnes religioſos tam mares, quàm fœminas; huiuſmodi pœna extenditur ad religioſos vtriuſque ſexus, & conſequenter etiam ad Moniales: præſertim cùm materia, quæ ſub tali pœna prohibetur ſit communis etiam Monialibus. Vndè quis benè inferat, quòd, dum iſta ſuſpenſio dicitur ſuſpendere ab officio; nomine officij non venit ſolùm officium ordinis, ac iuriſdictionis propriè dictæ (quæ non poſſunt cadere in fœminam) ſed aliquid latius, prout ſcilicet etiam comprehendit munus Abbatiſſæ: aliàs vana, ac inutilis eſſet iſta ſuſpenſio reſpectu fœminæ; in quam tamen docet Bonac. eam poſſe cadere; cùm alioqui cenſeat hîc nomine officij intelligi tam officium ordinis, quàm iuriſdictionis.

QVÆRES XXVII. Quam ſuſpenſionem incurrant Moniales, ſi ad profeſſionem admittant aliquam nouitiam, nondum expleto anno probationis.

38 ℟. Incurrere ſuſpenſionem à receptione religioſarum in eodem Ordine (non tamen reſeruatam) ſi Moniales ſint ex Ordine Mendicantium; de his quippè tantùm loquitur *cap. non ſolùm de regul. in 6.* vbi fertur iſta ſuſpenſio his verbis: *Quòd ſi fortè contra hanc noſtram prohibitionem quemquam recipere præſumpſeritis, decernimus eum, qui taliter receptus fuerit, nullatenus veſtro eſſe Ordine alligatum: voſque à receptione quorumlibet ad profeſſionem eiuſdem Ordinis fore ipſò facto ſuſpenſos, & inſuper pœnæ ſubiiciendos, quæ Fratribus ipſius Ordinis pro culpis infligi grauioribus conſueuit*, ita in terminis *Bonac. p. 5. num. 13.* contra alios oppoſitum ſentientes apud *Syluestrum v. religio 3. q. 3.* & patet ex ipſo textu; ſi aduertero huiuſmodi ſuſpenſionem incurri ipſò factò, vt apertè colligitur ex verbis illis: *ipſò facto ſuſpenſos;* non ligare tamen, niſi intra eumdem Ordinem; vt conſtabit ex dicendis, *§. ſequenti.* Notat autem *Bonac. n. 14.* huiuſmodi ſuſpenſionem incurri non ſolùm ab ijs religioſis, qui primò concurrunt ad aliquem recipiendum ad profeſ-

profeſſionem, ſed etiam ab ijs, qui dant ſuum ſuffragium poſt præſtitum numerum ſufficientem ſuffragiorum: cum hi verè dicantur recipere: quod fortè non admitterent DD. relati à *Diana p.1.tr.3.reſ.16.* ſuſtinentes concurrentem ſuo ſuffragio ad damnum alterius iniuſtè illatum, poſtquàm ſufficiens numerus ſuffragiorum præſtitus eſt, non teneri ad reſtitutionem, cùm non poſſit dici concurrere ad præfatum damnum iam plenè per alios illatum: par enim ratio procedit in noſtro caſu.

Quòd ſi quæras, an diſpoſitio iſtius iuris procedat in caſu, quo Monialis ex monaſterio proprij Ordinis legitima poteſtate transferet ad gubernandum aliud monaſterium ſiuè eiuſdem, ſiuè alterius Ordinis.

39 ℞. Diſtinguendo; vel Monialis tranſit ad gubernandum aliud monaſterium eiuſdem ſui Ordinis: & ſic puto præfatam diſpoſitionem procedere: cùm tunc verificentur verba ipſius diſpoſitionis, videlicet, *vſque à receptione quorumlibet ad profeſſionem eiuſdem Ordinis fore ipſo facto ſuſpenſos*, ſicque ſubſiſtat diſpoſitio; vel tranſit ad gubernandum aliud monaſterium alterius Ordinis; & ſic non procedit dicta diſpoſitio; cùm in tali caſu non verificentur verba diſpoſitionis modò adducta, & alioqui verſemur in materia pœnali, quæ iuxta communem Doctorum ſententiam à nobis ſæpiùs repetitam non debet extendi vltra rigoroſam verborum proprietatem.

De Interdictis Iure communi latis contra Moniales.

40 *Interdicuntur ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi violent Interdictum generale locale.*
41 *Item, ſi ad diuina Officia recipiant publicè excommunicatos, ac interdictos.*
42 *Interdici debent, ſi renuant confiteri ad confeſſionale poſitum in Eccleſia exteriori.*

QVÆRES XXVIII. Quod, & quale Interdictum incurrant Moniales violando Interdictum generale locale.

40 Incurrere Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ latum in *c. Epiſcoporum de priuileg. in 6.* durans, vſque dum præſtent debitam ſatisfactionem ei, cuius cenſura violata eſt; ſic enim habet textus: *Qui verò contra præſumpſerint, præter alias pœnas à iure ſtatutas ingreſſum Eccleſiæ ſibi nouerint interdictum, donec de tranſgreſſione huiuſmodi ad arbitrium eius, cuius ſententiam contempſerunt, ſatisfecerint competenter.* Incurrent autem Moniales tale Interdictum ipsò factò, ſi quam ex actionibus hic prohibitis faciant: v. g. faciendo celebrare in loco interdicto, aut admittendo excommunicatos publicè, aut interdictos ad diuina Officia; quæ ſunt actiones communes viris, ac fœminis, & poſſunt cadere in Moniales, vt patet: quamuis ad incurrendum eiuſmodi interdictum requiratur præſumptio; vt conſtat ex verbis illis, *qui contra præſumpſerit:* & quidem quòd Moniales ſubiaceant huic interdicto, inde ſuadetur, quòd textus generaliter loquitur de omnibus religioſis, quantumcumque exemptis, adeòque comprehendit etiam Moniales, quæ verè & propriè ſunt, & dicuntur religioſæ: & ſic, ſi faciant aliquam ex actionibus hic prohibitis, ipſarum ſexui, ac conditioni proportionatam manebunt interdictæ ab ingreſſu propriæ Eccleſiæ interioris, ſicque eam non poterunt ingredi ad audienda diuina Officia, immò neque ad faciendas priuatas orationes iuxta aliquos Doctores (quorum opinionem fatetur *Suar. D. 35. de cenſur. ſect. 4. num. 23.* de rigore iuris eſſe probabiliorem, interim tamen oppoſitam ſuſtinens eſſe probabilem) hos quippè effectus gignit Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ.

QVÆRES XXIX. Quale interdictum contrahant Moniales, ſi ſcienter admittant publicè excommunicatos, aut interdictos ad diuina Officia.

41 ℞. Incurrere Interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ latum in *c. Epiſcoporum de regul. in 6.* & explicatum *q. præced.* ex quo proindè petenda ſunt, quæ hic dici poſſent, & deberent. Addo ſolùm ex *Bonac. ſup. D.9.q.2.p.6.n.5. admittere* (prout hic ſumitur) importare tum recipere ad aliqua ex ſupra dictis, tum non prohibere, cùm poſſit, & debeat.

QVÆ-

Digitized by Google

QVÆRES XXX. Quale interdictum incurrant Moniales ſi renuant confiteri Sacerdoti ad confeſſionale collocatum in Eccleſia exteriori.

42 ℟. Incurrere Interdictum ſimpliciter dictum, non tamen ipsò factò, ſed ferendum; idque ex decreto Sacræ Congr. referendo inferiùs *c.10.ſect.3.ſubſ.1.q.14.* quod tamen videndum eſt, an ſit in vſu.

De Irregularitatibus, quæ Iure communi cadere poſſunt in Moniales.

43 *Si ſint illegitimæ, ſunt incapaces Abbatiſſatus; quod alij negant probabiliter.*
44 *Saltem in hoc diſpenſari poſſunt à ſuo Prælato.*
45 *Si ſint viduæ, aut aliter corruptæ, eligi nequeunt in Abbatiſſas: et ſi alij negent: diſpenſatæ ad monachatum intrant plura monaſteria.*
46 *Item, ſi ſint bigamæ, eligi non poſſunt in Abbatiſſas.*
47 *Item, ſi ſint infames.*
48 *Non item, ſi deſcendant ex genere maculato.*

QVÆRES XXXI. An Monialis illegitima ſit irregularis quo ad prælationes religionis, & quo modo.

43 ℟. Quòd, quamuis probabilior, & conformior praxi ſit pars affirmans, quam ſuſtinent plures Canoniſtæ, apud *Tamburinum ſup. D.28. q.11. num.1. Suar. D.50. de cenſur. ſect.5. num.15. Sayr. l.6. theſauri c.11. n.3. Laym. in qq. can. cap. vlt. q.229. Naldus v. Abbatiſſa num.1. Sanch. l.5. mor. c.5. num.19. Nau. conſ.2. de regul. num.60.* alijque penes eumdem Tamburinum ſuſtinentes, ſecluſis religionum priuilegijs, Monialem illegitimam non poſſe abſque Apoſtolica diſpenſatione eligi in Abbatiſſam; eò quòd Abbatiſſa quamdam quaſi prælationem obtineat inter Moniales, quam natalium defectus obſcurat, niſi aliundè inſignes dotes cohoneſtent; probabilis tamen etiam videtur pars negans, quam ſequuntur *Miranda q. 6. de monial. art.3. Rodriquez tom.1. q.13. art.21. Portell. de dub regul. v. Abbatiſſa num.6. Lezana tom.1. cap.26. num.6.* alijque abſolutè docentes Monialem illegitimam poſſe eligi in Abbatiſſam, etiam ſine vlla diſpenſatione: probant autem tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tamb. n.2.* per quam fuit deciſum Moniales ex illegitimo thoro genitas non comprehendi Conſtitutione Sixti V. edita contra illegitimos, quominùs eligi poſſint ad munus Abbatiſſæ, & alia monaſterij: tum quia in iure nullus extat canon, quo vetetur, ne fœmina illegitima eligi poſſit in Abbatiſſam; cùm iura illegitimis ſolùm interdicant habere officium cum iuriſdictione ordinaria cuiuſmodi vtique non eſt officium Abbatiſſæ, cuius prælatio non eſt ordinaria, ſed quaſi ex commiſſione.

44 Dixi in priori parte huius reſponſionis, *ſecluſis religionum priuilegijs;* vt indicarem, quòd ſi Monialis illegitima indigeret diſpenſatione, ad hoc, vt eligi poſſet in Abbatiſſam, talis diſpenſatio ei poſſet concedi à proprio Prælato, ſed de hoc *c. ſeq. q.17.*

QVÆRES XXXII. An Monialis vidua, aut aliter corrupta dici poſſit irregularis quo ad prælationes religionis, ita vt eligi non poſſit in Abbatiſſam abſque legitima diſpenſatione.

45 ℟. Quòd, licèt *Sanchez, loco ſupra citato num. 22.* putans ad officium Abbatiſſæ non requiri virginitatem, niſi vbi adeſſet vſus impertiendi Abbatiſſis benedictionem, & conſecrationem propriam virginum, cenſeat Monialem viduam, aut aliter corruptam ex hoc ſolo capite non eſſe incapacem, vt eligatur in Abbatiſſam: & hoc idem ſuſtineant Rodriquez apud *Tamburinum ſupra quæſt.12. num.4.* dicens huic ſententiæ ſubſcripſiſſe Suarez, dum viueret, *Palud. in 4. d.21. quæſt.3. art.3. num. 60. & S. Antonin. 3. p. tit.17. cap. 22. §. 1.* ea ducti ratione, quòd neque de iure diuino, neque naturali, neque eccleſiaſtico eſt, vt Abbatiſſa debeat eſſe virgo; &, dato quòd extaret tale aliquod ius humanum, per contrarium

vſum

vſum iam fuiſſet abrogatum in praxi tamen oppoſita ſententia ſuſtinenda eſt, vtpote conformis praxi, ſaltem in Italia; vbi ait Tamburinus ſe nunquam audiuiſſe Monialem, quæ non eſſet virgo (intellige in communi æſtimatione) fuiſſe electam in Abbatiſſam: & quidem meritò, cùm indecens ſit non virginem præeſſe virginibus, & minùs efficax futura ſit adhortatio ad virginitatem, quæ fiat à non virgine; vt proindè non pauci Canoniſtæ relati à *Tamburino num.* 1. nobiſcum ſentiant, & ipſamet Sacra Congregatio 15. Iulij 1616. declarauerit, quòd, ſi vidua monaſticum habitum aſſumat, ad Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ munus obeundum abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione eligi non poſſit: cui etiam conformatur ſtylus Sacræ Pęnitentiariæ, teſte eodem Tamburino; dum abſolutionem conceſſam Moniali ob corruptionem, illam limitat, vt non propterea ea eligi poſſit in Abbatiſſam vi talis abſolutionis, &, ſi eligatur, non poſſit conſecrari, etſi corruptio ſit occulta: intellige iuxta dicta hìc *cap.* 3. *ſect.* 3. *quæſt.* 9. qui vult videat *Portellum ſup.* §. *an Monialis, quæ fuit vidua n.* 1.

Addo hic obiter, quòd, ſi vidua iuxtà dicta *cap.* 2. *num.* 13. à Sacra Congregatione diſpenſetur ad ſuſcipiendum ſtatum Monialium, ſi ingreſſa aliquod monaſterium ad talem effectum ibi non poſſit perſeuerare, vi dictæ diſpenſationis ingredi poteſt aliud; dummodò diſpenſatio non fuerit limitata ad certum monaſterium; &, ſi ſic eſſet limitata, & nouitia pertæſa ſtatus religioſi recederet ab illo monaſterio, mutata voluntate poſſet iterùm ad illud redire, ibique denuò ſuſcipere habitum religioſum. Et ratio eſt, quòd priuilegium fauorabile, aut parum oneroſum extenditur ad iteratos actus, quoties illud abſolutè conceditur, & aliter non colligitur de mente concedentis, duratque finis priuilegij; vt benè aduertit, *Sanch. l.* 8. *de matr. D.* 31. *n.* 8. *alijs citatis* remiſſiuè: hæc autem omnia militant in caſu noſtro, vt ſuppono.

QVÆRES XXXIII. An Monialis bigama hoc ipſo ſit irregularis quo ad prælationes religionis.

46 ℟. Quòd, cùm iuxta dicta *q. præced.* communis praxis, ſaltem in Italia, habeat, vt Monialis corrupta non eligatur in Abbatiſſam: à fortiori non poterit eligi Monialis bigama (quomodocumque demum dicatur bigama) ita *Sanch. ſup. num.* 23. *Maiol. l.* 1. *de irreg. cap.* 29. *num.* 14. alijque & patet ex dictis *q. præced.* ſi aduertero Monialem matrimonium de facto contrahentem fieri irregularem ex bigamia ſimilitudinaria.

QVÆRES XXXIV. An Monialis, quæ eſt infamis infamia ſiue iuris, ſiue facti, ſit irregularis quo ad prælationes religionis.

47 ℟. Eſſe, ideòque non poſſe abſque diſpenſatione eligi in Abbatiſſam, ita *Vinald. num.* 11. *Maiol. num.* 12. *Nau. n.* 60. *Lezana n.* 7. *Tamb. q.* 15. *num.* 4. alijque communiter, & probant tum ex *c. infames* 6. *q.* 1. alijſque iuribus, in quibus ſtatuitur infames non poſſe eligi ad honores, ac dignitates; tùm quia non decet præfici Virginibus aſſumptis in ſponſas Chriſti fœminam infamem, ſiuè iuris, ſiuè facti infamia, idque etiam poſt emendationem: quamquam, ſi infamia eſſet ſolùm facti, ſimpliciter poſſet Monialis hoc modo infamis poſt emendationem eligi in Abbatiſſam ob ea, quæ tradunt DD. de infamia facti, & præſertim *Bonac. D.* 7. *de cenſur. in gen. q.* 3. *p.* 1. *n.* 5.

QVÆRES XXXV. An Monialis deſcendens ex maculato genere, v. gr. Iudæorum, Saracenorum, &c. ſit irregularis quo ad Prælationes Ordinis.

48 ℟. Non eſſe, ſtando præcisè in iure communi; nullum enim tale ius extat, quod ego ſciam.

De varijs alijs Pœnis, quas Iure communi poſſunt Moniales incurrere.

49 P*Riuantur voce ad biennium, ſi contra Concil. Trident. delinquant circa paupertatem.*

50 *Si*

50 *Si ſint proprietariæ, priuantur eccleſiaſtica ſepultura, & communione altaris.*
51 *Subſunt priuationi vocis, & alijs pœnis, ſi dent expectatiuam puellæ recipiendæ ad religionem.*
52 *Priuantur officijs, ac dignitatibus, ſi indebitè alienent.*
53 *Item, ſi donent contra Bullam Clementis VIII. non tamen ante ſententiam.*
54 *Si renuant profiteri, & ſeruare clauſuram, nulliter recipiunt ad profeſſionem.*
55 *Inualidè reciperent Conuerſas, ſi decretum id vetans non eſſet abrogatum.*
56 *Priuantur iure eligendi Abbatiſſam ea vice, ſi illam indebitè eligant.*
57 *Puniri poſſunt ab Ordinario Prælati regulares, ſi ipſum non præmoneant de electione Abbatiſſæ ſibi ſubiectæ.*
58 *Nulliter eligunt Abbatiſſam, eiuſque acta non tenent, ſi eligant vltra triennium.*
59 *Abbatiſſa validè non eligitur vltra triennium, nec ad beneplacitum Monialium.*
60 *Ea tamen, expleto triennio, eligi poteſt in præſidentem Conuentus vſque ad nouam electionem.*
61 *Dicta non procedunt de Abbatiſſis, quæ eliguntur per præſentationem, ac inſtitutionem.*
62 *Cadunt iure ſuo, ſi electæ in Abbatiſſas contra monaſterii conſuetudinem non curent benedici.*
63 *Perpetuò carcere includuntur, ſi profeſſæ conſentiant ſe violari.*
64 *Puniuntur, quæ ſinunt ſe eligi in Abbatiſſas contra formã Concilii Trid.*
65 *Item quæ in choro non canunt hymnos iuſſu Vrbani VIII. correctos.*
66 *Item incorrigibiles.*

QVÆRES XXXVI. Quas pœnas incurrant Moniales, ſi delinquant contra diſpoſitionem Concilij Tridentini, in materia religioſæ paupertatis.

49 ℞. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ ad biennium, latam in *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de reg. c. 2.* ſiue retineant bona immobilia, aut mobilia tamquam propria, ac irreuocabilia (vti expoſuimus *Sup. cap. 4. ſect. 1. n. 1. ex Sanchez,*) ſiuè tamquam Superioriſſæ concedant Monialibus ſubditis bona ſtabilia ad vſum, aut vſumfructum, aut adminiſtrationem, vel commendam: ſiuè retineant ſuperflua, habeantque ſupellectilem mobilium repugnantem ſtatui paupertatis: in his enim caſibus incurritur dicta ſuſpenſio, quæ tamen non durat, niſi per biennium; ſicque peracto biennio, eò ipsò abſque alia abſolutione ceſſat iuxta communem DD. ſententiam, apud *Suar. D. 29. de cenſ. ſect. 1. n. 1.*

Quòd ſi hac occaſione quæras, quas alias pęnas incurrat Monialis proprietaria vltra priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ.

50 ℞. Incurrere etiam priuationem Eccleſiaſticæ ſepulturæ iuxtà *cap. cùm ad monaſterium de ſtatu monach.* necnon priuationem communionis Altaris *c. monachi eod. tit.* non item expulſionem è monaſterio; ſicut ſtatuitur in *c. cùm ad monaſterium* ſuperiùs citato, quod correctum eſt per *c. fin. de Reg.* vbi habetur religioſum aliàs expellendum è monaſterio, debere deputari ergaſtulo monaſterij, vt ibi agat pœnitentiam: quæ iuris diſpoſitio maximè conuenit ſtatui Monialium; vt patet.

QVÆRES XXXVII. Quam pœnam incurrant Moniales ſi præfectæ monaſterio dent expectatiuam puellis admittendis in religionem ad loca vacatura contra prohibitionem Sacræ Congregationis.

51 ℞. Incurrere priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto vnà cum alijs pœnis arbitrio Sacræ Congreg. Epiſcoporum infligendis: idque ex decreto Sacræ eiuſdem Congreg. à nobis relato *ſup. cap. 2. ſect. 1. q. 5.* ex Quaranta; per quod decretum item declaratur irritum quidquid contra ipſius diſpoſitionem fuerit effectum.

QVÆRES XXXVIII. Quas pęnas vltra excommunicationem relatam *q. 18.* incurrant Moniales, ſi alienent indebitè de bonis monaſterij.

52 ℞. Incurrere ipſò facto priuationem officiorum, ac dignitatum, & quidem abſque vlla declaratione, prærerquàm quòd contractus ſic initi ſunt nullius valoris: habetur expreſsè in extrauag. Pauli II. *Ambitioſa*, patetque ex dictis, ſi monuero ex *Sanch.l.6.mor.c.15.n.66.* nomine dignitatum, ac officiorum hìc, & in alijs Conſtitutionibus, ſeu decretis Pontificijs, aut Sact. Congr. Cardinalium intelligi ſolùm dignitates, ac officia habentia coniunctam aliquam ſuperioritatem (cuiuſmodi inter Moniales eſt officium Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, immò & munus Superioriſſæ, ac Magiſtræ nouitiatum, non item Sacriſtæ, Ianitricis, & ſimilia; quæ, ſicut notat *Suar.tom.4.de relig.tr.10.l.6.c.7.n.14.* in materia non diſſimili, magis ſunt oneris, quàm honoris.

QVÆRES XXXIX. Quas pœnas incurrant Moniales faciendo donationes contra decreta Clementis VIII. *de largit.muner.*

53 ℞. Incurrere illas omnes, quæ in dicto decreto exprimuntur his verbis: *Quòd ſi quis ex prædictis Regularibus vtriuſque ſexus, cuiuſcumque gradus, ordinis, ac dignitatis, ac vbilibet locorum exiſtent, coniunctim cum cæteris, ſeu diuiſim noſtrarum huiuſmodi prohibitionum tranſgreſſor fuerit, ſtatuimus, vt omnibus, & ſingulis per eum obtentis dignitatibus, gradibus, muneribus, & officiis eò ipſò priuetur, ac ad illa, & alia ſimilia, vel diſſimilia in futurum obtinenda abſque vllo Superioris decreto, aut miniſterio ipſò facto incurrat inhabilis perpetuò, & incapax, ac perpetua infamia, & ignominia notatus exiſtat; & præterea priuationem vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon vltra huiuſmodi pœnas etiam tamquam contra furti, & ſimoniæ criminum reum tam per viam denunciationis, accuſationis, aut querelæ, quàm etiam ex officio procedi, & inquiri, condigniſque ſuppliciis affici debeat.* Circa quæ notat *Nald. v. religioſus num.* 37. tales pœnas non obligare in conſcientia ante ſententiam, ſaltem declaratoriam delicti cùm merus etiam detentor, ac prædo manuteneri debeat in poſſeſſione, dum de principali cognoſcitur. Quamquam hæc doctrina non procedat quo ad illam pœnam, quæ in iiſdem decretis ſtatuitur contra recipientes dona à Regularibus in caſu non permiſſo (nimirum *quòd, ſi vel ab aliquo particulari religioſo, vel à Superiore quopiam Generali, Prouinciali, aut aliquo quocumque officio fungente, aut à Conuentu, Capitulo, vel Congregatione, ſiuè ab vniuerſo Ordine, & religione quidquam receperint, id, quod acceperint, ſuum non faciant, verum ipſò facto abſque aliqua monitione, decreto, ſententia, aut declaratione ad illius reſtitutionem omninò in vtroque foro teneantur, adeò vt reſtitutione ipſa realiter non facta, neque etiam in foro conſcientiæ abſolui poſſint*) hoc enim ipſò quòd res donatas non faciunt ſuas, tenentur eas reſtituere: cùm res aliena ſemper interpellet pro domino, & maneat obnoxia reſtitutioni.

QVÆRES XL. An, & qua pœna afficiantur Moniales, ſi omninò volentes viuere abſque emiſſione profeſſionis, & clauſura, aliquam aliam in futurum recipiant in ſuum Ordinem, ac Congregationem.

34 ℞. Ea affici pœna, quòd ſic receptæ ad taliter viuendum omninò inhabiles redduntur, & illarum quælibet profeſſio, ac receptio irrita eſt, ac nulla, ita ſtatuente Pio V. in Bulla *Circa Paſtoralis* 8. in ordine.

QVÆRES XLI. Quam pœnam contrahant Moniales, ſi contra prohibitionem Pij V. factam in bulla modò citata recipiant Conuerſas profeſſas.

55 ℞. Quòd, cùm iuxta dicta *cap.7.q.19.* eiuſmodi prohibitio per contrariam conſuetudinem legitimè abrogata ſit, conſequenter pœna dictæ prohibitionis tranſgreſſoribus impoſita (videlicet quòd dictarum Conuerſarum receptio eſſet nulla, irrita, & inanis) etiam ipſa abrogata eſt; ſicque Moniales in præſentia recipientes Conuerſas nulli pœnæ ſubijciuntur, ſtando in iure communi.

QVÆRES XLII. Quæ pœna ſtatuta ſit contra Moniales, ſi Abbatiſſam eligant, non ſeruata forma ad talem effectum præſcripta in *cap. quia propter de elect. in 6.*

56 ℞. Quòd,

56 ℞. Quòd, quamuis in *citato cap. quia propter* dicatur: *Qui verò contra præſcriptas formas eligere attentauerint, eligendi ea vice poteſtate priuentur*; nihilominùs, quia ignorantia iuris excuſat mulieres, *l. regula, ff. de iur. & fact. ignor.* ſi Moniales ignoranter eligant, non ſeruata illa forma; non ideò in pœnam debent priuari per Superiorem iure eligendi pro ea vice, ſed debent manuteneri in poſſeſſione talis iuris, excuſante eas conditione ſexus, ac ignorantia, ita *Tambur. D.28. de iure Abbatiſs.q.5.n.8.ex Menochio conſ.67.n.27.* qui proinde, conſequenter diſſerendo, dicerent Moniales ſubiacere præfatæ pœnæ, ſi ſcienter, & aduertenter eligerent Abbatiſſam, non ſeruata illa forma: ſic quippè ceſſaret ratio illas excuſandi, vt patet: puto quidem, quòd ſi Moniales noſſent formam illam eligendi, ſed eam non aduerterent in ipſo actu electionis, poſſent probabiliter excuſari à dicta pœna; cùm inaduertentia æquiparetur ignorantiæ, teſte *Suarez ſup. D.4. ſect.8. num.11.* & diſpoſita de hac procedant etiam quo ad illam.

57 Addo, quòd, cùm hodie præter Superiorem Monialium poſſit Ordinarius intereſſe electioni Abbatiſſæ, ſiuè per ſe, ſiuè per alium; vt patet ex Conſtit. 18. Gregor. XV. debent Regulares ſignificare dicto Ordinario diem electionis Abbatiſſæ, eumque expectare vſque ad tempus præfinitum, ſi ipſe antea expreſsè declarauit ſe velle intereſſe vigore facultatis quo ad hoc ſibi attributæ; alioqui poteſt Ordinarius animaduertere in Regulares, qui ante tempus ſignificatum, aut die electionis eidem non prænuntiata ad Abbatiſſæ electionem procedunt; ſic enim declarauit Sacra Congr. explicans Bullam præfatam in reſp. ad dub. 15. Vndè quis poteſt inferre tali caſu non dari facultatem puniendi Moniales modo dicto procedentes ad electionem, ſed ſolùm Religioſos, quibus Moniales ſunt ſubiectæ; de his quippè loquitur declaratio, non autem de ijs quæ ſubiacent Ordinario.

QVÆRES XLIII. Cui pœnæ ſubijciantur Moniales, ſi contra Conſtitutionem Gregor. XIII. editam 1. Ian. 1583. & ex parte relatam *c. præced. q.38.* eligant Abbatiſſam vltra triennium.

58 ℞. Subijci huic pœnæ, quòd electio, & præfectio huiuſmodi, ac omnia, & ſingula, quæ inde ſequuntur, irrita, nulla, & inania, nulliuſque roboris, ac momenti ſunt: ſic namque expreſsè habetur in dicta Conſtitutione. Vbi *Tambur. ſup. D.30. q.1. num.4.* aliis citatis notat Abbatiſſam electam vltra triennium contra formam iſtius Conſtit. non poſſe ſuum munus exercere, neque per triennium: probatque tum quia Conſtitutio pontificia dat formam electionis, ob quam redditur actus indiuiduus; ſicque procedit regula *Vtile per inutile vitiatur*: tum quia *Farinac. tom.1. p.1. deciſ.30.* & alii in ſimili docent locationem bonorum eccleſiaſticorum factam vltra triennium non valere, neque per triennium; eſt autem par ratio in præſenti caſu.

Vtrùm verò attenta dicta Conſtit. Gregor. XIII. poſſit eligi Abbatiſſa ſaltem ad beneplacitum Monialium; ſaltem validè.

59 ℞. *Tambur. num.6.* non poſſe, cùm officiales non poſſint eligi ad beneplacitum, quippè qui aliàs dicerentur perpetui: cùm tamen in præfata Conſtitutione talis perpetuitas omninò reprobetur, ita Tamburinus, aliis citatis monens *n.10.* ex decreto Sacræ Congr. facto 18. Nouemb. 1595. per dictam Conſtitut. non prohiberi quin Abbatiſſæ quotannis mutari poſſint.

Illud etiam hic controuerti poteſt, an attenta Conſt. Greg. XIII. paulò antè relata, poſſit Abbatiſſa completo triennio ſui abbatiſſatus obtinere munus Præſidentis, donec eligatur noua Abbatiſſa: & ratio dubitandi eſt, quòd in ea Conſt. de Abbatiſſis ſtatuitur, *vt poſtmodum, elapſo triennio, ſuis officiis perfunctæ præeſſe deſinant, omnique prorſus careant auctoritate, ac à regimine, & adminiſtratione monaſterii per triennium à die finitæ adminiſtrationis inchoandum abſtineant.*

60 ℞. Videri probabile, quòd poſſit; cùm id cedat in magnum commodum monaſterii, vt notauit *Miranda q.7. de monial. art.9.* & aliàs Conſtitutio citata Gregorii poſſit benignè interpretari; ſicut aliam ſimilem Sixti V. interpretatur

Q 2 idem

idem Miranda: nimirum quod Abbatiſſæ, expleto triennio ſui abbatiſſatus, non poſſint habere quodcumque aliud officium ad aliud triennium, non verò quòd eligi non poſſint ad breue tempus in Præſidentem monaſterij modo dicto, ita viri docti à me conſulti, & in terminis *Tamb. q.3.* pro ſe allegans etiam Lauorium. Nobiſcum ſentit *Sanctorus in comment. ad Conſtit. Minorum cap.11.ſtat.7.* & cùm illo *Diana par.7. tract.12. reſ.19.* & hoc non obſtante declaratione ſacræ Congregationis adducta à *Gauanto in manuali v. Monialium officiales num.* 20. his verbis: *Officium Abbatiſſæ finito triennio expirat, nec Epiſcopus poteſt illud prorogare*: quæ declaratio benignè poteſt explicari, ſicut modò explicauimus Conſtitutionem Gregorij.

61 Monet præterea *Tambur. q. 2. n. 1.* Conſtitutionem præfatam Gregorij XIII. non habere locum in Abbatiſſis, quæ fiunt per præſentationem, ac inſtitutionem, cùm talis inſtitutio, ac confirmatio ſit perpetua, quod etiam docet *Portel. de dub. regul. v. abbatiſſa num.* 10. addens Abbatiſſam primam fundatricem alicuius monaſterij S. Claræ poſſe continuare in officio Abbatiſſæ per 20. annos in vim ſtatutorum illius Ordinis; quod tamen non video quo pacto ſubſiſtere poſſit, ſtante pleniſſima derogatione quarumcumque conſuetudinum, conſtitutionum Apoſtolicarum, ſtatutorum conſuetudinum, ac priuilegiorum, quæ fit in dicta Conſtitutione.

QVÆRES XLIV. Quæ pœna impoſita ſit iure communi contra Moniales, ſi electæ in Abbatiſſas ſolitas benedici intra annum à tempore ſuæ confirmationis munus benedictionis non ſuſcipiant.

62 ℞. Illas cadere iure ſuo; non quidem ipsò factò, ſed per illos, ad quos pertinet prouidere monaſterium de Abbatiſſa: habetur expreſsè in *Clem. attendentes de ſtatu monach. §. ſtatuimus*, vbi dicitur *Statuimus inſuper, vt quauis ad regimen abbatiarum aſſumptæ in monaſterijs, in quibus Abbatiſſæ ſunt ſolitæ benedici, intra annum à ſuæ confirmationis tempore computandum munus benedictionis ſuſcipiant, alioquin à iure ſuo, niſi ſubſit cauſa rationabilis, prorſus ſe nouerint cecidiſſe per illos, ad quos id pertinet prouiſione de abbatiſſa monaſterijs ipſis canonicè facienda.* Vbi notanda ſunt verba illa *ſe nouerint cecidiſse per illos, &c.* quæ indicant eiuſmodi pœnam eſſe ferendam, vtpotè requirentem alterius actionem ad hoc vt incurratur, quod eſt ſignum cenſuræ ferendæ, vt benè obſeruauit *Bonac. D.1. de cenſur. in comm. q.1. p.1. n.6.*

QVÆRES XLV. Qua pœna puniantur Moniales, ſi poſt emiſſam religioſam profeſſionem permittant ſe violari.

63 ℞. Puniri pœna perpetui carceris ex *cap. impudicas 27. q.1.* cùm alioqui violator longè grauiori ſupplicio plectatur, vt oſtendimus *c.4. ſect.3. q.3. §. notat*, vbi de hac re ex propoſito egimus.

QVÆRES XLVI. Quam pœnam incurrant Moniales, ſi permittant ſe eligi in abbatiſſas, aut prioriſſas contra formam eligendi præſcriptam in *Concil. Trid. ſeſs.25. c.6. de regul.*

64 ℞. Talem electionem eſſe irritam ipsò factò, & taliter electam manere inhabilem ad quælibet officia Conuentus obtinenda; idque ſiuè permittant ſe eligi per ſuffragia non ſecreta; ſiuè conſtituant abbatiſſas, prioriſſas, aut alias quaſcumque titulares ad effectum electionis obtinendæ, ſiuè ſuppleant voces, ac ſuffragia abſentium: habetur expreſsè in *Conc. Trid. loc. cit.* ſi monuero irritationem quidem electionis ſequi etiam ante iudicis ſententiam declaratoriam, ſiuè pœnæ, ſiuè delicti (& hoc ob ea, quæ habet *Suar. lib.5. de leg. cap.* 32. *num.1.*) non item inhabilitatem ad officia Conuentus; quæ vtique requirit ſententiam Iudicis iuxta doctrinam traditam à *Sanch. l.9. de matr. D.30. n.1.*

QVÆRES XLVII. Qualiter puniri poſſint Moniales, ſi non recitent in choro hymnos iuſſu Vrbani VIII. correctos.

65 ℞. Poſſe puniri ab Ordinario tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato cenſuris, ac

pœnis

penis eccleſiaſticis, aliiſque opportunis iuris, ac facti remediis, & quidem appellatione poſtpoſita; idque ex Conſtit. ipſius Vrbani VIII. *Cùm aliàs ſupremi* edita 27. April. 1643.

QVÆRES XLVIII. Qualiter puniantur Moniales incorrigibiles.

66 ℞. De iure communi debere tradi in arctius monaſterium iuxta *c. ſi qua monacharum 27. quaſt. 1.* quamquam, vt notant *Tambur. ſup. D. 21. q. 4. num. 5.* melius eſſet illas includere in monaſterii carcere, ne alioqui ſint aliis offendiculo, & vt tantò citiùs reſipiſcant, vexatione dante intellectum, ſed de hoc plura ſuperiùs *cap. 3. ſect. 1. q. 13. & 14.*

CAPVT IX.

De Priuilegiis, quæ Monialibus competunt ſiuè per ſe, ſiuè per viam Communicationis.

1 *Moniales, etiam non exempta gaudent priuilegiis ſui Ordinis.*

2 *Communicant item de priuilegiis aliorum Ordinum.*

3 *Viri religioſi communicant de priuilegiis Monialium.*

4 *Moniales non exempta fruuntur priuilegiis, ad quorum vſum petitur miniſterium Prælati regularis ex tenore conceſſionis.*

5 *Moniales exempta ab Ordinario, ſed non omnes.*

6 *Eximuntur à foro ſeculari.*

7 *Idque procedit etiam quo ad Tertiarias viuentes extra communitatem.*

8 *Quod ſi ha viuant in communi, certior eſt aſſertio.*

6 *Eximuntur à foro ſeculari viri laici, qui aſſumpto habitu religioſo ſeruiunt Monialibus.*

10 *Non item Puella degentes intra clauſuram in educatione.*

11 *Dicta tamen Puella gaudent Immunitate Eccleſia: ſicut & ipſa Moniales, non tamen intra monaſterium.*

12 *Moniales gaudent priuilegio canonis (etſi Nouitia à Monialibus ſenioribus ad correctionem poſſint percuti) hoc priuilegio gaudent fœmina ſeculares degentes ſub clauſura mutato habitu cum velo albo, & obligatione recitandi certas preces, qua fœmina licitè admittuntur in aliquo loco ad ſeruitia Conuentus, & gaudent priuilegio fori.*

13 *Eodem priuilegio fruuntur Tertiaria, ſi ſeruent aliqua.*

14 *Eo fruuntur Famuli in habitu religioſo Monialibus ſeruientes, etſi ſeculares.*

15 *Eximuntur Moniales à iure Parochia.*

16 *Item à gabellis, & à quauis contributione.*

17 *Item à decimis, & à Seminarii contributione.*

18 *In articulo mortis profitentur ſolemniter, etiam anno probationis non abſoluto idque ſi admiſſa ante ingreſſum lethaliter decumbant, & extrà conuentum de licentia Superioris incipiant nouitiatum. Conuentus lucratur dotem nouitia profitentis in morte, inſcio Ordinario, ſed finito anno nouitiatus: cùm profeſſio facta in morte teneat; immò ſuccedit nouitia ab inteſtato, etſi dicat hac ſe id nolle.*

19 *Abſoluuntur à quinque caſibus Clem. VIII per Confeſſarios Regulares.*

20 *Tempore Iubilai eligunt Confeſſarium, aque ac alia fœmina laica.*

21 *Alii id negant, & conformiter praxi: plura hic notantur de Iubilao.*

22 *Non vtuntur Bulla Cruciata, aut alio ſimili Indulto concedente reſeruata.*

23 *Bis, aut ter in anno iis aſſignandus Confeſſarius extraordinarius.*

24 *Abſoluuntur à reſeruatis iuxta indulta Regularium, ſi confiteantur Sacerdoti Regulari, & ſubſint Prælatis Ordinis: ſecus, ſi confiteantur Sacerdoti ſeculari, & ſubſint Ordinario: quod tamen interdum fallit: non ſubſunt Reſeruatis ab Epiſcopo, niſi fortè quo ad clauſuram.*

25 *Si ſubſint Ordinario, per eum abſoluuntur à reſeruatis vigore indulti petentis ad ſui vſum Prælati regularis miniſterium.*
26 *A caſibus Bullæ Cœnæ abſoluuntur per Prælatum regularem, aut Ordinarium, quibus reſpectiuè ſubdantur.*
27 *Et quidem etiam quò ad forum externum.*
28 *Abſoluuntur à reſeruatis, etiam inuito Prælato, ſi Confeſſarius petat facultatem, & non obtineat.*
29 *Idque etſi ſubſint Ordinario, ac proinde earum Prælatus ſit ipſemet Ordinarius.*
30 *Et hoc procedit, etiam quò ad reſeruata, quorum facultas competit Prælatis ex delegatione, aut ratione neceſſitatis: etſi aliàs quædam indulta ad abſolutionem reſeruatorum data fuerint reuocata.*

QVÆRES I. An Moniales gaudeant priuilegijs ſui Ordinis, ſiue ſint exemptæ à poteſtate Ordinarij, ſiuè non.

1 ℞. Gaudere, loquendo de illis priuilegijs, quorum ipſæ ſunt capaces ex conditione proprij ſtatus, ac ſexus, ita *Rodriq. tom.* 1. *q.* 13. *art.* 22. *Suar. lib.* 8. *de leg. cap.* 19. *num.* 3. *Caſtrus Pal. tr.* 3. *D.* 4. *p.* 12. *num.* 1. *Tambur. D.* 17. *de iure Abbatiſs. q.* 1. *num.* 1. alij contra *Barboſam lib.* 1. *de iur. eccl. cap.* 41. *num.* 117. & alios quos citat, & ſequitur *Sanch. l.* 6. *mor. cap.* 7. *num.* 116. probatur autem reſponſio tum ex varijs priuilegijs ad talem effectum conceſſis Monialibus diuerſorum Ordinum, quæ videri poſſunt apud *Tamb. num.* 3. *& ſeqq.* tum quia in conceſſione priuilegiorum non attenditur ſexus, ſed qualitas, ideſt talis ſtatus religioſus, qui æqualiter adeſt in Monialibus, ac in viris religioſis vnuſcuiuſque religionis; tum quia in materia fauorabili fœmininum comprehenditur ſub maſculino in ijs, quæ poſſunt accommodari fœminis: niſi fortè in ipſa conceſſione priuilegij expreſsè dicatur factum viris religioſis: quo caſu priuilegium non extenderetur ad Moniales; intellige de iure communi: nam ſecus dicendum, poſito priuilegio bullato Leonis X. conceſſo Monialibus, & relato à *Caſarub. in comp. v. communic. priuileg. n.* 18.

Hæ porrò rationes ſuadent intentum, ſiue Moniales immediatè ſubijciantur proprio Ordini, ſiue ſint ſubditæ Ordinario loci, aut Sedi Apoſtolicæ: & probatur tum quia vbi eſt eadem ratio, debet adeſſe eadem iuris diſpoſitio, *l. illud, ff. ad leg. Aquil. l. à Titio, ff. de verb. oblig.* eſt autem eadem ratio quo ad vſum priuilegiorum ſui Ordinis, tam de Monialibus exemptis, quàm non exemptis: cùm non deceat Moniales, quæ tamquam exemptæ gaudebant priuilegij ſui Ordinis, modò priuari vſu dictorum priuilegiorum, & ſimul fauore exemptionis aliàs ipſis competente; præſertim cùm priuilegium tollens vnum non tollat aliud, *l. ſi domus tua, ff. de ſeruitut. præd. vrban. & cap. Paſtoralis de priuil.* tum quia Sixtus IV. teſte *Caſarub. ſup.* §. 2. conceſſit Monialibus S. Dominici, & S. Franciſci priuilegia ſuorum Ordinum; nec diſtinxit, viuant ne ſub cura, ac regimine dictorum Ordinum, nec ne; tùm quia Bonifacius VIII. teſte *Rodriq. in ſuo bullario bulla* 5. *dicti Bonifacii*, conceſſit Monialibus S. Claræ, vt gaudere poſſint omnibus priuilegijs, ac indulgentijs Fratrum Minorum, & quidem non ſolùm conceſſis, ſed etiam concedendis impoſterum, & tamen tempore talis conceſſionis præfatæ Moniales non erant ſub cura, ac regimine Fratrum Minorum, vt aduertit *Portel. p.* 2. *reſp. mor. caſu* 14. *num.* 3. quod eſt ſignum non eſſe denegandum vſum dictæ conceſſionis Bonifacij VII. Monialibus S. Claræ, etſi poſtea commiſſæ regimini, ac curæ Fratrum Minorum ab Eugenio IV. iterum ſubtractæ ſint ab eorum gubernatione, ac ſubiectæ Ordinarijs (quod item competet Monialibus aliorum Ordinum per viam communicationis priuilegiorum) tum quia Leo X. & Sixtus IV. qui in contrarium allegantur, vtpotè ſtatuentes priuilegia Fratrum Minorum ſuffragari ſolùm Monialibus S. Claræ ſub obedientia illorum degentibus, interpretari poſſunt, conceſſiſſe quidem præfata priuilegia in ſpecie Monialibus

libus S. Claræ viuentibus ſub obedientia Fratrum Minorum (eò quòd fortè de illis in ſpecie interrogati fuerunt) ſed non ideò negaſſe, quin dicta priuilegia item ſuffragari poſſint iiſdem Monialibus, quantumuis non exiſtentibus ſub regimine dictorum Fratrum, qua de re *Tambur. ſup. q. 2. Portell. vbi ſup. & Paſqualig. deciſ. 179. n. 4.* nobiſcum ſentiens.

Dixi ſub initium reſponſionis *quorum ipſæ ſunt capaces*; vt indicarem dari aliqua priuilegia, quæ non ſuffragantur Monialibus, eò quòd hæ illorum ſint incapaces ratione ſexus. Quamquam, ſi reſpectu huius, aut illius Monialis ceſſet talis incapacitas, ijs poſſint ſuffragari talia priuilegia: v. gr. priuilegium legendi libros prohibitos, quod detur competere Regularibus (ſicut de facto aliàs competebat) non ſuffragatur in actu ſecundo Monialibus, eò quòd ſint conſcripti idiomate Latino, aut alio ipſis ignoto, vel quòd contineant materias doctrinales, quæ non intelliguntur à Monialibus; ſi tamen de facto aliqua Monialis ita profecit in ſtudijs, vt benè intelligat dictos libros; ea vigore dicti priuilegij poſſet illos legere, quod idem dicendum eſt de libris idiomate Italico compoſitis, qui ſint prohibiti, hos ſcilicet poſſe legi à Monialibus, ſi priuilegium illos legendi adhuc duraret reſpectu Regularium virorum. Moueor quòd, iuxta dicta, priuilegia conceſſa viris religioſis competunt etiam Monialibus, ſi eæ ſint illorum capaces; ergò cum de factò eæ in caſu propoſito ſint capaces legendi libros prohibitos, priuilegium illos legendi ijs ſuffragabitur, quippè quod competit Monialibus per ſe, & ſolùm per accidens ceſſat ijs ſuffragari: ideſt ratione incapacitatis, quæ poteſt tolli, immò & de facto tollitur in caſu propoſito.

QVÆRES II. An, & quo modo Moniales diuerſorum Ordinum ſimul communicent de priuilegijs conceſſis vnicuique illorum.

2 ℞. Communicare, & probatur ex eò quòd iuxta dicenda *q. ſequenti* viri religioſi per viam communicationis participant de priuilegijs Monialium ſui Ordinis, & vigore talis participationis dicta priuilegia fiunt propria præfatorum virorum religioſorum; perinde ac ſi ipſis fuiſſent per ſe primò conceſſa, vt rectè notauit *Portel. de dub. regul. v. priuilegia num.* 12. noſque alibi probabimus: ex alia parte Moniales ipſæ gaudent omnibus priuilegijs ſui Ordinis, quorum ſunt capaces, vt probatum eſt *q. præcedenti*; ſicque Moniales vnius Ordinis; fruentur priuilegijs Monialium etiam aliorum Ordinum, ſi non per immediatam communicationem, ſaltem per mediatam, quam ſcilicet habent à Religioſis ſui Ordinis; quamquam probabile eſt id ipſis Monialibus competere etiam per immediatam communicationem; quatenus ea conceſſa viris Religionis alicuius hoc ipsò cenſentur conceſſa Monialibus illius ob rationes adductas *q. præcedenti.* ita docti viri à me conſulti, & nouiſſimè *Paſqualig. deciſ.* 178. *num.* 3.

QVÆRES III. An, ſicut Moniales gaudent priuilegijs virorum religioſorum, ſic & hi gaudeant priuilegijs Monialium.

3 ℞. Gaudere, & probatur tum quia æquum eſt, vt, ſicut Moniales fruuntur priuilegijs conceſſis viris religioſis; ſic, & hi fruantur priuilegijs, quæ ſunt conceſſa Monialibus, debita tamen ſeruata proportione: tum quia hæc eſt natura diſpoſitionis fauorabilis, vt ſub maſculino comprehendat fœmininum, & maſculinum ſub fœminino; ſiquidem fauores debent ampliari, ita *Peyrin. tom. 2. priuileg. conſtitut. 8. Pij V. §. 2. num. 3.* ex Peregrino, & benè.

QVÆRES IV. An, & quo modo Moniales immediatè ſubiectæ Ordinario vti poſſint priuilegijs, ad quorum vſum ex tenore conceſſionis requiritur miniſterium Prælati regularis, cui aliàs deberent eſſe ſubditæ; cuiuſmodi v. g. eſt priuilegium diſpenſandi, abſoluendi, &c.

4 ℞. Poſſe vti, ſi in tenore conceſſionis habeatur præfata priuilegia ſuffragari Regularibus per miniſterium proprij Prælati, abſtrahendo quòd Prælatus ſit regularis, aut non regularis; cùm enim Ordinarius ſit proprius Prælatus Monialium non exemptarum, in dicto tenore conceſſionis venit nomine Præ-

lati: ſecùs, ſi in tenore conceſſionis ſupponatur priuilegia ſuffragari religioſis per miniſterium Prælati regularis; ſic quippè Ordinarius reſpectu Monialium non exemptarum dici non poteſt venire nomine Prælati regularis, cùm verè non ſit regularis.

QVÆRES V. An, & qualiter Moniales gaudeant priuilegio exemptionis ab Ordinario loci.

5 ℞. Quòd, cum non poſſit in ſpecie determinari, quæ Moniales tali gaudeant priuilegio, & quæ non (cùm hæc ſit quæſtio facti, non iuris, & de facto non reſpondeat Iuriſconſultus, *l. eum quem.* §. 7. *ff. de iudic.*) illud ſolùm hic generaliter dici poteſt, ſolutionem præſentis quæſtionis deſumendam eſſe ex tenore priuilegiorum vniuſcuiuſque monaſterij, iuxta *cap. porrò de priuil.* ſicque dicere poſſumus illas omnes Moniales eſſe exemptas ab Ordinariorum iuriſdictione, quæ vel immediatè ſubſunt Sedi Apoſtolicæ, vel ſubduntur gubernationi Prælatorum regularium, etſi aliàs illæ de iure ſubſint Ordinario quo ad clauſuram ex *Concilio Trid. ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 5. hæ verò ſaltem de facto, vt innui *cap.* 5. *ſect.* 1. *q.* 5. Ordinarijs id ſibi arrogantibus fortè ex conſuetudine legitimè præſcripta, & decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. Monialis num.* 3. & à nobis indicato *c. ſeq. n.* 22.

QVÆRES VI. An, & quo iure Moniales fruantur priuilegio exemptionis à poteſtate fori ſæcularis.

6 ℞. Frui illo eodem iure, quo fruuntur viri religioſi, nimirum iure pontificio fundato in iure diuino, ita *Molin. tom.* 1. *D.* 31. alijque plures Canoniſtæ, ac Theologi apud *Caſtrum Palaum tract.* 12. *D. vn. par.* 1. *num.* 4. & probatur ex eo quòd Moniales re vera ſunt perſonæ eccleſiaſticæ: perſonæ autem eccleſiaſticæ gaudent priuilegio fori, vt conſtat ex tota 11. *q.* 1. *cap. non minus de immunit. Eccleſ.* & alijs iuribus; ſicque Moniales omnes ſunt exemptæ à ſolutione tributorum, quæ imponuntur à poteſtate ſæculari, ab obligatione legum ciuilium, ac punitione delictorum, quæ fiat à iudice non eccleſiaſtico: hæc enim omnia ſequuntur ad talem exemptionem.

An autem iſto priuilegio gaudeant etiam Moniales Tertiariæ.

7 ℞. Gaudere, etſi non viuant in communitate; & probatur, tum quia perſonæ annexæ Ordini confirmato à Sede Apoſtolica ſunt, & dici poſſunt perſonæ eccleſiaſticæ, ac religioſæ, teſte *Rodriq. tom.* 2. *q.* 65. *art.* 5. ſicque gaudebunt priuilegio fori competente omnibus perſonis eccleſiaſticis; tum quia omnes conuerſi dicuntur perſonæ eccleſiaſticæ, ac deuoti Deo, vt habetur *in cap. quiſquis* 17. *q.* 4. tales autem ſunt Tertiariæ cum ad Deum ſint conuerſæ, mutent habitum, ac ſtatum, & traditam ſibi regulam obſeruent, ſicque frui poterunt priuilegio fori, perſonis eccleſiaſticis competente: tum quia quod de aliquibus participat, cenſetur eſſe de natura illius extremi, cui plus aſſimilatur: at Tertiariæ magis aſſimilantur fœminis religioſis, quàm ſæcularibus, vt conſtat ex modò dictis, ergò cenſeri debent perſonæ eccleſiaſticæ, ac religioſæ, ſicque dicendæ ſunt frui priuilegio fori, ita *Rodriq. Tuſchus lit. E. concl.* 470. alijque penes ipſos, & non improbabiliter, niſi fortè obſtet praxis.

8 Dixi, *etſi non viuant in communitate*; ſi enim viuant in communitate, *Mol. tom.* 4. *D.* 50. *num.* 4. *Graff. lib.* 2. *deciſ. cap.* 49. *num.* 17. *Suar. D.* 22. *de cenſur. ſect.* 1. *num.* 20. *Barboſa de offic. Ep. alleg.* 12. *num.* 41. alijque ferè communiter ſupponunt tamquam certum illas gaudere priuilegio fori; cùm ſic vel ſint religioſæ; vel æquiparentur religioſis, vitam religioſam imitantes: vt indicat *Caſtr. Pal. ſup. p.* 2. *num.* 10. quo ad hoc nobiſcum ſentiens, alioqui ſuſtinens Tertiarias viuentes in propriis domibus carere tali priuilegio, ideòque vt laicas poſſe iudicari, ac puniri.

Immò *Bonac. D.* 1. *de cenſur. in partic. q.* 16. *ſect.* 1. *par.* 3. *num.* 18. & cum eo *Diana par.* 4. *tr.* 1. *reſol.* 31. aliique, & non improbabiliter ſuſtinent homines laicos,

qui,

qui, aſſumpto habitu religioſo, adhibentur ad obſequia Monialium, & ad petendam pro ipſis eleemoſynam, gaudere hoc eodem priuilegio fori: quippè in materia fauorabili cenſentur quaſi religioſi, vtpotè intimiùs pertinentes ad perſonas religioſas, & ſpeciali quadam ratione Deo deuoti: quod iuxta ſuperiùs dicta videtur ſufficere, ad hoc vt quis dicatur gaudere priuilegio fori, quamuis aliàs ſit laicus.

Dubitari hìc etiam poſſet, an puellæ cauſa educationis degentes in monaſterijs Monialium fruantur priuilegio fori, quamdiu ibi commorantur.

10 ℞. Non frui; cùm eæ non ſint perſonæ eccleſiaſticæ, neque formaliter, vt patet; neq; per æquiparationem, cùm non mutent habitum, nec poſſint dici ſpecialiter Deo deuotæ iuxta *cap. quiſquis 17. quæſt.4.* quare non apparet, quo titulo dicendæ ſint gaudere priuilegio fori, niſi fortè ratione familiaritatis, ſeu commenſalitatis, aut educationis: quæ non videntur ſufficere ad participandum de priuilegio fori, ita docti Neoterici à me conſulti.

Quòd ſi hac occaſione obiter quæras, an præfatæ puellæ caſu, quo intra monaſterium committerent graue aliquod delictum (v. g. homicidium) poſſint inde extrahi, non obſtante beneficio immunitatis Eccleſiaſticæ conceſſæ eccleſijs, ac monaſterijs omnium Religioſorum vtriuſque ſexus.

11 ℞. Quòd, cùm Doctores in quæſtione, qua quærunt, an Clerici, ac religioſi in proprijs Eccleſijs, ac monaſterijs gaudeant immunitate reſpectu ſuorum Superiorum, alij partem affirmantem ſuſtineant cum Innoc. Deciano, alijſq; Canoniſtis; & alij negantem cùm Couarr. Sylu. Nau. Suar., & alijs pluribus; vt videre eſt apud *Bonac.ſup.D.2.qu.3.par.16.§.5. num.5.* qui vtramque partem cenſet eſſe probabilem, adhærens tamen neganti tamquam probabiliori; conſequenter in præſenti caſu dicendum eſt puellas præfatas intra Monialium monaſteria dici poſſe frui beneficio immunitatis, ſi velimus amplecti partem affirmantem: ſecùs, ſi adhæreamus parti neganti, quam plures amplectuntur tamquam probabiliorem; ſi quidem in vtroque caſu procedit par ratio, vt conſtabit benè perpendenti rationes vtriuſque partis propoſitæ: vbi autem militat eadem ratio, militat & eadem iuris diſpoſitio, ita recentiores ſanè docti à me conſulti, & probabiliter. Quamquam (vt ingenuè fatear quod ſentio in hoc) mihi non diſplicet ſententia *Bordoni reſolut.1. num.18.* ſuſtinentis Religioſos gaudere immunitate tam intra proprias Eccleſias, quàm in monaſterijs aliorum Regularium, non autem intra proprium Conuentum: idq; ne aliàs impunita remaneant delicta religioſorum: quod regulariter eueniret, cùm ij ſemper habitent in proprio monaſterio. Et quidem quòd gaudeant immunitate in propria Eccleſia, immò & in monaſterijs aliorum Ordinum patet, tum quia ſic ceſſat abſurdum modò adductum: tum quia indultum immunitatis conceſſum fuit locis eccleſiaſticis, vt debitus honor Dei in ijs conſeruetur, abſtrahendo ab hoc, vel illo genere perſonarum: locus autem eccleſiaſticus iniuria afficitur, ſiue extrahatur religioſus, ſiue ſæcularis. Vnde inferri poteſt etiam Moniales, & puellas, quæ apud ipſas educantur gaudere immunitate in propria Eccleſia, non item intra ſuum monaſterium.

QVÆRES VII. An Moniales gaudeant priuilegio canonis, & quæ.

12 ℞. Gaudere, ſiue eæ ſint profeſſæ, ſiue conuerſæ (vt vocant) ſiue etiam nouitiæ, eſt communis DD., & patet, quia in *c. ſi quis ſuadente 17. qu.4.* vbi tale priuilegium conceditur perſonis eccleſiaſticis, etiam Moniales comprehenduntur ſub nomine Monachi in illis verbis: *Si quis, ſuadente diabolo, manus violentas in Clericum, vel Monachum* iniecerit: ſi quidem in materia fauorabili (qualis eſt hæc) ſub maſculino comprehenditur fœmininum, vt ſæpiùs dictum eſt, & certè, quod ſpectat ad nouitias, indè probatur reſponſio, quòd nouitij in fauorabilibus veniunt nomine religioſi. Quin etiam docet *Filliuc.tract.15. nu.14.* Oblatas monaſterij ſpeculorum de Vrbe frui hoc eodem priuilegio; & tamen eæ verè non ſunt religioſæ: quippè quæ ex vi ſtatus, & modi viuendi, quem aſſumunt, vel nulla vota emittunt, vel ad

ſummum

ſummum non emittunt, niſi duo, nempè ſtabilitatem, & conuerſionem morum, ac obedientiam iuxtà conſuetudinem Congregationis; vt conſtat ex tenore oblationis, quam faciunt, & ad me reſcripſit P. Baldellus, addens tamen illas gaudere priuilegio canonis, eò quòd verè ſint oblatæ Ordinis Oliuetani, & illarum oblatio ſit approbata à Sede Apoſtolica: ex alia verò parte *cap. quiſquis* 17. *q.*4. dicatur facere ſacrilegium, qui facit iniuriam Clericis, vel Monachis, vel etiam perſonis Deo deuotis. Vnde fit, vt Vrſulinæ degentes Parmæ, & Virgines Caſtilione habitantes dici poſſint item gaudere priuilegio canonis, ſi re vera dici poſſint perſonæ Deo deuotæ, & vita ipſarum communis ſit approbata ſaltem ab Epiſcopo; vt aduertit idem P. *Baldellus* à me conſultus.

Addo priuilegium canonis competere fœminis, quæ, mutato habitu ſub clauſura cum velo albo, ac obligatione recitandi quotidiè certas preces admittuntur ad famulatum monaſterij abſque emiſſione votorum ſubſtantialium religionis: idque ob doctrinam traditam *ſuprà cap.*9. *num.*3. quæ iuxtà dicta ibid. *num.*9. probat dictas fœminas gaudere etiam priuilegio fori. Tales autem fœminas cognoui admitti Foroliuij in monaſterio Monialium S. Claræ, & S. Catherinæ de licentia ſolius Ordinarij ex antiqua conſuetudine, ac putata immemorabili: quæ vtique talem admiſſionem reddere poteſt licitam; cum conſuetudo det ordinariam iuriſdictionem, *l. inſpeximus in gloſſ. v. conſuetudine de mancip.* & conſuetudo cuius initij memoria non extat, vim habeat priuilegij, etiam in quæſibilibus ſolo priuilegio *cap. ſuper quibuſdam de verb. ſignificat.* Sic ego in ſpecie interrogatus reſpondi; addens, quòd, cum nemini debeat abſtrahi ius ſuum, *Inſtitut. de his, quæ ſunt ſui, & §. fin.* talis conſuetudo poteſt continuari, cum non ſit abrogata (vt ſuppono.) Idque non obſtante bulla Pij V. relata *ſup. cap.*7. *num.*26. in qua expreſsè derogatur conſuetudinibus, etiam immemorabilibus: nam derogatio cadit ſuprà conſuetudines tunc inductas, eaſque contrarias obſeruantiæ clauſuræ, cuius reſtitutio in dicta bulla principaliter intenditur; vt colligitur ex verbis illis bullæ §. 9. poſitis, *præmiſſis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus;* quæ referuntur ad §. 1. vbi ſolum eſt ſermo de conſuetudine contraria obſeruantiæ clauſuræ; vt conſtat ex illis verbis *nec vnquam in earum monaſterijs, ſeu domibus, etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata non fuerit* (id eſt clauſura) quod repetitur etiam §. 2. à diuerſis autem non fit illatio: & aliàs dicunt plures Iuriſtæ hoc ipsò quòd conſuetudo eſt immemorialis, præſumi honeſtam, & cenſeri debere habuiſſe ortum ex priuilegio vel ex quocumque alio meliori principio.

Quòd ſi eiuſmodi fœminæ eſſent admittendæ ad nouitiatum: tunc puto non ſolùm debere explorari earum voluntatem iuxtà dicta *cap.*2. *ſect.*1. *quæſt.*4. cum reſpectu illarum militet finis explorationis; ſed etiam debere admitti cum dote debitè deponenda iuxtà dicta; & de conſenſu capitulari Conuentus; cùm conſenſus capituli præmitti ſolitus, quando admittuntur modo dicto ad famulatum monaſterij non ſufficiat ad hoc vt eæ dicantur admiſſæ ad nouitiatum, hæc enim admiſſio plura ſupponit, quàm admiſſio ad ſimplicem famulatum monaſterij; à diuerſis autem non fit illatio.

Vtrùm verò Moniales, quæ vulgò dicuntur Tertiariæ, gaudeant priuilegio canonis, etiamſi ſeorſim habitent in proprijs domibus.

13 ℞. *Filliuc. ſup.* gaudere, ſi virginalem, aut cælibem, vel caſtam vidualem ſub voto expreſſo vitam degant, deferendo habitum ſuum religioſum; probatque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis Concilij, qua deciſum fuit dictas Tertiarias gaudere priuilegijs religioſorum, & eſſe exemptas à iuriſdictione Ordinarij; tum quia, vt rectè notauit *Suarez D.*22. *de cenſur. ſect.*1. *n.*20. iuxtà intentionem, ac interpretationem iuris, huiuſmodi Tertiariæ comprehenduntur in citato *cap. ſi quis ſuadente,* quippè quod accipitur, non pro ſolis religioſis verè profeſſis, ſed etiam pro omnibus, qui ſecundùm aliquem modum participant illum ſtatum; ita vt vi talis

par-

participationis ſint peculiariter Deo dicati, & deuoti iuxtà formam loquendi adhibitam in *cap. quiſquis 17. qu.4.* vbi dicitur ſacrilegium committere eum, qui iniuriam facit Clericis, vel Monachis, ſiue Deo deuotis: vnde, cùm præfatæ Tertiariæ ſint Deo dicatæ ſecundùm quamdam participationem ſtatus religioſi approbatam ab Eccleſia; etſi non ſint propriæ religioſæ, nihilominus comprehenduntur ſub latitudine perſonarum eccleſiaſticarum, & per conſequens in dicto *cap. ſi quis* veniunt nomine Monachi.

Moneo hic vnum, quod dicunt *Suarez D.22. de cenſur. ſect.1. num.48.* & alij Doctores, ſenioribus Clericis, qui zelo deuotionis percutiunt iuniores Clericos, ſolùm permitti, vt poſſint id facere erga pueros, aut iuuenes in minoribus conſtitutos turbantes diuinum Officium; poſſe extendi ad Moniales ſeniores reſpectu Monialium nouitiarum, quippè quæ æquiparantur Clericis in minoribus conſtitutis: ideoq; licitè has poſſe percuti à Monialibus ſenioribus cauſa correctionis; vt benè aduertit P. Zanettus à me de hoc interrogatus; addens quòd, cum in *cap. cum voluntate de ſent. excommun. §. ſi quis verò* dicatur: *Quod de his dicendum eſt, qui aliquos de familia ſua, vel propinquos inferiorum graduum ſimili modo vt cohibeantur à ſuis inſolentiis, & ſcientia, boniſq; moribus informentur, duxerint corrigendos:* hinc colligitur limitationem illam, quòd poſſint percuti Clerici in minoribus conſtituti ſolùm in caſu, quo interturbent diuina Officia, non videri neceſſariam; cum textus loquatur abſolutè, & non ſolùm in ordine ad delictum turbationis diuinorum Officiorum: vnde fit, vt Moniales ſeniores ad correctionem poſſint leuiter percutere Moniales nouitias quocumque genere delicti delinquant: non item Moniales Profeſſas, etſi iuniores: cum hæ comparentur Clericis in maioribus ordinibus conſtitutis, de quibus non loquitur textus citatus. Quare, ſi Monialis ſenior in aliquo caſu iudicet eiuſmodi correctionem eſſe neceſſariam reſpectu Monialis Profeſſæ, talem facultatem obtineat ab Abbatiſſa, aut à proprio Prælato; etſi regulariter id non expediat.

14 Quin etiam docet *Bonac. D.2. de cenſur. in com. q.4. par.1. num.9.* homines illos, qui, aſſumpto habitu religioſo, adhibentur ad ſeruitia, ac obſequia Monialium, & ad petendas pro ipſis eleemoſynas, frui priuilegio canonis; & hoc maximè ob rationem paulò ante allatam ex Suarez.

QVÆRES VII. An, & quomodo Moniales fruantur priuilegio exemptionis à iuribus parochiæ, intra quam habent monaſterium.

15 ℟. Frui, non quidem de iure communi, vi cuius Moniales ſubijciuntur iuribus parochiæ, intra quam degunt; ſicut etiam olim ſubijciebantur monaſteria Monachorum Epiſcopo diœceſis, in qua degebant: ſed ex priuilegio conceſſo omnibus religioſis vtriuſq; ſexus, & conſequenter etiam Monialibus; quibus proindè ſolet deputari Sacerdos, qui fungens munere Capellani miniſtret eis Sacramenta, etiam in articulo mortis, ſicq; eis deſeruiat inſtar proprij Parochi, ita *Tambur. D.33. de iure Abbatiſ. q.4.*

QVÆRES IX. An, & quo iure Moniales ſint exemptæ ab onere ſoluendi gabellas, & quaſcumq; contributiones, & hoſpitandi milites.

16 ℟. Eſſe ex conceſſione Pij V. bullata 29. Iulij 1566. facta Religioſis Ordinum Mendicantium vtriuſq; ſexus, & per viam communicationis priuilegiorum extenſam ad religioſos vtriuſque ſexus etiam Ordinum non Mendicantium; in qua Pontifex non minùs re, quàm nomine verè pius, declarat Fratres, Monachos, Moniales, ac alias regulares perſonas, eorumq; monaſteria, cœnobia, Conuentus, eccleſias, capellas, oratoria, & alia loca, ac terras, poſſeſſiones, prædia, agros, & bona; necnon laboratores, colonos, arrendatarios, locatarios, affictuarios, ac geſtores eſſe libera, immunia, ac exempta ab omnibus præfatis oneribus: prohibetq; in virtute ſanctæ obedientiæ, ac excommunicationis maioris latæ ſententiæ, necnon duorum millium ducatorum auri de Camera, ne Fratres, Monachos, Moniales, & alias religioſas perſonas, alioſq; ſupra dictos ſuper præmiſſis quomodolibet moleſtent, & pertur-

perturbent, neq; permittant per quoſcumque quomodolibet moleſtari. Quæ conceſſio eſt ampliſſima, eaq; dicit *Tamb. ſup. D.17. quæſt.5. num.14.* ex Barboſa, Gratiano, Gutier. & Rodriquez gaudere etiam Moniales Tertiarias, ſi geſtent habitum religioſum, & collegialiter viuant, ac habitent.

QVÆRES X. An, & quo iure Moniales ſint exemptæ ab onere ſoluendi decimas, aut contribuendi Seminario, aut ſoluendi quartam funeralem.

17 ℞. Eſſe; quo ad contribuendum quidem Seminario ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum facta anno 1593. & relata à *Gananto in manual. v. Monialium cura in temporalibus num.9.* quo ad ſolutionem verò decimarum ex Bulla Pij V. edita 5. Aprilis 1556. in qua ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ diſtrictiùs inhibet, ne Abbatiſſas, Prioriſſas, Miniſtras, Moniales, & Sorores, domos, & monaſteria, & loca prædicta, etiam vigore quarumcumque licentiarum à Sede Apoſtolica emanatarum, etiamſi in eiſdem contineatur, quòd ad quæuis exempta, & non exempta, domos, monaſteria, & loca ſe extendant, vel alterius cuiuſcumque tenoris exiſtant, &c. ad ſoluendum decimas, ſeu ſubſidia, aut onera huiuſmodi quouis modo cogere, aut compellere, ſeu aliàs præmiſſorum occaſione eas moleſtare, ſeu inquietare præſumant. Præterquàm quòd extant varia alia priuilegia apud *Protellum de dub. regul. v. decima num.3.* quibus Moniales ſiue per ſe, ſiue per viam communicationis priuilegiorum, eximuntur à ſolutione decimarum; ſed de his plura alibi in *tract. de priuilegijs*. Quòd deniq; Moniales ſint exemptæ à ſolutione quartæ funeralis, expreſsè aduertit *Portellus de dub. regul. v. canonica portio num.8.* probatque tum quia Pius V. in bulla hac de re edita generaliter dicit monaſteria non teneri ſoluere quartam funeralem (intellige iuxtà diſpoſitionem *Concil. Triden. ſeſſ.25. cap.13.*) Conuentus autem Monialium verè ſunt monaſteria: tum quia Pius V. in bulla citata expreſſam mentionem facit de Monialibus dicens; *Non autem de Miſſis, vel alijs Fratribus ipſis, ſeu Monialibus relictis*; qua de re plura *Rodriq. tom.1. quæſt.39. per totum*.

QVÆRES XI. An, quando, & quo iure poſſint Moniales facere ſolemnem profeſſionem ante abſolutum tempus probationis, non obſtante decreto *Concilij Tridentini* in contrarium edito *ſeſſ.25. de regul. cap.15.*

18 ℞. Poſſe, quando aliqua ex illis nondum profeſſa de alicuius Medici conſilio de hoc ſæculo tranſitura conſpicitur; ſi tamen aliàs ſit in ætate legitima ad profeſſionem dictam emittendam, idque ex indulto bullato Pij V. edito 23. Augusti 1570. & relato à *Rodriq. in ſuo bullario Conſtit. Pij V. in ordine* 11. quæ ſic habet: *Eiſdem Monialibus Nouitiis nunc, & pro tempore exiſtentibus, & earum ſingulis, vt, quando, & quoties aliqua ex eis nondum profeſſa de alicuius Medici conſilio de hoc ſæculo tranſitura conſpicitur, ipſa pro conſolatione animæ ſuæ profeſſionem prædictam ante tempus requiſitum, quatenus tamen in ætate legitima conſtituta ſit ad illam emittendam, in manibus Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, vel alterius Superioris Nouitiarum ipſius monaſterii, ſeu domus: ita tamen, quòd ipſa Moniales Nouitiæ ſic decedentes indulgentiam, & alias gratias, quas Moniales verè profeſſæ decedentes conſequuntur, conſequi poſſint, emittere in articulo mortis, liberè, & licitè valeant Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuo concedimus, & indulgemus; necnon eiſdem Monialibus Nouitiis, ita tunc profeſſis decedentibus plenariam peccatorum ſuorum indulgentiam, & remiſſionē in forma Iubilæi miſericorditer in Domino eiſdem auctoritate, & tenore elargimur*, ita conceſſit Pius V. Monialibus S. Dominici, & per viam communicationis priuilegiorum Monialibus etiam aliorum Ordinum, vt benè aduertit *Tamb. ſup. D.4. qu.6. num.14.* & nos oſtendimus in *tract. de profeſſ. cap.2. quæſt.3.* vbi etiam probamus huiuſmodi conceſſionem non fuiſſe à Gregorio XIII. reuocatam in bulla, quæ incipit *In tanta rerum*: nec eſſe opus, vt nouitia ſic profitens, ſi poſteà conualeſcat, iterùm profiteatur, neque pro foro externo, neq; pro interno: deniq; non eſſe improbabile, quòd monaſterium ſuccedat in bonis Monialis taliter profeſſæ decedentis; quamuis alij diſſentiant, vt videre eſt apud Tamburinum citata q. vbi hæc omnia tractat.

Diffi-

Difficultas eſſe poteſt, an caſu, quo Nouitia in caſu propoſito profitens ante profeſſionem proteſtetur Monialibus ſe non intendere, quòd vi ſuæ profeſſionis vllum ius ſupra ipſius bona acquiratur Conuentui, nullam tamen faciat diſpoſitionem de ſuis bonis; nihilominus Conuentus ſuccedat in dictis bonis tamquam ab inteſtato.

℞. Videri ſuccedere: & probatur, quia, ſtante etiam ea proteſtatione, Nouitia verè ante profeſſionem non diſponit de ſuis bonis; & alioqui per eam proteſtationem non poteſt derogare iuri, quod Conuentus capax bonorum (vt ſuppono) habet ad ſuccedendum in bonis ſuæ Religioſæ tamquam ab inteſtato, eique competit etiam per profeſſionem in iſto caſu factam iuxta non ſolùm probabilem, ſed etiam communiſſimam DD. ſententiam; vt loquitur doctiſſimus *Ciarlinus par. 2. cap. 192. num. 23.* vnde, cum Conuentus habeat ius ſuccedendi in bonis ſuæ Religioſæ, quæ ante profeſſionem de ijs non diſponat, ſuccedet, & in bona huius Nouitiæ profitentis, quæ re vera non diſpoſuit de ſuis bonis, nec illa ſua proteſtatione iuri illius potuit præiudicare; ſiquidem corruit actus, qui non innititur debitæ poteſtati *l. nolle ff. de acquir. hered. & l. 2. C. communia de leg.* ſic ego reſpondi in contingentia facti.

Addo Nouitiam in hoc caſu profitentem acquirere ius præcedentiæ, ac ſi profiteretur poſt elapſum annum Nouitiatus: qui enim vult conſequens, & vult omne neceſſarium antecedens; & è contra volens antecedens neceſſe eſt, vt velit omne neceſſarium conſequens *l. 2. gloſſ. Doctores ff. de iuriſd. com. iudic.* Vnde, cum ius præcedentiæ ſequatur ad profeſſionem hoc ipsò quòd Papa concedit indultum profitendi in propoſito caſu, & non reſtringit effectus Profeſſionis, cenſetur item concedere ius præcedentiæ; nec in hoc derogat iuri alterius; cum præcedens in profitendo præcedat in ſedendo, & in alijs actibus præcedentiam concernentibus.

Moneo hìc poſſe frui dicto indulto Pij V. puellam, quæ admiſſa ad religionem ante ingreſſum monaſterij in domo paterna corriperetur morbo periculoſo; ſi aliàs 16. ætatis annum expleuit, & de conſenſu Superioris nouitiatum inchoet in ipſamet domo paterna: quod poſſe fieri conſtat ex dictis hìc *cap. 2. num. 49.* & ratio reſponſionis huius eſt, quòd ſic puella verè eſt nouitia, ideòq; frui poteſt indulto Pij V. vtpotè conceſſo veris nouitijs. Nec obſtat, quòd in tenore indulti dicitur *profeſſio fiat in manibus Abbatiſſæ, ſeu Priorißa* (quæ verba in præſenti caſu non videntur poſſe verificari) ſiquidem in ipſo indulto ſubditur, *vel alterius Superioris nouitiarum ipſius monaſterii:* ſicque indicatur profeſſionem in propoſito caſu poſſe admitti à proprio Prælato nouitiæ, vt benè aduertit *Bordon.* hac de re à me conſultus addens, quòd ſi extet ſtatutum negans viris dictam admiſſionem, tunc Abbatiſſa, poſſet committere eiuſmodi munus honeſtæ alicui fœminæ, cum talis admiſſio non ſit actus iuriſdictionis, ſed ſuperioritatis, & conſequenter delegabilis fœminæ, vt diximus *ſup. cap. 3. num. 7.* ita conſultus reſpondi, & poſtea reſponſionem meam approbarunt *Bordonus, Pollacc. Baldell. Zanett. Steph. à S. Gregorio*, alijq; viri doctiſſimi à me conſulti.

Dices, quid ſi nouitia ex præfato indulto Pij V. profiteatur ante annum nouitiatus expletum; poteſt ne ante emiſſionem profeſſionis teſtari de dote ipſius intuitu depoſita penes campſorem, aut in alio loco tuto?

℞. Non poſſe; & probatur quia nemo poteſt teſtari de re non ſua: dos autem in præſenti caſu non acquiritur puellæ nouitiæ, quamdiu non profitetur, vt conſtat ex dictis *cap. 3. ſect. 2. quæſt. 6.* quippè ob illam eamdem rationem, ob quam dos non acquiritur monaſterio, nec acquiritur puellæ nouitiæ; & quidem neque quo ad legitimam, quæ non eſt debita, niſi poſt mortem parentum reſpectiuè ad legitimam paternam, aut maternam; vnde fit, vt puella in noſtro caſu præmoriente parentibus, ipſa non acquirat ius ad illam, ſicque ab ea dos transferri nequeat in alium.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an monaſterium acquirat ius ſuprà dotem Nouitiæ

uitiæ profitentis in articulo mortis, inſcio Ordinario (cui monaſterium immediatè ſubeſt) poſt expletum tamen probationis annum ſuperabundanter.

℟. Videri acquirere: & ratio eſt, quòd tale ius acquiritur ex profeſſione valida Nouitiæ in eo probatæ, vt conſtat: in noſtro autem caſu profeſſio fuit valida: cum ad eius valorem nihil defuerit, neque ex parte profitentis (cùm integrum nouitiatus annum peregerit, & ex parte illius concurrerint omnia, quæ ſpectant ad ſubſtantiam profeſſionis, vt ſuppono) neq; ex parte admittentis profeſſionem; cùm Superioriſſa etiã ex ſe ſola validè recipiat profeſſionem, vt oſtendi *ſup. cap.3. n.7.* & licentia Ordinarij quò ad hoc non ſit de ſubſtantia, vt indicaui *loco citato num.3.* Nec obſtat quòd profeſſio facta in articulo mortis conferre videtur ſolùm ad lucrandas indulgentias: nam id procedit ad ſummum de profeſſione facta vigore indulti Pij V. paulò ante relati; non autem de profeſſione facta in præſenti caſu; in quo ea facta eſt, pro vt de iure communi; cùm facta ſit poſt annum nouitiatus expletum. Non obſtat item, quòd profeſſio facta ſit in articulo mortis: hoc enim non impedit valorem profeſſionis, vt colligitur ex *Sanchez lib.5. mor. cap.4. num.52.* & ex eo, quòd etiam matrimonium carnale (cui æquiparatur profeſſio religioſa, quæ eſt matrimonium quoddam ſpirituale) validè contrahitur in articulo mortis, vt tradunt DD. communiter, ita ego reſpondi in contingentia facti interrogatus.

QVÆRES XII. An Moniales per ſuos Confeſſarios ordinarios abſolui poſſint à quinque caſibus ſpecialiter reſeruatis à Clemente VIII. in decreto edito 9. Ianuarij 1601.

19 ℟. Videri poſſe, ſi Confeſſarij aliàs ſint priuilegiati (quales ſunt Regulares) & admittatur declaratio illa Sacræ Congregationis, quam de facto admittunt *Naldus in edit. Bonon. Summæ v. reſeruatio, Vecch. D.9. de nouitiatu d.7. & Bordon. reſolut. 1. num.17.* decretum ſcilicet præfatum prohibens abſolutionem à reſeruatis eſſe contra Confeſſarios reſpectu ſæcularium pœnitentium, non regularium: quod eſt dicere Confeſſarios regulares modò non poſſe ab illis quinque caſibus abſoluere pœnitentes ſæculares, poſſe tamen abſoluere pœnitentes regulares: & conſequenter Moniales, cùm, & ipſæ ſint pœnitentes regulares. Dixi, *ſi Confeſſarii aliàs ſint priuilegiati:* ſi enim ſint ſimplices Confeſſarij, Moniales non poſſunt abſolui à dictis quinq; caſibus, qui annexam habent reſeruationem, etiam ſecluſo decreto Clementis VIII. ſupra relato: qualis eſt percuſſio Clerici, ſimonia realis, &c. qui in iure ſint reſeruati, ab ijs abſolui nequeunt Moniales per Confeſſarios ſæculares: quæ eſt cauſa, cur Moniales per hos ab ijs non poſſint abſolui, quamuis aliàs demus præfatum decretum Clementis illas non afficere: quod eſt dicere, illud non obſtare, quin Moniales ab ijs poſſint abſolui per quemcumque Confeſſarium, etiam ſæcularem: intellige ſi aliàs illi non ſint reſeruati, ſi enim ſint, ſimplex Confeſſarius Moniales ab ijs nequit abſoluere; non quidem quòd reſeruentur in præfato decreto Clementis, (quod illas non afficit, vt iam dictum eſt) ſed quòd aliundè reſeruentur, vt diximus. Vnde non licet ſic argumentari: Sacra Congregatio declarauit reſeruationem præfatorum quinque caſuum non afficere Regulares, & conſequenter nec Moniales, ergo quilibet Confeſſarius illas abſoluere poterit ab ijs, ac ſi ij ſimpliciter non eſſent reſeruati; cum reſeruatio illa reſpectu Monialium perindè habeat, ac ſi non eſſet facta ſimpliciter; conſtat autem, quòd ſi non fuiſſet facta ſimpliciter, quilibet Confeſſarius poſſet Moniales abſoluere à dictis quinque caſibus; non licet, inquam, ſic argumentari: cum Sacra Congregatio in ea declaratione ſolùm locuta ſit de reſeruatione, quæ illis quinque caſibus inerat ex vi decreti Clementis VIII. (nam de hac ſola controuertebatur, vt colligitur *ex Naldo loco citato*) non autem generaliter de quacumque reſeruatione aliundè afficiente præfatos quinque caſus.

QVÆRES XIII. An Moniales tempore iubilæi poſſint eligere in Confeſſarium Sacerdotem non approbatum in ſpecie ad audiendas Monialium confeſſiones.

20 ℟.

20 ℞. *Diana par.5.tract.12.reſol.12.Bonacina D.5.de Sacram.q.8.par.4.§.1.nu 25. Boſsio tract.de tripl.iubil.ſect.3. caſ.2.num.2. & Peyrino tom.3.priuil. cap.4. num.4.* quamuis plures Doctores cenſeant partem negantem in hac quæſtione amplectendam eſſe; partem affirmantem videri probabilem, nempè Moniales tempore Iubilæi concedentis omnibus fidelibus vtriuſque ſexus, etiam regularibus, generalem facultatem eligendi Confeſſarium approbatum ab Ordinario, poſſe eligere ſibi in Confeſſarium Sacerdotem à ſolo Prælato regulari approbatum, ſi electus ſit Regularis, aut certè ab Epiſcopo, ſi electus ſit ſæcularis: & hoc, ſiue Monialis eligens ſit ſubiecta Ordinario, ſiue Prælato regulari: probant tum quia iubilæum eſt fauor ampliſſimus ſupremi Principis; priuilegium autem Principis debet quàm maximè ampliari: tum quia vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, præſertim in materia fauorabili animæ:tum qui à Conſtitutio Gregorij XV. quæ incipit *Inſcrutabili* (& poſſet adduci in contrarium) loquitur de caſibus ordinarijs, non verò de caſu adeò ſpeciali, &, cùm exorbitet à iure communi, quàm ſtrictiſſimè debet interpretari;tum quia declaratio Sacræ Congregat.(quam aliqui allegant contra præſentem doctrinam) eſt minùs certa, & minùs ſufficienter conſtat de illa: tum deniq; quia Vrb. VIII. in bulla generalis Iubilæi conceſſi anno 1625. de facto Monialibus omnibus expreſsè indulſit, vt Confeſſarium ſæcularem, aut cuiuſuis Ordinis regularem ab Ordinarijs locorum approbatum eligere poſſent: vndè infert Peyrin. præſentem punctum non habere amplius difficultatem.

21 Verùm, quidquid ſit de probabilitate ſpeculatiua iſtius doctrinæ, quam alijs relinquo iudicandam; in praxi ſequenda videtur opinio contraria, quam ſequuntur Molfeſ. Alph. de Leone, Barthol. à S.Fauſto, Io. Franc. Suarez, & Georg. Pollach. relati à *Dian. reſol. cit.* ducor tum quia talis eſt praxis ferè communis, contra quam prudenter procedi non poteſt; præſertim cum agatur de re ad forum externum facilè deducibili, in quo Ordinarius ſuſtineret munus, & iudicis, & partis, poſſetq; iudicare, immò, & iudicaret iuxta opinionem ſibi magis fauorabilem: tum quia non poteſt Sacerdos approbatus ad confeſſiones accedere ad Monialium monaſteria abſque licentia Ordinarij loci, ſimpliciter loquendo, & conſequenter neq; ad audiendam confeſſionem Monialis,quæ fortè illum eligat vigore Iubilæi, ſicq; non poteſt præſumi Papam intendere iuriſdictionem conferre Sacerdoti aliàs habenti aliquod impedimentum; & hoc iuxta regulam: *Non veniunt in generali conceſsione,quæ quis non eſſet veroſimiliter conceſſurus, ſi in ſpecie peterentur:* quæ regula in præſenti caſu videtur omninò procedere ad vitanda plura,ac grauia inconuenientia,quæ ſequerẽtur, ſi quælibet Monialis vi Iubilæi eligere poſſet in Confeſſarium, quemcumque Sacerdotem approbatum mallet. (Quare tempore Iubilæi ſolent Moniales congregari ab Abbatiſſa, & interrogari, quos Confeſſarios libentiùs acceptarent, ſicq; nominant duos,aut tres, qui poſteà proponuntur Ordinario, & approbantur) tum quia ex eò quòd Vrbanus VIII. in anno Iubilæi vniuerſalis dictam fecit conceſſionem; minùs benè infertur id eſſe ſupponendum etiam in Iubilæis ordinarijs: cùm conceſſio Iubilæi anni Sancti (qualis fuit conceſſio Vrbani VIII.) ſit longè fauorabilior, ideòque requirat maiorem ampliationem.

Vnum hìc obiter moneo quòd, ſicut Ordinarij debent eſſe valdè circumſpecti in deputandis Monialium Confeſſarijs: ſic non debent eſſe valdè difficiles in concedendo Confeſſario à Monialibus electo vigore Iubilæi; ſi aliàs ipſis conſtet de idoneitate, ac integritate Confeſſarij modo dicto electi.

Cùm autem hic inciderit ſermo de Confeſſario extraordinario Monialium ipſis concedendo pro tempore Iubilæi; & occaſione ipſius Iubilæi plura, ac grauia dubia occurrere poſſint Monialibus, placet hìc aliqua ex illis ſummatim explicare; ſicque.

Moneo 1. iuxtà *Filliucium tract.8. num.267. & Bottonum de Iubilæo §. qui extra Vrbem degunt* alioſque Doctores à *Filliuccio* allegatos tacito nomine, ad hoc vt Moniales conſequi poſſint Iubilæum, ſufficere, in rigore loquendo, quòd ſciant

certò

certò illud fuiſſe publicatum Romæ; requiri tamen, vt ab Ordinario loci deſignetur eccleſia ab ijs viſitanda (ſicut iuxtà citatos Doct. requiritur etiam quò ad ſæculares:) idque etſi Monialibus vnica ſit eccleſia, adeòque illa ſola ad illum effectum deſignari poſſit ab Ordinario, nam ex tenore bullæ Iubilæi ad ipſum conſequendum requiritur viſitatio eccleſiarum deſignatarum ab Ordinario; quod non verificaretur, ſi Moniales ad illum effectum viſitarent eccleſiam ab Ordinario non deſignatam.

An autem Ordinarius quò ad Moniales poſſit paulò tardiùs publicare Iubilæum ad effectum vt commodiùs, ac vtiliùs vti poſſint beneficio Confeſſarij extraordinarij; ſtante quòd, teſte experientia, Sacerdotes, qui tunc deputari ſolent in extraordinarios Monialium, difficilè poſſunt vacare confeſſionibus earum audiendis pro eo tempore, quo Iubilæum ſumunt incolæ loci, in quo ſunt Moniales.

℞. Videri poſſe ex interpretatiuo conſenſu Papæ Iubilæum concedentis: & inde ſuadetur quòd, ſicut in aliquibus diœceſibus Iubilæum non publicatur eodem tempore pro incolis ciuitatis, & pro degentibus in oppidis, ac villis, ſed pro his ſolùm publicatur poſt elapſam vnam hebdomadam à die, qua fuit publicatum pro incolis ciuitatis; (idq; etſi eodem tempore poſſet commodè publicari tam pro ciuitate, quàm pro oppidis, ac villis illius:) & aliàs in bulla Iubilæi dici ſoleat, vt Ordinarij *ſtatim abſque vlla mora, retardatione, aut impedimento per ſuas eccleſias, diœceſes, ciuitates, oppida, terras, & loca publicent, & publicari faciant iubilæum:* & hoc ex aliqua iuſta cauſa occurrente dictis Ordinarijs præbente iuſtam rationem interpretandi clauſulam illam *ſtatim* cum aliqua latitudine: ſic, & in caſu noſtro ex interpretatiuo conſenſu eiuſdem Papæ poterunt Ordinarij differre publicationem iubilæi quo ad Moniales ſubditas per quindecim dies ob cauſam ſuperiùs indicatam, vtpotè valdè rationabilem: maximè cum clauſula illa *ſtatim*, &c. in literis Iubilæi excludat negligentiam Ordinariorum, non autem dilationem temporis ex cauſa, vt notauit *Bordonus* à me de hoc conſultus; qui nobiſcum ſentit vnà cum *Baldello, Pollacco, Steph. à S. Gregorio*, & alijs doctis recentioribus à me item conſultis: & hanc doctrinam ſcio interdum fuiſſe practicatam in aliqua diœceſi.

Moneo 2. ad hoc vt Moniales lucrentur iubilæum, non eſſe opus, quòd interſint proceſſionibus tunc temporis fieri ſolitis in monaſterio: idque ex doctrina *Filliucii ſup. n.* 263.

Moneo 3. orationem, quæ præſcribitur ad conſecutionem iubilæi debere quidem fieri in Eccleſijs deputatis; cùm id expreſsè ſoleat præſcribi in bulla iubilæi: poſſe tamen fieri ſiue vocalem, ſiue mentalem, vt notat *Diana p.* 5. *tract.* 12. *reſol.* 43. nec requiri, vt fiat tanto temporis ſpatio; ſi in bulla iubilæi ſolum dicatur, ibique (ideſt in eccleſia deputata) *Deum orauerint:* quæ verba verificantur, etſi oratio ſit breuis; cùm conditio orationis indefinitè præſcripta per quamlibet orationem, etiam minimam, impleatur iuxtà illud *Ariſtot. lib. perhiermenias, ad propoſitionis indefinitæ veritatem ſufficit quælibet ſingularis*, ita *Diana ſup. reſ.* 33. *ex Suar. Filliuc. Pollacco, Boſſio, Coninchο, & aliis.*

Moneo 4. Monialem, ſi non habeat conſcientiam peccati mortalis, non teneri Sacramentaliter confiteri ad iubilæum comparandum, etſi in eius bulla præſcribatur confeſſio; hæc enim præſcribitur non abſolutè, ſed ex hypotheſi quòd quis habeat conſcientiam peccati m. cùm Eccleſia regulariter ſolùm præſcribere ſoleat confeſſionem de mortalibus. *Filliuc. ſup. num.* 14. *Regin. ſup. num.* 147. *Layman lib.* 5. *tractat.* 7. *cap.* 6. *num.* 7. *& cap.* 8. *num.* 6. *Coninch. D.* 12. *de ſacram. num.* 38. Quòd ſi Monialis confeſſa Sacramentaliter poſt ſumptam Euchariſtiam in aliquod mortale incurrat, non tenetur iterùm confiteri ad lucrandum iubilæum, etſi nondum impleuerit omnia requiſita ad eius conſecutionem; cùm ad lucrandum iubilæum ſufficiat eſſe in gratia; & hoc ipſum haberi poſſit per ſolum actum contritionis elicitum, vt notarunt *Granadus, Io: Prapoſitus, & Nugnus* apud *Dianam ſup. reſ.* 1. cum ipſis ſentientem.

Moneo

Moneo 5. ad hoc vt Moniales conſequantur iubilæum, non eſſe opus, vt ipſæ in particulari ex peculio ſibi conceſſo faciant eleemoſynam, ſed ſufficere, quòd pro omnibus illis fiat ab Abbatiſſa ex communibus bonis monaſterij, taliſque eſt conſuetudo in multis Ordinibus, etiam Obſeruantibus, &, ſi Abbatiſſa nollet facere in præſenti caſu vllam eleemoſynam, neque minimam (quæ vtique ſufficeret, etſi monaſterium ſit diues, vt aduertit *Diana ſup. num.* 31.) tunc ex bonis conuentus poſſent facere eleemoſynam, etiam inſcia Abbatiſſa, vtpotè irrationabiliter inuita; vel certè (quod tutius eſſet) poſſent petere commutationem eleemoſynæ in aliud opus bonum, vt benè notauit *Diana vbi ſuprà*.

Moneo 6. Moniales, vt conſequantur iubilæum, teneri viſitare propriam Eccleſiam, & aliud etiam Oratorium fortè exiſtens intrà monaſterium, ſi vtriuſque viſitatio præſcribatur ab Ordinario, & in bulla iubilæi requiratur plurium Eccleſiarum viſitatio. Colligitur ex *Diana ſup. reſolut.* 55. vbi addit ex *Boſſio* in caſu, quo Papa plurium Eccleſiarum viſitationem præſcribat, ſi Ordinarius vnam tantùm deputaret, vt fit in aliquibus locis paruis, tunc ſufficere, quòd illa vnica viſitetur.

Moneo 7. ad conſecutionem iubilæi implenda eſſe ieiunia præſcripta in bulla: quamuis, ſi ea commutentur in aliud opus bonum, non ſit neceſſe tale opus impleri ea ipſa die, qua ieiunandum eſſet, ita *Alphonſ. de Leone par.* 2. *de iubil. num.* 154. *Diana ſup. reſol.* 25. *ex Pollacco, Boſſio, ac Henriq. Sanch. l.* 4. *mor. cap.* 54. *num.* 28. *& alii*.

Moneo 8. Confeſſarium à Monialibus electum poſſe commutare omnia, & ſingula requiſita ad conſecutionem iubilæi, ſi confeſſionem, excipias: non enim dari poteſt cauſa illam commutandi ſed ſolùm differendi extrà ſtatutum tempus, quamuis melius eſſet, quòd, ſicut confeſſio prorogatur, ſic, & prorogarentur ieiunia, &c. vt docet *Filliuc. ſup. num.* 271.

Moneo 9. commutationem hanc fieri poſſe quo ad Moniales etiam à Confeſſario ipſarum ordinario, etſi extraordinarium eligant ad confitenda ſua peccata; vt expreſsè docent *Sanch. ſup. num.* 17 *Henriq. l.* 7. *cap.* 10. *num.* 4. alijq; penes *Dianam reſol.* 50. qui notat *reſol.* 36. ex indulto iubilæi commutationem, ac diſpenſationem fieri poſſe extrà Sacramentum pœnitentiæ: quod item docent plurimi DD. relati à *Diana par.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 9. addente *p.* 3. *tract.* 5. *reſol.* 25. idem dicendum eſſe & de abſolutione cenſurarum.

Moneo 10. quòd, licèt ad lucrandum iubilæum conſultius, ac tutius ſit omnia opera impleri vna, ac eadem hebdomada; probabile tamen putant *Io: Prapoſitus, Laym. & Nald.* adducti à *Diana p.* 5. *tract.* 12. *reſol.* 24. eſſe ea impleri poſſe partim in vna hebdomada ex duabus deputatis, & partim in alia; ſicq; reſpondiſſe Patres Sacræ Romanæ Pœnitentiariæ teſtatur *Diana ſup. ex Naldo*.

Moneo 11. quòd ſi Monialis aliqua ægrotet tempore iubilæi, poteſt Confeſſarius ab ea electus, ſi breui ſit conualitura, ei differre conſecutionem iubilæi ad aliud tempus proximum (idq; ob verba illa bullæ iubilæi *In quibus ad proximum tamen tempus differre valeant*) vel durante tempore iubilæi opera præſcripta, quæ à Moniali ratione ægritudinis impleri nequeunt, commutare in aliud opus pium; ſic enim ſtatuitur regulariter in literis iubilæi; commutata viſitatione eccleſiarum in recitationem alicuius breuis orationis coram aliqua imagine, & commutatis ieiunijs in aliquas breues preces, aut etiam in ipſam ſufferentiam infirmitatis: hæc enim duo ſolùm communiter egere poſſunt commutatione: cùm communio Euchariſtica, & confeſſio ſacramentalis regulariter fieri poſſint ab infirmis: quòd ſi communio fieri non poſſet, commutari poſſet in communionem ſpiritualem faciendam eo modo, quo dicemus *infra cap.* 10. *ſect.* 3. *ſubſ.* 2. *q.* 25. *ſub initium*.

Moneo 12. Monialem, quæ comparat iubilæum in priori Hebdomada, ſi velit illud item lucrari in hebdomada poſteriori, poſſe iterùm illud acquirere, ſi iterùm impleat requiſita ad eius conſecutionem: idque etſi in bulla iubilæi dicatur

R *hac*

hac vice tantùm; hæc enim verba non important iubilæum ſemel tantùm poſſe comparari; ſed illud non poſſe acquiri, niſi quamdiu durauerit tempus talis conceſſionis: ita vt ly *hac vice tantùm* non referatur ad iubilæum, ſed ad tempus, aut locum iubilæi; vt notauit *Alph. de Leone par. 2. de iubileo num.* 196. quem pro hac ſententia adducit *Diana ſup. reſol.* 28. *vnà cum Naldo, Benzonio, Zerola, Sanctarello, Lauorio, Fernand. & Florono.*

Moneo 13. ad lucrandum iubilæum ſufficere quòd Monialis præſtet opera ad eius conſecutionem præſcripta, etſi ea alio ex titulo ſint debita, v. g. ex voto, aut præcepto Eccleſiæ, vel Confeſſarij: cùm non repugnet vno, ac eodem actu ſatisfieri pluribus obligationibus, modò materia talium obligationum id patiatur, ita *Pollach. Sanct. Fern. Comitol. & Laym. apud Dianam reſol.* 54.

Moneo 14. quòd, licèt Confeſſarius non poſſit Moniali petenti cõmutationẽ operũ, aut dilationem conſecutionis iubilæi ob id ſolùm, quòd non vult tempore deputato illud comparare, cùm aliàs commodè poſſet; talia illi concedere; eò quòd ea non eſt capax talis commutationis; eùm voluntariè omittens non dicatur impeditus *c. fin. de elect. & c. commiſſa eod. in* 6. ſi tamen Monialis ex malitia tempore deputato renueret implere opera iubilæi, & vltima die ſtatuat lucrari iubilæum, ideoq; accedat ad Confeſſarium; is poterit ei veliniuncta opera commutare, vel concedere dilationem, ad illa implenda: ſic quippè Monialis verè eſt inuoluntariè impedita, & impedimentum eſt neceſſarium ex ſuppoſitione, ita *Filliuc. tr. 8. n.* 268. *&* 273. *Alph. de Leone ſup. n.* 168. *Pollach. de iubil. ſect.* 42. *n.* 65. *&* 66. *alijq; docti recentiores.*

Moneo 15. quòd ſi Monialis tempore iubilæi non petijt commutationem alicuius voti, aut abſolutionem alicuius reſeruati, eò quòd exciderint è memoria: poſt elapſum tempus iubilæi poteſt obtinere eam commutationem, & abſolutionem; ſi verè impleuit omnia præſcripta ad conſecutionem iubilæi: ſic enim vigore iubilæi comparati ius acquiſiuit ad vtramque, vt benè notauit *Diana ſup. reſol.* 40. *ex Sanch. Portello, Boſſio, Sanctarel. & Alph. de Leone*: qui *Diana reſol.* 41. alijs citatis docet vota commutata tempore iubilæi non reuiuiſcere; eſtò vouens, mutata voluntate, poſteà non impleuerit omnia requiſita ad iubilæum, & conſequenter illud non obtinuerit: non tamen vigore iubilæi poſſe ei poſteà commutari vota, quæ antea non fuerunt commutata; quod tamen non procedit de reſeruatorum abſolutione: ſi enim quis tempore iubilæi habens intentionem illud comparandi abſolutus eſt à reſeruatis, & tunc ex obliuione non eſt confeſſus aliquod reſeruatum, etſi poſteà non acquirat iubilæum, nihilominùs poteſt ab eo abſolui per quemcumque Confeſſarium; vt expreſsè docet *Diana reſol. cit. ex Portello, & Philippo de la Cruz*: qui *Diana par. 3. tract. 2. reſol.* 147. *ex Barthol. à S. Fauſto, Sanctarello, & Alph. de Leone* ſuſtinet pœnitentem accedentem ad Confeſſarium vltima die iubilæi, ſi præ temporis anguſtia non poſſit ei integrè confiteri, poſt elapſum tempus iubilæi poſſe abſolui etiam à reſeruatis, in quæ incidit poſt elapſum iubilæum: Papa enim per talem dilationem intendit inducere pœnitentes ad lucrandum Iubilæum, quod vtique nequit comparari ſine abſolutione reſeruatorum; & aliàs iubilæi conceſſio eſt gratia Principis nulli præiudicialis, quæ reſtringi non debet abſque ſufficienti textu, aut ratione.

Moneo 16. ad lucrandum iubilæum ſufficere fieri in gratia vltimum opus, quod impletur ad eius conſecutionem; & hoc eſt ita verum; vt *Diana ſup. reſol.* 148. *ex Henriq. Fernand. & Barthol. à S. Fauſto* ſuſtineat ſuſcipientem Euchariſtiam in mortali, aut facientem ſacrilegam confeſſionem, ſi nihilominùs in vltima periodo iubilæi per actum contritionis redeat in gratiam; & tunc opus vltimum ex præſcriptis (v. g. Eccleſiæ viſitationem) impleat, verè lucratur iubilæum: quod tamen negant alij penes *Dianam*.

An autem Moniales poſſint ſibi eligere Confeſſarium, & abſolui à reſeruatis vi Bullæ Cruciatæ, aut ſimilis alterius indulti particularis.

21 ℞. Non poſſe ob varia decreta Pontificia, etiam bullata, quæ refert *Lezana tom.*

Digitized by Google

1.*cap.19.num.29.* & præſertim ob Conſtitutionem Clementis VIII. relatam *ſup. cap. 7. quæſt.3.* quam poſteà Vrbanus VIII. die 19. Iunij 1630. innouauit: prout videre eſt in *Bullario tom.4. bulla eius* 105. quæ ſic habet: *Quantùm ad articulum eligendi Confeſſarium, & abſoluendi à caſibus reſeruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcumque Ordinum, Congregationum, Societatiſque, & Inſtituti Mendicantium, & non Mendicantium tam prouinciæ Hiſpaniæ, quàm extra eam vbi libet conſtitutorum locum minimè habuiſſe, neque habere, nec illis vllo modo ſuffragari potuiſſe, neque poſſe, ſed noſtræ intentionis fuiſſe, & eſſe, quòd iidem Fratres, & Moniales quantum ad Sacramenti pœnitentiæ, ſeu confeſſionis adminiſtrationem ordinariæ diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, & Sedi Apoſtolicæ quo ad ſibi reſeruata ſubiecti ſint, tenore præſentium perpetuò declaramus.* Vbi noto ex eo, quod hîc dicitur Bullam Cruciatæ non potuiſſe ſuffragari Regularibus, non ſequi abſolutiones reſeruatorum antea vi illius collatas fuiſſe irritas: ſi quidem, ſtante probabilitate opinionis, quòd Regulares poſſent vti beneficio Bullæ Cruciatæ, quæ antea ſupponebatur, eiuſmodi abſolutiones fuerunt validæ, probabilitate opinionis ſupplente iuriſdictionem, vt in ſimili notat *Diana par.3. tr.4. reſolut.*153. qui cum *part.1. tract.11. reſolut.*14. aliquantulum propendiſſet in ſententiam aliquorum Doctorum ſuſtinentium Regulares ſine licentia ſuorum Prælatorum poſſe frui beneficio Bullæ Cruciatæ; poſteà *in 3.par. in addit. ſecund. reſolut.9.* viſa hac Conſtitut. Vrbani reijcit dictam ſententiam.

QVÆRES XIV. Quoties in anno debeat aſſignari Monialibus Confeſſarius extraordinarius ex decreto *Concil. Trid. ſeſſ.25. de regul. c.*10.

23 ℞. Debere deputari bis, aut ter in anno; ſic enim præcipit Concilium his verbis: *Præter Ordinarium autem Confeſſorem alius extraordinarius ab Epiſcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confeſſiones audire debeat;* ſed de hoc *c. ſeq. ſect.3. ſubſ.2.*

QVÆRES XV. Quæ priuilegia conceſſa ſint Monialibus quo ad abſolutionem reſeruatorum.

24 ℞. Cum diſtinctione: vel Moniales ſubſunt immediatè iuriſdictioni Prælatorum regularium Ordinis; & poſſunt abſolui ab omnibus ijs reſeruatis, à quibus poſſunt abſolui viri religioſi eiuſdem Ordinis vigore ſuorum priuilegiorum; ſi quidem vtique confiteantur Sacerdoti regulari, & facultas abſoluendi tenore conceſſionis reſtricta ſit ad Confeſſarios Ordinis (quod propterea diligenter obſeruandum eſt, illud colligendo ex verbis conceſſionum;) & ratio eſt, quòd dicta priuilegia conceſſa ſunt Religioſis Ordinis, tales autem ſunt etiam Moniales illius; ſicque non apparet quo titulo eæ debeant excludi ab vſu præfatorum priuilegiorum. Vel Moniales ſunt exemptæ à poteſtate Prelatorum regularium Ordinis, & immediatè ſubiectæ Ordinario, & confitentur apud Sacerdotes non Regulares; & ſic, ſiquidem tenor conceſſionis eſt, vt Religioſi Ordinis poſſint abſolui ab his, vel illis reſeruatis: nulla reſtrictione appoſita, poſſunt Moniales ab ijs abſolui, etiam per Sacerdotes non Regulares, qui ſint deputati ad earum confeſſiones; ſecùs, ſi tenor conceſſionis eſt, vt à prædictis abſolui poſſint per Confeſſarios Ordinis, aut cum aliqua alia ſimili limitatione: tunc enim Moniales non poterunt à præfatis abſolui; cum ſic facultas cenſeatur conceſſa non pœnitenti, ſed Confeſſario regulari, qualis vtique non eſt Sacerdos ſæcularis deputatus ad Monialium confeſſiones; vnde patet in vſu talium priuilegiorum attendendum eſſe tenorem ipſarum conceſſionum, perpendendo, num conceſſio ſit facta Regularibus tamquam pœnitentibus, an verò tamquam Confeſſarijs, vt paulò ante dictum eſt. A quibus autem poſſint Moniales vi ſuorum priuilegiorum abſolui, conſtat ex ijs, quæ dicimus in *tract. de priuil. cap.2. ſect.1. ſubſ.2.* vbi ex profeſſo agimus hac de re, adductis varijs indultis, quæ refert *Rodriq. tom.1. quæſt. 20. art.22.*

Quod verò ſpectat ad caſus Epiſcopales puto Moniales exemptas ijs non ſubiace-

ræ, niſi fortè in ordine ad clauſuram: moueor tum quia reſeruatio eſt actus iuriſdictionis, quæ ſolum exerceri poteſt in ſubditos; Moniales autem exemptæ non ſunt ſubditæ Epiſcopo: tum quia locus exemptus æquiparatur loco extra territorium, vt conſtat ex dictis *c.* 5. *n.* 190. adeòque ſicut Epiſcopus nequit facere reſeruationem extra territorium, ſic nec poteſt in loco exempto, monaſterium autem Monialium exemptarum vtique eſt locus exemptus, vt patet Dixi, *niſi fortè in ordine ad clauſuram:* ſi enim fiat aliqua reſeruatio in hac materia; tunc procedit doctrina tradita ſupra *c.6.n.* 5.*&* 6. quam breuitatis cauſa hîc non repeto.

Difficultas eſt, an Moniales immediatè ſubiectæ Ordinario poſſint vi ſuorum priuilegiorum abſolui à reſeruatis per ipſum Ordinarium caſu, quo tenor priuilegij habeat, vt religioſi Ordinis poſſint ab illis abſolui per proprium Prælatum, ſiue immediatum, ſiue mediatum.

25 ℞. Videri poſſe, ſi tenor priuilegij habet indefinitè, quod religioſi Ordinis poſſint abſolui à proprio Prælato;non item ſi habet,quòd poſſint abſolui à proprio Prælato regulari, ſeu Ordinis; & ratio diuerſitatis eſt, quòd Ordinarius reſpectu dictarum Monialium eſt quidem, & dici poteſt proprius Prælatus earum, non tamen dici poteſt Prælatus regularis ſeu Ordinis, ſicq;mirum non eſt, ipſum venire nomine proprij Prælati Monialium quoad priuilegia prioris generis, non item quoad priuilegia poſterioris generis: cùm aliàs priuilegium non ſuffragetur vltra intentionem concedentis verbis ſufficienter expreſſam.

Illud etiam hic poteſt controuerti, per quem Superiorem debeant Moniales abſolui ab ijs, quæ ſpecialiter reſeruantur Papæ, vt à caſibus Bullæ Cœnæ v. g.

26 ℞. Quòd cum perpetuò impediti, ac impotentes iuxta communem DD. ſenſum poſſint per proprium Ordinarium loci, etiam extra articulum mortis, abſolui à quibuſcumque caſibus, ac cenſuris Apoſtolicæ Sedi reſeruatis, ſi ſint ſæculares; per proprios verò Prælatos regulares, ſi ſint religioſi; & ex alia parte Moniales Ordinario immediatè ſubiectæ quoad hoc æquiparentur perſonis ſæcularibus; conſequenter dicendum eſt Moniales debere abſolui à præfatis reſeruatis, per Ordinarium quidem loci, ſi immediatè ſubſunt illius iuriſdictioni (cùm iure communi per ſe id ei competat) per Prælatum verò regularem proprium, ſi ſint exemptæ ab Ordinarij iuriſdictione; idque præſertim ex conceſſione Pij V. bullata facta Fratribus Ordinis Prædicatorum, & relata *à Rodriq. in bullario Conſtitutione Pii V. in ordine* 13. per quam Priori Dominicano, & conſequenter etiam Prælatis aliorum Ordinum indulgetur, vt erga religioſos ſuos ſubditos pro foro conſcientiæ (per ſe ipſos tamen tantùm) omnem illam poteſtatem abſoluendi, ac diſpenſandi exerceant, quam Epiſcopi exercere poſſunt erga proprios ſubditos. Colligitur ex *Tamburino ſup. D.16. quæſt.8.num.7.8.& 9.* vbi addit ex Nauarro, ac Vgolino taliter impeditos,& conſequenter Moniales ſic excuſari ab obligatione adeundi Papam pro abſolutione dictorum reſeruatorum, vt neq; teneantur id facere per alium (mittendo v.g.procuratorem, aut nuncium ad talem effectum) etiamſi commodè id facere poſſent; quod negant *Bonac. D.1.de cenſur.in comm.qu.*3.*p.*2.*num.*4. & alij. Certè valdè rationabile ac pium eſt, vt modo dicto impediti non cogantur adire Papam ad obtinendam abſolutionem reſeruatorum; aliàs quippè cogerentur ad impoſſibile; cùm tamen impoſſibilium non ſit obligatio, *l.impoſſibilium, ff. de reg. iur.* quod maximè locum habet in Monialibus, quæ cum teneantur ad perpetuam clauſuram,vtique non poſſunt adire Papam, vt abſoluantur à reſeruatis, quæ fortè incurrerint, vt proindè *Homob. relatus à Diana infra Tambur.ſup.num.*10. *Diana par.*4. *tract.*4. *reſol.*89.& ante illos *Henriquez l.6.cap.*10.*num.*1.*&* 2.*Suar. D.*30.*de pœnit.ſect.*3. *num.*9.alijque cum quibus ſentit *Bordon.reſol.*5. *num.*5.doceant Moniales, à quouis exceſſu,etiam hæreſis externæ, poſſe abſolui per Epiſcopum diœceſanum, aut per proprium Confeſſarium de eius licentia.

Quòd, ſi quæras, an Moniales modo dicto poſſint abſolui à reſeruatis non ſolùm pro foro conſcientiæ, ſed etiam pro foro externo.

27 ℞. Poſſe: aliàs, enim, cùm non poſſint aliter procurare abſolutionem, & iuxta dicta ad talem effectum non teneantur vti alijs medijs; quo ad forum externum carerent remedio, eſſentque deterioris conditionis, quàm laici: quod nefas eſt credere de pia matre Eccleſia.

QVÆRES XVI. An, & quo iure, & quando Moniales poſſint abſolui à reſeruatis, etiam non obtenta facultate à proprio earum Prælato.

28 ℞. Videri poſſe in caſu, quo illarum Confeſſarius petat facultatem reſeruatorum, ſiue ab Ordinario loci, ſi Monialis abſoluenda ſit ei immediatè ſubiecta: ſiue à Prælato regulari, ſi illa ſit exempta ab Ordinario, idque ex indulto Clementis VIII. facto Regularibus, quod poſteà innouauit Vrban. VIII. in ſua bulla 26. in ordine his verbis: *Quòd ſi Regularium Confeſſarijs caſus alicuius reſeruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarij illa vice pœnitentes regulares abſoluere, etiam non obtenta à Superiore facultate.* Circa cuius indulti intelligentiam illud in primis occurrit notandum, quòd, dum in eo dicitur, *illa vice*, non eſt ſenſus vnumquemque Regularem vi illius non poſſe modo dicto abſolui, niſi ſemel tantùm; ſed ſenſus eſt Confeſſarium pro vnaquaque vice, qua petit facultatem reſeruatorum, & non obtinet, vi talis petitionis ſemel tantùm poſſe abſoluere à reſeruatis ſuum pœnitentem: cum quo tamen ſtat, vt, ſi iterùm petat, dictam facultatem, & non obtineat, iterùm poſſit abſoluere, & ſic deinceps. Quæ doctrina maximè nititur illa alia doctrina, quam tradunt *Alph. de Leon. de iubilæo par. 2. q. 27. n. 197. Naldus v. indulg. n. 4. Diana p. 3. tr. 4. reſ.* 151. & alij, nimirum vigore Iubilæi poſſe quem abſolui à reſeruatis in poſteriori hebdomada, etiam eo obtento in priori hebdomada, ſi repetat præſcripta ad conſecutionem illius: & hoc, quamuis in conceſſione Iubilæi ſit appoſita clauſula taxatiua, *hac vice tantùm:* ſiquidem talis doctrina à fortiori habebit locum in præſenti caſu, quo ſolùm dicitur *hac vice*, omiſſa dictione *tantùm:* ſed de hoc plura in noſtro *tr. de priu. c. 2. ſect. 1. ſubſ. 2. q. 13.*

29 Dixi in reſponſione, *ſiue ab Ordinario loci, ſi Monialis abſoluenda ſit ei immediatè ſubiecta;* vt innuerem, quòd, quamuis conceſſio hìc propoſita per ſe primò videatur loqui de Prælato regulari denegante facultatem reſeruatorum, & Ordinarius non ſit Prælatus regularis, neq; reſpectu Monialium ſibi ſubditarum; nihilominus probabile eſt ſub illa comprehendi etiam Ordinarium, quo ad Moniales ipſi ſubiectas: vtpotè qui verè eſt illarum Superior, idq; venit ſub ijs verbis conceſſionis: *Quòd ſi Superior dare noluerit;* præſertim cùm ſimus in materia fauorabili animæ (quæ maximam admittit ampliationem) & ratio præfatæ conceſſionis potiori ratione militet in Monialibus ex conditione ſexus fragilioribus, aliàſq; certum ſit eas comprehendi ſub dicta conceſſione: quippè quæ indefinitè loquitur de Regularibus, ſub quorum nomine ſine dubio veniunt etiam Moniales, vt patet.

Vtrum verò præfata conceſſio procedat non ſolùm quo ad caſus Superioribus Monialium peculiariter reſeruatos, ſed etiam quo ad illos, quorum facultas ipſis competit iure delegationis, aut ratione neceſſitatis.

30 ℞. Videri procedere; cùm loquatur generaliter, ac indefinitè, ſicut conſtat ex verbis illis, *quòd ſi Confeſſarijs caſus alicuius reſeruati facultatem petentibus;* ſicque currat regula, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi;* & illa alia, *vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus:* & illa alia, *beneficium Principis latè interpretandum eſt;* quæ regulæ maximè ſuffragantur in bonum ſpirituale animæ, ita docti Neoterici à me conſulti, & valdè probabiliter.

Addit *Quintanad. tr. 3. ſing. 26. num. 6.* ex decreto Clem. VIII. & Vrbano VIII. reuocata fuiſſe priuilegia conceſſa à Sixto IV. Carthuſianis, ad hoc vt ſemel in anno, & à Leone X. Monialibus S. Claræ, vt quater in anno ab omnibus reſeruatis abſoluerentur ſine licentia ſuorum Prælatorum (vt notat *Rodriq. tom. 1. q. 26. art. 10.*) idemque eſſe iudicandum de ſimilibus priuilegijs cuicumque alij Ordini antea conceſſis: quæ decreta adducit *Quintanad. ſingul. citato.*

31 *Diſpenſari poſſunt Moniales in ijs, in quibus diſpenſantur viri religioſi (idque ſiue ab Ordinario, ſiue à Prælato regulari, prout ijs reſpectiuè ſubſunt) & in præceptis Regulæ.*
32 *Gaudent varijs priuilegijs pro tempore Interdicti, acceſſationis à diuinis.*
33 *Afferuntur alia priuilegia, etiam maiora ad eumdem effectum illis conceſſa.*
34 *Puellæ, quæ educantur apud Moniales, gaudent varijs indultis pro dicto tempore.*
35 *Non tamen tenentur illis vti.*
36 *Monialium famuli tempore Interdicti admittuntur ad diuina in earum templis.*
37 *De rigore iuris Moniales eligere poſſunt Conſeruatorem, at obſtat praxis.*
38 *Si ſubſint Prælatis regularibus, hi benedicunt, & reconciliant illarum templa, benedicunt paramenta, & conſecrant calices, &c. ad earum vſum.*
39 *Prælati ijdem, ſi alias habeant vſum baldachini, illud erigunt in earum templis.*
40 *Moniales gaudent indulgentijs conceſſis viris religioſis in communi, ac in ſpecie, idq; etſi immediatè ſubſint Ordinario; quod non procedit de ijs quæ conceſsæ ſunt Eccleſijs Ordinis: referuntur indulgentiæ à Paulo V. conceſſæ Monialibus, & hac occaſione plura ſoluuntur dubia practica de indulgentiis; & refertur indulgentia Adriani VI. conceſſa recitantibus veſpere ad 3. ſigna campanæ Aue Maria, de qua Indulgentia, ſicut & de indulgentiis in communi plura notantur.*
41 *Tertiariæ fruuntur indulgentiis Ordinis, ſed non omnes.*
42 *Eccleſia conſulit libertati Monialium quo ad ſuſceptionem habitus religioſi.*
43 *Monaſteria earum reſarcienda fidelium expenſis.*
44 *Eccleſia opportunè ſuccurrit illarum egeſtati per quamdam Bullam Greg. XIII.*
45 *Qualiter talis bulla obliget in præſentia.*
46 *Bona violantis Monialem applicantur Conuentui Monialis violatæ.*
47 *Legatum relictum fœminæ maritandæ debetur ei etiam ingredienti religionem.*
48 *Si quidem legatum relictum ſit fœminæ determinatæ: Legatum item relictum pro monachatu debetur Tertiariæ: præterea legatum factum pro dote puellæ monachandæ ei debetur, ſi ingrediatur monaſterium nullam recipiens dotem: immò ſtatim pro habitu religioſo & ſimilibus; item debetur, ſi maneat cœlebs in ſæculo; nec videtur obſtare Rota Romana; item puella, cui relictum eſt legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab hærede Teſtatoris quando intret Religionẽ; ſi Teſtatore viuẽte, intret cum dote minori ſoluta ex bonis ipſius Teſtatoris abſentis, poteſt prætendere reſiduum legati: legatum pro monachandis fœminis corruptis ſi hæ deſint, implicari poteſt in maritanda puella periculoſa: legatum certæ puellæ vt fiat Monialis, ſi ea moriatur, antequam fiat Monialis non ſemper fit caducum.*
49 *Moniales Mendicantes veniunt ſub diſpoſitionibus factis de Mendicantibus.*
50 *Tertiariæ, etiam ſeorſim habitantes fruuntur priuilegiis Ordinis, ſi ſeruent aliquas conditiones.*

QVÆRES XVII. An, & per quos poſſint Moniales diſpenſari tum in impedimentis obſtantibus prælationi, tum in inhabilitatibus per modum pœnæ contractis, tum in præceptis Eccleſiæ, v.g. in ieiunio, recitatione officij, &c.

31 ℞. Poſſe eo modo, quo poſſunt viri religioſi eiuſdem Ordinis; & quidem per Ordinarium, ſi Moniales ei immediatè ſubiaceant, vti diximus *ſup. q.* 4. ſiue per proprios Prælatos regulares, ſi ſint exemptæ ab Ordinario loci; idque iuxta priuilegia conceſſa Ordini, quorum vſus, ſicut non debet denegari Monialibus, etiam ſubiectis Ordinario, vt oſtendimus *q.* 1. ſic nec debet concedi, niſi cum limitationibus appoſitis *q.* 15. quæ, ſeruata proportione, procedunt etiam in præſenti materia. Quare, occurrente caſu alicuius diſpenſationis, attendantur priuilegia religionis conceſſa ad talem effectum, & iuxtà tenorem vniuſcuiuſque illorum vſurpentur: ea verò proponemus, ac exponemus in *tract. de gubern. c.* 3. *ſect.* 4. qui vult conſulat *Cæſarubium in comp. v. Moniales*, & *v. diſpenſare*, memor magnæ illius conceſſionis, quam fecit Pius V. Ordini Prædicatorum, & nos retulimus hic *q.* 25. §. *illud etiam*.

Puto

Puto autem Prælatos poſſe modo dicto diſpenſare in præceptis regulæ obligantibus ſub mortali: idque colligo ex *Sanch.l.6.mor.cap.*3.*num.*8. vbi ſupponens Prælatos regulares poſſe diſpenſare in præceptis regulæ, loquitur generaliter nec excipit præcepta obligantia ſub mortali.

QVÆRES XVIII. Quibus priuilegijs gaudeant Moniales pro tempore interdicti, aut ceſſationis à diuinis.

32 ℞. Gaudere illis omnibus priuilegijs,quibus gaudent viri religioſi ſui Ordinis (loquendo de ijs, quorum ipſæ, habita ratione ſexus, ſunt capaces) ſicque non obſtante decreto *Concilii Trident.ſeſſ.*25.*c.*12.*de regul.* poſſunt Moniales tempore Interdicti generalis in ſuis templis dicere diuina Officia ſubmiſſa voce, ianuis clauſis, non pulſatis campanis,ac excluſis excommunicatis, & interdictis, facere celebrare Miſſas (cum præfatis tamen limitationibus) recipere Sacramenta, ſepeliri eccleſiaſtica ſepultura, & recipere ad Miſſas, ac Horas canonicas audiendas, necnon ad ſumenda Sacramenta in ſuis templis certum numerum perſonarum,quemcumque poſſunt admittere viri religioſi in proprijs Eccleſijs iuxta ipſorum priuilegia à Caſarubio relata in *comp.v.interdictum*,(id enim inquit *Tamburin.ſup. D.*15.*quæſt.*8.*num.*3. operatur communicatio priuilegiorum, vt, quod conceditur Prælatis virorum religioſorum, idem & concedatur Monialium Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis, dummodò ea non repugnent illarum ſtatui, & alioqui excludantur nominatim interdicti, ac excommunicati. Quod autem dixi poſſe Moniales facere celebrare Miſſas intellige per Sacerdotes tam ſæculares, quàm regulares; cùm de vtriſque ſit par ratio concedente Bonifacio VIII.in cap. *Alma mater de ſent. excommunic. in 6.* omnibus Sacerdotibus indiſcriminatim,vt poſſint tempore Interdicti localis generalis celebrare in Eccleſijs quibuſcumque,ac monaſterijs, modò ſeruentur limitationes ſuperiùs propoſitæ. Cæterùm, quod diximus de tempore Interdicti, proportionaliter militat etiam pro tempore Ceſſationis à diuinis.

33 Quin etiam poſſunt Moniales pro tempore Interdicti localis generalis recitare diuina Officia, & facere celebrare Miſſas, ianuis apertis, pulſatis campanis, & interdictis etiam admiſſis (qui tamen non fuerint cauſa interdicti) non ſolùm in feſtiuitatibus Natiuitatis Domini, Paſchæ, Pentecoſtes, & Aſſumptionis B. Virgin. (ſicut conceditur in citato cap. *Alma mater*) ſed etiam in feſto Sanctiſſimi Sacramenti, eiuſque tota Octaua vigore extrauagantis Martini V. immò ex ſpecialibus priuilegijs Regularium etiam in feſto Conceptionis, Viſitationis, ac Natiuitatis Beatæ Virgin. in Natiuitate S. Ioannis Baptiſtæ, in feſtis Sanctorum reſpectiuè vniuſcuiuſque Ordinis, nec non aliorum Sanctorum, & Sanctarum, ſub quorum inuocationibus earum templa erecta ſunt, aut quorum corpora in ijs repoſita ſunt: in Hebdomada ſancta, ac Reſurrectionis Dominicæ, & per octauas earumdem omnium feſtiuitatum; denique quoties aliqua ex Monialibus monaſterij profeſſionem emittit, aut in Eccleſia ſepelitur; Quæ vtique ſunt magna priuilegia,& referuntur à *Caſarubio in compend. priuileg. v. interdictum*, cùm pluribus alijs ad ſimilem effectum conceſſis.

Difficultas eſſe poſſet, an puellæ in monaſterijs Monialium degentes cauſa educationis poſſint tempore Interdicti, ac Ceſſationis à diuinis intereſſe diuinis officijs, audire Miſſam, ac recipere Sacramenta, immò & ſepeliri eccleſiaſtica ſepultura, ſi tunc temporis decedant.

34 ℞. Videri poſſe; & patet tum ex dictis *ſup.cap.*5.*num.*192. tum ex priuilegio bullato Eugenij IV. conceſſo Ciſtercienſibus, & relato à *Sayro lib.*5. *de cenſur. cap.*7. *num.*22. ſub his verbis: *Quòd ſi contingat ciuitates, terras, vel loca, in quibus monaſteria, ſiue loca dictæ Congregationis exiſtunt, eccleſiaſtico eſſe ſuppoſita interdicto, ipſi tamen dictæ Congregationis Prælati, Monachi, Conuerſi, Commiſſi, ac Capellani, necnon laici, qui intra ſepta ipſorum locorum pro tempore habitauerint, à præfatæ Congregationis Monachis ad id deputatis, ianuis clauſis, interdictis excluſis, & ſubmiſſa voce Miſſas, & alia diuina Officia audire, & celebrare, ac eccleſiaſtica Sacra-*

menta licitè miniſtrare, & ſuſcipere valeant, quale priuilegium eſt illud, quod refertur in *Comp. Societatis noſtræ v. interdictum* §.2. conceſſum pro noſtris pueris, ſeu familiaribus, procuratoribus, & operarijs: quodque refertur §.4. ſub his verbis, *Poſſunt noſtri quoſcumque familiares, &c. ad diuina admittere, & Sacramenta illis miniſtrare, eorumque corpora tumulare, vel tumulari facere, &c.* præterquàm quòd Sayrus vbi ſupra notat, quòd, cùm plures DD. teſtentur religioſos multis ab hinc annis præfata præſtare conſueuiſſe, vi talis conſuetudinis, ſecluſo etiam quouis priuilegio, præſtari poterunt à viris religioſis, & conſequenter à Monialibus, quantùm patitur conditio ſexus illarum: nec obſtat, quòd *cap. licèt* 11. *de priuileg.in* 6. dicitur familiares conuentuum, vt tales non poſſe aſſiſtere diuinis Officijs tempore Interdicti, niſi ſpeciale ad id habeant priuilegium: ibi enim eſt ſermo de familiaribus extraneis, & non de commenſalibus, & præterea puellæ, de quibus hìc, habent ad id ſpeciale priuilegium, vt iam vidimus, ita Baldellus, Naldus, Bordonus, & alij à me conſulti.

An autem dictæ puellæ teneantur vti præfatis priuilegijs, audiendo Miſſam, v. g. tempore Interdicti in die feſto.

35 ℞. Probabile eſſe non teneri: & probatur tum quia nemo obligatur vti priuilegio ſibi conceſſo; alioqui gratia non eſſet gratia, ſed onus, & libera facultas in obligationem verteretur: & tamen conceſſa in alicuius gratiam non debent retorqueri in illius odium: tum quia eſt iuxta intentionem Eccleſiæ, quòd omnes ſe componant ad abſtinendum à diuinis Officijs pro tempore Interdicti vetitis, vt ſic cenſuræ eccleſiaſticæ ſuum vigorem non perdant, ita *Auila p.5.de cenſur.D.4.ſect.2.d.6.* ex Victoria, Cano, & alijs viris doctis: alijque citati à *Fagund.præc.1.eccl.l.2. c.7.n.4.* qui tamen *n.5.* & cum alijs DD. oppoſitam ſuſtinet ſententiam tamquam probabiliorem; eamq; probat varijs rationibus.

Adde ea, quæ diximus de puellis degentibus in monaſterijs Monialium cauſa educationis, procedere etiam in alijs fœminis ibidem cum debita licentia degentibus titulo famulatus, aut ex alia iuſta cauſa.

36 Accedit quòd, cùm Eugenius IV. teſte *Caſarubio v. Interdictum* 3.*num.*11. per bullam conceſſerit Monachis S. Benedicti Congregationis Hiſpaniæ, quòd *tempore Interdicti generalis, aut ſpecialis à iure, vel ab homine quomodocumq; lati poſſint recipere ad audiendam Miſſam, & alia diuina Officia, quoſcumq; familiares, officiales, & ſeruitores quorumlibet monaſteriorum huiuſmodi, ac eis Euchariſtiam, & alia eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare, eorumq; corpora tumulare, ſeu tumulari facere: dum tamen nullus iſtorum dederit cauſam interdicto; ſecreto tamen modo ianuis clauſis, & campanis non pulſatis:* hoc eodem priuilegio gaudebunt Moniales tum Ordinis S. Benedicti, tum aliorum Ordinum, iuxtà dicta hìc *q.*1.2. & 3. ſicq; tempore Interdicti in proprijs Eccleſijs quoſcumque ſuos famulos, ac officiales admittere poterunt ad Miſſam, & alia diuina Officia: &, ſi contingat eos mori, ijs concedere eccleſiaſticam ſepulturam: quod eſt frui iſto priuilegio, quantùm patitur conditio ſexus fœminei. Dixi *quoſcumque ſuos famulos, aut officiales:* vt indicarem, quòd, cùm ſimus in materia fauorabili, quæ debet ampliari; nomine famulorum, ſeu ſeruitorum veniunt deputati ad quotidiana obſequia tam Eccleſiæ, quàm Conuentus, ſiue maſculi, ſiue fœminæ; factores Vrbani, villici, ordinarij cultores horti exiſtentis intra clauſuram, alijque ſimiles, qui iuxtà communem loquendi modum verè dici poſſint famuli; non item medici, chirurgi, fabri, baiuli, alijque artifices (qui, licèt inſeruiant Monialibus, vnuſquiſque in ſuo genere; non ideò tamen iuxtà communem loquendi modum dici poſſunt famuli Monialium) non denique Syndici (quamuis aliàs hi dici poſſint venire nomine Officialium Conuentus, adeoque comprehenſi in relato priuilegio.)

QVÆRES XIX. An Moniales poſſint ſibi eligere Conſeruatorem eo modo, quo poſſunt viri religioſi iuxta priuilegia ſui Ordinis.

37 ℞. De rigore iuris poſſe, etſi obſtet conſuetudo in contrarium inducta; & quidem, quòd

quòd de rigore iuris poſſint, probatur tum quia gaudent priuilegijs conceſſis proprio Ordini, accommodatis ipſarum conditioni, ac ſtatui, vt oſtendimus *q.* 1. & conſequenter fruuntur indulto eligendi Conſeruatorem conceſſo viris religioſis, vtpote illarum ſtatui non repugnante: tum quia Pius V. *in ſua Conſtit.*41. *in ordine*, tale indultum expreſsè conceſſit Monialibus S. Dominici, vt conſtat ex tenore dictæ Conſtitutionis, in qua pluries fit mentio expreſſa de dictis Monialibus; quod indultum ſine dubio per viam communicationis etiam Monialibus aliorum Ordinum eſt commune ex dictis *q.*2. Quòd, ſi conſuetudo eſt in contrarium; fortè id inde prouenit, quòd, cùm plurima monaſteria Monialium ſubiaceant Ordinario, & per conſequens Ordinarium habeant in iudicem; non eſt cur eligant Conſeruatorem in multis fungentem officio iudicis.

QVÆRES XX. An Prælati regulares poſſint vi ſuorum priuilegiorum benedicere Eccleſias Monialium ſibi ſubiectarum, immò & eas reconciliare, ſi polluantur; necnon benedicere paramenta, ac conſecrare calices, & altaria, aliaque id genus præſtare ad vſum dictarum Monialium; ſi aliàs ad hæc extendatur facultas illorum.

38 ℞. Videri poſſe: idque etiamſi demus eorum facultatem ad Eccleſias, & res proprij monaſterij, ac Ordinis eſſe reſtrictam: moueor ex indulto Leonis X. bullato, quod refert *Caſarubius in comp.v. benedicere num.*14. his verbis: *Leo X. conceſſit Generalibus, & Prouincialibus, ac Cuſtodibus, necnon & Guardianis Fratrum Minorum Obſeru. pro tempore exiſtentibus, vt omnia, & ſingula eiuſdem Ordinis, & Obſeruantiæ Eccleſias, paramenta, & ornamenta, & alia quæcumque ad diuinum cultum, & vſum Fratrum neceſſaria ſolemni benedictione valeant benedicere: ac quòd ſimiliter poſſint reconciliare Eccleſias, quæ quomodolibet ſanguinis, vel ſeminis effuſione pollutæ fuerint, &c.* Vbi noto, quòd, cùm facultas huius indulti extendatur ad omnes, ac ſingulas Eccleſias, ac res Ordinis; & Eccleſiæ, ac res Monialium verè ſint, ac dici poſſint Eccleſiæ, & res Ordinis, cui ſubſunt; dicta facultas dici debet extendi etiam ad has: idque etſi dicatur *ad vſum Fratrum:* ſiquidem in fauorabilibus ſub maſculino comprehenditur fœmininum; & conſequenter nomine Fratrum veniunt etiam Sorores, ſeu Moniales Ordinis: quæ ratio procedit etiam de conſecratione altarium, calicum, & patenarum iuxta tenorem aliorum priuilegiorum. Dixi *Eccleſias Monialium ipſis ſubiectarum:* vt innuerem ſecùs dicendum de Eccleſijs, ac rebus Monialium ſubiectarum Ordinario; quippè quæ non ampliùs dici poſſunt Eccleſiæ, ac res Ordinis, vt patet, ita Naldus, Baldellus, Bordonus, & alij à me conſulti.

QVÆRES XXI. An Abbates aliàs habentes vſum baldachini, & Pontificalium, poſſint erigere baldachinum, & exercere Pontificalia in templis Monialium ipſis ſubiectarum: non ſecùs ac poſſunt intra Eccleſiam monaſterij, cui præſunt.

39 ℞. Videri poſſe; & colligitur ex tenore decreti Sacræ Congregationis relati à *Barboſa de offic. Epiſcop. allegat.*80. *num.*18. quod decretum, cùm præſcribens modum exercendi Pontificalia dicat, *quando ſolemniter in propriis eorum Eccleſiis celebrant*, vtique comprehendit etiam Eccleſias Monialium dictis Abbatibus ſubiectarum; quippè quæ re vera ſunt Eccleſiæ Ordinis, adeòque dici poſſunt *propria eorum*, idelt dictorum Abbatum, ita Naldus, Baldellus, Bordonus, alijque à me conſulti, & probabiliter: niſi adſit conſuetudo in contrarium, cui contrauenire deſeruiret ad excitandas tricas, quas regulariter expedit euitare.

QVÆRES XXII. Quæ indulgentiæ conceſſæ ſint Monialibus.

40 ℞. Conceſsas eſse illas omnes indulgentias, quæ conceſsæ ſunt tam Religioſis in communi iuxtà Pauli V. conſtitutionem editam 23. Maii 1606. à nobis latè explicatam in *tract. de priuil. c.*5. *ſect.* 5. *ſubſ.*1. *per totum* (qua, reuocatis omnibus, & ſingulis indulgentijs aliàs conceſſis Regularibus, alias plures de nouo concedit) quàm in ſpecie Religioſis ſui Ordinis: his enim omnibus indulgentijs frui poſſunt Moniales, ſi impleant ea, quæ præſcribuntur ad eas conſequendas: illis quidem

vigore

vigore citatæ Conſtitutionis Pauli V. quæ §. 18. loquens de Monialibus ſic habet, *Volumus autem, vt omnes ſupradictæ indulgentiæ, & gratiæ Religioſis regularibus cuiuſuis Ordinis tam monaſtici, quàm mendicantis dumtaxat conceſſæ, etiam omnibus Monialibus cuiuſuis regulæ approbatæ, & intra clauſtra cum 3. votis ſolemnibus viuentibus, & perpetuam clauſuram ſeruantibus tam Ordinarijs locorum, quàm etiam Regularibus, cuiuſcumque Ordinis, regulæ, & Inſtituti ſubiectis ſuffragentur:* iſtis verò ex vi communicationis priuilegiorum, & gratiarum ſui Ordinis, de quibus eæ participant tamquam vera membra illius vtpotè profitentes eamdem regulam, ac Inſtitutum: idque ſtando in iure communi etſi alioqui ſubiaceant immediatæ iuriſdictioni Sedis Apoſtolicæ, aut Ordinarij loci; non enim æquum eſt ex eo quòd fuerunt priuatæ priuilegio exemptionis ab Ordinario loci, eas priuari etiam gratijs, ac priuilegijs, quibus antea fruebantur, dum eſſent modo dicto exemptæ; ſicut oſtendimus *ſup. q.* 1. qua de re *Portel. p. 2. reſp. mor. caſu* 14.

Quòd, ſi quæras, quas indulgentias lucrentur Moniales vi bullæ Pauli V. ſuperiùs adductæ.

℞. Lucrari indulgentiam plenariam in ſuſceptione habitus religioſi: in emiſſione profeſſionis; in feſto principali Ordinis (quod eſt feſtum Sancti Fundatoris, aut aliud ſimile vniuerſaliter celebrari ſolitum; vt feſtum Circumciſionis D. N. in Societate Ieſu) & in articulo mortis; item ſi confeſſæ communicent, audita prima Miſſa alicuius Sacerdotis regularis, ſiuè eiuſdem, ſiuè alterius Ordinis, item ſi per 10. dies faciant exercitia ſpiritualia iuxtà formam præſcriptam in ipſa bulla Pauli; item ſi confeſſæ, & facta communione refectæ ſaltem per 2. horas orent in expoſitione 40. horarum facta à Superiore pro generali viſitatione monaſterij. Lucrantur verò omnes indulgentias ſtationum Vrbis, ſi deuotè viſitent propriam Eccleſiam, ibique orent; item lucrantur quinque annos indulgentiæ, & totidem quadragenas, ſi ſingulis diebus ante Altare propriæ Eccleſiæ quinquies recitent orationem Dominicam, & ſalutationem Angelicam; nec non 10. annos, & totidem quadragenas, ſi per menſem vacent orationi mentali ſingulis diebus per mediam horam, & præterea in vltima Dominica dicti menſis confeſſæ ſacram recipiant Communionem, item lucrantur annos 3. & totidem quadragenas, ſi piè, ac religiosè in capitulo ſe accuſent de commiſſis defectibus.

Addo hìc obtiner Moniales, & quoſcumque alios fideles, ſiuè ſæculares, ſiuè regulares quotidie lucrari indulgentiam plenariam ab Adriano VI. conceſſam; ſi ad tria ſigna campanæ poſt Solis occaſum dari ſolita recitent *Aue Maria* cùm verſu *Angelus Domini &c. Ecce Ancilla Domini &c. Et Verbum caro factum eſt &c.* hæc enim indulgentia non fuit à Paulo V. reuocata in generali reuocatione indulgentiarum Regularibus conceſſarum: cùm in ea comprehenſæ fuerint tantùm indulgentiæ conceſſæ ſolis Regularibus; & hæc conceſſa fuerit pro vniuerſis fidelibus, teſte *Rodr. in comp. q. 77. n. 51. iuncto n.* 17. Quod volui hìc adnotare, vt Monialium Confeſſarijs ipſis talem, ac tantùm theſaurum detegant, curentque vt eæ fruantur gratia adeò ſingulari.

Ad cuius Indulgentiæ explicationem placet aliqua notare; & quidem 1. illam ſolùm acquiri ad tria ſigna, quæ poſt Solis occaſum dantur campana; non item ad ea, quæ dantur primo mane, aut in meridie; cum in tenore indulgentiæ exprimatur; quo tempore obtineatur hæc indulgentia, & alioqui conceſſio indulgentiæ extendi non debeat vltra mentem concedentis expreſſam verbis.

Noto 2. ad lucrandam hanc Indulgentiam non videri neceſſarium, vt poſt trium ſalutationum Angelicarum recitationem dicatur oratio. *Gratiam tuam quæſumus*, licèt à pluribus dici ſoleat: de hac enim non fit mentio neque in tenore conceſſionis, neque à Doctoribus illam referentibus; & aliàs ſine ſufficienti fundamento multiplicari non debeant obligationes.

Noto 3. hanc Indulgentiam non acquiri, ſi recitatio precum præſcriptarum notabiliter anticipetur, aut poſtponatur; ea quippe eſt affixa certo tempori in eius

eius reuerentiam, adeòque ſeruari debet circumſtantia temporis; vtpotè ſubſtantialis: quod non procederet, ſi leuis eſſet antepoſitio, aut poſtpoſitio; cùm de minimis non curet Prætor; & quod parum diſtat, nihil diſtare videatur.

Cùm autem occaſione indulgentiarum, quæ interdum proponuntur Monialibus obtinendæ; varia ipſis occurrere dubia ſoleant de illis, quorum reſolutionem petunt à ſuis Confeſſarijs; in horum gratiam aliqua de Indulgentijs magis practica hìc placet proponere; vt ex horum ſolutione illi habeant, vndè faciliùs propoſita à Monialibus dubia reſoluant.

Aſſero ergò 1. indulgentiam plenariam dici illam, per quam omnis pœna pro peccatis luenda in Purgatorio remittitur; indulgentiam verò 7. annorum v. gr. dici illam, per quam remittitur tanta pœna peccatis debita, quanta deleretur per pœnitentiam 7. annorum factam iuxtà Canones antiquos Eccleſiæ. *Laym. lib. 5. tract. 7. c. 3. num. 1.*

Aſſero 2. ad hoc vt Monialis conſequatur totum effectum indulgentiæ plenariæ requiri, vt priùs ei ſit remiſſa omnis culpa, etiam venialis; vndè fit, vt, ſi maneat Monialis affecta erga aliquod peccatum veniale, non conſequatur totum effectum plenariæ indulgentiæ; cùm non obtineat remiſſionem pœnæ reſpondentis illi peccato veniali; vt benè *Laym. c. 6. n. 2.*

Aſſero 3. quòd ſi operis iniuncti ad obtinendam indulgentiam pars tantùm minima omittatur: probabile putat *Filliuc. tr. 8. par. 3. n. 153.* non impediri effectum indulgentiæ; cùm in moralibus parum pro nihilo reputetur; quod tamen non procedit, ſi pars omiſſa, quæ in ſe eſt leuis, ſit grauis reſpectiuè ad alias, vt ſi ſemel omittatur *Pater & Aue* in quinque denis recitandis.

Aſſero 4. ad obtinendam indulgentiam ſufficere, ſi fiat opus, vti eſt ſecundùm ſubſtantiam, ſiue ex obiecto bonum; etſi vitioſum ſit ratione alicuius circumſtantiæ: eò quòd ſit factum v. g. ex vana gloria *Suar. D. 52. de pœnit. ſect. 7. num. 2.* contra alios; quorum opinio in praxi amplectenda videtur.

Aſſero 5. abſolutè non requiri, vt opus iniunctum pro indulgentia impleatur in ſtatu gratiæ, ſed ſufficere quòd Monialis ſit in Dei gratia, quando opus conſummatur in tempore, quo obtinenda eſt indulgentia: tunc enim neceſsaria eſt gratia; non quidem propter opus, ſed propter fructum; id eſt ad conſecutionem indulgentiæ. *Laym. ſup. ex Soto, S. Anton. & Nauar.* monens eſſe valdè conſultum, ac expediens totum opus in gratia implere.

Aſſero 6. ad obtinendam indulgentiam ſufficere intentionem habitualem, ac interpretatiuam; qua Monialis præſumitur velle ſibi in ſpiritualibus conſulere eo meliori modo, quo poteſt; non autem requiri actualem intentionem illam lucrandi: cùm id non exigat natura indulgentiæ, & in conceſſione illius ſolùm dicatur indulgentiam talem conſequendam fore ab ijs, qui talem Eccleſiam tali die viſitauerint: quod totum præſtare poteſt Monialis, etſi ignoret, aut non aduertat illa die conceſſam fuiſſe illam indulgentiam, ideòque non habeat actualem intentionem lucrandi illam *Laym. ſup. n. 5.* alijque quos citat, & ſequitur *Diana p. 5. tract. 12. reſol. 6.*

Aſſero 7. quòd, quando conceditur indulgentia *Pœnitentibus, & confeſſis:* ſeu *contritis, & confeſſis:* non neceſſariò requiritur confeſſio, ſed ſufficit contritio perfecta: cùm verba illa iuxtà ſubiectam materiam poſſint intelligi diſtributiuè, vt per ea Papa intendat concedere indulgentiam fidelibus, dum præmittant contritionem, aut confeſſionem. *Card. de Lugo D. 27. de pœnit. num. 94. ex Suarez*, alijque apud *Dianam ſup. reſol. 30.*

Aſſero 8. in caſu, quo confeſſio Sacramentalis verè requiratur ad conſecutionem indulgentiæ; non ideò teneri confiteri illum, qui habet ſolùm venialia: cùm Eccleſia non ſoleat præcipere confeſſionem venialium; & confeſſio abſolutè ſumpta intelligatur tantùm de confeſſione mortalium. *Filliucius tr. 8. par. 3. n. 145. ex communiori DD. ſententia* monens contrariam in rigore eſſe tutiorem.

Aſſero 9. indulgentiam conceſſam ſumentibus Euchariſticam communionem tali die, obtineri ab eo, qui 4. ante diebus communicauit, etſi iterum non communicet: dummodò non habeat conſcientiam peccati m. *Portellus de dub. reg. v. indulgentia num. 5. ex Comitolo l. 1. reſp. mor. q. 39.* à quibus non diſſentit *Card. de Lugo ſup. num. 93.*

Aſſero 10. videri probabile, quòd eodem opere poſſit quis lucrari diuerſas indulgentias vijs diuerſis conceſſas (vt ſi quis dicat Roſarium habens plures benedictiones, & ſecundùm quamlibet illarum ſint conceſſi mille anni indulgentiæ) ſimpliciter enim fit, quod vnaquæque benedictio poſtulat, nempe recitatio Roſarij; & aliàs non apparet, cur indulgentia obtineatur potiùs vna via, quàm alia. *Filliucius ſup. n. 167. Card. de Lugo n. 92. Laym. ſup. c. 6. num. 6. Nald. v. indulgentia n. 4.* alijque apud *Dianam p. 5. tract. 12. reſol. 11.* qui tamen oppoſitam ſententiam dicunt eſſe probabiliorem; requiri ſcilicèt plura opera ad conſequendas plures illas indulgentias: cùm opus bonum plerumque adiungi ſoleat in conceſſione indulgentiarum ad ſupplendam cauſam illarum; qui finis vtique non obtinetur ita benè, ſi vno opere exhibito plures indulgentias ſimilibus rebus promiſſas lucrari liceat: excipe, niſi opus præſcriptum ſit tale, quod eodem die non poſſit, aut non ſoleat repeti: vt ieiunium, communio Sacramentalis &c.

Aſſero 11. poſſe Monialem, ſi quo tempore audit Miſſam, ſimul recitet Horas canonicas, lucrari indulgentias conceſſas audientibus Miſſam, & conceſſas recitantibus horas: nam ſic verè implentur opera præſcripta ad plures indulgentias; & alioqui circumſtantia eiuſdem temporis non impedit illarum conſecutionem; cùm ſit extrinſeca actibus, qui fiunt, & teſte *Sanchez lib. 1. mor. c. 14. num. 12.* eodem tempore audiri poſſint plures Miſſæ debitæ ex varijs titulis: v. g. ex præcepto Eccleſiæ, & ex voto *Bonac. d. 6. de leg. q. 1. p. 5. n. 31.*

Aſſero 12. quòd, licèt *Angelus Roſella, Villalobos*, & alij relati à *Diana par. 2. tract. 11. reſol. 104.* ſuſtineant indulgentiam conceſſam pro tali die alicui Eccleſiæ poſſe ſæpiùs obtineri, ſi Eccleſia pluries viſitetur viſitatione multiplici moraliter (qualis non fieret, ſi quis millies ingrediendo, & egrediendo intraret eamdem Eccleſiam:) id tamen negat *Card. de Lugo ſup. n. 96. ex Suar. & Bonacina:* alioqui concedens *n. 95.* indulgentiam perpetuam conceſſam viſitantibus aliquam Eccleſiam abſque temporis determinatione (dicendo v. gr. *Quicumque viſitauerit talem Eccleſiam, indulgentiam plenariam conſequatur*) acquiri pluries eadem die, ſi pluries illa Eccleſia viſitetur modo ſupra dicto. Quod admittit *Cardinalis* etiam in caſu, quo indulgentia concedatur pro pluribus diebus ad commoditatem fidelium, qui nequeunt eadem die concurrere, vel ad fouendum concurſum, ac celebritatem in ea Eccleſia; (qualis eſt indulgentia conceſſa noſtris Eccleſijs in vltimo triduo bacchanalium:) Immò hoc idem admittunt de indulgentijs ſtationum *Trullench. in bullam Cruc. l. 1. §. 6. d. 4. num. 2. & Diana p. 1. tract. 11. reſ. 20.*

Aſſero 13. effectum indulgentiæ obtineri in primo inſtanti, in quo impleta eſt conditio præſcripta ad illam obtinendam: hoc autem inſtans eſt illud, in quo totum opus requiſitum ad indulgentiam omninò conſummatum eſt; & eſt primum inſtans, in quo impleta eſt conditio prædicta; etſi aliàs ſit primum inſtans non eſſe præcedentis operis, quatenus ſit ſucceſſiuè. *Filliuc. ſup. n. 139.* vbi affert alium modum explicandi tale inſtans.

Aſſero 14. indulgentiam plenariam religioſis conceſſam in morte non eſſe ſolùm pro illo inſtanti, quod eſt primum non eſſe vitæ humanæ, in quo poteſt haberi effectus indulgentiæ, etſi anima ſit ſeparata; ſed etiam pro illo inſtanti, quod eſt tam propinquum illi, vt mors iam ſit naturaliter ineuitabilis; quod autem ex his ſit, incertum eſt. *Filliucius tract. 8. p. 3. num. 139.* Notat autem *Bonac. ſup. par. 8. num. 12.* quòd, quando ad obtinendam hanc indulgentiam requiritur Confeſſarij miniſterium; ea obtinetur non ſolùm in vero mortis articulo (ſicut re vera obtinetur, quando in eius conceſſione nullum tale præſcribitur miniſterium)

rium) ſed etiam in quomodolibet præſumpto, ac probabili mortis periculo; quando ſcilicet Medicorum iudicio infirmus debet confiteri ad recipiendum Viaticum; aliàs inanis ſæpè redderetur talis conceſſio, cum non rarò mors ſuperueniat, priuſquàm poſſit conſtare de vero mortis articulo. Quod idem docet *Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. l. 2. c. 19. n. 13.* addens quòd ſi infirmus in hoc poſteriori euentu conſequatur indulgentiam, & non moriatur; poteſt illam obtinere iterum, atque iterum in quolibet ſimili euentu vſque ad verum mortis articulum; idque ex præſumpta voluntate concedentis; in quo non diſſentit *Bonac. ſup. n. 11.* citans pro ſe *Cordubam*, idque probans duabus rationibus, quæ apud ipſum videri poſſunt.

Aſſero 15. quòd, quamuis *Filliucius ſup. num. 140. ex Paludano, Henriquez, & Sylueſtro, Bonac. ſupr. par. 5. num. 13. & Diana par. 5. tract. 2. reſolut. 4. ex Granado,* alijque putent probabile effectum indulgentiæ, qui tempore debito impeditur ex defectu gratiæ, recedente poſteà fictione, obtineri: proportionaliter vt dicunt Doctores de ſatisfactione ſacramentali facta in peccato m. idque ob plures rationes adductas à *Filliucio*, probabilius tamen, ac tutius eſt indulgentiam, recedente fictione, non habere effectum. Ducor quòd indulgentiæ tantùm valent, quantùm ſonant; cùm ergò communiter indulgentia ſoleat concedi confeſſis, aut contritis; non comprehendit eum, qui tempore debito non eſt contritus; ſiquidem ad obtinendam indulgentiam conditio impleri debet intrà tempus definitum in conceſſione. *Suarez D. 52. de pœnit. ſect. 2. num. 12. & ſeqq. Cardin. de Lugo D. 27. de pœnitent. num. 84. Bonac. ſup. & alij.*

Aſſero 16. lucrantem indulgentiam plenariam ſimpliciter, & abſolutè liberari ab obligatione implendi pœnitentias à Confeſſario ſibi impoſitas; cùm hæ imponantur vt pœna ad ſatisfaciendum pro peccato, ac proindè ſublato debito totius pœnæ (pro vt fit per conſecutionem indulgentiæ plenariæ) ceſſet fundamentum præfatæ obligationis. *Cardin. de Lugo num. 22.* ex communi Doctorum, hinc inferens Confeſſarium, ſi reperiat pœnitentem non impleuiſſe multas pœnitentias ex anteactis confeſſionibus, poſſe non auditis prioribus peccatis, illas commutare in aliquam indulgentiam plenariam acquirendam ab ipſo pœnitente; immò pœnitentem ipſum, ſi ſit doctus, poſſe ex ſe facere talem commutationem; cùm id fiat per meram ſubtractionem materiæ, vt iam diximus, quamuis aliàs conſulendum ſit ſemper pœnitenti, vt pœnitentias impoſitas, quoad poteſt, adimpleat. Quin etiam ille tenetur omninò implere pœnitentias ſibi iniunctas in remedium, ac præſeruationem; non obſtante quòd obtineat indulgentiam plenariam: cùm hæc proximè non deſeruiat ad illum præſeruandum à peccato: vt benè notauit *Bonacin. D. 5. de Sacramen. q. 5. ſect. 3. p. 4. num. 9.*

Quod autem dixi lucrantem indulgentias poſſe liberari ab obligatione implendi pœnitentiam Sacramentalem iniunctam à Confeſſario; videtur procedere etiam in caſu, quo indulgentia hic, & nunc conceſſa ſit partialis; dummodò prudenter (etſi non certò) iudicari poſſit æqualis ſatisfactioni debitæ peccatis, pro quibus dicta pœnitentia imponitur: vt ſi ſit indulgentia mille annorum v. gr. ſic enim procedit doctrina data §. præced.

Aſſero 17. tranſlato feſto, non trasferri indulgentiam in honorem illius conceſſam: quippè quæ ex intentione concedentis eſt affixa certo diei: ideòque ſine ſpeciali indulto nequit transferri. *Fagund. præc. 2. Eccl. l. 1. c. 2. n. 10.* & ante illum *Azor. p. 2. l. 1. c. 28. q. 8.*

Aduerto 18. indulgentias à Papa conceſſas fidelibus viuis non poſſe applicari defunctis; niſi id in ſpecie concedatur ab ipſo Papa; indulgentia enim pendet non minùs à voluntate, quàm ab authoritate concedentis, *Layman. l. 5. tr. 7. c. 7. n. 2.*

Aſſero 19. exiſtentem in peccato mortali poſſe lucrari indulgentiam pro defunctis; cum ratio ſatisfactionis, quæ præſtatur per indulgentiam, non ſit opus illius, qui exiſtit in peccato, ſed theſaurus meritorum Chriſti, ac Sanctorum; & opus particulare, per quod applicatur indulgentia, fiat nomine Eccleſiæ in

qua

qua non deeſt gratia. *Filliuc. tr.8. par.3. num.*313. *Portell. de dub. regul. v. indulgentia pro iubilæo num.*24. *Nald. v. indulgentia num.*7. & aliquos citat, & ſequitur *Diana par.5. tract.*12. *reſol.*38. monens in tali caſu non dici malum ſatisfacere pro alio, ſed ſolùm facere opus, ob quod Papa impertitur ſatisfactionem Chriſti, & Sanctorum.

Aſſero 20. in materia indulgentiæ ſequendam eſſe opinionem tutiorem, ſiquidem opinio probabilis, & bona fides non operantur, quòd Papa in hoc, aut illo euentu conceſſerit indulgentiam, ſi ipſe re vera id non intendit; quod indicat *Diana p.3. tr.4. reſol.*153. & benè aduertendum.

Aſſero 21. (loquendo de indulgentijs, quæ obtinentur ex vi numiſmatis, Roſarij; aut imaginum habentium indulgentias v.g. S. Caroli) non videri ſimpliciter neceſſarium, quòd obtinens indulgentiam habeat numiſma, aut Roſarium apud ſe; ita vt actu illa penes propriam perſonam habeat in eo loco, in quo lucraturus eſt indulgentiam; v.g. in templo, vbi communicat: ſed ſufficere, quòd illa habeat domi; proportionaliter vt dicit *Bonac. de cenſur. in particul. D.* 1. *q.*22. *par.*7. *num.* 2. obligationem detinendi apud ſe Bullam in Cœna Domini contentam in tenore ipſius bullæ impleri ſufficienter ab ijs, quos adſtringit, ſi illam habeant in propria domo; res enim dicitur penes me eſſe, quæ eſt in domo mea *l. Titia cum teſtam.* §. *Caius de Legat.* 3. ſicque in re præſenti ſentire Cardinalem de Lugo audiui à viro fide digno: etſi iuxtà dicta §. *præcedenti* tutius ſit illa habere apud propriam perſonam.

Aſſero 22. non videri repugnare, quòd idem numiſma, aut Roſarium habeat indulgentias, ſeu benedictiones diuerſi generis, vt indulgentias S. Caroli v. gr. & indulgentias quinque Sanctorum inſtitutas à Gregorio XV. idque ſatis apertè inſinuant *Filliucius ſup. num.* 157. dum ait *Vt ſi quis dicat Roſarium, quod habeat plures benedictiones:* nec apparet, ex quo capite id repugnet: ſicque docti recentiores nobiſcum in hoc ſentiunt, immò & in praxim deducunt hanc doctrinam.

Aſſero 23. caſu, quo Roſarium habens indulgentias amittatur, & loco illius ſubrogetur aliud cum iiſdem indulgentijs iuxtà facultatem ad id conceſſam à Papa: ſi poſteà inueniatur prius Roſarium, hoc non retinebit ampliùs indulgentias, ſed has habebit Roſarium ſubrogatum; cùm ſic verificata fuerit conditio, vt poſſet aliud Roſarium ſubrogari (nempè quòd prius fuerit amiſſum) & aliud legitimè fuerit ſubrogatum, ſicque in priori Roſario ceſſauerit indulgentia. *Card. de Lugo ſup. num.*151. monens tamen in iſto caſu tutius eſſe retinere vtrumque Roſarium.

Aſſero 24. quòd ſi cui Moniali concedantur plures benedictiones indulgentiarum de more applicandæ Roſarijs, granis, imaginibus &c. & ea moriatur, dictis benedictionibus nondum applicatis, nec delegata alteri facultate applicandi illas: neque Superiorissa talis Monialis, nec alius, quibus conſtet de hoc, poterunt facere poſteà talem applicationem: cùm conceſſio dictarum benedictionum ſit priuilegium perſonale, adeòque deſinat cum ipſa perſona, ita *Baldellus, Bordonus, Zanettus, & alii docti viri à me conſulti* aliàs concedentes præfatam Monialem ante mortem potuiſſe delegare facultatem applicandi illas benedictiones; &, ſi delegaſſet, tunc delegatos validè illas applicaturos poſt mortem illius; quod item docet *Paſqualig. tom.*1. *deciſ.*492. & 493. Quam tamen aſſertionem puto non procedere in caſu, quo ea ſubdelegatio ante mortem à delegato fieret alicui abſenti per ſcriptum, qui proindè illam non poſſet acceptare, niſi poſt mortem ſubdelegantis; cum iuriſdictio delegata ſit acceſſoria gratiæ factæ; &, ſicut gratia facta non perit morte concedentis, ſic nec pereat dicta poteſtas acceſſoria, vtpote ſequens naturam gratiæ principalis; vt notat *Sanch. l.*8. *de matr. D.*28. *n.*43. alijs citatis, hoc idem expresſè *n.*36. docens etiam de morte ſubdelegantis.

Aſſero 25. benedictionem indulgentiarum applicatam Coronæ Virginis non ceſſare

ceſſare in caſu, quo Corona conuertatur in tertiam partem Roſarij; cùm adhuc maneat materia capax talis indulgentiæ, quam ſuppono eſſe applicabilem & Coronis, & Roſarijs: idque cenſeo procedere in euentu, quo benedictio fuiſſet applicata tertiæ parti Roſarij, & hæc conuertatur in coronam integram Virginis: cùm per talem conuerſionem parua fiat additio, & alioqui principale trahat acceſſorium: Idem puto procedere in caſu, quo benedictio applicata ſit Cruci Caranaccæ ver. gr. & haſta illius ſuperior tranſuerſalis frangatur; nam benedictio fuit applicata Cruci non quatenus eſt Crux Carauaccæ, ſed quatenus eſt Crux, qualis manet etiam poſt dictam fractionem. Quòd ſi mihi ſurripiatur Roſarium habens benedictionem, & ego putans me illud amiſiſſe benedictionem applicem iuxtà conceſſionem Papæ alteri Roſario, vi Roſarij ſurrepti non acquirerentur indulgentiæ; cùm facta hac poſteriori applicatione benedictio ceſſet in priori Roſario.

Aſſero 26. quòd ſi concedatur Indulgentia confeſſis, & ſacra communione refectis, qui Defunctorum Officium v. g. recitauerint; ſi quis Officium hoc recitat ante communionem (v. g. per horam) probabile eſt hunc non lucrari indulgentiam; cum tenor conceſſionis ſupponat præmitti communionem dictæ recitationi, & indulgentia tantum valeat, quantum ſonat; etſi alij oppoſitum putent eſse probabile ex *Sà v. indulg. num.* 13. dicente, cum dicitur in Iubilæo, vt quiſque ante omnia confiteatur, ſufficere intra tempus Iubilæi confiteri.

Aſsero 27. quòd ſi concedatur Indulgentia ijs, qui confeſſi & ſacra communione refecti Officium B. Virginis recitauerint; & tu Matutinum dicti officij recites veſpere diei præcedentis diem confeſſionis, & communionis faciendæ; in præſenti caſu probabile eſt te conſecuturum eſse talem indulgentiam: dato vſu in Eccleſia legitimè inducto, quòd Matutini recitatio modo dicto anticipetur; & admiſsa doctrina *Sanch. lib.* 4. *mor. cap.* 11. *num.* 31. quòd, quando non conſtat de ſpeciali alia intentione vouentis, votum non aliter obligat in quauis materia, quàm ſi lex eſset à Deo, vel ab Eccleſia de ea re; quæ doctrina proportionaliter videtur procedere in præſenti caſu; maximè cum præſcriptio officij recitandi ſit veluti quædam lex lata ab Eccleſia ad lucrandam Indulgentiam, idest à Papa, qui eſt caput ipſius Eccleſiæ; adeòque præſumi poſſit eum in caſu hoc non intendere aliter obligare ad Officium B. Virginis, quàm in alijs caſibus obligat Eccleſia ad officium.

Dubium maius eſt, an Moniales immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario poſſint in ſuis templis exponere indulgentias Eccleſijs Ordinis conceſſas pro ſæcularibus (v. g. indulgentiam Portiunculæ, loquendo de Monialibus Ordinis Minorum.)

℞. Non poſse; cùm tenor conceſſionis præcisè loquentis de Eccleſijs Ordinis ad illas non extendatur: quippè quarum templa verè dici non poſsunt Eccleſiæ Ordinis, vtpote exempta à poteſtate ordinis: ſicque audio communiter practicari. Quod tamen non procedit de indulgentijs, quæ ſint conceſsæ religioſis Ordinis; cùm præfatæ Moniales adhuc verè ſint Moniales proprij Ordinis (ſiquidem tenentur ſeruare regulam ſui Ordinis) & aliàs verſamur in materia fauorabili animæ, quæ debet ampliari: ſicque diximus à Monialibus Ordinis acquiri indulgentias conceſsas religioſis ſui Ordinis.

An autem Moniales Tertiariæ frui poſſint indulgentijs, quæ conceſsæ ſunt religioſis ſui ordinis per peculiaria indulta.

41 ℞. Poſse, ſi iuxtà *q.* 7. virginalem, ſeu cœlibem vitam ſub expreſso voto ducant, & aliàs impleant præſcripta ad dictarum indulgentiarum conſecutionem: conſtat ex conceſſione bullata Sixti IV. relata à *Lezana tom.* 2. *cap.* 14. *n.* 26. in qua indulgetur Tertiarijs Ordinis Carmelitarum, vt gaudere poſſint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quàm omnibus libertatibus, immunitatibus, indulgentijs, & alijs priuilegiis quibuſcunque præfato Ordini conceſſis, & impoſterum

ſterum concedendis. Vbi notandum, quòd, cùm iſta conceſſio indefinitè loquatur de Tertiarijs, comprehendit etiam Moniales Tertiarias: &, cum in ſpecie exprimat indulgentias, non eſt dubitandum, quin illæ etiam in ea includantur; quamuis aliàs ſub generali priuilegiorum communicatione non veniant indulgentiæ. Dixi; *ſi virginalem, ſeu cœlibem vitam ſub expreſſo voto ducant*, quia Leo X. in Conc. Laternanen. ſtatuit eiuſmodi indultum non ſuffragari Tertiarijs non viuentibus collegialiter, aut non habitantibus cum clauſtralibus, ſi ſint viri, vel certè vitam virginalem, ſeu cœlibem non ducentibus ſub expreſſo voto, ſi ſint fœminæ.

QVÆRES XXIII. Qualiter conſulat Eccleſia libertati Monialium quo ad ſuſceptionem ſtatus religioſi.

42 ℟. Conſulere prohibendo ſub pœna excommunicationis maioris ipsò factò incurrendæ, quæ lata eſt in *Conc. Trid. ſeſſ. 25. de regul. c. 18.* ne quis quomodocumque cogat quamcumque mulierem inuitam, præter quàm in caſibus in iure expreſſis ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum cuiuſcumque religionis, vel ad emittendam profeſſionem: immò & eidem pœnæ ſubijciendo eos, qui conſilium, auxilium, aut fauorem hac in re dederint quique ſcientes eam non ſpontè ingredi monaſterium, aut habitum ſuſcipere, aut profeſſionem emittere, quoquo modo ei actui, vel præſentiam, vel conſenſum, vel auctoritatem interpoſuerint; ſed de hoc plura *c. 3. ſect. 1. q. 15.*

QVÆRES XXIV. Quorum expenſis reſarciri debeant Monialium monaſteria, ſi redditus, aut eleemoſynæ ipſarum ad id non ſufficiant.

43 ℟. Debere reſarciri fidelium eleemoſynis, aut certè, his deficientibus, ſumptibus conſanguineorum ipſarummet Monialium, qui vtique ad id poterunt compelli ab Ordinario, durante in ijs vinculo conſanguinitatis, & conſequenter obligatione, quam habeant illas conſeruandi in debita honeſtate, iuxtà *c. ſi quis dereliquerit d. 30.* quòd ſi conſanguineorum facultates non ſufficiant, vtpote inopia laborantium, tunc ad talem reparationem adſtringi debet is, cuius auctoritate, aut potius voluntate monaſterium extructum eſt; ſi quidem præuidere potuit talem caſum, & præſumitur tacitè voluiſſe ſe ad id obligare; vt benè notauit *Barboſa alleg. 102. de offic. Ep. num. 10.* quem ſequuntur *Tambur. D. 18. de iure Abbatiſs. q. 1. n. 10.* & alij.

QVÆRES XXV. An, & qualiter Eccleſia ſoleat ſuccurrere indigentiæ Monialium, quo ad bona temporalia.

44 ℟. Succurrere; prout hìc, & nunc cenſetur magis expedire iuxtà occurrentes circumſtantias; quo modo Gregorius XIII. die 30. Ianuar. 1572. ad occurrendum præſentibus neceſſitatibus Monialium in ſua Conſtitutione *Deo ſacris*, quæ eſt 8. in ordine, ſtatuit, vt quicumque ſolebant pauperibus Chriſti aliquas eleemoſynas ſingulis annis, menſibus, hebdomadis, aut diebus facere ex fructibus, redditibus, ac prouentibus eccleſiaſticis, vel etiam tenebantur ex teſtamento, vltima voluntate, vel alia diſpoſitione etiam inter viuos, aliquales huiuſmodi eleemoſynas facere, dimidiam partem talium eleemoſynarum, ac elargitionum quocumque tempore, & modo diſtribui ſolitarum, etiamſi ſpeciali nota dignæ, & ſecundùm pias defunctorum, aut aliorum voluntates ſub certa forma ab eis in teſtamento, vel alia quacumque diſpoſitione diſtribuendæ eſſent, tenerentur dare, ac diſtribuere Monialibus etiam Tertiarijs ſub ſolemni religionis voto, & perpetua clauſura de cætero viuentibus in terris, & locis, quorum pauperibus tales eleemoſynæ aliàs erant diſtribuendæ: & quidem abſque vlla earum petitione, exactione, ac conquiſitione, aliave Sedis Apoſtolicæ iuſſione (dummodò tamen præfatæ eleemoſynæ in certas perſonas, nec ad certos vſus pios alios, quàm victus, ac alimenta pauperum non forent diſtribuendæ) idque donec numerus Monialium prædictarum (qui per ipſos locorum Ordinarios etiam in monaſterijs ab illorum cura, ac regimine quomodocumque exemptis, cum illarum Superiorum interuentu ſtabiliri, & ordinari iubebatur, numquam

poſtea

poſtea excedendus) ita eſſet imminutus, vt reliquæ Moniales, ac Tertiariæ proprijs redditibus monaſteriorum ipſorum, aut conſuetis eleemoſynis commodè poſſent ſuſtentari:ita tamen,vt,decedentibus ſingulis ex tribus earumdem Monialium partibus, tertiæ quoque earumdem eleemoſynarum partis diſtributio, & ſic ſucceſſiuè in totum extinguatur,atque in priſtinum ſtatum ſub debitis, aut ſolitis oneribus reuertantur, & remaneant,ita Gregorius XIII.

Vbi quis quærere poſſet,an obligatio præſentis Conſtitutionis etiam hodie vrgeat; ſi dentur aliqua monaſteria Monialium, quibus deſint neceſſaria ad ſuſtentationem ratione paupertatis: qua etiam modò premantur.

45 ℞. Non vrgere, ſi iſta indigentia ſuborta eſt, poſtquàm iuxtà citatæ Conſtitutionis tenorem monaſteria redacta ſunt ad illum numerum Monialium, vt, quæ ſupereſſent, commodè ſuſtentari poſſent ex redditibus, aut eleemoſynis ipſorum monaſteriorum; moueor ex verbis illis, *ita tamen vt decedentibus ſingulis, &c.* quæ adduximus ex præfata Conſtitutione; ſic enim iam extincta eſt dicta obligatio: quòd ſi ſemel extincta eſt, non apparet, vnde poſſit reuiuiſcere: maximè, cùm in materia obligationis ſtricta ſemper fieri debeat interpretatio; ſicut benè notauit *Sà v. interpretatio num. 2.* & conſtat ex *cap. 1. de iureiur. in 6.* conſentit item praxis ferè communis ſatis apertè indicans Conſtitutionem illam Gregor. XIII. non eſſe ampliùs in vſu, eſtò plura Monialium monaſteria graui paupertate laborent; quod eſt ſignum eius obligationem ceſſaſſe; aliàs Ordinarij locorum; ad quos maximè ſpectat cura Monialium magis inſiſterent eius executioni, alioqui optimè agnoſcentes grauem illarum paupertatem, quod tamen non faciunt.

Addit *Barboſa lib. 1. iur. eccleſ. capit. 44. num. 66.* Sacram Congregationem 15. Aprilis 1592. declaraſſe ad ſuccurrendum indigentiæ Monialium tempore penuriæ recipiendas eſſe puellas ad religionem cum dote duplicata; applicandam illis tertiam partem eleemoſynarum quæ applicantur locis pijs, cùm extenſione citatæ bullæ Gregorij XIII. mittendas denique Moniales ipſas ad quæſtuandum, necnon earum conſanguineos cogendos eſſe, vt ipſi ſubueniant.

QVÆRES XXVI. Quo caſu monaſterio Monialium applicari debeant bona illius, qui Monialem illius carnaliter cognoſcit.

46 ℞. *Tamb. D. 21. de iure abbatiſs. q. 2. num. 6. ex Farin. de delict. carnis q. 146. §. ſacrilegium num. 10. & Homob. p. 2. caſ. reſ. cap. 4. ſect. 1.* deberi applicari, ſi in caſu propoſito interueniat vis, aut raptus; idque ex *l. raptores, C. de raptu virginum, Auth. de raptis mul. collat. 9.* alijſque iuribus relatis ab *Azor. par. 3. l. 3. cap. 15.* generaliter addicentibus bona omnia raptoris mulieri raptæ, dummodò rapta non conſentiat in matrimonio cum raptore; quòd ſi ipſa ſic conſentiat, bona applicantur parentibus raptæ,aut certè fiſco, ſi parentes raptæ modo dicto conſentiant in matrimonio cum raptore. Quæ iura vtique poſſunt ſuffragari Monialibus, etſi ſint iuris ciuilis: cùm perſonæ eccleſiaſticæ aliàs exemptæ à diſpoſitionibus iuris ciuilis, poſſint illis vti in materia ſibi fauorabili, vt tradunt communiter DD. & alibi nos etiam oſtendemus. Conſtat autem in caſu noſtro, quòd ſi Monialis conſentiat in raptum, bona raptoris non debentur parentibus Monialis raptæ, cùm ea illis, per profeſſionem demortua ſit ciuiliter; ſed monaſterio, in quo degit, vtpotè ſuccedenti loco parentum; præſertim cùm præfata (etiam Moniali non conſentiente in raptum) debeantur, non ipſi Moniali, quæ vi voti paupertatis non poteſt non acquirere monaſterio quidquid acquirit; iuxtà illud vulgare: *Quidquid acquirit Monachus, acquirit monaſterio.*

QVÆRES XXVII. An legatum relictum fœminæ maritandæ debeatur nouitiæ ingredienti religionem.

47 ℞. Deberi, ſi relinquatur fœminæ determinatæ, ſicut ſupponitur in præſenti caſu,ita *Molin. tract. 2. D. 207.* dicens eſſe omnium, *Sanchez l. 1. de matr. D. 33. num.*

29. aliijque plures Canoniſtæ penes ipſum ; & probatur ex eo quòd, vbi teſtator oppoſitum non declarauit, præſumit ius fore, vt idem diſponeret, ſi meminiſſet caſum, quo perſona iuſſa inire matrimonium religionem ingrederetur: idque fauore religionis, ex quo infert *Sanchez num.* 30. quòd ſi præſentes coniecturæ in euentu propoſito ſuadeant teſtatorem intellexiſſe de nuptijs carnalibus; tunc fœmina legataria non obtineret legatum, ſi religionem intraret; cùm ſic ceſſet dicta præſumptio, & alioqui vltimæ voluntates teſtatorum impleri debeant inſtar legis.

48 Dixi *ſi relinquatur fœmina determinata ;* ſi enim legatum relinqueretur indefinitè puellis maritandis; tunc putat *Sanchez num.*32. contra aliquos oppoſitum ſuſtinentes ex *Authent. de ſanctiſs. Epiſc.* §. *ſed, & hoc præſenti collat.* 9. legatum non poſſe tradi puellis ingredientibus religionem; probatque tum quia diſpoſitio illa citatæ Authenticæ ſtatuentis conditionem nuptiarum eſſe inualidam & haberi pro non ſcripta, quoties aliquis ſub illarum conditione donauerit, vel reliquerit liberis, vel cuicumque perſonæ hæreditatem, vel legatum, & talis perſona intret religionem; eſt exorbitans à iure petente conditiones impleri in vera, ac ſpecifica forma, & non ficta, *l. Meuius, & l. qui hæredi, ff. de condit. & demonſtrat.* ſicque ad alios caſus non debet trahi *reg.* 28. *de reg. iur. in* 6. tum quia in præſenti caſu militat longè diſpar ratio, ac in caſu, §. *præcedenti* propoſito; ſi quidem, quando legatum relinquitur certæ perſonæ, teſtator habuit ſpecialem affectionem ad ſubueniendum illi fœminæ, ideòque ius præſumit ipſum voluiſſe ei legare etiam caſu, quo ingrederetur religionem; ſecùs, ſi legetur incertis fœminis maritandis; tunc quippè non cenſetur habuiſſe ſpecialem affectum ad eam, quæ modo dicto intraret religionem, & aliàs legatum poteſt impleri in vera, & propria forma, ſi detur alijs fœminis matrimonium carnale contrahentibus: quod non eueniebat in alio caſu; contrarium tamen ſuſtinent *Diana par.* 5. *tract.* 14. *reſol.* 35. citans pro ſe *Nattam, Boerium, Ochagauiam, & Pontium ;* monenſque ex *Pontio* hanc opinionem fuiſſe inter Salmanticenſes Theologos communem, & ex *Ochagauia* illam ſeruari in foris contentioſis, adeòque executores teſtamentorum non debere timere illam deducere in praxim.

Addit *Diana par.* 1. *tract.* 2. *reſol.* 84. mulieres Tertiarias, ſi habeant conditiones recenſitas *hic num.* 50. poſſe conſequi legatum relictum pro puellis monachandis: idque colligit ex §. *ſed hoc præſenti Authent. de Sanctiſs. Epiſc.* paulò ante adducta notans ſic ſæpè fuiſſe deciſum; etſi *Franciſcus de Caſtillo, & Riccius à Diana* relati oppoſitum ſuſtineant: pro quibus vtique non facit *Bartolus in l. commodiſſimè ff. de fil. & poſthum.* cùm ipſe loquatur de ingreſſu monaſterij non autem de ſimplici monachatu ſicut nos loquimur.

An autem ſi 500. aurei legentur alicui puellæ ad conſtituendam ipſi dotem in caſu, quo Monialis fiat; eiuſmodi legatum ei debeatur, ſi eligat ingredi monaſterium Monialium nullam exigentium dotem, & ſolùm recipientium neceſſaria ad veſtitum religioſum, aliaque leuioris momenti; vt faciunt Moniales Capuccinæ Ferrariæ.

℟. Deberi, & quidem non ſolùm quo ad portionem neceſſariam emptioni habitus religioſi, & aliorum ſimilium (quippè quæ ſuccedunt loco dotis, & ſunt particula quædam alimentorum, pro quibus dos tradi ſolet Monialibus, cenſentur cadere ſub mentem, ac diſpoſitionem teſtatoris, & ſunt conſentanea æquitati) ſed etiam quo ad totam ſummam, idque ob doctrinam *Leſsij l.* 2. *c.* 18. *num.* 124. nimirum quòd, quando aliquis donat ob certum finem, ſi non intendat obligare ad talem finem, ſed ſolùm allicere animum donatarij, aut præbere media ad finem illum obtinendum, ſi placuerit: non eſt irrita donatio, etſi finis non ſequatur: vt ſi Petrus leget puellæ 100. vt nubat, nec aliud exprimat, illa verò ante nuptias moritur; legatum non eſt reſtituendum, ſed tranſit ad hæredes puellæ; immò etſi manens in vita coleret cælibatum in ſæculo, aut ingrederetur religionem

nem non teneretur reſtituere, vt docet *Molina tom.1. de iuſt.D.* 208. cui doctrinæ ſubſcribunt *Rebell.par.2.l.18.q.13.num.5.& 6. Rodriq. tom.2. q.127. art.2. Menoch. de præſumpt.praſ.*146.*num.27. Diana in addit.par.3.reſol.*28.& alij. Hæc enim doctrina præſenti caſui mirè adaptari poteſt; vt facilè conſtabit conſideranti propoſitionem ipſam caſus: & iuxtà illam Ferrariæ iudicauit Reuerendiſſimus Leoncillus tunc Vicarius generalis, mihique amiciſſimus.

Diſſentit *Rota Romana tom.1.deciſ.*450. ſtatuens legatum dotis eſſe conditionale, adeòque non deberi: niſi purificata conditione (ideſt niſi legataria nupſerit, aut monaſterium ingreſſa fuerit) & conſequenter legatum non poſſe cedi alteri *l.vnica* §.*ſin autem aliquid ſub conditione C.de caduci.tollen.Beroius conſil.*78.*num.*5.*l.*1.*Mantica de coniect.vlt.volunt.l.*11.*tit.*22.*num.*48.*& ſeqq.* Quamquam dici poſſit Rotam non facere contra caſum hìc propoſitum; cum in eo legataria verè ingreſſa ſit monaſterium, ſicque purificata ſit conditio.

Quòd ſi quæras, an puella, cui relictum eſt legatum 1500. aureorum in dotem tradendam ab hæredibus Teſtatoris, quando ea nupſerit, aut Religionem ingreſſa fuerit, ſi hæc viuente Teſtatore facta ſit Monialis cum dote 800. aureorum ſoluta ex bonis ipſius Teſtatoris abſentis, poſſit prætendere reſiduum legati ab hæredibus Teſtatoris defuncti.

℞. *Ciarlinus par.2.cap.*142.*num.*12. poſſe; & probat, quia quod eſt factum in fauorem legatariæ, non debet retorqueri in odium; & cum Teſtator ſcierit eam ingreſſam fuiſſe Religionem, & ſtatim non mutauerit teſtamentum (ſicut potuit) ſupponitur perſtitiſſe in eadem voluntate, vt puella poſt eius mortem poſſet petere reſiduum legati; vt in terminis dicit *Gullielm. de Cun. in l. cum is* §. *ſi mulier ff. de condit. indeb.* per *l. Publius in princ. de condit. & demonſt.* Quin etiam addit *Ciarlinus num.*19. quòd ſi in iſto caſu non accepit dotem ex bonis Teſtatoris, ipſa poſt eius mortem integrum legatum conſequetur ex *l.Publius* ſuprà citata: monetque *num.*16. reſponſionem non procedere, ſi ex coniecturis conſtet de contraria voluntate Teſtatoris; tota enim hæc materia eſt coniecturalis *Bart.* & Doctores *l.Lucius lib.1.ff.de leg.2.Rota apud Farinac.deciſ.* 499. *num.* 5. *par.* 2. *recent.*

Concedo quidem quòd, cum Monialium dos tradi non debeat monaſterio ante profeſſionem, ſed deponi interim debeat apud perſonam idoneam: iuxtà ſuperiùs dicta in præſenti caſu legatum ſuſpendetur vſque ad profeſſionem puellæ legatariæ. Quod tamen non procedit quò ad habitum religioſum, & alia cubiculi mobilia miniſtrari ſolita Monialibus ſuccedentia loco dotis, quæ vtique non ſuſpenduntur modo dicto, ſed iuxtà locorum conſuetudinem dantur initio nouitiatus.

Addo quòd ſi puella in caſu hìc propoſito velit manere innupta in ſæculo, frui poterit legato ipſi relicto, non tamen de eo diſponere, niſi in morte: & hoc ob doctrinam ſuperiùs datam ex *Molina*, & alijs; ſi verò ingrediatur monaſterium recipiens dotem, & ipſa aliundè ſit prouiſa de dote, ea nihilominùs legatum hoc acquiret; cùm iam ipſi acquiſitum ſit ius, ad quod tunc erat habilis, & aliàs non appareat, cur eo priuari debeat.

Puto item legatum relictum pro monachandis fœminis corruptis poſſe implicari, ſi deſint tales fœminæ, in maritanda puella, cuius pudicitia ſit periclitatura; ſi in hoc Epiſcopi conſenſus interueniat. Moueor, quòd iuxtà *Genuenſem, Vaſq. Graſſium, Comitolum. Pennam, Fernandez, Armillam, Tabienam*, & alios relatos à *Diana par.* 2. *tr.*17. *reſolut.*26. poteſt Epiſcopus, etſi non adſit impedimentum iuris, aut facti, commutare legatum in æquale, aut melius, maximè de conſenſu hæredum: cum in hoc non confringatur voluntas teſtatorum, ſed potiùs explicetur ſeruando non explicitam, ac formalem, ſed virtualem, & interpretatiuam diſpoſitionem teſtatoris. *Quòd ſi Concilium Tridentinum ſeſſ.* 22. *cap.6. de reformat.* in talibus commutationibus petit, iuſtam, & neceſſariam cau-

S 2 ſam,

ſam, non ideò petit copulatiuè, quòd cauſa ſit iuſta, ac neceſſaria, ſed diſiunctiuè, ita vt particula, &, habeat vim diſiungendi, & ſumatur pro particula, *vel*, vt in *lib.*1. *Phiſic. tex.* 3. dicitur naturam eſſe principium mouendi, & quieſcendi, ſumpta particula, *&* pro *vel*, quare cum verba Concilij accipi debeant diſiunctiuè: poteſt Epiſcopus commutare legata vel ex cauſa neceſſaria, vel ex iuſta; vt aduertit *Comitolus in reſp.mor. lib.*7. *quæſt.*9. *num.* 2. & cum eo Diana loco citato.

Quòd ſi Teſtator certæ puellæ (v. g. Mariæ) leget, vt fieret Monialis, & ea priuſquam fieret Monialis, mortua eſt: hoc legatum, ſi fuit relictum contemplatione perſonæ, & non piæ cauſæ (quod colligi debet ex concurrentibus coniecturis, vt ſi puella diu ſeruierat) fit caducum, & pertinet ad hæredem: ſi verò Teſtator reſpexit ad animam, & ad piam cauſam (quod in dubio præſumitur) legatum debet conuerti in alium vſum pium, ita *Sanchez lib.*4. *conſ. cap.*2. *diſt.*5. *num.*7. ex *Abb. Anan. Anchar. Bart. & Mantica* in ſimili. Ducor, quòd in poſteriori caſu Teſtator principaliter voluit conſulere animæ ſuæ, expendendo legatum in opus pium, & ſecundariò in illud, quod ſignauit; adeòque ſi nequit expendi in illo, debet expendi in alio; vt habetur expreſsè *cap. nos de teſtament. l. legatum ff. de vſufructu legato*, & in *Tridentino ſeſſ.*25. *cap.*7. *de reformat.* in priori verò caſu Teſtator principaliter intendit fauere puellæ, ideòque ea mortua, ceſſat finis legati, & conſequenter corruit ipſum legatum iuxtà *l. final.ff. de adult. l. ſi maritus* §. *ſcripſit.C. de præſcript. long. temporis l. fin. ff. de iurepatron. l. adigere* §. *quamuis Tiraquel. tract. ceſſante cauſa, & de iure primogenit. quæſt.*40. *num.* 770. *Anchar. conſ.*47.*n.*4.

QVÆRES XXVIII. An Moniales Ordinum mendicantium veniant ſub diſpoſitionibus fauorabilibus loquentibus in ſpecie de mendicantibus.

49 ℞. *Barboſa lib.*1.*iur. eccl. cap.*41.*num.* 217. quòd, licèt aliqui DD. ab ipſo relat partem affirmantem ſuſtinere videantur; pars tamen negans videtur verior: probatque, quia aliàs dictæ Moniales non adeo ſollicitè curarent admitti ad participationem priuilegiorum Mendicantium; ſicut curarunt Moniales S. Claræ, teſte *Rodriq.tom.*1.*q.*55.*art.*1. *&* 13.

Quòd ſi hìc obiter quæras, an Moniales Tertiariæ fruantur priuilegijs Ordinis, ſub cuius tertiæ regulæ habitu incedunt; ſi ſeorſim habitent in proprijs domibus conſanguineorum ſuorum, aut affinium.

50 ℞. Frui, ſi vitam virginalem, aut cœlibem ſimpliciter traducant ſub expreſſo voto, tertiæ regulæ habitum deferendo; ſic enim cauetur in Conſtitutione Concilij Lateranenſis ſub Leone X. *ſeſſ.* 21. vt inter alios aduertit *Barboſa in collect. v. tertiariæ*, addens ex declaratione S. Congr. 20. Decemb. 1616. ſpectare ad Ordinarium loci iudicare, num in eiuſmodi Tertiarijs concurrant dictæ qualitates, necne.

CAPVT X.

De Gubernatione Monialium.

CVm gubernatio Monialium, de qua acturi ſumus in iſto capite, conſiderari poſſit tam in ordine ad poteſtatem iuriſdictionis, quam in illas habent Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Ordinis; prout eæ alterutri illorum immediatè ſubijciuntur; tum in ordine ad poteſtatem ciuilem, ſeu politicam, per quam ſubduntur propriæ Abbatiſſæ, ſeu Priorіſſæ; tum in ordine ad poteſtatem fori pœnitentialis, per quam ſubſunt Sacerdoti ipſis deputato in Confeſſarium, ſiuè ordinarium, ſiuè extraordinarium: ad maiorem diſtinctionem præſens caput diuidemus in 3. ſectiones, in quarum 1. Agemus de gubernatione Monialium, quo ad Ordinarium loci, ſeu Prælatum regularem Ordinis reſpectiuè: in 2. quo

ad

ad Abbatiſſam ; in 3. quo ad Confeſſarium tam ordinarium , quàm extraordinarium . Quæ autem dicentur in hoc cap. erunt non parum vtilia : cum regimen Monialium ſic difficillimum : vt proinde *Ioannes Mantellus* tractatum de regimine Monialium à ſe additum hoc titulo prudenter inſcripſerit : *Ars artium, ſiue de Regimine Monialium:* in hoc fortè alludens ad id , quod habet *S. Gregorius Nazianzenus orat.*1. quòd ſcilicet ars quædam artium, & ſcientia ſcientiarum eſſe videtur hominem regere , animal omnium maximè varium , & multiplex . Vnde idem *S. Gregorius* cum ad regimen animarum abriperetur , ſuſpirans *orat. cit.* dicit Hæc *medullas etiam meas eliquant , & carnes conficiunt , nec me audacem eſſe ſinunt , ac ſublata facię incedere : hæc animum meum deÿciunt , & mentem contrahunt , & lingua vinculum iniÿciunt , faciuntque vt non de præfectura , nec de corrigendis, aut gubernandis aliÿs cogitem (id, quod exuberantis facultatis eſt) ſed quomodo ipſe venientem iram effugere , atque à vitii rubigine non nihil me ipſum abſtrahere primum queam , purgarique prius , deinde purgare , ſapientia inſtrui, atque ita demum inſtruere, lux fieri, & alios illuminare, ad Deum appropinquare , & alios adducere, ſanctificari, & poſtea ſanctificare , cum manibus ducere, cum prudentia conſilium dare.*

SECTIO I.

De Gubernatione Monialium quo ad Ordinarium loci , aut Prælatum regularem Ordinis.

QVoniam in aliquibus Moniales omnes tam exemptæ, quàm non exemptæ ſubiacent iuriſdictioni Ordinarij: in alijs verò non omnes ei ſubijciuntur, ſed ſolùm non exemptæ; exemptis, quo ad illa manentibus ſub poteſtate proprij Prælati regularis: hinc loquuturi in præſenti ſectione de poteſtate Ordinarij,& Prælati regularis in Moniales reſpectiuè ſibi ſubditas, ſectionem diuidemus in 3. ſubſectiones ; in quarum 1. oſtendemus, quænam ſint ea, in quibus Moniales tam exemptæ, quàm non exemptæ ſubduntur poteſtati Ordinarii loci , in 2. proponemus ea, in quibus Moniales ſubijciuntur , ſiue Ordinario loci, ſiuè Prælato regulari Ordinis , prout ſunt vel exemptæ, vel non exemptæ : in 3. differemus de actu Viſitationis, qui eſt inter actus potiſſimos præfatæ poteſtatis , & reſpectu diuerſorum competit tam Ordinario, quàm Prælato regulari iuxtà diuerſam rationem ſubiectionis , quam Moniales reſpectiuè retinent erga illos.

SVBSECTIO I.

De Poteſtate Ordinarij in omnes Moniales, ſiuè exemptas, ſiuè non exemptas.

1 *MOniales omnes iure communi ſubſunt Ordinario.*
2 *Ex priuilegio tamen aliquæ ab eo exemptæ, ſed non omnes.*
3 *In tali exemptione adeſt magna varietas pro varietate Monialium.*
4 *In quibus ſubſunt Ordinario, ſubſunt & eius Vicario generali, immò & Capitulo, Sede Vacante.*
5 *Idque etiam quo ad poteſtatem competentem Ordinario, vt Sedis Apoſtolicæ delegato.*
6 *Quod procedit etiam quo ad Capitulum, Sede vacante.*
7 *Moniales exemptæ Ordinario ſe ſubiiciunt de licentia ſui Prælati in fauorabibus.*
8 *Regulares iuxta aliquos non poſſunt ſubiicere Ordinairo ſuas Moniales.*
9 *Moniales melius reguntur iuxta Portellum per Prælatos regulares.*

10 *Controuerti poteſt, an expediat bono Regularium, quòd curam gerant Monialium.*
11 *Moniales, etiam exemptæ, ſubſunt Ordinario quo ad nouitiarum receptionem.*
12 *Item quo ad emiſſionem profeſſionis.*
13 *Item quo ad Confeſſariorum approbationem.*
14 *Item quo ad obſeruantiam feſtorum, cenſurarum, ac interdictorum.*
15 *Item quo ad clauſuram.*
16 *Poſſunt ab eo prohiberi, ne oſtio Conuentus aperto alloquantur; ſi cura clauſuræ ei dicatur commiſſa, etiam quo ad formale.*
17 *Secùs, ſi cura clauſuræ dicatur ei commiſſa ſolùm quo ad materiale.*
18 *Data priori ſuppoſitione, poteſt Ordinarius ſub cenſuris vetare acceſſum ad Moniales exemptas.*
19 *Ex decreto Gregorij XV. Ordinarius punit quoſcumque delinquentes circa Monialium clauſuram.*
20 *De licentia Ordinarij, Regulares interdum accedunt ad Moniales: ſed liberiùs ad fœminas ſæculares cum Monialibus degentes: idque ex decreto Vrbani VIII. vi cuius Ordinarius poteſt, ſed non tenetur dare dictam licentiam: quæ peti debet etiam à Prælato regulari, ſi Monialis ſit exempta: eſt autem nulla, ſi in eius vſu non ſeruentur ſubſtantialia præſcripta in decreto: iuuat pro alia die, ſi die deſtinata deſeruire nequeat: illicitè conceſſa non tenet: vi illius accedens ad vnam Monialium non agit cum alijs accedentibus, regulariter loquendo: ea extenditur ad ſocium, ita vt is poſſet etiam ipſe agere cum Moniali, quæ inuiſitur: accedentes in habitu incognito aliàs ſeruant ſeruanda.*
21 *Sine eius licentia non poſſunt Moniales conueniri, ac viſitari.*
22 *Illæ ſubſunt Ordinario quo ad obſeruantiam clauſuræ, etſi ſint exemptæ.*
23 *Immo etſi ſint immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ.*
24 *Viſitat Ordinarius exercentes parochiam annexam conuentibus Monialium.*
25 *Si impediatur à Monialium viſitatione, vim vi repellit.*
26 *Punit Moniales exemptas delinquentes circa clauſuram & ſpiritualia.*
27 *Non item in alijs caſibus: etſi poſſet punire Monialem delinquentem extra monaſterium.*
28 *Poteſt punire Monialem delinquentem ſcandaloſè extra clauſuram, licèt aliàs degeret in Conuentu.*
29 *Moniales ſubſunt Ordinario quo ad electionem Abbatiſſæ, etſi ſint exemptæ.*
30 *Item ei ſubſunt quo ad bonorum temporalium adminiſtrationem ex Bulla Greg. XV. quæ tamen non comprehendit Monialium Prælatos earum bona interdum adminiſtrantes: hæ rationes non reddendæ ſponte: ad eas vocandi etiam Prælati regulares, quibus ſeorſim reddi debent, etſi redditæ ſint Epiſcopo coram illis: etſi hi non poſſint cogi, vt redditioni præfatæ interueniant.*
31 *Item quo ad monaſteriorum conſtructionem; idque ex decreto Sacræ Congregationis; vi cuius tamen non requiritur conſenſus Abbatiſſæ aliorum conuentuum, vt nouum monaſterium Monialium fiat.*
32 *Item ei ſubſunt quo ad exeundum è clauſura, & quo ad recipiendum intra illam.*
33 *Concionaturi Monialibus, ſecluſa conſuetudine non petunt benedictionem ab Ordinario, ſicut nec licentiam celebrandi in Eccleſia Monialium exemptarum.*

QVÆRES I. An, & qualiter Moniales de iure communi ſubijciantur poteſtati Ordinariorum.

1 Quòd, cùm omnes perſonæ religioſæ, ſecluſis peculiaribus priuilegijs de iure communi debeant eſſe ſub cura, ac poteſtate Epiſcopi, in cuius territorio degunt iuxtà *c. contra morem d.* 100. vbi dicitur omnes Eccleſias, & loca ſacra in vnaquaque diœceſi conſtituta, eſſe Epiſcopo talis diœceſis ſubiecta: quo modo *Suarez tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 1. n. 11.* dicit exemptionem Religioſorum ab Epiſcoporum iuriſdictione non ſolùm non eſſe de iure diuino, ſed potiùs eſſe

eſſe quamdam quaſi diſpenſationem ipſius iuris diuini, quod de ſe erat indifferens; eadem ratione dicendum eſt etiam Moniales iure communi eſſe ſubiectas Ordinarijs: quippè quæ nec habent vllum indultum ſpeciale, vi cuius dicantur exemptæ à poteſtate Epiſcopi; & alioqui vt religioſæ non gaudent priuilegio exemptionis, cùm potius tamquam acceſſoriæ religionibus virorum debeant eſſe ſubiectæ Ordinarijs; ſicut ſunt & viri religioſi, acceſſorio ſequente naturam principalis.

2 Dixi *ſecluſis peculiaribus priuilegijs*; cùm enim modò viri religioſi ferè omnes communiter ex indultis Pontificijs eximantur ab Ordinariorum iuriſdictione; & aliàs Moniales fruantur omnibus priuilegijs ſui Ordinis (quorum ipſæ ſunt capaces) etiam ipſæ cenſeri debent exemptæ à dicta iuriſdictione: niſi aliunde iterum ex legitima poteſtate ijs ſubijciantur, ſiue in totum (quo pacto in præſentia plura Monialium monaſteria ſubijciuntur Epiſcopo diœceſano in omnibus, & per omnia) ſiue ex parte; ſicut de facto Moniales ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ vigore *Concily Trid. ſeſſ. 25. de reg. c. 5.* ſubjciuntur Ordinario loci quo ad obſeruantiam clauſuræ, immò & omnes aliæ modo ſuperiùs explicato; necnon quo ad plures alios caſus infrà proponendos.

QVÆRES II. Quæ Moniales de facto ſubiiciantur Ordinario loci, & quæ ſint exemptæ ab illius iuriſdictione.

3 ℟. Quòd, cùm iuxtà dicta *cap. praeced. q. 5.* huiuſmodi quæſtio ſit facti, & de facto Iuriſconſultus non reſpondeat, *l. eum quem*, §. 7. *ff. de Iudic.* ideò eius reſolutio peti debet neceſſariò ex tenore priuilegiorum vniuſcuiuſque monaſterii iuxtà *cap. porrò de priuil.* quippè aliqua Monialium monaſteria ſunt immediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ (quod tamen eſt rarum, cùm raro expediat) alia ſubſunt gubernationi Prælatorum regularium ſui Ordinis: alia denique plenè ſubiacent Ordinariorum iuriſdictioni, & quo ad perſonas, & quo ad bona temporalia. Notat autem *Suar. ſup. tract. 9. l. 1. cap. 12. num. 6.* quòd, quando Papa monaſterium aliquod Monialium ſubiicit ſoli Sedi Apoſtolicæ (quod vtique poteſt facere, cùm pendeat ex ipſius voluntate, ac priuilegiis) tunc neceſſe eſt, vt alicui vices ſuas committat, qui in rebus neceſſariis exerceat iuriſdictionem circa Moniales, maximè in foro interiori, vtpotè magis neceſſario; quare in *Concil. Trident. ſup. cap. 9.* hæc habentur; *Monaſteria Sanctimonialium Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta, etiam ſub nomine Capitulorum S. Petri, vel S. Io. vel aliàs quomodocumque nuncupentur, ab Epiſcopis tamquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obſtantibus quibuſcumque* intellige gubernatione ſpirituali, non temporali: ſic enim declarauit Sacra Congregatio, teſte *Tamb. D. 17. de iure Abbatiſs. q. 3. num. 5. & Barboſa l. 2. de iure eccl. c. 12. num. 58.*

QVÆRES III. An Moniales in iis, in quibus ſubiiciuntur Ordinario loci, ſubiiciantur etiam eius Vicario generali, immò & Capitulo ſede vacante.

4 ℟. Subiici, & vicario generali, vtpotè conſtituenti vnum, ac idem tribunal cum ſuo Epiſcopo; & Capitulo, ſede vacante, tamquam ſuccedenti in ea omnia, quæ concernunt iuriſdictionem Epiſcopalem: inter quæ ſine dubio eſt etiam poteſtas in Moniales ſubiectas: colligitur ex *Barboſa alleg. 102. de offic. Ep. num. 28.* & eſt communis Doctorum.

Difficultas maior eſt, an Vicarius generalis poſſit exercere in Moniales iuriſdictionem competentem Ordinario tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato.

5 ℟. Poſſe; & probatur tum quia delegatus Principis poteſt ſubdelegare; ſicque de eo non procedit, quòd delegatus nequit ſubdelegare; tum quia iuriſdictio ex Principis priuilegio competens non perſonæ, ſed perpetuò dignitati, aut officio, non eſt delegata, ſed ordinaria; poteſtas autem ordinaria, vtique poteſt delegari; deſumitur ex *Sanch. l. 2. de matr. D. 40. n. 14.* vbi latè, aliis pluribus citatis hanc quæſtionem proſequitur.

6 Illud etiam hic placet addere, quòd, cùm Capitulum, Sede vacante, poſſit illa

omnia exercere, quæ iure communi pertinent ad ordinariam iuriſdictionem Epiſcopi, exceptis nonnullis in iure ſpecialiter prohibitis, ſicut fatentur Doctores ex *cap. cùm olim de maior. & obed.* & ex alia parte iuriſdictio in perpetuum commiſſa muneri Epiſcopali ex delegatione Sedis Apoſtolicæ non in bonum Epiſcopi, ſed ſubditorum, in quos ea exerceri debet tamquam ex officio, non ſit delegata, ſed potiùs ordinaria; ea conſequenter tranſit in Capitulum; ſicque Capitulum tempore Sedis vacantis exercere poterit in Moniales ea omnia, quæ præſtare poſſet Epiſcopus tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus.

QVÆRES IV. An Moniales exemptæ ab Ordinarij iuriſdictione poſſint ei ſe ſubijcere, ſaltem de conſenſu ſuorum Superiorum.

7 ℞. Probabile eſſe, quòd poſſint, ſi id cedat in bonum ipſarum; ſicut re vera poteſt cedere in non paucis caſibus, ita *Sanchez lib. 4. mor. cap. 39. num. 32.* alijs citatis; & probatur tum quia quod ob gratiam alicuius conceditur non eſt in eius diſpendium retorquendum *re. 61. in 6.* ſicque cùm exemptio religioſorum inducta ſit in fauorem religionis (vt ſcilicet religioſi Deo quietiùs famulentur in ijs, quæ quietem, ac fauorem religionis concernunt) non debent eſſe religioſi deterioris conditionis, quàm alij de diœceſi non exempti: tum quia volenti, & conſentienti non fit iniuria; in caſu autem, quo neceſſaria ſit, aut admodum vtilis ceſſio exemptionis, per epicheiam cenſetur tota religio conſentire. Quæ rationes intentum probare videntur tam de renunciatione exemptionis abſolutè facta (vt ſi aliqua religio ſubijciat Ordinarijs locorum Moniales ſibi immediatè ſubditas cenſens prudenter id expedire ad bonum Ordinis) quàm de renunciatione ſolùm facta pro aliquo caſu particulari; v. g. ad obtinendam aliquam abſolutionem, aut diſpenſationem.

8 Oppoſitum tamen ſentit, alijs relatis *Tamb. ſup. q. 4. num. 2.* dicens probabilius eſſe, quòd non poſſint Regulares dimittere Moniales, neque Moniales ſe ſubijcere Ordinario; cùm, dato priuilegio exemptionis, Papa ſe conſtituat veluti immediatum Superiorem religioſorum exemptorum, ſicque non poſſit abſque eius præiudicio cedi dicto priuilegio: ſicut nec poteſt Clericus vnius diœceſis ſe ſubijcere Ordinario alterius diœceſis ſine licentia proprij Epiſcopi, eius iuriſdictionem prorogando, vt ſatis clarè habetur in *c. ſignificaſti de foro compet.*

QVÆRES V. An expediat bono ſpirituali Monialium, vt potiùs regantur per Ordinarium loci, quàm per Prælatos Ordinis, vel è contra.

9 ℞. *Portel. par. 2. reſp. mor. caſu 13. num. 2.* non expedire, ſed interdum melius eſſe, vt regantur à Prælatis regularibus Ordinis, probat tum ex eo quòd Eugenius IV. Moniales S. Claræ ex primaria ſua inſtitutione ſubiectas gubernationi vnius Cardinalis, progreſſu temporis commiſit regimini Fratrum Minorum, ſentiens illas meliùs ab his gubernandas, quàm à præfato Cardinali, idque ceſſurum in maius bonum ſpirituale ipſarum; tum quia Prælati regulares maiori ſtudio, ac vigilantia inſiſtent vtilitati ſpirituali Monialium, vtpotè agnoſcentes illas tamquam membra ſui Ordinis, ſicque bonum illarum reputantes veluti proprium: quo modo Vrbanus IV. auctor ſecundæ regulæ S. Claræ in eius confirmatione dicit ſe earum regimen committere Cardinali Protectori Ordinis Minorum, qui ordinariè eas viſitaret per ipſos Fratres Minores: idque ne aliàs ipſæ eſſent differentes in diuerſis modis viuendi (quod tamen eueniret, ſi eæ regerentur ab eo, qui ignoraret vitam, & mores Fratrum Minorum) tum quia Prælati regulares, cùm ſciant ſe, peracto regimine, ſubijciendos eſſe rigidiſſimo ſyndicatui, cautiùs procedunt in gubernatione, ſtudentque pro viribus quàm optimè ſatisfacere muneri ſuo, abdicatis à ſe quibuſcumque alijs curis extraneis: quod haud poteſt ita benè præſtari, aut ſperari de Epiſcopis; quippè qui diſtinentur tot alijs occupationibus extraneis, & aliàs ex metu ſyndicatus excitari non poſſunt ad munus ſuum ritè explendum; hæc Portel. quàm probabiliter, viderit ipſe, & colligatur ex quotidiana experientia. Illud certè poſſet hic addi

Moniales

Moniales opera Confeſſariorum regularium cæteris paribus meliùs, ac vtiliùs poſſe dirigi ad religioſam perfectionem comparandam; quippè qui plerumq; vacant acquiſitioni illius, aut ſaltem indicare poſſunt media ad illam comparandam vtiliora; idq; ratione ſtatus, quem profitentur.

10 An autem expediat bono ſpirituali ipſorum Religioſorum, quòd ipſi exerceant Monialium gubernationem, iudicent ij, qui tot annorum experientia diſcere potuerunt quid boni, malive in hoc inſit. Certè Alex. IV. inſigne beneficium ſe conferre credidit Ordini Minorum, dum, teſte *Caſarub. in comp. v. Moniales n.*1. per bullam ei conceſſit, quòd eius Fratres non teneantur ſuſcipere curam quarumcumq; Monialium prætextu quarumcumque litterarum Apoſtolicarum, quæ de præſenti indulto plenam, & expreſſam mentionem non faciant; niſi Romanæ Eccleſiæ eſſent immediatè ſubiectæ. Sic enim S.P.N. Ignatius *p.6. conſt. c.3. nu.5.* exiſtimauit conſultum fore religioſis Societatis, vt non ſuſciperent curam animarum, neque mulierum religioſarum, vel aliarum quarumcumque vt ordinariè illarum confeſſiones audiant, vel ipſas regant, ſic mihi conſtat viros religioſos graues, doctos, ac zelantes, quàm maximè optare à ſe abdicare curam quamcumque etiam Monialium proprij Ordinis, fortè cenſentes illam eſſe minùs expedientem bono ſpirituali religionis: ſic denique Summi Pontifices ducti bono ſpirituali, ſiue ipſorum religioſorum, ſiue Monialium, ſiue vtrorumque plura Monialium cœnobia ſubtraxerunt adminiſtrationi Regularium, eaque commiſerunt Ordinarijs locorum, & plura in dies identidem ſubtrahunt: quod non facerent, ſi putarent id ipſis Religioſis, ac Monialibus non eſſe expediens, vtile, immò, & neceſſarium. Vt proinde non abs re futurum ſit referre, quæ habet S. Bonauentura *de purit. conſcientiæ cap.*14. ex S. Auguſtino: *Sermo*, inquit, *breuis, & rigidus cum mulieribus eſt habendus: nec tamen quia ſanctiores fuerint, ideò minùs cauendæ, quæ enim ſanctiores fuerint, eò magis alliciunt, & ſub prætextu blandi ſermonis immiſcent ſe vitiis impiiſſimæ libidinis. Crede mihi, Epiſcopus ſum, in Chriſto loquor, non mentior; cedros libani, ideſt contemplationis altiſſimæ homines: & gregum arietes, ideſt magnos Prælatos Eccleſiæ ſub hac ſpe corruiſſe reperi, de quorum caſu non magis præſumebam, quàm Hieronymi, & Ambroſii.* Hæc S. Bonauentura, quæ vtinam interdùm ipſa experientia non confirmarentur; vſu ipſo docente amicitiam, ac familiaritatem Monialium, quæ ex ſpiritu videtur incipere, tamdem deſinere in carnem, cum grauiſſimo dedecore ſtatus religioſi, iuxta illud Apoſtoli *Galat.*3. *Sic ſtulti eſtis, vt, cùm ſpiritu cœperitis, nunc carne conſummemini.* Quo circa S. Franciſcus, teſte eodem S. Bonauentura ſuos ſtudioſè monebat, vt cauerent à fœminis. *Quia*, inquit *colloquium cum fœmina extrà confeſſionem, eamque breuem, inutile eſt, & periculoſum:* quod confirmabat S. Xauerius his paucis verbis; *Maiori periculo, quàm fructu aditur fœmina.* Ad quod item facit quod Seraphicus Franciſcus ſæpè animo turbato dicere ſolebat *Timeo, ne, dum Deus nobis abſtulerit vxores, Diabolus nobis procurauerit Sorores;* vt refert *Vuadingus ad annum* 1229. *num.*44. narrans quod, cum F. quidam Stephanus de licentia Viſitatoris ad Moniales acceſſiſſet contra præceptum ipſius S. Franciſci, & ab eo veniam peteret de hac culpa; S. Pater illum grauiter increpauit, iuſſitque menſe Decembri ſuis indutum veſtibus in frigidiſſimum amnem immergi dicens, *Extingue hac aqua ſcintillas, quas in te lenis, & mitis, ſed periculoſus ignis accendit: laua, & abſterge his vndis ſecretas ſordes, quæ te inſcio, tibi fortè hæſerunt.* Cuius rei ea eſt ratio, quòd fœminæ, vt monet *S. Antiochus Abbas homil.*18. in ipſo aditu primæ conuerſationis multa cum lenitate loquuntur, & prono in terram vultu continenter illacrymantur, reuerenter admodum habitum, motumque corporis ementiuntur, ſuſpiria attollunt amarulentiæ plena; de ſanctimonia, aut caſtitate etiamnum interrogant, magna cum voluptate auſcultant differentem, alter, atque alter mox congreſſus ſuperiora illa ſenſim repellit, ac repudiat: audaciores dehinc factæ ſermones texunt, qui præmolli quodam lenocinio demulceant, & quamuis ipſæ nolint, ad turpitudinis affectionem inuitent.

QVÆ-

QVÆRES VI. Qualiter Moniales ſubijciantur Ordinario quo ad receptionem ipſarum Monialium.

11 ℞. Subijci tum quo ad taxationem dotis, eo modo, quo diximus *cap.3. ſect.2. quæſt.* 3. tum quo ad explorationem voluntatis puellæ recipiendæ; eo tamen modo, quo diximus hic *cap.2. ſect.1. quæſt.4.* tum etiam quo ad definiendum ipſum numerum Monialium recipiendarum iuxta dicta ibi *q.6.*

QVÆRES VII. In quibus ſubijciantur Moniales Ordinario loci quo ad emittendam profeſſionem religioſam.

12 ℞. Subijci quo ad explorationem voluntatis ante profeſſionis emiſſionem præmittendam, vti docuimus *ſup. c.3. ſect.1. q.2.* & quo ad bonorum renunciationem iuxtà decretum *Concilij Trid. ſeſſ.25. de regul. cap.16.* à nobis relatum, ac explicatum *ſup. c.2. ſect.3.* per totam.

Moneo hìc obiter, quòd, quamuis plures DD. apud *Sanchez l.7. mor. cap.3. nu.* 91. dicant in bona nouitij decedentis abſque renunciatione, aut teſtamento ſuccedere monaſterium, excluſis hæredibus ab inteſtato: oppoſitum tamen omninò ſuſtinendum putat *Caſtrus Palaus tract.16. D.1. par.16. num.1.* alijs pluribus citatis; & probat, quia nouitius non eſt religioſus cum effectu, nec bona ſua monaſterio dicauit per ingreſſum; ſicque nulla adeſt ratio, ob quam monaſterium ei ſuccedat ab inteſtato, qua de re *Sanchez loco citato, & Suarez tom.3. de relig. lib.5. cap.16. num.9.*

QVÆRES VIII. Quo iure Moniales ſubijciantur Ordinario loci quo ad approbationem Confeſſarij tam ordinarij, quàm extraordinarij.

13 ℞. Subijci ex Conſtitutione Gregorij XV. quæ incipit *Inſcrutabili*; & quidem eo modo, quo dicemus infra *ſect.3.* de hoc ex profeſſo agentes.

QVÆRES IX. Quo iure Moniales ſubijciantur proprio Ordinario quo ad obſeruantiam feſtorum ab ipſo legitimè inſtitutorum; necnon cenſurarum, atque interdictorum, quæ fortè ab eo ferantur.

14 ℞. Subijci ex decreto *Concilij Trident. ſeſſ.25. de regul. cap.12.* à nobis adducto *ſupra cap.6. qu.13.* quòd ſine dubio afficit etiam Moniales exemptas.

QVÆRES X. In quibus ſubijciantur Moniales Ordinario quo ad clauſuram, etſi aliàs ſint exemptæ.

15 ℞. Subijci quo ad cuſtodiam quidem clauſuræ monaſterij eo modo, quo diximus *cap.1. ſect.1. quæſt.5.* quo ad egrediendum verò ex ipſa clauſura in caſibus permiſſis, ea ratione, qua explicauimus citato *cap.5. ſect.2. quæſt.9.* non item quo ad recipiendas intra clauſuram perſonas extraneas in caſibus neceſſarijs, aut aliàs conceſſis, vt conſtat ex dictis allegato *cap.5. ſectio.3. quæſt.32.* etſi vſus multis in locis ſit in contrarium, Ordinario loci tale ius ſibi vſurpante, etiam quo ad Moniales exemptas; & quidem ſcientibus, & non diſſentientibus Prælatis regularibus; quorum aliàs intereſt dare facultatem admittendi intra clauſuram perſonas extraneas in caſibus neceſſarijs.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an Ordinarius poſſit prohibere Monialibus, etiam exemptis ſub pœna excommunicationis, ne accedant ex prauo fine ad loquendum cum perſonis extraneis ad ipſas accurrentibus, eoque exteriùs manifeſtato, vel ne diutiùs loquantur cum dictis perſonis, oſtio monaſterij aperto, aut ad feneſtellas carentes cratibus.

16 ℞. Videri poſſe, ſi demus cuſtodiam clauſuræ Monialium fuiſſe commiſſam à Concilio Trident. Ordinarijs locorum non ſolùm quo ad materiale ipſius, ſed etiam quo ad formale; vti declarauimus *ſuprà cap.5. ſect.1. quæſt.6.* moueor, quòd dictum *Concilium ſeſſ.25. de regul. cap.5.* præcipiens Ordinarijs, vt in omnibus Monialium monaſterijs ſibi ſubiectis ordinaria, in alijs verò Sedis Apoſtolicæ auctoritate, clauſuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt, conſeruari *maximè procurent*; hæc addit; *Inobedientes, atque contradictores per cenſuras eccleſiaſticas, aliaſq; pœnas, quacumq; appellatione poſtpoſita, compeſcentes, inuoca-*

to

to etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis, quod eſt concedere Ordinarijs, vt clauſuræ obſeruantiam procurare poſſint, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, & quidem etiam in monaſterijs Monialium exemptarum tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati; vnde fit, vt in tali caſu præfatis Monialibus non proſit priuilegium exemptionis: quippè quod ſolùm operatur, vt Ordinarij non poſſint poteſtate ordinaria procedere contra dictas Moniales per cenſuras eccleſiaſticas: quod non euenit in præſenti caſu.

17 Dixi ſub initium reſponſionis, *ſi demus cuſtodiam clauſuræ fuiſſe commiſſam*, &c. ſi enim dicatur eam fuiſſe Ordinario commiſſam ſolùm quo ad materiale (vt loco ſuperiùs citato explicauimus) tunc vtique non poſſet Ordinarius cenſuras eccleſiaſticas ferre in caſibus propoſitis contra Moniales exemptas, cùm nullus à non ſuo iudice ligari poſſit, aut ſolui, *cap. cùm inferior de maiorit. & obed.* maximè attento priuilegio, quod habent Regulares, ſaltem per viam communicationis priuilegiorum, & per conſequens etiam Moniales, ne poſſint excommunicari ab Epiſcopo; cuius priuilegij meminit Sacra Congregatio in quadam declaratione facta 9. April. 1583. quam adducit *Quaranta v. monaſteria Monialium*, his verbis: *Regulares adeuntes monaſteria Monialium ſine licentia Epiſcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit, niſi Regulares illi haberent ex priuilegio, quòd non poſſent excommunicari: & tunc deberent puniri à ſuis Superioribus alia pœna*, priuilegium autem ipſum refertur in *Comp. mendicantium v. exemptio num. 9. 23. & 24.*

18 Quòd ſi demus Moniales etiam exemptas, ſubiacere cenſuris latis ab Ordinario in materia concernente clauſuram formaliter ſumptam modo ſupra dicto; à fortiori poterit Ordinarius ferre cenſuras contra indebitè accedentes ad monaſteria dictarum Monialium exemptarum: cùm ſic ille operetur tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, ſicq; eius poteſtati obſtare non poſſit fauor exemptionis competens præfatis monaſterijs: quod non procederet, ſi Ordinarius operaretur ex ſua poteſtate ordinaria; cum paria ſint locum eſſe extra diœceſim, ac eſſe exemptum, & alioqui extra territorium ius dicenti non pareatur impunè; ſed de hoc alibi: interim qui vult conſulat *Tamb. ſup. D. 25. q. 7.*

19 Accedit, quòd vi Conſtitut. Gregorij XV. editæ 5. Febr. 1622. quæ incipit *Inſcrutabili*, poſſunt Ordinarij quoties, & quando opus fuerit, punire, & corrigere quaſcumq; perſonas, tam regulares, quàm ſæculares, quæ fortè delinquant circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum: & hoc tamquam ad id Sedis Apoſtolicæ delegati. Puto autem per verbum illud *delinquant circa perſonas* intelligi ſolum delictum contra caſtitatem: quippè quod poteſt frequentiùs intendi ab ijs, qui accedunt ad monaſteria Monialium, ideòque opus erat, vt efficaciori aliquo remedio caueretur; proportionaliter vt diximus in *tract. de prohibit. cap. 2. quæſt. 14.* probabile eſſe violationem clauſuræ Monialium ob malum finem ſpecialiter reſeruatam à Clemente VIII. in ſuo illo decreto derogatorio intelligi tantùm de malo fine contra caſtitatem, ita docti viri conſulti, & ſatis probabiliter; maximè attenta doctrina generali, quòd, vbi agitur de pœnis, ſtricta facienda eſt interpretatio; & quòd in legum interpretatione potiùs ſequenda eſt mens legiſlatoris, quàm verba: ſicut pluribus iuribus citatis oſtendit *Laym. lib. 1. tract. 4. c. 18. num. 3.*

20 Illud etiam hìc placet meminiſſe, ſacram Cardinalium Congregationem de mandato Vrbani VIII. die 20. Nou. 1623. conceſſiſſe Ordinarijs locorum, vt, quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere poſſint per 4. vices ad ſummum quolibet anno cuicumque Regulari, vt Moniales ſibi in primo, & ſecundo tantùm conſanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui poſſit: id verò non aliter, quàm ſeruata ad vnguem forma inferiùs ſcripta, &c. qua de re latè *in noſtra tr. de prohibit. c. 6. per totum*.

Cæte-

Cæterùm pro intelligentia decreti Sacræ Congr. iuſſu Vrban. VIII. editi, & paulò ante allegati aliqua breuiter aduertenda ſunt, & quidem 1. Ordinarios vigore illius non teneri dare licentiam Regularibus, vt poſſint adire Moniales modo dicto conſanguineas; ſed ſolùm poſſe; ſi attentis præſentibus circumſtantijs iudicent id expedire. Colligo ex verbis illis decreti *Quatenus ſibi* (ideſt Ordinario) *viſum fuerit in Domino expedire*.

Aduerto 2. quòd ſi Monialis inuiſenda à Regulari ſit exempta, licentia peti debet tam ab Ordinario, quàm à Prælato regulari Monialis; nam in relato decreto dicitur, *prædictaq; licentia obtenta ab Ordinario, & ab alio, ad quem ſpectet eam concedere;* etſi euenire poſſit alicubi inductam eſſe conſuetudinem petendi dictam licentiam ſolùm ab Ordinario.

Aduerto 3. quòd ſi præfata licentia detur, non ſeruatis omnibus ijs, quæ præſcribuntur in decreto, de rigore iuris cenſeri debet inualida: cùm in decreto dicatur; *Si locorum Ordinarii per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quam ſup. dicta forma licentias, conceſſerit; Regulares pœnis ſup. dicto decreto contentis, ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent, eò ipſo ſe nouerint addictos*, & prætereà addatur in eodem decreto Ordinarios non poſſe dare talem licentiam aliter, quàm ſeruata ad vnguem forma infraſcripta; Concedo tamen quòd, cùm in eo decreto extent aliquæ conditiones leuioris momenti (qualis eſt, quòd præſcribatur certa hora accedendi ad monaſterium: quòd aſſiſtant Moniales auſcultatrices, quòd Confeſſarius Monialium interſit, & aſſiſtat) quas conſtat experientia non vbique obſeruari: conſequenter, ſi qua talium conditionum ommittatur, non ideò irrita debet cenſeri licentia; idque ob doctrinam, quam tradit ex *Decio, ac Felino Naldus v. actus num.* 33. actum ſcilicet non vitiari ex omiſſione formæ, ſi forma ſit modici momenti, præterquàm quòd non eſt nouum legem aliquam acceptari ſecundùm vnam partem, & non ſecundùm aliam, vt eruditè oſtendit *Baldell. l. 5. D. 18. nu. 25.* Conſentit ex parte *Sanctorus in cap. 11. Conſt. min. ſtat. 7. q. 1.* dicens in ſpecie, quòd ſpectat ad dies exceptos, ſe neſcire, an peccarent mortaliter Religioſi, qui aliquo die Quadrageſimæ, aut ieiunij loquerentur cum Monialibus; addenſq; non eſſe dicendum verba illa ſuperiùs adducta. *Si locorum Ordinarii per plures vices, vel in vlteriori gradu coniunctis, &c.* obligare Ordinarios ſub mortali: idque ex intentione Papæ, quæ ſufficienter colligatur; tum quia in Breui nulla Ordinarijs pęna imponitur, ex qua arguatur grauitas culpæ; tum ex eò quòd conditiones poſitæ ſub illis verbis non ſint ita graues, vt culpam mortalem importent cum alioqui mortalia peccata multiplicari non debeant ſine graui cauſa; ac vrgenti fundamento, ſic *Sanctorus* docens *q. 7.* Regularem ſine licentia, poſſe loqui cum matre, aut filia Moniali; cum ſit caſus exceptus, nullam ſuſpicionem admittens, ideòq; de eo in Breui ſupra allegato non fiat mentio, vtpotè relicto naturæ iuribus: *ſed tu cogita*, inquit *Diana par. 8. tr. 7. reſ. 60.* relata eiuſmodi doctrina *Sanctorii*.

Nobiſcum ſentit & *P. Diana par. 9. tr. 7. reſol. 34.* me citato, probatque maximè ex eò quòd decretum Vrbani VIII. de quo hic, quo ad præfatas circumſtantias non fuit vſu receptum; idque ei teſtati ſunt viri fide digni in Archiepiſcopatu Panormitano, ac Neapolitano quo ad temporis limitationem, & aſſiſtentiam Confeſſarij.

Quod autem dixi *tr. 6. cap. 6. n. 38.* Bordonum docere Epiſcopos poſſe in præſentia dare Regularibus licentiam accedendi ad Moniales die Mercurij 4. temporum (quod item docet *Lezana v. Moniales nu. 24.*) reijcit *Diana p. 9. tr. 7. reſolut. 35.* ex eò quòd, licet 4. Tempora in ordine ad rubricas differant à Vigilijs, in ordine tamen ad finem intentum à Papa prohibente, ne in Vigilijs Regulares accedant ad Moniales, non differunt; cum in 4. temporibus militet finis quo a d hoc intentus reſpectu Vigiliarum; qui eſt vt Moniales in diebus ieiunij non diſtrahantur ab oratione, vnde hic procedit regula Iuriſtarum vbi eſt eadē ratio, eſt eadem iuris diſpoſitio *l. illud ff. ad leg. Aquil.* & quod ratio legis magis, quàm verba ſpectari debet *l. ſcire §. aliud ff. de excuſ. tutor.*

Aduer-

Aduerto 4. quòd ſi contingat religioſum habentem licentiam accedendi ad aliquam Monialem non poſſe accedere die ſtatuta; aliqui viri docti putant non eſſe improbabile illum vi dictæ licentiæ poſſe accedere alia die; ſi parum temporis intercedat, nullum ſubſit periculum ſcandali, & dies, qua acceditur, aliàs non ſit vetita: probantque ex eo quòd Superior in tali caſu quo ad mutationem diei non cenſetur inuitus; cùm ſtatim fieri cenſeatur, quod fit paulò poſt, & parùm diſtans nihil diſtare videatur: vel certè, ſi eſt inuitus, eſt ſolùm inuitus quo ad modum; quod non ſufficit, vt vtens licentia dicatur peccare m. quo modo DD. apud *Leſſium lib. 2. cap. 12. num. 49.* dicunt non peccare m. illum, qui occultè accipit aliquid ab eo, qui eſt inuitus ſolùm quo ad modum, ſic illi; quàm probabiliter, videntipſi.

Aduerto 5. quòd ſi religioſus accedat ad Moniales cùm licentia ab Ordinario iniquè obtenta, eò quòd is illam debuiſſet denegare, non eſt tutus in conſcientia: ſi quidem vbi requiritur licentia, intelligitur legitima, ideſt iuſtè, ac rationabiliter conceſſa; cùm idem ſit non eſſe, vel eſſe minùs competens, vt notat *Nald. ex Butrio v. licentia num. 1.* & verbum *licentia* importet voluntatem, non liberam, ſed prudentiæ arbitrio conſonam, adeoq; facere aliquid cum licentia inualida idem ſit ac facere ſine vlla licentia: conſtat autem licentiam datam à non potente dare ſiue abſolutè, ſiue in tali caſu, eſſe nullam.

Auerto 6. non eſſe tutum in conſcientia religioſum, qui habens licentiam accedendi ad vnam Monialem loquitur cum alia: & ratio eſt, quòd licentia non operatur vltrà intentionem concedentis ſufficienter expreſſam; licentia autem accedendi ad Moniales ex intentione concedentis extenditur ſolùm ad conſanguineas in primo, & ſecundo gradu; vt conſtat ex decreto ſup. relato: intellige, niſi paruitas materiæ excuſet (vt ſi vrbanitatis cauſa aliquam aliam Monialem ſalutet, aut paucis alloquatur: quòd ſi vſus eſt in contrarium, omninò videtur extirpandus, cum ſit abuſus, & corruptela.

Aduerto 7. religioſum, qui aſſociat alium religioſum cum debita licentia accedentem ad aliquam Monialem, poſſe, & ipſum loqui cum illa: idque ob regulam connexorum, ita *Peyrin. to. 3. priuil. cap. 6. num. 1. ex Rodriq. & Riccio:* cum quibus ſentit *Tamburinus D. 26. de iure Abb. q. 3. num. 2. & Lezana v. Moniales num. 23.* à quibus diſſentit me citato *Diana p. 9. tr. 7. reſ. 33. & Paſqual. p. 2. q. 158. n. 2.* probans licentiam alloquendi Moniales non extendi ad Regularem Socium tum quia, vt Religioſus obtineat licentiam loquendi cum Monialibus, requiritur iuxta cauſa *c. periculoſo de ſtatu Monach.* talis autem cauſa non eſt aſſociatio vt ſic: tum quia quod dicitur de connexis eſſe idem iudicium, verificatur ſolùm, quando ea ſunt inſeparabilia, non item quando vnum ſtare poteſt ſine alio (quo caſu non ſumus in connexis, ſed in ſeparatis *Couar. quæſt. pract. c. 34. Craueta conſ. 232. num. 1.*) Regularis autem, & Socius in locutione cum Monialibus non ſunt connexi; cum habens licentiam loquendi poſſit æquè benè loqui abſque eo quòd Socius loquatur. Quamquam hæc argumenta non tollant probabilitatem noſtræ opinionis: cum dicere poſſimus aſſociationem vrbano, ac morali modo factam in præſenti caſu habere rationem iuſtæ cauſæ: & locutionem conceſſam Regulari ad alloquendam Monialem, ſi vrbano modo ſumatur, non eſſe ſeparabilem à collocutione Socij.

Aduerto 8. quòd, ſi contingat Religioſum habere neceſſitatem accedendi ad aliquam Monialem in loco, vbi ille ex iuſta cauſa incedit incognitus, mutato habitu (quod interdum poteſt euenire, & de facto euenit) poteſt talis religioſus vi præſentis conceſſionis Vrb. VIII. inuiſere præfatam Monialem de licentia Ordinarij illius loci; ſeruatis tamen omnibus conditionibus præſcriptis in dicto decreto; æque, ac ſi accederet in proprio habitu: ipſe enim verè eſt religioſus, licèt incognitus, adeòque ſubiacet oneribus religioſorum. Limita, niſi hinc exponeret ſe periculo, vt agnoſceretur cum graui ſuo incommodo: in quo caſu poſſet diſſimulare ſtatum religioſorum, & ſe gerere in ea viſitatione vt ſæcularis; qualis ex habitu creditur:

lex

lex enim humana non obligat cum tanto diſpendio, vt patet, non ergò talis Religioſus poterit in caſu propoſito inuiſere, etiam de licentia Ordinarij, Monialem, quæ non ſit conſanguinea in gradu permiſſo in præfato decreto, nec die ibi prohibita, nec liberè alloquendo Moniales extraneas fortè accedentes, &c. Sic viri docti conſulti.

Addo ex dictis *cap.5. nu.194. §. moneo* per prohibitionem factam à Sacta Congregatione, ne Regulares abſque expreſſa licentia eiuſdem Sacræ Congregationis accedant ad monaſteria quarumcumque Monialium non tolli, quin ſine licentia prædicta poſſit religioſus accedere ad dicta monaſteria cauſa tractandi cum aliqua fœmina ſæculari ibi degente, & quidem etiam de negotio prophano: idque ob rationem adductam *citato §.moneo*, quæ ratio facit hanc doctrinam probabilem (niſi obſtet ſtylus Curiæ, aut conſuetudo) ſicque mihi conſtat interdùm practicatum fuiſſe, de licentia tamen Ordinarij.

QVÆRES XI. An Moniales ſubiaceant Ordinario quo ad hoc vt abſque eius licentia conueniri non poſſint, ac viſitari.

21 ℞. Subiacere, etiamſi aliàs ſint exemptæ; ſi quidem talis ſit conſuetudo loci, vt abſque licentia Ordinarij non adeantur monaſteria Monialium, quamtumvis exemptarum, ſic quippè ſtatuit Sacra Congregatio, teſte *Tamburino ſup. D.26. q.2. num.3.* nimirum hac in re ſeruandam eſſe vniuſcuiuſque loci conſuetudinem, vt vidimus *c.5.ſect.5.q.7.§.quod ſi quæras*; quamquam extet alia declaratio eiuſdem Sac. Congregationis, quam refert *Barboſa in collect.v.Moniales alloqui.§.vlt.* his verbis: *Moniales Regularibus ſubiectas alloquendi licentia concedenda eſt ab Epiſcopo, ſeu eius Vicario generali, & à Superiore regulari, cui Moniales ipſæ ſubiectæ ſunt, coniunctim: ita vt idem Epiſcopus, ſeu Vicarius primo loco ſubſcribat* (ſic variant huiuſmodi declarationes, ideoq; iuxta alibi dicta regulariter non habent vim legis vniuerſalis vbique obligantis) intellige niſi obſtet contraria conſuetudo, ſicut benè notauit *Gauant. in manu.v.Monial. colloc. num.2.*

Addit *Monachus par.5. inſtruct. Monial. ex Barboſa in Collectan. v. Monialium clauſura* in licentijs, quæ poſt Ordinarij ſubſcriptionem ſubſcribuntur à Prælatis regularibus ad adeunda monaſteria Monialium ipſis ſubiectatum, ex declaratione Sacræ Congregationis non poſſe quidquam addi, aut tolli per ipſos Prælatos regulares ex ijs, quæ in præfatis licentijs appoſita ſunt ab Ordinario ad accuratiorem clauſuræ obſeruantiam.

QVÆRES XII. An, & qualiter Moniales ſubiaceant viſitationi, ac correctioni Ordinarij.

22 ℞. Subiacere quo ad obſeruantiam clauſuræ, etiamſi ſint exemptæ, ideòque eas poſſe quo ad clauſuram viſitari ab Epiſcopo, eiuſve Vicario generali, quoties ipſis id videbitur expedire: idque ex decreto Sacræ Congregationis, quod allegat *Nald.v.Monialis num.3.* addens eiuſmodi facultatem non debere extendi ad inquirendum occultè de exceſſibus earumdem Monialium: ſi quidem hoc eſt quid diuerſum ab obſeruantia clauſuræ; cuius inquiſitio, ac cura ſolùm committitur à *Concilio Trident.ſeſſ.25 de regul. cap.5.* à diuerſis autem non ſit illatio. Quin etiam notat *Nald. num.4.* Moniales degentes in ciuitate, ſed ſubiectas alteri Ordinario, viſitari poſſe ab Epiſcopo illius diœceſis, in qua degunt, æquè ac poſſunt viſitari Moniales ſubiectæ Regularibus: iſtas verò poſſe viſitari quo ad obſeruantiam clauſuræ per præfatum Ordinarium, etiam abſque interuentu dictorum Regularium.

23 Quod verò ſpectat ad Moniales Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectas notat *Tambur.ſup. D.17. quæſt.3.num.5.* quòd, licèt eæ ſint exemptæ ab Ordinarij iuriſdictione; poſſunt tamen ab eo viſitari tamquam à delegato Sedis Apoſtolicæ, & quidem non ſolùm quo ad clauſuram, ſed etiam quo ad alia, æquè ac poſſunt viſitari Moniales immediatè ſubiectæ ipſimet Ordinario; idque ex decreto *Concilij Trid.ſeſſ.25.de regul. cap.9.* relato hìc q.2.

Addit

Digitized by Google

Addit *Tambur. num.3. ex Barboſa alleg.74. de offic. Ep. num.20.* & alijs poſſe Epiſcopum viſitare perſonas ſæculares, ſiue regulares exercentes curam animarum perſonarum ſæcularium annexam ipſarum Monialium monaſterijs: in ijs tamen ſolùm, quæ ſpectant ad curam animarum: idque ex decreto *Concilii Trid. ſup. cap.* 11. quod etiam notant alij Doctores.

An autem Ordinarius poſſe vim inferre, oſtia monaſterij Monialium frangendo in caſu, quo iuxta dicta habeat ius illas viſitandi, & impediatur.

25 ℞. *Barboſa nu.22.* ex Innoc. Abb. Fuſco, Campan. ac Genuenſi, quod ſequitur *Tambur. num.4.* Ordinarium poſſe in caſu propoſito vim inferre, & quidem etiam excommunicando impedientes, etiam non adhibitis ſolitis monitionibus; in ipſo tamen actu violentiæ ſibi illatæ, & conſequenter titulo iuſtæ defenſionis: id quippè non ſolùm tacitè cenſetur conceſſum Ordinarijs à Papa ſupremo Monialium omnium Prælato, ſed etiam eſt de iure naturæ, vi cuius poteſt quilibet ſeruare propria iura contra inuaſorem, vt colligitur ex *cap. ſi verò alicuius de ſent. excommunic.* & *cap. ſignificaſti 2. de homic.* ſeruatis tamen ſeruandis, de quibus optimè *Bonac. D.2. de contr. quæſt. vlt. ſect.1. par.8. num.1.* quæ doctrina eſt vera, etiam in euentu, quo Ordinarius procedat tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus: quod in ſpecie aduertit *Barboſa num.23.*

QVÆRES XIII. Vtrum poſſit Ordinarius coercere, ac punire Moniales, etiam exemptas delinquentes.

26 ℞. De facto punire in materia clauſuræ; idque iuxtà aliquos ex *Concilio Trident. ſup. cap.5.* talem poteſtatem quo ad hoc tribuente Epiſcopis per ea verba *inobedientes, atq; contradictores per cenſuras eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quacumque appellatione poſtpoſita, compeſcentes;* & hoc (inquiunt illi) ne aliàs inanis prorſus, ac fruſtranea ſit iuriſdictio Ordinarij ſupra Moniales, etiam exemptas, quo ad clauſuram: præterquàm quòd cui datur iuriſdictio, ea quoq; conceſſa videntur, ſine quibus iuriſdictio exerceri nequit; ſicut in re non diſſimili notauit *Sanchez lib.7. de matr. D.33. num.22. ex lib.2. ff. de iuriſd. omn. iud.* ſed de hoc *ſup. c.9. q.5.* Immò dicit *Barboſa ſup. alleg.* 102. *num.4.* ex Nau. & Armendar. deciſum fuiſſe, Epiſcopum in Moniales, alioqui exemptas, habere iuriſdictionem, etiam in ijs, quæ pertinent ad rerum ſpiritualium curam: ſicq; conſequenter concedit huiuſmodi Moniales poſſe puniri ab Ordinario, ſi delinquant in materia rerum ſpiritualium. Ad quod facit etiam declaratio Sacræ Congregationis Concilij, facta ſub 8. Aug. 1621. quam adducit idem *Barboſa in collect. v. Moniales alloqui, §. vlt.* his verbis: *moniales exemptas alloquentes contra conſtitutionem Epiſcopi poſſunt ab ipſo puniri; non tamen ipſæ moniales exemptæ.* Quæ declaratio (vt id obiter hìc notem) videtur facere non parùm probabilem doctrinam à nobis indicatam *ſup. cap.5. ſect.1. quæſt.6.* nimirum quòd cura cuſtodiæ clauſuræ Monialium, etiam exemptarum, commiſſa Ordinarijs in Concilio Trident. intelligatur ſolùm de cuſtodia clauſuræ materialis, vt explicauimus ibi: ſi enim intelligeretur etiam de cuſtodia clauſuræ formalis: poſſent Ordinarii vi præfatæ commiſſionis coercere Moniales exemptas indebitè loquentes cum ſæcularibus ad ipſas accurrentibus: quod tamen in citata declaratione expreſsè negat Sacra Congregatio eiuſdem Concilii.

27 Vnde infero, quòd, cùm ex dictis ſupra Epiſcopi iuriſdictionem habeant in Moniales etiam exemptas quo ad obſeruantiam clauſuræ, & in iis, quæ pertinent ad ſpiritualium rerum curam; ſtante tali deciſione, ſequitur Moniales dictas non poſſe puniri ab Ordinario in quacumq; alia materia delinquant: nam exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis. Quod tamen non facit, quo minus Ordinarius poſſet punire Monialem exemptam, quæ fortè delinqueret extra monaſterium: cùm certum videatur etiam Moniales exemptas cōprehendi ſub decreto illo *Concilii Trid. ſeſſ.6. de reform. c.3.* quod ſic habet: *Nemo regularis extra monaſterium degens, etiam ſui Ordinis priuilegii prætextu tutus cēſeatur, quo minùs, ſi deliquerit, ab Ordinario loci tamquam ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato ſecūdùm canonicas ſāctiones viſitari,*

ri, puniri, & corrigi valeat: quod decretum putat *Peyrin. tom. 1. priuil. Conſt. 2. Sixti IV.* §. 11. *num.* 22. non diſſentiente *Lezana to.* 1. *c.* 11. *num.* 8. intelligi ſolùm de Regulari degente extra monaſterium abſque Superioris licentia: ſtante quòd Religioſus extra monaſterium degens cum debita licentia fictione iuris cenſetur degere intra monaſterium; vnde quis benè inferat, quòd ſi Monialis exempta cum legitima licentia degens extra clauſuram delinqueret, non ideò vi citati decreti Trident. puniri poſſet ab Ordinario; cùm facultas ibi tradita contra Regulares delinquentes non extendatur ad talem caſum, vt patet.

An autem Moniales, etiam exemptæ ſubiaceant diſpoſitioni *Concilij Trident.* quæ extat in *ſeſſ. 25. de regul. cap.* 14. his verbis; *Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra monaſterij clauſtra degit, & extra ea ità notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore infra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuerè puniatur, ac de punitione certiorem Epiſcopum faciat: ſin minùs à ſuo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit.*

28 ℞. Subiacere; & probatur ex eo quòd tale decretum loquitur generaliter de Regulari non ſubdito Epiſcopis: *lex autem generaliter loquens generaliter debet intelligi: & vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus:* nec obſtat quòd textus loquitur de Regularibus maſculis, vt conſtat ex ijs verbis, *Regularis non ſubditus Epiſcopo:* ſi quidem maſculinum, vt dignius concipit fœmininum quantùm ad mentem legiſlatoris, vt norat *gloſſa l. 1. ff. de verb. ſignific.* & notant DD. Quare, ſi Monialis exempta ſine debita licentia exiens è monaſterio committeret extra illud delictum aliquod ſcandaloſum; poſſet Ordinarius, etiam vigore huius decreti illam punire, ſi Prælatus regularis ab ipſo legitimè admonitus in eam debitè non animaduerteret; quanquam, etiam ſecluſo iſto decreto, poſſet Ordinarius procedere aduersùs dictam Monialem taliter delinquentem, tamquam ream fractionis clauſuræ: idq; ex poteſtate ipſi competente circa cuſtodiam clauſuræ Monialium, etiam exemptarum, eo modo, quo ſuperiùs explicauimus.

QVÆRES XIV. Qualiter ſubijciantur Moniales Ordinarijs quo ad electionem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ.

29 ℞. Subijci ex Conſt. Greg. XV. cui initium eſt *Inſcrutabili* edita 5. Februarij 1622. quæ ſic habet: *Ac ſimiliter poſſit Epiſcopus vnà cum Superioribus regularibus quarumcumque Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarum, vel Præpoſitarum eorumdem monaſteriorum electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere: abſque tamen vlla ipſorum monaſteriorum impenſa*, qua de re *ſup. c.* 8. *q.* 42.

QVÆRES XV. In quibus Moniales ſubiaceant Ordinario loci quo ad bonorum ſuorum adminiſtrationem, etiamſi aliàs ſint exemptæ.

30 ℞. Subiacere tum in eo, quòd poteſt Ordinarius ex cauſa rationabili monere Prælatos regulares, vt amoueant ab adminiſtrandis bonis Monialium eos, qui ad tale munus deputati ſunt: ipſiſque Prælatis id facere detrectantibus, aut negligentibus, ipſemet Ordinarius amouere poteſt dictos Adminiſtratores, quoties, & quando opus eſſe iudicauerit: tum in eo quòd Ordinarius ſingulis annis, adhibitis etiam Prælatis regularibus, poteſt à præfatis Adminiſtratoribus tam ſæcularibus, quàm regularibus exigere rationes adminiſtrationis, & ad id eos compellere iuris remedijs. Conſtat ex citata bulla Gregorij XV. *Inſcrutabili*, vbi hæc expreſsè ſtatuuntur, attributa etiam Ordinarijs facultate, vt ij tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati poſſint punire dictos Adminiſtratores, ſiue ſæculares, ſiue regulares, qui fortè delinquant circa præfatam adminiſtrationem. Vbi obiter notandum vigore præfatæ bullæ non concedi locorum Ordinarijs ius deſignandi, aut approbandi dictos Adminiſtratores; cùm de hoc ibi nulla fiat mentio; & alioqui à diuerſis non fiat illatio: præſertim quando agitur de præiudicio tertij, ſicut de facto agitur in præſenti caſu; conſtat autem, quòd habere ius amouendi Adminiſtratores bonorum, vt ſic non eſt formaliter habere ius illos eligendi, aut approbandi illos, ſed quid longè diuerſum.

Cùm autem plura dubia poſſint occurrere circa practicam intelligentiam præfa-

tæ Bullæ Greg. XV. placet ad eorum reſolutionem aliqua hic notare ex *Sanctoro in Conſtit. Min. c. 11. ſtat. 7. qu. 3.* ſicque.

Noto 1. Prælatum regularem Monialium, qui earum contractibus intereſt, & conſentit, multaque fieri iubet circa Eccleſiam, & conuentum illarum, non debere vt Adminiſtratorem ſiſti coram Epiſcopo ad rationes reddendas; cùm Prælatus non ſit adminiſtrator, ſed Superior adminiſtratores deputans, & Collega Epiſcopi quo ad has rationes reddendas; vt conſtat ex verbis illis Bullæ Gregorij *adhibitis etiam Superioribus regularibus.*

Noto 2. Adminiſtratores Monialium non teneri reddere tales rationes ſponte, aut ad id ſe offerre; cum verbum *reddere* ſit relatiuum verbi *petere*, vbi aliud lege non cauetur, ac iure diuino aliter non diſponitur (vt in furto, commodato, &c.) quo modo vxor tenetur reddere debitum, ſed petenti, & ſeruus tenetur ad officia, ſed iuſſus ex *l. 41. §. Titius ff. de fideicomm. libert.*

Noto 3. Epiſcopum non poſſe exigere has rationes, niſi vocato Prælato Monialium; idque ex verbis Bullæ Gregorianæ ſupr. cit. *adhibitis etiam Superioribus regularibus:* particulam enim *etiam* eſt implicatiua, ac exprimit maiora expreſſis; & aliàs ſumus in materia odioſa, quæ præripit ordinariam iuriſdictionem Prælatis regularibus competentem quo ad exigendas præfatas rationes; vnde ij non adhibentur vt teſtes, ſed vt collegæ; adeòque Adminiſtratores non tenentur reddere rationes Epiſcopo, ſi is non vocet dictos Prælatos; nec is poteſt contra adminiſtratores procedere remedijs iuris.

Noto 4. Adminiſtratores, vbi rationes reddiderunt Epiſcopo, teneri eas iterùm reddere Prælatis regularibus: cum Epiſcopi functio non tollat ius ordinarium; & per Bullam Gregorij nouum onus ſit impoſitum Adminiſtratoribus, non autem adempta facultas Prælatis regularibus, ipſis aliàs competens.

Noto 5. Prælatos regulares non adſtringi ad audiendas eiuſmodi rationes coram Epiſcopo, adeoque ad id non poſſe ab Epiſcopo cogi per cenſuras: nam bulla non dicit *iuſſis*, ſed *adhibitis Superioribus regularibus:* quo modo dicimus, *adhibitis teſtibus*, quos conſtat non poſſe cogi, ſed rogari; præterquàm quòd, cum hoc ius ſit fauorabile Prælatis regularibus, ac odioſum Epiſcopis; illi poſſunt renunciare iuri ſuo; maxime ſi iam præfatas rationes viderunt.

QVÆRES XVI. Quo modo Moniales etiam exemptæ ſubijciantur Ordinario loci quo ad conſtructionem ſuorum monaſteriorum.

31 ℞. Subijci eo modo, quo ſtatutum fuit in *Concilio Trident. ſeſſ. 25. de regul. cap. 3.* in Conſtitut. Clementis VIII. quæ incipit *Ad inſtitutam*, & eſt 99. in ordine; necnon in decretis Sacræ Congreg. de mandato Gregorij XV. editis 17. Aug. 1622. & in Conſtit. Vrbani VIII. edita 28. Aug. 1624. cuius initium eſt *Romanus Pontifex;* per quam in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon officiorum quorumcumq; ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipſo facto incurrendis pœnis præcipitur, ne licentiarum, ſeu facultatum à Summis Pontificibus (quas omnes ipſe ibi reuocat) ſiue alio quouis prætextu, vel cauſa, etiam quamtumuis priuilegiata, noua monaſteria, & alia loca regularia, niſi de expreſſa Ordinarij licentia, ac ſeruata in omnibus, & per omnia ſacrorum canonum, & Concil. Trident. necnon Conſtitutionum Clementis VIII. ac decretorum de mandato eiuſdem Clementis, necnon Gregorij XV. forma recipere, erigere, fundare, ſeu alia quomodolibet inſtituere, ſeu incæpta finire, & abſoluere audeant, ſeu præſumant. In Concilio autem Trident. præcipitur, ne Regulares noua loca recipiant ſine Epiſcopi, in cuius diœceſi erigenda ſunt, licentia priùs obtenta: in Conſtitutione item Clementis VIII. prohibetur Ordinarijs, ne præfatam licentiam ad nouos conuentus cuiuſque Mendicantium Ordinis in ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis erigendos impertiantur; niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem ciuitatibus, & locis exiſtentium Conuentuum Prioribus, ſeu Procuratoribus, & alijs intereſſe habentibus, & cauſa,

ſeruatis ſeruandis, cognita conſtiterit in eiſdem ciuitatibus, & locis nouos huiuſmodi erigendos Conuentus ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe, denique in decretis Sacræ Congreg. iuſſu Gregor. XV. editis ſtatuitur, ne impoſterum noua monaſteria erigantur; niſi in eis ſaltem 12. Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant: ac Priores, ſeu Procuratores aliorum monaſteriorum quarumcumque aliarum religionum non ſolùm in ciuitatibus, ac locis, in quibus erigendum eſt nouum monaſterium: ſed etiam in alijs per quatuor millia paſſuum circumuicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni conſenſerint; vel aliàs locorum Ordinarijs conſtiterit, Religioſos monaſterij ſic erigendi ſine damno Religioſorum in monaſterijs antea ibi erectis in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali poſſe: quòd ſi, vbi nouum monaſterium erigendum eſt, nulli alij Regulares reperiantur; nihilominùs Ordinarij locorum diligenter debent inquirere, an locorum incolæ, & habitatores, quorum conſenſum tenentur requirere, & adhibere, huiuſmodi 12. Religioſos in Conuentibus inſtituendis commodè alere, & manutenere valeant, ſed de hoc plura in *tract. de priuileg. cap. 7. ſect. 2. quæſt. 2.* interim qui vult conſulat *Peyrinum tom. 2. priuileg. Conſtit. Gregor. XV. Tamburinum D. 34. de iure Abbatiſſ. quæſt. 1. Portellum de dub. regul. v. monaſteria, Gauantum in manu. v. Monialium monaſteria, Barboſam l. 2. de iure eccleſ. cap. 12. Naldum v. monaſteria,* & alios.

Notat autem *Tamburinus num. 4.* ex Barboſa Sacram Congregationem 9. Decembris 1620. declaraſſe Conſtitutionem Clementis VIII. ſuperiùs allegatam habere locum etiam circa monaſteria Monialium conſtruenda, ideoque in his inſtituendis debere ſeruari eaſdem ſolemnitates, quæ ſeruandæ ſunt in ædificandis monaſterijs aliorum Regularium. Quod ſi demus, iam videndum eſt, qualiter obſeruari poſſit, & debeat præfata Conſtitutio quo ad illam partem, qua præcipit in caſu, quo alicubi erigendum ſit nouum aliquod monaſterium, vocandos eſſe, & audiendos aliorum Conuentuum Priores, ſeu Procuratores, & alios intereſſe habentes; num ſcilicet ad talem effectum vocari debeant, & audiri Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ aliorum monaſteriorum Monialium exiſtentium in loco, vbi conſtruendum eſt nouum monaſterium Monialium, vel certè Prælati regulares earum, ſi ſint exemptæ, aut ipſarum Monialium Syndici. Puto autem neutros illorum debere vel vocari, vel audiri: moueor tum quia allegata Conſtitutio Clementis VIII. non loquitur de Abbatiſſis, ſed tantùm de Prioribus, ſeu Procuratoribus, alijſque intereſſe habentibus; ideoque cùm exorbitet à iure communi, & ſit valdè odioſa, non debet ampliari: tum quia talis eſt praxis ferè communis, cui omninò ſtandum eſt, quamdiu contrarium expreſsè non ſtatuitur.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Moniales aliàs exemptæ ſubiaceant Ordinario tam quo ad egrediendum è clauſura, quàm quo ad recipiendum intra clauſuram, ſiue cauſa educationis, ſiue aliàs.

32 ℞. Subiacere, vt conſtat ex dictis *c. 5.* de egreſſu quidem è clauſura *ſect. 2. quæſt. 9. §. at dices:* de receptione verò intra clauſuram cauſa educationis *ſect. 3. qu. 3.* de receptione denique intra ipſam clauſuram ex alia cauſa *ſect. 3. q. 32.*

QVÆRES XVIII. An Regulares concionaturi Monialibus teneantur petere benedictionem, ab Ordinario, ſi eæ ab ipſo ſint exemptæ.

33 ℞. Teneri, ſi adeſt talis conſuetudo; communiter tamen non videri adeſſe talem conſuetudinem; idque ſcientibus, & non contradicentibus Ordinarijs, cùm facilè poſſent contradicere, cuius rei ea fortè eſt ratio, quòd conciones, quæ habentur ad Moniales, ſunt potiùs priuati ſermones, ac exhortationes, ideoque non veniunt ſub decreto *Concilij Trident. ſeſſ. 5. cap. 2. de reform.* requirente, vt Regulares in ſuis templis non prædicent, niſi petita benedictione Ordinarij: quippè quod poteſt piè explicari de concionibus ſimpliciter dictis (quales dici poſſunt eſſe, quæ habentur publicè ad vniuerſum populum promiſcuè) ita

Bordo-

*Bordonus reſol.6. num.*33. & quidem ſine limitatione à nobis poſita, alijque valdè docti.

Quod autem ſpectat ad celebrandum in Eccleſia Monialium exemptarum; regulariter videtur ſufficere licentia Prælati regularis, cui illæ ſubſunt: idq;ſiue celebrantes ſint Sacerdotes ſæculares, ſiue regulares: ſic enim habet praxis communis (vt puto) nec apparet fundamentum ſufficiens, cur ea licentia peti debeat etiam ab Ordinario loci; niſi fortè alicubi adſit in contrarium legitima conſuetudo (de qua mihi non conſtat) vel loquendo in ſpecie de Clericis ſæcularibus, id ipſis expreſsè prohibeatur; ſicut re vera poteſt ipſis prohiberi ab Ordinario, cùm ſint eius ſubditi vt patet.

Qualiter autem ſubdantur Moniales Ordinario quo ad canendos in choro hymnos Vrbani VIII. iuſſu correctos, conſtat ex dictis *ſup.c.*8. *q.*46.

SVBSECTIO II.

De Poteſtate Ordinarij, aut Prælati regularis in Moniales ipſis reſpectiuè ſubiectas.

35 *PRælati regulares habent in Moniales ſubditas poteſtatem ordinariam, & conſequenter delegabilem.*
36 *Poteſtas competens Prælato locali in Moniales eſt delegata.*
37 *Sicque non poteſt eam ſubdelegare.*
38 *Poteſtas Prælati regularis in Moniales eſt ampla, aquè ac poteſtas prælati regularis in Religioſos ſubditos.*
39 *Prælatus regularis indicit Monialibus nouas leges.*
40 *Ordinarius loci, & prælatus regularis præcipiunt in virtute obedientiæ Monialibus reſpectiuè ſubditis.*
41 *Poſſunt ijs indicere reformationem regulæ: immò, & eius moderationem.*
42 *Exercent in eas poteſtatem directiuam, coactiuam, ac iudicialem.*
43 *Illas abſoluunt à quibuſcumque reſeruatis.*
44 *Deputant ijs Confeſſarium tam ordinarium, quàm extraordinarium.*
45 *Aliàs approbabant earum Confeſſarios: non item modò, loquendo de prælato regulari.*
46 *Reſeruant cenſuras, & caſus quo ad illas.*
47 *Sed iuxtà decretum Clementis VIII. loquendo de prælato regulari.*
48 *Ordinarius loci poteſt reſeruare etiam pro Monialibus exemptis caſus concernentes materiam clauſuræ, (quod negant alij) nec ab illis eæ poſſunt abſolui per Confeſſarios regulares priuilegiatos.*
49 *Proponitur, & ſoluitur obiectio.*
50 *Moniales non exemptæ ſubſunt reſeruationi Ordinarij.*
51 *Si ſint exemptæ, ſubſunt prælato regulari quo ad receptionem nouitiarum.*
52 *Item quo ad emiſſionem profeſſionis.*
53 *Item quo ad recipiendas puellas in educationem.*
54 *Item quo ad egrediendum è Clauſura.*
55 *Item quo ad ſæcularium acceſſum ad ipſas, niſi obſtet conſuetudo.*
56 *Item quo ad canonicam Viſitationem.*
57 *Item quo ad Electionem Abbatiſſæ, ſicut & ſubſunt Ordinario.*
58 *Item quo ad bonorum temporalium Adminiſtrationem.*
59 *Prælatus regularis in varijs caſibus ingreditur clauſuram.*
60 *Modo tamen non ſubſiſtit indultum quo ad hoc conceſſum ab Vrbano IV.*
61 *Non diſponit libre de bonis Monialium.*
62 *Ex cauſa ſuſpendit Abbatiſſas ab officio.*

Digitized by Google

QVÆRES I. Quam poteſtatem habeat Ordinarius loci, aut Prælatus regularis in Moniales ſibi reſpectiuè ſubditas.

35 ℞. Habere ordinariam, & conſequenter poſſe illam etiam alijs delegare; ſicut in terminis notauit *Rodriquez tom.1. quæſt.17. art.10.* loquens de poteſtate Prouincialium in Moniales proprij Ordinis, & ratio eſt, quòd, cum eiuſmodi poteſtas competat Ordinario, ac Prælato regulari ex officio, & ſit perpetua; non poteſt non eſſe ordinaria iuxta ea, quæ tradunt communiter DD. de poteſtate ordinaria, ac delegata; quod ita eſt verum vt *ſubſect. præced. d.3. §. difficultas*, dixerimus illam eamdem poteſtatem, quæ in aliquibus caſibus tribuitur Ordinarijs locorum in Moniales exemptas, tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, non eſſe delegatam, ſed ordinariam, adeoque illam poſſe committi, etiam alijs per delegationem propriè dictam.

Quòd ſi quæras, an poteſtas, quæ competit Prælato regulari locali in Moniales ſibi ſubiectas, ſit ordinaria, aut delegata.

36 ℞. Eſſe, & communiter exiſtimari delegatam: quippè ex officio competit Prouincialibus; aut Generali Ordinis, & per delegationem, poſtea committitur Superioribus localibus, vt poſſint in caſibus ordinarijs, aut frequentiùs contingentibus præſto eſſe Monialibus ſibi ſubiectis ita docti Religioſi variorum Ordinum à me conſulti.

Maius dubium eſt, an Prælatus ipſe localis poſſit ſubdelegare dictam poteſtatem in caſu hic, & nunc occurrenti.

37 ℞. Non poſſe, niſi habeat poteſtatem expreſſam ſubdelegandi; & ratio eſt: quòd regulariter Prelatus ordinarius Monialium exemptarum eſt Prouincialis, ideoque Superior immediatus monaſterij eſt Superior earumdem Monialium delegatus: delegatus autem non poteſt ſubdelegare, vt patet.

QVÆRES II. Ad quæ ſe extendat poteſtas Ordinarij, ſeu Prælati regularis in Moniales reſpectiuè ſubiectas.

38 ℞. Extendi ad ea omnia, ad quæ ſe extendit poteſtas Prelati regularis in viros religioſos ſibi ſubditos: quantum tamen patitur conditio ſexus fœminei, & quantùm ad ea, quæ ſtatui Monialium eſſe poſſunt proportionata; conſtabit autem reſponſio ex quæſtionibus inferiùs ſoluendis.

QVÆRES III. An Ordinarius, aut Prælatus regularis poſſint Monialibus ſibi reſpectiuè ſubditis indicere nouas leges tam per modum ſtatuti, quàm per modum præcepti.

39 ℞. Poſſe, cùm habeant veram, & ſimpliciter dictam iuriſdictionem, eamq; publicam, & vim cogendi: quæ requiruntur ad condendas veras leges, & ſufficiunt ad imponenda vera præcepta, vt tradunt communiter DD. cum *Baldo in l.1. ff. de iuſt. & iure, & S.Th.1.2. q.90. art.3.*

An autem Ordinarius loci, ac Prælatus regularis poſſint Moniales ſibi reſpectiuè ſubditas obligare ex voto obedientiæ, ipſis præcipiendo in virtute ſanctæ obedientiæ, eo modo, quo prælati regulares poſſunt præcipere, & aliquando præcipiunt viris religioſis propriæ iuriſdictioni ſubiectis.

40 ℞. Poſſe; & indè probatur, quòd iuxtà communem, ac veram doctrinam quicumq; eſt legitimus Superior religioſorum, & habet ſpiritualem iuriſdictionem in illos, is poteſt ijs præcipere in virtute obedientiæ: idq; ex vi voti obedientiæ, per quod religioſus ſe totum tradit religioni, eiuſq; legitimis Prelatis; vt rectè indicat *Suarez to.3. de relig. l.10. cap.11. nu.3.* & notant communiter DD. tractantes de voto obedientiæ: at hæc duo verificantur de Ordinario loci, ac Prælato regulari quo ad Moniales ipſis reſpectiuè ſubditas, vt facilè conſtabit conſideranti: ergo illi ijs poterunt præcipere in virtute obedientiæ, eæq; vi voti obedientiæ tenentur illis obedire: quod non procedit de Abbatiſſa, eò quòd non ſit capax iuriſdictionis ſpiritualis, licèt aliàs ſit legitima Superiorſſa ſuarum Monialium; vnde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

QVÆRES IV. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis Monialibus ſub-

ſubditis indicere poſſint Reformationem diſciplinæ regularis, eæque teneantur illam acceptare.

41 ℟. Poſſe, & Moniales teneri illam acceptare in ijs caſibus, in quibus Prælati regulares poſſent dictam reformationem indicere viris religioſis ſubditis, & hi tenerentur eam amplecti; ſi quidem quo ad hoc par ratio procedit in Monialibus, ac viris religioſis; vt conſtat ex ijs, quæ habet *Sanchez lib.6. mor. cap.2. num.35.* probans Superiorem regularem cum maiori parte Capituli generalis poſſe regulam jam ferè collapſam, ac relaxatam ad priſtinum ſtatum reſtituere; ita vt cæteri Religioſi iam profeſſi teneantur obſeruare regulam taliter reformatam, ſed de hoc plura in noſtro *tract. de ſtatu Religioſo in communi*, vbi de reformatione religionum.

Maius dubium eſt, an caſu quo regula Monialium alicuius monaſterij progreſſu temporis cognoſcatur eſſe nimis rigida: ita vt certo plurium annorum experimento conſtet illam non poſſe in eo rigore obſeruari abſque notabili diſpendio ſanitatis Monialium talem regulam profitentium; an, inquam, Prælatus poſſit ſua auctoritate moderari eiuſmodi regulam, & Monialibus ſubditis præcipere in virtute ſanctæ obedientiæ, vt impoſterum regulam illam obſeruent cum dicta moderatione, & non aliter; æquè teneantur obedire acceptando præfatam moderationem.

℟. Quod, cùm Prælatus Monialium poſſit facere dictam moderationem, ſic & Moniales tenentur in caſu propoſito illam admittere. Moueor; quòd licèt Moniales ex dictis *c.4. quæſt.*19. ex voto obedientiæ non teneantur parere in ijs, quæ ſint contra regulam, (cuiuſmodi eſt moderatio, de qua hìc loquimur,) ea tamen doctrina fallit in caſu, quo Prelatus poteſt in regula diſpenſare; vt loco citato notaui cum *Caietano 2.2.q.*104.*art.*5. quare, cùm Prælati Monialium tam regulares, quàm ſæculares poſſint diſpenſare cum Monialibus reſpectiuè ſubditis ſuper obſeruantia regularum; vt conſtat ex dictis *ſup.cap.9.quæſt.*17. & colligitur ex *Rodriq.tom.*1.*q.*26.*art.*1. ſequitur Moniales teneri acceptare moderationem illam regulæ, licèt ſit contra ipſam regulam, ſi ijs modo dicto præcipiatur.

QVÆRES V. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis habeant in Moniales reſpectiuè ſubditas poteſtatem non ſolùm directiuam, ſed etiam coactiuam, ac iudicialem.

40 ℟. Habere; patetq; tum ex vſu; tum ex eo quòd poteſtas directiua ſine aliqua coercitione ferè infirma, ac inutilis eſt: cùm abſq; timore, ac diſciplina non poſſit in officio contineri communitas humana, quamtumuis bona videatur in hac mortali vita; ſicut benè notauit *Suar.to.4.de relig. tract.*8. *l.*2. *c.*9. *n.*1. docens poſtea quòd, quamuis Prælatus religionis ex vi talis ſtatus habeat ſolùm poteſtatem coercendi modo paterno, & iuxtà limites regulæ; ratione tamen iuriſdictionis Eccleſiaſticæ habet poteſtatem coercitiuam Epiſcopalem: idq; ex vſu, ac priuilegijs omnium religionum exemptarum. Conſtat autem, quòd talis iuriſdictio competit Prælato regulari ex vſu, ac priuilegijs omnium religionum exemptarum: & quidem meritò, cùm ea ſit ordinariè, & regulariter neceſſaria, illamq; ex alia parte Papa ſibi non reſeruauerit: quod tamen non habet locum in Monialibus immediatè ſubiectis Ordinario; hæ enim, cùm non ſint exemptæ, ſubiacent iuriſdictioni Ordinarij eadem ratione, qua ſubiacerent etiam viri religioſi, ſi non eſſent exempti. Colligitur ex *Suarez n.*3. qui benè notat ex *Nauarro comm.2.de regul.num.*63. eiuſmodi iuriſdictionem magna ex parte introductam, vel auctam eſſe ex conſuetudine, quæ vim habet dandi iuriſdictionem, *c. duo ſimul de offic. ordin.* vnde infert Suar. hac in re habendam eſſe rationem conſuetudinum: cùm vi illarum euenire poſſit, quòd tota iuriſdictio ſit in Prælato religioſo quo ad omnia delicta, vel quòd aliqua ſint Epiſcopo reſeruata, vel quòd in vtriſque ſit cumulatiuè; quæ licèt à Suarez non ſint prolata in ſpecie de Monialibus, in ijs tamen poſſunt verificari, & quidem etiam in exemptis; vnde & hæ ex voto obedientiæ tenentur ei parere.

QVÆRES VI. An Moniales ſubijciantur Ordinario loci, aut Prælato regulari quo ad abſolutionem reſeruatorum, ac diſpenſationes, prout alterutri illorum reſpectiuè ſubduntur.

43 ℞. Quòd, quamuis *Nald. v. Monialis num. 9. & Tambur. D. 16. de iure Abbatiſſ. quæſt. 8. num. 5.* ex quadam deciſione Rotæ Romanæ dicant Moniales, etiam ob enormem exceſſum debere abſolui ab Epiſcopo, eò quòd exire non poſſint extra clauſtrum; & Epiſcopum, etiam in exemptas, fungi auctoritate Papæ, & licèt habeant Generalem, ob reuerentiam ordinis Epiſcopalis hoc Epiſcopis indulgeri; nihilominùs, cùm *cap. 9. quæſt. 15. §. illud etiam*, oſtenderimus ex conceſſione bullata Pij V. Prælatos regulares in Religioſos ſubditos (ſub quibus vtiq; comprehenduntur Moniales exemptæ ab Ordinarij iuriſdictione) poſſe exercere per ſe ipſos illam omnem poteſtatem abſoluendi, ac diſpenſandi, quam Epiſcopi poſſunt exercere in ſuos ſubditos: non apparet, quo pacto dicti Auctores ſuſtineant Moniales exemptas teneri adire proprium Ordinarium, vt abſoluantur à reſeruatis, ac diſpenſentur: cùm id potiùs cedat in præiudicium exemptionis, ac iniuriam proprij Prælati regularis; qui, cùm per ſe hæc poſſit præſtare in Moniales ſubditas, non cenſetur conſentire, quòd eæ ad talem effectum recurrant ad Ordinarium. Nec obſtat deciſio Rotæ adducta, ſi quidem *Suarez l. 7. de leg. cap. 11. Vaſquez l. 2. D. 77. cap. vlt. nu. 75. Sanchez l. 8. de matrim. D. 2. num. 10. Salas D. 19. de leg. ſect. 19. nu. 109. & Caſtrus Pal. tract. 3. D. 3. par. 2. §. 3. num. 7.* docent quòd, quamuis deciſiones Rotæ, & declarationes Cardinalium ſint maximæ auctoritatis, adeoq; non ſit recedendum ab illis, niſi vrgentiſſima ratio obſtet in contrarium: abſolutè tamen non ſunt neceſſariò habendæ pro legibus; cùm non procedant à Iudicibus habentibus auctoritatem condendi leges; vnde, cùm in præſenti caſu vrgentiſſima ratio obſtet contra deciſionem Rotæ Romanæ allegatam (nempè conceſſio illa bullata Pij V. & violatio iuris alterius) probabiliter colligi poteſt non neceſſariò ipſi ſtandum eſſe. Quod à fortiori procedit de ſtatutis Prouincialibus Eccleſiarium particularium (Neapolitanæ v.g. aut Mediolanenſis:) quæ interdùm à Doctoribus adducuntur: hæc enim non obligant extrà proprium territorium iuxtà illud *Extrà territorium ius dicenti non paretur impunè:* quod eſt benè aduertendum. Quamquam (ſpectat ad declarationes Sacræ Congregationis) inſignis eſt illa declaratio, quam eadem Sacra Congregatio iuſſu Vrbani VIII. die 11. Auguſti 1632. fecit, & refert *Lezana v. Sacra Congregatio num. 5.* his verbis: *Sacra Congregatio præcipit declarationibus eiuſdem Sacræ Congregationis tam impreſſis, quàm imprimendis, ac etiam manuſcriptis nullam fidem in iudicio, vel extrà eſſe adhibendam: ſed tantum illis, quæ in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiuſdem Sacræ Congregationis pro tempore exiſtentium munitæ fuerint.* Quamquam verba illa *nullam fidem in iudicio, vel extra adhibendam*, intelligi poſſint, ac debeant de fide certa, indubitata, & ex vi auctoritatis Sacræ Congregationis: ita vt dans fidem dictis declarationibus non tamquam ex neceſſitate, ſed liberè, eò quòd ipſi occurrant rationes probabiles ſuadentes aſſertionem in ijs contentam, non poſſit dici contrauenire mandato Sanctiſſimi facto in præſenti declaratione: præterquàm quòd de plurimis eiuſmodi declarationibus, de quibus non conſtat authenticè, ſperari poteſt, quòd, ſi à Secretario Sacræ Congregationis quæreretur copia authentica, inueniretur, ac obtineretur; ideòque ſub hac ſpe probabili videtur ijs poſſe probabiliter præſtari fides extrà iudicium; nec debent damnari Doctores, qui ſuas opiniones identidem fulciunt aliqua dictarum declarationum.

QVÆRES VII. Qualiter Moniales ſubſint Ordinario, aut Prælato regulari quo ad deputationem Confeſſarij tam ordinarij, quàm extraordinarij.

44 ℞. Ita ſubeſſe alterutri illorum, prout reſpectiuè ipſis ſubduntur; vt tamen Ordinarius, ſi velit, etiam Monialibus exemptis poſſit liberè deputare in Confeſſarium extraordinarium quemcumque Sacerdotem, ſiue ſæcularem, ſiue regularem maluerit: idque ex Sacræ Congregationis declaratione ſæpiùs facta, & præſertim

20. De-

20.Decemb.1631.ſicut teſtatur *Nald.v.Monialis num.*2. nobiſcum ſentiens ex Barboſa, Armend. Ricc. & alijs ſuſtinentibus deputationem præfatam in totum committi arbitrio Ordinarij, etiam quo ad Moniales exemptas. Diſſentit *Tamburin. ſupra D.*16. *quæſt.*3. *num.*3. ex Zipæo, & Pollacco dicens huiuſmodi doctrinam non poſſe ſubſiſtere, vtpotè repugnantem declarationi Sacræ Congregationis factæ 1609. Confeſſarium videlicet extraordinarium quo ad Moniales exemptas, non debere offerri ab Ordinario loci, ſed à Prælatis regularibus, quibus eæ ſubſunt, talemque eſſe de facto praxim vbique obſeruatam, etiam Romæ; quaſi verò ſit nouum identidem reperiri declarationes Sacræ Congregationis de vna, ac eadem re ex diametro oppoſitas: vnde etiam colligunt DD. apud *Dianam par.*5. *tract.*2. *reſolut.*96. eas non obligare inſtar legis vniuerſalis, quæ debet eſſe firma, conſtans, & ſtabilis; certè in tali caſu iuuat plurimùm Iudicem habere propitium, vt in ſimili notauit *Nald. v. vſusfruct. num.*2. præterquàm quòd in præſenti caſu, cùm declaratio, quam allegat Nald. ſit tempore poſterior, præferri debet antiquiori, iuxtà doctrinam eiuſdem *Naldi v. doctor. num.*8. aſſerentis deciſiones Rotæ, ſi ſint inter ſe variæ, nec poſſint reduci ad concordiam, poſteriores potius attendendas eſſe; ſiquidem curæ poſteriores communiter dicuntur eſſe meliores, ſicut notant ſcribentes in *cap.*1. *de conſtitut. in* 6. & in prælud. Extrauag. Io.22. Attentis ergò præfatis declarationibus Sacræ Congregat.ex diametro oppoſitis, media via incedendum videtur; nimirum quòd tunc demum Ordinarius Monialibus exemptis deputet Confeſſarium extraordinarium, quando ipſæ Moniales illum ab eo efflagitant: non item, ſi eæ ſint paratæ confiteri cuicumque Confeſſario accedenti; idque ex æquitate, eſtò de rigore iuris practicari poſſit ſententia Naldi ob rationem ſuperiùs adductam: nam multa licent, quæ non expediunt.

QVÆRES VIII. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis poſſint, & debeant approbare Confeſſarios Monialium reſpectiuè ſubditarum.

45 ℞. De iure antiquo debere, vt notauit *Tambur. ſupra num.*1. alijs citatis: non item de iure nouo inducto per Conſtitutionem Gregor. XV. inferiùs afferendam, & latiùs explicandam, quando agemus de Confeſſarijs Monialium; hi enim modò, etiam quo ad Moniales Prælatis regularibus ſubiectas, debent approbari à ſolo Ordinario, aliàs præſentandi, ac proponendi à Prælato regulari Monialium; ſed de hoc infra.

QVÆRES IX. An Ordinarius loci, aut Prælatus regularis poſſint pro Monialibus ſibi reſpectiuè ſubditis reſeruare caſus, & cenſuras.

46 ℞. Poſſe; & patet tum vſu communi; tum quia poteſtas reſeruandi caſus, & cenſuras competit ijs omnibus, qui habent iuriſdictionem ordinariam reſpectu illorum, quibus eam poſſunt delegare; tales autem ſunt Ordinarius loci, ac Prælatus regularis quo ad Confeſſarios Monialium ſibi reſpectiuè ſubiectarum, colligitur ex *Suarez D.* 29. *de pænit. ſect.*1. *num.*7. & eſt communis Doctorum.

Solùm hic quæri poſſet, an Ordinarius, ac Prælatus regularis, ſtante decreto Clementis VIII. relato à *Quaranta in bullar. v. caſ. reſeru.* (per quod prohibentur Prælati regulares reſeruare propria auctoritate caſus, quo ad Religioſos ſubditos) adhuc poſſint ſibi liberè reſeruare caſus quo ad Moniales reſpectiuè ſubiectas.

47 ℞. Ordinarium quidem poſſe: non autem Prælatum regularem, patetque tum ex praxi communi, qua conſtat Ordinarios liberè caſus, ac cenſuras reſeruare reſpectu Monialium ſibi ſubditarum; non item Prælatos regulares quo ad Moniales ipſis ſubiectas; tum quia id ſatis clarè colligitur ex allegato decreto Clementis; quatenus concedit Prælatis regularibus facultatem reſeruandi nouos caſus, dummodò id faciant vnà cum Capitulo, ſiue generali, ſiue prouinciali iuxtà rationem caſuum reſpectiuè reſeruandorum: quod eſt ſignum ſub eo decreto non comprehendi Ordinarios reſpectu Monialium ſibi ſubiectarum (quippe qui non habent vſum Capituli regularis) ſed ſolùm Prælatos regulares reſpectu Monialium ipſis

ſubditarum; vt potè vſum capituli habentes, ita ego ſentio, ſicque mecum ſenſerunt alij valdè docti.

An autem Ordinarius poſſit reſeruare ſibi, etiam reſpectu Monialium exemptarum caſus aliquos concernentes materiam clauſuræ, vigore poteſtatis ipſi tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato competentis circa cuſtodiam clauſuræ dictarum Monialium (v. g.) ne prolixiùs loquantur cum extraneis oſtio monaſterij aperto, &c.)

48 ℞. Videri poſſe; ſi iuxtà dicta *ſubſect. præced. quæſt.* 10. §. *quòd hac occaſione*, ſuſtineatur Ordinarijs locorum commiſſam fuiſſe curam clauſuræ Monialium, etiam exemptarum, non ſolùm quo ad eius materiale, ſed etiam quo ad formale: ducor, quòd in *Concilio Trident. ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 5. Ordinarijs datur facultas compeſcendi cenſuris, & alijs pœnis inobedientes, & contradictores circa clauſuram Monialium: ex alia parte huiuſmodi facultas quo ad Moniales exemptas competere poteſt Ordinarijs ſolùm vt delegatis Sedis Apoſtolicæ, adeoque extendi etiam ad illas eo modo, quo explicauimus ſupra *cap.* 5. *ſect.* 1. *quæſt.* 5. & iterùm *cap.* 10. *quæſt.* 5. cùm vi talis delegationis quo ad hoc ceſſet fauor exemptionis, ſicque dictæ Moniales ſubſint Ordinario loci tamquam proprio Prælato: conſtat autem, quòd quilibet Prælatus poteſt iure ſuo reſeruare caſus, ac cenſuras (ſi has ferre poteſt) prout tradunt DD. communiter. Quòd ſi demus Ordinarium ſibi caſum aliquem, aut cenſuram modo dicto reſeruare, etiam pro Monialibus exemptis; certum eſt, quòd neque Regulares, quamtumuis priuilegiati, poterunt ab ijs illas abſoluere, immò neque Prælati regulares ipſarummet Monialium; idque ex decreto Clementis VIII. edito 9. Ianuarij 1601. expreſsè prohibente omnibus Regularibus, ne abſoluant vi cuiuſcumque priuilegij ipſis conceſſi, à caſibus Ordinario ſpecialiter reſeruatis; & poſtea ampliato à Paulo V. etiam ad excommunicationes eidem Ordinario reſeruatas, quod decretum cum loquatur indefinitè de caſibus, ac excommunicationibus Ordinario reſeruatis; vtique comprehendit etiam reſeruata Monialibus iuxtà regulam generalem, *lex generaliter loquens generaliter debet intelligi*.

Hanc meam aſſertionem, me citato; impugnat *Paſqual. par.* 2. *quæſt.* 161. dicens tenendam eſſe negatiuam ſententiam; Epiſcopum ſcilicet non poſſe ſibi reſeruare aliquem caſum concernentem violationem clauſuræ reſpectu Monialium exemptarũ; & probat, tum quia delegatio à Tridentino Epiſcopis conceſſa in ordine ad Clauſuram Monialium exemptarum eſt ſolũ pro foro externo (vt conſtat ex ijs verbis *Concilij ſeſſ.* 25. *c.* 5. *de Regul. quacumq; appellatione poſtpoſita compeſcentes, inuocato etiam ad hoc ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis: cum ibi immediatè ante dicatur clauſuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt, conſeruari maximè procurent*) reſeruatio verò caſuum ſpectat ad iuriſdictionem fori interni; quippè quæ, licèt ſit actus ſuperioritatis exercitus in foro externo, tamen eſt circa iuriſdictionem exercendam in foro interno, & circa iudicium conſcientiæ; ſicq; fundatur in iuriſdictione fori interni, non autem in ſola delegatione fori interni: tum quia reſeruatio eſt reſtrictio iuriſdictionis in ordine ad abſolutionem ſacramentalem (vt notant communiter DD.) adeoque ſupponit iuriſdictionem in eos, quibus reſtringitur iuriſdictio pro foro interno, & quòd iuriſdictio reſtricta pendeat à iuriſdictione reſtringentis: cum tamen per præfatam delegationem Concilij non tribuatur vlla iuriſdictio ſupra Prælatos Ordinarios Monialium, ideoque Epiſcopi non poſſint, reſeruando ſibi caſus, eorum auctoritatem reſtringere: tum quia violatio Clauſuræ quo ad Moniales eſt reſeruata Papæ, ac proindè, cùm Epiſcopi non poſſint ſibi reſeruare caſus iam Papæ reſeruatos, nec poterunt hunc caſum ſibi reſeruare, & maximè reſpectu Monialium exemptarum.

Verùm hæc argumenta non probant contra nos, qui non dicimus abſolutè Epiſcopos, vt Sedis Apoſtolicæ delegatos poſſe reſeruare caſus concernentes clauſuram Monialium, etiam reſpectu Monialium exemptarum, ſed ſolùm ex

hypo-

hypotheſi, quòd Concilium loco citato Epiſcopis commiſerit curam clauſuræ Monialium etiam quo ad formale; vt ſupponunt plures Doctores, immò & plurimi Epiſcopi, dum cenſuris prohibent acceſſum ad Moniales etiam exemptas (quod non poſſunt facere, ſi iis cura Clauſuræ dicatur commiſſa ſolùm quo ad materiale) data autem ea hypoteſi, ii habent iuriſdictionem neceſſariam ad faciendam præfatam reſeruationem; ſin minus vigore Concilii, quod expreſsè loquitur ſolum de clauſura materiali, ſaltem ex conſuetudine, quæ dat ordinariam iuriſdictionem *l. inſpeximus in gl. v. conſuetudinem de mancip. & in l. viros C. de apparit. lib.* 12. & ex eo quòd, conceſſa iuriſdictione, conceduntur omnia, ſine quibus non poteſt exerceri iuriſdictio *l. 2. de iuriſd. om. iud.*

Quo fundamento poſito, corruunt argumenta *Paſqualigi:* primum quidem, & ſecundum, eò quòd ſupponant Epiſcopos non habere iuriſdictionem pro foro interno in Moniales exemptas, ac earum Prælatos quo ad faciendam præfatam reſeruationem; quod negandum eſt, data hypoteſi, quam nos ſupponimus: tertium verò: eò quòd Epiſcopi poſſint ſub cenſuris ſibi reſeruare acceſſum ad Moniales factum ſine licentia, aut locutionem cum iis de rebus obſcœnis, aut ad portam apertam, vel alia id genus, quæ non reſeruantur de facto Papæ; ſicque eorum reſeruatio non concurret cum reſeruatione quo ad Clauſuram Monialium facta de facto à Papa, & tamen eorum reſeruatio verſabitur circa materiam clauſuræ.

Addo ex dictis *ſup. c. 6. num.* 19. non ſequi Moniales poſſe abſolui ab excommunicatione lata per Ordinarium in materia clauſuræ, eique reſeruata; vt putabat quidam Regularis admodum doctus in literis hac de re ad me tranſmiſſis ſic diſſerens: confeſsarii Regulares priuilegiati eatenus in præſentia non poſsunt abſoluere ab excommunicatione Epiſcopo ſpecialiter reſeruata, quatenus Paulus V. amplians Clementis VIII. decretum reſtrictiuum facultatis Regularibus olim competentis ſuper reſeruata, illud extendit ad excommunicationes Epiſcopo ſpecialiter reſeruatas; ita vt ab iis modò non poſſint abſoluere, cum antea poſsent: at tale decretum non afficit Regulares, vt pœnitentes, & conſequenter nec Moniales, ex dictis eo *num.* 19. ergò Moniales in præſentia poterunt abſolui ab excommunicationibus Epiſcopo reſeruatis, quæ in præfato decreto continētur, æquè ac ante poterant abſolui; cum dictum decretum reſpectu Monialium perindè ſe habeat, ac ſi non fuiſset edictum; quippè quod eas non afficit; vndè, ſicut ante eius promulgationem Moniales potuiſsent abſolui per quemcumque Confeſsarium Regularem ab excommunicatione Epiſcopo ſpecialiter reſeruata in materia clauſuræ; ita, & modò poterunt abſolui per quemcumque Confeſsarium Regularem.

Sic diſſerebat Regularis ille pro ſua opinione; ſed meo iudicio eius argumentum non probat intentum: &, ſi probat, probat item Moniales poſse abſolui per quemcumque Regularem Confeſsarium à reſeruatis in Bulla Cœnæ: quod ſic probo: Decretum Clem. VIII. ſuper facultate reſeruatorum, quod poſtea ampliauit Paulus V. non afficit Moniales, adeòque hæ, eo non obſtante, modò poterunt abſolui per Regulares priuilegiatos à reſeruatis, quæ continentur in præfato decreto; cùm ergo in eo contineantur caſus reſeruati in Bulla Cœnæ, poterunt & ab his abſolui liberè, & generaliter: quod vtique non admittet ille Regularis. Quod ſi hoc non admittet, omninò debet concedere Declarationem illam Sacræ Congregationis (quòd decretum Clementis VIII. ſuper facultate reſeruatorum non afficit Regulares vt pœnitentes, & conſequentes nec Moniales) non intelligi de omnibus reſeruatis in dicto decreto contentis, ſed ſolùm de aliquibus, videlicet de quinque caſibus in eo ſpecialiter reſeruatis à Clemente, etiam reſpectu priuilegiatorum: vt clarè colligitur ex *Naldo v. reſeruatio in edit. bon.* qui primus attulit præfatam declarationem: cum enim quæreret, an Regulares per Religioſum priuilegiatum poſsent abſolui à dictis quinque caſibus, & partem affirmantem ſuſtineret; illam probauit ex dicta Declaratione: quod eſt ſignum eam procedere ſolùm de præfatis quinque caſibus, non autem

de

de omnibus reſeruatis in citato decreto contentis, & conſequenter eam non extendi ad caſus Bullæ Cœnæ, neque ad excommunicationes, quas Epiſcopus in caſu permiſſo poſſit ferre, ac ſpecialiter reſeruare, etiam reſpectu Regularium exemptorum: cuiuſmodi eſt illa, de qua hic agimus. Quare dicendum videtur Moniales exemptas nec à Regularibus priuilegiatis poſſe abſolui à præfata excommunicatione; idque ex vi ſupradicti Decreti, in quo Regularibus ablata eſt per Paulum V. facultas abſoluendi ab excommunicationibus Epiſcopo ſpecialiter reſeruatis, nec poſtea à Sacra Congregatione reſtituta eſt, vt Regularis ille exiſtimabat.

In cuius confirmationem facit, quod, teſte *Ciarlino tom. 2. controu. forenſ. c. 147. n. 17.* Sacra Congregatio Concilij in Viterbien. 26. Iunij 1627. cenſuit ex *Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 5.* & bulla Gregorij XV. *de exemptorum priuilegijs* poſſe Epiſcopum circa aperitionem oſtij clauſuræ extra caſus indigentiæ, nec non circa acceſſus, & colloquia cum Monialibus ferre excommunicationem ſibi reſeruatam, eaque ligare nedum Regulares accedentes, ſed etiam Moniales (facta de eis mentione) adeo vt Superior Regularis ab ea abſoluere nequeat.

Notat autem *Ciarlinus num. 18.* eſtò detur requiri ſpecialem, ſeu expreſſam mentionem de monaſterijs exemptis (ſtantibus illis verbis, *facta de eis mentione*) quod, cum talis mentio ſolùm requiri poſſit, vt conſtet, an Epiſcopus in ſuo generali edicto velit comprehendere dicta monaſteria, adeòque ſit quæſtio voluntatis, non poteſtatis; & aliàs expreſſio voluntatis plus fiat factis, quàm verbis, ſatiſque expreſſum cenſeatur, quod verbis generalibus exprimitur, ac ſi ſpecialiter, & in indiuiduo fuiſſet expreſſum *Bart. in l. in principio ff. de vulgar. vbi Ripa. n. 49. 67. 75. Oldrad. conſ. 322. num. 2. Monach. conſ. 287. n. 7. & ſeqq. Surd. conſ. 358. num. 2.* hoc ipsò quòd Epiſcopus v. g. ſuum edictum prohibens acceſſum ad Moniales affigi iubet etiam ad monaſteria exempta, & punit tranſgreſſores illius, clarè indicat ſe velle ſuam prohibitionem extendere etiam ad dicta monaſteria: cum leges non debeant intelligi ex verbis, ſed ex mente, & ratione *Rota diuerſ. deciſ. 208. n. 5. p. 5.*

49 Neque ex eo quòd iuxtà dicta *cap. præced. q. 15. §. illud etiam* Pius V. per bullam ſpecialem indulſit Prælatis regularibus, vt, quod poſſunt Epiſcopi in clericos, & laicos ſubditos quo ad abſoluendum, ac diſpenſandum, & vſum aliarum ſimilium facultatum, ij pro foro conſcientiæ per ſe ipſos præſtare poſſint in Religioſos, ac Moniales ipſorum iuriſdictioni ſubiacentes; ſequitur, quòd, ſicut Epiſcopi poſſunt proprios ſubditos abſoluere ab ijs, quæ ipſi ſpecialiter ſibi reſeruant, ſic & ab ijſdem poſſint Prælati regulares abſoluere religioſos ſibi ſubditos; ſi quidem conceſſio Pij V. loquitur de reſeruatis Papæ, vt conſtat ex verbis illis bullæ citatæ: *Et inſuper quia ſacrum œcumenicum Concilium Trid. conceſſit Epiſcopis, vt abſoluere poſſint in foro animæ, ſeu conſcientiæ ab omnibus, &c.* quæ verba non poſſunt intelligi, niſi de caſibus papalibus, de quibus tantùm ibi loquitur Concilium; ideòque non debent extendi ad ea, quæ ſpecialiter reſeruantur Ordinarijs, & aliàs ſunt Regularibus ſublata per allegatum decretum Clementis VIII.

Quòd ſi denique quæras, an Moniales ſubiectæ Ordinario ſubiaceant caſibus, ac cenſuris, quæ ipſe Ordinarius generaliter reſeruat pro ſua diœceſi, etiamſi de ijs non fiat expreſſa mentio in edicto reſeruationis.

50 ℞. Videri ſubiacere: & ratio eſt, quòd, cùm edicta loquantur generaliter, adeoque comprehendant quoſcumque ſubditos Ordinarij reſeruantis, & aliàs lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi; non apparet, ex quo capite Moniales ſubiectæ Ordinario debeant eximi à præfatis edictis, ita docti recentiores, & talem puto eſſe praxim.

QVÆRES X. An, & qualiter Moniales ſubijciantur Ordinario, aut prælato regulari quo ad receptionem Nouitiarum.

51 ℞. Subijci alterutri illorum, prout ipſorum iuriſdictioni reſpectiuè ſubduntur: & quidem non ſolùm quo ad taxandum numerum Monialium recipiendarum (quòd videtur ſpectare ad proprium Prælatum Monialium, quippè cui in

Conſtit.

Conſtit. Pij V. *Circa paſtoralis* diſtrictè prohibetur, ne recipiat plures Moniales, quàm poſſint commodè ſuſtentari) ſed etiam quo ad taxationem dotis, cùm talis taxatio item ſpectet ad proprium Prælatum Monialium, vtpotè cui incumbit ex officio procurare bonum Monialium ſubditarum, tum ſpirituale, tum temporale: non item quo ad explorationem voluntatis nouitiæ recipiendæ; hæc enim de rigore iuris ſpectat generaliter ad Ordinarium loci quo ad omnes Moniales, etiam exemptas; vt clarè colligitur ex *Concilio Trid. ſeſſ.* 25. *regul. c.* 17. talem explorationem committente Epiſcopo, aut in eius defectum ipſius Vicario generali, adeòque non includente Prælatum regularem, neque quo ad Moniales ſibi ſubiectas: quamquam (vt audiui) in aliquibus locis etiam Prælati regulares dictam facere ſoleant explorationem quo ad Moniales ſubditas vltra eam, quæ fit ab Ordinario (idque ſciente, & non diſſentiente ipſo Ordinario) non quidem ex neceſſitate; ſed ex ſuperabundantia, & ad benè eſſe.

QVÆRES XI. Qualiter Moniales ſubiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quo ad emiſſionem profeſſionis religioſæ.

52 ℞. Subiacere in eo quòd illæ non ſolent profiteri, niſi coram Ordinario, aut proprio Prælato regulari, prout ijs reſpectiuè ſubduntur; & hoc eo modo, quo diximus *hic cap.* 3. *ſect.* 1. *q.* 4. vbi oſtendimus de rigore profeſſionem debere acceptari ab Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa monaſterij; adeòque aſſiſtentiam Ordinarij aut Prælati regularis non eſſe de valore illius, ſed potiùs ad benè eſſe, & ad maiorem ſolemnitatem.

QVÆRES XII. In quibus ſubſint Moniales Ordinario, aut Prælato regulari quo ad recipiendas puellas intra monaſterium cauſa educationis.

53 ℞. Subeſſe in eo, quòd non poſſunt recipere dictas puellas, niſi obtenta in ſcriptis licentia ſiuè ab Ordinario, ſiuè à Prælato regulari: pro vt alterutri illorum Moniales immediatè ſubduntur: idque ex decreto Sacræ Congregationis relato *ſup. c.* 5. *ſect.* 4. *q.* 3.

QVÆRES XIII. An Moniales ſubdantur Ordinario loci, aut Prælato regulari tam quo ad egrediendum è clauſura in caſibus permiſſis, quàm quo ad recipiendum intra clauſuram perſonas extraneas legitimè intrantes.

54 ℞. Subdi quo ad vtrumque ſiuè Ordinario, ſiuè Prælato regulari, prout alterutri illorum reſpectiuè ſubſunt; quo ad egrediendum quidem è clauſura ob dicta *cap.* 5. *ſect.* 2. *q.* 9. §. *at dices*: quo ad recipiendos vero extraneos intrà clauſuram ob dicta ibi *ſect.* 3. *q.* 30. & 32.

QVÆRES XIV. An Moniales ſubdantur Ordinario, aut Prælato regulari quo ad hoc, vt non poſſint viſitari ab extraneis ad ipſas accedentibus abſque licentia alterutrius illorum, pro vt ijs reſpectiuè ſubijciuntur.

55 ℞. Subdi, ſi talis ſit conſuetudo loci, vt monaſteria Monialium exemptarum adiri non poſſint abſque licentia tam Prælati regularis, quàm Ordinarij; ſic quippè decidit Sacra Congregatio, vt vidimus loco ſuperiùs citato *ſect.* 5. *quæſt.* 7. §. *quod, ſi quæres*.

QVÆRES XV. An Moniales ſubiaceant Ordinario, aut Prælato regulari quo ad viſitationem, pro vt alterutri illorum ſubduntur.

56 ℞. Subiacere, vt videbimus *ſubſect. ſeqq.*

QVÆRES XVI. Qualiter Moniales ſubſint Ordinario, aut Prælato regulari quo ad electionem Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ.

57 ℞. Subeſſe; cum hoc tamen diſcrimine, quòd, ſi Moniales, ſint exemptæ ab Ordinario, electioni Abbatiſſæ non ſolùm debet interuenire Prælatus regularis, ſed præterea poteſt ei aſſiſtere etiam Ordinarius, vt vidimus *ſubſect. præced. quæſt.* 14. ſi verò Moniales immediatè ſint ſubiectæ Ordinario, ſolus Ordinarius debet intereſſe dictæ electioni; ſed de hoc infra, vbi agemus de electione Abbatiſſæ.

QVÆRES XVII. Qualiter Moniales ſubdantur Ordinario, aut Prælato regulari quo ad bonorum temporalium adminiſtrationem.

58 ℞. Sub-

58 ℟. Subdi, ſoli quidem Ordinario, ſi ei immediatè ſubſunt: Prælato autem regulari, & ſimul etiam Ordinario, ſi aliàs ſint exemptæ ab Ordinarij iuriſdictionem: eo tamen modo, quo indicauimus *ſubſ.præced. q.* 15. ratio autem reſponſionis eſt, quòd, cùm bonorum temporalium adminiſtratio ex officio incumbat Prælato vniuſcuiuſque monaſterij reſpectiuè, vt benè oſtendit *Suar. tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *l.* 2. *cap.* 26. *num.* 1. hoc ipsò quòd Ordinarius eſt proprius Prælatus Monialium ſibi ſubiectarum, & Superior regularis Monialium ſui Ordinis, aliàs exemptarum: ſequitur Ordinario, aut Prælato regulari incumbere adminiſtrationem bonorum earumdem Monialium ad illos reſpectiuè attinentium; ſiuè huiuſmodi adminiſtrationem per ſe exerceant, ſiuè per alios, & hæc de iure communi, circa quod facta eſt aliqua immutatio à Gregorio XV. vt vidimus *ſubſect. præced. q.* 15. *iam citata.*

QVÆRES XVIII. An, & quibus in caſibus Ordinarius, aut Prælatus regularis poſſint ingredi monaſteria Monialium ſibi reſpectiuè ſubditarum.

59 ℟. Poſſe, & quidem non ſolùm in caſu viſitationis, ſed etiam in quocumque alio caſu magnæ neceſſitatis, aut vtilitatis: dummodò ingrediantur in caſu tantæ neceſſitatis, aut vtilitatis, vt in eo dare poſſent alijs facultatem intrandi, ita *Barboſa de offic. Ep. alleg.* 102. *num.* 43. pluribus alijs citatis, & habetur expreſsè in bulla Gregorij XIII. edita 23. Decemb. 1581. quæ incipit *Dubijs*, & declarat Prælatos omnes tam ſæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum Monialium quouis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi monaſteria prædicta ita demum vti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſarijs, & à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati: idque ſub varijs pœnis à nobis ſupra explicatis *cap.* 5. *ſect.* 3. *q.* 3. & 21.

Quòd ſi quæras, an Prælatus regularis Monialium poſſit ingredi clauſuram Monialium ſibi ſubditarum ad adminiſtrandam Euchariſtiam Moniali infirmæ, ad conferendam illi extremam Vnctionem, ad aſſiſtendum eius morti, aut exequiis; interim excluſo Confeſſario illarum, qui ex officio hæc omnia præſtare ſolet.

℟. Videri poſſe, ſi Moniales verè ei ſubſint, ſiuè tamquam Ordinario, ſiuè tamquam Superiori delegato, & quidem illimitatè. Ducor quòd, data hypotheſi, ille eſt Ordinarius, aut ſupremus Parochus Monialium (qua ratione Epiſcopus dicitur eſſe ſupremus Parochus totius ſuæ diœceſis; vtpotè habens totam diœceſim in parochiam, ſicut notauit *Barboſa de offic. Epiſc. alleg.* 80. *num.* 1.) ac proindè habet in Moniales totam illam poteſtatem, quam habet earum Confeſſarius (excepta tamen facultate audiendi illarum confeſſiones; quæ fuit abſoluta à Gregorio XV. in ſua bulla *Inſcrutabili*) ſicut ergo quilibet Epiſcopus poteſt cum quolibet ſuorum ſubditorum præſtare quidquid poteſt proprius illorum parochus (& quidem eo excluſo) ſic, & Prælatus regularis præſtare poterit cum Monialibus ſibi ſubditis quidquid cum illis præſtare poteſt ipſarum Confeſſarius (excepta auditione confeſſionum) tamquam immediatus earum parochus: ſiquidem par ratio procedit in vtroque caſu. Vndè fit, vt, ſicut Confeſſarius ingredi poteſt ad ea omnia præſtanda ratione officii; ita, & poſſit ingredi Prælatus ad eadem præſtanda tamquam Ordinarius; aut ſupremus Parochus Monialium: quod ſi detur, iam neceſſariò fatendum eſt, quòd ſicut Confeſſarius in propoſitis caſibus ingredi poteſt; ſic, & ingredi poterit Prælatus ad præfata miniſteria obeunda: quod eſſet illum ingredi non vt Prælatum Monialium (quo modo non eſſet neceſſarius ingreſſus illius in talibus caſibus) ſed vt Parochum; & conſequenter non incurrere pœnas latas contra Prælatos Monialium in caſibus non permiſſis ingredientes; neque ex eo quòd Confeſſarius Monialium poteſt prædicta omnia ex ſe præſtare, ſequitur Prælatum ingredi in caſu non neceſſario: cum hic neceſſitas ſumatur; non ex parte miniſtri, ſed miniſterii exercendi cum Monialibus, quod ſine dubio in adductis caſibus eſt neceſſarium.

Addo quòd, cùm iuxtà dicenda *cap.* 10. *q.* 39. Confeſſarius Monialium maximè

Digitized by Google

mè regularis ingrediens clauſuram eò ipsò ſecum poſſit ducere ſocium: etiam Prælatus regularis Monialium, ſi velit, in caſibus permiſſis ingredi poterit cum Confeſſario præcisè vt ſocius, æquè ac poſſet ingredi quicumque alius religioſus Ordinis (idque etſi aliàs ibi non extaret conſuetudo ducendi ſocium; cùm enim talis conſuetudo ſit laudabilis, licitè poſſet induci, eſtò Prælatus ad id moueretur ex curioſitate) ſecùs, ſi ſocius non ingrederetur præcisè ad aſſociandum Confeſſarium, ſed ſoleret ei inſeruire in miniſterio ibi exercendo; & Prælatus tale ſeruitium non præſtaret; tunc enim illicitus eſſet ingreſſus, vtpotè factus abſque ſufficienti titulo (ſiquidem titulus ſocij iam non ſubſiſteret) & in fraudem legis talem ingreſſum prohibentis: idque ob doctrinam *Sanchez l.6. mor. c. 16. num. 49.* quæ proportionaliter in hoc caſu procedit.

Moneo hìc quòd, licèt demus Prælatum Monialium poſſe ingredi clauſuram ad exercenda miniſteria ſpectantia ad munus Confeſſarij: regulariter tamen id non expedit, tum ne hinc offendatur Confeſſarius; tum ob alias cauſas, quæ facilè occurrere poſſunt: nam multa licent, quæ non expediunt.

60 Cæterùm, quòd olim conceſſit Vrbanus IV. Monialibus S. Claræ, teſte *Miranda q.2. de Monial. art.15.* nimirum quòd Generalis Miniſter Ordinis Minorum poſſet ingredi monaſteria dictarum Monialium cum 4. aut 5. Fratribus eiuſdem Ordinis ad celebrandum ibi, aut faciendam exhortationem, ſi quando id ei videretur expedire; non apparet, quo modo in præſentia ſubſiſtat, attenta bulla Greg. XIII. citata: in qua quibuſcumque Superioribus regularibus mandatur: ne facultate ingrediendi dicta monaſteria, ſi quam habent, vtantur, niſi in caſibus neceſſarijs; & quidem derogando quibuſcumque priuilegijs; vndè, cùm celebratio Miſſæ, aut prædicatio verbi Dei audiri poſſint à Monialibus per feneſtellas Eccleſiæ: non poteſt dici, quòd comprehendatur inter caſus neceſſarios, de quibus loquitur bulla Gregorij, ita *Barboſa n. 44.* contra Mirandam putantem Miniſtrum Generalem ſui Ordinis, ac eius Prouinciales poſſe vi præfatæ conceſſionis, etiam hodie, ingredi dicta monaſteria ad effectum ibi celebrandi, vel prædicandi; quod non reijcit *Tamb. D. 24. de iure abbatiſſ. q.10. num.1.* dicens, *an autem hodie in praxi ſupradicti Miniſter Generalis, & Prouincialis hanc facultatem ingrediendi exerceant, dubitat Barboſa*, nullo alio verbo appoſito, per quod iudicet ſe non approbare, aut reijcere eiuſmodi doctrinam: quæ tamen non debet admitti ob modò dicta, nec (vt puto) eſt in vſu.

QVÆRES XIX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis de bonis Monialium ſibi reſpectiuè ſubditarum poſſint diſponere in caſibus aliàs permiſſis etiam contradicentibus ipſis Monialibus.

61 ℞. Non poſſe, loquendo de contractibus grauioris momenti; & indè probatur, quòd neque Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa, cui incumbit tota adminiſtratio bonorum monaſterij immediatè, ac proximè, ſimiles contractus regulariter poteſt facere propria auctoritate abſque conſenſu proprij Capituli: ergò neque Ordinarius, aut Prælatus regularis, quibus minùs proximè, ac immediatè incumbit adminiſtratio dictorum bonorum quo ad monaſteria ſibi reſpectiuè ſubiecta, poterunt præfatos contractus facere ſine conſenſu Capituli, vndè exiſtimo talem eſſe praxim ſicque communiter obſeruari.

QVÆRES XX. An Ordinarius, aut Prælatus regularis poſſint deponere aut ſuſpendere ab officio Abbatiſſas, ſeu Prioriſsas Monialium ſibi reſpectiuè ſubditarum.

62 ℞. Poſse, ſi occurrat iuſta cauſa id faciendi, & ratio eſt, quòd ſupradicti in Moniales ſubditas habent poteſtatem coercitiuam, etiam pro foro externo; hæc autem ſufficit, vt poſſint eas punire in foro externo pœna iuſta; qualis vtique eſse poteſt etiam depoſitio, ac ſuſpenſio ab officio; vndè ea non ſolùm identidem imponitur in religionibus virorum, ſed etiam ipſis Monialibus comminatoriè indicitur, illis aliqua prohibendo, aut præcipiendo ſub pœna priuationis, aut ſuſpenſionis ab officio.

SVB-

SVBSECTIO III.

De Canonica Monialium Viſitatione.

63 *VIſitatio canonica quid ſit.*
64 *Alia eſt generalis, alia particularis.*
65 *Prælati Monialium tenentur eas viſitare.*
66 *Moniales ſubditæ Ordinario loci, aut Sedi Apoſtolicæ viſitantur ab Ordinario, exemptæ verò à Prælato regulari.*
67 *Capitulum, Sede vacante, viſitat Moniales non minùs, quàm Ordinarius.*
68 *Illas item viſitat Vicarius generalis.*
69 *Ius viſitandi poteſt delegari.*
70 *Viſitatio facienda ſingulis annis.*
71 *Proponitur materia Viſitationis.*
72 *Præmonendæ Moniales de Viſitatione facienda.*
73 *Prælatus tempore Viſitationis ingreditur clauſuram.*
74 *Ducit ſecum aliquos ſocios.*
75 *Si ingreditur ob fabricæ conſtructionem, ducit ſecum ſocios ſolitos vltra Architectum.*
76 *In tales ſocios aſſumi poſſunt Regulares, etiam ex indulto Leonis X.*
77 *Et hoc indultum, licèt factum viuæ vocis oraculo, iuxta aliquos hodie durat.*
78 *Viſitatio, quæ fit in caſu particulari, facienda iudicialiter.*
79 *Moniales exemptæ nequeunt obſtare Ordinario, ne earum viſitet clauſuram.*
80 *Et, ſi obſtent, incurrunt excommunicationem.*
81 *Ad hoc tamen requiritur, vt, appoſito impedimento, Moniales moneantur, vt deſiſtant.*
82 *Monitio iſta ſufficit, quòd ſit generalis.*
83 *Ea facienda ab ipſo Viſitatore.*
84 *Dicta excommunicatio incurritur etiam in caſu, quo impediatur viſitatio intentatà à Prælato regulari.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hìc nomine Viſitationis canonicæ.

℞. Intelligi actum, quò legitimus Prælatus Monialium iuxta ſacros canones, aut conſtitutiones religionum inquirit ſtatum, & mores Monialium ſibi ſubditarum ad effectum debitè corrigendi exceſſus, ſi qui fortè deprehendantur, ac opportunis medijs promouendi bonum ipſarum tam ſpirituale, quàm temporale; idque ex iuriſdictione ſibi competente ad executionem ſui Paſtoralis officij.

QVÆRES II. Quotuplex ſit huiuſmodi viſitatio.

64 ℞. Eſſe duplicem; generalem ſcilicet, & particularem: generalis eſt, quam Prælatus ordinariè facit ex debito ſui Paſtoralis officij (& de hac potiſſimùm nobis in præſentia agendum eſt) particularis eſt, quam Prælatus facit ex zelo, & charitate, & ex cauſa hìc, & tunc mouente animum ſuum; de qua loquitur *Clem.* 2. §. *nos igitur de cenſib.*

QVÆRES III. Quo iure obligentur Prælati Monialium ad canonicam earum viſitationem.

64 ℞. Obligari tum ex *Clem.* 2. *Attendentes de ſtat. monac.* ſtatuente monaſteria Monialium Papæ immediatè ſubiectarum viſitari debere ab Ordinario loci Apoſtolica auctoritate; non exempta verò ab eodem Ordinario, ſed propria poteſtate; exempta denique à proprijs Prælatis regularibus; tum ex *Concilio Trid. ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 1. vbi præcipitur, vt omnes Regulares tam viri, quàm mulieres ad regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant, & componant, atque in primis quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis,

tis,& caſtitatis,ac ſi quæ alia ſunt alicuius regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta,ad eorum reſpectiuè eſſentiam,nec non ad communem vitam, victum, & veſtitum conſeruanda pertinentia, fideliter obſeruent: omniſque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & prouincialibus, quàm in eorum viſitationibus, quæ ſuis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur. Vbi ad rem noſtram maximè faciunt verba illa, *quàm in eorum viſitationibus, &c.* quæ ſine dubio inducunt Prælatis Monialium obligationem illas viſitandi; eamque grauiſſimam, vt colligitur ex grauitate materiæ,circa quam verſatur talis obligatio.

QVÆRES IV. Quinam Prælati poſſint,& debeant viſitare Moniales.

66 ℞. Diſtinguendo; vel Moniales ſunt immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinario loci: & hæ poſſunt, ac debent viſitari ab ipſo Ordinario, auctoritate quidem propria, ſi ſint ipſi immediatè ſubiectæ; auctoritate verò Apoſtolica, ſi Moniales immediatè ſubſint Sedi Apoſtolicæ: vel Moniales ſubiacent iuriſdictioni Prælati regularis, & hæ debent, & poſſunt viſitari à Prælato regulari. quamquam, quod ſpectat ad obſeruantiam clauſuræ, Moniales quæcumque ſiuè exemptæ, ſiuè non exemptæ, viſitari ſoleant ab Ordinario loci, eo modo, quo diximus *ſup. cap. 5. ſect. 1. quæſt. 5.* patet reſponſio ex *Clem. 2. citata q. præcedenti*; ſi monuero cum *Tamburino D. 14. de iure abbatiſſ. quæſt. 3. num. 4.* ad illos eoſdem Prælatos, ad quos ſpectat viſitatio Monialium, ſpectare etiam earum correctionem, ac punitionem, ſi deliquiſſe reperiantur.

An autem Capitulum, Sede vacante, poſſit abſolutè viſitare Moniales Ordinario ſubiectas, immò & exemptas quo ad obſeruantiam clauſuræ.

67 ℞. Videri poſſe; & colligitur ex dictis *cap. 5. ſect. 1. quæſt. 5.* quæ indè confirmari poſſunt, quòd non eſt credendum Eccleſiam velle Moniales manere toto tempore Sedis vacantis omninò deſtitutas canonica viſitatione, ſiuè abſolutè, ſi ſint non exemptæ, ſiuè quo ad obſeruantiam clauſuræ, ſi ſint exemptæ: cùm alioqui poſſit contingere caſus, in quo tunc temporis maximè neceſſaria ſit viſitatio: diſſentiunt tamen *Azor. par. 3. lib. 3. cap. 37. q. 14.* & alij apud *Tamburinum ſup. q. 5. num. 3.* Putantes Capitulum, Sede vacante, non poſſe viſitare cœnobia Monialium exempta, quæ aliàs poſſet Ordinarius, vt delegatus Sedis Apoſtolicæ; ſicque fuiſſe deciſum à Rota teſtatur *Barboſa ſup. alleg. 73. num. 25.* idemque ſentit *Diana p. 7. tract. 12. reſol. 28. ex Baunio.*

68 Addo etiam Vicarium generalem poſſe viſitare modo dicto Moniales, & quidem non ſolùm ſubiectas Ordinario, ſed etiam exemptas; non tamen quo ad omnia (ſicut poteſt viſitare Moniales non exemptas) ſed tantùm quo ad obſeruantiam clauſuræ iuxtà dicta ſuprà *cap. 5. ſect. 1. q. 5.* conſtat autem ius viſitandi non competere Vicario generali, niſi ſpecialiter id ei committatur: quod alijs citatis notauit *Barboſa n. 28.*

Quòd ſi quæras, an Prælati Monialium poſſint alteri delegare munus viſitandi, & quidem etiam in ijs, quæ ipſis competunt ſolùm ex delegatione Sedis Apoſtolicæ.

69 ℞. Poſſe; & conſtat tum ex vſu, tum ex dictis *ſubſ. præced. q. 1.*

QVÆRES V. Quàm frequens debeat eſſe viſitatio Monialium.

70 ℞. Regulariter debere fieri ſingulis annis iuxtà *Clementinam 2. attendentes de ſtatu monac.* vbi id expreſsè ſtatuitur: & quidem meritò; cùm maximè conducat ad bonum gregis, quòd Paſtor agnoſcat pecoris ſui vultum, ſuumque gregem conſideret: ſicut benè notauit *Fuſcus l. 1. de viſitat. c. 3. n. 10.* hinc inferens frequentes debere eſſe viſitationes: quod vtique etiam procedit in Monialibus.

QVÆRES VI. De quibus inſtitui debeat viſitatio Monialium.

71 ℞. Debere inſtitui non ſolùm circa ea, quæ præſcribit *Concilium Trid. ſup. cap. 9.* nimirum circa vota ſubſtantialia religionis, victum, ac veſtitum, ſed etiam circa ſequentia, videlicet quot ſint Moniales: an profeſſio fiat tempore debito: an ha-

an habitus nouitiarum, ac profeſſarum ſit diſtinctus: an Moniales vltra vota ſubſtantialia obſeruent regulam proprij Ordinis, ieiunia in ea præſcripta, ſilentium, aliaſque regulares obſeruantias: an deferant veſtes debitas: an ſuo tempore celebrent diuina Officia, & an omnes conueniant: an ſeruent debitam clauſuram, & tempore congruo claudantur portæ: an admittant conuerſationes ſuſpectas, periculoſas, & ſcandaloſas; qualiter in ſuo munere ſe gerant Abbatiſſa, Vicaria, & aliæ Officiales monaſterij: quàm diligenter munus ſuum obeant Confeſſarij tam ordinarij, quàm extraordinarij: qualis ſit educatio nouitiarum, ac puellarum ibi commorantium cauſa educationis: qualiter expendantur bona monaſterij, ac implicentur dotes Monialium, quæ admittuntur; & alia id genus quorum longum retexit cathalogum *Gauantus in tract. de viſitatione*.

QVÆRES VII. An Moniales poſſint, & debeant præmoneri de tempore viſitationis.

72 ℟. Communiter poſſe, & debere præmoneri, vt illæ poſſint tantò meliùs ſe diſponere ad viſitationem, & hæc maiori cum fructu ipſarum peragatur; non repugnare tamen, abſolutè loquendo, immò interdum expedire, aut etiam neceſſarium eſſe, vt Prælatus ex improuiſo accedat ad viſitationem, præſertim particularem; v. g. vt inueniat Monialem in flagranti delicto, vt reperiat ſupellectilem alicuius Monialis vanam, ac omninò indecentem ſtatui religioſo, quæ aliàs occultaretur, vt maiori cum ſinceritate explorare poſſit ſtatum monaſterij abſque periculo ſubornationis; ſic quippè de filio hominis ſcriptum eſt *Matth. 24. Eſtote parati, quia qua neſcitis hora, filius hominis venturus eſt:* ſic, & *Marci* 13. dicitur: *Vigilate, neſcitis enim, quando dominus domus veniat: ſerò, an media nocte, an galli cantu, an manè: ne, cum venerit repentè, inueniat vos dormientes*.

QVÆRES VIII. An Prælatus Monialium poſſit tempore viſitationis ingredi monaſterium, & quo modo.

73 ℟. Poſſe, dummodò aliàs obſeruet, quæ præſcripſit Greg. XIII. in ſua Conſtitut. quæ incipit *Dubijs, quæ emergunt*, & ſic habet: *Auctoritate Apoſtolica declaramus Prælatos omnes tam ſæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum Monialium quo vis modo incumbit, facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi monaſteria prædicta ita demum vti poſſe, ſi id faciant in caſibus neceſſarijs, & à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati*. Cùm enim Prælatus inſtituturus viſitationem Monialium debeat illis proponere edicta viſitationis, illam denunciare, habere ad ipſas exhortationem; & hæc fieri debeant ſecretò, ac excluſis nouitijs, conuerſis, & alijs fœminis in monaſterio fortè commorantibus; conſtat in tali euentu adeſſe neceſſitatem ingrediendi, adeòque facultatem Prælatis Monialium ad id conceſſam extendi ad talem caſum: præſertim, cùm in ipſa viſitatione debeant viſitari officinæ Conuentus, cellæ Monialium, ac ſupellex, dormitorij decentia, aliquod ædificium, quod fortè conſtruitur, aut conſtituendum eſt, aut minatur ruinam: præterquàmquòd, finita viſitatione, ingrediendum eſt capitulum conuentuale ad publicandam ipſam viſitationem, ac imponendam correctionem culparum indè reſultantium, quæ ſine dubio non poſſunt fieri abſque eo quòd Prælatus viſitans ingrediatur monaſterium; vt rectè aduertit *Sanch. lib. 6. mor. cap. 16. num.* 54. ex Llamas monens ad omnia prædicta debere ingredi etiam Notarium, qui eorum omnium det teſtimonium, & actus faciat iudiciales.

Difficultas eſt, quot ſocios ſecum debeat Prælatus introducere in monaſterium, attento quòd Gregorius XIII. non exprimit in citata Conſtitut. quot illi eſſe debeant, ſed ſolùm dicit, *à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati*.

74 ℟. *Tambur. D. 24. de iure Abbatiſs. quæſt. 10. num. 3. ex Miranda q. 2. de Monial. art. 15.* poſſe tuta conſcientia introduci 3. ſocios iuxtà illud: *In ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum:* immò, & 4. aut 5. ſecundùm Victorellum, ac Bonaci-

Bonacinam; verùm in hoc ſtandum eſt vniuſcuiuſque loci conſuetudini, quæ habet vim legis, & eſt optima legum interpres: dummodò ſaluetur, quòd Prælatus ingrediatur comitatus à paucis, ſicut requirit Gregorius. Certè de Miniſtro generali Fratrum Minorum aſſerit Vrbanus IV. in quadam Conſtitutione eum poſſe ingredi monaſteria Monialium ſibi ſubiectarum cum 4. aut 5. Religioſis, ac honeſtis ſocijs; Prouinciales verò ſolùm cum 2. aut 3. ſocijs; prout aduertit *Portell. de dub. regul. v. clauſura Monialium in addit. num. 6.* addens ex *Rodriquez tom. 1. quæſt. 47. artic. 7.* etiam Commiſſarium particularem delegatum à Prouinciali ad viſitandum monaſterium aliquod Monialium, etiam ipſum poſſe ingredi cum 2. aut 3. ſocijs; quamquam (vt notat Miranda) quòd in caſu propoſito ſocij ingredientes cum Prælato ſint tantum duo, vel tres, non ſit res adeò magni momenti, vt, ſi talis numerus non adeò exactè obſeruetur, indè dici poſſit incurri culpa m. aut excommunicatio lata aduersùs indebitè intrantes monaſteria Monialium præſertim ſi adſit bona fides, & abſit omnis fraus, ac dolus.

75 Cæterùm monet *Tamb. num. 6.* quòd ſi ratione ædificij conſtruendi Epiſcopus, aut Superior Monialium ingrediantur monaſterium cum aliquo Architecto, vel alio Artifice: nihilominus debent ſecum coaſſumere ſuos Ordinarios comites: prout ſtatuitur in allegata Conſtitutione Greg. XIII. ſiquidem Architectus ille, aut Artifex non ingrediuntur tamquam comites, ſed vt Operarij, ac Artifices.

An autem Ordinarius, aut alius Prælatus ingreſſurus monaſterium Monialium ad illud viſitandum poſſit, ac teneatur ſibi aſſumere in comites viſitationis viros religioſos.

76 ℟. Poſſe ſaltem de iure communi; cùm nullum extet ius id generaliter prohibens Regularibus; immò potiùs id in ſpecie viuæ vocis oraculo fuerit conceſſum Fratribus Minoribus, vt videre eſt apud *Caſarubium in comp. v. ingredi monaſteria num. 32.* & conſequenter Religioſis aliorum Ordinum per viam communicationis; non tamen teneri, eſtò Gregorius XIII. loquens de comitatu Epiſcopi ingredientis monaſteria Monialium dicat *à paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitatus:* ſi quidem hìc nomine *religioſi*, non ſignificatur homo adſtrictus 3. votis ſubſtantialibus religionis, ſed vir pius, ac timoratus, ſicut benè notat *Tamburinus ſup. num. 4. ex Victorello.*

Cæterùm illud hoc in loco benè animaduertendum eſt, quòd cùm conceſſio illa relata à Caſarubio fuerit facta à Leone X. viuæ vocis oraculo, poſt generalem reuocationem viuæ vocis oraculorum à Gregorio XV. & Vrbano VIII. factam non ampliùs ſubſiſtit; niſi quis velit iuxtà doctrinam *Peyrini tom. 3. priuil. cap. 12. ad Conſtit. 18. Vrb. VIII. num. 1.* ſuſtinere illud non fuiſſe comprehenſum ſub præfata generali reuocatione, vtpotè quod tranſijt in priuilegium bullarum vi Conſtitutionis Gregorij XIII. confirmantis, & ex certa ſcientia innouantis omnia priuilegia ab ipſo, aliiſque ſuis Prædeceſſoribus conceſſa Fratribus Minimis, etiam viuæ vocis oraculo: quæ Conſtitutio refertur à *Peyrino to. 2. priuil. Conſt. 1. Greg. XIII.* & ſic habet: *Omnia, & ſingula priuilegia, immunitates, exemptiones, libertates, prærogatiuas, fauores, conſeruationes, declarationes, facultates, diſpenſationes, gratias, conceſſiones, indulgentias, & indulta ſpiritualia, & temporalia, etiam per modum communicationis, & extenſionis inter ſe, & cum aliis Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, eiſdem Correctori generali, & Zeloſis: ac aliis Fratribus, Eccleſiis, domibus, Conuentibus, & locis eorum quibuſcumque in genere, & ſpecie, etiam per ſolam ſignaturam, etiam viuæ vocis oraculo, vt præfertur, aut aliàs tam per præfatos, & alios quoſcumque Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac nos, & Sedem præfatam, quam Imperatores, Reges, & alios Principes ſub quacumque forma, & expreſſione verborum conceſſa, &c. quatenus ſint in vſu, & ſacris canonibus, & decretis Sacri Concilii Tridentini non aduerſentur, approbamus, confirmamus, & innouamus, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, & firmiter obſeruari:* quod item prius fecerat Pius

V V. iiſdem

V. ijſdem Fratribus Minimis per bullam adductam ab eodem *Peyrino ſup.Conſtit. Pij V. in ordine* 7.§.31. Quæ conceſſio vtique per communicationem ſuffragatur etiam Religioſis aliorum Ordinum.

77 Addo ex *Rodriquez tom.*1.*quæſt.*47.*art.*8. & *Miranda ſupr. art.* 16. præfatam conceſſionem Leonis X. ſi detur modo dicto tranſijſſe in indultum bullatum, non videri reuocatam à Gregorio XIII. in bulla *Vbi gratiæ* ſuperiùs non ſemel allegata, ac reuocante omnes, & quaſcumque licentias conceſſas quibuſcumque viris ingrediendi monaſteria Monialium: ea quippè loquitur de facultatibus, ac licentijs perſonalibus; vt indè conſtat, quòd ea ſolùm loquitur de facultatibus conceſſis Comitiſſis, Marchioniſſis, & Duciſſis, & alijs quibuſcumque perſonis (qui modus loquendi indicat priuilegium eſſe perſonale; tamquam conceſſum ſin minùs certæ perſonæ, certo generi perſonarum; ſicut colligitur ex *l. qui tale* 24.*ff.de ſoluto matr.* cùm tamen allata conceſſio Leonis X. non ſit perſonalis, ſed realis, vtpotè facta toti Ordini Minorum, qui fictione iuris numquam videtur perire; ſicut aduertit Rodriquez generaliter docens priuilegium factum certo generi perſonarum, quæ per fictionem iuris numquam pereunt, cenſendum eſſe reale, ac perpetuum, non autem perſonale.

QVÆRES IX. An, & quando viſitatio Monialium fieri debeat in forma iudiciali.

78 ℞. Debere fieri, ſi fiat in caſu particulari, v. g. occaſione alicuius grauis exceſſus perpetrati in monaſterio: ſi fiat generaliter; prout fit communiter, conſtat ex ipſa praxi.

QVÆRES X. An Moniales exemptæ poſſint impedire Ordinarium quò minùs eas liberè viſitet circa cuſtodiam clauſuræ.

79 ℞. Videri non poſſe, attenta praxi ferè communi, ac deciſione, quam ex Galleto adducit *Barboſa alleg.*102. *de offic.num.*6. hinc inferens non ita facilè admittendam eſſe reſolutionem *Mirandæ ſupra artic.* 14. ſuſtinentis non licere Epiſcopis Monialium monaſteria exempta, Prælatiſque regularibus ſubiecta ingredi, etiam prætextu videndi, an ibi violata ſit clauſura, niſi ſolùm in caſu, quo publicè conſtaret illam eſſe violatam: & tunc, non niſi poſtquàm de ea re ſemel, ac iterum Prælatos ordinarios Monialium admonuerit; huic enim doctrinæ aduerſatur praxis communis, qua conſtat Ordinarium ſolere viſitare Moniales exemptas, quo ad clauſuram, quoties iudicauerit id expedire; nec poſſe ipſos Regulares, quibus ſubſunt Moniales, impedire, quò minùs ille id præſtet; & hoc, licèt aliàs numquam viſitauerit illud monaſterium: quod declarauit Sacra Congregatio 24. Nouemb. 1617. apud *Gauantum in manu. v. Monialium clauſura num.* 57. addentem *num.* 60. ex decreto eiuſdem Sacræ Congregat. facto 25. Febr. 1583. poſſe Ordinarium interrogare Moniales Regularibus ſubiectas de pertinentibus ad clauſuram. Immò docet *Fuſcus lib.*2.*de viſitat. cap.*19. (quod nos etiam ſupra adnotauimus) Monialibus recuſantibus viſitari, poſſe Epiſcopum eis reſiſtere frangendo portas monaſterij, vim vi repellendo.

QVÆRES XI. Quam pœnam incurrant Moniales, & alij quicumque impediunt viſitationem canonicam Monialium.

80 ℞. Incurrere excommunicationem maiorem latam in *Clem. attendentes de ſtat. monac.* & à nobis propoſitam *ſup. c.* 8. *q.* 11. latèque à *Bonac. D.* 2. *de cenſur. partic.q.*3.*par.*4. explicatam; qui benè ait *num.* 2. quòd, cùm materia iſtius excommunicationis ſit impedire Viſitatorem in ijs, quæ pertinent ad reformationem Monialium circa vitam voluptuoſam, & ad debitum famulatum Deo præſtandum, vt habetur in ipſo textu; & ex alia parte talis impeditio fieri poſſit multis modis: ſequitur tot modis contrahi præſentem cenſuram, quot modis fit dicta impeditio: dummodò tamen præcedat admonitio ad eam incurrendam vi textus requiſita ijs verbis, *niſi moniti reſipiſcant.*

81 Notat autem *Bonacin. num.*4. ad contrahendam iſtam cenſuram non ſufficere, quòd præfata admonitio fiat, antequàm apponatur impedimentum viſitationi,

ni, ſed eam debere ſubſequi appoſitionem ipſam impedimenti, ita vt Prælatus viſitans impedientem moneat, vt deſiſtat ad impediendo; cuius rei ea eſt ratio, quòd in textu dicitur, *niſi moniti reſipiſcant:* non dicitur autem reſipiſcere is, qui non delinquit (verb. gr. impediendo in præſenti materia) quod etiam notarunt *Suarez D.23. de cenſur. ſect.5. num.9. Sayr. l.3. de cenſur. c.35. num.14. Nauarr. c.27. n.140.* & alij.

82 Iſta tamen monitio non eſt opus, quòd ſit ſpecialis, & particularis, ſed ſufficit illam eſſe generalem; ſiquidem textus ſimpliciter, ac indiſtinctè loquitur dicens, *niſi moniti reſipiſcant;* adeòque non debet reſtringi ad monitionem ſpecialem, cùm iure non diſtinguente, nec nos diſtinguere debeamus, ita Suarez, Sayr. Nauar. & alij locis modò citatis, quos ſequitur *Bonac. num.* 5. monens *num.6.* in præſenti euentu requiri ad incurrendam iſtam cenſuram vel triplicem monitionem, vel vnam pro triplici: probatque ex Suarez ſupra ac *Filliucio tractat.* 14. *num.*73. quia vbi ius petit iuridicam monitionem, ſemper loquitur de monitione canonica; monitio autem canonica eſt trina, aut certè vna pro trina, niſi aliud neceſſitas ſuadeat.

83 Præterea iſta monitio, vt ſit legitima, debet fieri ab ipſo Viſitatore Monialium, qui impeditur; aut certè ab eius Superiore in cauſa viſitationis: patet, quia iſta monitio debet eſſe iuridica; non eſt autem iuridica, niſi fiat à legitimo Superiore, qui in cauſa viſitationis eſt vel ipſe Viſitator, vel Superior illius in iuriſdictione, ita *Bonac. num.7.* ex Ang. Suar. & Filliuc. addens *num.* 8. ad incurrendam iſtam excommunicationem præſupponi præſumptionem; cùm in textu adhibeatur verbum *præſumpſerint*, adeòque illam poſſe euitari ex quacumque ignorantia, præter quàm ex affecta cum ingenti temeritate coniuncta.

84 Et certè, quòd iſta excommunicatio incurratur etiam in caſu quo impediatur viſitatio intentata à Prælato regulari: colligitur ex tenore ipſiuſmet textus; qui cùm dicat, *ſingula Monialium monaſteria per Ordinarios, exempta videlicet, quæ ita Sedi Apoſtolicæ, quod nulli alij ſubiecta noſcuntur, Apoſtolica; non exempta verò, ordinaria auctoritate; ac exempta alia per alios, quibus ſubſunt, annis ſingulis debeant viſitari;* vtique comprehendit etiam Prælatos regulares expreſſos in his poſtremis verbis *per alios, quibus ſubſunt*.

SECTIO II.

De Gubernatione Monialium quo ad ſubiectionem erga propriam Abbatiſſam.

ACturi in iſta ſectione de gubernatione Monialium, prout ſe tenet ex parte Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ, cui legitimè ſubduntur; neceſſe eſt, vt aliqua prius explicemus de eius Electione: ſicque ſectionem diuidemus in 2. ſubſectiones, in quarum 1. agemus de canonica Electione Abbatiſſæ, in 2. de eius Poteſtate in Moniales ſubditas.

SVBSECTIO I.

De canonica Electione Abbatiſſæ.

85 *ELectio canonica quæ ſit.*
86 *Quot modis fieri poſſit.*
87 *De iure communi ſpectat ad monaſterium, cui ſit.*
88 *Ad eam concurrunt ſolùm Moniales profeſſæ choriſtæ niſi ſint inhabiles.*
89 *Conuerſæ ad eam admitti poſſent: de facto tamen non admittuntur.*
90 *Monialis eligenda in Abbatiſſam debet habere varias conditiones.*

91 *Non eſt opus, quòd expleuerit annum 40.*
92 *Electio facta ſine dictis conditionibus eſt ipsò factò irrita; quod alij negant.*
93 *In electione ex concurrentibus ad Abbatiſſatum pro arbitrio præferri poteſt ætas in iure præſcripta antiquitati profeſſionis: vel è contra.*
94 *Regulariter Abbatiſſa eligitur ex eodem monaſterio.*
95 *Soror Abbatiſſæ præſentis poteſt eligi, vt ei ſuccedat in officio.*
96 *Qui debeant præſidere electioni, & qualiter vocandi ad electionem.*
97 *In quo loco fiat electio.*
98 *Qua forma, & quibus ritibus, qualiterque recipienda ſuffragia.*
99 *Electio Abbatiſſæ fit per ſuffragia ſecreta.*
100 *In eam debet conſentire maior pars Capituli eligentis, immò & ſanior.*
101 *Putant alij ſufficere duas partes ſuffragiorum ex tribus.*
102 *Quid agendum, ſi quæ ſchedula ſit vitiata.*
103 *Monialis in aliquo caſu eligit ſe ipſam.*
104 *Votum Monialis infirmæ non requiritur: at requiri poteſt.*
105 *Electio fit non ſolùm per viam ſcrutinii, ſed etiam aliis modis.*
106 *Prælatus aſſiſtens electioni Abbatiſſæ non poteſt ferre ſuffragium: quod alii negant.*
107 *Interdum tamen poteſt illam nominare.*
108 *Electio qualiter publicanda.*
109 *Quid ſi facta publicatione, opponatur?*
110 *Publicata debet confirmari.*
111 *Quid, ſi opponatur contra electionem factam per compromiſſum?*
112 *Quid, ſi per ſcrutinium facta ſit electio?*
113 *Officium Abbatiſſæ durat ſolùm ad 3. annos: & poſtea debent vacare per 3. annos completos.*
113 *Electa poteſt renunciare electioni, ſi adſit alia digna.*
115 *Renunciat in fauorem tertiæ, ſi Abbatiſſatum habeat in titulum.*
116 *Moniales indebitè eligentes non ſemper amittunt ius eligendi.*

QVÆRES I. Quid intelligatur hìc nomine canonicæ electionis.

85 ℞. Intelligi vocationem perſonæ idoneæ ad munus Abbatiſſæ, factam iuxtà ſacros canones, ac ſtatuta vniuſcuiuſque Ordinis; dixi, *ad munus Abbatiſſæ*, vt indicarem, quòd, cùm Abbatiſſa non habeat ordinariam iuriſdictionem, ſed quaſi ex commiſſione; & iuriſdictio ordinaria ſit de ratione prælati propriè dicti: conſequenter Abbatiſſa, propriè loquendo, non poteſt dici Prælata: quod in ſpecie notarunt *S. Th. in 4. d.25.q.2. art.2.quæſt.1.ad 2. Sylu.v.Abbatiſſa,num.1. Tabiena ibidem num.5.aliÿque.*

QVÆRES II. Quot modis eligi poſſit Abbatiſſa.

86 ℞. Poſſe eligi pluribus modis à nobis explicatis in *tract.de gubernat.cap. 2.ſect.1.* ſed potiſſimum tribus, qui ſunt vſitatiores, & habentur in *c. quia propter de elect.* nimirum per ſcrutinium (qui eſt omnium vſitatiſſimus) per compromiſſum; & per communem inſpirationem.

QVÆRES III. Ad quem ſpectet electio Abbatiſſæ de iure communi.

87 ℞. Spectare ad monaſterium, cui ea præfici debet; & patet tum ex *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* vbi id ſatis clarè indicatur; dum præcipitur, vt ad eligendum cum alijs nulla admittatur Monialis, niſi 12. ætatis ſuæ annum peregerit: ſic enim ſupponitur Moniales debere concurrere ad electionem Abbatiſſæ: tum ex *Concilio Trident. ſeſſ. 25. de regul. cap. 6. & 7.* quod cùm præcipiat electiones Monialium fieri per vota ſecreta; ita vt ſingulorum eligentium nomina numquam publicentur; & quòd is, qui præeſt electioni, ſiuè Epiſcopus, ſiuè alius Superior, clauſtra monaſterij non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel accipiat: apertè oſtendit electionem Abbatiſſæ ſpectare ad monaſterium: & quidem meritò, vt ſic ea à Monialibus recipiatur maiori

iori cum amore, ac fiducia, tamquam ab ipſis electa, & digna tanto munere æſtimata: quod non ita facilè eueniret, ſi ea eligeretur ad arbitrium Ordinarii, aut Prælati regularis, ita *Rodriq. tom. 2. quæſt. 54. art. 1. Miranda quæſt. 7. de Monial. art. 1. Lezana tom. 1. cap. 26. num. 2. Tabur. D. 28. de iure Abbatiſs. q. 1. num. 2.* aliique communiter cum *Sylu. v. electio 3. q. 6.* aſſerentes de iure communi electionem Præfectæ Monialium ſpectare ad ipſas Moniales, dico *de iure communi:* modò enim poſt *Concil. Trid. ſup. c. 7.* hac in re ſeruari debent ſingulorum Ordinum, ſeu monaſteriorum Conſtitutiones, ſicut aduertit *Tamb. num. 3.*

QVÆRES IV. Quæ requirantur in Monialibus, vt poſſint concurrere ad electionem Abbatiſſæ actiuam, ſtando præcisè in iure communi.

88 ℞. Requiri, vt ſint profeſſæ, ſaltem tacitè; & quòd expleuerint 12. ætatis annum: habetur expreſsè in citato *cap. indemnitatibus:* quamquam, cùm hodie maior ætas petatur ad profeſſionem emittendam; maior item ætas requiritur ad faciendam huiuſmodi electionem, nempè 16. annorum expletorum; quod benè aduertit *Suar. tom. 4. de relig. tr. 8. l. 2. c. 5. num. 18.* addens iure communi maiorem ætatem non deſiderari, nec peti, vt poſt profeſſionem aliquod tempus intercedat ante electionem; ideòque non eſſe neceſſarium, quòd profeſſio anteceſſerit diem electionis, ſed ſufficere, vt ea ante electionem legitimè facta ſit. Dixi *de iure communi*, quia attentis iuribus particularibus religionum (quibus diximus ſtandum eſſe ex decreto Concilii Trid.) in aliqua religione requiritur, vt Monialis concurrens ad electionem Abbatiſſæ fuerit profeſſa aliquot annis (vt in Ordine Prædicatorum, in quo, teſte *Caſtellino c. 17. de elect. n. 15.* non poteſt Monialis habere vocem actiuam in electione Abbatiſſæ, niſi poſt annos 12. ab emiſſa profeſſione.)

Cæterùm ab electione actiua Abbatiſſæ excludi debent Moniales inhabiles: quales ſunt: 1. excommunicatæ excommunicatione maiori: 2. ſuſpenſæ ab officio: 3. interdictæ: 4. prohibitæ eligere ſine licentia Superioris: 5. quæ ſcienter indignam elegerunt in aliqua vacatione, aut certè peccauerunt in poſtulando (ſi tamen ſecuta eſt poſtulatio, vel electio) 6. quæ per laicalem abuſum elegerunt: 7. quæ non elegerunt intra tempus præſcriptum: 8. quæ ſunt irregulares, & hæc ex variis iuribus, quæ adducimus in *noſtro tract. de gubernatione*, & hic breuitatis cauſa omittimus.

Quòd ſi quæras, an Moniales, quæ dicuntur Conuerſæ, poſſint, & debeant admitti ad electionem Abbatiſſæ.

89 ℞. *Suar. ſup. num. 18.* quòd, cùm eæ ſint verè religioſæ profeſſæ, vt ſupponitur; nullum extat ius, quo excludantur à dicta electione: regulariter tamen non ſolent admitti, ſiuè ex conſuetudine, ſiuè ex iure ſpeciali religionum; eſtò ſimpliciter id non repugnet.

QVÆRES V. Quæ requirantur in Monialibus, ad hoc, vt eligi poſſint in Abbatiſſas, ac Præfectas monaſterii.

90 ℞. Requiri non ſolùm vt Monialis eligenda ſit profeſſa expreſsè; ſed etiam vt non ſit minor annis 40. & 8. annos poſt profeſſionem laudabiliter vixerit in monaſterio, ſic decidit *Concilium Trident. ſeſſ. 25. de regul. cap. 7.* ſub his verbis: *Abbatiſſa, & Prioriſſa, & quocumque alio nomine Præfecta, vel Præpoſita appelletur, eligatur non minor 40. annis, & quæ 8. annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit.* Quamquam in caſu, quo inter Moniales monaſterii nulla adeſſet his qualitatibus prædita; & alioqui Superior præſidens electioni iudicaret non expedire, quòd eligeretur Præfecta ex alio monaſterio eiuſdem Ordinis; tunc poſſet eligi aliqua ex illis, quæ in eodem monaſterio annum 30. exceſſerit, & quæ 5. ſaltem annis poſt profeſſionem rectè vixerit, Epiſcopo tamen, aut Superiore Monialium conſentiente; idque ex decreto *Concilii Trid. vbi ſupra.* Quin etiam *Suar. num. 9.* teſtatur ſe ex variis, ac fide dignis teſtimoniis vidiſſe declarationem Sacræ Congregationis hac de re factam; videlicet quòd Abbatiſſa, licèt per quinquennium non manſerit in religione, dum tamen excedat 30. annos,

nos, & id fiat ad requiſitionem ſuarum Monialium de licentia ſecundæ dignitatis cathedralis, & earum Superioris regularis, dummodò laudabiliter anno ſuperiore ſe geſſerit, debet confirmari per biennium in officio: & quòd, deficiente ad confirmationem dictæ Abbatiſſæ Superiorum regularium licentia, procedendum nihilominus eſt ad præfatam confirmationem, ſeruatis ijs, quæ in citato cap. Concilij Trid. præſcribuntur. Vbi nomine *confirmationis* puto intelligi illam, per quam electio ipſa confirmatur, non autem illam, per quam Abbatiſſa abſoluto triennio abbatiſſatus diceretur confirmari iterum in eodem munere.

Quòd ſi quæras, an opus ſit, vt Monialis eligenda in Abbatiſſam expleuerit 40. annum, vel ſufficiat illum inchoaſſe.

91 ℞. *Portel.1.par.reſp.mor.caſu 13.num.1.* ſufficere, quòd inchoauerit; probatque ex *Clem. 1. §. cæterum de ſtatu monac.* quæ ſtatuens ætatem petitam ad hoc vt aliquis ſit Prælatus alicuius Conuentus, debere eſſe annorum 25. ait, *niſi 25. annum attigerit:* ergò idem dicendum eſt in iſto etiam caſu, vt iura iuri conſonent; præſertim, cùm, teſte ipſo Portello, Nauarrus dicat ex duobus ſenſibus, in quibus lex explicari poteſt, accipiendum eſſe eum, qui benignior eſt. Oppoſitum ſuſtinent alij cum *Garzia de benef.par.7.c.4.num.71.* ex eo quòd, cùm Sacra Congregatio Concilij 24. Sept. 1593. declarauerit verba illa *Concilij Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap.14. Ad cæteras autem dignitates, vel perſonatus, quibus animarum cura nulla ſubeſt, Clerici, alioquin idonei, & 22. annis non minores aſſumantur*, debere intelligi de anno vigeſimo ſecundo completo: eadem ratione etiam verba eiuſdem *Concilii ſeſſ. 25. de Regul. cap.7. Non minor annis* 40. (ſupple ſit Monialis eligenda in Abbatiſſam) debebunt intelligi; vt Monialis præfata habeat 40. annos completos: ſi enim non compleuit annum quadrageſimum, eſt minor 40. annis. Etſi *Henriq.lib.14.cap.8.num.10. in gloſſa lit.X. Sà v. beneficium num.31. & alii* loquentes de decreto *Concilii ſeſſ.24. de reformat. cap. 14.* aſſerant quo ad dignitates, ac perſonatus ſine cura ſufficere 22. annos incœptos. Vndè infert *Diana par. 7. tract.12.reſol.9.* ſe exiſtimaturum probabilem tam ſententiam Portelli, quàm opinionem Garziæ ſuperiùs adductas; niſi obſtaret declaratio Sacræ Congregationis ſuprà allegata. Verùm, vt illa obſtet, debet eſſe authentica, & eſſe talis, vt obliget, inſtar legis vniuerſalis iuxtà dicenda inferiùs *cap.10.num.43.*

Difficultas eſt, an præfatæ duæ conditiones requirantur ad electionem tamquam ſubſtantiales, ita vt alioqui electio ſit eò ipsò irrita, ac nulla.

92 ℞. *Tamburinus ſup.q.2.num.7.* eſſe eò ipsò irritam, ac nullam; probantque tum ex quadam declaratione Sacræ Congregationis ſub die 16. Maij anno 1623. relata à *Barboſa l.1. de iur.eccl.c.45. num.19.* tum quia, vbi verba dant formam actus, ſi actus fiat, non ſeruata illa forma, ipſo iure eſt nullus, vt docent *Barthol. in l. Gallus, ff. de liber. & poſthum. & Gomez in cap. fin. §. ſi verò de iudic.lib.6.n.19.* Verum diſſentit *Suar. num.8.* dicens, *hæ autem duæ conditiones*, (quæ ſcilicet ſuperiùs explicatæ ſunt) *non declarantur à Concilio tamquam ſubſtantiales, nec irritatur electio aliter facta, ſed ſimplex prohibitio ponitur, vt non eligatur, &c.* ideòque ſi alioqui electio facta ſit iuxtà commune ius, licèt illæ duæ conditiones non ſeruentur, non erit electio irrita ipſo iure, ſed ad ſummum irritanda, ita Suarez, & meo iudicio ſatis probabiliter, patetque tum ex dictis; tum quia multa prohibentur, quæ tamen facta tenent; tum quia in dubio interpretatio facienda eſt pro valore actus, vt valeat potius, quàm corruat *l. quoties ff. de reb. dub.* tum quia declaratio allegata in contrarium vel non eſt authentica, vel non obligat inſtar legis vniuerſalis iuxta alibi dicta; tum quia actus ſine debita forma factus tunc ſolùm eſt nullus, quando forma ponitur tamquam ſubſtantialis; negamus autem id euenire in præſenti caſu.

Dices, quid ſi duæ Moniales concurrant ad Abbatiſſatum, quarum vtraque ſit digna; altera tamen ſit quadragenaria nondum habens quinque annos profeſſionis; altera verò habens illos completos, aut etiam octo, aliàs nondum attingens 40.

ætatis

ætatis annum, licèt 30. excedat: debet ne in tali caſu præferri hæc poſterior, an potius altera prior.

93 ℞. Quòd, quamuis ex vna parte videri poſſit præferenda poſterior, eò quòd habeat aliquo modo completam conditionem petitam à Concilio (cùm aliàs priori Moniali omninò deſit vna dictarum conditionum) ex alia verò parte præferenda videri poſſit prior Monialis, eò quòd in illa reperiatur ætas 40. annorum per ſe primò requiſita à Concilio, quæ non reperitur in Moniali poſteriori; & aliundè conditio ætatis magis deſideretur, vt rectè aduertit *Suar. ſup. num.* 10. nihilominùs, abſolutè loquendo, negotium iſtud videtur arbitrarium; cùm præfatæ duæ Moniales ſe habeant vt excedens ac exceſſum: ſicque præferenda videtur in præſenti caſu illa, quæ ob alias conditiones reputatur dignior; quòd ſi ambæ fuerint æquè dignæ, ex genere ſuo præferri debet exceſſus ætatis, vtporè in iure magis conſiderabilis; ſi autem exceſſus ætatis eſſet paruus, & antiquitas in religione eſſet magna, ac præponderans: tunc Superioris eſſet prudenter dijudicare, quænam ex illis præferenda eſſet, ita *Suar. num.* 10. addens quòd, ſi nulla adſit Monialis habens integras illas 2. conditiones 40. annorum ætatis, & 8. profeſſionis; illa cæteris paribus præferri debet, quæ iudicabitur plus de ijs participare.

QVÆRES VI. An, & qualiter neceſſe ſit, vt Abbatiſſa eligatur ex Monialibus eiuſdem monaſterij.

94 ℞. Debere eligi, ſi in monaſterio extet aliqua Monialis prædita debitis conditionibus: idque iuxtà *Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 7. de regul.* ſecùs, ſi ibi nulla ex ijs, quæ aliàs eligi poſſunt, habeat 30. annos completos: tunc enim ſimpliciter neceſſarium eſt illam eligi ex alio monaſterio eiuſdem Ordinis; non item, ſi aliqua illarum habeat 30. annos expletos: nam tunc in alijs conditionibus requiſitis ad munus Abbatiſſæ faciliùs poſset admitti benigna interpretatio, attenta aliqua incommoditate in eligendo ex extraneis, ita *Suar. num.* 11. monens ſufficientem cauſam eligendi ex alio monaſterio eſse, quòd in eodem cœnobio non inueniatur aliqua habens ſimul dictas 2. conditiones: cùm ſic intelligi debeant verba illa Concilij: *quòd ſi his qualitatibus non reperiatur in eodem monaſterio:* niſi enim vtramque habeat, dici non poteſt affecta illis qualitatibus. Quod autem dicit Concilium, ad hoc vt eligi poſſit in Abbatiſsam Monialis carens præfatis qualitatibus, oportere, vt non poſſit commodè eligi ex alio eiuſdem Ordinis Conuentu, quod committitur iudicio Superioris; putat *Suar. num.* 10. procedere in diſtantia loci, in quo foret eligenda Abbatiſsa ex alio monaſterio, ſi iudicio Superioris diſtantia ſit tanta, vt electio cenſeatur non poſse fieri commodè ex alio monaſterio, ad quod facit declaratio S. Congreg. quam adducit *Suar. num.* 8. his verbis: *Abbatiſſa* 30. *annorum, & quæ per* 5. *annos ſolùm ſit profeſſa eligi non poteſt, ſi in monaſterio eſt aliqua Monialis* 40. *annorum, & quæ iam per* 8 *annos ſit profeſſa: aut in aliquo monaſterio eiuſdem Ordinis vicino iſtius qualitatis inueniatur.*

An autem, & quo modo Moniales, quæ ſunt vel illegitimæ, vel bigamæ, vel non virgines, vel ex genere maculato, vel infames, eligi poſſint in Abbatiſsas, colligi poteſt ex dictis *cap.* 8.

95 Addo hìc obiter ſororem Abbatiſsæ non prohiberi de iure ſuccedere Sorori in Abbatiſsatu, dummodò aliundè non prohibeatur, ita Sacra Congregatio 19. April. 1619. apud *Barboſam in Collect. v. abbatiſſa.*

QVÆRES VII. Quinam debeant præſidere electioni Abbatiſsæ.

96 ℞. Debere præſidere Ordinarium, ſi monaſterium ſit ipſi immediatè ſubiectum, aut Sedi Apoſtolicæ; Prælatum verò regularem, ſi monaſterium ſit exemptum; idque ex iure antiquo lato in Concilio Trid. ſuprà his verbis: *Is, qui electioni præeſt, Epiſcopus, ſiue alius Superior, clauſuram monaſterii non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel accipiat.* Dixi *ex iure antiquo*, vt indicarem in præſentia ex bulla Greg. XV. *Inſcrutabili* ſæpiùs allegata

legata Ordinarium per ſe , vel per alium poſſe intereſſe electioni Abbatiſſæ faciendæ, etiam à Monialibus exemptis (quamvis ad id non teneatur .) Præterea tali electioni debent intereſſe cum Ordinario , aut Prælato regulari ſaltem duo teſtes , qui munus diſquiſitorum exerceant ; alioqui electio facta eſſet nulla ex *c. quia propter de elect.in 6.* iique debent eſſe in loco patenti : ita vt, ſi commodè fieri poſſit, ab omnibus videantur : non eſt tamen opus , vt audiantur à Monialibus vocalibus capitulariter congregatis . Quare tenentur Regulares ſignificare Ordinario diem electionis, illumque expectare vſque ad tempus præfinitum,vt diximus *ſup.c.8.q.42.* afferentes ad id decretum Sacræ Congregationis .

Notat autem *Sanctorus in Conſt. Minor.cap.11.ſtat.7.q.7. d.4.* quòd , quamuis in citata bulla Greg. dicatur de Ordinario , illum poſſe electioni Superioriſſæ Monialium intereſſe , ac præſidere : & Præſes in iure antiquo ſummam iuriſdictionem importet in prouincia ex *l. 1. ff. de offic. Præſidis :* in præſenti tamen caſu verbum *præſidere* non inducit iuriſdictionem , ac ſuperioritatem in Moniales , earumque electiones , ſed ſolam ordinationem , ac directionem ; ita vt electio fiat quietè , ac pacatè, nullaque violentia , aut defectus in ea committatur ; ſicque Ordinarius nequit recipere Monialium ſuffragia , ſed ſolùm ea audire , & cognoſcere , quando recipiuntur à Prælato regulari ; quippè cui ſolùm priuatiuè quo ad Epiſcopum incumbit excipere ſuffragia : vt declarauit Sacra Congr. Concilij 10. Sept. 1639. in Vrb. ad inſtantiam P. Commiſſarij Curiæ pro Monialibus S. Bernardini illius Ciuitatis, Epiſcopum in electione Abbatiſſæ Monialium Regularibus ſubiectarum non poſſe exquirere , ſeu recipere , vota Monialium , ſed illa exquiri, & recipi debere à Superiore regulari, ſciente tamen, & audiente eodem Epiſcopo .

Addit *Sanctorus ſup. d. 3.* non eſſe opus in præſenti caſu ſignificare Epiſcopo horam præciſam, qua fieri debet electio,ſed ſufficere, quòd dicatur illam faciendam eſſe poſt Veſperas,aut Miſſa celebrata ; tumque expectandum eſſe aliquantum poſt illam horam (v. g. per vnam horam circiter,)&,ſi interim non veniat Epiſcopus,poſſe procedi ad electionem : ſiquidem in hoc caſu non debet attendi præciſè commoditas Epiſcopi,ſed tempus opportunum electionis; nec ad ipſum ſpectat præfigere tempus, ſed ad Prælatum regularem , Epiſcopo ſe accommodante tempori, ac electioni , quæ vtique cum ſit actio grauiſſima , non debet pendere ab affectibus , ac reſolutionibus Epiſcopi : aliàs, ſi expectari deberet Epiſcopus per totam diem ; vel non poſset celebrari electio die deſignata,vel celebranda eſset de nocte; quod reſpectu Monialium graue eſset inconueniens .

QVÆRES VIII. In quo loco fieri debeat electio Abbatiſsæ .

97 ℞. Regulariter debere fieri in tali loco,vt is, qui debet præſidere,non adſtringatur ingredi clauſtra monaſterij ; id quippè ſatis clarè indicat Concilium Trid. vbi ſup. dum ait : *Clauſtra monaſterij non ingrediatur , ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat , vel recipiat ;* quamquam ſi præſidens electioni prudenter iudicet non poſse fieri electionem canonicè , niſi ipſo ingrediente cum ſuis coaſsumptis , ob inquietudinem Monialium,ac probabilem ſuſpicionem ſubornationis; aliamue ſimilem cauſam ; tunc ij licitè poſsent ingredi , ita in terminis *Rodriq. tom.1. q.46.art.5. Miranda q.2 de Monial.art.15. Barb. alleg. 102. de off. Ep. n.46. Io. de la Cruz. l. 1. de ſtat.relig.c.5. d.2.* aliique & inde probant , quòd , cùm Prælatus Monialium poſſit in caſu neceſſitatis dare facultatem, vt alij ingrediantur clauſuram; ſic & poterit ſibi hanc eamdem facultatem dare ; ſicut conceſſit Gregorius XIII.in ſua Conſtit. *dubiis* dicens Prælatos omnes tam ſæculares , quàm regulares , quibus cura , & regimen monaſteriorum Monialium quouis modo incumbit , facultate ſibi ex officio attributa ingrediendi monaſteria prædicta ita demum vti poſse , ſi id faciant in caſibus neceſsarijs, &c.

QVÆRES IX. Quo modo , & forma , quibuſue cæremoniis fieri debeat electio Abbatiſsæ .

98 ℞. In hoc ſeruari debere ſtatuta, aut conſuetudines vniuſcuiuſque Ordinis, ac monaſterij; videri tamen valdè commendabilem formam illam eligendi, quam deſcribit *Rainerius in rituali monaſt. ritu. 8. rubr.* 1. *cæremon.* his verbis; Opportuno tempore procedat præſidens electioni Abbatiſſæ, ſaltem cum Notario, vel Cancellario ad feneſtellam ſanctiſſimæ Communionis, ad quam ex parte interiori conuocari faciet more ſolito ad ſonum campanulæ capitularis omnes Moniales, ipſaſq; ſic congregatas, & coadunatas alloquatur: huiuſmodi euocationis certiores reddat, & ad digniorem perſonam quam in conſcientia iudicauerint, in Abbatiſſam eligendam hortetur; quo facto Cancellarius nomina omnium Monialium ibi congregatarum accipiet: quod vt faciliùs, & citiùs præſtare poſſit, paginam cum nominibus omnium Monialium vocalium ſibi antea procurabit, quam manibus tenens, & iuxtà feneſtellam ſe diſponens ſingulis Monialibus ibi preſentibus ordinatim ad feneſtellam pro facienda Præſidenti reuerentia accedentibus, ſuumq; nomen, & cognomen dicentibus ipſum in pagina deſcriptum obſignabit: omnibuſq; tandem notatis præſentibus, & in ſufficienti numero congregatis procedatur ad electionem. Vnde Abbatiſſa officio cedens, genuflexa manibus ante pectus iunctis coram Præſidente ad feneſtellam ſedente, pro commiſſis negligentijs, & erroribus in adminiſtratione ſui officij, & pro cæteris Monialibus omnibus pariter genuflexis dicet culpam, & faciet generalem confeſſionem dicendo *Confiteor, &c.* qua completa ipſam, & cæteras omnes Præſidens ad effectum electionem validè celebrandi, à cenſuris, & poſtea etiam à negligentijs more ſolito generaliter abſoluet, ac poſtea Monialibus proſequentibus incipiet hymnum *Veni creator Spiritus*; ipſoque completo ſtans ſubdet verſum, & orationem de Spiritu Sancto, deinde ſedebit, Monialibus etiam interius ſuis locis remotiùs à feneſtella, quàm poſſit, ſedentibus: ipſe verò tenens præ manibus paginam, in qua Cancellarius nomina, & cognomina omnium Monialium vocalium ibi præſentium in principio deſcripſerat, ipſas omnes proprijs nominibus ordinatè vnam poſt aliam, incipiendo à ſenioribus, ad feneſtellam vocabit, ſingulaſque accedentes interrogabit, quamnam Monialem in Abbatiſſam eligant; ipſarum verò quælibet reſpondeat: *Eligo in Abbatiſſam huius monaſterij M. D. N. de talibus*; huiuſmodi tamen votum præſtabit ſubmiſſa voce, ita vt à cæteris Monialibus interiùs nequaquam, benè tamen à Præſidente, & Cancellario exteriùs audiri poſſit; antea, & poſtea Præſidenti exhibita reuerentia. Pro quibus votis recipiendis Præſidens, & Cancellarius quiſq; de ſe in quadam pagina deſcribat nomina, & cognomina Monialium in Abbatiſſam ſucceſſiuè petitarum; & ab vno quoq; nomine vſque ad paginæ extremitatem lineam rectam ducat, quam tot vicibus paruis apiculis interſecabit, quot Monialis illius nominis in Abbatiſſam nominata fuerit, vnde qui huiuſmodi vota excipere, & adnotare debent, intentas aures habeant, Monialiumque vota iuxta quod ab ipſis prolata fuerint, fideliter notent, apiculos formando: & tandem per omnes Moniales præſtito ſuffragio, ſuæ quiſq; paginæ apiculos votorum enumerabit; &, ſi ſibi inuicem, & Monialium congregatarum numero correſpondere repererint, electionem habebunt canonicam: ſecus autem, ſi deficientes, vel excedentes: in quo caſu repetenda eſſet electio. Poſtmodùm obſeruabunt vota, & quam plura vltra medietatem, vel duas ex tribus partibus habuiſſe videbunt, illam Præſidens vti legitimè, & canonicè electam Abbatiſſam per triennium promulgabit; ſtatimque ad ſe accedenti huiuſmodi munus commendabit: ad quod acceptandum ipſam ſe ſe ſubtrahentem coget, niſi iuſtas admodum, & rationabiles cauſas ſuæ renitentiæ deduceret: tunc enim eius renunciationem deberet admittere, & ad alterius electionem deuenire; ſi verò officium acceptauerit, completa erit electio, pro qua tunc pulſari debent omnes campanæ ſolemni, & lætabundo modulo. Præſidens verò Epiſcopum, vel eius Vicarium, aut alium deputatum, ſi electioni interfuerit, mox diſcedentem, vt decet, comitabitur, ac poſtmodum tunc, vel alio opportuniori tempore ad confirmandam Abbatiſſam, & benedicendam reuertetur. Præſidens item, & Cancellarius, vel quicumque

alius

alius vota recipiens, completa electione, ſuprdictas paginas apiculatas in fruſtra ſcindant, ignique tradant.

QVÆRES X. An, & qualiter electio Abbatiſſæ fieri debeat per vota ſecreta.

99 ℞. Debere fieri ex decreto *Concilij Trident.ſeſſ.25.de regul.cap.6.* quod ſic habet: *In electione quorumcumq; Superiorum, Abbatum temporalium,& aliorum Officialium, ac Generalium,& Abbatiſſarum,aliarumq; Præpoſitarum,quò omnia rectè,& ſine vlla fraude fiant:in primis S. Synodus diſtrictè præcipit omnes ſupradictos eligi debere per vota ſecreta, ita vt ſingulorum eligentium nomina numquam publicentur.* Quod tamen non facit,quin Ordinarius cum ſuo Vicario, ſeu Secretario,aut alio coaſſumpto, vel Prælatus regularis,præſidentes electioni poſſint vota ſingularum Monialium excipere oretenus expreſſa: ſicut declarauit Sacra Congregatio, teſte *Garzia par.5. de benefic. cap.4. num.*190. addente præfata vota modo dicto oretenus excipi poſſe à Præſidente electionis, etiam ſi ea ſcientur à quatuor, vel quinque aſtantibus; nec propterea deſinere eſſe ſecreta, ſi iuxtà formam ſtatutorum religionis ea manifeſtatio facienda ſit. Eſt autem ita neceſſarium,quòd eiuſmodi electio fiat per vota ſecreta, vt alioqui ſit nulla, etiamſi id contingat ex ignorantia iuris: & quidem ita, vt neque ex Epiſcopi diſpenſatione, poſſit validari, ſic declarante Sacra Congregatione, apud *Samuellium tr.1.de elect.can.diſp.5. controu.2. num.*18.

QVÆRES XI. Qui numerus ſuffragiorum requiratur ad canonicam electionem Abbatiſſæ.

100 ℞. Requiri, quòd electa habeat maiorem numerum ſuffragiorum, non quidem reſpectu minoris numeri, ſed totius Capituli ferentis ſuffragium; ſicq;non ſufficere, quòd electa habeat plura ſuffragia; quàm reliquæ Moniales; ſed opus eſſe, vt numerus ſuffragiorum contineant maiorem partem totius Capituli: ita vt, ſi Moniales de facto concurrentes ad electionem ſint 40. ſaltem 21. per ſuum ſuffragium concurrerint in perſonam Monialis electæ, ita *Sylu.v.electio 2.qu.9.Miranda ſup.quæſt. 7.art.4.Suarez tom.4. de relig. tract.8. lib.2. cap.5. num.*22. addens maiorem numerum, etſi ſit neceſſarius ad electionem, non tamen ſufficere, niſi etiam ſit ſanior; hincq; inferens, quòd ſi contingat maiorem partem, quæ in vnam conſentit; non eſſe ſaniorem; & partem ſaniorem, quæ vult alteram, non eſſe maiorem, vtriuſq; electio, per ſe loquendo, eſt nulla; cùm neutra pars eligentium ſit copulatiuè, & maior, & ſanior, ſicut ſtatuitur in *c. quia propter de elect.* quamquam ſemper maior pars præſumatur ſanior, ſi perſona electa non ſit indigna, vt aduertit *Suar.num.*23. Sanior autem illa pars cenſetur, quæ eſt iuſtior, & maiori ratione nititur, & æquitate, vt notat *Gloſſa in c.Geneſi de elect.v.ad zelum,*& cum ea *Portell. de dub. regul.v. electio in addit. n.*2.

101 Diſſentiunt *Barboſa l.1. de iure eccl. cap.45. n.24.& Tambur.ſup. quæſt.9.num.*3. ſuſtinentes ad canonicam electionem Abbatiſſæ requiri numerum duarum partium votorum ex tribus, niſi aliud petat loci conſuetudo; probant ex quadam declaratione Sacræ Congregationis ſub 20. Nou. 1585. quam tamen Doctores relati §. *præced.* non admittent, vtpotè minùs authenticam, aut certè non obligantem vbique: vnde ſecluſa conſuetudine legitimè in contrarium inducta: opinio Mirandæ videtur poſſe tuta conſcientia practicari.

Quærit hic *Tamburinus num.*4. quid agendum in caſu, quo Præſidens electioni Abbatiſſæ ex ſchedulis receptis inueniat aliquam ſciſſam, aut ſignatam, vel certè plures, aut pauciores.

102 ℞. In tali caſu debere frangi, ac comburi omnes ſchedulas receptas, facta noua electione cum maiori circumſpectione,ita *Tamburinus ſup. num.4. ex Nauarro, Rodriq.& Venero.*

QVÆRES XII. An poſſit dari caſus, in quo Monialis poſſit ſe ipſam eligere in Abbatiſſam, & quando.

103 ℞. Poſſe dari,ſi conſuetudo permittat,quòd ante electionis decretum ſuffragantes

tes poſſint variare, addendo proprium ſuffragium illi Moniali, in quam plures ſuffragantes conſenſerint; tunc enim Monialis intelligens ſe electam per medietatem ſuffragiorum, ſi alioqui habeat ius eligendi, poterit conſentire in ſui electionem, ac veluti coeligere, ita *Laym. in qq. canon. cap. vlt. quæſt.* 233. & cum eo *Tamburin. ſup.* patetque tum quia ſic ceſſat ſuſpicio ambitionis, quæ eſt potiſſima cauſa, cur quis non poſſit eligere ſe ipſum (cùm potius talis coelectio ordinetur ad bonum commune, cui maximè confert electio legitima Superioris) tum quia ſic tolluntur diſſidia, & diſcordiæ inter eligentes; quod etiam cedit in fauorem boni communis monaſterij.

QVÆRES XIII. An caſu, quo tempore electionis ægrotet aliqua Monialis ideoque non poſſit conuenire ad locum electionis, poſſit, & debeat Prælatus præſidens electioni ingredi monaſterium ad recipiendum ſuffragium dictæ infirmæ.

104 ℞. Non poſſe; cùm id expreſsè prohibuerit Sacra Congregatio 21. Iunij 1595. teſte *Gauanto in manu. v. Monialium officiales num.* 18. & talis caſus non comprehendatur in Conſtitutione Greg. XIII. Prælatis Monialium concedente facultatem ingrediendi in caſibus neceſſarijs: cuiuſmodi ſine dubio non eſt præſens caſus; ſtante quòd Monialis infirma poteſt cedere pro tunc iuri, quod habet eligendi abſque eo quòd impediatur electio, vt per ſe patet.

Concedo tamen eſſe ſatis æquum, vt in propoſito caſu requiratur votum dictæ Monialis; maximè ſi ea ſit grauis, prudens, diſcreta, ac zelans: ea enim habetur moraliter pro præſenti; & aliàs ab omnibus Monialibus capitularibus præſentibus votum debet peti: quamquam in hoc inſpici debet conſuetudo vniuſcuiuſque Ordinis, ac monaſterij, eaque ſeruanda eſt.

QVÆRES XIV. An etiam modò poſt Concil. Trid. electio Abbatiſſæ fieri poſſit tribus modis relatis q. 2.

105 ℞. Videri probabile, quòd poſſit fieri: idque ob doctrinam, quam tradit *Miranda tom. 2. manu. quæſt.* 23. *art.* 4. dicens non obſtare *Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 6. quippè non intendit derogare citato capiti *quia propter*; ſed eo præſuppoſito, dat ibi formam ſeruandam in ferendis ſuffragijs pro electione facienda per viam ſcrutinij, ita expreſsè *Miranda* contra *Tamburinum ſup. qu.* 4 *num.* 6. docentem in Concilio Trid. admitti ſolùm electionem per modum ſcrutinij; cùm tamen eadem *diſp. q.* 8. *num.* 1. diſertis verbis concedat Moniales vnanimi conſenſu poſſe compromittere electionem Abbatiſſæ idoneæ in Epiſcopum, aut alium Prælatum iuxtà *cap. cauſam de elect.* immò, & in confirmatorem ſecundùm Panormitanum, & Lauorium; addens Epiſcopum, ſi in caſu propoſito eligat Abbatiſſam non idoneam, non poſſe ampliùs eligere aliam; cùm iam functus ſit ſuo officio, ſiue benè, ſiue malè; nobiſcum ſentit *Laym. ſup. q.* 131.

QVÆRES XV. An, & quando Prælatus Monialium præſidens electioni Abbatiſſæ habeat ius illam eligendi, aut ferendi ſuum votum.

106 ℞. Non poſſe quidem vnquam ferre votum, neque in caſu diſcordiæ ortæ inter Moniales circa electionem: cùm id expreſsè prohibuerit Sacra Congregatio 23. Maij 1621. teſte *Tamburino ſup. quæſt.* 6. *num.* 6. habere tamen ius nominandi eam, quam magis idoneam iudicauerit, ſi Moniales inter ſe diſcordent circa electionem Abbatiſſæ: ita tamen, vt priùs deſignet Monialibus tempus competens ad concordandum; ſic quippè ſtatuit eadem Sacra Congregatio 12. Octobris 1592. apud *Piaſecum p. 2. praxis, cap.* 3. *num.* 57. ita *Tambur. ſup. num.* 5. alijque communiter; & talis videtur praxis ferè communis; vt proindè dicat Tamburinus non videri ſubſiſtere, quod ait *Portell. de dub. regul. v. Abbatiſſa num.* 9. in electione Abbatiſſæ Prælatum ordinarium præſidem ipſius electionis poſſe dare ſuum ſuffragium; cùm ſit caput illius communitatis, & cum ipſis Monialibus conſtituat vnum corpus morale ad eligendum.

Diſſentit *Sanctorus in Conſtitut. min. cap.* 11. *ſtat.* 7. *d.* 4. cum *Portello v. Abbatiſ-*

ſa

ſa num.9. dicens poſſe Prælatum aſſiſtentem electioni Abbatiſſæ ferre ſuum votum: probat tum ex eo quòd ille eſt Superior ordinarius; tum quia id fit à multis Epiſcopis in Portugallia: tum quia Generales Minorum ferunt ſuffragium in electionibus Tertiariorum, qui ſunt alterius Religionis; tum quia in Carthuſianorum *Conſtitutionibus p.3. cap.24. num.1.* dicitur; *in electione Prioriſſæ Monialium Vicarius primam vocem habeat.*

107 Et quidem quòd Prælatus præſidens Monialium electioni poſſit in aliquo caſu nominare aliquam in Abbatiſſam; habetur etiam in conceſſione bullata Gregorij XIII. facta 16. April.1574. Viſitatoribus, ac Abbatibus, ſeu Prælatis Monialium Ordinis S. Benedicti: nimirum quòd toties, quoties faciendarum electionum Abbatiſſarum pro tempore caſus euenerit, Moniales per duo ſcrutinia non conuenire in faciendis ipſarum Abbatiſſarum electionibus, poſſint, & debeant ipſorum monaſteriorum Monialibus proponere duas, vel tres eiuſdem monaſterij Moniales, quas ad regimen, & gubernationem aptiores eſſe iudicauerint; quòd illa ex dictis duabus, vel tribus Monialibus ſic propoſitis, quæ plura Monialium vota in ſui fauorem habuerit, ſit, & cenſeatur eſſe legitimè, & canonicè electa in Abbatiſſam ipſius monaſterij,& tamquam talis in Abbatiſſam monaſterij huiuſmodi per eos, ad quos ſpectat, omninò inſtitui, ſeu confirmari debeat. Habetur in bulla Gregorij XIII. in ordine 15. & ,cùm ſit valdè fauorabilis bono monaſteriorum prouenienti ex pace, & concordia Religioſorum, vtique cadit in generalem communicationem priuilegiorum: ſicque eius beneficio vti poterunt Prælati Monialium, etiam aliorum Ordinum in caſu, quo eligatur Abbatiſſa monaſterij ſibi reſpectiuè ſubiecti: ſiue ij ſint Regulares (de quo nemo dubitat) ſiue ſint Epiſcopi, ſeu Ordinarij locorum, quos puto comprehendi in dicta bulla ſub nomine Prælatorum, dum ait: *Viſitatores, ac Abbates, ſeu Prælati reſpectiuè, quibus Moniales ipſorum recommendatæ, ſeu ſub quorum regimine, gubernio, & cura exiſtunt:* præſertim cum iuſta conceſſio dici poſſit facta potiùs Monialibus, quàm Prælatis illatum, vtpotè cedens in maximum bonum ipſarum.

QVÆRES XVI. An, & qualiter publicari debeat electio Abbatiſſæ.

108 ℞. Debere publicari, vbi Prælatus Præſidens illi repererit eam eſſe legitimam, ac canonicam: & quidem ſub hac, aut alia ſimili forma, nimirum dicendo: *Hæc eſt electio canonica N. facta in hoc Conuentu N. tali die, menſe, & anno, in qua N. habuit tot ſuffragia, & N. tot,* incipiendo tamen ſemper à paucioribus. Vbi autem publicata fuerit electio, ſiue per Notarium aſſiſtentem, ſiue per ipſum Prælatum Monialium præſidentem (prout feret conſuetudo, aut ſtatutum vniuſcuiuſque monaſterij) eam confirmabit idemmet Prælatus: quæ duo communiter, &, vbique obſeruantur. Quòd ſi alicubi in tali euentu adeſt aliqua alia rationabilis conſuetudo (verb.gr. quòd Moniales accedant ad deoſculandam manum Abbatiſſæ electæ) ea omninò obſeruari debet, cùm iuxtà ſuperiùs dicta Concilium Trident. dicat, *in reliquis ſeruari debere ſingulorum Ordinum, vel monaſteriorum conſuetudinem.* Cæterùm notat *Suar. ſup. num.15.* ſuffragia debere publicari ſine vlla morali interruptione, vt conſtat ex verbis, quæ habentur *cap. quia propter de elect.* videlicet *mox publicentur.*

Dices, quid ſi facta publicatione Abbatiſſæ moniales ſtatim opponant ſe elegiſſe, non illam, quæ fuit publicata, ſed aliam?

109 ℞. *Tamb. ſupra quæſt.10. num.3.* ex Lauotio Sacram Congregationem declaraſſe in tali caſu Moniales omnes iterùm audiri debere per perſonam non ſuſpectam; vt ſic de veritate conſtet, & electio cenſeatur canonica.

QVÆRES XVII. An, & à quo debeat confirmari Abbatiſſa electa.

110 ℞. Si quidem monaſterium ſit immediatè ſubiectum Sedi Apoſtolicæ, Abbatiſſam recens electam debere petere confirmationem à Papa (idque per Procuratorem) ſin autem monaſterium ſubſit Prælato regulari, confirmationem ſpectare ad ipſum Prælatum: ſin verò ſubiectum ſit Ordinario loci, recurrendum

eſſe

Digitized by Google

eſſe ad ipſum pro confirmatione, ita *Laym.ſup. quæſt.*234. *Tambur.ſup. q.*1. alijque penes ipſum.

Et certè quòd electio Abbatiſſæ confirmari debeat à Prælato, vt certum ſupponitur in *Clem.attendentes de ſtatu monach.* dum ibi dicitur Abbatiſſam debere benedici intra annum à ſuæ confirmationis tempore computandum iuxtà *Azorium tom.*1. *l.* 13.*cap.*10.*q.*3. & quidem meritò, cùm per confirmationem electionis conferatur iuriſdictio; ſicut notauit *Tamb. num.*2. hinc inferens Monialem exemptam non poſſe confirmari ab Ordinario; quamuis aliàs ex bulla Gregorij XV. *Inſcrutabili*, habeat ius aſſiſtendi electioni: vnde & Sacra Congregatio declarauit per tale ius non fuiſſe Epiſcopis attributam facultatem confirmandi Abbatiſſas electas. Confirmatio autem debet fieri in eo ipſo loco, in quo electio habita, & publicata eſt, ita *Tamb. nu.* 4.quamuis *Miranda quæſt.*2. *de Monial. art.*15. putet in eo ſaltem caſu fore licitum Prælato Monialium ingredi monaſterium ad confirmandam Abbatiſſam electam, ſi probabile aliquod ſcandalum, aut periculum alioqui immineret ob Monialium inquietudinem reſiſtentium electioni, & renuentium obedire; idque ob doctrinam in ſimili traditam *q.*8.

Quòd ſi alicubi (vt Romæ) extat contraria conſuetudo, ne ſcilicet confirmetur electio Superioriſſæ Monialium; dicendum eſt illam confirmari per tacitum conſenſum hòc ipsò quòd ei non contrauenitur.

111 Notant autem *Rodriquez tom.*2. *quæſt.*54. *art.*7.& poſt illum *Layman quæſt.*232. quòd ſi Abbatiſſa electa ſit per compromiſſum, & poſtea Moniales aliquæ ſe opponant; tunc vel minor pars Conuentus ſe opponit; & electa debet à Superiore confirmari, ac benedici (ſi extet conſuetudo benedicendi, quæ vtique non extat vbique) vel maior pars ſe opponit; & tunc confirmatio, ac benedictio differri debet, donec oppoſitionis cauſa cognoſcatur. Quamquam electa poſſit interim adminiſtrare, niſi opponentium pars duplo maior exiſtat: in quo caſu non poſſet adminiſtrare, ſed expectandus eſſet euentus litis, vt colligitur ex *cap.indemnitatibus*,*§.porrò de elect. in* 6.

112 Quòd ſi electio facta ſit per ſcrutinium, &, votis in diuerſa diuiſis, plures electiones factæ ſint; ea per Superiorem confirmari debet, quæ à duabus partibus numero fuerit celebrata: & hoc, non obſtante quacumque exceptione, ſeu contradictione, aut appellatione, ſicut diximus q.11. (intellige, niſi fortè opponatur, aliquod votum eligentium fuiſſe nullum, ita vt in electione non ſuperſint duæ partes votorum) quamquam Superior in tali caſu debeat præmittere aliquas diligentias ad videndum, num alioqui talis electio ſit canonica. Si autem nulla dictarum electionum facta fuerit à duabus partibus eligentium; tunc, non obſtante quòd ſit publicatum ſcrutinium, ac proceſſum fuerit ad electionem, poſſunt Moniales, quæ in aliam, ſeu alias ſua vota direxerant, priuſquàm ad actus extraneos diuertantur, accedere ad illam, quæ à maiori parte numero totius Capituli electa eſt: &, ſi per hoc deueniatur ad duas partes, electa debet confirmari; æquè ac ſi ab initio habuiſſet duas partes votorum. Quòd, ſi denique ad illam, quæ electa eſt à maiori parte, nolint accedere aliæ Moniales, aut non tot, quæ conſtituant duas partes; tunc Superior ante confirmationem Abbatiſſæ taliter electæ, planè, ac ſine ſtrepitu iudicij debet inquirere ſuper obiectis, quæ oppoſuerit maior pars diuerſa, necnon ſuper alijs, quæ ex officio debent inquiri in tali negotio: electa tamen interim adminiſtrante in temporalibus, ac ſpiritualibus; præter quàm in alienatione rerum monaſterij, ac receptione Monialium, ita *Miranda ſupra quæſt.*7. *art.*10. *Rodriqez loco ſup.citato*, & alij; clarèq; habetur, in *cap.indemnitatibus de elect. in* 6. ſuperiùs relato.

QVÆRES XVIII. Ad quantum tempus fieri debeat electio Abbatiſſæ.

113 ℞. Deberi fieri ſolùm ad triennium ex decreto Gregorij XIII. edito in Conſtitutione ſua à nobis relata ſuperiùs *cap.*8. *quæſt.*38. quæ tamen non habet locum in Abbatiſſis creari ſolitis per præſentationem, ac inſtitutionem; cum talis inſtitutio, ac confirmatio ſit perpetua, ita *Tamburinus ſup. d.*30. *quæſt.*2. alijque communiter;

niter; inter quos benè notat idem *Tambur. q.*1. *num.*12. præfatam Conſtitutionem non obligare extra Italiam; ideoque Abbatiſſas extra Italiam electas poſſe iterùm eligi: in Ordine verò Fratrum Prædicatorum non poſſe electam in Abbatiſſam poſt triennium ſui abbatiſſatus iterum eligi, niſi vacet ad minus per 4. annos; excipe; niſi fortè monaſterium eſſet nouum, aut de nouo reformatum.

Notat autem *Lezana v. annus num.*5. Quòd, cum Gregorius in citata *Conſtitut.* ſtatuat Abbatiſſas in Italia à die ſuæ adminiſtrationis finitæ debere vacare per triennium; &, quando aſſignatur tempus in accuſatiuo cum præpoſitione per, requirantur anni completi ex *l. non putabam*, *& l. ſi annos ff. de condition. & demonſtrat.* Abbatiſſæ debent vacare per 3. annos completos. Quamuis idem *Lezana v. Abbatiſſa num.*12. ex *Miranda*, *& Lauorio* dicat illas pro paruo tempore poſſe exercere Vicariæ munus, donec eligatur Abbatiſſa: quod etiam nos diximus *cap.* 8. *num.*60.

QVÆRES XIX. An, & quo modo Monialis canonicè electa in Abbatiſſam poſſit renunciare electionem Abbatiſſatus.

114 ℞. Poſſe, niſi conſtet deeſſe aliam dignam, quæ eligatur: tunc enim præferendum eſſet bonum commune monaſterij propriæ quieti, & acceptandum onus, ſi electa alioqui videat ſe eſſe dignam, & quidem quòd in priori caſu poſſit renunciare, conſtat tum exemplo plurium Sanctorum, qui dignitates præſentis ſæculi quàm maximè auerſati ſunt, & eas pro viribus refugerunt; tum quia non debet quis de facili ſe dignum putare ex *gloſsa in cap. in ſcripturis v. minimè* 8. *quæſt.*1. *& cap. ſi electio v. renunciat de elect. in* 6. ita *Tamb. ſup. D.*31. *qu.*1. monens *num.*4. quòd ſi ſponte renuncietur electioni, renuncians non debet ampliùs audiri: cùm per renunciationem ſpontaneam amiſerit omne ius acquiſitum per electionem; vt notarunt Innoc. & Abb. relati ab ipſo Tamburino.

An autem Abbatiſſa poſſit renunciare Abbatiſſatum in fauorem alicuius particularis Monialis.

115 ℞. *Tambur. ſup. q.*2. ex Creſcentio, Pariſio, & Lauorio poſſe; ſi Abbatiſſa renuncians Abbatiſſatus dignitatem habeat in titulum, aut adminiſtrationem à Papa: patetq; ex ijs, quæ proportionaliter procedunt in præſenti materia; ſecùs, ſi non habeat in titulum, &c.

QVÆRES XX. An Moniales eligentes Abbatiſſam, non ſeruata forma *cap. quia propter*, priuentur iure eligendi.

116 ℞. Non priuari, ſi id faciant ex ignorantia iuris, quæ excuſat mulieres, *l. regula*, *ff. de iur. & fact. ignor.* ita *Samuellius tract.*1. *de elect. can. controu.*7. *num.*5. *ex Caſtro, Boerio, Menochio*, & alij, qua de re *ſup. cap.*8. *q.*43.

Plura alia, quæ hìc controuerti poſſent de electione Abbatiſſæ, ſeu prioriſſæ Monialium; examinantur in noſtro *tract. de gubern. cap.*2. *ſect.*1. ideoque non eſt, cur ea hoc loco repetamus.

SVBSECTIO II.

De Poteſtate Abbatiſſæ in Moniales ſubditas.

117 *Abbatiſſa in Moniales ſubditas habet poteſtatem ciuilem, ac domeſticam,*
118 *Eſt capax iuriſdictionis ſpiritualis delegatæ: ſicut eſt & homo non baptizatus.*
119 *Propriè loquendo, non eſt prælata Conuentus, cui præeſt.*
120 *Quando incipiat exercere ſuum munus.*
121 *Interdùm illud exercet ante confirmationem.*
122 *Ex poteſtate delegata ferre poteſt leges.*
123 *Imponit præcepta obligantia in conſcientia, non tamen ſpiritualia; quod alij reyciunt.*
124 *Imponit præcepta ſpiritualia ex poteſtate delegata.*

125 *Ex*

125 *Ex delegatione Papæ poteſt præcipere in virtute obedientiæ.*
126 *Non præcipit ſub cenſura Eccleſiaſtica, niſi ex delegatione Papæ.*
127 *Hoc autem pluribus modis facere poteſt.*
128 *Præcepta Abbatiſſæ non obligant in conſcientia ex eo quòd confirmentur, aut innouentur à Prælato.*
129 *Abbatiſſa punit ſubditas, eaſq; corrigit, ſed cùm limitatione.*
130 *Obligat in conſcientia ad detegendum delictum, de quo inquirit.*
131 *Interdùm confert beneficia Eccleſiaſtica, iiſque priuat.*
132 *Quæ portio redditum annuorum aſſignari debeat Vicario beneficij vniti Monaſterio Monialium.*
133 *Non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis, ſaltem ex poteſtate ordinaria.*
134 *Non commutat, nec diſpenſat in votis Monialium ſubditarum.*
135 *Ea tamen irritat (ſed non votum tranſeundi ad arctiorem; quod tamen poteſt commutari in votum perſeuerandi in Ordine laxiori etiam ab ipſa vouente.) Papa non irritat Vota Regularium, quæ alij Prælati non irritant.*
136 *Et quidem abſq; cauſa, ſi non ſint facta de eius licentia.*
137 *Irritans vota propriæ ſubditæ ſine cauſa peccat ſolùm venialiter.*
138 *Propriè non diſpenſat in regularibus Obſeruantijs.*
139 *Non prædicat, nec benedicit ſuis ſubditis.*
140 *Recipit puellas ad educationem, ſed ſeruatis ſeruandis.*
141 *Non dat facultatem ingrediendi clauſuram.*
142 *Niſi in caſu, quo adſit periculum in mora.*
143 *Applicat alijs bona opera ſubditarum.*
144 *Indicit ijs certas preces, & quidem etiam ſub peccato.*
145 *Non præcipit in ſpiritualibus, ita vt obliget grauiter.*
146 *Bona monaſterij liberè adminiſtrat.*
147 *Contrahit de illis, ſed de conſenſu Capituli, immò & Superioris, & quidem ad validè; et ſi is in adminiſtrationem bonorum ſpectantium ad ſuas Moniales ſe ingerat iure, non diſpoſitiuo, ſed ſolùm directiuo.*
148 *Dat facultatem accipiendi, dandi, poſſidendi, &c.*
149 *Donationes aliquas facit, etiam de bonis communibus; moderatas tamen.*
150 *Idque inconſulto ſuo Capitulo, ſtando in iure communi: non item in caſu ſpeciali, qui refertur.*
151 *Ex cauſa impedit, ne ſubdita vtatur conceſſione facta à Prælato.*
152 *Regulariter non moderatur pœnas inflictas ſuis ſubditis à Prælato.*

QVÆRES I. Quam poteſtatem habeat Abbatiſſa in Moniales ſubditas.
117 ℞. Habere poteſtatem domeſticam, ac ciuilem, qualem habet mater familias in filios, & magiſtratus in ciues: non autem poteſtatem ſpiritualis iuriſdictionis ordinariæ, eſt ferè communis Doctorum, apud *Tamburin. D.32. de iure Abbatiſſæ quæſt.2. num.2.* contra *Panormitan. in cap. dilecta de maiorit. & obed.* & alios Iuriſconſultos oppoſitum ſuſtinentes) & quidem probabiliter iudicio *Azorii, tom.1. lib. 13. cap.10. quæſt.5.*) id indè probantes, quòd, ſicut fœmina ratione dignitatis, aut muneris eſt capax iuriſdictionis temporalis, ſeu ciuilis, cum poſſit eſſe Regina, Duciſſa, aut gubernatrix alicuius Prouinciæ; ſic Abbatiſſa ratione muneris, ac publici officij poteſt habere ius inſtituendi Clericos in Eccleſijs ſuo monaſterio ſubiectis, & beneficia conferendi iuxta *cap. dilecta* citatum: quæ vtique præſtari nequeunt abſque vſu ſpirituali iuriſdictionis. Probatur autem noſtra reſponſio, tum quia Religioſi profeſſi laici non debent cenſeri deterioris conditionis, ac ſint Moniales; at illi non poſſunt habere iuriſdictionem ſpiritualem; ergò nec Moniales; tum quia habens iuriſdictionem ſpiritualem poteſt ferre cenſuras, & abſoluere ab illis; neutrum autem horum conceditur Abbatiſſis: tum quia quod dicunt Aduerſarij fœminam ratione publici muneris eſſe capacem iuriſdictionis temporalis, non probat etiam Monialem electam

electam in Abbatiſſam eſſe capacem iuriſdictionis ſpiritualis; ſed ſolùm indicat aliquam illi poteſtatem tribuendam eſſe, nimirum ciuilem, ac domeſticam, quam de facto nos illi attribuimus.

Difficultas modò eſt, an Abbatiſſa ſaltem ſit capax iuriſdictionis ſpiritualis delegatæ, & quaſi ex commiſſione.

118 ℞. Eſſe capacem, non quidem ex commiſſione, quæ illi fiat ab Ordinario, vel à Prælato regulari, prout alterutri illorum reſpectiuè ſubijcitur (ſicut docent *Layman in qq.canon.quæſt.*235.*Henriquez lib.6. de pœnit.cap.2.num.3. Sotus in 4.d.20. quæſt.1. art.4.* & alij adducti à *Sanchez l.6. mor. cap.1. num.23.*) ſed tantùm ex commiſſione, quæ illi fiat à Papa, ita in terminis Sanchez & alij apud *Tamburinum* 32. *de iure Abbatiſs. cap.4.* pateteque ex eo quòd, cùm fœmina ſit incapax ſpiritualis iuriſdictionis, non iure diuino, ſed humano, nempè iure canonico: & aliàs inferiores Papa non poſſint diſpenſare in iure canonico, ſed ſolus Papa: poterit quidem Papa committere aliquam iuriſdictionem ſpiritualem Abbatiſſæ, ſic diſpenſando in iure communi: id tamen præſtare non poterunt, neque Ordinarius, neque Prælatus regularis; vtpotè qui nihil efficere poſſunt contra ius canonicum, ac communem Eccleſiæ vſum, quamuis Barthol. de Ledeſma relatus à Sanchez neget talem commiſſionem fieri poſſe à Papa; eò quòd putet fœminam eſſe incapacem iuriſdictionis ſpiritualis de iure diuino, in quo conſtat Papam non poſſe diſpenſare.

Addo non eſſe omninò improbabile facultatem ferendi cenſuras Eccleſiaſticas poſſe committi homini non baptizato: & probatur tum quia in hoc caſu delegatus non operatur, niſi nomine, ac virtute delegantis, ideſt Papæ (is .n. ſolum poteſt facere talem delegationem) tum quia non baptizatus iure diuino eſt capax iuriſdictionis ſpiritualis neceſſariæ ad baptizandum, ſi intendat facere, quod facit Eccleſia *c. à quodam Iudæo de conſecrat.diſt.4.* ergò à fortiori iure diuino erit capax iuriſdictionis ſpiritualis ex priuilegio papali, ita *Vgol.de cenſur.tab.1.c.2.§.9. Alterius de cenſur.tom.1. D.7.l.3.cap.5.& 6.* à quibus non omninò diſſentit *Fragoſus p.1.introd. proœm.§.2.nu.* 20, etſi dicat opinionem negantem ſibi magis placere, quidquid contra ſentiat *Sotus in 4.diſt.20.q.1.art.4.*

Quòd ſi obiter quæres, an attentis ſupra dictis, Abbatiſſa dici poſſit Prælata monaſterij, cui præeſt.

119 ℞. Quòd, cùm ad rationem Prælati propriè dicti ſupponatur ſpiritualis iuriſdictio, vt tradunt DD. communiter ex *S.Thom.in 4. d.19. quæſt.1. art.1. quæſt.3.* ad 4. hoc ipsò quòd Abbatiſſa caret iuriſdictione ſpirituali ordinaria, & ſolùm gaudet poteſtate ciuili, ac domeſtica; eò ipsò, propriè loquendo, non poteſt dici Prælata; quod tamen non facit, quin impropriè dici poſſit Prælata; quatenus in Moniales ſubditas ipſi competit poteſtas domeſtica, ac ciuilis, qua de re *Tambur. num.5.*

QVÆRES II. Ex quo tempore poſſit Abbatiſſa inchoare vſum ſuæ poteſtatis in Moniales ſibi ſubditas.

120 ℞. Regulariter non poſſe inchoare, niſi ab eo tempore, quo poſt canonicam electionem confirmatur à legitimo Superiore; ſicque irritum eſſe, quidquid agitur ab ea ante confirmationem, eſt communis DD. apud *Mareſc.lib.2. variar.cap.35.n.44.* & probatur tum ex *cap. noſti, cap. qualiter de elect. cap. ſi iam dudum de præbend.* alijſque iuribus, in quibus id ſatis apertè inſinuatur: tum quia iuxta *Gloſſam in cap. quanto d.63.* electio dat habitum, confirmatio exercitium; quamquam dici poſſit hæc regula fallere in caſu, quo non ſit in vſu talis confirmatio, & reſiſtat contraria conſuetudo.

121 Dixi *regulariter*, quia doctrina in præſenti reſponſione tradita non procedit 1. ſi Monialis electa ita longè diſtet à confirmãte, vt non ſine graui diſpendio differri poſſit adminiſtratio, *cap. nihil §.fin. de elect.2.* quò ad conſeruationem rerum, quæ tempore diuturniori ſeruari non poſſunt (quamuis melius ſit abſtinere, ſi aliæ Moniales

illas

illas adminiſtrare poſſint) 3. ſi ſit electa à maiori parte, & pendeat cognitio oppoſitionum, quæ contra illam fuerunt factæ, *cap. indemnitatibus de elect. in 6.* denique ſi ſit electa per modum compromiſſi, & opponentes non ſint duplo maiori numero, quàm conſentientes *cap. cit. indemnitatibus:* in his enim caſibus poteſt Monialis electa in Abbatiſſam adminiſtrare, etiam ante confirmationem, ita *Tambur. ſup. D. 30. qu. 3. num. 4.*

QVÆRES III. An, & qualiter poſſit delegari Abbatiſſæ poteſtas condendi leges eccleſiaſticas, ac ſpirituales.

122 ℞. Quòd, quamuis ordinariè non expediat huiuſmodi poteſtatem concedi fœminis; cùm de illis 1. *Cor.* 14. ſcriptum ſit: *Mulieres in eccleſijs taceant, non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe: ſi quid autem volunt diſcere, domi viros ſuos interrogent, turpe eſt enim mulieri loqui in eccleſia;* nihilominus probabile putat *Bonacina D. 1. de leg. quæſt. 1. part. 4. num. 35.* & non improbabiliter, de potentia Papæ abſoluta poſſe dictam poteſtatem committi fœminis; probatque tum quia nulla adeſt ratio ſufficiens implicantiæ; nec vllum ius diuinum afferri poteſt, ex quo oppoſitum ſuadeatur: tum quia non pauci DD. ijq; graues, ac docti apud eumdem Bonacinam ſuſtinent Papam ex ſuprema ſua poteſtate poſſe conferre mulieri iuriſdictionem ad ferendas cenſuras; ergò & poterit conferre facultatem ferendi leges; cum in vtroque caſu par ratio militet; dato autem quòd poſſit fœminæ conferri poteſtas ferendi leges, poterit & conferri Abbatiſſæ reſpectu Monialium ſibi ſubiectarum; quod eſt contra *Tamburinum ſupra D. 23. quæſt. 3. num. 1.* & alios abſolutè id negantes ob verba illa à nobis allegata ex 1. *Cor.* 14. quæ tamen ſolùm probant regulariter non expedire, quòd dicta facultas conferatur mulieri: non item quòd abſolutè ea non poſſit conferri à Papa; vt notauit Bonacina afferens exemplum S. Catharinæ Senenſis, quæ ſæpiùs fuit admiſſa ad concionandum coram Papa, ac cœtu Cardinalium.

QVÆRES IV. An, & quo modo Abbatiſſa poſſit Monialibus ſubditis imponere præcepta obligantia in conſcientia, & quæ.

123 ℞. Poſſe imponere præcepta; non quidem ſpiritualia, quæ ſupponunt in præcipiente ſpiritualem iuriſdictionem, cuius eſt incapax Abbatiſſa; ſed temporalia, ad quæ requiritur, & ſufficit poteſtas ciuilis, ac domeſtica, cuius ſine dubio eſt capax Abbatiſſa, ita *Rodriq. tom. 1. quæſt. 15. art. 1. Sanch. ſup. num. 19. Suarez tom. 4. de relig. tract. 9. l. 1. cap. 12. num. 8. Lezana tom. 1. cap. 26. num. 8.* alijque communiter contra aliquos tacito nomine relatos à *Suarez num. 7.* docentes poteſtatem imponendi præcepta, etiam ſpiritualia, competere Abbatiſſæ cum proprietate, ac rigore iuriſdictionis (quippè quæ eſt capax iuriſdictionis, ſaltem per delegationem, & aliàs cenſetur eam recipere à Prælato religionis, aut Epiſcopo, vel certè à Papa, vtpotè valdè neceſſariam ad regimen monaſterij, cui præeſt ipſa Abbatiſſa) necnon contra alios ex *Soto in 4. d. 20. quæſt. 1. art. 4.* ſuſtinentes Abbatiſſam non poſſe imponere præceptum obligans in conſcientia; cùm ad hoc imponendum requiratur poteſtas ſpiritualis, cuius eſt incapax Abbatiſſa. Et certè quòd tribui debeat Abbatiſſæ poteſtas imponendi præcepta obligantia in conſcientia, & ad culpam: etiam m. data grauitate materiæ præceptæ, facilè ſuadetur; tum quia talis poteſtas eſt omninò neceſſaria ad bonum regimen monaſterij, vt patet, & nos iam indicauimus: tum quia Abbatiſſa ſe habet ad Moniales ſibi ſubiectas, ſicut mater familias ad filios: at hæc poteſt imponere præcepta obligantia ad culpam, ergò & illa. In eo autem differunt præcepta ſpiritualia, ac temporalia, quòd illa ordinantur ad finem ſpiritualem ſubditorum: hæc verò ad finem temporalem, nimirum ad bonum regimen monaſterij, Monialium tranquillitatem, ac pacem, &c. vt ſuperiùs dictum eſt.

124 Porrò quod diximus Abbatiſſam non poſſe imponere præcepta ſpiritualia, non procedit in caſu, quo illa præcipiat ex iuriſdictione ſpirituali ipſi delegata; nam tunc non apparet, cur non poſſit imponere præcepta ſpiritualia, cùm habeat iu-

riſdictionem ſpiritualem, quæ requiritur, & ſufficit ad imponenda talia præcepta: & in hoc ſenſu conuenimus cum ijs, qui dicunt Abbatiſſam poſſe imponere præcepta ſpiritualia, ſi ſolùm loquantur in caſu à nobis propoſito. Ad quod vtiq; facit doctrina: quam tradit *Sanchez num.25.*& benè,quòd ſi Prælatus Monialium ipſis præcipiat ſub mortali, vt obediant Abbatiſſæ iubenti hanc, vel illam rem concernentem finem ſpiritualem, & quidem in materia graui: Moniales tunc tenentur ſub mortali implere præceptum illius rei ab Abbatiſſa impoſitum: cùm huiuſmodi præceptum ſic obligans non proueniat ab Abbatiſſa, ſed à Prælato; & ipſa Abbatiſſa in tali euentu ſit velut conditio determinans illud Prælati præceptum, vt ſine qua illud non obligaret. Immò *Caſt.Pal.tract.16.D.4.p.2.num.*3.cum *Suarez tom.3.de relig.l.*10. *cap.*11.*num.*20. putat Abbatiſſam poſſe præcipere Monialibus ſuis quidquid expedire iudicauerit, etiam prout ea conducunt ad profectum earum ſpiritualem: quod eſt benè aduertendum.

QVÆRES V. An Abbatiſſa Monialibus ſubditis præcipere poſſit in virtute ſanctæ obedientiæ, aut Spiritus S. ſaltem ex delegatione.

125 ℟. Non poſſe, niſi ex delegatione Papæ; idque etiam ſi demus Moniales in religioſa profeſſione promittere obedientiam Abbatiſſæ monaſterij, ita *Sanchez ſup. num.22.& 23. Rodriq.ſup.* alijque penes Sanchez contra *Azorium tom.1.l.13.c.10. q.7.& Lezanam num.*10.oppoſitum ſuſtinentes: patetque ex dictis *ſup.c.4.ſect.3.q.* 14. ſi hìc monuero, quòd, cùm Abbatiſſa ſolùm iure canonico ſit capax iuriſdictionis ſpiritualis, & conſequenter præcipiendi in virtute ſanctæ obedientiæ: & aliàs Papa poſſit diſpenſare in dicto iure; conſequenter poterit per diſpenſationem committere Abbatiſſæ iuriſdictionem ſpiritualem, & per conſequens etiam poteſtatem præcipiendi in virtute ſanctæ obedientiæ; ſicut innui in reſponſione per illa verba, *non poſſe, niſi ex delegatione Papæ;* ex quo quis benè inferat, quòd, cùm nullus inferior Papa poſſit diſpenſare in iure canonico, neque vllus poterit delegare Abbatiſſę facultatem præcipiendi modo dicto.

QVÆRES VI. An Abbatiſſa poſſit aliquid præcipere Monialibus ſubditis ſub pœna excommunicationis, aut alterius cenſuræ.

126 ℟. Iuxtà dicta *q.præced.*non poſſe,niſi ex delegatione Papæ: cùm facultas ferendi cenſuras ſupponat iuriſdictionem ſpiritualem, quæ fœminæ non poteſt delegari, niſi à Papa, vt conſtat ex dictis. Et certè quòd Papa abſolutè poſſit committere Abbatiſſæ talem facultatem, conſtat ex eo, quod tradunt Palud. Nauar. Vgolin. & Suar.apud *Bonacinam D.1.de cenſur.in com.q.1.p.2.num.4.*non eſſe improbabile fœminam de abſoluta poteſtate Papæ poſſe ferre cenſuras: cùm hoc ſit ſolùm contra ius canonicum, in quo Papa poteſt diſpenſare: qua de re *Fragoſus de regimine introduct.proœmiali,§.2.num.*20.

127 Notat autem *Suar.tom.4.de relig.tract.8.l.2.c.9.num.*15. præfatam facultatem pluribus modis concedi poſſe fœminis, nimirum vel vt directè, & per ſe id faciant: vel deſignando perſonam, quam Papa ſtatim liget ad declarationem, ſeu voluntatem fœminæ habentis dictam facultatem; vel ijs concedendo, vt per ſuos Officiales poſſint cenſurare (quod eſt accipere poteſtatem cenſurandi non à fœmina, ſed à Papa ad mandatum, ſeu deſignationem fœminæ) qui modi ligandi cenſuris vtique concedi poſſunt Abbatiſſæ, vt patet.

QVÆRES VII. An Abbatiſſa poſſit Moniales ſubditas obligare in conſcientia ex eo præcisè quòd eius præcepta confirmentur, aut innouentur à Prælato ipſarum Monialium.

128 ℟. Non poſſe;cùm innouatio, aut confirmatio nullum ius nouum tribuant, ſed antiquum conſeruent; vt tradit *Gloſſa in c.cùm dilecta v.non videremus de confirmat. vtili;* & latiſſimè oſtendit *Felin.c.inter dilect.num.*14. *de fide inſtrum.*

QVÆRES VIII. An, & quo iure poſſit Abbatiſſa cogere Moniales ſubditas ad obſeruantiam regularum,poſſitque punire illarum tranſgreſſiones,necnon inquirere Moniales de exceſſibus commiſſis.

129 ℟.

129 ℞. Poſſe: & hoc tum vigore poteſtatis dominatiuæ; quam acquirit Abbatiſſa in Moniales ſubditas ex voto obedientiæ ab ipſis emiſſo: tum vigore auctoritatis, quam eadem Abbatiſſa habet à Papa confirmante regulam, aut à Prælatis ipſarum Monialium, ſicut indicat *Sanch.num.*27. *ex Vaſq.l.*2. *D.*166 *cap.*4.*num.*28. Quamquam, cùm Abbatiſſa regulariter careat iuriſdictione propriè dicta in Moniales ſubiectas, non poſſit adhibere, niſi eam correctionem, quæ locum habere poteſt intra latitudinem familiaris domus, ac prouidentiæ, ſicq; non poſſit imponere pœnam grauem, neq; ſpiritualem, vt vidimus *q* 6. neque corporalem: vnde, ſi occaſione alicuius grauioris exceſſus infligenda ſit pœna grauior: debet Abbatiſſa recurrere ad Prælatum proprium; ſiue is ſit Ordinarius, ſiue Prælatus regularis: quod in ſpecie aduertit *Suarez ſup. num.*2. monens, qualis, & quanta pœna poſſit infligi ab Abbatiſſa, iudicio prudentis arbitrij relinquendum eſſe, ſpectato vſu, & communi more hominum.

130 Monet autem *Sanchez num.*28. ex Barthol. Ledeſma, quòd, ſicut quilibet iudex legitimè inquirens de delicto obligat ſuo præcepto ſub mortali ad detegendam veritatem in rebus magni momenti, etiam ſecluſo iuramento; ſic & Abbatiſſa inquirens de delicto Monialis ſubditæ poteſt imponere præceptum obligans ad mortale, vt Moniales ſubiectæ detegant veritatem: cuius rei ea eſt ratio, quòd, cùm illa poteſtatem habeat puniendi tale delictum, debet habere, & poteſtatem illud inquirendi iuxtà illud: *Qui dat finem, dat & media ad finem*.

QVÆRES IX. An, & qualiter Abbatiſſa poſſit conferre beneficia Eccleſiaſtica, & Clericos inſtituere.

131 ℞. Poſſe de conſenſu ſui Capituli, ſi ipſius monaſterio annexum ſit aliquod beneficium curatum, aut ſimplex, idq; præſentando, ſeu deſignando clericum, cui beneficium conferatur (quod eſt inſtituere inſtitutione dante poſſeſſionem, & titulum) non autem conferendo beneficium quo ad ius ſpirituale in eo incluſum, conferens vſum clauium; ideſt poteſtatem exercendi curam animarum, necnon ligandi, ac ſoluendi; quod eſt inſtituere inſtitutione authorizabili, vt loquuntur in ſubiecta materia *Rodriq.tom.*1.*q.*12. *art.*12. *Miranda q.*6. *Monial. art.*5. & *Tambur. D.*32. *de iure abbatiſs.q.*13. *num.*1. à quibus non diſſentit *Suar. num.*14. monens, quòd, ſicut præfata præſentatio fieri poteſt ab Abbatiſſa interdùm homini (v. g Epiſcopo) vt ipſe faciat collationem, ac inſtitutionem; interdùm verò per ſimplicem deſignationem, & quaſi electionem, vt ipſo facto beneficium, ac ius ſpirituale conferatur à Papa; ſic etiam interdùm poteſt Abbatiſſa dare poſſeſſionem beneficij; cùm talis datio non ſit actus propriæ iuriſdictionis ſpiritualis in executore, ſed in præcipiente; & alioqui Abbatiſſa in hoc ſe habeat præcisè tamquam is, cui delegatur executio: vnde, & eodem modo poteſt dare titulum, ideſt teſtimonium beneficij alteri collati, non à ſe, ſed à Papa ad ſuam nominationem. Quin, & eadem ratione poterit Abbatiſſa priuare beneficijs, aut eorum poſſeſſione in pœnam, ſi id ei ſpeciali priuilegio concedatur: ſiquidem in tali caſu non exercet propriè iuriſdictionem ſpiritualem, ſed ad eius voluntatem ipſemet Papa aufert iuriſdictionem ſpiritualem.

132 Cæterùm monet *Tambur. num.*2. portionem redituum annuorum aſſignandam Vicario, ſiue perpetuo, ſiue amouibili, ab Abbatiſſa præſentando ad beneficia vnita monaſterio, non debere excedere 100. aureos, nec minùs 40. idque ex Pij V. Bulla 47. in ordine, vbi expreſsè ſtatuitur Patriarchas, Archiepiſcopos, & Epiſcopos in aſſignatione portionis ipſis Vicarijs perpetuis (qui ſcilicet deputantur ad beneficia vnita monaſterio) ex prædicto Concilio (ideſt Tridentino) ipſorum Prælatorum arbitrio facienda ita ſe continere, & arbitrari debere, vt non maior 100. nec minor. 50. aureorum annuorum ſumma, computatis omnibus incertis emolumentis, & alijs obuentionibus communiter percipi ſolitis, eis omninò aſſignetur, &c.

QVÆRES XX. An Abbatiſſa poſſit cum Monialibus ſubditis diſpenſare

in legibus Eccleſiæ; vt in ieiunijs, eſu carnium, recitatione diuini Officij.

133 ℞. Videri non poſſe; cùm diſpenſare in legibus Eccleſiæ manifeſtè pertineat ad ſolam poteſtatem ſpiritualem: & aliàs fœmina quæcumq; iure eccleſiaſtico ſit incapax iuriſdictionis ſpiritualis: quidquid contradicat *Henriq. l.6. de pœnit. c.2. n.3.* (quem citat, & non reijcit *Lezana tom.1.c.26.nu.16.*) ſuſtinens Abbatiſſam habere ex commiſſione Prælati, vt diſpenſet cum ſuis Monialibus in ieiunijs, & quibuſdam legibus eccleſiaſticis, vrgente caſu neceſſitatis: idque pro bona Monialium gubernatione, ad quam talis facultas videtur neceſſaria; nobiſcum ſentit *Sanch. ſup. num.24.* & cum eo in terminis *Tambur.qu.8.nu.1.* addens *nu.2.* Paulum III. viuæ vocis oraculo conceſſiſſe Abbatiſſæ Monialium S. Claræ de Obſeruantia, quòd poſſit cum Monialibus ſuis diſpenſare circa ieiunium præſcriptum in regula, & circa eſum carnium, & lacticiniorum, ſiue ouorum, quando cognouerit Moniales ſubditas propter debilitatem, aut aliam legitimam cauſam non poſſe ita commodè ſeruare huiuſmodi ieiunia, & abſtinentias. Verùm iſta conceſſio non extenditur ad ieiunia, ac abſtinentias vniuerſales Eccleſiæ, vt conſtat ex tenore textus; &, cùm facta fuerit viuæ vocis oraculo, non ampliùs ſubſiſtit, vtpotè ſublata in generali reuocatione viuę vocis oraculorum, de qua ſupra: intellige, niſi admittatur doctrina tradita ex Peyrino in hoc ipſo *cap. num.76.*

QVÆRES XI. An Abbatiſſa poſſit commutare vota Monialium, ſubditarum, aut irritare, aut etiam in ijs diſpenſare.

134 ℞. Quòd, cùm actus commutandi, ac diſpenſandi in votis pertineat ad ſpiritualem iuriſdictionem (cuius eſt incapax Abbatiſſa iuxtà ſæpiùs dicta) è contra verò actus irritandi vota ſuorum ſubditorum ſpectet ad poteſtatem dominatiuam, quæ competit Abbatiſſæ in Moniales ſubiectas: poterit quidem Abbatiſſa irritare vota Monialium ſubditarum, non item ea commutare, aut in illis diſpenſare, ita *Rodriq. tom.1.q.25.art.7. Sanchez l.4.mor.c.39.num.7. Lezana ſup.num.15.* alijq; quos refert, & ſequitur *Tambur. q.6. & 7.* monens *q.7. num.3.* quòd, cùm Prælati Monialium vi ſui muneris inſtituantur, vt gerant curam ſpiritualem ipſarum, & ad id habeant ſufficientem iuriſdictionem, illorum eſt commutare, aut diſpenſare vota Monialium ſibi reſpectiuè ſubditarum.

135 Addit *Tambur. q.6. num.2.* alijs citatis Abbatiſſam poſſe irritare omnia vota ſuarum Monialium: idq; etſi ea emiſerint de ipſius licentia: & quidem ita, vt ea ſic irritata non ampliùs reuiuiſcant; excepto tamen voto transeundi ad Ordinem arctiorem, quod non cadit ſub poteſtatem dominatiuam Superiorum regularium; quippè quod, etiam ipſis inuitis, impleri poteſt, vt inter alios rectè aduertit *Leſs. ſup.nu. 74.* ſuſtinens ex Angelo, Sylu. Soto, Nau. & S.Tho. Prælatum regularem, & conſequenter Abbatiſſam poſſe irritare vota ſuorum ſubditorum, etiamſi non ſint emiſſa circa materiam ſupererogationis, idque ex diſpoſitione iuris, ſicut benè oſtendit ipſemet Leſſius loco citato.

Vnum hic placet obiter monere, puellam, quæ vouit ingredi monaſterium Ordinis ſtrictioris, poſſe ingredi laxiorem, eo voto commutato in votum perſeuerandi in Ordine laxiori, quod in ſpecie aduertit *Sanchez l.4.mor.cap.16.num.18.ex Palud.S. Anton. & Sylu.* id inde probans, quòd puella ex priori voto tenebatur ſolùm ingredi religionem, ex poſteriori verò tenetur etiam profiteri: plus autem eſt teneri perſeuerare in Ordine laxiori, quàm ingredi ſtrictiorem cum libertate non perſeuerandi; ſicq; poſterius votum habet pro obiecto bonum maius, ac longè excellentius, ideoq; prius votum poteſt commutari in hoc, etiam ab ipſa puella vouente. Quamquam, teſte eodem *Sanch.l.6.mor.cap.7. num.23.* ad dijudicandum, quis Ordo ſit ſtrictior, non ſolùm primæuæ regulæ, ac conſtitutionum inſtitutio ſpectari debeat, ſed præſens obſeruantia. Vnde fit, vt, ſi ex regula, & conſtitutionibus laxius ſit alicuius Ordinis Inſtitutum, ſed arctior præſens viuendi modus, eò quòd alia religio ex ſe ſtrictior collapſa ſit, ac relaxata, illa religio dicatur ſtrictior, quàm hæc iam collapſa: quæ ſunt benè aduertenda.

Vt

Vt autem obiter in hoc loco adnotem; cenſet *Sanch. ſup. cap.* 33. *num.* 13. Papam regulariter non poſſe irritare vota emiſſa à Religioſis, quæ ab alijs Prælatis regularibus, irritari non poſſunt: adeoque illum non poſſe irritare votum tranſitus ad ſtrictiorem Ordinem, & vota annexa peculiari inſtituto cuiuſlibet Religion's, ſicut nec poſſunt alij Prælati regulares probat Sanch. quia Papa non potitur facultate irritandi vota, quatenus Papa eſt, ac ſupremum Eccleſiæ caput,(aliàs poſſet irritare & vota laicorum,quorum item eſt caput) ſed ſolùm poteſt id præſtare,quatenus eſt Prælatus religionis, cui vnà cum alijs eiuſdem Prælatis emittitur votum obedientiæ: at vt ſic non eſt ſupra ius Pontificium,ſed ſolùm quatenus eſt Papa.

136 Addo ego, quòd, quamuis Abbatiſſa non peccet irritando vota ſupererogationis facta à ſuis Monialibus, licèt id faciat ſine cauſa (ſicut nec peccat Monialis, quæ fecit votum, ſi abſque cauſa petat eius irritationem, cùm illud emiſſum ſit ſub hac conditione tacita, *niſi Abbatiſſa irritet*) non excuſaretur tamen à peccato Abbatiſſa, ſi votum de eius licentia emiſſum ſine cauſa irritaret; idque ob rationem, quam affert *Leſſ. l.* 2. *cap.* 40. *num.* 76. aliàs concedens ſucceſſorem Prælati regularis, qui non conſentit in votum, poſſe illud poſtea irritare, etiam abſque vlla cauſa; cùm ipſe in illud non conſenſerit, & eius Prædeceſſor conſentiendo non derogauerit iuri aliàs ipſi quo ad hoc competenti.

Vtrùm verò peccet m. Abbatiſſa irritando ſine cauſa votum de ipſius conſenſu emiſſum à Moniali ſubdita.

137 ℞. Videri probabile, quòd peccet ſolùm venialiter; cùm ſic non peccet, neque contra iuſtitiam, vtpotè vtens iure ſuo, quod non cenſetur voluiſſe renunciare conſentiendo in dictum votum; neque contra religionem, ſtante quòd ipſa non vouit, ita vt dici debeat violare votum, nec eſt cauſa violationis voti, cùm votum,facta irritatione, non amplius obliget,ita *Roſella v. votum* 3. *num.* 2. *Suar. tom.* 2. *de relig. tr. de voto l.* 6. *c.* 4. *num.* 22. dicens rarò contingere in præſenti caſu culpam m. ſecluſo ſcandalo, aut graui contemptu, *Sanch. l.* 4. *mor. c.* 27. *nu.* 31. (quamuis oppoſitam ſententiam ſequatur vt probabiliorem) *Bonac. D.* 4. *de leg. q.* 2. *p.* 7. §. 2. *num.* 29. contra alios apud eumdem Sanchez, & Bonac. adductos.

QVÆRES XII. An Abbatiſſa poſſit cum ſuis Monialibus diſpenſare in obſeruantijs regularibus, & quo modo.

138 ℞. Non poſſe, niſi per modum quaſi declarationis hìc, & nunc religioſam ſubditam non teneri hac, vel illa regulari obſeruantia; quæ declaratio licèt poſſet fieri à quacumque alia perſona prudenti, immò, & ab ipſamet religioſa, cuius intereſt; à fortiori tamen fieri poterit ab Abbatiſſa, attenta ſuperioritate, quam habet in Monialem ſubditam, ſicque poterit Monialis tuta conſcientia ſtare tali declarationi, niſi aliàs ei conſtet eam ſine ſufficienti ratione fuiſſe factam, conſtat ex dictis *q.* 10.

QVÆRES XIII. An Abbatiſſa poſſit prædicare Monialibus ſubditis, eiſque benedicere, vt faciunt Prælati regulares erga religioſos ſubditos.

139 ℞. Non poſſe neque prædicare, niſi fortè exhortando Moniales in Capitulo,aut in clauſtro; neque eis publicè benedicere, ſed ſolùm eo modo, quo parentes ſolent benedicere proprijs filijs; cùm munus benedicendi proueniat ex poteſtate clauium, quæ non poteſt cadere in fœminam; ita *Miranda ſup. Tambur. qu.* 10. & 11. alijq; & patet ex dictis tum hìc, tum *q.* 3.

QVÆRES XIV. An, & quomodo Abbatiſſa poſſit recipere puellas ad probationem, immò, & nouitias ad legitimam profeſſionem.

140 ℞. Poſſe, eo tamen modo, quo diximus de receptione quidem ad probationem, *c.* 2. *ſect.* 1. *q.* 20. de admiſſione verò ad profeſſionem, *c.* 3. *ſect.* 1. *q.* 4.

QVÆRES XV. An, & quo modo Abbatiſſa poſſit concedere extraneis facultatem ingrediendi clauſuram ſui monaſterij.

141 ℞. Quòd, quamuis aliqui tacito nomine relati à Sanchez infra, cum Nauarro ſuſtineant partem affirmantem, ea ducti ratione, quòd tam *Concilium Tri-*

Digitized by Google

dent. ſeſſ. 25. de regul. cap. 5. quàm *cap. perículoſo de ſtatu regul. in 6.* decidunt Superioris eſſe eam licentiam concedere; & Abbatiſſa verè eſt Superior ſui monaſterij, *cap. dilecta de exceſſibus prælat. Clem. attendentes, §. ſtatuimus de ſtatu monach.* nihilominus oppoſita ſententia ſuſtinenda eſt ob dicta *ſup. cap. 5. ſect. 3. q. 32.* quam de facto ſuſtinent Nauarrus ſibi contrarius *comm. 4. de regul. num. 59. Rodriquez tom. 1. quæſt. 46. art. 2. Azor. tom. 1. lib. 13. cap. 8. quæſt. 6.* & alijs, quos refert, & ſequitur *Sanchez lib. 6. mor. cap. 16. num. 22.* addens *num. 23.* ex Rodriq. Nau. & Graff. Superiores Monialium poſſe concedere Abbatiſſis licentiam generalem concedendi præfatam licentiam in caſibus frequenter occurrentibus; idque ne alioqui Epiſcopus, aut Prælatus regularis, qui non ita facilè præ manibus habentur, paſſim adiri debeant.

Verùm, cùm modò, ſaltem in multis locis, non ſit in vſu, quòd detur Abbatiſſis facultas illa generalis concedendi ingreſſum in caſibus frequenter occurrentibus: difficultas eſſe poteſt an caſu, quò Abbatiſſa non habeat facultatem illam generalem; nihilominùs exiſtente periculo in mora petendæ licentiæ à Prælato Monialium, ea poſſit concedi ab ipſa Abbatiſſa, atque adeò debeat peti ab illa.

142 ℞. In tali caſu licentiam dari poſſe ab Abbatiſſa ex præſuppoſita proprij Prælati voluntate, vt benè docent *Rodriq. ſup. & Sanchez num. 37.* ac proindè illam ab ea peti debere, & expectari; non ſecùs, ac quando adeſt periculum in mora conſulendi Papam ad diſpenſationem rei reſeruatæ, neceſſariò debet expectari diſpenſatio ab Epiſcopo: quippè qui ex præſumpta voluntate Papæ poteſt in eo caſu diſpenſare ratione vrgentis neceſſitatis, ita *Sanch. loc. cit.* monens in propoſito euentu ſufficere conſenſum Abbatiſſæ, & non requiri neceſſariò conſenſum Diſcretarum: niſi aliter dicatur in Conſtitutionibus Ordinis, aut petat legitima monaſterij conſuetudo.

QVÆRES XVI. An Abbatiſſa iure ſuo poſſit applicare bona opera Monialium ſubditarum perſonis extraneis, ijs tribuendo literas communicationis (vt vocant.)

143 ℞. Poſſe; & probatur quia eò ipsò quòd habet curam congregationis habet auctoritatem diſpenſatiuam bonorum communium eiuſdem congregationis iuxtà *cap. quanto de translat.* Colligitur ex *Nau. de iubilæo not. 3. num. 18.* quem citat, & ſequitur *Lezana tom. 1. c. 18. num. 67.* vnà cum S. Thom. & alijs; quibus conſentit *Sorbus in comp. v. indulg. quo ad ſæculares 4. in annotat.* ſed de hoc plura in noſtro *tractatu de gubern. cap. 3. ſect. 6. q. 4.*

QVÆRES XVII. An Abbatiſſa poſſit indicere ſuis Monialibus certas preces recitandas pro amicis, benefactoribus, &c.

144 ℞. Poſſe, & quidem etiam ſub peccato, ſi occurrat iuſta cauſa (verb. gr. ad implendam obligationem impoſitam monaſterio ex iuſtitia) aut aliàs quo ad hoc ſe ſufficienter declaret; idque ratione obedientiæ, quam vouent in manibus Abbatiſſæ, ſe obligando ad obediendum illi in omnibus rebus licitis pertinentibus ad eius ſuperioritatem, & alioqui non excedentibus regulam propriæ profeſſionis: vnde, cùm iniunctio talium precum ſit res licita, & non excedens regulam, ſine dubio poterit indici ab Abbatiſſa, & debebit impleri à Monialibus modo ſupra dicto.

QVÆRES XVIII. An Abbatiſſa ſuo iure ordinario poſſit præcipere Monialibus ſubditis, vt frequentiùs confiteantur, aut communicent, audiant Miſſam, aut concionem, & alia id genus.

145 ℞. Quòd, cum Abbatiſſa non poſſit iuxtà dicta *quæſt. 4.* facere præcepta ſpiritualia ſuis Monialibus, vtpotè carens iuriſdictione ſpirituali, quæ omninò requiritur ad imponenda eiuſmodi præcepta; & aliàs præcepta hic propoſita ſint ſpiritualia ratione finis, ad quem ordinantur: ea quidem poterunt imponi ab Abbatiſſa; non tamen adſtringent Moniales eo rigore obligationis, quo adſtringerent, ſi imponerentur à Prælatis regularibus: vnde fit, vt omiſſio audiendi Miſſam ex præcepto

pto Abbatiſſæ in tali die determinato non ſit mortalis; qualis verè eſſet, ſi auditio Miſſæ fuiſſet à Prælato regulari præſcripta animo obligandi ad mortale, vt vidimus *c.3. ſect.3. q.13.*

QVÆRES XIX. Quam poteſtatem habeat Abbatiſſa circa adminiſtrationem bonorum temporalium ſui monaſterij.

146 ℞. Habere liberam adminiſtrationem omnium bonorum ſui monaſterij, non minùs, quàm habeat Abbas circa bona proprij Conuentus: ideoq; poſſe eſſe procuratricem ſui monaſterij; vt proinde *Panormitanus in cap.2. num.4. de his, quæ fiunt à Prælatis* generaliter dicat, non obſtante fœmineo ſexu, res monaſterij diſponi per Abbatiſſam, ac Moniales; ſicut diſponuntur per Abbatem, ac eius religioſos: quod etiam admittunt *Nau. comm.3. de regul. n.4. Cardin. conſ.13. num.25. Sanch. l.7. mor. c. 19. num.44.* & alij ex *cap. dilecta iuxta gloſſam v. iuriſdictioni de maiorit. & obed.* docentes vniuerſalem adminiſtrationem tam temporalem, quàm ſpiritualem monaſterij pertinere ad Abbatiſſam quo ad omnia, quorum fœmina eſt capax; Quamquam, vt rectè aduertit *Tambur. D.32. de iure abbatiſſ. q.13. num.3.* hodie dicta adminiſtratio non videatur abſoluta, ac independens, ſed ferè in omnibus monaſterijs habeat relationem ad alias Moniales; immò, & ad Epiſcopum, aut Prælatum Monialium in rebus maioris momenti cùm aliàs ſtandum ſit legitimæ conſuetudini, vtpotè vim legis habenti.

QVÆRES XX. An, & qualiter poſſit Abbatiſſa contrahere de bonis monaſterij, cui præeſt.

147 ℞. Poſſe, de conſenſu tamen proprij Capituli, immò, & Superioris Monaſterij, loquendo de contractibus maioris momenti; ſi tamen aliud non ferat conſuetudo, aut præſcribant peculiaria ſtatuta Ordinis, quæ omninò ſeruari debent: patet reſponſio tum ex dictis *quæſt. præcedenti*, tum ex generali ratione adminiſtrationis neceſſariò exigentis poteſtatem contrahendi de bonis, quæ adminiſtrantur.

Vnde infert *Sanctorus in Conſt. Minor. cap.11. ſtat.7. quæſt.2.* contractum factum à Monialibus circa bona immobilia ſine conſenſu Superioris eſſe nullum; idque ex defectu debiti conſenſus, eò quòd Moniales ſubiacent ſuis Superioribus, ſicque non habent velle, nec nolle. Conſentiunt *Portell. v. alienatio bonorum num. 1. & v. Moniales num.8. Rodriqu. tom.1. q.27. art.8.* referens *art.2.* conceſſionem Leonis X. & Gregorij XIII. factam Monialibus S. Auguſtini, & S. Dominici, vt poſſint bona mobilia permutare, vendere, & alienare, conuerſo pretio in vtilitatem Conuentus, *de conſenſu tamen Miniſtrorum Prouincialium, ac maioris partis Conuentuum;* Vnde infert *Sanctorus ſup.* quòd, cum hæc ſit ſolemnitas requiſita tamquam forma contractus, ſi ea deficiat, contractus erit nullus; etſi in præſentia vltra conſenſum Superiorum requiratur licentia expreſſa S. Congregationis Concilij ex eiuſdem S. Congregationis Decreto facto 7. Septembris 1624. & approbato ab Vrbano VIII. ſub pœnis contentis in Paulina *Ambitioſa*, & ſub pœna priuationis votis, ac inhabilitatis in poſterum.

Addit *Sanctorus ſup.* Prouinciales poſſe ſe ingerere in adminiſtrationem bonorum Monialium, non ex iure diſpoſitiuo, ac proprietario (cum ij non ſint pars Conuentus Monialium, apud quem reſidet proprietas in communi) ſed ſolùm ex iure directiuo; quatenus Moniales ſubduntur Prouinciali, iſque earum curam ſuſcipit; vnde contractus fiunt nomine monaſterij, ac Monialium, non autem nomine Prouincialis, ac Ordinis; ſicque Moniales ipſæ obligantur, non item Prouincialis: quo pacto in contractibus mulierum, ac minorum interuenit conſenſus iudicis, & conſanguineorum, ac tutoris, qui non habent ius in bona illorum, niſi qualificatiuum, ac legitimatiuum contractus, nec non proſpectiuum, ne fiat in damnum mulierum, & pupillorum.

QVÆRES XXI. An Abbatiſſa Monialibus ſubditis poſſit concedere facultatem largiendi, poſſidendi, accipiendi, aut aliter diſponendi de bonis ipſarum

vſui conceſſis, non ſecùs ac Prælatus regularis eam concedere poteſt Religioſis ſibi ſubiectis.

148 ℞. Poſſe; cùm iuxtà dicta ♣19. liberam habeat adminiſtrationem bonorum ſui monaſterij ad inſtar Abbatis, & hæc ſufficiat ad concedendam dictam facultatem, ita Sanch. vbi ſup. ex Corduba, Nauar. Lopez, & Sorbo, quos ſequitur *Tambur.ſup. D.9.q.3.nu.9.* pateтque ex dictis *cap.4. nu.67. & cap.9. num.32.* Addo hìc quod, cum apud *Azorium tom.1.l.12.c.12.q.4.* aliqui Doctores Superiorem regularem dicant poſſe dare religioſo ſubdito licentiam expendendi ſingulis menſibus ſummam duorum, aut trium aureorum; & alij ſentiant dictam licentiam pro ſingulis annis extendi poſſe ad 10. aut 12. aut 15. aureos: & alioqui *Sanch. vbi ſuprà* putet quo ad hoc poſſe Superioriſſam Monialium concedere illis licentiam, quam poteſt Prælatus, niſi ex conſuetudine, aut conſtitutionibus Ordinis, vel præcepto Superioris Prælati arctata ſit eius facultas; probabiliter dici poteſt Superioriſſam monaſterij diuitis regulariter poſſe dare licentiam Moniali ſubditæ vt extrà monaſterium donare poſſit 12. aureos in ſingulos annos.

QVÆRES XXII. An, & quas donationes poſſit facere Abbatiſſa de bonis monaſterij, non obſtante Bulla Clementis VIII. *de largit. mun.*

149 ℞. Poſſe, ſi donationes ſint remuneratoriæ, & aliàs, habita ratione redditυum, aut eleemoſynarum, quæ annuatim obueniunt monaſterio, iudicio prudentis non ſint nimis excedentes. Colligitur *ex Suar. tom.4. de relig. tract.8.l.2.c.26.n.11.& 12.* qui benè monet, quantum in genere largitionis poſſit Prælatus monaſterij, non poſſe certam regulam præſcribi, ſed prudenti arbitrio relinquendum eſſe, conſideratis monaſterij facultatibus, & alijs occurrentibus circumſtantijs: quæ doctrina ſine dubio proportionaliter militat etiam in Abbatiſſa reſpectu Monialium ſibi ſubiectarum, generalis autem ratio reſponſionis eſt, quòd huiuſmodi donationes (quas Iuriſperiti vocant antidotales, vtpotè non omninò liberales, ſed ex aliqua naturali obligatione exortas, licèt inefficaci ad agendum, *l.ſed et ſi,§.conſuluit,ff.de petit.hæredit.*) neceſſariæ ſunt ad perfectam bonorum temporalium adminiſtrationem, maximè decent ſtatum religioſum (cum ſint ſolutio alicuius debiti moralis) & multùm pertinent ad vtilitatem monaſterij, vtpotè aliorum beneuolentiam, ac amicitiam conſeruantes; vnde fit, vt Prælatus regularis poſſit per donationes competentes remunerari beneficia iam recepta, immò, & præuenire, gratis aliquid erogando, vt ſic ſe beneuolum oſtendat, aliorumq; beneuolentiam proprio conciliet monaſterio, reſpiciendo ſemper ad maiorem Proximorum ædificationem, atque ad monaſterij vtilitatem. Ad quod facit *cap.nullam 18.quæſt.2.* innuens Prælatum poſſe ſolùm expendere bona monaſterij in Dei cultum, & proprij monaſterij vtilitatem. Ex quo quis benè inferat ipſum non poſſe donare de bonis monaſterij ſolo titulo liberalitatis; cùm non ſit dominus, ſed diſpenſator fidelis, ac prudens, cuius non eſt liberales donationes ex alienis facere.

Dubium eſt, an Abbatiſſa poſſit facere eiuſmodi donationes, etiam inconſulto ſuo Capitulo.

150 ℞. Secluſis peculiari ſtatuto Ordinis, aut conſuetudine monaſterij, poſſe; etſi aliàs demus negotia monaſterij, quæ ſint maioris momenti, debere tractari capitulariter, aut ſaltem cum Diſcretis monaſterij: moueor, quòd tales donationes regulariter non ſolent eſſe adeò excedentes, vt dicendum ſit tales non venire ſub generali facultate adminiſtrandi bona monaſterij: ex alia parte ad ſeruandum debitum ordinem decet committi Abbatiſſæ potiùs, quàm alij munus faciendi tales donationes; cùm ſit caput monaſterij, & pleniorem notitiam habeat eorum, quibus titulo gratitudinis dictæ donationes debentur: non nego tamen, quòd, ſi donatio hìc, & nunc facienda, eſſet iudicio viri prudentis extraordinaria ob merita extraordinaria illius, cui ea facienda eſt; ea tunc debeat fieri de conſenſu Capituli, aut Diſcretarum: cùm donatio ſit ſpecies contractus, & contractus maioris momenti in monaſterijs Monialium non fiant inconſulto Capitulo.

Addo

Addo quòd, cùm remiſſio debiti contracti cum monaſterio ſit quædam virtualis donatio: & iuxtà dicta Abbatiſſa poſſit, etiam ſine conſenſu Capituli, facere competentes donationes: poterit Abbatiſſa propria auctoritate, ac independenter à Diſcretis remittere pecuniam debitam monaſterio, ſiuè ex contractu, ſiuè ex delicto; dummodò talis pecunia iudicio prudentis non ſit nimis excedens, ac immoderata, in cuius rei confirmationem facit, quod in declaratione bullæ *de largit. mun.* editæ à Clemente VIII. facta de mandato Vrbani VIII. ſolùm excipitur, ſi in hoc, aut illo monaſterio *ſit conſtitutio requirens maiorem partem Conuentus conſentientem tali donationi*; quod eſt dicere rem hanc aliàs eſſe commiſſam poteſtati Abbatiſſæ.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an Abbatiſſa ex peculio Monialis defunctæ propria auctoritate poſſit expendere 100. aureos in Miſſis celebrandis pro ipſa defuncta, ſi alioqui in Conuentu non extet conſuetudo expendendi tantam ſummam in Miſſis celebrandis pro Monialibus defunctis.

℟. Videri non poſſe; cum Abbatiſſa ſit ſolùm adminiſtratrix bonorum Conuentus, cui præeſt; & vt talis debeat adminiſtrare bona præfata iuxtà rationabilem voluntatem ipſius Conuentus; qui cum habeat ius ſupra peculium Monialis defunctæ, dato quòd non extet vſus expendendi in Miſſis ſummam adeo notabilem (vt ſuppono) præſumitur in præſenti caſu nolle expendi dictos 100. aureos in Miſſis, & quidem rationabiliter; adeòque ſi Abbatiſſa id faciat, malè faciet, vtporè adminiſtrans bona aliena contra voluntatem Domini: ita reſpondi in contingentia facti, & reſponſio fuit approbata.

QVÆRES XXIII. An Abbatiſſa poſſit impedire, quò minùs Monialis ſubdita vtatur conceſſione ipſi facta à Prælato monaſterij, aut etiam priuilegio aliquo conceſſo Ordini.

151 ℟. Videri poſſe, ſi interueniat iuſta cauſa, & alioqui in conceſſione gratiæ factæ à Prælato Moniali particulari, aut priuilegij collati vniuerſo Ordini non denegetur Prælatis poteſtas ea coarctandi, ſiuè in totum, ſiuè ex parte; ſecùs, ſi vel non adſit iuſta cauſa, vel modo dicto denegetur facultas ea coarctandi: tunc enim non poſſet Abbatiſſa impedire: colligitur ex *Sanchez lib.6.mor.c.3.num.9. Corduba in regul.S. Franc.cap.10.quæſt.2.par.6.ac Peyrino de R.S.q.1.cap.8.§.6.* & patet, quia in priori caſu coarctatio non cenſetur fieri abſque conſenſu concedentis, ſaltem tacito, ac interpretatiuo: in poſteriori verò procedit reg.17.in 6. *Indultum à iure beneficium non eſt alicui auferendum.*

QVÆRES XXIV. An Abbatiſſa poſſit remittere, aut ſaltem moderari pœnam impoſitam Moniali ſubditæ à Prælato monaſterij.

152 ℟. Non poſſe, niſi fortè in aliquo caſu ex epycheia hìc, & nunc ex concurrentibus circumſtantijs rationabiliter concepta: patet, quia remiſſio, ac moderatio pœnæ legitimè iniunctæ, cùm ſit actus poteſtatis, non poteſt fieri, niſi ab eo, qui illam iniunxit, eius ſucceſſore, aut illius Superiore; Abbatiſſa autem in propoſito caſu neque eſt ſucceſſor, neque Superior Prælati, qui pœnam impoſuit, immò eſt eius ſubdita, ac inferior; ergo.

SECTIO III.

De gubernatione Monialium quo ad Confeſſarium tum ordinarium, tum extraordinarium.

Explicatis ijs, quæ ſpectant ad Monialium gubernationem tam ex parte Ordinarij, aut Prælati regularis, quàm ex parte Abbatiſsæ, ſeu Prioriſsæ; ſupereſt modò, vt in præſenti ſectione agamus de Monialium gubernatione quo ad ipſarum Confeſsarium: & quidem, cùn præter Confeſsarium ordinarium quotannis ſoleat aliquoties aſſignari etiam extraordinarius, & in hoc peculiares aliquæ

aliquæ difficultates poſſint ſuboriri; ſectionem diuidemus in 3. ſubſectiones, in quarum 1. agemus de Confeſſario ordinario, in 2. de extraordinario, in 3. referuntur varia monita, quibus Confeſſarius ordinarius, ac extraordinarius, dirigant Moniales, ad profectum ſpiritualem.

SVBSECTIO I.

De Confeſſario Monialium ordinario.

153 *Confeſſarius idoneus eſt maximè vtilis Monialibus.*
154 *An magis expediat illum eſſe Regularem.*
155 *Qualis eſſe debeat.*
156 *Quæ poteſtas in eo requiratur.*
157 *Quæ ſcientia.*
158 *Qualis bonitas.*
159 *Quæ prudentia maximè cum Moniali patiente diuina, & præſertim, ſi ea dicat ſe viuere ex ſola Euchariſtia.*
160 *Qualis zelus animarum.*
161 *Quanta dexteritas, maximè in inducendis nouitatibus.*
162 *Quæ patientia.*
163 *Approbandus ab Ordinario loci etiam pro Monialibus exemptis.*
164 *In eo requiritur pecularis approbatio Epiſcopi, non item Ordinarij, qui non ſit Epiſpus idque ex bulla Greg. XV. & declarationibus S. Congreg. ſuper ea factis, quæ non omnes afficiunt Confeſſarios ſæculares, nec fuerunt ſolemniter editæ.*
165 *Confeſſarius Monialium exemptarum præſentatur à Prælato regulari.*
166 *Prælati ipſi Monialium non audiunt earum confeſſiones ſine approbatione Ordinarii: at ſine ea aſſignant iis Patrem ſpiritualem.*
167 *Nouitiæ, aliæque fœminæ degentes in monaſterio de rigore confitentur generaliter approbato.*
168 *Confeſſarius Monialium approbatur toties, quoties: & quidem id procedit etiam de Confeſſario ordinario, etſi non ſit expreſſum in iure.*
169 *Approbatus ad confeſſiones vnius Monialis non audit alias.*
170 *Moniales tempore iubilæi de facto eligunt ſolùm approbatum ab Ordinario loci: non item in morte, ſi ſint exemptæ: abſoluitur complex delicti, vetante Epiſcopo, ſi Monialis ſit exempta.*
171 *Confeſſarius ordinarius poteſt eſſe Regularis, aut Parochus.*
172 *Eligitur ad tres annos, & ex cauſa amouetur ab Ordinario, ſiuè ſit ordinarius ſiuè extraordinarius: in aliquibus tamen caſibus durat vltra triennium.*
173 *Ex quo loco debeat audire confeſſiones.*
174 *Qualiter audiat confeſſionem Monialis infirmæ.*
175 *Ex decreto Sacræ Congregationis non alloquitur liberè Moniales; quamuis tale decretum non videatur vſu receptum.*
176 *Quale ſtipendium ei detur.*
177 *Habitat in domo contigua monaſterio, ſed non pernoctat ibi.*
178 *Quam frequentiam Sacramentorum concedat.*
179 *Non ſit facilis in permittendis confeſſionibus generalibus non neceſſariis.*

QVÆRES I. Quantùm conferat ad ſpiritualem profectum Monialium, quòd habeant prudentem, doctum, ac diſcretum Confeſſarium.

153 ℟. Ita conferre, vt verè dici poſſit inde potiſſimùm pendere totus ſpiritualis Monialium profectus: idque ex multis, & varijs capitibus, quæ hìc breuiter ſubijciam; nimirum 1. ex generali ratione religioſæ perfectionis, quæ ſine idoneo Inſtructore comparari non poteſt iuxtà illud *Ieremiæ 6. State ſuper vias, & interrogate*

gate de ſemitis antiquis,quæ ſit via bona,ambulate in ea,& inuenietis refrigerium animabus veſtris: 2. quia fœminæ ſunt naturaliter minùs prudentes, ideòque in vita ſpirituali manent expoſitæ varijs, ac periculoſis illuſionibus; quas ordinariè non poſſunt euadere abſque directione prudentis, ac diſcreti Confeſſarij, aut alterius Patris ſpiritualis: 3. quia mulieres ſunt ex proprij ſexus conditione fragiles, ac inconſtantes, ideòque facilè,ac citò deſiſtent à benè cœptis; ſi opportunis conſilijs,ac efficacioribus ſuaſionibus non confirmentur, & ad vlteriora excitentur: quod erga Moniales præſtare non poteſt, niſi Confeſſarius: 4. quia fœmina ex natura ſua eſt valdè verecunda, ideòque facilè retrahi poteſt à detegendis prauis ſuis affectibus, ac interioribus infirmitatibus animæ, niſi habeat peritum Medicum ſpiritualem, qui ſumma dexteritate,ac ſolertia detegat dictas infirmitates, ijſque ſalutaria applicet remedia (quod ſine dubio eſt munus Confeſſarij) 5. quia ingenium mulieris eſt valdè varium,ac lubricum, facilèque afficitur ijs, quibus cum agit; ſicque periculoſum eſt, ne talis effectus, qui prius ſe exhibet ſub ſpecie ſpiritualis amoris, paulatim deſinat in carnalem; hoc autem in primis timendum eſt de Moniali erga Confeſſarium, niſi is ſit admodùm prudens, timoratus, ac circumſpectus: 6. Moniales, cùm vacent vitæ ſpiritualis acquiſitioni, ſubiacent varijs, ac grauibus tentationibus; quas certè non poterunt ſuperare, niſi à prudenti, ac perito ductore doceantur, qualiter in ijs ſe gerere poſſint, & debeant: 7. quia in progreſſu vitæ ſpiritualis plura occurrunt obſtacula,ac difficultates, quæ deterrere poſſunt etiam viros perfectiores, ac prudentiores;ea autem faciliùs,& grauius deterrebunt Moniales,niſi habeant Confeſſarium diſcretum, ac ſagacem, qui eas doceat, qualiter amouere debeant illa obſtacula, & illas euincere difficultates, quod certè non poterit præſtare Confeſſarius, niſi ſit valdè peritus,ac verſatus in vita ſpirituali: ſi enim cœcus cœcum ducat, ambo in foueam cadunt. Ex his ergò capitibus,alijſque ſimilibus,quæ vnicuique poſſunt facilè occurrere; ſummoperè confert ſpirituali Monialium profectui, quòd ipſis aſſignetur prius prudens, ac diſcretus Confeſſarius; ideòque Prælati illarum in hoc quàm maximè debent inſiſtere, omni ſtudio, ac diligentia ijs procurando idoneum Confeſſarium. Ad hoc certè facit quod habet, *S.Hieronymus l.2.epiſt.* 12. *Non confundant opera tua ſermonem tuum; ne, cum in Eccleſia loqueris, tacita Sanctimonialis reſpondeat: cur ergo hæc,quæ dicis,ipſe non facis? delicatus magiſter eſt,qui pleno ventre de ieiuniis diſputat; accuſare auaritiam,& affectum proprii, & latro poteſt; Sacerdotis Chriſti os, mens, manuſque concordent.*

QVÆRES II. An expediat bono ſpirituali Monialium, quòd ijs in Confeſſarium deputetur Sacerdos potiùs regularis, quàm ſæcularis.

154 ℞. Expedire, ſi alioqui Sacerdos regularis ſit præditus illis dotibus, quas *q. ſequenti* dicemus deſiderari in idoneo Monialium Confeſſario: patet reſponſio ex dictis in *hoc c.ſect.*1.*ſubſect.*1.*q.*5. quæ vtique poſſunt applicari ad præſentem quæſtionem.

QVÆRES III. Quæ potiſſimùm dotes requirantur in eo, qui debet deputari in Confeſſarium Monialium.

155 ℞. Requiri poteſtatem, ſcientiam, bonitatem, prudentiam, zelum animarum, dexteritatem, & ſummam patientiam: poteſtatem, qua legitimè poſſit audire confeſſiones Monialium: ſcientiam, qua ſciat diſcernere inter lepram, ac lepram, & opportuna applicare remedia: bonitatem, quo poſſit, etiam bono exemplo, inducere Moniales ad percurrendam viam chriſtianæ perfectionis: prudentiam, qua opportunas faciat interrogationes, & iuxta ſpirituales vniuſcuiuſque Monialis neceſſitates ſalutaria præbeat conſilia: zelum, quo omnia omnibus fiat, vt omnes Chriſto lucrifaciat, nihil aliud intendens, niſi ſpiritualem profectum ſuarum pœnitentium, illumque omni ſtudio, ac diligentia procurans: dexteritatem, qua trahat pœnitentem ad manifeſtandam propriam turpitudinem, ac euincendam naturalem illam erubeſcentiam, quæ adeò ſolet dominari in fœminis, & non rarò eſt in cauſa, vt plures, ac plures confeſſiones faciant nullas,

nullas, & ſacrilegas: patientiam denique, qua non ſolùm compatiatur importunis Monialium ſcrupuloſarum delirijs, ſed etiam fragilitati recidiuarum, ac infirmitati ſexus fœminei iuxtà illud *Hebr. 4. non enim habemus Pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris.*

QVÆRES IV. Qualis poteſtas requiratur in Confeſſario Monialium.

156 ℞. Requiri tum poteſtatem ordinis, quæ conſurgit ex ordine ſacerdotali, per quem ex inſtitutione diuina Sacerdos deputatur, vt poſſit eſſe iudex in foro pœnitentiæ: tum poteſtatem iuriſdictionis (quam Sacerdotes regulares ratione ſuorum priuilegiorum recipiunt à Papa; ſæculares verò ab Ordinario approbante modo inferiùs explicando) eamque non impeditam quo ad vſum, neque ratione reſeruationis aliquorum peccatorum (quo caſu Confeſſarius debet petere facultatem abſoluendi ab eo, cùm Monialis ad talem effectum non poſſit ſe præſentare Ordinario) neque ratione eccleſiaſticæ cenſuræ, per quam Sacerdos ſit excommunicatus, aut ſuſpenſus vitandus; neque ratione peccati m. per quod impeditur Sacerdos eo irretitus, quò minùs licitè adminiſtret Sacramentum pœnitentiæ.

QVÆRES V. Qualis ſcientia requiratur in Confeſſario Monialium.

157 ℞. Requiri triplicem ſcientiam; nimirum Iudicis, Medici, ac Doctoris; Iudicis quidem, ita vt ſciat formam abſolutionis, ac diſtinctionem peccati mortalis à veniali, ſaltem in genere (quæ duo ſunt neceſſaria ad valorem Sacramenti) & præterea agnoſcat tum differentiam peccati mortalis à veniali, etiam in particulari in ſingulis præceptis, modo ſaltem communi, ac ordinario; tum ſpecies peccatorum, numerum, ac circumſtantias, diſpoſitionem neceſſariò requiſitam in pœnitente; tum quæ peccata ſint reſeruata, quæ habeant annexam cenſuram, aut obligationem reſtituendi (quæ ſunt neceſſaria ſolùm ad licitam Sacramenti adminiſtrationem.) Scientia verò, quæ requiritur in Confeſſario, quatenus eſt Medicus, in eo conſiſtit, quòd ſciat tam regulas communes, quibus pœnitens excuſari poteſt à præcepto, ac peccato m. (cuiuſmodi ſunt ignorantia probabilis, inaduertentia, impotentia, leuitas materiæ, & metus grauis quo ad quædam præcepta, præſertim de iure poſitiuo humano) quàm quæ remedia cuique peccato adhiberi debeant, & qualiter Monialis inſtrui debeat in via ſpirituali. Scientia denique quæ requiritur in Confeſſario, quatenus eſt Doctor, eò tendit, vt de Sacramentis ſciat, quid ſint, quæ ſit illorum materia quæ forma, qui effectus: quæ ſint partes Sacramenti pœnitentiæ, quæ ratio contractuum, ad quid obligent ſingula vota religionis, quibus regulis, ac conſtitutionibus adſtringantur Moniales, quibus prohibitionibus peculiariter teneantur, quæ pœnæ in ſpecie latæ ſint contra ipſas; & ſimilia, quæ facilè colligi poſſunt ex præſenti tractatu.

QVÆRES VI. Qualis bonitas requiratur in Confeſſario Monialium.

158 ℞. Requiri, vt ſit bonus non ſolùm ſibi ipſi (ideſt inſtructus virtutibus neceſſarijs ad munus ſuum dignè obeundum) ſed etiam in ordine ad pœnitentes, ita vt habeat & zelum iuſtitiæ, & compaſſionem Proximi, & diſcretionem, & modeſtiam in increpando, & copiam in exhortando, & efficaciam in perſuadendo, & alias ſimiles dotes, ſine quibus non poteſt vtiliter exerceri munus Confeſſarij. Illud tamen in primis maximè conferret ad officium Confeſſarij ritè obeundum, vt deputatus in Confeſſarium Monialium eſſet vir in vita ſpirituali verſatiſſimus; ita vt eas edocere poſſet ex propria experientia, ſicque de eo dici poſſet, *cœpit facere, & docere*. Quo enim modo tradet regulas orandi mentaliter, qui de oratione mentali neque nouit quid nominis? quo pacto docebit rationem abnegandi ſe ipſum, qui numquam vacauit ſui ipſius abnegationi? qua ratione inducet alios ad opera ſupererogationis, qui in ſe ipſo vix implet præcepta? qualiter inſtruet pœnitentes ad religioſam perfectionem, qui nec vacat chriſtianæ perfectioni? quo modo proponet ſubtilitates ſpiritus, qui nec prima ſpiritus didicit rudimenta?

QVÆ-

QVÆRES VII. Qualis prudentia requiratur in Confeſſario Monialium.

156 . ℞. Requiri, vt ſit admodum prudens, ac circumſpectus tum in faciendis opportunis interrogationibus, tum in applicandis debitis remediis; tum in modo procedendi cum ipſis Monialibus tam intra forum pœnitentiæ, quàm extra; tum in remouendis occaſionibus delinquendi; tum in ſalutaribus monitis ſuggerendis; tum in extirpandis prauis habitibus pœnitentium; tum in vitanda ſuſpicione nimiæ familiaritatis, aut aliqualis acceptionis perſonarum; tum in pœnitentiis imponendis; tum denique in procuranda emendatione ſuarum pœnitentium, ad quam vnam ordinatur frequentia, ac vſus Sacramentorum.

Quòd ſi quæras ex quibus regulis Confeſſarius Monialium cognoſcere poſſit, an Monialis, quæ dicit ſe pati diuina, nempe cęleſtes illuſtrationes, & alia Dei dona extraordinaria, ducatur bono ſpiritu, vel certè ſit illuſa, ac expoſita periculo illuſionis.

℞. Poſſe, ac debere dignoſcere ex ſequentibus regulis; quarum aliquæ deſumptæ ſunt ex auro libello exercitiorum S. P. N. Ignatii, aliæ verò ex ipſa experientia, & praxi. Prima autem regula, ex qua colligitur Monialem duci bono ſpiritu, eſt, ſi Monialis, ſit religioſis virtutibus conſpicua, & in primis charitate, humilitate, patientia, ſui ipſius abnegatione, ac zelo animarum, omnique ſtudio inſiſtat obſeruantiæ tam votorum ſubſtantialium religionis, quàm regularum, ſtatutorum, ac conſuetudinum proprij monaſterii: ſecunda regula eſt, ſi Monialis ſit omninò parata acquieſcere conſiliis, ac directioni ſui Confeſſarii, ſinatque omninò ſe regi ab eo cum omnimoda ſubiectione, malens cum ipſo errare (intellige, materialiter) quàm ſapere ſine illo: tertia eſt, ſi ex occaſione illuſtrationum, aut alterius ſimilis gratiæ ſibi conceſſæ nihil occurrat, quod ex ſe malum ſit, aut auocet à bono, aut impellat ad minus bonum, quàm anima priùs quærendo ſequi ſtatuerat, aut quod ipſi animum defatiget, angat, ac perturbet, ſublata priori animi tranquillitate: quarta eſt, ſi ex dictis illuſtrationibus immiſſis, aliiſque talibus gratiis ſentiat ſe non ferri in elationem animi, ſed in maiorem ſui ipſius ſubmiſſionem, & propriæ indignitatis conſcia dicere poſſit cum regio Pſalter. *Quid eſt homo, quòd memor es eius, aut filius hominis, quia viſitas eum?* ſexta eſt ſi inde concipiat inuſitatam animi quietem, ac tranquillitatem; ſentiatque ſe magis, & magis incitari ad proficiendum in religioſa perfectione: ſeptima, ſi ex præfatis illuſtrationibus experiatur ſe, nulla præcedente cauſa conſolationis, mirificè recreari, ita vt neque ſenſibus, neque intellectui, neque voluntati quicquam propoſitum ſit, quod huiuſmodi conſolationem cauſare poſſit; proprium enim eſt Dei creatoris ſuam ingredi creaturam, & illam in ſui amorem totam conuertere, trahere, ac mutare. Has inquam regulas, & alias ſimiles, quas Spiritus Sanctus hic, & nunc ſuggeret, proponere debet prudens Confeſſarius Moniali in propoſito caſu; illam monens per talia dona ſupernaturalia Dei famulos non reddi ipſi gratiores, eaque omnia Patri ſpirituali candidè, & ſincerè detegenda eſſe: præterea illam exerceat in ſui ipſius abnegatione, modò ei prohibendo vſum ſacræ Communionis: ita vt Deum propter Deum deſerat, & quidem etiam interdum occaſione ſumpta ex actu aliquo magna cum laude ab ea exercito; modò ei iniungendo, vt aliquas mortificationes coram aliis Monialibus publicè obeat; v. g. incedendo abſque velo nigro profeſſionis, iubendo vt aliquos defectus, interdum etiam anteactæ vitæ, publicè reuelet; etſi in hoc magna cum prudentia, ac circumſpectione procedendum ſit.

Vtrùm verò Confeſſarius Moniali pœnitenti aſſerenti ſe viuere abſque refectione corporali, ex ſola ſumptione Euchariſtiæ, poſſit præbere in communione Hoſtiam non conſecratam pro conſecrata, ad explorandam veritatem huius facti, & ad dignoſcendum, num ſit illuſa, necne; ſicut verè eſſet, ſi ſumpta hoſtia non conſecrata, adhuc dictitaret ſe viuere ex ſola ſumptione Euchariſtiæ.

℞. Non poſſe, cum Doctores ex *S. Th. 3. par. q. 80. art. 1. ad 1.* communiter negent

gent licere in vllo caſu præbere hoſtiam non conſecratam pro conſecrata; cùm hoc ſit præbere aſtantibus occaſionem proximam idololatriæ: etſi aliqui Recentiores in contrarium afferant hæc fundamenta: primum eſt, quòd *Altiſiodorenſis l.4.tr.5.q.4. in fine* concedit ad euitandum ſcandalum poſſe Parochum infirmo petenti ſacrum Viaticum dare hoſtiam non conſecratam, ſi ex ſua negligentia non habeat conſecratam; *Sancius in ſelectis D.35.num.5.& 6.* admittit Sacerdotem, ſi ei hæreticus ſub comminatione mortis præcipiat, vt conſecret totum panem exiſtentem in platea, poſſe ſuper illum verba conſecrationis proferre abſque intentione conſecrandi, ad periculum mortis euadendum; denique *S.Bonau. Albertus, Ludouicus de S. Zuan, Villalob.& Dorenſis relati à Diana par.3. tract.6. reſol.83.*) quorum doctrinam ipſe admittit vt probabilem, cùm dicat ſe adhærere oppoſitæ tamquam probabiliori) concedunt, ad conſulendum famæ peccatoris occulti publicè petentis communionem, poſſe ei præberi hoſtiam non conſecratam, apposita à tergo illius, hoſtia conſecrata, quæ adorari poſſit; modò id fiat de conſenſu ipſius peccatoris: ex quibus ſic arguo, iuxtà adductos DD. in graui neceſſitate propria, aut proximi. Licitum eſt dare hoſtiam non conſecratam pro conſecrata, vt conſtat ex caſibus relatis: ergo iuxtà præfatos Doctores hoc idem licitum erit in præſenti caſu, in quo agitur de vitanda morte ſpirituali, ac æterna perditione Monialis pœnitentis: quæ cenſetur eſſe in graui neceſſitate; cùm ex hoc ſolo experimento dignoſci poſſit, an ea ſit illuſa, necne (vt ſuppono) Alterum fundamentum eſt, quod ſicut *Sanch. lib.2. de matr. D.38. num.6. & 7.* docet permittendam eſſe copulam ſolùm materialiter fornicariam inter coniuges, quibus poſt matrimonium contractum detegitur impedimentum dirimens, ſi Confeſſarius videat illos eſſe in bona fide, & non ſperat fructum ex admonitione: ergò & in præſenti caſu licitum erit ex grauiſſima cauſa, (quæ de facto adeſt) permittere idololatriam illam, vtpote merè materialem: etſi *Caſtr. Palaus tract.21. D.vn. par.8. num.5.* dicat in ſimili caſu actum adorationis ex bona exiſtimatione, ac intentione procedentem eſſe actum religionis: cum religio non expoſtulet neceſſariò verſari circa obiectum ſpeculatiuè verum, & in ſe colendum, ſed ſufficiat verſari circa obiectum practicè verum (hoc eſt quod iuxta prudentiæ regulas iudicetur dignum vera adoratione, & cultu, quamuis ex accidenti non ſit) ſub ratione formali adorationis vera. Tertium fundamentum eſt, quòd *Cæſarius l.9.hiſt.c.47.* refert ſimile factum fuiſſe re ipſa practicatum; idque non improbat *Thiepolus in ſuis conſiderat. Euchar. lib.4.cap.10.* Sic illi Recentiores: quam probabiliter, iudicent viri docti: non enim ego cum illis ſentire poſſum, cum DD. communiter diſſentiant.

Qua occaſione placet hìc indicare id, quod refert *Martinon D.35.de Euchar. ſect. 5.num. 64.* nimirum Paulum V. permiſiſſe, vt honeſta quædam matrona Lemouicenſis, (quæ adhuc viuit) quotidie poſt cibum communicet ad compeſcendum totius corporis tremorem horribilem, ac miſerabilem, quo poſt ſumptionem cibi corripitur, quoue in certum vitæ periculum adducitur, niſi ei ſtatim detur communio Euchariſtica; quod vnicum remedium, omnibus alijs fruſtrà tentatis, huic malo, ſeu maleficio tandem repertum eſt, ſed promptum ſemper ac efficax: eo enim adhibito, tremor eodem momento ſiſtitur infallibiliter, niſi fortè in caſu (quod interdum experimenti cauſa factum eſt) hoſtia non conſecrata loco conſecratæ ad communicandum ei exhibeatur.

QVÆRES VIII. Qualis zelus animarum requiratur in Confeſſario Monialium.

160 ℞. Quòd, cùm munus audiendi confeſſiones Monialium ſit valdè laborioſum, arduum, ac difficile; vt quis illud cum debita alacritate obeat, ita zelo animarum debet teneri, vt non quærat, quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti: ſicque ſpirituali animarum lucro inhiet, vt meritò dicere poſſit, *Da mihi animas, cætera tolle tibi*, Gen. 14. & illud Pauli 2. *Cor.12. non enim quæro, quæ veſtra ſunt, ſed vos*, non ergò Confeſſarius Monialium hoc munus adeò ſublime, ac excelſum exerceat ad proprium lucrum

crum temporale, ad conciliandam beneuolentiam huius, aut illius Monialis, ad percipienda multa dona, ad priuatam ſui ipſius ſatisfactionem; ſed potiùs ad ſpiritualem profectum Monialium ſibi commiſſarum, ad perfectionem religioſam in ipſis promouendam, ad diuinum amorem in ijs magis, & magis excitandum, ad veram ſanctificationem in ipſas modis omnibus inducendam.

QVÆRES IX. Qualis dexteritas requiratur in Confeſſario Monialium.

161 ℞. Requiri quam maximam, & quidem non ſolùm in extorquenda confeſſione peccatorum atrociorum, quæ alioqui fœminæ ex naturali verecundia, ac inordinato timore, nonniſi cum maxima difficultate ſolent manifeſtare: ſed etiam in priuatis rancoribus, ac odijs euellendis, in reſecandis amicitijs minùs bonis, ac pernicioſis, in remouendis occaſionibus proximis peccatorum, in indicendo affectu vitæ communis, in moderanda conuerſatione externorum, in perſuadenda ſui ipſius abnegatione tum interna, tum externa, in ijs denique confirmandis ad religioſæ perfectionis acquiſitionem, hæc enim omnia, cùm ſint valdè aliena à communi propenſione appetitus ſenſitiui, maximè in fœminis ratione ſexus, ac naturalis complexionis procliuioribus ad malum, obtinere non poterit Confeſſarius à proprijs pœnitentibus, niſi cum is vtatur ſumma dexteritate; illis paulatim ſeſe inſinuans, omnia omnibus factus, vt omnes Chriſto lucrifaciat, gaudens cum gaudentibus, & flens cūm flentibus.

Vnum hìc præ cœteris moneo, ne Confeſſarius facilè, aut ſubitò immutet quidquam de ijs, quæ longiori conſuetudine facta ſunt propria Conuentus, neve nouas inducat conſuetudines: & ſi quid tale præſtare opus ſit, aut expediat, id non faciat ſine conſilio, ac voluntate Prælatæ, ac melioris partis monaſterij, Monialium ſententiam exquirens non quaſi conſilij indignus, ſed quod neceſſe ſit habere approbatrices illius, quod ordinatum fuerit; vt earum authoritate veluti filum acu introducatur, aliæque Moniales iam factum potius ſciant, quàm faciendum metuant. Quare quæ non aduerſantur votis eſſentialibus Religionis, aut regulæ Ordinis, Monialium voluntati, ac electioni expedit relinquere: non enim vt ait *Cicero l. 2. de offic.* attinet naturæ repugnare, nec quidquam ſequi, quod aſſequi nequeas.

QVÆRES X. Qualis patientia requiratur in Confeſſario Monialium.

162 ℞. Summam requiri; vt proinde dixerit quidam non immeritò Sacerdotes ſingulis diebus ſub finem primæ recitare verba illa: *Dominus autem dirigat corda noſtra in charitate Dei, & patientia Chriſti.* Quæ enim patientia neceſſaria eſt Sacerdoti Confeſſiones fœminarum audienti, vt audiat nugas, quæ ſolent ab illis admiſceri in ipſa confeſſione, vt expiſcetur veritatem eorum, quæ dicunt, modò aientes, modò negantes, vt ſuadeat non expedire, quòd ita crebrò repetant confeſſiones generales, vt ſinat protrahi confeſſionem ad diffuſos diſcurſus, quæ verbis valdè compendioſis poſset peragi, vt ferat idem peccatum in eadem confeſſione iterum, atque iterum exprimi, & quidem ſine vlla omninò neceſſitate, vt inſurgentium ſcrupulorum nubes diſijciat, vt puſillanimes in ſpem ſalutis æternæ erigat, vt remiſſionem iniuriarum animo tenaciùs inhærentium ſuadeat, vt indicat ad fugam occaſionum proximarum, vt priuatas amicitias ſtatui religioſo minùs conuenientes eradicet, vt denique ſuſtineat muliebrem leuitatem, inſcitiam, ac inconſtantiam?

QVÆRES XI. A quo debeant approbari Confeſsarij Monialium.

163 ℞. Quòd, quamuis ante Conſtitutionem Gregorij XV. editam 5. Februar. 1622. quæ incipit *Inſcrutabili*, Confeſsarij quidem Monialium locorum Ordinarijs ſubiectarum deberent approbari ab ipſis Ordinarijs; Confeſsarij verò Monialium ſubiectarum Regularibus à Prælatis propriæ religionis tamquam Ordinarijs ipſarum Monialium; in præſentia tamen omnes Confeſsarij tam ordinarii, quàm extraordinarii quarumcumque Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, debent approbari ab Ordinario loci: idque ex citata Conſtitutione

Greg.

Greg. XV. quæ quo ad hoc ſic habet: *Confeſſores verò, ſiuè regulares ſiuè ſæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij, ad confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum audiendas nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.*

164 Vbi notandum ad audiendas confeſſiones Monialium modò non ſufficere, quòd Sacerdos, ſiuè regularis, ſiuè ſæcularis, ſit generaliter approbatus ab Epiſcopo ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas; ſed egere quo ad hoc ſpeciali approbatione: idque ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij; quæ etiam declarauit Regularem approbatum ab Epiſcopo ad audiendas confeſſiones Monialium vnius monaſterij nequaquam cenſeri approbatum ad audiendas confeſſiones Monialium alterius monaſterij; vt videre eſt *tom. 4. bullarij poſt Conſt. 18. Greg. XV.*

Notat *Sanctorus in Conſtit. Minor. cap. 11. ſtat. 7. quæſt. 3.* Confeſſarios monaſterij exempti exiſtentis in loco nullius diœceſis, non debere approbari ab Abbate, aut alio Superiore dicti loci: cum in Bulla citata Gregorij XV. dicatur *Ab Epiſcopo Diœceſano idonei iudicentur*, & Superior præfati loci verè non ſit Epiſcopus; aliaſque diſpoſitio illa Gregorij vt odioſa, ac exorbitans à iure communi, non debeat extendi vltra proprietatem verborum. Verum in hoc ſtandum eſt conſuetudini vniuſcuiuſque loci; ſicque in præſentia Moniales Carpi exiſtentes quo ad approbationem Confeſſariorum ſubſunt Epiſcopo Mutinenſi; cum aliàs ditio Carpenſis ſit nullius Diœceſis, & habeat in proprium Ordinarium Archipresbyterum.

Addit *Sanctorus in Conſtit. Minor. cap. 11. ſtat. 7. q. 3.* quòd, cum declarationes Sacræ Congregationis factæ ſuper relata Bulla Gregorij X V. loquantur ſolùm de Confeſſarijs Regularibus, non autem de ſæcularibus, & de his numquam fuerint quæſitum, aut dubitatum; dictæ reſtrictiones non extenduntur ad Confeſſarios ſæculares, niſi quo ad hoc, quòd ij non poſſunt audire Monialium Confeſſiones ſine Epiſcopi approbatione; cum alioqui ipſa Bulla comprehendat Confeſſarios tam ſæculares, quàm Regulares: probat *Sanctorus* ſuam aſſertionem ex regula iuris, exceptio firmat regulam in contrarium *l. nam quod liquidè §. fin. ff. de penu legata l. quæſitum §. idem reſpondit ff. de furt. inſtrum. & cap. 2. de coniug. lepreſ.* notatque in *tomo 4. bullarij Cherubini* apparere dictam bullam Gregorij fuiſſe ſolemniter promulgatam, non autem præfatas declarationes, quæ ibidem apponuntur.

165 Verumtamen eſt, quòd Confeſſarij Monialium exemptarum tam ordinarij, quàm extraordinarij præſentari debent à proprijs Prælatis regularibus ad effectum, vt modo dicto approbentur ab Ordinario; vnde infert *Tamburinus D. 16. de iure Abbatiſſ. q. 3. num. 3.* non ſubſiſtere, quod ait *Nald. v. Moniales n. 2.* Monialibus, etiam exemptis aſſignandum eſſe Confeſſarium extraordinarium ab Epiſcopo loci: ſi quidem, teſte *Zipeo l. 3. de iure Pontificio num. 3.* extat in contrarium quædam declaratio Sacræ Congregationis, qua deciſum eſt huiuſmodi aſſignationem faciendam à Prælato regulari, cuius iuriſdictioni ſubſunt dictæ Moniales, licèt aliàs indigeant approbari ab Ordinario, vt iam dictum eſt.

166 Quin vigore citatæ Conſtitutionis Greg. XV. neque ipſi Prælati regulares abſque Ordinarij approbatione audire poſſunt confeſſiones Monialium ſibi reſpectiuè ſubiectarum: cùm olim poſſent, & ipſi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas, ita declarauit Sacra Congregat. Concilii vbi ſup. addens confeſſiones à dictis Prælatis auditas ſine præfata approbatione eſſe nullas, & irritas.

Hoc tamen non facit, quin Prælatus regularis Monialis ipſi immediatè ſubiectæ poſſit independenter ab Ordinario ipſi aſſignare Patrem ſpiritualem ſiuè eiuſdem, ſiuè alterius Ordinis religioſum, vel etiam Sacerdotem ſæcularem, cui illa extrà pœnitentiæ Sacramentum manifeſtet ſuam conſcientiam ad effe-

Digitized by Google

ctum vt ab eo in via Dei dirigatur ſine periculo errandi. Ducor, quòd ante bullam Gregor. XV. id potuiſſet facere Prælatus regularis: & per dictam bullam ei ſolùm ſublata eſt facultas approbandi Confeſſarium pro Monialibus ipſi immediatè ſubiectis: quod vtique eſt quid diuerſum ab hoc, quod eſt deſignere Patrem ſpiritualem, cui extrà Sacramentum manifeſtetur modo dicto conſcientia: à diuerſis autem non fit illatio.

At difficultas eſt, an ſub citata bulla Gregorij XV. comprehendantur etiam Moniales nouitiæ, puellæ in monaſterio educatæ, & fœminæ quæcumque ibi fortè commorantes; ita vt hæ non poſſint confiteri cuicumque approbato generaliter ad confeſſiones in diœceſi.

167 ℞. Videri probabile non comprehendi, adeòque omnes illas poſſe, & licitè, & validè confiteri cuicumque Sacerdoti approbato generaliter ad audiendas confeſſiones diœceſi, ſi aliàs licitè poſſit ad eas accedere (v. g. ad aliquam illarum legitimè inuiſendam) Moueor, quòd Gregorius XV. dum requirit ſpecialem approbationem ad audiendas Monialium confeſſiones, loquitur expreſsè de Monialibus tantùm, vt conſtat ex verbis textus relatis *ſup. num.* 163. conſtat autem nomine Monialium in odioſis non venire nouitias, & multò minùs puellas, aliaſque fœminas intra clauſuram degentes ita Naldus, Baldellus, Stephanus à S. Gregor. alijque docti, à me conſulti: quorum aliqui putant idem dici poſſe, & de Abbatiſsa, quippè quæ non venit in odioſis nomine Monialium, regulariter loquendo; quod item non videtur improbabile, niſi obſtet contraria conſuetudo legitimè inducta.

An autem ſemel approbatus ad confeſſiones Monialium alicuius monaſterij, vi talis approbationis pluries deputari poſſit in Confeſsarium earumdem Monialium tam ordinarium, quàm extraordinarium.

168 ℞. Quòd, quamuis approbatus, ad audiendas confeſſiones ſæcularium maneat ſemper approbatus, vſque dum approbatio reuocetur ab Epiſcopo approbante, eiuſue ſucceſsore (idque iuxta communem Doctorum ſententiam, loquendo de approbatione facta abſque vlla limitatione temporis) ſecùs tamen euenit de approbato ad audiendas confeſsiones Monialium alicuius monaſterij; is enim vi talis approbationis non poteſt audire confeſsiones dictarum Monialium, niſi pro eo tempore determinato, pro quo eligitur; vnde fit, vt, ſi quis approbetur in Confeſsarium ordinarium ad triennium, eo elapſo, non poſsit audire poſtea confeſſiones earumdem Monialium, niſi iterum ad talem effectum approbetur ab Ordinario, & ſic deinceps: patet id ex citata Conſtitutione Gregorij XV. quæ, cùm expreſsè loquatur de Confeſsarijs Monialium tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, de vtriſque æqualiter procedit: & de facto talis eſt praxis. Nec obſtat, quòd Sacra Congregatio in reſponſione dubiorum, quæ fuerunt propoſita circa Conſtitut. *dub.* 11. expreſsè ſolùm de Confeſsarijs extraordinarijs Monialium dicat illos ſemel deputatos ad audiendas confeſsiones Monialium pro vna vice non poſse pluries vi talis approbationis earum confeſsiones audire: ideò namque id dicit, quia ſolùm fuerat interrogata de Confeſsariis extraordinarijs; cùm alioqui par ratio militet in Confeſſariis Monialium ordinariis: ſicque procedat doctrina *Sanch. lib.* 5. *mor. cap.* 4. *num.* 19. nimirum quòd, quamuis lex generalis poſterior non intelligatur regulariter derogare legi ſpeciali priori; id tamen fallit, quando contrarium conſtat ex legis generalis intentione.

Ex dictis tamen non ſequitur Sacerdotem approbatum ad confeſsiones Monialium per triennium, ſi interim moriatur Epiſcopus approbans (v. g. poſt elapſum primum bimeſtre dicti triennii) indigere de nouo approbari à Succeſsore Epiſcopi defuncti, vt reliquo triennio poſsit earum confeſsiones excipere: ſiquidem approbatio illa ad triennium non deſinit, durante illo triennio, niſi reuocetur; idque etiam poſt bullam Greg. XV. *Inſcrutabili:* quippè in qua ſolùm ſtatuitur approbatum ad confeſsiones Monialium per triennium, elapſo eo triennio;

non poſſe ampliùs earum confeſſiones audire, niſi iterum approbetur: quæ doctrina proportionaliter procedit de Confeſſario extraordinario; cùm ſit eadem ratio de illo, ac de Confeſſario ordinario.

Illud etiam hic controuerti poteſt, an Sacerdos, maximè regularis, ab Ordinario approbatus ad audiendam confeſſionem duarum, aut trium Monialium ex aliqua peculiari occaſione, poſſit audire confeſſiones etiam aliarum Monialium eiuſdem monaſterij accedentium ad ipſum.

169 ℞. Non poſſe; & probatur quia ex vna parte generalis approbatio Ordinarij ad confeſſiones ſæcularium non ſufficit ad audiendas confeſſiones Monialium vt iam dictum eſt: ex alia parte approbatio limitata ad certum numerum perſonarum non ſuffragatur, niſi ad audiendas confeſſiones dictarum perſonarum iuxta regulam communem, *cauſa limitata non producit, niſi effectum limitatum*: cùm ergo in propoſito caſu approbatio ſit limitata ad illas duas, aut tres Moniales, non poteſt prodeſſe ad audiendas confeſſiones, etiam aliarum Monialium; cùm in ordine ad has approbatus ſe habeat perindè, ac ſi non eſſet approbatus: vnde fit, vt, ſicut Confeſſarius ab Epiſcopo approbatus ad audiendam confeſſionem vnius, aut alterius fœminæ, vi talis approbationis non poteſt audire confeſſionem vllius alterius fœminæ; ſic nec poſſit approbatus ad confeſsionem duarum Monialium audire confeſsionem cuiuſcumque alterius Monialis: & hoc, quamuis Sacerdos approbatus ſit regularis; licèt enim is vi ſuorum priuilegiorum habeat à Papa generalem iuriſdictionem in omnes fideles accedentes, & conſequenter etiam in Moniales: non ideò tamen hoc ipsò poteſt audire confeſsiones quarumcumque Monialium; eſtò aliàs ipſi concedatur acceſſus ad illas, ſiue ad audiendam confeſsionem aliquarum ex ijs, ſiue alia de cauſa; ſiquidem ad validam adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ non ſufficit iuriſdictio illimitata; ſed prætereà requiritur, vt Sacerdos adminiſtraturus ſit illimitatè approbatus; quod non euenit in præſenti caſu, vt patet.

Maius dubium eſt, an Moniales tempore iubilæi poſsint confiteri Sacerdoti approbato ad confeſsiones ſæcularium, etſi in ſpecie non ſit approbatus ab Ordinario ab audiendas confeſsiones Monialium.

170 ℞. *Peyrin. tom. 3. priuil. cap. 4. num. 4.* cum quo ſentit *Boſſius ſect. 3. de tripl. iubil. caſ. 5. n. 2.* nec diſſentit *Diana par. 5. tract. 12. reſol. 12.* Moniales vi Iubilæi poſſe eligere in Confeſſarium Sacerdotem approbatum ab Ordinario, etiamſi in ſpecie non ſit approbatus pro Monialibus, idque ob rationes à nobis indicatas *ſup. c. 9. q. 13.* vbi diximus in praxi oppoſitam ſententiam ſequendam eſſe.

Adde quòd ſi Monialis exempta morbo perículoſo laboret, & proprio Prælato regulari petat Confeſſarium extraordinarium, cui tunc confiteatur: is poterit ad talem effectum ei deputare Sacerdotem ſui monaſterij etiam non approbatum ab Ordinario loci, idque à prima die talis infirmitatis: moueor tum ex eo quòd in articulo mortis omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibus vis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſunt ex indulto *Concil. Trid. ſeſſ. 14. cap. 7.* quod indultum cùm ſit vniuerſale, & nullam conditionem, aut limitationem apponat, à pluribus Doctoribus relatis apud *Dianam par. 3. tract. 4. Miſcell. reſol. 161.* extenditur etiam ad Sacerdotes non approbatos ab Ordinario, & ſuffragatur monialibus, etiam in præſentia, non obſtante Gregorij XV. Conſtitutione ſuperiùs allata; vt colligitur ex verbis illis Concilij, *quoslibet pœnitentes*; tum ex eo quòd Prælatus regularis in caſu neceſsitatis independenter ab Ordinario loci poteſt dare facultatem ingrediendi clauſuram monialium ſibi ſubditarum, vt conſtat ex dictis *cap. 5. num. 146.* ſicque concedere poterit Sacerdoti deputato ad audiendam confeſsionem monialis periculoſo morbo laborantis licentiam ingrediendi ad prædictum effectum; conſtat autem ad hoc vt in præſenti caſu fieri poſsit deputatio Confeſſarii extraordinarij independenter ab Ordinario loci, requiri ſolùm vt modo dicto deputatus poſsit audire confeſsionem, etſi non ſit approbatus ab

illo,

illo, & quòd abſque eius licentia ingredi poſsit clauſuram; quæ omnia in caſu præſenti verificantur.

Dixi *idque à prima die talis infirmitatis*, vt indicarem probabile videri doctrinam, quam tradit *Diana par. 6. tract. 3. reſol. 69. ex Sancio, & Cœleſtino*, abſolutionem ſcilicet à reſeruatis; quæ impertiri poteſt à quocumque Sacerdote in caſu mortis, poſſe impendi etiam à prima die infirmitatis periculoſæ: vnde conſequenter inferri poteſt item à prima die infirmum morbo periculoſo poſſe confiteri cuicumque Sacerdoti, & conſequenter etiam non approbato ab Ordinario loci: ſicque Prælatum regularem in præſenti caſu poſſe deputare Confeſſarium extraordinarium pro Moniali infirma ſubdita à prima die infirmitatis, & quidem omninò independenter ab Ordinario loci; quod erat probandum.

Illud etiam hic quæri poſſet, an Confeſſarius Monialis exemptæ poſsit eam abſoluere in caſu, quo ea ſit complex delicti ab illo commiſsi, & in ea diœceſi Epiſcopus generali edicto prohibeat Confeſſarijs tam ſæcularibus, quàm Regularibus, ne abſoluant complicem delicti ab ipſis commiſsi, & quidem cum decreto irritante abſolutionem ſic datam.

℞. Poſse; idque ob rationes adductas in *Manuali tract. 8. c. 3. num. 28.* quas non eſt, cur hic fruſtra repetamus.

QVÆRES XII. An Epiſcopi poſsint deputare in Confeſsarios Monialium ſibi ſubiectarum etiam Sacerdotes Parochos, aut Regulares.

171 ℞. *Tambur. ſup. num. 4. & 5. ex Barboſa lib. 1. de iure eccl. cap. 44. num. 127. & Gauanto in manu. v. Monialium cura ſpiritualis num. 10.* non poſse deputare Parochos in Confeſsarios ordinarios Monialium, neque Regulares eligere in Confeſsarios earumdem Monialium, ſiuè ordinarios, ſiuè extraordinarios, niſi in caſu neceſsitatis: idque ex declaratione Sacræ Congregat. relata à citatis Doctoribus; quæ tamen parum videtur eſse in vſu, cùm multis in locis Parochi fungantur munere Confeſsarij ordinarij Monialium, & Regulares ſæpiſsimè deſtinentur in Confeſsarios extraordinarios illarum: fortè quia alioqui deſunt perſonæ idoneæ ad tale munus, ſicque concurrit ratio neceſsitatis, quæ caret lege; ſicque eadem Sacra Congregatio conceſsit poſtea Patriarchæ Veneto, vt pro penuria Sacerdotum ſæcularium Regulares eligere poſset in Confeſsarios Monialium, etiam ordinarios, ſicut teſtatur ipſemet Tambur. ſup.

QVÆRES XIII. Ad quot annos eligi debeant Confeſsarij Monialium ordinarij, ſiuè ſæculares, ſiuè regulares.

172 ℞. Debere eligi ad 3. annos tantùm ex declaratione Sacræ Congregationis relata à *Gauant. ſup. num. 7.* & edita die 4. Iulij (quæ tamen non eſt vbique in vſu) & quidem, quod ſpectat ad Regulares deputatos in Confeſsarios Monialium exemptarum, Gregorius XV. in ſua Conſtitut. *Inſcrutabili* ſtatuit licere Epiſcopo, *ex rationabili cauſa Superiores regulares admonere, vt eiuſmodi Confeſſores* (ideſt Monialium) *amoueant, iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habere Epiſcopum facultatem prædictos Confeſſores amouendi, quoties, & quando opus eſſe iudicauerit*; idque non ſignificata cauſa Superioribus regularibus, vt declarauit Sacra Congregatio Concilij in declarationibus factis ſuper citata Conſtitutione, dicens hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, oneranſque ſeriò eorum conſcientiam, ne facultate ſibi in hac parte attributa, quoquo modo abutantur, eius rei in diſtricto Dei iudicio rationem reddituri. Vbi notandum diſpoſitionem præfatæ Conſtitutionis, ac huius declarationis æquè locum habere in Confeſsarijs Monialium, tam ordinarijs, quàm extraordinarijs, vt conſtat ex verbis illis, quæ habentur in citata Conſtitut. *eiuſmodi Confeſſores*, quæ referuntur ad illa alia verba præcedentia *Confeſſores verò, ſiuè regulares, ſiuè ſæculares quomodocumque exempti tam ordinarij, quàm extraordinarij, &c.* adeòque æqualiter comprehendunt Confeſsarios Monialium tam extraordinarios, quàm ordinarios.

An autem electus ab Ordinario in Confeſſarium ordinarium Monialium, & poſt elapſum triennium ex peculiari indulto Sacræ Congregationis ad idem munus per aliud triennium immediatè ſequens confirmatus, hoc alio triennio abſoluto, ſtatim ad aliud triennium ab Ordinario iure proprio eligi poſſit ad idem munus; æquè ac poſſet, ſi modo dicto non fuiſſet confirmatus ex indulto Sacræ Congregationis, ita vt in eo munere duret per 9. annos continuos.

℟. Videri poſſe, ita Diana, Naldus, alijque docti viri à me conſulti; contra Cardinalem de Lugo, Baldellum, & alios item à me conſultos; patetque ex dictis *ſup. cap. 7. q. 38. §. maius dubium*. Nobiſcum ſentit Bordonus à me conſultus; probatque tum quia conceſſum alicui ob gratiam non eſt in eius diſpendium retorquendum *reg. 61. de regul. iur. in 6.* neque enim idem contrarios effectus operari habet *l. legatum ff. de adim. leg.* tum quia interſtitium vacationis intelligendum eſt via ordinaria, ſicut iure ordinario præſcriptum eſt; nam ſtatuta, & leges non comprehendunt ea, quæ rarò, & per accidens eueniunt *l. nam ad ea ff. de legib.* ſicque priuilegium in præſenti caſu intercipiens vacationem non eſt ſpectandum, ſed vacatio fingitur habere ſuum effectum; tum quia in religionibus extat conſuetudo, quòd quis vltrà præfixum tempus maneat in officio ſecundùm rem, licèt non ſecundùm nomen; Prior namque conuentus fit, & vocatur Præſidens, Vicarius, &c. & poſtea tempore debito iterum eligitur in Priorem, ac ſi verè antecedenter vacaſſet ab officio: tum quia inducta ad augmentum non debent operari diminutionem, vt notauit *Mandoſius de priuil. ad inſtar q. 10. gloſſ. 8. num. 8.*

Addo quòd, ſi quis ex caſu fortuito deputaretur in Confeſſarium ordinarium Monialium ad aliquot menſes per modum ſupplementi: is nihilominùs in generali deputatione Confeſſariorum, quæ poſtea fieret pro Monialibus, poſſet ab Ordinario eligi in Confeſſarium ordinarium eiuſdem Monaſterij ad integrum triennium; quo modo vltra triennium exerceret munus Confeſſarij ordinarij, & ratio eſt, quòd prohibitio Sacræ Congreg. de non eligendo Monialium Confeſſario vltra triennium, cùm ſit odioſa, benignè interpretanda eſt, & in mitiorem partem; ita vt intelligatur de electione Confeſſarij ordinaria, non autem de ea, quæ fiat per modum ſupplementi, vt in caſu noſtro, ita docti recentiores à me conſulti; ſicque ego iam conſului in facti contingentia.

Illud demum hìc aduertendum ex quadam epycheia Ordinarios in aliquibus locis ſinere Confeſſarios aliquorum monaſteriorum, & maximè Capuccinarum durare vltra triennium, & quidem ad plures annos: eò quòd ſit valdè difficilè reperire Confeſſarios idoneos pro talibus monaſterijs: quod eſt dicere, ex defectu materiæ.

QVÆRES XIV. Ex quo loco debeant Confeſſarij Monialium audire illarum confeſſiones.

173 ℟. Regulariter debere audire ex ſede confeſſionali collocata, non quidem in ſacriſtia, aut alio ſimili loco, ſed in ipſa eccleſia exteriori; ſic quippè decreuit Sacra Congregatio 7. Martij 1617. apud *Barboſam ſup. n. 135.* his verbis *Confeſſionalia Monialium è ſacriſtijs, & locis occultis amoueantur, ac in exterioribus eccleſijs collocentur: quòd ſi Moniales in hoc renitentes extiterint, interdicantur.* Quanquam, ſi aliud depoſcat neceſſitas (eò quòd in eccleſia extet vnica ſedes confeſſionalis, & eodem tempore vacare debeant confeſſionibus audiendis Confeſſarius ordinarius, ac extraordinarius) in tali caſu, excuſante neceſſitate, licitum erit audire confeſſiones ex alio loco; ita tamen diſpoſito, vt mutuus vitetur aſpectus Confeſſarij, ac Monialis confitentis.

174 Quòd ſi Confeſſarius ingrediatur ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ, cellæ ianua remaneat aperta, & ambæ comitatrices ad eiuſdem cellæ ianuam morentur; ita vt Confeſſarius ab eiſdem commodè cerni poſſit, ita ſtatuit Sacra Congregatio 13. Sept. 1583. apud *Barboſam in collect. v. Confeſſ. Monial. §. 4.* addens §. 5. ex decreto eiuſdem Sacræ Congregat. Confeſſarium Monialium clauſu-

clauſuram ingreſſum ad miniſtranda Sanctiſſima Sacramenta debere recta via, & abſque diuerticulo ire, ac redire, nec in alia monaſterij parte diuagari, etiam occaſione viſitandi alias infirmas, quibus Sacramentorum adminiſtratio non ſit neceſſaria. Quamquam Sanch. Rodriq. Mir. Molfeſ. & alij apud *Dianam par. 3. tract. 2. reſol. 51.* excuſent Confeſſarium in tali caſu, etiam à culpa veniali; ſi, abſoluta confeſſione, breui immoretur intra clauſuram, ad inuiſendas v. g. monaſterij officinas: qualis mora dici poſſet iuxtà Villalobum relatum à Diana, & non reiectum, ſi non excederet quadrantem horæ.

QVÆRES XV. An Confeſſarij Monialium, etiam regulares, eorumque ſocij poſſint liberè alloqui Moniales ſibi commiſſas, etiam extra caſus neceſſarios.

175 ℞. *Barboſa in collectan. ſup. §. 12.* non poſſe ex declaratione Sacræ Congregat. 21. Febr. 1617. edita his verbis: *Confeſſarius regularis Monialium, eiuſque ſocius confeſsionis, ac Sacramentorum adminiſtrationis caſibus exceptis, eaſdem Moniales abſque Sacra Congregat. licentia alloqui non poſſunt.* Vbi notandum, quòd, cùm Sacra Congregatio loquatur in ſpecie de Confeſſarijs regularibus tantùm; ſub ſua declaratione non comprehendit Confeſſarios Monialium ſæculares iuxta communem iuris regulam *Odia reſtringi oportet*; immò talis declaratio non videtur vſu recepta, neque quo ad Confeſſarios regulares: qui, quamuis aliàs timorati, abſque vllo ſcrupulo loquuntur cum ſuis Monialibus, etiam extra caſus neceſſarios; & quidem ſcientibus, & non diſſentientibus Prælatis ipſarummet Monialium. Certè Confeſſarij regulares Monialium non videntur incurrere pœnas latas in decreto Sacræ Congr. de mandato Sixti V. edito anno 1590. de acceſſu Regularium ad Moniales; ſi quidem, vt facilè conſtabit conſideranti tenorem textus, ibi non prohibetur Regularibus Confeſſarijs Monialium, ne vllo quæſito colore eas alloqui poſſint: quo modo id prohibetur Regularibus miſſis ad Moniales, ſiuè ad prædicandum, ſiuè ad celebrandum: quod eſt ſignum locutionem cum Monialibus non prohiberi eodem modo Regularibus deſtinatis in Confeſſarios illarum; ac prohibetur Regularibus miſſis ad prædicandum, aut celebrandum: & quidem meritò, cùm extet maior ratio amplius indulgendi quo ad hoc Regularibus deputatis in Confeſſarios Monialium, quàm ijs, qui ad eas mittuntur, ſiuè ad prædicandum, ſiuè ad celebrandum, vt facilè conſtabit conſideranti.

Conſultum tamen eſt, vt ſermo cum Monialibus ſit valdè moderatus, & qui neceſſitatem magis indicet loquendi, quàm voluntatem; ſiquidem, teſte experientia, omnis amor naſcitur, & fouetur colloquio; immò ſicut ſplendorem lucernæ oleum, ſic longum Mulieris colloquium, ſæpiuſque iteratum ignem voluptatis reaccendit teſte *S. Antiocho Abbate hom.* 17. Vt proinde *Nauar. manual. cap.* 4. §. 10. dicat fœminas in congreſſibus virorum debere benedictionem petere: quo ſanctum alijs benè precandi deſiderium, inhoneſtum amorem cohibeat, & refrænet.

QVÆRES XVI. Quale ſtipendium tradi debeat Confeſſarijs Monialium.

176 ℞. Debere tradi illud, quod iuxta morem, & qualitatem regionis cenſeatur ſufficiens ad victum illorum; ſic enim declarauit Sacra Congregatio 29. Nouemb. 1605. penes *Barboſam ſup. §. 11.* in hæc verba *Confeſſarijs Monialium certa annua merces conſtitui debet, quæ iuxta morem, & qualitatem regionis victui illis ſufficiat, eademque merces monaſterio, in quo degit idem Confeſſarius, ſi regularis ſit, perſoluatur. Cæterùm Ordinarij locorum prohibeant Monialibus, aliquibus pœnis* (non tamen cenſurarum) *ne vltra mercedem illam aliquid communiter, vel priuatim eidem Confeſſori, vel alijs quibuſcumque Fratribus tribuant, eiſdemque Fratribus, ne à Monialibus, etiam ſpontè oblatum, aut donatum recipiant, ſub iiſdem pœnis inhibeant:* quamuis eiuſmodi declaratio non videatur eſſe in vſu, neque quatenus præſcribit Confeſſario Monialium tradendam eſſe mercedem iuxta mo-

Digitized by Google

rem regionis ſufficientem ad eius victum: cùm ſtipendium, quod alicubi in præſentia dari ſolet Confeſſarijs Monialium non exemptarum, regulariter non ſufficiat, nec ad dimidium victus; neque quatenus prohibet Monialibus, ne vltra aſſignatum ſtipendium quidquam tribuant ſuis Confeſſarijs, & iſtis, ne quid tale recipiant; ſi quidem, & praxis eſt in contrarium, & Scortia, Barth. à S. Fauſto, ac Bertius, quos citat, & ſequitur *Diana p. 1. trac.6. reſol.* 17. oppoſitum ſuſtinent; ea ratione ducti, quòd talis donatio non eſt propriè donatio, ſed potiùs remuneratio: immò (dixerim ego) eſt quædam compenſatio reſidui mercedis, quæ aliàs tribuenda eſſet Confeſſario ex præſenti decreto S. Congregationis, & de facto non tribuitur. Addit autem *Gauant. ſup. num.* 8. aliam declarationem S. Congreg. ſub die 22. Aug. 1605. qua deciſum eſt Confeſſario ordinario non eſſe à Monialibus ſubminiſtrandum victum dietim, ſed conſtituendam certam pecuniæ ſummam quotannis ſoluendam.

QVÆRES XVII. An, & quo modo Confeſſarij Monialium habitare poſſint in domo contigua monaſterio.

177 ℞. Poſſe, dummodò ibi non habeantur lecti: idque ex decreto Sacræ Congreg. edito 7. Martij 1617. & in dicta habitatione non ſint rotæ, neque crates, neque ianuæ, quibus pateat aditus in Eccleſiam: ſic enim ſtatuit eadem Sacra Congregatio 13. Septemb. 1583. apud *Gauantum ſup. num.* 26. monens *num.* 25. dictos Confeſſarios ex decreto Concilij Mediolanenſis I. non poſſe commorari in domibus Monialium cauſa cibi capiendi, niſi quo tempore vacant confeſſionibus audiendis; quamquam, cùm dictum decretum ſit proprium Prouinciæ Mediolanenſis, non obliget extra illam: quare in hoc ſeruandus vſus cuiuſque diœceſis, aut lex Ordinariorum, qui piè, ac laudabiliter poſſent inducere in proprijs diœceſibus obſeruantiam præfati ſtatuti Mediolanenſis: idque ad vitandam nimiam familiaritatem, quæ ex vſu contrario facilè poteſt ſuboriri inter Confeſſarios Monialium, ac ipſas Moniales.

QVÆRES XVIII. Quam frequentiam, ac vſum Sacramentorum poſſint & debeant concedere Monialium Confeſſarij Monialibus ſibi commiſſis.

178 ℞. Quòd, cùm frequens vſus Sacramentorum ſit maximè vtilis omnibus fidelibus, & præſertim Religioſis, in quibus maior animi puritas depoſcitur; conſultum eſſe Monialibus, vt Sacramentum confeſſionis, ac communionis ſuſciperent, ſin minùs octauo quoque die (quod eſſet valdè commendabile) ſaltem vnoquoque 15. die; quamuis alioqui iure communi iuxtà dicta *cap. 6. q.*3. illis non præſcribatur, niſi menſtrua confeſſio, ac communio. Cæterùm regulariter haud paſſim concedenda eſt etiam Monialibus frequentior ſumptio Euchariſtiæ ea, quæ fit octauo quoque die; cùm *S. Bonau. lib. 2. de profectu relig. cap.*77. dicat vix inueniri aliquem Religioſum non Sacerdotem adeo ſanctum; cui non ſufficiat ſemel in hebdomada communicare; niſi ex ſpeciali cauſa, vel in aliqua ſolemnitate, vel extraordinaria deuotione: quod tamen non facit, quin, ſi conſtet Confeſſario Monialem aliquam multùm proficere ex frequentia communionis, etiam maiori, eam poſſit illi concedere: cùm in moralibus non poſſint aſſignari certæ regulæ, quæ nullam omninò patiantur exceptionem: ideòque nos vſi ſumus particula *regulariter*.

Certè *Epiſcopus* nunc S. Franciſcus *de Sales par. 2. Philoth. cap.*21. aſſerit duobus hominum generibus frequenter communicandum eſſe: *perfectis, quia, cum ſint bene diſpoſiti, debent ad illum perfectionis fontem, & authorem accedere: imperfectis, vt aptè valeant ad perfectionem aſpirare: fortibus, ne debiliores fiant; debilibus, vt fortiores euadant: infirmis, vt ſanitatem recipiant: ſanis, ne in morbum incidant*. Sic *S. Bonau. l.2. de profectu Religioſor. c.*77. ait: *Sicut ægrotantibus non poteſt vna forma ſeruari in dandis medicinis corporis propter diuerſitates complexionum, aut loci, aut temporis, aut diatæ, vel aliarum conſiderationum; pro quibus aut rariùs, aut ſæpiùs, aut in maiori, aut minori quantitate eadem medicina datur: ita de medicina ſpirituali,*

tuali, quæ eſt corpus Chriſti, intelligendum. Sic *S. Ambr.l.4.de Sacr.c.6.*ait, *Graue eſt, quod ad menſam tuam, Domine, mundo corde, & manibus innocentibus non venimus: ſed grauius eſt, ſi de peccatis metuentes ſacrificium non reddamus*. S. item *Auguſtinus ep.*118. relatus *cap.*15. *de conſecrat.diſt.*2. ait: *Si non ſint tanta peccata, vt excommunicetur quis, non ſe debet à medicina corporis, & ſanguinis Domini ſeparare*. Sic *Caſſian.collat.*23.*cap.*21.dicit: *Nec tamen ex eo debemus nos à Dominica communione ſuſpendere, quia nos agnoſcimus peccatores, ſed ad eam magis, ac magis eſt propter animæ medicinam, & purificationem ſpiritus auidè feſtinandum:* & infrà: *Alioqui nec anniuerſaria quidem dignè eſt præſumenda Communio; vt quidam faciunt, qui in monaſterijs conſiſtentes ita Sacramentorum cœleſtium dignitatem, & ſignificationem, ac meritum metiuntur, vt æſtiment ea non niſi ſanctos, atque immaculatos debere præſumere, & non potius ſanctos, mundoſque nos ſua participatione perficiant. Qui profectò maiorem arrogantiæ præſumptionem, quam declinare ſibi videntur, incurrunt; quia vel tunc cum ea percipiunt, dignos ſe eorum perceptione dijudicant. Multò enim iuſtius eſt, vt cùm hac cordis humilitate, qua credimus, & fatemur illa ſacroſancta myſteria nunquam pro merito nos poſſe contingere, ſingulis ea Dominicis diebus ob remedium noſtrarum ægritudinum præſumamus, quàm vt vana perſuaſione cordis elati, vel poſt annum dignos nos eorum participione credamus*. Sic *S. Ambroſius ſup.* addit: *Si quotieſcumque effunditur ſanguis Chriſti, in remiſſionem peccatorum effunditur; debeo ſemper accipere, qui ſemper pecco: debeo ſemper habere medicinam*. Quo modo *Luc.*5. ait Chriſtus *Non egent, qui ſani ſunt, Medico, ſed qui malè habent:* Medicus autem, & medicina ſimul eſt cœleſte, ac venerabile Sacramentum, teſte *Auguſt. ſerm.* 28. *de verb. Domini*. Sic *Chryſoſt. in Pſal.* 22. ad ea verba *Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus eos, qui tribulant me*, dicit menſam illam eſſe S. Euchariſtiam paratam contra ſuggeſtiones inimici, agitationes animi, cupiditates, voluptates, honores ſæculi, &c. additque *hom.* 51. *in Matth.* vt exemplo Hemorroiſſæ accedamus ad Chriſtum in Euchariſtia obtinendæ ſanitatis cauſa.

QVÆRES XIX. An, & quibus in caſibus Confeſſarij Monialium poſſint, & debeant eas admittere ad faciendas generales confeſſiones.

179 ℞. Quòd, cùm vſus confeſſionum generalium ſit valdè vtilis profectui ſpirituali confitentis, & conſequenter multùm laudabilis: ſi ordinetur ad maiorem ſui confuſionem, ac ſcelerum commiſſorum deteſtationem, aut etiam ad tollendos defectus, qui fortè interuenerint in præteritis confeſſionibus: è contra verò ſit admodum perniciofus ijs, qui ſuas repetunt confeſſiones vi ingruentium ſcrupulorum, ac perplexitatum adacti; hinc prudens Cōfeſſarius Monialium poteſt quidem, & debet permittere ſuis Monialibus, vt confeſſionem generalem ſuorum peccatorum inſtituant, ſiuè totius anteactæ vitæ (ſi numquam aliàs illam fecerunt) ſiuè annuam, aut ſemeſtrem (vti fit communiter in Societate Ieſu) ſiuè alterius certi, ac determinati temporis, ſi eas vel neceſſarias, vel vtiles iudicet: non item, ſi ad tales generales confeſſiones inducantur, eò quòd importunis ſcrupulis agitatæ intendant ſe liberare ab eorum moleſtia, & ſupplere defectus, quos timent à ſe fuiſſe commiſſos in tranſactis confeſſionibus, trepidantes timore, vbi non eſt timor, ſicque conſequi veram animi pacem, ac quietem; cùm potius magis, ac magis ex eiuſmodi confeſſionum iteratione perturbetur, inquietentur, & grauioribus ſcrupulis, ac perplexitatibus, teſte experientia, repleantur; non ſecùs, ac aqua agitata, ſi vas, in quo continetur, ſæpiùs loco dimoueas, non indè tranquillatur, ſed magis agitur, vt proindè dicat *Regin.l.*2. *num.*129. eum, qui ſemel benè confeſſus eſt iudicio prudentis, ac docti Confeſſarij, quieſcere debere, neque per frequentes eorumdem peccatorum confeſſiones vulnera ſua refricare, ac renouare, neque quod benè ſanatum eſt, vulnus ampliùs attingere; ſed poſteriorum oblitum ad anteriora ſe conuertere, & de miſericordia Dei benignè ſperare, neque eam ſecuritatem quærere, quæ in hac vita haberi non poteſt, niſi ex peculiari aliqua reuelatione.

Digitized by Google

180 *Quæ obſeruare debeat Confeſſarius Monialium in ſuo munere obeundo.*
181 *Quæ facultas circa reſeruata ei competat; maximè quo ad hæreſim: Epiſcopus generaliter concedens ſua reſeruata concedit etiam reſeruata quo ad Moniales.*
182 *Qualiter procedi debeat cum infirma, quæ poſt delatam ipſi Euchariſtiam indicat ſe pluries confeſſam fuiſſe inualidè, immò & cum peccatore publico.*
183 *Qualiter cum ea, quæ accedens ad feneſtellam communionis communicatura idem indicat, quidque ipſa debeat facere.*
184 *Abſoluitur Monialis ſenſibus deſtituta, quæ nullo modo petijt confeſſionem.*
185 *Confeſſarius indirectè abſoluit à reſeruatis ad vitandum ſcandalum, aut infamiam pœnitentis.*
186 *Eodem modo abſoluit à reſeruatis Monialem ægrotantem morbo non periculoſo.*
187 *Qualiter ſe gerat cum Moniali exiſtente in proxima occaſione peccandi.*
188 *Abſoluit manentem in occaſione proxima, moraliter ineuitabili.*
189 *Non tamen ſi ex præſentibus circumſtantijs colligat eam non eſſe diſpoſitam.*
190 *Abſoluit eam, quæ ſæpè promiſit dimittere occaſionem, & non dimiſit; modò ſperet fructum.*
191 *Abſoluit manentem in occaſione proxima bona fide; ſi ex efficaciori monitione, non ſperet fructum.*
192 *Poteſt, & tenetur regulariter auferre ignorantiam inuincibilem à pœnitente, præterquàm in caſu, quo inutilem putet fore admonitionem.*
193 *Quid, ſi ei non conſtet monitionem eſſe profuturam, immò nec eſſe nocituram.*
194 *Proponuntur varia media ad excitandum verum dolorem peccatorum.*
165 *Proponuntur media inducentia Monialem pœnitentem ad confitendum peccatum; quod præ verecundia erubeſcit confiteri.*
196 *Non abſoluenda Monialis, quam certo conſtat tacere peccatum, quod commiſit.*
197 *Qualiter ſuppleri debeat defectus à pœnitente factus in præteritis confeſſionibus.*
198 *Qualiter interroganda Monialis in confeſsione: peccatum confeſſum vt dubium non iterum confitendum, ſi conſtet fuiſſe certum.*

QVÆRES XX. Quænam Confeſſarij Monialium debeant obſeruare, vt munus ſuum vtiliter, ac laudabiliter peragant.

180 ℞. Debere in primis obſeruare ſequentia; nimirum 1. ne peculiari propenſionem affectum vni Moniali magis oſtendant, quàm alteri, illam apud alios enixiùs commendando de dotibus, ſiuè naturalibus, ſiuè ſupernaturalibus ipſi à Deo conceſſis; 2. regulariter curent non detinere diutiùs in confeſſione facienda vnam potiùs Monialem, quàm aliam (ſecluſa tamen particulari aliqua indigentia) ſed ſe patrem communem omnibus exhibeant; 3. in audiendis confeſſionibus, ne ſigno aliquo exteriori oſtendant ſe ſtomachari ex auditione alicuius particularis peccati (v.g. altiùs ſuſpirando, exponendo, &c.) 4. in faciendis interrogationibus, maximè circa votum caſtitatis, ſint valdè cauti, ita vt nec ſibi, nec pœnitenti inijciant laqueum perditionis: 5. moniali accedenti ad confeſſionem magnam exhibeant confidentiam; eam adhortantes, vt cor ſuum effundat ſicut aquam candidè, ac ſincerè confitendo omnes, ac ſingulos ſuos exceſſus: 6. opportuna ſuggerant remedia vnicuique pœnitenti iuxtà qualitatem proprij morbi ſpiritualis 7. quantùm fieri poteſt, non interrumpant pœnitentem inter confitendum, niſi fortè in quærendis circumſtantijs peccatorum, quæ identidem à confitente manifeſtantur; idque ne alioqui pœnitens perturbetur, & ſic excidant è memoria reliqua peccata: 8. ſi quid occurrat acriori reprehenſione dignum, differant reprehendere, vſque dum abſoluta ſit confeſſio omnium peccatorum; ne aliàs pœnitens deterreatur à manifeſtandis alijs grauioribus exceſſibus à ſe patratis: 9. in confeſſionibus audiendis ſeueros ſe potiùs præſtent, quàm familiares; &, ſicut non debent incutere timorem ei, quam conſolari oportet; ſic

videre

videre debent, ne nimia clementia vtantur erga illam, quam acriter increpare conuenit: 10. caueant, ne ſe impatientes, aut tædio affectos oſtendant in progreſſu confeſſionis, quam audiunt, ſinantque pœnitentem pro ſua voluntate exponere, quæ meminit, ac confiteri ſtatuit, quantumcumque rudi, & craſſa Mineruа; nulloque modo interrumpant ad effectum ſe citiùs expediendi (oppoſitum quippè potiùs eueniet, pœnitente eorumdem peccatorum confeſſionem iuxta ſuum ingenium non ſemel iterante ad pleniorem propriæ conſcientiæ) vt putat (ſatisfactionem) 11. ſi quam aduertant non audere peccatum aliquod confiteri ex ſuperueniente erubeſcentia, illam benigniùs ſolito excipiant, ipſi viſcera paternæ compaſſionis exhibeant, eam animent ad confidentiam, curentque omni ſtudio dicti peccati confeſſionem extorquere per varias interrogationes à longè factas circa materiam præfati peccati: 12. in fine confeſſionis tradant vnicuique pœnitenti opportuna remedia iuxtà ſpirituales cuiuſque infirmitates, oſtendantque quantùm dedeceant exceſſus illi manifeſtati Sponſas Chriſti per profeſſionem religioſam Deo peculariter dicatas; vt ſic confundantur ab iniquitatibus ſuis.

QVÆRES XXI. Quam facultatem habeant Confeſſarij Monialium circa abſolutionem reſeruatorum.

181 ℟. Non habere, niſi illam, quam *ſup. cap. 9. quæſt. 15.* diximus illis competere; vt proindè in præſentia nihil noui occurrat, quod hic addamus. Solùm obiter moneo ex *Diana p. 4. tr. 4. reſ. 89.* Duardo, ac Homobono relatis ab ipſo Diana Epiſcopum poſſe dare Confeſſario Monialium poteſtatem illas abſoluendi ab hæreſi, etiam externa; idque etſi aliàs demus facultatem Epiſcopis conceſſam à *Concilio Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 6.* quo ad abſoluendum ab hæreſi, per bullam Cœnæ fuiſſe ſublatam: ſi quidem, hoc etiam non obſtante (quod tamen plures negant) adhuc dicendum eſt impeditos, quo minùs Sedem Apoſtolicam adire poſſint (cuiuſmodi ſine dubio ſunt Moniales) per proprium Epiſcopum abſolui poſſe à caſibus, ac cenſuris in ipſa bulla comprehenſis ex *cap. mulieres, & cap. ea noſcitur de ſent. excommunic.* idque etſi poſſit adiri Legatus, aut alius priuilegiatus ad abſoluendum; vt notat *Auila de Cenſur p. 2. D. 1. d. 6. ex Henr. contra Nauarr. & Cordub.* Quamquam, loquendo de Monialibus exemptis, poſſint in ſimili caſu abſolui à proprio Prælato regulari iuxtà conceſſionem Pij V. à nobis relatam *cap. 9. q. 15.*

Quòd ſi obiter quæras, an Epiſcopus concedens Regulari facultatem generalem abſoluendi à ſuis caſibus reſeruatis cenſeatur concedere etiam caſus in ſpecie reſeruatos pro Monialibus ſubiectis.

℟. Videri concedere, niſi ex verbis conceſſionis, aut alijs circumſtantijs concurrentibus prudenter colligatur dictam facultatem ex intentione concedentis fuiſſe reſtrictam ad caſus reſeruatos pro ſæcularibus: & probatur tum quia ſumus in materia fauorabili, quæ latam recipit interpretationem *l. beneficum ff. de conſtitut. Princip.* tum quia non apparet cur caſus reſeruati pro Monialibus ſpecialem notam requirant, vt non veniant ſub generali conceſſione.

QVÆRES XXII. Qualiter procedere debeat Confeſſarius cum Moniali infirma, ſi, delata ei communione, antequàm communicet, dicat ſe velle confiteri; & in ipſa confeſſione indicet ſe plures confeſſiones nullas feciſſe, ac irritas.

182 ℟. Cùm diſtinctione: vel infirmitas eſt periculoſa, ita vt meritò timeri poſſit Monialem morituram ſine confeſſione, ſi ea differatur in aliud tempus; & tunc Confeſſarius curet, vt Monialis pro ratione præſentis temporis confiteatur eo meliori modo, quo poteſt, manifeſtando peccata mortalia, ſin minùs omnia, ſaltem grauiora, quæ ipſi tunc temporis occurrunt (& quidem animo poſtea reuocandi Confeſſarium ad perficiendam confeſſionem, minùs completè, ac integrè factam ob temporis anguſtiam) necnon generaliter ſe accuſando de omnibus peccatis à ſe commiſſis, ac eliciendo actum veræ contritionis, aut ſaltem attritionis: vel infirmitas non eſt adeò periculoſa; & tunc, ſi non credatur Monialem

expe-

expedituram Confeſſionem breui temporis ſpatio (v.g. per dimidiam horam) curet Confeſſarius, vt illa eliciat verum actum contritionis animo poſtea accerſendi ipſum Confeſſarium ad faciendam integram confeſſionem ſuorum peccatorum, ita *Diana p.5. tract.3. reſolut.75.* ex Zambrano, & Granado, benè monens ad euitandum huiuſmodi inconueniens, conſultum eſſe, vt Confeſſarij eucharisticam communionem non deferant infirmo, aut infirmæ, niſi priùs explorent, ſiue per ſe, ſiue per alios, num ante communionem velint confiteri, nec ne. Ratio autem reſponſionis eſt, quòd in priori caſu præmittitur confeſſio poſſibilis pro temporis illius opportunitate, confertur infirmæ abſolutio Sacramentalis, adminiſtratur Euchariſtia indigenti, & prouidè occurritur tum periculo ſcandali, tum notæ, quam aliàs Monialis infirma incurreret, ſi Moniales, quæ comitatæ ſunt auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, adſtringerentur expectare, vſque dum perficeretur exacta confeſſio: in poſteriori verò caſu cauetur ſcandalum, quod gigneretur, ſi infirma tunc non communicaret; & ex alia parte minùs inconueniens eſt communicare abſque præmiſſa Sacramentali confeſſione cum actu veræ contritionis, quàm facere illam præproperè, & ſine debita præparatione.

183 Quæ doctrina poſſet applicari proportionaliter ad caſum, in quo Monialis ad feneſtellam communionis communicatura peteret à Confeſſario copiam confitendi ipſi quædam ſua peccata ante communionem; & Confeſſarius interim cognoſceret Monialem teneri repetere plures confeſſiones nulliter, ac inualidè factas, ſi enim id fieri non poſſet abſq; graui nota Monialis (ſicut re vera fieri non poſſet regulariter) poſſet Confeſſarius curare, vt eliceret actum contritionis ſub ſe comprehendentis omnia peccata à ſe patrata, animo poſtea commodiùs reficiendi illas confeſſiones nullas, ſicq; ſatisfaciendi defectibus commiſſis in præteritis confeſſionibus. Quamquam fortè meliùs eſſet Monialem in tali caſu confiteri aliqua peccata in ſpecie, & alia omnia in genere, eliciendo actum, ſin minùs contritionis, ſaltem attritionis cadentis ſuper omnia omninò peccata à ſe commiſſa cum propoſito ea confitendi poſtea diſtinctiùs; ſic namq; ex attrita poſſet fieri contrita, & conſequenter obtineret remiſſionem etiam peccatorum diſtinctè non confeſſorum, indirectam: cùm alioqui non poſſit eſſe certa à ſe elici actum veræ contritionis, & per conſequens vi illius ſibi remitti omnia ſua peccata.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an Monialis, quæ præmiſit confeſſionem omnium ſuorum peccatorum memoriæ tunc occurrentium, teneatur adire Confeſſarium, vt ipſi confiteatur peccatum aliquod in. cuius recordatur adſtans altari cum alijs Monialibus, parata ad communicandum, audienſque Miſſam; idq; etſi abſque ſcandalo, ac infamiæ nota poſſit recedere, & commodè, eò quòd recordetur peccati ſtatim poſt Euangelium v.g.

℞. Non teneri, ſed poſſe communicare, ſi communio fiat publicè, & coram alijs: præſertim quando Sacerdos iam cœpit actionem ſacram, vt ſi ad effectum communicandi Moniales formulas conſecrauit, aut pixidem è tabernaculo eduxit, ita *Perſicus l.1. de præcipuo Sacerdot. officio cap.2. n.94.* citans *num.94.* pro ſua ſententia *Victoriam, Sotum, Cordubam, Valentiam, Henriq. & Reginaldum*, hanc opinionem expreſsè docentes contra Scotum, & plures alios ab eodem Perſico relatos: probatq; ex eo, quòd dictus receſſus adiunctam habet aliquam indecentiam (qualis eſſet, ſi quis ſedens ad menſam Principis recederet conuiuio nondum finito) & moraliter in tali caſu numquam deeſt aliqua nota, aut obmurmuratio: præterquàm quòd Monialis in præſenti caſu accedit iuſta, & probata per confeſſionem modo ſupra dicto. Quamuis autem Doctores adducti pro noſtra ſententia loquantur in ſpecie de laico ad linteum altaris adſtante, parato ad communicandum cum alijs, non autem de Monialibus, quæ communicaturæ non ſolent adſtare ad linteum altaris; tamen puto idem dicendum eſſe de Monialibus, cùm Moniales aſſiſtentes Miſſæ ad communicandum perindè ſe habeant, ac ſi adſtarent ad linteum altaris; & aliàs æquiparatorum idem ſit iudicium.

No-

Nobiſcum ſentit *Tamburinus de Commun.cap.1.§.8. nu.63.ex Henriquez, & Victoria* relatis à *Fagund.prec.3. Eccl.l.3.c.9.n.14.* etſi *n.62.* addat, quòd quamuis primo aſpectu dicendum videatur eum, qui confeſſus eſt ad communicandum, ſi ante communionem recordetur peccati alicuius mortalis obliti, poſſe communicare abſque eo quòd tunc illud confiteatur, illud poſtea confeſſurus (idque etſi non actu celebret, nec ad linteum communicaturus expectet) ſiquidem per confeſſionem præmiſſam obtinuit ornatum gratiæ, ad quem obtinendum præſcribitur confeſſio communicaturis in peccato m. exiſtentibus, & impleuit eiuſmodi præceptum de præmittenda confeſſione ante communionem (vt ſuppono) quia tamen praxis fidelium (qui in tali caſu ſolent iterùm confiteri, antequam communicent) oſtendit præceptum de præmittenda confeſſione ante communionem non eſſe ſolum de præmittenda confeſſione integra formaliter, ſed etiam materialiter (vt notat *Card.de Lugo D.14. de Euchar. à num.126.*) propterea in caſu propoſito ſuſtinendum eſt Pœnitentem teneri confiteri ante communionem peccatum, cuius de nouo meminit, niſi fortè illius recordetur, dum actu celebrat, aut communicaturus ad linteum expectat: in quo caſu dicit *Tamburinus num.63.* illum non teneri recedere ad effectum confitendi, etſi breui ſit reuerſurus, nullumque ſubſit infamiæ periculum; cum iam ſit iuſtus, ac benè diſpoſitus per abſolutionem indirectam talis peccati obtentam. Immò addit *Tamburinus* eum nec teneri elicere tunc actum contritionis, cum iam ſit iuſtus: ſicque ſufficit ipſum habere voluntatem peccatum dictum confitendi debito tempore.

QVÆRES XXIII. An Confeſſarius Monialium poſſit abſoluere ſacramentaliter Monialem ex repentino morbo ſenſibus omninò deſtitutam, quæ nec petijt confeſſionem, nec vllum dedit ſignum contritionis.

184 ℞. Videri poſſe, adhibita conditione, ita non pauci DD. apud *Dianam par.3. tract.3. reſol.8.* quorum ſententiam teſtantur viri fide digni priuatim docuiſſe Suarez, immò, & practicaſſe: nouiſſimè edidit Romæ *Lezana in ſumma v. confeſſio num.11.* & nos ipſi fuſiùs probabimus in *tractatu noſtro de priuilegijs cap.3. ſect.2. ſubſect.2.quæſt.15.* & quidem non omninò improbabiliter, tum ob authoritatem Doctorum eam ſuſtinentium, tum etiam ob rationes ibi adductas; quæ licèt magnas patiantur difficultates, eæ tamen ſunt, vt in præſenti caſu locum habere poſſit doctrina, quam tradit *Sanchez l.2. de matr. D.36. num.8.* nimirum quòd, imminente notabili damno Proximi, licitum eſt, omiſſa ferè certa opinione, eam ſequi, quæ ſpeciem aliquam probabilitatis habeat: cui affinis eſt illa alia doctrina, quam adducit *Nauar.cap. inter verba corol.54. num.153.* in 2. editione dicens eum, qui habet opinionem alicuius partis; & ſolam alterius formidinem, non teneri ſequi opinionem, ſi indè magnum immineat alicui periculum, & formido alterius partis apparentem habeat probabilitatem; quia periculum graue facit, vt in moralibus formido præponderet opinioni; quæ duæ doctrinæ mirè faciunt ad præſentem caſum, eaſque in ſimili approbat *Io.Præpoſitus quæſt.4. de confeſs.num.88.* Vnde pro noſtra reſponſione ſic licet arguere: quotieſcumq; agitur de vitando graui malo, ac periculo Proximi, lex charitatis obligat ad operandum, etiam ſecundùm opinionem, quæ ſolùm habeat aliquam ſpeciem probabilitatis, ſaltem apparentis, & quæ veriùs dicatur formido, quàm opinio, vt conſtat ex doctrinis modò traditis: at opinio ſuſtinens moribundum poſſe abſolui in caſu hic propoſito non poteſt negari, quòd non habeat aliquam ſpeciem probabilitatis, ſaltem apparentis; cùm habeat pro ſe Molfeſium, Homobonum, Salmeronem, Literatum, Præmulum, Bartholomæum à S. Fauſto, Bayum, Suarez, Raynaudum, & Lezanam, necnon Naldum, Baldellum, Bordonum, Stephanum à S.Gregorio, alioſque viros doctiſſimos à me conſultos, & nitatur rationibus habentibus aliquam ſpeciem probabilitatis, ſaltem apparentis: ergo ex charitate tenemur eam ſequi: tantùm abeſt, vt non poſſimus eam ſuſtinere tuta conſcientia. Præterquàm quòd dicit Diana ſupra in propoſito caſu adeſſe aliquo modo materiam ſenſibilem Sacramenti, quæ per teſtificationem, & famam publicam effi-

Digitized by Google

efficiatur præſens: quatenus vir probus, & chriſtiano more viuens ſupponitur quotidie conteri, & dolere de ſuis peccatis, ſic Diana addens hanc opinionem ex principio extrinſeco eſſe probabilem.

Sic *Io. Præpoſitus quæſt. 4. citata d. 5.* ſuſtinet licitum eſſe impendere abſolutionem Sacramentalem ægroto periculosè laboranti, qui vocauit Sacerdotem, vt confiteretur, aut dedit ſigna contritionis, & antequàm veniat Sacerdos, priuatur vſu rationis, nec vllum ſignum coram eo edere poteſt: idq; etiam poſt decretum Clementis VIII. ſed in his non vacat diutiùs immorari.

QVÆRES XXIV. Quid debeat facere Confeſſarius, ſi quam Monialium reperiat incidiſſe in caſum aliquem reſeruatum; & aliàs ipſi inſtet neceſſitas communicandi, ita vt abſque nota infamiæ, ac graui periculo ſcandali omittere nequeat communionem.

185 ℞. Quòd, cùm in iſto caſu concurrat iuſta cauſa abſoluendi à reſeruatis, nempè vitatio ſcandali, ac infamiæ Proximi, & aliàs non poſſit commodè adiri Superior, neque à Moniali, vt patet, neque à Confeſſario, vt ſuppono; poterit Confeſſarius, immò, & debebit abſoluere huiuſmodi Monialem; directè quidem à non reſeruatis, indirectè verò à reſeruatis: idque ſiue reſeruata habeant annexam excommunicationem, ſiue non; patet ex doctrina, quam tradunt *Suarez D. 30. de pœnit. ſect. 3. num. 3. Filliuc. tract. 7. num. 303.* & plures alij penes ipſos generaliter docentes Confeſſarium inferiorem poſſe abſoluere à reſeruatis; quotieſcumque adeſt iuſta cauſa id faciendi, & non poteſt conueniri Snperior: Cuius doctrinæ ea eſt ratio, quòd integritas formalis ſufficit ad valorem Sacramenti: hæc autem adeſt in præſenti caſu, vt patet. Dixi, *idq; ſiue reſeruatam habeant annexam excommunicationem;* tunc enim præſens quæſtio apud DD. maiorem habet difficultatem: nihilominùs etiam in tali euentu placet pars affirmans, quam eſſe communiorem teſtatur Suarez: & probatur, quia excommunicatio non reddit pœnitentem ſimpliciter incapacem abſolutionis, ſi interueniat bona fides; ſed tantùm facit, vt non poſſit licitè abſolui à peccatis, quin priùs abſoluatur ab excommunicatione: quòd autem vrget neceſſitas, ſicut licitum eſt tunc communicare, ita & licitum erit confiteri; cum eodem præcepto vtrumque æqualiter ſit prohibitum, nec maior adſit ratio de vno, quàm de alio. Interim tamen debet Confeſſarius procurare facultatem reſeruatorum à legitimo Superiore, vt vigore illius Monialem modo dicto abſolutam à reſeruatis directè abſoluat.

QVÆRES XXV. An Confeſſarius Monialium caſu, quo ingrediatur ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ non exiſtentis tamen in probabili periculo mortis, poſſit illam modo ſupra dicto abſoluere, etiam à reſeruatis, ſi quibus illam fortè inueniat irretitam.

186 ℞. Videri non improbabile, quòd poſſit; & hoc ob doctrinam traditam à *Layman l. 5. tract. 6. cap. 12. num. 12.* his verbis: *Si pœnitens bona fide ad confeſſionem venerit, vel quia neſciuit tale peccatum Superiori reſeruatũ eſſe, vel, ſi ſciuerit, exiſtimauit tamen legitimè ſe ab inferiori Sacerdote abſolui poſſe cum obligatione poſtea tẽpore opportuno ſe præſentãdi Prælato, in hoc caſu arbitror plerumq; abſolutionem dari poſſe, modò pœnitens præter reſeruatum, aliud peccatũ abſolutioni ſubijciat, ratio eſt partim quia aliqualis neceſſitas vrget; ſiquidem pœnitens ægro animo diſcedet abſq; abſolutione, cùm ex ſua parte benè diſpoſitus ſit: partim quia graues DD. abſolutè docent, quòd Sacerdos pœnitentem, qui peccata reſeruata habet, abſoluere poſſit cum onere, vt ea ſola Superiori poſtea confiteatur, & ab alijs directè abſoluatur; excipe niſi excommunicatio annexa ſit*; hæc Layman, & benè; quæ ſatis congruè videntur poſſe adaptari ad præſentem caſum, & quidem à fortiori ob peculiares circumſtantias pęnitentis: quæ eſt Monialis adſtricta lege clauſuræ, adeoque non poteſt habere copiam Confeſſarij, ſicut habent fœminæ ſæculares, & eſt infirma, ac perſona religioſa, ſicque valdè ægrè feret ſe in abſolutam dimitti à Confeſſario. Quod autem dicit Layman. *excipe, niſi excommunicatio ſit annexa*, non videtur obſtare doctrinæ traditæ *quæſt. præcedenti*,

nimi-

nimirum in caſu neceſſitatis vrgentis inferiorem poſſe abſoluere à reſeruatis, etiamſi annexam habeant excommunicationem: ſiquidem, cùm ipſemet Laym. hoc idem concedat *num.* 16. in caſu magnæ neceſſitatis (v. g. ad vitandam infamiam) eatenus id negat in præſenti euentu, quatenus in eo non videtur ſubeſſe magna neceſſitas: veluti ſubeſt in caſu, quo agitur de vitanda infamia pœnitentis, aut alio ſimili: quare & mihi probatur exceptio iſta appoſita à Layman, cùm ſit valdè rationabilis.

QVÆRES XXVI. Qualiter debeat procedere Confeſſarius cum Moniali pœnitente exiſtente in occaſione proxima peccandi, ſiue domeſtica, ſiue externa.

187 ℞. Quòd, cùm regula communis ſit manentem in occaſione proxima peccandi teneri eam derelinquere, nec poſſe abſolui, ſi potens illam derelinquere, verè non ſtatuat eam deſerere; Confeſſarius in iſto caſu non poteſt, nec debet Monialem abſoluere, ſi ex concurrentibus circumſtantijs videat illam poſſe dimittere talem occaſionem abſque ſcandalo, graui infamia, aut damno magno, ſiue ſpirituali, ſiue temporali, & tamen nolle: patet, quia volens manere in periculo morali labendi in peccatum non præſumitur habere propoſitum efficax non peccandi; cùm ex obligatione vitandi peccatum exurgat obligatio vitandi ea, quæ morali neceſſitate ſecum trahunt peccatum, ſaltem quando moraliter vitari poſſunt, eſt communis Doctorum; qui tamen benè limitant regulam ſuperiùs traditam non ſolùm in caſu, quo occaſio vitari non poſſit abſque periculo ſcandali, aut infamiæ, aut alterius magni damni (ſicut nos etiam limitauimus) ſed etiam quando pœnitens oſtendit extraordinarium dolorem, ac propoſitum, quæ faciunt iam illam occaſionem non eſſe proximam; cùm homo ſic armatus multò fortior ſit ad reſiſtendum, quàm priùs; ideoque probabiliter ſperari poſſit ipſum reſiſtentiam facturum tentationibus, quibus antea ſuccumbebat, ita *Io. de Lugo D.* 14. *de Pœnit. num.* 51. item docens de pœnitente, qui modò ſtatuat adhibere alia media ad cauendum peccatum: vt ſi occaſio ſit ex fœmina domeſtica, & ille proponat numquam ſolus cum ſola colloqui, aut inueniri, effugere eius aſpectum, iucundam ei faciem exhibere, &c.

Quòd ſi quæras, an Confeſſarius debeat cogere Monialem ad vitandam occaſionem proximam ei per aliquod tempus permiſſam ob graue damnum, quod ei prouenire poterat ex remotione dictæ occaſionis: ſi progreſſu temporis videat illam ſemper eodem modo relabi, nec in ea reperiri vllam emendationem; idque, etiamſi idem damnum in præſentia ipſi immineat.

188 ℞. Non debere cogere, ſed poſſe illam adhuc abſoluere; ſi verè occaſionem illam proximam, etiam modò deſerere nequeat abſque graui ſuo damno, ita in terminis *Ioan. de Lugo ſup. num.* 156. ex Viualdo, Sancio, & alijs Theologis; probatque quia adhuc poſt experientiam nullius Profectus, ac emendationis poteſt ſtare verus dolor, ac propoſitum requiſitum abſque voluntate auferendi occaſionem cum tanto damno: ergo Monialis in tali caſu poteſt abſolui, cùm ad talem effectum requiratur ſolùm confeſſio cum dolore, ac propoſito, ſicut enim in præteritis confeſſionibus potuit abſolui, eò quòd non tenebatur cum tanto ſuo damno auferre occaſionem; ſic ob idem detrimentum adhuc perſeuerans excuſatur modò ab auferenda dicta occaſione: nec aſſignari poteſt, vnde in præſentia oriatur grauis obligatio tollendi occaſionem, quæ obligatio antea non eſſet; ideoque ſi antea excuſabatur, excuſabitur etiam nunc; cùm militet eadem ratio.

189 Monet tamen *Io. de Lugo nu.* 160. benè, huiuſmodi doctrinam procedere, per ſe loquendo; ideoque per accidens poſſe contingere oppoſitam in praxi ſeruandam eſſe; ſi ſcilicet ex præfata experientia argui poſſit Monialem in præſentia carere vero dolore, ac propoſito requiſito; qui enim efficaciter proponit, & feriò rem aliquam, quam aliundè moraliter implere poteſt, non adeò facilè obliuiſcitur ſtatim ſui propoſiti, ſed ſaltem per aliquod tempus perſeuerat, & difficiliùs, vel rariùs cadit, quare ex hoc capite poſſet negari, aut differri abſolutio.

An

An autem Confeſſarius poſſit per aliquot dies differre abſolutionem Moniali,quæ ſæpè promiſit dimittere occaſionem proximam peccandi, & numquam dimiſit; ſi poſſit probabiliter credere ei dicenti ſe hìc, & nunc habere dolorem, ac verum propoſitum: idque ad eam meliùs probandam.

190 ℟. Videri poſſe; & ratio eſt, quòd, quamuis pœnitens debitè diſpoſitus, facta confeſſione, habeat ius ad ſententiam, & ad abſolutionem, non tamen habet ius ad hoc, vt ſtatim proferatur ſententia; ſi quidem poteſt Iudex arbitrari, quomodo, & quando debeat vtiliùs proferri ſententia: ſicque poteſt præmittere exhortationem ſpiritualem, aut etiam præcipere, vt priùs impleat hanc, vel illam pœnitentiam per modum medicinæ iniunctam, ſi id iudicet expedire bono ſpirituali ipſius pœnitentis, hæc *Io.de Lugo*, ex communi ſenſu Theologorum, *ſup. num.168. 169. & 170.* addens ex Palatio apud Græcos neminem ante expletam pœnitentiam, ſacramentaliter abſolui; hincque inferens non eſſe contra ius pœnitentis, ſi in eius vtilitatem interdum abſolutio differatur; quidquid in contrarium ſentiat *Sancius in ſelectis D. 9. num.6.& ſeqq.*

Dubium maius eſt, an Confeſſarius poſſit abſoluere Monialem pertinaciter exiſtentem in proxima occaſione peccandi, ſi ex concurrentibus circumſtantijs probabiliter conijciat illam quo ad hoc eſſe in bona fide (quòd inuincibiliter credit permanentiam in dicta occaſione ſibi non eſſe peccaminoſam, nec putat ſe teneri ſub nouo peccato illam dimittere,) & aliàs idem Confeſſarius moraliter certus ſit, præfatam Monialem ex propria fragilitate non receſſuram à dicta occaſione, ſi id ei præcipiat, ſicque ſe nullum emendationis fructum conſecuturum ex tali admonitione, immò ei potiùs iniecturum laqueum noui peccati.

191 ℟. Aliquibus videri probabile, quòd Confeſſarius in tali caſu poſſit, immò & debeat abſoluere Monialem pœnitentem, illam relinquendo in ea bona fide. Moueor, quòd iuxtà dicenda *q.ſequenti* plures Doctores probabiliter ſuſtinent Confeſſarium, ſi inueniat ſuum pœnitentem laborare ignorantia inuincibili, ſiue facti, ſiue iuris, tam humani, quàm diuini, aut naturalis; & alioqui præuideat ignorantiam ablatam redundare debere in nouum peccatum ipſius pœnitentis, qui proſequetur facere cum peccato id, quod antea licitè faciebat, debere diſſimulare, dum non interrogatur, non autem ei auferre præfatam ignorantiam: conſtat autem in præſenti caſu, quòd, ſi Confeſſarius adſtringat Monialem ad dimittendam occaſionem proximam peccandi, ipſi manifeſtando illam non poſſe in ea permanere abſque peccato; dato quòd Monialis de facto ex ſua fragilitate non ſit illam dimiſſura, iam incipiet permanere in illa cum peccato; cùm prius in ea maneret ſine vlla culpa, vt ſuppono: ergò Confeſſarius, ne laqueos inijciat pœnitenti contra *cap. de viduis el.2. 27.q.1.* non ſolùm poteſt, ſed debet relinquere illam in ſua bona fide; priùs tamen prudenter examinando ſtatum, & qualitatem ignorantiæ illius, num ſit culpabilis, nec ne: & quidem, ita vt ipſo examine, ac interrogatione pœnitenti non præbeat occaſionem dubitandi, nec ei inferat malam fidem; ſicque ſolùm in communi, & quaſi aliud agens debet Confeſſarius interrogare pœnitentem, an habeat remorſum conſcientiæ circa aliquam materiam grauem, ita docti viri à me conſulti, & ſatis benignè, ſi probabiliter; an autem probabiliter, iudicent alij; in hac enim re ego nolo eſſe Iudex.

QVÆRES XXVII. An Confeſſarius poſſit; & teneatur auferre Moniali pœnitenti ignorantiam circa peccata, quæ committit.

192 ℟. Poſſe, & teneri, ſi ignorantia, ſeu conſcientia erronea ſit contra ipſam Monialem, eò quòd ex conſcientia erronea putet eſſe peccatum id, quod re vera non eſt: aut certè quòd ignorantia ſit vincibilis,& culpabilis;in his quippè caſibus,quamdiu perſeuerat ignorantia, pœnitens eſt indiſpoſita ad abſolutionem, & non vitat, ſed cauſat peccatum, ac eius perſeuerantiam. Secùs, ſi ignorantia ſit inuincibilis, ſiue facti, ſiue iuris, tam humani, quàm diuini, aut naturalis, & Confeſſarius ex concurrentibus circumſtantijs pœnitentis prudenter conijciat ſuam monitionem

verè

verè nihil profuturam, immò potiùs iniecturam laqueos pœnitenti, ita vt incipiat facere cum peccato, quod priùs licitè faciebat; tunc enim debet omittere admonitionem: ideoque eſtò pœnitens interdùm dubitauerit (ſi tamen poſtea ex aliorum conſilio, aut alia de cauſa dubium depoſuerit, & iam nunc in bona fide inuincibiliter reperiatur) & alioqui Confeſſarius ſperet pœnitentem libenter ſuſcepturam monitionem, interim videns remedium eſſe difficillimum. Ratio reſponſionis eſt, quòd, ſicut officium docendi competens Confeſſario non ligat cum grauiſſimo damno ipſius Confeſſarij, ſic nec obligat cum graui detrimento pœnitentis, ſi aliàs is excuſetur à peccato formali ratione ignorantiæ inuincibilis; cùm enim doctrina ordinetur ad bonum pęnitentis, conſiderandum eſt tum malum violationis legis Dei materialis, & abſque peccato, tum malum temporale, quod incurretur ex monitione, & ablatione ignorantiæ; hoc ſiquidem poteſt ei præponderare, & tunc monitio omitti debet ita *Sanchez l. 2. de matr. D. 38. num. 6. &* 10. alijq; plurimi ab ipſo relati, quos ſequitur Io. de Lugo *ſup. D. 22. num.* 23. 24. *&* 27. monens *num. 29.* minùs conſequenter videri dictum, quod haber *Sanch. n. 14.* Confeſſarium ſcilicet, ſi à pœnitente, non cum dubio, ſed ex ſcrupolo interrogetur de re, cuius habet ignorantiam, poſſe tacere, aut etiam reſpondere, quòd deponat ſcrupulum; nam ſcrupulus non impedit bonam fidem, nec ignorantiam inuincibilem, quæ ipſum excuſat; quamquam aliàs concedi poſſit Confeſſarium in iſto caſu poſſe fingere, ſe non audiuiſſe, vel non attendiſſe vel oblitum fuiſſe reſpondere, vt ſic pœnitens remaneat in bona fide, quam priùs habebat.

Dices, quid ſi Confeſſarius nec ſciat admonitionem in caſu propoſito eſſe obfuturam, nec etiam ſciat eſſe profuturam: tenetur ne in tali dubio monere pœnitentem laborantem ignorantia inuincibili?

193 ℟. Io. de Lugo *num.* 31. diſtinguendo, vel Confeſſarius ita dubitat de profectu pœnitentis, vt non timeat damnum; & tenetur illum monere tum ex charitate, tum ex officio magiſtri, ac Paſtoris, vt in ſimili docet *Granado* 2. 2. *controu.* 3. *tract.* 12. *D.* 1. *num.* 6. de dubitante, num correctio ſit profutura, nec ne: vel dubitat, an monitio ſit profutura, aut obfutura, & tunc, facta comparatione vtilitatis, ac damni, & gradus timoris, ac ſpei, omnibus benè penſatis, eligendum eſt illud, quod iudicabitur præponderare; cum enim finis admonitionis, aut ſilentij ſit bonum pœnitentis, aut etiam publicum, quando illud interuenit, in eam partem inclinandum eſt, quæ iuxtà præſentem ſtatum credatur eligibilior.

QVÆRES XXVIII. Quo pacto debeat Confeſſarius ſe gerere cum Moniali non habente verum dolorem ſuorum peccatorum, ac propoſitum non peccandi.

194 ℟. Debere pro viribus conari, vt ipſam excitet ad veram deteſtationem ſuorum peccatorum, & firmum propoſitum non peccandi de cætero: idque ei grauitatem dictorum peccatorum oſtendendo, ſiue in genere, ſiue in ſpecie, prout hic, & nunc iudicabitur fore vtilius, proponendo damna innumera peccantibus prouenientia, tam ſpiritualia, quàm temporalia; atrociſſima tormenta, quæ manent damnatos, ferenda in inferno, & ſupplicia grauiſſima, quæ à Deo, etiam in præſenti vita, non raro ſolent infligi delinquentibus; exaggerando: atrocitatem cruciatuum, ac dolorum, quos filius Dei ſuſtinuit ad humani generis redemptionem; mortis certitudinem, ac incertitudinem in memoriam reuocando recenſendo plurima, & maxima beneficia, quæ Deus largè confert, etiam ijs, qui ipſum offendunt: aliaque id genus referendo, quæ hic, & nunc opportuniora cenſeantur ad verum dolorem, ac propoſitum pœnitenti inſinuandum: quòd ſi ea nihilominus indicet ſe carere debito dolore, ac propoſito, nullo modo debet abſolui, vtpotè non habens ſufficientem diſpoſitionem. Illud tamen in præſenti caſu benè aduertendum eſt, quòd ſi conſtet pœnitentem difficiliùs propoſiturum non peccare ampliùs in certo genere peccati; prudẽs Confeſſarius non debet ei proponere in ſpecie, num firmiter ſtatuat abſtinere ab illo genere peccati, ſed ſolùm in communi, num, Deo adiuuante, proponat abſtinere à

qua-

Digitized by Google

quacunque Dei offenſa mortali; ſic enim faciliùs, & ſecuriùs extorquebit Confeſſarius veram dolorem, ac propoſitum de cætero non peccandi à pœnitente.

QVÆRES XXIX. Quibus medijs poſſit, ac debeat Confeſſarius iuuare Monialem non audentem confiteri peccatum aliquod ex nimia erubeſcentia.

195 ℞. Poſſe, & debere iuuare ſequentibus medijs, aut alijs ſimilibus, quæ hîc, & nunc Spititus S. vnctio edocebit: 1. Monialem adhortando, vt, ſi qnid habet, quod præ verecundia erubeſcat dicere, ſaltem in genere fateatur ſe conſcientiam habere oneratam graui quodam peccato, quod nullo modo audet dicere; ſic enim Confeſſarius ex tali notitia paulatim, ſumma cum dexteritate expreſſam dicti peccati confeſſionem extorquebit, & quidem minori cum erubeſcentia pœnitentis: 2. proponendo, vt peccatum, quod erubeſcit fateri verbis, ſaltem confiteatur ex ſcripto, illud in pagella deſcribendo, eamque tradendo præſenti Confeſſario, necnon apertè ei ſignificando ſe veniam humiliter petere peccati eo modo manifeſtati, quo caſu Confeſſarius interrogabit de circumſtantijs præfati peccati, ſi quæ minùs ſufficienter expreſſæ ſunt, & poſtea pagellam comburet, aut reddet ipſi pœnitenti (quam doctrinam in ſpecie tradit. *Io. Præpoſitus in 3. quæſt. 4. de pœnit. d. 2. num. 71.*) 3. monendo ante confeſſionem, vt ſi quid habet pœnitens, quod fateri erubeſcat, primo loco aperiat offerens Deo in ſuorum criminum ſatisfactionem erubeſcentiam: ac confuſionem ex tali confeſſione ſentiendam (quod quanti ſit meriti coram Deo, ſuadet vſus confeſſionum generalium non neceſſariarum: quæ à viris pijs interdùm fiunt ad maiorem ſui humiliationem, ac confuſionem) 4. oſtendendo Moniali ipſam maiorem ſenſuram eſſe confuſionem in die iudicij, quando non vni tantùm, ſed vniuerſo Orbi, ac omnibus Angelis, & hominibus à ſupremo Iudice manifeſtabitur peccatum illud, quod ipſam adeo pudet aperire ſoli Confeſſario, & quidem cum ſtrictiſſima obligatione ſigilli: 5. ſuggerendo exemplum aliquod formidabile ſupplicij à Deo inflicti ob reticentiam peccati alicuius factam ex verecundia in ſacramentali confeſſione: 6. ſignificando quòd, ſicut ad recuperandam corporis ſanitatem habens plura vulnera, ea detegit chirurgo, nullo prorſus ei occultato, varioſque, ac grauiſſimos dolores ſuffert; ſic pœnitens ad acquirendam animæ ſalutem debet aperire Confeſſario vlcera ſua ſpiritualia, nempè peccata à ſe commiſſa, quantumuis turpiſſima, cùm hinc pendeat æterna ſalus aut ſempiterna damnatio: 7. pœnitentem certiorem reddendo Confeſſarios nequaquam ſcandalizari ex confeſſione peccatorum, licèt turpiſſimorum; nec ideo deponere bonam opinionem, quam prius habebant de pœnitente, immò potiùs magis affici ipſos, ac ſuſpicere quàm maximè ſingularem ſui ipſius victoriam obtentam in manifeſtatione peccati adeo atrocis; præterquàm quòd communiter Confeſſarius in excipiendis confeſſionibus non audit à pœnitentibus peccata ita enormia, vt longè enormiora antea non audierit, aut impoſterum auditurus non ſit: 8. in memoriam reuocando pœnitenti, quòd, ſi tanta laborat verecundia in detegendo peccato illo turpi, proprio Confeſſario; longè maiorem ſentiet erubeſcentiam poſtea, quando cogetur aperire non ſolum peccatum illud, ſed etiam ſacrilegia commiſſa in repetitis confeſſionibus ex eius reticentia; ſic enim eſt error peior priore: 9. indicando, quòd cùm dicere vni, præſertim viro prudenti, ac taciturno, perindè ſit, ac dicere nulli; & alioqui Confeſſarius ita ſtrictè teneatur ſeruare ſigillum confeſſionis, vt illud violare non poſſit, neque ad ſeruandam propriam vitam; non eſt, cur timeat pœnitens peccata ſua fore alijs manifeſtanda, ideoque ſuam famam apud alios periclitaturam eſſe: his, inquam, aut alijs ſimilibus medijs iuuare poterit prudens, pius, ac diſcretus Confeſſarius Monialem pœnitentem, ſi quam fortè inueniat minùs paratam ad manifeſtanda omnia ſua peccata: idque ex maxima verecundia, quæ illam adeò vrgeat, vt omninò deſperet ſe adductum iri ad faciendam confeſſionem omninò integram.

Placet hic proponere, & ſoluere difficultatem, quæ olim fuit mihi propoſita his verbis: Monialis recenter incurrit quoddam peccatum turpe, quod ipſa erubeſcit confiteri tamquam de nouo commiſſum: quæritur an licitè, petita à Confeſſario facultate

Digitized by Google

cultate faciendi ipſi confeſſionem generalem anteactæ vitæ, eaq; obtenta, cum alijs ſuis peccatis aliàs ritè confeſſis poſſit fateri etiam peccatum recens commiſſum, ſicq; ſatisfaciat ſuæ obligationi.

℞. *Diana p.3.tract.4.reſol.62.ex Sanchez, Coninchо, & Bonacina* id poſſe fieri: & probat tum quia iuxtà Doctores allegatos probabile eſt pœnitentem in confeſſione non teneri dicere ſe tale peccatum commiſiſſe poſt vltimam confeſſionem (niſi fortè ob aliquam peculiarem circumſtantiam mutantem ſpeciem, quæ neceſſariò exprimi debeat) ſicque ſciens, aut dubitans ſe tale peccatum iam fuiſſe confeſſum, non tenetur dicere ſe aliàs fuiſſe confeſſum, vel de hoc dubitare (quæ doctrina vtiq; procedit, etiam in caſu hìc propoſito, vt conſideranti conſtabit) tum quia in iſto caſu valdè parùm variatur iudicium Confeſſarij: ideoq; ex hoc capite damnari non debet talis modus confitendi. Nec obſtat, quòd in tali caſu Confeſſarius non poteſt dignoſcere, an peccatum illud, quod de nouo commiſſum eſt, cadat ſub eius poteſtatem; cùm poſſit contingere illud modò eſſe reſeruatum, & Confeſſarius prudenter credere poſſit illud aliàs fuiſſe, & confeſſum, & remiſſum, adeòq; non eſſe ampliùs reſeruatum: nam Monialis per tertiam perſonam poteſt petere à Superiore facultatem reſeruatorum pro vna Moniali monaſterij non nominata: ſicq; Confeſſarius poterit abſoluere ab illo reſeruato, etſi ignoret facultatem fuiſſe recens obtentam à Moniali pœnitente: non obſtat item, quod fortè peccatum de nouo commiſſum includat nouam malitiam v.g. ſacrilegij contra votum Caſtitatis, quam Confeſſarius non percipiet fortè ſupponens illud peccatum fuiſſe commiſſum ante profeſſionem religioſam: Monialis enim vt id manifeſtet Confeſſario, poterit in confeſſione dicti peccati exprimere ſe illud commiſiſſe, dum eſſet adſtricta voto caſtitatis, non declarando ſe tunc fuiſſe profeſſam: non obſtat deniq; quòd ex tali modo confitendi non poteſt Confeſſarius cognoſcere, an Monialis pœnitens ſit in occaſione proxima peccandi (ſicut fortè eſt) ſi quidem ſupponens hoc peccatum eſſe antiquum, ſupponet occaſionem fuiſſe ablatam: ideoq; non monebit de hoc pœnitentem: & prætereà imponet pro peccato recens facto leuiorem pœnitentiam, quàm ſi noſſet illud de nouo fuiſſe commiſſum ab vltima confeſſione (vt de facto fieri ſolet in confeſſionibus generalibus) non obſtat inquam; cùm Monialis pœnitens ex ſe poſſit occaſionem peccati à ſe amouere: & rogare Confeſſarium, vt ipſi pro ſua conſolatione iniungat pœnitentiam maiorem, immò, & ex ſe ſpontè facere illam pœnitentiam, quam proportionatam iudicabit peccato de nouo commiſſo.

Quòd ſi hac occaſione quæras, quid debeat facere Confeſſarius, ſi ſciat Monialem pœnitentem commiſiſſe aliquod peccatum, quod nec ex ſe, nec interrogata confitetur.

℞. Confeſſarium in tali caſu, ſi certò ſciat Monialem commiſiſſe aliquod peccatum, & etiam euidenter ſciat illam non fuiſſe illud confeſſam, cùm aliàs nullam habeat iuſtam cauſam illud reticendi, nec poſſe, nec debere illam abſoluere: patet, quia non licet abſoluere pœnitentem indiſpoſitum: talis autem eſt Monialis in præſenti caſu, ita *Suar. D.32. de pœnit. ſect.3. num.9. Henriq. l.6. cap.20. nu.6. Fagund. præc.2. eccl. l.6. c.4. num.38. Io. de Lugo D.22. de pœnit. num.21.* alijque communiter contra *Megalam* 1. p. l.1. c.2. *num.*12. ſuſtinentem, quòd, cùm poſſit contingere pœnitentem habere cauſam rationabilem (ſaltem in apprehenſione) reticendi aliquod peccatum; poteſt confeſſarius ſæpè exiſtimare pœnitentem negantem peccatum à ſe commiſſum, id negare ex cauſa rationabili, ſaltem putata, ideoque non interuenire defectum integritatis requiſitæ formalem, ſed ſolùm materialem quamquam hoc ipſum non negarent citati Doctores; ſicque quo ad hoc non diſſentit Megala, vt notauit Io. de Lugo.

QVÆRES XXX. Quid debeat facere Confeſſarius, ſi Monialem reperiat in præteritis confeſſionibus minùs integrè confeſſam fuiſſe, ſiue ex propria, ſiue ex aliorum confeſſariorum incuria; v.g. non exprimendo numerum peccatorum mortalium, aut circumſtantias mutantes ſpeciem.

197 ℞. Diſtinguendo; vel Monialis eſt prudens, ac viuidioris ingenij, ita vt credi poſſit probabiliter ipſam, præmiſſo diligentiori examine, exactiùs confeſſuram eſſe propria peccata, ac ſuppleturam defectus commiſſos in præcedentibus confeſſionibus; & ſic Confeſſarius debet illam dimittere, vt propriam conſcientiam diſcutiat, poſtea reditura ad debitam confeſſionem faciendam (ſi quidem confeſſio differri poſſit abſque nota infamiæ, ac periculo ſcandali; aliàs enim facere debet Confeſſarius, quod diximus *ſup.q.24.*) vel Monialis eſt rudioris, ac hebetioris ingenij, ita vt, quantumcumq; millies remittatur ad examinandam conſcientiam, non ideò meliùs ſit ſe examinatura, aut exactiùs confeſſura, quàm ſi ſtatim à Confeſſario prudenti debitè interrogetur; & tunc communiter non debet dimitti, vt ſe examinet, ac redeat; ſed ſtatim debet interrogari à confeſſario, cuius auxilio ea exactiùs ſupplebit defectus commiſſos, quàm ſi millies ſe examinaret. Vnde notat Cardinalis de Lugo *ſup. D.16. num.593.* excuſari confeſſarios, qui inuenientes pœnitentem minùs ſufficienter præparatum, illum tamen non dimittunt, vt ſe præparet, ac diligenti præmiſſo examine redeat; ſed potius illum ſtatim interrogant, & quidem circa aliqua peccata, quorum pœnitens non meminerat ex improuiſo, interrogant numerum, qui aliàs abſque aliqua recognitione non niſi temerè, aut cum magna confuſione videtur poſſe ex improuiſo dici à pœnitente. Immò addit Io. de Lugo poſſe euenire, quòd Confeſſarius inueniat pœnitentem indigere generali confeſſione ob confeſſiones irritas præcedentes: & tamen perſona ſit talis, vt poſſit ſtatim examinari, & audiri de tota vita; cùm non ſit ſpes illam ſibi relictam meliùs examen facturam eſſe, quàm illud, quod, iuuante Confeſſario, ibi facere poterit. Quod etiam approbat *Vaſquez 3. part. q.93. art.3. d.7. num.5.* dicens ruſticos, licèt inueniantur negligenter examinati, non eſſe communiter dimittendos, vt ſe examinent, & redeant: quia de ijs præſumitur, licèt millies ſe examinent, non fore magis aptos, quàm ſi à confeſſario breuiter interrogentur, ac examinentur.

198 Et certè (vt id obiter dicam) examen, ac interrogatio Confeſſarij debet fieri iuxta regulam prudentiæ, & quidem non metaphyſicè, ſed moraliter, & humano modo; ita vt Sacramentum non reddatur oneroſum, ſed ſit facile remedium, & debili hominum conditioni accommodatum, prout à Chriſto fuit inſtitutum. Quare Confeſſarius debet ſe accommodare pęnitenti, & notitiam peccatorum à ſingulis exquirere iuxta ipſorum capacitatem, ſubtiliorem à ſubtilioribus, craſſiorem à craſſioribus, breuiorem ab infirmioribus, & minùs exactam ab eo, qui plura habet peccata, quàm qui pauciora: & ratio eſt, quòd, cùm Sacramentum pœnitentiæ requirat ſolùm diligentiam moralem, ac examen humanum; & hoc ſit illud, quod non gignit ex ſe faſtidium, & tædium ipſius Sacramenti: ſequitur minùs diſtinctam notitiam requirendam eſſe ab illo, qui ratione incapacitatis, aut morbi, aut multitudinis peccatorum, aut alia de cauſa difficiliùs poteſt exactiorem reddere notitiam, ita Cardin. de Lugo *ſup. num.594.* qui in Epiſtola ad Lectorem poſita in *tomo citat de pœnit.* ſequentem tradit doctrinam perpetuò Confeſſarijs retinendam; *Cæterum in hac potiſſimum materia* (ideſt in adminiſtrando pœnitentiæ Sacramento) *ſi in qua alia, Lectoris prudentia deſideratur, vt non ſtatim terreatur regulis quibuſdam generalibus, quæ tradi ſolent: ſed meminerit non omnia, quæ iuxta metaphyſicam, & ſcolaſticam diſputationem vera ſignificantur, debere eo ipſo, aut poſſe in vniuerſum ad praxim applicari; nam ad praxim huius Sacramenti conſiderandum non ſolùm eſt, quid vtcumque verum quaſi in abſtracto ſit, ſed quid etiam moraliter, & humano modo fieri poſſit, & deceat: ita vt remedium hoc ſuauitate, ac dulcedine plenum non fiat ſua difficultate impoſſibile, vel horrorem nimium ingeneret humanæ fragilitati.*

Addo mihi videri non improbabile Monialem, quæ aliquod peccatum confitetur vt dubium, ſi poſteà agnoſcat fuiſſe certum, non teneri illud iterùm confiteri: idque colligo ex *Cardinali de Lugo D.16. de pœnit. num.92.* atteſtante ſic ſenſiſſe aliquos viros doctos, & maximè P. Richardum ſacri palatij Magiſtrum; quamuis ipſe Cardinalis pro ſua ſingulari modeſtia dicat in hoc puncto ſe nolle

quid-

quidquam definire, ſed ſecuriorem partem conſulere. Probatur autem aſſertio ex doctrina, quam Doctores communiter tradunt; nimirum quòd, quando pœnitens confitetur numerum veriſimilem (verb. grat. peieraui decies plus, minuſue;) ſi poſtea recordetur ſe peieraſſe duodecies, non tenetur id confiteri; cùm verba illa *plus, minuſve* ad minùs includant illa duo periuria. Vnde ſic argui poteſt. Qui dicit ſe peieraſſe decies plus, minuſue, non dicit, vt certum vndecimum periurium, ſed vt dubium; & tamen, ſi poſtea recordetur ſe vndecim, vel duodecim vicibus peieraſſe, non tenetur dicere vt certum vndecimum illud periurium, quod priùs dixerat ſub dubio: ergò, ſi etiam confeſſus fuiſſet ſub dubio vnicum periurium, non deberet poſteà certior factus illud fateri vt certum: cur enim magis vnum, quàm vndecimum debet confiteri; quando vtrumque dixit in æquali dubio, & poſtea de vtroq; æqualem habet certitudinem (ita Cardinalis, qui hoc ipſo quòd ait ſe conſulere ſecuriorem partem) nimirum peccatum in tali caſu iterùm eſſe manifeſtandum, vt tradunt communiter DD. indicat item ſecuram eſſe partem, quam nos amplectimur.

Sic exiſtimo (& mecum ſentit P. Zanettus vir doctiſſimus, ac proinde meritò non ſemel in hoc tractatu à me allegatus; etſi nullum ex ſua modeſtia ediderit Librum) benè confiteri Monialem, quæ dubitans ſe ter detraxiſſe grauiter de Proximo, abſolutè dicit Confeſſario ſe ter detraxiſſe, animo intendens ſe accuſare de tribus detractionibus aliàs ritè confeſſis caſu, quo re vera de nouo non commiſerit tres illas detractiones: &, ſi poſtea deprehendat certè ſe de nouo commiſiſſe illas tres detractiones modo dicto confeſſas, non teneri illas iterùm cofiteri. Moueor, quòd Monialis ſic confitens dicit verum, etiam quo ad cognitionis certitudinem ab ipſa habitæ de tribus vicibus detractionis à ſe factæ; & per illam loquendi formam Confeſſarius iam intellexit certitudinem hanc in priori confeſſione facta.

199 *QVo pacto Confeſſarius debeat ſupplere defectum à ſe commiſſum in confeſſione audita.*

200 *Tenetur monere pœnitentem de dicto defectu, ſi ad ipſum redeat confitendi cauſa, ſeruatis tamen ſeruandis: quod non concedit Filliucius.*

201 *Pœnitens, etſi credatur benè examinatus, interrogandus de ijs, quæ omittit.*

202 *Putat Sancius pœnitentem non debere interrogari de conſuetudine peccandi; ſed reijcitur communiter, & meritò.*

203 *Confeſſio Monialis ſurdæ, aut ſurdaſtræ qualiter audienda.*

204 *Afferuntur aliqua remedia contra ſcrupulos: oſtenditur item non eſſe iterùm confitendum peccatum confeſſum cum circumſtantijs neceſſarijs, quòd, cùm verè ſit mortale, à Confeſſario creditur eſſe ſolùm veniale, & hoc ipſum ſcitur à pœnitente.*

205 *Traduntur remedia generalia contra peccata.*

206 *Confeſſiones inualidæ qualiter reualidandæ.*

207 *Quid ſi pœnitens ſciat ſe fuiſſe confeſſum confeſſario dormienti, aut diſtracto.*

208 *Pœnitentia Sacramentalis prudenter imponenda.*

209 *Notantur aliqua de impoſitione pœnitentiæ Sacramentalis.*

210 *Abſtinentia à Communione Euchariſtica iniungi poteſt per modum pœnitentiæ.*

211 *Item imponi poſſunt opera facienda pro defunctis, & quidem etiam grauia ſolùm ſub veniali.*

212 *Qualis pœnitentia imponenda in mortis articulo: qualis famæ reſtitutio; & qualis retractatio doctrinæ falſæ: quid ſi hæc irrepſit in libro impreſſo.*

213 *Opera aliunde debita imponi poſſunt titulo pœnitentiæ.*

214 *Item, & opera per alium præſtanda.*

215 *Pœnitentia Sacramentalis poteſt imponi, etiam poſt abſolutionem, immò, & mutari poſt longum tempus: pœnitens ipſe illam commutat in melius.*

216 *Confeſſarius in aliquibus caſibus, loquitur cum pœnitente de auditis in confeſſione.*

QVÆRES XXXI. Qualiter debeat Confeſſarius ſupplere defectum ab ipſo commiſſum in confeſſione Monialis pœnitentis.

199 ℞. Cum diſtinctione: vel defectus fuit commiſſus circa ſubſtantiam, & valorem Sacramenti, eò quòd abſolutio collata ſit abſque debita iuriſdictione, aut neceſſaria diſpoſitione pœnitentis; & ſic Confeſſarius debet monere pœnitentem de commiſſo defectu (petita tamen priùs facultate loquendi de auditis in confeſſione) & quidem etiam cum ſuo graui damno, ſi cum culpa graui, ac mortali defectum illum commiſit; conſtat quippe in alijs materijs, & præſertim in materia iuſtitiæ, damnum illatum Proximo culpabiliter, ſtrictiori obligatione debere reparari, quàm illud, quod inculpabiliter illatum eſt; vel defectus commiſſus eſt in damnum tertij, eò quòd non fuit præſcripta pœnitenti debita reſtitutio, aut certè præſcripta eſt indebita; tunc Confeſſarius tenetur monere pœnitentem, ſiue defectum commiſerit poſitiuè, dicendo pœnitenti ipſum non teneri reſtituere; ſiue negatiuè, non præſcribendo debitam reſtitutionem: non tamen cum magno incommodo, ſi abſque graui culpa talem defectum modis prædictis commiſit; quòd ſi commiſit cum graui culpa, teneatur, etiam cum magno incommodo, & quidem etiam de damno, ſiue poſitiuè, ſiue negatiuè in illud influxerit; cùm quilibet culpabiliter Proximum damnificans tenetur de damno, ſiue poſitiuè, ſiue negatiuè illud intulerit. Quod non procedit in caſu, quo damnum inferatur abſque graui culpa: cùm tunc obligatio reparandi damnum illatum ſit minor; vtpote proueniens ſine iniuſta læſione, ac proinde non adſtringat cùm graui incommodo: vel denique defectus commiſſus eſt ſolùm contra integritatem confeſſionis, non examinando, aut non interrogando ſufficientem numerum, aut ſpecies, aut alias circumſtantias neceſſariò explicandas: & tunc, ſi quidem Confeſſarius in tali defectu ſe habuit negatiuè, ſeu purè omiſſiuè, non tenetur monere pœnitentem extra confeſſionem; cùm præceptum integritatis confeſſionis directè non obliget Confeſſarium, ſed ipſum pœnitentem; & alioqui Confeſſarius Iudicis officio fungens, vbi protulit ſententiam abſolutionis, iam functus ſit munere ſuo, & ampliùs non teneatur interrogare, ac examinare pœnitentem; idque ſiue culpabiliter, ſiue inculpabiliter omiſerit interrogare: quòd ſi Confeſſarius poſitiuè fuit cauſa talis defectus, & quidem cum culpa graui (eò quòd docuit verb. grat. non eſſe opus exprimere numerum peccatorum) tunc tenetur monere pœnitentem, ſi abſque ſcandalo, aut graui detrimento id facere poſſit; & magis ſtrictè, quàm quando ſine culpa fuit in cauſa præfati defectus; qui enim eſt alteri cauſa violandi præceptum aliquod graue, violatione etiam materiali; debet, ſi commodè poteſt, monere de errore, vt ille præceptum non violet: immò etiam cum maiori incommodo, vt iam dictum eſt, ſi cum culpa graui Confeſſarius fuit in cauſa dicti defectus, ita *Ioan. de Lugo ſupra D.22. ſect.3. per totam* alijs citatis. Non diſſentiunt *Fillucius tract. 3. cap.12. quæſt.7. & Diana par.2. tract.15. reſol.7.* pro ſe adducens *Nugnum, & Reginaldum*, addentes Confeſſarium non teneri in caſu propoſito monere pœnitentem de reſtitutione facienda; quando poſitiuè in confeſſione ei non dixit reſtitutionem non eſſe faciendam, ſed ſolùm tacuit; quod ego aduerti in *Manuali tr.5. cap.12. num.65.*

An autem Confeſſarius monere debeat pœnitentem in ipſa confeſſione de defectu commiſſo in præcedenti confeſſione, ſi redeat ad confitendum.

200 ℞. *Io. de Lugo ſup. num.77.* teneri; cùm iterùm fiat iudex, & vt iudex ad ſententiam legitimè proferendam debeat pœnitentem interrogare de ijs, quæ videt à pœnitente ommitti ex obliuione, aut ignorantia: quare, cùm ſciat omitti ea, de quibus in præcedenti confeſſione debebat interrogare, conſequenter & debet interrogare de ijs, non tam ad ſupplendum defectum præcedentis confeſſionis, quàm ad procurandam integritatem præſentis confeſſionis, præmittendum examen requiſitum ante abſolutionem, ita Io. de Lugo; cùm alioqui *Filliuc. tract.7. num.374.* abſolutè dicat, ſi ex defectu commiſſo in confeſſione non pendeat damnum

num tertij, Confeſſarium regulariter ad nihil teneri, niſi ad pœnitentiam ſui defectus, ſi quidem fuit culpabilis.

QVÆRES XXXII. An Confeſſarius teneatur interrogare Monialem, ſi putet probabiliter illam ſatis diligenter examinaſſe ſuam conſcientiam, & tamen omittat aliquid neceſſariò exprimendum.

201 ℞. Quòd, quamuis *Medina C. de confeſſ. q. de confeſſ. dimidiat. iteranda* in hoc ſuſtineat partem negantem, & *Vaſq.* ipſe *ſup. d. 7. num. 2.* dicat huiuſmodi ſententiam non facilè conuinci poſſe falſitatis, immò indicet illam eſſe probabilem, cùm contrariam ſolùm probabiliorem eſſe dicat: nihilominùs communis Doctorum ſententia eſt, quam ſequitur *Suar. D. 32. de pœnit. ſect. 3. num. 7.* ex Magiſtro S. Thom. Sylu. S. Anton. Ang. Nau. & Cano, videlicet Confeſſarium teneri interrogare pœnitentem circa peccata, quæ non confitetur, ſi rationabiliter credat eum omittere aliquod peccatum ex obliuione, aut inaduertentia: idque etſi aliàs probabiliter putet eum propriam examinaſſe conſcientiam ea diligentia, qua tenebatur. Ratio reſponſionis eſt, quòd Confeſſarius in foro Sacramentali eſt Iudex, & vt talis debet proferre ſententiam abſolutoriam: ad quod vtique opus eſt, vt plenè cognoſcatur totus ſtatus conſcientiæ pœnitentis; cùm ſententiam ferre debeat non ſolùm circa peccata, quæ audit, ſed circa perſonam pœnitentis, quam abſoluens Sacramentaliter indicat debere reconciliari cum Deo; ſicque neceſſariò cognoſcere debeat, num pœnitens in ſe habeat aliquid, quod obſtet dictæ reconciliationi; vnde dicitur in *cap. omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſs. Sit Sacerdos diſcretus, & cautus more periti Medici diligenter inquirens peccatorum circumſtantias:* iudicium namque prudens ſemper prærequirit plenam informationem, & examen teſtium circa ea, quæ ſpectant ad ſententiam proferendam.

Vtrùm verò Monialis interrogata à confeſſario de conſuetudine peccandi præterita, teneatur reſpondere, manifeſtando ſe in alijs confeſſionibus idem peccatum fuiſſe confeſſam, ſed abſque vlla emendatione.

202 ℞. *Sancius in ſelectis d. 9.* non teneri, immò poſſe licitè æquiuocando negare ſe habuiſſe talem conſuetudinem: probatq; quia nemo tenetur bis idem peccatum confiteri, ſaltem quando non eſt reſeruatum; teneretur autem Monialis idem peccatum bis confiteri, ſi interrogata de præterita conſuetudine peccandi teneretur reſpondere, vt patet. Verùm diſſentiunt communiter DD. apud Ioannem de Lugo *ſupra D. 14. num. 172.* dicentem doctrinam iſtam Sancij eſſe contra omnes Theologos, & contrariam tum praxi Eccleſiæ, tum fini, ad quem inſtitutum eſt Sacramentum Pœnitentiæ: & ratio eſt, quòd, cùm Confeſſarius ſit iudex, & medicus; habet ius requirendi illa quorum notitia neceſſaria eſt ad vtilem correctionem pœnitentis, aut certè ad imponendam debitam pœnitentiam: huiuſmodi verò eſt præterita conſuetudo peccandi; vt indè cognoſcat Confeſſarius, quæ medicina pœnitenti debeat hìc, & nunc applicari, & an egeat dilatione abſolutionis, vt hoc tandem modo curetur. Præterquàm quòd hoc non eſt cogere pœnitentem ad confitenda bis eadem peccata: cùm in poſteriori confeſſione non ſubijciat pro materia confeſſionis conſuetudinem præteritam, nec de ea ſe accuſet; ſed illam ſolùm explicet indirectè ad explicandum proprium ſtatum, ac præſentem indigentiam; quo pacto non eſt nouum pœnitentem interdum obligari ad declaranda iterùm peccata, quæ priùs erat confeſſus; vt conſtat in viro coniugato, qui, petens debitum à propria vxore, poſtquàm carnaliter cognouit conſanguineam eiuſdem ſuæ vxoris, peccat, & ad tale peccatum confitendum debet explicare ſuum inceſtum præteritum, quem iam fuerat confeſſus.

QVÆRES XXXIII. Qualiter debeat ſe gerere Confeſſarius in audienda confeſſione Monialis ſurdæ, aut ſurdaſtræ.

203 ℞. Debere illius confeſſionem audire in loco aliquo remotiori, eam præciſè interrogando de pure neceſſarijs in peccatis mortalibus: idque ſiue interrogando altiori voce, ſi ſolùm ſit ſurdaſtra; ſiue interrogando nutibus, aut geſtibus, ſi

ſit ſimpliciter ſurda; niſi fortè Monialis ſponte eligeret confiteri ex ſcripto (ad quod vtique non tenetur, vt benè oſtendit *Diana par.5. tract.6. reſol.4.*) quo caſu poſſet Confeſſarius, etiam ipſe ex ſcripto interrogare, ſi ea in confeſſione omitteret aliquid neceſſariò exprimendum; v.g. circumſtantiam mutantem ſpeciem, aut numerum peccatorum. Quod autem ſpectat ad impoſitionem debitæ pęnitentiæ, ſi conſtet Confeſſario, Monialis præfatæ confeſſiones eſſe vniformes; poſſet ei aſſignare determinatam aliquam pœnitentiam in vnaquaque confeſſione implendam, qua de re *Poſſeu. de offic. Cur. cap.7. n.15. & Diana ſupr. reſol.5.*

QVÆRES XXXIV. Qua ratione procedere debeat Confeſſarius cum Moniali vehementer vexata à ſcrupulis.

204 ℞. Debere procedere ea ratione, qua oſtendimus in *tract. de obligat. lib.4. cap.3. ſect.1. quæſt.35.* hìc aliqua principaliora, ac efficaciora remedia breuiter indicauimus: 1. ergò aſſueſcat Monialis ſcrupuloſa, ex conſilio Confeſſarij animosè repellere ſurgentes ſcrupulos, ſibi certò perſuadens eos immitti à diabolo ad ſpiritualem ipſius perniciem: 2. conſtanter agat contra ipſos ſcrupulos, certa, quòd, ſicut timens tranſire ſuper aliqua trabe, aut ſaxo pendente, alijs abſque vllo timore tranſeuntibus, vbi ſemel, iterùm, ac tertiò tranſit, metum omnem deponit: ſic agens audacter contra ſcrupulos, ſi ſæpiùs id faciat, percipit ſe tandem nullo modo moueri ijs, quibus antea terrebatur: 3. curet in ſuis dubijs ea practicè deponere, tutiorem etiam partem omittendo, ſemperque amplectendo partem ſibi magis fauorabilem; idque ſaltem per principia generalia (dicendo v. g. ſi certò ſcirem hoc eſſe peccatum mortale, non facerem: ſi mihi conſtaret me conſcientiam habere oneratam peccato aliquo m. non communicarem, &c.) 4. ſibi perſuadeat, quòd, ſi de conſilio Confeſſarij omittat confiteri aliqua, quæ dubitat eſſe peccata, ea verè ipſi remittuntur indirectè per abſolutionem Sacramentalem, etiamſi verè eſſent peccata grauia, dummodò generaliter de illis doleat, ideoque non eſſe opus, vt ea iterùm confiteatur; non ſecùs ac per abſolutionem remittuntur peccata inculpabiliter oblita: 5. credat certò, quòd ſi det aditum ſcrupulis, ſe exponit periculo committendi ex conſcientia erronea peccata longè grauiora, quàm ſint ea, de quibus hìc, & nunc inſurgunt ſcrupuli, 6. exiſtimet ſe non conſenſiſſe in peccatum, nec omiſiſſe in confeſſione hoc, aut illud peccatum, niſi iuraret rem ita ſe habere; & quidem ſtatim abſque vlla indagatione, qui vult, conſulat *Reginaldum l.2. cap.9. Layman l.1. tract.1. cap.6. Filliucium tract.21. cap.4. quæſt.15. Sanch. l.1. moral. cap.10. num.82. & ſeqq. Bonacinam D.2. de legibus quæſt.4. par.8. & Azorium tom.1. l.2. cap.20. quæſt. vlt.* vbi docet Confeſſarium non debere admittere pœnitentem ſcrupuloſum frequenter, & in plurimum; immò potiùs illum repellere, ac verbis aſperioribus exterrere; aliàs enim numquam ſcrupulorum fontes exhaurient.

Quòd ſi quæras, an Monialis confitens ſuum peccatum cum omnibus circumſtantijs neceſſarijs teneatur illud iterùm confiteri, ſi ei conſtet Confeſſarium ex falſa apprehenſione fundata in natura ſcrupuloſa ipſius Monialis putaſſe peccatum illud non eſſe mortale, cùm verè eſſet, & id certò ſciat etiam Monialis.

℞. Non teneri, & probatur ex doctrina, quam in ſimili caſu tradit *Sanchez lib. 1. moral. cap.10. num.69. ex Corduba*; nimirum non eſſe iterùm confitendum peccatum, quod quis integrè confeſſus eſt, dubitans tamen vnà cum Confeſſario, an illud eſſet mortale; etſi poſtea alteruter doctior factus aut alijs conſultis, agnoſcat illud eſſe mortale; cùm enim in confeſſione iam facta peccatum plenè fuerit detectum, nec noua circumſtantia explicanda occurrat; & alioqui non ſit neceſſarium pęnitentem, aut Confeſſarium ſcire determinatè peccatum detectum eſſe mortale (ſiquidem in omnibus id ſcire eſt impoſſibile) non apparet, quo titulo repeti debeat iſta confeſſio: quæ ratio vtiq; probat intentum in caſu hic propoſito, vt facilè conſtabit conſideranti.

Dices, quid ſi Monialis extremè ſcrupuloſa, quæ quidquid facit, loquitur, aut cogitat, ex conſcientia erronea apprehendit plerumque eſſe peccatum mortale;

poſt

poſt plures Confeſſiones generales factas cum extrema, & ſui, & Confeſſariorum defatigatione, proteſtetur Confeſſario certò ſcire, ſe omninò indigere plures Confeſſiones inualidas repetere: poteſt ne Confeſſarius ei prohibere ne dictas confeſſiones repetat; etſi probabiliter poſſit dubitare illas verè fuiſſe inualidas ex conſcientia erronea?

℟. Videri poſſe, ipſi perſuadendo non eſſe vllo modo neceſſariam talem repetitionem, eique præcipiendo, vt omninò acquieſcat ipſius conſilio. Moueor, quòd iuxtà *Coninchum D.7. de ſacram. num.67. & Layman l.1. tract.1. cap.6. num.2.* fideles excuſantur ab integritate materiali confeſſionis ob difficultates minores ijs, quibus ſe exponit Monialis in præſenti caſu: cuiuſmodi eſt periculum hærendi perpetuò in ſuis ſcrupulis, & anxietatibus, ac incurrendi alia plura, & grauiſſima mala tam animæ, quàm corporis; Vnde ſic argumentor: eatenùs Monialis tenetur in hoc caſu repetere dictas confeſſiones, quatenus tenetur ad integritatem materialem confeſſionis: at non tenetur ad talem integritatem iuxtà doctrinam *Coninchi, & Laymani* (quam ſuſtinent etiam alij graues Doctores) cùm inde ei immineant grauiſſima mala; ergò non tenetur repetere dictas confeſſiones: præterquàm quòd repetitio hæc reſpectu confeſſarij eſſet onus omninò intolerabile. In hoc ergò caſu curandum eſt, vt Monialis elicito actu contritionis, de omnibus ijs peccatis, quorum confeſſiones putat ſe teneri repetere, de illis coram confeſſario ſe accuſet in genere, & confidens infinitæ Dei miſericordiæ acquieſcat: certò ſibi perſuadens ſe non teneri quo ad hoc ad quidquam aliud: ita ego ſentio, & meum ſenſum approbauit P. Zanettus vir doctiſſimus, immò & hanc doctrinam non ſemel practicaui.

QVÆRES XXXV. Quæ remedia poſſit, & debeat Confeſſarius tradere Monialibus pœnitentibus ad vitanda peccata, quibus eæ magis ſunt obnoxiæ.

205 ℟. Poſſe, & debere tradere ſequentia, prout ex confeſſione vniuſcuiuſq; illarum cognoſcit eas indigere; nimirum contra ſuperbiam, vt ſæpiùs attendant ad propriam vtilitatem, ac defectus animæ, corporis, ac exteriores: vt obſeruent meliores ſe, & maximè Chriſtum dicentem: *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde:* vt conſiderent ſuperborum ſeruitutem, & ignominiam eorum, qui per ſuperbiam decidunt à dignitate filiorum Dei, & fiunt dæmonis mancipia: vt verſentur cum humilibus, ac modeſtis: vt in veſtitu, habitatione, alijſque externis operationibus ſe ſe, quantùm fert decentia ſtatus cuiuſque demittant.

Contra Vanam gloriam, vt ſuas dotes naturales quàm maximè occultent: vt reflectant ad proprios defectus: vt de ſe ipſis humillimè ſentiant, & loquantur: vt honorem, & laudem oblatam ſtatim Deo offerant, extenuando verbis, ea quæ in ipſis commendantur, ac ſuſpiciuntur.

Contra Auaritiam, vt affectu relinquant omnia, cùm per votum paupertatis omnia effectu reliquerint; vt ſæpius meminerint eò moleſtiorem, ac grauiorem eſſe mortem ijs, qui plura habent relinquenda; ideoque expedire, vt ante mortem præſentis ſæculi bonis omninò emoriamur: vt cogitent, quanta fuerit paupertas Chriſti, qui non habebat, vbi caput ſuum reclinaret: vt ſe totas committant Deo, memores vel ipſos paſſerculos ab eo copioſiſſimè ali: vt ſuſcipiant bona cœleſtia; eorumq; acquiſitioni inhient.

Contra Luxuriam, vt fugiant conſpectum, & multò magis familiaritatem eam, quæ ad libidinem accendit: vt recedant à conuictu eorum, qui ſuo prauo exemplo excitant ad turpia: vt vitent otium, & ſemper vacent honeſtis exercitijs; vt non nutriant corpus delicatè, ſed potiùs ament abſtinentiam: vt ſtatim repellant malas cogitationes, & ſenſus cuſtodiant: vt carnem doment flagris, cilicijs, & alijs macerationibus, præſertim vrgente carnis tentatione: vt, inualeſcente carnis tentatione, occultè muniant ſe ſigno Crucis, inclament deuotè nomen Ieſu, & Mariæ, renouent votum religioſæ caſtitatis, Deique opem enixè implorent, adhibita pia aliqua oratione: qualis eſt, *Deus in adiutorium meum intende;*

Cor mundum crea in me Deus; Domine vim patior, reſponde pro me; & ſimiles.

Contra Iram, vt parent ſe ad toleranda ea omnia, quæ ſolent incitare ad iram, vt intelligant iniuriam non nocere patienti, ſed potius inferenti: vt recolant, quàm patienter, ac benignè Deus ſuſtinuerit ipſarum grauiſſima peccata: vt ſaltem linguam comprimant, iramque in pectore accenſam extinguant: vt mentem diuertant ab iniuria accepta; & ſe conuertant ad aliud quippiam agendum: vt meminerint maiorem moleſtiam ſe aliàs percepiſſe ex verbis offenſiuis contra alias ſorores prolatis, quàm ſi iniuriam ſibi illatam patienter diſſimulaſſent.

Contra Inuidiam, vt non ament terrena: vt attentiùs recogitent ex eò quòd alia Soror careret bono, quod ipſæ ei inuident, non ideo illas meliùs habituras, & conſequenter nullam omninò vtilitatem percipi ex inuidia: vt conſiderent ea, quæ poſſunt iuuare, & accendere ad charitatem fouendam.

Contra Odium alterius, vt benefaciant ijs, in quos naturalem ſentiunt auerſionem, ijſque libenter inſeruiant; vt illis ſe ſe ſpontaneè ſubmittant; vt exurgente motu interioris auerſionis Deum poſitiuè pro illis orent, fauſta quæque ipſis deprecantes; vt maiori affabilitate cum ijs tractent, curentque eorum beneuolentiam ſibi conciliare.

Contra Gulam, vt vitent ciborum ſuauitatem, varietatem, ac condimenta, vt benè percipiant delectationem conſurgentem ex gula non eſſe propriam hominum, ſed beſtiarum rationis expertium; vt diligentiùs perpendant damna tum ſpiritualia, tum corporalia prouenientia ex inordinatu appetitu gulæ.

Contra Accidiam, vt crebrò recolant innumera Dei beneficia, quorum recordatione ſe excitent ad illum amandum, eique quàm ſtudioſiſſimè inſeruiendum: vt frequenter meminerint propinquæ mortis tempus benè merendi omninò auferentis: vt eligant certum aliquod genus exercitiorum, quibus vacent: vt ſæpè recordentur, quantùm ipſimet ſæculares laborent pro acquirendis, & conſeruandis temporalibus bonis, quæ per mortem prorſus relinqui debent: vt aſſiduè meditentur, quot, & quantos labores perpeſſi ſint Sancti ad comparandam cœleſtem gloriam.

Hæc, aut alia ſimilia remedia tradere poteſt, & debet prudens, ac ſolicitus Confeſſarius Monialibus pœnitentibus iuxtà ſpiritualem vniuſcuiuſque illarum indigentiam ex ipſarum confeſſione perſpectam.

QVÆRES XXXVI. Quo modo procedere debeat Confeſſarius cum Moniali pœnitente, quæ fortè indigeat repetere nonnullas confeſſiones.

206 ℞. Cum diſtinctione: vel Confeſſarius, coram quo repeti debent confeſſione, eſt ille idem, cui factæ ſunt dictæ confeſſiones nullæ, & recordatur ſtatus pœnitentis, ſaltem in confuſo, & in genere: vel eſt alius; aut certè, ſi eſt idem, nullo modo recordatur ſtatus pœnitentis, neque in confuſo. Si primum, debet Confeſſarius curare, vt Monialis diſtinctè confiteatur peccata, quæ fortè omiſit confiteri ex verecundia, reliqua in genere confitendo ſub his, aut alijs ſimilibus verbis: *Confiteor tibi etiam omnia peccata, quæ tibi ipſi confeſſa ſum his duobus poſtremis menſibus v. g.* ſic enim Confeſſarius acquirit ſufficientem notitiam ſtatus pœnitentis, ita vt poſſit de ipſa iudicare; quod certè non procederet, ſi ille, neq; in confuſo recordaretur ſtatus pœnitentis: vnde tunc teneretur Monialis ſingula peccata, etiam præcedentium illarum confeſſionum inualidarum, explicare; cùm tales confeſſiones perindè ſe habeant, ac ſi non eſſent factæ. Si ſecundum, debet Confeſſarius adſtringere Monialem ad repetenda diſtinctè omnia peccata explicata in præteritis illis confeſſionibus: idque ob rationem modò adductam: quæ proportionaliter militat etiam in præſenti caſu, ita *Suarez D.22. de pœnitent. ſect.6. Coninch. D.7. de Sacrament. num.109. & D.10. num.102. Reginald. lib.8. num.33.* alijque, quos citat, & ſequitur *Bonacina D.5. de Sacram. quæſt.5. ſect.2. part.3. num.16.* contra *Medinam quæſt.24. de confeſs.* & alios aſſerentes in

caſu,

Digitized by Google

caſu, quo pęnitens confiteatur eidem Sacerdoti; non eſſe opus, vt diſtinctè explicet ſingula peccata expreſſa in confeſſionibus, quas modò repetit, etiamſi Confeſſarius, neque in genere recordetur ſtatus illius. Addo ex *Io. de Lugo D. 16. de pœnit. num.* 599. & alijs, quos refert, & ſequitur *Diana par. 3. tract. 4. reſolut.* 108. quòd, ſi quis ante annos 10. v. g. tacuit culpabiliter peccatum m. & poſtea in alijs confeſſionibus intermedijs illius oblitus eſt: quando deindè Confeſſarius repetit vitium illius confeſſionis præteritæ, non debet obligare pęnitentem ad repetendas omnes confeſſiones intermedias bona fide factas, ſed illam ſolam, in qua commiſſus fuit ille defectus; ſiquidem aliæ omnes confeſſiones potuerunt eſſe validæ, ac fructuoſæ, dum pęnitens non recordaretur ſacrilegij commiſſi. Quod, idem, ait *Io. de Lugo num.* 611. procedere, etiam in euentu, quo pęnitens omiſiſſet confiteri aliquod peccatum m. ex ignorantia culpabili ſolùm venialiter; cùm talis culpa v. impedire non potuerit valorem, ac effectum præteritæ abſolutionis; quæ ſunt benè notanda Confeſſarijs.

207 Quòd ſi Monialis poſt abſolutionem ſibi à Confeſſario datam aduertat ipſum Confeſſarium aliquod, aut aliqua peccata non intellexiſse ob ſomnum, vel diſtractionem; neſcit tamen, quòd fuerit illud peccatum; ſiquidem conſtet illum ita dormiſse, vt prudenter dubitari poſſit de ſingulis peccatis, an hoc peccatum audierit; debet tota confeſſio reiterari: ſi verò de ſingulis non poſſit ita dubitari, ſed ad ſummum de aliquo in communi; non eſt obligatio reiterandi totam confeſſionem, ſed ſolùm confitendi peccatum illud in communi. ſic *Io. de Lugo num.* 607. addens *num.* 609. quòd ſi pęnitens ſciat ſe aliquando in vita feciſse confeſſionem menſtruam irritam ex defectu poteſtatis in Confeſsario, non ideò reiterare debet omnes confeſſiones totius vitæ; cùm verè non adſit dubium mortale de ſingulis in particulari: ſed ſufficit ipſum ſe accuſare de peccatis in ea confeſſione manifeſtatis, non quidem diſtinctè, ſed in communi; quod indicat ipſemet Io. de Lugo; dum loquens de præfatis peccatis ait, *quæ non poteſt determinare*. Quæ doctrina locum proportionaliter haberet in caſu, quo pęnitens ſciret in ſua generali confeſsione vnum peccatum non fuiſse à Confeſsario auditum propter ſomnum; neſciens tamen, quòd eſset illud peccatum; tunc enim non debet repetere omnia peccata; cùm in tanta multitudine de ſingulis nequeat prudenter dubitare: ſecùs, ſi eueniſset id in confeſsione breui: nam tunc teneretur iterum confiteri ſingula peccata tunc confeſsa; cùm de illis ſingulis prudenter dubitari poſsit, an fuerint audita à Confeſsario.

QVÆRES XXXVII. Qualiter debeat ſe gerere Confeſsarius Monialium in imponenda pęnitentia ſacramentali.

208 ℞. Quod, quamuis in *Concilio Trid. ſeſſ. 14. c. 8.* dicatur debere Sacerdotes domini, quantùm ſpiritus, & prudentia ſuggeſserit, pro qualitate criminum, & pęnitentium facultate ſalutares, & conuenientes ſatisfactiones iniungere: ne, ſi fortè peccatis conniueant, & indulgentiùs cum pęnitentibus agant; leuiſsima quædam opera pro grauiſsimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Confeſsarius tamen debet diligenter cauere, ne imponat pęnitentiam adeò grauem, vt pęnitens illam omittat cum animæ ſuæ præiudicio; ſicque eius grauitatem debet temperare cum lenitate, vt neque nimis rigida, neque nimis facilis videatur, vnde fit, vt, pęnitente dicente, ſe nolle facere, niſi paruam pęnitentiam; poſsit, & debeat Confeſsarius ei in hoc morem gerere; cùm ſit non ſolùm iudex, ſed etiam Medicus, & vt Medicus debeat attendere ad debilitatem infirmi, ita *Regin. lib.* 37. *ex Henriq. lib. 5. cap. 20, §. 5. lit. Q.* monens, quòd ſi pęnitens propriam imbecillitatem exponat Confeſsario, & præſumatur ob debilitatem corporis, aut animi, ſpirituſque tempore non impleturus pęnitentiam congruam; debet ea illi iniungi, quam libenter admittet, etſi eſset vnum *Pater*, & *Aue*, aliudue modicum; addito quòd alia bona, quæ fecerit, aut mala, quæ pertulerit patienter, offerat Deo in debitam ſuorum peccatorum ſatisfactionem.

Placet

Placet hoc loco aduertere quod notat *Diana par.9.tract.7.reſ.54.* ex *Leandro, & Amico;* vi verborum illorum, quæ adduntur in abſolutione Sacramentali. *Quidquid boni feceris, & mali ſuſtinueris, &c.* fieri, vt omnia bona, quæ pœnitens poſtea faciet, & mala, quæ patienter ſuſtinebit, operentur ex opere operato ipſi pœnitenti: quippè quæ virtute clauium eleuantur ad operandum ex meritis Chriſti vltra id, quod operarentur ex ſola ipſorum intrinſeca bonitate; idque ex intentione Confeſſarij abſoluentis, qui cum virtute clauium poſſit eleuare omnia bona opera pœnitentis, ad hoc vt operentur ex meritis Chriſti ſupra proprium valorem ipſorum; verbis illis intentione hac prolatis omnia bona opera pœnitentis eleuat ad operandum effectum vltra proprium valorem, ex opere operato meritorum Chriſti: & hoc, licèt Confeſſarius expreſsè id non dicat pœnitenti; dummodò præfatam habeat intentionem; cum in hac re non requiratur notitia, ac expreſſa acceptatio pœnitentis, ſed ſufficiat ſola intentio Confeſſarij, vt dicta bona opera operentur tamquam pars Sacramenti ex Chriſti meritis. Vndè infert *Diana* omnia bona opera in pœnitentiam iniuncta modo dicto, etſi in peccato mortali facta, operari ex opere operato meritorum Chriſti remiſſionem pœnæ temporalis relictæ ex peccatis Sacramentaliter remiſſis; & probat ex eo quòd, cum vim hanc habeant opera explicitè iniuncta in pœnitentiam, eamdem vim habebunt, & ea quæ modo dicto imponuntur ex intentione Confeſſarij; cùm non minus hæc, quàm illa ex meritis Chriſti vim ſuam habeant; quæ merita ſicut non amittunt valorem ſuum per peccatum pœnitentis, ſic virtutem ſuam communicant operibus in pœnitentiam iniunctis tamquam pars integralis Sacramenti; & ſicut homo exiſtens in peccato eſt capax remiſſionis pœnæ debitæ peccatis remiſſis, eiuſque peccatis non extinguuntur merita Chriſti; ita non eſt, cur hunc effectum denegemus pœnitentiæ Sacramentali etiam in peccato factæ, ita *Diana* pro ſe citans *Vuigers* contra *Cardinalem de Lugo, Tannerum, Coninchum, & Caſtrum Palaum*, ab ipſo *Diana* relatos; qui benè notat ex *Leand.* quòd licèt Confeſſarius verbis illis *quidquid boni feceris, &c.* non aſtringat pœnitentem ad bona opera agenda, ſaltem in particulari, facit tamen, vt quæ ille egerit, ipſi cedant in pœnitentiam Sacramentalem.

209 Accedit, quòd pœnitenti diſpoſitio ad maiorem pœnitentiam recipiendam maior poteſt imponi iuxta qualitatem peccatorum confeſſorum: cùm hoc ſit magis conforme menti Concilij Trident. ſuperiùs allegati, & aliàs ſatisfactio ſacramentalis ſit longè maioris meriti, præterea concedi poteſt pœnitenti, vt pœnitentiam iniunctam redimat aliqua alia (v.g. ieiunia eleemoſynis) quædam etiam relinqui poſſunt eius arbitrio, vt eligat in ſatisfactionem ſuorum peccatorum, quæ maluerit: denique leuior pœnitentia imponi poteſt ei, qui oſtendit ſigna magnæ contritionis, aut certè eſt lucraturus aliquam indulgentiam, maximè plenariam: qua de re plura *Regin. ſup. cap. 4. & 5.* qui benè notat ad imponendam iuſtam, ſeu quantam, & qualem oportet, pœnitentiam, requiri tum impulſum Spiritus Sancti tum conſiderationem peccatoris, peccati, & finis, qui eſt ſalus animæ.

Dubium modò eſt, an Confeſſarius poſſit imponere Moniali in pœnitentiam, vt aliquot diebus abſtineat à communione.

210 ℟. Quòd, cùm frequens vſus Communionis non ſit res ita determinatè bona, vt non poſſit interdum, & in aliquibus circumſtantijs melius eſſe abſtinere, quàm accedere, eſtò quis non habeat conſcientiam peccati mortalis vt eruditè probat *Io. de Lugo D.17. de Euchar. ſect.3.* & alioqui Confeſſarius imponere poſſit in pœnitentiam opera honeſta, ac virtutum, abſolutè loquendo, non repugnat Confeſſarium præcipere pœnitenti, vt abſtineat tali die à Communione: quando ſcilicet conſtet ex præſenti ſtatu pœnitentis meliùs eſſe abſtinere, quàm accedere; dummodò tamen talis omiſſio Communionis non ſit alijs occaſio iudicandi; quòd à Confeſſario iniuncta fuerit in pœnitentiam, ita *Io. de Lugo D.25. de pœnit. num.*

nit. num. 65. contra *Sancium in ſelectis D.* 33. monens tamen regulariter non expedire eiuſmodi pœnitentiam imponere; addenſque *num. 66.* contra eundem *Sancium ſup. D.* 30. non ſolùm Confeſſarium poſſe imponere in pœnitentiam ſumptionem Euchariſtiæ, ſed etiam pœnitentem teneri illam acceptare: cùm falſum ſit, quod ſupponit Sancius, pœnitentem non poſſe obligari ad acceptandum opus, quod impleri debeat in ſtatu gratiæ; nihil enim magis commune eſt, quàm imponere pro pœnitentia frequentiam confeſſionis menſtruæ v.g. cùm tamen ſit certum non poſſe Sacramentum pœnitentiæ recipi, niſi in ſtatu gratiæ, ſaltem in vltimo inſtanti, in quo completè ſuſcipitur Sacramentum.

An autem liceat imponere in pœnitentiam ſacramentalem opera facienda pro Animabus purgatorij.

211 ℟. Non apparere, cur id non liceat; quamuis enim pœnitentia imponatur pœnitenti ad ipſum puniendum: id tamen verè conſequitur in præſenti caſu; cùm non minùs puniatur pœnitens pro defuncto ieiunans, aut dans eleemoſynam: immò magis: quippè ſic non ſolùm priuatur cibo, aut pecunia, ſed etiam ſatisfactione ſibi reſpondente ex opere operantis; interim ſibi retenta ſatisfactione reſpondente ex opere operato; ita *Io. de Lugo ſup. num.* 64. contra *Vegam tom. 2. ſum. cap. 64. caſu.* 4. & *Sancium ſup. D. 16. num. 1.* addens *num.* 59. quòd, cùm Confeſſarius imponat pœnitentiam in perſona Dei, & iuxta inſtitutionem Sacramenti pœnitentiæ, cuius vim non poteſt ipſe Miniſter temperare; non poteſt Confeſſarius pœnitenti imponere grauem pœnitentiam ſub veniali, ſed iuxta capacitatem materiæ, quæ iniungitur in pœnitentiam. Nobiſcum ſentit *Diana par. 9. tract. 7. reſ.* 57. cum *Marchantio*, *Amico*, *& Caſtro Palao* id inde probans quòd, licèt Sacramentum Pœnitentiæ inſtitutum ſit ad delenda peccata pœnitentis tam quo ad culpam, quàm quo ad pœnam, non ideò inde infertur orationes pro animabus purgatorij applicandas non poſſe habere effectum in ipſo pœnitente: in eo enim habent effectum ex opere operato, ac virtute Sacramenti, qui effectus communicari nequit à pœnitente animabus purgatorij; eſtò illis communicet ſatisfactionem dictis orationibus reſpondentem, quatenus ab eo procedunt; qui effectus ſatisfactionis eſt diſtinctus, ac ſeparabilis ab effectu ſatisfactionis, quem dictæ orationes habent, quatenus ſunt iniunctæ à Confeſſario, & fiunt pars Sacramenti Pœnitentiæ.

Quòd ſi quæras, an, & qualis pęnitentia imponi debeat pęnitenti conſtituto in articulo mortis.

212 ℟. Non debere imponi pęnitentiam magnam, externam, & mox implendam, ſed potius in tali caſu excitandum eſſe pęnitentem ad interiorem contritionem, quàm fieri poteſt, maximam; ei proponendo non tam pęnas inferni, quàm ſpem miſericordiæ Chriſti pro ipſo crucifixi: necnon monendum eſſe, vt iubeat fieri de bonis ſuis congruas eleemoſynas, & Miſſas celebrari, rogetque amicos, ſi quos præſto habet, vt precibus, & alijs bonis operibus ipſi ferant opem ad dignam pęnitentiam pro ſuis peccatis peragendam, ita *Regin. ſup. num.* 41. ex Nau. Palud. & S. Antonino monens cum Hoſtienſi pęnitenti in articulo mortis poſito ſignificandum eſſe, quæ pęnitentia ei imponi deberet, ſi benè valeret, quamque teneatur implere, ſi conualeſcat: quod ſatis apertè ſignificatur in *c. ab infirmis* 26. *q.* 7. ijs verbis, *A quo periculo, ſi diuinitùs ereptus conualuerit, impoſitum ſibi à Sacerdote pœnitentiæ modum diligenter obſeruet.*

Qualiter autem debeat ſe gerere Confeſſarius cum Moniali proxima morti, quam inuenit teneri reſtituere famam proximi grauiſſimè læſam, aut retractare doctrinam falſam ad mores ſpectantem apud aliquot ſæculares.

℟. Debere Monialem adſtringere, vt conuenienti modo famam ablatam reſtituat per ipſum Confeſſarium, aut aliam idoneam perſonam; & ad aliud non teneri: idemque procedere de retractatione doctrinæ illius falſæ, ſi ſcienter, aut ex ignorantia grauiter culpabili doctrinam illam docuit: ſecùs, ſi bona fide, aut inaduer-

aduertenter: tunc enim cum teneatur ex ſola charitate, puto Monialem de rigore non teneri retractare per Confeſſarium modo dicto doctrinam illam.

Addo obiter ex dictis *tract.5.cap.12.num.63.* quòd ſi in codice aliquo impreſſo inaduertenter irrepſit aliquis error qui debeat corrigi; ſi breui codex eſt reimprimendus, ſufficit Authorem illius corrigere præfatum errorem in noua editione mox futura, nec teneri illum corrigere in exemplaribus prioris editionis apud ipſum, aut alios ipſi notos exiſtentibus; & hoc, licèt id ipſum commodè præſtare poſſet. Moueor, quòd, cum præfatus Author in hoc caſu non peccauerit, non tenetur ad diligentiam extraordinariam non leuia incommoda ſecum afferentem; inter quæ eſſet erubeſcentia proueniens Authori, ſiuè moneret de errore coram, ſiuè per literas: præterquàm quòd non eſt periculum morale alicuius damni, quod interim Proximo obueniat (cum occurrente caſu practicandi doctrinam illam ex errore traditam ipſemet Author poſſit conſuli, antequàm ea practicetur; & ſi id non fiat, ſit per accidens) & alioqui charitas proximi non obligat cum tanto incommodo. Confirmatur ex ipſo vſu Authorum libros edentium, qui in caſu propoſito non adhibent diligentiam illam extraordinariam; & ſi qui adhibent, id faciunt ad benè eſſe, non autem ex neceſſitate.

Dubitari hìc etiam poteſt, an Confeſſarius poſſit imponere in pœnitentiam opera aliàs debita ex præcepto.

213 ℟. Poſſe, immò & interdum expedire, vt id faciat, attenta infirmitate, ac diſpoſitione pœnitentis; cùm enim opus præcepti ſit ſatisfactorium, adeòque per illud poſſit perfici Sacramentum, vi cuius dictum opus eleuetur vt ſatisfactio euadat Sacramentalis: non apparet, cur vigore clauium dictum opus non poſſit iniungi in pœnitentiam, quamuis regulariter non fiat, immò nec fieri debeat; vndè fit, vt, Confeſſario imponente aliqua ieiunia in pœnitentiam, non ſatisfiat regulariter per ieiunia aliundè debita, ſed per ieiunia ſupererogationis; niſi ex occurrentibus circumſtantijs oppoſitum colligatur de mente ipſius Confeſſarij, ita *Laym. lib.6. tract.6. cap.15. num.10. Fagund. precep. 2. eccleſ. lib.9. cap.5. num.8. Turrian. D.37. de pœnit. d.2. Io de Lugo D.25. de pœnit. num.67.* alijque quos citat, & ſequitur *Dian. par.3. tract.4. reſol.84. & par.4. tractat.4. reſol.241.* vbi notat ex Mercero, quòd, ſicut implens opus aliàs debitum (v. g. ex præcepto Eccleſiæ) & à Confeſſario iniunctum in pœnitentiam duplicem reportat fructum, vnum ratione operis præcisè conſiderati, ac præcepti; alterum ratione virtutis, quam opus trahit ex vi poteſtatis clauium: ſic præfatum opus omittens facit duplex peccatum: ſiquidem, (vt benè aduertit Io. de Lugo) præceptum Eccleſiæ illud opus, v. g. ieiunium, conſtituit in ſpecie temperantiæ; præceptum verò Confeſſarij intendit virtutem pęnitentiæ; ſicque peccata dictis virtutibus oppoſita erunt diuerſa.

214 Addit *Diana citata reſol.241.* alijs citatis quòd, ſicut Confeſſarius in pęnitentiam Sacramentalem imponere poteſt opus internum; quippè quod eſt ſenſibile, ſin minùs per ſe, per accidens quatenus imponitur, & acceptatur cum opere externo: ſic, & poteſt iniungere opera implenda per alium: cùm vnus poſſit ſatisfacere pro alio quo ad pęnam temporalem relictam poſt remiſſionem peccati, & aliàs obligatio implendi pęnitentiam Sacramentalem oriatur ex voluntate ipſius Confeſſarij.

Vtrùm verò Confeſſarius imponere poſſit pęnitentiam Moniali pęnitenti, etiam poſt abſolutionem impertitam.

215 ℟. Poſſe; quamuis vſus obtinuerit, vt id fiat ante abſolutionem, ſicque regulariter faciendum videatur, ita *Diana par.3. tract.4. reſol.136. & par.5. tract.13. reſol.36.* patetque tum ex *cap. fin. de cenſib. in fin.* tum quia, ſi quid obſtat, maximè obſtat obligatio ſigilli Sacramentalis, at hæc non obſtat, cùm in hoc nulla interueniat violatio ſigilli; ſi quidem moraliter non cenſetur fieri extra Sacramentum, quod ſtatim fit poſt abſolutionem Sacramentalem.

Monet

Digitized by Google

Monet denique *Diana p.3. tr.4. reſ.53.* quòd, quamuis Sanchez, Regin. Henriq. Coninch. & Sancius ſuſtineant pœnitentem non poſſe propria auctoritate commutare pœnitentiam à Confeſſario datam in opus euidenter melius; oppoſita tamen ſententia videtur probabilis, eamque de facto ſuſtinent Portellus, & Villalobos relati ab ipſo Diana, illam inde probantes à ſimili; quòd, ſicut vouens propria auctoritate votum poteſt commutare in rem euidenter meliorem, ſic pœnitens poterit propria auctoritate pœnitentiam impoſitam commutare in opus euidenter melius; cùm ſit eadem ratio de obligatione ex voto, ac de obligatione proueniente ex præcepto Confeſſarij: præterquamquòd in tali caſu pœnitens non exercet actum iudicij ac iuriſdictionis, ſed abundantiùs implet præceptum impoſitum à Confeſſario.

QVÆRES XXXVIII. An, & quibus caſibus poſſit Confeſsarius loqui cum Monialibus de auditis in confeſſione.

216 ℟. Poſse in aliquibus caſibus: & quidem 1. de licentia pœnitentis formali, ac expreſſa, necnon libera, ac ſpontanea; 2. ſi in præſenti confeſſione Monialis ſubijciat peccatum aliquod, etiam in præterita confeſſione manifeſtatum: Confeſsarius enim ad benè curandum pęnitentem debet attendere peccata, etiam præterita, quæ vel ſunt circumſtantiæ præſentium, vel indicant paſſionem vehementem, aut aliquid aliud conſideratione dignum ad ſtatum pęnitentis meliùs cognoſcendum; 3. ſi ſtatim, finita confeſſione, Confeſsarius aliquid addat, aut aduertat Moniali, quod oblitus fuerat: idque ob rationem §. *præced.* adductam ſub finem; & indè confirmari poteſt, quòd in tali caſu moraliter cenſetur durare idem iudicium quo ad actus, qui debuiſsent præcedere abſolutionem, ita *Io. de Lugo ſupra D.23. ſect.5.* addens *num.* 140. ex communi doctrina non poſse Confeſsarium, pęnitente renuente, petita, & non obtenta licentia, loqui cum eo de auditis in confeſsione; quamuis contrarium ſuſtineant Suar. Filliuc. Nugnus, Diana allegati ab ipſo *Ioanne de Lugo ſupra num.* 140. contra ipſum *Dianam p.5. tr.11. reſol.18.*

217 *INgreditur Confeſſarius clauſuram in caſibus neceſſarijs.*
218 *Et quidem cum ſocio; præſertim ſi ſit Regularis.*
219 *Licentia data Confeſsario ad ingrediendum extenditur ad ſocium.*
220 *Sæpiùs ingreditur ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ: item præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximo, ſed non ſemper.*
221 *Item ad miniſtrandam Euchariſtiam, & quidem ſæpè, immò, & quotidiè interdum.*
222 *Comitantes tamen Euchariſtiam in tali caſu non poſſunt ingredi.*
223 *Communicans manè, veſpere eiuſdem diei iterum communicat per modum viatici: item communicans paulò ante mediam noctem per modum viatici iterum communicat ieiuna, elapſo quadrante poſt mediam noctem: item in vigilia Natiuitatis Domini communicat Monialis, etiam benè valens ſtatim poſt mediam noctem: oſtenditur in quibus caſibus violetur ieiunium naturale, & in quibus non.*
224 *Pluries ingredi poteſt Confeſsarius ad miniſtrandum Viaticum, ſeruatis aliàs ſeruandis: &, ſi Monialis ægrota ſit nouitia, curat, vt faciat profeſſionem: ad hanc autem non requiritur conſenſus Capituli, idque etſi nouitia abſoluerit annum nouitiatus: quòd ſi hæc conualeſcat, iuxta aliquos reſilire poteſt à religione, nec non renunciare bonis, ſi antea non renunciauit; iuxta noſtram ſententiam non tenetur complere nouitiatum.*
225 *Item pluries ingreditur ad miniſtrandam extremam Vnctionem, ſi aliàs ea repeti poſſit.*
226 *Quod temporis interuallum requiratur ad repetendam extremam Vnctionem.*
227 *Ingreditur ad aſſiſtendum Moniali in extremis laboranti.*
228 *Et quidem pluries, ac pro longiori tempore.*

229 *Non*

229 *Non tamen ſine ſocio; ſi Confeſſarius ſit Regularis.*
230 *Oſtenditur, qualiter iuuari debeat Monialis pro tempore agoniæ: eam vt abſoluat ſacramentaliter, coram adſtantibus illam de leuioribus defectibus in ſpecie interrogat.*
231 *Ingreditur ad faciendas exequias Moniali defunctæ iuxta conſuetudinem.*
232 *Et quidem cum ſocio, ſi extet conſuetudo.*
233 *Item in caſu, quo cadauer defuncti laici intra clauſuram ſepeliri debeat, & quidem Parocho defuncti excluſo: qui tamen in eccleſia externa Monialium ſuo parochiano ibi morienti miniſtrat Sacramenta; immò etiam ſi is ſit intra clauſuram: at mulieri ingreſſæ monaſterium animo ibi degendi perpetuò dat in morte vltima Sacramenta, & ſepulturam Confeſſarius Monialium, vbicumque illa ſepeliatur: quod dici poteſt etiam de puella degente in educatione apud Moniales (quod alij negant) non item de muliere ingreſſa animo ibi perpetuò habitandi conditionato conditione ſuſpenſiua: & in caſibus propoſitis Confeſſarius lucratur Quartam, & ordinat funus.*
234 *Ingreditur Confeſſarius, vt coram infirmis, aut conualeſcentibus celebret.*
235 *Non item ad deferendam Moniali infirmæ ſacram Reliquiam, ſecluſa conſuetudine.*
236 *Non ad impertiendam benedictionem Epiſcopalem, aut indulgentiam Moniali morienti.*
237 *Non ad exorcizandam Monialem energumenam.*
238 *Non ad benedicendum monaſterium niſi in caſu, quo infeſtaretur à dæmone.*
239 *Non ad ſumendam hoſtiam intra clauſuram lapſam è manu Sacerdotis.*
240 *Proponitur, & ſoluitur obiectio.*
241 *Qualiter ſe gerat Confeſſarius, ſi hoſtia cadat ſuper veſtes Monialis.*
242 *Ingreditur ad conſolandam Monialem extremè deſolatam; ſi aliter ei nequeat ſuccurri.*
243 *Non item ad baptizandum puerum intra cla[illegible]am natum.*
244 *Ingreſſus ex iuſto titulo facit intra clauſuram id, ad quod præcisè non potuiſſet ingredi.*
245 *Ingrediens in caſu permiſſo non incurrit pœnas latas contra violantes clauſuram, etſi ingrediatur ex prauo fine.*
246 *Ingreſſurus in caſu rationabili, non expreſſo in generali facultate, eget ſpeciali licentia.*

QVÆRES XXXIX. An, & in quibus caſibus poſſit Confeſſarius Monialium ingredi clauſuram ad exercendos actus concernentes ſuum munus.

217 ℞. Poſſe ex licentia, ſiuè Ordinarij, ſiuè Prælati regularis Monialium, prout ipſæ alterutri illorum reſpectiuè ſubijciuntur: & quidem etiam noctu, ſi occurrat caſus vrgentis neceſſitatis; idque in omnibus caſibus inferiùs proponendis, alijſque ſimilibus; qui fortè eueniant: patet tum ex communi Eccleſiæ praxi: tum quia alioqui ſtatus Monialium eſſet miſerrimus; ſi occurrente caſu neceſſitatis, non poſſent Confeſſarij ingredi clauſurã tum ad adminiſtranda Sacramenta tempore infirmitatis, tum ad aſſiſtendum morientibus, tum ad alios ſimiles effectus, qui progreſſu temporis euenire poſſunt; tum quia id ſatis apertè deciditur tam in Conſtitutione Gregorij XIII. quæ incipit *Gratiæ*, & eſt ſuperiùs adducta; quatenus ſtatuit licentiam ingrediendi clauſuram Monialium non eſſe dandam, neque adhibendam, niſi in caſibus vrgentibus tantùm: quàm in *Concil. Trid. ſeſſ. 25. c. 5. de Regul.* per ea verba *in caſibus neceſſarijs*, & in *cap. periculoſo de ſtat. regul.* ſub iſtis verbis, *niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat*: ex quibus textibus ego infero, quòd, cum plures caſus euenire poſſint, in quibus vrgeat neceſſitas Monialium, vt Confeſſarius ipſarum ingrediatur clauſuram ad exercendum aliquem ex actibus concernentibus ipſius munus: in ijs caſibus ingredi poterit Confeſſarius, obtenta debita licentia; prout expoſuimus *ſup. c. 5. ſect. 3. q. 32.*

Quòd ſi quæras, an Confeſſarius Monialium ingrediens clauſuram ad exercendum ſuum munus in caſu neceſſario, & cum legitima licentia (quæ ſcilicet ſpecialis ſit, & in ſcriptis) poſſit ſecum ducere ſocium abſque eo quòd hic exprimatur in licentia.

218 ℞. Poſſe, immò & id maximè decere; præſertim, ſi Confeſſarius ſit Regularis, ita *Sanch.l.6. mor. cap.16. num.46. Mir. quæſt. 2. de Monial. art. 17. Barboſa alleg.*102. *num.*50. *Diana p.*3.*tract.*2. *reſol.*51. *Tambur.D.*24.*de iure abbatiſs.quæſt.* 3. & ex parte *Bonac.q.*4. *de clauſ.par.*4.*num.*4. nobiſcum ſentiens in ijs caſibus, in quibus Confeſſarius ingrediens clauſuram indiget ope, ac miniſterio ſocij: non autem in caſu, quo excepturus ſit confeſſionem alicuius infirmæ ibi exiſtentis. Moueor tum quia decentia videtur requirere, vt Confeſſarius habeat teſtem omnium ſuarum actionum, & ex eius præſentia tanto maiori cum circumſpectione procedat (quod præſertim obſeruari debet, ſi Confeſſarius ſit Regularis, quem nunquam decet incedere abſque ſocio) tum quia hoc ipſum non obſcurè ſignificauit Greg. XIII. in ſua Conſtitutione *Dubijs*, dum Prælatis in caſibus neceſſarijs ingredientibus monaſteria Monialium iubet, vt comitati ingrediantur: tum quia indecens eſt, & alienum à more eccleſiaſtico, quòd fœmina inſeruiat Sacerdoti miniſtranti Euchariſtiam, aut extremam vnctionem; tum quia talis eſt praxis ferè communis (loquendo de Confeſſarijs regularibus) eaque approbata à Sacra Congregatione; quæ, teſte *Barb. in Collect. v. confeſſ. Monial.* 2. decreuit Confeſſarium ex antiqua conſuetudine abſque ſocio ingredi non poſſe monaſteria Monialium ad audiendam ibi confeſſionem alicuius infirmæ, ſed debere ei aſſignari ſocium, qui ipſi aſſiſtat, & ſit ætatis excedentis annos 50. vitæque exemplaris.

219 Benè autem notant citati Doctores in tali caſu non requiri ſpecialem licentiam pro ſocio, ſed, conceſſa licentia Confeſſario ad ingrediendum, eò ipsò cenſeri conceſſum etiam ſocio, vt ingrediatur cum illo iuxtà *cap. licèt de priuil. in 6.* decidens conceſſo alicui ingreſsu ad audienda diuina tempore Interdicti, cenſeri quoque conceſsum ingreſsum comitum decentium; ne aliàs priuilegium ſit inutile, vt notat *Gl. ibi v. non debent:* quæ ratio proportionaliter procedit in præſenti caſu; & hæc doctrina, vt iam indicaui, potiſſimùm habet locum in Confeſsarijs regularibus Ordinum, quorum conſtitutiones præſcribunt, ne Confeſsarij ſepta Monialium ingrediantur ad miniſtranda Sacramenta ſine ſocio, & ne vllatenus ab inuicem ſeparentur, quin ſemper mutuò poſſint ſe inſpicere: cuiuſmodi conſtitutio reperitur in Conſtitutionibus Caſſinenſium *p. 2. c. 5. de monial.* in *regula S. Claræ 2.c.*7. & in ordinationibus Societatis Ieſu.

QVÆRES XL. In quibus caſibus poſſit Confeſsarius Monialium ingredi clauſuram ad audiendas confeſsiones Monialis infirmæ; & an poſsit ingredi præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximè imminentis.

220 ℞. Poſse, quotieſcumque Monialis ita laborat, vt non poſsit commodè accedere ad ſedem confeſsionalem, hoc eſt ſine diſpendio ſanitatis; idque non ſolùm ſub initium morbi, ſed etiam quoties vrget præceptum Eccleſiæ, aut regulæ, aut etiam propria deuotio; immò etiam quoties Monialis dicit ſe indigere Sacramento pœnitentiæ, ita *Rodriq. tom.*1. *quæſt.*47. *art.*4. *Portel. de dub. reg. v. clauſura num.*9. *Villalob. tom.*2. *ſum. tract.*35. *diffic.* 47. *num.* 4. *Diana ſup. reſol.* 67. *Tambur. ſupra quæſt.* 2. *num.* 1. & alij; pateтque ex eo quòd iuxtà dicta licitus eſt ingreſsus intra clauſuram in caſibus neceſsarijs; vſus autem Sacramenti pœnitentiæ eſt neceſsarius, & quidem neceſsitate, quæ per ſe eſt nota ſoli pœnitenti; vt proindè mirum non ſit Doctores permittere Confeſsario Monialium, vt ingrediatur ad excipiendam confeſsionem Monialis infirmæ, aut aliter ſic impeditæ, vt non poſsit ipſa ad illum accedere abſque notabili diſpendio ſanitatis; quoties illa dicit ſe indigere confeſsione; cùm aliàs obligatio clauſuræ ab ipſis Doctori-

bus

bus dicatur eſſe ſtrictæ interpretationis; quæ enim ſunt fauorabilia animæ, latam admittunt explicationem.

Addo Confeſſarium poſſe ingredi præcisè ad monendam Monialem de periculo mortis proximè imminentis, ſi attentis concurrentibus circumſtantijs probabiliter iudicetur talem monitionem minùs vtiliter faciendam eſſe à Medico, aut à Monialibus: moueor quòd, data ſuppoſitione, ſumus in caſu neceſſitatis vrgentis, cùm hic agatur de ſpirituali ſalute Monialis: conſtat autem ex dictis Confeſſarium Monialium poſſe ingredi in quocumque caſu grauis neceſſitatis: ſecùs dicendum, ſi dicta monitio æquè benè poſſet fieri à Medico, aut à Monialibus: ſic enim ceſſaret ratio neceſſitatis; quamuis in præſenti caſu, alijſque ſimilibus ſtandum ſit conſuetudini cuiuſque regionis, ac diœceſis.

QVÆRES XLI. In quibus caſibus Confeſſarius Monialium poſſit ingredi ad miniſtrandam Moniali infirmæ, aut aliter impeditæ ſacram Communionem.

221 ℞. Poſſe ingredi non ſolùm ad miniſtrandam Euchariſtiam Moniali in probabili periculo mortis conſtitutæ (de quo nemo dubitat, cùm in tali periculo quilibet fidelis teneatur communicare per modum viatici) ſed etiam quoties aliæ Moniales communicant ex præcepto ſiuè Eccleſiæ, aut regulæ, ſiuè etiam ex alia pia, & rationabili cauſa, ita *Portel. ſupra* & ante illum *Rodriquez tom. 1. quæſt. 47. art. 4. Miranda tractat. de Monial. quæſt. 2. art. 7. & Sanchez num. 45.* addens ſe credere Confeſſarium poſſe ingredi ad miniſtrandum Sacramentum Pęnitentiæ, ac Euchariſtiæ Moniali infirmæ, quotieſcumque iſta ſolebat vti his Sacramentis: patetque tum ex dictis *quæſt. præc.* tum quia rationi conſonum eſt infirmas hoc ſolatio non deſtitui; ne alioqui addatur afflictio afflicto; immò iuſtum eſt triſtitiam infirmæ leuari tam ſalutaribus medicinis: vndè infert Sanchez quando dicunt DD. poſſe Confeſſarium ingredi ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ, aut aliter impeditæ, quoties ipſa ait ſe indigere hoc Sacramento, haud ſtrictè interpretandam eſſe huiuſmodi indigentiam, ideòque poſſe ingredi etiam in caſu, quo illa cupiat confiteri ſolùm ad meram conſolationem ſpiritualem.

Addit *Quintanad. tract. 3. ſing. 3. num. 10.* quòd ſi Monialis ægrota ſolita ſit quotidie communicare, quotidie ad eam poſſet deferri Communio; cum huius ſumptio iudicio viri prudentis neceſſaria videri poſſit ad profectum, ac conſolationem ſpiritualem. Ad quod faciunt, quæ habentur in *Conſtitutionibus S. Dominici cap.* 13. nimirum *quòd quanto præſtantior eſt anima corpore, tanto etiam diligentius procuranda eſt ſalus animæ ſupra ſalutem corporis; &, ſi ob corporis neceſſitates introire in monaſteria licet, multò magis id licebit Confeſſarijs, qui curæ animæ Monialium deputati ſunt.* Quæ confirmat *Sanctius in ſelectis D. 22. num. 22.* dicens: *Si ob neceſſitatem temporalem Conuentus*, v. g. *ob deliniendum parietem, aut ſolium permiſſum eſt fabris clauſtra introire; quare ob vtilitatem ſpiritualem Monialium id negandum erit Miniſtris ſeruantibus requiſita?* Confirmat, & *Quintanad. ſup. num.* 13. his verbis. *Quòd ſi corporalis Medicus quotidie ingreditur, etiam ſi ita neceſſarium non ſit, vt cum nulla Monialis grauiter laborat, ſed ſolum ſunt leues alicuius curandi præſeruandiue morbi: cur ad animæ morbos ſanandos, & ægrotantis profectum, & conſolationem augendam Medicus ſpiritualis, ad ſpirituale medicamentum non ingredietur?* Quibus conſentit *Sanch. lib. 6. mor. cap. 26. num. 45.*

222 Quod verò monet *Sanchez num. 46.* non ſubeſſe iuſtam cauſam, quòd comitantes Euchariſtiam ingrediantur clauſuram: cùm ipſæ Moniales ſatis decenter cereis accenſis comitari poſſint Euchariſtiam, ſtatim ac ad clauſuræ fores accedit; eſt valdè rationabile, & omninò ſeruandum. Quamquam quo ad hoc mihi magis placeat conſuetudo inducta in ciuitate Ferrarienſi; nimirum, vt Confeſſarius Monialium in caſu, quo adminiſtranda ſit Moniali infirmæ Euchariſtia, particulam conſecratam in decenti vaſe ponat ſuper feneſtella, ex qua Moniales

ſolent

ſolent communicare; eaque ſic poſita, ingrediatur cum debita modeſtia, ac deuotione, ibique indutus ſuperpelliceo, & ſtola procedat ad chorum, indéque ſumptam particulam conſecratam deferat ad Monialem infirmam, cæteris Monialibus ipſum comitantibus cereis accenſis.

Quæri hic poſſet, an Monialis, quæ manè communicauit, poſſit eodem die iterum communicare per modum Viatici; ſi ſub veſperam eiuſdem diei contingat eam incurrere periculum mortis, cùm antea benè valeret, nec extaret vlla ſuſpicio talis periculi.

223 ℞. Quòd, licèt DD. communiter apud *Dianam par.5.tract.3.reſ.33.* ſuſtineant partem negantem: nihilominùs non videtur improbabilis pars affirmans, quam ſuſtinet idem Diana ex Hurtado de Mendoza, Turriano, Ochagauia, ac Kelliſonio; & ſuadetur tum quia iura prohibentia, ne quis communicet bis in die, non comprehendunt caſum iſtum adeò ſpecialem; tum quia fideles debent in articulo mortis communicare ex præcepto diuino, cui non ſatisfit per anticipatam communionem (ſicut nec ſatisfit præcepto audiendæ Miſſæ per anticipatam auditionem) præceptum autem hoc diuinum, vt fortius præualet prohibitioni eccleſiaſticæ de non communicando bis eadem die ex *Sanch. l.1.mor.c.10.n.17.*

Addo ex *Suarez D.69.de Euchar.ſect.4.& Perſico lib.1. de præcipuo Sacerd. offic. cap.3.n.82.* quòd, ſi Monialis in articulo mortis non ieiuna per modum Viatici communicauit paulò ante mediam noctem; elapſo quadrante poſt mediam noctem poſſet ieiuna iterum communicare: hoc enim non eſſet bis communicare eadem die, ſed duobus diebus: cùm dies incipiat à media nocte.

Sic notat *Diana par.3.tract.6.reſol.44. ex Henriq.* quòd, ſi quis proximè ante mediam noctem cœnauit in Dominica incidente in Vigilia Natiuitatis Domini; poteſt ſtatim poſt mediam noctem communicare. Quæ doctrina confirmatur ex eo, quod docent Azorius, Syluius, Henriq. Sà, & alij apud eundem *Dian. par. 2. tract.14. reſol.54.* videlicet fideles nullo iure prohiberi, quin qualibet hora diei communicent, ſi ſint ieiuni, & abſit ſcandalum: quamuis *Coninch.q.80. de Sacram.art.10.num. 85.* & alij dicant extra caſum neceſſitatis non eſſe permittendum, vt quis ſub veſperam, & qualibet hora diei communicet: idque in reuerentiam Sacramenti.

Idem confirmat *Diana par.9.tr.7.reſ.43.* contra *P. Bordonum tom. 2. reſol.56. n. 161.* addens quòd cum Regulares ex ſuis priuilegijs poſſint celebrare ferme 3. horis ante auroram vt ex *Rodriq. Filliuc.& Bonac.* docet *Caſtrus Palaus tr.22. D. vn. p.7. num.13.* poſſint, & in illis miſſis, ſi velint, licitè miniſtrare laicis Euchariſtiam: cum in hoc nulla extet prohibitio in contrarium.

Cum autem ieiunium naturale, quod ordinariè requiritur ad Communionem Euchariſticam, violetur per ſumptionem cibi, ac potus: cibus verò, & potus ſit ille, qui in ſtomacho alteratur, ſeu digeritur, aut ad digeſtionem pertinet, idque per actionem, quæ ſit comeſtio, aut potatio: qualis non eſt, niſi ex cibo, & potu aſſumatur, ac in ſtomachum traijciatur: ſequitur huiuſmodi ieiunium violari ex receptione grani aniſi conſultò deglutiti *Card. de Lugo D.15.de Euch.ſect.2.num.22. & 27. Hurtad.D.9. de Euchar. diffic. 15.* item ex ſumptione tabacci per os aſſumpti, ac pilulæ medicinalis *Præpoſitus 3. par. quæſt.80. art.8. d.1. num.39.* item ex receptione papyri, ſeu chartæ, ac fili ex lino (quippè quæ habent originem ex herbis, & in ſubſtantia ſunt herbæ, quæ digeruntur) immò, & ex ſumptione muſcæ, culicis, ac vermiculi, *Card. de Lugo ſup.n.32.* item ex receptione cretæ, quam fœminæ comedunt ob delectationem, aut ad diminuendum colorem *Tambur. de commun.cap.2.§.6.n.19.* idem aſſerens de lapide Bezzuar, & terra Cypria; item ex receptione ceræ vtpotè aliquibus partibus mellis immixtæ *Tambur. num.20.* (etſi diſſentiat *Summa Diana v. communionis diſpoſitio num. 33.* malè citans pro ſe *Cardinalem de Lugo)* non item ex ſumptione oſſiculi fructuum, aut alterius generis, fruſti ligni ſolidi, monetæ aureæ, globuli plumbei, fruſti vnguis, fili ex fer-

ro, ſerico, aut lana; quippè quæ in ſtomacho non alterantur, ſed integra à ſtomacho etiam valido egeruntur *Card.de Lugo ſup.*& cum eò *Tambur.n.*18.addens *num.* 21. ſe valdè dubitare, an concedendum ſit violari ieiunium naturale per ſumptionem auellanæ, aut pineæ nucis (ſicut putat *Sancius in ſelect. D.*42. *num.*23.) ſiquidem eæ, vt ſic ſumuntur, non ſunt alterabiles, nec digeſtibiles, adeòque non habent rationem cibi.

Sic violatur Ieiunium naturale ex ſumptione vnius guttæ aquæ facta de induſtria; ex receptione potionis medicinalis, auri potabilis, & ſanguinis, quem quis exugat è proprio digito. *De Lugo ſup. Tamburin. num.* 22. monens haurientem aquam, immò & quodlibet aliud non eſſe ieiunum, etſi ſtatim è ſtomacho eijciat rem ſumptam; cum ſemper aliquid illius remaneat in ſtomaco: item ſi ex propoſito deglutiantur reliquiæ cibi manentes in dentibus *De Lugo num.*36.*Vaſq. D.* 211.*de Euchar.cap.*3.*num.*30.*Hurtad. D.*9.*de Euchar.difficul.*15.(quod negant *Tabiena, Henriq. Io. à Cruce, Diana, Suarez, Rodriq. & Coninch.* apud *Tamburinum num.* 25. nec improbabiliter.) E contra ieiunium naturale non violatur, ſi per modum ſaliuæ ſumas guttam aquæ, aut iuſculi, vel ſanguinem è capite fluentem in os, ac immixtum ſaliuæ, *De Lugo ſup. num* 23. item ſi traijcias culicem, muſcam, aut puluerem in os caſu volitantes, vel etiam ſanguinem, aut humorem è capite, aut gingiuis deſcendentem, etiam in magna copia, etiam non immixtum ſaliuæ *de Lugo ſup.* item ſi ſumas tabaccum per nares, ſiuè in folio, ſiuè in puluere, ſiuè in fumo, vel etiam aliquantulum aquæ per nares attrahas *Granad.in* 3.*par. contr.*9.*tr.*10.*D.*8.*num.*4. *Suarez D.*68. *de Sacr. ſect.*4. §. *quæres rurſus*: item ſi per narium afflationem ſumas odorem *Granad. ſup.* item ſi aromata teneas in ore, immò, & conteras dentibus, ſed non deglutias *Tambur. num.*26. ex *Bonac.* addens ex *Tannero tom.*4. *D.* 5. *q.*8. *art.*8. *not.* 1. ſi quid ex dictis aromatibus cum ſaliua deſcendat in ſtomachum, non violare ieiunium; cum talis deſcenſus ſit ſolum per modum ſaliuæ ſeu commixtus ſaliuæ, quæ cohiberi nequit, ne deſcendat affecta dictis aromatibus: quod non admittit *Tamburinus* in caſu, quo voluens aromata in ore granum aliquod ex illis in ſtomachum inuoluntariè traijciat: cum hic interueniat vera comeſtio, etſi non volita; nec ſit eadem ratio de muſca in os volitante, & caſu deglutita; ſiquidem hæc actio nullo modo eſt comeſtio, ſed reſpiratio; cum granum aromatis in ore contritum, volutatum, & traiectum in ſtomachum (etſi contra voluntatem) ſit comeſtio: quo modo decidens in flumen, & aquam inuoluntariè deglutiens verè dicitur potare, ita *Tamburin.* qui tamen non omninò ſe reſolutè declarat ſe opinionem contrariam damnare.

Addit *Paſqualig.p.*3.*deciſ.*426.*ex Paludano, & Perſico* non ſolui ieiunium naturale, ſi quid cibi, aut potus intret in conductum reſpirationis; cum talis deglutio non pertineat ad manducationem, vtpotè non ordinata ad nutritionem, ſed potius ad ſuffocationem; & hoc, licèt id fiat per actionem manducatiuam, & ex animo manducandi, aut bibendi; dum enim fit deſcenſus non in ſtomachum, ſed in canalem reſpirationis, non completur manducatio, aut potatio, cum non ſit in termino, niſi fiat tranſmiſſio in ſtomachum; ita vt deſcenſus cibi, aut potus in ſtomachum ſit pars manducationis, adeòque ea ſublata, ieiunium non frangatur, quippè quod ſolùm violatur per completam manducationem, aut potationem. Quòd ſi in hoc caſu conans eijcere quod ingreſſum eſt in canalem reſpirationis, aliquid modicum illius in ſtomachum deglutiat, non ſoluitur ieiunium naturale: quippè quod ingreditur præter intentionem, & vi actionis egeſtiuæ, quæ opponitur manducatiuæ, aut potatiuæ ſicque ingredi nequit per modum manducationis, aut potationis, & conſequenter non ſoluit ieiunium naturale.

Dubium maius eſt, an cenſeri debeat ieiunus ieiunio naturali, qui caſu deglutit, & traijcit in ſtomachum aquæ quantitatem notabilem; vt ſi cadat in flumen.

℞. *Paſqualigus ſup. deciſ.*425. quòd licèt *Tabiena.v. communicare q.*45. *num.*51. ſuſti-

ſuſtineat debere cenſeri ieiunum, dummodò id contingat præter voluntatem, ſiquidem, vt aliquid ſumatur per modum cibi, debet ſumi ex intentione, non caſu: Doctores tamen communiter oppoſitum ſuſtinent cum *Sylu. v. Euchar. 5. q. 6. num. 8. Soto in 4. d. 12. q. 1. art. 8. ad 4. Sà v. Euchar. num. 27. Nau. c. 21. num. 35.* & probant tum quia actio deglutiendi magnam quantitatem aquæ nequit induere rationem alterius actionis, quàm potationis, licèt violentæ, ac præter intentionem; cum ſit motus, quo per ſe primò aqua traijcitur in ſtomachum: tum quia dici non poteſt in hoc caſu interuenire ſolùm reſpirationem, aut deglutionem ſaliuæ; cum in his actionibus id, quod per ſe primò, deſcendit in ſtomachum, non ſit materia potabilis, ſed aer, aut ſaliua; ſi autem hic interuenit actio potatiua, ſoluitur ieiunium, vt patet.

Quòd ſi aqua ſic hauſta eijciatur è ſtomacho, dicit *Paſqualig. num. 4.* poſſe cenſeri adeſſe ieiunium naturale, ſi probabiliter iudicetur totam aquam fuiſſe eiectam: nam ieiunium violatur ſolùm per cibum, ac potum; & alioqui in hoc caſu aqua cum intret in ſtomachum præter intentionem, & ab eo eijciatur, non habet rationem potus, ſed cuiuſdam lauationis, qua ſtomachus lauetur: hauſtio enim illa aquæ eatenus haberet rationem potationis, quatenus coniungeretur cum termino ipſius potationis (cum omnis motus ſit talis per coniunctionem cum ſuo termino) & aliàs in hoc caſu hauſtio non coniungitur cum termino potationis, qui eſt permanentia liquoris recepti in ſtomacho, vt poſſit alterari, & digeri; ſic *Paſqualig.* etſi *num. 5.* ſubdat in hoc cautè procedi debere, & ex concurrentibus circumſtantijs videndum eſſe, an totus liquor ſit eiectus: ſi enim aliquo tempore manſit in ſtomacho, vel ſit facilè alterabilis, nequit cenſeri totus eiectus, ſed præſumi debet aliquam eius particulam fuiſſe alteratam; præterquàmquòd, etſi probabiliter cenſeri poſſit totum liquorem fuiſſe eiectum, ſatius eſt abſtinere à Communione Euchariſtica ob reuerentiam Sacramenti.

Vtrùm verò Confeſſarius poſſit ſępius ingredi ad miniſtrandam Moniali infirmæ Euchariſtiam per modum Viatici.

224. ℞. Poſſe, ſi inter vnam, & aliam communionem detur conueniens interuallum temporis; v. g. 8. aut 10. dierum iuxta *Sua. D. 68. de Euch. ſect. 5. & Henriq. l. 8. c. 5. n. 1.* aut etiam ſolùm 6. dierum iuxtà *Fumum v. communio §. 18. & Maiorem in 4. d. 9. q. 3. ad 5.* Ducor, quòd, cùm iuxtà citatos Doctores, quos ſequitur *Fag. prac. 3. Eccleſiæ l. 3. c. 5. num. 20.* licitum ſit fidelibus infirmis communicare per modum Viatici non ſemel, ſed iterum, atque iterum, & quidem ſecundùm *Laym. lib. 5. trac. 4. c. 26. num. 20.* altero ſtatim die in aliquo caſu: licitum erit Confeſſario Monialium ingredi ad talem effectum, ne alioqui Monialis infirma deſtituatur tam ſalutari remedio, & quidem valdè neceſſario; vt proindè dici poſſit comprehendi ſub regula generali à nobis aſſignata ſuperiùs, quòd poteſt Confeſſarius Monialium ingredi in caſibus neceſſarijs.

Quòd ſi Monialis, cui adminiſtranda eſt Euchariſtia per modum Viatici, ſit nouitia: curet Confeſſarius, vt illa ante communionem faciat religioſam profeſſionem iuxtà Pij V. indultum relatum *cap. 9. num. 18.* Pro cuius intelligentia vnum tantùm placet hic adnotare: nimirum ad eſſentiam profeſſionis factæ vi talis indulti non videri neceſſarium, quòd ea fiat de conſenſu capitulari Monialium illius monaſterij, adeòque illam ſine dicto conſenſu eſſe validam. Moueor tum quia Pius V. ſi voluiſſet ad profeſſionem in iſto caſu faciendam requiri conſenſum capitularem monaſterij modo dicto, id expreſſiſſet in tenore indulti; ſicut de facto expreſſit requiri, vt Nouitia vigore præfati indulti profeſſura annum ætatis 16. expleuerit; cùm ergò non expreſſerit circumſtantiam conſenſus capitularis, ſignum eſt, quòd illam noluit iuxtà illud: *Si voluiſſet expreſſiſſet; non expreſſit, ergò noluit*: tum quia verſamur in materia valdè fauorabili animæ, quæ proindè non debet reſtringi vltrà id, quod reſtringitur in conceſſione indulti: tum quia vſus talis indulti poſſet impediri à Monialibus monaſterij di-

ctum conſenſum denegando; vt benè notauit P. Bordonus à me conſultus, qui nobiſcum ſentit.

Et hanc doctrinam puto procedere etiam in caſu, quo nouitia profeſſura vigore indulti Pij V. iam expleuiſſet integrum annum probationis: hanc ſcilicet validè, ac licitè profiteri in morte abſque conſenſu capitulari Monialium. Ducor, quòd vi dicti indulti diſpenſat Papa non ſolùm in integritate anni probationis (cuius in præſenti caſu nulla eſt neceſſitas) ſed etiam in exploratione puellæ, & conſenſu capitulari Monialium aliàs præmittendis (quæ duo etiam in præſenti caſu deſeruire poſſunt) cùm ergo in caſu hìc propoſito indultum poſſit ſuffragari quo ad hæc duo poſteriora: non apparet, cur vſus eius denegari debeat ex eo quòd non ſuffragetur etiam quo ad ſupplendam integritatem anni probationis: maximè attenta regula iuris *Cui licèt quod maius, non debet quod minus eſt, non licere l. non debet ff. de regulis iuris*, & attenta natura priuilegij fauorabilis animæ, quod debet ampliari, ſic ego reſpondi nouiſſimè in contingentia facti, & reſponſionem approbarunt viri docti.

An autem Nouitia virtute præfati indulti profeſſa, poſſit reſilire à ſtatu religioſo, & redire ad ſæculum, ſi ſuperuiuat; data doctrina *Hieronymi Rodriquez, & Vecchis* apud *Dian. par. 5. tract. 3. reſol.* 139. ſuſtinentium nouitiam hanc egere noua profeſſione, & conſequenter profeſſionem in morte factam eſſe nullam (quod tamen negat ipſe *Diana cum Lezana*, & nos negabimus in *tract. de profeſs. cap. 2. q. 3.*)

℞. Data illa doctrina, poſſe reſilire nouitiam à ſtatu religioſo: cum iuxtà illam doctrinam ipſa perindè ſe habeat, ac ſi nullam feciſſet profeſſionem; & non entis nullæ ſint partes, ſeu qualitates *l. eius qui inſulam ff. ſi cer. pet.* Verum tamen eſt quòd, licèt dicta profeſſio non habeat vim voti ſimplicis religionis ex doctrina *Sanchez lib. 7. de matrimonio D. 34. à num.* 8. habet tamen vim voti ſimplicis Caſtitatis ob rationis identitatem expreſſæ in *capitul. quidam de conuerſ. coniugat.* vt indicat idem *Sanchez lib. 7. D. 27. num.* 13. cum declaratione, ac præſumptione iuris, quas ille habet *D. 34. num.* 3.

Addo Nouitiam in morte profitentem modo dicto, inhærendo doctrinæ *Rodriquez* ſuprà relatæ, poſſe, ſi antea non renunciauit bonis, poſtea renunciare (ſeruatis aliàs ſeruandis) idque ob rationem §. præcedenti adductam, quæ procedit æquè in re præſenti, vt conſideranti patebit. Quamquam in foro externo talis bonorum renunciatio poſſet eſſe admodum controuerſa: ſtante noſtra ſententia ſuſtinente profeſſionem factam in morte vigore indulti Pij V. eſſe veram, ac validam profeſſionem: quam ſententiam amplectuntur plures, & graues Doctores apud *Dianam par. 3. tract. 2. reſolut. 17.*

Accedit quòd; licèt *Rodriq.* conſequenter ad illam ſuam doctrinam, cum alijs ſuſtineat Nouitiam in caſu propoſito profitentem, ſi conualeſcat, teneri abſoluere reſiduum anni integri probationis; in noſtra tamen ſententia oppoſitum ſuſtinendum eſt; cùm ſic ceſſet finis probationis, quæ ordinatur ad profeſſionis emiſſionem tamquam via ad terminum, & diſpoſitio ad formam; quæ omnia ceſſant hoc ipsò, quòd vera, ac legitima profeſſio facta eſt (ſicut verè facta eſt in præſenti caſu) vnde procedit regula: *Ceſſante legis ratione, ceſſat lex, l. final. ff de adul.*

QVÆRES XLII. An, & quoties Confeſſarius ingredi poſſit monaſteria Monialium ad miniſtrandam extremam Vnctionem Moniali infirmæ.

225 ℞. Quòd, cùm Sacramentum extremæ Vnctionis non reſpiciat ſolùm infirmitatem, ſed etiam ſtatum infirmitatis, quo iuxtà humanam æſtimationem infirmus appropinquat morti; & alioqui durante eodem morbo (v. g. hydropico) poſſit ſæpiùs incurri periculum mortis; poteſt infirmus licitè inungi ſæpiùs, etiam in eadem infirmitate; ſi, occurrente vno periculo mortis ſemel inunctus incurrat poſtea aliud periculum: quod poteſt non rarò euenire, iita *Diana par. 5. tract. 3. reſol.*

reſol.96. alijque communiter, & patet ex *Concil. Trident. ſeſs.14. cap.3. de extr. vnct.* vbi dicitur; *Quòd ſi infirmi poſt ſusceptam hanc vnctionem conualuerint* (intellige, ſiuè valetudine omninò recuperata, ſiuè quòd euadant periculum mortis) *iterum huius Sacramenti ſubſidio iuuari poterunt, cùm in aliud ſimile diſcrimen inciderint*. Conſtat autem ex dictis *q. præced.* quòd, ſi Monialis modo dicto poteſt ſæpiùs inungi; poterit Confeſſarius ſæpiùs ingredi ad talem effectum: cùm talis inunctio recenſeri probabiliter poſſit inter caſus neceſſarios, in quibus conceditur ingreſſus.

226 Porrò interuallum temporis, quod requiritur, & ſufficit ad reiterandum Sacramentum extremæ Vnctionis, recurrente nouo periculo mortis, cenſet *Fagund. ſup. lib.1. cap.1. num.7.* prudentis viri iudicio definiri debere, & videri ſufficere 15. aut 20. dies: menſem integrum requirit *Henriq. lib.3. cap.9. num.4.* Mancinus verò in *pract.9. d.21.* cenſet ſufficere 8. dies poſt præcedentem vnctionem, ita vt probabiliter præſumi poſſit infirmum peccaſse, ſaltem venialiter; inter has opiniones ego conſulo opinionem Fagundez tanquam probabiliorem.

QVÆRES XLIII. An, & quoties Confeſsarius Monialium ingredi poſſit ad aſſiſtendum infirmæ laboranti in extremis.

227 ℞. Poſse, ita in terminis *Sanchez ſupra num.* 48. ex *Llamas. Peyrin. tom.2. priuil. conſtit.6. Pij V. num.30. Victorel.* citatus à *Tambur. ſup. quæſt.2. num.6.* & alij communiter. Moueor, quòd, cùm talis aſſiſtentia ſit non ſolùm vtilis, ſed valdè neceſsaria Moniali in tali ſtatu conſtitutæ, enumerari poteſt inter caſus neceſsarios, in quibus iura concedunt ingreſsum intra ſepta Monialium: munus quippè aſſiſtendi Moniali in tali euentu, illamque confirmandi pijs verbis, eſt proprium Sacerdotis; eò vel maximè quòd tunc poteſt occurrere aliqua animi perturbatio, aut ſcrupulus, ad quæ ſedanda ſit opus conſilio Confeſſarij; vt propterea non parùm ſuſpiceretſe minùs authenticam declarationem illam, quam affert *Gauant. in manu. v. clauſ. Monial. num.43.* vt factam à Sacra Congregatione; nimirum Confeſsarium Monialium, adminiſtrato extremæ vnctionis Sacramento, debere relinquere Monialem infirmam morientem, eam commendando alijs Monialibus, vt eam iuuent ad benè moriendum, & è monaſterio egredi; quod certe videtur admodùm durum, præſertim fœminis, quæ morientibus ſibi cognatis vellent ſemper aſſiſtere aliquem Sacerdotem ipſis in tanta neceſſitate ſpirituali opitulantem.

Difficultas eſt, an Confeſsarius non ſemel, ſed iterum, atque iterum ingredi poſſit ad talem effectum, immò, & longiori tempore continuato aſſiſtere Moniali animam agenti, etiam per noctem integram.

228 ℞. Poſse, & ſæpiùs ingredi; & diuturniori tempore aſſiſtere, ſi iudicio prudentis viri, Monialis cenſeatur breui moritura, ideòque indigere aſſiſtentia Confeſsarij, qui pijs verbis eam conſoletur, & opportunis medijs adiuuet ad benè moriendum. Ducor, quòd Confeſsarius licitè poteſt ingredi ad aſſiſtendum Moniali morienti; cùm iuxtà dicta à iure concedatur ingreſsus in tali caſu, vtporè comprehenſus inter caſus neceſsarios: at poteſt euenire quòd Monialis agonizans indigeat aſſiſtentia Confeſsarij, ſiuè pro longiori tempore continuato, eò quòd varijs, & grauibus tentationibus tunc temporis vexetur, & iudicio Medici credatur breui moritura; ſiuè quòd ſæpiùs ad eundem effectum ingrediatur, eò quòd Moniali ſuperueniant plura ſimptomata; per quæ probabiliter creditur mox moritura, cùm tamen, ijs ceſsantibus tempus agoniæ vlteriùs protrahatur: ergò in hoc vtroque caſu poterit Confeſsarius & ingredi clauſuram ſæpiùs, & longiori etiam tempore permanere in monaſterio; maximè cùm præcepta Eccleſiæ (cuiuſmodi eſt præceptum clauſuræ Monialium) non obligent in euentu tanti diſpendij, & alioqui ſimus in materia adeò fauorabili animæ, in qua melius eſt abundare, quàm deficere. Vndè Ordinarij locorum, ac Prælati regulares monialibus ſibi reſpectiuè ſubiectis quò ad hoc

deberent non parùm indulgere memores ex breuiſſimo mortis momento pendere totius æternitatis progreſſum: plurimùmque conducere cuicumque morienti, vt aſſiſtentem habeat Sacerdotem, qui in tanta neceſſitate, & tam graui periculo opportunum præſtet auxilium.

Quòd ſi quæras, an Confeſſarius Monialium in caſu, quo cogeretur longiori tempore commorari in monaſterio ad aſſiſtendum Moniali morienti, & quidem noctu, aliàſque magnam haberet neceſſitatem aliquantulum requieſcendi, poſſet ad aliquod tempus ſecedere in cubiculum aliquod intra ipſum monaſterium, ibique parumper requieſcere.

℟. Dato caſu (qui tamen debet eſſe admodum rarus) videri poſſe, adhibitis debitis cautelis: idque ex ratihabitione Prælati Monialium, ac lege æquitatis; quamuis in tali euentu conſultum eſſet potius ſecedere in domum Factoris Monialium proximam monaſterio, ibique requieſcere, præſto adfuturum Moniali morienti, vbi primùm aduocabitur; ſic ego conſului in contingentia facti, & conſilium poſtea approbarunt viri valdè docti: quin etiam poſtea reperi Fratres Carmelitas Diſcalceatos *par.* 3. *ſtat. cap.* 30. *num.* 3. ſtatuiſſe, quòd ſi Monialis aliqua ſit morti proxima non liceat Sacerdoti Confeſſario intra clauſuram pernoctare, niſi ægrota ſit in eo periculo, vt eo pietatis officio egeat, quod in morientes exerceri ſolet: ac ea defuncta, ſtatim cum ſocio exeat: quod ſtatutum fuit confirmatum ab Vrbano VIII. & oſtendit rationabilem eſſe noſtram aſſertionem.

An autem Confeſſarius in præſenti caſu ducere poſſit, & debeat ſocium intra clauſuram, vel certè debeat ingredi ſolus.

229 ℟. Poſſe, & debere ingredi cum ſocio, ſi Confeſſarius ſit Regularis: idque ob dicta *quæſt.* 39. §. *quòd ſi quæras:* ſi verò ſit ſæcularis, non eſt quidem regulariter in vſu, quòd ſecum ducat ſocium (fortè quia hic, & nunc illum habere non poteſt in promptu, qualis in tali euentu requireretur, virum ſcilicet pium, & non minùs ætate, quàm moribus grauem) eſſet tamen multum laudabile, ac expediens, quòd Confeſſarius Monialium ſæcularis in ingreſſu clauſuræ ſecum haberet ſocium, qualem modò indicauimus: immò & fortè eſſet conſentaneum menti Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & regularium; quæ cum iuxtà dicta citato *q.* 29. generaliter ſtatuerit Confeſſarios Monialium non poſſe ingredi abſque ſocio ad audiendas illarum confeſſiones; à fortiori id ſtatueret de confeſſario ingrediente ad aſſiſtendum Moniali agonizanti; cùm in tali caſu ſit maior ratio ingrediendi aſſociatum, quàm in euentu, quo ingreſſus fiat ad audiendas confeſſiones, vt conſideranti facilè conſtabit, verùm in hoc ſeruetur conſuetudo vniuſcuiuſque diœceſis, aut religionis regula, à quibus nefas eſt recedere in re tanti momenti.

QVÆRES XLIV. Quibus medijs poſſint, & debeant Confeſſarij Monialium iuuare illas ad benè moriendum tempore agoniæ.

230 ℟. Poſſe, & debere iuuare ſequentibus medijs, aut alijs ſimilibus, quæ ſuggeret Spiritus Sanctus: videlicet illas excitando ad varios actus fidei, ſpei, & charitatis, ſicque illas muniendo aduersùs tentationes, quæ tunc temporis immitti ſolent à diabolo: & hoc breui aliqua oratione deſumpta è ſacris Scripturis; cuiuſmodi eſſent, pro actibus quidem fidei recitatio ſymboli Apoſtolici, & verba illa. *Adiuua incredulitatem meam;* vel *Adauge nobis fidem;* vel *Credo quòd Redemptor meus viuit, & in nouiſſimo die de terra ſurrecturus ſum, &c.* pro actibus Spei, verba illa: *Apud Dominum miſericordia, & copioſa apud eum redemptio.* vel *Pone me iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me;* vel *Non in arcu meo ſperabo, neque gladius meus ſaluabit me, ſed dextera tua;* vel *Deus meus, miſericordia mea;* vel *In te Domine ſperaui, non confundar in æternum:* vel *Quoniam tu es Domine ſpes mea;* vel *In te eripiar à tentatione, & in Deo meo tranſgrediar murum:* vel *Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo?* pro actibus Charitatis, verba illa: *Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto;* vel *Quando veniam,*

niam, & apparebo ante faciem Dei? vel *Quid mihi eſt in Cœlo, & à te quid volui ſuper terram?* vel *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo meo ſpem meam;* vel *Deus meus, & omnia;* pro actibus Contritionis, verba illa: *Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris Domine;* vel *Sana Domine, ſana animam meam, quia peccaui tibi;* vel *Vbi me abſcondam à vultu iræ tuæ?* vel *Parce mihi, Domine, nihil enim ſunt dies mei:* vel *Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, Domine;* vel *Propitius eſto mihi peccatori;* vel *Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum, Deus, non deſpicies;* vel *Propter nomen tuum Domine propitiaberis peccato meo, multum eſt enim.* Curet item Confeſſarius, vt Monialis infirma opportuno tempore debitas faciat proteſtationes: videlicet ſe velle mori in fide catholica, firmiterque credere quidquid credit, ac docet S. Mater Eccleſia: ſe quàm maximè dolere de omnibus offenſis Deo factis, eſſeque paratam millies potiùs mori, quàm ipſum ampliùs offendere, vtpotè ſuper omnia amabilem; ſe æternam ſalutem ſperare, non ex proprijs meritis, ſed Chriſti, eiuſque Sacratiſſimæ paſſionis: ſe nolle conſentire vlli ſuggeſtioni dæmonis, quæ tempore agoniæ ab eo immittatur: ſe commendare animam ſuam Deo, B. Virgini, Angelo Cuſtodi, Sanctis, & maximè ſui Ordinis, ac tutelaribus. Denique Confeſſarius aſſiſtens Moniali agonizanti non ſolùm ipſam iuuet identidem ei ſuggerendo voce moderata aliquam ex orationibus iaculatorijs ſuperiùs relatis; ſed etiam piam Chriſti crucifixi imaginem exhibeat ſæpiùs oſculandam in cicatricibus; lectulum ſæpiùs aſpergat aqua benedicta; curet appendi collo Monialis benedictum aliquod numiſma habens indulgentias; ſæpiùſque ei reuocet in memoriam, vt in extremo mortis articulo curet obtinere plenariam indulgentiam conceſſam dicto numiſmati; coram ipſa recitet deuotas preces, ſiue ſolus (v. g. Officium S. Crucis, paſſionem Chriſti deſcriptam à S. Ioanne, commendationem animæ) ſiuè cum alijs Monialibus aſsiſtentibus (v.g. Litanias) curetque vt Moniales, quæ modo dicto aſsiſtunt infirmæ, ſingulæ ſeorſim dicant, ſiuè Roſarium B. Virg. ſiuè Pſalmos pœnitentiales, ſiuè alias orationes: ponat etiam ſuper lecto aliquas Sanctorum reliquias ad fugandos dæmones, illorumque tentationes remouendas: curet etiam affigi lecto aliquam imaginem Beatæ Virginis, & alicuius Sancti, aut Sanctæ, quos Monialis agonizans ſpeciali deuotionis affectu proſequebatur, verb. grat. Sancti Ioſeph, Sancti Fundatoris Ordinis, Sancti tutelaris, aut alterius ſimilis: illam item, quamdiu eſt capax, faciat confiteri identidem aliqua peccata, ſaltem aliàs confeſsa, & abſoluat Sacramentaliter ad maius gratiæ incrementum.

Moneo hìc vnum, quòd ſi Confeſsarius ad maius augmentum gratiæ, ac meriti velit identidem abſoluere ſacramentaliter Monialem morientem, quæ non poteſt loqui, ſed benè audit, poteſt abſque ſcrupulo coram aſtantibus ei altiori voce dicere, vt ſe accuſet de verbis otioſis, alijſque ſimilibus defectibus in ſpecie expreſsis: & hoc, vt detur materia abſolutionis in particulari, probatur tum ex praxi vſitata etiam apud viros doctos, ac timoratos, quæ ſine dubio non debet condemnari: tum quia confeſsio ſacramentalis publica non eſt prohibita, niſi per accidens, videlicet ratione ſcandali, quod poſset ſuboriri, ſi in caſu propoſito detegeretur aliquid graue, ac infamatorium, quod alioqui erat aſtantibus ignotum: tum quia in præſenti caſu nulla interuenit violatio ſigilli ſacramentalis; cum non Confeſsarius detegat peccata Monialis pœnitentis, ſed ipſa Monialis, cedens iuri ſuo. Quamquam in tali euentu Confeſsarius abſtinere debeat, ne proponat Moniali culpas graues, de quibus, modo dicto ſe accuſet: cum debeat ſolùm proponere defectus leuiores, aut certè peccata in communi.

QVÆRES XLV. An, & quibus in caſibus Confeſsarius Monialium ingredi poſsit ad exequias demortuæ Monialis peragendas.

231 ℟. Quòd, quamuis *Gauantus in manu. v. Monial. clauſ. num. 40.* dicat Sacram Congregationem ſub 13. *Septemb.* 1583. ſtatuiſse, ne Monialium Confeſ-

ſarij clauſuram ingrediantur prætextu ſepeliendæ Monialis , aut Officium funerale peragendi ; *Sanchez* tamen *lib.6. Mor.cap. 16. num.44. Portel. de dub.regul.v. clauſ. Monial.num.11. Tambur. D. 24. de iure abbatiſſ. q. 5.* & alij docent , quòd cùm in præſenti caſu interueniat iuſta cauſa neceſſitatis , licitè poteſt ingredi Confeſſarius ; quamquam Tamburinus loquatur cum limitatione , ſi adſit conſuetudo , & conceſſio Superioris: & benè , cùm conſuetudo habeat vim legis, & omninò ſeruari debeat ; quare in hac re inſpicienda eſt vniuſcuiuſque diœceſis , ac regionis conſuetudo, eaque ſeruanda . Certè in aliquibus locis inducta eſt conſuetudo, & quidem ſcientibus, & conſentientibus Ordinarijs , vt Confeſſarius ingrediatur, tum quando cadauer Monialis defertur à cubiculo , in quo ea mortua eſt, ad locum Capituli, aut ad chorum eccleſiæ interioris : tum etiam poſtea, quando recitatur officium Defunctorum, antequàm cadauer tumuletur , & quidem vnà cum ipſis Monialibus in choro aſſiſtens recitationi dicti Officij , & fungens munere Parochi , quæ licèt non ſint ſimpliciter neceſſaria , videntur tamen ſatis rationabilia , ac proindè permitti poſſe ab Ordinarijs, alijſque Monialium Prælatis : quippè quæ ſunt magnæ conſolationi Monialibus ſuperſtitibus, & communiter ſolent obſeruari in exequijs fidelium ſæcularium, nec adeſt vrgens ratio ea denegandi Monialibus.

De ſocio poſſet eſſe maior aliqua difficultas , an Confeſſarius in propoſito caſu ingreſſurus clauſtra Monialium poſſit, & debeat illum ſecum ducere , vel certè poſſit, ac debeat ingredi ſolus.

232 ℟. Etiam in hoc ſeruari debere conſuetudinem cuiuſque diœceſis , ac regionis, quæ non eſt vna, ac eadem, ſed multiplex, & varia . In Gallijs, inquit *Tambur. ſup. num.3.* Confeſſor exequias Monialium celebraturus cum nonnullis Sacerdotibus intra ſepta monaſterij ingreditur : & in quodam Capitulo prouinciali Fratrum Minorum in Portugallia refert Portell. loco citato quemdam Generalem decreuiſſe hac occaſione intrare poſſe 6. Fratres; comprehendendo Confeſſarium, Capellanos, & alios : in alijs locis ingreditur ſolus Confeſſarius . Vt ego dicam, quod ſentio ; crederem eſſe expediens, & conſultum , vt in tali caſu Confeſſarius non ingrederetur ſine ſocio idoneo iuxtà dicta q. 39. idque tum ob decentiam ſtatus Monialium ; eò quòd videtur minùs decere Sacerdotem, ſiuè ſæcularem, ſiuè regularem, admitti intra ſepta Monialium , & inter ipſas longiori tempore commorari ſine ſocio: tum quia alioqui opus eſt, vt Monialis inſeruiat Sacerdoti perſoluenti Officium funerale tum in præbendo thuribulo , quo iuxtà rubricas Ritualis Romani incenſatur cadauer ; tum in porrigenda aqua benedicta, qua illud aſpergitur; & quidem in his porrigendis , etiam ipſi manum deoſculando; quod vtrique minus decet Monialem , præſertim iuniorem; qualis ſolet in ſimili euentu adhiberi.

233 Quòd ſi contingat aliquem defunctum laicum aſportari ex ſpeciali priuilegio intra monaſterium Monialium , ibi ſepeliendum (quod tamen hodie vix poteſt euenire , attenta declaratione Sacræ Congregationis relata à *Tamburino ſupra D. 34. quæſt. 1. num. 2.* id expreſsè prohibentis) Confeſſarius Monialium poterit, & debebit comitari cadauer vſque ad locum ſepulturæ ; cùm in tali caſu ingreſſus ſit neceſſarius, ne alioqui defunctus ſepeliatur ſine precibus , ac cæremonijs Ordinarijs Eccleſiæ : & ex alia parte , gaudente monaſterio Monialium priuilegio exemptionis , Parochus proprius defuncti ſepeliendi non habeat ius ſupra cadauer exiſtens intra dictum monaſterium ; quippè quod ibi incipit eſſe ſubiectum dicto Confeſſario tanquam Parocho proprio monaſterij , ſicut indicat *Tamb. ſup. D. 24. quæſt. 5. num. 4.* docens, quòd, ſi vir ſæcularis, aut fœmina iubeant ſe ſepeliri intra monaſterium Monialium, & à ſæculiaribus nobilibus deportetur cadauer : hi neutiquam ingredi poſſunt : ſed ijs in hoc munere ſuccedere debent Fratres ad id deputati; intellige , ſi monaſterium ſit ſubiectum Prælatis regularibus : alioqui puto poſse intrare præfatos portitores ; cùm ſic illorum

ingreſ-

ingreſſus ſit neceſſarius; & conſequenter exceptus à communi prohibitione ingrediendi clauſuram Monialium; qua de re *Portell. ſup. & Rodriq. tom. 1. quaſt. 47. art. 4.*

Addo hic obiter, quòd, ſi contingat aliquem in eccleſia Monialium exteriori ex improuiſo incurrere periculum mortis: extrema Sacramenta ei conferri debent, non à Confeſſario Monialium, ſed à proprio Parocho illius; cum in tali caſu iuriſdictio dici poſſit ipſi collata à iure, etiam in illo loco exempto; & aliàs Parochus habeat ius in ſuum ſubditum vbicumque exiſtentem; quamdiu non mutat domicilium, ita *Pollachus, Baldellus, Bordonus, Stephanus à S. Gregorio, Zanettus, & alij à me conſulti:* quamuis *Bordonus* ex dictis à ſe *tom. 1. reſolut. reſol. 20. n. 18. §. viaticum* putet probabile Confeſſarium Monialium in propoſito caſu poſſe Sacramenta miniſtrare; & Baldellus cenſeat Parochum in tali euentu teneri petere ab Abbatiſſa monaſterij facultatem miniſtrandi Sacramenta: quod tamen de rigore iuris non puto neceſſarium.

Et hanc doctrinam cenſeo procedere, etiam in caſu, quo quis intra monaſterium Monialium ex inopinato caſu incurreret periculum mortis; hunc enim puto debere recipere Viaticum, ac extremam Vnctionem, non à Confeſſario Monialium, ſed à proprio Parocho, per ſe loquendo, niſi ſcilicet periculum ſit in mora, tunc enim ratione extremæ neceſſitatis id præſtari poſſet, & deberet à quocumque ſacerdote, qui primò occurreret. Moueor, quòd Parochianus ille ex eo, quòd eſt in monaſterio Monialium non deſinit eſſe ſubditus proprij Parochi; & aliàs adminiſtratio dictorum ſacramentorum non eſt actio, quæ reſpiciat locum (ſicut reſpicit officium ſepulturæ perſoluendum ſuprà cadauer defuncti tumulandi intrà monaſterium Monialium) ſed reſpicit ſolùm perſonam, quæ in noſtro caſu remanet ſubiecta proprio Parocho: in quo conſiſtit diſparitas, cur Confeſſarius Monialium intrà monaſterium poſſit, & debeat facere Officium ſepulturæ perſonis laicis, quæ ibi fortè tumulentur, & non poſſit miniſtrare vltima Sacramenta Parochiano alieno ibi modo dicto morienti. In caſu autem propoſito poſſet Parochus ingredi clauſuram ſine licentia ſuperioris, ſi eſſet periculum in mora, & commodè adiri non poſſet Superior: ſecus, ſi non eſſet periculum in mora & Superior commodè adiri poſſet.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an caſu, quo ſæcularis fœmina ingreſſa monaſterium animo ibi perpetuò degendi, moriatur, ſpectet ad Confeſſarium Monialium ei miniſtrare vltima Sacramenta, aſſociare cadauer quod forte ſepeliendum ſit extra eccleſiam Monialium, & lucrari quartam funeralem cum alijs iuribus parocho obuenientibus intuitu ſepulturæ.

℞. Spectare omnia ſupra dicta ad Confeſſarium Monialium cùm monaſterio Monialium competat non ſolum exemptio perſonalis, ſed etiam localis; & fœmina illa ſæcularis illud ſibi eligendo in domicilium, effecta ſit de ouibus Confeſſarij præfati monaſterij: qui proinde tamquam parochus illius erga ipſam poterit exercere iura parochialia modo dicto, præterquàm quòd à quo viuentes recipimus Sacramenta, ab eodem poſt mortem debemus recipere & ſepulturam: & conſequenter ipſe à nobis recipit iura parochialia, ſeu effectus dictorum iurium: ſicut ergò fœmina illa viuens recepit Sacramenta à Confeſſario Monialium tamquam eius parochiana: ſic poſt mortem debet ab eo recipere ſepulturam, & ille lucrari ab ea iura parochialia cum verè ſit eius Parochus, habeatque vt talis in illam iuriſdictionem ordinariam; non autem ſolùm delegatam. Quæ doctrina à fortiori procederet in caſu, quo fœmina ſepelienda eſſet in ipſa Eccleſia Monialium ſiue interiori, ſiue exteriori: idque ratione acquiſiti domicilij, vt iam dictum eſt: quæ acquiſitio domicilij non adeſt in caſu propoſito §. *præcedenti*, ideoque aliter de eo diſſeruimus. Nobiſcum ſentit Bordonus à me conſultus id inde probans, quod ad acquirendum ius paſſiuum parochiæ, vel quaſi parochiæ, & conſequenter ad Sacramenta, ac funus ſufficit ſola habitatio maiore anni parte, etiam ſine domicilio,

teſte

teſte *Innocentio in cap. omnis 12. de pœnit.* cùm iura in ordine ad prædicta ponderent habitationem, non autem domicilium: talis autem habitatio verificatur de præfatis puellis.

Immò puto doctrinam hìc traditam de fœmina ſæculari poſſe probabiliter ſuſtineri de puellis in monaſterio degentibus cauſa educationis: quippe quæ ibi acquirunt quaſi domicilium, adeoque fiunt parochianæ dicti monaſterij iuxtà probabilem doctrinam traditam à *Sanchez l.3. de matr. D.23. à num.9.* vnde, ſi ibi moriantur, confeſſarius Monialium exercebit cum illis omnia iura parochialia tam quo ad Sacramentorum miniſtrationem, quam quo ad ſepultura: vt dictum eſt de fœmina ſæculari; quamuis de dictis puellis ſuſtineri poſſit etiam opinio oppoſita, quam *Sanchez* cenſet eſſe probabilem.

Quòd ſi fœmina illa ſæcularis ingrediatur, non animo determinato degendi perpetuò in monaſterio, ſed vt eripiatur, aut ibi commodè poſſit habitare; &, ſi viderit ita futurum, habeat animum ibi perpetuò degendi: tunc non videbitur ibi acquirere domicilium: cum non habeat animum abſolutè ibi perpetuò habitandi, ſed ſolùm conditionatum: qui non ſufficit ad acquirendum domicilium (ſi ſit conditionatus conditione ſuſpenſiua) ſiquidem Doctores apud *Sanchez lib.3. de matrim. D.23. num.1.* ad acquirendum domicilium exigunt abſolutè animum perpetuò ibi habitandi. Dixi, *ſi ſit conditionatus conditione ſuſpenſiua;* qualis eſt, *ſi talis inhabitatio mihi placuerit:* vt indicarem ſecùs dicendum, ſi dicta conditio ſit reſolutiua; qualis eſt, *niſi talis ibi inhabitatio mihi diſplicuerit:* cum enim eueniente eo caſu, reſoluatur ille animus ibi inhabitandi; ſignum eſt illum abſolutè, & ſimpliciter præceſſiſſe, & non fuiſſe ſuſpenſum quo ad perpetuitatem, ſicut eſſet in priori caſu: qua de re conſulatur in ſimili *Sanchez lib.7. moral. cap.5. à num.59.*

Et quidem quòd acquiratur domicilium, in caſu propoſito, ſi adſit animus perpetuò ibi inhabitandi; conſtat ex eo, quòd *Sanchez l.3. de matr. D.23. nu.1.* ex communi Doctorum ſenſu docet ad acquirendum domicilium requiri, & ſufficere animum perpetuò ibi habitandi: ex alia parte monaſterium Monialium eſt locus exemptus à iuriſdictione parochi intra cuius parochiam exiſtit: ac proinde, cum in dicto monaſterio exerceatur cura animarum à Confeſſario Monialium: dicendum eſt fœminam illud ingreſſam animo perpetuò ibi inhabitandi per acquiſitionem noui domicilij factam eſſe de iuriſdictione præfati Confeſſarij.

Quòd verò Quarta in caſibus propoſitis debeatur Confeſſario Monialium: ſuadetur tum quia ea debetur propter onus, quod ſuſtinetur in adminiſtratione Sacramentorum *cap.1. cap. relatum cap. de his de ſepult.* Confeſſarius autem Monialium in caſu præſenti non minùs ſuſtinet onus adminiſtrandi Sacramenta Monialibus, & alijs fœminis exiſtentibus intrà clauſuram, quàm ſi eſſet Parochus reſpectu ſuarum ouium: tum quia eſto Quarta dicatur deberi eccleſiæ Parochiali, quando Parochianus extrà eligit ſepulturam (quo nomine non videtur venire eccleſia Monialium, ſicut nec Confeſſarius earum dicitur Parochus reſpectu illarum:) is tamen habet ius ad Quartam; cum ratio militans pro parocho item militet pro Monialium Confeſſario: quippe qui, licèt non vocetur Parochus, in re tamen eſt Parochus; cùm ex officio curam habeat animarum æquè ac ſi eſſet Parochus reſpectu ſæcularium, ita *Bordonus* à me conſultus, addens, quòd ſi Eccleſia Monialium habeat ius Parochiale in ſæculares annexum monaſterio (ſicut alicubi habet) & habeat proprium Rectorem: in tali caſu is intra Eccleſiam perficiet officium cœptum à Confeſſario; cùm Rector, non autem Confeſſarius ibi habeat regimen Eccleſiæ.

E contra, ſi Eccleſia Monialium non ſit Parochialis, & ibi debeat ſepeliri aliquis Parochianus; ordo funeris fieri debet, non à Parocho defuncti, ſed à Confeſſario Monialium, huicq; debebitur quarta funeralis: cum ipſe ſit, & dici poſſit Parochus Eccleſiæ Monialium ſibi commiſſarum, ideoque gaudeat omnibus iuribus Parochorum.

Aduertit

Aduertit idem *Bordonus* in literis ad me reſcriptis, quòd, ſi fortè Monialis ex priuilegio eligat ſepulturam extrà clauſuram funus inchoatum ducetur à Confeſſario Monialium: quippe qui per talem electionem non amittit ius aliàs ipſi competens ſuper cadauer Monialis; aitque id eſſe certiſſimum; cùm Parochus, non obſtante electione ſepulturæ facta à ſuo Parochiano in Eccleſia, funus leuando cadauer in cęptum proſequatur ad Eccleſiam, in qua electa fuit ſepultura.

QVÆRES XLVI. An Confeſſarius Monialium poſſit ingredi clauſuram ad effectum ibi Miſſam celebrandi coram infirmis, aut conualeſcentibus.

234 ℞. Poſſe, & quidem etiam cum ſocio: ſi aliàs adſit conceſſio legitima celebrandi Miſſam intra monaſterium, ita in terminis *Bonac. quæſt.4.de clauſ.p.4.num.4.* qui, cùm dicat id licere, ſaltem ijs diebus, quibus Miſſæ auditio, aut Communio eſt in præcepto; non obſcurè innuit hoc idem licitum eſſe, etiam alijs diebus: vt ſi Monialis infirma aliquo die non feſto ex ſpeciali deuotione maximè cuperet audire Miſſam, vel communicare, aut occurreret feſtum alicuius Sancti eiuſdem religionis; quamquam, cùm omne nimium vitioſum ſit, cauendum ſit, ne nimis frequenter id fiat: patet autem reſponſio ex eo quòd, data hypotheſi, neceſſarius eſt ingreſſus tam Confeſſarij, qui celebret; quàm ſocij, qui inſeruiat celebranti; cùm non deceat fęminam accedere ad altare tempore ſacrificij Miſſæ; ſicque venit inter caſus exceptos.

Notat autem *Paſqualig.tom.1. deciſ.*178. Moniales ſub Regularium regimine viuentes poſſe frui, ac vti priuilegio conceſſo à Pio IV. Canonicis Regularibus anno 1565. quòd poſſint erigere altaria in cubiculis Regularium infirmorum, ibique Miſſam celebrare; ſi Regulares, quibus ſubſunt Moniales de dicto priuilegio communicent: Moniales .n. ſunt veluti quid acceſſorium Regularibus, & pars eiuſdem ordinis, adeoque participant de eius priuilegijs. Conſentit *Quintanad. tr.7. ſing.*34. *num.*8. dicens non decere hoc priuilegium ita facilè practicari, ſed raro, & cum approbatione, ac licentia eorum, quorum intereſt dare licentiam ingrediendi clauſuram Monialium.

QVÆRES XLVII. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit clauſuram ad deferendam Moniali infirmæ inſignem Reliquiam alicuius Sancti, quam ipſa ſummoperè cupiat venerari, & aliàs ſumma deuotione proſequatur.

235 ℞. *Peyrin. tom.2. priuil. Conſtit.6. Pij V. num.*30. poſſe, idque frequenter fieri Genuæ, vbi maxima in veneratione habetur caputium S. Franciſci de Paula. Verùm, cùm in tali caſu non appareat ſufficiens neceſſitas ingrediendi clauſuram; non audeo approbare huiuſmodi doctrinam, ſecluſa legitima conſuetudine, quæ alicubi quo ad hoc extet in contrarium (quo modo fortè extat Genuæ reſpectu præfati caputij S. Franciſci de Paula) vt proinde non immeritò *Tamburin. ſup. quæſt.2. num.7.* referens iſtam doctrinam Peyrini dicat ſe ignorare in re adeo ſingulari, quid dicat: vſus certè communiter videtur eſſe in contrarium, ideoque opinio Peyrini non ita facilè admittenda: cùm iura ad ingrediendam clauſuram Monialium requirant cauſam neceſſariam, vrgentem, rationabilem, ac manifeſtam, vt non ſemel ſuperiùs dictum eſt.

Non nego tamen, quòd Confeſſarius poſſit dictam ſacram Reliquiam deferre Moniali infirmæ, ſi hæc illum conſultò aduocet ſub prætextu confeſſionis apud ipſum re vera faciendæ, quam tamen aliàs non faceret, vtpote non habens materiam neceſſariam abſolutionis. Ducor, quòd iuxta dicta *quæſt.*40. Confeſſarius Monialium poteſt ingredi ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ, quotieſcumque ab eo aduocatur; ea autem habet ius faciendi confeſſionem etiam de materia non neceſſaria, & conſequenter aduocandi Confeſſarium ad talem effectum, cùm ſic iure ſuo vtatur, & vtens iure ſuo nemini faciat fraudem: ex alia parte *q.*54. oſtendemus Confeſſarium in caſu neceſſario ingredientem poſſe ibi facere aliquid, ad quod præcisè faciendum alioqui non potuiſſet ingredi. Quæ doctrina probat Monialem infirmam potuiſse modo dicto Confeſsarium aduocare, etiam animo tractandi cum

co

eo de aliquo negotio temporali; dummodò verè intendat confiteri: eſt enim eadem ratio in vtroque caſu, vt patet, ita docti viri conſulti, & non improbabiliter.

QVÆRES XLVIII. An Confeſſarius ingredi poſſit clauſuram Monialium ad impertiendam Moniali morienti benedictionem Epiſcopalem, aut Indulgentiam illi conceſſam à Papa, Legato de latere, aut ab Epiſcopo.

236 ℟. Non poſſe, niſi in ſpecie id ei concedatur à Papa; patetque quia ad talem effectum non eſt neceſſarius ingreſſus; cum præfata indulgentia, ac benedictio poſſint concedi Moniali abſque huiuſmodi ingreſſu, per alias Moniales dictæ Moniali ſignificando talem conceſſionem: ſicque iſte caſus non videtur exceptus à communi prohibitione ingrediendi clauſuram.

QVÆRES XLIX. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit clauſuram ad effectum exorcizandi Monialem energumenam.

237 ℟. Non poſſe ex decreto Sacræ Congregat. relato à *Barboſa in collect. v. Monial. clauſ. quo ad egreſſum* §. 5. & à nobis adducto *ſup. c. 5. ſelect. 2. q. 30.*

QVÆRES L. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit ad benedicendum monaſterium in Sabbato Sancto, aut aliqua alia occaſione: vt ſi monaſterium infeſtetur à ſpiritibus immundis.

238 ℟. Non poſſe quidem ingredi ad benedicendum in Sabbato Sancto: cùm in tali caſu verè non ſit neceſſarius ingreſſus, adeoque Sacra Congregatio ſub 4. Sept. 1596. teſte *Gauanto in manu. v. clauſ. Monial. num.* 37. declarauerit Confeſſarium non habere iuſtam cauſam ingrediendi clauſuram ad aſpergendum monaſterium in Sabbato Sancto: videri tamen poſſe ingredi ad talem effectum in caſu, quo monaſterium grauiter infeſtetur à ſpiritibus immundis cum magna perturbatione ac inquietudine Monialium; ſic enim ingreſſus cenſetur neceſſarius, cùm benedictio Sacerdotis in ſimili euentu multum prodeſſe ſoleat, multumque leuamen afferat fidelibus; vt propterea Prælatus Monialium iuſtam habeat cauſam concedendi ingreſſum in tali caſu, vtpote iudicio viri prudentis comprehenſo inter caſus exceptos: ita docti viri à me conſulti, & ita de facto fuit practicatum Ferrariæ ſub Eminentiſſimo D. Cardinali Magalotto Paſtore pijſſimo, ac zelantiſſimo fęlicis recordationis.

QVÆRES LI. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit ad ſumendam hoſtiam conſecratam, ipſi in Eccleſiam interiorem è manibus lapſam in præbenda communione Monialibus.

239 ℟. Videri non poſſe; cùm ingreſſus Confeſſarij in tali euentu non ſit neceſſarius; & aliàs iuxta ſæpiùs dicta non liceat ingredi clauſuram Monialium abſque cauſa neceſſaria, vrgenti, rationabili, & manifeſta, vt non ſemel iam diximus: patet reſponſio ex dictis, ſi oſtendero ingreſſum Confeſſarij in tali euentu non eſſe neceſſarium, id autem inde ſuadetur, quòd Moniales ipſæ decenter poſſunt eleuare è terra particulam illam conſecratam media patena, eamque poſtea præbere Sacerdoti è feneſtella communionis, cum in tali caſu permitti poſſit Moniali, vt tangat patenam, excuſante neceſſitate: præterquàm quòd dictam particulam conſecratam poſſet lingua ipſa ſumere Monialis, cui præbebatur, quando decidit: mundando poſteà locum, ſuper quem ceciderat, illum aliquantulum abradendo, & puluerem, ſeu abraſionem in ſacrarium proijciendo iuxta communem rubricam miſſalis: quæ item obſeruanda eſſet in caſu, quo particula conſecrata attolleretur è terra, media patena, vti paulò ante diximus. Et certè cum rubrica miſſalis ſimpliciter, & abſolutè dicat, *Si Hoſtia conſecrata, vel aliqua eius particula dilabatur in terram, reuerenter accipiatur, & locus, vbi cecidit, mundetur, & aliquantulum abradatur, & puluis, ſeu abraſio huiuſmodi in ſacrarium proijciatur*, non exprimendo, num hæc præſtari debeant à Sacerdote, an à quocumque alio, etiam laico: non apparet, cur id non poſſit fieri etiam à Moniali ita Cardinal. de Lugo, Diana, Auerſa, & alij docti viri à me per litteras conſulti contra Naldum, Baldellum, & alios item conſultos oppoſitum ſuſtinentes.

240 Nec

Digitized by Google

240 Nec obſtat dictis, quòd laici, vel non Diaconi non poſſunt, deficiente Miniſtro, ſibi miniſtrare Euchariſtiam, ſaltem extra articulum mortis; & quòd Monialis quo ad hoc comprehendatur inter perſonas laicas: id enim non videtur procedere in præſenti caſu, in quo adeſt rationabilis cauſa ſecùs faciendi, & ipſa Euchariſtia non ſumitur manibus (de qua ſumptione loquuntur DD. quando negant laicos poſſe ſibi ipſis miniſtrare Euchariſtiam) ſed lingua ipſa particulam conſecratam lambendo: in quo vtique minor adeſt irreuerentia: præſertim vrgente neceſſitate.

Quòd ſi hìc obiter quæras, an caſu, quo particula conſecrata labatur ſuper veſtem Monialis communicantis, aut ſuper aliqua alia re, vel etiam ſuper manibus ipſiuſmet Monialis, obſeruari debeat rubrica miſſalis, quæ ita habet, *Si ceciderit* (hoſtia ſcilicet conſecrata) *extra corporale in mappam, ſeu alio quouis modo in aliquod linteum; mappa, vel linteum huiuſmodi diligenter lauetur, & lotio ipſa in ſacrarium effundatur*.

241 ℞. Quòd, cùm iſta rubrica loquatur expreſsè de mappis, ſeu linteis, non videtur extendenda ad alios ſimiles caſus, & conſequenter neque ad eos, qui hic proponuntur; idque iuxtà communem regulam, quòd, vbi agitur de obligatione imponenda ſtricta interpretatio facienda eſt; præterquàm quòd obſeruantia iſtius rubricæ eſſet valdè oneroſa in caſibus hic propoſitis, vt facilè conſideranti conſtabit; verum tamen eſt, quòd in ſimili euentu diligenter inſpiciendum eſt, num in loco, ſuper quo cadit hoſtia conſecrata, adſit aliquod illius fragmentum; &, ſi quod eſt, aliquo ex modis indicatis attollendum eſt reuerenter: quin etiam eſſet valdè decens, vt Moniales ipſæ abluerent rem illam, ſuper qua cadit particula conſecrata; idq; ad maiorem reuerentiam Sacramenti, quæ omnia confirmari maximè poſſunt ex doctrina, quam tradit *Suar. D.85. de Euchar. ſect.1.* nimirum ea, quæ in miſſali proponuntur ſub titulo *de defectibus*, ſolùm eſſe inſtructiones quaſdam doctrinales (non verò ſpeciales conſtitutiones inducentes nouam obligationem) & quidem datas iuxtà doctrinam, probabilem; non tamen magis obligare, quàm res ipſas, aut doctrinam, in qua ea fundantur, ita docti viri à me conſulti, & præſertim P. Zanettus alibi citatus.

Addo, quòd, ſi fragmentum hoſtiæ inter communicandum decidat ſuper veſtem communicantis, & fortè ſupra pauimentum: ſi quidem fragmentum ſit paruum, non tenetur Sacerdos miniſtrans communionem, adhibere ſolitam diligentiam ad illud reperiendum; cum id ſit admodum incertum, & non parum tumultuoſum, cedatque in grauamen Sacerdotis non leue. Secùs ſi fragmentum ſit de magnis (veluti quarta, aut ſexta pars particulæ conſecratæ, ſic .n. ceſſat ratio allegata ſaltem magna ex parte: cum probabiliter credi poſſit eiuſmodi fragmentum facilè poſſe reperiri, vt patet: ſic docti viri conſulti.

QVÆRES LII. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit clauſuram in caſu, quo Monialis non poſſet accedere ad ipſum, & alioqui ex grauiſſima triſtitia, aut alia vrgentiſſima tentatione cenſeretur expoſita periculo deſperationis, cui opportunè poſſet conſulere ipſe Confeſſarius, ſalutaria conſilia, ac monita ſuggerendo.

242 ℞. Videri poſſe; de licentia tamen proprij Prælati Monialium, qui ſine dubio haberet iuſtam cauſam, illam concedendi; cùm in tali caſu interueniat neceſſitas ſpiritualis adeò grauis, ac vrgens; & in ſimilibus caſibus licitus reddatur ingreſſus in Monialium monaſteria, vt iam diximus.

QVÆRES LIII. An Confeſſarius Monialium ingredi poſſit monaſterium, ſi contingat infantem recens natum ex fœmina coniugata ibi cum legitima licentia habitante, ita periclitari de vita vt probabiliter timeri poſſit ipſum moriturum ſine baptiſmo, niſi ipſe baptizetur ſtatim ab illo, aut certè ab aliqua Moniali, & ideo infans non poſſit abſque graui periculo deferri ad locum, in quo extra clauſuram poſſit baptizari.

243 ℞. Videri non poſſe; cum in præſenti caſu non adſit vrgens neceſſitas, per quam

quam licitus reddatur ingreſſus Confeſſarij; vt inde patet, quòd per aliquam Monialium ſcientem materiam, & formam baptiſmi ſuccurri poteſt ſpirituali indigentiæ infantis; ſicque non eſt opus, quòd Confeſſarius ad talem effectum ingrediatur, videlicet ad illum baptizandum; cùm id æquè benè præſtari poſſit ab aliqua Moniali, vt iam innui, & hic ſuppono: nec obſtat, quòd in miniſtrando baptiſmo, etiam tempore neceſſitatis, ſeruari debet aliquis ordo, ita vt, præſente viro, maximè Sacerdote, fœmina non baptizet, vt tradunt *Suarez D.31. de Sacr. ſect.4. Sà v.baptiſmus num.7. Tol. l.2. cap.20. num.8.* alijque plurimi apud *Bonac. D.2. de Sacr. quæſt.2. par.5. num.11.* ſi quidem in caſu propoſito non poteſt dici præſens Sacerdos hoc ipsò, quòd Confeſſarius Monialium non poteſt ingredi, & aliàs abſque periculo graui infantis ipſe non poteſt ad illum deferri, vt ipſum baptizet, ſic ego ſentio, & vt puto, valdè probabiliter.

QVÆRES LIV. An dato quòd Confeſſarius Monialium ingrediatur monaſterium in caſu permiſſo, verb. grat. ad excipiendam confeſſionem Monialis infirmæ; ea occaſione poſſit conſequenter ibi præſtare aliquod munus; ad quod præcisè exercendum non potuiſſet ingredi; v. g. benedicere aliquod ædificium recens conſtructum.

244 ℞. Poſſe; ſi id breui tempore præſtare poſſit; cuiuſmodi eſſet ſpatium vnius quadrantis horæ. Colligo ex doctrina, quam tradunt *Sanchez l.6. mor. c.16. num. 69. Miranda q.2. de Monial. art.20. Rodriq. tom.1. quæſt.46. art.11.* & alij, quos refert, & ſequitur *Diana par.3. tr.2. reſol.51.* excuſari ſcilicet à peccato, etiam veniali, illum, qui ex iuſta cauſa ingrediens monaſterium aliquod Monialium, ibi poſt peractum negotium, ad quod ingreditur, breui immoratur, inuiſendo verb. gr. officinas monaſterij cauſa curioſitatis: idque dummodò non excedat quadrantem horæ, ſi enim cauſa curioſitatis poteſt quis immorari in monaſterio Monialium, abſoluto miniſterio, ad quod legitimè ingreſſus eſt; modò talis mora ſit breuis (quæ videlicet quadrantem horæ non excedat) cur etiam non poterit ibi per tantumdem temporis commorari confeſſarius Monialium, impleto munere, ad quod legitimè ingreditur, non curioſitatis cauſa, ſed vt ibi pium aliquod opus exerceat, licèt aliàs minùs neceſſarium: quale eſt, quod in præſentia ſupponimus? ſic reſpondi in contingentia facti reſponſionem poſtea approbarunt viri è ſocietate admodum docti à me conſulti.

QVÆRES LV. An Confeſſarius Monialium in caſu permiſſo ingrediens monaſterium incurrat pœnas latas contra violantes clauſuram Monialium ob malum finem; ſi in ipſo ingreſſu ſimul habeat intentionem prauam; v.g. fornicandi cum aliqua Moniali.

245 ℞. Videri probabile, quòd non incurrat; & patet, quia huiuſmodi ingreſſus eſt quidem peccaminoſus ratione prauæ intentionis adiunctæ; non tamen habet malitiam ſecundùm eſſe extrinſecum requiſitam ad incurrendas dictas pœnas; nimirum quòd ingreſſus fiat ſine debita licentia: pœnæ autem Eccleſiaſticæ feruntur ſolùm contrà actus externos abſque reſpectu ad actus internos; vt in ſimili notat *Diana p. 5. tr.5. reſol.45. ex Sanch. & Portello.*

QVÆRES LVI. An ad hoc vt Confeſſarius Monialium ingredi poſſit clauſuram in caſu rationabili, non tamen comprehenſo in generali facultate ingrediendi ipſi data, egeat ſpeciali licentia, eaque in ſcriptis.

246 ℞. Egere; patetque ex dictis *ſup. c.5. ſect.3. q.33.*

SVBSECTIO II.

De Confeſſario Monialium extraordinario.

247 *Confeſſarius extraordinarius bis, aut ter in anno deputandus pro Monialibus.*

248 Et

248 *Et quidem etiam pro Monialibus infirmis.*
249 *Pro his tamen requiritur ſpecialis licentia ad ingrediendum; immò Ordinarius Moniali moritura poteſt concedere extraordinarium, qui ei in omnibus expleat munus Confeſſarij ordinarij.*
250 *Concedendus bis, aut ter in anno; poteſt verò concedi etiam ſæpiùs.*
251 *Poteſt ſæpiùs peti ab ipſis Monialibus.*
252 *Concedendus præſcriptis vicibus; licèt ex alio titulo fuerit conceſſus alia vice.*
253 *Si iniuſtè denegetur, Moniales illum non eligunt: quod alij negant.*
254 *Ordinarius Monialibus exemptis concedit Confeſſarium extraordinarium à regulari Prælato iniuſtè negatum.*
255 *Ordinarius extraordinarium Confeſſarium nequit denegare in pœnam.*
256 *Is concedendus, etiam non interiectis debitis interuallis inter vices præſcriptas.*
257 *Deputandus à proprio Prælato Monialium.*
258 *Approbandus ab Ordinario loci.*
259 *De rigore eligi poteſt à Prælato Monialium pro arbitrio.*
260 *Deputandus quolibet quadrimeſtri, aut alio tempore ad arbitrium Prælati.*
261 *Magis expedit illum deputare, ipſi non limitando tempus.*
262 *Facultas data his verbis (valeat pro 8. diebus) qualiter intelligi debeat.*
263 *Finito tempore præſcripto, non poteſt de rigore confeſſiones audire vlteriùs: ſecùs ex æquitate in aliquo caſu.*
264 *Idque probabile videtur quo ad ingrediendam clauſuram in caſu, quò Confeſſarius eſſet deputatus ad audiendam Confeſſionem Monialis infirmæ.*
265 *Ingreſſus ad audiendam confeſſionem vnius infirmæ poteſt item audire aliam infirmam; ſi generaliter deputatus ſit ad confeſſiones totius monaſterij: item alio titulo aduocatus audit elapſo termino à Moniali iam confeſſa crimen oblitum.*
266 *Deputatio hæc facienda in communi, non autem pro voluntate cuiuſuis Monialis.*
267 *Qualis eſſe debeat Confeſſarius extraordinarius Monialium.*
268 *Decet ei concedi quàm maximam poteſtatem quo ad abſoluendum à reſeruatis.*
269 *Ad quos fines fiat deputatio Confeſſarij extraordinarij.*
270 *Moniales non debent cogi acceptare confeſſarium extraordinarium.*
271 *Non tenentur accedere ad illum: at ſi accedant, audiendæ omnes.*
272 *Concedendus pro moniali, quæ ægrotabat, quo tempore deputatus eſt pro toto monaſterio, & poſtea conualuit.*
273 *Confeſſarius extraordinarius ſine licentia non celebrat in templo Monialium pro quibus deputatur.*
274 *Non poteſt illis publicè concionari.*
275 *Poteſt tamen cum Monialibus diſſerere de rebus non pertinentibus ad confeſſionem: etſi deputetur pro vna ſola moniali.*
276 *Quin poſſet Regularis deputari in Confeſſarium extraordinarium certæ monialis, ad effectum vt poſſet cum ea diſſerere de aliquo negotio, etiam temporali.*
277 *Regularis exponens moniali caſum conſcientiæ ſine licentia non ſubeſt pœnis.*
278 *Tutus eſt in conſcientia deputatus in Confeſſarium Monialium, ſi, nullius earum confeſſione audita, det ijs conſilia bona, conciliet diſſidia, &c.*
279 *Electus in extraordinarium ad 10. dies, ſi 8. diebus abſoluat confeſſiones monialium, reliquo tempore poteſt ad eas accedere, ſtando in rigore iuris: idque à fortiori procedit, ſi deputatio facta ſit ſine temporis limitatione.*
280 *Poteſt agere cum monialibus ipſi non confitentibus, eò quòd nequeat audire omnes.*
281 *Si, auditis Monialium confeſſionibus, ijs concionetur, cautè ſe gerat in earum defectibus arguendis.*
282 *Interrogatus, an audierit confeſſionem monialis, quam dimiſit in abſolutam, debet affirmare ſe audiuiſſe: at non violat ſigillum, ſi dicat monialē confeſſam fuiſſe delictum,*

lictum, quod non ſit de decoroſum, Moniali in ſpecie non nominata.

283 *Indigens facultate reſeruatorum cautè illam petat: Euchariſtiam non poteſt negare Moniali, quam ex confeſſione ſcit indignam: non violat ſigillum, ſi moneat Superiores, vt amoueāt periculum peccati cogniti ex confeſſione; aut dicat illam Monialem eſſe ſcrupuloſam: de peccato noto ex confeſſione Complicis interrogat alium Complicem, ſed cautè: non violat ſigillum qui reuelat virtutem pœnitentis, aut loquitur cum pœnitente de peccatis auditis ſtatim finita confeſſione ex iuſta cauſa, aut poſt abſolutionem dat pœnitentiam, aut manifeſtat alijs, quam dederit pœnitentiam, ſi hæc ſit leuis.*

284 *Plura debet obſeruare Confeſſarius, vt ſuum munus benè expleat.*

QVÆRES I. An, & quo iure Prælati Monialium teneantur aliquoties in anno illis aſſignare Confeſſarium extraordinarium.

247 ℞. Teneri aſſignare ex decreto *Concilij Trid. ſeſſ.25. de regul. cap.*10. quod ſic habet: *Præter ordinarium autem Confeſſarium alius extraordinarius ab Epiſcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confeſſiones audire debeat.* Vbi notandum, quòd, cùm Concilium vtatur verbo *offeratur*; & verbum *offerre* iuxta ſuam proprietatem importet ſpontaneam exhibitionem: vi huius decreti tenentur Prælati Monialium non ſolùm ijs concedere Confeſſarium extraordinarium duabus, aut tribus vicibus in anno, ſi ipſæ illum efflagitent, ſed etiam eum illis offerre motu proprio, etiamſi ipſum non efflagitent: idque in rigore loquendo; quamquam regulariter vſus ſit, vt præfati Prelati non ſpontè aſſignent Monialibus Confeſſarium extraordinarium, ſed ſolùm ab ijs requiſiti: fortè quia Moniales ſunt diligentiores in petendo Confeſſario extraordinario ſuis temporibus, ſicque præueniunt exhibitionem illius, aliàs faciendam ab Ordinario; & quidem ſub mortali, vt conſtat ex grauitate materiæ, circa quam verſatur hæc obligatio; & ex doctrina, quam tradit *Sanch.l.6.mor. cap.4. num.*31. modum ſcilicèt imperatiuum (cuiuſmodi eſt verbum *offeratur*) importare in re graui (qualis eſt ea, de qua hìc agitur) grauem obligationem & conſequenter ſub mortali.

Dubium hìc eſſe poſſet, an Confeſſarius extraordinarius concedi debeat non ſolùm Monialibus benè valentibus, ſed etiam infirmis, & quidem toties, quoties debet concedi benè valentibus.

248 ℞. Debere concedi: cùm decretum Concilij loquatur generaliter, vt conſtat ex illis verbis, *qui omnium confeſſiones audire debeat*; & alioqui lex generaliter loquens generaliter debeat intelligi, præſertim in materia adeo fauorabili animæ; præterquàm quòd finis intentus in conceſſione Confeſſarij extraordinarij potiori ratione militat in Monialibus infirmis; quippè quibus magis proximè imminet mors, ideoque magis neceſſaria ſunt media opportuna; quibus ad piè, ſanctèque moriendum ſe diſponant. Quare, ſicut *ſect. præced. quæſt.*40. diximus Confeſſarium ordinarium poſſe ingredi clauſuram ad audiendas confeſſiones Monialium ægrotantium, quotieſcumque aliæ Moniales confitentur ex præcepto, aut regula, vel conſuetudine; immò etiam quoties aſſerunt ſe indigere confeſſione: ſic & Confeſſario extraordinario iuſtum eſt, vt detur facultas ingrediendi ad eumdem effectum, quoties deputatur pro Monialibus benè valentibus: ſicque ego puto, quòd, quamuis vſus ſit in contrarium, ſaltem in hiſce noſtris regionibus; Prælati Monialium deberent eſſe faciles in concedendo Monialibus infirmis Confeſſario extraordinario. Vnde Cardinalis Petr. Aldobrand. Archiepiſcop. Rauennatenſis in Conſtitutionibus editis pro Monialibus c.12. ſtatuit extraordinarium poſſe concedi Monialibus in periculo mortis exiſtentibus.

249 Vt tamen extraordinarius intret ad hunc effectum petitur licentia ſpecialis; cùm facultas ingrediendi clauſuram, etiam ad Sacramenta miniſtranda non veniat ſub generali facultate audiendi confeſſiones Monialium huius, aut illius monaſterij iuxta regulam 81. in 6. *non veniunt in generali conceſſione ea, quæ quis non*

eſſet

eſſet veriſimiliter conceſſurus in ſpecie; quare hoc ipsò quòd Sacerdos deputatur in Confeſſarium extraordinarium alicuius monaſterij Monialium, non ideò cenſetur ei conceſſum, vt poſſit etiam ingredi monaſterium ad excipiendas confeſſiones Monialium infirmarum; ſed eget ad talem effectum licentia ſpeciali, & in ſcriptis; ea ratione, qua indiget quicumque alius in monaſteria Monialium ingreſſurus eſt.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an Ordinarius Moniali morituræ authoritate propria concedere poſſit in Confeſſarium Regularem aliquem, qui loco Confeſſarij ordinarij ei tunc conferat omnia Sacramenta, & aſſiſtat tempore agoniæ; idque ad præciſam Monialis ſpiritualem conſolationem, ſecluſa peculiari neceſſitate.

℞. Videri, ſicque à me de hoc in ſpecie interrogati reſponderunt *Pollaccus, Baldell. Bordonus, Zanettus, Stephanus à S. Greg.* alijque viri docti, inter quos P. Baldellus vir doctiſſimus, & Vrbi, ac orbi ob egregia ſua volumina edita, atque edenda notiſſimus, his verbis ex Italico idiomate in Latinum fideliter conuerſis ſic reſcripſit: *Nulla mihi occurrit ratio dubitandi, quòd Ordinarius Moniali moriture concedere non poſſit Sacerdotem aliquem, ſiue ſecularem, ſiue Regularem, qui loco Confeſſarij ordinarij ipſi conferat extrema Sacramenta, & aſſiſtat tempore agoniæ: idque ad præciſam Monialis conſolationem ſpiritualem. Certè Romæ Cardin. Bellarm. S. mem. cum eſſet Protector monaſterij S. Marthæ, & poſt illum alij Cardinales eiuſdem monaſterij Protectores quo ad hoc Monialibus facillimè aliàs indulſerunt, & in præſentia etiam indulgent, ſi requirantur. Quin etiam Card. Vicarius Vrbis, qui præeſt reliquis Monialium Conuentibus, me ipſo præſente cum ſciuiſſet à quodam ſuo Miniſtro ad Monialium adminiſtrationem deputato Moniali cuidam morituræ id pertinaciùs denegatum fuiſſe, illum acriter reprehendit dicens in articulo mortis ea omnia debere concedi, quæ ad animæ ſalutem conferre poſſunt,* ſic *Baldellus*, & indè probat reſponſionem, tum quòd Confeſſarius Ordinarius Monialium eſt delegatus; & alioqui ordinarius ſuam iuriſdictionem delegare poteſt tam vni, quàm alij, tam pro vna Moniali tantùm, quàm pro multis ſimul; & tam pro vna vice, quàm pro multis vicibus, pro vt ipſi magis placuerit: tum quia Ordinarius Moniali benè valenti concedere poteſt Confeſſarium extraordinarium, quoties iudicauerit expedire; ergo & illum concedere poterit Moniali morienti; cum in tali caſu ſola lex clauſuræ difficiliorem reddere poſſit conceſſionem; quæ tamen diſpenſari poteſt ratione neceſſitatis, ac vtilitatis ſe tenentis ex parte Monialis, vt patet: tum quia parum refert, quòd talis conceſſio trahi facilè poſſit in exemplum: nam tale exemplum in caſu mortis non eſt timendum.

QVÆRES II. Quot vicibus in anno debeant Prælati Monialium ipſis concedere Confeſſarium extraordinarium.

250 ℞. Vigore citati decreti Tridentini debere illum concedere duabus, aut tribus vicibus in anno; vt conſtat ex illis verbis, *bis, aut ter in anno offeratur;* per hoc tamen non tolli, quin, ſi velint concedere etiam ſæpiùs, id facere poſſint: & ratio eſt, quòd, cum decretum Concilij Trident. adhibeat verbum *offeratur;* & verbum *offeratur* ſit diuerſum à verbo *concedi poteſt*, incluſio vnius non eſt excluſio alterius; ſicq; Prælati Monialium non tenentur quidem offerre ipſis Confeſſarium extraordinarium in anno pluries; quàm bis, aut ter: poſſunt tamen, ſi volunt, illum concedere etiam crebriùs: cùm talis poteſtas ipſis ex munere ſuo competat, & per Concilium non ſit diminuita, ita in terminis *Bordon. reſolut. 5. num. 11.* ex Galletto referente ſic fuiſſe deciſum, & alijs, benèque eùm poſſit accidere, quòd Moniales interdum egeant Confeſſario extraordinario frequentiùs, quàm duabus, aut tribus vicibus in anno: ergò, cùm Confeſſarij deputatio pendeat à Prælato Monialium, neceſſe eſt, vt habeat poteſtatem illum deputandi: alioqui eius poteſtas eſſet valdè diminuta, & manca in neceſſarijs. Nec obſtat, quòd in præfato decreto Concilij videtur quo ad hoc reſtringi facultas Epiſcoporum; cùm in eo adhibeantur termini numerales

habentes rationem dictionis taxatiuæ, quæ impedit, ac excludit extenſionem, & continet negationem omnium aliorum caſuum non expreſſorum *l. Iulian. §. item tantùm ff. de neg. geſt.* nam limitatio illa reſtricta ad tertiam vicem refertur ad obligationem, quam habent Epiſcopi quo ad offerendum Monialibus Confeſſarium extraordinarium ter in anno, non autem ad poteſtatem vlteriùs illum offerendi; adeoque Prælati Monialium pluries, quàm ter in anno poſſunt, etiam modò, ijs offerre extraordinarium.

Quòd ſi aliqui Epiſcopi in hoc nimis ſcrupuloſè procedunt nixi dicto decreto Concilij: contra illos, facit, quod habetur in *c. conſuluiſti 2. quæſt. 4. Quod Patrum teſtimonijs decretum non eſt, ſuperſtitioſa inuentione non eſt præſumendum:* præſertim cùm cenſeatur conceſſum, quod non eſt expreſsè prohibitum *cap. ſunt nonnulli 16. q. 1. cap. iam nunc 28. q. 1.* quod maximè procedit in permiſſiuis, teſte *Naldo v. conceſſio n. 37.* adeoq; locum habet in caſu noſtro. Præterquàm quòd decretum Concilij eſt ſumme fauorabile animæ (vt colligitur ex fine, ad quem factum eſt) ſicque magnam admittit ampliationem. Vnde fit, vt plures Epiſcopi pietate, prudentia, doctrina, ac muneris Epiſcopalis peritia conſpicui in concedendo Monialibus Confeſſario extraordinario ſe admodùm faciles, ac liberales exhibeant; dummodò ipſis in extraordinarios proponantur viri graues, pij, docti, ac prudentes: cum teſte experientia, videant id plurimum conferre tum ad promouendum profectum ſpiritualem Monialium; tum ad euitandas plurimas confeſſiones ſacrilegas, quæ aliàs identidem fierent à Monialibus peccatorum ſuorum maculas detegere formidantibus Confeſſario ordinario. Illuſtriſſimi ergò Epiſcopi, me authore, non ſint difficiles in concedendo Monialibus ſubditis extraordinario: qui enim nimis emungit, elicit ſanguinem: videant, ne nimio hoc rigore animas illarum in damnationis æternæ barathrum præcipites detrudant, ſicque reos in hoc ſe conſtituant iuxta illud *Ezech. 3. Sanguinem eius de manu tua requiram:* nouerint maiora eſſe mala, quæ proueniunt ex nimia difficultate concedendi extraordinarium Monialibus, quàm quæ gigni poſſunt ex nimia facilitate, quæ in hoc oſtendatur: ſicque procedere commune axioma *ex duobus malis minus eligendum:* (quamuis, ſi electi in extraordinarios ſint, quales ſupponuntur vix vllum poſſit occurrere malum) meminerint Prælatos, qui ſe minùs difficiles exhibent in concedendo Monialibus Confeſſario extraordinario, nequaquam recedere à pia mente Concilij Tridentini, ſed operari iuxtà mentem ipſius, vt iam oſtendimus: compatiantur infirmitati ſexus fœminei valdè verecundi, ac meticuloſi; ſicque ipſi pro viribus ſubtrahant æternæ ſalutis offendicula; ad quod multùm conferet facilis conceſſio Confeſſarij extraordinarij.

251 Quin etiam docet *Bordonus reſol. 5. num. 11.* quòd, ſicut Prælati Monialium poſſunt vltra 3. vices ipſis offerre Confeſſarium extraordinarium; vt nos ipſi iam oſtendimus: ſic & illæ vltra 3. vices poſſunt illum petere: cùm ſit eadem ratio de illis, ac de Prælatis; adeoque procedat regula iuris: *Vbi militat eadem ratio, militat & eadem iuris diſpoſitio.*

Maior difficultas eſt, an caſu, quo Moniales ex occaſione alicuius Iubilæi, aut ex indulto bullæ Cruciatæ habeant Confeſſarium extraordinarium; nihilominùs Prælatus teneatur illo ipſo anno eum illis concedere, etiam iſtis tribus vicibus præſcriptis in Concilio Trident.

252 ℞. Teneri; & probatur ex eo quòd decretum illud Concilij continet priuilegium factum Monialibus: verba autem priuilegij ita debent accipi, vt aliquid vltra ius commune operentur: ſicut notauit *Layman. l. 5. tract. 5. cap. 4. num. 3. ex Suarez D. 80. de Sacram. ſect. 4.* vnde fit, vt eligens Confeſſarium vigore Iubilæi, aut bullæ Cruciatæ, ſi aliunde etiam habeat facultatem illum eligendi, poſſit eum eligere etiam tot vicibus, quot de facto conceduntur in dicta facultate: ſi quidem vnum priuilegium per ſe non tollit aliud, & aliàs indultum cedens in fauorem animæ latè explicandum eſt; cùm ſummum ius ſit, quod facit pro religione, *l. ſunt perſonæ, ff. de religioſ. & ſumpt. funerum.*

QVÆ-

QVÆRES III. An caſu, quo Prælatus Monialium ipſis irrationabiliter, ac iniuſtè deneget Confeſſarium extraordinarium vicibus præſcriptis in citato decreto Concilij: eæ nihilominus poſſint illum eligere licitè, & validè.

253 ℞. Non poſſe, neque validè, neque licitè, & ratio eſt, quòd poſt Conſtitutionem Gregorij XV. quæ incipit *Inſcrutabili*, non poteſt vllus Sacerdos, ſiue ſæcularis, ſiue regularis audire confeſſiones quarumcumque Monialium, etiam exemptarum, niſi ſit approbatus ab Ordinario in ſpecie pro ipſis; quòd ſi Epiſcopus deneget Monialibus Confeſſarium extraordinarium, vtique non illum approbat; quòd tamen eſt neceſſarium ad hoc vt valida, & licita ſit electio Confeſſarij extraordinarij. Quæ etiam poſſunt inde confirmari, quòd communiter DD. teſte *Ioan. de Lugo D.21.de pœnitent. num.52.* contra *Nauarrum cap.27. num.264.& 265.* alioſque relatos à *Dian.par.3. tr.2. reſol.24.* ſuſtinent Regulares ſine cauſa ſufficiente non approbatos ad confeſſiones audiendas, aut reiectos ab examine non poſſe, neque validè, neque licitè audire confeſſiones ſæcularium; eſtò Ordinarius illos iniuſtè reijciens peccet, & faciat ipſis iniuriam, vtpotè vi ſuorum priuilegiorum ius habentibus ad audiendas confeſſiones; ſic ergò in præſenti peccat quidem Ordinarius denegando Monialibus Confeſſarium extraordinarium ipſis conceſſum à Concilio Trident. at, hoc poſito, non poſſunt Moniales illum validè eligere, & conſequenter nec licitè; cùm approbatio Ordinarij ſit de valore talis electionis, quæ proinde abſque illa non ſubſiſtit. Vnde, ſi talis caſus eueniret, poſſunt Moniales, quarum intereſt, recurrere ad Sacram Congregationem Regularium, ac Epiſcoporum, vt, qua poteſtate fungitur, illas, manuteneat in poſſeſſione indulti quo ad hoc ipſis conceſſi à Concil. Trid.

Immò addit *Quintanad.tr.3.ſing.26. num.9.* ex *Barboſa in Conc. Trid. ſeſſ.25. de Regul. cap.10.* Sacram Congregationem declaraſſe, quod ſi pro dictis 3. vicibus Moniales Ordinario ſubiectæ velint Regulares in Confeſſarios extraordinarios, vel Regularibus ſubditæ velint ſæculares confeſſarios, (dummodo ſint ex approbatis) tenentur Epiſcopi, & alij Prælati Regulares eos concedere, & ſi non concedant, poſſe eas ipſos cogere, & cum illis confiteri.

Quòd ſi quæras, an, loquendo de Monialibus exemptis, Epiſcopus loci deputare illis poſſit confeſſarium extraordinarium, ipſis iniuſtè denegatum à Prælato proprio regulari.

254 ℞. Poſſe; & probatur tum quia ex decreto Sacræ Congregationis relato à *Naldo v. Epiſcopus num.13.* Epiſcopus dat Confeſſarium extraordinarium Monialibus etiam exemptis: tum quia ex bulla Gregor. XV. *Inſcrutabili* poteſt Epiſcopus amouere confeſſarium Monialium, etiam exemptarum, ſi Prælatus regularis ab ipſo monitus renuat id facere: ergò & poterit eum deputare, eodem Prælato iniuſtè inuito; cùm contrariorum eadem ſit diſciplina.

QVÆRES IV. An poſſit Epiſcopus ſaltem in pœnam exceſſus grauioris commiſſi à Monialibus alicuius monaſterij illis denegare confeſſarium, etiam pro illis vicibus, quibus tenetur eum concedere vigore Concilij Trid.

255 ℞. Videri non poſſe; & probatur tum quia non poteſt inferior tollere, aut diminuere priuilegium conceſſum à Superiore abſq; eius conſenſu, ſaltem interpretatiuo, qui certè in præſentia non videtur adeſſe reſpectu Concilij; præſertim cùm non deſint alia genera pœnarum, quibus puniantur exceſſus Monialium abſque ſpirituali illarum diſpendio: tum quia denegatio Confeſſarij extraordinarij nocet omnibus, & ſingulis Monialibus; cùm aliàs probabile ſit non omnes ſemper fore reas exceſſus, qui ſic punitur; vbi autem non adeſt culpa, nec debet infligi pœna, ſaltem communiter.

QVÆRES V. An Epiſcopus, aliuſue Prælatus iuſtè denegare poſſint Monialibus ſibi reſpectiuè ſubditis Confeſſarium extraordinarium, ſi eæ illum petant abſq; certi temporis interuallis pro illis vicibus, quibus, ipſis conceditur à Concil. Trident. v. gr. primis tribus menſibus anni.

256 ℞. Quòd, quamuis communiter deputatio Confeſſarij extraordinarij non ſoleat fieri, niſi per certa temporis interualla (& regulariter vnoquoque quadrimeſtri anni) & hoc ipſum cenſeri poſſit fuiſſe intentum à Concil. Trident. in allegato decreto: vt ſic deputatio tantò magis redundet in bonum ſpirituale Monialium nihilominùs, abſolutè loquendo, ſi Moniales monaſterij alicuius vnanimes conuenirent in eo quòd primis tribus menſibus anni ipſis deputaretur Confeſſarius extraordinarius præfatis 3. vicibus à Concilio conceſſis, deberet Prælatus, cui eæ ſubſunt, illum ipſis deputare. Moueor, quòd, vbi ius non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, *l. præſes ff. de offic. præſid.* cùm ergò in citato decreto Concilij deputatio Confeſſarij extraordinarij non limitetur ad certa interualla temporis; ſed abſolutè præſcribatur his verbis, *alius extraordinarius ab Epiſcopo, & alijs Superioribus bis aut ter in anno offeratur*, non debemus nos illam reſtringere ad certa temporis interualla: præſertim, cùm iuxta dicta ex præfato decreto Concilij Moniales habeant ius petendi Confeſſarium extraordinarium, idque non reſtrictum ad certa temporis interualla.

QVÆRES VI. Per quem debeat deputari Confeſſarius extraordinarius Monialium, ſiue illum efflagitent, ſiue non.

257 ℞. Debere deputari à proprio Prælato, cui reſpectiuè ſubijciuntur; cum hac tamen differentia, quòd ſi Moniales ſint exemptæ ab Ordinario, Confeſſarius extraordinarius præſentari debet à Prælato regulari, & approbari ab Ordinario iuxta inferiùs dicenda; ſi verò ſint ſubiectæ Ordinario, ab iſto debet Confeſſarius extraordinarius offerri, & approbari, patet tum ex decreto Concil. Trid. adducto *q.* 1. tum ex Conſtitut. Gregorij XV. citata *q.* 3. quæ ſic habet: *Confeſſores verò, ſiue regulares, ſiue ſæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij ad confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum audiendas, nullatenus deputari valeant, niſi priùs ab Epiſcopo diœceſano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur obtineant.*

QVÆRES VII. Ad quem ſpectet approbare Confeſſarios Monialium extraordinarios, ſtando in iure nouo.

258 ℞. Spectare ad Ordinarium loci; idque ex relata Conſtitutione Gregor. XV. cùm iure antiquo id ſpectaret ad Prælatos proprios Monialium: nempè ad Prælatum regularem, ſi eæ erant exemptæ; ad Ordinarium verò, ſi immediatè ſubiacebant illius iuriſdictioni; ſicut notauit *Tamb. D. 16. de iure Abbatiſs. q. 2. nu.* 3. ex Armendaro, & alijs. Vbi notandum ex declaratione Sacræ Congregationis, quæ refertur in *Bullar. tom. 4. conſt. Greg. XV. in ordine* 18. Confeſſarios extraordinarios ſemel ab Epiſcopo deputatos, & approbatos ad audiendas Monialium confeſſiones pro vna vice infra annum ad præſcriptum ſacri Concilij Trident. non poſſe pluries in vim talis approbationis illarum confeſſiones audire; ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit.

QVÆRES VIII. An Prælati Monialium teneantur deputare in Confeſſarium extraordinarium illarum Sacerdotem ab ipſis Monialibus electum, vel certè poſſint deputare illum, quem ipſi maluerint.

259 ℞. Quòd, licèt regulariter Prælati Monialium ſoleant illis concedere in Confeſſarium extraordinarium, illum, quem eæ vnanimiter proponunt, ac petunt: abſolutè tamen dicendum videtur eos poſſe ex proprio arbitrio deputare illum, quem ipſi maluerint. Moueor tum quia Concilium Trid. in allegato decreto ſolùm præcipit Prælatis Monialium, vt Confeſſarium extraordinarium illis offerant bis, aut ter in anno; non autem vt concedant illum, quem ipſæ Moniales depoſcunt: ideoq; cùm à diuerſis non fiat illatio (maximè vbi agitur de obligatione, quæ eſt ſtricti iuris) præceptum Concilij non debet ampliari ab vno caſu expreſſo ad alium non expreſſum; tum quia non expedit, vt deſignatio confeſſarij extraordinarij fiat à Monialibus; quippè quæ interdum poſſent eligere virum minùs idoneum, ſin minùs quo ad ſufficientiam doctrinæ, quo ad mores; ſicque poteſtas data in ædificationem cederet

in

Digitized by Google

in deſtructionem: tum quia communior, & probabilior ſententia Doctorum habet Moniales neq; tempore Iubilæi poſſe vigore illius confiteri cuiuis Sacerdoti approbato ab Ordinario; ſed ſolùm ei, qui de facto fuerit deputatus ab ipſo Ordinario; & conſequenter negat Ordinarium tempore Iubilæi teneri deputare Monialibus in Confeſſarium, illum; quem in ſpecie illæ efflagitent; at in præſenti caſu par ratio militat, vt conſideranti patebit.

QVÆRES IX. Quibus temporibus, & ad quantum tempus teneantur Prælati Monialium ipſis deputare Confeſſarium extraordinarium.

260 ℟. Quòd, cùm Concilium Trid. non determinet expreſsè, quibus temporibus fieri debeat talis deputatio, vt conſtat ex tenore illius: id relinquitur arbitrio ipſorummet Prælatorum: qui proinde debent facere talem deputationem, prout ſuadent circumſtantiæ hìc, & nunc concurrentes: praxis tamen ferè communis eſt, vt dicta deputatio fiat vnoquoque quadrimeſtri, & quidem in præcipuis ſolemnitatibus ſiue proprij Ordinis, ſiue totius Eccleſiæ, quare in hoc ſeruanda eſt conſuetudo cuiuſque diœceſis, aut Ordinis, cùm conſuetudo habeat vim legis.

261 Quod verò ſpectat ad tempus concedendum Confeſſarijs extraordinarijs pro audiendis Monialium confeſſionibus; varia eſt diœceſum conſuetudo: alicubi enim determinatur tempus certum, v. g. ſpatium 10. aut 15. dierum (vt Ferrariæ) alibi nulla fit temporis determinatio, quod mihi magis probatur, & omninò conſulendum Prælatis Monialium; cùm ſic Confeſſarius minori ſolicitudine ſuum munus obeat, & maiori cum vtilitate ſpirituali ipſarum Monialium; ad quam ſolam ordinatur deputatio Confeſſariorum extraordinariorum, & quam Prælati earum tenentur procurare omni ſtudio, ac diligentia.

Difficultas eſt, qualiter intelligi debeat facultas pata Confeſſario extraordinario ad audiendas confeſſiones Monialium alicuius monaſterij ſub his, aut ſimilibus verbis *(quæ facultas valeat pro 10. diebus)* an ſcilicet vi talis facultatis poſſit accedere ad audiendas confeſſiones 8. diebus, etiam interpolatis; vel certè quòd poſſit à die conceſſæ facultatis per 10. dies continuos accedere ad audiendas Monialium confeſſiones, ita vt, elapſis dictis 10. diebus, non poſſit ampliùs accedere.

262 ℟. Tenorem huiuſmodi facultatis intelligi in hoc poſteriori ſenſu, niſi aliter conſtet de mente concedentis: idque ne aliàs nimis facilis reddatur acceſſus ad Moniales, & aperiatur oſtium varijs inconuenientibus, quæ inde poſſent conſequi, etſi fortè non omninò improbabiliter poſſet quis dicere ex rationabili epycheia dictam facultatem poſſe piè intelligi de 8. diebus vtilibus.

Addo facultatem audiendi confeſſiones Monialium datam pro 8. diebus extendi ad 10. dies: idque iuxta regulam iuris communiter receptam: *Dies termini non computantur in termino;* quæ ſine dubio maxime admittenda eſt in præſenti materia, vtpotè in primis fauorabili animæ. Sic reſpondit Reuerendiſſimus Ciarlinus Vicarius Regienſis Eccleſiæ vir doctiſſimus P. Dominico Zanetto Soc. Ieſu, reſponſionem approbanti.

Illud paulò maiorem habet difficultatem, an Confeſſarius abſque noua licentia poſſit accedere ad Moniales, etiam poſt elapſos illos 10. dies; ſi vltima die reperiat Monialem indigere abſolutione alicuius reſeruati, ad quod non extenditur eius facultas; aut teneri inſtituere confeſſionem aliquam longiorem, quæ non poſſit expediri tempore adeò breui.

263 ℟. Quòd, quamuis de rigore non poſſit, obſtante *l. boues §. hoc ſermone, ff. de verb. ſignificat.* ex qua ſermo ſimpliciter prolatus intelligitur de prima vice: nihilominus, attento fine, ob quem conceditur Confeſſarius extraordinarius; improbabile non eſt Confeſſarium in propoſito caſu, etiam poſt abſolutos 10. dies, poſſe accedere ad Monialem indigentem abſolutione illius reſeruati, aut confeſſione generali, vt illam abſoluat, eiuſq; confeſſionem generalem, ſiue inchoatam, ſiue inchoandam audiat, ità docti, ac ingenioſi Recentiores à me conſulti; ſicque in facti contingentia

interrogatus conſului, ea ductus ratione, quòd in tali euentu adeſt iuſta cauſa feciendi epycheiam; & procedit regula communis: *Qui vult finem, vult media neceſſaria ad finem*, quamquam hac in re opus ſit magna cautela, ne offendantur Ordinarij, &c.

264 Immò (vt id quoque obiter dicam) probabile puto, quòd ſi Confeſſarius ingreſſus monaſterium ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ inueniret eam eſſe irretitam aliquo reſeruato, aut velle facere confeſſionem generalem, quæ non poſſet expediri vna die: abſq; alia licentia poſſet iterùm ingredi ad abſoluendum à reſeruato, obtenta facultate à Superiore, & ad excipiendam confeſſionem generalem; idq; ob rationem, §. *praced.* adductam. Quod item puto dicendum, ſi in caſu propoſito Monialis iam confeſſa, & abſoluta ſtatim reuocaret Confeſſarium iam egreſſum è clauſura ad manifeſtandum ei peccatum oblitum: cum enim id fiat incontinenti, antequàm Confeſſarius diuertat ad actus extraneos (vt ſuppono) moraliter vnicus reputatur ingreſſus, etſi phyſicè multiplex: ea proportionaliter ratione, qua vnicus cenſeretur ingreſſus, ſi in præſenti euentu Confeſſarius, vbi cœpit audire confeſſionem Monialis, ex grauiſſima cauſa reuocaretur extra monaſterium, priuſquàm perficeretur confeſſio; tunc quippè peracto negotio, ad quod fuiſſet euocatus, ſine noua licentia poſſet iterùm ingredi ad perficiendam illam confeſſionem; ſicut, & poſſet, ſi ingreſſus ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ illam ex improuiſo reperiret morbi vehementia ita correptam, vt tunc non poſſet vllo modo confiteri; quæ ſunt benè notanda, quia facilè occurrere poſſunt, & (quod ego ſciam) non ſunt ab alijs deciſa, faciuntq; etiam pro Confeſſario ordinario.

Sic puto Monialem, ſi confitens Regulari tamquam Confeſſario extraordinario obliuiſcatur alicuius peccati, quod erubeſcit confiteri ordinario Confeſſario; ſub alio prætextu poſſe Regularem aduocare, eique cum legitima facultate accedenti peccatum illud confiteri, & abſolui; idq; licèt approbatio Confeſſarij extraordinarij toties, quoties debeat renouari. Ducor, quòd coram eo Iudice debet cauſa definiri, coram quo cæpta eſt eius cognitio: ibique finiendum iudicium, vbi eſt cœptum, & ipſa inchoatio iudicij prorogat iuriſdictionem: quæ omnia procedunt in caſu præſenti.

265 Addo, quòd ſi Confeſſarius ingreſſus ad audiendam confeſſionem vnius Monialis infirmæ inueniat aliquam aliam item infirmam, quæ petat confiteri: vtiq; poteſt illam audire, quamtumuis confeſſio ad longum tempus eſſet duratura; & hoc, eſtò facultas ingrediendi conceſſa fuiſſet expreſsè ad audiendam confeſſionem determinatæ Monialis; hoc enim non obſtante, locum habet epycheia; & Confeſſarius, cùm ſit deputatus in extraordinarium totius monaſterij, eſt approbatus pro omnibus Monialibus, & conſequenter pro illa alia infirma.

QVÆRES X. An Confeſſarius extraordinarius Monialium deputari debeat in communi, vel etiam in particulari.

266 ℞. Debere deputari ſolùm in communi, regulariter loquendo: idq; ex decreto Sacræ Congreg. ſub 15. Febr. 1593. relato à *Tamburino D. 16. de iure Abbatiſs. quæſt. 1. num. 7.* quamquam in caſu, quo deputandus ſit Confeſſarius extraordinarius; conſultum eſt, vt Abbatiſſa congreget Moniales ſubditas, interrogetq; quem velint in Confeſſarium extraordinarium; vt ſic conſtet, in quem plures Moniales conueniant, ſicq; deputatio illis ſit gratior, & conſequenter vtilior. Dixi, *regulariter loquendo*; vt innuerem poſſe contingere, quòd, conceſſo Confeſſario extraordinario Monialibus alicuius monaſterij modo dicto in communi, expediret ad bonum ſpirituale particularis Monialis, vt alius ei Confeſſarius tunc deſignaretur, cui maiori confidentia, ac ſinceritate propriam conſcientiam detegeret, & à quo opportuniora reciperet remedia pro ſpirituali ſua infirmitate; quod tamen nonniſi raro videtur permittendum, ne abeat in exemplum.

QVÆRES XI. Qualis debeat eſſe Confeſſarius extraordinarius Monialium.

267 ℞.

267 ℞. Debere eſſe, qualem nos ipſi deſcripſimus Confeſſarium ordinarium *ſect. praced. quaſt.*3.4. 5.6.7.8.9. & 10. Hic ſolùm addo, quod etiam aduerti citat. *ſect. præced.q.*12.decretum Sacræ Congregat.relatum à *Tambur.ſup. q.*3.*num.*4.quo prohibetur Ordinarijs, ne vtantur opera Regularium, etiam pro Confeſſarijs extraordinarijs, communiter non obſeruari ex defectu materiæ: eò quòd ſcilicet deſint Sacerdotes ſæculares,qui æquè benè hoc munus præſtent; vnde, & ipſa Sacra Congregatio cautè addidit *niſi in caſu neceſſitatis*.

QVÆRES XII. Cum quanta poteſtate deceat Confeſſarium extraordinarium Monialium accedere ad earum confeſſiones audiendas.

268 ℞. Quòd,cùm iuxtà dicenda *q.ſequenti*. Confeſſarius extraordinarius deputetur Monialibus ad extricandas ipſarum conſcientias; omninò decet, vt ad illas accedat cum ea maiori poteſtate, quam habere poteſt, ſicque conſultum eſſet, vt Ordinarij Monialium, ſiue ſæculares, ſiue regulares Sacerdotibus deputatis in Confeſſarium extraordinarium concederent non ſolùm caſus, & cenſuras ſibi reſeruatas: ſed etiam quamcumq; aliam facultatem, quam ipſi poſſunt delegare, & putant poſſe Monialibus deſeruire pro foro pœnitentiali. Quamquam aliàs Confeſſarius non debeat vti dicta poteſtate, niſi cum grano ſalis, ideſt cum magna prudentia, ac circumſpectione; interdum etiam diſſimulans ſibi conceſſam fuiſſe facultatem abſoluendi ab hoc, vel illo reſeruato: ne nimia facilitas abſoluendi nimiam inducat facilitatem delinquendi, ſicque reſeruatio fruſtretur ſuo fine. Ratio reſponſionis eſt,quòd Prælatus deputans Monialibus Confeſſarium extraordinarium vtique intendit illum plenè abſoluere Moniales confitentes à quibuſcumque,etiam reſeruatis; aliàs non eſſet, cur fieret talis deputatio; quo modo autem abſoluet plenè, ſi non habeat facultatem, etiam reſeruatorum? Quòd ſi dicas illum poſſe conuenire Prælatum, vt dictam facultatem obtineat: iam onus reſeruationis afficiet, non pœnitentem (ſicut intendit reſeruans) ſed Confeſſarium; qui ſic duplicem cogetur ſuſtinere laborem, & audiendi confeſſiones Monialium, & accedendi toties, quoties ad Prælatum cauſa petendi facultatem reſeruatorum: quod certè eſt minùs conforme æquitati; præſertim ſi Confeſſarius deputatus ſit Regularis; adeoq; non habeat libertatem diſcurrendi huc, atq; illuc, nec copiam vagandi, præterquàm quòd in caſu, quo Confeſſarius audiat confeſſiones in monaſterio parùm numeroſo, poſſet interdum periclitari ſigillum confeſſionis; quatenus Prælatus Monialium audiens facultatem alicuius reſeruati hìc, & nunc à ſe peti; & aliàs agnoſcens conditionem cuiuſque Monialis dicti monaſterij, poteſt ſaltem dubitare facultatem dicti reſeruati efflagitari pro hac, vel illa Moniali: quod omninò cauendum eſt, vt patet.

QVÆRES XIII. Ad quem finem fiat deputatio Confeſſarij extraordinarij pro Monialibus.

269 ℞. Fieri ob varios fines,nimirum 1. vt conſulatur libertati Monialium confitentium: quippè quæ interdum ex naturali erubeſcentia non audent manifeſtare Confeſſario ordinario peccatum aliquod ab ipſis perpetratum, ſicq;exponuntur periculo multiplicandi confeſſiones inualidas; cùm alioqui extraordinario Confeſſario peccatum illud confidentiùs detegant, & repetendo confeſſiones inualidè factas propriæ obligationi ſatisfaciant; 2. vt in tanta varietate Confeſſariorum extraordinariorum tandem inueniant virum ſecundùm cor ſuum, cui ipſæ ſincerè, ac confidenter manifeſtent omnia ſua interiora, ſicq; tantò meliùs dirigi poſſint in via religioſæ perfectionis: 3. vt vacante Confeſſario extraordinario confeſſionibus Monialium audiendis maiori otio, vtpotè temporis anguſtijs minùs adſtricto eæ poſſint commodiùs proponere ſua dubia, petere neceſſariam inſtructionem, recipere ſalutaria documenta, & efficaciori exhortatione magis excitari ad proprium ſpiritualem profectum: ſicq; Prælati Monialium deberent quàm maximè curare, vt qui deputantur in Confeſſarios ipſarum extraordinarios,eſſent non minùs ſcientia,ac prudentia,quàm dexteritate, ac pietate conſpicui, & ita munus ipſis commiſſum ſuſtinere poſſent pro dignitate, & cum magna Monialium vtilitate.

QVÆRES XIV. An Prælati Monialium poſſint illas adſtringere, vt Confeſſarium extraordinarium admittant.

270 ℞. Non poſſe, ſi omnes Moniales vnanimiter illum reijciant, dicentes; ſe nolle tunc Confeſſarium extraordinarium: ducor, quòd exhibitio Confeſſarij extraordinarij eſt fauor factus Monialibus: quilibet autem poteſt renunciare fauori ſibi conceſſo, quo modo Concil. Trident. ſup. loquens de præfata exhibitione cautè adhibuit verbum *offeratur*, ſicut aduertit *Tambur. ſup.* q. 1. *num.* 8. monens non facere prudenter Superiorem, qui præcipit Monialibus, vt omnes confiteantur Confeſſario extraordinario. Dixi, *ſi omnes Moniales vnanimiter illum reijciant;* ſi enim conſtat Prælato aliquas illarum cupere Confeſſarium extraordinarium, pro illis ſolis debet ipſum deputare; cùm renunciatio aliarum Monialium non debeat cedere in præiudicium iſtarum: ſi quidem non licet cedere proprio priuilegio cum præiudicio tertij.

QVÆRES XV. An Moniales omnes teneantur confiteri Sacerdoti ipſis legitimè deputato in Confeſſarium extraordinarium.

271 ℞. De rigore non teneri ob rationem *præcedenti quæſt.* adductam: expedire tamen, vt omnes ad illum accedant: ſin minùs vt confiteantur; ſaltem vt ei proponant dubia, quæ habent circa proprium ſtatum religioſum, recipiant Salutare aliquod monitum, exerceant actum illum ſubmiſſionis, & ab eo obtineant benedictionem. Vt proindè in quadam Synodo Florentina, teſte *Tamburin. ſup.* ſtatutum ſit Moniales omnes, exceptis infirmis, ſub pœna amiſſionis vocis actiuæ, & paſſiuæ per triennium ipſò factò incurrenda, teneri comparere coram Confeſſario extraordinario; ideoque quamdiu is vacat confeſſionibus Monialium excipiendis, Confeſſarium ordinarium quàm rariſſimè debere ad eas accedere, ſiue ad illas alloquendas, ſiue ad illarum confeſſiones audiendas. Quin etiam in eadem Synodo Confeſſarij ordinarij, qui auſu temerario impedire directè præſumpſerint Confeſſarij extraordinarij petitionem, electionem, conceſſionem, vel acceſſum ad monaſteria cauſa audiendi confeſſiones, ſunt ipſò factò excommunicati: &, ſi quocumque tempore, vel modo ſignificauerint Monialibus ſibi diſplicere Confeſſarij extraordinarij aduentum; vel non liberè, & integrè, ſed perfunctoriè tantùm, & per tranſenam eidem eſſe confitendum in aures Monialium, aut aliorum inſuſurare tentauerint: debent in perpetuum ſuſpendi ab audiendis confeſſionibus Monialium in ijs monaſterijs, in quibus taliter deliquerint, hæc Synodus Florentina; quæ, licèt non obligent extra diœceſim Florentinam, conſultum tamen eſſet, vt etiam in alijs diœceſibus à proprijs Ordinarijs inducerentur, vtpotè ſpirituali Monialium vtilitati in primis proficua.

An autem Confeſſarius ipſe extraordinarius teneatur audire confeſſionem omnium, & ſingularum Monialium ad quas deputatur: idque ex præcepto *Concilij Trident. ſeſſ.* 25. *de Regularibus cap.* 10. ibi lato his verbis *Qui omnium confeſsiones audire debeat.*

℞. Teneri; cum verbum *debeat* ex natura ſua importet vim præcepti, vt notauit *Baldell. l.* 5. *D.* 21. *num.* 5. *ex Claui regia l.* 3. *c.* 7. *num.* 26. *& Concilium Trid.* tale præceptum imponere potuerit cuicumq; Sacerdoti, ſiue ſæculari, ſiue regulari; quod tamen loquitur de Monialibus valentibus confiteri: ſi enim hæ confiteri nolint, vtiq; nec ille tenebitur eas audire, nec propterea fit vlla iniuria Sacerdoti deputato in extraordinarium: quippè qui hoc ipsò quòd ſubit munus Confeſſarij, ſubit etiam quamcumque obligationem dicto muneri annexam; & aliàs procedit regula iuris *Volenti, & conſentienti non fit iniuria.*

QVÆRES XVI. An caſu, quo aliquæ Moniales ex præſenti infirmitate non poſſint accedere ad Confeſſarium extraordinarium; vbi conualuerint, poſſint iure ſuo petere pro ſe ipſis Confeſſarium extraordinarium, & Prælatus teneatur illum ipſis concedere.

272 ℞. Et Moniales poſſe petere, & Prælatum teneri concedere Confeſſarium extraor-

traordinarium in tali caſu ; moueor, quòd Concilium Trid. in decreto relato *q.* 1. ſtatuit Confeſſarium extraordinarium ab Epiſcopo , & alijs Superioribus bis , aut ter in anno Monialibus offerendum eſſe, qui omnium confeſſiones audiat ; ſicque intendit omnes omninò Moniales gaudere tali beneficio ; non gauderent autem omnes , ſi in propoſito caſu non deberet concedi Confeſſarius extraordinarius pro ijs Monialibus , quæ ex infirmitate, aut alio legitimo impedimento non potuerunt accedere ad Confeſſarium ordinarium in communi antea conceſſum toti monaſterio, præterquàm quòd aliàs adderetur afflictio afflicto : ſi præfatæ Moniales vltra moleſtiam morbi , quem perpeſſæ ſunt , cogerentur etiam carere eo ſolatio , quod ſolet ſequi ex acceſſu ad Confeſſarium extraordinarium , ita docti Neoterici à me conſulti , & benè, præſertim P. Stephanus à S. Gregorio mihi amiciſsimus.

QVÆRES XVII. An Confeſſarius extraordinarius poſſit abſque ſpeciali licentia celebrare in eccleſia Monialium , ad quarum confeſſiones audiendas deputatus eſt , immò , & ijs miniſtrare Euchariſtiam , quamdiu vacat earum confeſſionibus excipiendis.

273 ℞. De rigore non poſſe , niſi de præſumpta voluntate Prælati Monialium ex concurrentibus circumſtantijs oppoſitum hìc , & nunc ſuadeatur . Colligo ex doctrina , quam tradunt *Filliuc. tract.* 4. *num.* 263. & alij contra *Caietanum v. excommunic. c.* 63. nimirum , conceſſa alicui facultate miniſtrandi Sacramentum confeſſionis , non cenſeri conceſſam facultatem miniſtrandi Euchariſtiam (addo ego, loquendo de Monialibus , neque celebrandi in earum eccleſia) cùm enim iſtæ actiones ſint diuerſæ , & à diuerſis non fiat illatio , conceſſio vnius non importat conſequenter conceſſionem alterius , niſi vel id clarè exprimatur, vel certè ex concurrentibus circumſtantijs probabiliter præſumatur de voluntate concedentis : quæ præſumptio voluntatis in præſenti materia abſque dubio ſufficeret , cùm ad miniſtrationem Euchariſtiæ non requiratur expreſſa , & formalis conceſſio ; ſicut requiritur ad miniſtrandum Sacramentum Pœnitentiæ , vtpotè ad ſui valorem præſuppones iuriſdictionem , quæ non requiritur ad validam miniſtrationem Euchariſtiæ ; ſicut benè adnotauit in ſimili *Card. de Lugo D.* 18. *de Euchar. num.* 19.

QVÆRES XVIII. An deputatus in Confeſſarium extraordinarium pro Monialibus alicuius monaſterij poſſit ſine ſpeciali licentia coram illis concionari , publicamque habere exhortationem.

274 ℞. Simpliciter loquendo , videri non poſſe : & hoc tum ob rationem adductam *q. praeced.* tum quia actus concionandi , aut exhortandi publicè , & actus audiendi confeſſiones non ſunt ita connexi inter ſe , vt vnus dependeat ab alio; ideòque ex conceſſione vnius non poteſt inferri conceſſio alterius iuxta regulam iuris ; *Cui licèt quod maius eſt , non debet , quod minus eſt , non licere , l. non debet , ff. de reg. iur.* tum quia talis de facto eſt praxis ferè communis ; maximè, cùm regulariter non expediat Confeſſarios Monialium , ſiuè ordinarios , ſiuè extraordinarios , habere proprijs Monialibus publicas conciones , aut exhortationes , ne fortè ex reprehenſione alicuius defectus facta inter concionandum , aut exhortandum , alicui Moniali nimìs prudenti , & plus æquo ſuſpicaci ingerat ſuſpicionem ſe loqui ex notitia habita in confeſſione : quod omninò vitandum eſt ; præſertim , cùm priuata exhortatio vnicuique Moniali ſeorſim , facta in audienda eius confeſſione magis prodeſſe poſſit ; quippè quæ eſt ex proprijs , & tota accomodata ſpirituali ipſius neceſsitati.

QVÆRES XIX. An deputatus in extraordinarium Confeſsarium alicuius monaſterij Monialium poſsit diſſerere cum Monialibus, etiam de rebus nullo modo pertinentibus ad confeſsionem (v. g. de aliquo negotio domeſtico) & quidem etiam cum Moniali, quæ nullo modo vult ei confiteri.

275 ℞. Videri poſse ; patetque ex dictis *ſect. praeced. quaeſt.* 15. quæ proportionaliter mili-

militant in præſentia, vt conſideranti facilè conſtabit: & poſſunt confirmari ex vſu ferè communi Confeſſariorum tam ſæcularium, quàm regularium; qui vbi deputantur in Confeſſarios Monialium extraordinarios; licèt aliàs ſint valdè docti, ac conſcientiæ timoratæ, abſque vllo ſcrupulo loquuntur cum quacumque Moniali illius monaſterij ad ipſos accedente; ſiuè ipſis velit confiteri, ſiuè non: & quidem etiam de rebus nullo modo ſpectantibus ad confeſſionem: quod eſt ſignum ipſos exiſtimare huiuſmodi allocutionem in talibus circumſtantijs non eſſe prohibitam, & conſequenter neque peccaminoſam: aliàs illi à tali allocutione omninò abſtinerent, vt ſuppono. Et hoc putant aliqui procedere in caſu, quo quis deputetur in extraordinarium vnius tantùm Monialis: is enim adhuc de rigore iuris poſſet loqui cum alijs Monialibus, & quidem etiam de rebus indifferentibus iuxtà dicta in *hoc ipſo cap. num.* 175. ſic illi, quàm probabiliter, viderint ipſi, & dijudicent viri docti; certè cauendum eſt, ne plus iuſto in ſimilibus rebus indulgeatur.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an occurrente caſu, in quo aliquis religioſus neceſſitatem habeat loquendi cum quadam Moniali, ad quam alioqui non poteſt accedere ſine licentia Sacræ Congregationis; poſſit Ordinarius illum deputare in Confeſſarium extraordinarium dictæ Monialis, præciſè vt ſic ex occaſione audiendi illius confeſſionem poſſit cum ea agere de negotio, quod habet præ manibus.

276 ℞. Ordinarium poſſe id facere, & conſequenter Religioſum in tali caſu poſſe accedere ad Monialem illam, & cum ea tractare negotium ipſi commiſſum; dummodò ipſe eat paratus ad audiendam illius confeſſionem, ita docti Recentiores à me conſulti; patetque tum ex praxi; quæ hac in re ſeruatur etiam à viris timoratis; tum quia poteſt Ordinarius concedere Confeſſarium extraordinarium Monialibus non ſolùm in communi, ſed etiam in particulari huic, aut illi Moniali, ſi hìc, & nunc iudicet expedire; ex alia parte deputatus in Confeſſarium Monialium poteſt liberè loqui cum illis, etiam de rebus non pertinentibus ad confeſſionem, vt iam probatum eſt; ſicque nulla adeſt ratio, cur Religioſus in caſu propoſito diſſerere non poſſit cum illa Moniali de negotio ipſi commiſſo. Dixi *dummodò ipſe eat paratus ad audiendam illius confeſſionem*; vt indicarem, quòd ſi Religioſus in præſenti caſu verè non eſſet paratus audire confeſſionem illius Monialis, tunc, ſicut non poſſet dici deputatus in Confeſſarium extraordinarium illius; ſic nec titulo Confeſſarij poſſet cum ea loqui: &, ſi loqueretur, perindè ſe haberet, ac ſi abſque licentia loqueretur; ſiquidem fraus, & dolus nemini debent patrocinari: Quod tamen non eueniret, ſi Monialis illa, vbi acceſſit Religioſus, mutata voluntate, nollet ampliùs eì confiteri; ipſe enim adhuc poſſet loqui cum iſta; ſtante quòd ex legitima poteſtate re vera eſt conſtitutus Confeſſarius extraordinarius præfatæ Monialis, & vt talis poteſt cum ea loqui, denominatione Confeſſarij potente ſubſiſtere tantùm in actu primo; abſque eo quòd deueniatur ad actum ſecundum, nempè ad confeſſionem effectiuè audiendam.

277 Addo quòd, cum *Diana par.* 3. *tract.* 2. *reſol.* 104. & ante illum *Peyrinus tom.* 2. *priuil. Conſtitut.* 6. *Pij V. num.* 36. alijque docti Recentiores putent religioſum non ſubiacere pœnis latis contra Regulares ad monaſteria Monialium accedentes ſine licentia, ſi alicui Moniali declarent caſum aliquem conſcientiæ: cùm talis locutio ſpeciem habeat piæ exhortationis; & alioqui ceſſet finis prohibitionis in particulari iuxtà ea, quæ habet *Diana par.* 5. *tract.* 14. *reſolut.* 96. ſi velint conſequenter philoſophari, concedere debent Ordinarium poſſe mittere Religioſum ad aliquod monaſterium Monialium cauſa ibi exercendi aliquod opus pietatis (v. g. ad componendam aliquam ſeditionem exortam inter Moniales, ad conſolandam Monialem grauiſſima triſtitia affectam, ad conſulendum in re graui concernente bonum monaſterij, & ad alios ſimiles effectus) in his quippè procedit

eadem

eadem ratio, quæ in caſu à præfatis Doctoribus conceſſo. Nec obſtat, quòd Sacra Congregatio in decreto iuſſu Sixti V. edito anno 1590. expreſsè ſtatuit nulli Religioſo cuiuſcumque ordinis, gradus, qualitatis, ac dignitatis (exceptis Superiore, ac Viſitatoribus reſpectu Monialium ſubiectarum, necnon Confeſſario tam ordinario, quàm extraordinario) licere abſque licentia expreſſa eiuſdem Sacræ Congregationis accedere ad monaſteria quarumcumque Monialium ad colloquendum, ſiuè tractandum cum eis; ſiquidem Sacra Congregatio per hoc non excludit caſum pietatis, & Charitatis, qui regulariter non præſumitur comprehenſus ſub generali prohibitione iuxtà regulam: *Non veniunt ſub generali prohibitione, quæ quis non eſſet veroſimiliter prohibiturus, ſi in ſpecie exprimerentur*; ſolùm excludit caſum, in quo religioſus velit accedere ad Moniales titulo vrbanitatis; ad eas viſitandas v. g. ad negotia ſæcularia tractanda, & ſimilia. Verùm cauendum eſt, ne nimis relaxetur rigor iuris eccleſiaſtici adeò ſtrictè vetantis acceſſum ad Moniales, nimiſque facilis reddatur talis acceſſus, & hinc oriantur incommoda, quæ ius intendit amouere per dictam prohibitionem: præterquàmquòd acceſſus ad Moniales in præſenti caſu quo ad forum externum non ita facilè poſſet iuſtificari, adeòque ſic accedens poſſet puniri ab Ordinario, qui indè poſſet grauiter offendi, puniretque taliter accedentem. Vndè *Diana par.9.tr.7.reſ.54.* ſit quòd, quamuis opinio *Peyrini* ſuperius allata admitti poſſet vt probabilis (pro qua ipſe *Diana* citat *Lezanam v. Moniales n.30. & Bordonum tom. 1.reſ.7.num.82.*) nihilominus in praxi non eſſet amplectanda; cùm iura abſolutè vetent Regularibus acceſſum ad Moniales, non diſtinguendo inter collocutionem vrbanitatis cauſa, aut pietatis, & lex abſolutè loquens abſolutè debeat intelligi: præterquàmquòd ſic eluſoria eſſet prohibitio accedendi ad Moniales facta Regularibus: quippè qui ſemper impunè loqui poſſent cum Monialibus, dicendo ſe cum ijs locutos fuiſſe de rebus pijs, &c. ſic *Diana* his verbis concludens; *Vndè quidquid ſit de peccato quo ad forum internum ſtante auctoritate doctorum virorum Lezana, Pellizzarij, & Bordoni vbi ſupra: ſaltem in foro externo poſſent Epiſcopi dictos Regulares punire tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati: vndè abſtineant ab his collocutionibus*.

Dices, quid ſi Epiſcopus mittat Religioſum ad monaſterium aliquod Monialium, vt tamquam Confeſſarius extraordinarius excipiat earum confeſſiones; & talis Religioſus re vera ibi nullam excipiat confeſſionem, ſed ſolùm vacet componendis diſſidijs, præbendis ſalutaribus conſilijs, & inſtruendis Monialibus in vita ſpirituali, eſt ne is tutus in conſcientia?

278 ℞. Eſſe, & quidem, etiamſi ſciat de facto nullam Monialem ex eo monaſterio acceſſuram ad ipſum cauſa confitendi, ſed ſolùm ob aliquem alium finem, pium tamen, ac bonum: dummodò ipſe ex ſua parte ſit paratus excipere etiam confeſſionem, ſaltem alicuius ex dictis Monialibus, patet autem reſponſio ex dictis *ſup.§. quòd ſi hac occaſione* ſub finem.

QVÆRES XX. An Religioſus deſtinatus in extraordinarium Confeſſarium alicuius monaſterij Monialium ad 10. dies v. g. poſſit tuta conſcientia accedere ad ipſas cauſa tractandi aliqua negotia cum aliqua illarum aut diſſerendi cum ipſis, etiam illis diebus, qui ſuperſunt poſt exceptas confeſſiones omnium, & ſingularum Monialium.

279 ℞. De rigore iuris poſſe; cùm adhuc maneat Confeſſarius illarum Monialium; & quidem non ſolùm in actu primo (quod etiam ſufficeret) ſed etiam in actu ſecundo; & maximè, ſi accedat ex ſua parte paratus ad audiendas item confeſſiones Monialium, quæ fortè iterum accedant: & hoc puto procedere, etſi iam receſſiſſet ab ijs animo non ampliùs reuertendi, idque ipſis ſignificaſſet (& hoc ob dicta *cap. 4.num.50.*) quamuis id non expediat tum ob ædificationem Monialium; tum ad vitandos rumores, qui indè poſſent ſuſcitari quo ad forum externum, ſi Epiſcopus id præſentiret.

Hæc

Digitized by Google

Hæc autem reſponſio à fortiori videtur procedere in caſu, quo Religioſus deputatus in extraordinarium ſine temporis limitatione, paucis poſt diebus à receſſu, ad monaſterium illud reuocaretur, vt audiret confeſſionem Monialis, quæ antea ratione morbi ad illum non potuit accedere. Ducor tum quia *Concilium Tridentinum* dicit Confeſſarium extraordinarium Monialium debere omnes audire, ideòque cum dicta Monialis abſque ſua culpa ab eo non audita habeat ius, vt audiatur, idque fieri nequeat in abſentia; poteſt illum reuocare, etſi ille abſolutè ſe licentiauerit ab illo monaſterio: tum quia Confeſſarius potuiſſet in generali Monialium confeſſione interponere paucos dies, & poſtea redire ad audiendas Moniales nondum confeſſas; ergò & id facere poterit in præſenti caſu.

QVÆRES XXI. An deputatus in Confeſſarium extraordinarium alicuius monaſterij Monialium poſſit tuta conſcientia agere cum aliqua, vel aliquibus dictarum Monialium, etſi ei non confiteantur; ſi aliàs ipſe accedat animo excipiendi confeſſiones non omnium Monialium, ſed ſolùm aliquarum, vtpotè alijs negotijs diſtentus, & principaliter intendens negotiari, ac differere cum illa, aut illis Monialibus: cùm tamen Epiſcopus, qui illum deputat, intendat illum excipere confeſſiones quarumcumque Monialium ad talem effectum accedentium.

280 ℞. Deputatum in Confeſſarium extraordinarium poſſe in caſu propoſito agere cum illa, vel illis Monialibus, etiamſi nolint ipſi confiteri, & quidem etiam de negotijs temporalibus; cùm ſic verè accedat tamquam Confeſſarius legitimè deputatus, & talem ſe præſtet, etiam in actu ſecundo, dum audit confeſſiones aliquarum Monialium, quamuis non omnium: ſicque de eo verificetur doctrina tradita *quæſt. 19. in reſponſione principali*.

QVÆRES XXII. An Confeſſarius extraordinarius Monialium, auditis illarum confeſſionibus, poſſit abſque violatione ſigilli confeſſionis poſtea carpere aliquos defectus illarum auditos in confeſſione; ſi ijs concionetur, aut etiam monere Prælatum illarum, vel Abbatiſſam monaſterij, vt circa hoc, vel illud inuigilent, loquendo tamen in communi.

281 ℞. Quòd, quamuis prædicta fieri poſſint, ſi indè non poſſit deueniri in notitiam perſonæ particularis eo defectu laborantis: præſertim ſi Monaſterium ſit valdè numeroſum, ideòque ex notitia illa generali difficiliùs conſtare poſſit de perſone particulari, nihilominus, quia ſemper conſulendum eſt integritati ſigilli confeſſionis, & quàm maximè curandum eſt, vt tollatur omnis ſuſpicio, etiam remota violationis illius, ne alioqui odioſum nimis reddatur Sacramentum pœnitentiæ, præſertim fœminis natura ſua valdè ſuſpicacibus: propterea puto Confeſſarium Monialium, ſiuè ordinarium, ſiuè extraordinarium, debere in hoc vti magna circumſpectione; ac proindè regulariter debere cauere, ne defectus magis particulares Monialium reprehendat inter concionandum: aut eos detegat Monialium Superioribus ad illos impoſterum præcauendos, colligitur ex *Diana par. 5. tr. 11. reſ. 36.* & Maldero, ac Beia ab ipſo allegatis; quia *Diana par. 2. tract. 15. reſ. 13.* ex Nugno, & Fagund. monet peccare peccato reuelationis ſigilli illum, qui, etſi non nominet perſonam, detegendo defectum illius auditum in confeſſione, nominat tamen religionem, ex qua eſt pœnitens: cùm ſic ignominia redundet in religionem, & conſequenter in ipſum pœnitentem tamquam in membrum illius: quod etiam aduertit *Io. de Lugo D. 23. de pæn. num. 63.*

An verò peccet contra ſigillum Confeſſarius, qui interrogatus ab Abbatiſſa monaſterij, num audiuerit confeſſionem huius, aut illius Monialis, dicit ſe non audiuiſſe, cùm re vera audiuerit, non tamen abſoluerit, eò quòd careret debita diſpoſitione.

282 ℞. Peccare, ſi conſtet Abbatiſſæ hanc, vel illam Monialem, de qua interrogat Confeſſarium, ei re vera fuiſſe confeſsam, v. g. ex aſsertione illarum ipſarum Monialium. Moueor, quòd Confeſsarius in talibus circumſtantijs negans ſe audiſse confeſsionem dictarum Monialium indirectè negat ſe illas abſoluiſse, & quidem

ex

ex ipſarum indiſpoſitione: cùm nullam afferat cauſam dilatæ abſolutionis oppoſitum ſuadentem (qualis eſſet, ſi Confeſſarius diceret illam inchoaſſe confeſſionem generalem, ſed non abſoluiſſe, redituram poſtea ad illam perficiendam, vel certè ſe fuiſſe vocatum aliò, & regreſſum non inueniſſe illam, &c.) conſtat autem, quòd Confeſſarius non poteſt ſine violatione ſigilli dicere ſe non abſoluiſſe pœnitentem ipſi confeſſum; quando ex occurrentibus circumſtantijs negatio abſolutionis probabiliter præſumitur proueniſſe ex indiſpoſitione ipſius pœnitentis: ſicut benè notauit *Io. de Lugo ſup. n.* 85. ex Nau. Soto, Suar. & alijs contra *Caietanum v. confeſſio* dicentem non reuelari indirectè confeſſionem dicendo *non abſolui illum*.

Addo quòd ſi Confeſſarius Monialium dicat aliquam ex ſuis Monialibus violaſſe clauſuram non nominata ipſa Moniali: vtique peccaret, cum ſic odioſa reddi poſſit confeſſio; ſed non contra ſigillum; cum non poſſit ex eo modo loquendi conſtare, de qua Moniali in ſpecie loquatur; colligitur ex *Diana p. 2. tract. 15. reſol.* 15. pro ſe referente *Onuphrium*, *Syluium*, *Nauarrum*, *Viualdum*, *Megalam*, *ac Henriquez*.

Ex quo infero, quòd ſi Confeſsarius Monialium conſilij cauſa cogatur aperire alicui tertio exceſsum auditum in confeſſione Monialis ſibi ſubditæ; illum proponere debet in genere, & quaſi in abſtracto; vel certè dubium, cuius petit ſolutionem vt ab alio ſibi propoſitum, ſolerti adhibita æquiuocatione referre, nec vllo modo indicet illum à ſe fuiſse auditum in confeſſione: ſic quippè conſulit, & propriæ ignorantiæ, & ſecreto ſigilli Sacramentalis, quod omni ſtudio, ac diligentia ſeruandum eſt.

Puto tamen quòd ſi Confeſsarius Monialium conſilij cauſa, vel alia ex cauſa manifeſtet delictum Monialis ſibi commiſsæ in pœnitentem, non manifeſtato nomine; nec violat ſigillum, nec m. peccat; ſi delictum non ſit infamatorium; & hoc licèt indicet ſe illud audiuiſse in confeſſione Monialium: & ratio eſt, quòd ſic ex vna parte non manifeſtatur perſona, ideòque non læditur ſigillum; ex alia parte communitas ipſa Monialium non notabiliter offenditur, cum delictum illud non cedat in dedecus, ac infamiam monaſterij, & conſequenter non peccatur mortaliter.

Sic cenſeo non poſse, nec debere condemnari Confeſsarium Monialium, qui amico dicit ſe nolle ampliùs vacare confeſſionibus Monialium illarum audiendis, eò quòd aliquæ illarum ſint ſcandaloſæ, ideòque nolit ſe exponere periculo æternæ damnationis; ſi aliàs notorium ſit Moniales illas eſse ſcandaloſas, & Confeſsarius ſic loquatur ex notitia publica.

QVÆRES XXIII. Qualiter poſſit, & debeat procedere Confeſsarius extraordinarius Monialium in petenda facultatè abſoluendi aliquam Monialem à reſeruatis; ſi probabiliter putet Prælatum, à quo petitur talis facultas; ex tali petitione deuenturum in ſuſpicionem non improbabilem dictam facultatem peti pro hac, vel illa Moniali particulari: idque ex varijs circumſtantijs ipſi Prælato notis.

283 ℞. Poſse ſubmittere tertiam aliquam perſonam ad petendam illam facultatem à Prælato pro quadam Moniali, non manifeſtando cuius ea ſit monaſterij, vel certè, ſi hoc non iuuet, poſset, & deberet illam abſoluere indirectè à præfatis reſeruatis, monendo Monialem, vt curet poſteà directè abſolui ab illis per Confeſsarium monaſterij ordinarium, obtenta debita facultate modo conuenienti. Ex quo colligant Prælati Monialium conſultum eſse, vt deputatus in Confeſsarium extraordinarium non accedat ad illas ſine reſeruatorum facultate, ſicut aduertimus *ſup. q.* 12.

Quòd ſi hac occaſione quæras, an citrà violationem ſigilli Sacramentalis poſſit Confeſsarius denegare Communionem Moniali, quam ex confeſſione ſcit eſse indignam.

℞. Non poſse, ſiuè communio petatur in publico; nam hoc eſset indirectè manife-

Digitized by Google

niſeſtare peccatum pœnitentis: ſiuè petatur in occulto, & alioqui ex negatione oriatur aliqua vel reuelatio, vel exprobratio indirecta peccati occulti; quin etiam hoc procedit & ſi ea non ſequatur; id enim redderet confeſſionem odioſam, ad difficiliorem; ſi ſciret pœnitens poſſe Confeſſarium ipſi poſteà negare petita, & reſiſtere propter notitiam habitam in confeſſione, ita *Cardinalis de Lugo D. 23. de pænitent. num.* 126. *Sanch. l.* 3. *de matrim. D.* 16. *aliique plures apud Bonacinam D.* 5. *de Sacram. q.* 6. *ſect.* 5. *par.* 4. *num.* 17. à quibus nec diſſentient ij, qui dicunt Sacerdotem, qui non tenetur ex officio miniſtrare Sacramenta, poſſe, & teneri negare Sacramenta occultè petita ei, quem ex confeſſione ſcit eſſe indignum, ſi ceſſet periculum fractionis ſigilli; ſiquidem Confeſſarius Monialium ex officio tenetur ijs miniſtrare Sacramenta: ſicque in eo nequit habere locum hæc doctrina.

Putant verò aliqui non violari ſigillum Sacramentale; ſi Confeſſarius Monialium ex notitia habita in confeſſione illarum moneat Prælatum, aut Abbatiſſam, vt magis inuigilent ſuper cuſtodia clauſuræ, claudant aliquam feneſtram, altiùs attollant aliquem murum, aut aliquid aliud tale præſtent ad impediendos exceſſus, qui aliàs occurrere poſſunt: modò non adſit periculum, vt aliqua ratione cognoſcatur Monialis delinquens. Colligitur ex *Coninchø D.* 9. *de Sacrament. d.* 4. *num.* 68. *Laym. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 14. *& Bonacina ſupra num.* 22. & probant, quia, etſi ſigillum Sacramenti in omni caſu obliget, ne confeſſio peccati directè, aut indirectè reueletur cuiquam hominum, cui id incognitum ſit: non ita tamen ſemper obligat reſpectu ipſius confitentis, & aliorum, qui certam notitiam habent delicti; quo minùs Sacerdos ex cauſa graui facere aliquid poſſit, quod ex ſe ipſo quidem nullo modo eſt ſignum reuelatiuum peccati, at ijs, qui peccauerunt, aut illud ante cognitum habent, ſuſpicionem mouere poſſit illud fieri ex notitia confeſſionis.

Dixi, *ne confeſſio peccati directè, aut indirectè reueletur*, vt indicarem ex *Sà v. confeſſio num.* 32. *Henriquez lib.* 6. *cap.* 21. *& alijs* non violari ſigillum; ſi manifeſtentur virtutes, reuelationes, & ſimiles gratiæ pœnitentis cognitæ ex confeſſione: quippè quæ non ſunt peccata, nec materia confeſſionis; excipe cum *Cardinali de Lugo ſup. num.* 58. niſi prædicta in confeſsione manifeſtentur ad magis declarandam propriam ingratitudinem erga Deum: ſic enim ſaltem in obliquo ſunt materia confeſsionis.

Sic *Diana par.* 5. *tract.* 11. *reſolut.* 50. *ex Granado, & communi ſenſu Doctorum* putat non violari ſigillum, ſi Confeſſarius dicat Monialem, hanc, vel illam pœnitentem ſuam ſuis minutiſsimis peccatis, ac ſcrupulis caput ſibi obtundere: cum in tali caſu non manifeſtetur vllum peccatum in particulari, & nomen *ſcrupuloſus* communiter ſignificet hominem timoratum, & volentem abſtinere etiam ab ijs, quæ licita ſunt, ſed aliquod periculum inducunt; idem ſentit *Coninchus ſupra d.* 1. *num.* 11. monens, etſi in tali caſu directè non violetur ſigillum, malè tamen, ac periculosè id fieri, ideòque abſtinendum eſſe à tali modo loquendi.

Illud etiam hic obiter moneo, quòd, ſi Confeſſarius peccatum alicuius Monialis nouit ex confeſsione complicis; & Monialis illa de eo non ſe accuſet: poteſt quidem hanc interrogare generatim, an habeat aliud peccatum, quod eius granet conſcientiam, immò & ſpeciatim, ſi peccatum illud ſit, de quo Moniales ſolent interrogari: non item, ſi ſit peccatum inter Moniales non vſitatum; tunc enim ſi Monialis neget ſe illud commiſiſſe, abſolui debet; cum pœnitenti credendum ſit tam pro ſe, quàm contra ſe; & non ſit ratio, cur vni potiùs credatur, quàm alij, ita *Diana ſupra reſol.* 21. ex *Toleto, & Fagund.* cum quibus ſentit *Laym. num.* 24. monens, quòd, ſi complex dedit facultatem loquendi cum alio; poteſt Confeſſarius ſpeciatim examinare alium complicem, ſi ſic expedire iudicetur, & abſit ſcandalum.

Addit *Cardin. de Lugo num.* 129. *ex Henriquez lib.* 6. *cap.* 23. *num.* 2. probabile eſſe non violari ſigillum, ſi Confeſſarius ſtatim, finita confeſsione, aliquid circa illam

Digitized by Google

illam aduertat pœnitenti, quod oblitus fuerat; nam moraliter non intelligitur fieri extrà confeſſionem, quod fit incontinenti, & falſum eſt, quod ſupponit *Fagundez præcep. 2. Eccleſ. lib. 6. cap. 4. num.* 33. à nobis diſſentiens, finita confeſſione, ſtatim cenſeri finitum Sacramentum, & iudicium; cum aliqui pœnitentiam imponant poſt datam abſolutionem; & aliàs impoſitio pœnitentiæ grauis ſatis ſignificet confeſſionem grauium peccatorum: quod eſt ſignum non aduerſari ſigillo loqui de peccatis poſt abſolutionem; cum cenſeatur adhuc durare idem iudicium Sacramentale; cuius actus ſunt abſoluere, punire, conſulere, monere, corrigere, & ſimilia: cum *Cardinali de Lugo ſentiunt Tannerus, & Io. Præpoſitus relati à Diana par. 5. tract. 11. reſol. 19. qui reſolut. 31. ex Granado* monet ſine violatione ſigilli non poſſe manifeſtari pœnitentiam iniunctam pœnitenti in confeſſione; ſi ea ſit talis, vt ſit ſignum culpæ mortalis certæ, aut dubiæ; vel certè peccatorum venialium ſpecialium, quo ad numerum, aut ſpeciem: ſecùs, ſi ea ſit leuis, ita vt ex ea ſolùm colligi poſſit pœnitentem confeſſum fuiſſe peccata tantùm venialia, quod certum, & commune eſt, vt patet.

QVÆRES XXIV. Quænam in primis obſeruari debeant à Confeſſario Monialium extraordinario, ad hoc vt vtiliter fungatur ſuo munere.

284 ℟. Debere obſeruari ſequentia; nimirum 1. vt, antequàm incipiat audire confeſſiones, curet videre Regulas, ac Conſtitutiones Ordinis, cuius ſunt Moniales, quibus deputatus eſt in Confeſſarium: 2. vt accedens ad monaſterium primò alloquatur Abbatiſſam, eamque interroget, num ei occurrant aliqua in bonum ſpirituale monaſterij, ac Monialium ſubditarum manifeſtanda, quæ præſentiori indigeant remedio: 3. vt ſemper laudabiliter loquatur de Confeſſario ordinario, illum etiam excuſans in ijs, quæ fortè illi obijciuntur à Monialibus: 4. vt non permittat confeſſiones generales minùs neceſſarias, ex quibus proueniat maior inquietudo, ac perturbatio interioris pacis: 5. ne ſe nimis feſtinantem oſtendat in audiendis confeſſionibus, ſed patienter, ac benignè ſinat vnamquamque Monialium aperire cor ſuum; eas non interrumpendo, niſi in caſu neceſſario, neque inſinuando, vt quàm citiſſimè ſe expediant: 6. vt iuxtà rationem, & naturam defectuum, quibus vnamquamque Monialium videt eſſe affectam, opportuna tradat remedia, ſalutaria det conſilia, & fructuoſam adhibeat exhortationem: 7. ne inter confeſſiones audiendas ſinat permiſceri diſcurſus extraneos, & ad rem non pertinentes; quibus Monialis pœnitens diſtrahatur à principali propoſito: 8. ne admittat negotia temporalia vllius Monialis tractanda, ſiuè cum alijs Monialibus, ſiuè etiam cum ſæcularibus; &, ſi de hoc requiratur, cum prudenti dexteritate ab ijs omninò ſe ſubtrahat: 9. ne vllam Monialium interroget de nomine, cognomine, patria, & ſimilibus ad Sacramentalem confeſſionem non ſpectantibus; niſi fortè occurrentes circumſtantiæ hìc, & nunc ſuaderent oppoſitum; Moniales enim regulariter nollent cognoſci à Confeſſario; maximè, ſi ſint ætate iuniores, & inciderint in aliquem exceſſum turpiorem, cuius vel ſola recordatione ſummoperè confundantur: 10. vt cum omnibus æqualiter agat omnem ſuſpicionem acceptionis perſonarum deuitans: quod benè monet *S. Bonauent. lib. de 6. alis, cap. 6.* his verbis: *Licèt meliores in effectu præferendæ ſint* (loquitur de fœminis) *& omnes propter ſpem ſalutis in Chriſto amplectendæ ſint; in actu tamen exhibitionis exterioris taliter ſuperior ſe gerat ad omnes, vt nulla ſe ab eo contemni propter alias ſuſpicetur, ſed quælibet ab eo ſe diligi præſumat, & fiducialiter ei quaſi ſingulari amico confidat: ne alicui indignatio, & inuidia in alias nutriatur: ſicut fratres Ioſeph, qui oderant eum, quòd à Patre ſingularius amaretur.*

SVB-

SVBSECTIO III.

Referuntur varia, ac vtilia monita, quibus Moniales dirigantur ad Profectum ſpiritualem per Confeſſarium tam ordinarium, quàm extraordinarium.

QVoniam in audiendis Monialium confeſſionibus identidem expedit, immò, & oportet ijs tradere opportuna monita iuxtà ſpirituales neceſſitates, quæ in ijs ex ipſarum confeſſione deteguntur; & alioqui non omnes, qui ad earum confeſſiones deputantur, ſiuè vt ordinarij, ſiuè vt extraordinarij, eiuſmodi monita habent in promptu, vt par eſſet: proindè in gratiam illorum, & in bonum ſpirituale ipſarum Monialium, ad complementum huius tractationis placet in hac ſubſectione afferre varia monita, eaque efficacia, ac valdè vtilia, ex ſacris litteris, Sanctis Patribus, Magiſtris vitæ ſpiritualis, & ex ipſa experientia deprompta; quæ deſeruiant ad conſulendum varijs indigentijs ſpiritualibus Monialium ab ipſis in confeſſione manifeſtatis. Hæc autem monita ſæpiùs lectitent Confeſſarij, eaque ſibi ſic faciant familiaria, vt in audiendis Monialium confeſſionibus ea parata habeant; ijſque illa opportunè ſuggerere valeant iuxtà neceſſitatem ſpiritualem ipſarum hìc, & nunc cognitam.

285 R*Eferuntur monita pro Monialibus ad comparandam perfectionem.*
286 *Item pro Superiorißis ad gubernationem rectam.*
287 *Item pro Officialibus Conuentus ad ſuum officium rectè obeundum.*
288 *Item pro Monialibus vulgò dictis Conuerſis ad ſuum munus benè explendum.*
289 *Item pro Nouitijs ad vitam religioſam ritè inſtituendam.*
290 *Item pro Puellis cauſa educationis manentibus intra monaſterium ad bonam ipſarum educationem.*
291 *Item ad Orationem fructuosè faciendam.*
292 *Item ad Horas canonicas deuotè recitandas.*
293 *Item ad Examen tum generale, tum particulare vtiliter faciendum.*
294 *Item ad Confeßionem peccatorum fructuosè faciendam.*
295 *Item ad Communionem Euchariſticam dignè recipiendam.*
296 *Item ad Miſſam reuerenter audiendam.*
297 *Item ad Conciones cum fructu ſpirituali audiendas, ac pios libros vtiliter legendos.*
298 *Item ad timorem mortis corporalis moderandum.*
299 *Item ad infirmitates corporis patienter ſufferendas.*
300 *Item ad ærumnas, ac infortunia præſentis vitæ fortiter ſuſtinenda.*
301 *Item ad ſuperandas tentationes.*
302 *Item ad confirmandum animum in Vocatione religioſa vacillantem.*
303 *Item ad fouendam Charitatem fraternam.*
304 *Item ad ablegandam ſpiritualem Tepiditatem.*
305 *Item ad promouendam regularum Obſeruantiam.*
306 *Item ad perfectam religioſæ Paupertatis obſeruantiam.*
307 *Item ad votum religioſæ Caſtitatis exactè cuſtodiendum.*
308 *Item ad perfectam Obedientiam in religione ſeruandam.*
309 *Item ad vitandam ſæcularium perſonarum Conuerſationem.*
310 *Item ad auerſandum quodcumque peccatum mortale.*
311 *Item ad vitanda peccata venialia.*
312 *Item ad abigendos conſcientiæ ſcrupulos.*

QVÆRES I. Quæ monita tradi poſſint, ac debeant Monialibus, vt eæ faciliùs, ac expeditiùs religioſam perfectionem conſequantur.

285 ℞. Poſſe,

285 ℞. Poſſe, & debere tradi ſequentia, videlicet.

1 Sacramenta frequentent, & ſacram Communionem regulariter octauo quoque die recipiant; ſicut de facto in Ordinibus virorum religioſorum obſeruantioribus fieri ſolet: at id faciant cum debita præparatione iuxtà dicenda inferiùs: curentque ex frequenti Communione in dies magis, ac magis proficere in via Dei: ita vt de qualibet earum veraciter dici poſſit illud *Prou.* 32. *Panem otioſa non comedit.*

2 Certum tempus habeant deputatum orationi mentali, & in ea quotidie ſe exerceant, eam ſemper dirigentes ad proprium ſpiritualem profectum, quod omninò conſequentur, ſi iuxtà inferiùs dicenda omni ſtudio curabunt, vt ipſarum oratio non ſit merè intellectualis, & ſpeculatiua, ſed practica, & affectiua, videlicet ordinata ad emendationem defectuum, & acquiſitionem virtutum, quibus maximè indigent.

3 Certis temporibus, ſiuè priuatim, ſiuè publicè (vt fit in Societate Ieſu) vota ſuæ profeſſionis, præmiſſa aliqua præparatione, magno animi ſenſu renouent.

4 Pios libellos attentè, ac deuotè legant, eoſque de conſilio proprij Confeſſarij.

5 Saltem ſemel in die faciant conſcientiæ examen non ſolùm generale, ſed etiam particulare iuxtà formam inferiùs *q.9.* tradendam.

6 Omni ſtudio curent ſingularum regularum, etiam minimarum obſeruantiam; ne modica ſpernentes paulatim decidant, & in exceſſus grauiores paulatim labantur cum graui ſalutis ſpiritualis diſcrimine.

7 De defectibus commiſſis debitam pœnitentiam à Superioriſſa depoſcant, vel certè ab ea impoſitam promptè ac humiliter impleant: idque etſi contingat illam imponi ob defectum verè non culpabilem; cùm in tali caſu maius acquiratur meritum iuxtà illa verba *S. Petri* 1. *c.* 2. *quæ vobis eſt gloria, ſi peccantes, & colaphizati ſuffertis, ſed ſi benè facientes patienter ſuſtinetis, hæc eſt gratia apud Deum.*

8 Miniſteria Conuentus, ad quæ iuxtà conſuetudinem monaſterij deputantur, obeant diligenter, fideliter, ac promptè; memores ſe obire ea propter vnum Deum, & ab eo ſolo debitam mercedem eſſe obtinendam.

9 In omni loco diuinæ meminerint præſentiæ ſcientes ex 23. *Ecc. quòd oculi Domini multò plus lucidiores ſunt ſuper ſolem circumſpicientes omnes vias hominum, & profundum abyſſi, & hominum corda intuentes in abſconditas partes;* ſicque iuxtà monitum *S. Bernardi in Pſalm. qui habitat; ne audeant illo præſente, quod vidente homine non auderent.*

10 In exercitio bonorum operum iuxtà conſilium *S. Bernardi in ſpec. monach.* identidem ſibimetipſis dicant. *Si modò moritura eſſes, faceres iſtud?* adeòque ſiuè confiteantur, ſiuè communicent, ſiuè Officium diuinum recitent, ſiuè Miſſæ aſſiſtant; hæc omnia eo faciant modo, quo facerent, ſi certæ eſſent ſe tunc vltimò confiteri, communicare &c. conſtat autem, quòd, ſi id certò noſſent, prædicta facerent cum omnimoda perfectione ipſis poſſibili, quo pacto *S. Baſilius in inſtructione ad filium ſpiritualem ait: Semper ante oculos tuos verſetur vltimus dies, vt faciliùs te poſſit refrænare ab omnibus vitijs:* quod monet etiam *Horatius l.1.ep.4. Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.*

11 In omnibus curent maiorem ſui abnegationem tam animi, quàm corporis; ita vt cum *Paul. Gal.6.* veraciter dicere poſſint *Mihi mundus crucifixus eſt; & ego mundo:* ad hoc enim vocantur religioſi à vita communi ad religioſam, vt per continuam ſui abnegationem mundo moriantur, vni Deo viuentes.

12 Otium quàm maximè auerſentur, ideòque ab exercitijs mentalibus ad corporalia tranſeant iuxtà monitum, quod dedit Deus S. Antonio his verbis *Antoni, quæris Deo placere? ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & ſemper aliquid facito.*

13 Totam ſuam conſcientiam candidè, ac ſincerè ſuo Confeſſario aperiant ipſi manifeſtantes tam defectus, ac deprauatas animi propenſiones, quàm virtutes, corporis afflictiones, tentationes, diuinas illuſtrationes, & quæcumque ipſis

occurrunt in vita ſpirituali, *tamdiu enim*, inquit *Caſſianus collat. 2. Abb. Moyſ. c. 10. ſuggeſtiones eius noxiæ* (ideſt dæmonis) *dominantur in nobis, quamdiu celantur in corde: illicò enim vt patefacta fuerit cogitatio maligna, marceſcit.*

14 Mutuam inter ſe vnionem, & charitatem ſeruent, ſe inuicem ſuſtinentes, & defectus Sororum, quibus cum viuunt, ingenioſa, ac ſedula charitate diſſimulantes: ſiquidem, vt loquitur *S. Hieronymus in regul. monach. ſine charitate cœnobia ſunt tartara, habitatores ſunt dæmones; cum hac verò ſunt Paradiſus in terris*, & in eo degentes ſunt Angeli.

15 Attendant non mala exempla (ſi quæ fortè viderint) ſed bona (quæ Deo dante, non deſunt in quolibet monaſterio) hincque ſumant rationem proficiendi magis, ac magis in virtutibus religioſis.

16 Maximè abſtineant à ſæcularium conuerſatione, ſicque valdè ratò accedant ad collocutoria, & non niſi cum aſſiſtentia Auſculatricium, ac præmiſſa breui aliqua oratione, qua Deum exorent, ne ipſum vllo modo offendant in tali acceſſu, ac collocutione: ad quod poſſent deſeruire verba *in Pſalmum* 140. *Pone Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtantiæ labijs meis.*

17 Proponantur ijs monita, quæ B. Ægidius per modum paradoxorum docuit, vt ab ijs ſedulo in praxim deducantur; videlicèt; Si vis benè videre, erue oculos tuos, & eſto cœcus: ſi vis benè audire, eſto ſurdus: ſi benè loqui, eſto mutus: ſi benè ambulare, abſcinde tibi pedes: ſi benè operari, mutila tibi manus: ſi benè amare, habeas te odio; ſi benè viuere, te mortifica: ſi benè lucrari, diſce perdere: ſi vis eſſe diues, eſto pauper; ſi vis eſſe in delicijs, afflige te; ſi vis eſſe ſecurus, eſto ſemper in timore: ſi vis exaltari, humilia te: ſi vis honorari, deſpice te, & honora te deſpicientes: ſi vis habere bonum, ſuſtine malum. ſi vis eſſe in quiete, labora: ſi vis benedici deſidera maledici. O quàm magna ſapientia ſcire hæc facere; & quia magna ſunt, non omnibus data ſunt.

18 Paupertatem diligant tamquam matrem, caſtitatem æmulentur angelicam, obedientiam ſeruēt perfectiſſimam, in omnibus propriam abnegantes voluntatem, eamque ſubijcientes Superiorum nutibus, ne dicam præceptis; idque ex amore Chriſti, qui factus eſt obediens vſque ad mortem, mortem autem Crucis.

QVÆRES II. Quibus monitis iuuari poſſint Superioriſſæ Monialium ad rectam monaſterij gubernationem.

286 ℞. Poſſe iuuari ſequentibus monitis; videlicet.

1 Cultum Dei, & bonum ſpirituale ſubditarum in primis omni ſtudio, ac diligentia promoueant iuxtà illud Chriſti monitum; *Quærite primum regnum Dei:* cultum quidem Dei curando, vt horæ canonicæ in choro ſtatutis temporibus frequenter, ac deuotè recitentur, Miſſæ in templo celebrentur, eiuſque altaria ſint munda, ac benè præparata: bonum verò ſpirituale ſubditarum, fouendo in ipſis exercitium orationis mentalis, ac frequentiam Sacramentorum, nec non curando, vn Confeſſarium habeant prudentem, pium, doctum, ac zelantem; & bonos concionatores, qui identidem illas ad perfectam regularum obſeruantiam, plenam ſui abnegationem, & religioſarum omnium virtutum acquiſitionem efficaci exhortatione impellant.

2 Omnimodam regularum obſeruantiam procurent, etiam in minimis; ſcientes modica ſpernentem paulatim decidere; ſicque prudenter, ac diſcretè illas tranſgreſſione puniant ſalutaribus pœnitentijs, interdum tamen diſſimulantes iuxtà illud *neſcit regnare, qui neſcit diſſimulare*; & interdum monentes prius materno affectu Monialem traſgredientem, comminando pœnam ei infligendam, niſi reſipiſcat; vt ſi non amore virtutis, ſaltem formidine pœnæ à delinquendo impoſterum deterreatur.

3 Quàm maximè inuigilent circà mores Monialium iuniorum, ſollicitè obſeruantes, à quibus aduocentur ad collocutorium, quas literas accipiant, & ſcribant, & quibus; quos libros legant, quas habeant conuerſationes; an mittant, &

quibus

quibus dona, & à quibus recipiant; aliaque id genus; memores adoleſcentem iuxtà viam ſuam, etiam cum ſenuerit, non recedere ab ea *Prou.* 22.

4 In regimine monaſterij non ducantur reſpectibus humanis, nec omittant implere munus ſuum ex metu incurrendi offenſionem ſubditarum, quin potiùs dicant cum Apoſtolo *Galat.* 1. *An quæro hominibus placere? ſi hominibus placerem Chriſti ſeruus non eſſem.*

5 Identidem inſpiciant, an Officiales monaſterij rectè, ac fideliter munus ſuum exerceant, &, ſi quam illarum fortè minùs benè ſe gerere reperiant in munere ipſi commiſſo, illam admoneant; & ſi opus fuerit, non puniant ſolùm, ſed etiam amoueant.

6 Inuigilent ſuper famulos vtriuſque ſexus ad monaſterij ſeruitia deputatos, num deferant Monialibus nuncia, aut epiſtolas, quæ cedant in præiudicium boni ſpiritualis earum, boni nominis monaſterii, honoris Dei, ac bonæ ædificationis.

7 Facilem, ac benignum acceſſum exhibeant vnicuique ſuarum ſubditarum; ſicque hæ erga ipſas magnam concipiant confidentiam, agnoſcentes ſe habere matrem, quæ poſſit compati omnibus infirmitatibus ipſarum.

8 Confeſſarijs monaſterij ea ſolum conferant, quæ poſſunt prodeſſe bono ſpirituali, ac communi quieti monaſterii; non item quæ ſpectant ad diſtributionem officiorum, aut negotia temporalia Conuentus; aliàs Moniales, ſuſpicari poſſent identidem hoc, vel illud factum fuiſſe à Superioriſſa ex conſilio, ac ſuggeſtione Confeſſarii, & ſe ab illo offenſas exiſtimantes debitam in illum confidentiam ammitterent; quæ tamen adeò eſt neceſſaria in tribunali Sacramentalis confeſſionis maximè in fœminis.

9 Etiam perſonaliter viſitent identidem oſtium clauſuræ, collocutorium, & alia ſimilia loca; vt ſubditæ ex metu ne deprehendantur in flagranti delicto à propria Superioriſſa magis ſibi caueant: ad quem effectum fortè conſultum eſſet, vt, Abbatiſſa exiſtente in choro tempore diuinorum Officiorum, aut in refectorio, vel alio loco publico, eius Vicaria, ſeu Prioriſſa ipſi ſubordinata maneat extrà; ita vt, occurrente neceſſitate, poſſit accurrere ad hunc, vel illum locum; ſicque Moniales numquam eſſe poſſint tutæ, quin ab aliqua ex Superioriſſis deprehendi poſſint in delicto, quod fortè meditentur: fœlix enim neceſſitas, quæ ad meliora compellit.

10 Moniales magis modeſtas, & meliùs morigeratas ſuauiùs tractent, iis faciliùs petita concedant, illas ad officia digniora promoueant, & in ipſas maiorem oſtendant confidentiam; è contrà pro viribus infringentes audaciam, ac libertatem Monialium peruicacium, ac regularem diſciplinam ſubuertentium: ſi quidem de Deo ipſo dicitur *depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles. Luca* 2.

11 Venerentur, ac honorent Moniales antiquiores, eas præſertim, quæ iam fuerunt Abbatiſſæ, ab iis conſilium petant in negotiis grauioribus monaſterii, & ergà ipſas magnam oſtendant confidentiam: non ita tamen, vt de vlla ipſarum dici poſſit; hæc regit, ac moderatur nos, & noſtram Abbatiſſam; idque cum graui offenſione, & perturbatione Conuentus.

12 Non ducantur ſuis ſenſibus, ſed in rebus arduis petant conſilium à ſuis Diſcretis, illas libenter audiant, & ſi conſilium ſuggerant opportunius, illud ſequantur memores *vbi ſunt multa conſilia, ibi eſſe ſalutem. Prou.* 11.

13 Non ſint faciles in præſtanda fide ſubditis referentibus hunc, vel illum exceſſum fuiſſe ab hac, vel illa Moniali commiſſum: ſed prudenter, & cautè diſquirant, vera ne ſint, an falſa quæ referuntur: nec vnquam manifeſtent, à quibus id ſcierint.

14 Si quam nouerint diſcordiam exortam fuiſſe inter ſubditas, ſtatim per ſe, aut aliquam ex aliis Monialibus grauioribus: aut etiam per Confeſſarium illam componere ſtudeant iuxtà illud *Epheſ.* 4. *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram.*

15 Monialibus ægrotantibus maximam exhibeant charitatem, iis non ſolùm

Digitized by Google

ſuppeditando omnia neceſſaria ad ſanitatem recuperandam, ſed etiam ſæpè viſitando, ac recreando tum per ſe, tum per alias Moniales, & procurando eis tempeſtiuè remedia ſpiritualia iuxtà occurrentem indigentiam.

16 Ne ſubditis committant officia conuentus ſuprà vires ipſarum: & ſi ex ſuorum conſanguineorum inopia non habeant, vnde faciant ordinarias expenſas in officio commiſſo, aut aliud ipſis non committant, aut ex bonis communibus monaſterij neceſſarias ſubminiſtrent expenſas.

17 Ne ſe oſtendant magis amicas, ac familiares vni, quàm alij, ſed ſe matrem communem omnibus exhibeant, memores apud Deum non eſſe acceptionem perſonarum; ſicque curent cuilibet ſubditarum materni affectus viſcera oſtendere, vt quælibet putare poſſit, ſe præ alijs eſſe dilectam.

18 Ne ſinant induci nouas conſuetudines regularis diſciplinæ relaxatiuas intra monaſterium; ſed eas quàm citiſſimè eradicent, implorato etiam, ſi opus ſit, auxilio proprij Prælati.

19 Bono exemplo in omnibus præeant Monialibus ſubditis, certò ſibi ſuadentes, quod agitur à Prælatis, facilè trahi à ſubditis in exemplum *à c. magnæ de voto:* ſalutaria item conſilia, ac monita illis tradant, pro vt hìc, & nunc neceſſarium iudicauerint: immò, & acriùs reprehendant, ſi opus fuerit: dicente ipſis Domino Deo *Ier. 1. Ne formides à facie eorum, nec enim timere te faciam vultum eorum.*

20 Monialibus ſubditis neceſſaria ad victum, veſtitum, habitationem, ac recreationem, ſi ferant annui redditus monaſterij, abundè potiùs, quàm parcè ſubminiſtrent; animo recolentes, vbi eſt abundantia, ibi eſſe obſeruantiam; & quòd, *ſi non fuerint ſaturati, & murmurabunt*, *Pſal. 58.*

21 Caueant pro viribus, ne monaſterium grauent nouis debitis; ſi tamen neceſſitas exigat, vt aliqua contrahantur, ea ne detrectent facere, ſeruatis ſeruandis: cùm ſit conſultius monaſterij bona grauare ære alieno, quàm monaſterium implere querimonijs, ac murmurationibus contrà Superioriſſas, ac Officiales Conuentus.

22 Illam propriæ Vicariæ, ſeu Prioriſſæ conferant poteſtatem, vt inde conijciant Moniales ſubditæ in quanta æſtimatione, ac veneratione ipſa haberi debeat, ſicque inducantur ad promptiùs exequenda eius iuſſa, licèt aliàs non deceat illam paſſim ſe ingerere in reprehendendis ſubditis, aut concedendis licentijs maioris momenti.

23 Quotidie ſe, & omnes ſuas ſubditas, Deo, Sancto Fundatori Ordinis, Sancto Tutelari Eccleſiæ, proprio, & Angelo ſuo Cuſtodi enixè commendent; nec non identidem reflectant ſuper neceſſitatibus tum ſpiritualibus, tum temporalibus ſingularum ſubditarum, ijſque omni ſtudio conentur afferre opportuna remedia.

24 Ne ſubditas ſuas permittant vacare certis ſpeciebus negotiationis muliebris, quæ impediant regularem obſeruantiam, animum diſtrahant à ſpiritualibus exercitijs, corporis obſint ſanitati, & præbeant anſam tractandi cum ſæcularibus.

25 Sint conſtantes in decretis, ac ſuis deliberationibus, nec ita facilè mutent conſilium ob humanos reſpectus; quamquam conſultum ſit interdum mutare conſilium, ſed ſemper in melius, ſi occurrant iuſtæ rationes id faciendi.

26 Puellarum educationis cauſa degentium in Conuentu peculiarem habeant curam, accuratè inſpicientes, quibus moribus ſint præditæ, à quibus vocentur ad grates collocutorij (ad quas numquam accedant ſine propria magiſtra) an, quas, & quibus perſonis epiſtolas ſcribant, aut accipiant; an ſecedant in loca monaſterij ſecretiora, & ad quem effectum; an frequentent Sacramenta; an debitam ſeruent modeſtiam in veſtitu, inceſſu, ac ſermone; aliaque id genus.

27 Meminerint duriſſimum eſſe iudicium his, qui præſunt; eoſque teneri reddere rationem de animabus ſubditorum; ideòque ſtudeant exercere munus ſuum coram Deo, ac hominibus, vt decet, ac oportet; ſic enim à Deo condignam referent remunerationem, maiuſque meritorum cumulum obtinebunt.

QVÆ

QVÆRES III. Quæ documenta à Confeſſarijs Monialium ſuggeri poſſint, & debeant Monialibus ad officia Conuentus deputatis, vt ea laudabiliter exerceant.

287 ℟. Poſſe, & debere ſuggeri ſequentia: videlicèt.

1 Munus ſibi commiſſum fideliter, ac exactè ſemoto quocumque humano reſpectu, exerceant iuxtà regulam, ſtatuta, & conſuetudines proprij Ordinis, ac monaſterij; in omnibus vnum Deum, eiuſque gloriam, & bonum commune religionis intendentes, ac omni diligentia procurantes.

2 Sint omninò ſubordinatæ Superiorisſæ monaſterij in capite; eius ſenſibus omninò aquieſcant (quod tamen non facit, quin ei ſignificare poſſint modeſtè proprium ſenſum circa res concernentes officium illis commiſſum: ſe aliàs eius arbitrio, ac iudicio in totum ſubijcientes) ei fideliter referant, ſi quid in ſuo officio occurrerit, quod iudicent ei referendum eſſe ob commune bonum monaſterij, ſiuè ſpirituale, ſiuè temporale: ne poſtea cum *Iſaia 6. cap.* cogantur dicere *Væ mihi quia tacui*.

3 Curent in exercitio proprij muneris placere non hominibus, ſed Deo: ſicque ad captandam aliarum ſororum beneuolentiam non faciant contrà propriam conſcientiam; permittentes, ac diſſimulantes ea, quæ cedere poſſunt in Dei offenſam, ac præiudicium graue ſpiritualis boni Conuentus; non formident incurrere odium, ac offenſionem Monialium minùs obſeruantium, quarum exceſſus impedire ſatagunt, memoria retinentes quod habetur 1. *Petri* 2. *Si quid patimini propter iuſtitiam, beati*.

4 Crebrò meminerint, ſi ex ipſarum incuria, ac negligentia grauis exceſſus committatur ab aliqua Monialium, illius rationem ab ijs exigendam eſſe: quippe quæ ex officio tenebantur illum impedire, & facilè impediuiſſent, ſi tempeſtiuè Superioriſſam admonuiſſent, vt ſua prudentia, ac vigilantia, probabili periculo, ac proximæ occaſioni commiſſi exceſſus obſtaret iuxtà illud *Principijs obſtat; ſerò medicina paratur*.

5 Suum munus prompto, ac hilari animo exequantur, ſcientes hilarem datorem diligi à Deo: ſi enim ægrè, & quaſi inuitè illud impleant, eumdem laborem ſubibunt, nihil meriti coram Deo inde comparantes: ſicque in fine cogentur dicere *Per totam noctem laborantes nihil capimus*.

6 Sicut non debent recuſare, aut negligenter obire communia monaſterij officia ob ſtudium propriæ quietis, & vt commodiùs vacent Deo, & ſibimetipſis ſi ad ea deputentur à Superioriſſa; ſic cauere debent quàm maximè, ne ijs ita ſe immergant, vt non ſuperſit tempus vacandi conſuetis exercitijs pietatis, vel certè, ſi ea obeant, incurioſè, ac negligenter ea præſtent cum graui damno proprij profectus ſpiritualis.

7 Si ex officio commiſſo curam habeant bonorum temporalium monaſterij, ea curent conſeruare diligenter; nec de iis diſponant, niſi iuxtà mentem Superioriſſæ, ſiuè expreſſam, ſiuè tacitam, ac interpretiuam; quippe quæ ſunt de Chriſti patrimonio, adeòque tractari debent tamquam res ſacræ.

8 Si re ipſa nequeant ſatisfacere Sorori petenti aliquam ex rebus pertinentibus ad officium ipſarum reſpectiuè: curent ei ſatisfacere, ſaltem verbis humanioribus, magno animi ſenſu ſignificantes ſibi maximè diſplicere, quòd ei in re propoſita gratificari non valeant; ſic quippe magis fouebitur fraterna charitas, & minùs triſtabitur ſoror, cui res illa petita denegatur.

9 Si ratione officii demandati occaſionem habent agendi cum ſæcularibus, agant ſemper magna cum ædificatione: ita vt verè poſſint dicere cum *Paulo* 2. *Cor.* 2. *Chriſti bonus odor ſumus*: quod facilè aſſequentur, ſi ſe oſtendant graues, modeſtas, patientes, humiles, ac deuotas, & cum ſæcularibus non niſi ſpirituales, aut ſaltem neceſſarios admiſceant ſermones, hoſque breues.

10 Caueant, ne ſumptus immoderatos faciant non neceſſarios in proprio offi-

cio; &, ſi quos coguntur facere, ne faciant ad pompam, ac vanam oſtentationem: aliàs de ijs diceretur *receperunt mercedem ſuã Matth.* 6. præterquàmquòd hac ratione exercitium officiorum communium inter Moniales efficitur intolerabile reſpectu illarum, quibus non ſuppetunt facultates ad faciendas expenſas adeò excedentes: vndè fit, vt eæ ab ijs negligantur, inquietæ viuant, & interdum etiam cogantur indigna præſtare, vt parent neceſſarias expenſas; idque cum graui iactura proprij profectus ſpiritualis, ac bonæ exiſtimationis Conuentus.

QVÆRES IV. Quibus medijs iuuari poſſint, & debeant à Confeſſarijs Monialium Moniales vulgò dictæ *conuerſæ*, ad hoc vt benè ſe gerant in exercendis miniſterijs temporalibus monaſterij.

288 ℟. Poſſe, & debere iuuari ſequentibus medijs; nempè.

1 Vt contentæ ſorte Marthæ tota animi promptitudine in vilioribus officijs conuentus ſe occupent, non ad oculum ſeruientes quaſi hominibus placentes, ſed vt famulæ Chriſti facientes voluntatem Dei ex animo: ſic enim condignam remunerationem recipient ab eo, qui dicit *Gen.* 15. *Protector tuus ſum, & merces tua magna nimis.*

2 Meminerint ſæpiùs fœminas ſimilis conditionis longè maiores labores ſuſtinere, & grauiores ærumnas perpeti ad victum, & veſtitum præcisè comparandum; quin & ipſas idem facturas fuiſſe, ſi ad ſtatum religioſum non fuiſſent vocatæ: cùm in præſentia pari labore, vel etiam minori, non ſolùm victum ac veſtitum ſibi acquirant, ſed prætereà cœleſtis beatitudinis theſaurum lucrentur: ſicque ſe excitent ad labores monaſterij ſubeundos maiori cum alacritate, gratias Deo identidem de hac ipſa re agentes.

3 Sibi perſuadeant ſe ſeruire Chriſto in Monialibus iuxtà illud *Matth.* 25. *Quamdiu feciſtis vni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis*; ideòque ſua miniſteria ea animi alacritate præſtent, qua præſtarent, ſi ea Chriſto corporaliter præſenti exhiberent.

4 Se promptas Superioriſſæ exhibeant ad quodcumque genus miniſterij, ac ſeruitij, nec ſe oſtendant addictas vni potiùs, quàm alij; quin potiùs ſe offerant ad exercenda ea, quæ ſunt viliora, & ab alijs communiter refugi ſolent, ſcientes ſe hac ratione maiora meritorum incrementa acquiſituras eſſe, & rem Deo longè gratiorem facturas.

5 Otium quàm maximè euitent, ac proindè, ſi, expleto proprio munere ſuperſit tempus, vbi ſolita deuotionis exercitia impleuerunt adiuuent ſocias, ſi fortè earum opera indigent in ſuo miniſterio obeundo, vel certè quærant à Superioriſſa, an ipſi occurrat aliquid, quod faciant: idquè iuxtà conſilium Salomonis *Eccleſiaſt.* 9. *Quodcumque facere poteſt manus tua, inſtanter operare.*

6 Numquam conquerantur de Superioſſa, aut alia quacumque Moniali, quòd illas nimis grauent: quin potus, ſi coram Deo re vera ſentiant ſe eſſe nimis grauatas, confidenter adeant Superioriſſam, eique proponant ſuas difficultates; interim paratæ ad facienda quæcumque illa in Domino iudicauerit.

7 Moniales ad vſum chori deſtinatas debito honore, ac reuerentia proſequantur tum verbis, tum factis; cum ijs magna animi ſubmiſſione tractent; ſuam illis operam in omnibus exhibeant; Deoque agant gratias ſe factas fuiſſe ſorores illarum in religione, à quibus in ſæculo nec fortè in famulas admiſſæ fuiſſent.

8 Ex rebus monaſterij ipſis ratione officij commiſſis ne vnquam audeant ſibi quidquam vſurpare ſine debita licentia, & de ijs omninò diſponant iuxtà præſcriptum Superioriſſæ, caueantque ne in ijs diſtribuendis ſint perſonarum acceptatrices, meliora dantes ſororibus magis amicis, & quibus eæ gratificari cupiunt: aliàs in die iudicij audient contra ſe proferri, quod habetur *Luca* 16. *Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare.*

9 Bona monaſterii ipſarum curæ commendata cuſtodiant diligenter, ac ſi eſſent propria; meminerintque ſibi de iis reddendam eſſe rationem non ſolùm

Supe-

Superioriſſæ, ſed etiam Deo, ſi ipſarum culpa ea pereant, vel deteriorentur.

10 Non ita ſe dedant proprii officii exercitiis, vt conſuetas orationes, examen conſcientiæ, & alia pietatis opera vel omninò omittant, vel magna cum negligentia impleant; oblitæ moniti Euangelici; *Quærite primum regnum Dei, & iuſtitiam eius.*

11 Dum occupantur in exercitio proprii officii, ſæpiſſimè recordentur diuinæ præſentiæ, recitent frequenter orationes iaculatorias; identidem offerant Deo quod agunt, aut patiuntur in ſuorum peccatorum remiſſionem; ſtudeant ad Dei honorem, ac gloriam dirigere omnes ſuas operationes, habeantque in omnibus debitam rectitudinis intentionem: quo modo oſtendent ſe non eſſe famulas mercenarias, ſed ancillas Chriſti, ſed ſeruas Dei, ſed religioſas chriſtianæ perfectionis ſtudioſas.

12 Sint fortes in ſuſtinendis laboribus proprii officii, humiles in tolerandis reprehenſionibus Superioriſſæ, & patientes in audiendis querimonijs contra ipſas iuſtè, aut iniuſtè excitatis; memores acquiſitionem religioſæ perfectionis potiſſimùm pendere ex continua ſui abnegatione iuxtà illa verba Chriſti: *Lucæ 9. Si quis vult poſt me venire abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.*

13 Non contriſtentur, nec ægrè ferant labores ſuos eſſe minùs acceptos Superioriſſæ, ac Monialibus; non enim propter ipſas, ſed propter Deum debent laborare; nec par eſt, vt Chriſti famulæ intendant placere hominibus; cùm potiùs conari debeant, vt placeant Deo, verba illa Pauli ſæpè repetentes: *Si hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem;* & animo recolentes non eum probatum eſſe, qui ſeipſum commendat, ſed quem Deus commendat vt habetur 2. *Corint.* 10.

14 In exequendo proprio officio ſint diligentes, ac ſollicitæ: ita vt omnia temporibus debitis, quantùm ad ipſas ſpectat, ſint parata; ſicque ex illarum culpa in monaſterio non excitentur querimoniæ, & obtrectationes, quæ charitati fraternæ maximè aduerſantur, ac communem pacem perturbant.

15 Munditiem omni ſtudio curent in propriis officinis, & in rebus omnibus ad ipſarum officium ſpectantibus; quippe quæ maximè decet religioſos homines, & omnibus eſſe ſolet acceptiſſima.

QVÆRES V. Quæ documenta à Monialium Confeſſariis tradi poſſint, ac debeant Monialibus Nouitiis ad vitam religioſam ritè in iis inſtituendam.

298 ℞. Poſſe, & debere tradi ſequentia; nimirum.

1 Intelligant beneficium vocationis religioſæ eſſe ſingulare; de eo quotidie gratias Deo agant quàm maximas, & perſeuerantiam toto animi affectu deprecentur; memores non eum, qui inceperit; ſed qui perſeuerauerit vſque in finem, ſaluum futurum eſſe.

2 Animo ſæpè recolant religioſos in religione viuere puriùs; cadere rariùs; ſurgere velociùs, incedere cautiùs, irrorari frequentiùs, quieſcere ſecuriùs, mori confidentiùs, purgari citiùs, remunerari copioſiùs, ad æternam gloriam peruenire faciliùs.

3 Frequenter meditentur, vnde erutæ, quò vocatæ, quæ mala euaſerint, quæ bona acceperint: ad quid religioſum ſtatum ſuſceperint; quibus mediis finem intentum aſſequi poſſint: quas, & quantas obligationes ſuſceperint in ipſo religionis ingreſſu.

4 Meminerint frequenter, quòd *locus non facit ſanctos, ſed operatio bona locum ſanctificat, & nos,* teſte *S. Auguſtino in ſerm. 27. ad Fratres in Eremo: peccauit enim Angelus in cælo, peccauit Adam in Paradiſo; & tamen nullus locus ſanctior illis erat: ſi habitatorem loca beare poſſent, nec homo, nec Angelus à dignitate corruiſſent.*

5 Recogitent aſſiduè, quales fuerint prima die, quando exierunt de ſæculo, & receptæ ſunt intrà monaſterium: taleſque ſemper curent permanere, vt piè dicebat Agatho: quin etiam ſemper in dies debent creſcere in ſpiritu, ac feruore dicentes cum Dauid *Pſ. 76. Dixi, nunc cœpi.*

6 Inſiſtant ſedulò abnegationi ſui ipſius tam quo ad intellectum, quàm quo ad voluntatem; caetnem diſcreta, ac moderata caſtigatione iuxtà Confeſſarij conſilium edoment, corporis ſenſus mortificent, & inordinatos animi affectus fræno rationis coerceant: vt dicere meritò poſſint cum Paulo. *Rom.8. propter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis.*

7 Quàm maximè afficiantur exercitijs ſpiritualibus, orationi, meditationi, examini conſcientiæ, lectioni piorum librorum, frequentiæ Sacramentorum: & hæc aſſueſcant facere omni ſtudio, ac diligentia; illorum vſum præferentes cuicumque alij occupationi temporali iuxtà conſilium Sapientis *Eccleſ.12. Deum time, & mandata eius obſerua: hoc eſt enim omnis homo.*

8 Quaſi à facie colubri fugiant peccatum mortale, & à venialibus, præſertim magis voluntarijs, pro viribus abſtineant; quippè quæ paulatim diſponunt ad mortale, minuunt diuini amoris feruorem, animæ potentias debilitant, eius pulchritudinem aliqua labe inficiunt, & non parum impediunt diuinæ gratiæ augmentum; vt communiter docent Theologi.

9 Magni faciant intentionis puritatem in omnibus, etiam particularibus; vnicum Deum intendant, & quærant; magnam cum illo familiaritatem contrahant per frequentem piorum actuum, ac orationum iaculatoriarum vſum: proprium ſpiritualem profectum præferant vniuerſis vitæ huius bonis, & quæcumque illum poſſunt retardare, omninò amoueant: ſcientes nihil prodeſſe homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ propriæ detrimentum patiens, vt habetur *Matth.16.*

10 Sincere, ac fideliter proprio Patri ſpirituali totam ſuam conſcientiam manifeſtent: ipſi aperiant non ſolùm proprios defectus, prauas inclinationes, ac tentationes, ſed etiam pœnitentias voluntarias, actus bonos, & diuinos fauores; ſibi certò perſuadentes in vitæ ſpiritualis curriculo nullum medium dari vtilius, efficacius, & magis neceſſarium, quàm ſit fidelis, clara, ac ſincera manifeſtatio conſcientiæ.

13 Paupertatem diligant vt matrem; caſtitatem æmulentur Angelicam; Chriſti obedientiam perfectiſſimam imitentur: fraternam charitatem puram propter ſolum Deum abſque nota ſingularitatis cuſtodiant; ſimplicitatem, & animi candorem ſequantur, ab omni artificio, duplicitate, & quacumque politica procedendi ratione prorſus abhorrentes; regularum, etiam minimarum exactam curent obſeruantiam, modeſtas deniquè, humiles, patientes, ac deuotas in omnibus ſe exhibeant.

12 Bonorum temporalium, quibus renunciarunt, amplectentes ſtatum religioſum, penitus obliuiſcantur: nullam mentionem faciant de bonis parentum, nobilitate familiæ, & conſanguineorum amplitudine, ac dignitate: non oſtentent præclaras animi, & corporis dotes, quibus fortè inſignitæ ſunt; memores religioſis in Deo ſolo eſſe gloriandum.

12 Curent compoſitionem non ſolùm internam animi, coercendo inordinatos animi affectus, & prauas propenſiones corrigendo; ſed etiam externam: ita vt caput non leuiter huc, illuc dimoueant; oculos vt plurimum demiſſos teneant; rugas in fronte, & multò magis in naſo euitent; labia nec nimis comprimant, nec nimium deducant; in facie non præferant triſtitiam, nec aliam minùs moderatum affectum; manus, ſi non occupentur in detinenda veſte, decenter quietas detineant, incedant paſſu moderato, ſine notabili feſtinatione, niſi vrgeat neceſſitas: omnes denique geſtus, ac motus ipſarum ij ſint, vt apud omnes pariant ædificationem.

14 Parcè loquantur, maximè coram Superioribus, & Monialibus antiquioribus iuxtà *Prouerb. 11. in medio ſeniorum ne adijcias loqui:* &, ſi loquendum fuerit, meminerint modeſtiæ, ac ædificationis tum in verbis, tum in ratione, ac modo loquendi: *ſiquis enim putat ſe religioſum eſſe, non refrenans linguam ſuam, huius vana eſt religio*, inquit *S. Iacobus cap.1.*

17 Mo-

17 Modum recitandi diuinum Officium, & varias Chori cæremonias benè percipiant; aſſueſcant illas exactè obſeruare; accuratè conſiderent regulas, ac conſtitutiones Ordinis, ſedulò examinent obligationes vitæ religioſæ, & ex propoſito ſæpè recogitent, num ipſis ſuppetant vires ſufficientes ad illas perfectè implendas: ne poſtea de ijs dici poſſit, quod habetur *Lucæ* 14. *Cœpit ædificare, & non potuit conſummare*.

16 Caueant quàm maximè à fœminarum ſæcularium vanitatibus: abſtineant à quocumque corporis ornatu, ſimplicitatis religioſæ limites excedente: fuci, cincinni, & ſimilia vanæ pulchritudinis fomenta in ijs nec nominentur: ſpeculi vſum aut nullum, aut breuiſſimum habeant: vnam denique animæ pulchritudinem affectent, & curent iuxta verba *Pauli* 1. *Corinth.* 7. *Mulier innupta, & virgo cogitat quæ Domini ſunt, vt ſit ſancta corpore, & ſpiritu: quæ autem nupta eſt, cogitat, quæ ſunt mundi, quo modo placeat viro*, quippè omninò dedecet vanam corporis pulchritudinem affectari à ſponſis illius, cui teſte *Iſaia cap.* 53. *non eſt ſpecies, neque decor; qui eſt deſpectus, & nouiſſimus virorum; vir dolorum, & ſciens infirmitatem, & quaſi abſconditus vultus eius, & deſpectus, vnde nec reputauimus eum*.

17 Attendant bona exempla, quæ Deo dante, in quolibet Monialium monaſterio non deſunt; &, ſi in Moniali aliqua antiquiori aliquid inſpiciant redolens alíqualem regularis diſciplinæ relaxationem, non ideò illud ſibi etiam permiſſum exiſtiment: æquitas enim petit, vt aliqua permittantur religioſis ſenioribus, quæ in ipſo religionis ingreſſu non decet permitti iunioribus; aliàs ſi iunioribus permittantur quæcumque permittuntur antiquioribus religioſis, vbi ij fient ex antiquioribus, ſi quo ad hoc conſequenter procedant, ad omnimodam religioſæ obſeruantiæ diſſolunem deuenient: vnde fit, vt, ſi quæ exempla minùs bona animaduertant in aliqua Moniali, debeant compati fragilitati humanæ, ac excuſare intentionem, interim tamen ab ijs abſtinentes.

18 Ad collocutoria vel numquam, vel valdè raró accedant; & ſi ex cauſa iuſta accedant, in omnibus procedant cum religioſa ædificatione, & quàm citiſſimè ſe expediant: memores in multiloquio non deeſſe peccatum *Prou.* 10. Ieſumque inueniri, non inter cognatos, & notos, ſed in templo, & quidem non ſtatim, ſed poſt triduum.

19 Litteras neque recipiant, neque ſcribant, niſi de licentia Superiorìſſæ, aut propriæ Magiſtræ iuxtà monaſterij conſuetudinem; &, ſi quas ſcribunt, eæ ſint, quæ deceant ſponſam Chriſti, ac nouitiam religioſam: fabulas ſæculares ſcire non curent: libros denique minùs honeſtos omninò auerſentur, ſicut & ſermones minùs pios; ſcientes corrumpere bonos mores colloquia praua.

20 Identidem ſe excitent ad nouum feruorem, & amorem Dei: erubeſcant conuerſæ ad Dominum minori affectu ſectari iuſtitiam, quàm iniquitatem anteà ſectarentur: *pudeat negligentiùs nunc in vitam, quàm priùs in mortem ire, & minori ſtudio ſalutis acquirere, quàm perditionis augmentum*; vt loquitur *S. Bernardus Epiſtol.* 140. conſiderent quanto labore, ac ſtudio ſponſa carnalis curet placere proprio ſponſo; & erubeſcant ſe ita parum laborare, vt placeant Chriſto qui eas elegit in ſponſas.

QVÆRES VI. Quibus monitis poſſint, & debeant Confeſſarij Monialium inſtruere Puellas intrà Monialium monaſteria degentes in educatione, ad hoc; vt educatio cedat in maius bonum ipſarum puellarum.

290 ℞. Poſſe, & debere inſtruere ſequentibus monitis; nempè.

1 Intelligant ſe intrà monaſterium admiſſas in educationem primò, & principaliter vt inſtruantur in Chriſtianis moribus, & actibus pietatis; ideòque vt finem intentum conſequantur, ac ſtudia pietatis maximè incumbant, ſuas preces quotidie recitent, Miſſam audiant deuotè ſingulis diebus: vnoquoque menſe confiteantur ſua peccata; immò & communicent, ſi iam ad communionem admittun-

mittuntur, pios libellos ipſarum ſtatui, ac ætati proportionatos legant; interdum ieiunent, ſin minus ieiunio rigoroſo (ad quod tenentur ſolùm poſt annum 21. expletum) ſaltem per modum aliqualis abſtinentiæ, vt ſic paulatim aſſueſiant ieiunijs Eccleſiæ obſeruandis; conciones, ac pios ſermones, qui habentur ad Moniales, attentè audiant; reliqua denique pietatis opera exerceant iuxtà conditionem ipſarum ætatis, ac ſtatus.

2 Debitam ſeruent modeſtiam, in omnibus, in veſtitu, inceſſu, corporis ornatu, ac locutione: cantiones prophanas nullo modo canere permittantur, ſed ſolùm pias, ac ſpirituales: non ſcribant, nec accipiant litteras, niſi deconſenſu propriæ Magiſtræ: ad collocutoria non ſinantur accedere ſine aſſiſtentia ipſiuſmet Magiſtræ; & quidem regulariter ſolùm in caſu, quo eæ vocentur à conſanguineis; quòd ſi interdum vocentur ab extraneis perſonis, in puellis dimittendis cautiùs procedat Magiſtra, & maiori vigilantia aſſiſtat: ne aliàs innocens ouicula commiſſa fidei lupi alicuius infernalis miſerè diſcerpatur.

3 Debitam reuerentiam, ac obedientiam propriæ Magiſtræ præſtent: eius conſilia libenter audiant; patienter ferant illius reprehenſiones, immò, & punitiones: de ea minimè conquerantur, ſiue apud puellas ſocias, ſiue apud Moniales; illam ſpeciali affectu diligant, habeantque in magna æſtimatione, æqui, bonique conſulant quidquid de ipſis dicat, agat, aut diſponat, certò exiſtimantes ab ea totum dirigi ad bonum ipſarum ſiue ſpirituale, ſiue temporale: Moniales omnes Conuentus, & maximè antiquiores venerentur.

4 Nullam ex puellis ſocijs habeant præ alijs magis familiarem; caueant maximè, ne cum aliqua illarum ſecedant in loca ſecretiora; nullo modo ſe tangant inuicem; neque in facie, neque in manibus; ne inter ſe miſceant colloquia virginali pudicitiæ minùs conformia, ne ſibi mutuas largitiones faciant, quibus foueatur inter ipſas amor inordinatus, aut concilietur.

5 Abſtineant à mendacijs, etiam iocoſis, à quocumque genere iuramenti, ab imprecationibus, detractionibus, conuitijs, & alijs quibuſuis linguæ defectibus.

6 Se diligant inuicem tamquam ſorores; nullæ inter ipſas rixæ, contentiones, ac diſſenſiones permittantur; non ſe offendant verbis, & multò minùs factis: & ſi interdum ſe offendant, curent Magiſtræ quarum curæ commiſſæ ſunt, vt quàm primum reconcilientur.

7 Otium omnium malorum originem in primis euitent, ac proinde ſemper in aliqua re occupentur; ſomno ne ſint nimis deditæ; gulam fræno temperantiæ cum debita moderatione contineant, ſicque caueant, ne comeſtibilia occultè ſurripiant à propria Magiſtra, aut ab alijs Monialibus: in ordinarijs recreationibus modum non excedant, ſeque in ijs ita gerant, vt impleant conſilium Apoſtoli *Philip. 1. Gaudete in Domino ſemper; iterùm dico gaudete: modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus.*

8 Magnam concipiant confidentiam ergà Confeſſarium; &, ſi fortè ex humana fragilitate aliquid cogitarunt, aut commiſerunt, naturalem erubeſcentiam omninò euincant, ne alioqui pluribus confeſſionibus ſacrilegis ſe implicent; & fiat error peior priore: grauiores tentationes, cuiuſcumque generis eæ ſint, illi ſincerè manifeſtent, ab illo opportuna remedia expoſcant, eaque ſuis temporibus cum Dei gratia vſurpent.

9 Propriam pudicitiam tam animæ, quàm corporis Deo, Beatæ Virgini Mariæ, Angelo ſuo cuſtodi, & Sanctis Tutelaribus aſſiduè commendent: diabolicas tentationes aduerſus illam quomodocumque inſurgentes ſtatim repellant; quæcumque eius nitorem labefactare poſſunt ſollicitè effugiant; ad hunc etiam effectum ſenſus corporis, viſum, auditum, guſtum, tactum, & olfactum accuratè cuſtodiant: animæ affectus, ac potentias imperio rationis ſubijciant; & carnem ipſam, ſi opus ſit, corporali aliqua afflictione caſtigent.

10 Bonam, & ſalutarem electionem ſtatus à Deo in ſuis orationibus efflagitent

tent quotidie: nec ad ſtatum religioſum amplectendum ſinant ſe temerè induci, ſiue ex ſuggeſtione parentum, ſiue ex importuna ſuaſione Monialium, cum quibus degunt, ſiue ex conſilio propriæ Magiſtræ: ſicque priùs quàm in re adeò graui deliberent, conſulant Deum, Patrem ſuum ſpiritualem, vel alium prudentem, pium, ac diſcretum virum; alioqui, ſi incautè, ac imprudenter, & ob humanos reſpectus conſentiant in ſuſceptionem ſtatus religioſi; temporis progreſſu ipſas pœnitet promiſſionis, & (quod peius eſt) ex puerili erubeſcentia non audentes reuocare conſenſum, inuitæ religionem ingrediuntur, & in ea inquietè viuentes veraciter de ſe ipſis dicere poſſunt, quod ex pia animi ſubmiſſione, ac modeſtia dicebat *S. Bernardus ep.249. Clamat ad vos mea monſtruoſa vita, mea ærumnoſa conſcientia: ego quædam chimæra ſæculi ſum: nec Clericum gero, nec Laicum; nam Monachi iam dudum exui conuerſationem, non habitum.*

Hinc enim in *Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regul. cap.17.* præſcribitur, vt puellæ admittendæ ad nouitiatum voluntas accuratè exploretur ab Ordinario, & quidem eo modo, quo diximus, *c.2. ſect.1. quæſt.4. per totum*. Quamuis talis exploratio non videatur neceſſaria, neque in caſu, quo Monialis nouitia profiteatur vigore indulti Pij V. relati *c.9. nu.18.* (idque ob rationem adductam in *hoc ipſo c. num.224. §. Quod ſi*) neque in caſu quo nouitia tranſiret ad ſuſcipiendum habitum alterius Ordinis; in quo nulla maior difficultas appareret in regulari obſeruantia, quàm eſſet in priori Monaſterio: Intellige, ſi aliunde ſufficienter conſtet Ordinario nouitiam voluntariè, ac liberè tranſire ad illum alium Ordinem: ſi enim de hoc non conſtet, iterùm explorari debet illius voluntas quo ad hoc particulare, vtpotè principaliter intentum à Concilio; non item quo ad alia; cum de ijs ſufficienter conſtet exploratione facta in ingreſſu Prioris Monaſterij; & alioqui ceſſante fine legis ceſſet lex *l. fi. ff. de adul.* & qui certus eſt, certiorari non debeat *l.1. ff. de act. emp. & vend. & c. eum qui, de reg. iur. lib.6.*

QVÆRES II. Qualem modum orandi mentaliter facilem, ac vtilem poſſint Confeſſarij Monialium illis tradere, vt in eo ſe exercere valeant maiori incremento proprij profectus ſpiritualis.

291 ℞. Poſſe tradere ſequentem, quem maioris charitatis gratia in §§. ſequentibus diſtinctis ſubijcio; videlicet.

1 Oratio mentalis vt vtiliter, ac fructuoſè fiat, aliqua requirit ante ipſam orationem, aliqua in ipſa oratione, & aliqua poſt illam.

2 Ante orationem ex conſilio Sapientis *Eccl. 18. Ante orationem præpara animam tuam, & noli eſſe quaſi homo qui tentat Deum;* duplex requiritur præparatio: altera in eo conſiſtit, quòd ex libello ad id deſtinato opportuno tempore meditationis puncta colligantur: idque ne ipſo orationis tempore mens diſtrahatur ad quærendam materiam meditationis: altera conſiſtit in eo, quòd Deum præſentem viuaciter concipiamus per fidem, eumque profundiſſima corporis, & animæ reuerentia adoremus, adhibitis verbis illis Abrahæ *Gen. 18. loquar ad Dominum meum, cùm ſim puluis, & cinis:* tum enixè petamus à Deo, vt quæcumque ea die cogitaturi, locuturi, facturi, ac paſſuri ſumus, omnia cedant ad maiorem ipſius honorem, ac gloriam; denique cogitemus, quid tunc temporis ſimus à Deo petituri.

4 In ipſa oratione curandum in primis, vt myſterium, quod ſumus meditaturi, benè intelligamus, & firmiter credamus; tum conſiderandæ attentiùs cauſæ, ac rationes illius; tum indagandi veri fines, ob quos peractum eſt myſterium; tum inquirendi effectus illius, fructus ſcilicet, & damna inde prouenientia; denique perpendendæ circumſtantiæ, ac proprietates dicto myſterio annexæ, v. gr. meditatura eſt Monialis myſterium Incarnationis: 1. debet benè intelligere per tale myſterium filium Dei in vnitate perſonæ naturam humanam ſibi copulaſſe; ita vt Deus dici poſſit homo, & homo dici poſſit Deus: 2. indagare debet cauſam huius myſterij, quæ fuit diuina bonitas: 3. debet inueſtigare fines dicti myſterij, qui fuerunt redem-

redemptio generis humani, & diuinæ charitatis manifeſtatio.

Inſpicere debet fructus ex præfato myſterio prouenientes, qui ſunt remiſſio peccatorum, mortis deſtructio, aditus ad Cœlum, & ſimiles: 5. conſiderare debet circumſtantias talis myſterij, locum ſcilicèt, tempus, & modum; nec non proprietates animæ, & corporis, quæ Verbum diuinum modo dicto ſibi copulauit.

5 In conſideratione autem cuiuſlibet harum rerum immorari debet intellectus Monialis meditantis, quamdiu in ijs deuotionem inuenit, ac guſtum ſpiritualem abſque anxietate tranſeundi vlteriùs; & curandum eſt, vt voluntas ipſa inde excitetur ad varios affectus (cum ad hos potiſſimùm ordinetur oratio mentalis) & fiant variæ petitiones, & colloquia iuxta materiæ propoſitæ exigentiam, vbi verò Monialis vnam ex dictis rebus hoc modo perpenderit, ac ponderauerit, eadem pace, & animi quiete ad aliam progreditur eodem modo, & ſic deinceps vſque dum totam perfecerit meditationem.

6 Affectus, qui in progreſſu meditationis excitari debent, eſſe poſſunt ex ijs, qui comprehenduntur in præſenti alphabeto, videlicet Adoratio: admiratio: aſpiratio: amor: ſui ipſius accuſatio: Benedictio: beneficentia: Confeſſio, cognitio Dei, & ſui, Compunctio, congratulatio: Deuotio: deſiderium: delectatio: deteſtatio: donatio: Exultatio: electio: eleemoſyna: Fides: fiducia: fruitio: Glorificatio: gaudium: gratiarum actio: gratitudo: Humiliatio: honoratio: holocauſtatio: Imitatio: inuocatio: interrogatio: indifferentia: Laudatio: Mortificatio: manſuetudo: mendicitas ſpiritualis: magnanimitas: Nitor intentionis in operando: Obedientia: oblatio: obſecratio: odium peccati: Proſtratio: propoſitum: petitio: Querelæ aduerſùs ſe ipſum, diabolum, & alios humanæ ſalutis hoſtes: Reuerentia: reſignatio: religio: Spes: Submiſſio: ſupplicatio: Timor: triſtitia: Vnio cum Deo: Zelus honoris Dei, & ſalutis animarum.

7 In propoſito igitur myſterio Incarnationis elici poterunt, & debebunt affectus amoris in Deum, fiduciæ in diuinam bonitatem, gratitudinis, gratiarum actionis, odij, ac deteſtationis peccati, propoſiti de cætero non peccandi &c.

8 Admiſceri poſſunt, & debent etiam in meditatione petitiones, & colloquia pro conditione materiæ, quam meditamur: petitiones quidem, quibus imploremus Dei auxilium, petamus gratias neceſſarias, aut poſtulemus liberari à malis tam ſpiritualibus, quàm temporalibus: colloquia verò modo cum Deo (& quidem etiam cum vnaquaque ex tribus diuinis perſonis ſeorſim) modò cum Chriſto, modò cum B. V. Maria, modò cum Angelis, modò cum Sancto aliquo; modò nobiſcum ipſis; pro vt exiget materia meditationis, ſuggeret affectus, & Spiritus Sancti illuſtratio inſinuabit.

9 Quamuis ad actum orationis mentalis potiſſimum concurrant intellectus, memoria, & voluntas; ad illam tamen non parùm conferunt etiam aliæ potentiæ animæ inferiores, & maximè imaginatio; qua Monialis meditatura myſterium v. gr. Natiuitatis Chriſti; ſibi efformet imaginem porticus vndequaque frigori expoſitæ, ibique paruulum pannis inuolutum: ſic enim Imaginatiua, quæ aliàs tempore meditationis vagatur, & diſcurrit, manebit certo loco affixa, & multum iuuabit ad myſterium propoſitum attentè meditandum.

10 Iuuabit etiam ad meditationem locutio ipſa corporalis, Moniali in decurſu meditationis prorumpente in orationem aliquam vocalem, per quam illa excitetur ad maiorem attentionem, ac deuotionem: & hoc, ſiue recitando aliquam orationem compoſitam ab Eccleſia, aut ab aliquo Sancto, ſiue illam hìc, & nunc ex ſe concinnando iuxtà præſentem deuotionem, ac neceſſitatem ſpiritualem.

11 Prætereà iuuari poteſt meditatio etiam per vſum ſenſuum, & per ipſum ſitum corporis: ſed de his non poteſt tradi certa regula: alij quippè meliùs, ac fructuoſiùs meditantur detinendo oculos clauſos; alij aſpiciendo Cœlum, vel deuotam aliquam imaginem; alij audiendo cantus muſicales; alij recedendo à quocum-

que

que ſtrepitu; alij crebris ictibus pectus percutiendo; alij frequentes genuflexiones iterando; alij brachia extendendo in modum crucis; alij ſe proſternendo ſuper terram; alij in certo loco firmis pedibus ſe ſiſtendo, alij leniter deambulando; alij ſedendo ex humili aliquo loco. Quare quo ad hoc eligat Monialis quod experitur ſibi magis conferre ad deuotionem cordis, attentionem, & quietem; habita ratione tam propriæ infirmitatis corporalis, quàm ædificationis aſtantium, ſi meditatio fiat in loco publico.

12 Finita meditatione cogitare debet Monialis qualiter in ea ſe geſſerit: an ante orationem ſe præparauerit, materiam ad meditandum præuenerit, fructum ex ea eliciendum præuiderit; an ſtatuto tempore inchoauerit ſtatim meditationem: an diſtractiones paſſa ſit, & quas, qualiterque in ijs abigendis ſe geſſerit; an dormiturierit aliquantulum, & cur: quid fuerit meditata; an intellectui plus æquo laxauerit habenas diſcurrendi; quos affectus in ſe excitauerit: quid à Deo poſtulauerit; quæ bona propoſita elicuerit; qua reuerentia ac humilitate apud Deum aſtiterit: an aliquem alium defectum in meditatione commiſerit.

13 Quòd ſi Monialis velit meditari aliquod ex nouiſſimis; mortem v.g aut turpitudinem peccati mortalis, aut aliquam ex regulis ſui Ordinis, vel aliud ſimile: debet proportionaliter ſeruare regulas hactenus traditas: ſicut in caſu, quo ope meditationis vellet ſe diſponere ad grauem mortificationem fortiter ſufferendam, ac implendam aliquam obedientiam admodum difficilem, ad ſuſtinendam magnam iniuriam ſibi extrinſecùs illatam, ad promptè excipiendum è manu Dei infortunium aliquod grande ſibi imminens, ad moleſtam, ac longam infirmitatem patienter ferendam, & in alijs ſimilibus caſibus: in his enim omnibus conſiderari debent natura rei propoſitæ, eius cauſæ, ſeu rationes, fines illus, effectus, ſeu fructus, & reliquæ circumſtantiæ, quæ rem illam comitantur: tum excitandi varij affectus, & faciendæ variæ petitiones iuxtà exigentiam rei cadentis ſub meditationem; & indigentiam Monialis meditantis.

14 Cauendum, nec Monialis deſiſtat ab oratione mentali ex eo quòd in ea neſciat diutiùs differere de re propoſita ad meditandum, & ſtatim areſcat; nulla bona cogitatione ei recurrente, qua puncta meditationis extendat: ſi quidem vigor mentalis orationis plus conſiſtit in pijs affectibus, ac bonis deſiderijs voluntatis, quàm in diffuxis diſcurſibus, ac ſpeculationibus intellectus; vnde fit, vt ſæpè homines rudiores meliùs, ac fructuoſiùs orent mentaliter, quàm viri ſapientes, ac docti; eò quòd illi per ſimplicem aliquam cogitationem ſtatim tranſeant ad pios affectus, & in his ſe diutiùs detineant, qui vtique in oratione mentali principaliter intenduntur, quo pacto Philoſophus quidam apud *Gerſonem ſuper magnificat alph. 86. lit. D.* dicere ſolebat *Inquiramus, quid ſit virtus, non vt ſciamus, ſed vt boni efficiamur.*

15 Cùm finis orationis mentalis ſit emendatio noſtrorum defectuum, & remedium noſtrarum infirmitatum ſpiritualium; proptereà Monialis acceſſura ad orandum debet præmeditari, ac præuidere non ſolùm puncta meditationis (vt iam diximus) ſed etiam fructum, quem determinatè intendit percipere ex illa; ad illum ordinando totam meditationem, & omnes pias cogitationes in ea recurrentes, tamquam media ad illum conſequendum.

16 Vt fructuoſior ſit oratio mentalis, confert non ſolùm poſt illam in aliquo libello adnotare breuiter fructum illius, & bona propoſita in ea elicita; ſed etiam ipſo tempore orationis determinare fructum aliquem ea die practicandum, vt, ſi ope meditationis tibi propoſuiſti patienter ſuſtinere iniurias, & moleſtias à ſocio inferendas; debes determinare aliquid particulare, in quo patientiam exerceas illa die; v. g. in caſu, quo iniuſtè tibi contradicatur in ijs, quæ dicis; aut certè honor debitus denegetur.

17 Oratio mentalis curandum ſemper eſt, vt ſit practica, adeoque deſcendat ad caſus particulares; non autem ſiſtat in generali voluntate, ac deſiderio alicuius vir-

virtutis: quare non ſufficit, quòd Monialis in oratione mentali afficiatur circa virtutem obedientiæ in genere, ſed debet determinare caſus particulares, in quibus exerceat obedientiam, & in quibus maiorem ſentiat repugnantiam.

18 Quòd ſi Monialis inter orandum frequentes patitur diſtractiones, quibus dæmon conatur impedire orationis fructum: contrà illas pugnandum eſt tum humilitate, per quam orans ſuam infirmitatem agnoſcat, & confundatur ſe Deo aſtare adeò irreuerenter: tum fortitudine, qua firmiter ſtatuat pro viribus repellere quamcumque cogitationem alienam à materia orationis, quantumuis ea fuerit de re ſibi grata, vtili, ac neceſſaria: tum oratione ipſa, qua Deum deprecetur, vt regat potentiam ſuam imaginatiuam, & colligat cogitationes ſuas diſſipatas; tum fiducia in Deum elicita, qua confidat, ſicut dat velle orare, daturum, & poſſe: tum denique ſua induſtria, ac diligentia, qua ante orationem illa omnia à mente ſua amoueat, quæ cupit non irrepere ſibi in ipſa oratione, vt monet *Caſſianus collat. 9. cap. 2.*

19 Si quando Monialis ex propria infirmitate, aut iuſto Dei iudicio in oratione omnimodam patitur ariditatem, ita vt ſe habeat per modum ſtipitis, tunc conſultum eſt, vt vel aliquem pium librum legat non feſtinanter, ponderando verba, & ex ijs eliciendo varios actus pios, vel vt recitet aliquas orationes vocales, offerens Deo in ſuorum peccatorum remiſſionem illius ariditatis moleſtiam.

20 Non turbetur Monialis ex eo quòd in actu orationis mentalis plures, & grauiores ſolito patitur tentationes, ſi quidem, vt benè aduertit B. Ægidius S. Franciſci ſocius, id facit diabolus, ne obtineamus per orationem à Deo vires neceſſarias ad illum profligandum: *vt ſi litem ageres*, ait B. Ægidius, *& regem adires, vt auxilium ab eo depoſceres, non ne aduerſarius tuus pro viribus contenderet, vt iter tuum impediret: cùm igitur in oratione contrà Satanæ aſtutias auxilium depoſcamus, verſutus ille omnibus vijs ſtudet hoc Sanctum exercitium nobis impedire.* Verùm non eſt, cur hac in re multùm timeamus; quin potius dicere debemus, *ſi Chriſtus pro nobis, quis contra nos?* tantoque ardentiùs ad Deum debemus confugere.

21 Fructus porrò orationis mentalis ſunt reformatio morum, euitatio cuiuſcumque peccati, etiam minimi, fuga occaſionum illius, edomatio paſſionum, coercitio ſenſuum, mortificatio prauarum inclinationum, victoria difficultatum à Dei ſeruitio retardantium, fortitudo contrà quaſcumque tentationes, generoſa ſufferentia moleſtiarum, prompta executio diuinæ voluntatis, conſecutio Chriſtianarum virtutum, & maximè charitatis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, & mortificationis.

QVÆRES VIII. Quibus monitis induci poſſint Moniales per ſuos Confeſſarios ad Horas canonicas, aliaſque orationes vocales attentè, deuotè, ac reuerenter recitandas.

292 ℞. Poſſe induci ſequentibus videlicet.

1 Cogitent homines orationis tempore curiam intrare cœleſtem; illam, inquam, curiam, in qua Rex regum ſtellato ſedet ſolio, circumdante innumerabili, & ineffabili beatorum ſpirituum exercitu; vt notauit *S. Bernardus de 4. modis orandi* inde inferens *Quanta ergò cum reuerentia, quanto timore, quanta illius humilitate accedere debet à palude ſua procedens, & repens ranuncula vilis? quàm tremebundus, quàm ſupplex, quàm denique humilis, & ſolicitus, & totus intentus animo maieſtati gloriæ in præſentia Angelorum, in conſilio ipſorum, & congregatione aſſiſtere poterit miſer homuncio.*

2 Conſiderent cum eodem *S. Bernardo ſerm. 8. in Cant.* Angelos Sanctos aſtare orantibus, offerre Deo preces, & vota hominum, vbi tamen ſine ira, & diſceptatione leuari puras manus perſpexerint. *Doleo proinde* ſubdit *S. Bernardus*, *aliquos veſtrum graui in ſacris vigilijs deprimi ſomno, nec Cœli ciues reuereri, ſed in præſentia principum tamquam mortuos apparere: cùm noſtra ipſi alacritate permoti noſtris intereſſe ſolemnijs delectentur. Vereor, ne veſtram deſidiam quandoque abominantes*

cum

cum indignatione recedant: at ſi ſe à nobis boni ſpiritus elongauerint, impetus malignorum quis ſuſtinebit?

3 Caueant, ne Regi Deo aſſiſtere, & colloqui proficiſcentes, imparatæ hunc curſum faciant; ne fortè eas abſque armis, & ſtola regia digna conſpectu à longè conſpiciens, miniſtris, & famulis iubeat, vt vinctas illas longè à facie ſua in exilium mittant, negligenteſque, & interruptas ipſarum orationes in faciem ijs exprobrentur; vt loquitur *Climacus Grad.*28.

4 Meminerint frequenter quæ habet *S.Cyprian.de orat.dom.*his verbis: *Quo modo te audiri à Deo poſtulas, cùm te ipſum non audias? vis Deum memorem eſſe tui, cum rogas, quando tu ipſe memor tui non ſis? hoc planè eſt vigilare oculis, & corde dormire: cum debeat Chriſtianus cum dormit oculis, corde vigilare; ſicut ſcriptum eſt, ego dormio, & cor meum vigilat.* Quæ omnes confirmat *S. Bernar. lib. de anima cap.*8. his verbis: *Loquitur mihi Deus in Pſalmo, & ego illi: nec tamen cum Pſalmum dico, attendo cuius Pſalmus ſit: ideò magnam iniuriam Deo facio, cum illum precor, vt meam precem exaudiat, quam ego, qui fundo, non audio: deprecor illum, vt mihi intendat, ego verò nec illi, nec mihi intendo.* Sic etiam *S.Cyprianus in Pſalmum* 37. ait *Quo modo nos audiet Deus, cum nos ipſum non audiamus? quo modo faciet ille, quod volumus: cum nos, quod ille vult, non faciamus: vult nos tales eſſe Deus, vt quaſi dij cum Deo loquamur.*

5 Benè perpendant, quòd homines quidem aliquos allocuturi, qui ſunt nobis ſuperiores, & habitum, & inceſſum, & amictum, & omnia componimus, inquit *S.Chryſoſtom.in Pſal.*4. *ad Deum autem accedentes hiamus, fricamus, nos huc, & illuc verſamus, negligentes, & ſocordes ſumus; humi genibus flexis per Forum oberramus.*

6 Attendant in actu orationis Chriſtianos eleuare manus in cœlum non ſolum quòd hic habitus eſt ſupplicis, ac petentis, & ſperantis auxilium ab alio (ſicut ſubmergendus extendit manus tanquam auxilium petens) ſed etiam quòd manuum eleuatio ſignificet, ac excitet eleuationem mentis in Deum, vt notauit *Clemens Alex.l.*7.*ſtromat.* Quamquam dici poſſet cum *Tertullian.apolog.*30.*orantes extenſione manuum ſe Deo offerre, & quaſi in manus eius dedere;* vel certè magnam affectus vehementiam deſignare; quaſi manus eleuando vim Deo inferant, & magna fiducia velint manu prehendere quod petunt: vel denique oſtendere ſe nolle torpentes rem petitam obtinere, ſed velle manus ſimul ad opus admouere: & hoc iuxta *Pſalmum* 118. *leuaui manus meas ad mandata tua quæ dilexi.*

7 Meminerint placere Deo latinas preces, quas ipſæ recitant, etſi illas non intelligant, nam Abbas paſtor *in vitis Patrum* cum quidam ei conquerendo diceret *Ecce oro, & non eſt compunctio in corde meo; quia neſcio virtutem* (ideſt ſignificationem) *verborũ:* reſpondit *Et tu tamẽ orare perge quoniam ſicut incantator, licèt virtutum verborum, quæ dicit, neſciat, ſerpens tamen audit, & intelligit ea, uſq; ſubijcitur incantanti, & humiliatur: ſic & nos, quamuis ignoremus virtutem eorum, quæ loquimur, dæmones tamen audientes ea intelligunt, terrentur, atque diſcedunt.*

8 Si voluntariè diſtrahantur in recitandis orationibus vocalibus, putent ſibi exprobrari à Chriſto verba illa, quæ habentur *Matth.*26. *Sic non potuiſtis vna hora vigilare mecum?* quæ verba ſic expendit Drogo; *quis autem eſt, Domine, qui tecũ vna hora vigilet? etiam in cœlo non eſt factum ſilentium, niſi quaſi dimidia hora; quantò minus in terra vna hora vigilabimus tecum?* hæc ille: ex quibus colligitur humanam mentem difficillimè quietam ſilere in oratione: vt proindè Chriſtus ei oppoſuerit vallum ſpinarum, quibus redimitum fuit illius caput, quem minimè tranſilire poſſit; quod his verbis expreſſit *S. Athanaſius; Spineam coronam geſtat Dominus, vt omnes in ſecuritatem aſſereret, qua in precibus mentem inconcuſſam poſſideret, tanto opus fuit vallo, vt mens humana ſe ſe quieta in precibus contineret.*

9 Vt attentè horas 7. canonicas recitent, meminerint illas inſtitutas fuiſſe ab Ec-

Eccleſia ad conſeruandam memoriam humanæ redemptionis: quippè his horis principalia myſteria illius completa ſunt; hora enim veſpertina (vnde Officium Eccleſiaſticum ſumit initium) Chriſtus cœnauit cum diſcipulis: hora completorij captus eſt in horto: matutina initum eſt concilium perdendi Chriſtum: prima ductus eſt ad Pilatum, ac Herodem: tertia crucifixus vocibus Hebræorum, flagellatus, & coronatus ſpinis: ſexta crucifixus re ipſa: nona ſpiritum emiſit.

10 Accedentes ad orandum vocaliter perindè ſe gerant, ac ſi eo die nihil aliud ipſis faciendum foret: ſicque cogitationem omnem extraneam, & alienam ab oratione diligentiſſimè abigant; ſiue ea ſit de officio, quod exercent, ſiue de negotio, quod tractant, ſiue de iniuria illata à ſocia, ſiue de malo ipſis imminente, ſiue de qualibet re impertinente ad materiam meditationis: ſi quidem *omnia tempus habent Eccl.3.& ſufficit diei malitia ſua Matth.6.* Quin etiam conſultum eſt, vt ſerui Dei, quandocumque accedunt ad orandum, omnes ſuas cogitationes temporales iubeant manere extra locum orationis, verba illa Abrahami *Gen.22.* vſurpantes *Expectate hic cum aſino; ego, & puer illuc vſque properantes; poſtquam adorauerimus, reuertemur ad vos:* ac identidem ſibi inculcent verba illa *Hoc age; hoc age*, quæ Sacerdoti ethnico dijs ſacrificanti per tibicinem altiori voce inculcabantur ad inſinuandam reuerentiam dijs debitam.

11 Ad attentè orandum ſummoperè conferet elicere firmum propoſitum attendendi non ſolùm ſub initium orandi; ſed etiam renouare propoſitum in principio cuiuſlibet Pſalmi, & ſi is ſit longior, etiam in progreſſu illius; maximèque quando maiores, ac moleſtiores ingruunt diſtractiones; & quidem iterùm atque iterùm implorato ad talem effectum Dei auxilio.

12 Conferet item ad attentè orandum meminiſſe de quacumque diſtractione admiſſa voluntariè reddendam eſſe Deo rationem: ac proinde, ſicut orans conaretur attentè orare, ſi noſſet cogitationes ipſi tunc occurrentes ab aſtantibus clarè cognoſci, aut ipſum cogendum eſſe eas manifeſtare proprio Superiori: ſic omni ſtudio procuranda eſt attentio; cum nobis conſtet Deo notas eſſe omnes noſtras diſtractiones, de ijs reddendam à nobis eſſe rationem, immò & ſubeundam eſſe debitam pœnam, ſi fuerint culpabiles: quod eſt contrahere reatum pœnæ, vbi acquirendum eſſet incrementum meriti: quo modo dici poteſt, quod habetur *Luc.11. Vide, ne lumen, quod in te eſt, tenebræ ſint.*

13 Cum autem varia poſſit eſſe attentio in oratione vocali, videlicet vna ad verba (quæ dicitur materialis) alia ad ſenſum literalem verborum (quæ dicitur literalis) & alia, qua cogitatur ad Deum, & ad rem, pro qua oratur (quæ dicitur ſpiritualis) quæcumque ex his attentionibus habetur, ſufficit ad ſatisfaciendum propriæ obligationi.

QVÆRES IX. Quibus monitis Confeſſarius inſtruere poſſit Moniales ad viriliter inſtituendum examen conſcientiæ tam generale, quàm particulare.

293 ℞. Poſſe inſtruere ſequentibus monitis; nimirùm.

1 Examen generale conſcientiæ ſic inſtituendum, vt in primis commemoremus Dei beneficia nobis collata, de ijs debitas ipſi reddentes gratias; tum petamus gratiam cognoſcendi omnes, & ſingulos defectus à nobis commiſſos: poſtea diligenter nos ipſos diſcutiamus modo infra explicando: denique doleamus quàm maximè de defectibus commiſſis, & aliquam de ijs pœnam ſpontaneè ſubeamus.

2 Diſcuſſio conſcientiæ verſari debet circà cogitationes, verba, ac operationes ſiue ex obiecto bonas (cuiuſmodi eſt oratio tam mentalis, quàm vocalis, auditio Miſſæ, confeſſio, & communio &c.) ſiue malas ex natura ſua: item circà inſpirationes diuinitùs immiſſas, ſancta deſideria concepta, occaſiones benè merendi exhibitas, bona propoſita elicita, aliaque id genus, quæ ab vltimo examine habito vſque ad illud tempus occurrerunt ſiue bona, ſiue mala.

3 Quod principaliter intenditur in generali examine conſcientiæ, non eſt cognitio defectuum commiſſorum, ſed vera pœnitudo de illis, & firmum propoſitum

tum abſtinendi imposterum ab illis: ideoq; in his duobus punctis inſumi debet maior pars temporis aſſignati pro examine conſcientiæ. Quo dato, iure non poſſunt Moniales conqueri tempus examinis generalis videri nimis prolixum, eò quòd citiſſimè ſe expediant in inquiſitione defectuum commiſſorum, vtpotè ſtatim memoriæ occurrentium; ſicque non habeant, in quo inſumant reliquum temporis, quod ſupereſt: poſſunt enim vtiliter ſe occupare in concipiendo vero dolore de defectibus factis, & firmo propoſito abſtinendi imposterum ab illis; quæ duo principaliter intenduntur in generali examine conſcientiæ.

4 Plures, & magnæ ſunt vtilitates, quæ proueniunt ex generali examine conſcientiæ: nimirum facilior, & celerior emendatio morum; cùm Monialis ſuos defectus ex habito examine quotidie intuens magis de ijs confundatur, & firmius propoſitum concipiat de ijs vitandis, faciliùſque ex propoſito frequentiùs iterato emendetur iuxtà illud *Gutta cauat lapidē non bis, ſed ſæpè cadendo:* præterea examen generale conſcientiæ confert tum ad confeſſionem peccatorum faciliùs faciendam; cùm per illud ſine alio labore commiſſi exceſſus in memoriam promptiſſimè recurrant; tum ad minuendam pœnam aliàs in Purgatorio pro delictis patratis ſufferendam; cùm iuxtà formam examinis ſuperiùs propoſitam eo pacto, quotidie voluntariam aliquam ſubeamus pœnitentiam de defectibus ea die commiſſis: denique illud beneficium prouenit ex generali examine, quod exiſtens in peccato mortali, ſi veſpere antequam petat dormitum, examinet conſcientiam, & in fine examinis eliciat actum contritionis (vti fit) in caſu, quo nocte moreretur ex improuiſo abſque confeſſiones (quod interdum euenit) æternæ damnationis periculum euaderet, aliàs illud incurſura.

5 Examen conſcientiæ ſaltem ſemel qualibet die inſtituendum, id eſt veſpere: immò conſultum eſt illud ſæpiùs facere qualibet die, & maximè in fine cuiuſlibet noſtræ operationis, quæ ſit maioris momenti: quin etiam expediret illud facere qualibet hora.

6 Quod autem ſpectat ad examen particulare: illud fit de aliquo vitio particulari, quod ſit velut capitale, ac radicale, à quo alia vitia quaſi rami ſuppullulant; & quo eradicato, illa pariter eradicantur: fit autem hoc modò; manè reſolutè proponas vitium illud tota die heroicè ſupprimere; aſſiduè per diem in illud intendas, illudque iugiter cohibeas; ſi quando in illud labaris, mox indoleas, fortiorque reſurgas: veſpere memoreris quoties, quomodo, & qua occaſione per diem in illud lapſus ſis, & per nouum, ac fortius propoſitum cauendi, aut ſuperandi occaſiones illius, opportunis remedijs emendare ſatagas; demum notes quot vicibus in vitium illud cecideris: & hoc totum facias qualibet die hebdomadæ: die vero Dominica luſtres, & videas quid elapſa hebdomada profeceris, aut defeceris, illudque ſequenti ſeptimana compenſare, immò & augere ſeriò conſtituas.

7 Meminerint Moniales expedire quidem, vt examen particulare priùs fiat de ijs defectibus externis, quibus ſummoperè offenduntur ij, quibus cum viuimus: at curandum, vt quam citiſſimè ab his nos expediamus vacaturi ſedulæ acquiſitioni virtutum internarum, in quibus potiſſimum conſiſtit religioſa perfectio; ſicque eniti debemus, vt ope examinis particularis quàm primùm ea omnia corrigamus, quæ extrinſecùs in Proximis gignere poſſunt offenſionem, & ſcandalum.

8 Examen item particulare debet trahi ad vnum quid, id eſt ad illud vitium, per quod credimus magis impediri profectum noſtrum ſpiritualem: ſi quidem pluribus intentus minor eſt ad ſingula ſenſus; & *Exodi* 3. dicitur *Dominus Deus tuus conſumet nationes has in conſpectu tuo paulatim, & per partes non poteris eas delere pariter.* Verum tamen eſt, quòd, cùm vitium illud diuidi poſſit in plures partes, ſeu gradus, examen particulare trahi debet priùs ad vnam partem, poſteà ad aliam, & ſic deinceps: v.g. vult quis adipiſci perfectam humilitatem ope examinis particularis; is illud debet inſtituere hoc ordine; primò ne proferat verba cedentia in propriam laudem, ac honorem; tum ne delectetur laudari ab alijs, hinc potiùs ſumens occaſionem ſe magis

humiliandi; tum ne quid faciat ad conciliandam ſibi bonam exiſtimationem apud homines: tum ne reprehenſus de aliquo defectu ſe excuſet, defectum alteri imputans: tum vt ſtatim reſecet cogitationes vanas, ac ſuperbas, quæ fortè inſurgant: tum vt practicè exiſtimet omnes tamquam ſuos Superiores, eoſque vt tales reuereatur: tum vt libenter amplectatur omnes occaſiones ſe exercendi in humilitate; & ſic deinceps.

9 Materia particularis examinis variari non debet, niſi vitium, ad cuius extirpationem ſit examen, perfectè euicerimus, aut virtutem, quam intendimus obtinere, re vera obtinuerimus: idque iuxtà illud *Pſalm.* 17. *Perſequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficiant.* Quamquam non ſit neceſſe, vt omninò vitium illud extirpauerimus, ita vt nec minimus ſenſus illius in nobis inſurgat: nam, teſte *Seneca contrà vitia pugnamus, non vt pœnitus vincamus, ſed ne vincamur;* ſicque ſufficit, vt motus vitij, aut paſſionis inſurgentes facillimè repellamus.

QVÆRES X. Quibus monitis poſſint Moniales excitari ad confeſſionem peccatorum cum ſpirituali fructu faciendam.

294 ℟. Poſſe excitari ſequentibus monitis; nimirùm.

1 Cum frequens vſus confeſſionis Sacramentalis maximè conferat ad profectum ſpiritualem; ſi confeſſio fiat non perfunctoriè, & quaſi ex conſuetudine, ſed ſtudiosè, & diligenter: curent, quoties confitentur, ea animi præparatione, ac ſenſu id facere, ac ſi tunc vltimò eſſent confeſſuræ.

2 Sibi certò perſuadeant ſe maiori ſtudio teneri in ſe excitare verum dolorem de defectibus, quos confeſſuræ ſunt, ac firmum propoſitum in eos amplius non relabendi, quàm ſuam examinare conſcientiam (quamuis id ipſum fieri debeat diligenter) ſicque omni conatu eniti debent, vt dolorem maximum concipiant de proprijs defectibus (præſertim, ſi ſint grauiores) & firmiſſimum propoſitum eos de cætero non committendi.

3 Ad hoc autem multùm iuuabit ſe excitare pia aliqua conſideratione, eaque varia; pro vt vnctio Spiritus S. edocebit, & exiget præſens pœnitentis diſpoſitio. Hinc modò ſe ſiſtant coram Deo inſtar ſerui illius Euangelici, qui, cum Domino ſuo deberet decem mille talenta & non haberet, vnde redderet, procidens coram illo orauit eum dicens *patientiam habe in me, & omnia reddam tibi Matth.* 18. modò cum filio Prodigo dicunt: *Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei, Pater peccaui in cœlum, & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus: fac me ſicut vnum de mercenarys tuis Lucæ* 15. modò cum Publicano à longè ſtantes pectus ſuum percutiant, & dicant, *Deus propitius eſt mihi peccatori* ſibique putent dici à Chriſto *Deſcendit hic iuſtificatus in domum ſuam. Lucæ* 18. modò putent ſibi à Chriſto ingeminari verba, quæ Ioſeph fratribus ſuis dixit, quando illis ſe manifeſtauit: *Ego ſum frater veſter, quem vendidiſtis in AEgypto, nolite pauere, neque durum vobis eſſe videatur, quòd vendidiſtis me in his regionibus; pro ſalute enim veſtra miſit me Deus in AEgyptum Gen.* 45. modò imaginentur ſibi exprobrari innumera beneficia à Deo accepta (ſicut olim exprobrata fuerunt Dauidi à Nathan 2. *Reg.* 12. additis ijs verbis *Quare ergò contempſiſti verbum Domini, vt faceres malum?* Et dicant cum ipſo Dauide *peccaui Domino:* vt ſic mereantur audire verba illa iucundiſſima *Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum:* modò exiſtiment ſibi inculcari verba illa *Iſaiæ* 5. *Quid eſt quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? an quod expectaui, vt faceret vuas, & fecit labruſcas?* Sicque propriam agnoſcentes ingratitudinem, eam quàm maximè deteſtentur.

4 Caueant, ne ex erubeſcentia omittant confiteri aliqua pudebunda ſub prætextu, quòd ea non ſint peccata, aut ſaltem non ſint mortalia: id enim eſt valdè periculoſum, maximè fœminis, quæ ex defectu doctrinæ, ac prudentiæ falsò, & quidem etiam culpabiliter, exiſtimare poſſunt aliqua non eſſe peccata, vel certè non mortalia, quæ verè ſint talia; ſicque exponunt ſe periculo faciendi confeſſiones ſacrilegas,

crilegas, quod item procedit de ijs Monialibus, quæ ſimilia quidem confitentur, ſed verbis ambiguis, & modo palliato; ita vt Confeſſarius minùs benè, ac diſtinctè percipiat rationem defectus manifeſtati, aut ſaltem non attingat ſufficienter eius grauitatem: cùm potius in ſimili caſu pœnitens ſincerè, ac ſimpliciter debeat confiteri ſuum peccatum, in remiſſionem illius afferendo verecundiam, quam ſentit in eo manifeſtando.

5 Quòd ſi clarè agnoſcant peccatum, quod erubeſcunt confiteri, eſſe mortale, omninò enitantur illud confiteri memores vulnera clauſa plus cruciare; cùm è contrà, teſte *S.Gregorio l.7.moral.cap.vlt.* quando putredo, quæ intrinſecùs feruet, eijcitur ad ſalutem, dolor aperiatur: attentè perpendant verba illa *Oſeæ* 13. *Colligata eſt iniquitas Ephraim, abſconditum peccatum eius; dolores parturientis veniunt ei:* recolant item quæ habet *Iſaias cap.*37. *Venerunt filij vſque ad partum, & virtus non eſt parturiendi:* eis denique ad talem effectum proponantur à Confeſſario quæ dicimus in *hoc cap. num.*195.

6 Vt minus ſentiant repugnantiam, ac difficultatem, quæ ſentiri ſolet in confeſſione peccatorum; exiſtiment ſibi dici ab Angelo Cuſtode ea verba, quæ olim Naaman Syro dicta fuerunt à ſeruis, dum renueret iuxta conſilium Eliſei deſcendere in Iordanem ad ſe lauandum in remedium lepræ *Et, ſi rem grandem præcepiſſet tibi Propheta, certè facere debueras; quantò magis, quia nunc dixit tibi lauare, & mundaberis:* re vera enim Sacramentalis confeſſio, habita ratione bonorum, quæ ex ea conſequuntur (quorum principale eſt remiſſio cuiuſcumque peccati, quamtumcumque atrociſſimi) non eſt onus adeo graue, vt non prompto, ac lubenti animo non debeat ſuſcipi, ac ſuſtineri.

7 Curent, vt confeſſio ipſarum habeat 16. illas conditiones, quæ à Doctoribus his verſibus comprehenduntur.

Sit ſimplex, humilis confeſſio, pura fidelis:
Atque frequens, nuda, & diſcreta, libens, verecunda,
Integra, ſecreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

8 Vt minimum confiteantur decimoquinto quoq; die; immò conſultum eſt, vt id faciant qualibet hebdomada; cùm frequens vſus confeſſionis maius odium peccati inducat, vberius auxilium conferat ad illud vitandum, actum ipſum confitendi faciliorem reddat, aliaque plura, & magna bona ſpiritualia tribuat.

9 Confeſſiones generales totius anteactæ vitæ non repetant ſine iuſta cauſa; vt oſtendi in *hoc cap.num.*179. præſertim, ſi angantur ſcrupulis: expedit quidem, vt generaliter confiteantur in fine cuiuſlibet anni ab vltima generali inchoando: ſicque *S.Bonauentura in regula nouitiorum cap.*3. monet religioſum, vt annuatim generaliter confiteatur: & Benedictus XI. in *extrauag.Inter iunctas* §.*cæterum de priuil.* dicit *licèt hoc non ſit neceſſarium, eſſe tamen ſalubre, ſaltem propter erubeſcentiam, quæ magna eſt pœnitentiæ pars.*

10 Quòd ſi velint generalem totius anteactæ vitæ confeſſionem inſtituere; id faciant apud illum Sacerdotem, qui illarum futurus eſt Confeſſarius ordinarius; ſic enim illas meliùs dirigere poterit in via ſpirituali, & ſalubriora ijs remedia tradere ad ſpirituales morbos ipſarum curandos, quo pleniorem notitiam habebit ipſarum conſcientiæ non ſolùm præſentis, ſed etiam præteritæ: quod eſt benè aduertendum.

11 Si eæ ſint confeſſuræ ſolùm leuiores aliquos defectus, eoſque frequentiſſimos; ita vt non improbabilem rationem habeant dubitandi, num habeant ſufficientem dolorem, ac neceſſarium propoſitum illos de cætero non committendi: conſultum eſt, vt præfatos defectus confeſſæ ante abſolutionem ſe accuſent de aliquo peccato grauiori anteactæ vitæ aliàs remiſſo, de quo ſint certiores moraliter ſe habere neceſſarium dolorem, ac ſufficiens propoſitum; cuiuſmodi peccatum eſſe poſſent detractiones graues, periuria, imprecationes voluntariæ, & ſimilia, à quibus in præſentia, Deo dante, abſtinent.

12 Peccata, quæ frequentiùs committi poſſunt à Monialibus, reuocari poſſunt ad 4. claſſes ſequentes; videlicèt contrà Deum, contrà Religionem, contrà ſe ipſas, & contrà Proximum; ſicque hunc ordinem ſeruare poterunt in faciendo examine conſcientiæ ante confeſſionem; nimirum,

Contrà Deum.

An diuinis inſpirationibus reſponderint, & bona propoſita cœlitus immiſſa adimpleuerint.
An debita præparatione ac fructu ſuſceperint Sacramenta confeſſionis, ac communionis.
An horas Canonicas debita attentione recitauerint, vel certè eas omiſerint.
An, & quas diſtractiones admiſerint in oratione mentali, aut vocali voluntariè habita.
An vota aliqua particularia emiſſa violauerint.
An blaſphemiæ tentationes paſſæ ſint, & qualiter in ijs repellendis ſe geſſerint.
An Miſſam omiſerint, maximè in die feſto.
An emiſerint iuramenta falſa, aut non neceſſaria.
An commiſerint aliquam ſuperſtitionem.
An diffiderint de diuina miſericordia, vel certè de ea nimis præſumpſerint, hinc ſumentes anſam liberiùs, ac grauiùs delinquendi.
An indeuotè, ac irreuerenter ſe geſſerint in Eccleſia.
An laborauerint ſeruiliter in die feſto.
An fidem dederint ſomnijs.
An Deum debitè amauerint, ei conuenienter ſeruierint, ipſique de beneficijs acceptis gratias egerint.

Contrà Religionem.

An aliquam ex regulis, ſtatutis, aut conſuetudinibus violauerint, & quas.
An debitè frequentauerint chorum.
An deliquerint contrà votum religioſæ paupertatis, ſiue dando, ſiue accipiendo abſque legitima licentia, & maximè ad fines illicitos: ſiue vſurpando aliquid de bonis communibus Conuentus, aut ea diſtribuendo contra voluntatem Superiotiſſæ, aut ea negligenter cuſtodiendo, & conſeruando; præſertim ſi ad hoc tenentur ex officio.
An peccauerint contrà votum Caſtitatis aliquo ex modis recenſitis *cap. 4. num. 83.*
An votum obedientiæ violauerint contraueniendo præceptis Superiorum, pertinaciter detrectando illorum mandata, officia monaſterij negligentiſſimè obeundo.
An irreuerenter egerint cum proprijs Superioribus, de ijs detraxerint, ac grauiter conqueſtæ ſint, nec non contrà illos odium ſubditarum concitauerint.
An ex affectu inordinato ſuum ſuffragium dederint, aut denegauerint, ſiue in eligendis Superioriſſis, ſiue in recipiendis puellis ad nouitiatum, ſiue in admittendis nouitijs ad profeſſionem, &c. aut aliquam Sororum in his ſubornauerint.
An voluntariè contriſtatæ ſint de ſtatu religioſo aſſumpto, & de hoc ipſo illas pœnituerit.
An clauſuram violauerint, quo modo, & ad quem finem.

Contrà ſe ipſas.

An vanas, otioſas, ac impertinentes cogitationes amiſerint, & in ijs voluntariè ſe detinuerint.
An, & qualiter negligentes fuerint in procuranda propria ſalute ſpirituali.

An-

An ſe, & ſua indebitè oſtentauerint.
An gloriatæ ſint de rebus malis, & de quibus.
An verba otioſa protulerint, ac mendacia iocoſa.
An ſibi complacuerint de peccatis aliàs remiſſis.
An ſe expoſuerint ſcienter probabili periculo peccandi, & quo genere peccati.
An ſibimetipſis ex animo grauia mala imprecatæ ſint.
An impatientes fuerint in ſufferendis præſentis vitæ ærumnis, & calamitatibus.
An, & qualiter exceſſerint in edendo, bibendo, ac dormiendo.
An nimis altè de ſe ipſis ſenſerint.
An tempus otioſè inſumpſerint.
An nimis indulſerint proprijs ſenſibus corporis.

Contrà Proximum.

An illum oderint voluntariè, eiuſque bono inuiderint.
An temerè de eo in re graui iudicauerint, falſaſque ſuſpiciones conceperint, immò, & alijs manifeſtauerint.
An de eo grauiter detraxerint, & cum præiudicio famæ, aut alios excitauerint ad detrahendum, eoſue audierint.
An verba contumelioſa contra illum protulerint.
An dederint praua conſilia, & quidem interdum etiam cedentia in graue damnum Proximi.
An ex corde grauia mala Proximo imprecatæ ſint.
An diſcordias graues diſſeminauerint inter ſorores monaſterij.
An rixas, contentiones, ac litigia excitauerint, ſiue referendo quæ viderunt, aut audierunt, ſiue alia ratione.
An, & qualiter iucundas, ac impatientes ſe oſtenderint.
An malum exemplum dederint, & in quo.
An debitam reuerentiam grauioribus Monialibus denegauerint.
An graue malum Proximo exoptauerint deliberatè.
An deliberatè gauiſæ ſint de malo graui illius, & è contrà triſtatæ de bono graui.
An aliquid ei ſurripuerint, aut quoquo modo perſonam illius offenderint, & qualiter.
An ipſum, & res ipſius liberè deſpexerint, illum deridendo, illudendo, aut aliter contemnendo.
An ſecretum naturale in re grauiori violauerint.

13 Meminerint in confeſſione peccatorum mortalium aperiendum eſſe numerum, immò, & circumſtantias ſpeciem mutantes (quod maximè procedit in peccatis contrà caſtitatem commiſſis) nec expectent ſe de his interrogari à Confeſſario; cùm ſpontè exprimi debeant à pœnitentibus.

14 Pœnitentiam à Confeſſario iniunctam quàm primum impleant, curentque eam peragere in ſtatu gratiæ; ſi enim fiat in peccato m. non prodeſt ad remiſſionem pœnæ, durante ſtatu peccati mortalis; etſi, obice ſublato, ſuum poſtea ſortiatur effectum.

QVÆRES XI. Quæ monita dari poſſint Monialibus à Confeſſario ad communionem Euchariſticam dignè ſumendam.

295 ℞. Poſſe dari ſequentia; nimirum.

1 Caueant, ne ad Euchariſtiam accedere præſumant cum conſcientia peccati mortalis: ſicque antequàm accedant, probent ſe ipſas iuxtà præceptum Pauli 1. *Cor.* 11. ſe examinando, num ſint dignè diſpoſitæ ad tanta myſteria; memores quòd *qui manducat, & bibit indignè, iudicium ſibi manducat, & bibit*, id eſt damnationem animæ: prętęrquàm quòd notat *S. Anſelmus ſuper hac verba* hodie multos poſt Paſcha varijs morbis corripi, eò quòd indignè corpus Domini acceperunt; addens per illa alia

Dd 3 verba,

verba, *& dormiunt multi*, aliquos plures præmaturè mori, vel potiùs mortuos eſſe, ob indignè ſumptam Euchariſtiam.

2 Videant, ne communicent ex conſuetudine abſque vlla præparatione, ac vllo ſenſu deuotionis (id enim maximè impedit fructum Euchariſticæ communionis) meminerintque conſultius eſſe non communicare, quàm communicare abſque debita præparatione: cùm nimia familiaritas pariat contemptum, aut ſaltem multum minuat reuerentiam aliàs debitam: vnde fit, vt ſic communicanti non impertiantur dona illa cœleſtia, quæ dignè communicantibus copiosè ſolent concedi.

3 Cùm *S. Thomas p.3. quæſt.24. aliàs 83. art.5. ad 1. ex S. Dionyſio cap.3. de Eccl. Hierarch.* dicat ablutionem extremitatis manuum, quæ fit à Sacerdote in Miſſa, ſignificare emundationem etiam à minimis peccatis, & requiri in ijs, qui accedunt ad Euchariſtiam iuxtà illud *Io.3. Qui lotus eſt, non indiget, niſi vt pedes lauet:* quis non videt ſumma diligentia curandum eſſe Monialibus, vt accedant ad communionem conſcientia purgata à mortalibus culpis, immò etiam à venialibus, quantum patitur humana fragilitas: vt proindè fidelibus communicaturis olim ante communionem clamare ſoleret preco *Sancta Sanctis*.

4 Conferet autem ad debitam præparationem faciendam ante communionem vti aliqua pia conſideratione, & ea varia pro varietate feſtiuitatis, in qua facienda eſt communio: verb. grat. Monialis communicatura in Natiuitate Domini piè imaginetur ſibi à B. V. Maria infantulum Ieſum tradi in manus: modò exiſtimet ſe à Chriſto inuitatam ad cœnaculum, in quo inſtituta eſt Euchariſtia: modò putet ſibi dici à Chriſto ex altari, quod olim dictum fuit Zachæo *Luca 19. Feſtinans deſcende, quia in domo tua oportet me manere:* modò ſibi perſuadeat ſe admitti ad ſugendum pretioſiſſimum Chriſti ſanguinem è ſacratiſſimo ipſius latere; modò dicat cum Regina Eſter *Cras cum rege pranſura ſum*, & ſingularem Chriſti benignitatem ſuſpiciat.

5 Conferet item ad debitam præparationem faciendam ante communionem, vt varios actus diuerſarum virtutum eliciamus; & maximè fidei, reuerentiæ, humilitatis, confidentiæ, charitatis, admirationis, & ſimilium; pro vt hic, & nunc Spiritus S. vnctio ſuggeret: in his enim actibus conſiſtit actualis deuotio: quam Magiſtri vitæ ſpiritualis requirunt ad fructuosè communicandum.

6 Quòd ſi Monialis iudicet ſe non habere actualem illam deuotionem, quam cupit, procurat, & à Deo enixè petit; non ideò angatur, ſed ſummoperè recreetur; memor de Deo dici *Pſ.38. Deſiderium pauperum exaudiuit Dominus; præparationem cordis eorum audiuit auris tua*. Quo modo S. Gertruda, cum quadam die cupida dignè ſe præparandi ad ſacram Communionem, Virg. M. & omnes Sanctos exoraſſet, vt pro ipſa offerre dignaretur Deo omnem illam præparationem, qua quilibet illorum aliqua die ſe ad communionem præparauerat; dixit ei Dominus; *Iam verè omnibus cœli ciuibus appares in eo ornatu, quem tibi petiſti.*

7 Poſt ſumptam communionem gratiæ Deo agendæ de tanto beneficio, immò, & habendæ: ad quod vtique multum proderit agnoſcere recepti beneficij magnitudinem; quam *Sanctus Chryſoſtomus homil.60. ad popul. Antioch.* commendat his verbis: *Quot nunc dicunt, vellem illius* (ideſt Chriſti) *formam aſpicere, figuram, veſtimenta, calceamenta: ecce eum vides, ipſum tangis, ipſum manducas; & tu quidem veſtimenta cupis videre, ipſe tibi concedit non tantùm videre, iterùm, & manducare, & tangere, & intra te ſumere.*

8 Hæc autem gratiarum actio conſiſtit in varijs actibus, & quidem in primis adorationis, qua Deum Creatorem, ac Redemptorem noſtrum intrà cor noſtrum receptum veneremur toto animi affectu; confuſionis, qua confundamur nos adeò ingratos in Deum tanta gratia dignatos fuiſſe, ſicque dicamus Chriſto cum Petro *Exi à me, quia homo peccator ſum, Domine Luca 5.* Amoris Dei, per quem feramur in ipſum dicentes cum Sponſa *Cant.3. Inueni, quem diligit anima mea; tenui*

eum,

eum, nec dimittam; aut cum Dauid *Pſal.* 17. *diligam te, Domine, fortitudo mea*: diſplicentiæ de peccatis commiſſis, qua illa ex animo deteſtemur, firmiter ſtatuentes impoſterum ab ijs omninò abſtinere. Prætereà peti debent à Chriſto variæ gratiæ, ac dona iuxtà noſtras ſpirituales indigentias, videlicet peccatorum noſtrorum plena remiſſio, fortitudo contra tentationes, patientia in aduerſitatibus; perſeuerantia in benè cœptis, edomatio prauarum affectionum, humilitas, obedientia, mortificatio, & aliæ virtutes nobis magis neceſſariæ: item debemus concipere multa bona propoſita, & quidem non ſolùm in generali, ſed etiam in particulari, v. g. remittendi iniuriam acceptam, & procurandi reconciliationem ergà illum, qui eam intulit, exequendi aliquam obedientiam impoſitam à Superiore ſenſui valdè contrariam; noſtro appetitui; abnegandi in hac vel illa re particulari, debemus item Chriſto offerre nos ipſos, & omnia noſtra, dicentes cum Dauid *Pſal.* 118. *quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi?* vel etiam deuotè recitantes orationem illam, quam S. P. N. Ignatius proponit in exercitijs ſpiritualibus his verbis: *Suſcipe Domine vniuerſam meam libertatem; accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem: quidquid habeo, vel poſſideo, mihi largitus es; id tibi totum reſtituo, ac tuæ prorſus voluntati trado gubernandum: amorem tui ſolùm cum tua gratia mihi dones, & diues ſum ſatis, nec aliud quidquam vltrà poſco*, denique orare debemus pro neceſſitatibus tam ſpiritualibus, quàm corporalibus tum totius Eccleſiæ, tum parentum, conſanguineorum, ac amicorum; nec non comparare indulgentias tum pro nobis ipſis, tum pro defunctis, quas lucrari poſſumus, ſiue ex numiſmate aliquo benedicto, ſiue aliundè.

9 Qua die communicant Moniales, maiori diligentia caueant ab ijs omnibus, quæ Chriſtum offendere poſſunt, ſiue loquendo, ſiue cogitando, ſiue operando: è contra verò maiori ſtudio, ac deuotione vacent exercitijs ſpiritualibus, quo modo P. Suarez dicit linguam Sacerdoti, & communicaturo maximè cuſtodiendam eſſe: quippèquæ eſt primum membrum, quod Chriſtum excipit. Ad quod faciunt quæ habet *S. Chryſoſt. hom.* 61. *ad pop. Antioch.* his verbis: *Cùm nos ab ira corripi viderimus, vel ab alio vitio, cogitemus quibus facti ſumus digni, & ſit irrationabilium nobis motuum correctio talis cogitatio.*

10 Caueant Moniales, ne ſtatim, ſumpta Euchariſtia, ab eccleſia tranſeant ad negotia temporalia abſque debita gratiarum actione: id enim magnæ irreuerentiæ, ac inurbanitatis indicium eſt; non ſecùs, ac inurbanus cenſeretur, qui Principem domi ſuæ exceptum ſtatim dereliquerit, domeſticis negotijs vacaturus: caueant, inquam; aliàs aſſimilabuntur cani, qui, accepta de manu Domini bucella panis, ſtatim ab eius conſpectu recedit.

11 Fructus principalis euchariſticæ communionis in eo conſiſtit, vt corrigamus vitia, acquiramus virtutes, & vitam commutemus in melius: ita vt de nobis dici poſſit *Conſiderauit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit Prouerb.* 31. & nos ipſi de nobis dicere poſſimus cum Paulo *Galat.* 2. *Viuo ego, iam non ego, viuit verò in me Chriſtus.*

12 Quòd ſi ex frequenti communione non ſentimus in nobis illos effectus, qui aliàs ex ea ſolent oriri: id prouenit tum ex defectu debitæ præparationis, eò quòd communicemus quaſi per conſuetudinem, & ob humanos reſpectus; tum ex nimia facilitate, qua conſentimus in peccata venialia magis deliberata, ac voluntaria, Deum ſic ad aliqualem iracundiam prouocantes, & nos magna ex parte priuantes effectibus diuinis Euchariſtiæ cum magno præiudicio noſtri profectus ſpiritualis. Quamquam ex iuſto Dei iudicio interdum communicans ſibi videatur nullum percipere fructum ex communione; cùm verè magnum, ac multiplicem capiat: quo modo infirmus, cibo ſumpto nutritur, & iuuatur, etſi in eo ſumendo nullum ſentiat guſtum.

13 Non ergò fideles debent omittere communionem ex eo quòd ſibi videntur communicare abſque vllo fructu: non enim exiguus fructus communionis eſt

in via Dei non retrocedere labendo in defectus grauiores, in quos fortè communicans incideret, ſi frequenter non communicaret: quo modo *Concilium Trident. ſeſſ. 13. c. 2.* Euchariſtiam dicit eſſe antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præſeruamur.

14 Cùm de Euchariſtia dicatur *Pſal. 22. Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus eos, qui tribulant me:* fideles quò magis vexantur huius vitæ malis, ac tentationibus, eò frequentiùs debent communicare; memores Eliam, dum fugeret ab ira Iezabelis, non ambulaſſe in fortitudine cibi ab Angelo ei præſtiti vſque ad montem Dei Horeb. 3. *reg.* 19. niſi poſtquam bis comedit: ſi quidem, *Rabano teſte* Elias bis paſtus exprimit noſtræ naturæ infirmitatem, cui non ſufficit ſimplex paſtus, quatenùs ad ſupernam valeat aſcendere.

15 Quàm frequenter Moniales debeant communicare, conſtat ex dictis in *hoc cap. num.* 178. nimirum conſultum eſſe, & valdè commendabile, vt eæ regulariter octauo quoque die communicent: quod non facit, quin aliquæ illarum etiam frequentiùs communicare poſſint, ſi earum Confeſſarius id iudicauerit ipſis expedire.

QVÆRES XII. Quibus monitis iuuari poſſint Moniales ad Miſſam debita cum deuotione, ac fructu audiendam.

296 ℞. Poſſe iuuari ſequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint Angelos Sanctos ſacrificium Euchariſtiæ adeò venerari, vt ad illud propriùs accedere non audeant; ſicque viros Sanctos, & in primis S. Io: Chryſoſtomum, & S. Gregorium Papam Angelos in terram pronos, dum Miſſam celebrarent, conſpexiſſe: vt vel hinc colligatur, quanta reuerentia homo debeat aſſiſtere auguſtiſſimo huic Sacrificio.

2 Quoties aſſiſtunt ſacrificio Miſſæ, piè ſibi perſuadeant ſe in monte Caluariæ intereſſe crucifixioni Chriſti: ſi quidem vna, eademque eſt hoſtia, idemque nunc offerens Sacerdotum miniſterio, qui ſe ipſum tunc in Cruce obtulit; ſola offerendi ratione diuerſa, vt loquitur *Concil. Trid. ſeſſ. 22. c. 2.* ac proinde eo ſenſu animi, ac deuotionis affectu Miſſæ aſſiſtant, quo tunc aſtitiſſent crucifixioni.

3 Aduertant fideles Miſſæ ſacrificio aſtantes omnes vnà cum Sacerdote celebrante concurrere ad illud Deo offerendum; ideoq; Sacerdotem in ipſa Miſſa dicere fidelibus aſſiſtentibus: *Orate fratres, vt meum, & veſtrum ſacrificium acceptabile fiat apud Deum patrem omnipotentem;* idemque repetere in canone ijs verbis *Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt:* hincque colligant, quòd, ſicut Sacerdos celebrans ſumma deuotione, reuerentia, & attentione debet ſacrificium Miſſæ peragere; ſic, & eæ pro ſua parte ad illud debent concurrere ea maiori deuotione, ac reuerentia, qua poſſunt.

4 Proderit multum ad audiendam Miſſam debito deuotionis affectu imaginari in Sacerdote celebrante Chriſtum ipſum patientem (qui reuera in ſacrificio Miſſæ eſt principalis miniſter, ideoque verba conſecrationis à Sacerdote proferuntur in perſona ipſius *Hoc eſt enim corpus meum*) & in veſtibus ſacerdotalibus agnoſcere varia myſteria Dominicæ paſſionis; nimirum in amictu velum, quo vultus Chriſti à Iudæis velatus eſt; in alba veſtem, qua ille indutus eſt ab Herode ad illum illudendum; in cingulo funes, quibus conſtrictus eſt in captura; in manipulo ligamina, quibus alligatus eſt columnæ flagellandus; in ſtola funes eius collo appoſitas, dum Crucem baiulaturus eſſet ad Caluariæ locum; in planeta denique veſtem purpuream, qua ipſum ludibrij cauſa induerunt, vel certè veſtem inconſutilem, qua crucifigendus exutus eſt.

5 Proderit item ad audiendam Miſſam deuotè, ac religioſè, in ſingulis actionibus Miſſæ agnoſcere myſteria vitæ, ac paſſionis, quæ in ijs ſignificantur; videlicet in introitu Miſſæ, qui canitur à choro, dum Sacerdos celebraturus accedit ad altare, ardentiſſima Sanctorum Patrum deſideria, quibus diuini Verbi incarnationem expetebant (& quidem frequenter; vnde, & à choro introitus Miſſæ

repeti-

reperitur) in confeſſione, quam facit Sacerdos initio Miſſæ, Chriſti humilitatem, qua non eſt dedignatus ſubire formam peccatoris, vt peccatores redimeret; in repetitione *Kyrie eleiſon* (quæ verba idem ſignificant, ac *Domine miſericordia*) abyſſum innumerarum miſeriarum, quibus homo detinebatur; in varijs ſignis, ac crucibus, quæ formantur à Sacerdote ſuper hoſtia, & calice, varios cruciatus, ac dolores à Chriſto in Cruce toleratos; in eleuatione hoſtiæ, & calicis, eleuationem Crucis à Iudæis factam, vt Chriſtus in ea clauis confixus ab omnibus conſpiceretur; denique in conſumptione hoſtiæ, Chriſti ſepulturam. Hæc ergò myſteria vel omnia, vel aliqua tantùm, pro vt ſuggeret præſens deuotio conſiderent Moniales, dum audiunt Miſſam, & iuxtà conditionem myſterij eliciant varios actus, amoris Dei, odij peccati, confuſionis ſui ipſius, gratiarum actionis, & ſimilium; ſic enim deuotè, & cum fructu audient miſſam.

6 Cùm Sacerdos in Miſſæ celebratione pluries inuitet fideles adſtantes ad orandum, dicendo *Oremus*, *& Orate fratres;* conſultum eſt, vt quicumque Miſſæ ſacrificio interſunt, quo tempore Sacerdos facit *Memento viuorum* (vt vocant) etiam ipſi idem præſtent, & quidem diſcurrendo per quinque Chriſti vulnera (vti faciebat B. P. Borgia) commendantes Deo in vulnere manus dexteræ Papam, Cardinales, Epiſcopos, & reliquos omnes Eccleſiaſticos: in leuæ manus vulnere Imperatorem, Reges, Principes, & alios Miniſtros laicæ poteſtatis; in vulnere pedis dexteri omnes Religioſos; in vulnere verò leui pedis parentes, conſanguineos, amicos, benefactores, & quoſcumque ipſorum precibus commendatos; latus ipſum Chriſti ſibimetipſis reſeruantes, vt ibi ſecuri requieſcant. Faciant item *Memento mortuorum* (vt vocant) dum facit Sacerdos, orentque pro parentibus, ac conſanguineis, pro amicis, ac benefactoribus, pro ijs, qui nullum habent ipſis ſuffragantem, aut grauiores cruciatus patiuntur, aut præ alijs citiùs exituri ſunt è pœnis Purgatorij.

7 Conferet item ad Miſſam deuotè audiendam, ſi in eius progreſſu ſe ſtudiosè diſponant ad ſpiritualem communionem, ea die non communicaturæ ſacramentaliter: ſe diſponent autem concipiendo ardentiſſimum deſiderium communicandi, ac vſurpando verba illa *Iob* 31. *Quis det de carnibus eius, vt ſaturemur?* immò quando Sacerdos aperit os ad recipiendam, & conſumendam hoſtiam, os animæ ipſæ aperiant, exiſtimentque ſe illam recipere, & de illius ſumptione inuiſibili delectentur, dicentes *Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam Cantic.* 3. præmittentes tamen verba illa Centurionis *Domine non ſum dignus, vt intres in tectum meum, ſed tantum dic verbo, & ſanabitur anima mea. Matth.* 8. eliciant etiam varios actus ex ijs, quos diximus ſup. elici debere poſt communionem ſacramentalem: ſic enim fructuoſa, ac deuota erit auditio Miſſæ.

QVÆRES XIII. Quæ monita ſuggeri poſſint, & debeant Monialibus, ad hoc vt magno cum fructu ſpirituali audiant conciones, & legant pios libros.

297 ℞. Poſſe, & debere ſuggeri ſequentia: nempe.

1 Meminerint Deum ipſum loqui in Miniſtris verbi Dei iuxtà illud *Matth.* 10. *non eſtis vos, qui loquimini, ſed ſpiritus patris veſtri, qui loquitur in vobis;* & libros pios eſſe veluti epiſtolas nobis à Deo miſſas è cœlo, dicente *S. Auguſtino in Pſal.* 90. *conc.* 2. *De illa ciuitate, vnde peregrinamur, literæ nobis venerunt; ipſæ ſunt ſcripturæ, quæ nos hortantur, vt benè viuamus:* quod etiam confirmat *S. Gregorius lib.* 4. *epiſtolarum ep.* 84. his verbis *Quid eſt ſcriptura ſacra, niſi quædam epiſtola omnipotentis Dei ad creaturam ſuam? ſi quis ſcripta terreni Imperatoris acciperet, non ceſſaret, nec quieſceret, ſomnum oculis non daret, niſi prius, quid ſibi Imperator terrenus ſcripſiſſet, agnouiſſet. Imperator cœli, Dominus hominum, & Angelorum pro vita tua tibi epiſtolas ſuas tranſmiſit, & tu, glorioſe fili eaſdem epiſtolas ardenter legere negligis?* quæ verba bellè faciunt contrà illos, qui vel detrectant audire conciones, & legere libros pios: vel vtrumque faciunt perfunctoriè, ac ſine vllo fructu ſpirituali.

2 Ea reuerentia, ac deuotione audiendum eſt verbum Dei in concionibus, aut legen-

legendum in libris pijs; qua ipſe Chriſtus audiretur, ſi præſens loqueretur; ſic enim habet *S. Auguſtinus tract.* 30. *in Io. Nos itaque* inquit, *ſic audiamus euangelium, quaſi præſentem Dominum:* propterea namque quando legitur euangelium, omnes ei aſſurgunt, quaſi Chriſtum in eo venerantes, ſimulque ad cęlum, quod in eo promittitur, anhelantes; idque ex Apoſtolorum ſanctione, teſte *S. Clemente l.2.Conſt.Apoſtol.c.61.*

3 Quantam timendi de propria ſalute rationem habeant fideles, qui diuini verbi auditioni, aut lectioni ſunt minùs affecti; conijciant ex eo, quod dicit *S. Bernard. ſerm.1. in Septuag.* illum, ſcilicèr, qui verbum Dei cum fructu audit, legit, meditatur, ſignum habere, & teſſeram ſuæ prædeſtinationis: qui enim *ex Deo eſt, verba Dei audit, Io.8.* vnde de ijs inferri poteſt, *propterea vos non auditis, quia ex Deo non eſtis.*

4 Notent fideles ex *S. Baſilio in monaſticis Conſtit.c.2.* omnem ſermonem Chriſti excolendæ pietatis, virtutiſque obeundæ eſſe regulam: propter hoc enim humanam naturam ſuſcepit, vt in ſe, velut in tabula quadam veram nobis pietatem, ac virtutem depingeret, eamque omnibus nobis ante oculos ſtatutam vnicuique pro viribus imitandam, ceu archetypum proponeret. Vndè fit, vt, ſicut ſtudioſus addiſcendi artem pingendi fixo obtutu inſpicit archetypum ipſi propoſitum à Magiſtro ad imitandum, ita fideles quàm maxima attentione in ſermone Dei, ſiuè à Concionatoribus audito, ſiuè in pijs libris lecto, inſpicianr, qualiter vitam ſuam piè, ac religioſè inſtituere debeant.

5 Hæc porrò multum conferent ad verbum Dei fructuoſè legendum, vel audiendum: nimirum vt auditio, vel lectio diuini verbi non fiat ex conſuetudine, ſed ex deſiderio indè percipiendi magnum fructum ſpiritualem: vt non fiat ex vana, ac inutili curioſitate addiſcendi res nouas; ſed vt nobis ipſis applicemus, quæ audimus, aut legimus, & pro nobis dictum, aut ſcriptum putemus iuxtà illud *Eccl.21. Verbum ſapiens quodcumque audierit ſcius, laudabit. & ad ſe adijciet; audiet luxurioſus, & diſplicebit illi, & proijciet illud poſt dorſum ſuum.*

6 Prætereà, vt auditio, aut lectio diuini verbi multum conferat ad noſtrum profectum ſpiritualem; eam debent comitari inuocatio Sanctorum, attentio, diligentia, ruminatio, oratio ante, & poſt, deſiderium proficiendi, nulla celeritas, ponderatio rerum, motio affectuum, aſſiduitas, moderatio in legendo, executio, rara piorum librorum mutatio: ſiquidem fortuita lectio, & quaſi caſu reperta non ædificat, ſed reddit animum inſtabilem.

7 Ad rem præſentem etiam facit monitum, quod tradit *S. Auguſtinus Ep.143. ad Demetriadem* his verbis; *Optimè vteris* lectione diuina, ſi eam tibi adhibeas ſpeculi vice; vt ibi velut ad imaginem ſuam anima reſpiciat, & vel fæda quæque corrigat, vel pulchra plus ornet, curandum tamen, vt ſimus factores verbi, & non auditores tantùm fallentes noſmetipſos: quia, *ſi quis auditor eſt verbi, & non factor, hic comparabitur viro conſideranti vultum natiuitatis ſuæ in ſpeculo; conſiderauit enim ſe, & abijt, & oblitus eſt ſtatim, qualis fuit*, vt loquitur *S. Iacobus c.1.* huic certè verbi diuini auditio, aut lectio non eſt vtilis; cùm teſte Paulo *Rom.2. non auditores legis iuſti ſint apud Deum, ſed factores legis iuſtificentur.*

8 Optimum eſt item monitum, quod tradit *S. Bernardus tract. ad fratres de monte Dei* dicens: *Hauriendus eſt ſæpè de lectionis ſerie affectus, & formanda oratio, quæ lectionem interrumpat, & non tam impediat interrumpendo, quàm puriorem continuò animum ad intelligentiam lectionis reſtituat.* Quare qui audit concionem, aut legit pium librum; & indè ipſi proponitur ſalutare aliquod documentum, quod putet poſſe multum conferre ad profectum ſui ſpiritualem; debet in eius conſideratione aliquantulum inſiſtere, & conari non ſolùm vt illud benè percipiat intellectu, ſed etiam affectu amplectatur.

9 Fructus lectionis ſpiritualis non conſiſtit in eo, quòd legantur plures paginæ, & percurrantur plures libri; ſed vt ponderetur quod legitur, immò & deducatur

in

Digitized by Google

in praxim: quo pacto bona corporis nutritio prouenit non ex multa comeſtione, ſed ex bona digeſtione illius; quod comeditur; & hoc eſt benè aduertendum.

10 Vt lectio ſpiritualis ſit fructuoſa, ac vtilis profectui noſtro ſpirituali non legantur libri curioſi, ac difficiles, ſed ſimplices, ac faciles: illi enim mentem defatigant, & curioſitatem paſcunt; hi verò pietatem excitant, & fouent deuotionem iuxtà illud *Prou.3. Cùm ſimplicibus ſermocinatio eius*.

QVÆRES XIV. Quibus monitis iuuari poſſint Moniales ad modetandum metum mortis corporalis.

298 ℞. Poſſe iuuari ſequentibus, videlicèt.

1 Meminerint vitam hanc corporalem eſſe vitalem quamdam, longam, & lentam mortem: cùm è contrà mors iuſtorum ſit finis laborum, & principium quietis; fuga triſtitiæ, & aduentus lætitiæ; ſedatio tempeſtatis, & initium tranquillitatis, conſummatio exilij, & reditus in patriam.

2 Conſiderent ex *S. Cypriano, lib. de mortalitate*, & identidem cogitent renunciaſſe ſe mundo, & tamquam hoſpites, & peregrinos hìc interim degere: amplectantur diem, qui aſſignat ſingulos domicilio ſuo, qui nos hinc ereptos, & laqueis ſæcularibus exſolutos Paradiſo reſtituit, & regno cœleſti. *Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos, & copioſa turba deſiderat, iam de ſua immortalitate ſecura, & adhuc de noſtra ſalute ſollicita; ad horum conſpectum, & complexum venire quanta & illis, & nobis in communi lætitia eſt? ita S. Cyprianus.*

3 *Si verè amas Deum*, dicebat Thomas Morus, *certè nihil adeò graue eſſe poteſt, atque ſummam illius maieſtatem, etiam in minimis offenderis; nec quicquam tantopere expetes, atque remedium aliquod, quo ſecurus eſſe poſſis te numquam de cætero Deum ampliùs offenſurum; quod cum in hac vita haberi non poſſit, continuè clamabis cum pſalmiſta, Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt.*

4 Refert *Poſſidonius in vita S. Auguſtini c. 27. ex S. Cypriano* Sacerdoti cuidam infirmitate defeſſo, & de appropinquante morte ſollicito, commeatumque ſibi precanti aſtitiſſe Angelum, qui non ſine quadam animi, ac vocis indignatione infremuit, ac dixit, *Pati timetis, exire non vultis; quid faciam vobis?*

5 De S. Tiburtio m. referunt eius acta illum Torquato iudici dixiſſe; *Applica equuleos, ſuſpende Chriſtianos, damna, percute, incende, vniuerſa denique ſupplicia adhibe; ſi exilium minaris, hoc philoſophantibus eſt totus mundus; ſi mortis ſupplicium, euadimus mundi carcerem; ſi ignes, maiora his in cupiditatibus incendia vicimus; decerne quidquid libet; omnis nobis vilis eſt pœna, vbi pura comes eſt conſcientia.*

6 Conſideret homo ſe à Deo conditum eſſe, vt aliquando ex hac vita migret, & quæcumque habet mundus, ipſi pro viatico data eſſe, ne quid deeſſet ad hoc iter conficiendum, ſicut ergò peregrinus remeans ad ſuam patriam, quidquid in itinere obuium occurrit, etſi iucundum, ac delectabile, auerſis oculis prætergreditur, viſaque eminus Ciuitate propria, Deo gratias agit: ſic homo hoc iter ingreſſus animo in cœlum defixo eò currat, quò tendit, morteque appropinquante non doleat, ſed gaudeat ſe ad metam propoſitam perueniſſe; dicatque cum Dauid *Pſal. 121. Lætatus ſum in his, quæ dicta ſunt mihi, in domum Domini lætantes ibimus.*

7 Ne grauis ſit ſeparatio à parentibus, conſanguineis, & alijs præſentis vitæ bonis per mortem: curandum, vt, dum viuimus paulatim animum ab ijs deducamus, ijſque moriamur quo ad affectum; quippe qui, velimus, nolimus, tandem relinqui debent, & quidem breui; cùm breues ſint dies hominis.

7 Si mortem corporis non metuere, ſed deſiderare volumus, curandum nobis eſt, vt Mundi mala, & incommoda ſentiamus, mortificationem Ieſu Chriſti in corpore noſtro ſemper circumferentes; ſicut enim proficiſcenti per loca ſylueſtria, aſpera, ac latrocinijs infeſta vnicum ſolatium eſt breuitas viæ, ſi certa ſequatur quies: ſic tendens ad æternam beatitudinem mala præſentis vitæ ſentiat, ipſique

ipſique iucunda erit mors, per quam via beatitudinis cœleſtis quaſi breuior redditur.

9 Cùm mors ſit grauis, ac moleſta homini etiam ex eo quòd anima egreſſa è corpore ſola, ac inermis incedere debet inter ſæuiſſimas hoſtium cohortes: curandum eſt, vt ſtatim à morte ſocios, & amicos illic inueniamus, qui ſolitudinis illius tædium ſubleuent, noſque tutos per hoſtium agmina ducant: hi autem erunt Sancti noſtri tutelares, Angelus cuſtos, & animæ parentum, & aliorum defunctorum ſuffragijs Eccleſiæ à nobis eductæ ex Purgatorio: hi omnes, inſpecto de cęlo noſtro periculo, accurrent nobis, aſſociabunt, defendent, ac recreabunt.

10 Terribilis item eſt mors hominis ex ſeueritate æterni Iudicis, coram quo ſiſti debet anima egreſſa à corpore, vt reddat rationem boni, & mali, quod homo geſſit in vita: proindè multum minuetur mortis metus, ſi ante iudicij tempus iudicem placemus, ipſum pijs officijs promerendo, eique debitam ſatisfactionem exhibendo pro peccatis.

11 *S. Brigitta l. 4. reuelat. c. 7.* ſcribit in Purgatorio eſſe locum, in quo nulla alia adeſt pœna, niſi deſiderium perueniendi ad Deum, eiuſque viſionem beatificam: ibique hoc deſiderio torqueri illos, qui in hac vita non habuerunt perfectum deſiderium perueniendi ad Dei præſentiam, eiuſque viſione fruendi: tales autem ſunt ij, qui adeò mortem timent, vt, ſi poſſent, numquam vellent mori: quod eſt quaſi vilipendere viſionem, & gloriam Dei.

QVÆRES XV. Quibus monitis excitari poſſint Moniales ad infirmitates corporis patienter ſufferendas.

297 ℞. Poſſe excitari ſequentibus monitis, nimirum.

1 Meminerint infirmitatem nullam homini aduenire abſque iuſto Dei conſilio: qui cum nobis ſit pater, & amet nos, vtique infirmitates corporis immittit ad noſtrum bonum; vt proinde, teſte *S. Hieronymo in vitis Patrum* Abbas Ioannes Monacho cupienti liberari grauiſſima febri, dixerit *Rem tibi neceſſariam cupis abijcere: vt enim corpora nitro, vel huiuſmodi alijs lineamentis abluuntur à ſordibus: ita anima languoribus, aliſque huiuſmodi caſtigationibus purificantur:* par ergò eſt, vt infirmi dicamus cum *Iob. 1. ſicut Domino placuit, ita factum eſt, ſit nomen domini benedictum.*

2 Infirmitas corporis eſt magnum Dei beneficium; cum per eam patienter toleratam ſoluere poſſimus grauiſſima debita cum Deo contracta, aliàs ſoluenda in purgatorio: faciamus ergo de neceſſitate virtutem, & patienti ſufferentia infirmitatum, quas patimur, luamus in hac vita pœnam peccatis noſtris debitam.

3 Attendamus admirabilem patientiam Sanctorum in ſufferendis morbis grauiſſimis, ac longiſſimis, & in primis S. Liduinæ V. quæ 38. annis paſſa eſt continuas infirmitates, eaſque graues, ac extraordinarias atrociſſimis doloribus coniunctas; & his talibus, vt 30. annorum ſpatio numquam è lectulo, in quo iacebat, aſſurgere potuerit, aut pedibus terram attingere. S. item Clara 28. annorum interuallo graues ſuſtinuit infirmitates ea patientia, vt ex eius ore nulla querimoniæ vox eruperit; immò gratias Deo ageret: attendamus, inquam, ſingularem patientiam Sanctorum, & confundamur de noſtra impatientia, ac ignauia.

4 Dum corripimur moleſta aliqua infirmitate: ea non adeò grauis videbitur, ſi meminerimus nos peccando pluries factos eſſe reos æternæ damnationis; ac proinde magni beneficij loco ducendum eſſe, quòd Deus ex ſingulari ſua bonitate pœnas æternas inferni à nobis promeritas commutarit in temporalem corporis infirmitatem: ſicque ea ſuperueniente, dicere debemus cum Fratribus Ioſeph *Gen. 42. meritò hæc patimur, quia peccauimus.*

5 Infirmitas à Deo immiſſa, velimus, nolimus, ſuſtinenda nobis eſt, vſque dum ſtatuerit Deus: videamus ergò, ne amittamus noſtra impatientia meritum ſufferentiæ, ideòque ſine lucro laboremus, quod per patientiam acquirere poſſumus

mus

mus iuxtà illud Petri *Per totam noctem laborantes nihil cepimus. Luca* 5.

6 Correpti aliqua graui infirmitate, recolamus animo quæ habet *S. Auguſtinus ſerm.* 2. *de feſto omniũ SS.* his verbis: *Si quotidie oporteret nos tormenta preferre; ſi gehennam ipſam paruo tempore tolerare, vt Chriſtum videre digni eſſemus venientem in gloria, & Sanctorum eius numero ſociari: non ne erat dignum pati omne, quod triſte eſt, vt tanti boni, tantæque gloriæ participes haberemur.* Recolamus item, quod aiebat S. Franciſcus: *Tanta eſt gloria, quam expecto, vt omnis me pœna delectet, omnis morbus, humiliatio omnis, perſecutio omnis, mortificatio omnis.*

7 Si viri Sancti, ac inſignes famuli Dei grauiſſimas, ac longiſſimas infirmitates paſſi ſunt, Deo ipſo ita diſponente; qua ratione ab ijs eximi prætendent ij qui toties, & tam grauiter peccauerunt? audiant, quæ dicit Dominus Deus *Ier.* 49. *Ecce quibus non erat iudicium, vt biberent calicem, bibentes bibent, & tu quaſi innocens relinqueris? non eris innocens, ſed bibens bibes.*

8 Mens in corpore afflicta ad cœlum, ac reſurrectionem anhelat; aſpernatur quidquid fluxum eſt, turbulentum, interituique obnoxium, nec præſenti, ſed futuro æuo viuit, mortiſque meditationem (vt aiebat Plato) hanc vitam exiſtimat: denique totam ſe Deo, & cœleſtibus addicit: anima enim morbo affecta Deo propinqua eſt; vt dicit *Nazianz. orat. ad ciues Nazianzenos.*

9 De SS. Aquilino, & Audomaro refert *Surius in eorum vita* quòd, cum eſſent cœci, & per miraculum à Deo viſus ipſis fuiſſet reſtitutus; iterum ab eo petierunt, ſibi oculos adimi, ſeſeque reddi cæcitati, vt carerent diſtractionibus, concupiſcentijs, & tentationibus, quas creant oculi, vt quid ergò nos ita affligimur, ſi qua interdum corripimur infirmitate, quamuis non adeò graui.

10 De S. Clemente Ancyrano, qui paſſus eſt ſub Diocletiano Imperatore, refertur; cum omnis generis tormentis cruciaretur, corpore confracto, animo in dies factum robuſtiorem noua ſemper appetijſſe tormenta, & ad ea excipienda vitam ſibi quàm diutiſſimè prorogari petijſſe, ac obtinuiſſe; ita vt 28. annis tortus, & excarnificatus fuerit; cumque à Diocletiano, & Præſidibus rogatus fuiſſet, qualiter tot, & adeò grauia tormenta tolerare poſſet, reſpondit; *licet is, qui foris eſt, noſter homo corrumpatur, tamen is qui intus eſt, renouatur de die in diem.*

11 Non doleat homo de corporali ægritudine, eò quòd per eam impediatur, ne munus ſibi iniunctum à Superioribus exequi nequeat, & vacet exercitio bonorum operum quæ præſtare conſueuerat: nam, teſte *S. Bonauentura de grad. virt. cap.* 24. *perfectius eſt aduerſa tolerare patiendo, quàm bonis operibus inſudare:* An non ſeruus tenetur inſeruire domino ſuo iuxtà voluntatem illius? ſi ergo Deus vult ei modò inſeruiamus detenti graui morbo, & lectulo affixi; non eſt æquum, vt ei velimus inſeruire magna operando: committe te ipſius voluntati; ipſius hic negotium agitur: ipſe ſcit, quod conueniat, quid opus ſit

12 De S. Clara legitur, quòd, cum per 28. annos fuerit infirma, cilicium è ſetis porcinis ſemper geſtauit, vt hinc colligamus infirmum non debere ſolùm ſufferre infirmitatem à Deo immiſſam, ſed etiam quæcumque alia incommoda occurrunt occaſione infirmitatis: acceſſorium enim trahitur à principali; & qui vult antecedens, debet velle, & conſequens.

QVÆRES XVI. Quæ monita tradi poſſint Monialibus ad ærumnas, ac incommoda præſentis vitæ fortiter ſuſtinenda.

300 ℞. Poſſe tradi ſequentia, nempe.

1 Meminerint ex *Chryſoſtom. in* 2. *Timoth.* 3. *impoſſibile eſſe, vt qui malis bellum indixerit, preſſuris careat: nefas eſſe pugilem Dei vacare delicijs: non licere epulari luctantem: luctamen enim ſunt præſentia omnia, certamen, bellum preſſura, anguſtia, ſtadium: aliud eſt quietis tempus, hoc ærumnis deputatum eſt, atque ſudoribus: nullus vbi ad certamen ſe exuit, vnctuſque eſt, requiem quærit: ſi enim requiem quæris, cur te exuiſti?* cur libidinibus, & naturæ bellum indixiſti?

2 Si putas te non habere perſecutiones, nondum cœpiſti eſſe chriſtianus, ait *S. Augu-*

Digitized by Google

S. Auguſtinus in Pſ. 55. monens *in* 127. *Pſ. quòd ſi mortuus eſt diabolus, mortuæ ſunt perſecutiones; ſi autem ille aduerſarius noſter viuit, vnde non tentationes ſuggerit? vnde non ſæuit? vnde non minas, & ſcandala procurat?*

3 Videmus aliquando homines (ait *S. Anſelmus exponens verba illa* Pauli *Hebr.* 12. *Flagellat Deus omnem filium quem recipit)* deſperatos filios ſuos dimittere, quos ad hæreditatem ſuam admittere nolunt, nec eos vt filios habere; quem autem flagellant filium, huic & hæreditatem ſeruant: tamquam filijs ergò ſe nobis offert Deus; det diſciplinam, dum non auferat hæreditatem.

4 S. Franciſcus rogatus in quo conſiſteret perfectio religioſa; cum lætitia reſpondit non in magna ſcientia, vel ſapientia, non in gratia miraculorum, non etiam in magno Sanctitatis, & ædificationis exemplo, non denique in conuerſione omnium infidelium; ſed ſi fame, frigore, nuditate afflicti, innocentes, conuitijs, iniurijs, verberibus exagitemur, illaque cum gaudio, amore Chriſti toleremus: ibi perfecta eſt lætitia, quia præ omnibus donis maximum eſt propter Deum opprobria ſuſtinere; nam in cæteris mirabilibus nos gloriari non poſſumus, quia non ſunt noſtra, ſed Dei; ſed in cruce tribulationis, & afflictionis gloriari poſſumus, quia illud eſt noſtrum. Sic etiam S. P. N. Ignatius rogatus, quænam eſſet via ad perfectionem, reſpondit. *Si multa, & magna pro Chriſto patiamini.*

5 Cùm Soror Maria Vela grauiſſimis tentationibus, ac tribulationibus vexata quadam die cùm Chriſto amicè conquereretur; ducta eſt ab illo in ſpiritu in montem excelſum, ibique vidit virtute Solis omnes lapides in eo monte exiſtentes in gemmas pretioſas mirabiliter conuerti: viſionem porrò declarauit illi Chriſtus dicens, ſic virtute diuinæ gratiæ lapides tentationum, ac tribulationum, quas patiuntur Serui Dei, conuerti in lapides pretioſos meritorum. Vt proinde B. Iunipetus, teſte *Pontio in eius vita*, probra exciperet quaſi gemmas Chriſti, & exprobranti ſibi aliquando dixerit *Proyce has gemmas in ſinum meum: vellem vtique talibus gemmis lapidari Romam vſque.*

6 Refert *S. Chryſoſtomus homil.* 26. *in* 1. *ad Cor.* quemdam ex Philoſophis externis, cum malam haberet vxorem, & nugatricem, & conuitiatricem, rogantibus, cur eam ſuſtineret dixiſſe, vt domi haberet Gymnaſium, & palæſtram Philoſophiæ: *ero enim*, inquit, *cæteris mitior, ſi in ea quotidie erudiar.*

7 Cùm Chriſtus S. Catharinæ Senenſi duas coronas obtuliſſet, vnam ſpineam, & alteram gemmeam, dans ei optionem eligendi vtram mallet; ſed ea lege, vt ſi vnam eligeret in hac vita, alteram in futura eius vice reciperet: mox illa accipiens coronam ſpineam de manu Chriſti, illam capiti ſuo infixit adeò validè, vt per plures dies capitis dolorem ſenſerit: Sic etiam S. Agapitus, cum eſſet 15. annorum, & capiti eius prunæ ardentes imponerentur, exultans aiebat: *Parum eſt in terra caput aduri coronandum cælo;* quàm *decorè corona gloriæ ornabit caput afflictum pro Chriſto.*

8 Numquam in re quapiam dicas, perdidi hoc, ſed reddidi ait *Epictetus in Enchirid. cap.* 14. *puer obijt, redditus eſt ager ereptus; redditus eſt.* Quomodò etiam *Iob.cap.*1. dicebat *Dominus dedit, Dominus abſtulit, &c.*

9 Sic Seneca epiſt. 24. de tribulatione loquens ait, *Leuis eſt, ſi ferre poſſum; breuis eſt, ſi ferre non poſſum;* quod *repetit epiſt.* 79. his verbis *Summi doloris intentio inuenit finem: nemo poteſt valdè dolere, & diu: ſic nos amantiſſima noſtri natura diſpoſuit, vt dolorem aut tolerabilem, aut breuem faceret.*

10 *Seneca* item *ep.* 24. loquens de amiſſione bonorum temporalium ſic habet: *Si illud diu habuiſti, perdis poſtquam ſatiatus es: ſi non diu, perdis, antequam aſſueſcas: pecuniam minorem habebis? nempè & mæſtitiam: gratiam minorem? nempè & inuidiam.* Ad hoc item facit, quod habet idem *Seneca epiſt.* dicens *Ago gratias ſenectuti, quòd me lectulo affixerit, quid ni gratias illi hoc nomine agam? quidquid debebam nolle, non poſſum.*

11 Vir pius, & tribulatio ſunt duo curſores, qui ſimul currunt; ſed cum ille tribulationi non cedit, quaſi victor antecedenti præcurrit, tribulatione à tergo illius ſubſequente, & poſt eum currente: ſicque perſecutio dicitur, non autem conſecutio, quia perſequitur virum pium, ſed non aſſequitur; nam Sancti per patientiam velociſſimè currunt ab brauium gloriæ, & in perſecutionibus maximè elucet illorum vigor, ac fortitudo in currendo; vt benè notat *S. Gregor. Niſſenus lib. de beatitudinibus*.

12 Quàm glorioſum ſit pati pro Chriſto, oſtendit *Chryſoſtomus homil.* 8. *in* 3. *Epheſ.* Explicans verba illa *Ego Paulus vinctus*, vbi ſic ait *Vinctum eſſe propter Chriſtum illuſtrius eſt, quàm ſiuè Apoſtolum ſiuè Doctorem, ſiuè Euangeliſtam eſſe; magna dignitas hæc, & regno quouis, ac conſulatu maior, qui diligit, & ardet Chriſtum, eligit potius vincula ferre propter Chriſtum, quàm cœlos inhabitare; non ita beatum dico Paulum, quòd in Paradiſum raptus, atque quòd vincula ſuſtinuit; potius mihi habetur male affici pro Chriſto, quàm honorari à Chriſto. Si mihi quiſquam dixiſſet, elige vtrum velis: vis eſſe Angelus Petrum ſoluens, an Petrus vinctus? Petrus vtique eſſe maluiſſem; maius hoc vinculorum donum eſt, quàm Solem ſiſtere, aut mundum mouere, aut dominari dæmonibus, eoſque expellere*.

13 Patientiam homini in hac vita omninò neceſſariam eſſe docuerunt tum Bion. dicens, teſte *Laertio l.*4.*c.*7. magnum malum eſſe non poſſe ferre malum; abſque hoc enim nulli poteſt eſſe vita ſuauis; tum Anthiſtenes, qui teſte *eodem Laertio l.*6. *capit.* 1. dicebat virtutem ſibi ſufficere ad fœlicitatem; nec vlla re opus habere, niſi robore *Socratio*: Socrates autem ad rerum omnium patientiam obduruerat.

14 Quàm fortes ſe debeant exhibere fideles in ſufferendis vitæ huius infortunijs, oſtendit *B. Proſper in Epigr. de dilect. Chriſti*, vbi dicit.

Carcere ſi cæco claudar, nectarque cathenis,
Liber in exceſſu mentis adibo Deum.
Si mucrone paret ceruicem abſcindere lictor;
Impauidum inueniet mors cita, pœna breuis,
Non metuo exilium, mundus domus omnibus vna,
Sperno famem, Domini ſit mihi ſermo cibus.

Sic *Saluianus lib.*1. *de vero iudicio, ac prouid.* oſtenſurus neminem eſſe miſerum, qui ſua miſeria eſt contentus ſic habet: *nemo aliorum ſenſu eſt miſer, ſed ſuo, & ideò non poſſunt eſſe falſo iudicio miſeri, qui ſunt verè ſua conſcientia beati; nulli, vt opinor, beatiores ſunt, quàm qui ex ſententia ſua, atque voto agunt. Humiles ſunt Religioſi, hoc volunt: pauperes ſunt, paupertie delectantur: ſine ambitione ſunt, ambitum reſpuunt: inhonorati ſunt, honorem reſpuunt: lugent, lugere geſtiunt: infirmi ſunt, infirmitate lætantur. Itaque quidquid acciderit ijs, quicumque verè religioſi ſunt, beati eſſe dicendi ſunt, quia inter quantumlibet aſpera nulli lætiores ſunt, quàm qui hoc ſunt, quod volunt*.

15 Cùm tot, & tanta bona tum temporalia, tum ſpiritualia à Deo accepetimus: quare ita conquerimur de malo non tam graui nobis inflicto? non ne potiùs deberemus verba illa *Iob* 2. vſurpare *Si bona ſuſcepimus de manu Dei, mala quare non ſuſcipiamus*? maximè, cùm mala, quæ ipſi patimur, fortè ſint longè minora ijs, quæ plurimi alij patiuntur; vt proinde id ipſum ſummi beneficij loco exiſtimare debeamus iuxtà illud *Aliena mala ſunt beneficia noſtra*.

QVÆRES XVII. Quibus monitis iuuari poſſint Moniales ad tentationes quaſcumque fortiter repellendas.

301 ℞. Poſſe iuuari ſequentibus monitis; nimirum.

1 Meminerint ſibi dici, quod habetur *Eccleſ.* 8. *Fili accedens ad ſeruitutem Dei ſta in iuſtitia, & timore, & præpara animam tuam ad tentationem*: ſiquidem *Iob* 7. *militia eſt vita hominis ſuper terram*: nec ideò diffidant, aut animum deſpon-

deſpondeant : quin potius bono ſint animo, memores nullum certius argumentum, teſte *Climaco*, eſſe quòd dæmones victi à nobis ſint, quàm ſi nos accerrimè oppugnant : *eos enim* inquit *S. Gregorius lib.* 14. *mor. cap.* 12. loquens de diabolo, *pulſare negligit, quos quieto iure poſſidere ſe ſentit* : quod confirmat *S. Auguſtinus de verb. Domin. ſerm.* 43. *in Ioannem* explicans verba illa Apoſtoli *Caro concupiſcit* aduersùs ſpiritum his verbis *In bonis concupiſcit aduerſus ſpiritum, nam in malis non habet contra quem concupiſcere : præterquamquòd origo tentationum in nobis eſt iuxtà verba illa Iacobi* 4. *Vnde bella, & lites? non ne hinc ex concupiſcentijs veſtris, quæ militant in membris veſtris?*

2 Notant Patres paſſim per tentationem hominem maximè progredi in virtutibus, & per virtutes augeri, ac roborari : nam tentationibus reſiſti non poteſt, niſi per actus virtutum contrarios, & hos fortes, ac intenſos; quos dum elicit tentatus per eos magis corroborat illarum habitus : & hoc inſinuat Paulus 1. *Corinth.* 10. ijs verbis *Sed faciet cum tentatione prouentum, vt poſſitis ſuſtinere.*

3 Quòd Deus non patiatur non tentari ſuprà id, quod poſſumus, docet Paulus *loco citato*, & explicat *S. Ephrem tractat. de patientia* ſimilitudine iumentorum, & vaſorum figuli; *ſi enim* inquit, *homines ſuis iumentis non plus oneris imponunt, quàm ferre queant : multò minùs hominibus plus tentationum imponet Deus, quàm ferre queant. Rurſum, ſi figulus vaſa ſua igne excoquit eò vſque dum ritè coquantur, & fiant ſolida, nec vlteriùs ea ſinit in igne, ne adurantur, fiantque inutilia; multò magis idem faciet Deus, vt igne tentationum eò vſque nos coquat, dum percoquat, & perficiat, vlteriùs verò tentatione aduri, & conſumi nos non ſinet.*

4 Dæmoniacum, ait *S. Gregor. p.* 1. *paſtrol. cap.* 11. *maligna tentatione vinci, & peccare ex malitia; Angelicum eam non ſentire; humanum ſentire, & vincere.*

5 *Neceſſe eſt*, inquit *S. Bernardus ſerm.* 64. *in Cant. vt veniant tentationes, quia non coronabitur niſi qui legitimè certauerit: at quo modo certabunt, ſi deſit, qui impugnet:* ſic etiam *Iacobi* 1. dicitur *Beatus vir, qui ſuffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ: & Tobiæ* 12. dicitur *Quia acceptus eras Deo, neceſſe fuit, vt tentatio probaret te.*

6 Tentatio maximè confert ad humilitatem comparandam; & ſic de ſe dicit Paulus 2. *Cor.* 12. *& ne magnitudo reuelationum extollat me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, Angelus Sathanæ, qui me colaphizet*. Quare *S. Hieronymus ep.* 25. *ad Paulum* dicit *Paulo datus eſt ad premendam ſuperbiam, vti in curru triumphali triumphanti datur monitor ſuggerens hominem te eſſe memento.*

7 *Vaſa figuli probat fornax*, dicitur *Eccl.* 27. *& homines iuſtos tentatio tribulationis*; & *Sap.* 3. habetur *Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos ſe*; quod confirmabat *B. Nilus* his verbis *Plantas enutriunt venti, & tentatio confirmat animæ fortitudinem.*

8 Cato olim ſuaſit Romano Senatui Carthaginem non delendam, ne Romani otio, & torpore languerent; dixitque væ Romæ, ſi Carthago non ſteterit : ſic Deus teſte *Chryſoſtom. homil.* 14. *ad pop. Antioch.* cum nos ad torporem *declinantes viderit, & ab ipſius familiaritate reſilientes, & ſpiritualium nullam rationem facientes paululum nos derelinquit, vt ita caſtigati ad ipſum redeamus*. Quod confirmat *Gerſon de Myſt. Theologia pract. conſiderat.* 6. dicens *quòd ſicut mater filium ad horam relinquit, quò inſtantiùs ille clamet, accuratiùs quærat, arctius ſtringat, & illa viciſſim blandiatur ſuauius : ita nos, Deus permittit nos à diabolo terreri varijs tentationibus vt ad Deum ipſum confugiamus celeriùs.*

9 Expetendas eſſe tentationes docet *S. Iacobus c.* 1. dicens *Omne gaudium exiſtimate, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis*; ſicque de ſancto quodam Monacho refert *Dorotheus doct.* 13. quòd, cum Deus ipſum liberaſſet moleſta

leſta quadam tentatione, ſummoperè indoluit; & ad Deum conuerſus ſic confidenter ipſum allocutus eſt: *Siccine ergò Domine, indignum me exiſtimaſti, qui tantillum patiar pro te?*

10 Caueant Dei famuli, ne de Deo conquerantur, quòd ſinat ipſos vexari quibuſdam tentationibus eorum voluntati planè contrarijs; cùm aliàs maiori animi alacritate pugnaturi eſſent aduersùs tentationes alterius generis: non enim hominum eſt dare leges Deo, & ſtatuere, quid ipſis expediat: quin potiùs repelli quo ad hoc poſſunt ijs verbis *Neſcitis, quid petatis,* quo modo *Nilus cap. 29. de orat.* dicit *Non ores, vt fiant quæ fieri velis, ſed potiùs ora, vt fiat voluntas Dei.*

11 Sciens Dæmon, quantum conferat oratio ad profectum noſtrum ſpiritualem; vt hunc pro viribus impediat, nobis orantibus grauiores, ac moleſtiores tentationes nobis immittit; ita vt tempus deputatum orationi videri poſſit tempus tentationis, vnde fit, vt ex inſtitutione Eccleſiæ ſingulæ horæ Canonicæ incipiant ab illis verbis: *Deus in auditorium meum intende; Domine ad adiuuandum me feſtina:* quia tunc maiori auxilio Dei egemus, vt ſtrenuè, ac fortiter poſſimus repellere tentationes, quibus tunc temporis inuadimur.

12 Vt autem faciliùs reſiſtamus tentationibus dæmonum, initio ipſo tentationis inuictum animi robur aduersùs illas oſtendere debemus iuxtà monitum *S. Iacobi 4. Reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis:* ſi enim videat nos trepidare ad primos illius impetus ſuſtinendos, & quaſi animum deſpondere; nulla beſtia eſt ſuper terram ipſo efferatior, acrior, & pertinacior in hominem, vt cum pernicie noſtra malignæ, ac obſtinatæ mentis ſuæ deſiderium adimpleat.

13 Cum S. Antonius dæmoni conquerenti omnes homines ſibi maledicere, dixiſſet id meritò, & culpa ipſius fieri; eò quòd omnes vexet, ac turbet; ei reſpondit dæmon: *Ego nihil officio, quia in nolentem nihil poſſum: ſed ipſi ſeipſos ad inuicem perturbant: ipſi ſuo in ſuggeſtionem meam conſenſu ſibi mali ſunt auctores.* Quod confirmat *S. Auguſtinus l. 20. de ciuit. cap. 8.* dicens de diabolo: *Latrare poteſt, ſolicitare poteſt; mordere omninò non poteſt, niſi volentem.* Sic etiam *S. Hieronymus in 4. Matth.* expendens verba illa, *mitte te deorſum* ait: *Vox diaboli eſt, qui ſemper omnes cadere deorſum deſiderat, perſuadere poteſt, præcipitare non poteſt.*

14 Si is, qui vexatur à tentationibus, dicere poteſt cum *Hieremia 20. Dominus mecum eſt quaſi bellator fortis, idcirco qui perſequuntur me, cadent, & infirmi erunt, confundentur vehementer*, ipſique dicenti cum *Giezi 4. Reg. 6. Heu, heu, heu, Domine mi, quid faciemus?* reſpondet Deus *Nolite timere, plures enim nobiſcum ſunt, quàm cum illis:* vtique bono debet eſſe animo, & dicere modò cum *Iob. 17. Pone me iuxtà te, & cuiuſuis manus pugnet contra me*, modò cum *Paulo Roman. 8. Si Deus pro nobis, quis contra nos?* modò cum *Dauide Pſal. 15. Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear,* & *Pſal. 93. Si dicebam motus eſt pes meus, miſericordia tua, Domine adiuuabat me.*

15 Cum diabolus hominem vrgeat tentationibus in odium non ſolùm ipſius hominis, ſed etiam Dei; cupiens iram ſuam explere aduersùs hominem ad imaginem Dei conditum (cum explere eam non poſſit contra Deum ipſum) etiam ex hoc capite certiores ſumus nobis tempore tentationis non defuturum Dei auxilium; quippe qui ſic dici poteſt agere cauſam ſuam: vt proinde ei dicere poſſimus cum Dauide *Pſal. 71. Exurge, Deus, iudica cauſam tuam,* & *Pſ. 34. Apprehende arma & ſcutum, & exurge in adiutorium mihi.*

16 Neque ex eo quòd Deus non ita citò videtur ferre auxilium homini tentato; propterea debet diffidere, cum dicat *Habach. c. 2. Si moram fecerit, expecta illum, quia veniens veniet, & non tardabit,* & *Matth. 8.* dicatur Chriſtus dormiſſe; dum nauicula, in qua ipſe erat cum ſuis diſcipulis, ex magna procella in mari ſuborta operiretur fluctibus, eiuſque diſcipuli viderentur periclitari,

adeòque dicerent *Salua nos, perimus*. Confidat ergò quicumque vexatur tentationibus, fretus ijs verbis, quæ *Iſaie* 43. habentur *Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo, meus es tu, cùm tranſieris per aquas, tecum ero, & flumina non operient te, cùm ambulaueris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Iſrael, ſaluator tuus.*

17 Cùm Dauid, dicat *Pſ.* 16. *Qui ſaluos facis ſperantes in te*, & Deus ipſe *Pſ.* 90. dicat, *Quoniam in me ſperauit, liberabo eum*: conſtat ad euincendas tentationes maximè conferre, vt magnam in Deum concipiamus confidentiam nobis ipſis omninò diffiſi; ita vt veraciter dicere poſſimus cum Dauide *Pſ.* 56. *Miſerere mei Deus, Miſerere mei, quoniam in te confidit anima mea, & in vmbra alarum tuarum ſperabo*; & *Pſ.* 90. *Protegam eum, quonam cognouit nomen meum*: vbi *S. Bernardus* ſic habet: *Si tamen cognouerit nomen meum, ne ſibi tribuat, quòd liberatus eſt, ſed nomini meo det gloriam.*

18 Conferet item ſummoperè ad euincendas tentationes vſus orationum iaculatoriarum; cuiuſmodi ſunt hæ *Oculi mei ſemper ad Dominum, quoniam ipſe euellet de laqueo pedes meos Pſal.* 24. *Domine vim patior, reſponde pro me Iſa.* 38. *Exurge, quare obdormis Domine? exurge, & ne repellas in finem: quare faciem tuam auertis, obliuiſceris inopiæ noſtræ, & tribulationis noſtræ? Pſalm.* 43. *Vſquequò, Domine obliuiſceris me in finem? vſquequò auertis faciem tuam à me? vſquequò exaltabitur inimicus meus ſuper me? reſpice, & exaudi me, Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, præualui aduersùs eum. Pſ.* 12. *In vmbra alarum tuarum ſperabo, Pſal.* 65. *Sub vmbra alarum tuarum protege me, Pſal.* 16. *Exurgat Deus, & diſſipentur inimici eius, & fugiant, qui oderunt eum, à facie eius, Pſal.* 67.

16 Quia *à ſcintilla vna augetur ignis Eccleſ.* 11. Et optimum eſt conſilium Ouidij *Principijs obſta; ſero medicina paratur, cùm mala per longas inualuere moras*: proinde fortiter reſiſtendum tentationi in ipſo eius principio: quod monet etiam Dauid *Pſal.* 136. dicens, *Beatus qui tenebit, & allidet paruulos ſuos ad petram*, & Salomon *Cant.* 2. ijs verbis *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas.*

20 Vitandæ item pro viribus occaſiones peccandi, ex quibus proximè proueniunt tentationes: qui enim amat periculum, peribit in illo; & hoc ipsò quòd quis ſe exponit periculo tentationis, ſe facit indignum ijs auxilijs, ſine quibus non euincitur tentatio, etſi poſſet euinci. Vt proinde *Innocentius Papa in Pſal.* 37. dicat *Quid inſipientius peccatore, qui & cognoſcit facinus, & committit præcipitans ſe ſcienter in mortem? Certè brutum animal, ſi videt foueam, declinat ab ea, ne labatur in illam: etſi forſitan alicubi difficultatem incurrit, non poteſt illuc ſine difficultate reduci: homo verò ab illicito ſemper allicitur; & in delicijs iugiter delectatur.*

21 Cum Angelus cuſtos à Deo nobis deputetur in cuſtodiam, tum vt pericula animæ, ac corporis auertat, tum vt nos illuminet, inſtruat, & impellat ad bona opera; tum vt coerceat dæmonem, ne prauas nobis cogitationes ſuggerat, vel ſaltem non præualeat: ſtatim ac nos inuadit tentatio, ad cuſtodem Angelum debemus confugere, eique dicere cum iuniore Tobia *c.* 6. *Domine, inuadit me*; nec abs re erit illum deuotè, ac reuerenter compellare ijs verbis *Angele Dei, qui cuſtos es mei, me tibi commiſſum pietate ſuperna, hodie illumina, cuſtodi, rege, & guberna; Amen.*

22 Optimum contra cuiuſcumque generis tentationes remedium eſt, quòd tentatio manifeſtetur Patri ſpirituali candidè, & ſincerè: *omnis enim qui malè, agit odit lucem Io.* 3. &, vt benè dicit *Caſſian. col.* 2. *Abb. Moyſi c.* 10. loquens de diabolo, *antequàm iudicium diſcretionis proferatur, ſerpens deterrimus velut è tenebroſo, ac ſubterraneo ſpecu virtute confeſſionis pertractus ad lucem, & traductus quodammodo, ac dehoneſtatus abſcedit.* Quod confirmat Sapiens *Eccl.* 27. dicens *Si denudaueris abſcondita illius, non perſequeris poſt eum*: cùm è contra perni-

perniciosſiſſimus ſit morſus illatus à ſerpente in ſilentio iuxtà illud *Eccleſ.* 10. *Si mordeat ſerpens in ſilentio*. Sic de leproſis refert *S. Lucas cap.* 17. quòd cum irent ad Sacerdotes iuxtà Chriſti præceptum *Ite, & oſtendite vos Sacerdotibus; dum irent, mundati ſunt*.

23 Cauendum quàmmaximè, ne tempore tentationis ex tædio vitæ ſpiritualis ommittamus ſolita exercitia ſpiritualia, & præſertim orationem, ac meditationem quin potius ea debemus obire maiori applicatione, & augere: aliàs, ſi nobis ſinamus ſubtrahi arma, quibus non defendamus, & hoſtes offendamus, facillimè ab inimicis debellabimur.

24 Cauendum item, ne, durante tentatione, quidquam deliberemus, aut innouemus circà propoſitum animi, aut vitæ ſtatum: ſicut enim vigente conſolatione ſpirituali non noſtro proprio, ſed boni ſpiritus inſtinctu regimur; ita durante tentatione, agimur à malo ſpiritu, cuius inſtigatione nihil vnquam rectè conficitur.

25 Tempore tentationis non ſolùm frequentandæ ſunt orationes iaculatoriæ, vt iam dixi; ſed conſtanter inſiſtendum orationi iuxtà illud Chriſti *Matth.* 26. *Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem:* idque tum vt audiamus Dei monita ad præſentem neceſſitatem opportuna; tum vt obtineamus auxilium neceſſarium ad ſuperandam tentationem.

QVÆRES XVIII. Quibus monitis confirmari poſſint Moniales in Vocatione religioſa, ſi fortè in ea titubent, ſiuè ante, ſiuè poſt profeſſionem.

302 ℞. Poſſe confirmari ſequentibus monitis; nimirum.

1 Meminerint non eſſe magnum inchoare, quod bonum eſt (vt loquitur *S. Aug. ſer.* 8. *ad Fratres in Heremo*) *ſed conſumare hoc ſolum perfectum eſſe: nam in chriſtianis non quaeruntur initia, ſed finis* (inquit *S. Hieron. ep. ad Furiam Virg.*) *Paulus malè cæpit, ſed benè finiuit: Iudæ laudantur exordia, ſed finis proditionis damnatur*. Quæ confirmat *S. Bernar. ep.* 253. *ad Abb. Guar.* his verbis: *Quid prodeſt Chriſtum ſequi, ſi non contingat conſequi: Paulus aiebat, ſic currite, vt comprehendatis: ibi, chriſtiane, fige tui curſus, profectuſque metam, vbi Chriſtus poſuit ſuam, factus eſt, inquit, obediens vſque ad mortem: quantumlibet ergò cucurreris, ſi vſque ad mortem non perueneris, brauium non apprehendes:* confirmat Chriſtus *Luc.* 9. dicens *Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei:* confirmat, & Paulus *Galat.* 3. ijs verbis, *ſic ſtulti eſtis, vt cum ſpiritu cæperitis carne conſumemini.*

2 Meminerint coniugium à *S. Baſilio cap.* 1. *Conſtit. monaſt.* vocari curarum abiſſum: & *lib. de Sancta Virginit.* dolorum officinâ, idque iure, ac meritò, cum coniugium comitentur onera vteri, partus dolores, liberorum educatio, curæ, timores, zelotypia, rixæ, familiæ apparatus, opum, affinitatum, ſtatuum curandorum, & augendorum ſolicitudo, mariti dominatio: cholera, ebrietas, prodigalitas, paupertas, orbitates, & ex his perpetua animi diſtractio, & circa hæc occupatio. Vt proinde 1. *Cor.* 7. loquens Paulus de coniugatis dicat *Tribulationem carnis habebunt huiuſmodi*, nomine *tribulationis* intelligens præfata incommoda coniugij, eamque opponat voluptati carnis annexæ matrimonio; quæ per dictam tribulationem, vtpote longè grauiorem ita opprimitur, ac eliditur, vt vix ſentiatur. Ab his autem incommodis, ac oneribus liberantur Moniales per ſtatum religioſum; de quo propterea debent ſibi maximè complacere, gaudentes ſe cum Maria optimam partem elegiſſe, Deumque exorare, vt non auferatur ab ijs.

3 Cum S. Paulus 1. *Cor.* 7. dixiſſet *Vnuſquiſque in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat;* Paulò poſt ſubdit *De virginibus præceptum Domini non habeo, conſilium autem do:* & quidem meritò: cùm cœlibatus det otium cogitandi, quo modo virgo placeat Deo, quo modo ſe paret ad iter cœli quò modo rationes ſuas ad iudicium futurum componat, & adæquet: quo modo ſe ſiſtat Deo, & alia innumera commoda ſecum adferat, quibus de facto potiuntur Moniales; vt quid ergò inui-

deant fœminis coniugatis, quæ ſunt expoſitæ incommodis §. *præcedenti* relatis; iiſque talibus, vt, teſte *Poſſidonio in vita S. Auguſtini cap.* 27. is ſecutus S. Ambroſium nulli vnquam coniugem, aut coniugium ſuadere voluerit, *ne* (inquiebat ille) *dum inter ſe coniugati iurgantur, eum maledicant, per quem coniuncti ſunt.*

4 Cogitent Moniales ſibi imminere mortem, ſed ad illam currere velociſſimo curſu, inſtare iudicium, inſtare æternitatem, arctari ſe, & cogi à Deo, vt ad illam feſtinent: meminerintque quod dicit Paulus 1. *Cor.* 7. *Tempus breue eſt: reliquum eſt, vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint: præterit enim figura huius mundi:* quòd ſi hæc dicit Paulus coniugatis, quid dicet Monialibus Chriſto deſponſatis, quæ fortè inuideant fœminis coniugatis, earumque ſtatum, vitæ religioſæ pertæſæ exoptent.

5 Cum plures fœminæ coniugatæ, contracto iam matrimonio, cogantur manere, & quidem vſque ad mortem, cum viro ſæpè ignoto, moleſto, importuno, ac omninò ingrato; à quo reſilijſſent, ſi annum probationis haberent coniuges, vt eo ſe inuicem probarent ante matrimonium (ſicut de facto habent religioſi vtriuſque ſexus, antequàm faciant religioſam profeſſionem) Moniales, quæ, ſolemni promiſſione Deo facta, profeſſæ ſunt caſtitatem (quam priùs experiri potuerunt, & debuerunt) æquum ne eſt, vt ab aſſumpto ſtatu reſiliant, Deoque cui ſunt deſponſatæ, renuncient.

6 Nec adeò difficilis eſt obſeruantia Caſtitatis: cùm illam in ipſo coniugio ſeruauerint Pulcheria, & Martianus Imperator, Baſiliſſa, & Iulianus; Eduardus, & Editha; Cæcilia, ac Valerianus; Cunegunda, & Henricus Imperator, hi omnes in ipſo coniugio non caſtè ſolùm vixerunt, ſed etiam perpetuam virginitatem ſeruauerunt: cum *S. Bernard. ſer.* 65. *in Cant.* dicat *cum fœmina ſemper eſſe, & non cognoſcere fœminam, plus eſſe, quàm mortuum ſuſcitare.* Quòd ſi fœminæ nobiliſſimæ, ac pulchritudine inſignes illibatum virginitatis candorem in ipſo coniugio conſeruare potuerunt; hoc idem præſtare non poterunt Moniales à Chriſto electæ in ſponſas in monaſterio? poterunt vtique ſi voluerint: ſicque ſibimetipſis dicant, quæ S. Auguſtinus initio ſuæ conuerſionis ſibi (vt conſtat ex *lib.* 8. *confeſſ. cap.* 11.) dicebat: *Tu non poteris quod iſti, & iſtæ? an verò & iſti, & iſtæ in ſemetipſis poſſunt, an non in Domino Deo ſuo? Dominus Deus eorum me dedit eis: quod in te ſtas, & non ſtas? proijce te in eum, noli metuere, non ſe ſubtrahet, vt cadas: proijce te ſecurus, excipiet te, & ſanabit te.*

7 Cum *S. Hieronymus ep.* 34. *ad Iulianum* dicat difficile, immò, & impoſſibile eſſe, vt præſentibus quis, & futuris fruatur bonis, vt hic ventrem, & ibi mentem expleat, vt de delicijs tranſeat ad delicias, vt in vtroque ſæculo primus ſit, vt in cœlo, & in terra appareat glorioſus: omninò orandum, vt via ſalutis, quæ eſt arcta, incedamus, & regnum cœlorum, quod vim patitur, & violenti rapiunt, nobis comparemus, magna agendo, & fortia patiendo. An non Symeon Stylites 49. aut etiam 80. annis iuxtà Baronium ſub dio perdiu, & pernox ſtetit in columna, ibique per annos 28. quotannis quadrageſimam totam tranſegit abſque vllo cibo, ac potu, teſte *Theodoreto in philoteo cap.* 26. quis quæſo non admiretur?

8 Audiant fideles quid dicat Chriſtus *Lucæ* 13. *Contendite intrare per anguſtam portam:* vbi pro *contendite* græcè eſt *agonizate, & quaſi in agone, & agonia contendite* extremas, & ſummas vires velut agonizantes exerite, quaſi pro vita, ſi vincitis, vel morte, ſi vincimini, luctaturi iuxta illud Pauli 1. *Cor.* 9. *Omnis qui in agone contendit, ab omnibus ſe abſtinet, & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant.* Sic etiam S. Perpetua vidit ſcalam auream, ſed vndique circumſeptam gladijs, & cultris, per quam ſcandendum erat cœlum; & infernè draconem horribilem, qui ſcandentes impediret: hacque viſione cognouit ſibi, & ſuis portendi martyrium. Audiant hæc & religioſi, & lætentur ſe Dei gratia à via lata perditionis ad viam arctam ſalutis euocatos eſſe, & ſtrenuè ambulent per eam.

9 *Multi ſunt vocati, pauci verò electi, Matth.* 20. dicit Chriſtus: & confirmat

S. Chry-

S. *Chryſoſtomus hom.* 40. *ad populum* cenſens etiam ex fidelibus vix quemque milleſimum ſaluari: ait enim loquens de Antiochenis, qui erant fideles *Quot eſſe putatis, qui in Ciuitate noſtra* (Antiochia) *ſaluantur? infeſtum quidem eſt, quod dicturus ſum; dicam tamen, non poſſunt in tot millibus* (facilè Antiochiæ erant centum millia, & plura) *centum inueniri, qui ſaluentur; quin, & de his dubito. Quanta enim in iuuenibus eſt malitia? quantus in ſenibus torpor? nemo zelum habet,* &c. ita Chryſoſtomus. Ex his autem ſequitur ſtandum eſſe conſilio Pauli 1. *Cor.* 9. *Sic currite, vt comprehendatis*; Et velociſſimè currendum, cum ij, qui in ſtadio currunt, omnes quidem currant, ſed vnus accipiat brauium: non ergò deſiſtendum eſt à curſu, ſi curris: ſed currendum ſtrenuè vſque ad mortem: *ſi enim, Chriſto currente, tu gradum ſiſtis* inquit *S. Bernardus ep.* 253. *ad Guarin. non Chriſto appropias, ſed te magis elongas; timendumque tibi eſt, quod ait Dauid, Ecce qui elongant ſe à te, Domine peribunt.*

o Totum mundum eſſe plenum laqueis, in quos incidant animæ è terra in cœlum uolantes, iiſque capiantur veluti aues, vidit S. Antonius Abbas, teſte *S. Athanaſio in eius vita*, & ingemiſcens exclamauit: *Domine, quis euadet hos laqueos?* vidit S. Anton. & in ſe ipſo expertus eſt; qui dicebat *In via hac, qua ambulabam, abſconderunt ſuperbi laqueum mihi*, *Pſal.* 141. *Quot enim vitia*, tot retia, inquit *S. Ambroſius in Pſal.* 118. *ſer.* 6. *quot peccata, tot laquei*. Quo modo ergò religioſus, qui ex Dei auxilio ingrediens religionem dicere potuit: *Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantium, laqueus contritus eſt, & nos liberati ſumus*. *Pſal.* 123. ſin minus effectu, ſaltem affectu cupit ſe iterum exponere laqueis, quos iam euaſit?

1 Caueat religioſus, ne ex inordinato affectu parentum, & conſanguineorum ipſum tædeat vitæ religioſæ ſusceptæ, & per affectum reuertatur ad ſæculum: cum *Lucæ* 14. dicatur; *Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, vxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem, & animam ſuam non poteſt meus eſſe diſcipulus?* meminerit neque Chriſtum inter cognatos, & notos fuiſſe inuentum *Lucæ* 2. recolat quod habet *S. Hieron. ad Heliodorum* dicens: *Licèt paruulus ex collo pendeat nepos: licèt ſparſo crine, & ſciſſis veſtibus vbera, quibus te nutrierat, mater oſtendat: licèt in limine pater iaceat: per calcatum perge patrem ſiccis oculi ad vexillum Crucis euola: ſolum pietatis genus eſt in hac re eſſe crudelem: facilè rumpit hæc vincula amor Dei, & gehennæ timor.*

2 Caueat Monialis, ne ex tædio clauſuræ auerſetur ſtatum religioſum ſuſceptum: meminerit, quid acciderit Sponſæ *Cant.* 3. quæ de ſe ipſa ſic ait *Per vicos, & plateas quæram quem diligit anima mea; quæſiui illum, & non inueni*; audiat, & attentè meditetur quod ait *S. Bernard. ſer.* 40. *in Cant. Sola eſto, vt ſoli omnium ſerues te ipſam, quem ex omnibus tibi elegiſti: fuge publicum, fuge & ipſos domeſticos, ſeccede ab amicis, & intimis, etiam & ab illo, qui tibi miniſtrat. An neſcis te verecundum habere ſponſum, & qui nequaquam ſuam velit indulgere præſentiam, præſentibus cæteris?* audiat & quod dicit *Hieron. hom.* 22. *ad Euſtoch. de cuſtodia virginit. Audies ab Sponſo, hortus concluſus Soror mea ſponſa, hortus concluſus, fons ſignatus; caue, ne domum exeas, & velis videre filias regionis alienæ: Dina egreſſa corrumpitur; nolo te ſponſum quærere per plateas, nolo te circumire angulos ciuitatis; foris vagentur Virgines ſtultæ: tu intrinſecus eſto cum ſponſo; zelotypus eſt Ieſus; non vult ab aliis videri faciem tuam.*

3 Caueat item Monialis; ne ex amore diuitiarum, affectu redeat ad ſæculum: memineritque quod teſte *S. Gregorio hom.* 32. *in Euang. nudi cum nudis* (dæmonibus ſcilicet) *luctari debemus: nam, ſi veſtitus quiſquam cum nudo luctatur, citiùs ad terram deiicitur, quia habet vnde teneatur: quid enim ſunt terrena omnia, niſi quædam corporis indumenta? qui ergò contra diabolum ad certamen properat, veſtimenta abiiciat, ne ſuccumbat*. Cùm ergò in hac vita ſit nobis colluctatio non aduersùs carnem, & ſanguinem, ſed aduersùs Principes, & poteſtates, & religio-

ſus per votum paupertatis depoſuerit indumenta bonorum temporalium; vt quid ea modò tam ſtudioſè affectat, non aduertens ſe inde ab hoſte, cum quo luctatur, facilè deijci poſſe in terram, & turpiter ſuperari?

14 Status religioſus ſpem adeò certam, & ſignum adeò expreſſum continet diuinæ prædeſtinationis, vt ſine vlla dubitatione (citra reuelationem quidem) nullum expreſſius, ac certius haberi poſſit. Quo modo *B. Laurent. Iuſtinianus de perfect. mona. con* loquens de Religioſo ait: *Securè ſperet poſt hanc peregrinationem ad illam ſupernam intrare Hieruſalem, quicumque in iuſtorum congregationem fuerit vocatus: magnum quippe electionis indicium eſt huius fraternitatis habere conſortium; facilèque ab illa excluditur, qui ab hac fuerit ſegregatus*. Et hoc eſt ita verum, vt Pius V. electus in Papam expalluerit, & pœnè in deliquium inciderit; rogatuſque cauſam, præ ſingulari ſua humilitate dixerit: *Cum eſſem religioſus, benè ſperabam de mea ſalute; creatus verò Epiſcopus cœpi de ea formidare, nunc verò electus in Pontificem iam pœnè de ea deſpero*.

QVÆRES XIX. Quibus monitis incitari poſſint Moniales ad mutuam charitatem inter ipſas conſeruandam.

303 ℞. Poſſe incitari ſequentibus monitis; videlicet.

1 Sicut initio naſcentis Eccleſiæ *multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna Act. 4.* ſic Chriſtus Io: 15. ait de fidelibus, & maximè de religioſis *Hoc eſt præceptum meum vt diligatis inuicem; & Io. 13. In hoc cognoſcent omnes, quia diſcipuli mei eſtis, ſi dilectionem habueritis adinuicem*. Moniales ergò, & quicumque alij Religioſi omni ſtudio, ac diligentia mutuam inter ſe charitatem ſeruent, vt dicere poſſint, *Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum Pſal. 132.* vbi *S. Hieronymus: verè bonum, verè iucundum: vnum fratrem dimiſimus, & ecce quantos inuenimus: frater meus ſæcularis non tantum me amat, quantum ſubſtantiam meam: cæterum fratres ſpirituales, qui ſua vtique negligunt, aliena non quærunt*.

2 Quòd ſi charitas ex 1. *Cor. 13. patiens eſt, benigna eſt, non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit, quæ ſua ſunt;* vt charitas ſeruetur inter Moniales, eæ debent eſſe patientes, benignæ, non procaces, ſeu proteruæ, non inuidæ, non ambitioſæ, non quærentes, quæ ſua ſunt. Quòd benè exponit *S. Gregorius l. 10. mor. c. 8.* dicens *Charitas patiens eſt, quia illata mala æquanimiter tolerat; benigna eſt, quia pro malis bona largiter miniſtrat: non æmulatur, quia per hoc quòd in præſenti mundo nihil appetit, inuidere terrenis ſucceſſibus neſcit: non inflatur, quia cum interna retributionis anxia deſiderat, de bonis ſe exterioribus non exaltat: non agit perperam, quia quæ ſe in ſolum Dei, ac Proximi amorem dilatat, quidquid à rectitudine diſcrepat, ignorat: non eſt ambitioſa, quia quæ ardenter intus ad ſua ſatagit, foris nullatenus aliena concupiſcit: non quærit quæ ſua ſunt, quia cuncta, quæ hic tranſitoriè poſſidet velut aliena negligit, &c.*

4 Monialis ſuarum Sororum defectus patienter ſuſtineat, ſicut proprios defectus ab ijs patienter ſuſtineri cupit: ſuſtineat, vt ſuſtineatur: diſſimulet alienos leues defectus, vt diſſimulentur grauiores ab ea commiſſi; taceat alienas miſeras, vt taceantur ſuæ: ſic enim monet Paulus *Galath. 3.* dicens *Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti*.

4 *Tu*, inquit *S. Bernard. ſermon. 29. in Cant. accepta fortè iniuria, non continuò more ſæcularis obliqua referire fratrem reſponſione feſtines: commotio tua ibi moriatur, vbi oritur, nec permittatur exire, vt dicere poſſis; turbatus ſum, & non ſum locutus*, ſic *Bernardus* adhortans Religioſum ſui Ordinis Monachum.

5 Quemadmodum (ait *S. Chryſoſtomus hom. 3. De Dauide, & Saule* explicans verba illa *Prou. 15. Reſponſio mollis frangit iram; ſermo durus ſuſcitat furorem*) *ſi infles in ſcintillam ignis, excitas incendium: ſi inſpuis, extinguis: idem fit & in inimicitia Proximi, ſi inflatos, ac vecordes ingeras ſermones, excitas ignem; ſin mites, ac moderatos, iram omnem extinxeris*. Sic etiam Salomon *Prouer. 25.*

Digitized by Google

*uer.*25. ait *Patientia lenietur Princeps* , *& lingua mollis confringet duritiam:* vertit autem Chaldæus pro *Patientia lenietur princeps*, *In patientia ſpiritus lactatur princeps:* quaſi patientia reſpondentis iratum principem reddat non minùs placidum , quàm infantulum lactaneum: &, ſicut infans epoto lacte, conſopitur, ita princeps , audito molli reſponſo , à furore detumeſcat.

6 Sint religioſi faciles in condonandis mutuis iniurijs iuxtà monitum S. Pauli *Epheſ.*4. *Donantes inuicem:* ſi enim Thomas Morus dicebat Chriſtianum debere inſculpere beneficia marmori, & maleficia pulueri (cum ethnici , & ingrati beneficia pulueri, &, ſi quid mali patiantur, marmori inſculpant) multò magis id tenentur facere religioſi, præterquàm quòd dolor de iniuria accepta meliùs curatur obliuione, quàm locutione; cùm locutione potius ægreſcat, ac recrudeſcat, obliuione ſenſim extenuetur, & aboleatur : &, ſi talis obliuio temporis proceſſu paulatim inducitur ſine mercede; cur non patiemur per legem diuinam citiùs induci mercede? vt monet *S. Chryſoſt. hom.* 52. *ad pop. Antioch.* dicens *Quod tempus facit , hoc per legem Dei ante tempus facere non ſuſtines? & ſine mercede potius quàm cum mercede vis tibi vitium extingui?*

7 Cùm quotidie dicamus Deo, *dimitte nobis debita noſtra*, *ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris:* apparet hanc quaſi conditionem nobis præſcribi ad obtinendam à Deo remiſſionem noſtrorum peccatorum ; vt ſcilicet etiam nos facilè condonemus Proximo iniurias nobis illatas: *ſi* enim inquit Chriſtus *Lucæ* 11. *ſi dimiſeritis hominibus peccata eorum*, *dimittet & vobis pater veſter cæleſtis delicta veſtra*, *ſi autem non dimiſeritis*, *non dimittet*. Vnde infert *S. Auguſtinus Enchirid.*73. hoc eſſe quaſi pactum Dei cum peccatore : *ſi dimittis*, *dimitto*, *ſi non dimittis*, *non dimitto*, & *Gloſſa* explicans illud *Matth.* 6. *Si autem non dimiſeritis hominibus*, *nec Pater veſter dimittet peccata veſtra* , ait Deum in noſtra poteſtate poſuiſſe , qua conſcientia iudicium Dei prouocemus erga nos , & ſententiam temperemus: non aliud exigit Iudex, quàm vt, qualem eum volumus ergà nos , tales nos præſtemus fratribus.

8 De S. Ioanne Eleemoſynario refert *Leontius cap.* 38. *vitæ illius*, quòd cùm Principem iram ſeruantem ad reconciliationem vellet inducere : Miſſam coram eo celebrans, & dicens *Dimitte nobis debita noſtra*, illicò ſiluit, idque conſultò: & cum Princeps proſecutus fuiſſet , *Sicut & nos dimittimus debitoribus noſtris: tum* Io: ad illum conuerſus *Vide*, ait, *in quali terribili hora quid dicas Deo; Quoniam ſicut ego dimitto*, *ita & tu dimitte mihi:* qua voce quaſi fulmine ictus Princeps, *Quæcumque iuſſeris* , *Domine*, inquit, *faciet ſeruus tuus*, & illicò reconciliatus eſt inimico . E contrà de Sapritio narrat *Surius in vita Nicephori die* 9. *Februarij*, quòd cùm in fide conſtans iam capite plecti deberet, & iuberetur genua flectere ; abnegauit, eò quòd Nicephoro petenti veniam nollet offenſam condonare : qui proinde in eius locum ſe ſubſtituens martyrij palmam ei eripuit , ac obtinuit.

9 S. Elzearius Arriani Comes meditatione , ac imitatione paſſionis Chriſti omnes iniurias ſibi illatas ita ſuperabat , vt videretur eſſe apatos , ac inſenſibilis : ſi ergò nos patienter ſuſtinere volumus iniurias nobis factas , attentè conſideremus Chriſtum ſicut ouem ad occiſionem ductum , & quaſi agnum coram tondente ſe obmutuiſſe ; conſideremus probra , calumnias , iniurias, ac tormenta ipſi irrogata; nec à tali conſideratione ceſſemus, donec mens noſtra in imitatione patientiæ Chriſti tranquillè quieſcat.

10 Si religioſum contingat pro fragilitate naturæ concitari ad iram , & ſubitò iraſci ; ne iræ per voluntatem, & rationem conſentiat, vt illi inhæreat, vindictam machinando, ac perficiendo; ſed quàm citiſſimè per dominium rationis, & Dei metum iram compeſcat; ita vt Sol non occidat ſuper iracundiam ipſius, iuxtà monitum Pauli *Epheſ.* 4. Quo modo in aliquibus religionibus hæc pia lex ſtatuta eſt ; vt, ſi quis alium per diem offendat nocturnæ quieti non ſe det, niſi prius veniam ab eo ,

quem offendit petat, ipſique reconcilietur. Quod, teſte *Leontio ſup.* præſtitit S. Io: Eleemoſinarius, dum iuſta ira commotus contra Nicetam Patritium, vt ante veſperam ei ſe reconciliaret, ad illum miſit presbyterum ſuum, qui ipſi diceret, *Sol iam eſt in occaſu, vir maximè venerande;* & ſic compunctus Nicetas ad Ioannem accurrit; & vterque ante Solis occaſum in mutuos ruerunt amplexus.

11 Vindicare ſe non eſt actus fortitudinis, ſed abiectionis, & timiditatis, inquit *S. Ambroſius l.2. offic. cap.36. vincitur ab inimico, non vincit, qui ſe vindicat. Ariſtoteles item lib.4. Ethic. cap. 3.* docet quòd, ſicut debilis ſtomachi eſt cibum duriorem non poſſe concoquere; ita puſillanimi eſt verbum duriuſculum non poſſe ſuſtinere.

12 Chriſtiana Virgo ſanctitate illuſtris, cùm moriens rogaretur, quo modo ad tantam ſanctitatem perueniſſet, ſic reſpondit: *Afflictiones meas, nulli, niſi Deo queſta ſum: erga omnes liberalis fui, ſaltem animo, ijs, à quibus læſa fui, beneficium ſingulare rependi, quod non feciſſem, niſi ab eis læſa fuiſſem.*

13 Monet Plutarchus, vt iratus ſe, & ſuos mores contempletur in ſpeculo: videns enim faciem, ac geſtus furibundo, & phrenetico ſimiles deteſtabitur, & cauebit iram. Cato autem ſenior dicebat iratum ab inſano non diſtingui, niſi mora; iram enim eſſe breuem inſaniam.

13 Angelorum eſt nullatenus litigare, ſed in omnimoda, & perpetua pace conſiſtere, ait *Leontius in vita S. Io. Eleemoſynarij cap. 14. hominum verò eſt altercari quidem, ſed ſtatim reconciliari: dæmonum autem eſt totum diem litigare, & totum diem tranſire irreconciliatos.*

15 *Relinque munus tuum ante altare*, ait Chriſtus *cap. 5. Matth. & vade reconciliari fratri tuo*, & *tunc veniens offeres munus tuum;* ſicque olim in Miſſa vſus fuit, vt ante Sanctam Communionem Chriſtiani darent ſibi oſculum pacis, quaſi reconciliationis, ac vnionis ſymbolum: cuius loco iam datur oſculanda tabella pacis (quàm vocant) Vnde patet, quàm citò debeant Religioſi inter ſe reconciliari, ſi qua forte offenſio inter ipſos intercedat.

16 Si ergò aliqua offenſio oritur inter 2. religioſos, vterque eorum ſtudeat quàm primum reconciliari fratri ſuo, illumque in hoc præueniat, vt nemo accipiat coronam ſuam *Apocal.* 3. idque licèt ipſe ſit maioris authoritatis aut etiam paſſus ſit iniuriam; eique dicat ex *Gen.* 13. *Ne queſo, ſit iurgium inter me, & te; fratres enim ſumus &c.* Sic hortatur *S. Gregorius hom.* 32. *in Euang. dicens, Ecce inter nos, & Deum diſcordiam peccando fecimus: & tamen ad nos Deus ſuos legatos prior miſit, vt nos ipſi, qui peccauimus, ad pacem Dei rogati veniamus. Erubeſcat ergo humana ſuperbia; confundatur quiſque; ſi non ſatisfaciat prior Proximo, quando poſt culpam noſtram, vt ei reconciliari deberemus, & ipſe qui offenſus eſt, legatis interuenientibus obſecrat Deus.*

17 Non vides, inquit *S. Chryſoſtomus hom.* 11. *in* 1. *Theſſal. in ædibus, quando ex aduerſo, & directè ſteterint duæ ianuæ, ſitque ventus vehemens; ſi alteram clauſeris, nihil poteſt ventus, ſed magna pars virium eius præciditur; ita nunc quoque duæ ſunt ianuæ, os tuum, & eius, qui te contumelijs affecit, & conuitijs; ſi tuum clauſeris, extinguis totum ſpiritum; ſin autem aperueris, non poteſt cohiberi.* Sic *S. Baſil. hom. 9. de ira ait; Contumeliam tibi impoſuit iratus, ſiſte ſilentio malum, & ne ventos imiteris, qui per reflatum id, quod appulſum eſt, repellunt*, ſic *Baſilius*, & meritò; vt enim ſilet tempeſtas, ſi venti ventis non aduerſentur; ita planè tollitur iurgium, ſi ex altera parte ſileatur. Idem confirmat *B. Laurentius in ligno vitæ de timore cap.* 3. dicens: *Sicut nihil eſt deformius quàm reſpondere furioſis; ita nihil eſt vtilius, quàm tacere, dum prouocamur, quia nullus eſt finis inimicitijs, niſi ad tempus obtemperetur iratis.*

18 Memorabile eſt quod habet *Tertull. lib. de patientia cap.* 8. his verbis *Idcircò quis te lædit, vt doleas: quia fructus lędentis in dolore læſi eſt: ergò, cum euerteris fructum eius non dolendo, ipſe doleat neceſſe eſt amiſſione fructus ſui.*

19 Ca-

19 Caueant omnino religioſi à qualibet contentione iuxtà monitum Sapientis *Eccl.*11. *De ea re, quæ te non moleſtat, ne certeris* & Pauli 2.*Timoth.*2. *Noli contendere verbis, ad nihil enim vtile eſt, niſi ad ſubuerſionem audientium:* nam *ſeruum Domini non oportet litigare* (ſubdit Paulus) *ſed manſuetum eſſe ad omnes: docibilem, patientem,* & alioqui, Sapiens *Prou.*20. ait *Honor eſt homini, qui ſeparat ſe à contentionibus.* Videat ergò religioſus, ne vlla in re fratri ſuo contradicat; &, ſi alter ipſi contradicat, ne ſe pertinacem oſtendat in ſuo ſenſu: ſed vbi moleſtè illum aperuerit, ex amore veritatis cedat, memor de Chriſto dici *Matth.*12. *Non contendet neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius, & 2.Tim.*2. dici *Seruum Domini non oportet litigare:* quo pacto S. Ephrem moriens in ſuo teſtamento gloriatur, quòd nunquam cum vllo Chriſtiano verbis contenderit, aut litigarit.

20 Videant item religioſi, ne alteri referant, quæ ab alio aduersùs ipſum dicta, aut geſta ſunt: nam *ſex ſunt, quæ odit Dominus* (dicitur *Prou.*6.) *& ſeptimum deteſtatur anima eius; eum, qui ſeminat inter fratres diſcordias;* & de hoc habetur *Eccl.*21. *Suſurro coinquinabit animam ſuam, & ab omnibus odietur, & qui cum eo manſerit odioſus erit,* idque iure optimo, cum *S. Baſilius hom.*9. *de ira* oſtendat deteriorem eſſe referentem, quàm inferentem contumelias.

21 Ad ſeruandam charitatem inter religioſos iuuat plurimum, vt quilibet illorum cuicumque in omnibus ſe poſtponat, ſeque exteriùs ita gerat, vt id ipſum opere demonſtret iuxtà conſilium Pauli *Philip.*2. *In humilitate ſuperiores ſibi inuicem arbitrantes.* Quod ſatis apertè indicat *S. Chryſoſtomus hom.*13. *ad popul. Antioch.* ponderans verba illa *Mat.*7. *Omnia quæcumque vultis, vt faciant vobis homines, & vos facite illis;* ait enim *Vis beneficia capere, confer beneficium alteri: vis laudari, lauda alium: vis amari, ama: vis partibus primis potiri, cede illas priùs alteri* quod *S.P.N. Ignatius* 3.*p. Conſtit. c.*1. §.4. nobis proponit dicens: *In omnibus procurando, atque optando potiores partes alijs deferre;* ad quod facit illud Pauli *Rom.*12. *honore inuicem præuenientes.*

22 Iuuat item ad fouendam mutuam charitatem, quòd religioſi inuicem ſe iuuent, & mutua ſibi præſtent obſequia: cum, teſte Paulo 1.*Cor.*12. non poſſit *oculus dicere manui, opera tua non indigeo, aut iterùm caput pedibus, non eſtis mihi neceſſarij, ſed multò magis quæ videntur membra corporis infirmiora, neceſſaria ſunt.* Quare idem Paulus *Galath.*5. ait *Per charitatem ſpiritus ſeruite inuicem:* qui enim vera charitate flagrat, ad infirma, ac ſeruilia obſequia quibuſlibet, maximè afflictis, ægrotis, ac pauperibus exhibenda ſe demittit; ſicque fratris voluntatem ſibi promeretur: ſicut enim inquit *Chryſoſtomus ibi, ignis admotus ceræ, facilè mollit eam, ſic & amoris calor omnem faſtum, & arrogantiam vehementiùs, quàm ignis ſoluit.* Sic etiam Chriſtus Io.13. cum lauiſſet pedes Diſcipulorum, dixit; *Si ergo ego laui pedes veſtros Dominus, & magiſter, & vos debetis alter alterius lauare pedes:* exemplum enim dedi vobis, vt, quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

23 *Sicut verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos Eccl.*5. *ſic ſermo durus ſuſcitat furores Prou.*15. proindè in Communitate Religioſorum cauendum eſt, ne ij inuicem ſe offendant verbis aſperioribus; cum per hæc facilè violari poſſit fraterna charitas, maximè ſi aliàs frater ſit perturbatus, ac naturaliter moroſus: ſicut enim (ait *Chryſoſtomus hom.*1. *de Anna.*) *acerba vulnera ne leuem quidem contactum ferunt: ſic & animus perturbatus difficilis eſt, ac moroſus, & ad omnia indignatur, quouſque mordetur, & offenditur.* Quòd ſi frater ſit modeſtus, ac patiens, non ideò verbis malè tractandus eſt: cum ipſe poſſit dicere ex *Matth.*20. *An oculus tuus nequam eſt quia ego bonus ſum?*

25 Multum charitati inter religioſos nocet, quòd ſe inuicem indebitè reprehendant, videlicèt non expectata opportunitate temporis, loci, & aliarum circumſtantiarum: quæ hac in re attendi debent: vnde fit, vt qui reprehenditur, reprehendentem repellat ijs verbis: *Quis te conſtituit Principem, & Iudicem ſuper nos? Exodi* 2. immodica quippè obiurgatio nec prodeſt obiurgato, nec decet obiur-

gantem:

gantem: quæ verò ex amore, ac rigore rata proportione conditur,& digna eſt obiurgante, & prodeſt obiurgato.

26 In communitate Religioſorum maximè vitari debent amicitiæ particulares, contra quas acriter inuehitur: *S.Baſilius ſerm.de inſtitut.Monach.*his verbis: *Quòd ſi quis inuentus fuerit, qui maiori quadam animi propenſione Monachum, Fratrem, vel propinquum, vel alium quemuis quauis de cauſa videatur diligere, hunc caſtigare oportebit vt iniurium publicæ charitatis:* qui enim vnum aliquem magis quàm cæteros diligit, is quòd non perfectè cæteros diligat, de ſe ipſo indicio eſt.

QVÆRES XX. Quibus monitis excitari poſſint Moniales ad cauendam tepiditatem in Dei ſeruitio, ac religioſæ perfectionis acquiſitione.

304 ℞. Poſſe excitari ſequentibus monitis, & quidem.

1 Meminerint tepiditatem ita à Deo improbari, vt Deus de tepido dicat. *Apocal.*3. *Vtinam frigidus eſſes, aut calidus eſſes; ſed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te euomere ex ore meo: & Ieremiæ* 48. de eo dicitur *maledictus qui opus Dei facit negligenter.*

2 Nouerint indicia hominum tepidorum ex *S.Bernard.ſerm.de Aſcenſ.Dom.*eſſe, quòd ſunt puſillanimes, & remiſſi: deficientes ſub onere, virga, & calcaribus indigentes: quorum remiſſa lætitia, puſillanimis triſtitia eſt; quorum breuis, & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida conuerſatio: quorum obedientia ſine deuotione, ſermo ſine circumſpectione, oratio ſine cordis intentione, lectio ſine ædificatione: quos vix gehennæ metus cohibet, vix pudor inhibet, vix frænat ratio, vix diſciplina coercet.

3 Tepiditas è diametro pugnat cum ſtatu hominis religioſi: quippè qui ratione ſtatus tenetur tendere ad perfectionem, ideoque magis in dies proficere in ea: cuius oppoſitum facit homo tepidus: quem propterea *S. Auguſtin. in Pſalm.*56. ſic compellat: *Quantumcumque hic profecerimus, nemo dicat, ſufficit mihi, iuſtus ſum: qui dixerit, remanſit in via; non nouit peruenire; vbi dixit, ſufficit, ibi haſit: attende Apoſtolum, cui non ſufficit, Fratres, inquit, ego me non arbitror comprahendiſſe: ille ergò currit, tu haſiſti: ille dicit nondum ſe perfectum, & tu iam de perfectione gloriaris? confundantur qui dicunt tibi euge, euge: confundaris & tu, qui dicis euge, euge.*

4 Religioſus tepidus eſt expoſitus tribus magnis periculis; videlicèt amittendi peculium meritorum iam acquiſitorum iuxtà illud *Prou.*18. *Qui mollis, & diſſolutus in opere ſuo fuerit, Frater eſt ſua opera diſſipantis,* dando occaſionem grauiori ruinæ ſpirituali iuxtà *Prou.*16. *Ante contritionem præcedit ruina, & ante ruinam mala cogitatio;* & numquam emergendi ex tepiditate, iuxtà illud *Caſſiani coll.*3. *cap.*19. *Frequenter vidimus de frigidis, atque carnalibus, ideſt de ſæcularibus, atque paganis ad ſpiritualem perueniſſe feruorem, de tepidis, atque animalibus omnino non vidimus.*

5 Feruor ſpiritus teſte *S. Baſilio in regulis breuioribus reſponſ.*259. *in tribus conſiſtit; nimirum, vt in eo, quod agimus, adſit tota intentio; vt adſit inexplebilis cupiditas benè operandi; vt accedat aſſiduitas, & continuatio, qua nullum charitatis ergà Proximum, aut virtutis officium recuſemus:* ſicut enim olla, quæ feruet, non quieſcit, ſed ſemper bullit, in altum ſe erigit, atque ignitas bullas ſurſum eiaculatur; ſic charitas otioſa eſſe non debet, nec poteſt, ſed oportet, vt continuò ad maiora ſemper proficiat, & exiliat.

6 Videte, inquit Paulus *Epheſ.*5. *Quo modo cautè ambuletis, non quaſi inſipientes, ſed vt ſapientes redimentes tempus, eſt enim vita noſtra*(ait *Nazianzenus in ſententijs*)*quaſi mercatus, cuius dies cum abierit, tempus amplius non erit emendi quæ velis; ſic ergo viuamus, & tanta faciamus, quanta voluerimus feciſse, cum hoc tempus elapſum erit: quod enim hic facimus, per totam æternitatem nobis proderit; & quod nunc negligimus, irreparabiliter amittimus: viuamus vti in hora mortis optabimus nos vixiſse; ſic enim tempus redimemus.*

7 Religioſus tepidus, ait *Thomas de Kempis l.1. de imitat. Chriſti cap.25. num.7. habet tribulationem ſuper tribulationem, & ex omni parte patitur anguſtiam; quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur*.

8 Si omni anno, inquit idem *Thomas ſupra cap.11. num.5. vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur; ſed modò è contrario ſentimus, vt meliores, & puriores in initio conuerſionis nos fuiſſe inueniamur, quàm poſt multos annos profeſſionis: feruor, & profectus noſter quotidie deberet creſcere, ſed nunc pro magno videtur, ſi quis primi feruoris partem poſſit retinere; ſi modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum lenitate, & gaudio*.

9 Vox multorum eſt, (dicit *Gerſon par.3. tract. de Myſt. Theol. pract. conſiderat.4.*) *ſufficit mihi vita communis: ſi cum imis ſaluari potero, ſatis eſt; nolo merita Apoſtolorum; nolo volare per ſumma, incedere per planiora contentus ſum*. At hæc vox indigna eſt Dei famulo, indigna eſt religioſo, cui dicitur *Ambula coram me, & eſto perfectus Geneſ.17.* hæc eſt vox hominum imperfectorum: de quibus *Matth.20.* dicitur *Multi ſunt vocati, pauci vero electi*. Audiant religioſi, quod dicit Sapiens *Eccleſ.9. Quodcumque facere poteſt manus tua, inſtanter operare, quia nec opes, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erunt apud inferos, quò tu properas*.

10 *Si tanto ſtudio, & ſolicitudine quæreretur conſcientia*, inquit *S. Bernardus inter docum.21. quantò quæritur ſæcularis, & vana ſcientia, & citiùs apprehenderetur, & vtiliùs retineretur*. Quod confirmat *S. Doroth. docum.10.* loquens ſecum ipſo his verbis: *Si tantus labor, tantuſque feruor fuit tibi in adipiſcenda eloquentia, quanto maior tibi nunc adhibenda eſt cura, vt veras virtutes acquirere valeas*.

11 Dicebat olim quidam ex SS. Patribus, vt refertur *in vitis Patrum* virum perfectionis ſtudioſum debere imitari canes venaticos: vt enim hi leporem velociſſimè, & toto conatu perſequuntur, non reſpectantes, quæ in via ſunt, aut offeruntur, ſed omnibus oculis, ſenſibus, & viribus etiam per ſaxa, ſentes, & vepres in leporem feruntur, nec quieſcunt donec eum cœperint: ſic virtutis ſtudioſus idem circa virtutem facere debet, quo modo S. Marcianus Anachoreta, teſte *Theodoreto in Philoteo*, rogatus à venatore, quid ſolus, ac otioſus ageret in eremo, reſpondit: *Ego Deum meum hic venor, nec ab hac pulchra venatione ceſſabo, donec eum apprehendero*.

12 Religioſus ita ſe gerat in via virtutis, vt de eo dici poſſit veraciter: *Conſummatus in breui expleuit tempora multa Sapient.4.* Quo pacto *Euſebius Emiſſ. homil. 9. ad Monachos* dicit: *Non te fallat quicumque ille es, numerus dierum, quos hic, relicto corporaliter ſæculo conſumpſiſti: illum tantùm diem vixiſſe te computa, in quo voluntates proprias abnegaſti, in quo malis deſiderijs reſtitiſti; quem ſine vlla regulæ tranſgreſſione duxiſti; illum diem vixiſſe te computa, qui puritatis, & ſanctæ meditationis habuit lucem*.

QVÆRES XXI. Qnibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam ſuarum regularum obſeruantiam.

305 Debere incitari ſequentibus monitis, videlicèt.

1 Cum Religioſi dicantur Regulares à Regula; vtique neceſſe eſt, vt regulam ſui Ordinis obſeruent; aliàs eſſent religioſi æquiuocè eo modo, quo homo pictus dicitur homo; & indignè ferrent nomen Regularium: ſicq; ijs dici poſſet, quod olim Magnus Alexander dixit militi illi ignauo *Aut muta nomen, aut muta mores*.

2 *Cuſtodi legem, atque conſilium*, dicit Sapiens *Prou.3. & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis:* ſicque docet perfectionem religioſam, quæ eſt vera vita Religioſorum, conſiſtere in perfecta regularum obſeruantia, ita vt religioſo ſuæ regulæ tranſgreſſori adaptari poſſit illud *Apoc.3. Nomen habes, quod viuas, & mortuus es*. Quare *S. Bernardus ep.32. ad fratres de S. Anaſtaſio*, ſic ſcribit: *Rogo vos, fratres, & multum obſecro, ſic agite, & ſic ſtate in Domino, dilectiſſimi, ſoliciti ſemper circa cuſtodiam Ordinis, vt Ordo cuſtodiat vos*.

Digitized by Google

3 De religioſis regulam Ordinis negligentibus dicit *S. Proſper. lib. de vita contemplat. cap.4.* non mente mutatos eſſe, ſed veſte, non actu, ſed habitu: quippequi *ſermone tantùm, non opere ſæculo renunciaſſe contenti ſæculariter viuunt, & vitia ſua inani profeſſione vitæ melioris abſcondunt; ac religionis imaginariæ nomine palliati opinionem virtutis pro virtute ſuſcipiunt; prædicant magna, nec faciunt: accuſant vitia, nec deponunt: publicè ſibi diſplicere ſimulant, quod occultè committunt: magni ſtudent videri non fieri.* Quapropter de ſe dicere poſſunt quod habet *S. Bernardus ep.149. Clamat ad vos mea monſtruoſa vita, mea ærumnoſa conſcientia: ego enim quædam chimæra mei ſæculi, nec clericum gero, nec laicum: nam Monachi iamdudum exui conuerſationem, non habitum.*

4 Regulas Ordinum religioſorum vocant alij vincula, quibus tria vota ſubſtantialia colligata conſeruentur: alij ſepimenta, quibus lex Dei munita circum ſepitur: alij neruos, & oſſa religionis, ſine quibus myſticum corpus religionis non conſiſtit: alij ſcalam, quæ tot gradibus diſtincta, quot ſunt particulares regulæ, religioſum obſeruantem ad perfectionis culmen attollit: alij aphoriſmos ſpirituales, in quibus continentur præceptiones curandi ſpirituales morbos: alij fulcra, quibus ædificium religioſæ perfectionis fulcitur: alij denique ſpeculum, in quo religioſus inſpicere poteſt, qualis ſit, ſiue pulcher, ſiue fœdus, ſiue iuſtus, ſiue iniuſtus; vtrum proficiat, an deficiat; vtrum Deo placeat, an diſpliceat. Quid autem erit de religioſo, qui hæc vincula diſſoluat, hæc ſepimenta deſtruat, hæc oſſa conterat, hanc ſcalam proijciat in terras, hos aphoriſmos practicè ignoret, hæc fulcra deijciat, hoc ſpeculum in minutiſſimas partes frangat?

5 Regula religioſam neceſſitatem moralem benè viuendi affert: at fœlix neceſſitas; quæ ad meliora compellit: præterquàm quòd eiuſmodi neceſſitas progreſſu temporis efficitur voluntaria; iuxtà illud *Hieronymi epiſt.4. ad Ruſticum: tibi*, inquit, *cùm in monaſterio fueris, hæc facere non licebit, & inoleſcente paulatim conſuetudine quod primum cogebaris, velle incipies, & delectabit te labor tuus, oblituſque præteritorum ſemper priora ſectaberis.*

6 De S. Pachomio legimus ei ab Angelo allatam regulam vniuerſam ipſi, eiuſque Fratribus ſeruandam tabulis deſcriptam; in qua ſingillatim omnia explicabantur, quis habitus, quæ munerum diſtributio, quæ in victu, quæ etiam in accubitu ſeruanda eſſet ratio: immò *S. Brigitta l.7. reuelation. cap.20.* teſtatur ſibi reuelatum fuiſſe à Chriſto omnes, & ſingulas regulas Ordinum religioſorum diuinitùs fuiſſe dictatas, & ex aſpiratione Sancti Spiritus. Qua ergo reuerentia, ac deuotione iuſſum Dei impleremus, quod nomine eius ab Angelo indiceretur: eadem debemus obſeruare regulas noſtri Ordinis, vtpotè à Deo ipſo cœlitùs dictatas ex ſpeciali Spiritus S. illuſtratione, ac aſſiſtentia.

7 Ex eo autem quòd regula non obliget ad culpam non ideò faciliùs violanda eſt: cum non timor culpæ, ſed Dei amor trahere debeat nos ad implendam diuinam eius voluntatem in regula expreſſam iuxtà illud *Io.14. Si diligitis me, mandata mea ſeruate:* & religioſo viro adaptari poſſit quod in alio ſenſu ait *S. Greg. lib.3. dial. cap.16. Si ſeruus Dei es, non te teneat cathena ferrea, ſed cathena Chriſti:* quod *S. P. N. Ignatius* indicauit *par.6. Conſtitut. cap.6.* dicens *loco timoris offenſæ ſuccedat amor, & deſiderium omnis perfectionis, & vt maior gloria, & laus Chriſti Saluatoris conſequatur.*

8 Cauendum, ne aliqua regula violetur, eò quòd iudicetur eſſe de re minima: nam *Lucæ* 16. dicitur *Qui fidelis eſt in minimo, & in maiori fidelis eſt; & qui in modico iniquus eſt, & in maiori iniquus eſt, & 19. Eccleſ.* dicitur *Qui ſpernit modica, paulatim decidet.* Quare *S. Bonauentura in ſpecul. diſcipl. ad nouit. in prologo* dicit: *Minima neglecta eò turpiùs moribus maculam ingerunt, quo vitari faciliùs cognita potuerunt*, quod confirmat *S. Auguſtinus l.14. de ciuit. Dei cap.15.* dicens de Adami inobedientia: *In Paradiſo tantò maior inobedientia fuit, quantò id, quod præceptum eſt, nullius difficultatis fuit.*

9 Cum

9 Cum *Lucæ* 22. dicatur de viris tendentibus ad perfectionem: *Qui maior eſt in vobis, fiat ſicut minor, & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator;* hinc conijciant religioſi ex eo quòd ſint antiquiores ætate, ac profeſſione, immò, & benè meriti de religione, non ideò ipſis concedi, vt violent regulas: quin potius, quò ſunt antiquiores, eò ſe debent oſtendere obſeruantiores, prouidentes bona non tantùm coram Deo, ſed etiam coram hominibus: ijs enim in primis dicitur: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Matt.*5.

10 Caueat Religioſus, ne quam ex regulis violet, vt non reputetur ſcrupuloſus; cùm potius ex ſtudio regularis obſeruantiæ dicere deberet cum Paulo *Roman.*1. *Non erubeſco Euangelium.* Chriſtus certè *Lucæ* 9. ait *Qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc filius hominis erubeſcet, cum venerit in maieſtate ſua, & Patris, & Sanctorum Angelorum.* Non ſcrupuloſus, ſed obſeruans reputatur Religioſus, qui omni ſtudio abſtinet à violanda quacumque regula, etſi minima: & inter religioſos, qui eſt exactior in obſeruanda propria regula, eò perfectior, & ſanctior exiſtimatur: non eſt ergò, cur religioſus de hoc erubeſcat, quin potiùs gloriari debet in Domino, neglecto quocumque reſpectu humano.

11 Vt autem Religioſi perfectiùs ſuam obſeruent regulam, confert plurimùm, vt illam ſibi faciant familiarem, ac benè intelligant, memoriam illius ſæpè renouantes, illam ſiue audiendo, ſiue legendo immò, & attentiùs meditando. Quo modo *S. Auguſtinus in regula cap. vlt.* dicit: *Ne per obliuionem aliquid negligatis, ſemel in ſeptimana vobis legatur* (loquitur de regula) & S. Benedictus mandat ſuam regulam ſæpè legi, *ne quis fratrum ſe de ignorantia excuſet*. Porrò ille dicetur habere regulam familiarem, qui cognitionem illius habebit quaſi habitualem; ita vt totam habeat in promptu, ſicque iudicio practico illam huic, vel illi rei applicare poſſit, definiendo illam fieri, aut non fieri poſſe.

12 Cæterum, quia teſte *S. Bernardo tract. de diſpenſat. & præcepto pars regulæ eſt regularis correctio, & regulæ tranſgreſſio corrigitur per pœnitentiam:* propterea religioſi non ſolùm promptè, ac humiliter debent implere pœnitentias ipſis à Superiore iniunctas pro tranſgreſſionibus regulæ; ſed etiam debent illas ſpontè petere à Superiore, & libenter implere: vt hæc cura indicium ſit illius, quam de ſuo profectu ſpirituali in via Dei quiſque habet; vt dicitur *Reg.*51. *ſummarij Conſtitut. noſtræ Societatis.* Sic quippè regula conſeruatur in viridi obſeruantia, vt notat *S. Bonauentura tract. de 6. alis Seraphim ala* 2. & in hac vita ſatisfacientes pro commiſſis defectibus euadimus pœnam aliàs in Purgatorio ſubeundam pro dictis defectibus.

QVÆRES XXII. Quibus monitis induci debeant Moniales ad perfectam religioſæ paupertatis obſeruantiam.

306 ℞. Debere induci ſequentibus monitis.

1 Meminerint paupertatem religioſam eſſe fundamentum Euangelicæ perfectionis, ideoque Chriſtum *Matth.*19. adoleſcenti prouehendo ad perfectionem dixiſſe; *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende quæ habes, & da pauperibus:* & meritò, cum paupertas primò ſuccidat diuitias, honores, ac delicias, quæ ſunt materia, ac fomes omnium vitiorum; pariat humilitatem, quæ eſt fundamentum ſanctitatis, noſque relinquat liberos ab omni cura rerum temporalium ad effectum vacandi Deo ſoli, ac virtutum omnium acquiſitioni.

2 Paupertas eſt abdicatio ſolicitudinum ſæculi, iter ad Deum ſine impedimento, expulſio omnis triſtitiæ, fundamentum pacis, munditia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ tranſeuntis, & facit, vt Dei mandata perfectè exequamur, vt notat *Climacus grad.*17.

3 Cum Chriſtus *Matth.*5. alijs fermè virtutibus remunerationem polliceatur poſt hanc vitam; paupertati in præſenti cœlorum regnum decernit dicens: *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnũ cœlorum:* ſiue quia paupertas adeò remota

eſt

eſt ab omnibus periculis amittendi gloriam cœleſtem, vt eam quaſi manibus teneat, ſiue quia ita omnibus curis ſæcularibus expers eſt, vt etiam in hac vita fœlicitatis futuræ dulcedinem etiam modò prægustet.

5 *Caſſianus collat. vlt. cap. vlt.* alludens ad centuplum religioſis à Christo promiſſum *Matth.* 19. ijs verbis, *omnes, qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit*; ſic ait: *Quiſquis patris vnius, vel matris, ſeu filii pro Chriſti nomine, charitate contempta in omnium, qui Chriſto ſeruiunt dilectionem ſinceriſſimam tranſit, pro vno ſcilicet tot patres, fratreſque feruentiore, ac præſtantiore affectu deuinctos; multiplicata etiam domorum, atque agrorum poſſeſſione ditabitur; quiſquis vna domo pro Chriſti dilectione reiecta, innumera monaſteriorum habitacula tamquam propria poſſidebit in quacumque orbis parte, velut in ſua domus iure ſuccedens. Quo modo enim non centuplum, &, ſi Domini noſtri ſententiæ ſupra adiici aliquid fas eſt, pluſquam centuplum recipit qui* 10. *vel* 20. *ſeruorum miniſteria infida, & coactitia derelinquens tot ingenuorum, atque nobilium ſpontaneo fulcitur obſequio.*

6 *Diuitias, & paupertatem ne dederis mihi, ſed tantùm victui meo tribue neceſſaria:* hoc olim efflagitauit Salomon à Deo *Prou.* 30. & hoc omninò conceſſum eſt religioſis; qui, cum neceſſaria habeant alimenta aliorum laboribus curata, & Dei benignitate prouiſa, propria ſorte contenti dicunt cum Paulo 1. *Tim.* 6. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſumus*, & meritò, cum habeant proprij victus quaſi œconomum, & procuratorem Deum ipſum, qui dat omnibus affluenter, ſicque eos ab omni cura, ac ſolicitudine liberat.

7 *Beatum dixerunt populum, cui hec ſunt* (bona ſcilicet temporalia) inquit *Dauid Pſal.* 143. qui tamen reijcit, ac ſugillat ſic loquentes, dicens *Beatus populus, cuius Dominus Deus eius* (cuiuſmodi ſine dubio in primis ſunt religioſi) non enim bona temporalia beatum efficere poſſunt hominem; cum ſint falſa, vana, & apparentia, vt oſtendit *S. Chryſoſtomus* dicens in 1. *Tim.* 6. *Candore lucentis margaritæ attraheris? cogita maris eſſe aquam, & in eius finibus ante iacuiſſe deiectam: rapit animam auri fulgor, & nitor argenti? cogita terram, ac cinerem ea prius fuiſſe, ac modò eſſet: placet pretioſa, & ſerica veſtis? at vremium ille contextus eſt, opinio eſt, & humana præſumptio.*

8 *Qui volunt diuites fieri, teſte* Paulo 1. *Tim.* 6. *incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa, inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem.* Quod confirmauit Chriſtus *cap.* 19. *Matth.* ijs verbis *Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quàm diuitem intrare in regnum cœlorum.* At religioſos à periculo ſalutis adeò graui liberat religioſa paupertas: quippè qui carnis affectibus exuti, & à terrenis bonis expediti (vt ita dixerim) filo gracili ſimiles per foramen illius myſticæ acus tranſeunt, ſpirituales effecti; vt loquitur *Gaudentius Brixienſis ſerm.* 5. *tom.* 2. *Biblioth. veterum Patrum.*

9 Cum triplex ſit paupertas, alia cenſu, alia ſenſu, ſeu ſpiritu; & alia cenſu, ſimul ac ſenſu: paupertas religioſorum, vt ſit perfecta, debet eſſe paupertas, & cenſu, & ſenſu; quo modo Chriſtus *Matth.* 5. dixit, *Beati pauperes ſpiritu.* Ea ergò debet eſſe non neceſſaria, non coacta, non ex vana gloria, aut alio fine humano, ſed voluntaria, libera, & ex Spiritu Sancto. Quamquam, vt benè aduertit *S. Greg. hom.* 1. *in Euang.* in hoc affectus debeat potiùs penſari, quàm cenſus: *cùm multum relinquat, qui ſibi nihil retinet, multum relinquat qui quantumlibet parum totum deſerit.*

10 Cauendum Religioſis, ne effectu relinquentes quæcumque bona in ſæculo poſſi debant, & quidem magna, in religione immoderatum retineant affectum erga reculas quaſdam paruas; v.g. ergà cubiculum, veſtem, librum, imaginem, & ſimilia: ſic enim verè non eſſent pauperes: quippè qui, vt loquitur *Caſſianus collat.* 4. *Abb. Danielis c.* 21. *vitium cupiditatis, & auaritiæ, quod erga ſpecies pretioſas exercere*

cere

cere non poſſunt, circà viliores materias renitentes, non abſcidiſſe, ſed immutaſſe probant priſtinam paſſionem: quaſi verò differentia tantummodo metallorum, & non ipſa paſſio cupiditatis habeatur innoxia, ſed idcircò (concludit Caſſianus) *pretioſiores abiecimus materias, vt faciliùs diſceremus viliora contemnere.* Quod confirmat *S. Bernardus ad Monach. S. Bert.* dicens *miſerabiliores ſumus omnibus hominibus nos Monachi, ſi pro tam exiguis tanta patimur detrimenta: quid enim inſipientiæ, immò quid inſaniæ eſt, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto diſcrimine teneamus.* Confirmauit, & S. Antonius, dum cuidam ſæculum renunciare volenti aliquibus in tempus neceſſitatis ſibi reſeruatis, iuſſit, vt nudo corpori ſuo carnes à ſe emptas imponeret: quod cum ille feciſſet, certatim canes, & aues ad carnem illam rapiendam accurrentes totum eius corpus lacerarunt: tunc Antonius *Qui non renunciant omnibus, ſic*(inquit) *lacerantur à dæmonibus.*

11 Si quando religioſis occurrit occaſio ſentiendi effectum aliquem paupertatis, etiam circa neceſſaria; illum prompto animo ſuſtinere debent: quo modo in *Conſtitutionibus noſtræ Societatis par. 3. c. 1. §. 25.* dicitur *Diligant omnes paupertatem vt matrem, & iuxtà menſuram ſanctæ diſcretionis ſuis temporibus eius effectus aliquos experiantur.* Sic etiam *S Baſilius in regulis fuſiùs diſputatis interrog. 22.* notat *1. Tim. 6.* dici *habentes alimenta, & quibus tegamur*; non autem dici *habentes oblectamenta, & quibus honoremur*: vt indicet religioſum verè non poſſe dici pauperem, niſi animo ſit paratus ſentire effectus aliquos paupertatis, eoſque occurrente occaſione libenter, & promptè ſuſtineat: aliàs eſt pauper ſolo nomine, ac æquiuocè. Idque potiſſimum procedit de ijs religioſis, qui cum in ſæculo paupertate premerentur, in religione nullum omninò paupertatis effectum volunt experiri: contrà quos inuehitur *S. Bernard. ſuper miſſus eſt*, dicens *Quodque peruerſum eſt, plerique in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in ſua non niſi contemptibiles eſſe potuerunt.*

12 *Nolite ſoliciti eſſe dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur*, ait *Chriſtus fidelibus, & maxime Religioſis Matth. 6. ſcit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis, nolite ſoliciti eſſe in craſtinum, craſtinus enim dies ſolicitus erit ſibi ipſi: ſufficit diei malitia ſua.* Quod explicans *S. Chryſoſtom. ibi* ait *Nequaquam vlterioris diei cura te conterat: cum eius enim diei ſpatium te viſurum neſcias, quam ob cauſam illius ſolicitudine torqueris? & certè quid prodeſt ſolicitũ eſſe de futuris contingentibus, quæ fortè numquam erunt?* Religioſi ergò, cum ſciant Deum ſcire, velle, & poſſe ſubuenire eorum indigentijs; ne ſint ſoliciti circa temporalia ſed omnem ſolicitudinem in ipſum deuoluant iuxtà illud *Pſ. 154. Iacta ſuper Dominum curam tuam, & ipſe te enutriet*, ſe totos dedant eius ſeruitio, nec ſint anxij circa veſtitum, ac victum; memores inter ipſos, & Deum initum fuiſſe hoc quaſi pactum, ac fœdus; vt ipſi ex vna parte omnia relinquant (ſicut dicebat S. Franciſcus) ille verò pro ſua parte ipſos ſuſtentet, & alat, non ſolum vt herus famulos, ſed vt pater filios, hoſque dilectiſſimos.

QVÆRES XXIII. Quibus monitis ſuaderi debeat Monialibus perfecta Caſtitatis religioſæ obſeruantia.

307 ℞. Debere ſuaderi monitis ſequentibus, & quidem.

1 Meminerint ipſis dici, quod habet Paulus *1. Theſſal. 4. Hæc eſt voluntas Dei ſanctificatio veſtra, vt abſtineatis vos ab omni fornicatione, non enim vocauit vos Deus in immunditiam, ſed in iuſtificationem*: cum ergo illæ pluries in die recitent orationem dominicam, & dicant, *fiat voluntas tua*, quo ſtudio debent curare, vt hac in re omninò impleatur Dei voluntas.

2 Meminerint ſe eſſe ſponſas Chriſti iuxta illud Apoſtoli *2. Cor. 11. Deſpondi vos vni viro virginem caſtam exhibere Chriſto*: quo modo *Tertulianus de velãdis Virginibus cap. 16.* ait *Nupſiſti Chriſto, illi tradidiſti carnẽ tuam, illi deſponſaſti maturitatem tuam, incede ſecundum Sponſi tui voluntatem.* Sicut ergò Sponſa carnalis fidem ſuam obligat Sponſo, cauetque maximè, ne datam fidem violet: ita Monialis per vo-

cum caſtitatis fidem dat Chriſto, ſicque cauere debet, ne eam vllo modo frangat; memor *in nulla parte oportere virginem adulteram eſſe; non lingua, non auribus, non oculo, non alio omninò ſenſu, immò neque cogitatione*, vt loquitur *S. Baſilius de vera virg.*

3 Dei altare vocat *S. Hieronymus ep.8.* virginem Demetriadem; dicens ſe intermiſiſſe tractationem de templo Ezechielis, & de altari thymiamatis, quam cœperat, vt ad illam Virginem ſcriberet, *vt de altari*, inquit, *tranſirem ad altare*. Sicut ergò atrox, execrabilis, & ſacrilega omnium iudicio reputatur altaris violatio, ſic atrox, execrabilis, & ſacrilega eſt violatio Virginitatis Deo per votum promiſſæ, adeòque omni modo cauenda.

4 Item meminerint, ſi quam turpitudinem contra Caſtitatem committunt, illam in die iudicij à Chriſto Iudice manifeſtandam eſſe ad ſonitum tubæ non ſolum Prælatis ipſarum, ac Sororibus proprij Conuentus, ſed etiam parentibus, fratribus, ſororibus, alijſque conſanguineis, ac amicis: & quidem cum ea ipſarum confuſione; quam inde poſſunt conijcere, quòd interdum ſimiles exceſſus ex nimia verecundia neque Confeſſario audent aperire, etſi ſciant illum ſub nullo prætextu poſſe eos cuiquam aperire, neque ad ſaluandam propriam vitam.

5 Sicut *voluntatem viciſſe magna eſt voluptas*, teſte *Cypriano lib. de diſcipl. & bono pudicitiæ, cum nulla maior ſit victoria, quàm quæ à cupiditatibus refertur*: ſic fructus carnis, & concupiſcentiæ eſt dolor, & triſtitia; ſiquidem, vt docet *S. Chryſoſt. hom.13. in acta Apoſt. impura voluptas ſimilis eſt voluptati, quâ afficiuntur ſcabioſi, cum ſe ſcalpunt: huic enim voluptati; quæ breuis eſt, ſuccedit longior dolor, & moleſtia.*

6 Cùm violatio caſtitatis magnam poſt ſe relinquat confuſionem in delinquente iuxta illud Pauli *Rom.6. Quem ergo fructum habuiſtis tunc in illis, in quibus nunc erubeſcitis?* vtique omni conatu debet Monialis reſiſtere tentationi impuræ, vt ſe eximat à tali confuſione, quam ſenſura eſt tum in die iudicij iuxtà dicta *hic num.4.* tum in manifeſtanda violatione caſtitatis Confeſſario: quæ aliquando eſt talis, vt dicere poſſit pœnitens cum Dauide *Pſ.17. Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbauerunt me; dolores inferni circumdederunt me*: vt proinde vrgens tentatio repelli poſſet ijs verbis: *Non emo tanti pœnitere.*

7 Caueat religioſus, ne ſemel ſinat ſe præcipitem agi in foueam carnalis voluptatis, memor impoſſibilem moraliter ipſi poſtea futurum egreſſum ex illa iuxta illud *Oſeæ 5. Non dabunt cogitationes ſuas, vt reuertantur ad Deum ſuum, quia ſpiritus fornicationum in medio eorum*: quod confirmat Paulus *Eph.2.* dicens *Spiritus, qui nunc operatur in filijs diffidentiæ*, intelligens iuxta *Hieronym.* nomine *ſpiritus fornicationis* ſpiritum, qui operari dicitur in filijs diffidentiæ, ideſt in ijs, qui deſperant, de ſua ſalute: nec diſſentit Sapiens *Prou.2.* dum ait de meretrice, *omnes, qui ingrediuntur ad eam, non reuertentur*: nec mirum; cum Sapiens *verſu præced.* dicat, *Inclinata eſt ad mortem domus eius, & ad inferos ſemita illius.*

8 Cauendum item eſt à fornicatione, eò quòd illa in corpore hominis defigat ſtimulos veneris, qui etiam poſt peccatum, cum vult pœnitere, ad priſtina illum titillent, quod notauit *S. Hieronymus ep. ad Amandum*, dicens: *Libido etiam in ipſo tempore pœnitendi præteritos ſtimulos patitur, & titillationem carnis, & incentiua peccati, vt per hæc, quæ corrigi cupimus, cogitantes ſit materia peccandi*: immò, & experta eſt Maria Ægyptiaca, quæ *Sophronio* teſte, *in eius vita* totidem annos, quot veneri ſeruierat (ſcilicet 17.) hos ſtimulos pœnitens paſſa eſt.

9 Inſurgente tentatione venerea, meminerit religioſus momentaneum eſſe, quod delectat, ſempiternum quod cruciat: meminerit quòd, ſi conſentiat, Deo moritur, ſeque exponit periculo æternæ damnationis, &, ſi in eo ſtatu moreretur, præceps rueret in infernum, vbi ſuam deplorans infelicitatem dicere cogeretur cum Ionatha *1. Reg.14. Guſtans guſtaui in ſummitate virgæ, quæ erat in manu mea,*

mea, paululum mellis, & ecce morior, meminerint, quod ait *Satyricus: Vbi voluptas regnat, ibi virtus exulat: breuis voluptas longa pœnitentia eſt; vix voluptas eſt, quæ abit, venitque more fulminis.*

10 Curet porrò Monialis, vt iuxta monitum Pauli 1.*Cor.*7. ſit ſancta, & corpore, & ſpiritu: caſtitas enim corporis ſine caſtitate ſpiritus Deo non placet, & nihili apud ipſum æſtimatur: ſicut nec ab eo æſtimatæ ſunt virgines fatuæ, ſed potiùs reiectæ verbo illo, *Neſcio vos*, quod ipſa gehenna grauius fuit: quem enim neſcit Deus hunc neſcit cœlum, neſciunt Angeli, neſciunt Beati; ſed ſcit diabolus, ſcit mors, ſcit gehenna ad eum iugiter cruciandum. Et quidem quòd caſtitas vera debeat eſſe tam mentis, quàm corporis, indicant *Caſſianus l.6. cap.*15. dicens: *Et mulierem ignoro, & virgo non ſum;* & *S. Hieronymus ep. ad Fauſtum* dicens: *Perit, & mente Virginitas.*

11 Illius præcepti iugiter meminiſſe debemus (ait *Caſſianus l.6. inſtit. c.*13.) *omni cuſtodia ſerua cor tuum, & ſecundùm Dei principale mandatum ſolicitè ſerpentis obſeruare noxium caput, ideſt cogitationum malarum principia, quibus ſerpere in animam noſtram diabolus tentat: ne, ſi caput eius per negligentiam penetrauerit cor noſtrum, reliquum eius corpus, ideſt oblectationis aſſenſus illabatur: qui procul ſi fuerit intromiſſus, morſu virulento mentem interimit captiuatam.* Sic *S.Cyprianus ſerm. de ieiunio*, dicit: *Diaboli primis titillationibus obuiandum eſt, nec coluber foueri debet, donec in ſerpentem formetur.*

12 *Si virginitatem animæ integram ſeruare deſideras* (inquit *S.Auguſtinus lib.*50. *hom.*35.) *quantum potes, obſerua blandimenta draconis, ne fortè, ſi incautus fueris, quinque ſenſus, qui in te ſunt, quaſi quinque virgines permittas à ſerpente corrumpi.* Hinc Paulus 1.*Cor.*6. ait: *fugite fornicationem:* alia enim vitia pugnando; ſola libido fugiendo vincitur, ſcilicet fugiendo fœminas, obiecta, occaſiones libidinis, diuertendo oculos, & mentem, vt alia videat, & cogitet, nam ſi turpi cogitationi te opponas, & cogitationi repugnes cogitando, magis commoues imaginationem eorumdem, indeq; carnem, & concupiſcentiam innatam, ac libidinem profuſam magis accendis.

13 Ad profligandas tentationes carnis conferet inſpicere exempla Sanctorum, quoad hoc nobis relicta; vt S. Benedicti, qui abiectis veſtibus ad hunc effectum ſe abiecit in vrticas, ac ſpinas, iiſq; ſe tamdiu volutauit, donec percutis vulnera eduxiſſet vulnus mentis: S. Bernardi, qui ad eumdem effectum in vicinum lacum tempeſtate præfrigida deſilijt, in eoque immerſus collo tenus vſque eo conſtitit, dum exanguis omnem libidinis calorem extingueret: & S. Franciſci, qui ad talem finem chorda ſe atrociter verberauit dicens: *Eia frater aſine, ſic te decet manere, & ſic ſubire flagella*, poſteaq; in medias niues ſe abiecit: qua pœna ſic ardorem extinxit libidinis, ait *S.Bonau. c.*5. *vitæ illius*, vt deinceps tale aliquid minimè ſenſerit: quod item in ſe ipſis experti ſunt S.Benedictus, teſte *S.Greg. l.*2. *dial. c.*1. & S.Bernardus, teſte *Surio in eius vita.*

14 Cùm in vita, & martyrio SS. Virginum pulcherrimas virgines ab impuriſſimis Tyrannis promiſſis, metu, & vi ad ſtuprum ſolicitatas, immò publico iudicio damnatas ſæpiſſimè legamus, nullam tamen violatam, ſed omnes Deo, & Angelis tutoribus virginitatem conſeruaſſe: meritò ſperare poſſunt Moniales, quòd, ſi pro ſua virili parte tentationibus venereis reſtiterint, Deus earum virginitatem proteget, nec ſinet eas à teterrimo hoſte ſubiugari.

15 Cum *S.Hieronymus ep.*22. *ad Euſtochium* de ſe dicat: *Ille ego, qui ob gehennæ metum tali me carcere ipſe damnaueram* (ideſt Syluestri eremo) *ſcorpionum tantùm ſocius, & ferarum ſæpè choris intereram puellarum: pallebant ora ieiunijs, & mens deſiderijs æſtuabat in frigido corpore, & ante hominem ſuum iam carne præmortua ſola libidinum incendia bulliebant:* quis ſibi non timeat, quis non perhorreſcat, quis non contremiſcat? Grauem enim ait *S. Auguſtinus lib. de honeſt. mul. ſortita eſt caſtitas inimicum, cui quotidie reſiſtitur, & ſemper timetur.*

16 Quod ait *S. Leo ſerm.1. de nat. Domini. Agnoſce, ò Chriſtiane, dignitatem tuam, & diuinæ conſors factus naturæ noli in veterem vilitatem degeneri conuerſatione redire, memento cuius capitis, & corporis ſis membrum: reminiſcere, quòd erutus de poteſtate tenebrarum translatus es in Dei lumen, & gloriam:* potiori ratione dici poteſt religioſo mox conſenſuro in violationem caſtitatis: qui ſibi item exprobare poteſt illud Pauli 1.*Cor.6. Tollens ergò membra Chriſti faciam membra meretricis? abſit*, Certè *Arnobius lib.4. con. gentes.* Iouem in cygnum, & taurum conuerſum ad explendas ſuas libidines ſic irridet: *O egregia merces culpæ, ò digna, & pretioſa dulcedo, propter quam Iupiter maximus cygnus fieret, & taurus: quid quæſo magis infame, ac ignominioſum?*

17 De S. Gorgonia ſorore ſua dicit *S. Greg. Nazianz. orat. de laudibus illius: Vnus illi rubor placebat, quem gignit pudor: vnus candor, quem parit abſtinentia: nam picturas, & oculorum fucos illis relinquebat, quibus pudori, & probro eſt erubeſcere.* Caueant ergò Moniales à fucis, pigmentis, alijſq; ſimilibus vanitatibus; immò nec nominentur in ijs: cum, teſte *S. Hieronymo ep.47. nitens cutis ſordidum oſtendat animum:* & juxtà conſilium *Tertuliani lib. de habitu fæminarum mulieres honeſtæ, etiam coniugatæ ſumere debeant de ſimplicitate candorem, de pudicitia ruborem, depictos oculos verecundia, & os taciturnitate, inſerentes in aures ſermonem Dei, annectentes ceruicibus iugum Chriſti;* poſt quæ concludit *Tertulianus, Taliter pigmentatæ Deum habebitis amatorem.*

18 Caueat Monialis, ne ſuo aſpectu inijciat ijs, quibus cum agit, offenſionis ſcandalum: memineritque quod ait *S. Bernardus de Grad. humilit.* loquens de Dina egreſſa, vt videret mulieres regionis illius *Gen.34. O Dina*, inquit, *quid neceſſe eſt, vt videas mulieres alienigenas? qua neceſſitate? qua vtilitate? an ſola curioſitate? &, ſi tu otioſè vides, ſed non otioſè videris: tu curioſè ſpectas, ſed curioſius ſpectaris: quis crederet tunc illam tuam curioſam otioſitatem, vel otioſam curioſitatem fore poſt non ſic otioſam, ſed tibi, tuis, hoſtibuſque tam pernicioſam? en quàm facilè à curioſis aſpectibus in pernicioſos deciditur; ſicque cauendum à curioſis, ne decidatur in pernicioſos.*

19 Conferet plurimum ad euincendas carnis tentationes meditatio Paſſionis Chriſti, ideoque *S. Auguſtinus in manu. cap.32.* ait nullum tam potens eſſe, & tam efficax medicamentum contrà ardorem libidinis, ſicut eſt mors Redemptoris. Quod confirmat *Hugo de S. Victor. l.3. de ani. c.23.* dicens: *Quoties te ſentis turpibus cogitationibus pulſari, & ad illicitam delectationem affici: toties pone ante mentis oculos*, quo modo Chriſtus *in Cruce eſt Crucifixus pro te: intuere, quo modo à Iuda Iudæis traditur, & quàm viliter pertractetur, blaſphemetur, & colaphizetur, iudicetur, & condemnetur, expolietur, & flagelletur, ad vltimum vero contumelijs affectus inter duos latrones ſuſpendatur, clauis Cruci affixus, ſputis deriſus, ſpinis coronatus, lancea perforatus ex omnibus partibus ſanguis emanet, & inclinato capite emittat ſpiritum: ita Redemptor tuus moritur pro te, & tu neſcis cuiuſmodi ſordida cogitatione ſordidaris in mente?* Idem confirmat, & *S. Bernardus in formula honeſtæ vitæ* his verbis: *Deus meus pendet in patibulo, & ego voluptati operam dabo.*

2 Conferet item ad profligandas carnis tentationes meminiſſe nouiſſima hominis, mortem, iudicium, infernum, ac Paradiſum iuxtà illud *Eccl.7. In omnibus operibus tuis memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis. Sicut* enim (inquit *S. Iſidorus lib. de ſummo bono) clauus clauum expellit, ita ſæpè recordatio ardoris gehennæ ardorem excludit Luxuriæ.* Sic etiam dicit *S. Gregorius lib. 16. mor. cap.31. Nihil ſic ad edomandum deſiderium carnalium appetituum valet, quàm vt vnuſquiſque hoc, quod viuum diligit, quale ſit mortuum, penſet.* Quo modo pius Eremita Scythiæ ad extinguendam recordationem fœminæ defunctæ, cuius memoria ſæpè ipſi recurrebat, ingreſſus eius ſepulchrum partem putridi cadaueris inde abſtulit, eamque pannis inuolutam ſeruauit ad ſenſum quemcumque libi-

Digitized by Google

libidinis fœtorem illum applicans naribus non minori victoria ſui, quàm ſenſus moleſtia.

21 Inualeſcente carnis tentatione religioſus ſe ipſum ſic compellat; *Si mox eſſem moriturus, conſentirem ne huic tentationi?* minimè verò: cur ergò non facis modò, quod tunc faceres; cum mors ſit certiſſima, & eius hora incerta? De quodam Sancto ſene dicitur in *vitis Patrum*, quòd, cum vidiſſet quemdam ridentem, ei dixit: *Coram cœli, & terræ Domino rationem totius vitæ noſtræ reddituri ſumus, & tu rides?*

22 Si religioſus videat ſe eſſe in periculo ſuccumbendi tentationi; benè ponderet hæc tria verba *Nunc, Statim, Numquam:* nunc poſſum mori: ſtatim deſcendere in infernum; Numquam inde exire; ſicq; reprimet vehementem impetum tentationis, Deo dante.

23 Conferet etiam ad euincendas tentationes carnis, quòd religioſus cor ſuum muniat ſigno Crucis, deuotè imploret Sanctiſſimum nomen Ieſu, ſe commendet B. Virgini Mariæ, Angelo Cuſtodi, Sanctis tutelaribus; attentè inſpiciat imaginem Crucifixi; renouet votum Caſtitatis iam emiſſum; & aliquam breuem recitet orationem; qualis maximè eſt ea, qua vtebatur, *S. Auguſtinus l.10. confeſs. cap. 29. Continentiam iubes: da quod iubes, & iube quod vis:* & illa *Iſa. 38. Domine, vim patior, reſponde pro me*, & ſimiles.

24 Conferet deniq; ad carnis tentationes proſternendas fuga otij: nam multam malitiam docuit otioſitas, ait Sapiens *Eccl. c. 36.* &, teſte *Ouidio, Otia ſi tollas, periere Cupidinis arcus*, quare ait *S. Hieronymus ep. 4. facito aliquid operis, vt te ſemper diabolus inueniat occupatum*.

QVÆRES XXIV. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad perfectam religioſæ Obedientiæ obſeruantiam.

308 ℟. Debere incitari ſequentibus monitis; videlicèt.

1 Meminerint, quod ait *S. Bernardus de præcep. & diſpenſ. ſiue Deus, ſiue homo Dei vicarius aliquid iuſſerit, quodcumque illud fuerit, pari obſequendum cura, pari reuerentia deferendum eſſe; vbi tamen Deo contraria non præcipit homo*. Sicut ergò promptè, & libenter impleremus præceptum, quod fortè Chriſtus imponeret nobis in ſpecie viſibili apparens; ſic prompto, & alacri animo implere debemus præcepta Superioris; cùm is Chriſti perſonam repræſentet, & Chriſtus ipſe *Lucæ* 10. de eo dicat *Qui vos audit, me audit. Quid enim intereſt*, addit *S. Bernardus* loquens de Deo, *vtrum ipſe, aut per ſuos miniſtros, ſiue homines, ſiue Angelos hominibus innoteſcat ſuum beneplacitum*.

Quod dicit Paulus *6. Epheſ. Serui obedite dominis carnalibus cum timore, & tremore in ſimplicitate cordis veſtri, ſicut Chriſto; non ad oculum ſeruientes, quaſi hominibus placentes, ſed vt ſerui Chriſti facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate ſeruientes, ſicut Domino, & non hominibus:* potiori ratione conuenit Religioſis; qui proindè non leuem Deo inferrent iniuriam, ſi eius iuſſa per Superiorem manifeſtata ægrè, ac negligenter implerent, perindè ac ſi ſimpliciter obedirent homini; ſeque ſingulari merito obedientiæ priuarent, ſi Superiori parerent ad eius fauorem aucupandum, & conciliandam beneuolentiam: ita vt & de ijs dici poſſet. *Receperunt mercedem ſuam Matth. 6.*

3 Religioſa obedientia maximè debet elucere in religioſo; quippè quæ, teſte *S. Gregorio l. 35. mor. cap. 10. ſola virtus eſt, quæ virtutes cæteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit*. Quo modo in aliquibus Ordinibus in profeſſione expreſsè promittitur ſola obedientia iuxtà regulam ſub voto obedientiæ comprehendendo etiam votum paupertatis, & caſtitatis: ita vt religioſus ſine obedientia non ſit verè religioſus. Immò ſcapulare ipſum, quod religioſi collo inijciunt, ipſos admonet obedientiæ, vtpotè repræſentans iugum Chriſti, quod ſubdit religioſus per votum obedientiæ.

4 Obedientia facit aurea, & valdè meritoria quæcumque agit religioſus: ſicque

S. Franciſcus cedens Generalis officio petijt Guardianum, cuius voluntati per omnia ſubiaceret: aiebat enim tam vberem eſſe fructum obedientiæ, vt eis, qui iugo ipſius colla ſubmitterent, nihil temporis ſine lucro tranſiret: vnde, & fratri, cum quo ſolitus erat itinerari, ſemper obedientiam promittere ſolebat, & ſeruare, vt refert *S. Bonauent. in eius vita cap.6.* Quare cibum ſumere, curare corpus, ambulare etiam cauſa recreationis, & alia opera eiuſmodi ſiue naturalia, ſiue etiam neceſſaria, ſi ex obedientia fiant, magnam apud Deum acquirunt gratiam, ſuntque valdè meritoria.

5 Obedientia, ait *Climacus gradu 4. eſt perfecta abnegatio propria animæ, & proprij corporis, mors voluntaria, vita ſine ſolicitudine, nauigatio ſine damno, ſepultura voluntatis, vita humilitatis, & quaſi ſi quis dormiendo iter faciat. Viuere, in obedientia nihil aliud eſt, quàm ſuum onus aliorum humeris imponere; natare ſuper aliorum vlnas, & ſuſtentari in aquis, ne mergamur, ſed ſine periculo hoc grande pelagus huius vitæ tranſeamus, & quidem breuiſſima nauigatione.* Quòd ſi tot, & tanta bona proueniunt ex obedientia, an non illam toto affectu proſequi debemus?

6 Religioſum teneri obedire, etiam in rebus ſpiritualibus, & in ijs, quæ per ſe bona ſunt, docent *S. Bernardus ſerm.1. de conuerſ. Pauli* dicens *Grande malum propria voluntas, qua fit, vt bona tua tibi bona non ſint; & S. Baſilius in exhortat. ad vitam monaſticam* his verbis *Hoc apud te conſtanter teneto, vt nihil omninò quidquam præter illius* (ideſt Superioris) *ſententiam facias; quidquid enim, eo inſciente facis, id furtum, & ſacrilegium eſt, tibique exitium, non autem vtilitatem vllam apportat, eſtò tu id bonum iudices.* Vt proindè religioſi ex propria voluntate bona operantes cogantur dicere cum *Iſaia cap.58. Quare ieiunauimus, & non aſpexiſti; humiliauimus animas noſtras, & neſciſti? ecce in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra.* Caueat ergò Religioſus, ne contrà Superioris voluntatem oret, ieiunet, corpus flagellet, & alia pia opera exerceat: hæc enim Deo non erunt accepta, ſed diabolo, cui ea cenſebuntur oblata tamquam ſacrificia abſque vllo merito operantis.

7 Obediendum eſt non ſolùm Superioribus in capite, ſed etiam illorum Officialibus ſubordinatis in rebus omnibus ad ipſorum munus pertinentibus; ſi enim his non præſtetur integra obedientia, nec vlli Superiorum præſtaretur, quandoquidem vera obedientia non conſiderat perſonam, cui fit, ſed propter quem fiat: &, ſi propter ſolum Creatorem, & Dominum Chriſtum fiat, eidem omnium Domino obeditur. Vnde nulla ratione conſiderandum eſt, an ſit coquus, vel Superior domus; an hic, vel ille ſit, qui iubet: quandoquidem non illis, nec propter illos (ſanè intelligendo) vlla obedientia præſtatur, ſed ſoli Deo, & propter ſolum Deum.

8 Caueat religioſus, ne Superioris voluntatem ad proprios ſenſus trahat: nam *quiſquis vel apertè, vel occultè ſatagit, vt, quod habet in voluntate, hoc ei ſpiritualis Pater iniungat, ipſe ſe ſeducit, ſi ſibi quaſi de obedientia blandiatur, neque enim in ea re ipſe Prælato, ſed magis ei Prælatus obedit,* vt loquitur *S. Bernardus ſerm. de 3. ordinibus Eccl. ad Patres in capitulo;* addens religioſum, qui modo dicto inducit Superiorem ad præcipienda ei, quæ ſunt ei grata, & accepta, ſimilem eſſe cæco illi, cui Chriſtus *Marci* 10. dixit *Quid tibi vis faciam? qui verè cæcus,* inquit S. Bernardus, *quia non conſiderauit, non expauit, non exclamauit. Abſit hoc, Domine, tu magis dic, quid me facere velis; ſic enim decet, ſic omninò dignum eſt non meam à te, ſed à me tuam quæri, & fieri voluntatem.*

9 Quàm prompta debeat eſſe obedientia, oſtendit *S. Bernardus ſerm. de obedientia,* dum ait *Fidelis obediens neſcit moras, fugit craſtinum, ignorat tarditatem, præuenit præcipientem, parat oculos viſui, aures auditui, linguam voci, manum operi, itineri pedes, totum ſe colligit, vt imperantis colligat voluntatem.* Sic *p.6. Conſtit. Societatis noſtræ cap.1. §.1.* dicitur *Omnibus in rebus ad eius vocem*

(ideſt

Digitized by Google

(ideſt Superioris) *quàm promptiſſimi ſimus , re quauis , atque adeo litera à nobis inchoata , nec dum perfecta relicta .* Vnde, dato ſigno adeundi chorum, aut refectorium, vel faciendi aliquam aliam obedientiam, dicere deberet obediens religioſus cum Sanctis Magis: *Hoc ſignum magni Regis eſt , eamus , & offeramus ei munera .* Sic etiam Albertus Magnus *lib. de virt. cap.* 3. ait *Verus obediens numquam præceptum expectat , ſed ſolùm voluntatem Prælati ſciens , vel credens feruenter exequitur pro præcepto .*

10 Verus obediens ſemper debet optare, vt ſibi præcipiantur res ingratæ, difficiles, ac ſenſui repugnantes: quod indicat *S. Gregorius lib.* 35. *mor. cap.* 13 dicens: *Debet obedientia in aduerſis aliquid ex ſuo habere ; & in proſperis ex ſuo aliquid omninò non habere .*

11 In eo conſiſtit perfecta obedientia, quòd religioſi non ſolum in executione externa eorum, quæ iniunguntur, integrè, promptè, ac fortiter pareant, & quidem cum humilitate debita, ſine excuſationibus, & obmurmurationibus; licèt difficilia, & ſecundùm ſenſualitatem repugnantia iubeantur: verum etiam conentur interiùs reſignationem, & veram abnegationem propriæ voluntatis, & iudicij habere; voluntatem, ac iudicium ſuum cum eo, quod Superior vult, & ſentit in omnibus rebus (vbi peccatum non cerneretur) omninò conformantes, propoſita ſibi voluntate, ac iudicio Superioris pro regula ſuæ voluntatis, & iudicij; vt dicitur *p.* 3. *Conſtit. Societatis c.* 1. *nu.* 23.

12 Non repugnat perfectioni obedientiæ, quòd religioſus agnoſcens aliquid ſibi nocere, vel quid aliud neceſſarium ſibi eſſe circa victum, veſtitum, habitationem, officium, aut exercitationem, ea de re Superiorem moneat, duobus interim obſeruatis; nimirum vt religioſus priùs ſe recipiat ad orandum, &, ſi poſt orationem putarem debere deferri ad Superiorem, deferat; vbi verò detulerit, ſiue verbo, ſiue ſcripto, ei totam curam rei delatæ relinquat; quidquid ille ſtatuerit, optimum ducens, nec contendens, aut vrgens per ſe, vel per alium: ſiue res petita concedatur, ſiue non; vt habetur *p.* 3. *Conſtit. Societatis noſtræ cap.* 2. *nu.* 1. In iſto autem caſu non eſt orandum obiter, & perfunctoriè, ſed coram Deo attentè conſiderandum eſt, an ad maiorem Dei gloriam expediat rem illam proponere, nec ne; & res ipſa debet proponi cum debita indifferentia abſque animo trahendi voluntatem Superioris ad ſenſum Religioſi petentis: qualis petitio fuit facta à Maria V. in nuptijs Canæ Gallilææ, dum dixit *Vinum non habent Io.* 2. & à Sororibus Lazari *Io.* 11. *Ecce quem amas, infirmatur .*

13 Religioſus ex eo quòd Superior ei aliquid præcipit voluntati ipſius repugnans, non ideo debet contriſtari, aut de eo conqueri, aut obloqui; memor facta Superiorum oris gladio ferienda non eſſe, quamuis reprehendenda videantur: aliàs Superior non audebit præcipere vtilia ſubdito, ſed ei ſolùm proponet, quod ei eſt gratius, ac iucundius: ſicq; ſubditus non ſolum obedientiæ merito priuabitur, ſed etiam periculo æternæ ſalutis exponetur: Quod inſinuat Paulus *Hebr.* 13. ijs verbis; *obedite Præpoſitis veſtris , & ſubiacete eis : ipſi enim peruigilant quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri ; vt cum gaudio hoc faciant , & non gementes : hoc enim non expedit vobis .*

Quod ait *Seneca ep.* 94. *legem breuem eſſe oportet, quò faciliùs ab imperitis teneatur, velut emiſſa diuinitus vox ſit : iubeat , non diſputet , nihil videtur mihi frigidius , nihil ineptius , quàm lex cum prologo : mone , dic quid me velis feciſſe ; non diſco , ſed pareo ,* quod, inquam, ait *Seneca*, ſæpè inculcandum religioſis; qui iuſſa Superiorum non implent, niſi longa perſuaſione inducantur; ita vt Superior cenſeri poſſit cum ijs potiùs diſputare, quàm ijs præcipere. Quo modo S. P. Ignatius, cum dixiſſet ſe non dubitaturum abſq; velo, ac remis turbulento mari ſe ſe committere, ſi ei id præciperet Superior, & ſciolus neſcio quis dixiſſet; *Quæ hæc prudentia foret?* reſpondit *Viderit id, qui imperat ; nec enim ad ſubditum ſpectat Prælati ſui iuſſa diſcutere , &c.*

QVÆRES XXV. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad vitanda commercia perſonarum ſæcularium.

309 ℞. Incitari debere ſequentibus, & quidem.

1 Meminerint quòd, teſte *S. Ambroſio in exhortat. ad Virgines, decet ſolitudo verecundiam, & Gymnaſium pudoris ſecretum eſt*, quod eſt dicere ſcientias quidem in publicis ſcholis excolendas eſſe, caſtitatem in ſecretis. Quo pacto quæ in latina editione dicuntur *Virgines* in ſcripturis Sacris, in Hebrea nominantur *Abſcondita*: quaſi latebræ ſint ita propriæ virginum, vt non aliundè meliùs, quàm ab illis nomen ſortiantur.

2 Audiant, quod dicit *S. Hieronymus ep. ad Euſtoch. de cuſtodienda virginit. Tu ſemel ſaculi onere proiecto*, ait, *ſede ad pedes Domini, & dic, Inueni eum, quem quærebat anima mea; tenebo eum, & non dimittam. Semper te cubiculi tui ſecreta cuſtodiant: ſemper tecum ſponſus ludat intrinſecus: oras, loqueris ad ſponſum: legis, ille tibi loquitur: ab eo audies: Hortus concluſus, ſoror mea ſponſa, fons ſignatus: caue, ne domo exeas, & velis videre filias regionis alienæ: Dina ſponſa corrumpitur: nolo te ſponſum quærere per plateas, &c.*

3 *Dixit quidam*, ait *Thomas de Kempis l.1. de imitat. Chriſti cap.20. num.2. quoties inter homines fui, minor homo redij*: hoc ſæpiùs experimur, quando diu confabulamur: facilius eſt omninò tacere, quàm verbo non excedere; facilius eſt domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire: qui igitur intendit ad interiora, & ſpiritualia peruenire, oportet eum cum Ieſu à turba declinare: nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet.

4 *Caueas tumultum hominum, quantum potes* (ait idem *Thomas ſup. cap.10. multum enim impedit tractatus ſæcularium geſtorum, etiamſi ſimplici intentione proferantur: citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe* ſic ille: & benè, nam, vt ait *Plato lib.5. de leg. Qui ſe improbis immiſcet, neceſſe eſt eadem pati, & agere, quæ tales agere, & loqui inter ſe didicerunt*.

5 Periculoſa eſt conuerſatio Monialis cum ſæcularibus; quod enim dicebat Senior ille apud *Moſchum in Prato ſpirituali cap.27. Sal ex aqua eſt, &, ſi appropinquauerint aquæ, continuò ſoluitur, & deficit: Monachus ſimiliter ex muliere eſt; itaque ſi appropinquauerit mulieri, ſoluitur, & ipſe, atque in id deſinit; vt iam Monachus non ſit*: hoc idem procedit de Moniali conuerſante cum viro: & eſt eadem ratio de vtroque. Certè *S. Epiphanius hæreſi 26.* cenſet Chriſtum *Io.20.* prohibuiſſe Magdalenæ, ne ipſum tangeret, vt nobis daret exemplum perfectiſſimæ caſtitatis, qua cautela agendum ſit cum fœminis; nimirum coram alijs, & non ſeorſim: nam qui noluit tangi à Magdalena, cum eſſet ſola, paulò poſt permiſit ſe tangi in præſentia aliarum mulierum: vt hinc videant Moniales, quàm exactè debeant curare, vt abſque aſſiſtentia Auſcultatricum non agant cum ſæcularibus, & maximè cum viris.

6 Monialis, dum ſæculares ad ipſam accedentes alloquitur, ea circumſpectione loquatur, ac ſi Chriſtus ex improuiſo appropinquans ijs dicturus eſſet, quod dixit Diſcipulis euntibus in Emmaus *Qui ſunt hi ſermones, quos confertis ad inuicem*? ideoq; non niſi pios, ac Sanctos ſermones miſceat, qui deceant perſonam religioſam; memor in die iudicij reddendam eſſe rationem de quocumq; verbo otioſo *Matth.12.* quod ſi de verbo otioſo, an non reddenda erit de detractionibus, & alijs peccatis, etiam grauioribus, quæ committantur à Monialibus in collocutorijs?

7 *Nemo veſtrum parui æſtimet tempus, quod in verbis conſumitur otioſis* (ait *S. Bernardus ſerm. de triplici cuſtodia*) *ſiquidem tempus acceptabile eſt, & dies ſalutis: volat verbum irreuocabile, volat tempus irremeabile, nec aduertit inſipiẽs, quid amittat. Libet confabulari, aiunt, donec hora pertranſeat, donec prætereat hora, donec pertranſeat tempus, donec prætereat hora, quæ tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam miſeratio Creatoris indulget*:

get: donec tranſeat tempus, quo diuinam tibi repropitiare debueras pietatem, properare ad Angelicam ſocietatem, ſuſpirare ad amiſſam hereditatem, aſpirare ad promiſſam felicitatem, &c. hæc *Bernardus* quæ vtinam attentiùs meditentur Moniales, quæ adeò ſunt addictæ ſæcularium conuerſationi, & ita frequentant collocutoria. Certè Paulus 1.*Cor.*7.ait *Tempus breue eſt, reliquum eſt, vt, & qui vxores habent, tamquam non habentes ſint, & qui emunt, tamquam non poſſidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tamquam non vtantur.*

8 O ſi benè cogitaremus, quàm breue tempus ſit agonis, & curſus noſtri, quàm volet irreuocabile tempus: quàm ab hoc momento pendeat æternitas; quàm feruidi, & aſſidui eſſemus in omni bono opere; quod enim modò negligimus; per totam æternitatem recuperari nequibit; quia breui finietur omne tempus viuendi, agendi, merendi: iurauit Angelus, ait *Io. Apoc.*10. *quia tempus non erit amplius.* Quod ſi de Tito Veſpaſiani filio refertur, cum quidam nocte ſerò meminiſſet ſe nihil boni ea die feciſſe amicis, dixiſſe; *Hodie diem perdidi:* nos non putamus perire nobis horam, diem momentum, tempus, ætates; cum otioſum verbum loquimur, pro quo reddituri ſumus rationem?

9 Nec ſolitudo monaſterij religioſis eſt adeo grauis, atque moleſta, vt ad declinandum illius moleſtiam debeat ſe conuertere ad conuerſationes ſæcularium: nam *S.Hieronymus Ep.*4.*ad Ruſticum Monachum* dicit; *Viderint alij, quid ſentiant, vnuſque enim ſuo ſenſu ducitur; mihi oppidum carcer, & ſolitudo Paradiſus.* Quod confirmat *S.Bernardus Ep.ad Fratres de monte Dei* dicens: *Numquam minus ſolus, quàm cum ſolus.* Confirmat, & *Thomas de Kempis ſup.c.*20. *n.*5. his verbis: *Cella continuata dulceſcit, & malè cuſtodita tedium generat; ſi in principio conuerſionis tuæ benè eam incolueris, erit tibi poſteà dilecta, & gratiſſimum ſolatium.*

10 Solitudo amplectenda à religioſo, ſi attentè, ac fructuosè velit vacare orationi, ac meditationi: ex conuerſatione enim habita cum ſæcularibus multa audiuntur, ac videntur, quæ tempore orationis recurrunt, & animum innumeris diſtractionibus replent. Vt proinde *Thomas de Kempis ſup.cap.*20. *n.*8. dicat: *Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Ieſum dilectum tuum; mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem; ſi non exiſſes, nec quidquam de rumoribus audiſſes, melius in bona pace permanſiſſes;* Certè de quodam Eremita refert *Caſſianus in monaſt. inſtit. lib.*3. *cap.*32. quòd cum miſſum ad ſe literarum faſciſculum ex Patria accepiſſet, illud ne reſignare quidem voluit, ſed in ignem coniecit dicens: *Ite cogitationes patriæ, pariter concremamini, ne me vlterius ad illa, quæ fugi reuocare tentetis.*

QVÆRES XXVI. Quibus monitis excitari poſſint Moniales ad auerſandum peccatum quodcumque mortale.

310 ℞. Poſſe excitari ſequentibus monitis; nimirum.

1 Conſiderent ex vnico Adæ peccato quot millionum hominum morbi, fames, ærumnæ, neceſque prouenerint; quàm multi, & paruuli, & adulti propter illud damnentur; quòd Dei filius ad illud expiandum mori debuerit; & vbi voluptas ad peccandum ſolicitauerit, dicant *Ego tantillo pretio mortem, & æternum pœnitere non emo.*

2 Conſiderent per vnicum peccatum mortale hominem è Dei gratia, amicitia, ac familiaritate exturbari, ſpoliari participatione meritorum Chriſti vſque dum pœnitentiam agat, exui donis Spiritus Sancti, ac virtutibus infuſis, amittere pacem, ac ſerenitatem conſcientiæ, priuari conſolatione Spiritus S. participatione bonorum Eccleſiæ, merito, ac fructu bonorum operum, ac denique vita æterna. Rurſus homo per vnicum mortale peccatum fit capitalis Dei inimicus, diaboli mancipium, peccati ſeruus, reus æternæ damnationis, inſipiens, crudelis, ſordidus fœtens, & ſpiritualiter mortuus.

3 Si quis cum Simeone Stylite annos 49. vel certè 80. vt vult *Baronius*, ſtetiſſet perdius, & pernox ſubdio in columna faciendæ pœnitentiæ cauſa; cum Romualdo

mualdo aſperrimè annos 100. vixiſſet in Eremo, per annos 38. ſumma patientia cum Virgine Liduina ſuſtinuiſſet moleſtiſſimas, ac grauiſſimas infirmitates cuius vis generis, & maximum peculium meritorum tam operando, quàm patiendo lucratus fuiſſet: totum hoc meritum per vnicum mortale peccatum ipſi perit, niſi redeat in gratiam, & perinde eſt, ac ſi nihil boni vnquam feciſſet.

4 Si conſenſurus in peccatum mortale certò ſciret ſe, eo commiſſo, ſtatim proijciendum eſſe in fornacem ardentem, ibiq; detinendum per horam; certè pro viribus reſiſteret tentationi, nec vllatenus conſentiret, idq; etſi ſolum per horam in pœnam commiſſi peccati eſſet detinendus in olei ebullientis dolio: & conſentit homo in peccatum mortale ſciens ſe ſic exponi periculo ardendi per totam æternitatem in fornace ignis infernalis? vbi eſt conſilium? vbi prudentia? vbi ſapientia? Certè S. Edmundus Cantuarienſis dicebat ſe malle inſilire in rogum ardentem, quàm peccatum vllum ſcienter admittere in Deum.

5 Cum Aloyſia vxor Thomæ Mori ad ipſum Thomam ab Henrico VIII. Angliæ Rege ſubmiſſa fuiſſet in carcerem ad tentandum eius animum, vt Regis libidini aſſentiretur, eiq; ad hunc finem, ſuam, mariti, ac familiæ miſeram ſortem proponeret; alia ex parte ipſi oſtendens magnas opes, ac honores à Rege promitti, ſi conſentiret: *Quamdiu* (inquit Thomas) *ò Aloyſia, hiſce opibus fruemur?* ea reſpondente; *facile adhuc ad 20. annos, marite mi*; mox increpans, & indignans ille ſubiunxit: *Vade, ò ſtulta mercatrix, ego ne pro 20. annis modicæ fœlicitatis vendam annos æternos fœlicitatis cœleſtis? non ita deſipio, quin verò malo carcerem hunc tota vita, bonorum confiſcationem, opprobria, mortemq; ipſam pati, quàm æternitatem meam beatam prodigere.* Quod dixit Thomas Aloyſiæ; dicere debet homo propriæ carni, quoties incitatur ad mortale peccatum.

6 Peccatum mortale formidandum magis eſt, quàm ipſe infernus: ſicque Eleazarus. 2. *Mach.* 6. dicebat ſe malle præmitti in infernum, quàm in peccatum: & *S. Anſelmus* teſte *Edinero in eius vita lib.* 2. dicere ſolebat, ſi hinc peccati horrorem, hinc inferni dolorem corporaliter cerneret, & neceſſariò vni eorum immergi deberet, ſe priùs infernum, quàm peccatum appetiturum. Quod idem *S. Anſelmus* repetit. *lib. de Beatit. cap.* 19. his verbis *mallem purus à peccato gehennam intrare, quàm peccati ſorde pollutus cœlorum regna tenere.*

7 Peccatum mortale meritò vocatur deicidium, & chriſticidium: cùm homo peccans mortaliter, quantum eſt in ſe, iterum Chriſtum crucifigat iuxtà illud Pauli *Rom.* 6. *Rurſum crucifigentes ſibimet ipſis filium Dei.* Quæ maior impietas, ac ingratitudo? ſicut ergò ſummè auerſamur impietatem Iudæorum, qui Chriſtum mortalem crucifixerunt in Caluariæ monte; & ijs pro viribus reſtitiſſemus, ſi licuiſſet; cur modò toto animi conatu non reſiſtimus peccato, per quod Chriſtus iterùm crucifigitur: cùm id facere poſſimus, & teneamur.

8 Peccatum mortale inde etiam ſummoperè auerſandum, quòd *S. Auguſtinus lib.* 5. *contra Iulian. c.* 5. docet peccata ſequentia eſſe pœnas peccatorum præcedentium (quod eſt dicere eſſe peccatorum inter ſe colligationem, & velut catenam, in qua alia ſint cauſa ſequentium peccatorum, alia pœnæ præcedentium) ſicq; dicit: *Crimina criminibus vindicantur, & ſupplicia peccantium non tantum ſunt tormenta, ſed, & vitiorum incrementa.* Quo modo *Pſ.* 80. dicit Deus *Dimiſit eos ſecundum deſideria cordis eorum; ibunt in adinuentionibus ſuis.*

9 Peccatum mortale eſt iniuria Deo facta ita grauis, vt licèt omnes homines, & Angeli vniuerſi ſponte ſua omnia tormenta gehennæ per totam æternitatem paterentur, numquam pro vno peccato mortali dignam pœnitentiam, & ſatisfactionem Deo præſtarent: ſicque ſolus Chriſtus id facere potuit; vtpotè Dei filius, ac verus Deus, cuius ſatisfactio ratione perſonæ, quæ eſt dignitatis infinitæ, eſt infinita, & æqualis, atque condigna iniuriæ infinitæ factæ Deo infinito: tanta eſt malitia peccati mortalis.

10 *S. Anſelmus lib. de ſimilitudinibus cap.* 189. oſtenſurus, quàm difficilè corrigatur

gatur peccator habitualis, illum aſſimilat auiculæ filo diaboli ligatæ, & ait: *Inſtar huius pueri iocatur diabolus cum peccatoribus, quos irretitos ſuis laqueis pro ſua voluntate in diuerſa vitiorum impedimenta pertrahit. Sunt enim multi auari, ebrioſi, luxurioſi, qui proponunt auaritiam, gulam, libidinem deſerere, & putant inſtar auis ſe liberè auolaturos; ſed quia prauo vſu irretiti ab hoſte tenentur, volentes in eadem vitia deijciuntur: ſitque hoc ſæpiùs nec omnimode liberantur, niſi magno conatu, & gratia Dei funis rumpatur prauæ conſuetudinis.*

11 Porrò ad vitandum peccatum mortale omninò neceſſarium eſt vitare occaſionem proximam illius: qui enim *amat periculum; peribit in illo*, ait Sapiens *Eccl.*3. hinc ait *Innocentius Pſal.* 37. *fuge perſonam ſuſpectam, locum idoneum, tempus aptum, & quidquid eſt opportunum ad faciendum peccatum: quia, ſicut difficile eſt in igne eſſe, & non ardere, ita difficile habere opportunitatem peccandi, & non peccare.* Quod confirmat *Seneca Epiſt.*117. *ad Lucilium* dicens *Quantum poſſumus à lubrico recedamus, in ſicco quoque parum firmiter ſtamus.*

QVÆRES XXVII. Quibus monitis incitari debeant Moniales ad auerſanda peccata etiam venialia.

311 ℞. Incitari debere monitis ſequentibus, videlicèt.

1 Cauendum à peccatis venialibus, ne ruamus in mortalia: nam, vt ait *S. Chryſoſt. hom.* 87. *in Matth. nemo repentè ad extremam improbitatem inſilijt, habet quippè inſitum quemdam animæ pudorem, atque innatum, quem ſubitò calcare atque proijcere non poteſt, ſed ſenſim, & paulatim ex negligentia parit.* Sic ille, & meritò, quia viſum ſequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem conſenſus, conſenſus opus, opus conſuetudo, conſuetudinem neceſſitas, neceſſitatem deſperatio, deſperationem damnatio, vt notauit *Gloſ. in c.*31. *Iob.*

2 *Mirabile quiddam, atque inauditum dicere audeo,* (inquit *S. Chryſoſtomus vbi ſuprà,*) *ſolet mihi nonnumquam non tanto ſtudio magna videri peccata eſſe vitanda, quàm parua, & vilia: illa enim vt auerſemur, ipſa peccati natura efficit, hæc autem hac ipſa re, quia parua ſunt, deſides reddunt, et dum contemnuntur, non poteſt ad expulſionem eorum animus generosè inſurgere: vnde citò ex paruis magna fiunt negligentia noſtra.*

3 *Sanè neſcio* (ait *S. Hieronymus Ep.*14. *ad Celant.*) *an poſſumus leue aliquod peccatum dicere, quod in Dei contemptum admittitur: eſtque ille prudentiſſimus, qui non tam conſiderat, quod ſit, quàm illum, qui iuſſerit, nec quantitatem imperij, ſed imperantis cogitat dignitatem.*

4 *Tu quid dicis* (loquitur *S. Auguſtinus ſerm.* 244. *de tempore* de negligente peccata leuia) *quia paruum peccatum eſt; velim ſcire, quoties tale peccatum admittis; ſi tot paruulas plagas in corpore, & tot maculas, aut ſciſſuras in veſtibus tuis fieri velis? cum ergo nec in corpore tuo plagas, nec in veſte tua ſciſſuras, vel maculas fieri acquieſcis, qua conſcientia hoc facere in anima tua non metuis? ac ſi quicumque hoc fecerit, plus amat veſtem ſuam, & carnem ſuam quàm animam.*

5 In eamdem ſententiam idem *S. Auguſtinus lib. de* 10. *chordis cap.* 11. ſic habet *Attendite, minuta ſunt, non ſunt magna* (loquitur de peccatis venialibus) *non eſt beſtia quaſi Leo, vt vno morſu guttur frangat; ſed beſtiæ plerumque minutæ necant: ſi proijciatur quiſquam in locum pulicibus plenum, numquid non moritur ibi? non ſunt quidem maiores, ſed infirma eſt natura humana, quæ etiam minutiſſimis beſtijs interimi poteſt. Sic & modica peccata attendite, quia modica ſunt, & cauete, quia multa ſunt.*

6 *Quando paruam animi perturbationem ſuſceperis, ne eam neglexeris, quòd parua ſit; ſed conſidera, quanta mala pariat, nam ſi in domo paruum aliquid ſtuppæ accenſum viderimus, conturbamur, & tumultum mouemus: non enim attendimus initium, ſed ex initio finem conſiderantes mouemur, & concurrimus, vt totum caminum exinguamus: hòc igne vehementius exedit animam peccatum;* ita *S. Chryſoſtomus in Pſal.*6. Nec diſſentit *S. Auguſtinus Epiſt.* 108. *ad Seleucianum* dum ait, *Illa peccata, quæ humanæ fragilitati quamuis parua, tamen crebra ſubrepunt,*

Digitized by Google

repunt, quæ ſi collecta contrà nos fuerint, ita nos grauabunt, & opprimen, ſicut vnum aliquod graue peccatum. Quid enim intereſt ad naufragium, vtrum vno grandi fluctu nauis operiatur, & obruatur, an paulatim ſubrepens aqua in ſentinam, & per negligentiam dere icta, atque contempta impleat nauim, atque ſubmergat? intellige, non quòd multa venialia, vt talia; exæquari poſſint vni mortali; ſed quod neglecta diſponant ad mortale; ſicut vulnus curabile, ſi negligatur, fit incurabile, &c.

7 Idem *S. Auguſtinus ſer.41. de Sanctis* loquens de peccatis venialibus ait: *Quibus peccatis licèt occidi animam non credamus; ita tamen eum veluti quibuſdam paſtulis, & quaſi horrenda ſcabie replentes deformem faciunt, vt eam ad amplexus Sponſi cœleſtis aut vix, aut cum grandi confuſione venire permittant.* Hoc benè conſiderent Moniales; hincque intelligant, quòd, ſicut toto conatu abſtinerent à venialibus, ſi certò ſcirent ſe ex ijs fœdam contracturas ſcabiem in corpore; ità multò magis ea debent auerſari, ne in anima inficiantur ſcabie illa ſpirituali, de qua S. Auguſtinus hic loquitur.

8 Conſiderentur mali effectus, qui ex peccato veniali oriuntur, & ſunt 1. obligare ad pœnam illius luendam, ſiuè in hac vita, ſiuè in purgatorio: 2. animam ſordidiorem reddere: 3. imminuere charitatis feruorem: 4. animi vires debilitare: 5. retardare gloriam æternam: 6. minuere meritum, & gloriam vitæ æternæ. 7. diſponere ad peccatum mortale: 8. impedire augmentum gratiæ: 9. ponere obſtaculum deuotioni in orando, & progreſſui in vita ſpirituali: 10. diſplicere Deo, & Angelis: 11. placere dæmoni, qui inde arripit occaſionem nos perdendi.

9 *Quando parum deliquimus, aut etiam pigri, aut ſocordes fuerimus, ne illud parum negligamus, citò enim neglectum fit magnum, ita etiam veſtimentum ab initio ruptum; & neglectum per totum producit ſciſſuram; & tectum, ſi cùm pauca tegulæ deciderint, fuerit neglectum, totam domum deijcit: nos ergo hæc conſiderantes, parua numquam deſpiciamus, ne in magna incidamus.* Ita *S. Chryſoſt. hom.8. in 1. Cor.* idem confirmans *hom.19. ad pop. Antioch.*

10 *Diabolus non pugnat citò contra aliquem per grandia vitia,* (ait *S. Hieronymus in Pſal.140.*) *ſed per parua, vt poſſit quomodocumque intrare, & dominari homini, & poſteà eum in maiora vitia impellat: non per fornicationem, non per auaritiam, ſed per minora vitia ingreditur.*

11 Qua diligentia vitare debeamus peccata venialia, oſtendit *S. Chryſoſtomus hom.60. ſuper Geneſ.* dicens: *Scitis, quòd hoſtem habemus perpetuum, & fœderis neſcium: vnde nobis magna vigilantia opus eſt: non aliter autem eum vincemus, quàm ſi per vitam optimam ſupernum nobis auxilium conciliemus.* Quod confirmat *S. Baſilius in Conſtit. monaſt. cap.2.* his verbis *Qui à Deo ſe optat iuuari, is numquam deſerit quod addocet officium ſuum; qui autem hoc facit, is diuino auxilio numquam deſtituitur;* quapropter danda in eo opera eſt, ne vlla in re conſcientia noſtra nos condemnet. Ita Sancti Doctores: & benè, cum iuxtà Theologos homo per peccata venialia ſe indignum reddat auxilijs illis ſpecialibus, ſine quibus de facto non reſiſtit tentationi, nec reſpondet diuinæ inſpirationi, adeòque peccat, & omittit bonum opus ipſi propoſitum: etſi vi gratiæ ſufficientis, quæ ei non deeſt, ſimpliciter poſſit reſiſtere tentationi, & reſpondere diuinæ inſpirationi: vt ergò Deus ſe nobis liberaliorem oſtendat in conferendis dictis auxilijs, ſimus & nos liberales in ipſum abſtinentes pro viribus non ſolùm ab offenſione eius graui, ſed etiam leui.

12 *Mens Chriſto dedita æquè, & in maioribus, & in minoribus* (id eſt peccatis) *ſciens etiam pro otioſo verbo reddendam eſſe rationem,* ita *S. Hieronymus ep.3. ad Heliodorum.* Præterquàmquòd etiam de venialibus luenda eſt debita pœna in Purgatorio, niſi in hac vita pro ijs ſatisfiat.

QVÆRES XXVIII. Quibus monitis iuuari poſſint Moniales ad abigendos ſcrupulos.

312 ℟. Poſſe iuuari ſequentibus monitis ; & quidem.

1 Ijs proponendo aliquod ex illis remedijs quæ in *hoc ipſo cap. num.* 204. propoſuimus,eruntque valdè ſalutaria .

2 Conſideretur cum *Chryſoſt. hom. 6. in 2. Rom.* quàm benignum , ac longanimem ſe Deus oſtendat in trahendis peccatoribus ad pœnitentiam : *Auerſati ſumus vocantem* (ait S. Doctor,) *& vndequaque illectantem ; ac ne ſic quidem de nobis ille pœnas ſumpſit, ſed adcurrit ipſe , ac reſtitantes , fugitanteſque inhibuit ; ipſi tamen ab illius manibus excuſſi ad Diabolum transfugimus ; ac ne ſic quidem deſtitit ille, ſed & ſexcentos rurſus, qui nos hortarentur , miſit Prophetas, Angelos, Patriarchas ; at nos legationem non ſolum non admiſimus, ſed & legatos nobiſcum agentes iniuria affecimus ; ille autem ne per hæc quidem non reſpuit , ſed quod facere ij ſolent, qui vel vehementiſſimè per quem amant , negliguntur; tamen circumiens ad omnes adijt tum in cœlo , tum in terra, ſe ſe manifeſtans congreſſuſque nunc cum Hieremia , nunc cum Michea , non vt grauaret , ſed vt defenſione vteretur, vel ſuper ijs , quæ in ipſum à nobis commiſſa fuerant; quin, & vnà cum Prophetis ad illos acceſſit, qui ipſum auerſarentur, paratus etiam , ac poſtulans ad rationis reddendæ calculos deſcendere ; tum autem ad omnia ſurdos ad colloquium ſecum trahens, popule mi, inquit, quid feci tibi, aut quid te attriſtaui reſponde mihi?* hæc *Chryſoſtomus*, ex quibus ad ſolatium Monialis ſcrupuloſæ ſic licet differere; Si Deus per tot annos in ſæculo tanto affectu nos ſecutus eſt, dum peccando illum fugiebamus, & auerſabamur, an modo in religione nos fugiet , ac deſeret, dum totis viribus ſtudemus illum ſequi, benè operando iuxta eius præcepta , & conſilia ? apage; nefas eſt hoc credere, vtpotè contrarium ſummæ eius bonitati , ac deſiderio,quod habet homines ſaluandi.

3 *Cum quidam anxius inter ſpem, & metum fluctuaret frequenter* (inquit *Thomas de Kempis l.1.de imitat.Chriſti cap. 25. num.2.) & quadam vice mœrore confectus in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtrauiſſet: hæc intra ſe reuoluit dicens. O ſi ſcirem quod adhuc perſeueraturus eſſem; ſtatimque audiuit diuinum intus reſponſum : Quid ſi hoc ſcires, quid facere velles? fac nunc quod tunc facere velles, & benè ſecurus eris: moxque conſolatus, & confortatus diuinæ ſe commiſit voluntati , & ceſſauit anxia fluctuatio*. Quod autem iſti tunc dictum fuit nomine Dei inculcari debet Moniali ſcrupuloſæ, vt timorem deponat diuinæ bonitati confidens.

4 *Ad Dominum iam conuerſos non nimium cruciet præteritorum conſcientia delictorum* (dicit *S.Bernard.ſer.3. de SS. Petro, & Paulo) ſed tantum humiliet vos ſicut & Paulum*. Monialis ergò ſcrupuloſa , vbi debita diligentia confeſſa eſt ſua peccata , non ſit anxia circa illa, ſed ſtudeat dignos pœnitentiæ fructus facere ; &, ſi anxietatem deponere nequit coram Deo ſe humiliet dicens modò cum Dauide *Pſal.* 118. *Bonum mihi quia humiliaſti me ;* modò cum Ioſephi Fratribus *Gen.*12. *Meritò hæc patimur, quia peccauimus:* modò cum bono latrone prope Chriſtum crucifixo *Lucæ* 23. *nos quidem iuſtè, nam digna factis recipimus*.

5 Meminerit Monialis ſcrupuloſa , quàm ſit *bonus Iſrael Deus his , qui recto ſunt corde Pſal.*7. & quod *Ezechiel.* 18. ait; *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt , & cuſtodierit omnia præcepta mea, omnium iniquitatum eius,quas operatus eſt, non recordabor amplius ;* non enim vult mortem peccatoris, ſed magis vt conuertatur, & viuat; quippe qui non venit vocare iuſtos, ſed peccatores.

6 Monialis ſcrupuloſa ſibi perſuadeat ſcrupulos plerumque immitti à Diabolo ; & quidem eo fine, vt quos nequit inducere ad peccata manifeſta, ſaltem peccare faciat ex conſcientia erronea vi perplexitatum, quæ identidem ijs ſuboriuntur; ſicut de facto peccare facit non rarò.

7 Benè intelligat non poſſe , quid imputari ad peccatum , quod non ſit voluntarium, voluntarium verò non conſiſtere in ſenſu, ſed in conſenſu; vnde fit, vt delectatio poſſit eſſe in ſenſu,& tamen non ſit culpabilis,eò quod deſit conſenſus. Quare hæc

re hæc

re hæc duo benè debent diſtingui, ſenſus, & conſenſus: certòque credendum eſt ſolum ſenſum non ſufficere ad peccatum, cum non ſit liber, niſi accedat conſenſus: qui tamen in ſcrupuloſo timorato non ita facilè debet præſumi.

8 Ingentem moleſtiam, quam patitur ex ſcrupulis, patienter ſuſtineat. Deoque offerat in debitam præteritorum peccatorum ſatisfactionem, memor ſic tantò minorem pœnam ipſi fore ſoluendam in purgatorio, ac proinde dicat cum S. Auguſtino: *Hic vre, hic ſeca, vt in æternum parcas.*

9 Meminerint certa conſtare experientia eos, qui in vita adeò vexantur ſcrupulis, Dei miſericordia in morte ſummam animi tranquillitatem, ac pacem obtinere, quod modo Albertus Magnus gloſans verba illa *Matth. 26. Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem*, hoc verbo *excluſiuè tantum*, dicit Chriſtum nobis triſtitia, illa, quam paſſus eſt in horto Gethſemani promeruiſſe vt triſtitia, quam fideles patiuntur ex ſcrupulis, duret vſque ad mortem excluſiuè: ijs in mortem ſummam animi tranquillitatem conſequentibus.

10 Conſideret, quòd, ſi Deus voluiſſet ipſam perdere in gehennam, & excludere ab æterna ſalute, illam non vocaſſet ad religionem, nec tot auxilia contuliſſet ad comparandam cœleſtem gloriam, ſed eam è terra viuentium abſtraxiſſet, & in locum damnationis æternæ deturbaſſet: dum viuebat in peccato mortali; quod vtique facere potuiſſet iuſtè: non fecit tamen, ſed patiens, & miſericors expectauit ad pœnitentiam, quod eſt ſignum nolle ipſum eius mortem, ſed vt conuertatur, & viuat volens omnes ſaluos fieri.

11 Qua ratione dubitare quis poteſt, num Deus velit ipſum ſaluare, ſi ille, teſte *S. Dioniſio Areopagita ep. ad Demophilum cum ijs etiam, qui ipſum deſerunt, amanter hæret, contendit, & rogat, ne indigni habeantur, & repellantur: delicijs diffluentes, & temerè eos accuſantes fert, atque ipſe defendit, aut potius curationem pollicetur: eis, cum procul abſunt, tamen accedentibus occurrit, & prodit obuiam, totoſque complexus oſculatur, nec ſuperiora maleficia exprobrat, ſed ea bona, quæ adſunt, diligit, feſtum diem agit, conuocat amicos, ideſt bonos, vt ſit omnium lætantium habitatio*, hæc S. Doctor; & ex his quis non videat ſentiendum de Domino in bonitate *Sap.* 1. Conſentit *S. Bernardus epiſt.* 107. his verbis, *Nemo ſe amari diffidat, ſi iam amat; lubenter enim amor Dei, quem præuenit, amorem ſequitur: nam quo pacto redamare pigeat quos amauit nec amantes?* Conſentit *Bloſius in conſolat. puſillanim. cap.* 7. §. 2. dicens, *Quantumcumque peccaueris, ſemper Dei miſericordia in infinitum excedit tuas iniquitates: quantumcumque infirmus ſis, ſemper illius benignitas adiuuare parata eſt tuam fragilitatem:* & *cap.* 7. dicit: *Tanta eius miſericordia eſt, vt ſtuppa aliqua, ſiue lignum in immenſo igne poſitum non tam citò incendi poſſit quam ipſe peccatori veraciter dolenti peccata omnia condonare paratus eſt.*

12 Cum ſalus æterna hominis pendeat ex voluntate tum Dei, tum hominis; & aliàs nobis certò conſtet de voluntate Dei ex certiſſimo teſtimonio Pauli 1. *Tim.* 2. *Qui omnes homines vult ſaluos fieri*; ſi ipſi velimus ſaluari, iam ſumus certi de ſalute; quippe quæ iam pendet ex voluntate noſtra, qua velimus cooperari gratiæ Dei, quæ nobis non deeſt, immò in religione ſuperabundanter confertur; vt proinde dicatur *Oſeæ* 13. *Perditio tua, ex te Iſrael; tantummodo in me auxilium tuum.*

13 Moniali ſcrupuloſæ prohibeatur lectio librorum, qui ſolent renouare ſcrupulos; & ne agat cum ijs, de quibus dubitari poteſt, quòd eam confirment in perplexitatibus; item ei ſuadeatur, vt de peccatis præteritis ritè confeſſis non amplius cogitet, niſi in communi, memor conſilij à Pinuſio Abbate dati cuidam ſcrupuloſo, quod refert *Caſſianus collat.* 10. *c.* 9. his verbis *Quod dixiſti te etiam de induſtria præteritorum peccatorum memoriam retractare, hoc fieri penitus non oportet; quin immò, etiam ſi violenter irrepſerit, protinus extrudatur.*

14 Confugiat Monialis ſcrupuloſa, dum vrgetur ſcrupulis, memor hominis ſcrupuloſi figuram in Euangelio geſſiſſe lunaticum à ſpiritu malo obſeſſum, qui

nunc

nunc in ignem, nunc in aquam ſe iactabat) ſcrupuloſo ſe iactante de vna cogitatione triſti in aliam) ideòque ſicut ille non potuit curari, niſi in oratione, ac ieiunio ex *Matth.* 17. ſic ſcrupuloſum difficilè poſſe curari, niſi per orationem, ieiunium, & alia pia opera, in quibus ſe exerceat.

15 Si non iuuerint hæc monita, diſertis verbis dicatur Moniali ſcrupuloſæ infirmitatem ſcrupulorum oriri ex occulta ipſius ſuperbia, eaque grauioribus omnibus peccatis per ſcrupulos in memoriam refricatis, nec poſſe eam curari, niſi ſenſum ſuum omninò abneget, ſe totam ſimpliciter ſubmittendo iudicio Confeſſarij; ſibi certò perſuadens illum à Deo regi, adeòque ipſam teneri ſtare conſilijs illius, cum non ſit ipſe, qui loquitur, ſed ſpiritus Dei, qui loquitur in ipſo. Vnde fit, vt ſicut acquieſceret Angelo ipſi nomine Dei ſignificanti, vt bono eſſet animo; ſic & debeat acquieſcere Confeſſario id ei atteſtanti nomine ipſius Dei; dicente Chriſto *Lucæ* 10. *Qui vos audit, me audit*; cùm re vera vterque nomine Dei loquatur, vt Dei nuncius.

16 Meminerit ſe aliàs non ſemel vi vehementis alicuius imaginationis ipſius animo irrepentis falsò apprehendiſſe aliquid eſſe graue peccatum; quod poſteà, deferueſcente falſa illa apprehenſione, clarè cognouit non eſſe peccatum, adeòque trepidaſſe timore, vbi non erat timor: hincque in ſimili caſu colligat, quòd, ſicut aliàs modo dicto fuit decepta, ſic etiam hic & nunc ſimiliter decipitur; ac proinde intrepida deponat timorem, immò & interdum operetur contrà ſcrupulum: memor, quòd, ſicut volens lignum diſtortum facere rectum, illud in contrariam partem inflectit: ſic habens conſcientiam per ſcrupulos diſtortam debet ſe inflectere in contrarium, vt debitam conſequatur conſcientiæ rectitudinem: vt aduertit *Gerſon. in tract. de reg. mor.*

17 Recolat ſæpè, quod dicit *Bloſius in conſolat. puſillanim. cap.* 1. §. 6. ex *Taulero, eorum* ſcilicet, *qui confeſſiones recipiunt, poteſtati, & authoritati fidem adhibendam eſſe, ſicut verbis Domini, quibus ait, Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis; & quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis; in veritate dico, chariſſimi, vbi quis peccata ſua ritè confeſſus adhuc remorſus ex iiſdem in conſcientia patitur, multò meliùs fecerit, ſi in hac parte Deo confidendo, & fidem virtuti confeſſionis adhibendo eadem denuò non confiteatur, quàm ſi iteret confeſſionem*. Ad quod faciunt, quæ habentur *Matth.* 23. *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi; omnia ergò quæcumque dixerint vobis, ſeruate, & facite*: ſi enim id ſeruandum à quibuſlibet, multò magis à ſcrupuloſis; & ſi erga Scribas, & Phariſæos, multò magis erga viros probos, ac doctos, vt aduertit *Breſſerus de conſcientia lib.* 6. *cap.* 5. *num.* 38. referens ex *Antonino* quemdam diuinitùs fuiſſe monitum, vt conſuleret diſcretos, & acquieſceret illis; addenſque S. P.N. Ignatium, cum valdè ſcrupulis vexaretur, nec precibus, ieiunijs, alijſque pœnitentijs ab ijs liberari poſſet, tandem ſummam conſcientiæ quietem conſecutum fuiſſe, acquieſcendo conſilio, ac mandato Confeſſarij, vt deinceps quietus eſſet. Et hanc regulam inquit *Breſſerus num.* 40. eſſe indubitatam, certiſſimam, & ſecuriſſimam, eamque ſcrupuloſos ſequi poſſe, & credere certiſſimam quaſi articulum fidei abſque omni peccandi periculo, immò cum magno merito (quidquid ſibi videatur) cæco quodam modo captiuando intellectum, ac iudicium ſuum, & acquieſcendo dictis, iudicioque aliorum; & hoc, licèt alij errarent: hi enim ſibi errarent non ſcrupuloſis; ita *Breſſerus*.

18 Scrupuloſus non debet ſecum diſputare, an certiſſimè aliquid ſit, vel non ſit peccatum; hoc enim ei eſt pernicioſum; ſed, ſi primo intuitu non videatur id ita certum, liberè, ac fortiter reijciat tanquam ſcrupulum; idemque faciat, ſi dubitet, an iurare auderet; nam eò ipsò id ei non eſt certiſſimum, ita *Breſſerus ſup. num.* 49. addens, etſi ſcrupuloſus putet tam certò aliquod eſſe peccatum, vt auderet iurare, poſſe nihilominùs, immò debere Confeſſario contrarium dicenti credere.

19 Auertat ſcrupuloſus fortiter, & conſtanter cogitationem, ac imaginationem

ab

ab omnibus ſpectantibus ad ſuum ſcrupulum eo ferè modo, quo auerteretur ab impuris obiectis: & ad hoc conferet continua aliqua occupatio, ac diſtractio intellectus ad obiecta læta, & aliena à ſcrupulis: & ratio eſt, quòd ceſſatione actuum, quæ fit per dictam occupationem, habitus, & ſpecies ſcrupuloſæ remittuntur, & tandem omninò pereunt; cùm è contra intendantur cogitationibus, & diſputationibus ſcrupuloſis ſcrupuli, vt habitus exercitio ſuorum actuum, viſque imaginatiua lædatur forti, ac frequenti imaginatione præuia ad dictas cogitationes ſcrupuloſas.

20 Confeſſarius cum Moniali ſcrupuloſa numquam agat dubiè, ac obſcurè, ſed reſolutè, & clarè: ne augeat ſcrupulos, dum vult curare; ne deſperet, aut diffidat moleſtam curam Monialis ſcrupuloſæ, ſed confidat in Domino qui illuminat omnem hominem; eamque pergat curare in omni patientia, ac doctrina non ſolum remedijs propoſitis, ſed ſuis precibus, alijſque medicamentis, quæ vnctio Spiritus Sancti edocebit: illam nunc reprehendat, iubeatque ſibi obedire, ſi eſt importuna; nunc eam ſoletur, iubeatque bono animo eſſe, ſi eſt nimis puſillanimis; nunc totum eius periculum in ſe ſuſcipiat, ſpondeatque ſe pro ea reſponſurum in die iudicij.

F I N I S.

Ad maiorem Dei gloriam, ac honorem B. V. MARIÆ, & SS. P. N. Ignatij, & Franciſci Xauerij.

FOR-

FORMVLARIVM LICENTIARVM.

Quæ in Monialium Gubernatione communiter concedi ſolent.

IN gratiam Prælatorum, qui præſunt Monialibus, ſequens apponimus formularium (quod aliquibus viſum eſt deſiderari ad complementum præſentis tractationis de Monialibus) & in eo referuntur formulæ licentiarum, quarum vſus in ordinaria Monialium gubernatione ſolet eſſe communis. Eas autem deſumemus partim ex formulari Epiſcopali, quod refert Auguſtinus Barboſa in fine codicis *de offic. & poteſt. Epiſc.* partim ex curia Epiſcopali Ferrarienſis Eccleſiæ, cuius obſequijs, meorum Superiorum iuſſu annos 12. deſeruiui. Quod ſi in aliquibus harum formularum extant nonnullæ clauſulæ, quæ videntur aduerſari dictis in progreſſu præſentis tractationis id inde prouenit, quòd hìc proponuntur formulæ, pro vt ab alijs referuntur: in ipſa verò tractatione earum clauſulæ explicantur iuxta probabilem Doctorum ſenſum, & communiorem regionum conſuetudinem: quæ, cum ſit optima legum interpres, vtique poteſt ad dictarum clauſularum explicationem deſeruire. Porrò formulas hoc ordine proponemus, quem indicat ſequens index.

Inſtitutionis Vicarij generalis Monialium Formula I.
Licentia proponendi Capitulo Monialium puellam recipiendam ad habitum religioſum Formula II.
Licentia recipiendi puellam capitulariter admiſſam ad induendum habitum religioſum Formula III.
Licentia proponendi Capitulo Monialium nouitiam admittendam ad profeſſionem religioſam Formula IV.
Licentia recipiendi nouitiam capitulariter admiſſam ad profeſſionem Formula V.
Licentia viſitandi monaſteria monialium Formula VI.
Licentia viſitandi Monialium monaſteria ex Apoſtolica delegatione Formula VII.
Licentia pro Confeſſario Monialium Ordinario Formula VIII.
Licentia pro Confeſſario earumdem extraordinario Formula IX.
Licentia ampliſſima, etiam cum facultate caſuum Epiſcopo reſeruatorum pro Monialium Confeſſario Formula X.
Licentia pro Confeſſario intra Clauſuram miniſtraturo Sacramenta Formula XI.
Licentia pro Capellano in Monialium Eccleſia celebraturo Formula XII.
Licentia pro Prædicatore Monialium Formula XIII.
Licentia pro Syndico Monialium Formula XIV.
Licentia pro Factore Vrbano Formula XV.
Licentia pro ſeruo communi monaſterij Formula XVI.
Licentia pro Medico, & Chirurgo Formula XVII.
Licentia pro Operarijs, Fabris, baiulis alijſque auxiliaribus & Artificibus Formula XVIII.
Licentia pro Villicis, ſeu Colonis Formula XIX.
Licentia pro Olitore, & alio huiuſmodi Operario Formula XX.
Licentia ad proponendam Capitulo Monialium puellam intra monaſterium recipiendam educationis cauſa Formula XXI.
Licentia recipiendi in educatione puellam capitulariter iam admiſſam Formula XXII.

Licen-

Licentia ad proponendum Capitulo Monialium fœminam nobilem; eiuſque ſocias, vt poſſint ingredi clauſuram cauſa conuerſandi cum Monialibus Formula XXIII.
Licentia pro fœmina nobili eiuſque ſocijs electis capitulariter admiſſis ad ingrediendum modo dicto Formula XXIV.
Licentia pro Regularibus acceſſuris ad Moniales iuxtà Vrbani VIII. indultum Formula XXV.
Licentia pro Laicis acceſſuris ad Monialium collocutoria Formula XXVI.
Licentia pro Laicis acceſſuris ad Moniales, ſed ſolùm ad rotas Formula XXVII.
Iuramenti præſtandi ab admittendis intra clauſuram Monialium Formula XXVIII.

FORMVLA I.

Inſtitutionis Vicarij Monialium.

NOS &c. Dilectio nobis in Chriſto Illuſtri, & Admodum Reuerendo N. ſalutem, & Benedictionem à Domino. Cum ex Sacrorum Canonum, ſacrique præcipuè Concilij Tridentini præſcripto inter cætera Epiſcoporum ſollicitudini commiſſa, Monialium regimen tam in ſpiritualibus, quàm etiam in temporalibus ſummoperè commendetur; Noſque ob graues ac legitimas occupationes, quibus aſſiduè detinemur huic vni rei operam omnem impendere non valeamus; Monialiumque negotia vnum ſibi peculiarem exigant Miniſtrum, qui ipſorum curam gerat; maximèque interſit vnicuique muneri proprium ſpeculatorem adhibere, ac certos illi terminos præfinire; Idcirco de tua pietate, prudentia, ac doctrina nobis in grauioribus negotijs diu probatis plurimum in Domino confidentes: te in Vicarium, ac Iudicem Epiſcopalem omnium, & ſingulorum Monaſteriorum, & Conuentuum, Monialium, Domorum, ac locorum piorum puellarum, ac cęterarum mulierum in commune viuentium, cuiuſque Ordinis, regulæ, vel Inſtituti fuerint, nec non Domorum Expoſitorum, Orphanorum huius Ciuitatis, ac etiam Tertiariarum, & Pizocherarum cuiuſuis Ordinis, & inſtituti (ad præſcriptum tamen Sacri Concilij Lateranenſis, ac aliorum Conciliorum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum huius Ciuitatis, ac diœceſis) tàm in temporalibus, quàm in ſpiritualibus præſentium tenore eligimus, conſtituimus, atque deputamus; facultatibus tibi, vt infrà, attributis. Primò igitur Charitati, ac diſcretioni tuæ committimus, atque mandamus, vt ad Monaſteria omnia, Conuentus, Domos, & loca pia omnium Monialium, puellarum, ac mulierum prædictarum, vbi, & quando opus fuerit, tibique expedire videbitur, accedas, illarumque poſtulationes, ac querimonias audias, & componere procures. Canonicas ſanctiones Sacri Tridentini Concilij, Diœceſanarum ſynodorum, aliaque noſtra decreta, ſtatuta, regulas, & Ordinationes de regularum obſeruantia, pietate, moribus, religione, regimine, bonorum adminiſtratione, ac clauſura executioni mandari facias; pœnis etiam, atque cenſuris, vbi, & quando iuſtum fuerit, arbitrio tuo infligendis: Vt Moniales mediante obſeruantia trium Votorum Caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ iuxta præſcriptum Regularum Altiſſimo famulentur, prout Virginibus Deo dicatis conuenit, proſpicias: Decreta viſitationis noſtræ omninò ſeruari, ac exequi facias. De ipſorum Monaſteriorum, ac locorum piorum ſtatu, ac monaſticæ vitæ diſciplina diligenter inquiras, ac ſuper his, & quibuſcumque abuſibus, nec non criminibus, exceſſibus, & delictis, ſi quæ deprehenderis informationes ſumas, proceſſus facias, ſententiam proferas, ac exequntioni demandari cures, ac alia neceſſaria, ac opportuna geras, & exequaris. Ne perſonæ ſuſpectæ, aut minus confidentes ad ingreſſum intra ſepta Monaſteriorum, & locorum piorum admittantur, omninò prohibeas. Facultates, & licentias ad crates, parlatoria, ac Rotas Monaſteriorum, & locorum prædictorum, ac ibi Præfectas, Abbatiſſas, & alias Moniales, ac ſæculares puellas alloquendi tam maribus, quàm fœminis, nullo autem pacto Regularibus, niſi ſeruata forma Conſtitutionum Apoſtolicarum, & decretorum Sacræ Congregationis Regularium, iuſtis

tantum

tantùm de cauſis, concedas. Ignotas perſonas, & non probatæ vitæ ad colloquium Monialium accedere ne permittas. Seuerè autem in eos, qui abſque licentia ad Monaſteria accedunt, Monialeſve alloquuntur, animaduertas. Voluntatem puellarum tam quæ in Monaſterijs ad educationem, quàm quæ ad habitum, ſeu profeſſionem admittendæ erunt, examines, atque explores, an ſpontè elegerint Monaſticam vitam, an verò coactè, aut per metum in Monaſterijs detrudantur. Inſtrumentis renuntiationum bonorum temporalium, quæ per ipſas fieri contigerit, interſis, ne coactè, aut per dolum ad ipſas compellantur: ſi verò cauſas iuſtas iudicaueris, maturo conſilio adhibeas Decretum, licentiamque impertiaris. Parentibus orbatas, ac pauperes puellas tibi probatas, & benè viſas in Domos, ac loca pia; cæteras autem fœminas in alias pias Domos ipſis deputatas recipi, & admitti, ac etiam iuſtis ex cauſis ex ipſis repelli, ac remoueri pro tua prudentia facias: expoſitos in orphanorum domum admitti, ac illis nutrices conſtitui, ac neceſſaria ſuppeditari procures. Circa adminiſtrationem temporalium, Monaſteriorum, & locorum piorum, ne quid illis detrimenti inferatur ſedulò inuigiles, illiſque tum eleemoſynas, tum quaſcumque pecuniarum ſummas vndequaque prouenientes, & locis pijs applicandas arbitrio tuo, verbo nobiſcum facto; de quo ex ſola aſſertione tua legitimè conſtare volumus, iuxta eorum indigentiam diſpenſes, diuidas. Concionatores, & Confeſſores tibi benè viſos ad Confeſſiones tamen à nobis approbatos, deputes, ac deputatos remoueas, prout in Domino videris expedire. Nullam ad religionis habitum, ſeu Monaſterii ingreſſum admittas, niſi prius facto reali depoſito penes publicum Bancarium dotis per ipſam Monaſterio ſuo tempore actualiter tradendæ, ac pariter depoſito alimentorum, nec non facta promiſſione, ac data cautione ſoluendi veſtes, & ſuppellectilia iuxta cuiuſlibet Monaſterii laudabilem conſuetudinem. Ne ſupra numerum cuique Monaſterio præſcriptum aliqua recipiatur, niſi habita licentia Superiorum, ad quos eam concedere ſpectat. Ne Abbatiſſa, ſeu Præpoſita, aut quouis alio nomine nuncupetur, vllo modo in Monaſterio eligatur, niſi quadragenaria, & quæ ſaltem octo annos laudabiliter per profeſſionem in eodem Monaſterio vitam duxerit: vt quolibet anno computa, & rationes redituum Monaſteriorum ſolidentur, adminiſtratoreſque, ſeu adminiſtrantes reliqua ſtatim ſucceſſoribus reſtituere cogantur. Et ſi quis, vel aliqua aliquid vſurpauerit, vel in adminiſtratione non ſe rectè geſſerit, ſeuerè puniatur. Legata pia, vſus, cenſus, liuellos, annuas præſtationes, ac omnia alia prædictis Monaſteriis, ac locis piis debita per quoſcumque perſonas perſolui facias, ac omnibus Iuris remediis recuſantes compellas: lites omnes, ac controuerſias per dicta Monaſteria contra quaſcumq; perſonas, & per quaſcumque contra ipſa Monaſteria motas, & mouendas ſummariè, & de plano, ſola facti veritate inſpecta quàm primum expedias: litteras, quæ ab Vrbe ſuper negotiis Monialium, & locorum huiuſmodi piorum emanare contigerit, debitæ exequutioni demandari, & ſedulò obſeruari facias. Denique vt in præmiſſis, & omnibus, & ſingulis aliis Monaſteriorum, & locorum piorum regimen, & gubernium reſpicientibus Pontificias Conſtitutiones, Sacrorum Canonum, Sacri Concilii Tridentini, ac Diœceſanarum ſynodorum decreta, ac noſtra edicta ſeruari facias, & inſuper omnia alia, & ſingula in præmiſſis, & circa præmiſſa dicere, facere, gerere, exercere, & exequi cures, quæ neceſſaria fuerint, & quomodolibet opportuna contrariis quibuſcumque non obſtantibus. In quorum fidem has præſentes literas manu propria ſignauimus, & per infraſcriptum noſtrum Cancellarium ſubſcribi, ſigilliquc noſtri, quo in talibus vtimur, iuſſimus, & fecimus impreſſione muniri. Datum &c.

FORMVLA II.

Licentiæ proponendi Capitulo Monialium puellam admittendam ad Nouitiatum.

NOS, &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatiſſæ Monaſterii Monialium S. N. proponendi Monialibus ſuis capitulariter congregatis puellam

N. vt admittatur ſuffragijs ſecretis ad nouitiatum intra præfatum Monaſterium: cum ipſa in loco libero fuerit à nobis examinata, eiuſque voluntas ſufficienter explorata. Volumus autem, vt præfata R. Abbatiſſa per literas ab ipſa ſubſcriptas, & Monaſterij ſigillo munitas id, quod in hoc re factum fuerit, ſtatim ad nos referat. Dat.

FORMVLA III.

Licentia recipiendi puellam in Monaſterio ad habitum Religionis.

NOS, &c. Cùm voluntatem N. diligenter explorauerimus, eamque liberam & piam eſſe quantum humano iudicio exiſtimari poteſt, compererimus, eamdem quoque N. ætatem annorum XVI. expleuiſſe nouerimus, nihilque habere ſciamus contra ſacra decreta, & conditiones, ac requiſita, iuxta monaſterij Ordinis S. N. inſtituta, vidimus quoque fidem inſtrumenti depoſiti, & obligationis dotis, ſeu eleemoſynæ monaſterio debitæ, vbi profeſſio legitimè emittatur, iuxta taxam annis ſuperioribus præſcriptam; licentiam & facultatem concedimus, vt ea in monaſterio S.N. ad Religionem admittatur, recipiaturque, & profeſſionem emittere valeat, cuius tempus Præfecta nobis ante menſem denunciet, ſub pœna Concil. Trident. decreto expreſſa, & conſtitutum ex nunc fiat rurſus, & quæcumque alia, quæ in hoc genere decreta ſunt, obſeruentur. Dat. &c.

FORMVLA IV.

Licentia proponendi Capitulo Monialium Nouitiam admittendam ad Profeſſionem Religioſam.

NOS, &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatiſſæ monaſterij Monialium S.N. vt monialibus ſuis capitulariter congregatis proponere poſſit R. N. Nouitiam in ſæculo nuncupatam N. per ſuffragia ſecreta admittendam ad ſolemnem profeſſionem: cum ea à nobis examinata fuerit, & approbata. Volumus autem, vt præfata Abbatiſſa per litteras ab ipſa ſubſcriptas, & monaſterij ſigillo munitas quid quid hac in re ſecretis ſuffragijs geſtum fuerit ad nos referat. Dat.

FORMVLA V.

Licentia recipiendi ad Profeſſionem Nouitiam Capitulariter admiſſam.

NOS, &c. Concedimus licentiam Reuerendæ Matri N. Abbatiſſæ monaſterij S. N. vt ſtante Superiore in Eccleſia exteriore ad feneſtellam Sanctiſſimæ Communionis, & ſeruatis alijs Ordinibus poſſit recipere expreſſam, & ſolemnem profeſſionem N. iam approbatæ, & faciat nos certiores in ſcriptis fidem gerentibus de die, & coram quo dicta N. emiſerit profeſſionem. In quorum fidem, &c. Dat.

FORMVLA VI.

Licentia viſitandi monaſteria Monialium.

NOS, &c. Tibi dilecto nobis in Chriſto Reuerendo N. per præſentes facultatem damus, & mandatum viſitandi omnia, & ſingula Monialium cœnobia ciuitatis, & diœceſis noſtræ, teque Viſitatorem noſtrum conſtituimus, vt noſtra, & alia quacumque nobis competenti auctoritate, Canonicas ſanctiones, & ſacri Concilij Trident. noſtræque diœceſanæ ſynodi decreta, aliaque ſtatuta, regulas, & ordinationes de obſeruantia Regulari, pietate, moribus, Religione, regimine,

mine, bonorum adminiſtratione, clauſura, & alijs rebus omnibus in capite, & membris omnium & ſingulorum monaſteriorum eorumdem, exequutioni cures, & facias mandari, ſub pœnis ac cenſuris tuo arbitrio infligendis, vbi & quando iuſtum fuerit, licere tibi volumus. Item coercendi, & cogendi omnes, & ſingulas vtriuſque ſexus perſonas in prædictis omnibus, & ad ea pertinentibus tibi poteſtatem facimus, atque ad huiuſmodi viſitationis acta nomine Cancellarij noſtri recipienda, & conſcribenda eligere, & aſſumere tibi liceat vnum, quem volueris ex N. N. & N. ſi qui tamen horũ Notarij non ſint, ad acta publica ſcribẽda non adhibeantur. Poſtremò tibi etiam facultatem damus vt cauſa, & occaſione huiuſmodi viſitationis, quoties opus fuerit, ſepta & clauſuram eorumdem monaſteriorum poſſis vnà cum vno ex illis, quos ſuperiùs nominauimus, tibi adiuncta comite, ingredi, cui etiam comiti eo caſu intra eadem ſepta ingrediendi licentiam impartimur. Præſentibus ad beneplacitum noſtrum, & donec reuocentur per nos dumtaxat duraturis. In quorum fidem, &c.

FORMVLA VII.

Licentia viſitandi Monialium monaſteria ex delegatione Apoſtolica.

NOS &c. Dilecto nobis in Chriſto Reuerendo N. ſalutem in Domino. De tua fide prudentia, ac in rebus gerendis experientia in Domino confiſi, auctoritate Apoſt. nobis per diuerſas litteras tum Apoſtolicas, tum etiam Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium ſuper reformatione ſpecialiter conceſſa tibi per præſentes committimus, & mandamus, vt monaſteria Monialium S.S. N.N. & N. Ordinis S. N. exiſtentia in diœceſi N. prout expediens tibi videbitur, viſites, & de ipſorum monaſteriorum ſtatu, ac ipſarum Monialium vita, & moribus, Regularibus inſtitutis, ac monaſticæ diſciplinæ obſeruantia diligenter inquiras, ac ſuper his, & quibuſcumque abuſibus, necnon criminibus, exceſſibus, & delictis, ſi quæ deprehenderis, proceſſus facias, informationes quaſcumque ſumas, atque alia, quæ tibi ad aures commiſimus, & quæcumque in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna fuerint, facias, geras, & exequaris. Super quibus omnibus & ſingulis plenam, amplam, & omnimodam poteſtatem tibi concedimus, & impartimur. Mandantes omnibus, & ſingulis Abbatiſſis, Prioriſſis, Præfectis, & alijs quibuſcumque ſuperioribus dictorum monaſteriorum, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna priuationis officiorum obtentorum, atque etiam cenſuris, alijſque pœnis Eccleſiaſticis arbitrio tuo infligendis, vt mandatis tuis pareant, nec te in viſitatione, correctione, alijſque per te faciendis quoquo modo impediant per ſe, nec per alios quouis quæſito colore vel prætextu. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA VIII.

Licentia pro Confeſſario ordinario Monialium.

NOS &c. Licentiam concedimus tibi N. Presbytero per examinatores noſtros, idoneo reperto, & per nos approbato, vt in Eccleſia, & monaſterio S.N. Confeſſiones Monialium audire, & ſæcularium etiam, ſi quæ in eodem Monaſterio erunt, eaſque abſoluere valeas, præterquàm à caſibus, & cenſuris nobis reſeruatis à quibus abſoluendi facultatem cum opus erit, tibi impartiemur. In clauſuram Monaſterij non ingredieris, niſi ſuperpelliceo, & ſtola indutus, vt adminiſtres tantummodo S. Sacramenta Pœnitentiæ, Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis, & ſpiritualem opem agonizantibus præſtes, quibus caſibus ſemper tuo hoc munere perfungeris, ſociatus à duabus ex ſenioribus monialibus, quæ cum Confeſſiones audis, te etiam videre poſſint, licèt non audire. Caue, ne te Monaſterij, aut Monialis alicuius quibuſcumque

negotijs immiſceas, nec ad crates, aut rotas colloquaris, niſi vt tantummodò petas, ea, quæ Eccleſiæ cultui, & diuinorum Officiorum celebrationi, aut Sacramentorum adminiſtrationi ſunt neceſſaria. Vocatus tamen, vt aliquod pręſtes ſpirituale conſilium, id effice ad crates, quæ clauſæ ſint, præſenteſque adſint Moniales auſcultatrices, & non aliter, ſub pœnis in Conſtitutionibus felic. record. Clementis Papæ VIII. & aliorum Summorum Pont. inflictis, & arbitrio noſtro infligendis. Te in Domino admonentes, &c.

FORMVLA IX.

Licentia pro Confeſſario extraordinario Monialium.

NOS, &c. Facultatem concedimus R.P.D. Ordinis N. vt poſſit tamquam Confeſſarius extraordinarius audire confeſſiones Monialium S.N. ex occaſione feſti N. ſeruatis tamen aliàs ſeruandis ordinationibus ſolitis: & hæc facultas valeat per dies .... Datum &c.

FORMVLA X.

Licentia ampliſſima, etiam cum facultate caſuum Epiſcopo reſeruatorum pro Confeſſario Monialium.

NOS &c. Dilecto Tibi nobis in Chriſto N. Presbytero, cuius vita, & morum probitas per teſtificationes nobis factas probantur, vt Monialium Monaſterij S. N. Confeſſiones audire, eiſdemque Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare poſſis, cum facultate caſuum nobis reſeruatorum, necnon prædicti Monaſterij clauſuram in caſibus vrgentis neceſſitatis, atque Confeſſario aliàs permiſſis, *ingredi*, ſeruatis tamen quæ in Conc. Prouincialibus, & Synodo diœceſana noſtra Sacerdotibus, & Confeſſarijs Monialium præſcripta ſunt ad .... his noſtris literis facultatem concedimus, & impartimur, &c. Dat. &c.

FORMVLA XI.

Licentia pro Confeſſario Monialium neceſſitate vrgente intra clauſuram monaſterij miniſtraturo Sacramenta.

NOS, &c. Tibi N. Confeſſori & Curato Monialium S.N. à nobis deputato licentiam concedimus, vt iuramento priùs præſtito, ſi infirma fuerit aliqua Monialis, atque in lecto iacens de licentia Abbatiſſæ intus ſuperpelliceo, & ſtola, alijſque officio tuo neceſſarijs tecum delatis, abſque vllo tecum ſocio poſſis ingredi clauſtra dicti Monaſterij, ſociatus ſemper duabus, aut tribus grauioribus Monialibus ad id deputatis, & dato campanulæ ſigno, vt cæteræ omnes Moniales in tuo aduentu in Eccleſiam, aut cellulam ſuam ſe recipiant; tu ipſe verò comitatus, vt ſuprà, recta via accedas ad cellam ægrotantis ad Confeſſionem audiendam, interimque Cameræ oſtium maneat apertum, peractaque Sacramentorum adminiſtratione ſtatim diſcedas. Quòd ſi contingant eam mori, & ſepulturæ tradi debere, tunc etiam cœmeterium funeris cauſa ingredi poſſis, non aliter ac ſupra dictum eſt, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c.

FORMVLA XII.

Licentia pro Capellano Monialium.

NOS, &c. Dilectio nobis in Chriſto N. Tibi, vt aſſeris, ab omni obligatione libero, & cognita per examen litterarum, intelligentia, ac Sacrarum cęremoniarum

rum peritia: his noſtris litteris facultatem damus Miſſæ ſacrum faciendi in Eccleſia exteriori R.R. Monialium S. N. infraſcriptis ſeruatis conditionibus: decentem habitum clericalem, & coronam ad præſcriptum conſtitutionum ſynodalium ſemper deferes: cum Moniali aliqua, aut alia perſona in ipſius monaſterij clauſura degente non loqueris ſub pœna ...... pro eleemoſyna Miſſæ quotidianæ nihil amplius percipies, quàm ſolitam eleemoſynam: Miſſæ ſacrum ne facias ſine miniſtro idoneo, eoque tantùm decenti habitu induto, has autem noſtras litteras tibi ad menſes ...... tantùm ſuffragari volumus. Dat.

FORMVLA XIII.

Licentia pro Prædicatore Monialium.

NOS, &c. Tibi R.P.N. Ordinis S.N. à Superiore tuo, & à nobis approbato facultatem concedimus, vt in Eccleſia exteriori monaſterij Monialium S. N. quæ clauſa ſit, nullique auditores præſentes adſint, exceptis Capellano, & ſocio tuo, poſſis ex ſuggeſtu verbum Dei die ...... prædicare cum deuotione, & iuxta S. Eccleſiæ Romanæ doctrinam, & peracta concione ſtatim ab Eccleſia diſcedas nullo prorſus colloquio, aut quouis negotij genere ad crates, rotas, aut alia loca intermixto ſub quovis pietatis, aut etiam conſanguinitatis prætextu, nec munere vllo etiam minimo accepto iuxta formam Bullæ fęlicis record. Clementis Papæ VIII. ſub pœnis arbitrio noſtro, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XIV.

Licentia pro Syndico Monialium.

NOS, &c. Dilecto nobis in Chriſto N. Cum ex Sacri Concilij Tridentini præſcripto inter alia curæ, & ſolicitudini Epiſcopali commiſſa, Monialium regimen in temporalibus ſummoperè commendetur; Nos alijs grauioribus curis impliciti volentes monaſterio Monialium S. N. de viro idoneo, qui protectioni, curæ, & defenſioni rerum temporalium præfati monaſterij præeſſe debeat, prouidere; de tuis probitate, diligentia, zelo, & integritate plurimum in Domino confiſi, te in eiuſdem monaſterij, Monialiumque illius, Syndicum, & Curatorem cum facultatibus, & authoritatibus, ac præeminentijs hactenus conſuetis, auctoritate noſtra eligimus, conſtituimus, & deputamus; tibique præſentium tenore omnium, & ſingulorum monaſterij prædicti bonorum, iurium, & rerum quarumcumque protectionem, curam, & defenſionem, aliaſque neceſſarias, & opportunas prouiſiones quo ad temporalia tantùm committimus, & demandamus; ſeruata tamen ſemper in omnibus forma, & diſpoſitione tam eiuſdem Tridentini, quàm Epiſcopalium ſynodorum: noſtrarumque conſtitutionum, ſeu decretorum, earumdemque Monialium formis, ac regulis: ita vt nihil in hoc munere præter ſolitum peragas, niſi præuio noſtro beneplacito, & aſſenſu, tibique etiam pro huiuſmodi muneris executione, & non aliàs, aliter, nec alio modo, ſeruatis ſeruandis, licentiam, & facultatem, Moniales præfatas ad crates allocutorij tam publici, quàm priuati pro negotijs proprij monaſterij eiſdem Monialbus à nobis ad hunc effectum dumtaxat permiſſi, alloquendi quibuſcumque diebus, & temporibus concedimus, & impartimur, præſentibus ad ...... tantùm valituris. In quotum, &c. Dat.

FORMVLA XV.

Licentia pro Factore Vrbano.

NOS, &c. Tibi N. Factori deputato ad res omnes monaſterij S. N. concedimus licentiam per annum duraturam, vt ſi aliquando ex magna neceſſitate

oportuerit te ingredi ſepta monaſterij (cum alioquin res, & negotia tua ad crates in alloquutorio publico expedire debeas) vt nunc nonniſi poſt ortum Solis, & aſſociatus duabus Monialibus ſenioribus deputatis, & dato ſigno campanulæ, recta via pergas ad locum, vbi opera tua fuerit neceſſaria, & quàm primum inde te expedire procures; ita vt omninò exeas ante occaſum Solis, nec interim cum aliqua alia loquaris, aut litteras, ſeu nuncium intus, vel extra deferas, & in omnibus iuramentum in manibus noſtris, ſeu eorum, quos deputauimus, præſtes, ſub pœnis, &c.

FORMVLA XVI.

Licentia pro Seruo Communi Monaſterij.

NOS, &c. Licentia concedimus N. vt poſſit ingredi clauſuram monaſterij Monialium S. N. ad effectum .... ita tamen vt aſſocietur à ſenioribus Monialibus ad id deputatis, cæteris Monialibus ex eius aſpectu omninò ſecedentibus. Non ingrediatur autem monaſterium ante ſignum Aue Maria dari ſolitum manè, nec ibi commoretur poſt ſignum Aue Maria veſpertinum: ibi non comedat, nec bibat; ibique ſolùm ſe occupet in rebus ad eius artem, aut exercitium pertinentibus iuxtà neceſſitatem monaſterij hic, & nunc occurrentem; non vagetur per monaſterium: obſeruet denique quæcumque alia in noſtro generali edicto hac de re lato continentur. Hanc verò licentiam volumus durare ad menſes .... Dat.

FORMVLA XVII.

Licentia pro Medico, & Chirurgo.

NOS, &c. Tibi N. Medico licentiam concedimus ad annum duraturam, vt iuramento priùs præſtito ſepta monaſteriorum Monialium Sanctorum N. & N. ingredi poſſis ad curandum infirmitatem earum, quæ in infirmaria communi in lecto, vel vbi ea non fuerit, in propria camera, in lecto iacent, nec ad crates ſe transferre poſſunt; iureiurando te obſtringentes, vt omni honeſtate ſeruata, non ingeras te in alias vllas res, nec cum alijs Monialibus, aut domicellis in monaſterio manentibus loquaris, ſed recta via eundo, & redeundo comitatus ſemper duabus grauioribus Monialibus ad id ab Abbatiſſa deputatis, præcedenteque ſemper ad tui ingreſſum campanulæ ſigno, & non niſi poſt ortum Solis ingrediaris, & ante occaſum exeas, ſub pœnis ſi contrafeceris, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c.

FORMVLA XVIII.

Licentia pro Operariis, & Fabris, Baiulis, aliiſque Auxiliaribus, & Artificibus.

NOS, &c. Tibi N. Fabro lignario, ſeu baiulo, ac cæmentario, ſiue..... licentiam concedimus, vt iuramento priùs præſtito clauſuram monaſterij S.N. ingredi poſſis, ſociatus duabus ad minùs Monialibus ex antiquioribus ab Abbatiſſa deputatis, atque in eo opere tuam per dies .... præſtare, quam quantociùs perficere curabis, nec ad alia loca monaſterij accedes, neque alijs te rebus, aut colloquijs vllo pacto immiſcebis, tractando tantùm cum Abbatiſſa, aut alijs deputatis ad illud opus, ita vt ante ortum Solis non ingrediaris, & ante occaſum ſemper exeas, ſeruesque in omnibus præſtitum in manibus noſtris iuramentum, ſub pœnis, &c. In quorum fidem, &c. Dat. &c,

FOR-

FORMVLA XIX.

Licentia pro Villicis, ſeu Colonis.

NOS,&c. Tibi N. villico monaſterij S.N. licentiam concedimus, vt, quando res ad agros, & officium tuum pertinentes ad crates in allocutorio publico expedire non poteris, & frumenta, vinum, aut alia omnino neceſſaria intra clauſuram erunt deferenda, tunc in hoſpitium tantùm cum dictis rebus admitti poſſis, præſentibus Monialibus deputatis, vbi de alijs rebus quibuſcumque extra officium tuum loqui non debeas, nec etiam ibi comedere, aut ampliùs quàm neceſſitas deponendi dictos fructus poſtulat, manere; cùm in factoris æde, vt poſſis cibum ſumere tibi commoditas erit præbenda. Atque hanc ob cauſam ante omnia iuramentum præſtare debebis in manibus eorum, qui à nobis ſunt deputati, ſub pœnis, &c.

FORMVLA XX.

Licentia pro Olitore, & alio Operario.

NOS,&c. Tibi N. licentiam concedimus per ſex menſes duraturam, vt iuramento priùs præſtito, quando ab Abbatiſſa vocatus, neceſſe fuerit te ingredi clauſtra monaſterij S.N. horti, aut viridarij colendi, ſeu fructus legendi, aut alteriùs ſimilis operis cauſa, non aliter, quàm recto itinere in locum deputatum pergas; poſt ortum Solis aſſociatus ſemper duabus Monialibus ſenioribus ab Abbatiſſa deputatis, nec in alium locum tranſeas, nec cum alia vlla ſub quocumque prætextu loquaris, aut literas, vel nuncium intus, ſiue extra deferas, ſed in omnibus iuramentum in manibus noſtris præſtitum obſerues, & ante Solis occaſum exeas, ſub pœnis, &c.

FORMVLA XXI.

Licentia ad proponendam Capitulo Monialium puellam intra clauſuram recipiendam cauſa educationis.

NOS, &c. Inhærentes facultati à Sacra Congregatione ſuper negotijs Epiſcoporum, ac Regularium nobis conceſſæ, Romæ expeditæ ſub die ..... & ad nos directæ licentiam concedimus R. Matri N. Abbatiſſæ monaſterij Monialium S. N. vt ipſis capitulariter congregatis proponere poſſit puellam N. intra monaſterium recipiendam in educationem, & ſecretis ſuffragijs admittendam. Volumus autem, vt Abbatiſſa per literas ab ipſa ſubſcriptas, & monaſterij ſigillo munitas de eo, quod hac in re geſtum fuerit, nos faciat certiores. Dat.

FORMVLA XXII.

Licentia recipiendi in educationem puellam Capitulariter admiſſam.

NOS, &c. Licentiam concedimus R. Matri N. Abbatiſſæ monaſterij S. N. vt puellam N. annorum .... intra idem monaſterium educandam recipere valeat, cum his tamen conditionibus, & non aliter: nimirum vt habitet in loco ſeparato ſeorſim à Monialibus profeſſis, ac nouitijs, ac pro puellis educandis deſtinato, ſub gubernatione Magiſtræ ipſis deputatæ, & non alterius Monialis, aut Sororis particularis: vt viuat cum alijs puellis educandis ex communibus pane, vino, & alijs cibis à præfata Magiſtra ſuppeditandis: vt ingrediatur eo veſtitu, qui virginali pudori, ac modeſtiæ conueniat; nullam ſecum famulam adducat; eamdem ſeruet clauſuræ, & collocutorij legem, quam Moniales ipſæ; &, ſi ſemel

ſi ſemel exierit,nullam habeat ad dictum monaſterium reuertendi facultatem. Hæc autem licentia à nobis conceditur vigore facultatis per Sacram Congregationem ſub die...... nobis impartitæ,& à nobis recognitæ: & quòd præfata puella ab ipſis Monialibus capitulariter ſecretis ſuffragijs fuerit admiſſa (pro vt nobis conſtat ex atteſtatione dictæ Abbatiſſæ)quòdque anticipatè ſoluerit alimenta ſex menſium (vt item nobis conſtat ex litteris......) certamque præſtiterit fideiuſſionem N. ea modo dicto ſoluendi,vſq;dum puella intra monaſterium manſerit educanda; vt conſtat ex inſtrumento rogato per infraſcriptum noſtrum Notarium & Cancellarium. Dat.

FORMVLA XXIII.

Licentia ad proponendum Capitulo Monialium fœminam nobilem, eiuſque ſocias, vt poſſint ingredi clauſuram cauſa conuerſandi cum Monialibus.

NOS, &c. Inhærentes facultati nobis conceſſæ à S.D.N. Innocent. X. per Breue expeditum Romæ ſub die...... licentiam concedimus R. Matri N. Abbatiſſæ Monaſterij Monialium S. N. vt ipſis Monialibus capitulariter congregatis proponere poſſit,& valeat Illuſtriſ.Dom.N. ſecretis ſuffragijs admittendam, vt ingredi poſſit præfati monaſterij clauſuram aſſociata à Domina N. Domina N. & Domina N. à dicta Illuſtriſſima Domina N. ad talem effectum electis iuxtà tenorem Breuis à S.D.N.Innocentio X. obtenti, ac expediti vt ſupra,ad inuiſendas Moniales: & quidem ad quinquennium; ita tamen, vt vna vice tantùm quolibet ex dictis quinque annis modo dicto ingredi valeat. Volumus autem,vt Abbatiſſa per literas ab ipſa ſubſcriptas, & monaſterij ſigillo munitas de eo, quod hac in re geſtum fuerit, certiores nos reddat. Dat.

FORMVLA XXIV.

Licentia pro fœmina nobili, eiuſque Socijs electis, capitulariter admiſſis ad ingrediendum monaſterium cauſa conuerſandi cum Monialibus.

NOS,&c.Cum Illuſtriſ. Dom. N. vxor Illuſtriſ.Comitis N.Fratris Eminentiſſ. ac Reuerendiſſ.D.Cardin.N.coram nobis ſufficienter comprobauerit iuxtà S.D.N.Innoc.X. conceſſionem ipſi factam,ſub die...... expeditam, à nobis recognitam,ac regiſtratam in noſtra Epiſcopali Cancellaria, ſe eſſe vxorem dicti Illuſtr.D.N. Fratris Eminentiſſ.ac Reuerendiſſ.D.Card.N.proinde.Nos inhærentes præfatæ conceſſioni licentiam concedimus præfatæ Illuſtriſſ.D.N. vt aſſociata à Domina N.Domina N. & Domina N. per dictam Illuſtriſ. Dominam electis (quæ modeſto, ac decenti habitu indutæ ingrediantur, & ſemel electæ nec variari, nec mutari poſſint,niſi alicuius earum obitu eueniente)ingredi poſſit clauſuram monaſterij Monialium S.N. per quinquennium;vna tamen vice tantùm pro quolibet anno dicti quinquennij,idq; attento conſenſu Monialium præfati monaſterij capitulariter præſtito ſuffragijs ſecretis;pro vt conſtat ex literis R. Abbatiſſæ dicti monaſterij nobis exhibitis,& per nos recognitis,ac in Cancellaria noſtra Epiſcopali repoſitis(nō tamen Dominicis,ſeu alijs feſtiuis,aut Vigiliarum diebus,neq; Quadrag. vel Aduentus temporibus)ac cum eiſdem Monialibus conuerſari, & refectionem etiam ſumere corporalem: dummodò tamen Monialium particularium cellas præter eas, quarum cauſa dictum Monaſterium præfata Illuſtriſ.Domina N.eiuſq;Sociæ electæ ingrediuntur,non viſitent,neq; ipſa, & multò minùs dictæ Sociæ inibi pernoctent; vt conſtat ex tenore præfati Breuis,&c.Dat.

FORMVLA XXV.

Licentia pro Regularibus acceſſuris ad Moniales iuxtà Vrbani VIII. indultum.

NOS,&c.Concedimus licentiam R.P.N.vt die...... Menſis...... hora...... vna cum R.N.Confeſſario ordinario R.R.Monialium S.N. poſſit accedere ad colloquto-

locutorium earumdem, ibiq; aſſiſtentibus ipſo Confeſſario,& Auſcultatricibus,loqui cum R.Sorore N.eius conſanguinea in..... Gradu conſanguinitatis, ad ſummum per duas horas; & non cum alia Moniali;licentia hac aliàs minimè ei ſuffragatura. Hanc autem ipſam licentiam præfato Confeſſario tradat, qui illam apud ſe debebit retinere, nec ea ipſi vllo modo ſuffragetur, ſi hoc ipſo anno quatuor vicibus ſimilem facultatem iam obtinuit ad inuiſendam, & alloquendam dictam Monialem. Aduertat demum, ſi non obſeruet has omnes conditiones, ſe pœnis in decreto Sixti V. Nonis Maij 1590. editis eò ipsò ſubiacere, & arbitrio Sacræ Congregat. etiam ſeueriùs puniendum, ac ſi nullam licentiam obtinuiſſet. Dat.

FORMVLA XXVI.

Licentia pro Laicis acceſſuris ad Monialium collocutoria cauſa alloquendi illas.

NOS, &c. Concedimus licentiam Domino N. vt poſſit horis congruis adire collocutorium Monialium S. N. ibiq; loqui cum R. Moniali N. de rebus, ac negotijs hic, & nunc occurrentibus; non tamen die feſtiuo, aut tempore Quadrageſimæ, vel Aduentus, vel Vigiliæ;& cum aſſiſtentia Auſcultatricum ad munus hoc deputatarum iuxtà noſtrum generale edictum. Volumus autem hanc licentiam durare ad menſes...... Dat.

FORMVLA XXVII.

Licentia pro laicis acceſſuris ad Moniales ſed ſolum ad Rotas.

NOS, &c. Licentiam concedimus N. vt horis congruis poſſit adire Moniales Monaſterij S.N. eiſq; deferre res neceſſarias, aut eleemoſynas; ſeruatis in reliquo conditionibus in edicto noſtro generali hac de re edito contentis, & non aliter, nec aliàs. Hanc autem licentiam volumus durare ad Menſes.... Dat.

FORMVLA XXVIII.

Iuramenti præſtandi ab admittendis intra monaſteria Monialium.

EGO N. Sacerdos ætatis quadraginta annorum Confeſſarius electus, & deputatus monaſterij S. N. polliceor, & iuro, me eos tantùm ob caſus clauſuram monaſterij ingreſſurum, quos vrgens neceſſitas afferet, hoc eſt, vt infirmarum Monialium Confeſſiones audiam, iiſdemque Oleum Sãctum præbeam, earumdemq; animas ex ritu S.Eccleſiæ commendem, (*ſi Medicus fuerit dicat*, vt infirmarum curationi vacem. *Si ex alijs, adiungat*, vt murum ædificem, *aut* panem coquendum feram, *vel* farinam afferam, *vel* vt tabulata accommodem, ſeu cancellos, aut ianuas, *& ſic deinceps, prout vniuſcuiuſque erit ars, & occaſio monaſterium ingrediendi, qua ſemper explicetur.*) Quibus caſibus ita me habebo, vt nonniſi claro die ingrediar, & ante Solis occaſum egrediar,& præter munus meum, quod ritè adminiſtrare curabo, nihil aliud omninò in monaſterio agam, neque colloquiis vllis vtar, ſed egomet (*ſi Confeſſarius ſit*) perſonaliter Stola indutus, & ſuperpelliceo accedam (*ſi Medicus erit*) aliud Medicos non ducam, niſi qui aliis etiam monaſteriis medeantur, & facultatem in ſcriptis de nouo pariter habeant, (*ſi alij erunt*) neque colloquiis vllis vtar, ac ipſemet perſonaliter accedam, nec vllum meo loco mittam, niſi obtenta à ſuperioribus licentia in ſcriptis. Ita me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

FINIS.

398.858
BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

INDEX

INDEX
RERVM MAGIS NOTABILIVM,
Quæ in hac Tractatione continentur.

Prior numerus deſignat Caput, poſterior verò numerum Capitis.

A

Abbatiſſa.

Eius ſuffragium non eſt determinatè neceſſariū ad hoc, vt nouitia admittatur ad profeſſionem. 3.5
Ea debet præmonere Ordinarium de Profeſſione facienda à Nouitia. 3.2
Validè recipit ad profeſſionem. 3.7
Maximè ſi Monialis profeſſura ſit Conuerſa. ibid.
Abbatiſſæ promittunt Moniales ſubditæ obedientiam per Profeſſionem. 4.90
Vi voti eæ tenentur ipſi obedire. 4.99
In aliquibus ei potiùs debent parere, quàm Ordinario. 4.100
Illa non imponit præcepta ſpiritualia, ſed ſolùm temporalia. 4.112
Etſi interdum imponere poſſit ſpiritualia indirectè. 4.108
Non præcipit in virtute Obedientiæ. 4.109
Si tamen ſic præcipiat, ei parendum ſub mortali. 4.111
Imponit præcepta obligantia ſub mortali. 4.112. & 113
Non facit leges perpetuas. 4.114
Non præcipit ſubditis Monialibus quidquid Prælatus Regularis præcipit viris ſubditis. 4.116
Exit de Clauſura ad præſtandum fidelitatis iuramētum pro feudo annexo Conuentui. 5.63
Nequit admittere extraneos intra Clauſuram. 5.85. & 102
Conſenſum debet dare, vt extranei ingrediantur Clauſuram. 5.150
In odioſis non ſemper venit appellatione Monialis. 5.208
At venit aliquando. 5.182
Iure ordinario non dat licentiam ingrediendi Clauſuram. 5.152
Etſi id poſſet facere ex poteſtate delegata. ibid.
Poſſet item, ſi periculum eſſet in mora. 10.142
Iniurioſus eſt ei acceſſus indebitè factus ad Moniales ipſi ſubiectas. 5.202
Diſpenſat ſuper frequentia Chori, ſed non cum toto Conuentu. 6.13
Ab ea propriè non appellant Moniales ſubditæ. 7.33
Durat eius munus ſolùm ad triennium. 7.46. 10.113
Debet vacare per 3. annos completos. 10.114
Poſt triennium immediatè confirmata ex indulto Papæ ad aliud triennium ſtatim poteſt iterum eligi. 7.47
Punitur, ſi ſinat ſe eligi indebitè. 8.64
Canonicè eligenda. 10.85
Indicatur cuius ætatis eſſe debeat. 10.90
Renunciat interdum electioni. 10.124
Reſignat Abbatiſſatum in fauorem alterius, ſi illum habeat in titulum. 10.115
Oſtenditur, quam poteſtatem habeat in Moniales ſubditas. 10.117
Applicat extraneis bona opera monialium ſubditarum. 10.148
Eſt incapax iuriſdictionis ſpiritualis ordinariæ. 10.117
Eſt tamen capax delegatæ. 10.118
Propriè non eſt Prælata. 10.119
Quando incipiat exercere ſuum munus. 10.120
Interdum exercet, antequàm confirmetur eius electio. 10.121
Facit leges Eccleſiaſticas ex poteſtate delegata. 10.122
Imponit item præcepta ſpiritualia ex poteſtate delegata. 10.124
Item præcipit in virtute obedientiæ ex poteſtate delegara. 10.126
Qualiter ferre poſſit cenſuras. ibid.
Id facit pluribus modis. 10.127
Eius præcepta non obligant in cōſcientia ex eo præcisè, quòd confirmētur à Prælato. 10.128
Punit religioſas ſubditas, cum moderatione tamen. 10.129
Obligat eas in conſcientia ad detegendum delictum alterius. 10.130
Confert beneficia Eccleſiaſtica. 10.131
Aufert item illa. 10.131
Non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis, ſaltem poteſtate ordinaria. 10.133
Non diſpenſat in ieiunio. 10.133
Non diſpenſat, nec commutat vota ſuarum ſubditarum. 10.134
Ea tamen irritat. 10.135
Et quidem etiam ſine cauſa. 10.136
Irritans ſine cauſa interdum peccat venialiter. 10.137
Propriè non diſpenſat in regularibus, obſeruantijs. 10.138
Non prædicat, nec benedicit ſolemniter ſuis ſubditis. 10.139

Reci-

Recipit puellas in educationem, ſeruatis ſeruandis. 10.140
Applicat alijs bona opera Monialium ſubditarum. 10.143
Indicit illis certas preces interdum etiam ſub mortali. 10.144
Bona monaſterij adminiſtrat. 10.146
Contrahit de illis. 10.147
Imò & de conſenſu Superioris; idque validè. ibid.
Etſi is ad contractum concurrat iure non diſpoſitiuo, ſed directiuo. ibid.
Dat licentiam recipiendi, dandi, &c. 10.148. 4.62. 6.32
Facit donationes moderatas ex bonis conuentus. 10.149
Et quidem etiam inſcio Capitulo. 10. 150
Ex cauſa aufert Moniali ſubditæ vſum priuilegij. 10.157
Confitetur generaliter approbato in diœceſi. 10. 162
Regulariter non moderatur pœnas inflictas à Prælato. 10.152
Suſpendi poteſt ab officio per proprium Prælatum. 10.62. 8.36
Non concedit alteri ad tempus bona Monaſterij. 10.58
Illegitima non poteſt eligi, licèt alij diſſentiant. 8.43. & 44
Item, ſi ſit vidua, aut aliter corrupta. 8.45
Item ſi ſit bigama. 8.46
Item ſi ſit infamis. 8.47
Secùs, ſi deſcendat ex genere maculato. 8.48
Eius electio præſignificanda Ordinario. 8.57
Inualidè eligitur vltra triennium. 8.58
Item ad arbitrium Monialium. 8.59
Poteſt, expleto triennio, eligi in præſidentem vſque ad electionem. 8.60
Cadit ſuo iure, ſi data conſuetudine negligat benedici. 8.62
Eius electioni præeſt Prælatus regularis, ſi ſit exempta. 10.57
Afferuntur monita, quibus ea benè regat. 10.57. 10. 286

Abortus.

Procurantes proprium abortum non excommunicantur. 8.15

Abſolutio.

Abſolutio non reſeruatorum indirectè tollit etiam reſeruata. 10.18
Monialis infirma, etiam ſecluſo mortis periculo, abſoluitur indirectè à reſeruatis. 10. 186
Abſolutio deneganda ei, quem conſtat culpabiliter non confiteri integrè. 10.196
Ex delegatione Ordinarij ſimplex Confeſſarius abſoluit Monialem ab hæreſi externa. 9. 26
Item & à caſibus bullæ Cœnæ. 10.181
Idem facit & eius Prælatus. 10.26
Abſoluuntur Moniales à quinque caſibus Clem. VIII. per Confeſſarios Regulares. 9. 19
Moniales exemptæ non abſoluuntur à reſeruatis vi bullæ Cruciatæ, aut alterius ſimilis indulti. 9.22
Quando poſſint abſolui vi priuileg. 9.24
Si ſubſint Ordinario, poſſunt abſolui ab eo vi priuilegiorum Ordinis, quam vis ea ad id petant miniſterium Prælati regularis. 9.25
A proprio Prælato abſoluuntur à quibuſcumque Papalibus, etiam pro foro externo. 9.27
Poſſunt item à proprio Confeſſario abſolui à reſeruatis, etiam Prælato ei denegante facultatem. 9.28
Idque eſtò Prælatus denegans facultatem ſit Ordinarius loci. 9.29
Immò & in caſu, quo facultas Prælato competat ex delegatione, aut ratione neceſſitatis. 9. 30
Abſoluitur Monialis exempta complex etſi Epiſcopus generaliter vetet abſolutionem complicis. 10.170
Abſoluitur Monialis ſenſibus deſtituta, quæ nullo modo petijt confeſſionem. 10.184
Item quæ petijt confeſſionem ſolùm in abſentia Confeſſarij. ibid.
In bonum pœnitentis ei poteſt differri abſolutio, licèt aliàs ad eam ſit diſpoſitus. 10.190
Benè abſoluitur qui confitetur Sacerdoti poſt acceſſû eius incipienti dormire, ac dormienti vſque ad finem confeſſionis. ſup. 10.203
Verba, quæ dicuntur in fine abſolutionis *Quidquid boni feceris* eleuant quodlibet opus bonum pœnitentis ad operandum ex meritis Chriſti. 10.209
Idque etſi opus fiat in peccato mortali. ibid.

Acceſſus ad Moniales.

Prohibitus ex varijs iuribus. 5.194
Etiam quò ad Regulares. 5.194
Cum moderatione tamen ſacta nouiſſimè ab Vrbano VIII. ibid.
Cuius decretum latiùs explicatur. ibid.
Prohibetur acceſſus, non materialis, ſed formalis. 5.195
Siue ſit ſimplex, ſiue frequens. 5.196
Quinam acceſſus dicatur frequens. 5.197
Iure communi interdicitur omnibus fidelibus. 5. 198
Et quidem ſub mortali ex genere ſuo. 5.199
Idque etiam quò ad Regulares. 5.200
Excuſat paruitas materiæ. 5. 201
Indebitè factus eſt iniurioſus Abbatiſſæ. 5.202
Prohibitus ſub varijs pœnis. 5.203
Ex pluribus titulis iuſtificatur. 5.204
Non permittitur ſine licentia Ordinarij; aut Prælati regularis; quibus Moniales reſpectiuè ſubſunt, aut etiam vtriuſque iuxta vſum. 5.206. 7.39. 10.21
Quò ad Regulares petitur licentia vtriuſque ſi Monialis ſit exempta. 5.207

Licen-

Digitized by Google

Licentiata ad acceſſum *con le ſue Donne* locò ſuæ famulæ ſubſtituit mulierem extraneam. ibid.
De iure communi non eſt vetitus acceſſus ad Abbatiſſam, ac nouitias, aliaſque fœminas cum Monialibus degentes. 5.208
Parentes, & filij ſine licentia accedunt ad filias & matrem Moniales. 5.209
Prohibitio hæc afficit etiam Epiſcopos extra ſuam diœceſim ſtando in rigore iuris. 5.210
Item peregrinos. 5.211
Non item pauperes emendicantes. 5.212
Non famulos deferentes dona, & breui ſe expedientes. 5.213
Iſtam prohibitionem non violat alloquens Monialem de domo vicina. 5.214
Non alloquens per interpretem, immò nec loquens nutibus etſi oppoſitum conſuli debeat. 5.215
Non alloquens idiomate ignoto Moniali. 5. 216
Non audiens Monialem loquentem, nihil ipſe dicens, vel etiam iuxta aliquos, loquens cum Moniali non reſpondente. 5.217
Non ſcribens ei epiſtolam. 5.218
Violat verò accedens cum licentia ad vnam Monialem, ſi loquatur cũ alia diuerſa. 5.219
Secùs, ſi loquatur cum Auſcultatricibus. 5.219
Accedens ad Monialem exemptam effugit pœnas Ordinarij loci. 5.220
Iſta prohibitio non afficit impuberes. 5.221
Non ſinuntur Magiſtri muſicæ accedere ad Moniales. 5.222
Acceſſus ad Moniales, etiam exemptas, vetari poteſt ab Ordinario ſub cenſuris, ſi dicatur ei commiſſa cura clauſuræ, etiam formalis. 10. 16
Quò ad Regulares requiritur licentia, etiam Prælati regularis, ſi Monialis ſit exempta. 5. 207
Regularis accedens ad Monialem ad decidendum caſum conſcientiæ non incurrit pœnas. 10. 277

Aduerſitates.

Afferuntur media ad illas patienter ferendas. 10. 300

Aetas.

Quæ requiratur in eligenda ad Abbatiſſatum, 10. 90
In tali electione præferri ne debeat ætas antiquitati profeſſionis, vel è contra. 10.90.& 93
Quæ requiratur in puella à Monialibus recipienda in educationem. 5.182
Quæ petatur in puella recipienda ad religionem. 2. 17
Quæ requiratur ad profeſſionem. 3.8
Quæ petatur in Moniali conſecranda. 3.64

Alienatio.

Bona Monialium non alienantur ſine ſolemnitate. 7.29
Monaſteria item illarum non alienantur ſine licentia Papæ. 8.25
At alienatur bibliotheca librorum latinorum ijs legata vel alia res inutilis. ibid.
Moniales non recipiunt pecuniam ad cambium, nec mutuum cum pacto ſoluendi intereſſe. ibid.
Alienatio bonorum monaſterij vetita ſub excommunicatione. 8.27
Immò & ſub alijs pœnis. 8.52
Dos Monialium alienari poteſt ſine ſolemnitate iuris. 3.61
Non item dos ſupernumerariæ. ibid.
Quæ requirantur ad alienandum dotem prohibitam alienari. 3.65
Indebitè alienantes puniuntur. 3.68

Alimenta.

Vnde præſtanda nouitiæ. 2.44
Danda Moniali à monaſterio, etiam dote non ſoluta. 3.72
Secùs, ſi dos iuſtè rapiatur à fiſco, & Monialis degat extrà clauſuram. 3.60
Qualiter danda puellæ manenti in educatione 5. 185
Qualiter Confeſſario danda. 10.176

Ancilla.

Non conceditur puellæ educandæ in monaſterio. 5.181
Non Monialibus, niſi in neceſſitate, ſiue communi, ſiue Monialis particularis. 7.17

Apoſtaſia.

Monialis apoſtatans à religione afficitur excommunicatione. 8.10
Oſtenditur qualiter procedi debeat cum Moniali per annos plures ſub viri habitu vagante, & demum redeunte ad pænitentiam. ibid.

Appellatio.

Prohibita monialibus. 7.32
Etiam quò ad iudices competentes. 7.34
Non tamen abſolutè. 8.13
Conceſſa æquiualenter. 7.35
Vetita Regularibus, de iure communi, ſed cum differentia. 8.14
Prohibita ſub excommunicatione reſeruata, & alijs pœnis. 8.2
Propriè non appellatur ab Abbatiſſa. 7.33

Applicatio.

Bona opera monialium applicantur alijs ab Abbatiſſa. 10.148

Approbatio Confeſſariorum.

Confeſſarius Monialium ſiue ordinarius, ſiue extraordinarius approbatur ab Ordinario loci. 10.164
Tali approbatione eget ipſemet Prælatus Monialium. 10.166
Semel approbatus non cenſetur ſemper approbatus pro Monialibus. 10.168
Approbatus generaliter in diœceſi non eſt approbatus pro Monialibus. 10.164
Approbatus ad confeſſionem 3. aut 4. Monialium

lium non audit alias. 10.169
Approbatio ordinarij petitur etiam pro Monialibus exemptis. 10.169
Non item pro nouitijs. 10.167
Petitur in caſu, quo Confeſſarius eligatur vigore iubilæi. 10.170
Approbatio religionum.
Spectat ſolùm ad Papam. 1.11
B
Baldachinum.
Erigi poteſt in Eccleſijs Monialium ſubiectarum ab Abbatibus regularibus. 9. 39
Benedicere.
Prælati regulares benedicunt Eccleſias ſuarum Monialium, eaſque reconciliant, benedicunt paramenta, &c. 9.38
Beneficia Eccleſiaſtica.
Poſſunt conferri à Monialibus. 10.131
Idque pluribus modis. 10.131
Ex beneficio vnito monaſterio certa penſio danda Capellano. 10.132
Bona temporalia.
De bonis nouitiæ nihil recipi poteſt à monaſterio, quod alij reijciunt. 3.53.54.55.& 58
Idque ſub excommunicatione. 7.30
Recipi tamen poteſt de bonis conſanguinei nouitiæ. 3.56
Bona conuentus non diſpenſantur pro libito Officialium. 4.22
Ex ijs fiunt moderatæ eleemoſynæ per Abbatiſſam, ac Officiales. 4.21
Adminiſtrantur ab Abbatiſſa. 10.146
Ea contrahit de illis. 10.147
De conſenſu tamen Capituli. 10. 147
Bona violantis Monialem applicanda monaſterio Monialis violatæ. 4.46
Bona monaſterij non alienantur ſine ſolemnitate ſub varijs pœnis. 8.27
Sub pœna ſuſpenſionis prohibentur dari ad vſum. 8.37
Quò ad eorum adminiſtrationem Moniales exemptæ ſubſunt Ordinario loci. 10.30
Subſunt & proprio Prælato. 10.58
Non item ſubſunt Prælati regulares Monialium bona earum fortè adminiſtrantes. ibid.
Rationes dictæ adminiſtrationis non reddendæ ſpontè Epiſcopo. ibid.
Ad eas vocandi Prælati Monialium. ibid.
Illis reddendæ rationes, etſi iam redditæ ſint Epiſcopo. ibid.
Prælati regulares poſſunt nolle ijs interuenire. ibid.
Moniales quò ad bonorum diſpoſitionem ſubſunt proprio Prælato regulari. 10.58
De illis non diſponit Prælatus regularis monaſterij exempti. 10.61
Bonorum renunciatio qualiter facienda. 2. 56
C
Capitulum Monialium.
Concurrit ad receptionem nouitiæ. 2.2
Item ad eius profeſſionem. 3.4
Sed non in caſu, quo profeſſio fiat ex Pij V. indulto. 10.303
Item ad contractus. 10.146
Item ad donationes extraordinarias faciendas à Conuentu. 10.150
Tertia,& quarta ſoror admiſſa in idẽ monaſterium caret in eo voce actiua,ac paſſiua. 3.31
Nomine Conuentus veniunt Moniales capitulariter vnitæ. 5.87
Capitulum Monialium, ſi pro nouitiæ profeſſione aliquid recipit, ſuſpenditur ab omni actu capitulari. 8.35
Concurrit ad recipiendam puellam in educationem. 5.178
Item ad hoc, vt fœmina aliàs licentiata ad prandendum, & conuerſandum ingredi poſſit clauſuram. 5.172
Item ad electionem Abbatiſſæ. 10.100
Capitulum ſede vacante.
Dat licentiam ad ingreſſum clauſuræ. 5.148
Viſitat Moniales ſubditas. 10.67
Ei competunt quæcumque iure communi pertinent ad iuriſdictionem epiſcopalem, exceptis caſibus expreſſis. 6.6
Ei ſubduntur Moniales etiam quò ad ea, quæ ei competunt tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato. 10. 6
Carcer.
Prælati regulares includunt carcere quoſvis illicitè intrantes ad ſuas Moniales. 5.12
Monialis fugiens è carcere clauſuram violat, ſed non ſemper. 5.58
Sinens ſe violari perpetuo carceri addicitur. 4. 78
Caſtitas.
Qualem voueant Moniales. 4.76
Ad quid obliget. 4.77
Eius violatio variè punitur. 4.78. & 79
Eſt mixti fori. 4.80
Quot malitias contineat. 4.82
In quibus caſibus contingat. 4.83
Non includit malitias ignoratas, vel quæ non aduertuntur. ibid.
At ſi quam earum violans confitetur bona fide, benè confitetur. ibid.
Violatio voti caſtitatis aperiri poteſt ſine peccato luxuriæ, cui annexa eſt. ibid.
Indicantur media ad caſtitatem ſeruandam. 10. 307
Ad caſtitatem multùm confert clauſura. 4.84
Ad eius conſeruationem iuuat fuga conuerſationis ſæcularium perſonarum. 4.86
Confert fuga vani ornatus. 4.87
Confert fuga occaſionum. 4.88
Caſus reſeruati.
Reſeruatio caſuum Ordinarij non afficit Moniales

niales exemptas. 9.19
Niſi fortè quò ad clauſuram. 10.16
Afficit tamen Moniales ſubditas. 10.50
Reſeruatur Papæ violatio clauſuræ monialium ob malum finem. 5.20
Reſeruatio quinque caſuum Clem. VIII. facta in decreto derogatorio non includit Moniales. 10.181
Reſeruatur excommunicatio lata à Greg. XIII. contra ingredientes clauſuram Monialium. 5.96
Prælatus regularis Monialium ijs reſeruat caſus, & cenſuras. 10.46
Non tamen pro arbitrio. 10.47
Si ſint ſubditæ Ordinario, ſubſunt reſeruationi caſuum generaliter ab eo factæ. 10.50
Eæ à reſeruatis non abſoluuntur per bullam Cruciatæ. 9.22
Abſoluuntur tamen per priuilegia Ordinis, & à proprio Confeſſario. 9.24
Et quidem etiam pro foro externo. 9.27
Etiam Prælato negante facultatem. 9.28
Idque, etſi Prælatus negans ſit Ordinarius loci. 9.29
Item, etſi facultas reſeruatorum ei competat ex delegatione, aut neceſſitate. 9.30
Abſoluuntur & à caſibus bullæ cœnæ per proprium Prælatum, ſiue per alium ex eius commiſſione. 9.27.10.43
Moniales abſoluuntur à caſibus Epiſcopalibus, qui pro ijs in ſpecie reſeruentur, per eum qui habet generalem facultatem abſoluendi à reſeruatis Epiſcopalibus. 10.181
Indirectè item aliquando abſoluuntur à reſeruatis per Confeſſarium. 10.185
Facultas reſeruatorum concedenda confeſſario extraordinario. 10.186
Caurè petenda. 10.283
Puellæ degentes in monaſterio exempto non ſubſunt reſeruationi caſuum Ordinarij. 5.191
Vide v. *Abſolutio*.

Cauſa.

Petitur ad concedendum ingreſſum intra clauſuram Monialium. 5.156. & 157
Quæ dicatur manifeſta. 5.157

Cenſura Eccleſiaſtica.

Lata ab Ordinario contra accedentes ad Moniales, non afficit Regulares Indebitè accedentes. 5.204.8.6
Cenſuræ, & interdicta lata ab Ordinario, ipſo iubente, ſeruanda etiam à Monialibus. 6.27
Abbatiſſa ferre poteſt cenſuras ex delegatione. 10. 126
Idque pluribus modis. 10.127
Ordinarius vt delegatus Sedis Apoſtolicæ fert legitimè cenſuras contra Moniales. 8.6. 10.17
Obſtant tamen priuilegia, quæ illæ habent in contrarium. 8.6
Quæ tamen non proſunt, ſi Ordinario in ſpecie concedatur vt contra Regulares procedat etiam cenſuris. 5.204

Charitas.

Fouenda inter Moniales varijs remedijs. 10.303

Clauſura Monialium in communi.

Non eſt de eſſentia ſtatus religioſi Monialium. 1.12
Non obligat Monialem tranſeuntem ad Ordinem arctiorem. 3.19
Confert ad Caſtitatem. 8.84
Qualiter procurata ab Eccleſia. 4.48
Eius cuſtodiæ vacat Ordinarius etiam quò ad Moniales exemptas. 5.6
Et quidem etiam quòad formale clauſuræ eſtò id ex iure nō ita certò colligatur. 10.16. & 17.
Varijs iuribus inducta. 5.2
Potuit induci de nouo. 5.3
Eſt iuris ſolùm poſitiui. 5.4
Ad quem finem inducta. 5.5
Quibus medijs procuranda. 5.7
Eius cuſtodiæ debet cooperari etiam poteſtas laica. 5.8. & 9
Quo pacto cuſtodienda. 5.12
Seruanda ab omnibus Monialibus. 5.13
Non tamen à Moniali, quæ fineretur ſimpliciter degere in domo priuata. 5.11
Moniales Conuerſę alicubi ab ea eximũtur. 5.15
Clauſura non obligat in quibuſdā caſibus. 5.16
Eius violatio Monialibus vetita ſub excommunicatione reſeruata, & alijs pœnis. 5.17
Varijs modis violatur. 5.18
In eius violatione datur materiæ paruitas. 5.19
Eius violatio facta ad malum finem reſeruatur Papæ. 5.20.174
Solus Papa in ea diſpenſat. 5.21
Contra illam præſcribitur. 5.22
Viſitatur ab Ordinario. 10.22. 23. & 79
Ordinarius punit quoſcumque delinquentes circa clauſuram. 10.19
Moniales renuentes viuere ſub clauſura inualidè recipiunt alias fœminas ad profeſſionem. 8.52
Quid veniat nomine clauſuræ. 5.1
Non obligat puellas manentes in educatione. 5. 187

Clauſura quo ad egreſſum.

Indicitur pluribus iuribus. 5.23
Eius violatio plures includit malitias ſpecie diuerſas. 5.24
Eſt prohibita ſub excommunicatione reſeruata. 5.25
Immò & ſub alijs pœnis. 5.26
Hæ non incurruntur ante ſententiam. 5.27
Quis abſoluat ab illis. 5.28
Ex qua cauſa Monialis licentiari poſſit ad egreſſum. 5.29
Quando in caſu incendij. 5.30
Quando in caſu lepræ. 5.31
Quando in caſu epidimiæ. 5.32.
Iuxta aliquos clauſura non obligat etiam in
alijs

Digitized by Google

alijs morbis incurabilibus. §.33
Dari poſſunt ſimiles caſus, in quibus non obliget. §.35
Dato caſu aliquo ex permiſſis adhuc petitur licentia Prælati. §.36. & 37
Licentia debet eſſe ſpecialis. §.38
Immò & in ſcriptis (quod alij negant.) §.39
Clauſura non obligat in caſu belli, inundationis, aut ruinæ monaſterij. §.45
Non in caſu, quo Monialis eligatur in Abbatiſſam alterius conuentus. §.46
Id tamē modò non ſit ſine cōnſenſu Papę. §.47
Monialis ad hoc licentiata, finito munere, debet ſtatim redire. §.48
Non obligat item in caſu, quo fundandum ſit nouum monaſterium. §.49
Non in caſu, quo tranſeatur ad conuentum recens extructum. §.50. & 51
Non in caſu, quo Monialis transferatur aliò cauſa correctionis. §.52
Non in caſu, quo eijci poſſit vt incorrigibilis. §.53
Non in caſu, quò legitimè tranſeat ad Ordinem arctiorem. §.54
Exiens cum licentia, poteſt diuertere aliquantulum. §.55
Immò, ſi plus æquo diuertat, non ideò incurrit pœnas. §.56
Non licet tranſire à proprio Conuentu ad alienum contiguum. §.57
Et ſi tranſeatur, duo ſiunt peccata, & duæ cenſuræ incurruntur. ibid.
Fugiens è carcere iuſto violat clauſuram. §.58
Secùs, ſi iniuſtè damnetur carceri perpetuo. ibid.
Egreditur ad vitandam mortem, aut mutilationem iuridicè inferendam. §.59
Item ad euadendam mortem de manu inuaſoris. §.60
Item ad conſulendum ſuæ famæ. §.61
Item ad vocandum medicum, aut Confeſſarium in caſu extraordinario. §.62
Item ad præſtandum iuramentum fidelitatis debitum ex feudo. §.63
Non item ad ſubleuandam parentum indigentiam. §.65
Sicut nec nepotum. §.66
Egreditur, vt exorcizetur. §.67
Item vt reclamet contra nullitatem profeſſionis à ſe emiſſæ. §.68
Illicitus eſt egreſſus ad ſpatium poſitum inter oſtium clauſuræ, & ianuam exteriorem patentem externis. §.69
Monialis non dicitur violare clauſuram, ſi ioco compulſa prætergrediatur oſtium ipſius clauſuræ. §.70
Non, ſi toto corpore inſiſtat in liminari oſtij clauſuræ. §.71
Non, ſi aſcendat ſupra tectum reſpiciens intra clauſuram. §.74
Non, ſi intra rotam ſe voluat ad partem patentem externis. §.72
Non, ſi inſideat muro clauſuræ in modum equitantis. §.76
Non, ſi licitè degens in domo priuata inde exeat. §.81
Non, ſi licentiata ad egrediendum id faciat ex ſine malo. §.83
Violat verò, ſi ludat ludo nauis in liminari oſtij clauſuræ. §.71
Item, ſi à tecto Conuentus prætergrediatur ad porticum ſitam ſupra viam publicam. §.75
Item, ſi toto corpore ſe ſuſpendat è feneſtra verſus viam publicam. §.77
Item, ſi ſiſtat ſuper ramo arboris extra clauſuræ murum prominentis. §.78
Item, ſi præuidens ſe in ſomnis egreſſuram non impediat. §.80
Item, ſi equum ferociorem aſcendens extra clauſuram feratur, hoc præuiſo. §.81
Non item, ſi arte magica feratur per aerem intra ſpatium clauſuræ. §.79
Moniales exemptæ non exeunt ſine licentia Ordinarij. §.37

Clauſura quò ad ingreſſum.

Varijs iuribus externi prohibentur ingredi clauſuram Monialium. §.84
Prohibentur & Moniales eos admittere immò & facere, aut permittere illos ingredi ſine licentia. §.85
Prohibetur talis ingreſſus ſub varijs, & grauibus pœnis. §.86
Quis dicatur ingredi facere, aut permittere. §.88
Ad incurrendas tales pœnas requiritur prætextus priuilegiorum; item ſufficit mandatum, ac conſilium, ſed non ſemper. §.90
In Bulla Gregor. XIII. comprehenduntur ingredientes vi licentiæ ab Epiſcopo habitæ ante ipſam Bullam. §.91
Non item ingredientes ſine vlla licentia, quo ad pœnas, quamvis alij id negent. §.92
Non item ingredientes cum licentia verè nulla, ac inualida. §.93
Non item ingredientes prætextu priuilegiorum, ſed bona fide. §.94
Dictæ pœnæ ſupponunt præſumptionem. §.95
Ex ijs reſeruatur ſola excommunicatio. §.96
Moniales non incurrunt eas, comitando indebitè ingreſſos. §.97
Item non incurrunt, ſi eos iam ingreſſos non expellant; idque, etſi præſint clauſuræ. ibid.
Siue etiam aliter eos detineant. §.98
Fœminæ item prohibentur ingredi. §.100
Pœnis præfatis non ſubijciuntur viri laici cooperantes ingreſſui illicito. §.101
Quilibet fidelis prohibetur ingredi. §.103
Non tamen infantes (quod alij negant:) idque etſi ſeptennium excedant 2. menſibus. §.104
Amentes non admittendi. §.106

Admit-

Admittuntur puellæ recipiendæ ad Religionem. 5.108
Item recipiendæ in educationem. 5.109
Item fœminæ coniugatæ, aut aliæ accedentes ſecuritatis cauſa. 5.110
Item Moniales alterius monaſterij, aut Ordinis, ſed non ſemper. 5.107
Item Prælati Monialium in caſibus neceſſarijs. 5.111
At nequit morari plus quàm opus eſt. 5.114
Sacerdos in caſu repentino vocatus ingredi non prohibetur ad abſoluendam morientem. 5.115
Non medicus in caſu neceſſario. 5.116. & 119
Non obſtetrix. 5.116
Non pharmacopola, vt doceat componere medicinam. 5.117
Non minutor ſanguinis à 5.118
Non œconomus, ſyndicus, &c. 5.120
Non notarius in caſu neceſſario. 5.121
Non operarij, & artifices. 5.122
Non baiuli ad ferenda neceſſaria vſibus conuentus. ibid.
Secùs, ſi deferant res extraneorum contra Prælati prohibitionem. ibid.
Licentia generalis vtendi opera baiulorum non cogit eos variari. 5.123
Famulus artificis licentiatus ad ingrediendum cum illo, etiam ſolus intrat, & ingreſſus ibi ſolus commoratur. 5.124
Loco baiuli licentiati non ſufficitur alius. 5.125
Poſſunt plures ruſtici ingredi ad ferẽdum triticum, eſtò pauciores ſufficere poſſint. 5.126
Ferre poſſunt ſingulis vicibus minora pondera, vt pluries intrent. 5.127
Ingredi poteſt pictor ad pingendam ſcenam iam ante conſtructam. ibid.
Poſſunt ingredi & fœminæ laicæ ad obſequia Monialium neceſſaria, cum licentia tamen Superioris. 5.128
Hæ ingreſſæ non tenentur ad clauſuram, propriè loquendo. 5.130
Recipiendæ in nouitias conuerſas per aliquot menſes recipi poſſunt ante receptionem habitus regularis. 5.129
Famuli Monialium deputati ingrediuntur in caſibus neceſſarijs. 5.131
Non poteſt recipi reus ad euadendam vim ſatellitum. 5.132
Immò poteſt ingreſſus eijci. 5.133
Ponendus tamen in loco tuto. 5.134
Fœminæ de licentia Papæ ingrediuntur ad conuiuium. 5.135
Sed aſſociatæ à 3. fœminis grauibus, ac nobilibus, & non aliter. 5.136
Quæ ſemel electæ variari nequeunt citra caſum mortis: quod alij limitant. 5.137
Hæ ſemper aſſociant fœminam priuilegiatam. 5. 138
Explicantur verba indulti papalis (3. vicibus in totum, non eorum ſingula quolibet anno) idque ſiue in Breui numerentur 4. monaſteria, ſiue 2. tantùm. 5.139
Ad talem ingreſſum vltrà conſenſum capituli petitur licentia Prælati. 5.140
Licentiata ad ingreſſum non liberè vagatur per conuentum. 5.141
Eligit diem, qua fiat comœdia à Monialibus. 5. 142
Conſenſus capitularis debet eſſe maioris partis illarum ſemel dandus, ac ſimul quò ad fœminam priuilegiatam & 3. matronas. 5.143
Licentiata non ingreditur iterum, ſi ingreſſa ex accidenti fruſtretur ex parte ſuo fine: ſecùs, ſi ſtatim cogatur exire. 5.144
In caſibus tamen propoſitis requiritur licentia Superioris. 5.146
Ingrediens cum licentia, finito negotio, aliquantulum immoratur. 5.166
Ingrediens ex prauo fine aliàs licentiatus non violat clauſuram. 5.167
Item non violat volens ſe in rota ad parietem interiorem monaſterij. 5.168
Non inſidens vtroque pede ſuper muro clauſuræ versùs clauſuram. 5.169
Non ſtatuens ſe in oſtio clauſuræ. 5.170
Confeſſarius ingreditur in caſibus neceſſarijs. 10.217. vſque ad 243
Prælatus aſtiturus electioni Abbatiſſæ non ingreditur. 10.97
Ad ingreſſum fœminæ petitur conſenſus Monialium, ſi ingrediatur cauſa conuiuij. 5.172
Non item ad ingreſſum virorum. 5.173
Non ad ingreſſum fœminæ priuilegiatæ, aut aliàs licentiatæ ad alium effectum, quàm ad conuiuium, &c. 5.173
Prælatus regularis item ingreditur monaſterium ſubditum in caſibus neceſſarijs. 10.69
Idque præſertim in Viſitatione. 10.75
Tuncque ſecum ducit ſocios. 10.74
Et hos, eſtò item ducat architectum cauſa fabricæ v. g. 5.75
Tales ſocij poſſunt eſſe Regulares. 5.76
Abbatiſſa non dat licentiam ad ingreſſum. 5. 141
Niſi ſit periculum in mora. 5.152
Poſſet dare ex delegatione. ibid.

Coactio.

Cogentes ad ingreſſum religionis puellam excommunicantur. 2.29. & 8.20
Quæ coactio ad hoc petatur. 2.30
In aliquibus caſibus fœmina ad id cogi poteſt licitè. 2.33
Cogentes fœminam ad religioſam profeſſionem excommunicantur. 3.14

Concionari.

Vide *v. prædicare.*

Conditio.

Si ſit contraria religioni, & apponatur legato habe-

habetur pro non adiecta. 3.37

Confeſſarius ordinarius.

Si ſolicitet pœnitentem ad turpia, denunciandus. 6.30

Maximè vtilis Monialibus, ſi ſit idoneus. 10.153

Cæteris paribus expedit, quòd ſit Regularis, non ſæcularis. 10.154

Qualis debeat eſſe. 10.155

Quæ poteſtas ei conferenda. 10.156

Quæ ſcientia in eo petatur. 10.157

Quæ bonitas. 10.158

Quæ prudentia, maximè cum Moniali patiente diuina. 10.159

Qui zelus animarum. 10.160

Quæ dexteritas. 10.161

Quæ patientia. 10.162

Ab ordinario approbandus. 10.163

Peculiariter approbandus pro Monialibus. 10.164. & 168

Præſentandus tamen à proprio Prælato, ſi deputetur pro Monialibus exemptis. 10.165

Approbandus ab Ordinario & Prælatus ipſe Monialium: ſed non is, qui aſſignatur in Patrem ſpiritualem extrà ſacramentum. 10.166

Semel approbatus pro Monialibus non eſt ſemper approbatus. 10.168

Approbatus ad Confeſſionem vnius, aut alterius Monialis non audit alias. 10.169

In Confeſſarium eligi poteſt etiam Parochus, etiam Regularis. 10.171

Deputatur ad triennium. 10.172

In aliquibus tamen caſibus, qui referuntur, ſinitur durare vltra triennium. ibid.

Ex quo loco audiat confeſſiones. 10.173

Qualiter audiat confeſſionem Monialis infirmæ. 10.174

Ex decreto S. Congregat. extra confeſſionem non alloquitur Moniales, etſi praxis ſit in contrarium. 10.175

Quale ſtipendium ei dandum. 10.176

Non pernoctat in domo contigua monaſterio. 10. 177

Quam ſacramentorum frequentiam indulgeat Monialibus. 10.178

Non ſit facilis in permittendis confeſſionibus generalibus. 10.179

Qualiter debeat ſe gerere in munere ſuo præſtando. 10.180

Quæ facultas reſeruatorum ei competat ordinaria. 10.181

Qualiter procedat cum Moniali infirma communicatura, indiga repetendi aliquas confeſſiones. 10.182

Qualiter cum communicatura ad feneſtellam communionis, item indiga repetendi quaſdam confeſſiones. 10.183

Abſoluit Monialem ſenſibus deſtitutam, quæ non petijt confeſſionem. 10.184

Indirectè abſoluit à reſeruatis, occurrente iuſta cauſa. 10.185

Qualiter procedat cum exiſtente in occaſione peccandi. 10.187

Quid, ſi occaſio ſit ineuitabilis. 10.188

Quid ſi Monialis ſæpè promiſit eam vitare, & non vitauit. 10.190

Quid ſi bona fide maneat in ea. 10.191

Confeſſarius aufert ignorantiam inuincibilem Moniali ſi ſperat fructum. 10.192

Quid ſi ei non conſtet monitionem eſſe profuturam, nec nocituram. 10.193

Opportunis medijs excitat pœnitentem ad dolorem peccatorum. 10.194

Animat ad fatenda peccata, non obſtante erubeſcentia. 10.195

Negat abſolutionem ei, quam ſcit tacere culpabiliter peccatum. 10.196

Qualiter ſuppleat defectus à pœnitente factos in alijs confeſſionibus. 10.197

Interrogationes facit opportunas iuxtà conditionem pœnitentis. 10.198

In hoc non ſit nimis anxius. 10.198

Supplet defectus à ſe commiſſos in confeſſione audienda. 10.199

Iuxtà aliquos debet monere de hoc pœnitentem. 10.200

Interrogat Monialem de ijs, quæ omittit confiteri, eſtò credat illam ſufficiens examen præmiſiſſe. 10.201

Interrogat de conſuetudine peccandi, & eſt ei aperienda. 10.202

Qualiter audiat confeſſionem Monialis ſurdæ, aut ſurdaſtræ. 10.203

Conſulit Moniali ſcrupuloſæ. 10.204

Tradit varia remedia contra varias peccatorum ſpecies. 10.205

Prudenter imponat pœnitentiam Sacramentalem. 10.206

Plura aduertenda in hoc. 10.208

Imponit abſtinentiam à communione eucharistica, ſed rarò. 10.210

Imponit item opera bona facienda pro defunctis. 10.211

In aliquibus caſibus loquitur liberè cum pœnitente de auditis in confeſſione. 10.216

Ingreditur clauſuram in caſibus neceſſarijs. 10. 217

Ingrediens ſecum ducit ſocium ſine alia licentia, ſi ſit Regularis. 10.218

Ingreditur pluries ad audiendam confeſſionem infirmarum: item præcisè ad monendum Monialem de periculo mortis proximo, ſed non ſemper. 10.220

Ingreditur ad miſtrandam Euchariſtiam ægrotantibus. 10.221

Sed ſolus, ſi non ſit Regularis. 10.222

Illam miniſtrat per modum viatici ei, quæ eadem die communicauit. 10.223

Pluries ingreditur ad eam miniſtrandam per modum Viatici. 10.224

Item ad miniſtrandam extremam Vnctionem. 10. 225
Ingreditur, vt aſſiſtat morienti. 10.227
Et quidem pluries, & pro longiori tempore. 10. 228
Ducit ſocium, etſi non ſit Regularis. 10.229
In aliquo caſu, ſed rarò, ſecedit in cubiculum conuentus, ibique quieſcit. ibid.
Qualiter iuuet morientes. 10.230
Ingreditur ad faciendas exequias Moniali defunctæ. 10.231
Et quidem cum ſocio, etſi non ſit Regularis, ſi talis ſit conſuetudo. 10.232
Ingreditur, quando ſepeliendum eſt corpus defuncti alicuius ſæcularis. 10.233
Item ad celebrandum coram infirmis, & quidem cum ſocio, ſi aliàs talis celebratio ſit conceſſa. 10.234
Non item ingreditur ad reliquiam deferendam infirmæ, niſi extet vſus, aut aliàs aduocetur prætextu confitendi. 10.235
Non ad impertiendum benedictionem, aut indulgentiam, ſiue papalem, ſiue Epiſcopalem. 10.236
Non ad exorcizandam energumenam Monialem. 10.237
Non ad benedicendum monaſterium. 10.238
Non ad eleuandam hoſtiam conſecratam ipſam inter communicandum. 10.239
Ingreditur ad conſolandam Monialem extremè deſolatã, cui aliter nequit cõſuli. 10.242
Non item ad Baptizandum infantem ibi recens natum. 10.243
Ingreſſus legitimè poteſt ibi facere ea, ad quæ præcisè non potuiſſet concedi ingreſſus. 10. 244
Intrans in caſu permiſſo non incurrit pœnas latas contra violantes clauſuram, eſtò ex prauo fine intret. 10.245
Abſoluit ab hæreſi, etiam externa ex delegatione proprij Prælati. 9.27
Eget ſpeciali licentia ad ingrediendum, etiam in caſibus permiſſis. 10.246
Ex cauſâ amouetur ab Ordinario, licèt ſit exemptus. 10.172

Confeſſarius extraordin.

Deputandus ex Concil. Trident. 10.247
Immò, & vltrò offerendus. 10.247
Et quidem etiam pro Monialibus, non grauiter ægrotantibus. 10.248
Ad audiendas tamen infirmas ſpeciali eget licentia, vt intret. 10.249
Conceditur bis, aut ter in anno. 10.250. immò & ſæpiùs. ibid.
Poteſt item ſæpiùs peti. 10.251
Non eligitur vi bullæ cruciatæ, ac alterius ſimilis indulti, ſi Monialis ſit exempta. 7.8
Secùs, ſi ſit ſubiecta Ordinario. 7.4
Concedendus præſcriptis vicibus, eſtò ex alio titulo fuerit conceſſus. 10.252
Non eligitur, ſi denegetur ab Ordinario, quamvis iniuſtè. 10.253
Conceditur ab Ordinario Monialibus exemptis, Prælato earum ipſis illum iniuſtè denegante. 10.254
Non denegatur in pœnam. 10.255
Concedendus, etiam non interiectis debitis interuallis inter vices præſcriptas, ſi concorditer petatur. 10.256
Deputatur à Prælato Monialium. 10.257
Approbandus ab Ordinario, etiam pro Monialibus exemptis. 10.258
Non item in morte, ſi ſint exemptæ. 10.170
Non deputandus ad arbitrium Monialium, ſed Prælati deputantis. 10.259
Deputandus quovis quadrimeſtri. 10.260
Expediret illum deputare abſque præfixione temporis. 10.261
Elapſo tempore præfixo, poſſet interdum audire confeſſionem alicuius Monialis ex epycheia. 10.263
Ingreſſus ad audiendam confeſſionem infirmæ iterùm intrat eam abſoluturus à reſeruatis. 10. 264
Ingrediens ad audiendam confeſſionem Monialis infirmæ audit & aliam. 10.265
Deputandus pro toto Conuentu. 10.266
Qualis eſſe debeat. 10.267
Maxima poteſtas ei danda. 10.268
Ad quos fines deputetur. 10.269
Non deputatur, inuitis Monialibus. 10.270
Moniales non coguntur eum adire. 10.271
At, ſi adeant ille tenetur omnes audire. ibid.
Concedendus Moniali ægrotanti, quæ non potuit accedere, quando conceſſus fuit pro toto Conuentu. 10.272
De rigore non celebrat in Monialium eccleſia abſque licentia. 10.273
Non publicè prædicat illis. 10.274
Differit cum Monialibus, etiam de rebus non ſpectantibus ad confeſſionem. 10.275
Quin & deputari poſſet in Confeſſarium extraordinarium alicuius Monialis ad talem effectum pium. 10.276
Poteſt non audire vllam confeſſionem, modò det ſalutaria monita, &c. 10.278
Deputatus ad 10. dies, ſi Monialium confeſſiones abſoluit. 8. diebus, poteſt adhuc adire illas. 10.279
Confabulatur etiam cum ijs, quæ nolunt ipſi confiteri. 10.280
Prædicans illis poſt auditas confeſſiones cautè loquatur. 10.281
Rogatus, an audierit confeſſionem Monialis ab eo non abſolutæ, quo modo debeat reſpondere. 10.282
Indigens facultate reſeruatorum cautè illam petat. 10.283
Liberè eligitur vi iubilæi iuxta aliquos, (quod alij negant.) 9.10. & 21

Plu-

Plura debet obſeruare, vt munus ſuum rectè expleat. 10.284
Poteſt ex cauſa amoueri ab Ordinario, etiam quò ad Moniales exemptas. 10.172

Confeſſio.

In aliquo caſu fit ex ſcripto. 10.195
Irrita qualiter reualidanda. 10.206
Confeſſiones intermediæ poſt confeſſionem irritam non repetuntur, ſi factæ bona fide. 10. 206
Quando repeti debeat confeſſio facta Sacerdoti dormienti, aut dormiturienti. 10.207
Confeſſio peccati facta cum omnibus circumſtantijs non repetenda, etſi Confeſſarius tunc crediderit peccatum aliquod eſſe veniale, quod verè erat mortale. 10.204
Confeſſio menſtrua Monialibus iure communi indicta ſolùm ex conſilio. 6.9
Annua ſolùm confeſſio ijs impoſita ſub mortali. 6.8
Confeſſiones generales non permittendæ Monialibus ſine cauſa. 10.179
Confeſſio peccati recens facti fieri poteſt tamquam de peccato aliàs confeſſo, ſed cum certis limitationibus. 10.195
Peccatum confeſſum vt dubium, non iterùm confitendum, ſi poſteà conſtet fuiſſe certum. 10.198
Aſſignantur monita ad confeſſionem vtiliter faciendam. 10.294

Confirmationis Sacramentum.

Ante eius ſuſceptionem non recipiendæ puellæ ad religionem. 2.40
Item nec conſecrandæ Moniales. 3.75

Confirmatio Abbatiſſæ.

Confirmanda electio Abbatiſſæ. 10.110
Per quem confirmanda. 10.110
Quid ſi opponatur contra electionem factam per compromiſſum. 10.111
Quid ſi facta electio per ſcrutinium. 10.112
Ante confirmationem Abbatiſſa in aliquibus exerceret munus. 10.121

Conſecratio Monialium.

Qualiter fiat. 3.89
Non poteſt reiterari. 9.92
Cuius ſit munus conſecrandi. 3.91
Quo tempore, & loco facienda. 3.92
Per eam confertur gratia, & remittuntur venialia. 3.93
Quæ ætas ad eam petatur. 3.77
Ad eam requiritur virginitas. ibid.
Non poteſt conſecrari iuxta aliquos fœmina occultè corrupta (quod alij negant.) 3.65.66
Non quæ per vim eſt corrupta. 3.67
Non cognita in ſomnis, aut amentia, vel ebrietate. 3.84
Conſecratur cognita à viro in vaſe præpoſtero, aut ſodomiticè à fœmina. 3.86
Item polluta in ſomno voluntariè. 3.87
Poteſt verò conſecrari quæ contraxit, ſed non conſummauit matrimonium. 3.81
Item polluta per voluntariam effuſionem ſeminis, integro clauſtro. 3.82
Item quæ ante annos diſcretionis commiſit turpia. 3.83
Item ea, cui ex arte medicinæ fractum eſt clauſtrum. 3.85
Non confirmata poteſt conſecrari, etſi non deceat. 3.88

Conſeruator.

De rigore eligi poteſt à Monialibus, etſi obſtet praxis. 9.37

Conſuetudo.

In moralibus multum valet. 3.28
Præſcribit contra clauſuram. 5.22
Confert iuriſdictionem. 7.8
Derogat legi. 7.48
Habet vim legis. 10.231.
Ex 4. conditionibus colligitur, quæ ſit obligatoria. 6.30
Si ſit immemorabilis, vim habet priuilegij. 10. 303

Contractus.

Qualiter Moniales ſe obligent contrahendo ſine licentia Prælati. 4.129
Quid, ſi cum licentia. ibid.
Contractus factus à religioſo de conſenſu Prælati non poteſt irritari à ſuperiore nec validè, nec licitè. 4.130
Prælatus Monialium irritat contractum à Moniali factum de licentia Abbatiſſæ iniquè data. 4.131

Conuerſatio.

Sæcularium conuerſatio vitanda à Monialibus. 5.5.7.39.10.309
Eius fuga iuuat caſtitatem. 4.86
Conuerſatio fœminarum, etiam religioſarum periculoſa. 10.10

Conuerſæ.

Modò recipi poſſunt à Monialibus, non obſtante Pij V. decreto edito in contrarium. 7. 48
Non debent excedere tertiam partem Monialium Conuentus. 2.10
Monialis choriſta tranſit ad conuerſas, non è contra. 1.8
In aliquibus locis Conuerſæ eximuntur ab obligatione clauſuræ. 5.15
Inuiſunt ſuos. ibid.
Reijciuntur ab electione Abbatiſſæ, eſtò poſſent admitti. 10.89
In earum receptione non ſemper petenda eſt dos. 3.46
Loco horarum Canonicarum recitant certas preces, non tamen ſub peccato mortali. 6. 15. & 16
Olim non poterant recipi ſub pœna nullitatis actus. 8.55
Iuuantur varijs monitis, vt benè ſe gerant. 10. 288

Copula.
Habita cum muliere dormiente eſt Raptus, ſi antea non conſenſit. 4.83
At ſi habeatur cum muliere mortua, eſt beſtialitas. ibid.
Correptio.
Facienda à Monialibus, maximè ſi ſint Superiorissæ. 6.32
D
Debita.
Soluenda à Monialibus ſiue facta ante profeſſionem, ſiue poſt, niſi excuſet impotentia. 6.31
Decima.
Decimarum vſurpatio indebita Monialibus prohibita ſub excommunicatione. 8.23
Moniales exemptæ à decimis. 9.17
Deciſiones Rotæ.
Non obligant inſtar legis vniuerſalis. 10.43
Si de eadem cauſa varient, poſterior amplectenda. 10.44
Declarat. Sacr. Congreg.
Non obligant inſtar legis vniuerſalis. 10.43
Nullam faciunt fidem, ſi non habeant certa requiſita. ibid.
Variant in caſibus, etiam ſimilibus. 10. 21. & 44.
Poſteriores amplectendæ. 10.44
Defuncti.
Defunctorum officia pro benefactoribus recitari ſolita in choro, non tenentur Moniales recitare extra. 6.19
Defuncti laici non ſepeliuntur intra clauſuram Monialium. 7.10
Moniales omittentes in die Commemorat. defunctorum Officium de octaua omnium Sanctorum, & Officium defunctorum vnicum faciunt peccatum. 6.17
Quin aliqui putant ea die Officium defunctorum non eſſe recitandum ex præcepto. ibid.
Degradatio.
Cadere poteſt in Moniales. 8.8
Diſpenſatio.
Abbatiſſa non diſpenſat ſuper Regula. 10. 138
At Prælatus Regularis diſpenſat ſuper præceptis Regulæ. 9.31
Abbatiſſa non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis; ſaltem poteſtate ordinaria. 10.133
Non diſpenſat in ieiunio. 10.133
Non in votis. 10.134
Non in regularibus obſeruantijs. 10.138
Monialis illegitima à proprio Prælato diſpenſatur ad Abbatiſſatum. 8.44
Diſpenſantur Moniales à proprio Prælato in ijs omnibus, in quibus viri Regulares diſpenſantur à ſuo. 9.31
Diſpenſatio non ſemper finitur vnico actu. 8. 41
Donatio.
Donantes monaſterio de bonis nouitiæ excommunicantur. 3.44
Moniales faciunt donationes moderatas. 4. 19
Abbatiſſa item donat de bonis Monaſterij communibus, ſed moderatè. 10.149
Et quidem ſine conſenſu Capituli. 10.150
Moniales non faciunt liberè donationes ex Clem. VIII. decreto; quod tamen eæ non legunt quotannis publicè. 7.30
Prohibitio hæc ſub pœna priuationis officiorum & alijs lata eſt. 8.53
Dos Monialium.
Quid ſit. 3.39
Licitè recipitur. 3.40
Et quidem etiam à Conuentu diuite. 3.41
Taxanda à Superiore. 3.42
Modò taxatur à Sacra Congr. Regularium. 3.43
Eius quantitas quæ. 3.44
Dupla item pro tertia Sorore, & tripla pro quarta. 3.44
Non recipitur maior taxata. 3.45
Et ſi datur maior ad vitanda officia Conuentus pro Moniali, hæc adhuc ad ea cogi poteſt. ibid.
Exigenda à quacumque fœmina ingrediente religionem. 3.46
Cuius ſit eam dare. 3.47. & 49
Ex quibus bonis danda. 3.48
Legatum relictum puellæ monachandæ in dotem debetur intranti monaſterium non exigens dotem. ibid.
Et quidem in ingreſſu quo ad veſtes, & ſimilia. ibid.
Item debetur, ſi cęlebs maneat in ſæculo. ibid.
Danda filiæ ingredienti religionem, inuito parente. 3.50
Soluenda in ipſa profeſſione. 3.51
Apud quem deponenda pro tempore nouitiatus. 3.52
Eius intereſſe peti poteſt à monaſterio. 3. 59
Soluenda in ære. 3.60
Implicanda in bonis ſtabilibus, ſi ſoluatur pro ſupranumeraria, ſecùs ſi pro alijs. 3.63
Data pro ſupranumeraria implicari poteſt in ædificio neceſſario. 3.64
Non item in ſoluendis debitis intereſſe ſoluentibus, nec in extinguendo cenſu annuo; etſi alij negent. 3.65
Item in alimentis neceſſarijs. 3.66
Loco dotis non poteſt recipi remiſſio debiti grauantis Conuentum. 3.67
Dos non transfertur cum Moniali ad alium Ordinem tranſeunte. 3.69
Perpetuò acquiritur Monaſterio. 3.71
Alienari poteſt ſine ſolemnitate iuris. 3.61
Ea non ſoluta, Monialis nihilominùs alenda à Conuentu. 3.72

Secus, ſi ea iuſtè rapiatur à fiſco, & monialis degat extra clauſtra. 3.73
Dos profitentis in morte, inſcio Ordinario, acquiritur conuentui. 9.18

Dubium.

In dubio obediendum, ſed non ſemper. 4.132
Confitens peccatum vt dubium, quod vt certum poſteà nouit, non iterum illud confiteur. 10.198

E

Eccleſia.

Eccleſiæ Monialium benedici, & reconciliari poſſunt à proprijs Prælatis. 9.37

Educatio.

Vide. v. *puella per totum.*

Electio.

Electio canonica quæ. 10.85
Fit pluribus modis. 10.86
Electio Abbatiſſæ iure communi ſpectat ad conuentum. 10.88
Quæ Moniales ad eam concurrant. 10.88
Quæ ab ea excludantur. ibid.
Conuerſæ ab ea reijciuntur. 10.89
Quæ Monialis eligi poſſit in Abbatiſſam. 10.90
Si eligatur carens debitis qualitatibus, electio non eſt irrita, ſed irritari poteſt. 10.92
Electio facienda ex eodem monaſterio. 10.84
Quid ſi in eo non adſit Idonea. 10.94
Eligi poteſt ſoror Abbatiſſæ præſentis. 10.93
Electioni præſidet Prælatus Monialium. 10.96
Præeſſe poteſt, & Ordinarius, etiam in monaſterio exempto. 10.96
Sicque debet vocari. ibid.
At præeſſe poteſt per alium. 10.30
In quo loco facienda electio. 10.97
Qua forma, & quibus ritibus. 10.98
In ea à quo, & qualiter recipi debeant vota. 10.98
Vota debent eſſe ſecreta. 10.99
Aliàs electio eſt nulla. ibid.
Maior pars monaſterij debet in eam conſentire. 10.100
Quid ſi ſchedula vitioſa reperiatur. 10.102
In aliquo caſu poteſt Monialis eligere ſe ipſam. 10.103
Electio Abbatiſſæ, etiam poſt Concilium Tridentinum fieri poteſt per ſcrutinium, compromiſſum, ac communem inſpirationem. 10. 105
Qualiter publicanda. 10.108
Quid ſi, ea publicata, fiat oppoſitio. 10.109
Publicata debet confirmari. 10.110
Quid ſi opponatur contra electionem factam per compromiſſum. 10.111
Quid ſi fiat oppoſitio contra electionem factam per ſcrutinium. 10.112
Electa poteſt renunciare electioni de ſe factæ. 10.114. & 115.
Nulla eſt electio facta vltra triennium, aut ad libitum Monialium. 8.58
Puniuntur Prælati regulares ab Ordinario ſi ad electionem procedant ante diem ei indicatum. 8.57
Non item puniuntur Moniales in hoc delinquentes, ſtando in bulla Gregor. XV. de exemptis. ibid.
In electione Moniales ſub excommunicatione tenentur abſtinere ab ijs, quæ gignere poſſunt diſcordiam. 8.28
Eligentes indebitè priuantur iure eligendi. 8.56.10.116
Excuſat tamen ignorantia: 10.116
In electione non exigitur votum monialis infirmæ. 10.104
Electa in Abbatiſſam cadit iure ſuo, ſi non curet benedici, exiſtente de hoc conſuetudine. 8.61.
Prælatus aſſiſtens electioni non fert votum. 10. 106

Eleemoſyna.

A Monialibus facienda ex bonis communibus monaſterij, ſed non ſemper. 6.33
At à Monialibus particularibus non neceſſariò facienda, etſi fieri poſſit de licentia Superiorìſſæ. ibid.
Sed moderata moderatione deſumenda ex concurrentibus circumſtantijs. ibid.
Iuxtà aliquos eadem fieri poteſt de licentia Superiorìſſæ, ac de licentia Prælati. ibid.
Monialis auctiorem eleemoſynam facit eidem pauperi, ſi ad hoc petat licentiam tum ab Abbatiſſa, tum à Prælato proprio. ibid.

Epycheia.

Interdum habet locum in materia religioſæ paupertatis. 4.69. & 70
In aliquo caſu ſufficit, vt Monialis exeat è clauſura. 5.40
Tunc tamen id poſtea ſignificandum Prælato, licèt non ſemper. 5.44
Aliquando præſumitur in ceſſione exemptionis. 6.7

Epydimia.

Quid ſit, declararur. 5.32
Ea graſſante Moniales exeunt. ibid.

Epiſcopi.

Si extra ſuam diœceſim accedant ad Moniales, non ideò poſſunt excommunicari ab Ordinario. 5.210

Euchariſtia.

Sumitur à Monialibus etiam feria 6. paraſceue. 6.9
Item in Miſſa, quæ media nocte dicitur in Natiuit. D. N. ibid.
Non aſſeruatur ab ijs in Eccleſia interiori. 7. 6
Clauis tabernaculi illius ſemper ſeruanda à Confeſſario. ibid.
Sumenda Euchariſtia à Monialibus quouis menſe, non tamen de præcepto, ſed de conſilio. 6.8

Hoſtia non conſecrata pro conſecrata iuxtà aliquos dari poteſt in aliquo caſu. 10.159
Quæ frequentia Euchariſtiæ concedi poſſit Monialibus. 10.178
Imponi poteſt in pœnitentiam abſtinentia ab illa, ſed raro. 10.212
Confeſſarius ingreditur ad eam miniſtrandam Monialibus infirmis. 10.221
Et quidem ſine comitatu. 10.222
Monialis, quæ manè communicat, veſpere eiuſdem diei ſumit viaticum. 10.223
Item communicans per modum Viatici paulò ante mediam noctem, ieiuna iterum communicat paulò poſt mediam noctem. ibid.
In vigilia Natiuitatis D. quilibet communicare poteſt ſtatim poſt mediam noctem. ibid.
Pluries intrat Confeſſarius ad miniſtrandam Euchariſtiam Moniali, etiam per modum Viatici. 10.224
Interiecto tamẽ certo temporis ſpatio. 10.226
Confeſſarius non intrat ad eleuandam hoſtiam interius elapſam inter communicandum Moniales. 10.139
Quid faciendum, ſi hoſtia conſecrata cadat ſuper veſtem Monialis. 10.241
Euchariſtia negari nequit pœnitenti ex confeſſione cognitæ indignæ. 10.283
Afferuntur monita ad dignè communicandum. 10.295

Examen conſcientiæ.

Eſt duplex, generale, & particulare. 10.293
Affertur modus faciendi vtrumque. ibid.

Excommunicatio.

Excommunicantur obſtantes ingreſſui religionis fœminarum. 2.26.27.28
Item cogentes ad ingreſſum. 2.29
Item cogentes ad profeſſionem. 3.13
Item illam impedientes. 3.14
Item dantes, recipientes, aut exigentes de bonis nouitiæ. 3.57
Item Moniales violantes clauſuram. 5.17.25.27
Item magiſtratus non coadiuuantes ad conſeruationem illius. 5.7
Item ingredientes clauſuram Monialium prætextu priuilegiorum. 5.86
Item prælati illarum ingredientes in caſu non neceſſario. 5.112
Item Moniales apoſtatantes à religione. 8.10
Item Moniales appellantes ad iudices incompetentes, aut etiam ad competentes in caſu non permiſſo. 8.11
Item procurantes alienum abortum non autem ſi proprium. 8.14
Item inducenres externam perſonam ad promittendam electionem ſepulturæ in ipſarum Eccleſia. 8.16
Item Moniales dantes, petentes, aut recipientes aliquid in nouitiarum receptione. 3.17
Item Moniales impedientes viſitationem canonicam ſui Prælati. 8.18.& 19
Item Moniales temerè dimittentes religioſum habitum. 8.21
Item Moniales violantes interdictum aut ceſſationem à diuinis. 8.22
Item Moniales indebitè vſurpantes decimas. 8.23
Item Moniales de facto nubentes poſt profeſſionem. 8.24
Item Moniales ſine Papæ licentia recipientes, aut alienantes monaſteria. 8.25
Item Moniales indebitè alienantes bona monaſterij. 8.27
Item Moniales non abſtinentes in electione ab ijs, quæ gignere poſſunt diſcordias. 8.28
Item Moniales facientes priuata domicilia ad excipiendos hoſpites. 8.29
Item Moniales vacantes negotiationi illicitæ. 8.31
Item percutientes Monialem. ibid.
Item Moniales intereſſentes agitationi taurorum (quod alij negant.) 8.34
Item ij, qui obſtant viſitationi canonicæ Monialium. 10.38

Exorciſmus.

Monialis energumana exorcizanda in Eccleſia exteriori ipſarum Monialium. 10.237

Exploratio.

Exploranda voluntas puellæ recipiendæ ad religionem. 2.4
Et quidem ſumma cum diligentia. 2.5
Proponitur modus faciendi talem explorationem. ibid.
Communiter exploratio fit ante profeſſionis emiſſionem. 3.2
Id tamen non eſt de eſſentia. 3.3
Ordinarius præmoneri poteſt de profeſſione facienda per menſem ante, aut poſt tempus ſtatutum. ibid.
Facta exploratione, ille poteſt inhibere ne fiat profeſſio. ibid.
At non poteſt præſcribere tempus profitendi. ibid.
Sufficit talem explorationem fieri vel ante receptionem, vel ante ipſam profeſſionem. 2.4
Quando vtiliùs ſit eam fieri. 2.5
Debet fieri ab Epiſcopo, ſi poteſt. 3.2
Omitti poteſt, ſi profeſſio fiat in morte ex Pij V. indulto; ſecùs, ſi tranſeat nouitia ad alium Ordinem. 10.303

F

Famuli.

Seruientes Monialibus in habitu Religioſo gaudent priuilegio fori. 9.9
Item priuilegio canonis. 9.14
Deputati ab obſequia monialium ingrediuntur in caſibus neceſſarijs. 5.131
In neceſſitate permittuntur Monialibus famulæ, etiam ſæculares, & ex cauſa mutantur. 5.128
Non item puellis degentibus intra clauſuram

in

in educatione. 5.181
Famuli etiam ſine licentia deferunt monialibus dona, paucis ſe expedientes. 5.213
Tempore interdicti Monialium famuli gaudent varijs priuilegijs. 9.56

Feſtum.

Feſta indicta ab Ordinario ſeruanda à Monialibus. 9.28
Ea in die feſto poſſunt ſe exercere in recamaturis faciendis. 6.29

Feudum.

Abbatiſſa egredi poteſt ad præſtandum iuramentum fidelitatis debitum pro feudo annexo Conuentui. 7.63

Fœmina.

Regulariter ſunt minùs prudentes. 3.42
Ad fœminas laicas cum Monialibus degentes accedit Regularis ſine licentia Sacræ Congregationis. 10.20
Fugienda fœminarum conuerſatio, etiam religioſarum. 10.10
Degentes intra monaſteria Monialium fruuntur aliquibus priuilegijs, pro tempore interdicti. 9.36
Poſſunt concedi ad obſequia Monialium, etiam in habitu ſæculari. 5.128
Sine licentia non intrant clauſuram. 5.100
Ad ingreſſum illarũ petitur conſenſus capituli Monialium, ſi fiat cauſa conuiuij, &c. 5.172
Idque iuxta tenorem indulti, quod explicatur. 5.136. vſque ad 144
Fœminæ coniugatæ non ſemper ſinuntur ingredi, neque cauſa ſecuritatis. 5.110
Non admittendæ puellæ in educationem, niſi in certa ætate. 5.182
Fœminarum libertati conſulitur quò ad ſuſceptionē ſtatus religioſi. 2.26.29.3.13.14. 9.42
Ad ſeruitium Monialium intra clauſuram recipiuntur fœminæ laicæ in habitu religioſo non profeſſuræ, ibique gaudent priuilegio canonis, & fori, non item alijs priuilegijs, ſi non ſint Oblatæ. 9.12.3.30

G

Gabella.

Moniales exemptæ à gabellis, alijſque ſimilibus oneribus. 9.16
Exemptionem hanc perdunt, ſi illicitam exerceant negotiationem. 8.32.

Gubernatio.

Moniales regulariter videntur melius gubernari à Regularibus. 10.9
Illarum tamen gubernatio minùs expedit ad bonum ipſorum Regularium. 10.10

H

Habitatio.

Qualis deſignanda pro nouitijs. 2.42
Moniales non poſſunt habere ſingulares habitationes. 7.21
Dormiunt ſolæ. 7.22
Non habitant in eodem monaſterio ſimul cum viris religioſis Ordinis. 7.38
Sub excõmunicatione prohibentur facere domicilia priuata ad excipiẽdos hoſpites. 8.29
Puellæ apud illas manentes in educatione ſeorſim habitant. 5.186
Confeſſarius non pernoctat in domo contigua monaſterio Monialium. 10.177

Habitus religioſus.

In eo faciendus nouitiatus, non tamen totus de rigore iuris. 2.49
Nouitiatus non neceſſariò incipit à delatione habitus regularis. 2.50
Habitus nouitię recedenti non reſtituitur. 2.55
Deferendus à Monialibus ſub culpa mortali. 6.21
Monialibus prohibita ſub excommunicatione dimiſſio illius temeraria. 8.21
Illis item interdicta aſſumptio habitus virorum. 7.46
Puellæ habitu modeſto debent proficiſci ad monaſterium, quo die recipiuntur ad nouitiatum. 2.37
Puellæ item manentes in educatione modeſto habitu incedunt. 5.188

Hæreditas.

Nouitia profitente in mortis articulo Conuentus ei ſuccedit in hæreditate, etſi illa dicat ſe nolle. 9.18

Hæreſis.

Moniales à ſuo Prælato aut Confeſſario ex delegatione Prælati abſoluuntur ab hæreſi, etiam externa. 9.26
Et quidem etiam pro foro externo. 9.27

Horæ canonicæ.

Recitandæ à Monialibus in choro, & quidem ſub mortali. 6.12
Iſta tamen obligatio non afficit ſingulas Moniales, ſed totum Conuentum. 6.12
Abbatiſſa in hoc diſpenſat quò ad ſingulas Moniales: item quò ad tempus recitandi in choro. 6.13
Recitandæ horæ priuatim à Monialibus profeſſis deputatis choro, ſi ibi eas non recitent, & quidem ſub peccato m. 6.14
Moniales deputatæ ad chorum, ſi ſint tardioris ingenij loco horarum canonicarum diſpenſari poſſunt, vt recitent officium Conuerſarum. 6.16
Et tunc, ſi aliter diſpenſatæ omittant dictum Officium non peccant m. ſicut nec peccant Conuerſæ. 6.16
Tẽpore infirmitatis pro diuino officio poſſunt Moniales dicere alias preces breuiores. ibid.
Ex indulto Innocentij IV. Choriſtæ recitant ex rationabili occaſione officium laicarum Sororum: & hoc indultum competit etiam viris religioſis. ibid.
Ad illius recitationem ſufficit attentio externa. 6.17
Recitans officium pro officio non peccat mor-

mortaliter. ibid.
Non peccat m. illud interrumpens etiam ſine cauſa, & ad multum tempus. ibid.
Idem eſt de inuertente ordinem horarum eiuſdem diei. ibid.
Recitans Horas lingua vulgari iuxta aliquos peccat m. ibid.
Imò & de inuertente ordinem officij diei ſequentis cum præſente. ibid.
Item de ſyncopante horas in ipſa recitatione. ibid.
Dubius, an recitauerit, non tenetur iterum recitare. ibid.
Recitans cum alio ſatisfacit, ab eo audiendo omnes lectiones. ibid.
Defectus commiſſi in recitatione remittuntur, recitanti Leonis X. orationẽ Sacroſãctę. ibid.
Idque etſi ſingulæ Horæ ſeorſim recitentur, modo in fine cuiuſvis Horæ recitetur dicta oratio. ibid.
At ad talem remiſſionem plura petuntur. ibid.
Illam operatur dicta oratio per modum Sacramentalis. ibid.
Indultum hoc adhuc durat. ibid.
Dicta procedunt de ſimili indulto Gregorij XV. facto numiſmatibus quinque Sanctorum (vt vocant.) ibid.
Omittens plures horas eiuſdem diei vnicum facit peccatum, & iuxtà aliquos non tenetur dicere quot horas omiſerit.
Referuntur monita ad horas recitandas deuotè. 10.292
Dicere debent Officia Sanctorum Ordinis, ſi ſint exemptæ; poſſunt verò, ſed non tenentur, ſi ſubſint Ordinario loci. 6.18
Extra chorum non recitant Officia defunctorum, & ſimilia. 6.19
Non admittunt laicos ad recitanda diuina Officia in ſuis templis. 7.9
Non vtuntur cantu figurato. ibid.
In choro tenentur recitare hymnos correctos Vrb. VIII. iuſſu. 8.65

I

Ieiunium.

Moniales iure communi tenentur ſolùm ad ieiunia communia fidelibus. 6.23
Regulariter ad ieiunia Aduentus non tenentur ſub peccato. 6.24
Quinquagenariæ probabile eſt quòd excuſentur à ieiunijs communibus Eccleſiæ; immò & regulæ. 6.25
Vouens ieiunare in perpetuum poſt annum 60. ætatis tenetur ieiunare. ibid.
Non tenentur ad ieiunia indicta ab Ordinario, aut ex voto populi. 6.26
Ex priuilegio præueniunt horam prandij per horam cum dimidia ante meridiem. 6.27
Aſſignatur quantitas refectiunculæ veſpertinæ, & quidem maior in vigilia Natiuitatis Domini. ibid.
In ea abſolutè ſumi poteſt iuſculum. ibid.
Inſeruiturus menſæ in die ieiunij ſumit aliquid cibi, poſteaque abſoluit prandium. ibid.
Et hoc etiam poſt longum tempus. ibid.
Idque in varijs caſibus. ibid.
Accumbens menſæ poteſt edere, etſi plicato linteolo propoſuerit nõ amplius edere. ibid.
Et hoc interdum, etſi finitum ſit prãdium. ibid.
Quod à fortiori procedit, ſi prandium non eſt finitum. ibid.
Extra prandium aliquid cibi poteſt à ieiunante ſumi, ne potus noceat, & pluries eodem die; modicitas autem huius cibi eſt infra vnciam vnam. ibid.
In Natiuitate Domini amplior refectiuncula licita etſi ſumatur loco prandij. ibid.
Iuxta aliquos ſine peccato v. ſumi poteſt hora prandij refectiuncula veſpertina etiam ſine cauſa. ibid.
In refectiuncula ſumi nequit cibus coctus cum iuſculo in quantitate, in qua ſumeretur crudus. ibid.
Vua ſumpta per modum cibi, ſecluſa paruitate materiæ, violat ieiunium. ibid.
Abbatiſſa cum Monialibus non diſpenſat in ieiunio. 10.133
Violans ieiunium præſcriptũ tum à regula, tum ab Eccleſia vnicum facit peccatum. 4.128
Aſſignatur per quid violetur ieiunium naturale. 10.223
Aſſignantur caſus in quibus violatur, & quibus non. ibid.
Non violatur per cibum, aut potum traiectum in canalem reſpirationis. ibid.
At violatur ſi notabilis aqua glutiatur caſu. ib.
Etſi ieiunus cenſeri poſſet qui dictam totam aquam poſtea eijceret. ibid.

Ignorantia.

Excuſat à malitia annexa peccato, ſi ignoretur, aut non aduertatur. 4.82
Excuſat à pœnis incurrendis. 8.55
Auferenda à pœnitente, ſi fructus ex monitione ſperatur. 10.192

Immunitas Eccleſiæ.

Ea gaudent moniales in ſua Eccleſia, non item intra Conuentum. 9.11
Gaudent, & puellæ apud ipſas manentes in educatione. 9.12

Incorrigibilis.

Monialis verè incorrigibilis poteſt eijci, ſeruatis ſeruandis. 3.53
Tradenda in arctius Monaſterium. 8.66

Indulgentia.

Conceſſa viris religioſis acquiritur etiam à Monialibus. 9.40
Idque, licèt eæ ſubſint Ordinario. ibid.
Hæ tamen non exponunt in ſuis templis indulgentias conceſſas Eccleſijs Ordinis. ibid.
Referuntur indulgentiæ conceſſæ à Paulo V. Monialibus. ibid.

Affer-

Digitized by Google

Affertur diſcrimen inter indulgentiam plenariam, & partialem. ibid.
Indulgentia plenaria ſupponit ablatam eſſe omnem culpam. ibid.
Non impeditur, ſi pars minima operis præſcripti omittatur. ibid.
Exigit iuxta aliquos ſolum opus bonum ex obiecto. ibid.
Supponit gratiam ſolùm ad fructũ ipſius. ibid.
Ad illam ſufficit habitualis intentio illam lucrandi. ibid.
Sufficit item perfecta contritio, etſi præſcribat confeſſionem. ibid.
Si præſcribat confeſſionem, non obligat habentem ſolùm venialia. ibid.
Eodem opere acquiritur multiplex ex varijs titulis. ibid.
Item multiplex acquiritur faciendo eodem tempore varia opera præſcripta ad varias indulgentias. ibid.
Pluries eodē die acquiritur, ſed nō omnis. ibid.
Aſſignatur in quo inſtanti acquiratur. ibid.
Conceſſa pro articulo mortis nō ſemper acquiritur in præsūpto periculo mortis: at acquiritur interdū, & quidem etiam pluries. ibid.
Idque etiam ſolo corde inuocando nomen Ieſu, & Mariæ. ibid.
Etiam per 3. aut 4. dies ante exhalationem animæ. ibid.
Non item ſi ea nomina commutentur in nomen Chriſti, & matris Dei. ibid.
Indulgentia conceſſa moribundo, etſi ab eo ignoretur, aut nō aduertatur obtinetur, ſi nō petat certum opus ad certum finem. ibid.
Sicque poteſt applicari ſenſibus deſtituto, aut amenti. ibid.
Ablato obice, reuiuiſcit iuxta aliquos; quod alij negant. ibid.
Liberat à pœnitentijs ſacramentalibus. ibid.
Translato feſto, non transfertur. ibid.
Non ſemper applicatur defunctis. ibid.
Pro his tamen acquiritur ab exiſtente in mortali. ibid.
De ea ſequenda opinio tutior. ibid.
Acquiritur ab habente domi numiſma benedictum, ſi alibi præſtet opus impoſitum, ad illam lucrandam. ibid.
Idem roſarium poteſt habere varias benedictiones indulgentiarum. ibid.
Si loco roſarij prædicti ſubrogetur aliud, & poſteà prius inueniatur, indulgentias habet ſolum, quod fuit ſubrogatum. ibid.
Benedictiones dictæ non applicatæ ante mortem habentis pereunt. ibid.
Secus, ſi ſubdelegatio illa acceptetur ſolum poſt mortem ſubdelegantis. ibid.
Explicatur in quo inſtanti obtineatur indulgentia. ibid.
Si 100. anni indulgentiæ concedantur dicenti Roſarium Virginis, & 200. offerenti cum pro animabus Purgatorij, omnes 200. anni acquiruntur offerenti. ibid.
Conceſſa indulgentia veneranti imaginē Chriſti, quoties coram ea tranſitur, eam acquirit deambulans per locum, in quo eſt imago, ſi hanc veneratur quoties trāſit coram ea. ibid.
Indulgentiæ Ordinis acquiruntur à monialibus tertiarijs, ſed non ab omnibus. 9.41

Infirmitas.

Non obſtat, quin extrà conuentum inchoetur nouitiatus. 2.49
Non irritat profeſſionem, etſi duret toto tempore nouitiatus. 3.30
Cogit interdum ad ſeruiendum infirmæ cum periculo vitæ. 4.120
Non omnis ſufficit ad egreſſum à clauſura. 5.31.32.33. & 34.
Facit illicitum ingreſſum cuiuſvis Sacerdotis ad audiendam confeſſionem monialis, ſed rarò. 5.115
Facit licitum & medicis, ac minutoribus ſanguinis. 5.116. & 118
Interdum & Notario. 5.121
Diſpenſat ſuper horis canonicis, imponendo breuiores preces. 6.17
Dat Moniali exemptæ Confeſſarium non approbatum ab Ordinario loci, ſed non ſemper. 10.170
Dat ius profitendi ante finem nouitiatus, ſi ſit periculoſa. 6.18
Idque, etſi nouitiatus inchoetur extrà clauſuram. ibid.
Infirmæ ſuffragium poteſt peti, ſed non debet. 10. 104
Eius confeſſio cautè audienda. 10.173
Si ante communionem delatam egeat repetere confeſſiones aliquas, prudenter procedendum. 10.182
A reſeruatis indirectè abſoluitur, etſi morbus non ſit periculoſus. 10.186
In illius bonum ſpirituale pluries intrat Confeſſarius. 10.121
Communicat per modum viatici, etſi manè illius diei communicauerit. 10.223
Pluries interdum recipit Viaticum. 10.224
Item & extremam vnctionem, ſed non ſemper. 10.125. & 126
Ei morienti aſſiſtit Confeſſarius. 10.227
Et ad hoc pluries intrat. 10.228
Etiam cum ſocio, ſi religioſus ſit. 10.229
Coram infirma celebrat, ſi aliàs id licet. 10.234
Non intrat, vt deferat ſacram Reliquiam infirmæ. 10.235
Non vt ei det Epiſcopalē benedictionē. 10.236
Extraordinarius concedendus Monialibus infirmis. 10.248. & 272
Intrans ad audiendam confeſſionem vnius infirmæ audit alias, ſed non ſemper. 10.264
Afferuntur monita ad infirmitates patienter ſufferendas. 10.299

Infortunia.
Quibus monitis fortiter ſuſtineantur. 10.300
Interdictum.
Eius violatio Monialibus prohibita ſub excommunicatione. 8.22
Gaudent Moniales varijs indultis pro tempore interdicti. 9.32. & 33
Seruant interdicta lata ab Ordinario, ſi ipſe id eis mandet. 6.27
Interdicuntur ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi violent generale interdictum locale. 8.40
Eodem modo interdicuntur, ſi ad officia diuina recipiant publicè excommunicatos, aut interdictos. 8.41
Interdicendæ, ſi renuant confiteri ad confeſſionale poſitum in eccleſia exteriori. 8.42
Interdictũ generale locale afficit Moniales. 8.40
Puellæ apud ipſas educatæ tempore Interdicti gaudent varijs priuilegijs. 5.192. 9.34
Non tamen tenentur ijs vti. 9.34
Irregularitas.
Cadit in Moniales, ſed impropriè. 8.9
Irregularis quò ad Abbatiſſatum eſt iuxta aliquos fœmina illegitima (quod tamen alij negant.) 8.43
Item vidua, aut aliter corrupta. 8.44
Item bigama. 8.45
Item infamis. 8.46
Non item deſcẽdens ex genere maculato. 8.47
Iubilæum.
Tempore Iubilæi Moniales non eligunt in Confeſſarium, niſi approbatum ab Ordinario. 10.170
Eligunt pro arbitrio Confeſſarium vigore Iubilæi (quod alij negant.) 9.20
Et quidem in praxi ſequenda pars negans. 9.21
Ordinarij tamen non negent electum. ibid.
Ad obtinendum Iubilæum, ſufficit publicatum fuiſſe Romæ. ibid.
Eius publicatio pro Monialibus poſſet aliquantum differri. ibid.
Vt obtineatur, non eſt opus aſſiſtere proceſſionibus. ibid.
Non confiteri, ſi non adſit conſcientia culpæ m. ibid.
Sufficit eleemoſyna facta nomine totius Conuentus. ibid.
Viſitanda à Monialibus propria Eccleſia. ibid.
Si ieiunia pręſcripta cõmutentur in aliud opus hoc fieri poteſt quovis die hebdomadę. ibid.
Confeſſio præſcripta nequit regulariter commutari. ibid.
Commutatio hæc non neceſſariò facienda ab electo pro confeſſione peccatorum. ibid.
Tutius eſt vna hebdomada facere omnia requiſita. ibid.
Conſecutio Iubilæi pro infirmis vlterius protrahitur. ibid.
Opera iniũcta poſsũt eſſe ex aliàs debitis. ibid.
Iubilæum bis poteſt obtineri, ſi opera præſcripta repetantur. ibid.
Vltima die temporis deputati ad Iubilæũ poteſt ſe accingere ad illud lucrandum, qui illud neglexit vſque ad illud tempus. ibid.
Elapſo tempore Iubilæi, commutari poſſunt vota Monialis, quæ illud obtinuit, eaque poteſt abſolui à reſeruatis oblitis. ibid.
Obtenturus Iubilæũ debet eſſe in gratia, quando implet vltimum opus ex iniunctis. ibid.
Iuriſdictio.
Triplex exercetur à Prælato regulari in Moniales. 10.42
Quæ cenſeatur ordinaria. 65
Quæ poſſit delegari. 6.5. & 6
Iuriſdictio prælati regularis in Moniales eſt ordinaria, ac proinde delegabilis. 10.38
Delegata verò, quæ in eaſdem competit Pręlato locali, ſicque non poteſt delegari. 10.37
Iuriſdictio Prælati regularis in Moniales extenditur ad ea omnia, ad quæ extenditur iuriſdictio Prælati regularis in religioſos ſubditos. 10.38
Conſuetudo dat iuriſdictionem. 10.42
Iuriſdictionis ſpiritualis ordinariæ incapax eſt Abbatiſſa. 10.118
Eſt tamen capax delegatæ. 10.119
In Moniales ſubditas Abbatiſſa non habet iuriſdictionem, ſed poteſtatem dominatiuam, ac ciuilem. 10.118
Non baptizato conferri poteſt iuriſdictio ſpiritualis à Papa. 10.119
L
Legatum.
Conceſſum Moniali à legitimo Prælato promittente ſe illud non reuocaturum auferri non poteſt. 4.10
Legatum maius relictum puellæ, ſi nubat, debetur ei ingredienti religionem. 3.50
Legatum conceſſum moniali cum promiſſione illud non auferendi ſub pœna amiſſionis, amittitur, ſi auferatur. 4.14
Legatum relictum pro moniali, & eius famula qualiter ſubſiſtat. 4.16
Legatum relictum fœminæ maritandæ dandum nouitiæ religionem intranti. 9.47
Si tamen legatum relinquatur fœminæ determinatæ. 9.48
Relictum pro monachatu lucratur Tertiaria. ibib.
Relictũ pro dote puellæ monachandæ debetur ingredienti monaſterium nõ exigens dotem: immò etiãſi in ſæculo maneat innupta. ibid.
Puella, cui relictum eſt legatum 1500. aureorum in dotem dandam ab hærede Teſtatoris, quando intret Religionem, ſi Teſtatore viuente intret cum minori dote ſoluta ex bonis Teſtatoris abſentis, prætendere poteſt reſiduum legati. ibid.
Legatum pro monachandis mulieribus corruptis, ſi hæ deſint, implicatur in maritanda

da puella periculoſa. ibid.
Legatum certæ puellæ, vt fiat Monialis, ſi ea moriatur, priuſquam fiat Monialis, non ſemper fit caducum. ibid.

Legatus de latere.

Non concedit ingreſſum intra Monialium clauſuram extra caſus neceſſarios. 5.155

Lex.

Abbatiſſa non fert leges. 4.114
Fert tamen ex poteſtate delegata, & quidem etiam ſpirituales. 10.122
Non diſpenſat in legibus Eccleſiaſticis. 10.134
Lex interpretans intelligenda iuxta eam, quæ interpretatur. 5.6
Lex poſterior derogat priori. 10.168
In legum diſpoſitione fœmininum includitur ſub maſculino. 5.100.7.1.8.1
Lex odioſa, quæ eſt animæ fauorabilis, qualiter amplianda. 5.92
Per legem generalem non ſemper abrogantur ſtatuta particularia. 5.149
Lex non ligat peregrinos. 5.211
Lex generalis interdum non ligat moniales vnius conuentus. 6.7
Pœnalis ſtrictè applicatur. 6.20
Legis interpretatio facienda iuxta mentem legislatoris. 6.20
Interpretanda lex mitiorem in par. 10.91
Prælatus regularis leges nouas indicit Monialibus ſubditis. 10.39

Libri.

Non imprimuntur à Monialibus ſine debita approbatione, ac licentia. 7.49
Afferuntur monita ad legendos pios libros. 10.297

Licentia.

Requiritur, & ſufficit, vt Monialis faciat moderatas donationes, ac eleemoſynas. 4.19. & 20
Requiritur ad hoc vt exeat è clauſura in caſu aliàs permiſſo. 5.36
Qualis eſſe debeat in hoc caſu. 5.38. & 39
Interdum ſufficit tacita, ac interpretatiua. 5.40.463
Iniuſtè data non liberat à culpa egredientem. 5.41
Liberat tamen à pœna. 5.42
Qualiter differat à diſpenſatione. 5.43
A quo Superiore obtinenda. 5.40
Data cum caſa interdum non iuuat, & contra. 5.157
Data ad acceſſum Monialium ſub his verbis *con le ſue donne*, ad fœminas extraneas extendetur. 5.207
Data ad acceſſum ſemel in quolibet menſe non neceſſariò integer menſis requiritur inter vnum acceſſum, & alterum. Ibid.
Conceſſa Confeſſario ingreſſuro ad audiendam Confeſſionem Monialis infirmæ extenditur ad ſocium. 10.219
Data ſub his verbis *valeat pro* 10. *diebus* qualiter explicanda. 10.261
Paulus V. in reuocatione facultatum ingrediendi clauſuram Monialium ſolùm reuocauit licentias conuerſandi, ac prandendi intra ipſam clauſuram. 5.99
Sine licentia Ordinarij puellæ non recipiuntur ad religionem. 5.109
Licentia data à Papa ad ingrediendam clauſuram cauſa prandendi intra illam qualiter debeat interpretari. 5.135
Quò ad numerum vicium, pro quibus conceditur ingreſſus, ſtrictè interpretanda. 5.171
Ad ingrediẽdum clauſuram requiritur licentia proprij Pręlati Monialium reſpectiuè. 5.146
Quò ad Moniales non exemptas datur etiam à Vicario generali. 5.147
Item à Capitulo, Sede vacante. 5.148
Quò ad Moniales verò exemptas datur à Prouinciali. 5.149
Facultas dandi talem licentiam committitur ſolùm Superiori Conuentus in capite. 5.151
Alicubi datur à ſolo Ordinario, etiam quò ad Moniales exemptas. 5.153
Quò ad aliqua monaſteria datur ſolùm à Papa. 5.155
Non poteſt dari ſine iuſta, ac manifeſta cauſa. 5.156. & 157
Debet eſſe ſpecialis, imò & in ſcriptis, ſaltem pro foro externo. 5.158. & 163
Extenditur ad ſocium. 5.159
Non finitur primo actu, niſi id exprimatur. 5.160
Pro Medico, & alijs Officialibus monialium renouatur quolibet trimeſtri. 5.161
Qualiter eſſe debeat ſpecialis. 5.162
Qualiter in ſcriptis. 5.39
Non eſt opus, quòd ſit in ſcriptis reſpectu illius, qui ingreditur cum proprio Prælato Monialium. 5.162
Conceſſio dandi talem licentiam non debet eſſe in ſcriptis. 5.163
Non requiritur licentia in caſibus repentinis. 5.164
Licentiæ competentes fœminis priuilegiatis ad ingrediendum clauſuram non fuerunt à Gregor. XIII. & Paulo V. reuocatæ. 5.165
Ordinarij licentia requiritur, vt quis accedat ad Moniales. 10.21
Abbatiſſa dat Monialibus licentiam dandi, recipiendi, &c. 10.148
Vide *v. paupertas religioſa, & v. religioſi.*

Litera.

Non poſſunt ſcribi à Monialibus ſine licentia. 7.40
Scribens litteras Moniali non dicitur accedere ad eam. 5.218

M

Matrimonium.

NOn obſtat, quin coniugata fieri poſſit Monialis. 2.15

Idque

Digitized by Google

Idque maximè procedit de coniugata matrimonio ſolùm rato. ibid.
Imò & de conſummato coactè. ibid.
Cogens conſummare in primo bimeſtri non peccat iuxta aliquos, ſi alter coniux non cogitat de religionis ingreſſu. ibid.
Elapſo dicto bimeſtri, ſi alter coniux velit ſtatim ingredi religionem, cogi nequit conſummare matrimonium. ibid.
Iure eccleſiaſtico matrimonium vetitum Monialibus. 4.80
In aliquo caſu poteſt eis præcipi. ibid.
Mulier coniugata non admittitur ſemper intra clauſuram ſecuritatis cauſa. 5.110
Punitur nubens cum Moniali. 4.81
Matrimonium ſpirituale eſt æquè fauorabile, ac carnale. 3.36
Non poteſt attentari à Monialibus ſub excommunicatione. 8.24

Medicus.

Ingreditur ſolùm in caſibus neceſſarijs. 5.116. & 119
Extraordinarius non ſemper vocatur loco ordinarij. 5.119
Licentia ingrediendi ei renouanda quolibet trimeſtri. 5.161

Miſſa.

Miſſam non tenentur moniales audire frequentiùs quàm alij fideles, ſtando præcisè in iure communi. 6.10
Decet tamen, vt quotidie illam audiant. 6.10
Ad implendum Miſſæ præceptum ſufficit attentio externa. ibid.
Sufficit & moralis præſentia, quæ explicatur. ibid.
Admittit paruitatem materiæ, quæ variè aſſignatur. ibid.
Obligatio Miſſæ interdum præuenienda. ibid.
Impletur audiendo mediam Miſſam ab vno, & aliam mediam ab alio. ibid.
Idque etiam eo tempore. ibid.
Miſſæ plures ex diuerſo titulo debitæ ſimul audiuntur. ibid.
Audiens Miſſam ſimul recitat Horas debitas ex præcepto; imò confitetur ſacramentaliter iuxtà aliquos. ibid.
Afferuntur monita ad illam deuotè audiendam. 10.296
Miſſa conuentualis dicenda in templis Monialium quotidie. 6.11
Eæ non admittunt ad celebrandum in ſuis templis Sacerdotes extraneos ſine licentia Epiſcopi. 7.7
Earum Capellani dicunt Miſſam conformem Officio ab ijs dicto. 7.8
Confeſſarius ingreditur clauſuram ad celebrandum pro infirmis. 10.234
Confeſſarius extraordinarius non celebrat in Eccleſia Monialium ſine licentia. 10.273
Tempore interdicti coram ijs celebratur, ſeruatis tamen ſeruandis. 9.32. & 33
Eæ ad audiendam Miſſam item ducunt puellas manentes in educatione, & alias fœminas commorantes intra clauſuram. 9.34. & 36
Celebraturi in Eccleſia monialium exemptarum non petunt licentiam ab Ordinario loci. 10.33

Monaſterium.

Non recipit de bonis nouitiæ. 3.40
Alit Monialem, etiam dote inſoluta. 3.59
Non poteſt conſtrui ſine Ordinarij conſenſu, alijſque ſeruatis. 10.31. 7.19. 8.28
Idque ex decreto S. Congreg. ibid.
Non requiritur tamen conſenſus Abbatiſſæ aliorum Conuentuum Monialium. ibid.
Iure communi non poteſt recipi, nec alienari ſub excommunicatione. 8.25
Non poteſt fieri, niſi in locis muratis. 7.18
Obligari poteſt, vt ſoluat Moniali certam penſionem annuam. 4.13
Bona illius ab Officialibus debent diſpenſari iuxta voluntatem Superioris. 4.22
Bona illius adminiſtrat Abbatiſſa. 10.146
De ijs item contrahit. 10.147
Quorum ſumptibus monaſterium ſit reſarciendum. 9.43
Eius egeſtas ſubleuatur ab Eccleſia. 9.44. & 45
Ei applicantur bona violantis Monialem. 9.46

Moniales.

Vnde dicantur. 1.1
Qualis earum origo. 1.2
Qualis ſtatus ab initio. 1.3
In quo conſiſtat eſſentia ſtatus religioſi illarum. 1.4
Debent Moniales viuere ſub regula approbata. 1.5
Inter eas adeſt diuerſitas. 1.6
Aliæ dicuntur clericales, aliæ laicales, & aliæ tertiariæ. 1.7. & 9.
Profitentur vitam contemplatiuam. 1.10
Quando fuerint primò approbatæ in Eccleſia. 1.11
De eſſentia ſtatus illarum non eſt clauſura. 1.12
Illarum ſtatus eſt decorus Eccleſiæ, ac vtilis ipſis Monialibus. 1.13
Puellæ allici poſſunt ad ſtatum religioſum Monialium. 1.14
Monialium violator punitur. 4.41
Earum violatio eſt mixti fori. 4.42
Non fiunt commatres. 7.37
Interdum vtuntur laruis, & choreis. 7.44
Non parant cibos externis, nec vendunt. 7.48
Moniales Mendicantes iuxta aliquos veniunt in diſpoſitionibus loquentibus in ſpecie de Mendicantibus. 9.49
Iure communi omnes ſubduntur Ordinario loci. 10.1
Ex priuilegio tamen aliquæ ſunt exemptæ ab eius poteſtate. 10.2
Sed non omnes. 10.3

Quæ

Quæ ſunt immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ, ſubiacent Ordinario ſolùm quò ad ſpiritualem gubernationem. 10.3
In ijs, in quibus ſubduntur Ordinario, ſubduntur, & eius Vicario generali. 10.4
Et quidem etiā quò ad ea,quæ competūt Ordinario tāquā delegato Sedis Apoſtolicæ. 10.5
Meliùs videntur gubernari à Prælatis regularibus. 10.10
Etiam exemptæ ſubſunt Ordinario quò ad viſitationem clauſuræ. 10.22
Impedientes eius canonicam viſitationem excommunicantur. 8.18
Si vi impediāt,vi repellūtur ab ordinario.10.25
Etiam exemptæ,ſi delinquant circa clauſuram, puniuntur ab Ordinario, ſicut & in materia rerum ſpiritualium. 10.26
Non item in alijs caſibus. 10.27
Subſunt Ordinario etiam exemptæ quo ad electionem Abbatiſſæ. 10.29
Item quo ad bonorum adminiſtrationem.10.30
Item quò ad nouitiarum receptionem. 10.51
Item quò ad profeſſionem. 10.52
Item quò ad recipiendas puellas in educatione. 10.53
Item quò ad exeundum è clauſura. 10.32.& 54
Itē ad hoc vt viſitari poſſint ab externis. 10.55
Item quò ad admittendos extraneos intra clauſuram, ſi ſubſint Ordinario. 5.146
Item quò ad approbationem Confeſſariorum. 10.173. & 258
Item quò ad obſeruantiam feſtorum, ac cenſurarum. 6.27

Moniales Conuertitæ.

Iuxta Tamburinum profiteri poſſunt,non præmiſſo anno nouitiatus,ſed obſtat praxis. 2.46

Moribunda.

Validè profitetur. 9.18
Admiſſa ad Religionem ſi ante ingreſſum ſit moritura, & extrà incipiat nouitiatum, ibi profiteri poteſt. 9.18
Moniali morituræ ab Ordinario concedi poteſt Confeſſarius extraordinarius qui in omnibus expleat munus ordinarij. 10.349
Ea ſi ſit moribunda,interdum poteſt abſolui,etſi nullo modo confeſſionem petierit. 10.184
Si ſit exempta, eligit Confeſſarium ab Ordinario non approbatum. 10.170
Aſſignatur pœnitentia imponenda Moniali in mortis articulo. 10.212
Proponitur modus aſſiſtendi Moniali morienti. 10.230
Mulieri ſæculari ingreſſæ animo ibi moriendi Confeſſarius Monialium in morte dat ſacramenta; ſecùs,ſi ingrediatur animo conditionato quo ad perpetuò ibi habitandū. 10.233
Puellæ item in educatione ibi degenti idem Confeſſarius in morte dat ſacramenta. ibid.
Afferuntur monita ad moderandum metum mortis. 10.298

N

Neceſſitas.

Requiritur moralis ad concedendum ingreſſum in clauſuram. 5.156
Non debet eſſe ſēper ex parte monaſterij.5.156

Negotiatio.

Prohibita Monialibus. 7.31
Et quidem ſub excommunicatione. 8.31
Immò, & ſub amiſſione exemptionis à gabellis. 8.32

Nouitia.

Capitulariter admiſſa repellitur, & repulſa admittitur. 2.11
Non ſtatim poſt amiſſionem recipienda ad habitum. 2.36
Deducenda ad monaſterium ſine pompa. 2.37
Cur ei tondeantur capilli. 2.38
Cur immutetur nomen. 2.39
Initianda ſacramento Confirmationis, antequàm induatur habitu religioſo. 2.40
Quæ expenſæ ei permittantur. 2.41
Qualis eius habitatio. 2.42
Qualis eius inſtructio. 2.43
Ex quibus bonis alenda. 2.44
Sine licentia Papæ ingreditur. 2.53
Non item, ſi, habitu religioſo recepto, fugiat, & poſtea redeat. 2.54
Nouitiæ recedenti è religione omnia ſua reſtituenda. 2.56
De eius bonis monaſterium non recipit quidquam, quod alij negant. 3.53.54.& 55
Ipſa nouitia nihil ei dare poteſt de ſuis bonis. 3.58
Sub pœna ſuſpenſionis nō recipitur ad profeſſionem ante expletum annū nouitiatus. 8.38
Nouitiæ recipiendæ non datur expectatiua ſub certis pœnis. 8.51
Conſulitur eius libertati quò ad ingreſſum religionis. 9.42
Non poteſt recipi in monaſterio exempto ſine conſenſu Prælati regularis. 10.51
Confitetur Sacerdoti generaliter approbato. 10.167
Varijs monitis iuuatur ad vitam religioſè inſtituendam. 10.289
Profitetur in morte,nouitiatu non finito. 9.18
Nec requiritur conſenſus Capitularis monialium. 10.224
Idque etſi finierit annum nouitiatus. 10.224
Si ea conualeſcat, reſilire poteſt à religione iuxta aliquos. ibid.
Item renunciare bonis, ſi antea non renunciauit. ibid.
At iuxta nos non tenetur complere nouitiatum. ibid.
Profitetur ante ingreſſum monaſterij, ſi extrà inchoat nouitiatum. 9.18

Nouitiatus.

A quo ætatis anno inchoandus. 2.45
Durat per annum integrum. 2.46.3.9

Debet eſſe completus, & continuus. 2.48
Non neceſſariò fit totus in habitu religioſo, nec intra Monaſterium. 2.49
A quo tempore formaliter incipiat. 2.50
Qualiter interrumpatur. 2.51.& 52
Non protrahitur vltrà annum. 2.53
Eo etiam non completo, fieri poteſt profeſſio articulo mortis ex Pij V. indulto. 9.18

O

Obedientia.

CVi voueatur à Monialibus. 4.90
Ad quid obliget. 4.91
Ex vſu regionum voti obedientiæ non obligat ſub mortali, ſecluſo formali præcepto. 4.92
Ex voto obedientiæ quibus parere debeant Moniales. 4.93
Qualiter teneantur parere Papæ. 4.94
Qualiter Ordinario. 4.95
Præſertim quò ad clauſuram. 4.96
Non obediunt, niſi in ijs, quæ ſunt iuxta regulam. 4.97
Obediunt Prælato regulari, ſi ſint exĕptæ. 4.98
Obediunt Abbatiſſæ ſub m. & quidem etiam ſine præcepto formali. 4.100
Non item Vicariæ. 4.101
Non Vicarijs ad earum regimen deputatis vt ſic. 4.102
In aliquibus debent potiùs obedire Prælato regulari, quàm Ordinario; in aliquibus è contra. 4.103
Item in aliquibus debent potius obedire Ordinario, quàm Abbatiſſæ in aliquibus è contra. 4.104
In quibus teneantur obedire. 4.104
Interdum obediunt ſpirituali præcepto Abbatiſſæ. 4.106
Abbatiſſa non præcipit in virtute obedientiæ. 4. 109. & 110
Si tamen ſic præcipiat, ipſi obediendum ſub mortali. 4.3
Votum obedientiæ non extenditur ad ea, quæ ſunt contra regulam: niſi in certo caſu. 4.117
In dubio obediendum, ſed non ſemper. 4.132
Monialis non peccat omittendo preces iniunctas ab Abbatiſſa pro benefactoribus. 6.20
Prælatus regularis, ac Ordinarius præcipiunt in virtute obedientiæ Monialibus reſpectiuè ſubiectis. 10.40
Abbatiſſa ipſa ex Papæ delegatione præcipit in virtute obedientiæ. 10.125
Indicantur media ad obedientiam ſeruandam perfectiùs. 10.308

Occaſio peccandi.

Vitanda. 4. 88
Qualiter procedendum cum pœnitente in ea exiſtente. 10.187
Quid, ſi ea ſit moraliter ineuitabilis. 10.188
Quid, ſi pœnitens ſæpè promiſit vitare, & non vitauit. 10. 189
Quid, ſi bona fide maneat illa. 10.191

Officiales.

Iuuantur vtilibus moniris ad ſuum officium benè explendum. 10.287

Opinio.

Si ſit communiſſima, raiò ab ea recedendum. 6. 14
Non omnis opinio, quæ habet aliquos DD. pro ſe, cenſeri debet probabilis. ibid.
Non eſt tutum recedere in re morali à communiſſima opinione. ibid.
Referens, & non improbans Doctores ſtat pro illorum opinione. 8.15
Opinio relata vltimo loco cenſetur teneri à referente. ibid.
Interdum amplectenda opinio apparenter ſolùm probabilis. 10.184

Oratio.

Præ omnibus æſtimata à Suarez. 6.18
Aſſignantur monita ad illam vtiliter faciendam. 10.291

Ordinarius.

Ei parent Moniales ex voto obedientiæ, ſi non ſint exemptæ. 4.90
In ijs tamen, quæ ſunt iuxta regulam. 4.97
In aliquibus parent potiùs Prælato regulari, quàm Ordinario. 4.103
Interdum item ei potiùs obediunt, quàm Abbatiſſæ. 4.104
Conſecrat Moniales. 5.78
Ei commiſſa cuſtodia clauſuræ. 5.6
Præſidet electioni Abbatiſſæ, etiam quò ad Moniales exemptas, ſi velit, ideòque præmonendus. 10.96
Poteſt præſidere per alium. 10.30
Approbat Confeſſarios Monialium, exemptarum. 10.164
Et quidem etiam ipſarum Prælatos, ſi velint audire earum confeſſiones. 10.166
Deputat Confeſſarium extraordinarium. 10. 247
Eumque item pro Monialibus infirmis. 10.248
Ipſo inuito, non poteſt eligi Confeſſarius extraordinarius. 10.253
Conceditur tamen ab Ordinario Monialibus exemptis, inuito earum Prælato. 10.254
Non denegatur in pœnam. 10.255
Præmonetur Ordinarius de profeſſione facienda à nouitia. 3.2
Idque, vt eius exploret voluntatem, & quidem per ſe, ſi poteſt. 3.2
Debet id facere intra 25. dies. 3.2
Punit contraueniens in hoc. 3.3
Licentia eius non requiritur ad ingrediendum Ordinem arctiorem. 3.19
Amouet Confeſſarios Monialium, etiam exemptarum. 10.172
Delegat facultatem abſoluendi Monialem ab hæreſi, etiam externa. 9.27
Licentiat ad ingreſſum clauſuræ Monialium ſibi ſubiectarum. 5.146

Immò

Immò alicubi etiam exemptarum. 5.153
Non diſpenſat, vt puella vltra annum 25. maneat intra clauſuram in educatione. 5.184
Cenſuræ latæ ab eo contra accedentes ad Moniales non ligant religioſos exemptos. 5.204
Ei ſubſunt Moniales immediatè ſubiectæ Sedi Apoſtolicæ ſolùm quò ad gubernationem ſpiritualem. 6.3
Abſoluit Monialem ſubditam à reſeruatis vi priuilegiorum Ordinis aliàs requirentium miniſterium proprij Prælati. 9.25
Eo negante facultatem reſeruatorum, adhuc abſoluitur Monialis. 9.28
Et hoc, eſtò facultas reſeruatorum competat illi ex delegatione, aut titulo neceſſitatis. 9.30
Illi iure communi ſubduntur Moniales omnes. 10.1
Ex priuilegio tamen aliquæ eximuntur ab eius poteſtate. 10.2.3
Poſſunt ei ſe ſubijcere in fauorabilibus de licentia proprij Prælati. 10.7
Alij Doctores id negant. 10.8
Ei ſubſunt quò ad receptionem nouitiarum. 10. 11
Item quò ad profeſſionem. 10.12
Item quò ad Confeſſariorum approbationem. 10.13
Item quò ad feſtorum obſeruantiam. 10.14
Item quò ad clauſuram. 10.15
Et quidem, etſi aliàs ſint exemptæ. 10.16
Ei commiſſa eſt cura clauſuræ, etiam formalis (quod ex textu nõ eſt ita certũ.) 10.16. & 17
Punit quoſcumque delinquentes circa Monialium clauſuram. 10.19
Licentiat regulares, vt accedant ad Moniales. 10. 20
Licentiat ad hoc & ſæculares. 10.21
Moniales ſubſunt ei quò ad viſitationem clauſuræ, etſi ſint exemptæ. 10.22
Item etſi ſint immediatè ſubiectæ Papæ. 10.23
Si Ordinarius impediatur à viſitatione, vim vi repellit. 10.25
Punit Moniales, etiam exemptas delinquentes circa clauſuram. 10.26
Item, ſi delinquant in ſpiritualibus. 10.26
Non item in alijs caſibus. 10.27
Poſſet tamen punire Monialem exemptam, quæ degens extra monaſterium delinqueret. 10.27
Immò, & degentem in monaſterio, ſi extrà ſcandaloſè delinqueret. 10.20
Moniales ei ſubſunt quò ad bonorum adminiſtrationem. 10.30
Item quò ad conſtructionem monaſteriorum. 10. 31
Idque ex decreto Sacr. Congreg. ibid.
Item quò ad egreſſum è clauſ. 10.32. & 54
Reſeruat caſus, & cenſuras contrà Moniales, etiam exemptas in materia concernente clauſuram. 10.48
Et ab his eæ non poſſunt abſolui, neque per proprium Prælatum. 10.48. & 49
Moniales non exemptæ ſubſunt reſeruationi caſuum Ordinarij. 10.50
Ordinarius viſitat canonicè Moniales ſubiectas tum ſibi, tum Sedi Apoſt. 10.66
Eo tempore ingreditur clauſuram. 10.73
Ducit ſecum aliquos ſocios. 10.74
Nec hos omittit, eſtò tunc temporis ducat architectum cauſa fabricæ. 10.75
Hi poſſunt eſſe viri regulares. 10.76

Ornatus corporis.

Vitandus à Monialibus. 4.87
Ideò ijs tondentur capilli. 2.38
Nõ nutriunt comam, nec veſtiunt ſuperbè. 7.43
Non vtuntur lineis. 7.41
Puella recipienda ad nouitiatum deducitur ad Conuentum ſine pompa. 2.37
Puellæ intra clauſuram educandæ incedunt modeſto habitu. 5.188

P

Papa.

APprobat religiones. 2.2
Ei parent Moniales ex voto. 4.93
Non tamen in omnibus. 4.94. & 123
Solus diſpenſat ſuper clauſura Monialium. 5.21.
Vide *v. clauſura v. puella.*

Parochus.

Non ingreditur clauſuram Monialium, ſi ibi eius parochianus ſepeliatur. 10.233
Exercens curam animarum in Eccleſia Monialium, etiam exemptarum, viſitatur ab Ordinario. 10.24
In Eccleſia Monialium miniſtrat ſacramenta parochiano ibi morienti. 10.233
Imò etiam ſi is fortè ſit intrà clauſuram. ibid.

Paupertatis votum.

Quæ paupertas ſit accommodatior Monialibus. 4.1
Ad quid obliget paupertas. 4.2
Moniales poſſunt retinere annuos redditus moderatos. 4.3
Quid de hoc ſtatutum ſit in Conc. Trid. 4.4
Non poſſunt habere quid ad vſum irreuocabilem. 4.9
Eis non poſſunt licitè auferri, quæ conceſſa sũt cum promiſſione, illa non auferendi. 4.10
Et quidem nec à Succeſſore. 4.11
Recipiunt ab extraneis rem ea lege, vt ipſæ ſolæ ea vtantur. ibid.
Acquirunt de nouo. 4.12
Poſſunt obligare monaſterium ad ſoluendam eis certam penſionem annuam, ex bonis, quæ ei donant. 4.13
Relinqui poteſt eis legatum non auferibile. 4.14
Succedunt ab inteſtato, ſi ſint Ordinis capacis bonorum. 4.15
Non retinent ſuperflua. 4.17
Non expendunt in vſibus illicitis peculium abſolutè conceſſum. 4.18

Fa-

Faciunt moderatas donationes, ac eleemoſynas. 4.19
Donant propriam pitantiam. 4.20
Faciunt eleemoſynas ex bonis monaſterij moderatas tamen, ſi ſint Officiales. 4.21
Non diſpenſant autem bona communia Conuentus pro arbitrio. 4.22
In morte non diſponunt de bonis conceſſis ipſarum vſui. 4.23
Non poſſunt teſtari de ijs. 4.24
Immò nec de bonis alicuius extranei, accedente eius conſenſu. 4.25
Teſtamentum factum ante profeſſionem declarant, ſi opus ſit. 4.26
Faciunt extraneo inſignem recamaturam, ſed de licentia Superioris. 4.27. & 28
Occultant Prælato conceſſa ad vſum ex erubeſcentia, &c. 4.29
Ad nutum Superioris abdicare debent ſibi conceſſa. 4.30. & 31
Non remittunt conſanguineis annuam penſionem ipſis debitam. 4.32
Item non remittunt Moniali conuentus pecuniam mutuatam, niſi de conſenſu Superioris. ibid.
Procurant alteri pecuniam ipſis oblatam, ſed non ſemper. 4.33
At remittunt pretium fornicationis conceſſæ etiam promiſſum. ibid.
Conceſſa ad vnum vſum non expendunt ad alium. 4.34
Sine licentia non acquirunt res pretio æſtimabiles. 4.35
Quæ licentia ad hoc petatur. 4.36
Non ſunt proprietariæ, ſi abſque licentia recipiant in bonum ſolius monaſterij. 4.37
Liberè recipiunt ab externis aliàs danda à conuentu. 4.38
Neceſſaria ex bonis communibus ſibi capiunt, ſi iniuſtè negentur. 4.39
Ex bonis conuentus interdum ſibi vſurpant comeſtibilia, & alia, quæ vſu non conſumuntur, ſed non ſemper. 4.40
Surripiunt ex bonis communibus in compenſationem iuſtam. ibid.
Qualiter peccent ſibi ex loco communi aliquid vſurpando. 4.41
Non recipiunt rem ad vſum, eius dominio penes dantem relicto. 4.42
Curant deponi pecunias apud tertium, vt ijs poſtea vtantur de licentia Superioris. 4.43
Petunt rem ab alio, animo eam non acceptandi ſine conſenſu Prælati. 4.44
Recipiunt ſine licentia Prælati immediati res animo ijs non vtendi ſine licentia Prælati mediati, breui obtinenda. 4.45
Recipiunt ſub conditione, ſi Superior det licentiam. 4.46
Peccant interdum minima paulatim recipiendo indebitè, ſi deueniant ad quantitatem notabilem. 4.47
Sine licentia non diſtrahunt bona conuentus, aut data ad vſum proprium. 4.48
Licentia diſtrahendi data à priori Abbatiſſa iuuat, etſi præſens Superioriſſa illam non concederet. 4.49
Idque, etſi Monialis ſic licentiata ſtatuiſſet ea licentia non vti. 4.50
Moniales inuicem ſibi non commodant, nec mutuant ſine licentia. 4.51
Non capiunt ab externis commodatum, aut mutuum ſine licentia. 4.52
Non permutant conceſſa ipſis ad vſum ſine licentia, ſaltem præſumpta. 4.53
Non peccant contra paupertatem, ſi ſine cauſa recuſent oblata. 4.54
Sine licentia acceptant pecuniam pauperibus per ipſas eligendis diſtribuendam. 4.55
Non peccant contra paupertatem recipiendo in depoſitum alienam pecuniam. 4.56
Licentia dandi iuxta aliquos iuuat recipientes, etſi alij id negent. 4.57
Extenditur ad vendẽdum; data tamen ad dandam rem vnã nõ extenditur ad aliã, &c. ibid.
Deputatæ ad aliquod officium eo ipſo ab externis recipiunt neceſſariam pecuniam ad illud obeundum. 4.58
A pluribus Superioribus petunt facultatẽ recipiendi ad colligẽdam maiorem ſũmam. 4.59
Vnde colligatur violatio paupertatis, & eius grauitas. 4.60
Violantes votum paupertatis non incurrunt pœnas ante ſententiam. 4.61
Quæ licentia excuſet à violatione dicti voti. 4.62
Licentia tacita quæ dicatur. 4.63
Sufficit ea, quæ dicitur præſumpta. 4.64
Vnde colligatur licentia præſumpta. 4.65
Licentia debita, ſed negata non ſemper excuſat. 4.66
Abbatiſſa dat licentiam accipiendi, retinendi, ac diſtribuendi. 4.67
Cuius Superioris ſit dare Monialibus dictam licentiam. 4.68
Epycheia qualiter excuſet à vitio proprietatis. 4.69
Si quid accipiãt, aut diſtrahant ex epycheia, nõ ſemper id poſtea aperiunt Superioriſſæ. 4.70
Qualiter conſuetudo excuſet à vitio proprietis. 4.71
Accepta à Monialibus indebitè, per ſe loquendo, non poſſunt retineri. 4.72
Secùs in aliquo caſu, qui refertur. 4.73
Licentia generaliter data ad expendendum pro libito, extenditur ad vſus illicitos, & dari poteſt validè, ac licitè. ibid.
Nõ reſtituit, qui Moniali tantumdem refundit, quantum ab ea indebitè accepit. 4.74
Qualiter Moniales teneantur reſtituere, ſi bona conuentus indebitè diſtrahant. 4.75

Rem

Rem indebitè acceptam interdum reſtituunt danti, ſed non ſemper. 4.76
Indicantur media ad paupertatem conſeruandam. 10.306

Peccata.

Indicantur media ad vitanda mortalia. 10.310.
Item ad vitanda venialia. 10.311

Peculium.

Monialibus permiſſum. 7.28

Pœna.

Sub quibus pœnis prohibita violatio clauſuræ Monialibus. 5.17
Sub quibus ijs vetetur egreſſus è clauſura. 5.25.26. & 27
Sub quibus vetetur ingreſſus extraneorũ. 5.86
Pœnam à Prælato inflictam Abbatiſſa non moderatur. 10.152
Pœna ſtrictè interpretanda. 6.20
Lata iure communi contra Regulares, aut Eccleſiaſticos afficit Moniales. 8.1
Lata in ſpecie contra Religioſos Ordinis comprehendit Moniales, ſi ſint exemptæ ab Ordinario. 8.3
Secùs, ſi ſint ei ſubiectæ. 8.4
Lata ab Ordinario tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato non ſemper afficit Moniales exemptas. 8.5. & 6
Multiplex pœna in iure lata contra Moniales. 8.9
Non omnis pęna obligat ante ſententiam. 8.52
Ignorantia excuſat à pœna. 8.55
Puniri poſsũt ab Ordinario quicumque delinquunt circa clauſuram Monialium. 10.19
Et quidem etiam Moniales exemptæ; ſicut & in caſu, quo delinquant in materia ſpirituali. 10.26. Vide *v. Ordinarius.*

Pœnitentia Sacramentalis.

Prudenter imponenda. 10.208
In eius impoſitione plura aduertenda. 10.209
Quæ imponi poſſint in pœnitentiam. 10.201. 211. & 213
Qualis pœnitentia imponenda in articulo mortis. 10.212
Qualis imponenda Moniali ſurdæ aut ſurdaſtræ. 10.213
Imponi poſſunt opera aliunde debita. 10.214
Immò & implenda per alium. 10.214
Pœnitentia imponi poteſt ſtatim poſt datam abſolutionem. 10.215
Ab ipſo pęnitente commutatur in melius. ibid.
Reuelari poteſt alijs à Confeſſario, ſi ea ſit leuis. 10.283

Percuſſio.

Percutiens Monialem afficitur excommunicatione. 9.12
Ipſæ Moniales, ſi ſe inuicem percutiant, eadem afficiuntur excommunicatione. 8.34
Non item iuxta Caietanum, ſi percutiant ſe ipſas. ibid.
Eadem excommunicatio incurritur, ſi percutiant ad correctionem, cum non ſint Superiores. 10.303
Seniores tamen ſic licitè percutiunt nouitias. ibid.
Item incurritur à percutiente viros in habitu religioſo Monialibus ſeruientes. 9.9
Item, ſi percutiatur fœmina laica in religioſo habitu dicata intra clauſuram obſequijs Monialium. 9.12

Perfectio religioſa.

Acquirenda à Monialibus. 6.1
At non tenentur eſſe perfectæ. 6.2
Obligationem acquirendæ perfectionis implent obſeruando vota, & præcepta. 6.3
Proponuntur media ad acquirendam perfectionem. 10.285

Pignus.

Mobilia pretioſa Monialium non poſſunt oppignorari niſi in graui neceſſitate. 7.29

Præcedentia.

Oſtenditur, vnde inter Moniales debeat deſumi. 3.10

Præceptum.

Præcepta ſpiritualia, & temporalia qualiter differant. 4.107. 10.124
Per ſe imponi non poſſunt præcepta ſpiritualia ab Abbatiſſa. 4.106. 10.123
Poſſunt tamen imponi ex poteſtate delegata. 10.124
Præcepta Abbatiſſæ ex eo quòd confirmentur à Prælato, non obligant in conſcientia. 10.128
Abbatiſſa non præcipit in virtute obedientiæ. 4.109. & 110
Sic tamen præcipit ex delegatione Papæ. 10.125
Ex eadem delegatione præcipit etiam ſub cenſuris. 10.126

Prædicare.

Prædicaturi Monialibus non petunt benedictionem ab Ordinario. 10.38
Abbatiſſa non prædicat Monialibus. 10.139
Confeſſarius extraordinarius non expedit, quòd prædicet ſuis Monialibus. 10.281
Prædicantes Monialibus non poſſunt liberè illas alloqui. 10.175
Prædicatores qualiter audiendi vtiliter. 10.292

Prælatus regularis.

Ei parent Moniales ſubditæ ex voto obedientiæ. 4.98
In aliquibus ei potius parent, quàm Ordinario, in alijs verò è contra. 4.103
Aſſiſtit electioni Abbatiſſæ. 10.29
Punitur, ſi indebitè cooperetur Moniali exeunti è clauſura. 5.26
Non ingreditur clauſuram, vt aſſiſtat electioni Abbatiſſæ. 10.97
Non ad recipiendum votum Monialis ægrotantis. 10.104

Tunc non dat ſuum votum. 10.10
Pœnas ab eo inflictas Abbatiſſa non moderatur. 10.152
Præſentat Ordinario Monialium Confeſſarios deputandos. 10.166
Non audit confeſſiones Monialium ſine Ordinarij approbatione. 10.106
Ex priuilegio conſecrat Moniales ſibi ſubditas. 3.64
Abſoluit illas, etiam à caſibus bullæ Cœnæ. 10. 181
Subiacet pœnis latis contra facientes, & aut permittentes ingredi clauſuram Monialium. 5.89. & 112
Ingrediens ita in caſu non permiſſo incurrit pœnas, quacumque vice ſic ingreditur (quod alij negant.) 5.114
Dat licentiam ingrediendi. 5.140
Eius conſenſus requiritur ad recipiendam puellam in educationem. 5.179
Debet monere Moniales, vt frequentent ſacramenta ſingulis menſibus. 6.8
Diſpenſat cum illegitima, vt eligatur in Abbatiſſam. 8.44
Ipſo negante facultatem reſeruatorum, Monialis adhuc abſoluitur. 9.28
Idque, licèt talis facultas ei competat ex delegatione, aut titulo neceſſitatis. 9.30
Diſpenſat cum Monialibus in ijs, in quibus diſpenſat cum ſuis religioſis. 8.31
Habet in Moniales poteſtatem ordinariam, adeoque delegabilem. 10.35
Si quidem ſit Prælatus prouincialis; non item, ſi localis. 10.36. & 37
Poteſtas illius in Moniales extenditur ad ea omnia, ad quæ extenditur poteſtas, quam habet in ſuos religioſos. 10.38
Indicit Monialibus leges nouas. 10.39
Præcipit eis in virtute obedientiæ. 10.40
Indicit illis reformationem. 10.41
Multiplicem poteſtatem in eas exercet. 10.42
Validè recipit nouitias ad profeſſionem. 3.4
Reſeruat caſus pro Monialibus. 10.46
Non tamen pro arbitrio. 10.47
Moniales ſubditæ ei ſubſunt quò ad receptionem nouitiarum. 10.51
Item quò ad profeſſionem. 10.52
Item quò ad receptionem puellarum in educationem. 10.53
Item quò ad exeundum è clauſura. 10.54
Item ad hoc vt conueniri, ac viſitari poſſint ab externis. 10.55
Item quò ad bonorum adminiſtrationem. 10.58
Ingreditur clauſuram in caſibus neceſſarijs. 10. 59
Et quidem obiturus Confeſſarij munia, eo excluſo. ibid.
Non ingreditur tamen ita frequenter, vt olim vi ſuorum priuilegiorum. 10.60
Non diſponit liberè de bonis Monialium. 10.61
Suſpendit Abbatiſſas ab officio. 10.62
Viſitat Moniales ſubditas. 10.65
Impediri in hoc non poteſt à Monialibus, aut alijs quibuſvis ſub pœna excommunicationis. 10.80
Imponit nouas auſteritates. 4.80

Præſcriptio.

Præſcribi poteſt contra Monialium clauſuram. 5.22

Priuilegia Monialium.

Moniales gaudent priuilegijs ſui Ordinis. 9.1
Et interdum illis, quorum eæ regulariter ſunt incapaces. ibid.
Idque, etſi ea expreſsè conceſſa ſint viris regularibus. 9.1
Communicant de priuilegijs aliorum Ordinum. 9.2
Earum priuilegijs fruuntur etiam viri religioſi. 9.3
Gaudent priuilegijs ſui Ordinis, eſtò ſubſint Ordinario. 9.5
Gaudent priuilegio fori. 9.6
Item priuilegio canonis. 9.12
Item priuilegio exemptionis à iuribus parochiæ. 9.15
Item priuilegio immunitatis à gabellis. 9.16
Hoc tamen amittunt, ſi negotientur. 8.32
Item priuilegio exemptionis à decimis, ac Seminarij contributione. 9.17
Profitentur in articulo mortis, anno nouitiatus nondum expleto. 9.18
Non ſubſunt reſeruationi caſuum Ordinarij, ſi ſint exemptæ. 9.19
Abſoluuntur à reſeruatis, etiam papalibus vi ſuorum priuilegiorum. 9.24
Idque, licèt ſubſint Ordinario. 9.25
Non ſubiacent reſeruationi quinque caſuum factæ à Clemente VIII. in ſuo decreto derogatorio. 10.181
Abſoluuntur à caſibus bullæ Cœnæ per ſuum Prælatum, aut alium ex eius delegatione. 10. 181
Et quidem etiam pro foro externo. 9.27
A reſeruatis autem abſolui poſſunt per Confeſſarium, ſi is petat facultatem, & eam deneget Prælatus. 9.28
Gaudent varijs priuilegijs pro tempore Interdicti. 8.32. & 33
Priuilegijs Ordinis gaudēt etiam Moniales tertiariæ, ſi habeant quædam requiſita. 9.7. & 8
Aliquibus priuilegijs gaudent puellæ, quæ apud Moniales educantur, ſed non tenentur vti illis. 9.34
Priuilegiorum vſus ex cauſa impeditur Moniali ab Abbatiſſa. 9.151

Proceſſio.

Non videtur à Monialibus facienda ex præcepto in diebus Rogationum. 6.30

Profeſſio religioſa:

Eſt duplex. 3.1

Ante

Ante illam exploratur voluntas nouitiæ proſeſſuræ. 3.2
Talis tamen exploratio non eſt de eſſentia profeſſionis. 3.3
Ad profeſſionem nouitiæ concurrere debet conſenſus maioris partis Capituli. 3.4.6
Requiritur item conſenſus Prælati. 3.4
Qualiter ad eam requiratur conſenſus Abbatiſſæ. 3.5
Profeſſio recipitur ab Abbatiſſa, aut à proprio Prælato. 3.7
Requirit 16. annos completos. 3.8
In articulo mortis, fit etiam ante finitum annum nouitiatus. 3.9.9.18
Idque, ſi admiſſa ante ingreſſum extrà decumbens lethaliter ibi inchoet nouitiatum. 9. 18
Poteſt diferri. 3.10
Supponit in nouitia deputata ad chorum aliquam litteraturam. 3.2
Eius occaſione aliquæ expenſæ permittuntur, ſed moderatæ. 3.11
Cogentes ad illam excommunicantur. 3.13
Item excommunicantur retrahentes ab ea. 3. 14
Profeſſio facta ex metu non ſemper tenet. 3.24
Ex metu reuerentiali interdum irritatur. 3.25
Facta ex errore, ignorantia, vel dolo non tenet ſemper. 3.26
Item non ſemper tenet facta ex ira, aut alia animi perturbatione. 3.27
Non tenet facta abſque animo ſe obligandi. 3.28
Tenet facta à reticente aliquod impedimentum, quo detecto non fuiſſet admiſſa. 3.29
Tenet facta ab ægrotante toto tempore nouitiatus. 3.30
Item recepta ex metu graui admittentis. 3.31
Non tenet profeſſio hermaphroditi facta inter Moniales, ſi profitens erumpat poſtea in virum; etſi antea eſſet valida. 3.32
Sicque talis hermaphroditus non tenetur tranſire ad Ordinem virorum. ibid.
Tenet profeſſio nouitiæ ab Ordinario in exploratione voluntatis repertæ indignæ; ſed non ſemper. 3.33
Tenet item profeſſio recepta contra Prælati prohibitionem; ſed non ſemper. 3.34
Moniales non poſſunt cogi recipere ad profeſſionem nouitiam, ſi iuſtè renuant. 3.35
Prælatus Monialium ex ſe ſolo interdum recipit profeſſionem, ipſis inuitis. 3.36
Prælatus, & Abbatiſſa interdum poſſunt cogi recipere profeſſionem nouitiæ capitulariter admiſſæ. 3.37
Moniales nequeunt cogi recipere ad profeſſionem nouitiam cognitam indignam. ibid.
Reclamant contra nullitatem ſuæ profeſſionis. 3. 38
Non poteſt profeſſio recipi ab ijs Monialibus, quæ renuunt profiteri, & viuere in clauſura. 8. 54

Profeſſa.

Poteſt tranſire ad Ordinem arctiorem. 3.15
Cuius licentia ad id requiratur. 3.16
Quid de hoc ſtatuerit ſacra Congregatio. 3.17
Quæ indulta obſtent contra talem tranſitum. 3. 18
Profeſſa eijci poteſt ratione incorrigibilitatis. 3. 20
Quæ incorrigibilitas requiratur. 3.21
Neque quò ad hoc obſtat decretum Vrbani VIII. *de eiectis.* 3.22
Item transferri poteſt ad aliud monaſterium cauſa correctionis. 3.23
Deputata ad chorum transferri poteſt ad ſtatum Conuerſarum. 1.8
Quando teneat profeſſio hermaphroditi. 3.32
Monialis profeſſa facta vir non tranſit ad Ordinem virorum. ibid.
Profeſſio facta in morte tenet. 9.18
Vide *v. nouitia.*

Prohibitio.

Prohibitiones iure communi latæ contra regulares, aut Eccleſiaſticos afficiunt Moniales. 7. 1

Puella.

Allici poteſt ad religionem. 1.14
Modò poteſt recipi à Monialibus in educationem. 5.175
Si tamen habeat conditiones requiſitas à ſacra Congregatione. 5.176
At id non conceditur omnibus Monialibus. 5. 177
Requiritur ad talem receptionem conſenſus Monialium capitularis, & per vota ſecreta. 5. 178
Item & conſenſus Superioris Monialium. 5. 179. 11. 53
Et, ſi nimis differatur ingreſſus, interdum requiritur conſenſus nouus Conuentus. 5.179
Non poteſt recipi puella ſupra numerum taxatum. 5.180
Ei non conceditur ancilla. 5.181
Non debet eſſe minor 7. annis, nec maior 25. annis. 5.182
Ordinarius in hoc non diſpenſat. 5.184
Expleto anno 25. ætatis, debet egredi è monaſterio, quamvis, ſi non exeat, nequaquam incurrat excommunicationem. 5.182
Præterea non eſt opus, quòd, expleto 25. anno, ſtatim exeat. 5.184
Item de rigore non eſt opus, quòd expleuerit annum 7. quamvis obſtet praxis. 5.184
Pro ea ſoluuntur alimenta anticipatè quolibet ſemeſtri, & quidem in ære. 5.185
Habitat ſeorſim à Monialibus. 5.186
Non tenetur ad clauſuram. 5.187
Semel egreſſa non iterum ingreditur ſine noua licentia. ibid.

Præterquàm in caſu inſolito, qui proponitur. ibid.
Incedit modeſto veſtitu. 5.188
Cogens illam ad ingrediendum in educationem non excommunicatur. 5.189
Eximitur ab Ordinario, ſi degat in monaſterio exempto. 5.190
Non ſubeſt reſeruationi caſuum eiuſdem Ordinarij, ſi degat apud Moniales exemptas. 5.191
Tempore Interdicti aſſiſtit diuinis officijs, ſeruatis tamen aliquibus. 5.192
Grauiter ægrotans, etiam intra clauſuram teſtatur de ſuis bonis. 5.193
Tempore Interdicti gaudet Eccleſiaſtica ſepultura. 9.34
Non gaudet priuilegio fori. 9.10
Gaudet immunitate Eccleſiæ. 9.11
Vtilis eſt talis eius educatio. 9.175
Confitetur Generaliter approbato ad confeſſiones. 10.167
Indicatur modus eas benè educandi. 10.290

Q

Quarta funeralis.

NOn ſoluenda à Monialibus, ſi præciſè ſpectentur earum priuilegia. 9.17

R

Receptio Monialium.

QVid ſit. 2.1
Qualis eſſe debeat. 2.2
Facienda ſuffragijs ſecretis. 2.3
Puella digna non poteſt ſemper excludi à religione. ibid.
Vt licitè excludatur, conſtare debet de indignitate. ibid.
In examinanda eius dignitate detegi poſſunt, & debent eius defectus etiam grauiores. ibid.
Iuxta Concilium Trident. præmittenda exploratio voluntatis puellæ recipiendæ. 2.4
Talis tamen exploratio non eſt de eſſentia receptionis. 2.5
Puellæ recipiendæ non datur expectatiua loci primò vacaturi. 2.6
Non poſſunt recipi nouitiæ ſuprà numerum taxatum. 2.7. 7. 23
Auctis redditibus Conuentus probabile videtur poſſe augeri numerum Monialium; quod tamen moderatur Portellus. 2.9
Conuerſæ non niſi in certo numero recipiendæ. 2.10
Admiſſa capitulariter, ſi diutiùs ingreſſum differat, interdum noua eget admiſſione. 2.11
Recipi poſſunt, non obſtante Pij V. prohibitione. 2.24.8.55
Puella capitulariter admiſſa poteſt excludi, & è contra. 2.11
Quales puellæ debeant recipi. 2.12
Recipi poſſunt viduæ. 2.13
Item fœminæ illicitè corruptæ. 2.14
Item coniugatæ. 2.15
Item hermaphroditæ, ſi præualeat ſexus fœmineus. 2.16
Quæ ætas requiratur ad talem receptionem. 2.17. & 18
Puellæ infantes recipi poſſunt intra monaſterium, admittendæ poſtea ad religionem. 2.19
Eæ ad talem effectum offerri poſſunt à parentibus. 2.20
Expedit eas in tali ætate recipi. 2.21
Intra idem monaſterium recipi non poſſunt pluſquàm duæ ſorores. 2.22.7.23
Recipienda breui ad habitum religioſum expedit, quòd extrahatur priùs à monaſterio, in quo educatur; idque iuſtis de cauſis. 2.23
Breui admittenda ad nouitiatum qualiter ſe debeat gerere in ſæculo. 2.24
Videtur non expedire regulariter, quòd puella recipiatur ad religionem in monaſterio, vbi educatur. 2.25
Excommunicantur impedientes receptionem puellæ. 2.26
Ad receptionem non requiritur conſenſus Abbatiſſæ vt ſic. 2.34
Prælatus Monialium nouitiam non recipit ſine earum conſenſu. 2.35
Non poſſunt Moniales, quæ renuunt profiteri, & viuere in clauſura, recipere nouitias. 7.26
Prohibitum ſub excommunicatione, ne quid detur, petatur, aut accipiatur pro receptione. 7.17

Reclamare.

Poſſunt Moniales reclamare contra nullitatem profeſſionis. 3.38

Reformatio.

Indici poteſt Monialibus à Prælato regulari, aut Ordinario, pro vt ijs reſpectiuè ſubduntur. 10.41

Regula.

Moniales debent viuere ſub certa regula approbata. 1.5
Ex voto obedientiæ parent ſolùm in ijs, quæ ſunt iuxta regulam. 4.97. & 105
Ab Abbatiſſa adſtringi poſſunt ad obſeruantiam regulæ, & qualiter. 4.115
In aliquo caſu parent in ijs, quæ ſunt contra regulam. 4.117
Ex voto obedientiæ non tenentur ad omnia contenta in regula. 4.124
Violatio regulæ non obligantis ad culpam poteſt interdum eſſe actus virtutis. 4.125
Talis violatio raró fit ſine culpa. 4.126
Violans talem regulam tenetur ad pœnam. 4.127
Violans ieiunium præſcriptum in regula, & præceptum ab Eccleſia facit duo peccata. 4.128
Moniales tenentur ad ſuam regulam. 6.4
Sed non ſub voto ad omnia contenta in ea etſi voueant regulam. ibid.

Quan-

Quando peccent m. ſtatuendo non ſeruare illam. 6.5
Peccant venialiter ſtatuentes violare regulam obligantem ſub veniali. 6.6
Regulæ moderatio præcipi poteſt Monialibus. 10.41
In ea propriè non diſpenſat Abbatiſſa. 10.138
Afferuntur varia media ad regularum obſeruantiam fouendam. 10.305

Religio.

Quæ dicatur ſtrictior. 10.125
Votum ingrediendi religionem ſtrictiorem commutatur in votum perſeuerandi in Ordine laxiori. ibid.

Religioſi.

Sine licentia Prælati, donant conciones, & alia manuſcripta. 4.28
Si accedant ad Monialē cauſa explicandi dubiū conſcientiæ, non incurrunt pœnas. 10.277
Non omnes ſubſunt cenſuris ab Ordinario latis contra accedentes indebitè ad Moniales. 5.204
Licentiantur ab Ordinario ad acceſſum Monialium, aliquibus tamen ſeruatis. 10.20
Idque ex Vrbani VIII. decreto. ibid.
Vicarius ordinarius poteſt, ſed non tenetur dare dictam licentiam. ibid.
Hæc autem petenda etiam à Prælato regulari, ſi Monialis ſit exempta. ibid.
Eſt nulla ſi non ſeruentur quæ in præfato decreto præſcribuntur vt ſubſtantialia. ibid.
Prodeſt pro alia die, ſi die deſtinata occurrat impedimentum obſtans. ibid.
Non iuuat, ſi iniquè conceſſa ſit. ibid.
Vi illius accedens ad vnam Monialem non poteſt agere cum alijs accedentibus regulariter loquendo. ibid.
Ea extenditur ad ſocium Religioſi licentiati, ſicque ille etiam agere poterit cum Moniali. ibid.
Gaudent priuilegijs in ſpecie conceſſis Monialibus. 9.3

Reliquiæ Sanctorum.

Ex decreto ſacræ Congreg. ſeruandæ à Monialibus in Eccleſia exteriori; at obſtat vſus in contrarium. 7.6

Renunciatio bonorum.

Quid de ea decreuerit Concil. Trid. 2.57
Quæ donationes, ac obligationes contineantur ſub eo decreto. 2.58
Sub eo non comprehenduntur puellæ apud Moniales in educatione degentes, nec admiſſæ ad religionem, ſi nondum receptæ ad habitum. 2.59
Idque maximè, ſi non renuncient intuitu religionis. 2.60
Sub eo comprehenduntur etiam nouitiæ maiores 16. annis. 2.61
Renunciatio facienda de licentia Ordinarij, & quis hic ſit. 2.62
Qualiter facienda intra bimeſtrem proximum profeſſioni. 2.63
Quid, ſi nouitia ante vltimum bimeſtrem incurrat morbum periculoſum. ibid.
Dominium rei renunciatæ in renunciatarium transfertur ſolùm poſt profeſſionem. 2.64
Res tamen renunciata ſtatim tradenda renunciatario. 2.65
Idque, etſi renuntiatio fiat in fauorem monaſterij. 2.66
Renunciatio hæreditatis paternæ, viuente patre, facta extraneo non eget conſenſu monaſterij. 2.67
Fructus rei renunciatæ ſunt renunciantis à die renunciationis vſque ad profeſſionem. 2.68
Renunciatio nequit reuocari ante profeſſionem. 2.69
Limita, niſi nouitia teſtetur de bonis renunciatis. 2.70
Renunciatio non corruit per mortem renunciantis ſecutam ante profeſſionem etſi alij id negent. 2.71
Corruit verò, ſi ea facta, nouitia recedat à religione, & poſtea redeat. 2.72
Non firmatur per profeſſionem irritam. 2.73
Iuxta aliquos fieri poteſt poſt profeſſionem factam in morte ex Pij V. indulto. 10.225

Reſeruata.

Vide *Abſolutio.*

Reſtitutio.

Qualiter facienda à Monialibus in caſu, quo ad eam teneantur. 4.75
Non facienda interdum ab eo, qui recipit à Moniali ad vſus illicitos. 4.73.6.31
Famæ reſtitutio à Moniali moribunda fit per Confeſſarium. 6.31

Retractatio.

A Moniali facienda quò ad doctrinam falſam, à Moniali moribunda per Confeſſarium. 10.212
Si in eodiee impreſſo error irrepſit, ſufficit eum corrigere in reimpreſſione breui facienda. ibid.

S

Sacramenta.

Sacramentorum frequentia quæ permittenda Monialibus. 10.178
Ea tempore interdicti recipiuntur à puellis, quæ educantur apud Moniales. 9.34

Scrupuli.

Proponuntur varia remedia contra illos. 10.204.& 312.
Interdum excuſant ab integritate materiali confeſſionis. ibid.

Sepultura.

Moniales priuantur Eccleſiaſtica ſepultura, ſi ſint proprietariæ. 8.49
Puellæ, quæ educantur in monaſterijs gaudent pro tempore interdicti ſepultura Eccleſiaſtica. 9.35

Mo-

Moniales prohibentur ſub excommunicatione inducere alios ad promittendam ſepulturæ electionem in ipſarum Eccleſia. 8.16
Laici non poſſunt ſepeliri intra monaſteria Monialium. 7.10
Sicque eligentes ibi ſepulturam ſepeliendi in Eccleſia exteriori ipſarum Monialium. 7.10
Si quis tamen ibi ſepeliendus ſit portitores cadaueris ingrediuntur clauſuram. 10.233
Ingreditur Confeſſarius Monialium, ſi ſepelienda ſit Monialis. 10.231
Et quidem ſecum ducendo ſocium, ſi ſit religioſus, aut adſit vſus. 10.232
Dat ſepulturam mulieri ingreſſæ monaſterium animo ibi moriendi; vbicumque ſepeliatur, immò & puellæ ibi degenti in educatione. 10.233
Non item, ſi illa mulier animum ibi moriendi habeat conditionatum. 10.233

Sigillum Confeſſionis.

Confeſſarij Monialium illis concionantes quò ad hoc ſint circumſpecti in arguendis earum defectibus. 10.281
Interrogati, an audierint confeſſionem Monialis dimiſſæ ex culpa ipſius ſine abſolutione, qualiter debeant reſpondere. 10.282
Qualiter petant facultatem reſeruatorum pro Monialibus. 10.283
Sigillum ſeruandum, ſi Monialis ex ſua culpa dimittatur inabſoluta dicendo illam fuiſſe confeſſam. 10.282
Non violatur, ſi Confeſſarius dicat Monialem fuiſſe confeſſam delictum, ea non nominata. ibid.
Non negat communionem Moniali cognitæ indignæ ex confeſſione. ibid.
Sigillum non violat manifeſtans virtutes notas ex confeſſione, aut dicit ſuum pœnitentem eſſe ſcrupuloſum, aut rogat pœnitentem de delicto noto ex confeſſione alterius complicis, ſi cautè id fiat. ibid.
Item non violat loquens de peccatis auditis cum pœnitente, ſtatim finita confeſſione, aut dicens pœnitentiam datam, ſi hæc ſit leuis. ibid.
Vt poſſit moriens abſolui ad augmentum gratiæ poteſt rogari coram aſtantibus, vt ſe accuſet de aliquo leuiori defectu in ſpecie. 10.230

Simonia.

Abſque nota illius recipi poteſt dos pro Moniali. 3.27
Et quidem etiam à Conuentu diuite. 3.28
Quale indultum quo ad hoc Monialibus conceſſum fuerit. 3.28

Societas Ieſu.

In ea nouitiatus inchoatur in habitu ſæculari. 2.50
Eius religioſi ab Ordinarijs, neque vt delegatis Papæ, cenſurantur. 8.6
Si ab ea apoſtatent, ſunt eò ipsò excommunicati. 8.10
Illius religioſi prohibentur ſuſcipere curam Monialium. 10.10
Confitentur generaliter quolibet anno, immò etiam aliqui quolibet ſemeſtri. 10.179
Per horam orant quotidie mentaliter; idque à Suarez præfertur vniuerſæ ſuæ doctrinæ. 6.17
Recitant Litanias quotidie in communi, ſed eas non tenentur per ſe recitare. 6.19

Solicitare.

Confeſſarius ſolicitans Monialem ad turpia denunciandus. 6.30
Et, ſi Monialis renuat denunciare, Confeſſarius modernus poteſt ipſe denunciare. ibid.
Denunciatio non neceſſariò facienda, antequam abſoluatur pœnitens. ibid.
Immò iuxtà aliquos præmitti debet correptio fraterna. ibid.
Monialis denunciat ſolicitationem, & factam in ſæculo ſub nomine, & cognomine habitis in ſæculo. ibid.
Solicitatio facta in vno loco denunciari poteſt in alio. ibid.

Sponſalia.

Quanta conſideratione contrahantur in ordine ad matrimonium carnale. 2.36

Status religioſus.

Ad illum allici poſſunt puellæ. 1.14

Statutum.

Si ſit fauorabile animæ, qualiter dicatur ampliandum. 5.92
Moniales ſeruare debent Ordinis ſtatuta, ſi ſint exemptæ. 6.5
Poſſunt illis indici noua ſtatuta à legitimo Prælato. 10.39
Peregrini non adſtringuntur ſtatutis alieni territorij. 5.211

Subrogatum.

Quando ſapiat naturam eius, pro quo ſubrogatur. 6.16

Suffragium.

Suffragia ſecreta danda in receptione puellæ ad religionem. 2.3
Item in electione Abbatiſſæ. 10.99
Item pro admittenda fœmina licentiata ad prandendum intra clauſuram. 5.172
Item pro admittenda puella intra monaſterium in educationem. 5.178
In electione Abbatiſſæ Prælatus aſſiſtens non fert ſuffragium. 10.106
In ea item non requiritur ſuffagium monialis infirmæ. 10.104
At poteſt requiri. ibid.
Quid agendum, ſi vnum ex ſuffragijs latis inueniatur vitioſum. 10.102
Ad valorem electionis requiritur maior, & ſanior pars ſuffragiorum. 10.100
A quo recipienda ſuffragia. 10.98

Exci-

Digitized by Google

Excipi poſſunt oretenus. 10.99
Et tamen non ideò deſinunt eſſe ſecreta. 10.99
Si ea non eſſent ſecreta, electio eſſet nulla. 10.99
Suſpenſio Eccleſiaſtica.
Cadit in Moniales. 8.7
Suſpenditur ab officio Abbatiſſa, ſi Ordinarium non præmoneat de profeſſione nouitiæ. 8.36
Item in caſu, quo bona monaſterij concedat ad vitam dantis, &c. 8.37
Suſpenduntur item Moniales à receptione Monialium in ſuum Ordinem, ſi admittant ad profeſſionem nouitiam, nondum expleto anno probationis. 8.38
Suſpenduntur item ab officio, & actu capitulari, ſi capitulariter aliquid recipiant pro profeſſione nouitiæ admittenda. 8.35
T
Tentationes.
Indicatur modus eas ſuperandi. 10.301
Tepiditas.
Cauenda in ſeruitio Dei varijs medijs. 10.304
Tertiaria.
Aliquæ Moniales ſunt tertiariæ. 1.9
Votum caſtitatis, quod faciunt, commutari nequit ab habente generalem facultatem commutandi votum caſtitatis. ibid.
Pluribus priuilegijs gaudent, ſi habeant quædam requiſita. 9.7.8. & 50
Gaudent priuilegio canonis. 9.3
Fruuntur indulgentijs conceſſis ſuo Ordini. 9. 41
Gaudent priuilegio fori, licèt non viuant in communitate. 9.7
Acquirunt legatum relictum pro monachatu. 9. 48
Teſtamentum.
Non poteſt fieri à Monialibus. 4.24
Et quidem nec de bonis alicuius extranei de eius conſenſu. 4.25
Poteſt tamen ab illis declarari factum ante profeſſionem. 4.26
Fieri poteſt à nouitia, aut puella manente in educatione intra monaſterium grauiter ægrotantibus. 5.193
Monialis eſſe poteſt executrix teſtamentaria. 7.37
Teſtificatio.
Teſtificari poſſunt Moniales, etiam in criminalibus. 7.36
Et quidem etiam in cauſis criminalibus perſonarum ſæcularium. 7.36
Tonſura.
Deferenda à Monialibus. 6.21
Tranſitus.
Monialis tranſire poteſt ad Ordinem ſtrictiorem. 3.15
De licentia tamen ſui Superioris. 3.16
Oſtenditur quid de hoc ſtatuerit Sacra Congregatio. 3.17
Referuntur indulta obſtantia huic tranſitui. 3. 18
Monialis, ſi fiat vir, non tranſit ad religionem virorum. 3.33
Tranſiens facit nouum nouitiatum, ac profeſſionem. 5.54
Si ſit exempta, tranſit ad Ordinem arctiorem ſine licentia Ordinarij. 3.19
Tranſlatio.
Transferri poteſt Monialis ad aliud monaſterium cauſa correctionis. 3.23
Tranſlata Moniali, iuxta aliquos etiam dos transfertur. 3.69. & 71
Monialis choriſta transfertur ad ſtatum Conuerſarum. 1.8
Et tunc non tenetur ad horas. ibid.
V
Varietas.
Qualis ſit inter Moniales. 1.6. & 7
Vaſa ſacra.
Tangi poſſunt à Monialibus ſine peccato ſaltem m. immò & ſine veniali iuxta aliquos. 7. 12
Velum.
Velum Monialium quotuplex. 3.61
Ad quid detur. 3.75
Quod genus veli modò ſit in vſu. 3.76
Quæ requirantur ad recipiendum velum conſecrationis. 4.77
Poteſt auferri in pœnam. 3.94
Moniales ipſæ poſſunt ſe priuare illo ad tempus. 3.95
Vide *v. conſecratio*.
Veſtes.
Moniales non deferunt lineas de iure communi. 7.41
Viaticum.
Vide *v. Euchariſtia*.
Vicarius Epiſcopalis.
Non explorat voluntatem puellæ recipiendæ ad religionem, niſi in defectum Epiſcopi. 3. 2
Delegandus ad hoc ſpecialiter. 3.2
Ingrediens clauſuram Monialium ſubditarum in caſu non permiſſo non excommunicatur. 5. 118
Licentiat ad ingreſſum quò ad Moniales ſubiectas. 5.147
Moniales ſubduntur Vicario in omnibus ijs, in quibus ſubduntur Ordinario. 10.4
Idque etiam quò ad ea, quæ competunt Ordinario, vt Sedis Apoſtolicæ delegato. 10.5
Viſitat Moniales ſubiectas Ordinario, aut Sedi Apoſtolicæ. 10.68
Vidua.
Admittitur ad nouitiatum Monialium, aliquibus ſeruatis. 2.13
Non eligitur in Superioriſſam. 8.45
Diſpenſata ad monachatum ſi recedat ab vno monaſterio, ingreditur aliud. 8.45

Violatio Monialis.

Violans Monialem punitur. 4.79
Eius violatio eſt mixti fori. ibid.
Quot malitias contineat. 4.82
Monialis ſinens ſe violari perpetuo carcere includitur. 8.63
Bona violantis Monialem applicantur monaſterio. 9.46

Violatio regulæ.

Vide *v. Regula*, *v. Obedientia*.

Violatio Clauſuræ.

Sub varijs pœnis vetita. 5.17
Contingit varijs modis. 5.18
Recipit materiæ paruitatem. 5.19
Specialiſſimè reſeruatur Papæ, ſi fiat ad malum finem. 5.20. & 174
Idque eſto pœnæ contra illam latæ non eſſent reſeruatæ. 5.20

Viſitatio Monialium.

Non poteſt impediri à Monialibus ſub excommunicatione. 8.18. & 19
Viſitat Ordinarius clauſuram Monialium, etiam exemptarum. 10.22
Immò, & Monialium Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectarum. 10.23
Viſitatio canonica quid ſit. 10.63
Alia eſt generalis, & alia particularis. 10.64
Inſtituenda à Prælatis proprijs Monialium. 10. 65
Ordinarius viſitat Moniales ſubiectas Sedi Apoſtolicæ. 10.66
Viſitat item eas Capitulum, Sede vacante. 10. 67
Viſitat, & Vicarius Generalis. 10.68
Moniales exemptas viſitat Prælatus regularis. 10. 66
Munus viſitandi eſt delegabile. 10.69
Viſitatio facienda ſingulis annis. 10.70
Quæ ſit illius materia. 10 71
De ea præmonendæ Moniales. 10.72
Viſitans ingreditur clauſuram. 10.73
Ingrediens ſecum ducit ſocios. 10.74
Et hos, etiam Regulares. 10.76
Viſitatio fit in forma iudiciali, ſi ſit particularis. 10.78 Vide *v. Clauſura*, *v. Moniales*, *v. Ordinarius*, *v. Prælatus Regularis*.

Vita communis.

De rigore ſeruanda à Monialibus. 4.5
Vſus tamen eſt in contrarium. 4.6
Vtiliſſima religioſis. 4.7

Vita contemplatiua.

Eam communiter profitentur Moniales. 1.10
Conſulenda Monialibus. 4.8
Illæ ad eam adſtringi poſſunt. 4.8

Viuæ vocis oracula.

Facta regularibus, & reuocata à Gregorio XV. & ab Vrbano VIII. plurima adhuc durant iuxtà Peyrinum. 10.76

Vnctio extrema.

Ad eam miniſtrandam ingreditur Confeſſarius Monialium clauſuram. 10.225
Et quidem cum ſocio, ſi ſit Regularis, & interdum pluries. 10.225
Quod temporis interuallum requiratur ad conferendam iterum extremam Vnctionem. 10.226

Vocatio Religioſa.

Indicatur modus confirmandi Moniales in ea. 10. 302

Votum.

Moniales vouentes regulam non tenentur ſub voto ad omnia contenta in illa. 6.4
Abbatiſſa non commutat vota Monialium; neque ſuper ijs diſpenſat. 10.134
Ea tamen irritat. 10.135
Papa ea ſolum vota Regularium poteſt irritare, quæ poſſent irritari ab eorum Prælatis regularibus. ibid.
Sicque nequit irritare votum tranſitus ad Ordinem arctiorem. ibid.
Imò nec vota ſpecialia cuiuſque Ordinis reſpectiuè. ibid.
Votum ingrediendi Ordinem ſtrictiorem commutatur in votum perſeuerandi in laxiori, etiam ab ipſo vouente. 10.135
Vide *v. Abbatiſſa*.

Vrſulinæ.

Degentes Parmæ non gaudent priuilegio canonis. 9.12

Zelus animarum.

Neceſſarius in Monialium Confeſſarijs. 10. 160

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google